Iitin perusopetuksen opetussuunnitelma 2016

Nimi	Iitin perusopetuksen opetussuunnitelma 2016
Kunta	Iitti
Koulu	Haapa-Kimolan koulu
	Vuolenkosken koulu
	Kausalan koulu
Hyväksymispäivämäärä	13.4.2016

SISÄLTÖ

1. Paikallinen tuntijako. 1
2. Kieliohjelma. 2
3. Opetuksen valinnaisuus ja painotukset. 3
4. Oppilaanohjauksen ohjaussuunnitelma. 4
    4.1. Oppilaanohjaus vuosiluokilla 1-6. 4
    4.2. Oppilaanohjaus vuosiluokilla 7-9. 5
5. Perusopetuksen yhtenäisyys ja siirtymävaiheisiin liittyvä yhteistyö. 6
6. Yhteistyö kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon viranomaisten kanssa. . . . 7
7. Opetussuunnitelmaa täydentävät suunnitelmat ja ohjelmat. 8
8. Opetussuunnitelman seuranta, arviointi ja kehittäminen. 9
9. Perusopetuksen arvoperusta. 10
10. Perusopetuksen oppimiskäsitys. 11
11. Perusopetuksen tehtävä ja tavoitteet. 12
12. Laaja-alainen osaaminen. 13
13. Toimintakulttuuri. 15
14. Oppimisympäristöt. 17
15. Työtavat. 18
16. Opetuksen eheyttäminen ja monialaiset oppimiskokonaisuudet. 19
    16.1. Monialaiset oppimiskokonaisuudet. 19
17. Yhteinen vastuu koulupäivästä ja yhteistyö. 21
    17.1. Oppilaiden osallisuus. 21
    17.2. Kodin ja koulun yhteistyö. 21
    17.3. Koulun sisäinen yhteistyö ja yhteistyö muiden tahojen kanssa. 22
18. Kasvatuskeskustelut ja kurinpidollisten keinojen käyttö. 23
19. Etäyhteyksiä hyödyntävä opetus. 26
20. Vuosiluokkiin sitomaton opiskelu. 27
21. Yhdysluokkaopetus. 28
22. Joustava perusopetus. 29
23. Opetus erityisissä tilanteissa. 30
24. Opetuksen ja kasvatuksen tavoitteita tukeva muu toiminta. 31
25. Oppimisen arviointi. 32
    25.1. Arvioinnin periaatteet ja kohteet. 33

26. Opintojen aikainen arviointi. 34
26.1. Arvioinnin toteuttaminen ja todistukset. 34
26.2. Itsearviointi ja vertaisarviointi. 35
26.3. Opinnoissa eteneminen. 35
26.4. Arviointi nivelkohdissa. 36
26.5. Valinnaisten aineiden arviointi. 37
26.6. Käyttäytymisen arviointi. 37
27. Päättöarvioinnin toteuttaminen. 40
28. Oppimisen ja koulunkäynnin tuki. 42
28.1. Yleinen tuki. 42
28.2. Tehostettu tuki. 42
28.3. Erityinen tuki. 43
28.4. Tukimuodot. 45
28.5. Tulkitsemis- ja avustajapalvelut. 47
28.6. Tuen järjestämistä ohjaavat periaatteet. 47
29. Oppilashuolto. 49
29.1. Koulujen oppilashuoltoryhmät. 49
30. Kieleen ja kulttuuriin liittyvät erityiskysymykset. 52
31. Kaksikielisen opetuksen järjestäminen. 53
32. Erityiseen maailmankatsomukseen tai kasvatusopilliseen järjestelmään perustuva perusopetus. 54
33. Vuosiluokat 1-2. 55
33.1. Siirtymä esiopetuksesta perusopetukseen. 55
33.2. Koululaiseksi kasvaminen. 55
33.3. Vuosiluokkien 2 ja 3 välinen siirtymävaihe. 56
33.4. Laaja-alainen osaaminen vuosiluokilla 1-2. 56
33.5. Laaja-alaisen osaamisen alueet. 56
33.6. Oppiaineet. 60
33.6.1. Äidinkieli ja kirjallisuus. 60
Suomen kieli ja kirjallisuus. 62
Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus. 73
33.6.2. Vieraat kielet. 81
Saksa, A-oppimäärä, vapaaehtoinen. 81
Englanti, A-oppimäärä. 82
33.6.3. Toinen kotimainen kieli. 83
33.6.4. Matematiikka. 83
33.6.5. Ympäristöoppi. 96

33.6.6. Uskonto. 116
Evankelisluterilainen uskonto. 118
Ortodoksinen uskonto. 124
33.6.7. Elämänkatsomustieto. 131
33.6.8. Musiikki. 139
33.6.9. Kuvataide. 148
33.6.10. Käsityö. 157
33.6.11. Liikunta. 163
33.6.12. Oppilaanohjaus. 169
34. Vuosiluokat 3-6. 171
34.1. Vuosiluokkien 2 ja 3 välinen siirtymävaihe. 171
34.2. Oppijana kehittyminen. 171
34.3. Vuosiluokkien 6 ja 7 välinen siirtymävaihe. 172
34.4. Laaja-alainen osaaminen vuosiluokilla 3-6. 172
34.5. Laaja-alaisen osaamisen alueet. 172
34.6. Oppiaineet. 177
34.6.1. Äidinkieli ja kirjallisuus. 177
Suomen kieli ja kirjallisuus. 179
Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus. 214
34.6.2. Vieraat kielet. 237
Saksa, A-oppimäärä, vapaaehtoinen. 237
Englanti, A-oppimäärä. 255
34.6.3. Toinen kotimainen kieli. 280
Ruotsin kieli, B1-oppimäärä. 280
34.6.4. Matematiikka. 286
34.6.5. Ympäristöoppi. 328
34.6.6. Uskonto. 398
Evankelisluterilainen uskonto. 400
Ortodoksinen uskonto. 422
34.6.7. Elämänkatsomustieto. 449
34.6.8. Historia. 475
34.6.9. Yhteiskuntaoppi. 488
34.6.10. Musiikki. 500
34.6.11. Kuvataide. 524
34.6.12. Käsityö. 549
34.6.13. Liikunta. 568
34.6.14. Oppilaanohjaus. 587
35. Vuosiluokat 7-9. 589

35.1. Vuosiluokkien 6 ja 7 välinen siirtymävaihe. 589
35.2. Yhteisön jäsenenä kasvaminen. 589
35.3. Perusopetuksen päättäminen ja seuraavaan koulutusvaiheeseen siirtyminen. 590
35.4. Laaja-alainen osaaminen vuosiluokilla 7-9. 591
35.5. Laaja-alaisen osaamisen alueet. 592
35.6. Oppiaineet. 599
35.6.1. Äidinkieli ja kirjallisuus. 599
Suomen kieli ja kirjallisuus. 602
Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus. 611
35.6.2. Vieraat kielet. 628
Saksa, A-oppimäärä, vapaaehtoinen. 628
Englanti, A-oppimäärä. 644
35.6.3. Toinen kotimainen kieli. 662
Ruotsin kieli, B1-oppimäärä. 662
35.6.4. Matematiikka. 676
35.6.5. Biologia. 703
35.6.6. Maantieto. 722
35.6.7. Fysiikka. 741
35.6.8. Kemia. 767
35.6.9. Terveystieto. 792
35.6.10. Uskonto. 807
Evankelisluterilainen uskonto. 808
Ortodoksinen uskonto. 815
35.6.11. Elämänkatsomustieto. 823
35.6.12. Historia. 833
35.6.13. Yhteiskuntaoppi. 856
35.6.14. Musiikki. 862
35.6.15. Kuvataide. 871
35.6.16. Käsityö. 882
35.6.17. Liikunta. 888
35.6.18. Kotitalous. 901
35.6.19. Oppilaanohjaus. 910
35.6.20. Valinnainen Musiikki. 920
35.6.21. Valinnainen Kuvataide. 921
35.6.22. Valinnainen Tekninen työ. 923
35.6.23. Valinnainen Tekstiilityö. 925
35.6.24. Valinnainen Liikunta. 926

35.6.25. Valinnainen Kotitalous. 927
35.6.26. Valinnainen Ranska B2. 929
35.6.27. Valinnainen Saksa B2. 932
35.6.28. Valinnainen Käytännön biologia. 934
35.6.29. Valinnainen Tietotekniikka. 935
35.6.30. Valinnainen Media ja kuvaviestintä. 937

1. Paikallinen tuntijako

Iitin perusopetuksen tuntijako

- 6.lk ympäristöoppi alkaa 2017
- 7. luokat siirtyvät uuteen opetussuunnitelmaan 2017, 8.luokat 2018 ja 9.luokat 2019

Aineryhmä, oppiaine	1.	2.	1-2 YHT.	3.	4.	5.	6.	3-6 YHT.	7.	8.	9.	7-9 YHT.	YHTEENSÄ	Vkt yht. MINIMI	
Äidinkieli ja kirjallisuus	7	7	14	5	5	4	4	18	3,6	3,4	3	10	42	42	
A-kieli englanti			0	3	2	2	2	9	2	2	3	7	16	16	
B-kieli ruotsi			0				2	2	1	1	2	4	6	6	
Matematiikka	3	3	6	4	4	4	3	15	3	4	4	11	32	32	
Ympäristöoppi	2	2	4	3	3	3	3	12	0	0	0	0	16	14	*
Biologia ja maantieto			0					0	2	2,4	2,6	7	7	7	
Fysiikka ja kemia			0					0	2	3	2	7	7	7	
Terveystieto			0					0	0,6	1,8	0,6	3	3	3	
Ympäristö- ja luonnontietoaineet yhteensä	2	2	4	3	3	3	3	12	4,6	7,2	5,2	17	33	31	+2
Uskonto/elämänkatsomustieto	1	1	2	1	1	2	1	5	1	1	1	3	10	10	
Historia ja yhteiskuntaoppi			0		1	2	2	5	2	2	3	7	12	12	
Musiikki	1	1	2	1	1	1	1	4	1	1		2	8	8	
Kuvataide	1	1	2	2	2	2	2	8	2			2	12	9	*
Käsityö	2	2	4	2	2	2	2	8	2			2	14	11	*
Liikunta	2	2	4	3	3	3	3	12	3	2	2	7	23	20	*
Kotitalous			0					0	3			3	3	3	
Taito- ja taideaineiden valinnaiset					2	2	2	6	1	2	2	5	11	11	
Musiikki															
Kuvataide															
Käsityö tekninen työ															
Käsityö tekstiilityö									(1)						
Liikunta															
Kotitalous															
Taito- ja taideaineet yhteensä	6	6	12	8	10	10	10	38	12	5	4	21	71	62	+9
Oppilaanohjaus			0					0	0,8	0,4	0,8	2	2	2	
Valinnaiset aineet															
B2 -ranska			0					0				0	0		
B2 - saksa			0					0				0	0		
A2 - saksa			0					0				0	0		
Käytännön biologia			0					0				0	0		
Tietotekniikka			0					0				0	0		
Mediaviestintä			0					0				0	0		
Valinnaiset aineet yhteensä			0					0		4	4	8	8	9	-1
*(Vapaaehtoinen A-kieli saksa)			0		2	2	2	6	2			2	2	0	+2
**(Vapaaehtoinen B2 kieli)			0					0				0	0	0	
YHTEENSÄ yhteiset	19	19	38	24	24	25	25	98	30	24	24	78	214	202	+12
YHTEENSÄ valinnaiset	0	0	0	0				0		6	6	12	12	20	
Yhteensä yhteiset + valinnaiset	19	19	38	24	24	25	25	98	30	30	30	90	226	222	+4
YHTEENSÄ KAIKKI	19	19	38	24	26	27	27	104	32	30	30	92	234	222	+12

+ ympäristöoppi 3 - 4 luokilla yhteensä 2 vuosiviikkotuntia

+Kuvataide 4., 5. ja 6. luokilla yhteensä 3 vuosiviikkotuntia

+ Käsityö 4., 5. ja 6. luokilla yhteensä 3 vuosiviikkotuntia

+ liikunta 4 luokalla 1 vuosiviikkotunti

+ 7. luokalla 1 vuosiviikkotunti valinnaista käsityötä kaikille pakollisen kahden vuosiviikkotunnin lisäksi

+ 8. ja 9. luokilla 2 + 2 vuosiviikkotuntia (musiikkia, kuvataidetta, käsityötä, liikuntaa tai kotitaloutta)

+ 8. ja 9. luokilla mahdollisuus valita edellisten lisäksi muita koulukohtaisia valinnaisia aineita (käytännön biologia, mediaviestintä, A2-saksa, B2 -saksa, B2-ranska, tietotekniikka)

Koulutuslautakunnan päätös 8.12.2016

2. Kieliohjelma

Iitin kunnan perusopetuksen kieliohjelma 1.8.2016 alkaen:

- **A1** kieli englanti - aloitetaan 3. vuosiluokalla
- **B1** kieli ruotsi - aloitetaan 6. vuosiluokalla
- **A2** kieli (vapaaehtoinen) saksa - aloitetaan 4. vuosiluokalla
- **B2** kieli (vapaaehtoinen) saksa, ranska - aloitetaan 8. vuosiluokalla

- Koulutuslautakunnan päätös 8.12.2015 (§ 87)

3. Opetuksen valinnaisuus ja painotukset

Taito- ja taideaineiden valinnaiset jakautuvat seuraavasti:

- kuvataide 4., 5. ja 6. luokilla yhteensä +3 vuosiviikkotuntia.
- käsityö 4., 5. ja 6. luokilla yhteensä +3 vuosiviikkotuntia.
- 7. luokalla +1 vuosiviikkotunti käsityötä kaikille pakollisen kahden vuosiviikkotunnin lisäksi
- 8. ja 9. luokilla yhteensä +4 vuosiviikkotuntia taito- ja taideaineiden valinnaisia opintoja (musiikkia, kuvataidetta, käsityötä, liikuntaa tai kotitaloutta)

1-6 luokilla valinnaisten aineiden tunnit käytetään painotetusti 3. ja 4. luokan ympäristöopin ja liikunnan opetukseen. Painotus on otettu huomioon kyseisten oppiaineiden sisältöjen laadinnasssa.

- Ympäristöopin painotus 3.- 4. luokilla yhteensä +2 vuosiviikkotuntia.
- Liikunnan painotus 4. vuosiluokalla yhteensä +1 vuosiviikkotuntia.

8. ja 9 luokilla mahdollisuus valita edellisten lisäksi seuraavia koulukohtaisia valinnaisia aineita yhteensä 8 vuosiviikkotuntia:

- käytännön biologia, mediaviestintä, A2 saksa, B2 saksa, B2 ranska. tietotekniikka

- liitin koulutuslautakunnan päätös 8.12.2015 (§ 87)

4. Oppilaanohjauksen ohjaussuunnitelma

4.1. Oppilaanohjaus vuosiluokilla 1-6

Toimintatavat

Oppilaanohjaus toteutuu pääasiassa eri oppiaineiden opetuksen ja koulun muun toiminnan yhteydessä.

Ohjaus on jatkuvaa, vuorovaikutteista ja tavoitteellista toimintaa oppilaan oppimisen, kasvun ja kehityksen tukemiseksi. Ohjauksen jatkumon toteutuminen taataan siten, että ohjaustyöhön osallistuvat opettajat toimivat yhteistyössä oppilaan opintopolun aikana ja erityisesti opiskelun nivelkohdissa.

Jokaista oppilasta kunnioitetaan yksilönä, jolla on oikeus omiin tarpeisiinsa nähden riittävään ohjaukseen. Oppilas on ohjauksessa aktiivinen ja osallistuva jäsen, joka arvioi omaa oppimistaan ja toimintaansa. Ohjauksella edistetään opiskeluvalmiuksien kehittymistä ja opintojen kaikinpuolista sujumista.

Ohjauksen tavoitteet ovat oppimisen ja opiskelun ohjauksessa ja samalla henkilökohtaisen kasvun ja kehityksen tukemisessa. Huoltajien osallisuutta painotetaan myös ohjauksessa tapaamalla heitä tarpeen mukaan säännöllisesti. Oppilaan ohjauksen merkitys korostuu alakoulussa valintatilanteessa (esim. kielivalinnat).

Työn- ja vastuunjako sekä monialaiset verkostot

Oppilaanohjauksesta vastaa luokanopettaja yhdessä muiden opettajien kanssa.

Opettajien lisäksi ohjaustyöhön osallistuvat tarvittaessa myös koulupsykologi, koulukuraattori ja kouluterveydenhoitaja omien toimenkuviensa mukaisesti. Oppilaanohjauksen tukena on erityisopettaja koko kouluajan ja erityisesti opintopolun nivelkohtiin liittyvissä asioissa.

Rehtorien vastuulla ohjauksessa ovat erilaiset oppilaan opiskeluun ja koulunkäyntiin liittyvät hallinnolliset päätökset.

Lisäksi ohjauksessa tehdään yhteistyötä koulun ulkopuolisen asiantuntijaverkoston kanssa tarpeen mukaan.

Kodin ja koulun yhteistyö

Oppilaanohjauksella tuetaan oppilaita ja huoltajia tekemään opiskeluun ja koulutukseen liittyviä valintoja ja näkemään valintojen merkitys tulevan koulunkäynnin kannalta. Yhteistyö on mm.tiedottamista ja henkilökohtaisia tapaamisia huoltajien kanssa. Koulun Wilma-järjestelmää käytetään sekä seurantaan (esim. opintomenestys, poissaolot) että yhteydenpitoon.

Yhteistyö huoltajien kanssa korostuu erityisesti nivelkohdissa. Yhteistyön yhtenä tavoitteena on myös vahvistaa oppilaan omaa vastuullisuutta ja itsenäisyyttä opintopolun edetessä.

Työelämäyhteistyö

Työelämäyhteistyö aloitetaan tutustumalla oppilaan lähipiirin ja koulun sisäisiin ammatteihin ja tehtäviin. Oppimisympäristöinä voivat toimia lähiseudun yritykset ja muut yhteistyötahot mahdollisuuksien mukaan.

Perusteet/Oppilaanohjaus 1-2

Perusteeet/Oppilaanohjaus 3-6

4.2. Oppilaanohjaus vuosiluokilla 7-9

Iitin yläkoulun oppilaanohjaussuunnitelma

Johdanto ja tavoitteet

Koulussamme oppilaanohjaus on jatkumo, joka alkaa oppilaan ja yläkoulun henkilöstön ensimmäisistä kontakteista 6. luokalla päättyen yhdeksännen luokan jälkeen siirtymiseen muualle. Oppilaanohjaus muodostuu ohjaustunneista, pienryhmäohjauksesta, henkilökohtaisesta ohjauksesta sekä työelämään tutustumisesta. Oppilaanohjaaja toimii yhteistyössä rehtorin, luokanvalvojien, aineenopettajien, erityisopettajien, koulusihteerin, koulukuraattorin, koulupsykologin, terveydenhoitajan sekä muiden verkostotahojen kanssa. Tärkeimpiä koulun ulkopuolisia yhteistyökumppaneita ovat perusasteen, toisen asteen sekä korkea-asteen oppilaitokset, työelämän ja yhteiskunnan eri tahot tarpeen mukaan sekä erityisesti oppilaiden vanhemmat.

Ohjaustuntien keskeisiä sisältöjä ovat elämänvalinnat ja päätöksenteko sekä itsetuntemus. Henkilökohtaisessa ohjauksessa pohditaan ja suunnitellaan vaihtoehtoisia koulutusratkaisuja. Opetushenkilöstö tukee oppilasta eri valintatilanteissa ja antaa tietoa vaihtoehdoista sekä ohjaa oppilasta itsenäiseen tiedonhankintaan. Tavoitteena on löytää oppilaan kannalta tarkoituksenmukaisia ratkaisuja nykyisiä ja tulevia valintoja ajatellen. Oppilaan omia kiinnostuksia ja vahvuuksia etsitään ja kannustetaan tavoitteelliseen suunnitteluun. Oppilaille pyritään antamaan monipuolinen kuva työelämästä ja yhteiskunnasta sekä edistämään koulutuksellista, etnistä ja sukupuolten tasa-arvoa.

Ohjauksen painopisteet ovat 7. ja 9. luokalla. 7. luokalla painopiste on opiskeluun ja oppimiseen liittyvissä valmiuksissa ja koulun sisäisissä asioissa. Tässä vaiheessa keskeistä on opiskeluohjelmaan liittyvien valintojen ohjaus. 7. luokalla kartoitetaan jokaisen oppilaan mahdollinen tuen tarve ja ohjataan käyttämään tarvittavia tukitoimenpiteitä. Tarpeen mukaan tällaista ohjausta jatketaan koko kouluajan yhteistyössä muun henkilökunnan kanssa. 9. luokalle edetessä painopiste siirtyy jatko-opiskeluun ja laajempiin yhteiskunnallisiin sisältöihin. 9. luokalla ohjaus keskittyy päättöluokan jälkeisten opintojen suunnitteluun. Jokainen oppilas saa tarvitsemansa ohjauksen. Oppilaat perehdytetään myös muihin ohjaus-, tieto- ja neuvontapalveluihin sekä internetin kautta saatavaan informaatioon ja muihin verkkopalveluihin. Henkilökohtaista ohjausta on jokaisella luokka-asteella: 7. luokalla luokanvalvoja keskustelee jokaisen oppilaan kanssa. Oppilaanohjaaja keskustelee jokaisen oppilaan kanssa sekä 8. että 9. luokalla. Huoltajille tarjotaan tilaisuus henkilökohtaiseen keskusteluun yhdessä lapsensa ja oppilaanohjaajan kanssa.

Työelämään tutustuminen toteutetaan kolmessa jaksossa. Kahdeksannella luokalla on 2 + 2 päivän TET, joista toinen on käytävä-TET ja toinen keittiö-TET. Yhdeksännellä luokalla on kahden viikon TET-jakso työelämässä. Tutustuminen tukee jatko-opintojen ja tulevaisuuden suunnittelua sekä itsetuntemuksen kehittymistä. Oppilaiden omatoimisuutta ja itsenäisyyttä kehitetään pyrkimällä siihen, että he hankkivat tutustumispaikkansa itse. Paikan hankinnassa on apuna Iitin TET-tori (internet-pohjainen järjestelmä), jonka käyttöön oppilaat opastetaan kahdeksannella luokalla. Ennakkotehtävät, jakson aikana ja sen jälkeen tapahtuvat arvioinnit, raportit ja projektityöt auttavat oppilasta hyödyntämään kokemuksiaan laajemmin.

Oppilaanohjauksessa käytetään monipuolisia työtapoja. Näitä ovat mm. henkilökohtainen ohjaus, pienryhmäohjaus, ohjauskeskustelu, ryhmätyöt, parityöt, vertaisarvioinnit, itsenäinen työskentely, opettajajohtoiset opetustuokiot, tutustumiskäynnit, audiovisuaalinen ja digitaalinen opetusmateriaali, tieto- ja viestintätekniikka, työelämään tutustuminen, vierailijat, arviointikeskustelut sekä rooli-, luovuus- ja ongelmanratkaisuharjoitukset.

Iitin yläkoulun oppilaanohjaussuunnitelma

Perusteet/Oppilaanohjaus 7-9

5. Perusopetuksen yhtenäisyys ja siirtymävaiheisiin liittyvä yhteistyö

Iitin perusopetuksessa **nivelkohdissa** tehdään yhteistyötä seuraavasti:

Esiopetus - Perusopetus: siirtyminen saattaen

- vastaanottavan koulun rehtori vastaa nivelpalavereiden toteutumisesta ja koollekutsumisesta
- keväällä lastentarhanopettajan, luokanopettajan ja erityisopettajan palaveri
- huolehditaan tukitoimien saumaton jatkumo
- erityisen tuen oppilaiden HOJKS- palaveri keväällä ennen kouluun siirtymistä: vastuu esiopetuksella
- kouluun tutustumispäivä toukokuussa

2.vuosiluokka - 3.luokka: siirtyminen saattaen

- alkuopetuksen opettajan ja kolmannen luokan opettajan palaveri
- erityisen tuen päätöksen tarkistaminen: vastuu luokanopettajalla/erityisopettajalla
- huolehditaan tukitoimien saumaton jatkumo

6. vuosiluokka - yläkoulu: siirtyminen saattaen

- vastaanottavan koulun rehtori vastaa nivelpalavereiden toteutumisesta ja koollekutsumisesta
- luokanopettajan, erityisopettajan sekä yläkoulun erityisopettajan ja opinto-ohjaajan palaveri - alakoulun rehtori tarvittaessa mukana
- erityisen tuen päätöksen tarkistaminen: vastuu luokanopettajalla/erityisopettajalla
- huolehditaan tiedonkulku ja tukitoimien saumaton jatkumo
- yläkoulun oppilaan ohjaajan ja erityisopettajan oppitunnit kuudensille luokille keväällä
- yläkouluun tutustumispäivä toukokuussa

Perusopetus - II asteen koulutus

- yhteistyö opinto-ohjaajan kautta

Perusteksti/Yhtenäisen perusopetuksen toimintakulttuuri

6. Yhteistyö kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon viranomaisten kanssa

Iitin kunnassa on käytössä Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2015-2018, joka on Päijät-Hämeen sosiaali- ja terveysyhtymän Peruspalvelukeskus Aavan jäsenkuntien kanssa yhteisesti laadittu. Kunnan eri toimijat tekevät yhteistyötä lakisääteisen tehtävän ja kunnalta nousseen tehtävän pohjalta.

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma

Yhteistyö kunnan eri toimijoiden kanssa

7. Opetussuunnitelmaa täydentävät suunnitelmat ja ohjelmat

Iitin perusopetuksen opetussuunnitelmaa täydentävät suunnitelmat:

Varhaiskasvatussuunnitelma

Iitin perusopetuksen laatukriteerit

Aamu- ja iltapäivätoiminta

Iitin sivistyspalvelujen, varhaiskasvatuksen ja opetuksen strategia

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma

Yhteistyötä kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluiden kanssa tehdään mahdollisuuksien mukaan (kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluiden toimintasuunnitelmat).

Perusteet/Opetussuunnitelmaa täydentävät suunnitelmat

8. Opetussuunnitelman seuranta, arviointi ja kehittäminen

Opetuksen järjestäjän eli Iitin koulutuslautakunnan vuosittaisen arvioinnin välineenä käytetään Iitissä koulun työsuunnitelmaa, johon koulutuslautakunta asettaa lukuvuosittain kouluille yhteisen tavoite- ja arviointikohteen. Työsuunnitelmassa kukin koulu asettaa lukuvuoden alkaessa työlleen lisäksi koulukohtaisia tavoitteita, jotka pohjautuvat opetussuunnitelman arvopohjaan, oppimiskäsitykseen, laaja-alaisen osaamisen tavoitteisiin tai koulun toimintakulttuurin kehittämiseen. Työsuunnitelman arvioinnin yhteydessä näiden tavoitteiden toteutumista arvioidaan.

Ops-prosessi on elävä prosessi: opetussuunnitelmaa **tarkistetaan ja kehitetään** tarpeen mukaan.

Perusteet/Opetussunnitelman arviointi ja kehittäminen

.

9. Perusopetuksen arvoperusta

Iitissä perusopetuksessa painottuvat seuraavat arvot:

- toisen kunnioittaminen
- myönteinen elämänasenne
- rehellisyys
- työrauha ja yhteistyötaidot
- hyvä itsetunto
- oikeudenmukaisuus
- vastuu itsestä ja muista

Koulun työsuunnitelmaan kirjataan mahdolliset koulukohtaiset painotukset ja täydennykset.

Arvoperustan toteutumisen seuranta ja arvioiminen:

- Koulun tasolla lukuvuoden alussa työsuunnitelmaa laadittaessa, vanhempainkokouksissa, työsuunnitelman arvoinnin yhteydessä
- Sidosryhmien kanssa aktiivinen yhteistyö
- Päättäjätasolla koulutuspolitiikka

Perusteteksti/Arvoperusta

10. Perusopetuksen oppimiskäsitys

Iitin perusopetuksessa keskeistä on **oppimisprosessin** painottuminen: Tavoite → Suunnittelu → Työskentely → Arviointi → Palaute.

Koulun työsuunnitelmaan kirjataan mahdolliset koulukohtaiset painotukset ja täydennykset. Koulun toiminta-ajatukseen sisältyy oppimiskäsitykseen liittyviä keskeisiä asioita.

Oppimiskäsityksen toteutumisen seuranta ja arvioiminen:

- Koulun työsuunnitelmaa laadittaessa oppimiskäsitys avataan
- Työsuunnitelman arvoinnin yhteydessä toteutumista arvioidaan

Perusteet/Oppimiskäsitys

11. Perusopetuksen tehtävä ja tavoitteet

Perusopetus on koulutusjärjestelmän kivijalka ja samalla osa esiopetuksesta alkavaa koulutusjatkumoa. Perusopetus tarjoaa oppilaille mahdollisuuden laajan yleissivistyksen perustan muodostamiseen ja oppivelvollisuuden suorittamiseen. Se antaa valmiudet ja kelpoisuuden toisen asteen opintoihin. Se ohjaa oppilaita löytämään omat vahvuutensa ja rakentamaan tulevaisuutta oppimisen keinoin.

Perusopetuksen tehtävää voidaan tarkastella sen opetus- ja kasvatustehtävän, yhteiskunnallisen tehtävän, kulttuuritehtävän sekä tulevaisuustehtävän näkökulmasta. Perusopetusta kehitetään inkluusioperiaatteen mukaisesti. Opetuksen saavutettavuudesta ja esteettömyydestä pidetään huoli.

Kasvatuksen ja opetuksen tavoitteena on:

- tukea kasvua ihmisyyteen ja yhteiskunnan jäsenyyteen
- antaa tarpeelliset tiedot ja taidot sekä luoda perusta laajan yleissivistyksen muodostumiselle ja maailmankuvan avartumiselle
- huolehtia sivistyksen, tasa-arvoisuuden ja elinikäisen oppimisen edistämisestä

Koulun työsuunnitelmaan voidaan merkitä mahdollisia koulukohtaisia painotuksia ja täydentää mahdollisella kulttuurikasvatussuunnitelmalla ja esimerkiksi koulukohtaisilla kestävän kehityksen ohjelmilla.

Perusteet/Perusopetuksen tehtävä

12. Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisella osaamisella tarkoitetaan **tietojen, taitojen, arvojen, asenteiden ja tahdon** muodostamaa kokonaisuutta. Osaaminen tarkoittaa myös kykyä käyttää tietoja ja taitoja tilanteen edellyttämällä tavalla. Siihen, miten oppilaat käyttävät tietojaan ja taitojaan, vaikuttavat oppilaiden omaksumat arvot ja asenteet sekä tahto toimia.

Laaja-alaisen osaaminen tavoitteet:

- **L1:** perusta muun osaamisen kehittymiselle ja elinikäiselle oppimiselle
- **L2:** ympäristön kulttuuristen merkitysten tunnistaminen ja arvostaminen, mielipiteen ilmaiseminen rakentavasti,eettinen ja arvostava toiminta
- **L3:** oman toiminnan vaikutus omaan ja toisten hyvinvointiin, terveyteen ja turvallisuuteen
- **L4:** erilaisten tekstien (sanallinen, kuvallinen, auditiivinen, numeerinen, kinesteettinen) tulkinta ja tuottaminen + kyky hankkia, muokata, tuottaa, esittää ja arvioida tietoja eri muodoissa ja eri välineiden avulla
- **L5:** käytännön taidot ja oma tuottaminen, vastuullinen ja turvallinen toiminta, käyttö työskentelyssä, vuorovaikutus ja verkostoituminen
- **L6:** valmiuksia, kokemuksia, yrittäjämäinen toimintapa, työelämätuntemus
- **L7:** demokratiaa ovat osallistuminen, vaikuttaminen, päätöksenteko, vastuu

Koulun työsuunnitelmaan voidaan merkitä mahdollisia koulukohtaisia painotuksia.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden toteutumisen seuranta:

- lukuvuoden alussa työsuunnitelman yhteydessä tavoitteiden avaaminen (esim. prezi-linkin avulla)

- työsuunnitelman arvioinnin yhteydessä toteutumisen seuranta
- **Prezi -työkalu**

Laaja-alainen osaaminen -tarra

Laaja-alainen osaaminen -juliste

Perusteet/Laaja-alainen osaaminen

13. Toimintakulttuuri

Kuva: **Toimintakulttuurin kehittämistä ohjaavat periaatteet:**

- **Oppiva yhteisö** (oppilaat, opettajat, muu henkilökunta) toimintakulttuurin ytimenä: prosessiosaaminen (tavoite, työskentely, säännöllinen arviointi, palaute)
- **Hyvinvointi ja turvallinen arki:** oppivan yhteisön rakenteet ja käytännöt edistävät hyvinvointia ja turvallisuutta; ystävällisyys, hyväntahtoisuus, hyvät tavat
- **Vuorovaikutus ja monipuolinen työskentely**: vuorovaikutus, yhteistyö ja monipuolinen työskentely
- **Kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus**: kotikansainvälisyys, maan kulttuuriperintö, kansalliskielet, oma ja ympäristön kulttuurinen, kielellinen, uskonnollinen ja katsomuksellinen monimuotoisuus
- **Osallisuus ja demokratia**: osallisuutta edistävä, ihmisoikeuksia toteuttava ja demokraattinen toimintakulttuuri perusta kasvulle aktiiviseksi kansalaiseksi
- **Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo**: samanarvoinen kohtaaminen ja kohtelu riippumatta mistään henkilöön liittyvästä tekijästä
- **Vastuu ympäristöstä ja kestävään tulevaisuuteen suuntautuminen**: kestävän elämäntavan välttämättömyys, arjen valintojen ja toimintojen vastuullisuus

Toimintakulttuuri on kokonaisuus, joka rakentuu:

- työtä ohjaavien normien ja toiminnan tavoitteiden tulkinnasta
- johtamisesta sekä työn organisoinnista, suunnittelusta, toteuttamisesta ja arvioinnista
- yhteisön osaamisesta ja kehittämisestä
- pedagogiikasta ja ammatillisuudesta
- vuorovaikutuksesta, ilmapiiristä, arkikäytännöistä ja oppimisympäristöistä.

Iitissä jokainen koulu täsmentää oman toimintakulttuurinsa periaatteet koulukohtaisesti.

Perusteet/Toimintakulttuuri

14. Oppimisympäristöt

Oppimisympäristöillä tarkoitetaan tiloja ja paikkoja sekä yhteisöjä ja toimintakäytäntöjä, joissa opiskelu ja oppiminen tapahtuvat. Oppimisympäristöön kuuluvat myös välineet, palvelut ja materiaalit, joita opiskelussa käytetään. Oppimisympäristöjen kehittämisessä otetaan huomioon kouluyhteisön ja jokaisen oppilaan kokonaisvaltainen hyvinvointi.

Iitissä jokainen koulu täsmentää oman toimintakulttuurinsa sekä oppimisympäristöjensä ja työtapojensa yhteiset toimintaperiaatteet sekä käytännön toteutuksen. Oppimisympäristöjen ja työtapojen valintaa ohjaa eri oppiaineiden ominaispiirteet sekä laaja-alaisen osaamisen kehittäminen.

Perusteet/Oppimisympäristöt

15. Työtavat

Työtapojen valinnan lähtökohtana ovat opetukselle ja oppimiselle asetetut tavoitteet sekä oppilaiden tarpeet, edellytykset ja kiinnostuksen kohteet.

Iitissä jokainen koulu täsmentää oman toimintakulttuurinsa sekä oppimisympäristöjen ja työtapojen yhteiset toimintaperiaatteet sekä käytännön toteutuksen. Oppimisympäristöjen ja työtapojen valintaa ohjaa eri oppiaineiden ominaispiirteet sekä laaja-alaisen osaamisen kehittäminen.

Perusteet/Työtavat

16. Opetuksen eheyttäminen ja monialaiset oppimiskokonaisuudet

Opetuksen eheyttäminen on tärkeä osa perusopetuksen yhtenäisyyttä tukevaa toimintakulttuuria. Eheyttämisen tavoitteena on tehdä mahdolliseksi opiskeltavien asioiden välisten suhteiden ja keskinäisten riippuvuuksien ymmärtäminen. Se auttaa oppilaita yhdistämään eri tiedonalojen tietoja ja taitoja sekä jäsentämään niitä mielekkäiksi kokonaisuuksiksi vuorovaikutuksessa toisten kanssa.

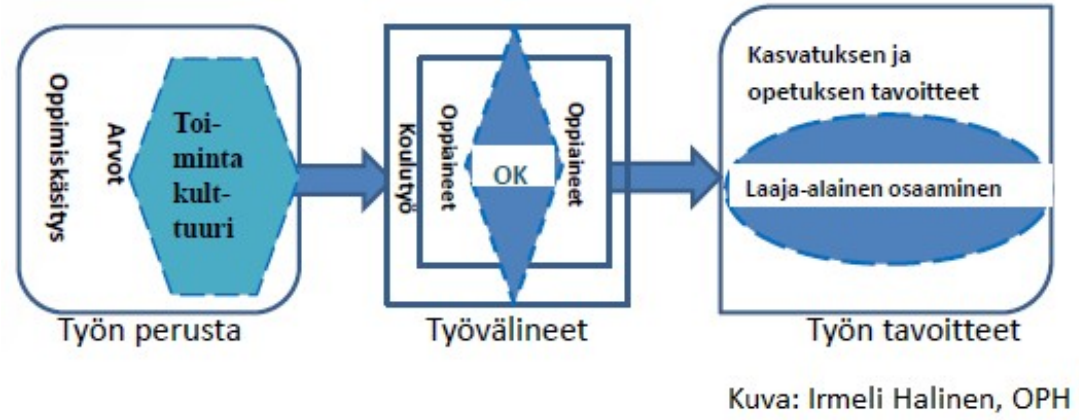

Kuva: Irmeli Halinen, OPH

Monialaiset oppimiskokonaisuudet (OK) ovat opetusta eheyttäviä ja oppiaineiden yhteistyöhön perustuvia opiskelujaksoja. Niiden tulee ilmentää koulun arvoja ja oppimiskäsitystä. Oppimiskokonaisuudet konkretisoivat toimintakulttuurin kehittämistä ohjaavia periaatteita ja laaja-alaisen osaamisen kehittymistä.

Iitissä jokainen koulu täsmentää ratkaisut opetuksen eheyttämisestä itse.

Perusteet/Eheyttäminen ja monialaiset oppimiskokonaisuudet

16.1. Monialaiset oppimiskokonaisuudet

Monialaiset oppimiskokonaisuudet ovat opetusta eheyttäviä ja oppiaineiden yhteistyöhön perustuvia opiskelujaksoja.

Jokainen koulu toteuttaa ainakin yhden monialaisen oppimiskokonaisuuden lukuvuoden aikana. Jokaisen oppilaan opintoihin sisältyy vähintään yksi monialainen oppimiskokonaisuus lukuvuodessa. Tavoitteet, sisällöt ja arviointikäytännöt päätetään koulukohtaisesti.

Oppilaille annetaan palautetta työskentelystään oppimiskokonaisuuden aikana ja oppilaan osoittama osaaminen otetaan huomioon oppiaineissa annettavaa sanallista arviota tai arvosanaa muodostettaessa.

Suunnittelun pohjaksi:

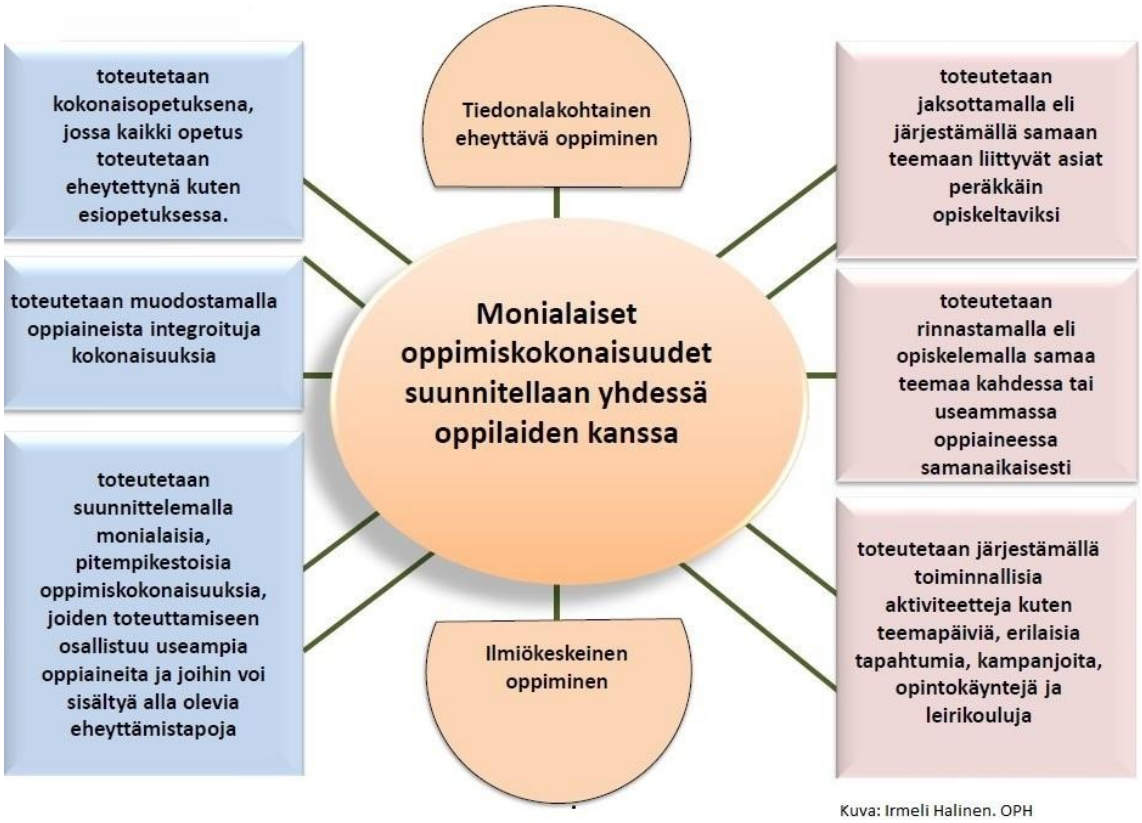

Kuva: Irmeli Halinen. OPH

Toteutumisen seuranta, arviointi ja kehittäminen:

- lukuvuoden alussa työsuunnitelman laadinnan yhteydessä asetetaan tavoite
- työsuunnitelman arvioinnin yhteydessä arvioidaan → suunnittelun pohja seuraavalle lukuvuodelle

Perusteet/Monialaiset oppimiskokonaisuudet

17. Yhteinen vastuu koulupäivästä ja yhteistyö

Lähtökohtana on **yhteinen vastuu ja huolenpito** jokaisen hyvästä ja turvallisesta koulupäivästä. Kasvatustyö ja hyvinvoinnin edistäminen kuuluvat koulun kaikille aikuisille tehtävästä riippumatta.

Opetuksen järjestäjä vastaa siitä, että oppilaan oikeudet toteutuvat ja huolehtii edellytysten luomisesta tätä edistävälle koulutyölle.

Koulun johdolla on käytännön vastuu opetuksen, ohjaukseen, oppilashuollon ja tuen järjestämiseen liittyvistä ratkaisuista kouluyhteisössä, kaikilla vuosiluokilla ja kaikissa oppiaineissa.

Opettajalla on vastuu opetusryhmänsä toiminnasta, oppimisesta ja hyvinvoinnista. Opettajan tehtävään kuuluu oppilaiden oppimisen, työskentelyn ja hyvinvoinnin seuraaminen ja edistäminen, jokaisen oppilaan arvostaminen ja oikeudenmukainen kohtelu, mahdollisten vaikeuksien varhainen tunnistaminen sekä oppilaiden ohjaaminen ja tukeminen.

Oppilaan vastuu ilmenee säännöllisenä osallistumisena koulutyöhön, reiluna ja arvostavana suhtautumisena koulutovereihin ja koulun aikuisiin sekä yhteisten sääntöjen noudattamisena. Toisten ihmisten loukkaamattomuuden sekä työn ja työrauhan kunnioittaminen ja sovituista tehtävistä huolehtiminen on koulutyössä välttämätöntä. Laki velvoittaa oppilaan osallistumaan perusopetukseen ja suorittamaan tehtävänsä tunnollisesti ja käyttäytymään asiallisesti.

Perusteet/Yhteinen vastuu koulupäivästä

17.1. Oppilaiden osallisuus

Oppilaiden osallisuus tarkoittaa mahdollisuutta vaikuttaa:

- omaan oppimisprosessiin
- luokan ja koulun toiminnan suunnitteluun sekä
- toiminnan arviointiin ja itse toteutukseen.

Pyrkimyksenä on, että jokainen oppilas:

- tietää, miten koulun yhteisiin asioihin voi vaikuttaa (oppilaskunta)
- kokee, että heidän mielipiteensä ovat tärkeitä koulutyötä suunniteltaessa ja toteutettaessa.

Perusteet/Oppilaiden osallisuus

17.2. Kodin ja koulun yhteistyö

Yhteistyön tavoitteet:

- tukea kasvatuksen ja opetuksen järjestämistä
- edistää oppilaiden tervettä kasvua ja kehitystä

Opetuksen järjestäjän vastuu:

- yhteistyön edellytysten kehittäminen

Huoltajan vastuu:

- ensisijainen vastuu lapsensa kasvatuksesta
- huolehdittava siitä, että oppivelvollisuus tulee suoritettua

Koulun vastuu:

- yhteistyön aloitteellisuus
- tiedottaminen
- huoltajien osallisuuden tukeminen

Iitin kouluissa kodin ja koulun yhteistyön välineenä käytetään Wilmaa. Muut yhteistyön käytännöt jokainen koulu järjestää koulukohtaisesti.

Perusteet/Kodin ja koulun yhteistyö

17.3. Koulun sisäinen yhteistyö ja yhteistyö muiden tahojen kanssa

Iitissä esiopetus ja koulut tekevät yhteistyötä edistääkseen opetuksen kehittämistä ja yhtenäisyyttä.

Kukin koulu organisoi paikallisesti yhteistyönsä sekä koulun sisällä että ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Koulukohtaisesti myös arvioidaan ja kehitetään yhteistyötä.

Perusteet/Koulun sisäinen yhteistyö ja yhteistyö muiden tahojen kanssa

18. Kasvatuskeskustelut ja kurinpidollisten keinojen käyttö

Iitin perusopetuksessa on kasvatuskeskusteluja ja kurinpidollisia keinoja koskeva soveltamisohje. Suunnitelmaan voidaan tehdä koulukohtaisia täsmennyksiä.

Soveltamisohje 1.4.2014

Kasvatuskeskustelu

- oppilas, joka häiritsee opetusta tai muutoin rikkoo koulun järjestystä, menettelee vilpillisesti tai kohtelee muita oppilaita tai koulun henkilökuntaa epäkunnioittavasti tai heidän ihmisarvoaan loukkaavasti, voidaan ensisijaisena toimenpiteenä määrätä osallistumaan yhteensä kaksi tuntia kestävään kasvatuskeskusteluun, joka voidaan kerralla tai useammassa osassa koulupäivän aikana.
- kasvastuskeskustelussa yksilöidään toimenpiteeseen johtanut teko tai laiminlyönti yhdessä oppilaan kanssa ja tarvittaessa selvitetään laajemmin käyttäytymisen syyt ja seuraukset sekä keinot koulussa käyttäytymisen ja oppilaan hyvinvoinnin parantamiseksi.
- kasvatuskeskusteluun määrää **opettaja** tai **rehtori**
- kasvatuskeskustelu kirjataan oppilashuoltokertomukseen ja siitä tulee ilmoittaa oppilaan huoltajalle.
- huoltajalle varataan mahdollisuus osallistua kasvatuskeskusteluun.

Jälki-istunto ja laiminlyötyjen tehtävien suorittaminen

- Kotitehtävänsä laiminlyönyt oppilas voidaan määrätä työpäivän päätyttyä enintään tunniksi kerrallaan valvonnan alaisena suorittamaan tehtäviään.
- Oppilas voidaan määrätä jälki-istuntoon rikkomuksista tai toistuvista oppitunnin häirintä merkinnöistä (3 kpl)
- Jälki-istuntoon johtaneesta **rikkeestä** pyritään **ilmoittamaan** huoltajalle saman päivän aikana **puhelinsoitolla**.
- Oppilaalle annetaan **ilmoitus** jälki-istunnosta kotiin vietäväksi ja **allekirjoitettavaksi**.
- Jälki-istunnot **kirjataan rangaistuskirjaan**.
- Jälki-istunto seuraavan viikon torstaina koulupäivän jälkeen klo 14.35 alkaen
- Jälki-istunnossa voidaan teettää kirjallisia tai suullisia tehtäviä, harjoituksia ja tehtäviä, joiden tulee olla kasvatusta, opetusta ja kehitystä tukevia, oikeassa suhteessa oppilaan tekoon tai laiminlyöntiin sekä kehitystaso huomioon ottaen oppilaalle sopivia. Oppilas voidaan myös velvoittaa situmaan hiljaa jälki-istunnon ajan.
- Jälki-istuntoa ei voida järjestää siten, että oppilas joutuisi sen seurauksena jäämään pois opetussuunnitelman tai muun koulun toimintaa koskevan suunnitelman mukaisesta opetuksesta.
- Luokanvalvoja seuraa jälki-istuntojen määrää.
- Jos oppilas on määrätty jälki-istuntoon, hän ei voi käyttäytymisestä kiitettävää arvosanaa (9-10). Jos oppilas on määrätty toistuvasti jälki-istuntoon saman lukukauden aikana, hän voi saada käyttäytyisarvosanaksi korkeitaan arvosanan 7.

Oppitunnilta poistaminen

- Opetusta häiritsevä oppilas voidaan määrätä poistumaan jäljellä olevan oppitunnin ajaksi luokkahuoneesta tai muusta tilas, jossa opetusta annetaan, taikka koulun järjestämästä tilaisuudesta

Opetuksen epääminen jäljellä olevan työpäivän ajaksi

- Oppilaan osallistuminen opetukseen voidaan evätä enintään jäljellä olevan työpäivän ajaksi, jos on olemassa vaara, että toisen oppilaan taikka koulussa tai muussa opetustilassa työskentelevän henkilö turvallisuus kärsii oppilaan väkivaltaisen tai uhkaavan

käyttäytymisen vuoksi taikka opetus tai siihen liittyvä toiminta vaikeutuu kohtuuttomasti häiritsevän oppilaan vuoksi
- huoltajaa pyydetään noutamaan oppilas kotiin

Kirjallinen varoitus ja määräaikainen erottaminen

Ennen oppilaan määräämistä jälki-istuntoon, kirjallisen varoituksen antamista oppilaalle ja oppilaan määräaikaista erottamista on yksilöitävä toimenpiteeseen johtava teko tai laimin, kuultava oppilasta ja hankittava muu tarpeellinen selvitys. Ennen kurinpitorangaistuksen antamista on oppilaan huoltajalle varattava tilaisuus tulla kuulluksi. Muista 36§ssä tarkoitetuista toimenpiteistä on ilmoitettava oppilaan huoltajalle ja opetuksen epäämisestä tarvittaessa koulun sijaintikunnan sosiaalihuollon toimeenpanoon kuuluvia tehtäviö hoitavalle viranomaiselle. Määräaikaisesta erottamisesta ja kirjallisesta varoituksesta tulee antaa päätös, ja muut 36 § ssä tarkoitetut toimenpiteet tulee kirjata.

Opetuksen järjestäjän tulee järjestää opetus, joka estää määräajaksi erotetun oppilaan jäämisen jälkeen vuosiluokkansa ja opetusryhmänsä edistymisestä. Erotetulle oppilaalle laaditaan opetussuunnitelmaan perustuva henkilökohtainen suunnitelma, jonka mukaan toteutetaan ja oppimista seurataan.

- Kun oppilas on käyttäytynyt niin väkivaltaisesti tai uhkaavasti, että toisen oppilaan tai koulussa tai muussa opetustilassa työskentelevän henkilön turvallisuus on kärsinyt tai vakavasti vaarantunut, ja on olemassa ilmeinen vaara, että väkivaltainen tai uhkaava käyttäytyminen toistuu, määräaikainen erottaminen voidaan panna täytäntöön sen estämättä, ettei päätös ole lainvoimainen
- Määaikaista erottamista koskevan päätöksen täytäntöönpanosta lainvoimaa vailla olevana ja täytäntöönpanon alkamisen ajankohdasta on päätettävä samalla kun erottamisesta päätetään.
- Rehtorin ja opettajan päätösvallasta jälki-istunnon määräämisestä sekä 36 § n 2 – 4 monentissa tarkoitetusta asiasta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.
- **Määräaikaisesta erottamisesta päättää opetuksen järjestäjän asianomainen monijäseninen toimielin (Moniammatillinen asiantuntijaryhmä).** Sosiaalihuollon vastaavan toimielimen edustuksesta käsiteltäessä oppivelvollisen lapsen koulusta erottamista koskevaa asiaa säädetään lastensuojelulain 24 § n 2 momentissa. **Kirjallisen varoituksen antamisesta** voi päättää opeuksen järjestäjän niin päättäessä myös **koulun rehtori**.

Häiritsevän ja turvallisuutta vaarantavan oppilaan poistaminen

- Rehtorilla tai opettajalla on oikeus poistaa luokkahuoneesta tai muusta opetustilasta taikka koulun tilaisuudesta oppilas, joka ei noudata 36 § n 2 monentissa tarkoitettua poistumismääräystä. Rehtorilla ja opettajalla on myös oikeus poistaa koulun alueelta oppilas, joka ei poistu saatuaan tiedon 36 § n 3 momentissa tarkoitetusta opetuksen epäämisestä.
- Jos poistettava oppilas koettaa vastarintaa tekemällä välttää poistamisen, rehtorilla ja opetatjalla on oikeus käyttää sellaisia oppilaan poistamiseksi välttämättömiä voimakeinoja, joita voidaan pitää puolustettavina oppilaan ikä ja tilanteen uhkaavuus tai vastarinnan vakavuus sekä tilanteen kokonaisarvointi huomioon ottaen.
- Rehtori ja opettaja voivat 1 ja 2 momentissa tarkoittetuissa tilanteissa toimia yhdessä tai kumpikin erikseen. Oppilaan poistamisessa ei saa käyttää voimankäyttövälineitä. Voimakeinojen käyttön turvautuneen opettajan tai rehtorin tulee antaa kirjallinen selvitys tapahtuneesta opetuksen järjestäjälle.

Toimintamalli ja kirjaaminen

- opettaja tai rehtori selvittävät rike-, vilppi- ja häiriötilanteet tilanteen vakavuudesta riippuen
  - opettaja selvittää oppituntirikkomukset
  - luokanvalvoja selvittää kiusaamistapaukset
  - rehtori selvittää yhdessä opettajien kanssa vakavammat ilki- ja väkivaltatilanteet

- selvitys kirjataan oppilashuoltokertomukseen

- miten hallinnon yleisten oikeusturvaperiaatteiden noudattaminen varmistetaan kurinpidollisia keinoja käytettäessä
  - oppilasta ja huoltajaa kuullaan kurinpidollisia keinoja käytettäessä
  - toimenpiteet kirjataan oppilashuoltokertomukseen
- miten huolehditaan henkilökunnan perehdyttämisestä ja osaamisen varmistamisesta kurinpidollisten toimivaltuuksien käyttämisessä
  - opetussuunnitelmassa on kuvattu kurinpidollisten toimivaltuuksien käyttö
  - toimivaltuuksista ja tehtävistä on laadittu ohje, jossa kuvattu esimerkkitapauksia
  - tiedotus ja koulutus kokouksissa ja lv-tunneilla
- miten suunnitelmasta, järjestyssäännöistä ja laissa säädetyistä kurinpidollisista keinoista tiedotetaan eri tahoille
  - suunnitelmat ja säännöt julkaistaan koulun kotisivuilla ja tiedotetaan vanhempainilloissa
- mitkä ovat menettelytavat suunnitelman seuraamista sekä toteutumisen ja vaikuttavuuden arviointia varten.
  - kirjataan ja tilastoidaan tapaukset
  - arvoidaan vaikuttavuutta ja kehitetään menetelmiä

Perusteet/Kasvatuskeskustelut ja kurinpidollisten keinojen käyttö

19. Etäyhteyksiä hyödyntävä opetus

Etäyhteyden kautta tapahtuvaa opetusta hyödynnetään mahdollisuuksien ja tarpeen mukaan esimerkiksi harvemmin opiskeltujen kielten, uskontojen sekä valinnaisten aineiden opetuksessa.

Etäopetus voidaan toteuttaa yksilö- tai luokkaratkaisuna. Etäopetusryhmä voi muodostua useamman koulun oppilaista ja sitä voidaan toteuttaa lähiopetuksen yhteydessä siten että opettajalla on oppilaita sekä omassa luokassaan että samanaikaisesti tietokoneen välityksellä etänä muualla. Opettaja voi olla myös fyysisesti yksin muualla ja oppilaat eri kouluilla.

Oppimisympäristön turvallisuudesta sekä oppilaiden valvonnasta ja ohjauksesta huolehditaan samojen periaatteiden mukaisesti kuin muissakin opetustilanteissa. Opetusryhmällä on turvallisuudesta ja hyvinvoinnista vastaava opettaja. Etäopetusryhmää valvoo koulunkäynninohjaaja ja oppilaiden mahdollisuudet oppimista edistävään vuorovaikutukseen turvataan.

Jos perusopetuksen oppilas ei voi osallistua terveydellisistä tai muista perustelluista syistä lähiopetukseen, hänen opetuksensa voidaan järjestää osittain etäopetuksena. Tällöin koulu tekee sopimuksen huoltajan kanssa etäopetuksen käytänteistä. Etäopetuksen menetelmiä voivat olla esimerkiksi reaaliaikainen verkko-opetus, verkkokurssit, verkkotallenteet sekä video-opetus.

Etäyhteyden kautta annettavasta opetuksesta vastaa opetuksen järjestäjä. Etäopetuksessa tarvittavasta tekniikasta, toimintakunnosta ja päivityksistä vastaa kunnan tietohallinto.

Perusteet/Etäyhteyksiä hyödyntävä opetus

20. Vuosiluokkiin sitomaton opiskelu

Iitin kunnan perusopetuksen kouluissa oppilaalla on mahdollisuus edetä opinnoissaan vuosiluokkiin sitomattomasti koulun rehtorin tekemän erityisen päätöksen perusteella (**Perusopetuslaki 18§)**. Vuosiluokkiin sitomatonta opiskelua käytetään lahjakkuutta tukevana tai opintojen keskeyttämistä ehkäisevänä toimintatapana.

Eri oppiaineiden opinnoissa voidaan edetä vuosiluokkiin jaetun oppimäärän sijasta **oppilaan oman opinto-ohjelman mukaisesti**. Oppilaan omassa oppimissuunnitelmassa mainitaan opintokokonaisuudet, tavallisesti oppiaineen yhden lukukauden oppimistavoitteet ja lisäksi määritellään opintojen suorittamisjärjestys sekä aikataulu ja mahdolliset **erityistavoitteet.**

Vuosiluokkiin sitomattoman päätöksen syynä voi olla lahjakkuuden tukeminen joissakin oppiaineissa, esimerkiksi matematiikassa. Syynä voi olla myös opintojen keskeyttämistä ehkäisevä toimintatapa, esimerkiksi oppilaan terveydentila tai muut olosuhteet jotka vaikeuttavat normaalia koulunkäyntiä.

Oppilaalle laaditaan **henkilökohtainen opiskelusuunnitelma**, jonka mukaan edetään. Opettajat antavat ohjeet opintokokonaisuuksien opiskeluun ja arvioivat osaamisen. Perusopetuksen 7.-9. luokkien oppiaineiden opintokokonaisuudet on jaettu lukukausioppimääriin esimerkiksi englannin osalta seuraavasti: EN7S, EN7K, EN8S, EN8K, EN9S, EN9K. **Opettajalle** korvataan lukukauden opintokokonaisuuden **arvioinnista OVTES:n mukainen korvaus**.

Oppilas ei jää luokalleen mahdollisten hylättyjen tai puuttuvien suoritusten vuoksi. Lukuvuoden päättyessä hän saa todistuksen hyväksytysti suorittamistaan opintokokonaisuuksista ja siirtyy seuraavalle luokalle jatkamaan opintojaan siitä, mihin ne edellisenä lukuvuonna jäivät. Yhdeksännellä vuosiluokalla oppilas luetaan asianomaisen vuosiluokan oppilaaksi niin kauan kuin hän saa päättötodistuksen tai eroaa koulusta.

Perusteet/Vuosiluokkiin sitomaton opiskelu

21. Yhdysluokkaopetus

Yhdysluokkaopetuksen järjestäminen ja sen toimintatavat

Iitin kunnan opetussuunnitelma on laadittu siten, että se soveltuu myös yhdysluokkaopetukseen ja pienille kouluille.

Yhdysluokalla tarkoitetaan opetusryhmää, jossa opiskelee eri vuosiluokilla olevia tai vuosiluokkiin sitomattomasti edettäessä eri-ikäisiä oppilaita. Yhdysluokka voidaan perustaa joko oppilasmäärän pienuuden vuoksi tai pedagogisista syistä. Yhdysluokkia muodostettaessa pyritään jakamaan oppilaita mahdollisimman heterogeenisiin sekä toimiviin ryhmiin. Keskeisenä pedagogisena ajatuksena on oppilaiden yhteistyötaitojen sekä monipuolisten työtapojen kehittäminen eri-ikäisten oppilaiden kanssa.

Opetus yhdysluokassa toteutetaan osittain oppilaiden vuosiluokkien mukaisesti ja osittain vuorokurssiperiaatetta noudattaen. Parittomien vuosien vuosikursseja opiskellaan niinä lukuvuosina jotka loppuvat parittomaan lukuun. Parillisten vuosien vuosikurssia opiskellaan niinä lukuvuosina jotka loppuvat parilliseen lukuun. Ensimmäisen vuorokurssin muodostavat ensimmäisen, kolmannen ja viidennen vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt. Toisen vuorokurssin muodostavat toisen, neljännen ja kuudennen vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt. Vuorokursseittain opiskeltaessa tulee huolehtia opiskeltavien sisältöjen jatkuvuudesta ja johdonmukaisesta etenemisestä. Erityisesti on huolehdittava oppilaiden opiskelutaitojen kehittymisestä.

Kun opetusta toteutetaan yhdysluokissa oppilaiden ikä ja kehitysvaihe sekä eri vuosiluokkien tavoitteet ja omaleimaisuus tulee ottaa huomioon oppilaiden vuosiluokkien mukaisesti tai osittain vuorokurssiperiaatetta noudattaen.

Yhdysluokkaopetuksen järjestämisessä otetaan huomioon oppilaiden tarpeet ja olosuhteet sekä paikalliset mahdollisuudet. Näin pyritään löytämään oppimista ja hyvinvointia parhaiten edistäviä ratkaisuja.

Yhdysluokkaopetuksessa on hyvät edellytykset edistää opetuksen eheyttämistä ja käyttää monialaisia oppimiskokonaisuuksia. Yhdysluokkaopetuksessa hyödynnetään erityisesti vertais- ja mallioppimisen mahdollisuuksia. Yhdysluokissa lähiopetusta voidaan tukea ja rikastaa myös etäyhteyksiä hyödyntäen.

Oppiaineiden viikkotunnit ja niiden jakaminen

Opetus toteutetaan vuosiluokkien mukaisesti matematiikassa sekä A1- ja A2 – kielissä. Muissa aineissa opetus voidaan toteuttaa vuorokurssiperiaatteella.

Äidinkielessä, matematiikassa, A1ja A2-kielissä seurataan vuosiluokkien mukaista tuntijakoa. Muissa oppiaineissa vuosiviikkotunnit voidaan opiskella vuorokurssin mukaan. Koulukohtaiset olosuhteet voivat vaikuttaa käytännön järjestelyihin.

Mikäli yhdysluokkaopetuksessa yhdysluokan eri vuosiluokilla on joissakin oppiaineissa erilaiset viikkotuntimäärät, oppiaineiden vuosiviikkotunnit voidaan myös jakaa osiin ja siten tasata oppiaineiden opetustunnit. Oppiaineiden opetustunteja tasattaessa tulee aina turvata oppilaan oikeus opetussuunnitelmassa määriteltyyn kokonaistuntimäärään. Mikäli oppilas siirtyy vuorokurssiperiaatteen mukaisesta opiskelusta vuosiluokittain etenevään opiskeluryhmään tai päinvastoin, oppilaan opetus järjestetään yksilöllisesti mahdollisen puuttuvan oppimäärän tai sen osan suorittamiseksi.

Perusteet/Yhdysluokkaopetus

22. Joustava perusopetus

Iitissä ei tarjota joustavan perusopetuksen toimintaa tällä hetkellä.

Perusteet/Joustava perusopetus

23. Opetus erityisissä tilanteissa

Opetuksen järjestäminen muualla kuin koulussa

Oppilaan opetuksen järjestäminen ja oppilaan tarvitsema tuki edellyttää erityistä pohdintaa esimerkiksi oppilaan sairastuessa vakavasti tai vaikeassa elämäntilanteessa. Perusopetusta voidaan tällöin järjestää muun muassa sairaalaopetuksena, koulukodissa, vastaanottokodissa tai -keskuksessa taikka vankilassa tai muussa rangaistuslaitoksessa annettavana opetuksena.

Koulu tekee yhteistyötä sairaalakoulun kanssa. Oppilaan opettaja/luokanohjaaja on hoitotiimin jäsen ja toimii pedagogisena asiantuntijana. Oppimisen edistymistä seurataan ja arvioidaan säännöllisesti yhdessä opettajan, hoitohenkilöstön ja huoltajien kanssa osana hoidollisia palavereja. Kun hoitojakso päättyy, oppilas siirtyy tuettuna portaittain omaan kouluun.

Perusteet/Opetus erityisissä tilenteissa

24. Opetuksen ja kasvatuksen tavoitteita tukeva muu toiminta

Kerhotoiminta

- Kerhotoimintaa järjestetään mahdollisten resurssien puitteissa.

Kouluruokailu

- Kouluruokailu on oppilaille tärkeä osa koulupäivää. Oppilaita kannustetaan osallistumaan kouluruokailuun. Oppilaat osallistuvat ruokailuhetkien suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin. Opettajat huolehtivat ruokailun yhteydessä annettavasta ohjauksesta ja kasvatuksesta yhdessä koulun muiden aikuisten kanssa.Kouluruokailun tavoitteista ja järjestämisestä keskustellaan kotien kanssa (vanhempainkokous). Kouluruokailuun osallistumista sekä ruoan ja ruokailutilanteen laatua seurataan ja arvioidaan säännöllisesti. Opetushenkilöstö ja ruokailusta vastaava henkilöstö tekevät yhteistyötä kouluruokailun järjestämisessä ja toiminnan kehittämisessä. Mikäli oppilaalla on yksilöllisiä ravitsemukseen sekä terveyden tai sairauden hoitoon liittyviä tarpeita, tulee oppilaan, huoltajan, ruokailusta vastaavan henkilöstön ja kouluterveydenhuollon sopia yhdessä ruokailuun liittyvistä tukitoimista ja seurannasta.
- Iitin kouluruokailun suunnitelma

Välitunnit, päivänavaukset ja yhteiset tapahtumat

- Koulun yhteisöllisyyden ja oppilaiden terveen kehityksen, sosiaalisten suhteiden sekä opiskelussa jaksamisen kannalta välitunnit, päivänavaukset ja monenlaiset yhteiset tapahtumat ovat tärkeitä. Niitä hyödynnetään myös osana monialaisia oppimiskokonaisuuksia. Ne vahvistavat oppilaiden laaja-alaista osaamista ja tekevät näkyväksi koulun kulttuurista ja kielellistä monimuotoisuutta.

Koulumatkat ja kuljetukset

- Iitin kunnan kuljetusohjeet

Perusteet/Opetuksen ja kasvatuksen tavoitteita tukeva muu toiminta

25. Oppimisen arviointi

Kuva: Erja Vitikka, OPH

Oppimisen arvioinnin tehtävänä on ohjata ja kannustaa opiskelua ja kehittää oppilaan edellytyksiä itsearviointiin. Oppilaan oppimista, työskentelyä ja käyttäytymistä tulee arvioida monipuolisesti. Painopiste on oppimista edistävässä arvioinnissa.

Kouluissa kehitetään **arviointikulttuuria**, jonka keskeisiä piirteitä ovat

- rohkaiseva ja yrittämään kannustava ilmapiiri
- oppilaiden osallisuutta edistävä, keskusteleva ja vuorovaikutteinen toimintatapa
- oppilaan tukeminen oman oppimisprosessinsa ymmärtämisessä sekä oppilaan edistymisen näkyväksi tekeminen koko oppimisprosessin ajan
- arvioinnin oikeudenmukaisuus ja eettisyys
- arvioinnin monipuolisuus
- arvioinnin avulla saadun tiedon hyödyntäminen opetuksen ja muun koulutyön suunnittelussa

Perusteet/Oppimisen arviointi

25.1. Arvioinnin periaatteet ja kohteet

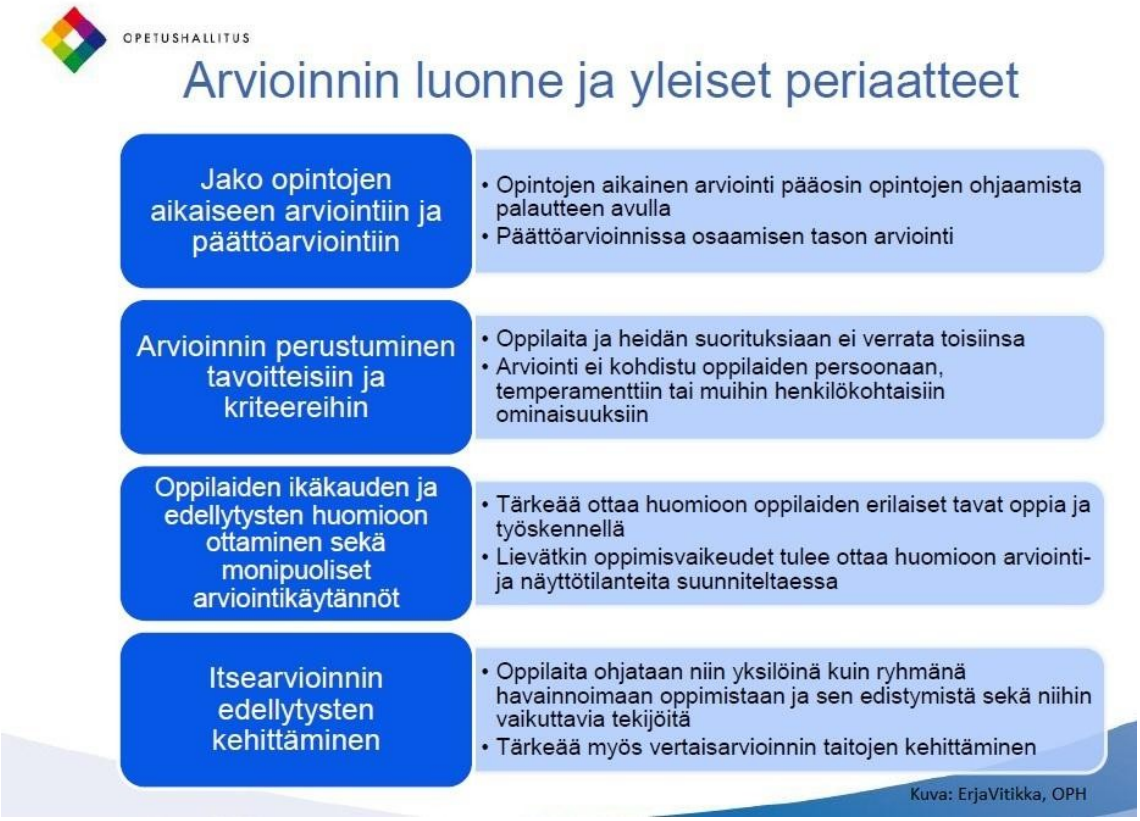

Arvioinnin kohteet

1. **Oppiminen**

- opinnoissa edistymisen ja osaamisen tason arviointia sekä palautteen antamista niistä

2. Työskentely

- oppilaan itsenäisen ja yhdessä työskentelyn taitojen arviointia
- osa oppiaineissa tehtävää arviointia ja arvosanan muodostamista
- perustuu oppiaineiden tavoitteiden sisältämiin työskentelyn tavoitteisiin

3. Käyttäytyminen

- arvioidaan suhteessa opetussuunnitelmassa käyttäytymiselle asetettuihin tavoitteisiin ja koulun järjestyssääntöihin.

Luotettava arviointi edellyttää näiden osa-alueiden monipuolista havainnointia ja dokumentointia.

Perusteet/Arvioinnin luonne ja yleiset periaatteet

Perusteet/Arvioinnin kohteet

26. Opintojen aikainen arviointi

1. **Oppimista edistävä** (formatiivinen) arviointi ja oppimisprosessia näkyväksi tekevä palaute lukuvuoden aikana

- ohjaa, tukee ja kannustaa oppimista oppimisprosessin aikana
- edistää ja kehittää itse- ja vertaisarvioinnin taitoja
- palaute auttaa oppilaita hahmottamaan a) Mitä heidän on tarkoitus oppia? b) Mitä he ovat jo oppineet? c) Miten he voivat edistää oppimistaan ja parantaa suoriutumistaan

2. **Osaamisen tason** (summatiivinen) **arviointi**

- oppimisprosessin jälkeen tehtävää loppuarviointia, jonka tehtävänä on kertoa miten hyvin oppilas saavutti oppimisjakson tavoitteet
- perustuu kunkin oppiaineen opetussuunnitelmassa määriteltyihin tavoitteisiin

Perusteet/Opintojen aikainen arviointi

26.1. Arvioinnin toteuttaminen ja todistukset

Vuosiluokilla 1-4

- lukuvuositodistus on sanallinen: kokonaisarvio oppilaan koko lukuvuoden edistymisestä ja suoriutumisesta
- todistukseen voidaan antaa myös muuta sanallista arviointia
- lukuvuositodistuksen lisäksi oppimistulokset välitetään oppilaille ja huoltajille välitodistuksessa tai tavoitekeskustelussa vähintään kerran lukuvuoden aikana

Vuosiluokilla 5-6

- lukuvuositodistus on osin sanallinen, osin numeerinen: kokonaisarvio oppilaan koko lukuvuoden edistymisestä ja suoriutumisesta

- todistukseen voidaan antaa myös muuta sanallista arviointia
- lukuvuositodistuksen lisäksi oppimistulokset välitetään oppilaille ja huoltajille välitodistuksessa tai tavoitekeskustelussa vähintään kerran lukuvuoden aikana

Vuosiluokilla 7-9

- lukuvuositodistus on numeerinen kokonaisarvio oppilaan koko lukuvuoden edistymisestä ja suoriutumisesta
- välitodistus on numeerinen

Työskentelyn arviointi

- osa oppiaineissa tehtävää arviointia ja sanallisen arvioinnin/arvosanan muodostamista
- perustuu oppiaineiden ja monialaisten oppimiskokonaisuuksien tavoitteiden sisältämiin työskentelyn tavoitteisiin

Käyttäytymisen arviointi

- arvioidaan todistuksissa omana kokonaisuutenaan
- ei vaikuta oppiaineista saatavaan sanalliseen arviointiin tai arvosanaan
- **vuosiluokilla 1-6** sanallinen
- **vuosiluokilla 7-9** numeerinen (päättötodistukseen ei merkitä)

Todistuskaavakkeet vuosiluokilla 1-6

Perusteet/Perusopetuksessa käytettävät todistukset ja todistusmerkinnät

26.2. Itsearviointi ja vertaisarviointi

Itse- ja vertaisarvioinnin (oppilaiden keskinäisen arviointikeskustelun) avulla oppilas ymmärtää, miten itse voi vaikuttaa omaan oppimiseensa ja koulutyössä onnistumiseen.

Itsearviointi alaluokilla

- oppilas tunnistaa onnistumisiaan ja vahvuuksiaan
- oppilas tulee tietoiseksi työlle sovittavista tavoitteista
- ryhmän yhteinen arviointikeskustelu/vertaisarviointi: myönteinen palaute

Itsearviointi ylemmillä luokilla

- kiinnitetään huomio onnistumisiin ja vahvuuksiin
- oman oppimisen ja opintojen edistymisen tarkastelu analyyttisemmin
- oppilaiden keskinäinen arviointieskustelu/vertaisarviointi: tavoite oppia antamaan ja saamaan rakentavaa palautetta

Perusteet/Itsearvioinnin edellytysten kehittäminen

26.3. Opinnoissa eteneminen

Vuosiluokalta siirtäminen:

- vähintään välttäviä tietoja ja taitoja osoittava sanallinen arvio/arvosana
- jossakin oppiaineessa hylätty --> arvioidaan, että kykenee selviytymään seuraavan vuosiluokan tavoitteista hyväksytysti

Luokalle jättäminen:

- suoritus oppiaineessa hylätty
- ehdollinen päätös: lukuvuoden päätyttyä erillinen koe
- yleisen heikon koulumenestyksen vuoksi tarkoituksenmukaista
- vuosiluokalle jäävän suoritukset ao luokalta raukeavat

Vuosiluokkiin sitomattomasti etenevä

- ei jää luokalleen mahdollisten hylättyjen tai puuttuvien suoritusten vuoksi
- voidaan jättää luokalleen vain yleisen heikon koulumenestyksen perusteella
- lukuvuoden päättyessä todistus hyväksytysti suoritetuista opintokokonaisuuksista ja
- siirtyy seuraavalle luokalle jatkamaan opintojaan siitä, mihin ne edellisenä lukuvuonna jäivät
- yhdeksännellä vuosiluokalla luetaan tämän vuosiluokan oppilaaksi, kunnes suorittaa koko perusopetuksen oppimäärän ja saa päättötodistuksen tai eroaa koulusta

Perusteet/Opinnoissa eteneminen perusopetuksen aikana

26.4. Arviointi nivelkohdissa

- **Arviointi 2.vuosiluokan päättyessä:** edistyminen kielellisissä valmiuksissa, edistyminen työskentelytaidoissa, edistyminen taidoissa huolehtia omista ja yhteisesti sovituista tehtävistä sekä palaute oppimisen edistymisestä eri oppiaineissa
- **Arviointi 6. vuosiluokan päättyessä:** palaute työskentelytaitojen ja oppimisen kehittymisestä ja edistymisestä oppiaineissa

Nivelkohtien arviointi liitissä:

Toisen vuosiluokan päättyessä

- lukuvuositodistuksen lisäksi ohjaava palaute tiedotteena tai tavoitekeskustelu oppilaan ja huoltajan kanssa
- tehostetun tuen arviointi oppilaan ja huoltajan kanssa sekä nivelkohdan arviointi samalla

- erityisen tuen arviointi oppilaan ja huoltajan kanssa ja erityisen tuen päätöksen tarkistaminen sekä nivelkohdan arviointi samalla

Kuudennen vuosiluokan päättyessä:

- lukuvuosiarviointia varten **opettajan arvioinnin apuvälineeksi** on oppiaineisiin määritelty arviointikriteerit hyvää osaamista kuvaavalle arvosanalle
- lukuvuositodistuksen lisäksi ohjaava palaute tiedotteena tai palautekeskustelu oppilaan ja huoltajan kanssa
- tehostetun tuen arviointi oppilaan ja huoltajan kanssa sekä nivelkohdan arviointi samalla
- erityisen tuen arviointi oppilaan ja huoltajan kanssa ja erityisen tuen päätöksen tarkistaminen sekä nivelkohdan arviointi samalla

Nivelkohtien ohjaava palaute 2.lk ja 6.lk/kaavakkeet

Perusteet/Arviointi nivelkohdissa

26.5. Valinnaisten aineiden arviointi

Taito- ja taideaineiden arviointi vuosiluokilla 1-6

- valinnaiset kuvataide ja käsityö ovat osa yhteisinä oppiaineina opetettavien oppimäärää
- arvioidaan osana niiden opetusta

Taito- ja taideaineiden arviointi vuosiluokilla 7-9

- 7.luokalla (käsityö) osa kaikille yhteisenä oppiaineena opetettavaa oppimäärää ja arvioidaan osana sen opetusta
- 8. ja 9. luokalla (musiikki, kuvataide, käsityö, liikunta kotitalous/ 2 vuosiviikkotuntia) opetetaan omana oppiaineenaan ja arvioidaan numeroin

Valinnaisten aineiden arviointi vuosiluokilla 1-6

- käytetään painotetun opetuksen järjestämiseen: 3.luokan ympäristöoppiin ja 4. luokan liikuntaan
- ovat osa yhteisenä opetettavan oppiaineen oppimäärää
- avioidaan osan niiden opetusta

Valinnaisten aineiden arviointi vuosiluokilla 7-9

- 8. ja 9. luokalla (käytännön biologia, mediaviestintä, A2 saksa, B2 saksa, B2 ranska, tietotekniikka/2 vuosiviikkotuntia)
- opetetaan omana oppiaineenaan ja arvioidaan numeroin

Opetushallitus/Valinnaisuus ja arviointi

Perusteet/Perussopetuksessa käytettävät todistukset

26.6. Käyttäytymisen arviointi

Käyttäytyminen arvioidaan todistuksissa **omana kokonaisuutenaan**, eikä se vaikuta oppiaineesta saatavaan arvosanaan tai sanalliseen arvioon.

Käyttäytymisen arvioinnissa tärkeää on oppilaan itsearviointi**.** Oppilaalle annetaan käyttäytymisestä ohjaavaa palautetta suhteessa opetussuunnitelmassa käyttäytymiselle asetettuihin tavoitteisiin.

Käyttäytyminen **ei kohdistu** oppilaan temperamenttiin eikä henkilökohtaisiin ominaisuuksiin. Arviointi perustuu opetussuunnitelmassa käyttäytymiselle asetettuihin tavoitteisiin. Käyttäytyminen arvioidaan kaikilla vuosiluokilla samoin kriteerein, ikäkausi huomioiden.

Vuosiluokilla **1-6** käyttäytyminen arvioidaan **sanallisesti** todistuksen liitteenä. Liitteestä otetaan kopio arkistointia varten.

Vuosiluokilla **7-9** käyttäytyminen arvioidaan **numeerisesti ja** merkitään todistukseen.

Käyttäytymisen tavoitteet

- Asiallinen ja tilannetietoinen käyttäytyminen
- Sääntöjen noudattaminen
- Työrauhan edistäminen
- Hyvien tapojen noudattaminen
- Toisen auttaminen ja kannustaminen
- Ryhmässä rakentavasti työskentely
- Tehtävien tunnollinen hoitaminen
- Omista ja koulun tavaroista huolehtiminen

Sanallisen arvioinnin kuvaus

A - Oppilas on saavuttanut tavoitteet erittäin hyvin.

B - Oppilas on saavuttanut tavoitteet.

C - Oppilas on saavuttanut tavoitteet puutteellisesti.

Numeroarvosanojen kuvaus

10 - Oppilas on saavuttanut erinomaisesti käyttäytymisen tavoitteet. Hän edistää aktiivisesti omalla toiminnallaan hyvää käyttäytymistä.

9 - Oppilas on saavuttanut kiitettävästi käyttäytymisen tavoitteet. Oppilaan käytös on lähes aina tavoitteiden mukaista.

8 - Oppilas on saavuttanut hyvin käyttäytymisen tavoitteet. Hän suhtautuu koulunkäyntiin, kouluyhteisöön ja yhteiseen omaisuuteen yleensä myönteisesti. Hänen käytökseensä on jouduttu mahdollisesti puuttumaan satunnaisesti.

7- Oppilas on saavuttanut tyydyttävästi käyttäytymisen tavoitteet. Hän suhtautuu koulunkäyntiin, kouluyhteisöön ja yhteiseen omaisuuteen vaihtelevasti. Hän häiritsee usein opiskelua eikä noudata aina koulun järjestyssääntöjä. Hänen käytökseensä on jouduttu puuttumaan puhuttelemalla ja/tai muilla toimenpiteillä.

6 - Oppilas on saavuttanut kohtalaisesti käyttäytymisen tavoitteet. Hän suhtautuu koulunkäyntiin, kouluyhteisöön tai yhteiseen omaisuuteen kielteisesti. Hän häiritsee opiskelua ja rikkoo järjestyssääntöjä. Hänen käytöksensä on epäasiallista ja loukkaavaa. Hänen käytökseensä on puututtu usein kurinpidollisin toimin.

5 - Oppilas on saavuttanut välttävästi käyttäytymisen tavoitteet. Hän rikkoo koulun järjestyssääntöjä jatkuvasti ja tietoisesti. Hänen käytöksensä on erittäin epäasiallista ja loukkaavaa. Hänen käytökseensä on puututtu erittäin usein kurinpidollisin toimin. Oppilas tarvitsee valvontaa selviytyäkseen koulutyöstä.

4 - Oppilas ei ole koulun kurinpitokeinoin ojennettavissa ja on vaaraksi kouluyhteisölle.

Käyttäytymisen arviointi vuosiluokilla 1-6/Todistuksen liite

27. Päättöarvioinnin toteuttaminen

Päättöarviointi

- ajoittuu oppiaineesta riippuen vuosiluokille 7, 8 tai 9
- arvio kuvaa oppilaan suoriutumisen tasoa suhteessa kunkin oppiaineen oppimäärän tavoitteisiin ja päättöarvioinnin valtakunnallisiin kriteereihin.
- tulee perustua oppilaan opintojen päättyessä osoittamaan osaamisen tasoon
- lukuvuoden vielä ollessa käynnissä tulee antaa tietoa suoriutumisen nykytilasta ja -tasosta sekä oppimista eteenpäin ohjaavaa arviointipalautetta
- tulee huolehtia, että oppilaat ja huoltajat ovat tietoisia tavoitteista, arviointiperusteista ja päättöarvioinnin kriteereistä

Erityisiä tilanteita

- 9. luokan oppilas ei tukitoimista huolimatta suoriudu opinnoistaan ja on vaarassa jäädä luokalle: voidaan oman opinto-ohjelman mukaiseen etenemiseen siirtymisellä ehkäistä oppilaan kaikkien suoritusten raukeaminen

Erityistä tukea saava oppilas

1. opiskelee oppiaineen **yleisen oppimäärän** mukaisesti: arvioidaan suhteessa yleisen oppimäärän tavoitteisiin ja arvioinnissa käytetään päättöarvioinnin kriteerejä
2. opiskelee **yksilöllistetyn oppimäärän** mukaan:

- oppiaine arvioidaan suhteessa henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa (HOJKS) määriteltyihin tavoitteisiin ja sisältöihin
- arviointia **ei** tehdä suhteessa päättöarvioinnin kriteereihin
- voidaan käyttää numeroarvioinnin sijasta sanallista arviota

Pidennetty oppivelvollisuus

- arviointi perustuu perusopetuksen yleisiin oppimääriin tai yksilöllistettyihin oppimääriin, sen mukaan mitä oppilaan erityistä tukea koskevassa päätöksessä on päätetty
- jos oppilas opiskelee opintokokonaisuuksia, annetaan arviointi todistuksessa kuitenkin oppiaineittain

Mahdolliset todistuksen liitteet

- esimerkiksi arvio oppilaan käyttäytymisestä ja työskentelystä
- esimerkiksi sanallinen liite alle kaksi vuosiviikkotuntia käsittävistä valinnaisista aineista
- jokaisesta liitteestä tulee ilmetä oppilaan tunnistetiedot
- liitteistä ei tule mainintaa päättötodistukseen

Valinnaisten aineiden päättöarviointi

Perusteet: Ne valinnaiset aineet, jotka muodostavat yhtenäisen, vähintään kahden vuosiviikkotunnin oppimäärän, arvioidaan numeroin. Oppimäärältään alle kaksi vuosiviikkotuntia käsittävät valinnaiset aineet ja tällaisista oppimääristä koostuvat kokonaisuudet arvioidaan sanallisesti. Mikäli sanallisesti arvioitu valinnainen aine katsotaan jonkin yhteisen aineen syventäviksi opinnoiksi, sen suoritus voi korottaa kyseisen oppiaineen arvosanaa.

Taito- ja taideaineiden arviointi

- **7.luokalla** (käsityö) osa kaikille yhteisenenä oppiaineena opetettavaa oppimäärää ja arvioidaan osana sen opetusta: ei tule erillistä arviota päättötodistukseen, vaan arvioidaan osana kaikille yhteisen oppiaineen oppimäärää
- 8. ja 9. luokalla (musiikki, kuvataide, käsityö, liikunta kotitalous/ 2 vuosiviikkotuntia) opetetaan omana oppiaineenaan ja päättöarviointi numeroin

Valinnaisten aineiden arviointi vuosiluokilla 7-9

- 8. ja 9. luokalla (käytännön biologia, mediaviestintä, A2 saksa, B2 saksa, B2 ranska, tietotekniikka/2 vuosiviikkotuntia)
- opetetaan omana oppiaineenaan ja arvioidaan numeroin

Päättötodistukset: Perusteet/Perusopetuksessa käytettävät todistukset ja todistusmerkinnät

Perusteet/Päättöarviointi

Perusteet/Päättöarvosanan muodostaminen

Perusteet/Johonkin oppiaineeseen tai erityiseen tehtävään painottuvan oppiaineen päättöarviointi

28. Oppimisen ja koulunkäynnin tuki

Perusteet/Oppimisen ja koulunkäynnin tuki

28.1. Yleinen tuki

Yleinen tuki

1. Aloitetaan, kun pelkkä perusopetus ei riitä.
2. Kyseessä on tilapäinen oppimisen, käyttäytymisen, tunne-elämän tai terveyden ongelma, joka haittaa koulunkäyntiä, kasvua ja kehitystä.
3. Tarvittaessa järjestetään neuvottelu huoltajan, lapsen ja opettajan välillä.
4. Luokanopettajalla / aineenopettajalla+luokanvalvojalla on vastuu yleisen tuen suunnittelusta, toteuttamisesta ja arvioinnista.
5. Koulun opetusjärjestelyillä pyritään saamaan positiivinen muutos aikaiseksi. (Yleisen tuen opetusjärjestelyjä voivat olla esimerkiksi istumaistumapaikan muutos, aktiivisempi apu läksyjen merkitsemisessä, jonkin esim. keskittymistä tukevan apuvälineen käyttö, toiminnanohjauksellisten kuvien käyttö ohjeistuksen tukena, välitön palaute käytöksestä, tilapäinen tukiopetus, satunnainen/kertaluonteinen erityisopettajan tuki, joustavien opetusryhmien käyttäminen…)
6. Voidaan laatia oppimissuunnitelma, johon myös oppilaalle ja huoltajille määritetään selkeät vastuut.
7. Tuen sisältö riippuu oppilaan ongelmasta. Annettu tuki arvioidaan vähintään kerran tukijakson aikana, ja mikäli tukijakso on pidempi kuin lukuvuosi arviointi tapahtuu lukuvuosittain.
8. Yleisen tuen jaksolle siirtämisestä ei tarvitse välttämättä tehdä erillisiä asiakirjoja, mutta **Wilmaan on kirjattava tuen muoto ja tehdyt tukitoimet**. (Wilma / Oppilas / Tuki / Toimenpiteet) Tuki on arvioitava vähintään kerran lukuvuodessa (viimeistään ennen kevätarviointia).

Perusteet/Yleinen tuki

28.2. Tehostettu tuki

Tehostettu tuki

1. Tehostettu tuki aloitetaan, kun yleinen tuki ei riitä. Yleinen tuki ei riitä, jos oppilaalla on jatkuvaa oppimisen tai käyttäytymisen ongelmaa, johon tarvitaan useampia, säännöllisiä tukitoimia.
2. Tehostetun tuen tavoitteena on löytää mahdollisimman nopeasti keinot helpottaa oppimista ja/tai oppilaan kokonaistilannetta.
3. Ennen tehostetun tuen aloittamista laaditaan **pedagoginen arvio**. Pedagogiseen arvioon kirjataan oppilaan vahvuudet, ongelmat ja niihin vaikuttavat tekijät. Arvion laatimisessa hyödynnetään oppilaalle yleisessä tuessa annettuja tukitoimia.
4. Pedagoginen arvio tehdään **yhdessä huoltajan ja oppilaan kanssa**. Luokanopettaja/aineenopettaja+luokanvalvoja yhdessä muun tarvittavan henkilöstön kanssa valmistelee arvion. Sen jälkeen pidetään neuvottelu huoltajan ja oppilaan kanssa. Huoltajalla ja oppilaalla on mahdollisuus vaikuttaa arvion sisältöön.
5. Pedagoginen arvio käsitellään **moniammatillisessa ryhmässä**. Oletuksena on, että huoltajan ei tarvitse enää osallistua moniammatillisen ryhmän käsittelyyn, mutta halutessaan hänellä on siihen oikeus.
6. Moniammatillisessa ryhmässä päätetään, siirtyykö oppilas tehostetun tuen jaksolle.
7. Tehostettuun tukeen siirretylle oppilaalle **luokanopettaja / aineenopettaja +luokanvalvoja laativat** pedagogisen arvion pohjalta **tehostetun tuen oppimissuunnitelman**. Oppilas ja huoltaja ovat mukana suunnitelmaa laadittaessa.

Erityisopettaja konsultoi aina tarvittaessa. Samalla määritellään tehostetun tuen jakson pituus.

8. Pääsääntö on, että arviot ja suunnitelmat laaditaan ja päivitetään syksyllä syyslomaan mennessä. Poikkeuksiakin on. Opettaja, huoltaja ja oppilas yhdessä arvioivat suunnitelman toteutumista viimeistään ennen lukuvuoden loppua.
9. Tehostetun tuen aikana voidaan käyttää kaikkia perusopetuksen tukimuotoja, lukuun ottamatta erityisen tuen pätöksen perusteella annettavaa erityisopetusta ja oppiaineiden oppimäärien yksilöllistämistä.
10. Oppilaan ja huoltajan sitouttaminen suunnitelman toteuttamiseen on tärkeää.
11. Jos oppilas ei selviä yleisen tuen toimilla, mutta ei tarvitse erityistä tukea, hänelle voidaan antaa pitkäaikaista tehostettua tukea. Tässäkin tapauksessa tuki jaksotetaan ja arvioidaan vähintään lukuvuosittain.
12. Mikäli tehostettu tuki ei tarkastelujaksolla osoittautunut riittäväksi, siirrytään erityisen tuen piiriin.

Perusteet/Tehostettu tuki

28.3. Erityinen tuki

Erityinen tuki

1. Mikäli tehostettu tuki ei riitä, siirrytään erityisen tuen piiriin.
2. Ennen erityisen tuen päätöksen tekemistä on kuultava oppilasta ja huoltajaa tai oppilaan laillista edustajaa.
3. **Pedagogisen selvityksen** perusteella **sivistystoimen johtaja** tekee **hallinnollisen päätöksen** erityiseen tukeen siirtämisestä. Asiantuntijalausunto on liitettävä mukaan tarvittaessa. Se ei ole erityisen tuen saamisen edellytys. Pedagogisesta selvityksestä on käytävä ilmi perustelut niihin asioihin, joista erityisen tuen päätöksessä päätetään.
4. Luokanopettaja tai aineenopettaja ja luokanvalvoja yhdessä muun tarvittavan henkilöstön kanssa valmistelee selvityksen oppilaan oppimisen etenemisestä. Aiemmat tukitoimet ja niiden toimivuus huomioidaan.
5. Pedagoginen selvitys tehdään lähtökohtaisesti **yhdessä huoltajan ja oppilaan kanssa.** Opettaja pitää neuvottelun huoltajan ja oppilaan kanssa. Huoltajalla ja oppilaalla on mahdollisuus vaikuttaa selvitykseen. Huoltajalta pyydetään yksilöity tiedonsiirtolupa määräajaksi (esim. lukuvuodeksi kerrallaan tai alakoulussa oletetun kuudennen luokan loppuun tai yläkoulussa oletetun yhdeksännen luokan loppuun).
6. Pedagoginen selvitys käsitellään ennen sivistystoimen johtajalle lähettämistä **moniammatillisessa ryhmässä**, jossa tarkastellaan oppilaan tuen tarve ja kokonaistilanne. Huoltajan ei tarvitse olla läsnä moniammatillisen ryhmän neuvottelussa, mutta halutessaan hänellä on siihen oikeus.
7. Erityisen tuen päätöksessä päätetään oppilaan pääsääntöinen opetusryhmä, mahdolliset tulkitsemis- ja avustajapalvelut sekä muut tarvittavat palvelut sekä tarvittaessa oppilaan opetuksen poikkeava järjestäminen
8. **Erityiseen tukeen siirretylle oppilaalle laaditaan Henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS)**.
9. Erityiseen tukeen siirretyn oppilaan opetus pyritään järjestämään **yleisopetukseen integroiden aina kun se on mahdollista ja oppilaan edun mukaista.**
10. Erityisen tuen päätös on **määräaikainen** ja **tarkistetaan** ainakin ennen kolmannelle ja seitsemännelle luokalle siirtymistä ja aina tuen tarpeen muuttuessa. Toisen ja kuudennen luokan keväällä tehdään pedagoginen selvitys, joka käsitellään moniammatillisessa ryhmässä. Mikäli erityinen tuki jatkuu tai palataan tehostettuun tukeen, sivistystoimen johtaja tekee uuden päätöksen.
11. Joissain tapauksissa erityisen tuen päätös voidaan tehdä pelkän asiantuntijalausunnon perusteella, jolloin pedagogista selvitystä tai tehostetun tuen jaksoa tarvita.
12. Oppiaineen **yksilöllistämisestä** määrätään erityisen tuen päätöksessä.

13. Erityinen tuki **voidaan tarvittaessa myös päättää,** mikäli katsotaan, että oppilas ei enää tarvitse erityistä tukea. Päätöksen erityisen tuen päättämisestä tekee sivistystoimen johtaja pedagogisen selvityksen perusteella. Tällöin oppilaalle ryhdytään antamaan tehostettua tukea.

Perusteet/Erityinen tuki

Henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS)

1. Henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma **laaditaan Wilmaan**.
2. HOJKSin laatimisesta **vastaa luokanopettaja, erityisluokanopettaja, erityisopettaja, luokanvalvoja tai aineenopettaja**, riippuen siitä kohdistuuko erityinen tuki opetusjärjestelyihin yleensä, yksittäiseen oppiaineeseen vai muuhun oppilaan koulunkäyntiin liittyvään haasteeseen. **Alakoululla HOJKSin laadinnassa päävastuu on luokanopettajalla, yläkoulussa luokanvalvojalla sekä aineenopettajalla, mikäli oppiaine on yksilöllistetty.** HOJKSin laadintaan otetaan tarvittaessa mukaan muita asiantuntijoita ja oppilaan kanssa työskenteleviä henkilöitä.
3. Oppilas tulee ottaa mukaan HOJKSin laadintaan siinä laajuudessa kuin hänen ikänsä ja taitonsa sen mahdollistavat.
4. HOJKS **tulee tarkistaa ja arvioida ainakin kerran lukuvuoden aikana oppilaan tarpeiden mukaisesti**. Mikäli oppilaan tuen tarve tai opetuksen tavoitteet muuttuvat, tulee nämä kirjata HOJKSiin.
5. **Huoltajan/huoltajien kanssa on tehtävä yhteistyötä sekä HOJKSin laadinnassa että arvioinnissa**. Yhteistyön muodot voidaan aina sopia huoltajan/huoltajien kanssa erikseen. Huoltajalle/huoltajille on aina varattava aika henkilökohtaiseen arviointikeskusteluun, mikäli niin halutaan. HOJKS **on vahvistettava sen laatimiseen osallistuneiden allekirjoituksilla.**
6. Henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa ei kuvata oppilaan henkilökohtaisia ominaisuuksia. HOJKSiin liitetään huoltajan antamat yksilöidyt tiedonsiirtoluvat.
7. Jos oppilaan erityisen tuen antaminen päätetään lopettaa, laaditaan pedagoginen selvitys, jonka jälkeen sivistystoimenjohtaja tekee asiasta hallinnollisen päätöksen, oppilas siirtyy tehostetun tuen piiriin ja hänelle laaditaan oppimissuunnitelma.

Perusteet/HOJKS

Oppiaineen oppimäärän yksilöllistäminen ja opetuksesta vapauttaminen

1. Oppimäärän yksilöllistämistä **tulee harkita vain, jos oppilas ei pysty saavuttamaan yleisen oppimäärän mukaisia tavoitteita hyväksytysti annetusta tehostetusta tuesta huolimatta.**
2. Kieli- ja kulttuuritausta, motivaation puute, poissaolot, puutteellinen opiskelutekniikka tai käyttäytymisen haasteet eivät sellaisenaan voi olla syynä oppimäärän yksilöllistämiseen.
3. **Annettu yleinen ja tehostettu tuki tulee asianmukaisesti dokumentoida paikallisessa opetussuunnitelmassa määritellyllä tavalla.**
4. Oppimäärä voidaan yksilöllistää pedagogisen selvityksen tai asiantuntijalausunnon perusteella. **Pedagoginen selvitys tulee käsitellä moniammatillisessa asiantuntijatyöryhmässä.** Pedagogisessa selvityksessä tulee ilmetä tehostetun tuen riittämättömyys sekä perusteet yksilöllistämiseen. Yksilöllistämisestä tehdään hallinnollinen erityisen tuen päätös, jonka laatii sivistystoimenjohtaja.

Perusteet/Oppiaineen oppimäärän yksilöllistäminen ja opetuksesta vapauttaminen

Pidennetty oppivelvollisuus

1. Pidennetyn oppivelvollisuuden piiriin kuuluvat **vaikeasti vammaiset** lapset. Myös **vaikea sairaus** voi olla syynä pidennettyyn oppivelvollisuuteen (HE 86/1997).

2. Päätöksen pidennetystä oppivelvollisuudesta tekee Iitissä sivistyksen toimialajohtaja **asiantuntijalausunnon** (psykologinen tai lääketieteellinen) **perusteella**. Koska pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä oleva oppilas on aina **erityisen tuen oppilas**, kyseiselle oppilaalle tehdään hallintopäätös molemmista, sekä pidennetyn oppivelvollisuuden piiriin ottamisesta että erityisen tuen antamisesta.

3. Lapselle laaditaan **HOJKS** esiopetuksen alkaessa.

4. Pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevalla lapsella oikeus esiopetukseen alkaa sen vuoden syyslukukauden alussa, jolloin **lapsi täyttää viisi vuotta**. Huoltaja päättää, osallistuuko lapsi oppivelvollisuutta edeltävään esiopetukseen ja hänen tulee saada riittävästi tietoa, mitä pidennetty oppivelvollisuus tarkoittaa käytännössä. Esiopetuksen kesto ja perusopetuksen aloittaminen suunnitellaan lapsen edistymisen, tuen tarpeen ja kokonaistilanteen perusteella.

Pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevien **oppilaiden opetus voidaan järjestää** vaihtoehtoisesti kolmella eri tavalla:

- Lapsi aloittaa oppivelvollisuutta edeltävässä esiopetuksessa sinä vuonna, kun hän täyttää viisi vuotta, jatkaa toisen vuoden oppivelvollisuuden suorittamiseen kuuluvassa esiopetuksessa ja aloittaa tämän jälkeen perusopetuksen
- Lapsi aloittaa pidennettyyn oppivelvollisuuteen kuuluvan esiopetuksen sinä vuonna, kun hän täyttää kuusi vuotta ja opiskelee esiopetuksessa yhden vuoden, minkä jälkeen hän aloittaa perusopetuksen.
- Lapsi aloittaa pidennettyyn oppivelvollisuuteen kuuluvan esiopetuksen sinä vuonna, kun hän täyttää kuusi vuotta ja opiskelee esiopetuksessa kaksi vuotta. Tällöin lapsi aloittaa perusopetuksen vuotta säädettyä myöhemmin eli sinä vuonna, kun hän täyttää kahdeksan vuotta. Perusopetuksen myöhemmästä aloittamisesta on tehtävä erillinen hallintopäätös.

Pidennetyn oppivelvollisuuden tavoitteena on taata oppilaalle riittävä aika perusopetuksen aikana saavuttaa siinä asetetut tavoitteet.

Oppilaan tarve pidennettyyn oppivelvollisuuteen arvioidaan erityisen tuen päätöksen tarkistamisen yhteydessä. Jos todetaan, ettei oppilas enää kuulu pidennetyn oppivelvollisuuden piirin, tehdään päätös pidennetyn oppivelvollisuuden päättämisestä, jonka jälkeen oppilas kuuluu yleisen oppivelvollisuuden piiriin. Tarvittaessa oppilaalle voidaan edelleen antaa erityistä tukea.

Perusteet/Pidennetty oppivelvollisuus

Toiminta-alueittain järjestettävä opiskelu

Toiminta-alueittain järjestettyä opetusta Iitissä ei ole ollut, vaan vaikeammin kehitysvammaisten opetus on järjestetty joko Kouvolassa (Kouvolan kaupungin Tähteenkadun koulu tai Kymenlaakson sairaanhoitopiirin Carea –koulu) tai Lahdessa (Lahden kaupungin Ali-Juhakkalan koulu). Näiden oppilaiden koulusijoituksesta päätetään yhteistyössä sosiaalitoimen ja huoltajien kanssa.

Perusteet/Toiminta-alueittain järjestettävä opetus

28.4. Tukimuodot

Tukiopetus

1. Oppilaalla on oikeus tukiopetukseen aina heti tarpeen ilmetessä.
2. Tukiopetus on kirjattava aina Wilmaan ja sen vaikuttavuutta tulee seurata säännöllisesti.
3. Tukiopetusta voidaan antaa kaikilla tuen portailla.

4. Tukiopetusta voivat antaa luokanopettaja, erityisluokanopettaja, erityisopettaja tai aineenopettaja.
5. Tukiopetuksen järjestämisessä tulee käyttää laaja-alaisesti monipuolisia opetusmenetelmiä ja -materiaaleja.
6. Tukiopetuksen tulee aina olla suunnitelmallista ja se voidaan kohdentaa joko yksittäiselle oppilaalle tai oppilasryhmälle.
7. Tukiopetuksen vaikutusta oppilaan oppimiseen tulee seurata säännöllisesti.
8. Tukiopetusta tulee antaa ja sen vaikuttavuutta on seurattava aina ennen tuen portaalta toiselle siirtymistä.

Osa-aikainen erityisopetus

1. Osa-aikaisen erityisopetuksen tavoitteena on tukea oppilaan oppimista oppilaan taitotaso ja tavoitteet huomioiden.
2. Osa-aikaista erityisopetusta voidaan antaa kaikilla tuen portailla ja se tulee aina kirjata Wilmaan.
3. Osa-aikaista erityisopetusta voidaan antaa oppilaille, joilla on haasteita kielellisissä tai matemaattisissa taidoissa, oppimisvaikeuksia, puutteita opiskelutaidoissa, haasteita vuorovaikutustaidoissa tai koulunkäynnissä.
4. Osa-aikaisen erityisopetuksen tavoitteena on vahvistaa oppilaan oppimisedellytyksiä, edistää oppimista sekä ehkäistä oppimisen ja koulunkäynnin vaikeuksia.
5. Osa-aikaisen erityisopetuksen järjestelyt voivat olla joustavia ja ne tulee suunnitella yhdessä luokanopettajan tai aineenopettajan kanssa. Osa-aikaista erityisopetusta voidaan antaa esimerkiksi samanaikaisopetuksena, pienryhmäopetuksena tai yksilöopetuksena.
6. Osa-aikaisen erityisopetuksen tavoitteet ja sisällöt nivelletään oppilaan saamaan muuhun opetukseen. Suunnittelussa otetaan huomioon myös oppilaan ja huoltajan näkökulma.
7. Osa-aikaisen erityisopetuksen toteuttamistavoista on tiedotettava oppilaille ja huoltajille.
8. Opetuksessa tulee hyödyntää mahdollisuuksien mukaan muutoinkin opetuksessa käytettävää oppimateriaalia, jotta opittu asia on helpompi siirtää yleistettäväksi oppimisen keinoksi. Opettajien tulee myös huomioida, ettei osa-aikainen erityisopetus aiheuta lisääntyvää kotitehtävien määrää muun ryhmän nopeamman etenemisen takia.

Opetukseen osallistumisen edellyttämät palvelut ja apuvälineet

1. Oppilaalla on oikeus saada opetukseen osallistumiseen edellyttävät tulkitsemis- ja avustajapalvelut, ohjaajapalvelut sekä muut erityiset apuvälineet tuen kaikilla tasoilla.
2. Apuvälineiden ja ohjauspalveluiden tarkoituksena on turvata oppilaalle tasavertainen mahdollisuus oppimiseen kaikkien muiden kanssa.
3. Apuvälineiden käyttö tulee olla suunnitelmallista ja apuvälineiden tarpeellisuutta sekä toimivuutta tulee arvioida säännöllisesti.
4. Kaikki oppilaan kanssa työskentelevät tulee perehdyttää riittävästi apuvälineiden käyttöön.
5. Apuvälineiden käyttö on kirjattava tuen portaasta riippuen Wilman tukitoimiin, oppimissuunnitelmaan tai HOJKSiin.
6. Ohjaajan tarve voidaan määritellä joko asiantuntijalausunnossa tai pedagogisissa asiakirjoissa.
7. Ohjaajan toiminnan tavoitteena on taata tukea tarvitsevalle oppilaalle yhtäläiset ja tasavertaiset mahdollisuudet oppimiseen sekä koulunkäyntiin.
8. Ohjaajan tuki voidaan suunnata joko yksittäiselle oppilaalle tai oppilasryhmälle.
9. Opettajan ja ohjaajan tulee suunnitella ja arvioita työtään yhteistyössä. Työn- ja vastuunjaon tulee olla selvä.

Perusteet/Tukimuodot

28.5. Tulkitsemis- ja avustajapalvelut

1. Oppilaalla on oikeus saada maksutta opetukseen osallistumisen edellyttämät tulkitsemis- ja avustamispalvelut, muut opetuspalvelut sekä erityiset apuvälineet kaikilla tuen tasoilla

- Tehostettua tukea saavan oppilaan palveluiden ja apuvälineiden tarve ja määrä arvioidaan pedagogisessa arviossa

- Erityistä tukea saavan oppilaan palveluiden ja apuvälineiden tarve arvioidaan pedagogisessa selvityksessä ja niistä päätetään erityisen tuen päätöksessä, jonka tekee sivistystoimenjohtaja.

2. Palveluiden ja apuvälineiden käyttö kuvataan oppimissuunnitelmassa tai HOJKSissa

3. Koulun rehtori selvittää mahdollisuutta mahdollisten avustajapalveluiden antamiseen olemassa olevan henkilöstöresurssin avulla. Mikäli se ei ole mahdollista, rehtori ottaa yhteyttä sivistystoimenjohtajaan, joka voi myöntää luvan lyhytaikaisen tilapäisen avustajan palkkaamiseen. Mikäli avustajapalveluiden tarve on pidempiaikainen, koulutuslautakunta voi antaa rehtorille toimeksiannon koulunkänninohjaajan palkkaamiseen.

28.6. Tuen järjestämistä ohjaavat periaatteet

Esikoulusta ensimmäiselle luokalle

Oppilaat voidaan testata äidinkielen ja matematiikan taidoissa jo esikoulun aikana. Kouluun siirryttäessä järjestetään nivelpalaveri, jossa ovat mukana opettajat ja lastentarhanopettajat, tarvittaessa neuvottelussa on mukana myös moniammatillista henkilöstöä (esim. psykologi, koulukuraattori, terveydenhoitaja).

Nivelpalaverien tavoitteena on antaa opettajille tietoa ryhmien muodostamiseen ja opetustyön suunnitteluun.

Toiselta luokalta kolmannelle luokalle

Oppilaan tuen tarve tarkistetaan toisen luokan kevätlukukauden aikana. Oppilaan tulee toisella luokalla saavuttaa sellainen taitotaso, että siirtyminen kolmannelle luokalle on mahdollista. Oppilaalle, jolla on tehostetun/erityisen tuen tarve tai suunnitelma, tehdään pedagoginen arvio/ selvitys. Sen perusteella moniammatillinen asiantuntijatyöryhmä tai sivistystoimen johtaja päättää tuen jatkosta.

Kuudennelta luokalta seitsemännelle luokalle

Oppilaan tuen tarve tarkistetaan kuudennen luokan kevätlukukauden aikana. Oppilaan tulee kuudennella luokalla saavuttaa sellainen taitotaso, että siirtyminen seitsemännelle luokalle on mahdollista. Oppilaalle, jolla on tehostetun/erityisen tuen tarve tai suunnitelma, tehdään pedagoginen arvio/selvitys. Sen perusteella moniammatillinen asiantuntijatyöryhmä tai sivistystoimen johtaja päättää tuen jatkosta.

Kuudennen luokan kevätlukukaudella pidetään nivelpalaveri, jossa mukana ovat luokanopettajat, opinto-ohjaaja ja erityisopettajat. Mukana voivat olla myös tulevat setsemänsien luokkien luokanvalvojat.

Tuen kolmiportaisuuden käytänteet Iitissä

1. **Oppilaalla** on oikeus saada tukea opiskeluunsa. Oppilaalle kerrotaan tukitoimista ja niiden tavoitteista, jotta hänkin voi tehdä parhaansa tavoitteiden toteutumisen eteen.
2. Jokainen **opettaja** vastaa omalla ammattitaidollaan ja moraalillaan prosessien asianmukaisesta hoitamisesta ja antamastaan tuesta, ulkopuoliset eivät voi sitä ohjata tai todentaa.

3. Prosessiin kuuluu a) tarvittavien tukitoimien ja pedagogisten asiakirjojen ajantasainen dokumentointi Wilmaan, b) suunniteltujen tukitoimien toteuttaminen yhteistyössä oppilaan, huoltajan, muiden tarvittavien sidoshenkilöiden kanssa sekä c) suunnitelmien arviointi oppilaan ja huoltajan kanssa.
4. **Rehtori** vastaa koulunsa pedagogisesta linjasta ja oppilashuoltotyöstä.
5. **Erityisopettaja** tukee ja ohjaa prosesseissa pyydettäessä sekä vastaa omalta osaltaan tuen määrästä ja laadusta.
6. **Moniammatillisen henkilöstön** kanssa tehtävä yhteistyö tukee myös oppilaan oppimista ja kehitystä.
7. **Huoltajia** kannustetaan tukemaan osaltaan lapsensa tavoitteellista oppimista ja koulunkäyntiä.
8. Tuen kolmiportaisuuden asiakirjojen allekirjoitettuja tulosteita säilytetään koululla keskitetysti, lukitussa tilassa (kansliassa, arkistossa).
9. **Moniammatillinen ryhmä** laatii kokoontumisaikataulun lukuvuodeksi. Opettajan vastuulla on tuoda oppilasasiat oikealla aikataululla moniammatilliseen ryhmään.
10. Tukitoimet merkitään kaikissa tuen vaiheissa **Wilmaan**. **Tiedonsiirtolupa** pyydetään huoltajalta joko jokaisen lukuvuoden alussa erikseen tai vain kerran, niin että se päättyy alakoulun/yläkoulun lopussa.
11. Erityiset **nivelkohdat** ovat kolmannelle ja seitsemännelle luokille siirryttäessä. Myös ensimmäisen luokan aloittaminen sekä **luokka- ja opettajavaihdot** vaativat asianmukaisen tiedonsiirron.
12. On myös mahdollista lieventää tuen astetta. Silloin tuen vaiheet tapahtuvat päinvastaisessa järjestyksessä. Erityisestä tuesta tehostettuun tukeen siirryttäessä tulee valmistella pedagoginen selvitys, jonka perusteella sivistystoimen johtaja tekee tuen purkupäätöksen. Tehostetusta tuesta yleiseen tukeen siirryttäessä laaditaan pedagoginen arvio, jonka pohjalta moniammatillinen ryhmä tekee tuen purkupäätöksen.

Perusteet/Tuen järjestämistä koskevat periaatteet

29. Oppilashuolto

Iitin kunnan oppilashuoltosuunnitelma sisältää paikallisen toteuttamisen tavoitteet ja toimintaperiaatteet. Suunnitelmaa toteutetaan Iitin perusopetuksessa.

Koulut voivat täsmentävää ja täydentävää oppilashuoltosuunnitelmaa koulukohtaisesti.

Iitin kunnan oppilashuoltosuunnitelma

Perusteet/Oppilashuolto

Perusteet/Koulukohtainen oppilashuoltosuunnitelma

29.1. Koulujen oppilashuoltoryhmät

Kouluyhteisössä tai oppilaiden hyvinvoinnissa havaittuihin **huolenaiheisiin etsitään ratkaisuja yhdessä oppilaiden ja huoltajien kanssa**.

Koulussa oppilashuolto on kaikkien kouluyhteisössä työskentelevien ja oppilashuoltopalveluista vastaavien työntekijöiden tehtävä. **Ensisijainen vastuu kouluyhteisön hyvinvoinnista on koulun henkilökunnalla.**

Yhtenäiset käytännöt tukevat eri kehitysvaiheissa oppilaan terveyttä, hyvinvointia ja oppimista (vrt. rakenteet, muodot ja toimintatavat).

Koulujen henkilökunta **tiedottaa** oppilaita ja huoltajia oppilashuollon palveluista mm. toimintasuunnitelmassa, lukuvuositiedotteessa ja vanhempainilloissa. Oppilashuoltohenkilöstön yhteystiedot ovat nähtävillä myös koulujen internet-sivuilla.

KOULUJEN OPPILASHUOLTORYHMÄT

Koulujen oppilashuoltoryhmien tehtävänä on vastata koulun oppilashuollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista. Koulujen oppilashuoltoryhmät kokoontuvat säännöllisesti vähintään kaksi kertaa lukuvuodessa. Syksyllä ryhmä suunnittelee tulevan lukuvuoden toimintaa oppilashuollon näkökulmasta ja keväällä arvioi toiminnan toteuttamista ja kehittämistarpeita. Ryhmien kokoontumistiheys vaihtelee koulun koon ja oppilaiden tuen tarpeiden mukaan. Isoimmilla kouluilla oppilashuoltoryhmät voivat kokoontua jopa viikoittain.

Koulujen oppilashuoltoryhmiin kuuluvat rehtori, erityisopettaja, koulukuraattori, tarvittaessa psykologi sekä terveydenhoitaja. Tarvittaessa oppilashuoltoryhmä voi kuulla asiantuntijoita, esimerkiksi luokan- tai aineenopettajia.

Yhteisöllinen oppilashuolto

Yhteisöllinen oppilashuolto on osa koulun toimintakulttuuria. Yhteisöllisessä oppilashuollossa seurataan, arvioidaan ja kehitetään kouluyhteisön ja oppilasryhmien hyvinvointia. Lisäksi huolehditaan kouluympäristön terveellisyydestä, turvallisuudesta ja esteettömyydestä.

Oppilashuoltoryhmän yhteistyötahoina yhteisöllisen oppilashuollon toteuttamisessa koulun sisällä voivat opetushenkilöstön lisäksi olla mm. oppilaskunta, tuki- ja kummioppilaat, koulun turvallisuusvastaavat/turvallisuusryhmä, vanhempainyhdistys ja työsuojelun edustaja.

Oppilaiden osallisuuden lisääminen ja hyvän työskentelyilmapiirin luominen ovat tärkeä osa yhteisöllistä oppilashuoltoa. Koulukohtaisessa oppilashuoltosuunnitelmassa tulee suunnitella, kuinka mm. oppilaskunnan toimintaa sekä tuki- ja kummioppilastoimintaa voi kehittää yhteisöllisen oppilashuollon näkökulmasta.

Koulukohtaisessa yhteisöllisen oppilashuollon suunnitelmassa tulee pohtia myös oppilaiden fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen turvallisuuteen liittyviä käytänteitä. Tapaturmien ennaltaehkäisy kuuluu osaksi yhteisöllistä oppilashuoltoa. Iitissä suunnitelma

oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä sisältyy koulujen turvallisuussuunnitelmaan, joka päivitetään kouluilla vuosittain. Tietoturvaohjeet tulee sisällyttää myös koulun turvallisuussuunnitelmaan. Koulukuljetusten turvallisuuden edistämiseksi on olemassa opas, joka välitetään kouluilta kuljetettavien oppilaiden koteihin.

Yksilökohtainen oppilashuolto

Yksilökohtaisen oppilashuollon tavoitteena on seurata ja edistää oppilaan kokonaisvaltaista kehitystä, terveyttä, hyvinvointia ja oppimista. Tärkeätä on myös varhainen tuki ja ennaltaehkäisy.

Asian käsittely yksittäisen opiskelijan tueksi koottavassa monialaisessa asiantuntijaryhmässä perustuu opiskelijan tai, jollei hänellä ole edellytyksiä arvioida annettavan suostumuksen merkitystä, hänen huoltajansa suostumukseen. Ryhmän kokoaa yhdessä oppilaan kanssa se henkilö, jolla huoli herää. Ryhmä nimeää keskuudestaan vastuuhenkilön, joka vastaa mm. käsittelyn kirjaamisesta.

Opiskelijan yksilöidyllä kirjallisella suostumuksella hänen asiansa käsittelyyn voi osallistua tarvittavia opiskeluhuollon yhteistyötahoja taikka opiskelijan läheisiä. Jos alaikäisellä tai muutoin vajaavaltaisella ei ikänsä tai kehitystasonsa vuoksi ole edellytyksiä arvioida itsenäisesti asian merkitystä, huoltaja tai muu laillinen edustaja voi antaa siihen suostumuksen hänen sijastaan.

Oppilaskohtainen oppilashuoltokertomus

Yksittäistä oppilasta koskevan asian käsittelystä asiantuntijaryhmässä laaditaan oppilashuoltokertomus. Oppilashuoltokertomus laaditaan jatkuvaan muotoon aikajärjestyksessä eteneväksi ja siihen kirjataan yksittäisen opiskelijan:

1) nimi, henkilötunnus, kotikunta ja yhteystiedot sekä alaikäisen tai muutoin vajaavaltaisen opiskelijan huoltajan tai muun laillisen edustajan nimi ja yhteystiedot;

2) asian aihe ja vireillepanija;

3) opiskelijan tilanteen selvittämisen aikana toteutetut toimenpiteet;

4) tiedot asian käsittelystä opiskeluhuoltoryhmän kokouksessa, kokoukseen osallistuneet henkilöt ja heidän asemansa, kokouksessa tehdyt päätökset, päätösten toteuttamissuunnitelma sekä toteuttamisesta ja seurannasta vastaavat tahot;

5) toteutetut toimenpiteet;

6) kirjauksen päivämäärä sekä kirjauksen tekijä ja hänen ammatti- tai virka-asemansa. Jos sivulliselle annetaan opiskeluhuoltokertomukseen sisältyviä tietoja, asiakirjaan on lisäksi merkittävä, mitä tietoja, kenelle sivulliselle ja millä perusteella tietoja on luovutettu.

Oppilaskohtainen oppilashuoltokertomus on salassa pidettävää tietoa. Oppilaan yksilökohtaisen oppilashuollon järjestämiseen ja toteuttamiseen osallistuvilla on salassapitovelvollisuuden estämättä oikeus saada toisiltaan ja luovuttaa toisilleen sekä oppilashuollosta vastaavalle viranomaiselle sellaiset tiedot, jotka ovat välttämättömiä yksilökohtaisen oppilashuollon järjestämiseksi ja toteuttamiseksi. Lisäksi heillä on oikeus saada ja luovuttaa toisilleen sekä oppilaan opettajalle, rehtorille ja opetuksen järjestäjälle oppilaan opetuksen asianmukaisen järjestämisen edellyttämät välttämättömät tiedot. Tiedon luovuttaja joutuu harkitsemaan esimerkiksi sitä, onko kysymys sellaisesta tiedosta, joka on välttämätön oppilaan tai muiden oppilaiden turvallisuuden varmistamiseksi. Luovutettava tieto voi koskea muun muassa sellaista oppilaan sairautta, joka tulee ottaa opetustilanteissa huomioon. Vaikka tiedon luovuttamiselle olisikin edellä todettu lain tarkoittama peruste, yhteistyön ja luottamuksen turvaamiseksi pyritään aina ensisijaisesti hankkimaan oppilaan tai huoltajan suostumus salassa pidettävän tiedon luovuttamiseen.

Jos oppilas siirtyy toisen opetuksen tai koulutuksen järjestäjän opetukseen tai koulutukseen, aikaisemman opetuksen järjestäjän on pyydettävä oppilaan tai tarvittaessa hänen huoltajansa suostumus siihen, että uudelle opetuksen järjestäjälle voidaan siirtää oppilashuollon asiakasrekisteristä sellaiset salassa pidettävät tiedot, jotka ovat tarpeellisia oppilashuollon

jatkuvuuden kannalta. Sen sijaan opetuksen järjestämisen kannalta välttämättömät tiedot toimitetaan salassapidon estämättä viipymättä toiselle opetuksen järjestäjälle tai lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen järjestäjälle. Vastaavat tiedot voidaan antaa myös uuden opetuksen tai koulutuksen järjestäjän pyynnöstä.

Kun huoli herää

1. Keskustele oppilaan kanssa.

2. Ota yhteyttä huoltajiin.

3. Keskustele oppilaan ja huoltajien kanssa.

4. Tarvittaessa kokoa oppilaskohtainen oppilashuoltoryhmä yhdessä oppilaan kanssa. Oppilas nimeää henkilöt, joiden toivoo osallistuvan asian käsittelyyn. Kirjaa henkilöt oppilashuoltokertomukseen. Vain näillä henkilöillä on oikeus päästä käsiksi papereihin.

5. Tarvittaessa keskustele oppilaan kanssa asiantuntijajäsenten tarpeellisuudesta. Esimerkiksi jatko-opintojen kannalta voisi olla suotavaa, että opinto-ohjaaja osallistuisi oppilashuoltoryhmään ja pääsisi käsiksi kertomukseen. Kirjaa oikeudet myös oppilashuoltokertomukseen!

6. Nimetkää vastuuhenkilö, joka sopii jatkotoimenpiteistä (mm. tapaamiset, kirjaamiset, seuranta).

30. Kieleen ja kulttuuriin liittyvät erityiskysymykset

Oppilaiden kielelliset valmiudet sekä kulttuuritausta otetaan perusopetuksessa huomioon. Oppilaiden monikielisyyttä sekä identiteetin ja itsetunnon kehittymistä tuetaan monipuolisesti. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden taustat ja lähtökohdat kuten äidinkieli ja kulttuuri sekä maassaoloaika.

Iitissä oppilas voi opiskella suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärää, jos hänen äidinkielensä ei ole suomi. Kunkin oppilaan tarpeen S2-oppimäärästä määrittävät oppilasta opettavat opettajat yhdessä. Oppimäärän tarpeen selvittämisessä huomioidaan seuraavat näkökulmat:

- oppilaan suomen kielen perustaidoissa on puutteita, jolloin kielitaito ei anna edellytyksiä koulutyöskentelyyn eikä vuorovaikutukseen kouluyhteisön jäsenenä
- oppilaan suomen kielen taito ei anna edellytyksiä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän opiskeluun.

Oppilaan suomen kielen opetuksen ohella oppilaalle annetaan tarvittaessa tukea myös muilla oppimisen osa-alueilla oppimisvalmiuksien saavuttamiseksi. Oppilaalle laaditaan S2-oppimissuunnitelma.

Perusteet/Kieleen ja kulttuuriin liittyvät erityiskysymykset

31. Kaksikielisen opetuksen järjestäminen

Perusteet/Kaksikielisen opetuksen järjestäminen

32. Erityiseen maailmankatsomukseen tai kasvatusopilliseen järjestelmään perustuva perusopetus

Perusteet/Erityiseen maailmankatsomukseen tai kasvatusopilliseen järjestelmään perustuva opetus

33. Vuosiluokat 1-2

33.1. Siirtymä esiopetuksesta perusopetukseen

Lapsen siirtyminen esiopetuksesta perusopetukseen edellyttää suunnitelmallista yhteistyötä esiopetuksen ja alkuopetuksen henkilöstön kesken. Tarvitaan oppimisympäristöjen, toimintatapojen ja ohjaavien asiakirjojen molemminpuolista tuntemista. Yhteistyö huoltajien kanssa ja keskinäisen luottamuksen rakentaminen on tärkeätä. Jokaisen lapsen tilanne, oppimisvalmiudet ja tarpeet otetaan huomioon. Lasten mahdollisesti tarvitsema oppimisen ja koulunkäynnin tuki turvataan koulun aloitusvaiheessa ja tarkistetaan aamu- ja iltapäivätoimintaan tai kerhotoimintaan osallistumisen tarpeet ja mahdollisuudet. Lapsia kannustetaan olemaan ylpeitä esiopetuksen aikana opituista taidoista. Heitä rohkaistaan liittymään uuteen ryhmään ja toimimaan uudessa ympäristössä kohtaamiensa aikuisten kanssa.

Iitin tehdään suunnitelmallista yhteistyötä esi- ja alkuopetuksen henkilöstön kesken. Luodaan käytänteitä, jotka tukevat yhteistyötä esi- ja alkuopettajien kesken. Luodaan myös käytänteitä, jotka tukevat oppilaiden ja huoltajien siirtymistä esiopetuksesta perusopetukseen. Esi- ja alkuopettajat tukevat ja kannustavat yhdessä lasta siirtymävaiheessa. Jokaisen lapsen tilanne, oppimisvalmiudet ja tarpeet otetaan huomioon siirtymävaiheessa.

33.2. Koululaiseksi kasvaminen

Perusopetuksen kullakin vuosiluokkakokonaisuudella on yhteisten tehtävien lisäksi oma erityinen tehtävänsä. Sen hoitaminen edellyttää oppilaiden ikäkauden ja kehitysvaiheen huomioonottamista sekä huolenpitoa oppilaiden sujuvista ja turvallisista siirtymistä koulupolun nivelvaiheissa.

Vuosiluokkien 1-2 opetuksessa otetaan huomioon esiopetuksen ja sitä edeltäneen varhaiskasvatuksen antamat valmiudet. Vuosiluokkien 1-2 erityisenä tehtävänä on luoda perusta oppilaiden myönteiselle käsitykselle itsestä oppijana ja koululaisena sekä kehittää valmiuksia myöhempää työskentelyä ja oppimista varten. Perusopetuksen alussa jokaisen oppilaan edistymisen huolellinen seuranta on erityisen tärkeää, jotta voidaan huolehtia siitä, että oppilaalla on edellytykset opinnoissa etenemiseen.

On tärkeätä, että jokainen oppilas saa rohkaisevaa palautetta ja tilaisuuksia uusien asioiden oppimisesta nouseville ilon ja onnistumisen kokemuksille. Oppilaita kannustetaan tuomaan esiin kiinnostuksen kohteensa ja löytämään uusia. Opetus suunnitellaan riittävän haasteelliseksi kunkin oppilaan tarpeita ajatellen. Koulussa ei sallita minkäänlaista kiusaamista eikä syrjivää käyttäytymistä. Oppilaita ohjataan yhdessä toimimiseen, omatoimisuuteen ja vastuunottoon omista koulutehtävistä. Kielellisten, sosiaalisten sekä motoristen taitojen ja muistin kehittymiseen samoin kuin kunkin omaan kehitysrytmiin kiinnitetään erityistä huomiota. Tavoitteena on, että kehitykseen ja oppimiseen liittyvät vaikeudet tunnistetaan varhain ja tuki annetaan oikea-aikaisesti. Työtavoissa korostuvat havainnollisuus ja toiminnallisuus, leikki ja pelillisyys sekä mielikuvitus ja tarinallisuus. Koulun aloitusta ja koululaiseksi kasvamista tuetaan yhdessä kotien kanssa.

Esiopetuksen oppimiskokonaisuudet muuttuvat vuosiluokilla 1-2 oppiaineiksi, mutta opetus voi olla edelleen pääosin eheytettyä. Oppilaiden omatoimisuutta, yhdessä tekemisen taitoja sekä asioiden välisten yhteyksien ymmärtämistä edistetään toteuttamalla monialaisia oppimiskokonaisuuksia. Tällöin tarjoutuu myös enemmän tilaisuuksia yhteistyöhön niin esiopetuksen kuin ylempien vuosiluokkien kanssa.

Vuosiluokkien 1-2 erityisenä tehtävänä on luoda perusta oppilaiden myönteiselle käsitykselle itsestä oppijana ja koululaisena sekä kehittää valmiuksia myöhempää työskentelyä ja oppimista

varten. Perusopetuksen alussa jokaisen oppilaan edistymisen huolellinen seuranta on erityisen tärkeää, jotta voidaan huolehtia siitä, että oppilaalla on edellytykset opinnoissa etenemiseen.

33.3. Vuosiluokkien 2 ja 3 välinen siirtymävaihe

Siirtymävaiheessa on tärkeä varmistaa opiskelun edellyttämien perustaitojen hallinta ja tukea kunkin oppilaan itseluottamusta koululaisena. Oppilaita tuetaan erityisesti lukemisen, kirjoittamisen sekä matematiikan valmiuksissa ja opiskelutaidoissa. Myös itsenäisen ja ryhmässä työskentelyn taitojen vahvistaminen sekä vastuullisuuteen oppiminen tulevat entistä tärkeämmiksi. Oppilaille ja huoltajille annetaan tietoa koulun tarjoamasta kieliohjelmasta ja opintojen järjestelyistä, alkavista uusista oppiaineista sekä mahdollisista valinnaisista tai vapaaehtoisista opinnoista. Heidän kanssaan pohditaan opiskelun asettamia vaatimuksia ja mahdollisesti uuteen ryhmään liittymistä.

Lain edellyttämä erityisen tuen päätöksen tarkistaminen tehdään ennen kolmannen vuosiluokan opintojen alkamista.

- Siirtymävaiheessa on tärkeä varmistaa opiskelun edellyttämien perustaitojen hallinta ja tukea kunkin oppilaan itseluottamusta koululaisena.
- Oppilaan ja huoltajien kanssa pohditaan opiskelun asettamia vaatimuksia ja mahdollisesti uuteen ryhmään liittymistä.
- Lain edellyttämä erityisen tuen päätöksen tarkistaminen tehdään ennen kolmannen vuosiluokan opintojen alkamista.

33.4. Laaja-alainen osaaminen vuosiluokilla 1-2

Laaja-alaisen osaamisen perusta luodaan esiopetuksessa ja sitä edeltävässä varhaiskasvatuksessa sekä perusopetuksen ensimmäisten vuosien aikana. Tavoitteena on, että oppilaan osaamisen kehittyminen vahvistaa edellytyksiä itsensä tuntemiseen ja arvostamiseen, oman identiteetin muotoutumiseen sekä kestävään elämäntapaan. Alusta lähtien on tärkeätä, että koulu tarjoaa jokaiselle oppilaalle vuorovaikutteisen ja kannustavan yhteisön, jossa oppilas voi tuntea tulevansa kuulluksi, nähdyksi ja arvostetuksi. Kestävään elämäntapaan koulu kasvattaa eniten omalla esimerkillään. Kestävän elämäntavan edistämisessä korostuvat erityisesti yhdessä toimimisen taidot, lähiyhteisön kulttuurisen monimuotoisuuden havainnoiminen sekä luonnossa liikkuminen ja luontosuhteen vahvistaminen.

33.5. Laaja-alaisen osaamisen alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Työskentelyn lähtökohtana ovat oppilaiden omat kokemukset, havainnot ja kysymykset. Ihmettelylle, oivaltamiselle, uuden löytämiselle ja keksimiselle, mielikuvitukselle sekä oppimisen ilolle on tilaa. Oppilaita kannustetaan kysymään ja kuuntelemaan, tekemään tarkkoja havaintoja, etsimään tietoa sekä tuottamaan ja kehittelemään yhdessä ideoita ja esittämään työnsä tuloksia. Ikäkaudelle sopivien ongelmanratkaisu- ja tutkimustehtävien avulla viritetään uteliaisuutta ja kiinnostusta ympäröivän maailman ilmiöitä kohtaan sekä vahvistetaan taitoa jäsentää, nimetä ja kuvailla ympäristöä. Oppilaita rohkaistaan myös kyseenalaistamaan havaitsemiaan asioita ja huomaamaan, että tieto voi olla joskus ristiriitaista ja epäselvää.

Oman ja yhteisen työn suunnittelemista, tavoitteiden asettamista ja työskentelyn arviointia harjoitellaan. Yhdessä pohditaan, milloin työssä on onnistuttu ja mistä sen tietää. Oppilaita ohjataan havaitsemaan edistymistään, tunnistamaan omat vahvuutensa oppijoina ja iloitsemaan onnistumisistaan. Heidän kanssaan keskustellaan opintoihin liittyvistä mahdollisista valinnoista ja autetaan ymmärtämään erilaisten vaihtoehtojen merkitys.

Monipuolinen liikkuminen ja motoriset harjoitukset tukevat ajattelun kehittymistä ja oppimista. Muistin, mielikuvituksen sekä eettisen ja esteettisen ajattelun kehittymistä tuetaan satujen ja tarinoiden, pelien, lorujen, laulujen ja leikkien, taiteen eri muotojen sekä monipuolisen vuorovaikutuksen avulla.

- Työskentelyn lähtökohtana ovat oppilaiden omat kokemukset, havainnot ja kysymykset.
- Oman ja yhteisen työn suunnittelemista, tavoitteiden asettamista ja työskentelyn arviointia harjoitellaan.
- Monipuolinen liikkuminen ja motoriset harjoitukset tukevat ajattelun kehittymistä ja oppimista.
- Muistin, mielikuvituksen sekä eettisen ja esteettisen ajattelun kehittymistä tuetaan satujen ja tarinoiden, pelien, lorujen, laulujen ja leikkien, taiteen eri muotojen sekä monipuolisen vuorovaikutuksen avulla.

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Oppilaita rohkaistaan ja ohjataan myönteiseen vuorovaikutukseen ja yhteistyöhön. Oppitunnit, juhlat, leikit, pelit, ruokailuhetket sekä yhteistyö koulussa ja koulun ulkopuolella tarjoavat tilaisuuksia harjoitella toimimista monenlaisten ihmisten kanssa. Oppilaita kohdellaan arvostavasti ja ohjataan ystävällisyyteen ja hyviin tapoihin.

Oppilaita ohjataan arvostamaan oman perheensä ja yhteisönsä sekä muiden perinteitä ja tapoja. Koulutyössä tutustutaan läheiseen kulttuuriympäristöön sekä sen kulttuuriseen monimuotoisuuteen. Oppilaille avataan mahdollisuuksia tutustua kulttuuriperintöön sekä taiteeseen ja muuhun kulttuuritarjontaan ja saada kokemuksia myös kansainvälisyydestä. Tärkeätä on pohtia yhdessä, miten omaan ympäristöön ja sen kulttuuriin voi vaikuttaa. Oppilaat oppivat tuntemaan Lapsen oikeuksien sopimuksen pääperiaatteet ja pohtivat, mitä ne tarkoittavat heidän elämässään ja toiminnassaan.

Koulutyössä oppilaat voivat ilmaista itseään ja itselleen merkityksellisiä asioita monipuolisia esittämisen tapoja käyttäen. Oppilaita kannustetaan nauttimaan käden ja koko kehon taitojen kehittymisestä ja harjoittelemaan monenlaista esiintymistä. Mielikuvitus, kekseliäisyys ja ilmaisutaidot kehittyvät muun muassa leikkien, seikkailujen, musiikin, draaman, saduttamisen, mediaesitysten, kuvallisen ja käsityöllisen ilmaisun sekä rakentelun ja muiden käden töiden keinoin.

- Oppilaita rohkaistaan ja ohjataan myönteiseen vuorovaikutukseen ja yhteistyöhön.
- Oppilaita ohjataan arvostamaan oman perheensä ja yhteisönsä sekä muiden perinteitä ja tapoja.
- Koulutyössä oppilaat voivat ilmaista itseään ja itselleen merkityksellisiä asioita monipuolisia esittämisen tapoja käyttäen.

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Koulun aloittaminen edellyttää uudenlaisia itsestä huolehtimisen taitoja ja itsenäisyyden lisääntymistä. Koulutyöhön kuuluu oppilaiden ikäkaudelle sopivista vastuutehtävistä huolehtiminen luokka- ja kouluyhteisössä. Yhteisten pelisääntöjen, hyvien tapojen sekä kannustavan palautteen merkitys korostuu. Oppilaita ohjataan hahmottamaan aikaan ja paikkaan liittyviä käsitteitä ja niiden käytännön merkitystä. He harjoittelevat omien tunteiden tunnistamista ja ilmaisemista ja esimerkiksi leikkien ja draaman avulla kehittävät tunnetaitojaan.

Koulussa opitaan omaan ja yhteiseen hyvinvointiin, turvallisuuteen ja arjen sujumiseen liittyviä perusasioita. Huomiota kiinnitetään itsenäiseen ja turvalliseen liikkumiseen lähiympäristössä, turva- ja suojavälineiden käyttöön sekä omien tietojen ja taitojen kehittämiseen kävelijänä ja

pyöräilijänä. Myös erilaisissa vaaratilanteissa tarvittavan toiminnan ja avun hakemisen taitoja harjoitellaan. Oppilaiden kanssa tutkitaan arjen teknologiaa ja sen merkitystä päivittäisessä elämässä sekä opitaan, mitä teknisten laitteiden turvallinen käyttö edellyttää. Oppilaiden muotoutuvista kulutustottumuksista keskustellaan, opitaan tarkastelemaan mainontaa ja median vaikutuksia sekä pohditaan mahdollisuuksia oman rahankäytön suunnitteluun. Oppilaita ohjataan kriittiseen kuluttajuuteen ja mietitään, mitä taloudellisuus, kohtuullisuus ja ympäristön huomioon ottaminen tarkoittavat kuluttajan valinnoissa ja mitä ne merkitsevät omassa toiminnassa.

- Koulun aloittaminen edellyttää uudenlaisia itsestä huolehtimisen taitoja ja itsenäisyyden lisääntymistä.
- Koulussa opitaan omaan ja yhteiseen hyvinvointiin, turvallisuuteen ja arjen sujumiseen liittyviä perusasioita. .

L4 Monilukutaito

Oppilaita ohjataan monilukutaitoisiksi, monenlaisten, ikäkaudelle ominaisten tekstien tulkitsijoiksi, tuottajiksi ja arvioijiksi. Teksteillä tarkoitetaan tässä sanallisten, kuvallisten, auditiivisten, numeeristen ja kinesteettisten symbolijärjestelmien sekä näiden yhdistelmien avulla ilmaistua tai ilmenevää tietoa. Monilukutaidon kehittymistä tuetaan perustamalla opetus moniaistisuudelle, kokonaisvaltaisuudelle ja ilmiökeskeisyydelle. Oppilaita kannustetaan käyttämään ja tuottamaan erilaisia tekstejä, nauttimaan niistä sekä ilmaisemaan itseään niiden avulla. Kirjoitettujen tekstien perusluku- ja kirjoitustaito kehittyy ja sujuvoituu. Samoin kehittyy taito käsitellä arkeen liittyen numeerista informaatiota, kuten lukumäärien eroja. Oppilaita ohjataan kehittämään kuvanlukutaitoa kokeilemalla kuvallisia ilmaisutapoja sekä tarkastelemaan visuaalisen vaikuttamisen keinoja lähiympäristössä.

Oppilaita ohjataan hankkimaan tietoa erilaisista lähteistä ja välittämään tietoa muille. Heitä ohjataan pohtimaan kuvitteellisen ja todellisen maailman suhdetta sekä myös sitä, että jokaisella tekstillä on tekijänsä ja tarkoituksensa. Näin opetuksessa tuetaan kriittisen ajattelun kehittymistä. Monilukutaitoiseksi kehittyäkseen oppilaat tarvitsevat sekä rikasta tekstiympäristöä että suojaavaa tukea median käytössä. Opetuksessa käytetään ikäkauden tarpeisiin soveltuvia tekstejä, kuten lehtiä, kirjoja, pelejä, elokuvia ja musiikkia sekä monimuotoisen ympäristön havainnointia ja oppilaiden tekemiä ja valitsemia sisältöjä. Tuottamisen taitoja kehitetään tulkitsemisen ja arvottamisen taitojen rinnalla. Oppilaille luodaan runsaasti tilaisuuksia kysyä ja ihmetellä, kertoa tarinoita, esittää näkemyksiään ja jakaa kokemuksiaan monenlaisia välineitä ja ilmaisun keinoja käyttäen.

- Oppilaita ohjataan monilukutaitoisiksi, monenlaisten, ikäkaudelle ominaisten tekstien tulkitsijoiksi, tuottajiksi ja arvioijiksi.
- Oppilaita ohjataan hankkimaan tietoa erilaisista lähteistä ja välittämään tietoa muille.

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Opetuksessa hyödynnetään esiopetuksen aikana ja koulun ulkopuolella oppilaille karttuneita tieto- ja viestintäteknologian (tvt) tietoja ja taitoja. Leikkiin perustuva työskentely on edelleen keskeistä. Tieto- ja viestintäteknologian perustaitoja harjoitellaan ja opitaan käyttämään niitä opiskelun välineinä. Samalla opitaan keskeistä käsitteistöä. Oppilaat pohtivat myös, mihin tarkoituksiin tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään lähiympäristössä ja mikä sen merkitys on arjessa.

Käytännön taidot ja oma tuottaminen: Koulutyössä harjoitellaan laitteiden, ohjelmistojen ja palveluiden käyttöä ja opetellaan niiden keskeisiä käyttö- ja toimintaperiaatteita. Samoin harjoitellaan näppäintaitoja sekä muita tekstin tuottamisen ja käsittelyn perustaitoja. Oppilaat saavat ja jakavat keskenään kokemuksia digitaalisen median parissa työskentelystä sekä ikäkaudelle sopivasta ohjelmoinnista. Pelillisyyttä hyödynnetään oppimisen edistäjänä.

Vastuullinen ja turvallinen toiminta: Oppilaiden kanssa keskustellaan ja luodaan yhdessä tvt:n turvallisia käyttötapoja ja hyviä käytöstapoja. Huomiota kiinnitetään terveellisiin työasentoihin sekä sopivan pituisten työjaksojen merkitykseen hyvinvoinnille.

Tiedonhallinta sekä tutkiva ja luova työskentely: Oppilaita opastetaan käyttämään keskeisiä hakupalveluita, kokeilemaan eri työvälineitä ja tekemään pienimuotoisia tiedonhankintatehtäviä eri aihepiireistä ja itseä kiinnostavista asioista. Heitä kannustetaan toteuttamaan tvt:n avulla ideoitaan yksin ja yhdessä toisten kanssa.

Vuorovaikutus ja verkostoituminen: Oppilaat saavat kokemuksia oppimista tukevien yhteisöllisten palveluiden käytöstä ja harjoittelevat käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa erilaisissa vuorovaikutustilanteissa.

- Leikkiin perustuva työskentely on edelleen keskeistä.
- Tieto- ja viestintäteknologian perustaitoja harjoitellaan ja opitaan käyttämään niitä opiskelun välineinä.

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Koulutyössä oppilaat saavat monimuotoisia tilaisuuksia oppia työskentelemään yksin ja yhdessä toisten kanssa. Heitä ohjataan harjoittelemaan ryhmässä toimimista ja yhteistyötä, omien ideoiden sovittamista yhteen toisten kanssa sekä ikäkaudelle sopivaa vastuunkantoa. Oppilaita kannustetaan tutkimaan uusia asioita ja miettimään, missä itse on erityisen hyvä ja mitä voisi tehdä toisten hyväksi koulussa ja kotona. Heitä rohkaistaan toimimaan uusissa tilanteissa itseensä luottaen. Oppilaita opastetaan tutustumaan eri ammatteihin koulussa ja koulun ulkopuolella ja ymmärtämään niiden ja yleensä työn merkitys yhteiskunnassa, erityisesti perheiden arjen ja toimeentulon kannalta. Yhteistyö huoltajien ja koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa rikastaa työskentelyä.

- Koulutyössä oppilaat saavat monimuotoisia tilaisuuksia oppia työskentelemään yksin ja yhdessä toisten kanssa.
- Oppilaita opastetaan tutustumaan eri ammatteihin koulussa ja koulun ulkopuolella ja ymmärtämään niiden ja yleensä työn merkitys yhteiskunnassa.

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Ensimmäisestä luokasta lähtien oppilaat ovat mukana pohtimassa ja suunnittelemassa omaa opiskeluaan ja oman ryhmänsä työn tavoitteita ja toimintatapoja, työskentelytilojen järjestämistä ja viihtyisyyttä sekä ruokailuun, välitunteihin, juhliin ja retkiin sekä koulun muihin tapahtumiin liittyviä asioita. Oppilaiden kanssa keskustellaan, mitä oikeudenmukaisuus, yhdenvertaisuus ja vastavuoroisuus merkitsevät. Omien kokemusten kautta oppilaat tutustuvat demokraattisen toiminnan sääntöihin ja toteutumiseen käytännössä. Oppilaat kuuluvat oppilaskuntaan ja voivat osallistua itseään koskevista asioista päättämiseen ikätasonsa ja edellytystensä mukaisesti. Oppilaiden kanssa pohditaan, mitä heille merkitsee oikeudenmukainen ja kestävä tulevaisuus omassa maassa ja maailmassa ja mitä he voivat itse tehdä sen puolesta.

- Ensimmäisestä luokasta lähtien oppilaat ovat mukana pohtimassa ja suunnittelemassa omaa opiskeluaan ja oman ryhmänsä työn tavoitteita ja toimintatapoja, työskentelytilojen järjestämistä ja viihtyisyyttä sekä ruokailuun, välitunteihin, juhliin ja retkiin sekä koulun muihin tapahtumiin liittyviä asioita.
- Oppilaat kuuluvat oppilaskuntaan ja voivat osallistua itseään koskevista asioista päättämiseen ikätasonsa ja edellytystensä mukaisesti. Oppilaiden kanssa pohditaan, mitä heille merkitsee oikeudenmukainen ja kestävä tulevaisuus omassa maassa ja

33.6. Oppiaineet

33.6.1. Äidinkieli ja kirjallisuus

Oppiaineen tehtävä

Tehtäväkuvaus, oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet sekä ohjaus, eriyttäminen ja tuki sekä oppilaan oppimisen arviointi koskevat kaikkia äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen oppimääriä.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden kieli-, vuorovaikutus- ja tekstitaitoja ja ohjata heitä kiinnostumaan kielestä, kirjallisuudesta ja muusta kulttuurista ja tulemaan tietoiseksi itsestään viestijöinä ja kielenkäyttäjinä. Oppilaiden arjen kieli- ja tekstitaitoja laajennetaan niin, että he saavat valmiuksia havaintojen ja ilmiöiden käsitteellistämiseen, ajattelunsa kielentämiseen ja luovuutensa kehittämiseen.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetus vastaa yhteistyössä muiden oppiaineiden ja kotien kanssa oppilaiden kielikasvatuksesta ja auttaa heitä rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiä monikulttuurisessa ja medioituneessa yhteiskunnassa. Äidinkieli ja kirjallisuus on monitieteinen taito-, tieto- ja kulttuuriaine. Opetus perustuu laajaan tekstikäsitykseen. Keskeisiä ovat monimuotoisten tekstien tulkitsemisen ja tuottamisen sekä tiedon hankinnan ja jakamisen taidot. Ikäkaudelle ja kielitaidolle soveltuva kirjallisuus vahvistaa luovuuden ja mielikuvituksen monipuolista kehittymistä ja laajentaa oppilaiden käsitystä oman kielellisen ilmaisunsa mahdollisuuksista. Kirjallisuus yhdistää oppilaan kulttuuriinsa ja avartaa käsitystä muista kulttuureista.

Oppilaita rohkaistaan rakentavaan ja vastuulliseen vuorovaikutukseen erilaisissa viestintäympäristöissä. Osana eettistä kasvatusta oppilaita ohjataan ymmärtämään omien kielellisten ja viestinnällisten valintojen vaikutuksia toisiin ihmisiin. Metakognitiivisista taidoista äidinkielen opetuksessa painottuvat tekstien tulkitsemisen ja tuottamisen strategiset taidot. Kielitiedon opetuksen tehtävänä on tukea ja kehittää kielitietoisuutta ja kielen havainnoinnin taitoja. Opetus perustuu yhteisölliseen ja funktionaaliseen näkemykseen kielestä: kielen rakenteita opiskellaan ikäkaudelle tyypillisten kielenkäyttötilanteiden ja tekstilajien yhteydessä. Opetuksessa edetään portaittain oppilaiden kehitysvaiheen mukaan.

Opetus tutustuttaa moniin kulttuurisisältöihin, joista keskeisiä ovat sanataide, media, draama, teatteritaide sekä puhe- ja viestintäkulttuurit. Sanataiteeseen kuuluu kaunokirjallisten tekstien kirjoittaminen ja tulkitseminen. Kirjallisuuden opetuksen tehtävänä on lukemiseen innostaminen, elämysten saaminen ja jakaminen, kulttuurintuntemuksen syventäminen, eettisen kasvun tukeminen sekä oppilaiden kielen ja mielikuvituksen rikastaminen. Draama vahvistaa oppiaineen toiminnallista, kokemuksellista, elämyksellistä ja esteettistä luonnetta. Mediakasvatus tähtää mediasisältöjen tulkitsemiseen ja tuottamiseen ja niiden ymmärtämiseen kulttuurisena ilmiönä. Puhe- ja viestintäkulttuurien opetus vahvistaa vuorovaikutus- ja viestintätaitoja.

Keskeisiä motivaatiotekijöitä äidinkielen ja kirjallisuuden oppimisessa ovat opittavien asioiden merkityksellisyys oppilaille ja osallisuuden kokemukset. Oppilaiden kiinnostusta vahvistetaan luomalla mahdollisuuksia aktiiviseen toimijuuteen ja omiin valintoihin sekä ottamalla huomioon oppilaiden tekstimaailma ja kokemukset sekä laajentamalla niitä. Opetuksessa, oppimisympäristön luomisessa ja opetusmenetelmien valinnassa otetaan huomioon oppilaiden erilaisuus, yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo ja tuetaan niin edistyneitä kuin oppimisvaikeuksien kanssa ponnistelevia. Äidinkielen oppimäärät tekevät yhteistyötä.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 1-2

Vuosiluokilla 1–2 *äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen erityisenä tehtävänä on edistää oppilaiden yksilöllisten edellytysten pohjalta itsensä ilmaisemisen ja vuorovaikutuksen taitoja, kielellistä tietoisuutta sekä kehittää kuuntelemisen, puhumisen, lukemisen ja kirjoittamisen perustaitoja. Opetuksen tehtävänä on kiinnostuksen ja innostuksen vahvistaminen kielelliseen ilmaisuun, draamaan, kaunokirjallisuuteen ja monimuotoisten tekstien tulkitsemiseen ja*

tuottamiseen. Opetuksessa huolehditaan oppimisprosessin jatkumosta esiopetuksesta kouluun niin äidinkielen perustaitojen kuin laaja-alaisen osaamisen osalta.

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 1-2

Äidinkielen ja kirjallisuuden oppimisympäristö rakennetaan monipuoliseksi teksti- ja kieliympäristöksi. Saatavilla tulee olla paljon oppilaita kiinnostavaa kirjallisuutta ja monimuotoisia tekstejä. Tekstejä tuotetaan yksin ja yhdessä ja niitä julkaistaan luokassa ja lähipiirissä. Kieltä tutkitaan leikinomaisesti, esimerkiksi rooli-, draama- ja teatterileikin keinoin. Opetusta eheytetään niin, että äidinkielen taitojen oppiminen nivoutuu ilmiöiden kielelliseen hahmottamiseen eri oppiaineiden yhteydessä. Koulu- tai lähikirjaston toimintaan ja erilaisiin lasten kulttuuritapahtumiin tutustuminen laajentavat oppimisympäristöä luokan ulkopuolelle. Lisäksi hyödynnetään lähiympäristön ja median kulttuurista monimuotoisuutta. Opetuksessa korostuvat kokemusten ja elämysten jakaminen sekä taitojen harjoitteleminen yhdessä ja yksin, myös viestintäteknologiaa hyödyntäen. Draamaa integroidaan kirjallisuuteen ja muihin oppiaineisiin, esimerkiksi musiikkiin, liikuntaan ja ympäristöoppiin.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 1-2

Tavoitteena on tukea oppilaiden kielellistä kehitystä ja vuorovaikutustaitoja sekä luku- ja kirjoitustaidon oppimista yhteistyössä kotien kanssa. Kielellisiä vaikeuksia puheen, lukemisen ja kirjoittamisen alueella pyritään tunnistamaan mahdollisimman varhain. Opettaja mallintaa sanojen, virkkeiden ja tekstien lukemista ja ymmärtämistä sekä kirjoittamisen tapoja. Oppilaita ohjataan käyttämään mediavälineitä monipuolisesti ja turvallisesti. Kielellisesti taitavia oppilaita ohjataan haastavampien tehtävien, materiaalien ja tekstiympäristöjen pariin. Tekstit ja työtavat valitaan niin, että oppilaiden yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo toteutuu.

Oppilaan oppimisen arviointi äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 1-2

Oppimisen arviointi on oppilaita ohjaavaa ja kannustavaa. Yhteisen pohdinnan sekä palautteen antamisen ja saamisen avulla opettaja ohjaa niin koko opetusryhmän kuin yksittäisen oppilaan oppimista ja edistymistä. Vuosiluokilla 1–2 oppimisen arvioinnin päätehtävänä on tukea ja edistää oppilaiden kielellistä kehitystä kaikilla tavoitealueilla. Opettaja pyrkii saamaan kokonaiskuvan kunkin oppilaan kielellisestä kehityksen edistymisestä. Arviointiin perustuvan palautteen kautta oppilaat saavat tietoa kielitaitonsa vahvuuksista sekä edistymisestään opiskelemansa kielen oppijana. Oppilaat saavat myös monipuolisesti palautetta siitä, miten he ymmärtävät ja käyttävät kieltä, ilmaisevat itseään, osallistuvat yhteiseen keskusteluun sekä tuottavat ja tulkitsevat tekstejä. Laadukas ja kannustava palaute osaamisen eri alueilta on tärkeää. Se auttaa oppilaita huomaamaan onnistumisiaan ja edistymistään sekä motivoi suuntaamaan työskentelyään kielellisen kehityksen kannalta tarkoituksenmukaisella tavalla. Arviointi tuottaa tietoa myös opetuksen suunnittelua varten sekä auttaa havaitsemaan mahdollisia tuen tarpeita oppilaiden kielellisessä kehityksessä.

Oppimisprosessin kannalta keskeisiä arvioinnin ja palautteen antamisen kohteita äidinkielen ja kirjallisuuden eri oppimäärissä ovat

- *edistyminen itsensä ilmaisemisessa ja vuorovaikutustaidoissa, sana- ja käsitevarannon karttuminen*
- *edistyminen lukutaidossa sekä tekstien ymmärtämisessä ja lukemisen harrastamisessa*
- *edistyminen tekstin tuottamisessa, erityisesti käsin kirjoittamisen ja näppäintaitojen kehittyminen*
- *edistyminen kielen ja kulttuurin ymmärtämisessä, erityisesti havaintojen tekeminen sanojen merkityksestä ja arjen kielenkäyttötilanteista.*

Suomen kieli ja kirjallisuus

Oppimäärän erityinen tehtävä

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän erityisenä tehtävänä on kehittää oppilaiden suomen kielen, moniluku- sekä vuorovaikutustaitoja ja tutustuttaa kirjallisuuteen ja kulttuuriin. Opetus tukee oppilaiden monilukutaidon, kielitietoisuuden ja kielellisen identiteetin rakentumista. Opetuksessa ohjataan oppilaita ymmärtämään suomen kielen, kirjallisuuden ja muun kulttuurin merkitystä ja asemaa monikulttuurisessa ja monikielisessä yhteiskunnassa. Oppilaita ohjataan huomaamaan koulun ulkopuolella opitun kieli-, media- ja kulttuuritietouden merkitys suomen kielen oppimisen tukena.

Opetuksessa otetaan huomioon suomen ja ruotsin kielten asema kansalliskielinä ja suomen asema enemmistökielenä ja pääasiallisena opetuksen kielenä. Suomen kieli on paitsi opetuksen kohde myös väline muiden oppiaineiden opiskelussa, ja opetuksessa vahvistuvat keskeiset oppimaan oppimisen ja ajattelun taidot. Tehdään yhteistyötä suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän ja muiden äidinkieli ja kirjallisuus -oppimäärien kanssa.

- Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän erityisenä tehtävänä on kehittää oppilaiden suomen kielen, moniluku- sekä vuorovaikutustaitoja ja tutustuttaa kirjallisuuteen ja kulttuuriin.

Oppimäärän erityinen tehtävä vuosiluokilla 1-2

Vuosiluokilla 1–2 *opetuksen painopiste on luku- ja kirjoitustaitojen perustan luomisessa sekä oppimaan oppimisen ja vuorovaikutuksen taitojen kehittämisessä. Opetuksen tehtävänä on herättää kiinnostusta kieleen, ilmaisuun ja erilaisten tekstien tuottamiseen ja tulkitsemiseen.*

Opetuksen painopiste on luku- ja kirjoitustaitojen perustan luomisessa sekä oppimaan oppimisen ja vuorovaikutuksen taitojen kehittämisessä.

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 1-2

Äidinkielen ja kirjallisuuden oppimisympäristö rakennetaan monipuoliseksi teksti- ja kieliympäristöksi. Saatavilla tulee olla paljon oppilaita kiinnostavaa kirjallisuutta ja monimuotoisia tekstejä. Tekstejä tuotetaan yksin ja yhdessä ja niitä julkaistaan luokassa ja lähipiirissä. Kieltä tutkitaan leikinomaisesti, esimerkiksi rooli-, draama- ja teatterileikin keinoin. Opetusta eheytetään niin, että äidinkielen taitojen oppiminen nivoutuu ilmiöiden kielelliseen hahmottamiseen eri oppiaineiden yhteydessä. Koulu- tai lähikirjaston toimintaan ja erilaisiin lasten kulttuuritapahtumiin tutustuminen laajentavat oppimisympäristöä luokan ulkopuolelle. Lisäksi hyödynnetään lähiympäristön ja median kulttuurista monimuotoisuutta. Opetuksessa korostuvat kokemusten ja elämysten jakaminen sekä taitojen harjoitteleminen yhdessä ja yksin, myös viestintäteknologiaa hyödyntäen. Draamaa integroidaan kirjallisuuteen ja muihin oppiaineisiin, esimerkiksi musiikkiin, liikuntaan ja ympäristöoppiin.

- Äidinkielen ja kirjallisuuden oppimisympäristö rakennetaan monipuoliseksi teksti- ja kieliympäristöksi.
- Opetusta eheytetään niin, että äidinkielen taitojen oppiminen nivoutuu ilmiöiden kielelliseen hahmottamiseen eri oppiaineiden yhteydessä.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki äidinkieli ja kirjallisuus-oppiaineessa vuosiluokilla 1-2

Tavoitteena on tukea oppilaiden kielellistä kehitystä ja vuorovaikutustaitoja sekä luku- ja kirjoitustaidon oppimista yhteistyössä kotien kanssa. Kielellisiä vaikeuksia puheen, lukemisen ja kirjoittamisen alueella pyritään tunnistamaan mahdollisimman varhain. Opettaja mallintaa sanojen, virkkeiden ja tekstien lukemista ja ymmärtämistä sekä kirjoittamisen tapoja. Oppilaita ohjataan käyttämään mediavälineitä monipuolisesti ja turvallisesti. Kielellisesti taitavia oppilaita ohjataan haastavampien tehtävien, materiaalien ja tekstiympäristöjen pariin. Tekstit ja työtavat valitaan niin, että oppilaiden yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo toteutuu.

- Tavoitteena on tukea oppilaiden kielellistä kehitystä ja vuorovaikutustaitoja sekä luku- ja kirjoitustaidon oppimista yhteistyössä kotien kanssa.
- Kielellisiä vaikeuksia puheen, lukemisen ja kirjoittamisen alueella pyritään tunnistamaan mahdollisimman varhain.

Oppilaan oppimisen arviointi äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 1-2

Oppimisen arviointi on oppilaita ohjaavaa ja kannustavaa. Yhteisen pohdinnan sekä palautteen antamisen ja saamisen avulla opettaja ohjaa niin koko opetusryhmän kuin yksittäisen oppilaan oppimista ja edistymistä. Vuosiluokilla 1–2 oppimisen arvioinnin päätehtävänä on tukea ja edistää oppilaiden kielellistä kehitystä kaikilla tavoitealueilla. Opettaja pyrkii saamaan kokonaiskuvan kunkin oppilaan kielellisestä kehityksen edistymisestä. Arviointiin perustuvan palautteen kautta oppilaat saavat tietoa kielitaitonsa vahvuuksista sekä edistymisestään opiskelemansa kielen oppijana. Oppilaat saavat myös monipuolisesti palautetta siitä, miten he ymmärtävät ja käyttävät kieltä, ilmaisevat itseään, osallistuvat yhteiseen keskusteluun sekä tuottavat ja tulkitsevat tekstejä. Laadukas ja kannustava palaute osaamisen eri alueilta on tärkeää. Se auttaa oppilaita huomaamaan onnistumisiaan ja edistymistään sekä motivoi suuntaamaan työskentelyään kielellisen kehityksen kannalta tarkoituksenmukaisella tavalla. Arviointi tuottaa tietoa myös opetuksen suunnittelua varten sekä auttaa havaitsemaan mahdollisia tuen tarpeita oppilaiden kielellisessä kehityksessä.

Oppimisprosessin kannalta keskeisiä arvioinnin ja palautteen antamisen kohteita äidinkielen ja kirjallisuuden eri oppimäärissä ovat

- *edistyminen itsensä ilmaisemisessa ja vuorovaikutustaidoissa, sana- ja käsitevarannon karttuminen*
- *edistyminen lukutaidossa sekä tekstien ymmärtämisessä ja lukemisen harrastamisessa*
- *edistyminen tekstin tuottamisessa, erityisesti käsin kirjoittamisen ja näppäintaitojen kehittyminen*
- *edistyminen kielen ja kulttuurin ymmärtämisessä, erityisesti havaintojen tekeminen sanojen merkityksestä ja arjen kielenkäyttötilanteista.*

Oppimisprosessin kannalta keskeisiä arvioinnin ja palautteen antamisen kohteita äidinkielen ja kirjallisuuden eri oppimäärissä ovat

- edistyminen itsensä ilmaisemisessa ja vuorovaikutustaidoissa, sana- ja käsitevarannon karttuminen
- edistyminen lukutaidossa sekä tekstien ymmärtämisessä ja lukemisen harrastamisessa
- edistyminen tekstin tuottamisessa, erityisesti käsin kirjoittamisen ja näppäintaitojen kehittyminen
- edistyminen kielen ja kulttuurin ymmärtämisessä, erityisesti havaintojen tekeminen sanojen merkityksestä ja arjen kielenkäyttötilanteista.

Vuosiluokka 1

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Harjoitellaan ympäristön kielellistä jäsentämistä ja nimeämistä, kuuntelemista, kysymistä, vastaamista ja kertomista. Harjoitellaan ryhmäviestinnän käytänteitä erilaisissa kasvokkain tapahtuvissa vuorovaikutustilanteissa. Havainnoidaan erilaisia viestintätapoja. Käsitellään erilaisten vuorovaikutusharjoitusten, keskustelujen ja draaman avulla lastenkirjallisuutta, satuja, kertomuksia, loruja, tietotekstejä, mediatekstejä ja pelejä.

- ympäristön kielellistä jäsentämistä ja nimeämistä, kuuntelemista, kysymistä, vastaamista ja kertomista
- ryhmäviestinnän perusteita
- erilaisia tekstejä

S2 Tekstien tulkitseminen

Opetellaan lukemaan ja harjoitellaan siinä tarvittavia käsitteitä äänne, kirjain, tavu, sana, virke, lopetusmerkki, otsikko, teksti ja kuva. Tuetaan tekstinymmärtämisen taitoja ja harjoitellaan tekstinymmärtämisen strategioita. Havainnoidaan ja tulkitaan monimuotoisia ympäristön tekstejä, niiden merkityksiä ja rakenteita sekä työskennellään muun muassa kuvien, lastenkirjallisuuden, yksinkertaisten tietotekstien ja mediatekstien parissa. Pohditaan sanojen ja sanontojen merkityksiä sekä sananvalintoja teksteissä ja laajennetaan käsitevarantoa. Tutustutaan erilaisiin tapoihin ilmaista aikaa, järjestystä ja paikkaa erityisesti kertovissa, kuvaavissa ja ohjaavissa teksteissä sekä opitaan käyttämään kerronnan peruskäsitteitä, kuten päähenkilö, tapahtumapaikka ja -aika ja juoni. Jaetaan lukukokemuksia eri tavoin, keskustellaan tekstien sisällöistä ja harjoitellaan tekstin kertomista omin sanoin. Harjoitellaan tiedon etsintää tekemällä havaintoja ympäristöstä ja tulkitsemalla kuvia ja kirjoitettuja tekstejä sekä harjoitellaan tiedon kertomista toisille.

- lukemaan oppiminen
- tekstinymmärtämisen taitojen perusteita
- käsitevarannon laajentaminen
- tiedon etsinnän harjoittelemista
- asioiden kertomista omin sanoin

S3 Tekstien tuottaminen

Harjoitellaan tuottamaan tekstejä, käyttämään mielikuvitusta, kertomaan tarinoita ja mielipiteitä sekä kuvaamaan omia kokemuksia, havaintoja ja ajatuksia puhumalla, kirjoittamalla ja kuvien avulla yksin ja yhdessä. Tarkastellaan puhutun kielen muuntamista kirjoitetuksi kieleksi ja harjoitellaan tekstin suunnittelua. Tutustutaan kertomiselle ja kuvaamiselle tyypillisiin tekstuaalisiin ja kielellisiin piirteisiin, esimerkiksi ajan ja paikan ilmaisutapoihin ja kertomuksen perusrakenteeseen, ja harjoitellaan niiden käyttämistä omissa teksteissä. Opetellaan isojen ja pienten tekstauskirjainten piirtämistä sekä niillä kirjoittamista ja näppäintaitoja. Tuetaan oikeinkirjoitustaidon kehittymistä fonologisen tietoisuuden harjoitteiden ja lukemisen avulla. Harjoitellaan käyttämään omissa teksteissä oikeinkirjoituksen perusasioita ja joitakin kirjoitettua kieltä koskevia sopimuksia, kuten sanaväli, tavutus, virke ja sen lopetusmerkit, iso alkukirjain virkkeen alussa ja tutuissa erisnimissä.

- omien tekstien tuottamista eri tavoin
- isojen ja pienten tekstauskirjainten käyttämistä
- näppäintaitojen perusteita

- oikeinkirjoituksen perusasioita: sanaväli, tavutus, iso alkukirjain tutuissa erisnimissä

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Vahvistetaan kielellistä tietoisuutta tekemällä havaintoja puhutusta kielestä ja tutustumalla kirjoitettuun kieleen kuunnellen ja lukien. Tehdään havaintoja eri puhetavoista, koulussa ja vapaa-ajalla esillä olevista kielistä sekä kielenkäytön vaikutuksesta muihin. Pohditaan yhdessä sanoja, sanontoja ja ilmaisutapoja, leikitellään kielellä lorujen, runojen ja sanaleikkien avulla. Etsitään itseä kiinnostavaa luettavaa ja herätetään kiinnostusta lukuharrastukseen. Tutustutaan kuunnellen ja lukien monimuotoisiin teksteihin, kuten lapsille suunnattuun kirjallisuuteen ja mediateksteihin, ja käytetään niitä ilmaisun virikkeenä ja keskustellaan niiden merkityksestä omassa arjessa. Tutustutaan yhdessä kirjastoon ja sen käyttöön. Tutustutaan lastenkulttuuriin ja tapakulttuuriin omassa lähiympäristössä, juhlaperinteisiin sekä joihinkin kansanperinteen muotoihin ja osallistutaan yhdessä esitysten tai muiden kulttuurituotteiden tekemiseen.

- kielellisen tietoisuuden harjoittelemista
- kirjastoon ja sen käyttöön tutustuminen
- lukutaidon käyttäminen
- lastenkulttuuri ja tapakulttuuri lähiympäräistössä

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1	L1, L2, L3
T2	S1	L1, L2, L7
T3	S1	L1, L2, L7
T4	S1	L1, L2, L7
T5	S2	L1, L4, L5
T6	S2	L1, L2, L4
T7	S2	L1, L4, L5
T8	S2	L2, L4, L5
T9	S3	L1, L4, L5, L7
T10	S3	L2, L4, L5
T11	S3	L1, L4, L5
T12	S4	L2, L4, L7
T13	S4	L2, L3, L4
T14	S4	L2, L4, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 ohjata oppilasta vahvistamaan taitoaan toimia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa

- ympäristön kielellistä jäsentämistä ja nimeämistä, kuuntelemista, kysymistä, vastaamista ja kertomista
- ryhmäviestinnän perusteita
- erilaisia tekstejä

T2 opastaa oppilasta kehittämään kieltään ja mielikuvitustaan sekä vuorovaikutus- ja yhteistyötaitojaan tarjoamalla mahdollisuuksia osallistua erilaisiin ryhmäviestintätilanteisiin ja tutustua niiden käytänteisiin

- ympäristön kielellistä jäsentämistä ja nimeämistä, kuuntelemista, kysymistä, vastaamista ja kertomista
- ryhmäviestinnän perusteita
- erilaisia tekstejä

T3 tukea oppilasta vahvistamaan ilmaisurohkeuttaan ja ohjata häntä ilmaisemaan itseään kokonaisvaltaisesti, myös draaman avulla

- ympäristön kielellistä jäsentämistä ja nimeämistä, kuuntelemista, kysymistä, vastaamista ja kertomista
- ryhmäviestinnän perusteita
- erilaisia tekstejä

T4 ohjata oppilasta rakentamaan viestijäkuvaansa ja ymmärtämään, että ihmiset viestivät eri tavoin

- ympäristön kielellistä jäsentämistä ja nimeämistä, kuuntelemista, kysymistä, vastaamista ja kertomista
- ryhmäviestinnän perusteita
- erilaisia tekstejä

T5 ohjata ja innostaa oppilasta lukutaidon oppimisessa ja tekstien ymmärtämisen taitojen harjoittelussa sekä auttaa häntä tarkkailemaan omaa lukemistaan

- lukemaan oppiminen
- tekstinymmärtämisen taitojen perusteita
- käsitevarannon laajentaminen
- tiedon etsinnän harjoittelemista
- asioiden kertomista omin sanoin

T6 ohjata oppilasta tarkastelemaan monimuotoisten tekstien merkityksiä ja rakenteita sekä laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan tekstien tarkastelun yhteydessä

- lukemaan oppiminen
- tekstinymmärtämisen taitojen perusteita
- käsitevarannon laajentaminen
- tiedon etsinnän harjoittelemista
- asioiden kertomista omin sanoin

T7 ohjata oppilasta hakemaan tietoa eri tavoin

- lukemaan oppiminen
- tekstinymmärtämisen taitojen perusteita
- käsitevarannon laajentaminen
- tiedon etsinnän harjoittelemista
- asioiden kertomista omin sanoin

T8 kannustaa oppilasta kiinnostumaan lastenkirjallisuudesta, mediateksteistä ja muista teksteistä luomalla myönteisiä lukukokemuksia ja elämyksiä sekä tarjoamalla mahdollisuuksia tiedonhalun tyydyttämiseen sekä lukukokemusten jakamiseen

- lukemaan oppiminen
- tekstinymmärtämisen taitojen perusteita
- käsitevarannon laajentaminen
- tiedon etsinnän harjoittelemista
- asioiden kertomista omin sanoin

T9 rohkaista ja innostaa oppilasta kertomaan tarinoita ja mielipiteitä sekä kuvaamaan kokemuksiaan puhumalla, kirjoittamalla ja kuvien avulla

- omien tekstien tuottamista eri tavoin
- isojen ja pienten tekstauskirjainten käyttämistä
- näppäintaitojen perusteita
- oikeinkirjoituksen perusasioita: sanaväli, tavutus, iso alkukirjain tutuissa erisnimissä

T10 ohjata oppilasta tuottamaan yksinkertaisia kertovia, kuvaavia ja muita tekstejä, myös monimediaisissa ympäristöissä

- omien tekstien tuottamista eri tavoin
- isojen ja pienten tekstauskirjainten käyttämistä
- näppäintaitojen perusteita
- oikeinkirjoituksen perusasioita: sanaväli, tavutus, iso alkukirjain tutuissa erisnimissä

T11 opastaa oppilasta harjaannuttamaan käsinkirjoittamisen taitoa ja näppäintaitoja sekä ohjata oppilasta vähitellen tekstien suunnitteluun ja rakentamiseen sekä tuntemaan oikeinkirjoituksen perusasioita ja kirjoitettua kieltä koskevia sopimuksia

- omien tekstien tuottamista eri tavoin
- isojen ja pienten tekstauskirjainten käyttämistä
- näppäintaitojen perusteita
- oikeinkirjoituksen perusasioita: sanaväli, tavutus, iso alkukirjain tutuissa erisnimissä

T12 kannustaa oppilasta kehittämään kielitietoisuuttaan ja kielen peruskäsitteiden tuntemusta sekä ohjata tekemään havaintoja puhutusta ja kirjoitetusta kielestä sekä auttaa huomaamaan, että omalla kielenkäytöllä on vaikutusta toisten käyttäytymiseen

- kielellisen tietoisuuden harjoittelemista
- kirjastoon ja sen käyttöön tutustuminen
- lukutaidon käyttäminen
- lastenkulttuuri ja tapakulttuuri lähiympäristössä

T13 innostaa oppilasta kuuntelemaan ja lukemaan lapsille suunnattua kirjallisuutta ja valitsemaan itseään kiinnostavaa luettavaa, kehittämään lukuharrastustaan sekä ohjata oppilasta kirjaston käyttöön

- kielellisen tietoisuuden harjoittelemista

- kirjastoon ja sen käyttöön tutustuminen
- lukutaidon käyttäminen
- lastenkulttuuri ja tapakulttuuri lähiympäristössä

T14 ohjata oppilasta arvostamaan omaa kieltään ja kulttuuriaan sekä kulttuurista moninaisuutta, tutustuttaa joihinkin lastenkulttuurin muotoihin ja innostaa niiden käyttäjäksi sekä kannustaa tuottamaan omaa kulttuuria yhdessä muiden kanssa

- kielellisen tietoisuuden harjoittelemista
- kirjastoon ja sen käyttöön tutustuminen
- lukutaidon käyttäminen
- lastenkulttuuri ja tapakulttuuri lähiympäristössä

Vuosiluokka 2

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Harjoitellaan ympäristön kielellistä jäsentämistä ja nimeämistä, kuuntelemista, kysymistä, vastaamista ja kertomista. Harjoitellaan ryhmäviestinnän käytänteitä erilaisissa kasvokkain tapahtuvissa vuorovaikutustilanteissa. Havainnoidaan erilaisia viestintätapoja. Käsitellään erilaisten vuorovaikutusharjoitusten, keskustelujen ja draaman avulla lastenkirjallisuutta, satuja, kertomuksia, loruja, tietotekstejä, mediatekstejä ja pelejä.

- ympäristön kielellistä jäsentämistä ja nimeämistä, kuuntelemista, kysymistä, vastaamista ja kertomista
- ryhmäviestinnän perusteita
- erilaisia tekstejä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa

S2 Tekstien tulkitseminen

Opetellaan lukemaan ja harjoitellaan siinä tarvittavia käsitteitä äänne, kirjain, tavu, sana, virke, lopetusmerkki, otsikko, teksti ja kuva. Tuetaan tekstinymmärtämisen taitoja ja harjoitellaan tekstinymmärtämisen strategioita. Havainnoidaan ja tulkitaan monimuotoisia ympäristön tekstejä, niiden merkityksiä ja rakenteita sekä työskennellään muun muassa kuvien, lastenkirjallisuuden, yksinkertaisten tietotekstien ja mediatekstien parissa. Pohditaan sanojen ja sanontojen merkityksiä sekä sananvalintoja teksteissä ja laajennetaan käsitevarantoa. Tutustutaan erilaisiin tapoihin ilmaista aikaa, järjestystä ja paikkaa erityisesti kertovissa, kuvaavissa ja ohjaavissa teksteissä sekä opitaan käyttämään kerronnan peruskäsitteitä, kuten päähenkilö, tapahtumapaikka ja -aika ja juoni. Jaetaan lukukokemuksia eri tavoin, keskustellaan tekstien sisällöistä ja harjoitellaan tekstin kertomista omin sanoin. Harjoitellaan tiedon etsintää tekemällä havaintoja ympäristöstä ja tulkitsemalla kuvia ja kirjoitettuja tekstejä sekä harjoitellaan tiedon kertomista toisille.

- lukutaidon kehittäminen
- tekstinymmärtämisen taitojen perusteita
- käsitevarannon laajentaminen
- tiedon etsinnän harjoittelemista
- asioiden kertomista omin sanoin
- kerronnan peruskäsitteitä

S3 Tekstien tuottaminen

Harjoitellaan tuottamaan tekstejä, käyttämään mielikuvitusta, kertomaan tarinoita ja mielipiteitä sekä kuvaamaan omia kokemuksia, havaintoja ja ajatuksia puhumalla, kirjoittamalla ja kuvien avulla yksin ja yhdessä. Tarkastellaan puhutun kielen muuntamista kirjoitetuksi kieleksi ja harjoitellaan tekstin suunnittelua. Tutustutaan kertomiselle ja kuvaamiselle tyypillisiin tekstuaalisiin ja kielellisiin piirteisiin, esimerkiksi ajan ja paikan ilmaisutapoihin ja kertomuksen perusrakenteeseen, ja harjoitellaan niiden käyttämistä omissa teksteissä. Opetellaan isojen ja pienten tekstauskirjainten piirtämistä sekä niillä kirjoittamista ja näppäintaitoja. Tuetaan oikeinkirjoitustaidon kehittymistä fonologisen tietoisuuden harjoitteiden ja lukemisen avulla. Harjoitellaan käyttämään omissa teksteissä oikeinkirjoituksen perusasioita ja joitakin kirjoitettua kieltä koskevia sopimuksia, kuten sanaväli, tavutus, virke ja sen lopetusmerkit, iso alkukirjain virkkeen alussa ja tutuissa erisnimissä.

- omien tekstien tuottamista eri tavoin
- näppäintaitojen harjoittelua
- oikeinkirjoituksen perusasioita: virke

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Vahvistetaan kielellistä tietoisuutta tekemällä havaintoja puhutusta kielestä ja tutustumalla kirjoitettuun kieleen kuunnellen ja lukien. Tehdään havaintoja eri puhetavoista, koulussa ja vapaa-ajalla esillä olevista kielistä sekä kielenkäytön vaikutuksesta muihin. Pohditaan yhdessä sanoja, sanontoja ja ilmaisutapoja, leikitellään kielellä lorujen, runojen ja sanaleikkien avulla. Etsitään itseä kiinnostavaa luettavaa ja herätetään kiinnostusta lukuharrastukseen. Tutustutaan kuunnellen ja lukien monimuotoisiin teksteihin, kuten lapsille suunnattuun kirjallisuuteen ja mediateksteihin, ja käytetään niitä ilmaisun virikkeenä ja keskustellaan niiden merkityksestä omassa arjessa. Tutustutaan yhdessä kirjastoon ja sen käyttöön. Tutustutaan lastenkulttuuriin ja tapakulttuuriin omassa lähiympäristössä, juhlaperinteisiin sekä joihinkin kansanperinteen muotoihin ja osallistutaan yhdessä esitysten tai muiden kulttuurituotteiden tekemiseen.

- lukutaidon käyttäminen
- kielellisen tietoisuuden vahvistaminen
- kirjastoon ja sen käyttöön tutustuminen
- lastenkulttuuriin ja tapakulttuuri

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1	L1, L2, L3
T2	S1	L1, L2, L7
T3	S1	L1, L2, L7
T4	S1	L1, L2, L7
T5	S2	L1, L4, L5
T6	S2	L1, L2, L4
T7	S2	L1, L4, L5
T8	S2	L2, L4, L5
T9	S3	L1, L4, L5, L7
T10	S3	L2, L4, L5
T11	S3	L1, L4, L5
T12	S4	L2, L4, L7
T13	S4	L2, L3, L4
T14	S4	L2, L4, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 ohjata oppilasta vahvistamaan taitoaan toimia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa

- ympäristön kielellistä jäsentämistä ja nimeämistä, kuuntelemista, kysymistä, vastaamista ja kertomista
- ryhmäviestinnän perusteita
- erilaisia tekstejä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa

T2 opastaa oppilasta kehittämään kieltään ja mielikuvitustaan sekä vuorovaikutus- ja yhteistyötaitojaan tarjoamalla mahdollisuuksia osallistua erilaisiin ryhmäviestintätilanteisiin ja tutustua niiden käytänteisiin

- ympäristön kielellistä jäsentämistä ja nimeämistä, kuuntelemista, kysymistä, vastaamista ja kertomista
- ryhmäviestinnän perusteita
- erilaisia tekstejä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa

T3 tukea oppilasta vahvistamaan ilmaisurohkeuttaan ja ohjata häntä ilmaisemaan itseään kokonaisvaltaisesti, myös draaman avulla

- ympäristön kielellistä jäsentämistä ja nimeämistä, kuuntelemista, kysymistä, vastaamista ja kertomista
- ryhmäviestinnän perusteita
- erilaisia tekstejä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa

T4 ohjata oppilasta rakentamaan viestijäkuvaansa ja ymmärtämään, että ihmiset viestivät eri tavoin

- ympäristön kielellistä jäsentämistä ja nimeämistä, kuuntelemista, kysymistä, vastaamista ja kertomista
- ryhmäviestinnän perusteita
- erilaisia tekstejä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa

T5 ohjata ja innostaa oppilasta lukutaidon oppimisessa ja tekstien ymmärtämisen taitojen harjoittelussa sekä auttaa häntä tarkkailemaan omaa lukemistaan

- lukutaidon kehittäminen
- tekstinymmärtämisen taitojen perusteita
- käsitevarannon laajentaminen
- tiedon etsinnän harjoittelemista
- asioiden kertomista omin sanoin
- kerronnan peruskäsitteitä

T6 ohjata oppilasta tarkastelemaan monimuotoisten tekstien merkityksiä ja rakenteita sekä laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan tekstien tarkastelun yhteydessä

- lukutaidon kehittäminen
- tekstinymmärtämisen taitojen perusteita
- käsitevarannon laajentaminen
- tiedon etsinnän harjoittelemista
- asioiden kertomista omin sanoin
- kerronnan peruskäsitteitä

T7 ohjata oppilasta hakemaan tietoa eri tavoin

- lukutaidon kehittäminen
- tekstinymmärtämisen taitojen perusteita
- käsitevarannon laajentaminen
- tiedon etsinnän harjoittelemista
- asioiden kertomista omin sanoin
- kerronnan peruskäsitteitä

T8 kannustaa oppilasta kiinnostumaan lastenkirjallisuudesta, mediateksteistä ja muista teksteistä luomalla myönteisiä lukukokemuksia ja elämyksiä sekä tarjoamalla mahdollisuuksia tiedonhalun tyydyttämiseen sekä lukukokemusten jakamiseen

- lukutaidon kehittäminen
- tekstinymmärtämisen taitojen perusteita
- käsitevarannon laajentaminen
- tiedon etsinnän harjoittelemista
- asioiden kertomista omin sanoin
- kerronnan peruskäsitteitä

T9 rohkaista ja innostaa oppilasta kertomaan tarinoita ja mielipiteitä sekä kuvaamaan kokemuksiaan puhumalla, kirjoittamalla ja kuvien avulla

- omien tekstien tuottamista eri tavoin
- näppäintaitojen harjoittelua
- oikeinkirjoituksen perusasioita: virke

T10 ohjata oppilasta tuottamaan yksinkertaisia kertovia, kuvaavia ja muita tekstejä, myös monimediaisissa ympäristöissä

- omien tekstien tuottamista eri tavoin
- näppäintaitojen harjoittelua
- oikeinkirjoituksen perusasioita: virke

T11 opastaa oppilasta harjaannuttamaan käsinkirjoittamisen taitoa ja näppäintaitoja sekä ohjata oppilasta vähitellen tekstien suunnitteluun ja rakentamiseen sekä tuntemaan oikeinkirjoituksen perusasioita ja kirjoitettua kieltä koskevia sopimuksia

- omien tekstien tuottamista eri tavoin
- näppäintaitojen harjoittelua
- oikeinkirjoituksen perusasioita: virke

T12 kannustaa oppilasta kehittämään kielitietoisuuttaan ja kielen peruskäsitteiden tuntemusta sekä ohjata tekemään havaintoja puhutusta ja kirjoitetusta kielestä sekä auttaa huomaamaan, että omalla kielenkäytöllä on vaikutusta toisten käyttäytymiseen

- lukutaidon käyttäminen
- kielellisen tietoisuuden vahvistaminen
- kirjastoon ja sen käyttöön tutustuminen
- lastenkulttuuriin ja tapakulttuuri

T13 innostaa oppilasta kuuntelemaan ja lukemaan lapsille suunnattua kirjallisuutta ja valitsemaan itseään kiinnostavaa luettavaa, kehittämään lukuharrastustaan sekä ohjata oppilasta kirjaston käyttöön

- lukutaidon käyttäminen
- kielellisen tietoisuuden vahvistaminen
- kirjastoon ja sen käyttöön tutustuminen
- lastenkulttuuriin ja tapakulttuuri

T14 ohjata oppilasta arvostamaan omaa kieltään ja kulttuuriaan sekä kulttuurista moninaisuutta, tutustuttaa joihinkin lastenkulttuurin muotoihin ja innostaa niiden käyttäjäksi sekä kannustaa tuottamaan omaa kulttuuria yhdessä muiden kanssa

- lukutaidon käyttäminen
- kielellisen tietoisuuden vahvistaminen
- kirjastoon ja sen käyttöön tutustuminen
- lastenkulttuuriin ja tapakulttuuri

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus

Oppimäärän erityinen tehtävä

Tuntijakoasetuksen mukaan koulun opetuskielen mukaan määräytyvän äidinkielen ja kirjallisuuden sijasta maahanmuuttajille voidaan opettaa joko kokonaan tai osittain suomen tai ruotsin kieltä erityisen maahanmuuttajille tarkoitetun oppimäärän mukaisesti. Tämän oppimäärän tehtävänä on tukea lapsen ja nuoren kasvua kieliyhteisön täysivaltaiseksi jäseneksi, jolla on kielelliset valmiudet jatko-opintoihin. Opetuksen avulla pyritään monilukutaitoon, jonka avulla oppilas osaa hakea tietoa sekä ymmärtää, tuottaa, arvioi ja analysoi erilaisia puhuttuja ja kirjoitettuja suomenkielisiä tekstejä päivittäisessä vuorovaikutuksessa, koulutyöskentelyssä ja yhteiskunnassa. Opetuksessa tuetaan kielitaidon eri osa-alueiden sekä eri tiedonalojen kielen kehittymistä.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän erityisenä tehtävänä on tukea oppilaan monikielisyyden kehittymistä sekä herättää kiinnostus ja tarjota välineitä kielitaidon elinikäiseen kehittämiseen. Yhteistyössä kotien, oman äidinkielen opetuksen sekä muiden oppiaineiden kanssa suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opetus auttaa oppilasta rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään kulttuurisesti monimuotoisessa ja monimediaisessa yhteiskunnassa.

Suomen kielen oppiminen tukee kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksen lähtökohtana ovat oppilaille merkitykselliset ja tarpeelliset tekstilajit ja kielenkäyttötilanteet, joiden avulla kielen muotoja, merkityksiä ja käyttöä tutkitaan ja opitaan analysoimaan. Kielitaitoa kehitetään kaikilla kielen käytön osa-alueilla, joita ovat kuullun ymmärtäminen, puhuminen, luetun ymmärtäminen ja kirjoittaminen. Ymmärtämis- ja tuottamistaitojen kehittyminen nivoutuvat toisiinsa. Oppilaiden kielen osaaminen laajenee arkielämän konkreettisesta kielestä käsitteellisen ajattelun kieleen. He saavat valmiudet havaintojen ja ilmiöiden sekä oman ajattelunsa, tunteidensa ja mielipiteidensä ilmaisemiseen tilanteeseen sopivalla tavalla. Opetuksessa arvostetaan ja hyödynnetään oppilaiden osaamia kieliä.

Kunkin oppilaan tarpeen suomi toisena kielenä -oppimäärään määrittävät oppilasta opettavat opettajat yhdessä. Oppilaan huoltaja päättää oppimääriä koskevista valinnoista. Koska opetus tulee järjestää oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaisesti, oppimäärän valinnassa on keskeistä, että oppilas saa hänelle parhaiten soveltuvan oppimäärän mukaista opetusta. Oppilas voi opiskella suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärää, jos hänen äidinkielensä ei ole suomi, ruotsi tai saame tai hänellä on muutoin monikielinen tausta. Oppimäärän tarpeen selvittämisessä huomioidaan myös seuraavat näkökulmat:

- *oppilaan suomen kielen peruskielitaidossa on puutteita jollakin tai joillakin kielitaidon osa-alueilla, jolloin oppilaan osaaminen ei anna vielä edellytyksiä yhdenvertaiseen kouluyhteisön jäsenenä toimimiseen päivittäisessä vuorovaikutuksessa ja koulutyöskentelyssä tai*
- *oppilaan suomen kielen taito ei anna vielä edellytyksiä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän opiskeluun.*

Kun oppilas opiskelee suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan, hänelle opetetaan suomea tai ruotsia toisena kielenä joko kokonaan tai osittain suomen kielen ja kirjallisuuden opetuksen sijaan. Opetusjärjestelyiden lähtökohtana ovat oppilaan oppimistarpeet ja kielenoppimisen vaihe. Mikäli oppilaan oppimääräksi on valittu suomi toisena kielenä ja kirjallisuus, hänen edistymistään ja suoriutumistaan arvioidaan suhteessa tämän oppimäärän tavoitteisiin ja kriteereihin riippumatta siitä, minkä opetusryhmän yhteydessä kyseinen opetus on järjestetty. Tärkeää on, että oppilas tulee osalliseksi samoista teksteistä ja tekstilajeista kuin luokkatasonsa muutkin oppilaat. Kesken perusopetuksen Suomeen muuttaneiden oppilaiden opetuksen tavoitteiden asettamisessa ja sisältöjen valinnassa tulee ottaa huomioon oppilaan kielitaito sekä aiemmin opitut tiedot ja taidot. Tarvittaessa laaditaan oppimissuunnitelma. Opetuksessa hyödynnetään tavoitteellisesti erilaisia oppimisympäristöjä, jotka tukevat kielitaidon monipuolista kehittymistä sekä koulussa että sen ulkopuolella. Oppilas voi siirtyä opiskelemaan

suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan, jos hänellä on riittävät edellytykset sen tavoitteiden mukaiseen opiskeluun.

Iitin kunnan perusopetuksessa oppilas voi opiskella suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärää, jos hänen äidinkielensä ei ole suomi. Kunkin oppilaan tarpeen S2-oppimäärästä määrittävät oppilasta opettavat opettajat yhdessä. Oppimäärän tarpeen selvittämisessä huomioidaan seuraavat näkökulmat:

- oppilaan suomen kielen perustaidoissa on puutteita, jolloin kielitaito ei anna edellytyksiä koulutyöskentelyyn eikä vuorovaikutukseen kouluyhteisön jäsenenä
- oppilaan suomen kielen taito ei anna edellytyksiä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän opiskeluun.

Yhteistyössä huoltajien kanssa päätetään S2-oppimäärän valinnasta.

Opetus järjestetään oppilaan ikäkauden ja edellytysten mukaisesti.

Oppimäärän tehtävä vuosiluokilla 1-2

Vuosiluokilla 1-2 *opetuksen painopiste on suomen kielen ja sen luku- ja kirjoitustaitojen perustan luomisessa sekä oppimaan oppimisen ja vuorovaikutuksen taitojen kehittämisessä. Opetuksen tehtävänä on herättää kiinnostusta kieleen ja ilmaisuun sekä erilaisten tekstien tuottamiseen ja tulkitsemiseen.*

Erillisen S2-opetuksen tavoitteena on tukea oppilasta yksilöllisesti niillä suomen kielen osa-alueilla, joilla hänellä on puutteita. Oppimissisällöt valitaan oppilaan sen hetkisen kielitaidon perusteella. Opetuksen tulee olla mieluiten ennakoivaa ja uusien asioiden ja taitojen oppimiseen valmistavaa.

Opetuksen tavoitetaso määritellään suomenkieli ja kirjallisuus -oppimäärää soveltaen.

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 1-2

Äidinkielen ja kirjallisuuden oppimisympäristö rakennetaan monipuoliseksi teksti- ja kieliympäristöksi. Saatavilla tulee olla paljon oppilaita kiinnostavaa kirjallisuutta ja monimuotoisia tekstejä. Tekstejä tuotetaan yksin ja yhdessä ja niitä julkaistaan luokassa ja lähipiirissä. Kieltä tutkitaan leikinomaisesti, esimerkiksi rooli-, draama- ja teatterileikin keinoin. Opetusta eheytetään niin, että äidinkielen taitojen oppiminen nivoutuu ilmiöiden kielelliseen hahmottamiseen eri oppiaineiden yhteydessä. Koulu- tai lähikirjaston toimintaan ja erilaisiin lasten kulttuuritapahtumiin tutustuminen laajentavat oppimisympäristöä luokan ulkopuolelle. Lisäksi hyödynnetään lähiympäristön ja median kulttuurista monimuotoisuutta. Opetuksessa korostuvat kokemusten ja elämysten jakaminen sekä taitojen harjoitteleminen yhdessä ja yksin, myös viestintäteknologiaa hyödyntäen. Draamaa integroidaan kirjallisuuteen ja muihin oppiaineisiin, esimerkiksi musiikkiin, liikuntaan ja ympäristöoppiin.

Edu.fi/perusopetus/äidinkieli/suomi toisena kielenä

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki äidinkieli ja kirjallisuus-oppiaineessa vuosiluokilla 1-2

Tavoitteena on tukea oppilaiden kielellistä kehitystä ja vuorovaikutustaitoja sekä luku- ja kirjoitustaidon oppimista yhteistyössä kotien kanssa. Kielellisiä vaikeuksia puheen, lukemisen

ja kirjoittamisen alueella pyritään tunnistamaan mahdollisimman varhain. Opettaja mallintaa sanojen, virkkeiden ja tekstien lukemista ja ymmärtämistä sekä kirjoittamisen tapoja. Oppilaita ohjataan käyttämään mediavälineitä monipuolisesti ja turvallisesti. Kielellisesti taitavia oppilaita ohjataan haastavampien tehtävien, materiaalien ja tekstiympäristöjen pariin. Tekstit ja työtavat valitaan niin, että oppilaiden yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo toteutuu.

Iitin kunnassa S2-oppilaalle tehdään S2-oppimissuunnitelma. Kielitaidon edistymistä ohjaavat tavoitteet ja toimenpiteet kirjataan tähän suunnitelmaan Wilmaan.

Eri oppiaineiden oppimista voidaan tukea erilaisilla eriyttämisen keinoilla tai oppilaalle voidaan määritelllä erityiset painopistealueet jossakin oppiaineessa, jolloin oppilas voi keskittyä tämän oppiaineen keskeisiin sisältöihin. Oppilas opiskelee oppiainetta kuitenkin sen yleisten tavoitteiden mukaisesti ja hänen suorituksensa arvioidaan suhteessa yleiseen oppimäärään.

S2-oppimissuunnitelma arvioidaan ainakin lukuvuoden päättyessä.

Jos oppilas pärjää täysin ilman erillistä S2-opetusta ja kielitaito on hyvin kehittynyt kaikilla kielitiedon osa-alueilla, on syytä tarkstella mahdollisuutta siirtää oppilas suomen kieli ja kirjallisuus -oppmäärän opiskelijaksi. Tämä tapahtuu yhteistyössä kodin ja oppilasta opettavien opettajien kanssa.

Oppilaan oppimisen arviointi äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 1-2

Oppimisen arviointi on oppilaita ohjaavaa ja kannustavaa. Yhteisen pohdinnan sekä palautteen antamisen ja saamisen avulla opettaja ohjaa niin koko opetusryhmän kuin yksittäisen oppilaan oppimista ja edistymistä. Vuosiluokilla 1–2 oppimisen arvioinnin päätehtävänä on tukea ja edistää oppilaiden kielellistä kehitystä kaikilla tavoitealueilla. Opettaja pyrkii saamaan kokonaiskuvan kunkin oppilaan kielellisestä kehityksen edistymisestä. Arviointiin perustuvan palautteen kautta oppilaat saavat tietoa kielitaitonsa vahvuuksista sekä edistymisestään opiskelemansa kielen oppijana. Oppilaat saavat myös monipuolisesti palautetta siitä, miten he ymmärtävät ja käyttävät kieltä, ilmaisevat itseään, osallistuvat yhteiseen keskusteluun sekä tuottavat ja tulkitsevat tekstejä. Laadukas ja kannustava palaute osaamisen eri alueilta on tärkeää. Se auttaa oppilaita huomaamaan onnistumisiaan ja edistymistään sekä motivoi suuntaamaan työskentelyään kielellisen kehityksen kannalta tarkoituksenmukaisella tavalla. Arviointi tuottaa tietoa myös opetuksen suunnittelua varten sekä auttaa havaitsemaan mahdollisia tuen tarpeita oppilaiden kielellisessä kehityksessä.

Oppimisprosessin kannalta keskeisiä arvioinnin ja palautteen antamisen kohteita äidinkielen ja kirjallisuuden eri oppimäärissä ovat

- *edistyminen itsensä ilmaisemisessa ja vuorovaikutustaidoissa, sana- ja käsitevarannon karttuminen*
- *edistyminen lukutaidossa sekä tekstien ymmärtämisessä ja lukemisen harrastamisessa*
- *edistyminen tekstin tuottamisessa, erityisesti käsin kirjoittamisen ja näppäintaitojen kehittyminen*
- *edistyminen kielen ja kulttuurin ymmärtämisessä, erityisesti havaintojen tekeminen sanojen merkityksestä ja arjen kielenkäyttötilanteista.*

Kielitaidon edistymisen arviointi perustuu opetussuunnitelmassa määriteltyihin lukuvuosisidonnaisiin tavoitteisiin. Oppilasta ohjataan arvioinnin avulla seuraamaan kielitaitonsa kehittymistä.

Oppimisprosessin kannalta keskeisiä arvioinnin ja palautteen antamisen kohteita äidinkielen ja kirjallisuuden eri oppimäärissä ovat

- edistyminen itsensä ilmaisemisessa ja vuorovaikutustaidoissa, sana- ja käsitevarannon karttuminen
- edistyminen lukutaidossa sekä tekstien ymmärtämisessä ja lukemisen harrastamisessa

- edistyminen tekstin tuottamisessa, erityisesti käsin kirjoittamisen ja näppäintaitojen kehittyminen
- edistyminen kielen ja kulttuurin ymmärtämisessä, erityisesti havaintojen tekeminen sanojen merkityksestä ja arjen kielenkäyttötilanteista.

S2-oppilaan oppimisen arviointimenetelmien tulee olla joustavat ja vähitellen kehittyvä kielitaito on huomioitava niissä. Tämä tulee ottaa huomioon myös muiden oppiaineiden arvioinnissa. Tällaisia joustavia arviointimenetelmiä ovat:

- suulliset kokeet ja koetäydennykset
- lisäajan, materiaalien, muistiinpanojen, sanakirjojen, sanalistojen, kuvasanastojen ym. salliminen kokeissa
- kirjallisten kokeiden korvaaminen esim. portfolioilla tai muilla töillä
- muiden kielten käyttö eri lukuaineiden kokeissa

Oppilas voi saada arvioinnin vain yhdestä äidinkieli ja kirjallisuus oppiaineen oppimäärästä. Vaikka S2-oppilas opiskelisi osittain (tai kokonaan) S2-oppimäärää suomen kielen ja kirjallisuuden oppitunneilla, arvioidaan hänet aina S2-oppimäärän mukaisesti. Todistuksessa voi olla arviointi vain kohdassa suomi toisena kielenä ja kirjallisuus.

Vuosiluokka 1

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Harjoitellaan kohteliasta kielenkäyttöä, kysymistä, vastaamista, pyytämistä, kertomista, mielipiteen ilmaisua ja tunteista kertomista arjen ja koulun kielenkäyttötilanteissa. Opetellaan huomaamaan, miten kieli toimii eri tilanteissa: kohteliaat ilmaukset, mielipide- ja tunneilmaukset, kysymysten rakentaminen, nykyhetki ja mennyt aika kerronnassa. Harjoitellaan ääntämistä, kuullun ymmärtämistä, toisten kuuntelemista ja toisilta viestijöiltä oppimista. Hyödynnetään rooli- ja teatterileikkejä sekä muita vuorovaikutusharjoituksia satujen, tarinoiden, lorujen ja tietotekstien käsittelyssä.

S2 Tekstien tulkitseminen

Edistetään lukemaan oppimista ja tekstin merkitysten ymmärtämistä hyödyntäen käsitteitä teksti, kuva, otsikko, kappale, virke, lopetusmerkki, sana, tavu, kirjain ja äänne Harjoitellaan yhteisten ja oman kiinnostuksen mukaisten kaunokirjallisten ja tietotekstien lukemista, tutkitaan niiden merkityksiä ja rakenteita, luetun liittämistä omiin kokemuksiin sekä lukukokemusten jakamista. Työskennellään muun muassa kuvien, lastenkirjallisuuden, yksinkertaisten tietotekstien ja mediatekstien parissa. Tutustutaan erilaisiin tapoihin ilmaista aikaa, järjestystä ja paikkaa erityisesti kertovissa ja kuvaavissa teksteissä. Harjoitellaan tekstin ymmärtämisen strategioita, laajennetaan sana- ja käsitevarantoa sekä opitaan tunnistamaan kerronnan peruskäsitteitä (päähenkilö, tapahtumapaikka, -aika ja juoni).

S3 Tekstien tuottaminen

Tutustutaan eri tekstilajeihin ja niiden piirteisiin, kuten sanastoon ja fraseologiaan sekä kieliopillisiin rakenteisiin. Harjoitellaan erilaisten puhuttujen ja kirjoitettujen tekstilajien tuottamista yksin ja ryhmässä. Harjoitellaan käsin kirjoittamista ja näppäintaitoja.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Pohditaan kielen ja kulttuurin merkitystä erilaisissa koulun vuorovaikutustilanteissa ja monenlaisissa kuulluissa ja luetuissa teksteissä ja havainnoidaan eri kieliä ja puhetapoja koulussa, medioissa ja vapaa-ajan tilanteissa. Opiskellaan keskustelussa tarvittavia kielitiedon käsitteitä. Etsitään itseä kiinnostavaa luettavaa. Tutustutaan eri kulttuurien kertomuksiin, leikkeihin ja juhliin.

S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Tarjotaan erilaisia malleja kouluun ja oppimiseen liittyvistä kielenkäyttötilanteista ja tutustutaan eri oppiaineiden teksteihin. Tehdään yksinkertaisia eri oppiaineisiin liittyviä tiedonhankintatehtäviä itsenäisesti ja ryhmässä tekemällä havaintoja ympäristöstä ja tulkitsemalla kuvia ja kirjoitettuja tekstejä sekä harjoitellaan tiedon kertomista toisille. Harjoitellaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämistä tiedonhankinnassa, oppimisessa ja oman oppimisen arvioinnissa. Hyödynnetään oppilaan oman äidinkielen taitoa oppimisen tukena.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1	L2, L4
T2	S1	L1, L2, L7
T3	S1	L1, L2, L7
T4	S2	L1, L2, L4
T5	S2	L2, L4
T7	S3	L4, L5
T9	S4	L4, L6, L7
T11	S4	L2
T14	S5	L1, L2, L4

Vuosiluokan tavoitteet

T1 rohkaista oppilasta harjoittamaan vuorovaikutus- ja yhteistyötaitoja erilaisissa koulun ja muun arjen vuorovaikutustilanteissa sekä vahvistamaan kuuntelun ja kuullun ymmärtämisen taitojaan

T2 harjaannuttaa ja rohkaista oppilasta kertomaan ajatuksistaan ja tunteistaan ja keskustelemaan erilaisista aiheista sekä vahvistamaan niissä tarvittavaa sanastoa ja ilmaisua

T3 kannustaa oppilasta vahvistamaan kielellistä ja kehollista ilmaisurohkeutta ja mielikuvitusta ohjaamalla oppilasta osallistumaan ja ilmaisemaan itseään kokonaisvaltaisesti, myös draaman keinoin

T4 innostaa ja ohjata oppilasta lukutaidon oppimiseen ja sana- ja käsitevarannon kartuttamiseen

T5 kannustaa oppilasta lukemaan ikäkaudelle ja kielitaidolle sopivia tekstejä ja kirjallisuutta ja keskustelemaan lukemastaan

T7 ohjata oppilasta harjoittelemaan käsin kirjoittamisen taitoa ja näppäintaitoja sekä tekstien suunnittelun ja tuottamisen taitoja

T9 innostaa oppilasta edistämään kielitietoisuuttaan tekemällä havaintoja erilaisista puhetavoista omassa lähipiirissään sekä auttaa oppilasta huomaamaan, että omalla kielenkäytöllä on vaikutusta toisten kielelliseen käyttäytymiseen

T11 ohjata oppilasta tunnistamaan ja arvostamaan eri kieliä ja kulttuureita omassa ympäristössään ja eläytymään erilaisten ihmisten asemaan ja elämäntilanteisiin

T14 ohjata oppilasta havainnoimaan itseään kielenkäyttäjänä sekä arvioimaan omaa kielenoppimistaan

Vuosiluokka 2

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Harjoitellaan kohteliasta kielenkäyttöä, kysymistä, vastaamista, pyytämistä, kertomista, mielipiteen ilmaisua ja tunteista kertomista arjen ja koulun kielenkäyttötilanteissa. Opetellaan huomaamaan, miten kieli toimii eri tilanteissa: kohteliaat ilmaukset, mielipide- ja tunneilmaukset, kysymysten rakentaminen, nykyhetki ja mennyt aika kerronnassa. Harjoitellaan ääntämistä, kuullun ymmärtämistä, toisten kuuntelemista ja toisilta viestijöiltä oppimista. Hyödynnetään rooli- ja teatterileikkejä sekä muita vuorovaikutusharjoituksia satujen, tarinoiden, lorujen ja tietotekstien käsittelyssä.

S2 Tekstien tulkitseminen

Edistetään lukemaan oppimista ja tekstin merkitysten ymmärtämistä hyödyntäen käsitteitä teksti, kuva, otsikko, kappale, virke, lopetusmerkki, sana, tavu, kirjain ja äänne Harjoitellaan yhteisten ja oman kiinnostuksen mukaisten kaunokirjallisten ja tietotekstien lukemista, tutkitaan niiden merkityksiä ja rakenteita, luetun liittämistä omiin kokemuksiin sekä lukukokemusten jakamista.

Työskennellään muun muassa kuvien, lastenkirjallisuuden, yksinkertaisten tietotekstien ja mediatekstien parissa. Tutustutaan erilaisiin tapoihin ilmaista aikaa, järjestystä ja paikkaa erityisesti kertovissa ja kuvaavissa teksteissä. Harjoitellaan tekstin ymmärtämisen strategioita, laajennetaan sana- ja käsitevarantoa sekä opitaan tunnistamaan kerronnan peruskäsitteitä (päähenkilö, tapahtumapaikka, -aika ja juoni).

S3 Tekstien tuottaminen

Tutustutaan eri tekstilajeihin ja niiden piirteisiin, kuten sanastoon ja fraseologiaan sekä kieliopillisiin rakenteisiin. Harjoitellaan erilaisten puhuttujen ja kirjoitettujen tekstilajien tuottamista yksin ja ryhmässä. Harjoitellaan käsin kirjoittamista ja näppäintaitoja.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Pohditaan kielen ja kulttuurin merkitystä erilaisissa koulun vuorovaikutustilanteissa ja monenlaisissa kuulluissa ja luetuissa teksteissä ja havainnoidaan eri kieliä ja puhetapoja koulussa, medioissa ja vapaa-ajan tilanteissa. Opiskellaan keskustelussa tarvittavia kielitiedon käsitteitä. Etsitään itseä kiinnostavaa luettavaa. Tutustutaan eri kulttuurien kertomuksiin, leikkeihin ja juhliin.

S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Tarjotaan erilaisia malleja kouluun ja oppimiseen liittyvistä kielenkäyttötilanteista ja tutustutaan eri oppiaineiden teksteihin. Tehdään yksinkertaisia eri oppiaineisiin liittyviä tiedonhankintatehtäviä itsenäisesti ja ryhmässä tekemällä havaintoja ympäristöstä ja tulkitsemalla kuvia ja kirjoitettuja tekstejä sekä harjoitellaan tiedon kertomista toisille. Harjoitellaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämistä tiedonhankinnassa, oppimisessa ja oman oppimisen arvioinnissa. Hyödynnetään oppilaan oman äidinkielen taitoa oppimisen tukena.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1	L2, L4
T2	S1	L1, L2, L7
T3	S1	L1, L2, L7
T4	S2	L1, L2, L4
T5	S2	L2, L4
T6	S3	L2, L4
T7	S3	L4, L5
T8	S3	L1, L4, L5
T9	S4	L4, L6, L7
T10	S4	L2, L4
T11	S4	L2
T12	S5	L1, L2, L4
T13	S5	L1, L2, L4
T14	S5	L1, L2, L4

Vuosiluokan tavoitteet

T1 rohkaista oppilasta harjoittamaan vuorovaikutus- ja yhteistyötaitoja erilaisissa koulun ja muun arjen vuorovaikutustilanteissa sekä vahvistamaan kuuntelun ja kuullun ymmärtämisen taitojaan

T2 harjaannuttaa ja rohkaista oppilasta kertomaan ajatuksistaan ja tunteistaan ja keskustelemaan erilaisista aiheista sekä vahvistamaan niissä tarvittavaa sanastoa ja ilmaisua

T3 kannustaa oppilasta vahvistamaan kielellistä ja kehollista ilmaisurohkeutta ja mielikuvitusta ohjaamalla oppilasta osallistumaan ja ilmaisemaan itseään kokonaisvaltaisesti, myös draaman keinoin

T4 innostaa ja ohjata oppilasta lukutaidon oppimiseen ja sana- ja käsitevarannon kartuttamiseen

T5 kannustaa oppilasta lukemaan ikäkaudelle ja kielitaidolle sopivia tekstejä ja kirjallisuutta ja keskustelemaan lukemastaan

T6 ohjata oppilasta harjoittelemaan eri tekstilajien ja niissä tarvittavan sanaston ja kieliopillisten rakenteiden tuottamista

T7 ohjata oppilasta harjoittelemaan käsin kirjoittamisen taitoa ja näppäintaitoja sekä tekstien suunnittelun ja tuottamisen taitoja

T8 kannustaa oppilasta harjoittelemaan oikeinkirjoituksen perusasioita

T9 innostaa oppilasta edistämään kielitietoisuuttaan tekemällä havaintoja erilaisista puhetavoista omassa lähipiirissään sekä auttaa oppilasta huomaamaan, että omalla kielenkäytöllä on vaikutusta toisten kielelliseen käyttäytymiseen

T10 innostaa oppilasta kuuntelemaan ja lukemaan ikäkaudelle ja kielitaidolle sopivaa kirjallisuutta ja ohjata oppilasta valitsemaan häntä

itseään kiinnostavaa luettavaa sekä opastaa kirjaston käyttöön ja lastenkulttuuriin tutustumiseen

T11 ohjata oppilasta tunnistamaan ja arvostamaan eri kieliä ja kulttuureita omassa ympäristössään ja eläytymään erilaisten ihmisten asemaan ja elämäntilanteisiin

T12 auttaa oppilasta rakentamaan myönteistä käsitystä itsestä viestijänä, lukijana, tekstien tuottajana sekä kielenoppijana

T13 ohjata oppilasta kehittämään kielitaitoaan eri oppiaineissa ja perehtymään koulussa tärkeisiin tekstilajeihin ja niiden ominaispiirteisiin

T14 ohjata oppilasta havainnoimaan itseään kielenkäyttäjänä sekä arvioimaan omaa kielenoppimistaan

33.6.2. Vieraat kielet

Saksa, A-oppimäärä, vapaaehtoinen

Oppiaineen tehtävä

Kieli on oppimisen ja ajattelun edellytys. Kieli on mukana kaikessa koulun toiminnassa, ja jokainen opettaja on kielen opettaja. Kielten opiskelu edistää ajattelutaitojen kehittymistä. Se antaa aineksia monikielisen ja -kulttuurisen identiteetin muodostumiselle ja arvostamiselle. Sanavaraston ja rakenteiden karttuessa myös vuorovaikutus- ja tiedonhankintataidot kehittyvät. Kielten opiskelussa on runsaasti sijaa ilolle, leikillisyydelle ja luovuudelle.

Kielten opetus on osa kielikasvatusta ja johdatusta kielitietoisuuteen. Oppilaissa herätetään kiinnostus kouluyhteisön ja ympäröivän maailman kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen ja heitä rohkaistaan viestimään autenttisissa ympäristöissä. Koulussa ohjataan arvostamaan eri kieliä, niiden puhujia ja erilaisia kulttuureita. Sukupuolten tasa-arvoa kielivalinnoissa ja kielten opiskelussa vahvistetaan erilaisia oppilaita kiinnostavalla kielivalintatiedotuksella, rohkaisemalla oppilaita tekemään aidosti itseään kiinnostavia valintoja sukupuolesta riippumatta, käsittelemällä opetuksessa monipuolisesti erilaisia aiheita sekä käyttämällä vaihtelevia ja toiminnallisia työtapoja.

Kielten opiskelu valmistaa oppilaita suunnitelmalliseen ja luovaan työskentelyyn erilaisissa kokoonpanoissa. Oppilaille ja oppilasryhmille luodaan mahdollisuuksia verkostoitumiseen ja yhteydenpitoon ihmisten kanssa myös eri puolilla maailmaa. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa yhden luontevan mahdollisuuden toteuttaa kieltenopetusta autenttisista tilanteista ja oppilaiden viestintätarpeista lähtien. Opetus antaa myös valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen.

Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää niitä rohkeasti. Oppilaille annetaan mahdollisuus edetä yksilöllisesti ja saada tarpeen mukaan tukea oppimiselleen. Opetus järjestetään niin, että myös muita nopeammin etenevät tai kieltä entuudestaan osaavat voivat edistyä.

Kielten opetuksessa kehitetään monilukutaitoa ja käsitellään erilaisia tekstejä. Lasten ja nuorten erilaiset kiinnostuksen kohteet otetaan huomioon tekstien valinnassa. Opetuksessa luodaan siltoja myös eri kielten välille sekä oppilaiden vapaa-ajan kielenkäyttöön. Myös työelämässä tarvittavaan kielitaitoon kiinnitetään huomiota tekstien ja tehtävien valinnassa. Oppilaita ohjataan hakemaan osaamillaan kielillä tietoa.

- Kieli on oppimisen ja ajattelun edellytys.
- Kielten opetus on osa kielikasvatusta ja johdatusta kielitietoisuuteen.

- Kielten opiskelu valmistaa oppilaita suunnitelmalliseen ja luovaan työskentelyyn.
- Kielten opetuksessa kehitetään monilukutaitoa ja käsitellään erilaisia tekstejä.

Muun vieraan kielen A-oppimäärän opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 1-2

Koulussa ensimmäinen vieras kieli tai toinen kotimainen kieli alkaa useimmiten 3. vuosiluokalla. A-oppimäärän opetus voidaan kuitenkin aloittaa jo ennen 3. vuosiluokkaa. Tällöin noudatetaan A-oppimäärän opetussuunnitelman perusteita ottaen huomioon oppilaiden ikä.

Jo ennen A-oppimäärän opetuksen alkamista voidaan oppilaita tutustuttaa alustavasti joihinkin kieliin, kuten englantiin, saameen tai muuhun kieleen. Tällaista toimintaa kutsutaan kielisuihkuksi. Kielen tai kielten alkeita opitaan siinä laulaen, leikkien, pelaten ja liikkuen. Aiheet valitaan oppilaita kiinnostavista asioista yhdessä oppilaiden kanssa. Opetus voidaan toteuttaa muiden oppituntien yhteydessä, osana monialaisia oppimiskokonaisuuksia tai sille voidaan varata omia oppitunteja tai opetustuokioita. Kielisuihkua voidaan järjestää myös ylemmillä vuosiluokilla.

Englanti, A-oppimäärä

Oppiaineen tehtävä

Kieli on oppimisen ja ajattelun edellytys. Kieli on mukana kaikessa koulun toiminnassa, ja jokainen opettaja on kielen opettaja. Kielten opiskelu edistää ajattelutaitojen kehittymistä. Se antaa aineksia monikielisen ja -kulttuurisen identiteetin muodostumiselle ja arvostamiselle. Sanavaraston ja rakenteiden karttuessa myös vuorovaikutus- ja tiedonhankintataidot kehittyvät. Kielten opiskelussa on runsaasti sijaa ilolle, leikillisyydelle ja luovuudelle.

Kieltenopetus on osa kielikasvatusta ja johdatusta kielitietoisuuteen. Oppilaissa herätetään kiinnostus kouluyhteisön ja ympäröivän maailman kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen ja heitä rohkaistaan viestimään autenttisissa ympäristöissä. Koulussa ohjataan arvostamaan eri kieliä, niiden puhujia ja erilaisia kulttuureita. Sukupuolten tasa-arvoa kielivalinnoissa ja kielten opiskelussa vahvistetaan erilaisia oppilaita kiinnostavalla kielivalintatiedotuksella, rohkaisemalla oppilaita tekemään aidosti itseään kiinnostavia valintoja sukupuolesta riippumatta, käsittelemällä opetuksessa monipuolisesti erilaisia aiheita sekä käyttämällä vaihtelevia ja toiminnallisia työtapoja.

Kielten opiskelu valmistaa oppilaita suunnitelmalliseen ja luovaan työskentelyyn erilaisissa kokoonpanoissa. Oppilaille ja oppilasryhmille luodaan mahdollisuuksia verkostoitumiseen ja yhteydenpitoon ihmisten kanssa myös eri puolilla maailmaa. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa yhden luontevan mahdollisuuden toteuttaa kieltenopetusta autenttisista tilanteista ja oppilaiden viestintätarpeista lähtien. Opetus antaa myös valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen kansainvälisessä maailmassa.

Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää niitä rohkeasti. Oppilaille annetaan mahdollisuus edetä yksilöllisesti ja saada tarpeen mukaan tukea oppimiselleen. Opetus järjestetään niin, että myös muita nopeammin etenevät tai kieltä entuudestaan osaavat voivat edistyä.

- Kieli on oppimisen ja ajattelun edellytys.
- Kieltenopetus on osa kielikasvatusta ja johdatusta kielitietoisuuteen.
- Kielten opiskelu valmistaa oppilaita suunnitelmalliseen ja luovaan työskentelyyn erilaisissa kokoonpanoissa.
- Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää niitä rohkeasti.

Englannin kielen A-oppimäärän opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 1-2

Koulussa ensimmäinen vieras kieli tai toinen kotimainen kieli alkaa useimmiten 3. vuosiluokalla. A-oppimäärän opetus voidaan kuitenkin aloittaa jo ennen 3. vuosiluokkaa. Tällöin noudatetaan A-oppimäärän opetussuunnitelman perusteita ottaen huomioon oppilaiden ikä.

Jo ennen A-oppimäärän opetuksen alkamista voidaan oppilaita tutustuttaa alustavasti joihinkin kieliin, kuten englantiin, saameen tai muuhun kieleen. Tällaista toimintaa kutsutaan kielisuihkuksi. Kielen tai kielten alkeita opitaan siinä laulaen, leikkien, pelaten ja liikkuen. Aiheet valitaan oppilaita kiinnostavista asioista yhdessä oppilaiden kanssa. Opetus voidaan toteuttaa muiden oppituntien yhteydessä, osana monialaisia oppimiskokonaisuuksia tai sille voidaan varata omia oppitunteja tai opetustuokioita. Kielisuihkua voidaan järjestää myös ylemmillä vuosiluokilla.

33.6.3. Toinen kotimainen kieli

Oppiaineen tehtävä

Kieli on oppimisen ja ajattelun edellytys. Kieli on mukana kaikessa koulun toiminnassa, ja jokainen opettaja on kielen opettaja. Kielten opiskelu edistää ajattelutaitojen kehittymistä. Se antaa aineksia monikielisen ja -kulttuurisen identiteetin muodostumiselle ja arvostamiselle. Sanavaraston ja rakenteiden karttuessa myös vuorovaikutus- ja tiedonhankintataidot kehittyvät. Kielten opiskelussa on runsaasti sijaa ilolle, leikillisyydelle ja luovuudelle.

Toisen kotimaisen kielen opetus on osa kielikasvatusta ja johdatusta kielitietoisuuteen. Oppilaissa herätetään kiinnostus kouluyhteisön ja ympäröivän maailman kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen ja heitä rohkaistaan viestimään autenttisissa kieliympäristöissä. Koulussa ohjataan arvostamaan eri kieliä, niiden puhujia ja erilaisia kulttuureita. Sukupuolten tasa-arvoa kielivalinnoissa ja kielten opiskelussa vahvistetaan erilaisia oppilaita kiinnostavalla kielivalintatiedotuksella, rohkaisemalla oppilaita tekemään aidosti itseään kiinnostavia valintoja sukupuolesta riippumatta, käsittelemällä opetuksessa monipuolisesti erilaisia aiheita sekä käyttämällä vaihtelevia ja toiminnallisia työtapoja.

Toisen kotimaisen kielen opiskelu valmistaa oppilaita suunnitelmalliseen ja luovaan työskentelyyn erilaisissa kokoonpanoissa. Oppilaille ja oppilasryhmille luodaan mahdollisuuksia verkostoitumiseen ja yhteydenpitoon ihmisten kanssa myös eri puolilla Pohjoismaita. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa yhden luontevan mahdollisuuden toteuttaa kieltenopetusta autenttisista tilanteista ja oppilaiden viestintätarpeista lähtien. Opetus antaa myös valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen.

Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää niitä rohkeasti. Oppilaille annetaan mahdollisuus edetä yksilöllisesti ja saada tarpeen mukaan tukea oppimiselleen. Opetus järjestetään niin, että myös muita nopeammin etenevät tai kieltä entuudestaan osaavat voivat edistyä.

Kielten opetuksessa kehitetään monilukutaitoa ja käsitellään erilaisia tekstejä. Lasten ja nuorten erilaiset kiinnostuksen kohteet otetaan huomioon tekstien valinnassa. Opetuksessa luodaan siltoja myös eri kielten välille sekä oppilaiden vapaa-ajan kielenkäyttöön. Oppilaita ohjataan hakemaan osaamillaan kielillä tietoa.

33.6.4. Matematiikka

Matematiikan tehtävä

Matematiikan opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden loogista, täsmällistä ja luovaa matemaattista ajattelua. Opetus luo pohjan matemaattisten käsitteiden ja rakenteiden ymmärtämiselle sekä kehittää oppilaiden kykyä käsitellä tietoa ja ratkaista ongelmia. Matematiikan kumulatiivisesta luonteesta johtuen opetus etenee systemaattisesti. Konkretia ja toiminnallisuus

ovat keskeinen osa matematiikan opetusta ja opiskelua. Oppimista tuetaan hyödyntämällä tieto- ja viestintäteknologiaa.

Matematiikan opetus tukee oppilaiden myönteistä asennetta matematiikkaa kohtaan sekä positiivista minäkuvaa matematiikan oppijoina. Se kehittää myös viestintä-, vuorovaikutus- ja yhteistyötaitoja. Matematiikan opiskelu on tavoitteellista ja pitkäjänteistä toimintaa, jossa oppilaat ottavat vastuuta omasta oppimisestaan.

Opetus ohjaa oppilaita ymmärtämään matematiikan hyödyllisyyden omassa elämässään ja laajemmin yhteiskunnassa. Opetus kehittää oppilaiden kykyä käyttää ja soveltaa matematiikkaa monipuolisesti.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 1-2

***Vuosiluokkien 1–2** matematiikan opetuksessa oppilaille tarjotaan monipuolisia kokemuksia matemaattisten käsitteiden ja rakenteiden muodostumisen perustaksi. Opetuksessa hyödynnetään eri aisteja. Opetus kehittää oppilaiden kykyä ilmaista matemaattista ajatteluaan konkreettisin välinein, suullisesti, kirjallisesti ja piirtäen sekä tulkiten kuvia. Matematiikan opetus luo vahvan pohjan lukukäsitteen ja kymmenjärjestelmän ymmärtämiseksi sekä laskutaidolle.*

- Opetuksessa oppilaille tarjotaan monipuolisia kokemuksia matemaattisten käsitteiden ja rakenteiden muodostumisen perustaksi.
- Opetus luo vahvan pohjan lukukäsitteen ja kymmenjärjestelmän ymmärtämiseksi sekä laskutaidolle.

Matematiikan oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 1-2

Opetuksen lähtökohtana käytetään oppilaille tuttuja ja kiinnostavia aiheita ja ongelmia. Tavoitteena on luoda oppimisympäristö, jossa matematiikkaa opiskellaan toiminnallisesti ja välineiden avulla. Opetuksessa käytetään vaihtelevia työtapoja. Oppilaat tottuvat työskentelemään sekä itsenäisesti että yhdessä. Pedagogisesti ohjatut leikit ja pelit ovat yksi tärkeä työtapa. Opetuksessa ja opiskelussa käytetään tieto- ja viestintäteknologiaa.

- Tavoitteena on luoda oppimisympäristö, jossa matematiikkaa opiskellaan toiminnallisesti ja välineiden avulla.
- Opetuksessa käytetään vaihtelevia työtapoja.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki matematiikassa vuosiluokilla 1-2

Koulun alkaessa selvitetään, mitä oppilaat jo osaavat ja millaisia eroja osaamisessa on. Kumulatiivisena oppiaineena matematiikan perusasioiden hallinta on välttämätön edellytys uusien sisältöjen oppimiselle. Oppilaille tarjotaan tukea puutteellisten, aiemmin opittujen tietojen ja taitojen täydentämiseen sekä uusien sisältöjen oppimiseen. Matematiikan oppimisen valmiuksien kehittämiselle ja matematiikan oppimiselle varataan riittävästi aikaa ja tuetaan oppimista systemaattisesti. Oppilaiden matematiikan osaamista ja taitojen kehittymistä seurataan jatkuvasti. Tarjottava tuki antaa oppilaille mahdollisuuden kehittää taitojaan niin, että oppimisen ja osaamisen ilo säilyvät. Oppilaille tarjotaan sopivia välineitä oppimisen tueksi ja luodaan mahdollisuuksia oivaltaa ja ymmärtää itse. Oppilaille turvataan mahdollisuus riittävään harjoitteluun.

Taitaville oppilaille tarjotaan mahdollisuus syventää vuosiluokkien 1-2 sisältöjen ymmärtämistä. Sisältöalueita voivat olla esimerkiksi luonnollisten lukujen ominaisuudet, erilaiset lukujonot, geometria, luova ongelmanratkaisu ja vaativammat peruslaskutoimitusten sovellukset.

- Matematiikan oppimisen valmiuksien kehittämiselle ja matematiikan oppimiselle varataan riittävästi aikaa ja tuetaan oppimista systemaattisesti.
- Taitaville oppilaille tarjotaan mahdollisuus syventää vuosiluokkien 1-2 sisältöjen ymmärtämistä.

Oppilaan oppimisen arviointi matematiikassa vuosiluokilla 1-2

Vuosiluokilla 1-2 oppimisen arvioinnin päätehtävänä lukuvuoden aikana on tukea ja edistää oppilaiden matemaattisen ajattelun ja osaamisen kehittymistä kaikilla tavoitealueilla. Matematiikan oppimisen arviointi ja palaute on kannustavaa. Oppilaita rohkaistaan vahvuuksien ylläpitämiseen ja kehittymässä olevien taitojen harjoittelemiseen. Oppilaita ohjataan huomaamaan oman oppimisensa eteneminen.

Oppilaiden matematiikan ymmärtämisen ja osaamisen tasoa voidaan selvittää puheen, välineiden, piirtämisen tai kirjallisen työskentelyn avulla. Oppilailla tulee olla mahdollisuus osoittaa edistymistään eri tavoin. On tärkeää arvioida ratkaisujen oikeellisuuden lisäksi tekemisen tapaa ja sujuvuutta.

Oppimisprosessin kannalta keskeisiä arvioinnin ja palautteen antamisen kohteita matematiikassa ovat

- *edistyminen lukukäsitteen ymmärtämisessä ja lukujonotaidoissa*
- *edistyminen kymmenjärjestelmän ymmärtämisessä*
- *edistyminen laskutaidon sujuvuudessa*
- *edistyminen kappaleiden ja kuvioiden luokittelun taidoissa*
- *edistyminen matematiikan käyttämisessä ongelmanratkaisussa.*

Oppimisprosessin kannalta keskeisiä arvioinnin ja palautteen antamisen kohteita matematiikassa ovat

- edistyminen lukukäsitteen ymmärtämisessä ja lukujonotaidoissa
- edistyminen kymmenjärjestelmän ymmärtämisessä
- edistyminen laskutaidon sujuvuudessa
- edistyminen kappaleiden ja kuvioiden luokittelun taidoissa
- edistyminen matematiikan käyttämisessä ongelmanratkaisussa

Vuosiluokka 1

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Ajattelun taidot

Oppilaille tarjotaan mahdollisuuksia löytää yhtäläisyyksiä, eroja ja säännönmukaisuuksia. Vertaillaan, luokitellaan ja asetetaan järjestykseen sekä havaitaan syy- ja seuraussuhteita. Harjoitellaan tarkastelemaan matemaattisia tilanteita eri näkökulmista. Tutustuminen ohjelmoinnin alkeisiin alkaa laatimalla vaiheittaisia toimintaohjeita, joita myös testataan.

- yhtäläisyydet, erot ja säännönmukaisuudet
- vertailu, luokittelu, järjestely
- syy- ja seuraussuhteet
- ohjelmoinnin alkeita toimintaohjeita laatimalla ja testaamalla

S2 Luvut ja laskutoimitukset

Laskutoimituksissa käytetään luonnollisia lukuja. Varmistetaan, että oppilaat hallitsevat lukumäärän, lukusanan ja numeromerkinnän välisen yhteyden. Ymmärrystä luvuista laajennetaan laskemalla, hahmottamalla ja arvioimalla lukumääriä. Harjoitellaan lukujonotaitoja sekä taitoa

vertailla ja asettaa lukuja järjestykseen. Tutkitaan lukujen ominaisuuksia kuten parillisuutta, monikertoja ja puolittamista. Perehdytään lukujen 1 – 10 hajotelmiin.

Ohjataan oppilaita käyttämään lukuja tarkoituksenmukaisella tavalla eri tilanteissa, lukumäärän, järjestyksen ja mittaustuloksen ilmaisemisessa sekä laskutoimituksissa.

Perehdytään kymmenjärjestelmän periaatteeseen konkreettisten mallien avulla.

Kehitetään oppilaiden yhteen- ja vähennyslaskutaitoja ensin lukualueella 0 – 20 ja sitten lukualueella 0 – 100. Harjoitellaan erilaisia päässälaskustrategioita laskutaidon sujuvoittamiseksi. Yhteen- ja vähennyslaskut konkretisoidaan erilaisissa sovellustilanteissa. Opitaan hyödyntämään vaihdannaisuutta ja liitännäisyyttä yhteenlaskussa.

Ohjataan oppilaita ymmärtämään kertolaskun käsite konkretian avulla ja opetellaan kertotaulut 1-5 ja 10. Luodaan pohja ymmärtää jakolasku sekä kerto- ja jakolaskun yhteys. Hyödynnetään vaihdannaisuutta kertolaskussa ja tutustutaan kertolaskun liitännäisyyteen.

Pohjustetaan murtoluvun käsitettä jakamalla kokonainen yhtä suuriin osiin.

- lukumäärä, lukusanan ja numeromerkin yhteys
- lukujonotaidot
- vertaileminen
- lukujen ominaisuudet: parillisuus, monikerrat ja puolittaminen
- kymmenjärjestelmän alkeet
- lukujen hajotelmat
- yhteen- ja vähennyslaskutaitoja lukualueella 0-20
- arkimatematiikka

S3 Geometria ja mittaaminen

Kehitetään oppilaiden taitoa hahmottaa kolmiulotteista ympäristöä ja havaita siinä tason geometriaa. Harjoitellaan suunta- ja sijaintikäsitteiden käyttöä.

Tutkitaan yhdessä kappaleita ja tasokuvioita. Tunnistamisen lisäksi rakennetaan ja piirretään. Ohjataan oppilaita löytämään ja nimeämään ominaisuuksia, joiden mukaan kappaleita ja tasokuviota myös luokitellaan.

Harjoitellaan mittaamista ja ohjataan oppilaita oivaltamaan mittaamisen periaate. Käsitellään suureita pituus, massa, tilavuus ja aika sekä harjoitellaan niihin liittyvien mittayksiköiden käyttöä. Keskeisiä mittayksiköitä ovat metri ja senttimetri, kilogramma ja gramma sekä litra ja desilitra. Harjoitellaan kellonaikoja ja ajanyksiköitä.

- suunnat ja sijaintikäsitteet
- kappaleet ja tasokuviot; nimeäminen ja luokittelu
- rakentelu
- mittaamisen perusteita

S4 Tietojenkäsittely ja tilastot

Pohjustetaan oppilaiden taitoja kerätä ja tallentaa tietoja kiinnostavista aihepiireistä. Laaditaan ja tulkitaan yksinkertaisia taulukoita ja pylväsdiagrammeja.

- tietojen keräämisen ja tallentamisen perusteita

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3, S4	L1, L3, L5
T2	S1, S2, S3, S4	L4
T3	S1, S2, S3, S4	L2, L4, L5
T4	S1, S2, S3, S4	L1, L4, L6
T5	S1, S2, S3, S4	L1, L4
T6	S2	L1, L4
T7	S2	L1, L4
T8	S2	L1, L4
T9	S3	L1, L4, L5
T10	S3	L1, L4
T11	S4	L4, L5
T12	S1	L1, L2, L4, L5

Vuosiluokan tavoitteet

T1 tukea oppilaan innostusta ja kiinnostusta matematiikkaa kohtaan sekä myönteisen minäkuvan ja itseluottamuksen kehittymistä

- tietojen keräämisen ja tallentamisen perusteita

- yhtäläisyydet, erot ja säännönmukaisuudet
- vertailu, luokittelu, järjestely
- syy- ja seuraussuhteet
- ohjelmoinnin alkeita toimintaohjeita laatimalla ja testaamalla

- suunnat ja sijaintikäsitteet
- kappaleet ja tasokuviot; nimeäminen ja luokittelu
- rakentelu
- mittaamisen perusteita

- lukumäärä, lukusanan ja numeromerkin yhteys
- lukujonotaidot
- vertaileminen
- lukujen ominaisuudet: parillisuus, monikerrat ja puolittaminen
- kymmenjärjestelmän alkeet
- lukujen hajotelmat
- yhteen- ja vähennyslaskutaitoja lukualueella 0-20
- arkimatematiikka

T2 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan tehdä havaintoja matematiikan näkökulmasta sekä tulkita ja hyödyntää niitä eri tilanteissa

- tietojen keräämisen ja tallentamisen perusteita

- yhtäläisyydet, erot ja säännönmukaisuudet
- vertailu, luokittelu, järjestely
- syy- ja seuraussuhteet
- ohjelmoinnin alkeita toimintaohjeita laatimalla ja testaamalla

- suunnat ja sijaintikäsitteet
- kappaleet ja tasokuviot; nimeäminen ja luokittelu
- rakentelu
- mittaamisen perusteita

- lukumäärä, lukusanan ja numeromerkin yhteys
- lukujonotaidot
- vertaileminen
- lukujen ominaisuudet: parillisuus, monikerrat ja puolittaminen
- kymmenjärjestelmän alkeet
- lukujen hajotelmat
- yhteen- ja vähennyslaskutaitoja lukualueella 0-20
- arkimatematiikka

T3 kannustaa oppilasta esittämään ratkaisujaan ja päätelmiään konkreettisin välinein, piirroksin, suullisesti ja kirjallisesti myös tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen

- tietojen keräämisen ja tallentamisen perusteita

- yhtäläisyydet, erot ja säännönmukaisuudet
- vertailu, luokittelu, järjestely
- syy- ja seuraussuhteet
- ohjelmoinnin alkeita toimintaohjeita laatimalla ja testaamalla

- lukumäärä, lukusanan ja numeromerkin yhteys
- lukujonotaidot
- vertaileminen
- lukujen ominaisuudet: parillisuus, monikerrat ja puolittaminen
- kymmenjärjestelmän alkeet
- lukujen hajotelmat
- yhteen- ja vähennyslaskutaitoja lukualueella 0-20
- arkimatematiikka

- suunnat ja sijaintikäsitteet
- kappaleet ja tasokuviot; nimeäminen ja luokittelu
- rakentelu
- mittaamisen perusteita

T4 ohjata oppilasta kehittämään päättely- ja ongelmanratkaisutaitojaan

- yhtäläisyydet, erot ja säännönmukaisuudet
- vertailu, luokittelu, järjestely
- syy- ja seuraussuhteet
- ohjelmoinnin alkeita toimintaohjeita laatimalla ja testaamalla

- suunnat ja sijaintikäsitteet
- kappaleet ja tasokuviot; nimeäminen ja luokittelu

- rakentelu
- mittaamisen perusteita

- tietojen keräämisen ja tallentamisen perusteita

- lukumäärä, lukusanan ja numeromerkin yhteys
- lukujonotaidot
- vertaileminen
- lukujen ominaisuudet: parillisuus, monikerrat ja puolittaminen
- kymmenjärjestelmän alkeet
- lukujen hajotelmat
- yhteen- ja vähennyslaskutaitoja lukualueella 0-20
- arkimatematiikka

T5 ohjata oppilasta ymmärtämään matemaattisia käsitteitä ja merkintätapoja

- tietojen keräämisen ja tallentamisen perusteita

- lukumäärä, lukusanan ja numeromerkin yhteys
- lukujonotaidot
- vertaileminen
- lukujen ominaisuudet: parillisuus, monikerrat ja puolittaminen
- kymmenjärjestelmän alkeet
- lukujen hajotelmat
- yhteen- ja vähennyslaskutaitoja lukualueella 0-20
- arkimatematiikka

- suunnat ja sijaintikäsitteet
- kappaleet ja tasokuviot; nimeäminen ja luokittelu
- rakentelu
- mittaamisen perusteita

- yhtäläisyydet, erot ja säännönmukaisuudet
- vertailu, luokittelu, järjestely
- syy- ja seuraussuhteet
- ohjelmoinnin alkeita toimintaohjeita laatimalla ja testaamalla

T6 tukea oppilasta lukukäsitteen kehittymisessä ja kymmenjärjestelmän periaatteen ymmärtämisessä

- lukumäärä, lukusanan ja numeromerkin yhteys
- lukujonotaidot
- vertaileminen
- lukujen ominaisuudet: parillisuus, monikerrat ja puolittaminen
- kymmenjärjestelmän alkeet
- lukujen hajotelmat
- yhteen- ja vähennyslaskutaitoja lukualueella 0-20
- arkimatematiikka

T7 perehdyttää oppilasta peruslaskutoimitusten periaatteisiin ja tutustuttaa niiden ominaisuuksiin

- lukumäärä, lukusanan ja numeromerkin yhteys
- lukujonotaidot
- vertaileminen
- lukujen ominaisuudet: parillisuus, monikerrat ja puolittaminen
- kymmenjärjestelmän alkeet
- lukujen hajotelmat
- yhteen- ja vähennyslaskutaitoja lukualueella 0-20
- arkimatematiikka

T8 ohjata oppilasta kehittämään sujuvaa peruslaskutaitoa luonnollisilla luvuilla ja käyttämään erilaisia päässälaskustrategioita

- lukumäärä, lukusanan ja numeromerkin yhteys
- lukujonotaidot
- vertaileminen
- lukujen ominaisuudet: parillisuus, monikerrat ja puolittaminen
- kymmenjärjestelmän alkeet
- lukujen hajotelmat
- yhteen- ja vähennyslaskutaitoja lukualueella 0-20
- arkimatematiikka

T9 tutustuttaa oppilas geometrisiin muotoihin ja ohjata havainnoimaan niiden ominaisuuksia

- suunnat ja sijaintikäsitteet
- kappaleet ja tasokuviot; nimeäminen ja luokittelu
- rakentelu
- mittaamisen perusteita

T10 ohjata oppilasta ymmärtämään mittaamisen periaate

- suunnat ja sijaintikäsitteet
- kappaleet ja tasokuviot; nimeäminen ja luokittelu
- rakentelu
- mittaamisen perusteita

T11 tutustuttaa oppilas taulukoihin ja diagrammeihin

- tietojen keräämisen ja tallentamisen perusteita

T12 harjaannuttaa oppilasta laatimaan vaiheittaisia toimintaohjeita ja toimimaan ohjeen mukaan

- yhtäläisyydet, erot ja säännönmukaisuudet
- vertailu, luokittelu, järjestely
- syy- ja seuraussuhteet
- ohjelmoinnin alkeita toimintaohjeita laatimalla ja testaamalla

Vuosiluokka 2

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Ajattelun taidot

Oppilaille tarjotaan mahdollisuuksia löytää yhtäläisyyksiä, eroja ja säännönmukaisuuksia. Vertaillaan, luokitellaan ja asetetaan järjestykseen sekä havaitaan syy- ja seuraussuhteita. Harjoitellaan tarkastelemaan matemaattisia tilanteita eri näkökulmista. Tutustuminen ohjelmoinnin alkeisiin alkaa laatimalla vaiheittaisia toimintaohjeita, joita myös testataan.

- yhtäläisyydet, erot ja säännönmukaisuudet
- vertailu, luokittelu, järjestely
- syy- ja seuraussuhteet
- ohjelmoinnin alkeita toimintaohjeita laatimalla ja testaamalla

S2 Luvut ja laskutoimitukset

Laskutoimituksissa käytetään luonnollisia lukuja. Varmistetaan, että oppilaat hallitsevat lukumäärän, lukusanan ja numeromerkinnän välisen yhteyden. Ymmärrystä luvuista laajennetaan laskemalla, hahmottamalla ja arvioimalla lukumääriä. Harjoitellaan lukujonotaitoja sekä taitoa vertailla ja asettaa lukuja järjestykseen. Tutkitaan lukujen ominaisuuksia kuten parillisuutta, monikertoja ja puolittamista. Perehdytään lukujen 1 – 10 hajotelmiin.

Ohjataan oppilaita käyttämään lukuja tarkoituksenmukaisella tavalla eri tilanteissa, lukumäärän, järjestyksen ja mittaustuloksen ilmaisemisessa sekä laskutoimituksissa.

Perehdytään kymmenjärjestelmän periaatteeseen konkreettisten mallien avulla.

Kehitetään oppilaiden yhteen- ja vähennyslaskutaitoja ensin lukualueella 0 – 20 ja sitten lukualueella 0 – 100. Harjoitellaan erilaisia päässälaskustrategioita laskutaidon sujuvoittamiseksi. Yhteen- ja vähennyslaskut konkretisoidaan erilaisissa sovellustilanteissa. Opitaan hyödyntämään vaihdannaisuutta ja liitännäisyyttä yhteenlaskussa.

Ohjataan oppilaita ymmärtämään kertolaskun käsite konkretian avulla ja opetellaan kertotaulut 1-5 ja 10. Luodaan pohja ymmärtää jakolasku sekä kerto- ja jakolaskun yhteys. Hyödynnetään vaihdannaisuutta kertolaskussa ja tutustutaan kertolaskun liitännäisyyteen.

Pohjustetaan murtoluvun käsitettä jakamalla kokonainen yhtä suuriin osiin.

- lukumäärä, lukusanan ja numeromerkin yhteys
- lukujonotaidot
- vertaileminen
- lukujen ominaisuudet: parillisuus, monikerrat ja puolittaminen
- kymmenjärjestelmän alkeet
- lukujen hajotelmat
- yhteen- ja vähennyslaskutaitoja lukualueella 0-100
- kertolaskun ja yhteenlaskun yhteys konkretian avulla
- kertolaskun ja jakolaskun yhteys
- kertotaulut 0-5 ja 10
- kokonaisuuden jakaminen yhtä suurin osiin; murtolukujen pohjustaminen
- arkimatematiikka

S3 Geometria ja mittaaminen

Kehitetään oppilaiden taitoa hahmottaa kolmiulotteista ympäristöä ja havaita siinä tason geometriaa. Harjoitellaan suunta- ja sijaintikäsitteiden käyttöä.

Tutkitaan yhdessä kappaleita ja tasokuvioita. Tunnistamisen lisäksi rakennetaan ja piirretään. Ohjataan oppilaita löytämään ja nimeämään ominaisuuksia, joiden mukaan kappaleita ja tasokuviota myös luokitellaan.

Harjoitellaan mittaamista ja ohjataan oppilaita oivaltamaan mittaamisen periaate. Käsitellään suureita pituus, massa, tilavuus ja aika sekä harjoitellaan niihin liittyvien mittayksiköiden käyttöä. Keskeisiä mittayksiköitä ovat metri ja senttimetri, kilogramma ja gramma sekä litra ja desilitra. Harjoitellaan kellonaikoja ja ajanyksiköitä.

- suunnat ja sijaintikäsitteet
- kappaleet ja tasokuviot; nimeäminen ja luokittelu
- rakentelu
- mittaamisen perusteita, mittayksiköitä

S4 Tietojenkäsittely ja tilastot

Pohjustetaan oppilaiden taitoja kerätä ja tallentaa tietoja kiinnostavista aihepiireistä. Laaditaan ja tulkitaan yksinkertaisia taulukoita ja pylväsdiagrammeja.

- tietojen keräämisen ja tallentamisen perusteita

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3, S4	L1, L3, L5
T2	S1, S2, S3, S4	L4
T3	S1, S2, S3, S4	L2, L4, L5
T4	S1, S2, S3, S4	L1, L4, L6
T5	S1, S2, S3, S4	L1, L4
T6	S2	L1, L4
T7	S2	L1, L4
T8	S2	L1, L4
T9	S3	L1, L4, L5
T10	S3	L1, L4
T11	S4	L4, L5
T12	S1	L1, L2, L4, L5

Vuosiluokan tavoitteet

T1 tukea oppilaan innostusta ja kiinnostusta matematiikkaa kohtaan sekä myönteisen minäkuvan ja itseluottamuksen kehittymistä

- tietojen keräämisen ja tallentamisen perusteita

- suunnat ja sijaintikäsitteet
- kappaleet ja tasokuviot; nimeäminen ja luokittelu
- rakentelu
- mittaamisen perusteita, mittayksiköitä

- yhtäläisyydet, erot ja säännönmukaisuudet
- vertailu, luokittelu, järjestely
- syy- ja seuraussuhteet
- ohjelmoinnin alkeita toimintaohjeita laatimalla ja testaamalla

- lukumäärä, lukusanan ja numeromerkin yhteys
- lukujonotaidot
- vertaileminen
- lukujen ominaisuudet: parillisuus, monikerrat ja puolittaminen
- kymmenjärjestelmän alkeet
- lukujen hajotelmat
- yhteen- ja vähennyslaskutaitoja lukualueella 0-100
- kertolaskun ja yhteenlaskun yhteys konkretian avulla
- kertolaskun ja jakolaskun yhteys
- kertotaulut 0-5 ja 10
- kokonaisuuden jakaminen yhtä suurin osiin; murtolukujen pohjustaminen
- arkimatematiikka

T2 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan tehdä havaintoja matematiikan näkökulmasta sekä tulkita ja hyödyntää niitä eri tilanteissa

- tietojen keräämisen ja tallentamisen perusteita

- yhtäläisyydet, erot ja säännönmukaisuudet
- vertailu, luokittelu, järjestely
- syy- ja seuraussuhteet
- ohjelmoinnin alkeita toimintaohjeita laatimalla ja testaamalla

- suunnat ja sijaintikäsitteet
- kappaleet ja tasokuviot; nimeäminen ja luokittelu
- rakentelu
- mittaamisen perusteita, mittayksiköitä

- lukumäärä, lukusanan ja numeromerkin yhteys
- lukujonotaidot
- vertaileminen
- lukujen ominaisuudet: parillisuus, monikerrat ja puolittaminen
- kymmenjärjestelmän alkeet
- lukujen hajotelmat
- yhteen- ja vähennyslaskutaitoja lukualueella 0-100
- kertolaskun ja yhteenlaskun yhteys konkretian avulla
- kertolaskun ja jakolaskun yhteys
- kertotaulut 0-5 ja 10
- kokonaisuuden jakaminen yhtä suurin osiin; murtolukujen pohjustaminen
- arkimatematiikka

T3 kannustaa oppilasta esittämään ratkaisujaan ja päätelmiään konkreettisin välinein, piirroksin, suullisesti ja kirjallisesti myös tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen

- yhtäläisyydet, erot ja säännönmukaisuudet
- vertailu, luokittelu, järjestely
- syy- ja seuraussuhteet
- ohjelmoinnin alkeita toimintaohjeita laatimalla ja testaamalla

- lukumäärä, lukusanan ja numeromerkin yhteys
- lukujonotaidot
- vertaileminen
- lukujen ominaisuudet: parillisuus, monikerrat ja puolittaminen
- kymmenjärjestelmän alkeet
- lukujen hajotelmat
- yhteen- ja vähennyslaskutaitoja lukualueella 0-100
- kertolaskun ja yhteenlaskun yhteys konkretian avulla
- kertolaskun ja jakolaskun yhteys
- kertotaulut 0-5 ja 10
- kokonaisuuden jakaminen yhtä suurin osiin; murtolukujen pohjustaminen
- arkimatematiikka

- suunnat ja sijaintikäsitteet
- kappaleet ja tasokuviot; nimeäminen ja luokittelu
- rakentelu
- mittaamisen perusteita, mittayksiköitä

- tietojen keräämisen ja tallentamisen perusteita

T4 ohjata oppilasta kehittämään päättely- ja ongelmanratkaisutaitojaan

- suunnat ja sijaintikäsitteet
- kappaleet ja tasokuviot; nimeäminen ja luokittelu
- rakentelu
- mittaamisen perusteita, mittayksiköitä

- tietojen keräämisen ja tallentamisen perusteita

- yhtäläisyydet, erot ja säännönmukaisuudet
- vertailu, luokittelu, järjestely
- syy- ja seuraussuhteet
- ohjelmoinnin alkeita toimintaohjeita laatimalla ja testaamalla

- lukumäärä, lukusanan ja numeromerkin yhteys
- lukujonotaidot
- vertaileminen
- lukujen ominaisuudet: parillisuus, monikerrat ja puolittaminen
- kymmenjärjestelmän alkeet
- lukujen hajotelmat
- yhteen- ja vähennyslaskutaitoja lukualueella 0-100
- kertolaskun ja yhteenlaskun yhteys konkretian avulla
- kertolaskun ja jakolaskun yhteys
- kertotaulut 0-5 ja 10
- kokonaisuuden jakaminen yhtä suurin osiin; murtolukujen pohjustaminen
- arkimatematiikka

T5 ohjata oppilasta ymmärtämään matemaattisia käsitteitä ja merkintätapoja

- suunnat ja sijaintikäsitteet
- kappaleet ja tasokuviot; nimeäminen ja luokittelu
- rakentelu

- mittaamisen perusteita, mittayksiköitä

- lukumäärä, lukusanan ja numeromerkin yhteys
- lukujonotaidot
- vertaileminen
- lukujen ominaisuudet: parillisuus, monikerrat ja puolittaminen
- kymmenjärjestelmän alkeet
- lukujen hajotelmat
- yhteen- ja vähennyslaskutaitoja lukualueella 0-100
- kertolaskun ja yhteenlaskun yhteys konkretian avulla
- kertolaskun ja jakolaskun yhteys
- kertotaulut 0-5 ja 10
- kokonaisuuden jakaminen yhtä suurin osiin; murtolukujen pohjustaminen
- arkimatematiikka

- yhtäläisyydet, erot ja säännönmukaisuudet
- vertailu, luokittelu, järjestely
- syy- ja seuraussuhteet
- ohjelmoinnin alkeita toimintaohjeita laatimalla ja testaamalla

- tietojen keräämisen ja tallentamisen perusteita

T6 tukea oppilasta lukukäsitteen kehittymisessä ja kymmenjärjestelmän periaatteen ymmärtämisessä

- lukumäärä, lukusanan ja numeromerkin yhteys
- lukujonotaidot
- vertaileminen
- lukujen ominaisuudet: parillisuus, monikerrat ja puolittaminen
- kymmenjärjestelmän alkeet
- lukujen hajotelmat
- yhteen- ja vähennyslaskutaitoja lukualueella 0-100
- kertolaskun ja yhteenlaskun yhteys konkretian avulla
- kertolaskun ja jakolaskun yhteys
- kertotaulut 0-5 ja 10
- kokonaisuuden jakaminen yhtä suurin osiin; murtolukujen pohjustaminen
- arkimatematiikka

T7 perehdyttää oppilasta peruslaskutoimitusten periaatteisiin ja tutustuttaa niiden ominaisuuksiin

- lukumäärä, lukusanan ja numeromerkin yhteys
- lukujonotaidot
- vertaileminen
- lukujen ominaisuudet: parillisuus, monikerrat ja puolittaminen
- kymmenjärjestelmän alkeet
- lukujen hajotelmat
- yhteen- ja vähennyslaskutaitoja lukualueella 0-100
- kertolaskun ja yhteenlaskun yhteys konkretian avulla
- kertolaskun ja jakolaskun yhteys
- kertotaulut 0-5 ja 10
- kokonaisuuden jakaminen yhtä suurin osiin; murtolukujen pohjustaminen
- arkimatematiikka

T8 ohjata oppilasta kehittämään sujuvaa peruslaskutaitoa luonnollisilla luvuilla ja käyttämään erilaisia päässälaskustrategioita

- lukumäärä, lukusanan ja numeromerkin yhteys
- lukujonotaidot
- vertaileminen
- lukujen ominaisuudet: parillisuus, monikerrat ja puolittaminen
- kymmenjärjestelmän alkeet
- lukujen hajotelmat
- yhteen- ja vähennyslaskutaitoja lukualueella 0-100
- kertolaskun ja yhteenlaskun yhteys konkretian avulla
- kertolaskun ja jakolaskun yhteys
- kertotaulut 0-5 ja 10
- kokonaisuuden jakaminen yhtä suurin osiin; murtolukujen pohjustaminen
- arkimatematiikka

T9 tutustuttaa oppilas geometrisiin muotoihin ja ohjata havainnoimaan niiden ominaisuuksia

- suunnat ja sijaintikäsitteet
- kappaleet ja tasokuviot; nimeäminen ja luokittelu
- rakentelu
- mittaamisen perusteita, mittayksiköitä

T10 ohjata oppilasta ymmärtämään mittaamisen periaate

- suunnat ja sijaintikäsitteet
- kappaleet ja tasokuviot; nimeäminen ja luokittelu
- rakentelu
- mittaamisen perusteita, mittayksiköitä

T11 tutustuttaa oppilas taulukoihin ja diagrammeihin

- tietojen keräämisen ja tallentamisen perusteita

T12 harjaannuttaa oppilasta laatimaan vaiheittaisia toimintaohjeita ja toimimaan ohjeen mukaan

- yhtäläisyydet, erot ja säännönmukaisuudet
- vertailu, luokittelu, järjestely
- syy- ja seuraussuhteet
- ohjelmoinnin alkeita toimintaohjeita laatimalla ja testaamalla

33.6.5. Ympäristöoppi

Oppiaineen tehtävä

Ympäristöoppi on biologian, maantiedon, fysiikan, kemian ja terveystiedon tiedonaloista koostuva integroitu oppiaine, jonka opetukseen sisältyy kestävän kehityksen näkökulma. Ympäristöopissa yhdistyy sekä luonnon- että ihmistieteellisiä näkökulmia. Ympäristöopissa oppilaat nähdään osana ympäristöä, jossa he elävät. Lähtökohtana on luonnon kunnioittaminen ja ihmisoikeuksien mukainen arvokas elämä.

Ympäristöopin opetus tukee oppilaiden ympäristösuhteen rakentumista, maailmankuvan kehittymistä sekä kasvua ihmisenä. Ympäristöopin opetuksen tavoitteena on ohjata oppilaita tuntemaan ja ymmärtämään luontoa ja rakennettua ympäristöä, niiden ilmiöitä, itseään ja muita ihmisiä sekä terveyden ja hyvinvoinnin merkitystä. Ympäristöopin monitieteinen perusta edellyttää, että oppilaat harjaantuvat hankkimaan, käsittelemään, tuottamaan, esittämään, arvioimaan ja arvottamaan tietoa erilaisissa tilanteissa. Tieteellistä tietoa käytetään opetuksen perustana ja kriittisen ajattelun kehittämiseen kiinnitetään huomiota. Ympäristöopissa kiinnitetään huomiota kestävän kehityksen ekologiseen, kulttuuriseen, sosiaaliseen ja taloudelliseen ulottuvuuteen. Ympäristöopin keskeisenä tavoitteena on ohjata ymmärtämään ihmisten tekemien valintojen vaikutuksia elämälle ja ympäristölle nyt sekä tulevaisuudessa.

Ympäristöopissa rakennetaan perustaa ympäristöopin eri tiedonalojen osaamiselle. Tavoitteena on tunnistaa niiden merkitys ympäristössä, teknologiassa, jokapäiväisessä elämässä, ihmisessä ja ihmisen toiminnassa. Biologian kannalta keskeistä on oppia tuntemaan ja ymmärtämään luonnonympäristöä, ihmistä, elämää, sen kehittymistä ja reunaehtoja maapallolla. Maantiedon kannalta keskeistä on tutkia omaa lähiympäristöä sekä ymmärtää erilaisia alueita maapallolla, niillä esiintyviä ilmiöitä ja alueilla asuvien ihmisten elämää. Fysiikan kannalta keskeistä on ymmärtää luonnon perusrakenteita ja ilmiöitä, ja selittää näitä ilmiöitä käyttäen myös omissa tutkimuksissa saatavaa tietoa. Kemian kannalta keskeistä on havaita erilaisia aineita ympärillämme sekä tutkia, kuvailla ja selittää niiden ominaisuuksia, rakenteita ja niissä tapahtuvia muutoksia. Terveystiedon kannalta keskeistä on oppia ymmärtämään terveyttä tukevia ja suojaavia tekijöitä ympäristössä ja ihmisten toiminnassa, ja edistää terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta tukevaa osaamista.

Opetuksen tavoitteena on herättää ja syventää oppilaiden kiinnostusta ympäristöopin eri tiedonaloja kohtaan. Yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa edistetään tarjoamalla jokaiselle oppilaalle mahdollisuuksia tutustua monipuolisesti kaikkiin ympäristöopin tiedonaloihin sekä niihin liittyvään teknologiaan ja koulutuspolkuihin.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 1-2

***Vuosiluokilla 1-2** ympäristöopin opetus jäsennetään kokonaisuuksiksi, joissa tarkastellaan oppilaiden omaa ympäristöä sekä oppilaita ja heidän toimintaansa yhteisön jäsenenä. Leikkiin perustuvien ongelmanratkaisu- ja tutkimustehtävien avulla viritetään uteliaisuutta ja kiinnostusta ympäristön ilmiöitä kohtaan. Lisäksi harjoitellaan ympäristön jäsentämistä ja nimeämistä sekä omaan hyvinvointiin ja turvallisuuteen liittyviä asioita.*

- Opetuksessa tarkastellaan oppilaiden omaa ympäristöä sekä oppilaita ja heidän toimintaansa yhteisön jäsenenä.
- Harjoitellaan ympäristön jäsentämistä ja nimeämistä sekä omaan hyvinvointiin ja turvallisuuteen liittyviä asioita.

Ympäristöopin oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 1-2

Työtapojen ja oppimisympäristöjen valinnan lähtökohtana ovat oppilaiden omat kokemukset ihmiseen, ympäristöön, ihmisen toimintaan ja arkeen liittyvistä asioista, ilmiöistä ja tapahtumista. Oppimisympäristöjä ja työtapoja valitessa otetaan huomioon toiminnallisuus, kokemuksellisuus, elämyksellisyys, draaman ja tarinoiden käyttö sekä ympäristöopin monitieteinen perusta. Ympäristöopin eri tiedonalojen ilmiöitä pyritään tutkimaan luonnollisissa tilanteissa ja ympäristöissä. Oppimisympäristöinä käytetään koulun tilojen ja opetusryhmän lisäksi monipuolisesti lähiluontoa ja rakennettua ympäristöä, erilaisia yhteisöjä ja vuorovaikutustilanteita, tieto- ja viestintäteknologisia ympäristöjä sekä paikallisia mahdollisuuksia kuten yhteistyötä luontokoulujen, museoiden, yritysten, kansalaisjärjestöjen, luonto- ja tiedekeskusten kanssa. Tavoitteiden kannalta keskeistä on oppilaiden osallisuus ja vuorovaikutus yksinkertaisten tutkimusten suunnittelussa ja toteuttamisessa sekä erilaisten näkökulmien ja ratkaisujen

pohtimisessa. Oppilaiden aktiivinen työskentely opiskeltavan ilmiön, teeman tai ajankohtaisen ongelman parissa tukee ympäristöopin tavoitteiden mukaista oppimista.

- Oppimisympäristöjä ja työtapoja valitessa otetaan huomioon toiminnallisuus, kokemuksellisuus, elämyksellisyys, draaman ja tarinoiden käyttö sekä ympäristöopin monitieteinen perusta.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki ympäristöopissa vuosiluokilla 1-2

Ympäristöopin tavoitteiden kannalta keskeistä on ohjata oppilaita käyttämään monipuolisesti erilaisia opiskelutapoja. Ohjausta tarvitaan erityisesti turvalliseen ja muut huomioivaan toimimiseen eri oppimisympäristöissä. Opetuksessa ja työtapojen valinnassa otetaan huomioon oppilaiden aikaisemmat tiedot ja taidot sekä kehitykseen, elämäntilanteeseen ja kulttuuriin liittyvät erityistarpeet. Oppilaita ohjataan kunnioittamaan jokaisen oikeutta yksityisyyteen itseään koskevissa henkilökohtaisissa asioissa. Tutkimuksellinen työskentely ja eri ajattelutaitojen tasoilla olevat harjoitukset voivat tukea eriyttämistä yksilöllisten tarpeiden mukaan. Yhteisönä toimiminen tukee yhdessä oppimista ja erilaisten vahvuuksien hyödyntämistä. Ohjaus ja tuki, työtapojen valinta sekä onnistumisen kokemukset tukevat oppilaiden oppijaminäkuvan vahvistumista ympäristöopissa. Oppilaille annetaan mahdollisuus myös syventymiseen ja rauhoittumiseen.

- Ohjausta tarvitaan erityisesti turvalliseen ja muut huomioivaan toimimiseen.
- Eriyttämistä käytetään yksilöllisten tarpeiden mukaan.

Oppilaan oppimisen arviointi ympäristöopissa vuosiluokilla 1-2

Opittavien asioiden jakaminen kokonaisuuksiksi, joilla on omat tavoitteensa ja arviointiperusteensa, tukee monipuolista arviointia. Työskentelyn etenemistä ohjataan rakentavan palautteen, kysymysten ja konkreettisten kehittämisehdotusten avulla. Myönteinen palaute ja kannustaminen tukevat erityisesti tutkimisen taitojen ja motivaation kehittymistä. Oppilaat voivat ilmaista osaamistaan kirjoitetun tekstin sijaan myös toimintana ja muuna ilmaisuna, joten oppilaille tarjotaan monipuolisia mahdollisuuksia osoittaa oppimistaan. Kokonaisuuksien lopussa arvioidaan sovittujen tavoitteiden saavuttamista. Oppilaat harjoittelevat tunnistamaan omaa oppimistaan ja toimintaansa. Arvioinnin kohteena eivät ole oppilaiden arvot, asenteet, terveyskäyttäytyminen, sosiaalisuus, temperamentti tai muut henkilökohtaiset ominaisuudet.

Oppimisprosessin kannalta keskeisiä arvioinnin ja palautteen antamisen kohteita ympäristöopissa ovat

- *edistyminen lähiympäristössä tutkimisessa sekä toimimisessa ja liikkumisessa*
- *edistyminen havaintojen tekemisessä*
- *edistyminen turvallisen toimimisen taidoissa*
- *edistyminen ryhmässä toimimisen taidoissa.*

Oppimisprosessin kannalta keskeisiä arvioinnin ja palautteen antamisen kohteita ympäristöopissa ovat

- edistyminen lähiympäristössä tutkimisessa sekä toimimisessa ja liikkumisessa
- edistyminen havaintojen tekemisessä
- edistyminen turvallisen toimimisen taidoissa
- edistyminen ryhmässä toimimisen taidoissa.

Vuosiluokka 1

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Kasvu ja kehitys

Sisältöjä valitaan siten, että oppilaalle muodostuu ymmärrys ihmisen kehon osista ja elintoiminnoista sekä elämänkulusta ja oman ikäkauden kasvusta ja kehityksestä pääpiirteissään. Harjoitellaan tunnetaitoja ja mielen hyvinvoinnin edistämistä kuten itsensä ja muiden arvostamista ikäkauden mukaisesti.

- ihmisen keho ja elintoiminnot ja elämänkaari
- tunnetaidot
- hyvinvoinnin edistäminen

S2 Kotona ja koulussa toimiminen

Oppimistehtäviä ja sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät kotona ja koulussa toimimiseen. Havainnoidaan oppimisympäristöjä turvallisuuden kannalta. Harjoitellaan turvallista toimimista lähiympäristössä ja liikenteessä. Perehdytään turvataitoihin sekä turvallisuusohjeisiin ja niiden perusteluihin. Käytetään ympäristöopin eri tiedonalojen käsitteitä kuvaamaan ilmiöitä ja teknologiaa sekä arjen tilanteita ja toimintaa kuten säänmukaista pukeutumista. Harjoitellaan yhteistyötaitoja ja erilaisissa ryhmissä toimimista. Lisäksi harjoitellaan arjen käyttäytymistapoja erilaisissa tilanteissa, fyysisen koskemattomuuden kunnioittamista, kiusaamisen ehkäisyä, arjen pieniä itsehoitotaitoja ja avun hakemista.

- turvallinen toimiminen eri ympäristöissä
- ilmiöitä ja teknologiaa
- käyttäytymistapoja arjen tilanteissa
- yhteistyötaitoja

S3 Lähiympäristön ja sen muutosten havainnointi

Havainnointia ja luonnossa tutkimisen ja toimimisen taitoja harjoitellaan koulun lähellä erilaisissa luonnonympäristöissä ja rakennetuissa ympäristöissä. Tunnistetaan maastossa yleisimpiä eliölajeja ja niiden elinympäristöjä sekä rakennetun ympäristön kohteita. Havainnoidaan luonnon ominaispiirteitä, ilmiöitä ja ominaisuuksia kaikkina vuodenaikoina. Ympäristöä ja sen ilmiöitä kuten säätä kuvataan ympäristöopin eri tiedonalojen käsitteiden avulla. Harjoitellaan pihakartan laatimista tutusta ympäristöstä sekä opitaan ymmärtämään kartan idea.

- havainnointia ja tarkkailua lähiympäristöissä
- joidenkin eliölajien ja ilmiöiden tunnistamista
- karttaan tutustumista

S4 Tutkiminen ja kokeileminen

Sisällöksi valitaan luontoon, rakennettuun ympäristöön, arjen ilmiöihin ja teknologiaan sekä ihmiseen ja ihmisen toimintaan liittyviä ongelmanratkaisu- ja tutkimustehtäviä. Tehtävien avulla harjoitellaan tutkimuksen tekemisen eri vaiheita. Arjen pulmiin kokeillaan ja keksitään yhdessä vaihtoehtoja ja ratkaisuja. Havainnoidaan liikettä ja pohditaan syitä liikkeen muutoksiin. Pienimuotoisia kokeiluja ja tutkimuksia tehdään myös lähiympäristössä sekä kasveja kasvattamalla.

- ongelmanratkaisu- ja tutkimustehtäviä

- pienimuotoisia kokeiluja

S5 Elämän perusedellytysten pohtiminen

Perehdytään elämän perusedellytyksiin ravinnon, veden, ilman, lämmön ja huolenpidon osalta. Tutustutaan ravinnontuotantoon ja juomaveden alkuperään. Perehdytään arjen terveystottumuksiin ja harjoitellaan niihin liittyviä taitoja. Pohditaan, mitkä asiat tuottavat ihmiselle hyvää mieltä ja iloa. Koulupäivän toimintatapoja kehitetään yhdessä terveyden, hyvinvoinnin ja oppimisen kannalta.

- elämän perusedellytyksiin tutustuminen ja perehtyminen

S6 Kestävän elämäntavan harjoitteleminen

Sisältöjä valitaan monipuolisesti kestävän kehityksen eri osa-alueilta. Omista ja yhteisistä tavaroista huolehtimista harjoitellaan. Omalla toiminnalla vähennetään syntyvää jätettä sekä opitaan kierrättämään tavaroita ja lajittelemaan jätteitä. Tutustutaan omaan kotiseutuun ja sen merkitykseen. Osallistutaan oman lähiympäristön tilan sekä kouluyhteisön hyvinvoinnin edistämiseen. Pohditaan omien tekojen merkitystä itselle, muille ihmisille sekä omalle lähiympäristölle.

- kestävän kehityksen huomioiminen arjen tilainteissa

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3, S4, S5, S6	
T2	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L6
T3	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L3, L7
T4	S2, S3, S4, S6	L3
T5	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L7
T6	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L4
T7	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L4
T8	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L3
T9	S2, S4, S6	L1, L3
T10	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L2, L3
T11	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L4, L5
T12	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1
T13	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L4
T14	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L2, L4
T15	S1, S5	L3

Vuosiluokan tavoitteet

T1 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia toteuttaa luontaista uteliaisuuttaan ja auttaa oppilasta kokemaan ympäristöopin asiat merkityksellisiksi itselleen

- turvallinen toimiminen eri ympäristöissä
- ilmiöitä ja teknologiaa
- käyttäytymistapoja arjen tilanteissa
- yhteistyötaitoja

- ihmisen keho ja elintoiminnot ja elämänkaari
- tunnetaidot
- hyvinvoinnin edistäminen

- kestävän kehityksen huomioiminen arjen tilainteissa

- elämän perusedellytyksiin tutustuminen ja perehtyminen

- havainnointia ja tarkkailua lähiympäristöissä
- joidenkin eliölajien ja ilmiöiden tunnistamista
- karttaan tutustumista

- ongelmanratkaisu- ja tutkimustehtäviä
- pienimuotoisia kokeiluja

T2 kannustaa oppilasta iloitsemaan ympäristöopin oppimisesta, omasta osaamisesta ja uusista haasteista sekä harjoittelemaan pitkäjänteistä työskentelyä

- turvallinen toimiminen eri ympäristöissä
- ilmiöitä ja teknologiaa
- käyttäytymistapoja arjen tilanteissa
- yhteistyötaitoja

- havainnointia ja tarkkailua lähiympäristöissä
- joidenkin eliölajien ja ilmiöiden tunnistamista
- karttaan tutustumista

- elämän perusedellytyksiin tutustuminen ja perehtyminen

- kestävän kehityksen huomioiminen arjen tilainteissa

- ihmisen keho ja elintoiminnot ja elämänkaari
- tunnetaidot
- hyvinvoinnin edistäminen

- ongelmanratkaisu- ja tutkimustehtäviä
- pienimuotoisia kokeiluja

T3 tukea oppilaan ympäristöherkkyyden kehittymistä ja ohjata oppilasta toimimaan kestävällä tavalla lähiympäristössä ja kouluyhteisössä

- ongelmanratkaisu- ja tutkimustehtäviä
- pienimuotoisia kokeiluja

- elämän perusedellytyksiin tutustuminen ja perehtyminen

- havainnointia ja tarkkailua lähiympäristöissä
- joidenkin eliölajien ja ilmiöiden tunnistamista
- karttaan tutustumista

- ihmisen keho ja elintoiminnot ja elämänkaari
- tunnetaidot
- hyvinvoinnin edistäminen

- kestävän kehityksen huomioiminen arjen tilainteissa

- turvallinen toimiminen eri ympäristöissä
- ilmiöitä ja teknologiaa
- käyttäytymistapoja arjen tilanteissa
- yhteistyötaitoja

T4 ohjata oppilasta tutkimaan ja toimimaan sekä liikkumaan ja retkeilemään lähiympäristössään

- kestävän kehityksen huomioiminen arjen tilainteissa

- havainnointia ja tarkkailua lähiympäristöissä
- joidenkin eliölajien ja ilmiöiden tunnistamista
- karttaan tutustumista

- turvallinen toimiminen eri ympäristöissä
- ilmiöitä ja teknologiaa
- käyttäytymistapoja arjen tilanteissa
- yhteistyötaitoja

- ongelmanratkaisu- ja tutkimustehtäviä
- pienimuotoisia kokeiluja

T5 kannustaa oppilasta ihmettelemään ja kyselemään sekä käyttämään yhteisiä pohdintoja pienten tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohtana

- turvallinen toimiminen eri ympäristöissä
- ilmiöitä ja teknologiaa
- käyttäytymistapoja arjen tilanteissa
- yhteistyötaitoja

- ihmisen keho ja elintoiminnot ja elämänkaari
- tunnetaidot
- hyvinvoinnin edistäminen

- kestävän kehityksen huomioiminen arjen tilainteissa

- havainnointia ja tarkkailua lähiympäristöissä
- joidenkin eliölajien ja ilmiöiden tunnistamista
- karttaan tutustumista

- elämän perusedellytyksiin tutustuminen ja perehtyminen

- ongelmanratkaisu- ja tutkimustehtäviä
- pienimuotoisia kokeiluja

T6 ohjata oppilasta tekemään havaintoja ja kokeiluja koulussa ja lähiympäristössä eri aisteja ja yksinkertaisia tutkimusvälineitä käyttäen sekä esittelemään tuloksiaan eri tavoin

- kestävän kehityksen huomioiminen arjen tilainteissa

- ongelmanratkaisu- ja tutkimustehtäviä
- pienimuotoisia kokeiluja

- havainnointia ja tarkkailua lähiympäristöissä
- joidenkin eliölajien ja ilmiöiden tunnistamista
- karttaan tutustumista

- ihmisen keho ja elintoiminnot ja elämänkaari
- tunnetaidot
- hyvinvoinnin edistäminen

- turvallinen toimiminen eri ympäristöissä
- ilmiöitä ja teknologiaa
- käyttäytymistapoja arjen tilanteissa
- yhteistyötaitoja

- elämän perusedellytyksiin tutustuminen ja perehtyminen

T7 ohjata oppilasta kuvailemaan, vertailemaan ja luokittelemaan monipuolisesti eliöitä, elinympäristöjä, ilmiöitä, materiaaleja ja tilanteita sekä nimeämään niitä

- ihmisen keho ja elintoiminnot ja elämänkaari
- tunnetaidot
- hyvinvoinnin edistäminen

- kestävän kehityksen huomioiminen arjen tilainteissa

- elämän perusedellytyksiin tutustuminen ja perehtyminen

- havainnointia ja tarkkailua lähiympäristöissä
- joidenkin eliölajien ja ilmiöiden tunnistamista

- karttaan tutustumista

- ongelmanratkaisu- ja tutkimustehtäviä
- pienimuotoisia kokeiluja

- turvallinen toimiminen eri ympäristöissä
- ilmiöitä ja teknologiaa
- käyttäytymistapoja arjen tilanteissa
- yhteistyötaitoja

T8 opastaa oppilasta toimimaan turvallisesti, noudattamaan annettuja ohjeita ja hahmottamaan niiden perusteluita

- ihmisen keho ja elintoiminnot ja elämänkaari
- tunnetaidot
- hyvinvoinnin edistäminen

- turvallinen toimiminen eri ympäristöissä
- ilmiöitä ja teknologiaa
- käyttäytymistapoja arjen tilanteissa
- yhteistyötaitoja

- havainnointia ja tarkkailua lähiympäristöissä
- joidenkin eliölajien ja ilmiöiden tunnistamista
- karttaan tutustumista

- ongelmanratkaisu- ja tutkimustehtäviä
- pienimuotoisia kokeiluja

- elämän perusedellytyksiin tutustuminen ja perehtyminen

- kestävän kehityksen huomioiminen arjen tilainteissa

T9 ohjata oppilasta tutustumaan monipuolisesti arjen teknologiaan sekä innostaa oppilaita kokeilemaan, keksimään, rakentamaan ja luomaan uutta yhdessä toimien

- ongelmanratkaisu- ja tutkimustehtäviä
- pienimuotoisia kokeiluja

- kestävän kehityksen huomioiminen arjen tilainteissa

- turvallinen toimiminen eri ympäristöissä
- ilmiöitä ja teknologiaa
- käyttäytymistapoja arjen tilanteissa
- yhteistyötaitoja

T10 ohjata oppilasta harjoittelemaan ryhmässä toimimisen taitoja ja tunnetaitoja sekä vahvistamaan itsensä ja muiden arvostamista

- ihmisen keho ja elintoiminnot ja elämänkaari
- tunnetaidot
- hyvinvoinnin edistäminen

- turvallinen toimiminen eri ympäristöissä
- ilmiöitä ja teknologiaa
- käyttäytymistapoja arjen tilanteissa
- yhteistyötaitoja

- havainnointia ja tarkkailua lähiympäristöissä
- joidenkin eliölajien ja ilmiöiden tunnistamista
- karttaan tutustumista

- kestävän kehityksen huomioiminen arjen tilainteissa

- elämän perusedellytyksiin tutustuminen ja perehtyminen

- ongelmanratkaisu- ja tutkimustehtäviä
- pienimuotoisia kokeiluja

T11 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon hankkimisessa sekä havaintojen taltioimisessa ja esittämisessä

- ongelmanratkaisu- ja tutkimustehtäviä
- pienimuotoisia kokeiluja

- kestävän kehityksen huomioiminen arjen tilainteissa

- ihmisen keho ja elintoiminnot ja elämänkaari
- tunnetaidot
- hyvinvoinnin edistäminen

- turvallinen toimiminen eri ympäristöissä
- ilmiöitä ja teknologiaa
- käyttäytymistapoja arjen tilanteissa
- yhteistyötaitoja

- havainnointia ja tarkkailua lähiympäristöissä
- joidenkin eliölajien ja ilmiöiden tunnistamista
- karttaan tutustumista

- elämän perusedellytyksiin tutustuminen ja perehtyminen

T12 ohjata oppilasta jäsentämään ympäristöä, ihmisten toimintaa ja niihin liittyviä ilmiöitä ympäristöopin eri tiedonalojen käsitteiden avulla

- kestävän kehityksen huomioiminen arjen tilainteissa

- havainnointia ja tarkkailua lähiympäristöissä
- joidenkin eliölajien ja ilmiöiden tunnistamista
- karttaan tutustumista

- ihmisen keho ja elintoiminnot ja elämänkaari
- tunnetaidot
- hyvinvoinnin edistäminen

- turvallinen toimiminen eri ympäristöissä
- ilmiöitä ja teknologiaa
- käyttäytymistapoja arjen tilanteissa
- yhteistyötaitoja

- elämän perusedellytyksiin tutustuminen ja perehtyminen

- ongelmanratkaisu- ja tutkimustehtäviä
- pienimuotoisia kokeiluja

T13 ohjata oppilasta ymmärtämään yksinkertaisia kuvia, malleja ja karttoja ympäristön kuvaajina

- elämän perusedellytyksiin tutustuminen ja perehtyminen

- havainnointia ja tarkkailua lähiympäristöissä
- joidenkin eliölajien ja ilmiöiden tunnistamista
- karttaan tutustumista

- kestävän kehityksen huomioiminen arjen tilainteissa

- ongelmanratkaisu- ja tutkimustehtäviä
- pienimuotoisia kokeiluja

- ihmisen keho ja elintoiminnot ja elämänkaari
- tunnetaidot
- hyvinvoinnin edistäminen

- turvallinen toimiminen eri ympäristöissä
- ilmiöitä ja teknologiaa
- käyttäytymistapoja arjen tilanteissa
- yhteistyötaitoja

T14 rohkaista oppilasta ilmaisemaan itseään ja harjoittelemaan näkemystensä perustelemista

- ihmisen keho ja elintoiminnot ja elämänkaari
- tunnetaidot
- hyvinvoinnin edistäminen

- turvallinen toimiminen eri ympäristöissä
- ilmiöitä ja teknologiaa

- käyttäytymistapoja arjen tilanteissa
- yhteistyötaitoja

- ongelmanratkaisu- ja tutkimustehtäviä
- pienimuotoisia kokeiluja

- elämän perusedellytyksiin tutustuminen ja perehtyminen

- kestävän kehityksen huomioiminen arjen tilainteissa

- havainnointia ja tarkkailua lähiympäristöissä
- joidenkin eliölajien ja ilmiöiden tunnistamista
- karttaan tutustumista

T15 ohjata oppilasta pohtimaan kasvua ja kehitystä, terveyttä ja hyvinvointia tukevia tekijöitä sekä elämän perusedellytyksiä

- elämän perusedellytyksiin tutustuminen ja perehtyminen

- ihmisen keho ja elintoiminnot ja elämänkaari
- tunnetaidot
- hyvinvoinnin edistäminen

Vuosiluokka 2

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Kasvu ja kehitys

Sisältöjä valitaan siten, että oppilaalle muodostuu ymmärrys ihmisen kehon osista ja elintoiminnoista sekä elämänkulusta ja oman ikäkauden kasvusta ja kehityksestä pääpiirteissään. Harjoitellaan tunnetaitoja ja mielen hyvinvoinnin edistämistä kuten itsensä ja muiden arvostamista ikäkauden mukaisesti.

- ihmisen keho ja elintoiminnot ja elämänkaari
- tunnetaidot
- hyvinvoinnin edistäminen

S2 Kotona ja koulussa toimiminen

Oppimistehtäviä ja sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät kotona ja koulussa toimimiseen. Havainnoidaan oppimisympäristöjä turvallisuuden kannalta. Harjoitellaan turvallista toimimista lähiympäristössä ja liikenteessä. Perehdytään turvataitoihin sekä turvallisuusohjeisiin ja niiden perusteluihin. Käytetään ympäristöopin eri tiedonalojen käsitteitä kuvaamaan ilmiöitä ja teknologiaa sekä arjen tilanteita ja toimintaa kuten säänmukaista pukeutumista. Harjoitellaan yhteistyötaitoja ja erilaisissa ryhmissä toimimista. Lisäksi harjoitellaan arjen käyttäytymistapoja erilaisissa tilanteissa, fyysisen koskemattomuuden kunnioittamista, kiusaamisen ehkäisyä, arjen pieniä itsehoitotaitoja ja avun hakemista.

- turvallinen toimiminen eri ympäristöissä
- ilmiöitä ja teknologiaa
- käyttäytymistapoja arjen tilanteissa

- yhteistyötaitoja

S3 Lähiympäristön ja sen muutosten havainnointi

Havainnointia ja luonnossa tutkimisen ja toimimisen taitoja harjoitellaan koulun lähellä erilaisissa luonnonympäristöissä ja rakennetuissa ympäristöissä. Tunnistetaan maastossa yleisimpiä eliölajeja ja niiden elinympäristöjä sekä rakennetun ympäristön kohteita. Havainnoidaan luonnon ominaispiirteitä, ilmiöitä ja ominaisuuksia kaikkina vuodenaikoina. Ympäristöä ja sen ilmiöitä kuten säätä kuvataan ympäristöopin eri tiedonalojen käsitteiden avulla. Harjoitellaan pihakartan laatimista tutusta ympäristöstä sekä opitaan ymmärtämään kartan idea.

- havainnointia ja tarkkailua lähiympäristöissä
- joidenkin eliölajien ja ilmiöiden tunnistamista
- karttaan tutustumista

S4 Tutkiminen ja kokeileminen

Sisällöksi valitaan luontoon, rakennettuun ympäristöön, arjen ilmiöihin ja teknologiaan sekä ihmiseen ja ihmisen toimintaan liittyviä ongelmanratkaisu- ja tutkimustehtäviä. Tehtävien avulla harjoitellaan tutkimuksen tekemisen eri vaiheita. Arjen pulmiin kokeillaan ja keksitään yhdessä vaihtoehtoja ja ratkaisuja. Havainnoidaan liikettä ja pohditaan syitä liikkeen muutoksiin. Pienimuotoisia kokeiluja ja tutkimuksia tehdään myös lähiympäristössä sekä kasveja kasvattamalla.

- ongelmanratkaisu- ja tutkimustehtäviä
- pienimuotoisia kokeiluja

S5 Elämän perusedellytysten pohtiminen

Perehdytään elämän perusedellytyksiin ravinnon, veden, ilman, lämmön ja huolenpidon osalta. Tutustutaan ravinnontuotantoon ja juomaveden alkuperään. Perehdytään arjen terveystottumuksiin ja harjoitellaan niihin liittyviä taitoja. Pohditaan, mitkä asiat tuottavat ihmiselle hyvää mieltä ja iloa. Koulupäivän toimintatapoja kehitetään yhdessä terveyden, hyvinvoinnin ja oppimisen kannalta.

- elämän perusedellytyksiin tutustuminen ja perehtyminen

S6 Kestävän elämäntavan harjoitteleminen

Sisältöjä valitaan monipuolisesti kestävän kehityksen eri osa-alueilta. Omista ja yhteisistä tavaroista huolehtimista harjoitellaan. Omalla toiminnalla vähennetään syntyvää jätettä sekä opitaan kierrättämään tavaroita ja lajittelemaan jätteitä. Tutustutaan omaan kotiseutuun ja sen merkitykseen. Osallistutaan oman lähiympäristön tilan sekä kouluyhteisön hyvinvoinnin edistämiseen. Pohditaan omien tekojen merkitystä itselle, muille ihmisille sekä omalle lähiympäristölle.

- kestävän kehityksen huomioiminen arjen tilainteissa

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3, S4, S5, S6	
T2	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L6
T3	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L3, L7
T4	S2, S3, S4, S6	L3
T5	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L7
T6	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L4
T7	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L4
T8	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L3
T9	S2, S4, S6	L1, L3
T10	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L2, L3
T11	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L4, L5
T12	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1
T13	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L4
T14	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L2, L4
T15	S1, S5	L3

Vuosiluokan tavoitteet

T1 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia toteuttaa luontaista uteliaisuuttaan ja auttaa oppilasta kokemaan ympäristöopin asiat merkitykselliseksi itselleen

- ongelmanratkaisu- ja tutkimustehtäviä
- pienimuotoisia kokeiluja

- havainnointia ja tarkkailua lähiympäristöissä
- joidenkin eliölajien ja ilmiöiden tunnistamista
- karttaan tutustumista

- kestävän kehityksen huomioiminen arjen tilainteissa

- turvallinen toimiminen eri ympäristöissä
- ilmiöitä ja teknologiaa
- käyttäytymistapoja arjen tilanteissa
- yhteistyötaitoja

- ihmisen keho ja elintoiminnot ja elämänkaari
- tunnetaidot
- hyvinvoinnin edistäminen

- elämän perusedellytyksiin tutustuminen ja perehtyminen

T2 kannustaa oppilasta iloitsemaan ympäristöopin oppimisesta, omasta osaamisesta ja uusista haasteista sekä harjoittelemaan pitkäjänteistä työskentelyä

- ihmisen keho ja elintoiminnot ja elämänkaari
- tunnetaidot
- hyvinvoinnin edistäminen

- turvallinen toimiminen eri ympäristöissä
- ilmiöitä ja teknologiaa
- käyttäytymistapoja arjen tilanteissa
- yhteistyötaitoja

- ongelmanratkaisu- ja tutkimustehtäviä
- pienimuotoisia kokeiluja

- kestävän kehityksen huomioiminen arjen tilainteissa

- havainnointia ja tarkkailua lähiympäristöissä
- joidenkin eliölajien ja ilmiöiden tunnistamista
- karttaan tutustumista

- elämän perusedellytyksiin tutustuminen ja perehtyminen

T3 tukea oppilaan ympäristöherkkyyden kehittymistä ja ohjata oppilasta toimimaan kestävällä tavalla lähiympäristössä ja kouluyhteisössä

- turvallinen toimiminen eri ympäristöissä
- ilmiöitä ja teknologiaa
- käyttäytymistapoja arjen tilanteissa
- yhteistyötaitoja

- ongelmanratkaisu- ja tutkimustehtäviä
- pienimuotoisia kokeiluja

- ihmisen keho ja elintoiminnot ja elämänkaari
- tunnetaidot
- hyvinvoinnin edistäminen

- elämän perusedellytyksiin tutustuminen ja perehtyminen

- havainnointia ja tarkkailua lähiympäristöissä
- joidenkin eliölajien ja ilmiöiden tunnistamista
- karttaan tutustumista

- kestävän kehityksen huomioiminen arjen tilainteissa

T4 ohjata oppilasta tutkimaan ja toimimaan sekä liikkumaan ja retkeilemään lähiympäristössään

- kestävän kehityksen huomioiminen arjen tilainteissa

- turvallinen toimiminen eri ympäristöissä
- ilmiöitä ja teknologiaa
- käyttäytymistapoja arjen tilanteissa
- yhteistyötaitoja

- havainnointia ja tarkkailua lähiympäristöissä
- joidenkin eliölajien ja ilmiöiden tunnistamista
- karttaan tutustumista

- ongelmanratkaisu- ja tutkimustehtäviä
- pienimuotoisia kokeiluja

T5 kannustaa oppilasta ihmettelemään ja kyselemään sekä käyttämään yhteisiä pohdintoja pienten tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohtana

- ihmisen keho ja elintoiminnot ja elämänkaari
- tunnetaidot
- hyvinvoinnin edistäminen

- havainnointia ja tarkkailua lähiympäristöissä
- joidenkin eliölajien ja ilmiöiden tunnistamista
- karttaan tutustumista

- ongelmanratkaisu- ja tutkimustehtäviä
- pienimuotoisia kokeiluja

- kestävän kehityksen huomioiminen arjen tilainteissa

- turvallinen toimiminen eri ympäristöissä
- ilmiöitä ja teknologiaa
- käyttäytymistapoja arjen tilanteissa
- yhteistyötaitoja

- elämän perusedellytyksiin tutustuminen ja perehtyminen

T6 ohjata oppilasta tekemään havaintoja ja kokeiluja koulussa ja lähiympäristössä eri aisteja ja yksinkertaisia tutkimusvälineitä käyttäen sekä esittelemään tuloksiaan eri tavoin

- elämän perusedellytyksiin tutustuminen ja perehtyminen

- ongelmanratkaisu- ja tutkimustehtäviä
- pienimuotoisia kokeiluja

- turvallinen toimiminen eri ympäristöissä

- ilmiöitä ja teknologiaa
- käyttäytymistapoja arjen tilanteissa
- yhteistyötaitoja

- kestävän kehityksen huomioiminen arjen tilainteissa

- ihmisen keho ja elintoiminnot ja elämänkaari
- tunnetaidot
- hyvinvoinnin edistäminen

- havainnointia ja tarkkailua lähiympäristöissä
- joidenkin eliölajien ja ilmiöiden tunnistamista
- karttaan tutustumista

T7 ohjata oppilasta kuvailemaan, vertailemaan ja luokittelemaan monipuolisesti eliöitä, elinympäristöjä, ilmiöitä, materiaaleja ja tilanteita sekä nimeämään niitä

- havainnointia ja tarkkailua lähiympäristöissä
- joidenkin eliölajien ja ilmiöiden tunnistamista
- karttaan tutustumista

- elämän perusedellytyksiin tutustuminen ja perehtyminen

- ongelmanratkaisu- ja tutkimustehtäviä
- pienimuotoisia kokeiluja

- kestävän kehityksen huomioiminen arjen tilainteissa

- turvallinen toimiminen eri ympäristöissä
- ilmiöitä ja teknologiaa
- käyttäytymistapoja arjen tilanteissa
- yhteistyötaitoja

- ihmisen keho ja elintoiminnot ja elämänkaari
- tunnetaidot
- hyvinvoinnin edistäminen

T8 opastaa oppilasta toimimaan turvallisesti, noudattamaan annettuja ohjeita ja hahmottamaan niiden perusteluita

- kestävän kehityksen huomioiminen arjen tilainteissa

- havainnointia ja tarkkailua lähiympäristöissä
- joidenkin eliölajien ja ilmiöiden tunnistamista
- karttaan tutustumista

- ongelmanratkaisu- ja tutkimustehtäviä
- pienimuotoisia kokeiluja

- ihmisen keho ja elintoiminnot ja elämänkaari
- tunnetaidot
- hyvinvoinnin edistäminen

- elämän perusedellytyksiin tutustuminen ja perehtyminen

- turvallinen toimiminen eri ympäristöissä
- ilmiöitä ja teknologiaa
- käyttäytymistapoja arjen tilanteissa
- yhteistyötaitoja

T9 ohjata oppilasta tutustumaan monipuolisesti arjen teknologiaan sekä innostaa oppilaita kokeilemaan, keksimään, rakentamaan ja luomaan uutta yhdessä toimien

- ongelmanratkaisu- ja tutkimustehtäviä
- pienimuotoisia kokeiluja

- turvallinen toimiminen eri ympäristöissä
- ilmiöitä ja teknologiaa
- käyttäytymistapoja arjen tilanteissa
- yhteistyötaitoja

- kestävän kehityksen huomioiminen arjen tilainteissa

T10 ohjata oppilasta harjoittelemaan ryhmässä toimimisen taitoja ja tunnetaitoja sekä vahvistamaan itsensä ja muiden arvostamista

- havainnointia ja tarkkailua lähiympäristöissä
- joidenkin eliölajien ja ilmiöiden tunnistamista
- karttaan tutustumista

- elämän perusedellytyksiin tutustuminen ja perehtyminen

- ihmisen keho ja elintoiminnot ja elämänkaari
- tunnetaidot
- hyvinvoinnin edistäminen

- turvallinen toimiminen eri ympäristöissä
- ilmiöitä ja teknologiaa
- käyttäytymistapoja arjen tilanteissa
- yhteistyötaitoja

- ongelmanratkaisu- ja tutkimustehtäviä
- pienimuotoisia kokeiluja

- kestävän kehityksen huomioiminen arjen tilainteissa

T11 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon hankkimisessa sekä havaintojen taltioimisessa ja esittämisessä

- turvallinen toimiminen eri ympäristöissä
- ilmiöitä ja teknologiaa
- käyttäytymistapoja arjen tilanteissa
- yhteistyötaitoja

- havainnointia ja tarkkailua lähiympäristöissä
- joidenkin eliölajien ja ilmiöiden tunnistamista
- karttaan tutustumista

- ihmisen keho ja elintoiminnot ja elämänkaari
- tunnetaidot
- hyvinvoinnin edistäminen

- elämän perusedellytyksiin tutustuminen ja perehtyminen

- ongelmanratkaisu- ja tutkimustehtäviä
- pienimuotoisia kokeiluja

- kestävän kehityksen huomioiminen arjen tilainteissa

T12 ohjata oppilasta jäsentämään ympäristöä, ihmisten toimintaa ja niihin liittyviä ilmiöitä ympäristöopin eri tiedonalojen käsitteiden avulla

- ongelmanratkaisu- ja tutkimustehtäviä
- pienimuotoisia kokeiluja

- elämän perusedellytyksiin tutustuminen ja perehtyminen

- havainnointia ja tarkkailua lähiympäristöissä
- joidenkin eliölajien ja ilmiöiden tunnistamista
- karttaan tutustumista

- kestävän kehityksen huomioiminen arjen tilainteissa

- ihmisen keho ja elintoiminnot ja elämänkaari
- tunnetaidot
- hyvinvoinnin edistäminen

- turvallinen toimiminen eri ympäristöissä
- ilmiöitä ja teknologiaa
- käyttäytymistapoja arjen tilanteissa
- yhteistyötaitoja

T13 ohjata oppilasta ymmärtämään yksinkertaisia kuvia, malleja ja karttoja ympäristön kuvaajina

- elämän perusedellytyksiin tutustuminen ja perehtyminen

- ihmisen keho ja elintoiminnot ja elämänkaari
- tunnetaidot
- hyvinvoinnin edistäminen

- ongelmanratkaisu- ja tutkimustehtäviä
- pienimuotoisia kokeiluja

- havainnointia ja tarkkailua lähiympäristöissä
- joidenkin eliölajien ja ilmiöiden tunnistamista
- karttaan tutustumista

- kestävän kehityksen huomioiminen arjen tilainteissa

- turvallinen toimiminen eri ympäristöissä
- ilmiöitä ja teknologiaa
- käyttäytymistapoja arjen tilanteissa
- yhteistyötaitoja

T14 rohkaista oppilasta ilmaisemaan itseään ja harjoittelemaan näkemystensä perustelemista

- elämän perusedellytyksiin tutustuminen ja perehtyminen

- turvallinen toimiminen eri ympäristöissä
- ilmiöitä ja teknologiaa
- käyttäytymistapoja arjen tilanteissa
- yhteistyötaitoja

- ihmisen keho ja elintoiminnot ja elämänkaari
- tunnetaidot
- hyvinvoinnin edistäminen

- kestävän kehityksen huomioiminen arjen tilainteissa

- ongelmanratkaisu- ja tutkimustehtäviä
- pienimuotoisia kokeiluja

- havainnointia ja tarkkailua lähiympäristöissä
- joidenkin eliölajien ja ilmiöiden tunnistamista
- karttaan tutustumista

T15 ohjata oppilasta pohtimaan kasvua ja kehitystä, terveyttä ja hyvinvointia tukevia tekijöitä sekä elämän perusedellytyksiä

- ihmisen keho ja elintoiminnot ja elämänkaari
- tunnetaidot
- hyvinvoinnin edistäminen

- elämän perusedellytyksiin tutustuminen ja perehtyminen

33.6.6. Uskonto

Oppiaineen tehtävä

Uskonnon opetuksen tehtävänä on antaa oppilaille laaja uskonnollinen ja katsomuksellinen yleissivistys. Opetus perehdyttää oppilaita opiskeltavaan uskontoon ja sen monimuotoisuuteen. Se tutustuttaa uskonto- ja katsomusperinteisiin Suomessa sekä uskontoihin ja katsomuksiin muualla maailmassa. Oppiaine edistää uskonnon ja kulttuurin välisen suhteen ymmärtämistä sekä uskontojen ja katsomusten monilukutaitoa. Opetus antaa monipuolista tietoa uskonnoista ja auttaa ymmärtämään niistä käytävää keskustelua. Oppilaita ohjataan kriittiseen ajatteluun sekä tarkastelemaan uskontoja ja katsomuksia eri näkökulmista. Opetuksessa pohditaan uskon ja tiedon suhdetta sekä uskonnoille ominaista kieltä, symboliikkaa ja käsitteistöä. Uskonnon opetus antaa valmiuksia uskontojen ja katsomusten dialogiin, jota käydään sekä katsomusten sisällä että niiden välillä. Opetus kannustaa oppilaita kunnioittamaan elämää, ihmisarvoa sekä omaa ja toisen pyhää.

Opetuksessa tutustutaan opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen sekä katsomusten eettiseen ajatteluun ja rohkaistaan oppilaita pohtimaan omakohtaisesti eettisiä kysymyksiä. Opetus tukee oppilaan itsetuntemusta, itsensä arvostamista ja elämänhallintataitojen kehittymistä koko perusopetuksen ajan. Opetus antaa oppilaalle aineksia oman identiteetin, elämänkatsomuksen ja maailmankatsomuksen rakentamiseen ja arviointiin. Uskonnon opetus tukee oppilaan kasvua yhteisön ja demokraattisen yhteiskunnan vastuulliseksi jäseneksi ja maailmankansalaiseksi.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 1-2

***Vuosiluokilla 1-2** uskonnon opetuksen tehtävänä on ohjata oppilaita tuntemaan ja arvostamaan omaa uskonnollista ja katsomuksellista taustaansa sekä kohtaamaan arvostavasti uskonnollista ja katsomuksellista moninaisuutta omassa luokassa ja koulussa sekä lähiympäristössä. Tähän opetus antaa perustietoja ja -taitoja sekä ajattelun välineitä. Oppilaita rohkaistaan tunnistamaan ja ilmaisemaan tunteitaan ja omia mielipiteitään sekä harjaantumaan toisten tunteiden tunnistamisessa ja mielipiteiden huomioon ottamisessa. Oppilaita kannustetaan ihmettelemään, kyselemään ja osallistumaan keskusteluun. Oppilaita ohjataan toimimaan vastuullisesti ja oikeudenmukaisesti.*

Uskonnon eri oppimäärät vuosiluokilla 1-2

Perusopetuslain 11§:n mukaan perusopetuksessa oppiaineena on uskonto tai elämänkatsomustieto. Uskonto toteutetaan saman lain 13§:n mukaan oppilaiden uskonnollisen yhdyskunnan mukaisesti oman uskonnon opetuksena erillisten oppimäärien mukaan. Oppiaineen yhtenäisyyden takaamiseksi kaikille oman uskonnon opetuksen muodoille on laadittu yhteiset tavoitteet ja keskeiset sisällöt.

Eri uskontojen oppimääräkuvauksissa tarkennetaan kaikille yhteisiä sisältöjä oppilaan oman uskonnon luonteen mukaisesti. Paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan perusteiden yhteisten tavoitteiden, sisältökuvausten ja eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvausten pohjalle.

- **Vuosiluokilla 1-2** uskonnon opetuksen tehtävänä on ohjata oppilaita tuntemaan ja arvostamaan omaa uskonnollista ja katsomuksellista taustaansa sekä kohtaamaan arvostavasti uskonnollista ja katsomuksellista moninaisuutta omassa luokassa ja koulussa sekä lähiympäristössä.

Uskonnon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 1-2

Opetuksessa pyritään kiireettömyyteen ja avoimen, luottamuksellisen keskusteluilmapiirin luomiseen. Opetuksessa on tärkeää, että jokainen oppilas tulee kuulluksi omine havaintoineen

ja kokemuksineen. Oppilaita rohkaistaan vuorovaikutukselliseen oppimiseen, keskusteluun ja omien mielipiteiden perusteluun sekä erilaisuuden hyväksymiseen. Opetuksessa keskeistä on oppilaslähtöisyys ja oppilaan oman kokemusmaailman kunnioittaminen etenkin eettisiä kysymyksiä tarkasteltaessa. Luovat, toiminnalliset ja elämykselliset menetelmät, projektit ja keskustelut tukevat oppilasta kokonaisvaltaisena, kaikkia aistejaan oppimisessa hyödyntävänä vuorovaikutustaitoisena ja aktiivisena oppijana. Opetuksessa voidaan toteuttaa yksilö- tai ryhmäprojekteja myös oppiaineen eri oppimäärien kesken sekä oppiainerajat ylittäen. Opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti ja vuorovaikutteisesti tieto- ja viestintäteknologiaa. Kertomuksia, musiikkia, kuvataidetta, leikkiä, draamaa sekä vierailijoita ja vierailuja eri kohteisiin käytetään tukemaan monipuolista työskentelyä ja oppimisen iloa.

- Opetuksessa pyritään kiireettömyyteen ja avoimen, luottamuksellisen keskusteluilmapiirin luomiseen.
- Opetuksessa keskeistä on oppilaslähtöisyys ja oppilaan oman kokemusmaailman kunnioittaminen etenkin eettisiä kysymyksiä tarkasteltaessa.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki uskonnossa vuosiluokilla 1-2

Uskonnon eri oppimäärien opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden erilaiset tarpeet ja taustat kuten kielitaito ja kulttuuritausta. Keskeisiä käsitteitä pohditaan ja avataan niin, että niiden ymmärtäminen on mahdollista kaikille oppilaille. Käytettävät työtavat sovitetaan ikäkauteen. Opetuksessa luodaan oppimista ja osallisuutta edistäviä yhteisiä tilanteita sekä ohjataan ja vahvistetaan oppilaan opiskelutaitoja ja oma-aloitteisuutta.

- Uskonnon eri oppimäärien opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden erilaiset tarpeet ja taustat.

Oppilaan oppimisen arviointi uskonnossa vuosiluokilla 1-2

Oppimisen arviointi on oppilaita ohjaavaa ja kannustavaa. Monipuolinen palaute rakentuu osaksi työskentelyä ja yhteisiä keskusteluja. Palaute ohjaa oppilaita yhteistyötaidoissa ja rohkaisee ilmaisemaan ajatuksiaan. Opetuksessa annetaan tilaa ja oppilaita kannustetaan ihmettelyyn, kysymiseen sekä omien mielipiteiden perusteluun ja toisten näkemysten kuunteluun. Monipuoliset työtavat luovat oppilaille mahdollisuuksia osoittaa ja itse huomata edistymistään ja osaamistaan.

Oppimisprosessin kannalta keskeisiä arvioinnin ja palautteen antamisen kohteita uskonnossa ovat:

- edistyminen lähiympäristön katsomuksellisten ilmiöiden tunnistamisessa ja nimeämisessä

- edistyminen ryhmässä toimimisen taidoissa

- edistymien ajatusten ilmaisemisessa ja toisten kuuntelemisessa.

Oppimisprosessin kannalta keskeisiä arvioinnin ja palautteen antamisen kohteita uskonnossa ovat:

- edistyminen lähiympäristön katsomuksellisten ilmiöiden tunnistamisessa ja nimeämisessä
- edistyminen ryhmässä toimimisen taidoissa
- edistymien ajatusten ilmaisemisessa ja toisten kuuntelemisessa.

Evankelisluterilainen uskonto

Oppimäärän tehtävä vuosiluokilla 1-2

Vuosiluokilla 1-2 *uskonnon opetuksen tehtävänä on ohjata oppilaita tuntemaan ja arvostamaan omaa uskonnollista ja katsomuksellista taustaansa sekä kohtaamaan arvostavasti uskonnollista ja katsomuksellista moninaisuutta omassa luokassa ja koulussa sekä lähiympäristössä. Tähän opetus antaa perustietoja ja -taitoja sekä ajattelun välineitä. Oppilaita rohkaistaan tunnistamaan ja ilmaisemaan tunteitaan ja omia mielipiteitään sekä harjaantumaan toisten tunteiden tunnistamisessa ja mielipiteiden huomioon ottamisessa. Oppilaita kannustetaan ihmettelemään, kyselemään ja osallistumaan keskusteluun. Oppilaita ohjataan toimimaan vastuullisesti ja oikeudenmukaisesti.*

Uskonnon eri oppimäärät vuosiluokilla 1-2

Perusopetuslain 11§:n mukaan perusopetuksessa oppiaineena on uskonto tai elämänkatsomustieto. Uskonto toteutetaan saman lain 13§:n mukaan oppilaiden uskonnollisen yhdyskunnan mukaisesti oman uskonnon opetuksena erillisten oppimäärien mukaan. Oppiaineen yhtenäisyyden takaamiseksi kaikille oman uskonnon opetuksen muodoille on laadittu yhteiset tavoitteet ja keskeiset sisällöt.

Eri uskontojen oppimääräkuvauksissa tarkennetaan kaikille yhteisiä sisältöjä oppilaan oman uskonnon luonteen mukaisesti. Paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan perusteiden yhteisten tavoitteiden, sisältökuvausten ja eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvausten pohjalle.

Vuosiluokilla 1-2 uskonnon opetuksen tehtävänä on ohjata oppilaita tuntemaan ja arvostamaan omaa uskonnollista ja katsomuksellista taustaansa sekä kohtaamaan arvostavasti uskonnollista ja katsomuksellista moninaisuutta omassa luokassa ja koulussa sekä lähiympäristössä.

Vuosiluokka 1

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa lähdetään liikkeelle oppilaan perheen ja suvun historiasta, uskonnoista ja katsomuksista. Opetuksessa huomioidaan erilaiset perhemuodot. Tutustutaan kirkkovuoden keskeisiin juhliin jouluun ja pääsiäiseen sekä niihin liittyviin Raamatun kertomuksiin ja perinteisiin. Opetuksessa käsitellään myös kristilliseen elämänkaareen liittyviä juhlia, niiden sisältöä ja merkitystä. Tarkastellaan perheiden erilaisia tapoja viettää vuodenkiertoon ja elämänkaareen liittyviä juhlia. Opiskellaan kirkkovuoteen ja lapsuuteen liittyviä virsiä ja musiikkia. Tutustutaan kristinuskoon ja seurakuntaan liittyviin keskeisiin käsitteisiin ja symboleihin. Tutustutaan kristilliseen jumalakäsitykseen ja kirkkorakennukseen.

- kirkkovuoden keskeiset juhlat: joulu ja pääsiäinen sekä niihin liittyvät Raamatun kertomukset ja perinteet
- kristilliseen elämänkaareen liittyvät juhlat
- erilaisten perheiden tapoja viettää uskonnollisia juhlia
- kristinuskon keskeiset käsitteet ja symbolit

S2 Uskontojen maailma

Tutustutaan kouluyhteisössä ja koulun lähiympäristössä läsnä oleviin uskontoihin, niiden keskeisiin juhliin ja tapoihin. Otetaan huomioon myös kristinuskon monimuotoisuus sekä uskonnottomuus.

- lähiympäristössä läsnä olevat uskonnot ja niiden keskeiset juhlat ja tavat

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa käsitellään elämän kunnioittamisen, ihmisarvon ja lasten oikeuksien merkitystä. Opetuksessa aloitetaan oppilaan elämänkysymysten pohdinta ja avataan kristillistä näkökulmaa niihin. Keskeisiä sisältöjä ovat eettinen pohdinta, YK:n Lapsen oikeuksien sopimus ja Kultainen sääntö. Pohditaan oppilaiden arjesta nousevia kysymyksiä ja yhdistetään niitä valittuihin Raamatun kertomuksiin. Rohkaistaan oppilasta tunnistamaan ja ilmaisemaan tunteitaan sekä eläytymään toisen asemaan ja hyväksymään erilaisuutta. Pohditaan omia tekoja ja niiden seurauksia sekä vastuuta toisista ihmisistä, ympäristöstä ja luonnosta.

- elämän kunnioittamisen,ihmisarvon ja lasten oikeuksien merkitys
- omien tunteiden tunnistaminen ja ilmaiseminen, toisen asemaan ja hyväksymään erilaisuutta
- omat teot ja niiden seuraukset

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3	L2, L4
T2	S1	L1
T3	S1	L2, L7
T4	S2	L2, L3, L7
T5	S1, S3	L2, L6, L7
T6	S1, S2, S3	L2, L6, L7
T7	S3	L3, L7
T8	S1, S3	L1, L5, L6, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 herättää oppilaassa mielenkiinto uskonnon opiskelua kohtaan ja opastaa tuntemaan oman perheen uskonnollista ja katsomuksellista taustaa

- lähiympäristössä läsnä olevat uskonnot ja niiden keskeiset juhlat ja tavat

- elämän kunnioittamisen,ihmisarvon ja lasten oikeuksien merkitys
- omien tunteiden tunnistaminen ja ilmaiseminen, toisen asemaan ja hyväksymään erilaisuutta
- omat teot ja niiden seuraukset

- kirkkovuoden keskeiset juhlat: joulu ja pääsiäinen sekä niihin liittyvät Raamatun kertomukset ja perinteet
- kristilliseen elämänkaareen liittyvät juhlat
- erilaisten perheiden tapoja viettää uskonnollisia juhlia
- kristinuskon keskeiset käsitteet ja symbolit

T2 ohjata oppilasta tutustumaan opiskeltavan uskonnon keskeisiin käsitteisiin, kertomuksiin ja symboleihin

- kirkkovuoden keskeiset juhlat: joulu ja pääsiäinen sekä niihin liittyvät Raamatun kertomukset ja perinteet
- kristilliseen elämänkaareen liittyvät juhlat
- erilaisten perheiden tapoja viettää uskonnollisia juhlia
- kristinuskon keskeiset käsitteet ja symbolit

T3 ohjata oppilasta tutustumaan opiskeltavan uskonnon vuodenkiertoon, juhliin ja tapoihin

- kirkkovuoden keskeiset juhlat: joulu ja pääsiäinen sekä niihin liittyvät Raamatun kertomukset ja perinteet
- kristilliseen elämänkaareen liittyvät juhlat
- erilaisten perheiden tapoja viettää uskonnollisia juhlia
- kristinuskon keskeiset käsitteet ja symbolit

T4 kannustaa oppilasta tutustumaan luokan, koulun ja lähiympäristön uskontojen ja katsomusten tapoihin ja juhlaperinteisiin

- lähiympäristössä läsnä olevat uskonnot ja niiden keskeiset juhlat ja tavat

T5 rohkaista oppilasta tunnistamaan ja ilmaisemaan omia ajatuksiaan ja tunteitaan

- kirkkovuoden keskeiset juhlat: joulu ja pääsiäinen sekä niihin liittyvät Raamatun kertomukset ja perinteet
- kristilliseen elämänkaareen liittyvät juhlat
- erilaisten perheiden tapoja viettää uskonnollisia juhlia
- kristinuskon keskeiset käsitteet ja symbolit

- elämän kunnioittamisen,ihmisarvon ja lasten oikeuksien merkitys
- omien tunteiden tunnistaminen ja ilmaiseminen, toisen asemaan ja hyväksymään erilaisuutta
- omat teot ja niiden seuraukset

T6 ohjata oppilasta toimimaan oikeudenmukaisesti, eläytymään toisen asemaan sekä kunnioittamaan toisen ihmisen ajatuksia ja vakaumusta sekä ihmisoikeuksia

- kirkkovuoden keskeiset juhlat: joulu ja pääsiäinen sekä niihin liittyvät Raamatun kertomukset ja perinteet
- kristilliseen elämänkaareen liittyvät juhlat
- erilaisten perheiden tapoja viettää uskonnollisia juhlia
- kristinuskon keskeiset käsitteet ja symbolit

- lähiympäristössä läsnä olevat uskonnot ja niiden keskeiset juhlat ja tavat

- elämän kunnioittamisen,ihmisarvon ja lasten oikeuksien merkitys
- omien tunteiden tunnistaminen ja ilmaiseminen, toisen asemaan ja hyväksymään erilaisuutta

- omat teot ja niiden seuraukset

T7 ohjata oppilaita eettiseen pohdintaan sekä hahmottamaan, mitä tarkoittaa vastuu itsestä, yhteisöstä, ympäristöstä ja luonnosta

- elämän kunnioittamisen,ihmisarvon ja lasten oikeuksien merkitys
- omien tunteiden tunnistaminen ja ilmaiseminen, toisen asemaan ja hyväksymään erilaisuutta
- omat teot ja niiden seuraukset

T8 luoda oppilaalle tilaisuuksia harjoitella omien mielipiteiden esittämistä ja perustelemista sekä erilaisten mielipiteiden kuuntelemista ja ymmärtämistä

- elämän kunnioittamisen,ihmisarvon ja lasten oikeuksien merkitys
- omien tunteiden tunnistaminen ja ilmaiseminen, toisen asemaan ja hyväksymään erilaisuutta
- omat teot ja niiden seuraukset

- kirkkovuoden keskeiset juhlat: joulu ja pääsiäinen sekä niihin liittyvät Raamatun kertomukset ja perinteet
- kristilliseen elämänkaareen liittyvät juhlat
- erilaisten perheiden tapoja viettää uskonnollisia juhlia
- kristinuskon keskeiset käsitteet ja symbolit

Vuosiluokka 2

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa lähdetään liikkeelle oppilaan perheen ja suvun historiasta, uskonnoista ja katsomuksista. Opetuksessa huomioidaan erilaiset perhemuodot. Tutustutaan kirkkovuoden keskeisiin juhliin jouluun ja pääsiäiseen sekä niihin liittyviin Raamatun kertomuksiin ja perinteisiin. Opetuksessa käsitellään myös kristilliseen elämänkaareen liittyviä juhlia, niiden sisältöä ja merkitystä. Tarkastellaan perheiden erilaisia tapoja viettää vuodenkiertoon ja elämänkaareen liittyviä juhlia. Opiskellaan kirkkovuoteen ja lapsuuteen liittyviä virsiä ja musiikkia. Tutustutaan kristinuskoon ja seurakuntaan liittyviin keskeisiin käsitteisiin ja symboleihin. Tutustutaan kristilliseen jumalakäsitykseen ja kirkkorakennukseen.

- kirkkovuoden keskeiset juhlat: joulu ja pääsiäinen sekä niihin liittyvät Raamatun kertomukset ja perinteet
- kristilliseen elämänkaareen liittyvät juhlat
- erilaisten perheiden tapoja viettää uskonnollisia juhlia
- kristinuskon keskeiset käsitteet ja symbolit

S2 Uskontojen maailma

Tutustutaan kouluyhteisössä ja koulun lähiympäristössä läsnä oleviin uskontoihin, niiden keskeisiin juhliin ja tapoihin. Otetaan huomioon myös kristinuskon monimuotoisuus sekä uskonnottomuus.

- lähiympäristössä läsnä olevat uskonnot ja niiden keskeiset juhlat ja tavat

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa käsitellään elämän kunnioittamisen, ihmisarvon ja lasten oikeuksien merkitystä. Opetuksessa aloitetaan oppilaan elämänkysymysten pohdinta ja avataan kristillistä näkökulmaa niihin. Keskeisiä sisältöjä ovat eettinen pohdinta, YK:n Lapsen oikeuksien sopimus ja Kultainen sääntö. Pohditaan oppilaiden arjesta nousevia kysymyksiä ja yhdistetään niitä valittuihin Raamatun kertomuksiin. Rohkaistaan oppilasta tunnistamaan ja ilmaisemaan tunteitaan sekä eläytymään toisen asemaan ja hyväksymään erilaisuutta. Pohditaan omia tekoja ja niiden seurauksia sekä vastuuta toisista ihmisistä, ympäristöstä ja luonnosta.

- elämän kunnioittamisen,ihmisarvon ja lasten oikeuksien merkitys
- omien tunteiden tunnistaminen ja ilmaiseminen, toisen asemaan ja hyväksymään erilaisuutta
- omat teot ja niiden seuraukset

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3	L2, L4
T2	S1	L1
T3	S1	L2, L7
T4	S2	L2, L3, L7
T5	S1, S3	L2, L6, L7
T6	S1, S2, S3	L2, L6, L7
T7	S3	L3, L7
T8	S1, S3	L1, L5, L6, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 herättää oppilaassa mielenkiinto uskonnon opiskelua kohtaan ja opastaa tuntemaan oman perheen uskonnollista ja katsomuksellista taustaa

- elämän kunnioittamisen,ihmisarvon ja lasten oikeuksien merkitys
- omien tunteiden tunnistaminen ja ilmaiseminen, toisen asemaan ja hyväksymään erilaisuutta
- omat teot ja niiden seuraukset

- lähiympäristössä läsnä olevat uskonnot ja niiden keskeiset juhlat ja tavat

- kirkkovuoden keskeiset juhlat: joulu ja pääsiäinen sekä niihin liittyvät Raamatun kertomukset ja perinteet
- kristilliseen elämänkaareen liittyvät juhlat
- erilaisten perheiden tapoja viettää uskonnollisia juhlia
- kristinuskon keskeiset käsitteet ja symbolit

T2 ohjata oppilasta tutustumaan opiskeltavan uskonnon keskeisiin käsitteisiin, kertomuksiin ja symboleihin

- kirkkovuoden keskeiset juhlat: joulu ja pääsiäinen sekä niihin liittyvät Raamatun kertomukset ja perinteet
- kristilliseen elämänkaareen liittyvät juhlat
- erilaisten perheiden tapoja viettää uskonnollisia juhlia
- kristinuskon keskeiset käsitteet ja symbolit

T3 ohjata oppilasta tutustumaan opiskeltavan uskonnon vuodenkiertoon, juhliin ja tapoihin

- kirkkovuoden keskeiset juhlat: joulu ja pääsiäinen sekä niihin liittyvät Raamatun kertomukset ja perinteet
- kristilliseen elämänkaareen liittyvät juhlat
- erilaisten perheiden tapoja viettää uskonnollisia juhlia
- kristinuskon keskeiset käsitteet ja symbolit

T4 kannustaa oppilasta tutustumaan luokan, koulun ja lähiympäristön uskontojen ja katsomusten tapoihin ja juhlaperinteisiin

- lähiympäristössä läsnä olevat uskonnot ja niiden keskeiset juhlat ja tavat

T5 rohkaista oppilasta tunnistamaan ja ilmaisemaan omia ajatuksiaan ja tunteitaan

- kirkkovuoden keskeiset juhlat: joulu ja pääsiäinen sekä niihin liittyvät Raamatun kertomukset ja perinteet
- kristilliseen elämänkaareen liittyvät juhlat
- erilaisten perheiden tapoja viettää uskonnollisia juhlia
- kristinuskon keskeiset käsitteet ja symbolit

- elämän kunnioittamisen,ihmisarvon ja lasten oikeuksien merkitys
- omien tunteiden tunnistaminen ja ilmaiseminen, toisen asemaan ja hyväksymään erilaisuutta
- omat teot ja niiden seuraukset

T6 ohjata oppilasta toimimaan oikeudenmukaisesti, eläytymään toisen asemaan sekä kunnioittamaan toisen ihmisen ajatuksia ja vakaumusta sekä ihmisoikeuksia

- lähiympäristössä läsnä olevat uskonnot ja niiden keskeiset juhlat ja tavat

- elämän kunnioittamisen,ihmisarvon ja lasten oikeuksien merkitys
- omien tunteiden tunnistaminen ja ilmaiseminen, toisen asemaan ja hyväksymään erilaisuutta
- omat teot ja niiden seuraukset

- kirkkovuoden keskeiset juhlat: joulu ja pääsiäinen sekä niihin liittyvät Raamatun kertomukset ja perinteet
- kristilliseen elämänkaareen liittyvät juhlat
- erilaisten perheiden tapoja viettää uskonnollisia juhlia

- kristinuskon keskeiset käsitteet ja symbolit

T7 ohjata oppilaita eettiseen pohdintaan sekä hahmottamaan, mitä tarkoittaa vastuu itsestä, yhteisöstä, ympäristöstä ja luonnosta

- elämän kunnioittamisen,ihmisarvon ja lasten oikeuksien merkitys
- omien tunteiden tunnistaminen ja ilmaiseminen, toisen asemaan ja hyväksymään erilaisuutta
- omat teot ja niiden seuraukset

T8 luoda oppilaalle tilaisuuksia harjoitella omien mielipiteiden esittämistä ja perustelemista sekä erilaisten mielipiteiden kuuntelemista ja ymmärtämistä

- kirkkovuoden keskeiset juhlat: joulu ja pääsiäinen sekä niihin liittyvät Raamatun kertomukset ja perinteet
- kristilliseen elämänkaareen liittyvät juhlat
- erilaisten perheiden tapoja viettää uskonnollisia juhlia
- kristinuskon keskeiset käsitteet ja symbolit

- elämän kunnioittamisen,ihmisarvon ja lasten oikeuksien merkitys
- omien tunteiden tunnistaminen ja ilmaiseminen, toisen asemaan ja hyväksymään erilaisuutta
- omat teot ja niiden seuraukset

Ortodoksinen uskonto

Oppimäärän tehtävä vuosiluokilla 1-2

Vuosiluokilla 1-2 *uskonnon opetuksen tehtävänä on ohjata oppilaita tuntemaan ja arvostamaan omaa uskonnollista ja katsomuksellista taustaansa sekä kohtaamaan arvostavasti uskonnollista ja katsomuksellista moninaisuutta omassa luokassa ja koulussa sekä lähiympäristössä. Tähän opetus antaa perustietoja ja -taitoja sekä ajattelun välineitä. Oppilaita rohkaistaan tunnistamaan ja ilmaisemaan tunteitaan ja omia mielipiteitään sekä harjaantumaan toisten tunteiden tunnistamisessa ja mielipiteiden huomioon ottamisessa. Oppilaita kannustetaan ihmettelemään, kyselemään ja osallistumaan keskusteluun. Oppilaita ohjataan toimimaan vastuullisesti ja oikeudenmukaisesti.*

Uskonnon eri oppimäärät vuosiluokilla 1-2

Perusopetuslain 11§:n mukaan perusopetuksessa oppiaineena on uskonto tai elämänkatsomustieto. Uskonto toteutetaan saman lain 13§:n mukaan oppilaiden uskonnollisen yhdyskunnan mukaisesti oman uskonnon opetuksena erillisten oppimäärien mukaan. Oppiaineen yhtenäisyyden takaamiseksi kaikille oman uskonnon opetuksen muodoille on laadittu yhteiset tavoitteet ja keskeiset sisällöt.

Eri uskontojen oppimääräkuvauksissa tarkennetaan kaikille yhteisiä sisältöjä oppilaan oman uskonnon luonteen mukaisesti. Paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan perusteiden yhteisten tavoitteiden, sisältökuvausten ja eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvausten pohjalle.

Vuosiluokilla 1-2 uskonnon opetuksen tehtävänä on ohjata oppilaita tuntemaan ja arvostamaan omaa uskonnollista ja katsomuksellista taustaansa sekä kohtaamaan arvostavasti uskonnollista ja katsomuksellista moninaisuutta omassa luokassa ja koulussa sekä lähiympäristössä.

Vuosiluokka 1

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa otetaan huomioon perheiden erilaisuus, yhteys ortodoksisuuteen ja muihin kirkkoihin tai katsomuksiin. Opetuksessa aloitetaan mysteerioiden tarkastelu osana perheen ja lapsen omaa elämää. Tutustutaan alustavasti oman uskonnon piirteisiin ja kirkon keskeisiin käsitteisiin, sanastoon ja symboleihin sekä erilaisiin jumalanpalveluksiin. Tutkitaan kirkkoa rakennuksena. Tutustutaan omaan seurakuntaan sekä ortodoksisen kirkkovuoden keskeisimpiin juhliin vuoden kristillisen juhlakierron mukaisesti. Tarkastelussa otetaan huomioon kirkkovuoden juhlien perinteet ja tavat sekä joitakin niihin liittyviä pyhiä ihmisiä. Tutustutaan oppilaan omaan nimikkopyhään.

- Raamattu
- keskeiset ortodoksiset käsitteet, sanasto, symbolit, jumalanpalvelus
- kirkko
- kirkkovuoden keskeiset juhlat
- erilaisten perheiden tapoja viettää uskonnollisia juhlia

S2 Uskontojen maailma

Tutustutaan oman luokan oppilaiden, koulun ja lähiympäristön uskontoihin, katsomuksiin ja uskonnottomuuteen koulun arjen tapahtumien ja juhlien yhteydessä. Opetuksessa huomioidaan juhlien sisällöissä tai kirkollisissa tapahtumissa mahdollinen ortodoksinen näkökulma. Tutustutaan oppilaan ortodoksiseen perinnetaustaan osana monikulttuurista ortodoksisuutta.

- lähiympäristössä läsnä olevat uskonnot ja niiden keskeiset juhlat ja tavat

S3 Hyvä elämä

Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon ortodoksiseen ihmiskäsitykseen liittyvä opetus vapaudesta ja vastuusta sekä ihmisen kokonaisvaltainen hyvinvointi. Perehdytään vastuuseen ympäristöstä ja luonnosta sekä tunnistetaan elämän ainutkertaisuus. Pyritään eläytymään toisen asemaan ja pohditaan ihmiselämään liittyviä kysymyksiä kuten toisesta välittäminen, anteeksiantaminen, rehellisyys, huolenpito, rakkaus niin perheessä kuin kouluyhteisössäkin. Selvitetään YK:n Lapsen oikeuksien sopimuksen merkitystä oppilaan omassa elämässä. Tarkastellaan elämää ja kuolemaa sekä eettisiä kysymyksiä Vanhan ja Uuden Testamentin kertomusten ja arjen esimerkkien avulla.

- vapaus ja vastuu
- elämän kunnioittamisen,ihmisarvon ja lasten oikeuksien merkitys
- omien tunteiden tunnistaminen ja ilmaiseminen, toisen asemaan eläytyminen, toisen ajatusten kunnioittaminen

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3	L2, L4
T2	S1	L1
T3	S1	L2, L3, L7
T4	S2	L2, L3, L7
T5	S1, S3	L2, L6, L7
T6	S1, S2, S3	L2, L6, L7
T7	S3	L3, L7
T8	S1, S3	L1, L5, L6, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 herättää oppilaassa mielenkiinto uskonnon opiskelua kohtaan ja opastaa tuntemaan oman perheen uskonnollista ja katsomuksellista taustaa

- vapaus ja vastuu
- elämän kunnioittamisen,ihmisarvon ja lasten oikeuksien merkitys
- omien tunteiden tunnistaminen ja ilmaiseminen, toisen asemaan eläytyminen, toisen ajatusten kunnioittaminen

- lähiympäristössä läsnä olevat uskonnot ja niiden keskeiset juhlat ja tavat

- Raamattu
- keskeiset ortodoksiset käsitteet, sanasto, symbolit, jumalanpalvelus
- kirkko
- kirkkovuoden keskeiset juhlat
- erilaisten perheiden tapoja viettää uskonnollisia juhlia

T2 ohjata oppilasta tutustumaan opiskeltavan uskonnon keskeisiin käsitteisiin, kertomuksiin ja symboleihin

- Raamattu
- keskeiset ortodoksiset käsitteet, sanasto, symbolit, jumalanpalvelus
- kirkko
- kirkkovuoden keskeiset juhlat
- erilaisten perheiden tapoja viettää uskonnollisia juhlia

T3 ohjata oppilasta tutustumaan opiskeltavan uskonnon vuodenkiertoon, juhliin ja tapoihin

- Raamattu
- keskeiset ortodoksiset käsitteet, sanasto, symbolit, jumalanpalvelus
- kirkko
- kirkkovuoden keskeiset juhlat
- erilaisten perheiden tapoja viettää uskonnollisia juhlia

T4 kannustaa oppilasta tutustumaan luokan, koulun ja lähiympäristön uskontojen ja katsomusten tapoihin ja juhlaperinteisiin

- lähiympäristössä läsnä olevat uskonnot ja niiden keskeiset juhlat ja tavat

T5 rohkaista oppilasta tunnistamaan ja ilmaisemaan omia ajatuksiaan ja tunteitaan

- vapaus ja vastuu
- elämän kunnioittamisen,ihmisarvon ja lasten oikeuksien merkitys
- omien tunteiden tunnistaminen ja ilmaiseminen, toisen asemaan eläytyminen, toisen ajatusten kunnioittaminen

- Raamattu
- keskeiset ortodoksiset käsitteet, sanasto, symbolit, jumalanpalvelus
- kirkko
- kirkkovuoden keskeiset juhlat
- erilaisten perheiden tapoja viettää uskonnollisia juhlia

T6 ohjata oppilasta toimimaan oikeudenmukaisesti, eläytymään toisen asemaan sekä kunnioittamaan toisen ihmisen ajatuksia ja vakaumusta sekä ihmisoikeuksia

- lähiympäristössä läsnä olevat uskonnot ja niiden keskeiset juhlat ja tavat

- vapaus ja vastuu
- elämän kunnioittamisen,ihmisarvon ja lasten oikeuksien merkitys
- omien tunteiden tunnistaminen ja ilmaiseminen, toisen asemaan eläytyminen, toisen ajatusten kunnioittaminen

- Raamattu
- keskeiset ortodoksiset käsitteet, sanasto, symbolit, jumalanpalvelus
- kirkko
- kirkkovuoden keskeiset juhlat
- erilaisten perheiden tapoja viettää uskonnollisia juhlia

T7 ohjata oppilaita eettiseen pohdintaan sekä hahmottamaan, mitä tarkoittaa vastuu itsestä, yhteisöstä, ympäristöstä ja luonnosta

- vapaus ja vastuu
- elämän kunnioittamisen,ihmisarvon ja lasten oikeuksien merkitys
- omien tunteiden tunnistaminen ja ilmaiseminen, toisen asemaan eläytyminen, toisen ajatusten kunnioittaminen

T8 luoda oppilaalle tilaisuuksia harjoitella omien mielipiteiden esittämistä ja perustelemista sekä erilaisten mielipiteiden kuuntelemista ja ymmärtämistä

- vapaus ja vastuu
- elämän kunnioittamisen,ihmisarvon ja lasten oikeuksien merkitys
- omien tunteiden tunnistaminen ja ilmaiseminen, toisen asemaan eläytyminen, toisen ajatusten kunnioittaminen

- Raamattu
- keskeiset ortodoksiset käsitteet, sanasto, symbolit, jumalanpalvelus
- kirkko
- kirkkovuoden keskeiset juhlat
- erilaisten perheiden tapoja viettää uskonnollisia juhlia

Vuosiluokka 2

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa otetaan huomioon perheiden erilaisuus, yhteys ortodoksisuuteen ja muihin kirkkoihin tai katsomuksiin. Opetuksessa aloitetaan mysteerioiden tarkastelu osana perheen ja lapsen omaa elämää. Tutustutaan alustavasti oman uskonnon piirteisiin ja kirkon keskeisiin käsitteisiin, sanastoon ja symboleihin sekä erilaisiin jumalanpalveluksiin. Tutkitaan kirkkoa rakennuksena. Tutustutaan omaan seurakuntaan sekä ortodoksisen kirkkovuoden keskeisimpiin juhliin vuoden kristillisen juhlakierron mukaisesti. Tarkastelussa otetaan huomioon kirkkovuoden juhlien perinteet ja tavat sekä joitakin niihin liittyviä pyhiä ihmisiä. Tutustutaan oppilaan omaan nimikkopyhään.

- Raamattu
- keskeiset ortodoksiset käsitteet, sanasto, symbolit, jumalanpalvelus
- kirkko
- kirkkovuoden keskeiset juhlat
- erilaisten perheiden tapoja viettää uskonnollisia juhlia

S2 Uskontojen maailma

Tutustutaan oman luokan oppilaiden, koulun ja lähiympäristön uskontoihin, katsomuksiin ja uskonnottomuuteen koulun arjen tapahtumien ja juhlien yhteydessä. Opetuksessa huomioidaan juhlien sisällöissä tai kirkollisissa tapahtumissa mahdollinen ortodoksinen näkökulma. Tutustutaan oppilaan ortodoksiseen perinnetaustaan osana monikulttuurista ortodoksisuutta.

- lähiympäristössä läsnä olevat uskonnot ja niiden keskeiset juhlat ja tavat

S3 Hyvä elämä

Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon ortodoksiseen ihmiskäsitykseen liittyvä opetus vapaudesta ja vastuusta sekä ihmisen kokonaisvaltainen hyvinvointi. Perehdytään vastuuseen ympäristöstä ja luonnosta sekä tunnistetaan elämän ainutkertaisuus. Pyritään eläytymään toisen asemaan ja pohditaan ihmiselämään liittyviä kysymyksiä kuten toisesta välittäminen, anteeksiantaminen, rehellisyys, huolenpito, rakkaus niin perheessä kuin kouluyhteisössäkin. Selvitetään YK:n Lapsen oikeuksien sopimuksen merkitystä oppilaan omassa elämässä. Tarkastellaan elämää ja kuolemaa sekä eettisiä kysymyksiä Vanhan ja Uuden Testamentin kertomusten ja arjen esimerkkien avulla.

- vapaus ja vastuu
- elämän kunnioittamisen,ihmisarvon ja lasten oikeuksien merkitys
- omien tunteiden tunnistaminen ja ilmaiseminen, toisen asemaan eläytyminen, toisen ajatusten kunnioittaminen

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3	L2, L4
T2	S1	L1
T3	S1	L2, L3, L7
T4	S2	L2, L3, L7
T5	S1, S3	L2, L6, L7
T6	S1, S2, S3	L2, L6, L7
T7	S3	L3, L7
T8	S1, S3	L1, L5, L6, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 herättää oppilaassa mielenkiinto uskonnon opiskelua kohtaan ja opastaa tuntemaan oman perheen uskonnollista ja katsomuksellista taustaa

- vapaus ja vastuu
- elämän kunnioittamisen,ihmisarvon ja lasten oikeuksien merkitys
- omien tunteiden tunnistaminen ja ilmaiseminen, toisen asemaan eläytyminen, toisen ajatusten kunnioittaminen

- Raamattu
- keskeiset ortodoksiset käsitteet, sanasto, symbolit, jumalanpalvelus
- kirkko
- kirkkovuoden keskeiset juhlat
- erilaisten perheiden tapoja viettää uskonnollisia juhlia

- lähiympäristössä läsnä olevat uskonnot ja niiden keskeiset juhlat ja tavat

T2 ohjata oppilasta tutustumaan opiskeltavan uskonnon keskeisiin käsitteisiin, kertomuksiin ja symboleihin

- Raamattu
- keskeiset ortodoksiset käsitteet, sanasto, symbolit, jumalanpalvelus
- kirkko
- kirkkovuoden keskeiset juhlat
- erilaisten perheiden tapoja viettää uskonnollisia juhlia

T3 ohjata oppilasta tutustumaan opiskeltavan uskonnon vuodenkiertoon, juhliin ja tapoihin

- Raamattu
- keskeiset ortodoksiset käsitteet, sanasto, symbolit, jumalanpalvelus
- kirkko
- kirkkovuoden keskeiset juhlat
- erilaisten perheiden tapoja viettää uskonnollisia juhlia

T4 kannustaa oppilasta tutustumaan luokan, koulun ja lähiympäristön uskontojen ja katsomusten tapoihin ja juhlaperinteisiin

- lähiympäristössä läsnä olevat uskonnot ja niiden keskeiset juhlat ja tavat

T5 rohkaista oppilasta tunnistamaan ja ilmaisemaan omia ajatuksiaan ja tunteitaan

- Raamattu
- keskeiset ortodoksiset käsitteet, sanasto, symbolit, jumalanpalvelus
- kirkko
- kirkkovuoden keskeiset juhlat
- erilaisten perheiden tapoja viettää uskonnollisia juhlia

- vapaus ja vastuu
- elämän kunnioittamisen,ihmisarvon ja lasten oikeuksien merkitys
- omien tunteiden tunnistaminen ja ilmaiseminen, toisen asemaan eläytyminen, toisen ajatusten kunnioittaminen

T6 ohjata oppilasta toimimaan oikeudenmukaisesti, eläytymään toisen asemaan sekä kunnioittamaan toisen ihmisen ajatuksia ja vakaumusta sekä ihmisoikeuksia

- lähiympäristössä läsnä olevat uskonnot ja niiden keskeiset juhlat ja tavat

- vapaus ja vastuu
- elämän kunnioittamisen,ihmisarvon ja lasten oikeuksien merkitys
- omien tunteiden tunnistaminen ja ilmaiseminen, toisen asemaan eläytyminen, toisen ajatusten kunnioittaminen

- Raamattu
- keskeiset ortodoksiset käsitteet, sanasto, symbolit, jumalanpalvelus
- kirkko
- kirkkovuoden keskeiset juhlat
- erilaisten perheiden tapoja viettää uskonnollisia juhlia

T7 ohjata oppilaita eettiseen pohdintaan sekä hahmottamaan, mitä tarkoittaa vastuu itsestä, yhteisöstä, ympäristöstä ja luonnosta

- vapaus ja vastuu
- elämän kunnioittamisen,ihmisarvon ja lasten oikeuksien merkitys
- omien tunteiden tunnistaminen ja ilmaiseminen, toisen asemaan eläytyminen, toisen ajatusten kunnioittaminen

T8 luoda oppilaalle tilaisuuksia harjoitella omien mielipiteiden esittämistä ja perustelemista sekä erilaisten mielipiteiden kuuntelemista ja ymmärtämistä

- Raamattu
- keskeiset ortodoksiset käsitteet, sanasto, symbolit, jumalanpalvelus
- kirkko
- kirkkovuoden keskeiset juhlat

- erilaisten perheiden tapoja viettää uskonnollisia juhlia

- vapaus ja vastuu
- elämän kunnioittamisen,ihmisarvon ja lasten oikeuksien merkitys
- omien tunteiden tunnistaminen ja ilmaiseminen, toisen asemaan eläytyminen, toisen ajatusten kunnioittaminen

33.6.7. Elämänkatsomustieto

Elämänkatsomustiedon tehtävä

Elämänkatsomustiedon opetuksen ydintehtävänä on edistää oppilaiden kykyä etsiä hyvää elämää. Elämänkatsomustiedossa ihmiset ymmärretään kulttuuriaan uusintavina ja luovina toimijoina, jotka kokevat ja tuottavat merkityksiä keskinäisessä toiminnassaan ja kanssakäymisissä ympäröivän maailman kanssa. Katsomuksia, inhimillisiä käytäntöjä ja niitä koskevia merkityksiä pidetään yksilöiden, yhteisöjen ja kulttuuriperinnön vuorovaikutuksen tuloksina. Elämänkatsomustiedossa painotetaan ihmisten kykyä vaikuttaa aktiivisesti omaan ajatteluunsa ja toimintaansa. Tämä koskee myös oppilaiden opiskelua ja oppimista. Siksi on keskeistä sovittaa opetukseen ja opiskeluun oppilaan oma ajattelu- ja kokemusmaailma.

Elämänkatsomustiedon opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden valmiuksia kasvaa itsenäiseksi, suvaitsevaiseksi, vastuulliseksi ja arvostelukykyiseksi yhteisönsä jäseneksi. Tavoitteena on täysivaltainen demokraattinen kansalaisuus globalisoituvassa ja nopeasti muuttuvassa maailmassa. Tämä edellyttää elämänkatsomustiedon opetukselta monipuolisen katsomuksellisen ja kulttuurisen yleissivistyksen kartuttamisen lisäksi eettisen ja kriittisen ajattelu- ja toimintakyvyn sekä oppimisen taitojen kehittämistä. Elämänkatsomustiedossa kriittinen ajattelu ymmärretään perusteita etsivänä, asiayhteydet hahmottavana ja tilannetajuisena sekä itseään korjaavana. Siihen liittyy avoin ja pohdiskeleva asenne.

Elämänkatsomustieto tukee laaja-alaisen osaamisen kehittymistä, erityisesti ajattelun ja oppimaan oppimisen taitoja, kulttuurisen osaamisen, vuorovaikutuksen ja ilmaisun taitoja, itsestä huolehtimista ja arjentaitoja sekä osallistumista, vaikuttamista ja vastuullisuutta.

Elämänkatsomustiedon tehtävä vuosiluokilla 1-2

Vuosiluokilla 1-2 *elämänkatsomustiedon opetuksen painopiste on oppilaiden yhteistyö- ja vuorovaikutustaitojen, ilmaisun sekä ajattelun ja oppimisen taitojen kehittämisessä. Oppilaan omaa ajattelua ja kokemuksia kuuntelemalla ja arvostamalla vaikutetaan terveen itsetunnon ja myönteisen minäkuvan rakentumiseen.*

- **Elämänkatsomuksen** opetuksen painopiste on oppilaiden yhteistyö- ja vuorovaikutustaitojen, ilmaisun sekä ajattelun ja oppimisen taitojen kehittämisessä.
- Oppilaan omaa ajattelua ja kokemuksia kuuntelemalla ja arvostamalla vaikutetaan terveen itsetunnon ja myönteisen minäkuvan rakentumiseen

Elämänkatsomustiedon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 1-2

Työtapojen valinnassa on oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä luoda turvallinen ja avoin psyykkinen ja sosiaalinen oppimisympäristö, jossa oppilas kokee tulevansa kuulluksi ja arvostetuksi. Työskentelyssä tuetaan oppimisen itsesäätelytaitojen kehittymistä. Fyysistä oppimisympäristöä kehitetään erilaiset oppimisen ja työskentelemisen tavat huomioivaksi ja joustavasti muunneltavaksi. Yhteisiä, opettajan ohjaamia tutkimuskeskusteluja rikastetaan toiminnallisilla aktiviteeteilla, saduilla, kertomuksilla, leikeillä, musiikilla, kuvataiteella ja draamalla. Toiminnassa otetaan huomioon lasten elinympäristön digitalisoituminen.

- Työtapojen valinnassa on oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä luoda turvallinen ja avoin psyykkinen ja sosiaalinen oppimisympäristö.
- Työskentelyssä tuetaan oppimisen itsesäätelytaitojen kehittymistä.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki elämänkatsomustiedossa vuosiluokilla 1-2

Oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä ohjauksen ja tuen järjestämisessä on vahvistaa oppilaan osallisuuden ja minäpystyvyyden kokemusta. Elämänkatsomustieto oppiaineena tukee oppilaan hyvinvointia, kehitystä ja oppimista tarjoamalla mahdollisuuksia ja käsitteellisiä välineitä tutkia, jäsentää ja rakentaa omaa katsomuksellista identiteettiä yhdessä muiden kanssa. Ohjausta ja tukea tarvitaan erityisesti vuorovaikutus- ja ajattelutaitojen kehittymiseen. Oppilaiden yksilöllisen tuen tarpeet otetaan huomioon työtapojen valinnassa.

- Oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä ohjauksen ja tuen järjestämisessä on vahvistaa oppilaan osallisuuden ja minäpystyvyyden kokemusta.
- Ohjausta ja tukea tarvitaan erityisesti vuorovaikutus- ja ajattelutaitojen kehittymiseen.
- Oppilaiden yksilöllisen tuen tarpeet otetaan huomioon työtapojen valinnassa.

Oppilaan oppimisen arviointi elämänkatsomustiedossa vuosiluokilla 1-2

Oppimisen arviointi on oppilaita ohjaavaa ja kannustavaa. Monipuolinen palaute rakentuu osaksi työskentelyä ja yhteisiä keskusteluja. Se tukee ja vahvistaa oppilaiden osallisuuden ja minäpystyvyyden kokemusta. Palaute ohjaa oppilaita yhteistyötaidoissa ja rohkaisee ilmaisemaan ajatuksiaan. Opetuksessa annetaan tilaa ja oppilaita kannustetaan ihmettelyyn, kysymiseen sekä omien mielipiteiden perusteluun ja toisten näkemysten kuunteluun. Monipuoliset työtavat luovat oppilaille mahdollisuuksia osoittaa ja itse huomata edistymistään ja osaamistaan.

Oppimisprosessin kannalta keskeisiä arvioinnin ja palautteen antamisen kohteita elämänkatsomustiedossa ovat

- edistyminen lähiympäristön katsomuksellisten ilmiöiden tunnistamisessa ja nimeämisessä

- edistyminen ryhmässä toimimisen taidoissa

- edistymien ajatusten ilmaisemisessa ja toisten kuuntelemisessa.

Oppimisprosessin kannalta keskeisiä arvioinnin ja palautteen antamisen kohteita elämänkatsomustiedossa ovat

- edistyminen lähiympäristön katsomuksellisten ilmiöiden tunnistamisessa ja nimeämisessä
- edistyminen ryhmässä toimimisen taidoissa
- edistymien ajatusten ilmaisemisessa ja toisten kuuntelemisessa.

Vuosiluokka 1

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Kasvaminen hyvään elämään

Harjoitetaan keskustelutaitoja opettelemalla kuuntelemaan toisia kunnioittavasti ja harjoittelemalla selkeää itseilmaisua. Pohditaan yhdessä hyvän, oikean ja väärän merkityksiä ja niiden erottamista sekä ihmisen hyvyyttä. Tutkitaan ystävyyden sisältöä ja merkitystä lasten elämässä.

- vuorovaikutustaidot
- oikea ja väärä, hyvyys

- ystävyys

S2 Erilaisia elämäntapoja

Pohditaan kysymystä ”Kuka minä olen?” sekä erilaisia tapoja elää ja ajatella. Tutkitaan erilaisia elämäntapoja liittyen erityisesti oppilaan omaan koti- ja kulttuuritaustaan.

- minä ja elämänpiirini
- olemme erilaisia

S3 Yhteiselämän perusteita

Perehdytään ihmisten yhteiselämän perusteisiin tutkimalla esimerkiksi säännön, luottamuksen, rehellisyyden ja reiluuden merkityksiä erilaisissa oppilaan elämään liittyvissä arkipäivän tilanteissa ja ympäristöissä. Tutustutaan alustavasti lapsen oikeuksiin ja lapsen asemaan erilaisissa yhteisöissä.

- arjen yhteiselämä
- lasten oikeudet

S4 Luonto ja kestävä tulevaisuus

Tutkitaan erilaisia elämänmuotoja maapallolla pohtien samalla elämän rajallisuutta. Perehdytään kertomuksiin maailman synnystä. Tutkitaan oppilaan omaa lähiympäristöä ja tarkastellaan omien valintojen ja toiminnan vaikutusta siihen. Etsitään luontoon liittyviä merkityksellisiä kokemuksia.

- elämän monimuotoisuus ihmisten kesken ja luonnossa
- kertomuksia maailman synnystä
- ihmisen ja luonnon vuorovaikutus

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3, S4	L1, L2, L4
T2	S2	L1, L2, L7
T3	S1	L1, L2, L7
T4	S1, S2, S3, S4	L1, L2, L7
T5	S1, S2, S3, S4	L1, L3, L4
T6	S1, S2, S3, S4	L1, L3, L7
T7	S2	L2, L4
T8	S1, S2, S3, S4	L2, L3, L7
T9	S4	L3, L5, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 ohjata oppilasta kuuntelemaan toisten oppilaiden mielipiteitä ja ajattelua

- arjen yhteiselämä

- lasten oikeudet

- elämän monimuotoisuus ihmisten kesken ja luonnossa
- kertomuksia maailman synnystä
- ihmisen ja luonnon vuorovaikutus

- vuorovaikutustaidot
- oikea ja väärä, hyvyys
- ystävyys

- minä ja elämänpiirini
- olemme erilaisia

T2 rohkaista oppilasta ilmaisemaan omaa ajatteluaan ja tunteitaan eri tavoin

- minä ja elämänpiirini
- olemme erilaisia

T3 ohjata oppilasta arvostamaan omaa ja muiden ajattelua

- vuorovaikutustaidot
- oikea ja väärä, hyvyys
- ystävyys

T4 edistää oppilaan taitoa tehdä kysymyksiä ja esittää perusteltuja väitteitä

- arjen yhteiselämä
- lasten oikeudet

- minä ja elämänpiirini
- olemme erilaisia

- vuorovaikutustaidot
- oikea ja väärä, hyvyys
- ystävyys

- elämän monimuotoisuus ihmisten kesken ja luonnossa
- kertomuksia maailman synnystä
- ihmisen ja luonnon vuorovaikutus

T5 ohjata oppilasta tunnistamaan kokemiensa arkipäiväisten tilanteiden syitä ja seurauksia sekä eettisiä ulottuvuuksia

- vuorovaikutustaidot
- oikea ja väärä, hyvyys
- ystävyys

- minä ja elämänpiirini
- olemme erilaisia

- elämän monimuotoisuus ihmisten kesken ja luonnossa
- kertomuksia maailman synnystä
- ihmisen ja luonnon vuorovaikutus

- arjen yhteiselämä
- lasten oikeudet

T6 rohkaista oppilasta pohtimaan oikean ja väärän eroa sekä hyvyyttä

- minä ja elämänpiirini
- olemme erilaisia

- vuorovaikutustaidot
- oikea ja väärä, hyvyys
- ystävyys

- arjen yhteiselämä
- lasten oikeudet

- elämän monimuotoisuus ihmisten kesken ja luonnossa
- kertomuksia maailman synnystä
- ihmisen ja luonnon vuorovaikutus

T7 opastaa oppilasta tuntemaan lähiympäristön tapakulttuureja

- minä ja elämänpiirini
- olemme erilaisia

T8 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisten yhteiselämän perusteita

- arjen yhteiselämä
- lasten oikeudet

- vuorovaikutustaidot
- oikea ja väärä, hyvyys
- ystävyys

- elämän monimuotoisuus ihmisten kesken ja luonnossa
- kertomuksia maailman synnystä
- ihmisen ja luonnon vuorovaikutus

- minä ja elämänpiirini
- olemme erilaisia

T9 ohjata oppilasta kunnioittamaan ja arvostamaan omaa ympäristöään ja luontoa

- elämän monimuotoisuus ihmisten kesken ja luonnossa
- kertomuksia maailman synnystä
- ihmisen ja luonnon vuorovaikutus

Vuosiluokka 2

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Kasvaminen hyvään elämään

Harjoitetaan keskustelutaitoja opettelemalla kuuntelemaan toisia kunnioittavasti ja harjoittelemalla selkeää itseilmaisua. Pohditaan yhdessä hyvän, oikean ja väärän merkityksiä ja niiden erottamista sekä ihmisen hyvyyttä. Tutkitaan ystävyyden sisältöä ja merkitystä lasten elämässä.

- vuorovaikutustaidot
- oikea ja väärä, hyvyys
- ystävyys

S2 Erilaisia elämäntapoja

Pohditaan kysymystä ”Kuka minä olen?” sekä erilaisia tapoja elää ja ajatella. Tutkitaan erilaisia elämäntapoja liittyen erityisesti oppilaan omaan koti- ja kulttuuritaustaan.

- minä ja elämänpiirini
- olemme erilaisia

S3 Yhteiselämän perusteita

Perehdytään ihmisten yhteiselämän perusteisiin tutkimalla esimerkiksi säännön, luottamuksen, rehellisyyden ja reiluuden merkityksiä erilaisissa oppilaan elämään liittyvissä arkipäivän tilanteissa ja ympäristöissä. Tutustutaan alustavasti lapsen oikeuksiin ja lapsen asemaan erilaisissa yhteisöissä.

- arjen yhteiselämä
- lasten oikeudet

S4 Luonto ja kestävä tulevaisuus

Tutkitaan erilaisia elämänmuotoja maapallolla pohtien samalla elämän rajallisuutta. Perehdytään kertomuksiin maailman synnystä. Tutkitaan oppilaan omaa lähiympäristöä ja tarkastellaan omien valintojen ja toiminnan vaikutusta siihen. Etsitään luontoon liittyviä merkityksellisiä kokemuksia.

- elämän monimuotoisuus ihmisten kesken ja luonnossa
- kertomuksia maailman synnystä
- ihmisen ja luonnon vuorovaikutus

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3, S4	L1, L2, L4
T2	S2	L1, L2, L7
T3	S1	L1, L2, L7
T4	S1, S2, S3, S4	L1, L2, L7
T5	S1, S2, S3, S4	L1, L3, L4
T6	S1, S2, S3, S4	L1, L3, L7
T7	S2	L2, L4
T8	S1, S2, S3, S4	L2, L3, L7
T9	S4	L3, L5, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 ohjata oppilasta kuuntelemaan toisten oppilaiden mielipiteitä ja ajattelua

- elämän monimuotoisuus ihmisten kesken ja luonnossa
- kertomuksia maailman synnystä
- ihmisen ja luonnon vuorovaikutus

- vuorovaikutustaidot
- oikea ja väärä, hyvyys
- ystävyys

- minä ja elämänpiirini
- olemme erilaisia

- arjen yhteiselämä
- lasten oikeudet

T2 rohkaista oppilasta ilmaisemaan omaa ajatteluaan ja tunteitaan eri tavoin

- minä ja elämänpiirini
- olemme erilaisia

T3 ohjata oppilasta arvostamaan omaa ja muiden ajattelua

- vuorovaikutustaidot
- oikea ja väärä, hyvyys
- ystävyys

T4 edistää oppilaan taitoa tehdä kysymyksiä ja esittää perusteltuja väitteitä

- arjen yhteiselämä

- lasten oikeudet

- elämän monimuotoisuus ihmisten kesken ja luonnossa
- kertomuksia maailman synnystä
- ihmisen ja luonnon vuorovaikutus

- vuorovaikutustaidot
- oikea ja väärä, hyvyys
- ystävyys

- minä ja elämänpiirini
- olemme erilaisia

T5 ohjata oppilasta tunnistamaan kokemiensa arkipäiväisten tilanteiden syitä ja seurauksia sekä eettisiä ulottuvuuksia

- minä ja elämänpiirini
- olemme erilaisia

- vuorovaikutustaidot
- oikea ja väärä, hyvyys
- ystävyys

- arjen yhteiselämä
- lasten oikeudet

- elämän monimuotoisuus ihmisten kesken ja luonnossa
- kertomuksia maailman synnystä
- ihmisen ja luonnon vuorovaikutus

T6 rohkaista oppilasta pohtimaan oikean ja väärän eroa sekä hyvyyttä

- vuorovaikutustaidot
- oikea ja väärä, hyvyys
- ystävyys

- elämän monimuotoisuus ihmisten kesken ja luonnossa
- kertomuksia maailman synnystä
- ihmisen ja luonnon vuorovaikutus

- minä ja elämänpiirini
- olemme erilaisia

- arjen yhteiselämä
- lasten oikeudet

T7 opastaa oppilasta tuntemaan lähiympäristön tapakulttuureja

- minä ja elämänpiirini
- olemme erilaisia

T8 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisten yhteiselämän perusteita

- arjen yhteiselämä
- lasten oikeudet

- vuorovaikutustaidot
- oikea ja väärä, hyvyys
- ystävyys

- minä ja elämänpiirini
- olemme erilaisia

- elämän monimuotoisuus ihmisten kesken ja luonnossa
- kertomuksia maailman synnystä
- ihmisen ja luonnon vuorovaikutus

T9 ohjata oppilasta kunnioittamaan ja arvostamaan omaa ympäristöään ja luontoa

- elämän monimuotoisuus ihmisten kesken ja luonnossa
- kertomuksia maailman synnystä
- ihmisen ja luonnon vuorovaikutus

33.6.8. Musiikki

Oppiaineen tehtävä

Musiikin opetuksen tehtävänä on luoda edellytykset monipuoliseen musiikilliseen toimintaan ja aktiiviseen kulttuuriseen osallisuuteen. Opetus ohjaa oppilaita tulkitsemaan musiikin monia merkityksiä eri kulttuureissa sekä yksilöiden ja yhteisöjen toiminnoissa. Oppilaiden musiikillinen osaaminen laajenee, mikä vahvistaa myönteistä suhdetta musiikkiin ja luo pohjaa musiikin elinikäiselle harrastamiselle. Musiikin opetus rakentaa arvostavaa ja uteliasta suhtautumista musiikkiin ja kulttuuriseen monimuotoisuuteen.

Toiminnallinen musiikin opetus ja opiskelu edistävät oppilaiden musiikillisten taitojen ja ymmärryksen kehittymistä, kokonaisvaltaista kasvua ja kykyä toimia yhteistyössä muiden kanssa. Näitä vahvistetaan ottamalla musiikin opetuksessa huomioon oppilaiden musiikilliset kiinnostuksen kohteet, muut oppiaineet, eheyttävät teemat, koulun juhlat ja tapahtumat sekä koulun ulkopuolella tapahtuva toiminta. Oppilaiden ajattelua ja oivalluskykyä kehitetään tarjoamalla säännöllisesti mahdollisuuksia äänen ja musiikin parissa toimimiseen, säveltämiseen sekä muuhun luovaan tuottamiseen. Musiikin opetuksessa oppilaat opiskelevat musiikkia monipuolisesti, mikä edesauttaa heidän ilmaisutaitojensa kehittymistä.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 1-2

Vuosiluokkien 1-2 *musiikin opetuksessa oppilaat voivat yhdessä havaita ja kokea, kuinka jokainen on musiikissa ainutlaatuinen ja kuinka musiikillinen toiminta luo parhaimmillaan iloa ja yhteenkuuluvuuden tunnetta. Musiikin opetus tukee kinesteettisen ja auditiivisen hahmottamiskyvyn, terveen äänenkäytön sekä myönteisen musiikkisuhteen kehittymistä. Musiikkikäsitteiden ja ilmaisukeinojen oppimisen perustana ovat laulamisen, soittamisen, säveltämisen, musiikkiliikunnan ja kuuntelun yhteydessä saadut kokemukset ja niistä keskusteleminen. Oppilaiden luovaa musiikillista ajattelua sekä esteettistä ja musiikillista ymmärrystä edistetään luomalla tilanteita, joissa oppilaat voivat suunnitella ja toteuttaa erilaisia*

äänikokonaisuuksia sekä käyttää mielikuvitustaan ja kekseliäisyyttään yksin tai yhdessä muiden kanssa. Musiikillinen toiminta liittyy luontevasti eheyttävään opiskeluun koulun arjessa ja juhlassa.

- Musiikillinen toiminta luo iloa ja yhteenkuuluvuuden tunnetta.
- Musiikin opetus tukee kinesteettisen ja auditiivisen hahmottamiskyvyn, terveen äänenkäytön sekä myönteisen musiikkisuhteen kehittymistä.
- Musiikillinen toiminta liittyy luontevasti eheyttävään opiskeluun koulun arjessa ja juhlassa.

Musiikin oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 1-2

Tavoitteena on luoda pedagogisesti monipuolisia ja joustavia musiikin opiskelukokonaisuuksia, joissa musiikin opetuksen erilaiset työtavat ja vuorovaikutustilanteet sekä yhteismusisointi ja muu musiikillinen yhteistoiminta on mahdollista. Oppimisen ilo, luovaan ajatteluun rohkaiseva ilmapiiri sekä myönteiset musiikkikokemukset ja -elämykset innostavat oppilaita kehittämään musiikillisia taitojaan. Opetustilanteissa luodaan mahdollisuuksia tieto- ja viestintäteknologian käyttöön musiikillisessa toiminnassa. Opetuksessa hyödynnetään taide- ja kulttuurilaitosten sekä muiden yhteistyötahojen tarjoamia mahdollisuuksia.

- Tavoitteena on luoda pedagogisesti monipuolisia ja joustavia musiikin opiskelukokonaisuuksia, joissa musiikin opetuksen erilaiset työtavat ja vuorovaikutustilanteet sekä yhteismusisointi ja muu musiikillinen yhteistoiminta on mahdollista.
- Oppimisen ilo, luovaan ajatteluun rohkaiseva ilmapiiri sekä myönteiset musiikkikokemukset ja -elämykset innostavat oppilaita kehittämään musiikillisia taitojaan.
- Opetuksessa hyödynnetään taide- ja kulttuurilaitosten sekä muiden yhteistyötahojen tarjoamia mahdollisuuksia mahdollisuuksien mukaan.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki musiikissa vuosiluokilla 1-2

Musiikin opetuksessa ja työskentelyn suunnittelussa otetaan huomioon oppilaiden erilaiset tarpeet, edellytykset ja kiinnostuksen kohteet. Niiden pohjalta tehdään muun muassa työtapoja, erilaisten välineiden käyttöä ja oppilaiden ryhmittelyä koskevat ratkaisut niin, että myös oppilaita kuullaan. Musiikin opetuksessa luodaan oppimista ja osallisuutta edistäviä yhteismusisoinnin tilanteita ja vahvistetaan näin oppilaan yhteistyötaitoja, itsetuntoa ja oma-aloitteisuutta.

- Musiikin opetuksessa ja työskentelyn suunnittelussa otetaan huomioon oppilaiden erilaiset tarpeet, edellytykset ja kiinnostuksen kohteet.

Oppilaan oppimisen arviointi musiikissa vuosiluokilla 1-2

Oppimisen arviointi musiikissa on oppilaita ohjaavaa ja rohkaisevaa. Oppilaalle annetaan palautetta ja mahdollisuuksia oman ja ryhmän toiminnan arviointiin siten, että se kannustaa yrittämiseen ja opittavien taitojen harjoittamiseen. Erityistä huomiota arvioinnissa kiinnitetään musiikillisten yhteistyötaitojen ja musisointitaitojen edistymiseen. Oppilaan oppimisen arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön.

Oppimisprosessin kannalta keskeisiä arvioinnin ja palautteen antamisen kohteita musiikissa ovat

- *edistyminen musiikillisissa yhteistyötaidoissa, erityisesti toimiminen musiikillisen ryhmän jäsenenä*
- *edistyminen musiikin peruskäsitteiden hahmottamisessa musiikillisen toiminnan kautta.*

Oppimisprosessin kannalta keskeisiä arvioinnin ja palautteen antamisen kohteita musiikissa ovat

- edistyminen musiikillisissa yhteistyötaidoissa, erityisesti toimiminen musiikillisen ryhmän jäsenenä
- edistyminen musiikin peruskäsitteiden hahmottamisessa musiikillisen toiminnan kautta.

Vuosiluokka 1

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Miten musiikissa toimitaan

Musisoinnissa kiinnitetään huomiota ryhmän jäsenenä toimimiseen ja myönteisen yhteishengen luomiseen. Keskeisenä sisältönä ovat ilmaisuun ja keksimiseen rohkaiseminen, luontevan hengityksen, äänenkäytön ja laulamisen harjoittaminen sekä käytössä olevien soittimien ja laitteiden tarkoituksenmukainen käsittely.

- rohkaisu itsensä ilmaisemiseen
- ryhmän jäsenenä toimiminen
- laulamisen harjoittaminen
- joihinkin soittimiin tutustuminen

S2 Mistä musiikki muodostuu

Opetuksessa keskitytään peruskäsitteiden taso, kesto, voima ja väri hahmottamiseen. Osaamisen kehittyessä käsitteistöä laajennetaan musiikkikäsitteisiin rytmi, melodia, dynamiikka, sointiväri, harmonia ja muoto.

- joitakin peruskäsitteitä

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

Musiikillisten tietojen ja taitojen lisäksi opetuksessa käsitellään oppilaiden kokemuksia ja havaintoja niin musiikista kuin arjen eri ääniympäristöistä. Pohditaan myös musiikin merkitystä omissa yhteisöissä.

- erilaisia musiikkikokemuksia
- musiikkikokemuksista keskusteleminen

S4 Musiikin opetuksen ohjelmisto

Musiikin opetuksessa käytetään lauluja, leikkejä, loruja, liikuntaa, soitto- ja kuuntelutehtäviä sekä luodaan tilaisuuksia luovaan toimintaan, jotka aihepiireiltään ja musiikillisilta ominaisuuksiltaan soveltuvat ikäkauteen ja koulun toimintakulttuuriin. Ohjelmiston suunnittelussa kiinnitetään huomiota myös oppilaiden omiin kulttuureihin ja kulttuuriperinnön vaalimiseen. Ohjelmistoon sisällytetään monipuolisesti erilaista musiikkia mukaan lukien lastenmusiikki sekä mahdolliset oppilaiden omat sävellykset ja musiikkikappaleet.

- monipuolinen ohjelmisto, kulttuuriperintö huomioiden

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3, S4	L2, L7
T2	S1, S2, S3, S4	L1, L2, L4
T3	S1, S2, S3, S4	L1, L4
T4	S1, S2, S3, S4	L5, L6
T5	S1, S2, S3, S4	L2, L4
T6	S1, S2, S3, S4	L4
T7	S1, S2, S3, S4	L7
T8	S1, S2, S3, S4	L1

Vuosiluokan tavoitteet

T1 ohjata oppilasta toimimaan musiikillisen ryhmän jäsenenä oppilaan myönteistä minäkuvaa rakentaen

- monipuolinen ohjelmisto, kulttuuriperintö huomioiden

- erilaisia musiikkikokemuksia
- musiikkikokemuksista keskusteleminen

- rohkaisu itsensä ilmaisemiseen
- ryhmän jäsenenä toimiminen
- laulamisen harjoittaminen
- joihinkin soittimiin tutustuminen

- joitakin peruskäsitteitä

T2 ohjata oppilasta luontevaan äänenkäyttöön sekä laulamaan ja soittamaan ryhmän jäsenenä

- rohkaisu itsensä ilmaisemiseen
- ryhmän jäsenenä toimiminen
- laulamisen harjoittaminen
- joihinkin soittimiin tutustuminen

- monipuolinen ohjelmisto, kulttuuriperintö huomioiden

- joitakin peruskäsitteitä

- erilaisia musiikkikokemuksia
- musiikkikokemuksista keskusteleminen

T3 kannustaa oppilasta kokemaan ja hahmottamaan ääniympäristöä, ääntä, musiikkia ja musiikkikäsitteitä liikkuen ja kuunnellen

- monipuolinen ohjelmisto, kulttuuriperintö huomioiden

- joitakin peruskäsitteitä

- erilaisia musiikkikokemuksia
- musiikkikokemuksista keskusteleminen

- rohkaisu itsensä ilmaisemiseen
- ryhmän jäsenenä toimiminen
- laulamisen harjoittaminen
- joihinkin soittimiin tutustuminen

T4 antaa tilaa oppilaiden omille musiikillisille ideoille ja improvisoinnille sekä ohjaa heitä suunnittelemaan ja toteuttamaan pienimuotoisia sävellyksiä tai muita kokonaisuuksia käyttäen äänellisiä, liikunnallisia, kuvallisia, teknologisia tai muita ilmaisukeinoja

- rohkaisu itsensä ilmaisemiseen
- ryhmän jäsenenä toimiminen
- laulamisen harjoittaminen
- joihinkin soittimiin tutustuminen

- joitakin peruskäsitteitä

- erilaisia musiikkikokemuksia
- musiikkikokemuksista keskusteleminen

- monipuolinen ohjelmisto, kulttuuriperintö huomioiden

T5 innostaa oppilasta tutustumaan musiikilliseen kulttuuriperintöönsä leikkien, laulaen ja liikkuen sekä nauttimaan musiikin esteettisestä, kulttuurisesta ja historiallisesta monimuotoisuudesta

- monipuolinen ohjelmisto, kulttuuriperintö huomioiden

- rohkaisu itsensä ilmaisemiseen
- ryhmän jäsenenä toimiminen
- laulamisen harjoittaminen
- joihinkin soittimiin tutustuminen

- joitakin peruskäsitteitä

- erilaisia musiikkikokemuksia
- musiikkikokemuksista keskusteleminen

T6 auttaa oppilasta ymmärtämään musiikin merkintätapojen perusperiaatteita musisoinnin yhteydessä

- rohkaisu itsensä ilmaisemiseen
- ryhmän jäsenenä toimiminen
- laulamisen harjoittaminen
- joihinkin soittimiin tutustuminen

- erilaisia musiikkikokemuksia
- musiikkikokemuksista keskusteleminen

- monipuolinen ohjelmisto, kulttuuriperintö huomioiden

- joitakin peruskäsitteitä

T7 ohjata oppilasta toimimaan vastuullisesti musisoinnissa

- rohkaisu itsensä ilmaisemiseen
- ryhmän jäsenenä toimiminen
- laulamisen harjoittaminen
- joihinkin soittimiin tutustuminen

- monipuolinen ohjelmisto, kulttuuriperintö huomioiden

- joitakin peruskäsitteitä

- erilaisia musiikkikokemuksia
- musiikkikokemuksista keskusteleminen

T8 tarjota oppilaille kokemuksia tavoitteiden asettamisen ja yhteisen harjoittelun merkityksestä musiikin oppimisessa

- erilaisia musiikkikokemuksia
- musiikkikokemuksista keskusteleminen

- rohkaisu itsensä ilmaisemiseen
- ryhmän jäsenenä toimiminen
- laulamisen harjoittaminen
- joihinkin soittimiin tutustuminen

- monipuolinen ohjelmisto, kulttuuriperintö huomioiden

- joitakin peruskäsitteitä

Vuosiluokka 2

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Miten musiikissa toimitaan

Musisoinnissa kiinnitetään huomiota ryhmän jäsenenä toimimiseen ja myönteisen yhteishengen luomiseen. Keskeisenä sisältönä ovat ilmaisuun ja keksimiseen rohkaiseminen, luontevan hengityksen, äänenkäytön ja laulamisen harjoittaminen sekä käytössä olevien soittimien ja laitteiden tarkoituksenmukainen käsittely.

- rohkaisu itsensä ilmaisemiseen
- ryhmän jäsenenä toimiminen
- laulamisen harjoittaminen
- joihinkin soittimiin tutustuminen

S2 Mistä musiikki muodostuu

Opetuksessa keskitytään peruskäsitteiden taso, kesto, voima ja väri hahmottamiseen. Osaamisen kehittyessä käsitteistöä laajennetaan musiikkikäsitteisiin rytmi, melodia, dynamiikka, sointiväri, harmonia ja muoto.

- joitakin peruskäsitteitä

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

Musiikillisten tietojen ja taitojen lisäksi opetuksessa käsitellään oppilaiden kokemuksia ja havaintoja niin musiikista kuin arjen eri ääniympäristöistä. Pohditaan myös musiikin merkitystä omissa yhteisöissä.

- erilaisia musiikkikokemuksia
- musiikkikokemuksista keskusteleminen

S4 Musiikin opetuksen ohjelmisto

Musiikin opetuksessa käytetään lauluja, leikkejä, loruja, liikuntaa, soitto- ja kuuntelutehtäviä sekä luodaan tilaisuuksia luovaan toimintaan, jotka aihepiireiltään ja musiikillisilta ominaisuuksiltaan soveltuvat ikäkauteen ja koulun toimintakulttuuriin. Ohjelmiston suunnittelussa kiinnitetään huomiota myös oppilaiden omiin kulttuureihin ja kulttuuriperinnön vaalimiseen. Ohjelmistoon sisällytetään monipuolisesti erilaista musiikkia mukaan lukien lastenmusiikki sekä mahdolliset oppilaiden omat sävellykset ja musiikkikappaleet.

- monipuolinen ohjelmisto, kulttuuriperintö huomioiden

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3, S4	L2, L7
T2	S1, S2, S3, S4	L1, L2, L4
T3	S1, S2, S3, S4	L1, L4
T4	S1, S2, S3, S4	L5, L6
T5	S1, S2, S3, S4	L2, L4
T6	S1, S2, S3, S4	L4
T7	S1, S2, S3, S4	L7
T8	S1, S2, S3, S4	L1

Vuosiluokan tavoitteet

T1 ohjata oppilasta toimimaan musiikillisen ryhmän jäsenenä oppilaan myönteistä minäkuvaa rakentaen

- rohkaisu itsensä ilmaisemiseen
- ryhmän jäsenenä toimiminen
- laulamisen harjoittaminen
- joihinkin soittimiin tutustuminen

- joitakin peruskäsitteitä

- erilaisia musiikkikokemuksia
- musiikkikokemuksista keskusteleminen

- monipuolinen ohjelmisto, kulttuuriperintö huomioiden

T2 ohjata oppilasta luontevaan äänenkäyttöön sekä laulamaan ja soittamaan ryhmän jäsenenä

- monipuolinen ohjelmisto, kulttuuriperintö huomioiden

- rohkaisu itsensä ilmaisemiseen
- ryhmän jäsenenä toimiminen
- laulamisen harjoittaminen
- joihinkin soittimiin tutustuminen

- joitakin peruskäsitteitä

- erilaisia musiikkikokemuksia
- musiikkikokemuksista keskusteleminen

T3 kannustaa oppilasta kokemaan ja hahmottamaan ääniympäristöä, ääntä, musiikkia ja musiikkikäsitteitä liikkuen ja kuunnellen

- erilaisia musiikkikokemuksia
- musiikkikokemuksista keskusteleminen

- monipuolinen ohjelmisto, kulttuuriperintö huomioiden

- rohkaisu itsensä ilmaisemiseen
- ryhmän jäsenenä toimiminen
- laulamisen harjoittaminen
- joihinkin soittimiin tutustuminen

- joitakin peruskäsitteitä

T4 antaa tilaa oppilaiden omille musiikillisille ideoille ja improvisoinnille sekä ohjaa heitä suunnittelemaan ja toteuttamaan pienimuotoisia sävellyksiä tai muita kokonaisuuksia käyttäen äänellisiä, liikunnallisia, kuvallisia, teknologisia tai muita ilmaisukeinoja

- erilaisia musiikkikokemuksia
- musiikkikokemuksista keskusteleminen

- joitakin peruskäsitteitä

- monipuolinen ohjelmisto, kulttuuriperintö huomioiden

- rohkaisu itsensä ilmaisemiseen
- ryhmän jäsenenä toimiminen
- laulamisen harjoittaminen
- joihinkin soittimiin tutustuminen

T5 innostaa oppilasta tutustumaan musiikilliseen kulttuuriperintöönsä leikkien, laulaen ja liikkuen sekä nauttimaan musiikin esteettisestä, kulttuurisesta ja historiallisesta monimuotoisuudesta

- rohkaisu itsensä ilmaisemiseen
- ryhmän jäsenenä toimiminen
- laulamisen harjoittaminen
- joihinkin soittimiin tutustuminen

- joitakin peruskäsitteitä

- erilaisia musiikkikokemuksia
- musiikkikokemuksista keskusteleminen

- monipuolinen ohjelmisto, kulttuuriperintö huomioiden

T6 auttaa oppilasta ymmärtämään musiikin merkintätapojen perusperiaatteita musisoinnin yhteydessä

- monipuolinen ohjelmisto, kulttuuriperintö huomioiden

- rohkaisu itsensä ilmaisemiseen
- ryhmän jäsenenä toimiminen
- laulamisen harjoittaminen
- joihinkin soittimiin tutustuminen

- joitakin peruskäsitteitä

- erilaisia musiikkikokemuksia
- musiikkikokemuksista keskusteleminen

T7 ohjata oppilasta toimimaan vastuullisesti musisoinnissa

- erilaisia musiikkikokemuksia
- musiikkikokemuksista keskusteleminen

- rohkaisu itsensä ilmaisemiseen
- ryhmän jäsenenä toimiminen
- laulamisen harjoittaminen
- joihinkin soittimiin tutustuminen

- joitakin peruskäsitteitä

- monipuolinen ohjelmisto, kulttuuriperintö huomioiden

T8 tarjota oppilaille kokemuksia tavoitteiden asettamisen ja yhteisen harjoittelun merkityksestä musiikin oppimisessa

- joitakin peruskäsitteitä

- rohkaisu itsensä ilmaisemiseen
- ryhmän jäsenenä toimiminen
- laulamisen harjoittaminen
- joihinkin soittimiin tutustuminen

- monipuolinen ohjelmisto, kulttuuriperintö huomioiden

- erilaisia musiikkikokemuksia
- musiikkikokemuksista keskusteleminen

33.6.9. Kuvataide

Oppiaineen tehtävä

Kuvataiteen opetuksen tehtävä on ohjata oppilaita tutkimaan ja ilmaisemaan kulttuurisesti moninaista todellisuutta taiteen keinoin. Oppilaiden identiteettien rakentumista, kulttuurista osaamista ja yhteisöllisyyttä vahvistetaan kuvia tuottamalla ja tulkitsemalla. Oppilaiden omat kokemukset, mielikuvitus ja kokeileminen luovat perustan opetukselle. Kuvataiteen opetus kehittää kykyä ymmärtää taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin ilmiöitä. Oppilaille tarjotaan tapoja arvottaa todellisuutta ja vaikuttaa siihen. Kulttuuriperinnön tuntemusta vahvistamalla tuetaan traditioiden välittymistä ja uudistumista. Opetus tukee oppilaiden kriittisen ajattelun kehittymistä sekä kannustaa heitä vaikuttamaan omaan elinympäristöön ja yhteiskuntaan. Kuvataiteen opetuksessa luodaan perustaa oppilaiden paikalliselle ja globaalille toimijuudelle.

Taiteelle ominainen työskentely harjaannuttaa kokemukselliseen, moniaistiseen ja toiminnalliseen oppimiseen. Oppilaat tarkastelevat kuvataidetta ja muuta visuaalista kulttuuria historiallisista ja kulttuurisista näkökulmista. Opetuksessa tutustutaan erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä. Oppilaita ohjataan käyttämään monipuolisesti erilaisia välineitä, materiaaleja, teknologioita ja ilmaisun keinoja. Opetuksessa kannustetaan monilukutaidon kehittämiseen hyödyntämällä visuaalisuutta sekä muita tiedon tuottamisen ja esittämisen tapoja. Oppilaille tarjotaan mahdollisuuksia monialaisiin oppimiskokonaisuuksiin yhteistyössä muun opetuksen ja koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Opetuksessa tutustutaan museoihin ja muihin kulttuurikohteisiin sekä tarkastellaan kuvataiteen harrastusmahdollisuuksia.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 1-2

***Vuosiluokilla 1-2** luodaan perustaa oppilaiden omakohtaiselle suhteelle kuvataiteeseen ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin. Ilmaisun taitojen ja esteettisten valmiuksien kehittymistä tuetaan eri aistien ja koko kehon yhteistyöllä. Oppilaita ohjataan käyttämään mielikuvia, kuvataiteen käsitteistöä ja kuvallisen tuottamisen keinoja. Opetuksessa hyödynnetään toiminnallisuutta ja leikinomaisuutta. Oppilaita kannustetaan pitkäjänteiseen taideoppimiseen. Kuvien tuottamista ja tulkintaa harjoitellaan myös tieto- ja viestintäteknologian ja verkkoympäristöjen avulla. Opetuksessa rohkaistaan toimimaan yhdessä, jakamaan kokemuksia sekä vastaanottamaan ja antamaan palautetta kuvallisesta työskentelystä.*

- **Vuosiluokilla 1-2** luodaan perustaa oppilaiden omakohtaiselle suhteelle kuvataiteeseen ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin.

- Ilmaisun taitojen ja esteettisten valmiuksien kehittymistä tuetaan eri aistien ja koko kehon yhteistyöllä.
- Opetuksessa hyödynnetään toiminnallisuutta ja leikinomaisuutta.

Kuvataiteen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 1-2

Tavoitteena on tarjota oppimisympäristöjä ja työtapoja, joilla mahdollistetaan monipuolinen materiaalien, teknologioiden ja ilmaisukeinojen käyttäminen sekä niiden luova soveltaminen. Opetustilanteissa luodaan aktiiviseen kokeilemiseen ja harjoitteluun rohkaiseva ilmapiiri. Pedagogisilla ratkaisuilla tuetaan moniaistista havainnointia, pitkäjänteistä työskentelyä sekä tutkivaa ja tavoitteellista taideoppimista. Opetuksessa otetaan huomioon yksilölliset kuvailmaisun tarpeet ja mahdollistetaan tarkoituksenmukainen työskentely yksin ja ryhmässä. Tavoitteena on luoda oppimiseen ja vuorovaikutukseen kannustava toimintakulttuuri sekä koulussa että koulun ulkopuolisissa ympäristöissä. Vuosiluokilla 1-2 innostetaan leikinomaiseen kokeiluun, tieto- ja viestintäteknologian käyttöön sekä taiteidenväliseen toimintaan. Opetustilanteet toteutetaan kouluympäristön lisäksi erilaisissa rakennetuissa ympäristöissä, luonnon ympäristöissä ja verkkoympäristöissä.

- Tavoitteena on tarjota oppimisympäristöjä ja työtapoja, joilla mahdollistetaan monipuolinen materiaalien, teknologioiden ja ilmaisukeinojen käyttäminen sekä niiden luova soveltaminen.
- Tavoitteena on luoda oppimiseen ja vuorovaikutukseen kannustava toimintakulttuuri.
- Vuosiluokilla 1-2 innostetaan leikinomaiseen kokeiluun ja mahdollisuuksien mukaan tieto- ja viestintäteknologian käyttöön sekä taiteidenväliseen toimintaan.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki kuvataiteessa vuosiluokilla 1-2

Tavoitteena ohjauksen, eriyttämisen ja tuen järjestämisessä on oppilaiden sosiaalisten, psyykkisten ja motoristen lähtökohtien ja taitojen huomioon ottaminen. Taideoppimisen yksilöllinen ja yhteisöllinen luonne tukee oppilaan identiteettien rakentumista, osallisuutta ja hyvinvointia. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden yksilölliset ohjauksen tarpeet. Opetusta eriytetään tarvittaessa esimerkiksi ilmaisukeinojen, työtapojen ja oppimisympäristöjen valinnoilla. Opetustilanteissa oppilaat voivat hyödyntää vahvuuksiaan, soveltaa erilaisia työtapoja ja käyttää vaihtoehtoisia lähestymistapoja. Taideoppimiselle luodaan turvallinen, moninaisuutta kunnioittava ja itseilmaisuun rohkaiseva ilmapiiri, jossa oppilaat saavat henkilökohtaista ohjausta ja tukea. Vaihtoehtoisia pedagogisia lähestymistapoja voidaan tarvita erityisesti havaintojen ja tunteiden visuaalisessa ilmaisussa sekä motoristen taitojen kehittämisessä. Ohjauksen, eriyttämisen ja tuen järjestämisessä voidaan hyödyntää esimerkiksi leikinomaisuutta, pelejä ja eri aistialueisiin liittyviä kokemuksia.

- Tavoitteena on oppilaiden sosiaalisten, psyykkisten ja motoristen lähtökohtien ja taitojen huomioon ottaminen.
- Opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden yksilölliset ohjauksen tarpeet. Opetusta eriytetään tarvittaessa.
- Taideoppimiselle luodaan turvallinen, moninaisuutta kunnioittava ja itseilmaisuun rohkaiseva ilmapiiri.

Oppilaan oppimisen arviointi kuvataiteessa vuosiluokilla 1-2

Oppimisen arviointi kuvataiteessa on luonteeltaan kannustavaa, ohjaavaa ja oppilaiden yksilöllisen edistymisen huomioivaa. Arvioinnilla tuetaan kuvan tuottamisen ja tulkinnan taitojen, taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin tuntemuksen, pitkäjänteisten työtapojen sekä itsearviointitaitojen kehittymistä. Palaute on monipuolista ja rohkaisee oppilaita omien ajatusten

ilmaisemiseen ja toisten näkemysten arvostamiseen. Oppilaat saavat palautetta kaikilla tavoitteissa määritellyillä taideoppimisen alueilla.

Oppimisprosessin kannalta keskeisiä arvioinnin ja palautteen antamisen kohteita kuvataiteessa ovat

- *edistyminen tavoitteiden asettamisessa omalle toiminnalle*
- *edistyminen materiaalien kokeilemisessa ja tekniikoiden harjoittelussa*
- *edistyminen kuvataiteen ilmaisukeinojen käyttämisessä ja niistä keskustelemisessa*
- *edistyminen omista ja muiden kuvista keskustelemisessa.*

Oppimisprosessin kannalta keskeisiä arvioinnin ja palautteen antamisen kohteita kuvataiteessa ovat

- edistyminen tavoitteiden asettamisessa omalle toiminnalle
- edistyminen materiaalien kokeilemisessa ja tekniikoiden harjoittelussa
- edistyminen kuvataiteen ilmaisukeinojen käyttämisessä ja niistä keskustelemisessa
- edistyminen omista ja muiden kuvista keskustelemisessa.

Vuosiluokka 1

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Omat kuvakulttuurit

Opetuksen sisällöiksi valitaan oppilaiden tekemiä kuvia ja kuvakulttuureja, joihin he osallistuvat omaehtoisesti. Oppilaita rohkaistaan tutustumaan toistensa kuvakulttuureihin. Omia kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään omien kuvakulttuurien merkitystä oppilaiden arjessa, lähiympäristössä ja vuorovaikutuksessa.

- omien ajatusten ja tunteiden ilmaiseminen käyttämällä erilaisia materiaaleja ja tekniikoita vuorovaikutuksessa muiden kanssa

S2 Ympäristön kuvakulttuurit

Opetuksen sisällöt valitaan erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista. Sisältöjä valitaan monipuolisesti rakennetuista ja luonnon ympäristöistä sekä mediasta. Ympäristön kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa keskitytään oppilaiden lähiympäristön ja sen medioiden käsittelyyn.

- monipuoliset sisällöt

S3 Taiteen maailmat

Opetuksen sisällöt valitaan eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetusta kuvataiteesta. Oppilaat tutustuvat kuvataiteen maailmaan tarkastelemalla erilaisia teoksia, aihepiirejä ja ilmiöitä. Taideteoksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään taideteoksiin ja niiden kokemiseen liittyvää kulttuurista moninaisuutta.

- tutustuminen kuvataiteen maailmaan mahdollisuuksien mukaan

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3	L1, L3, L4, L5
T2	S1, S2, S3	L2, L4, L5, L6
T3	S1, S2, S3	L2, L3, L4, L5
T4	S1, S2, S3	L2, L3, L5, L6
T5	S1, S2, S3	L1, L2, L3, L5
T6	S1, S2, S3	L1, L2, L4, L7
T7	S1, S2, S3	L1, L4, L5, L6
T8	S1, S2, S3	L2, L3, L6, L7
T9	S1, S2, S3	L1, L2, L5, L6
T10	S1, S2, S3	L2, L3, L6, L7
T11	S1, S2, S3	L1, L2, L4, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 kannustaa oppilasta havainnoimaan taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria moniaistisesti ja kuvia tekemällä

- tutustuminen kuvataiteen maailmaan mahdollisuuksien mukaan
- monipuoliset sisällöt
- omien ajatusten ja tunteiden ilmaiseminen käyttämällä erilaisia materiaaleja ja tekniikoita vuorovaikutuksessa muiden kanssa

T2 rohkaista oppilasta keskustelemaan havainnoistaan ja ajatuksistaan

- omien ajatusten ja tunteiden ilmaiseminen käyttämällä erilaisia materiaaleja ja tekniikoita vuorovaikutuksessa muiden kanssa
- monipuoliset sisällöt
- tutustuminen kuvataiteen maailmaan mahdollisuuksien mukaan

T3 innostaa oppilasta ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan erilaisten kuvallisten tuottamisen tapojen avulla

- tutustuminen kuvataiteen maailmaan mahdollisuuksien mukaan
- omien ajatusten ja tunteiden ilmaiseminen käyttämällä erilaisia materiaaleja ja tekniikoita vuorovaikutuksessa muiden kanssa
- monipuoliset sisällöt

T4 innostaa oppilasta kokeilemaan erilaisia materiaaleja ja tekniikoita sekä harjoittelemaan kuvallisia ilmaisutapoja

- omien ajatusten ja tunteiden ilmaiseminen käyttämällä erilaisia materiaaleja ja tekniikoita vuorovaikutuksessa muiden kanssa
- monipuoliset sisällöt
- tutustuminen kuvataiteen maailmaan mahdollisuuksien mukaan

T5 kannustaa oppilasta pitkäjänteiseen kuvalliseen työskentelyyn yksin ja yhdessä muiden kanssa

- omien ajatusten ja tunteiden ilmaiseminen käyttämällä erilaisia materiaaleja ja tekniikoita vuorovaikutuksessa muiden kanssa
- tutustuminen kuvataiteen maailmaan mahdollisuuksien mukaan
- monipuoliset sisällöt

T6 kannustaa oppilasta tarkastelemaan kuvallisen vaikuttamisen keinoja omissa ja muiden kuvissa

- omien ajatusten ja tunteiden ilmaiseminen käyttämällä erilaisia materiaaleja ja tekniikoita vuorovaikutuksessa muiden kanssa
- monipuoliset sisällöt
- tutustuminen kuvataiteen maailmaan mahdollisuuksien mukaan

T7 ohjata oppilasta käyttämään kuvataiteen käsitteistöä sekä tarkastelemaan erilaisia kuvatyyppejä

- omien ajatusten ja tunteiden ilmaiseminen käyttämällä erilaisia materiaaleja ja tekniikoita vuorovaikutuksessa muiden kanssa
- tutustuminen kuvataiteen maailmaan mahdollisuuksien mukaan
- monipuoliset sisällöt

T8 kannustaa oppilasta tunnistamaan erilaisia taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin tuotteita lähiympäristössään

- tutustuminen kuvataiteen maailmaan mahdollisuuksien mukaan
- omien ajatusten ja tunteiden ilmaiseminen käyttämällä erilaisia materiaaleja ja tekniikoita vuorovaikutuksessa muiden kanssa

- monipuoliset sisällöt

T9 innostaa oppilasta tekemään kuvia oman elinympäristön, eri aikojen ja eri kulttuurien tarkastelun pohjalta

- monipuoliset sisällöt
- omien ajatusten ja tunteiden ilmaiseminen käyttämällä erilaisia materiaaleja ja tekniikoita vuorovaikutuksessa muiden kanssa
- tutustuminen kuvataiteen maailmaan mahdollisuuksien mukaan

T10 ohjata oppilasta tunnistamaan taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviä arvoja

- monipuoliset sisällöt
- omien ajatusten ja tunteiden ilmaiseminen käyttämällä erilaisia materiaaleja ja tekniikoita vuorovaikutuksessa muiden kanssa
- tutustuminen kuvataiteen maailmaan mahdollisuuksien mukaan

T11 kannustaa oppilasta ottamaan kuvailmaisussaan huomioon kulttuurinen moninaisuus ja kestävä kehitys

- omien ajatusten ja tunteiden ilmaiseminen käyttämällä erilaisia materiaaleja ja tekniikoita vuorovaikutuksessa muiden kanssa
- monipuoliset sisällöt
- tutustuminen kuvataiteen maailmaan mahdollisuuksien mukaan

Vuosiluokka 2

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Omat kuvakulttuurit

Opetuksen sisällöiksi valitaan oppilaiden tekemiä kuvia ja kuvakulttuureja, joihin he osallistuvat omaehtoisesti. Oppilaita rohkaistaan tutustumaan toistensa kuvakulttuureihin. Omia kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään omien kuvakulttuurien merkitystä oppilaiden arjessa, lähiympäristössä ja vuorovaikutuksessa.

- omien ajatusten ja tunteiden ilmaiseminen käyttämällä erilaisia materiaaleja ja tekniikoita vuorovaikutuksessa muiden kanssa

S2 Ympäristön kuvakulttuurit

Opetuksen sisällöt valitaan erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista. Sisältöjä valitaan monipuolisesti rakennetuista ja luonnon ympäristöistä

sekä mediasta. Ympäristön kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa keskitytään oppilaiden lähiympäristön ja sen medioiden käsittelyyn.

- monipuoliset sisällöt

S3 Taiteen maailmat

Opetuksen sisällöt valitaan eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetusta kuvataiteesta. Oppilaat tutustuvat kuvataiteen maailmaan tarkastelemalla erilaisia teoksia, aihepiirejä ja ilmiöitä. Taideteoksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään taideteoksiin ja niiden kokemiseen liittyvää kulttuurista moninaisuutta.

- tutustuminen kuvataiteen maailmaan mahdollisuuksien mukaan

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3	L1, L3, L4, L5
T2	S1, S2, S3	L2, L4, L5, L6
T3	S1, S2, S3	L2, L3, L4, L5
T4	S1, S2, S3	L2, L3, L5, L6
T5	S1, S2, S3	L1, L2, L3, L5
T6	S1, S2, S3	L1, L2, L4, L7
T7	S1, S2, S3	L1, L4, L5, L6
T8	S1, S2, S3	L2, L3, L6, L7
T9	S1, S2, S3	L1, L2, L5, L6
T10	S1, S2, S3	L2, L3, L6, L7
T11	S1, S2, S3	L1, L2, L4, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 kannustaa oppilasta havainnoimaan taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria moniaistisesti ja kuvia tekemällä

- omien ajatusten ja tunteiden ilmaiseminen käyttämällä erilaisia materiaaleja ja tekniikoita vuorovaikutuksessa muiden kanssa

- monipuoliset sisällöt

- tutustuminen kuvataiteen maailmaan mahdollisuuksien mukaan

T2 rohkaista oppilasta keskustelemaan havainnoistaan ja ajatuksistaan

- tutustuminen kuvataiteen maailmaan mahdollisuuksien mukaan

- omien ajatusten ja tunteiden ilmaiseminen käyttämällä erilaisia materiaaleja ja tekniikoita vuorovaikutuksessa muiden kanssa

- monipuoliset sisällöt

T3 innostaa oppilasta ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan erilaisten kuvallisten tuottamisen tapojen avulla

- monipuoliset sisällöt
- omien ajatusten ja tunteiden ilmaiseminen käyttämällä erilaisia materiaaleja ja tekniikoita vuorovaikutuksessa muiden kanssa
- tutustuminen kuvataiteen maailmaan mahdollisuuksien mukaan

T4 innostaa oppilasta kokeilemaan erilaisia materiaaleja ja tekniikoita sekä harjoittelemaan kuvallisia ilmaisutapoja

- omien ajatusten ja tunteiden ilmaiseminen käyttämällä erilaisia materiaaleja ja tekniikoita vuorovaikutuksessa muiden kanssa
- monipuoliset sisällöt
- tutustuminen kuvataiteen maailmaan mahdollisuuksien mukaan

T5 kannustaa oppilasta pitkäjänteiseen kuvalliseen työskentelyyn yksin ja yhdessä muiden kanssa

- tutustuminen kuvataiteen maailmaan mahdollisuuksien mukaan
- omien ajatusten ja tunteiden ilmaiseminen käyttämällä erilaisia materiaaleja ja tekniikoita vuorovaikutuksessa muiden kanssa
- monipuoliset sisällöt

T6 kannustaa oppilasta tarkastelemaan kuvallisen vaikuttamisen keinoja omissa ja muiden kuvissa

- tutustuminen kuvataiteen maailmaan mahdollisuuksien mukaan
- omien ajatusten ja tunteiden ilmaiseminen käyttämällä erilaisia materiaaleja ja tekniikoita vuorovaikutuksessa muiden kanssa
- monipuoliset sisällöt

T7 ohjata oppilasta käyttämään kuvataiteen käsitteistöä sekä tarkastelemaan erilaisia kuvatyyppejä

- omien ajatusten ja tunteiden ilmaiseminen käyttämällä erilaisia materiaaleja ja tekniikoita vuorovaikutuksessa muiden kanssa

- monipuoliset sisällöt
- tutustuminen kuvataiteen maailmaan mahdollisuuksien mukaan

T8 kannustaa oppilasta tunnistamaan erilaisia taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin tuotteita lähiympäristössään

- omien ajatusten ja tunteiden ilmaiseminen käyttämällä erilaisia materiaaleja ja tekniikoita vuorovaikutuksessa muiden kanssa
- monipuoliset sisällöt
- tutustuminen kuvataiteen maailmaan mahdollisuuksien mukaan

T9 innostaa oppilasta tekemään kuvia oman elinympäristön, eri aikojen ja eri kulttuurien tarkastelun pohjalta

- monipuoliset sisällöt
- omien ajatusten ja tunteiden ilmaiseminen käyttämällä erilaisia materiaaleja ja tekniikoita vuorovaikutuksessa muiden kanssa
- tutustuminen kuvataiteen maailmaan mahdollisuuksien mukaan

T10 ohjata oppilasta tunnistamaan taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviä arvoja

- monipuoliset sisällöt
- tutustuminen kuvataiteen maailmaan mahdollisuuksien mukaan
- omien ajatusten ja tunteiden ilmaiseminen käyttämällä erilaisia materiaaleja ja tekniikoita vuorovaikutuksessa muiden kanssa

T11 kannustaa oppilasta ottamaan kuvailmaisussaan huomioon kulttuurinen moninaisuus ja kestävä kehitys

- omien ajatusten ja tunteiden ilmaiseminen käyttämällä erilaisia materiaaleja ja tekniikoita vuorovaikutuksessa muiden kanssa
- monipuoliset sisällöt
- tutustuminen kuvataiteen maailmaan mahdollisuuksien mukaan

33.6.10. Käsityö

Oppiaineen tehtävä

Käsityön oppiaineen tehtävänä on ohjata oppilaita kokonaiseen käsityöprosessin hallintaan. Käsityö on monimateriaalinen oppiaine, jossa toteutetaan käsityöilmaisuun, muotoiluun ja teknologiaan perustuvaa toimintaa. Tähän kuuluu tuotteen tai teoksen itsenäinen tai yhteisöllinen suunnittelu, valmistus ja oman tai yhteisen käsityöprosessin arviointi. Käsityön tekeminen on tutkivaa, keksivää ja kokeilevaa toimintaa ja siinä toteutetaan ennakkoluulottomasti erilaisia visuaalisia, materiaalisia, teknisiä sekä valmistusmenetelmällisiä ratkaisuja. Käsityössä opetellaan ymmärtämään, arvioimaan ja kehittämään erilaisia teknologisia sovelluksia sekä käyttämään opittuja tietoja ja taitoja arjessa. Käsityössä kehitetään oppilaiden avaruudellista hahmottamista, tuntoaistia ja käsillä tekemistä, jotka edistävät motorisia taitoja, luovuutta ja suunnitteluosaamista. Opetuksella vahvistetaan edellytyksiä monipuoliseen työskentelyyn. Käsityön merkitys on pitkäjänteisessä ja innovatiivisessa työskentelyprosessissa sekä itsetuntoa vahvistavassa, mielihyvää tuottavassa kokemuksessa.

Opetuksessa painotetaan oppilaiden erilaisia kiinnostuksen kohteita ja korostetaan yhteisöllistä toimintaa. Käsityössä lähtökohtana on erilaisten laaja-alaisten teemojen kokonaisvaltainen tarkastelu oppiainerajat luontevasti ylittäen. Ympäröivän materiaalisen maailman tuntemus luo perustaa kestävälle elämäntavalle ja kehitykselle. Tähän sisältyy myös oppilaiden oma elämänpiiri, paikallinen kulttuuriperintö sekä yhteisön kulttuurinen moninaisuus. Käsityö kasvattaa eettisiä, tiedostavia, osallistuvia sekä osaavia ja yritteliäitä kansalaisia, jotka arvostavat itseään tekijöinä ja joilla on taito käsityöilmaisuun sekä halu ylläpitää ja kehittää käsityökulttuuria.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 1-2

***Vuosiluokilla 1-2** käsityön tehtävänä on mahdollistaa oppilaiden käsityön ilmaisun, suunnittelun ja tekemisen tietojen ja taitojen kehittyminen sekä kokemusten karttuminen. Oppilaita rohkaistaan ja ohjataan toimimaan käsityön suunnittelijoina ja valmistajina sekä käyttämään siinä erilaisia materiaaleja. Käsityö kehittää keskittymiskykyä ja aloitteellisuutta. Se kannustaa arvostamaan ja arvioimaan omaa ja toisten työtä ja työskentelyä. Käsityön kasvatustehtävänä on ohjata oppilaita ymmärtämään kulttuurien moninaisuutta ja yhdenvertaisuutta.*

- Käsityön tehtävänä on mahdollistaa oppilaiden käsityön ilmaisun, suunnittelun ja tekemisen tietojen ja taitojen kehittyminen sekä kokemusten karttuminen.
- Käsityön kasvatustehtävänä on ohjata oppilaita ymmärtämään kulttuurien moninaisuutta ja yhdenvertaisuutta.

Käsityön oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 1-2

Oppimisympäristö tukee käsityön toiminnallisuutta ja vuorovaikutusta opettajan, vertaisryhmän sekä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa. Asianmukaiset ja turvalliset tilat, työvälineet ja materiaalit edistävät tavoitteiden saavuttamista. Oppilaita innostetaan havainnoimaan ja käyttämään havaintojaan käsityötaitojen osana sekä vaikuttamaan ympäristöönsä. Työtapojen valinnoilla oppilaita kannustetaan osallisuuteen, aktiivisuuteen ja itseohjautuvuuteen. Ohjatun suunnittelun ja tekemisen tukena hyödynnetään mielikuvitusta, tarinoita, draamaa, leikkiä, pelejä sekä luonnon- ja rakennettua ympäristöä. Opetuksessa käytetään teknisen työn ja tekstiilityön työtapoja.

- Oppimisympäristö tukee käsityön toiminnallisuutta ja vuorovaikutusta opettajan, vertaisryhmän sekä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa.
- Oppilaita innostetaan havainnoimaan ja käyttämään havaintojaan käsityötaitojen osana sekä vaikuttamaan ympäristöönsä.

- Työtapojen valinnoilla oppilaita kannustetaan osallisuuteen, aktiivisuuteen ja itseohjautuvuuteen.
- Opetuksessa käytetään teknisen työn ja tekstiilityön työtapoja.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki käsityössä vuosiluokilla 1-2

Oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä on luoda pedagogisesti erilaisia työtapoja ja vuorovaikutustilanteita, joilla tuetaan sekä yksilöllistä käsityötaitojen oppimista ja suunnittelua että yhteisöllistä työskentelyä. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden erilaiset edellytykset ja tarpeet sekä tehdään sen mukaisia eriytettyjä ratkaisuja esimerkiksi käytettävien materiaalien, työtapojen ja oppimistehtävien valinnassa. Käsityön toiminnallinen oppiminen edellyttää riittävästi aikaa, tilaa ja ohjausta.

- Oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä on luoda pedagogisesti erilaisia työtapoja ja vuorovaikutustilanteita, joilla tuetaan sekä yksilöllistä käsityötaitojen oppimista ja suunnittelua että yhteisöllistä työskentelyä.
- Opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden erilaiset edellytykset ja tarpeet.
- Käsityön toiminnallinen oppiminen edellyttää riittävästi aikaa, tilaa ja ohjausta.

Oppilaan oppimisen arviointi käsityössä vuosiluokilla 1-2

Oppimisen arvioinnissa kiinnitetään huomiota myönteisen palautteen antamiseen ja kannustamiseen sekä työskentelyn aikana että prosessin lopussa. Monipuolisella arvioinnilla ja palautteella tuetaan laaja-alaisen käsityötiedon ja -taidon kehittymistä. Oppilaille annetaan erilaisia tapoja osoittaa edistymistään ja kannustetaan omien vahvuuksien ylläpitämiseen sekä kehittymässä olevien taitojen harjoittelemiseen. Ryhmän työskentelyä ja tuotosta voidaan esitellä ja arvioida yhdessä, jolloin oppilaat oppivat esiintymistä ja toisten työskentelyn arvostamista.

Arviointi kohdistuu kokonaiseen käsityöprosessiin ja eri vaiheiden dokumentointi toimii arvioinnin välineenä, joka todentaa oppilaiden edistymistä ja käsityöllisen osaamisen tasoa. Oppilaita ohjataan arvioimaan omaa oppimistaan ja tarjotaan erilaisia tapoja tehdä itse- ja vertaisarviointia.

Oppimisprosessin kannalta keskeisiä arvioinnin ja palautteen antamisen kohteita käsityössä ovat

- edistyminen työskentelyn sujuvuudessa

- edistyminen suunnittelun, tekemisen ja arvioinnin taidoissa

- edistyminen tavoitteellisessa toiminnassa

- edistyminen kekseliäiden ratkaisujen tuottamisessa.

Oppimisprosessin kannalta keskeisiä arvioinnin ja palautteen antamisen kohteita käsityössä ovat

- edistyminen työskentelyn sujuvuudessa
- edistyminen suunnittelun, tekemisen ja arvioinnin taidoissa
- edistyminen tavoitteellisessa toiminnassa
- edistyminen kekseliäiden ratkaisujen tuottamisessa.

Vuosiluokka 1

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Ideointi

Suunnittelun lähtökohtana hyödynnetään omia tunteita, tarinoita ja mielikuvitusympäristöä, rakennettua ja luonnonympäristöä sekä apuna käytetään erilaisia visuaalisia ja materiaalisia

menetelmiä. Harjoitellaan kehittämään käsityölle muoto, väri ja pinta. Tutkitaan liikettä ja tasapainoa. Pohditaan säilyttämistä ja suojautumista käsityön avulla.

- omien tunteiden ja mielikuvituksen hyödyntäminen suunnittelussa

S2 Kokeilu

Tarjotaan mahdollisuuksia monimuotoiseen materiaaliseen ja teknologiseen ympäristöön tutustumiseen. Kokeillaan erilaisia materiaaleja kuten esimerkiksi puuta, metallia, muovia, kuituja, lankaa ja kangasta. Kokeilujen pohjalta ideoidaan ja työstetään tuotetta tai teosta eteenpäin.

- monipuolisten materiaalien, työtapojen ja työvälineiden käyttäminen

S3 Suunnittelu

Työskennellään kokonaisen käsityöprosessin mukaisesti. Harjoitellaan prosessin ja tuotteen kuvailun taitoja.

- pitkäjänteisen työskentelyn harjoitteleminen

S4 Tekeminen

Valmistetaan omien tai yhteisöllisten suunnitelmien pohjalta käsityötuotteita tai teoksia. Käytetään erilaisia käsityövälineitä ja laitteita, joilla leikataan, liitetään, yhdistetään, muokataan ja työstetään materiaaleja tarkoituksenmukaisella tavalla.

- tuotteiden valmistaminen tarkoituksen mukaisella tavalla

S5 Dokumentointi

Tieto- ja viestintätekniikan käyttöön tutustutaan ideoinnin, suunnittelun ja dokumentoinnin osana.

- tieto- ja viestitekniikan käyttö mahdollisuuksien mukaan

S6 Arviointi

Tarjotaan erilaisia tapoja tehdä itse- ja vertaisarviointia prosessin edetessä. Opetellaan antamaan palautetta toisille oppilaille.

- itse- ja vertaisarviointia prosessin eri vaiheissa

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3, S4	L1, L2
T2	S1, S2, S3	L1, L4, L5
T3	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L7
T4	S2, S3, S4	L4, L6
T5	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L3

Vuosiluokan tavoitteet

T1 rohkaista oppilasta kiinnostumaan ja innostumaan käsin tekemisestä sekä herättää uteliaisuutta keksivään ja kokeilevaan käsityöhön

- tuotteiden valmistaminen tarkoituksen mukaisella tavalla
- pitkäjänteisen työskentelyn harjoitteleminen
- omien tunteiden ja mielikuvituksen hyödyntäminen suunnittelussa
- monipuolisten materiaalien, työtapojen ja työvälineiden käyttäminen

T2 ohjata oppilas kokonaiseen käsityöprosessiin ja esittämään omia ideoitaan kuvallisesti sekä kertomaan käsityön tekemisestä ja valmiista tuotteesta

- monipuolisten materiaalien, työtapojen ja työvälineiden käyttäminen
- pitkäjänteisen työskentelyn harjoitteleminen
- omien tunteiden ja mielikuvituksen hyödyntäminen suunnittelussa

T3 ohjata oppilasta suunnittelemaan ja valmistamaan käsityötuotteita tai teoksia luottaen omiin esteettisiin ja teknisiin ratkaisuihinsa

- pitkäjänteisen työskentelyn harjoitteleminen
- tieto- ja viestitekniikan käyttö mahdollisuuksien mukaan
- monipuolisten materiaalien, työtapojen ja työvälineiden käyttäminen
- tuotteiden valmistaminen tarkoituksen mukaisella tavalla
- omien tunteiden ja mielikuvituksen hyödyntäminen suunnittelussa

T4 opastaa oppilasta tutustumaan moniin erilaisiin materiaaleihin ja niiden työstämiseen sekä ohjata toimimaan vastuuntuntoisesti ja turvallisesti

- tuotteiden valmistaminen tarkoituksen mukaisella tavalla
- monipuolisten materiaalien, työtapojen ja työvälineiden käyttäminen
- pitkäjänteisen työskentelyn harjoitteleminen

T5 tukea oppilaan itsetunnon kehittymistä käsityössä onnistumisen, oivaltamisen ja keksimisen kokemusten kautta

- omien tunteiden ja mielikuvituksen hyödyntäminen suunnittelussa
- monipuolisten materiaalien, työtapojen ja työvälineiden käyttäminen
- tieto- ja viestitekniikan käyttö mahdollisuuksien mukaan
- itse- ja vertaisarviointia prosessin eri vaiheissa
- tuotteiden valmistaminen tarkoituksen mukaisella tavalla
- pitkäjänteisen työskentelyn harjoitteleminen

Vuosiluokka 2

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Ideointi

Suunnittelun lähtökohtana hyödynnetään omia tunteita, tarinoita ja mielikuvitusympäristöä, rakennettua ja luonnonympäristöä sekä apuna käytetään erilaisia visuaalisia ja materiaalisia menetelmiä. Harjoitellaan kehittämään käsityölle muoto, väri ja pinta. Tutkitaan liikettä ja tasapainoa. Pohditaan säilyttämistä ja suojautumista käsityön avulla.

- omien tunteiden ja mielikuvituksen hyödyntäminen suunnittelussa

S2 Kokeilu

Tarjotaan mahdollisuuksia monimuotoiseen materiaaliseen ja teknologiseen ympäristöön tutustumiseen. Kokeillaan erilaisia materiaaleja kuten esimerkiksi puuta, metallia, muovia, kuituja, lankaa ja kangasta. Kokeilujen pohjalta ideoidaan ja työstetään tuotetta tai teosta eteenpäin.

- monipuolisten materiaalien, työtapojen ja työvälineiden käyttäminen

S3 Suunnittelu

Työskennellään kokonaisen käsityöprosessin mukaisesti. Harjoitellaan prosessin ja tuotteen kuvailun taitoja.

- pitkäjänteisen työskentelyn harjoitteleminen

S4 Tekeminen

Valmistetaan omien tai yhteisöllisten suunnitelmien pohjalta käsityötuotteita tai teoksia. Käytetään erilaisia käsityövälineitä ja laitteita, joilla leikataan, liitetään, yhdistetään, muokataan ja työstetään materiaaleja tarkoituksenmukaisella tavalla.

- tuotteiden valmistaminen tarkoituksenmukaisella tavalla

S5 Dokumentointi

Tieto- ja viestintätekniikan käyttöön tutustutaan ideoinnin, suunnittelun ja dokumentoinnin osana.

- tieto- ja viestitekniikan käyttö mahdollisuuksien mukaan

S6 Arviointi

Tarjotaan erilaisia tapoja tehdä itse- ja vertaisarviointia prosessin edetessä. Opetellaan antamaan palautetta toisille oppilaille.

- itse- ja vertaisarviointia prosessin eri vaiheissa

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3, S4	L1, L2
T2	S1, S2, S3	L1, L4, L5
T3	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L7
T4	S2, S3, S4	L4, L6
T5	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L3

Vuosiluokan tavoitteet

T1 rohkaista oppilasta kiinnostumaan ja innostumaan käsin tekemisestä sekä herättää uteliaisuutta keksivään ja kokeilevaan käsityöhön

- monipuolisten materiaalien, työtapojen ja työvälineiden käyttäminen
- omien tunteiden ja mielikuvituksen hyödyntäminen suunnittelussa
- pitkäjänteisen työskentelyn harjoitteleminen
- tuotteiden valmistaminen tarkoituksenmukaisella tavalla

T2 ohjata oppilas kokonaiseen käsityöprosessiin ja esittämään omia ideoitaan kuvallisesti sekä kertomaan käsityön tekemisestä ja valmiista tuotteesta

- monipuolisten materiaalien, työtapojen ja työvälineiden käyttäminen
- omien tunteiden ja mielikuvituksen hyödyntäminen suunnittelussa
- pitkäjänteisen työskentelyn harjoitteleminen

T3 ohjata oppilasta suunnittelemaan ja valmistamaan käsityötuotteita tai teoksia luottaen omiin esteettisiin ja teknisiin ratkaisuihinsa

- monipuolisten materiaalien, työtapojen ja työvälineiden käyttäminen
- tieto- ja viestitekniikan käyttö mahdollisuuksien mukaan
- omien tunteiden ja mielikuvituksen hyödyntäminen suunnittelussa
- tuotteiden valmistaminen tarkoituksenmukaisella tavalla
- pitkäjänteisen työskentelyn harjoitteleminen

T4 opastaa oppilasta tutustumaan moniin erilaisiin materiaaleihin ja niiden työstämiseen sekä ohjata toimimaan vastuuntuntoisesti ja turvallisesti

- monipuolisten materiaalien, työtapojen ja työvälineiden käyttäminen
- pitkäjänteisen työskentelyn harjoitteleminen
- tuotteiden valmistaminen tarkoituksenmukaisella tavalla

T5 tukea oppilaan itsetunnon kehittymistä käsityössä onnistumisen, oivaltamisen ja keksimisen kokemusten kautta

- omien tunteiden ja mielikuvituksen hyödyntäminen suunnittelussa
- tuotteiden valmistaminen tarkoituksenmukaisella tavalla
- itse- ja vertaisarviointia prosessin eri vaiheissa
- pitkäjänteisen työskentelyn harjoitteleminen
- monipuolisten materiaalien, työtapojen ja työvälineiden käyttäminen
- tieto- ja viestitekniikan käyttö mahdollisuuksien mukaan

33.6.11. Liikunta

Oppiaineen tehtävä

Liikunnan opetuksen tehtävänä on vaikuttaa oppilaiden hyvinvointiin tukemalla fyysistä, sosiaalista ja psyykkistä toimintakykyä sekä myönteistä suhtautumista omaan kehoon. Oppiaineessa tärkeitä ovat yksittäisiin liikuntatunteihin liittyvät positiiviset kokemukset ja liikunnallisen elämäntavan tukeminen. Oppitunneilla korostuvat kehollisuus, fyysinen aktiivisuus ja yhdessä tekeminen. Liikunnan avulla edistetään yhdenvertaisuutta, tasa-arvoa ja yhteisöllisyyttä sekä tuetaan kulttuurista moninaisuutta. Opetus on turvallista, ja se perustuu eri vuodenaikojen ja paikallisten olosuhteiden tarjoamiin mahdollisuuksiin. Liikunnassa hyödynnetään koulun tiloja,

lähiliikuntapaikkoja ja luontoa monipuolisesti. Oppilaita ohjataan ja sitoutetaan turvalliseen ja eettisesti kestävään toimintaan ja oppimisilmapiiriin.

Liikunnassa oppilaat kasvavat liikkumaan ja liikunnan avulla. Liikkumaan kasvamisen osatekijöitä ovat oppilaiden ikä- ja kehitystason mukainen fyysisesti aktiivinen toiminta, motoristen perustaitojen oppiminen ja fyysisten ominaisuuksien harjoitteleminen. Oppilaat saavat tietoja ja taitoja erilaisissa liikuntatilanteissa toimimiseen. Liikunnan avulla kasvamiseen kuuluu toisia kunnioittava vuorovaikutus, vastuullisuus, pitkäjänteinen itsensä kehittäminen, tunteiden tunnistaminen ja säätely sekä myönteisen minäkäsityksen kehittyminen. Liikunta tarjoaa mahdollisuuksia iloon, keholliseen ilmaisuun, osallisuuteen, sosiaalisuuteen, rentoutumiseen, leikinomaiseen kisailuun ja ponnisteluun sekä toisten auttamiseen. Liikunnassa oppilas saa valmiuksia terveytensä edistämiseen.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 1-2

”Liikutaan yhdessä leikkien.”

Vuosiluokilla 1-2 *opetuksen pääpaino on havaintomotoristen taitojen ja motoristen perustaitojen oppimisessa, yhdessä tekemisessä ja sosiaalisten taitojen kehittämisessä sekä liikuntaan liittyvien myönteisten kokemusten vahvistamisessa. Opetus tukee oppilaita auttamalla heitä kohtaamaan emotionaalisesti vaihtelevia tilanteita. Opetuksessa hyödynnetään oppilaiden mielikuvitusta ja omia oivalluksia.*

”Liikutaan yhdessä leikkien.”

- Opetuksen pääpaino on havaintomotoristen taitojen ja motoristen perustaitojen oppimisessa, yhdessä tekemisessä ja sosiaalisten taitojen kehittämisessä sekä liikuntaan liittyvien myönteisten kokemusten vahvistamisessa.

Liikunnan oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 1-2

Liikunnan tehtävää ja tavoitteita toteutetaan opettamalla turvallisesti ja monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä sisä- ja ulkotiloissa oppilaita osallistaen. Opetuksessa otetaan huomioon vuodenajat, paikalliset olosuhteet sekä koulun ja ympäristön tarjoamat mahdollisuudet tarkoituksenmukaisella tavalla. Opetuksen yhteydessä korostetaan fyysistä aktiivisuutta ja yhteistoiminnallisuutta ylläpitäviä työtapoja, kannustavaa vuorovaikutusta ja toisten auttamista sekä henkisesti ja fyysisesti turvallista toimintaa. Koulun ulkopuolisille liikuntapaikoille siirtymisessä edistetään turvallista liikennekäyttäytymistä.

- Liikuntaa opetetaan turvallisesti ja monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä sisä- ja ulkotiloissa oppilaita osallistaen.
- Opetuksen yhteydessä korostetaan fyysistä aktiivisuutta ja yhteistoiminnallisuutta ylläpitäviä työtapoja, kannustavaa vuorovaikutusta ja toisten auttamista sekä henkisesti ja fyysisesti turvallista toimintaa.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki liikunnassa vuosiluokilla 1-2

Kannustava ja hyväksyvä ilmapiiri on edellytys liikunnanopetuksen tavoitteiden saavuttamiselle. Toiminnan tulee antaa kaikille oppilaille mahdollisuus onnistumiseen ja osallistumiseen sekä tukea hyvinvoinnin kannalta riittävää toimintakykyä. Opetuksessa on keskeistä oppilaiden yksilöllisyyden huomioon ottaminen, turvallinen työskentelyilmapiiri sekä organisoinnin ja opetusviestinnän selkeys. Pätevyydenkokemuksia ja sosiaalista yhteenkuuluvuutta tuetaan oppilaslähtöisillä ja osallistavilla työtavoilla, sopivilla tehtävillä ja rohkaisevalla palautteella.

Vuosiluokilla 1-2 on tärkeää tunnistaa sellaiset motorisen oppimisen vaikeudet, joilla voi olla yhteyttä muihin oppimisen ongelmiin.

- Kannustava ja hyväksyvä ilmapiiri on edellytys liikunnanopetuksen tavoitteiden saavuttamiselle.
- Opetuksessa on keskeistä oppilaiden yksilöllisyyden huomioon ottaminen, turvallinen työskentelyilmapiiri sekä organisoinnin ja opetusviestinnän selkeys.
- Vuosiluokilla 1-2 on tärkeää tunnistaa sellaiset motorisen oppimisen vaikeudet, joilla voi olla yhteyttä muihin oppimisen ongelmiin.

Oppilaan oppimisen arviointi liikunnassa vuosiluokilla 1-2

Oppimisen arvioinnilla tuetaan oppilaiden kasvamista liikuntaan ja liikunnan avulla eli sen tarkoituksena on tukea fyysisen, sosiaalisen ja psyykkisen toimintakyvyn kehittymistä. Rakentava ja kannustava palaute tukee oppilaan myönteistä käsitystä itsestä liikkujana. Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön oppilaiden oppimisesta, työskentelystä ja edistymisestä.

Arvioinnissa pyritään tunnistamaan oppilaiden yksilölliset vahvuudet ja kehittymistarpeet sekä tukemaan niitä. Liikunnan opetuksessa ja arvioinnissa tulee ottaa huomioon oppilaan terveydentila ja erityistarpeet. Arviointi toteutetaan oppilaiden toimintaa ja työskentelyä havainnoimalla sekä ohjaamalla oppilaita itsearviointiin.

Oppimisprosessin kannalta keskeisiä arvioinnin ja palautteen antamisen kohteita liikunnassa ovat

- *edistyminen liikuntatilanteisiin sopivien ratkaisujen löytämisessä*
- *edistyminen motorisissa perustaidoissa ja niiden harjoittelemisessa*
- *edistyminen sovittuihin tehtäviin liittyvässä turvallisessa toiminnassa*
- *edistyminen yhdessä työskentelyn ja itsenäisen työskentelyn taidoissa.*

Oppimisprosessin kannalta keskeisiä arvioinnin ja palautteen antamisen kohteita liikunnassa ovat

- edistyminen liikuntatilanteisiin sopivien ratkaisujen löytämisessä
- edistyminen motorisissa perustaidoissa ja niiden harjoittelemisessa
- edistyminen sovittuihin tehtäviin liittyvässä turvallisessa toiminnassa
- edistyminen yhdessä työskentelyn ja itsenäisen työskentelyn taidoissa.

Vuosiluokka 1

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Fyysinen toimintakyky

Opetukseen sisältyy runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa. Opetukseen valitaan leikkejä ja tehtäviä sekä liikuntamuotoja, joissa harjoitellaan tasapaino- ja liikkumistaitoja (kuten kiipeilyä, juoksuja ja hyppyjä) ja välineenkäsittelytaitoja (kuten tehtäviä erilaisilla välineillä ja palloleikkejä) erilaisissa oppimisympäristöissä (kuten salissa, luonnossa, lumella ja jäällä). Kehonhallintaa edistetään käyttämällä tehtäviä (kuten voimistelu- ja musiikkileikkejä), joissa harjaannutetaan kehonhahmotusta, ilmaisua ja rytmin mukaan liikkumista.

Tutustutaan monipuolisin ja turvallisin tehtävin liikkumiseen sisällä ja ulkona eri vuodenaikoina eri oppimisympäristöissä. Vesiliikunta ja uinti kuuluvat liikunnan opetukseen.

- erilaisia perusliikkumistaitoja erilaisissa oppimisympäristöissä

S2 Sosiaalinen toimintakyky

Opetus sisältää yksinkertaisia liikunnallisia sääntöleikkejä, tehtäviä ja pelejä, joissa oppilaat toimivat yhteistyössä muiden kanssa ja saavat kokemuksia muiden auttamisesta.

- vuorovaikutuksen opettelu sääntöleikkien avulla

S3 Psyykkinen toimintakyky

Opetukseen valitaan iloa ja virkistystä tuottavia leikkejä ja tehtäviä, joissa koetaan onnistumisia sekä kohdataan tuetusti emotionaalisesti vaihtelevia tilanteita kuten leikeissä, kisailuissa tai peleissä koetut tilanteet.

- iloa, virkistystä ja onnistumisen kokemuksia monipuolisen liikunnan kautta

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1	L1, L3
T2	S1	L1, L3, L4
T3	S1	L3
T4	S1	L3
T5	S1	L3
T6	S1	L3, L6, L7
T7	S2	L2, L3, L6, L7
T8	S2	L2, L6, L7
T9	S3	L1, L2, L3
T10	S3	L1, L2

Vuosiluokan tavoitteet

T1 kannustaa oppilasta fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan itsenäisesti ja yhdessä uusia, erilaisia liikuntatehtäviä sekä rohkaista ilmaisemaan itseään liikunnan avulla

- erilaisia perusliikkumistaitoja erilaisissa oppimisympäristöissä

T2 ohjata oppilasta harjaannuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja

- erilaisia perusliikkumistaitoja erilaisissa oppimisympäristöissä

T3 vahvistaa motoristen perustaitojen (tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaidot) oppimista niin, että oppilas oppii soveltamaan niitä eri oppimisympäristöissä, eri tilanteissa ja eri vuodenaikoina

- erilaisia perusliikkumistaitoja erilaisissa oppimisympäristöissä

T4 harjaannuttaa oppilasta liikkumaan turvallisesti erilaisissa ympäristöissä, erilaisilla välineillä ja telineillä

- erilaisia perusliikkumistaitoja erilaisissa oppimisympäristöissä

T5 tutustuttaa oppilas vesiliikuntaan ja varmistaa alkeisuimataito

- erilaisia perusliikkumistaitoja erilaisissa oppimisympäristöissä

T6 ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan liikuntatunneilla

- erilaisia perusliikkumistaitoja erilaisissa oppimisympäristöissä

T7 ohjata oppilasta säätelemään toimintaansa ja tunneilmaisuaan vuorovaikutuksellisissa liikuntatilanteissa

- vuorovaikutuksen opettelu sääntöleikkien avulla

T8 tukea yhdessä työskentelyn taitoja, kuten yhdessä sovittujen sääntöjen noudattamista, ohjaamalla oppilasta ottamaan vastuuta yhteispelien ja -leikkien onnistumisesta

- vuorovaikutuksen opettelu sääntöleikkien avulla

T9 tukea oppilaan myönteisen minäkäsityksen vahvistumista, ohjata itsenäiseen työskentelyyn sekä itsensä monipuoliseen ilmaisemiseen.

- iloa, virkistystä ja onnistumisen kokemuksia monipuolisen liikunnan kautta

T10 varmistaa myönteisten liikunnallisten kokemusten saaminen ja rohkaista oppilasta kokeilemaan oman toimintakykynsä rajoja

- iloa, virkistystä ja onnistumisen kokemuksia monipuolisen liikunnan kautta

Vuosiluokka 2

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Fyysinen toimintakyky

Opetukseen sisältyy runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa. Opetukseen valitaan leikkejä ja tehtäviä sekä liikuntamuotoja, joissa harjoitellaan tasapaino- ja liikkumistaitoja (kuten kiipeilyä, juoksuja ja hyppyjä) ja välineenkäsittelytaitoja (kuten tehtäviä erilaisilla välineillä ja palloleikkejä) erilaisissa oppimisympäristöissä (kuten salissa, luonnossa, lumella ja jäällä). Kehonhallintaa edistetään käyttämällä tehtäviä (kuten voimistelu- ja musiikkileikkejä), joissa harjaannutetaan kehonhahmotusta, ilmaisua ja rytmin mukaan liikkumista.

Tutustutaan monipuolisin ja turvallisin tehtävin liikkumiseen sisällä ja ulkona eri vuodenaikoina eri oppimisympäristöissä. Vesiliikunta ja uinti kuuluvat liikunnan opetukseen.

- erilaisia perusliikkumistaitoja erilaisissa oppimisympäristöissä

S2 Sosiaalinen toimintakyky

Opetus sisältää yksinkertaisia liikunnallisia sääntöleikkejä, tehtäviä ja pelejä, joissa oppilaat toimivat yhteistyössä muiden kanssa ja saavat kokemuksia muiden auttamisesta.

- vuorovaikutuksen opettelu sääntöleikkien avulla

S3 Psyykkinen toimintakyky

Opetukseen valitaan iloa ja virkistystä tuottavia leikkejä ja tehtäviä, joissa koetaan onnistumisia sekä kohdataan tuetusti emotionaalisesti vaihtelevia tilanteita kuten leikeissä, kisailuissa tai peleissä koetut tilanteet.

- iloa, virkistystä ja onnistumisen kokemuksia monipuolisen liikunnan kautta

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1	L1, L3
T2	S1	L1, L3, L4
T3	S1	L3
T4	S1	L3
T5	S1	L3
T6	S1	L3, L6, L7
T7	S2	L2, L3, L6, L7
T8	S2	L2, L6, L7
T9	S3	L1, L2, L3
T10	S3	L1, L2

Vuosiluokan tavoitteet

T1 kannustaa oppilasta fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan itsenäisesti ja yhdessä uusia, erilaisia liikuntatehtäviä sekä rohkaista ilmaisemaan itseään liikunnan avulla

- erilaisia perusliikkumistaitoja erilaisissa oppimisympäristöissä

T2 ohjata oppilasta harjaannuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja

- erilaisia perusliikkumistaitoja erilaisissa oppimisympäristöissä

T3 vahvistaa motoristen perustaitojen (tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaidot) oppimista niin, että oppilas oppii soveltamaan niitä eri oppimisympäristöissä, eri tilanteissa ja eri vuodenaikoina

- erilaisia perusliikkumistaitoja erilaisissa oppimisympäristöissä

T4 harjaannuttaa oppilasta liikkumaan turvallisesti erilaisissa ympäristöissä, erilaisilla välineillä ja telineillä

- erilaisia perusliikkumistaitoja erilaisissa oppimisympäristöissä

T5 tutustuttaa oppilas vesiliikuntaan ja varmistaa alkeisuimataito

- erilaisia perusliikkumistaitoja erilaisissa oppimisympäristöissä

T6 ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan liikuntatunneilla

- erilaisia perusliikkumistaitoja erilaisissa oppimisympäristöissä

T7 ohjata oppilasta säätelemään toimintaansa ja tunneilmaisuaan vuorovaikutuksellisissa liikuntatilanteissa

- vuorovaikutuksen opettelu sääntöleikkien avulla

T8 tukea yhdessä työskentelyn taitoja, kuten yhdessä sovittujen sääntöjen noudattamista, ohjaamalla oppilasta ottamaan vastuuta yhteispelien ja -leikkien onnistumisesta

- vuorovaikutuksen opettelu sääntöleikkien avulla

T9 tukea oppilaan myönteisen minäkäsityksen vahvistumista, ohjata itsenäiseen työskentelyyn sekä itsensä monipuoliseen ilmaisemiseen.

- iloa, virkistystä ja onnistumisen kokemuksia monipuolisen liikunnan kautta

T10 varmistaa myönteisten liikunnallisten kokemusten saaminen ja rohkaista oppilasta kokeilemaan oman toimintakykynsä rajoja

- iloa, virkistystä ja onnistumisen kokemuksia monipuolisen liikunnan kautta

33.6.12. Oppilaanohjaus

Oppiaineen tehtävä

Oppilaanohjauksella on keskeinen merkitys sekä oppilaiden, koulun että yhteiskunnan näkökulmasta. Ohjaustoiminnan tulee muodostaa koko perusopetuksen ajan kestävä,

perusopetuksen jälkeisiin opintoihin ulottuva jatkumo. Oppilaanohjauksella edistetään oppilaiden koulutyön onnistumista, opintojen sujumista sekä koulutuksen tuloksellisuutta ja vaikuttavuutta.

Oppilaanohjauksen tehtävänä on edistää oppilaiden kasvua ja kehitystä siten, että jokainen oppilas pystyy kehittämään opiskeluvalmiuksiaan ja vuorovaikutustaitojaan sekä oppimaan elämässä tarvittavia tietoja ja taitoja. Oppilaanohjaus tukee oppilaita tekemään omiin valmiuksiinsa, arvoihinsa ja lähtökohtiinsa sekä kiinnostukseensa perustuvia arkielämää, opiskelua, jatko-opintoja sekä tulevaisuutta koskevia päätöksiä ja valintoja. Ohjauksen avulla oppilaat oppivat tiedostamaan mahdollisuutensa vaikuttaa oman elämänsä suunnitteluun ja päätöksentekoon. Oppilaita kannustetaan pohtimaan ja kyseenalaistamaan koulutukseen ja ammatteihin liittyviä ennakkokäsityksiä ja tekemään valintansa omia vahvuuksiaan ja kiinnostuksen kohteitaan vastaten. Oppilaanohjausta toteutetaan yhteistyössä huoltajien kanssa.

Koulun ohjaussuunnitelmassa kuvataan oppilaanohjauksen järjestämisen rakenteet, toimintatavat, työn- ja vastuunjako sekä monialaiset verkostot, joita tarvitaan ohjauksen tavoitteiden toteutumiseksi. Suunnitelmassa kuvataan myös kodin ja koulun ohjausyhteistyö, koulun työelämäyhteistyö sekä työelämään tutustumisen järjestelyt. Ohjaussuunnitelman tavoitteiden toteutumista arvioidaan systemaattisesti. Oppilaiden opintojen sujuvuutta nivelvaiheissa edistetään perusopetuksen aikana ja jatko-opintoihin siirryttäessä opettajien välisellä ja opinto-ohjaajien keskinäisellä sekä tarvittaessa moniammatillisella yhteistyöllä. Opettajat hyödyntävät työssään ajantasaista tietoa jatko-opinnoista, työelämästä ja työtehtävistä sekä niissä tapahtuvista muutoksista.

Oppilaanohjaus yhdistää koulua yhteiskuntaan ja työelämään. Sen avulla edistetään oikeudenmukaisuuden, yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja osallisuuden toteutumista sekä ehkäistään syrjäytymistä koulutuksesta ja työelämästä. Oppilaanohjauksessa kehittyvät tiedot ja taidot edistävät osaltaan osaavan työvoiman saatavuutta sekä osaamisen kysynnän ja tarjonnan yhteensovittamista tulevaisuuden työelämässä.

Oppilaanohjaus vuosiluokilla 1-2

***Vuosiluokilla 1-2** oppilaanohjaus toteutuu kiinteänä osana muuta opetusta ja koulun toimintaa. Oppilaanohjauksesta vastaa luokanopettaja yhdessä muiden opettajien kanssa. Ohjauksella edistetään oppilaiden opiskeluvalmiuksien ja -taitojen kehittymistä sekä tuetaan vähitellen kasvavaa vastuunottoa koulutyöstä sekä omista tehtävistä ja tavaroista. Oppilaiden tulee saada ohjausta tavoitteiden asettamisessa sekä kannustavaa ja ohjaavaa palautetta tavoitteiden saavuttamisesta siten, että oppimaan oppimisen taidot vahvistuvat. Oppilaanohjauksen tavoitteiden kannalta on tärkeä valita työtapoja ja palautteen antamisen tapoja, jotka mahdollistavat oppilaiden myönteisen käsityksen muodostumisen itsestään oppijoina ja ryhmän jäseninä. Oppilaita ohjataan vuorovaikutustaitojen harjoittelemiseen ja ryhmässä toimimiseen. Heitä kannustetaan myös osallisuuteen omassa lähiympäristössään.*

Perusopetuksen alkuvaiheessa luodaan pohja kodin ja koulun yhteistyölle oppilaan ohjauksessa. Oppilaanohjauksella tuetaan oppilaita ja huoltajia tekemään ensimmäisiä koulutukseen liittyviä valintoja ja näkemään valintojen merkityksen tulevien opintojen kannalta. Ammatteihin ja työelämään tutustuminen aloitetaan luokan tai koulun sisäisistä tehtävistä sekä oppilaan lähipiirin ammateista.

34. Vuosiluokat 3-6

34.1. Vuosiluokkien 2 ja 3 välinen siirtymävaihe

Siirtymävaiheessa on tärkeä varmistaa opiskelun edellyttämien perustaitojen hallinta ja vahvistaa kunkin oppilaan itseluottamusta koululaisena. Oppilaita tuetaan erityisesti lukemisen, kirjoittamisen sekä matematiikan valmiuksissa ja opiskelutaidoissa. Myös itsenäisen ja ryhmässä työskentelyn taitojen kehittäminen sekä vastuullisuuteen oppiminen tulevat entistä tärkeämmiksi. Koulutyön onnistumista tuetaan yhdessä kotien kanssa. Oppilaille ja huoltajille annetaan tietoa koulun tarjoamasta kieliohjelmasta ja opintojen järjestelyistä, alkavista uusista oppiaineista sekä mahdollisista valinnaisista tai vapaaehtoisista opinnoista. Heidän kanssaan pohditaan opiskelun asettamia vaatimuksia ja mahdollisesti uuteen ryhmään liittymistä.

Lain edellyttämä erityisen tuen päätöksen tarkistaminen tehdään ennen kolmannen vuosiluokan opintojen alkamista.

- Siirtymävaiheessa on tärkeä varmistaa opiskelun edellyttämien perustaitojen hallinta ja vahvistaa kunkin oppilaan itseluottamusta koululaisena. Oppilaita tuetaan erityisesti lukemisen, kirjoittamisen sekä matematiikan valmiuksissa ja opiskelutaidoissa. Koulutyön onnistumista tuetaan yhdessä kotien kanssa.
- Lain edellyttämä erityisen tuen päätöksen tarkistaminen tehdään ennen kolmannen vuosiluokan opintojen alkamista.

34.2. Oppijana kehittyminen

Perusopetuksen kullakin vuosiluokkakokonaisuudella on yhteisten tehtävien lisäksi oma erityinen tehtävänsä. Sen hoitaminen edellyttää oppilaiden ikäkauden ja kehitysvaiheen huomioonottamista sekä huolenpitoa oppilaiden sujuvista siirtymistä koulupolun nivelvaiheissa.

Vuosiluokkien 3-6 erityisenä tehtävänä on oppimaan oppimisen taitojen kehittäminen sekä omien opiskelutapojen ja -taitojen tunnistaminen ja kehittäminen. Oppilaita rohkaistaan itsensä hyväksymiseen, omien rajojen ja oikeuksien tunnistamiseen ja puolustamiseen sekä omasta turvallisuudesta huolehtimiseen. Heitä ohjataan myös velvollisuuksiensa ja vastuunsa ymmärtämiseen sekä rakentavaan mielipiteiden ilmaisuun ja vuorovaikutukseen. Minkäänlaista kiusaamista tai syrjivää käyttäytymistä ei sallita. Oppilaiden kiinnostusta eettisiin ja moraalisiin kysymyksiin hyödynnetään luomalla tilaisuuksia keskusteluun ja pohdintaan sekä osallistumisen ja vastuun ottamisen harjoitteluun. Oppilaita kannustetaan tekemään valintoja omista lähtökohdistaan, sukupuolittuneita ratkaisuja välttäen. Erityistä huomiota kiinnitetään oppilaiden ohjauksen ja tuen tarpeisiin.

Vuosiluokkien 3-6 opetuksessa vahvistetaan ja täydennetään alemmilla vuosiluokilla hankittuja perustaitoja ja opitaan uusia asioita. Oppiaineiden määrä kasvaa. Opetuksessa pyritään löytämään luontevia tilanteita eheyttämiseen. Monialaisten oppimiskokonaisuuksien toteuttaminen vahvistaa oppiaineiden välistä yhteistyötä ja tarjoaa mahdollisuuksia oppilaiden ikäkaudelle tärkeiden kokemusten saamiseen. Oppimiskokonaisuuksilla voidaan lisätä työskentelyn toiminnallisuutta sekä tekemällä ja tutkimalla oppimista erilaisissa oppimisympäristöissä. Oppilaiden osuus suunnittelussa vahvistuu. Oppimiskokonaisuudet tarjoavat tilaisuuksia yhdessä tekemiseen, omaan ilmaisuun sekä yhteisön kannalta hyödylliseen toimintaan.

Vuosiluokkien 3-6 erityisenä tehtävänä on oppimaan oppimisen taitojen kehittäminen sekä omien opiskelutapojen ja -taitojen tunnistaminen ja kehittäminen. Heitä ohjataan velvollisuuksiensa ja vastuunsa ymmärtämiseen sekä rakentavaan mielipiteiden ilmaisuun ja vuorovaikutukseen.

Oppilaita kannustetaan tekemään valintoja omista lähtökohdistaan. Erityistä huomiota kiinnitetään oppilaiden ohjauksen ja tuen tarpeisiin.

Vuosiluokkien 3-6 opetuksessa vahvistetaan ja täydennetään alemmilla vuosiluokilla hankittuja perustaitoja ja opitaan uusia asioita. Oppilaiden osuus suunnittelussa vahvistuu.

34.3. Vuosiluokkien 6 ja 7 välinen siirtymävaihe

Siirtyminen kuudennelta seitsemännelle luokalle edellyttää koulun tai koulujen henkilöstön suunnitelmallista yhteistyötä, opetuksen kannalta tarpeellisen tiedon siirtämistä sekä oppimisympäristöjen, toimintatapojen ja ohjaavien asiakirjojen tuntemista. Kodin ja koulun välisen vuorovaikutuksen merkitys korostuu siirtymävaiheessa. Siirtymä tarkoittaa oppilaille usein uuteen ryhmään sopeutumista, uusiin opettajiin ja ympäristöön tutustumista sekä uusien työskentelytapojen ja arviointikäytäntöjen kohtaamista. Tällöin on tärkeää, että kotona ja koulussa huolehditaan oppilaiden mahdollisuudesta tuntea olonsa turvalliseksi samalla kun heitä rohkaistaan uusien asioiden kohtaamiseen. Vastuu omasta opiskelusta lisääntyy ja monet tulevaisuuteen vaikuttavat valinnat tulevat ajankohtaisiksi. Oppilaiden kuunteleminen ja arvostaminen sekä heidän osallisuutensa omista asioista ja valinnoista päättämiseen on tärkeää.

Lain edellyttämä erityisen tuen päätöksen tarkistaminen tehdään ennen seitsemännelle luokalle siirtymistä.

- Siirtyminen kuudennelta seitsemännelle luokalle edellyttää koulun tai koulujen henkilöstön suunnitelmallista yhteistyötä, opetuksen kannalta tarpeellisen tiedon siirtämistä sekä oppimisympäristöjen, toimintatapojen ja ohjaavien asiakirjojen tuntemista. Kodin ja koulun välisen vuorovaikutuksen merkitys korostuu siirtymävaiheessa.
- Lain edellyttämä erityisen tuen päätöksen tarkistaminen tehdään ennen seitsemännelle luokalle siirtymistä.

34.4. Laaja-alainen osaaminen vuosiluokilla 3-6

Laaja-alaisen osaamisen kehittämistä jatketaan systemaattisesti. Tavoitteena on, että oppilaan osaamisen kehittyminen vahvistaa edellytyksiä itsensä tuntemiseen ja arvostamiseen sekä oman identiteetin muotoutumiseen. Identiteetti rakentuu vuorovaikutuksessa toisten ihmisten ja ympäristön kanssa. Ystävyyden ja hyväksytyksi tulemisen merkitys on suuri. Ikävuodet ovat erityisen otollisia myös kestävän elämäntavan omaksumiselle ja kestävän kehityksen tarpeen pohtimiselle.

34.5. Laaja-alaisen osaamisen alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Opetuksessa vahvistetaan taitoa asettaa kysymyksiä ja hakea niihin vastauksia itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa havaintoja tehden sekä erilaisia tietolähteitä ja apuvälineitä hyödyntäen. Samalla kehittyvät oppilaiden edellytykset tunnistaa pohdittavaan asiaan liittyviä erilaisia näkökulmia ja löytää uusia oivalluksia sekä harjaantua vähitellen asioiden kriittiseen tarkasteluun. Oppilaita ohjataan huomaamaan asioiden välisiä vuorovaikutussuhteita ja keskinäisiä yhteyksiä. Heitä kannustetaan kuuntelemaan toisten näkemyksiä ja samalla pohtimaan myös omaa sisäistä tietoaan. Oppilaita ohjataan huomaamaan, että tieto voi rakentua monella tavalla, esimerkiksi tietoisesti päättelemällä tai intuitiivisesti, omaan kokemukseen perustuen. Vertaisoppimista eli parin ja ryhmän kanssa työskentelyä ja oppimiseen tähtäävää vuorovaikutusta käytetään monipuolisesti ja vahvistetaan yhdessä työskentelyn taitoja. Ajattelun taitoja harjoitellaan ongelmanratkaisu- ja päättelytehtävin sekä uteliaisuutta, mielikuvitusta, kekseliäisyyttä ja

toiminnallisuutta hyödyntävin ja edistävin työskentelytavoin. Oppilaita rohkaistaan käyttämään kuvittelukykyään luoviin ratkaisuihin ja olemassa olevien rajojen ylittämiseen.

Oppimaan oppimisen taitoja vahvistetaan kaikissa opiskelutilanteissa. Oppilaita ohjataan tunnistamaan itselle luontevimmat tavat oppia ja kiinnittämään huomiota omiin opiskelutapoihin. Työn suunnittelua, tavoitteiden asettamista sekä työskentelyn ja edistymisen arviointia harjoitellaan edelleen. Oppilaita opastetaan huomaamaan säännöllisesti suoritettujen tehtävien vaikutus edistymiseen sekä tunnistamaan vahvuutensa ja kehittämistarpeensa. Heitä autetaan hahmottamaan opintoihinsa liittyviä tavoitteita ja valintoja ja kannustetaan keskustelemaan niistä huoltajiensa kanssa.

- Opetuksessa vahvistetaan taitoa asettaa kysymyksiä ja hakea niihin vastauksia itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa havaintoja tehden sekä erilaisia tietolähteitä ja apuvälineitä hyödyntäen.
- Oppimaan oppimisen taitoja vahvistetaan kaikissa opiskelutilanteissa.
- Työn suunnittelua, tavoitteiden asettamista sekä työskentelyn ja edistymisen arviointia harjoitellaan edelleen.

.

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Oppilaita ohjataan tuntemaan ja arvostamaan sosiaalisia, kulttuurisia, uskonnollisia, katsomuksellisia ja kielellisiä juuriaan sekä pohtimaan oman taustansa merkitystä ja paikkaansa sukupolvien ketjussa. Koulutyössä tutustutaan kouluyhteisön ja kotiseudun kulttuuriin ennen ja nyt sekä kulttuuriympäristöön ja sen muutokseen ja moninaisuuteen. Oppilaita ohjataan tuntemaan ja arvostamaan kulttuuriperintöä ja osallistumaan uuden kulttuurin luomiseen. Heille avataan mahdollisuuksia kokea ja tulkita taidetta ja kulttuuria. Mediakulttuurin analysointi ja median vaikutusten tunnistaminen ja pohdinta on näillä vuosiluokilla tärkeätä. Koulutyössä opitaan tuntemaan ihmisoikeuksia koskevien sopimusten merkitys yhteiskunnassa ja maailmassa; erityisesti perehdytään Lapsen oikeuksien sopimukseen. Oppilaita ohjataan ihmisoikeuksien kunnioittamiseen ja puolustamiseen.

Oppilaita kannustetaan kokeilemaan erilaisia ilmaisutapoja ja nauttimaan tekemisen ja ilmaisun ilosta. Heille järjestetään mahdollisuuksia kansainväliseen yhteistyöhön ja erilaisten toimintatapojen ja kulttuurien vertailuun. Opetuksessa tuetaan oppilaiden kasvua monipuolisiksi ja taitaviksi kielenkäyttäjiksi sekä äidinkielellään että muilla kielillä. Oppilaita rohkaistaan itsensä ilmaisemiseen vähäiselläkin kielitaidolla. Vuorovaikutusta, yhteistyötä ja hyvää käytöstä harjoitellaan monipuolisesti. Oppilaita ohjataan asettumaan toisen asemaan ja tarkastelemaan asioita eri näkökulmista. Koulutyössä luodaan innostavia tilaisuuksia harjaannuttaa sosiaalisia taitoja, kekseliäisyyttä, suunnittelu- ja ilmaisutaitoja sekä käden taitoja. Oppilaita kannustetaan arvostamaan ja hallitsemaan omaa kehoa ja käyttämään sitä tunteiden ja näkemysten, ajatusten ja ideoiden ilmaisemiseen.

- Oppilaita ohjataan tuntemaan ja arvostamaan sosiaalisia, kulttuurisia, uskonnollisia, katsomuksellisia ja kielellisiä juuriaan sekä pohtimaan oman taustansa merkitystä ja paikkaansa sukupolvien ketjussa.
- Oppilaita ohjataan ihmisoikeuksien kunnioittamiseen ja puolustamiseen.
- Oppilaita kannustetaan kokeilemaan erilaisia ilmaisutapoja ja nauttimaan tekemisen ja ilmaisun ilosta.
- Vuorovaikutusta, yhteistyötä ja hyvää käytöstä harjoitellaan monipuolisesti.

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Koulutyössä oppilailla on tilaisuuksia harjoitella ajanhallintaa, hyvää käytöstä sekä muita omaan ja yhteiseen hyvinvointiin ja turvallisuuteen vaikuttavia toimintatapoja. Oppilaita kannustetaan ottamaan vastuuta oppimisympäristön siisteydestä, viihtyisyydestä ja ilmapiiristä sekä osallistumaan kouluyhteisön yhteisten sääntöjen laadintaan ja toimintatapojen kehittämiseen. Yhteisessä työskentelyssä oppilaat voivat kehittää tunnetaitojaan ja sosiaalisia taitojaan. Pelien ja leikkien sekä yhteisten tehtävien yhteydessä opitaan ymmärtämään sääntöjen, sopimusten ja luottamuksen merkitys ja harjoitellaan päätöksentekoa. Tuetaan oppilaiden itsenäisen liikkumisen taitoja aiempaa laajemmalla alueella ja joukkoliikenteessä. Kiinnitetään huomiota erityisesti pyöräilykasvatukseen sekä omasta ja toisten turvallisuudesta huolehtimiseen liikenteessä. Oppilaita ohjataan asianmukaisten turva- ja suojavälineiden käyttöön ja opetetaan tuntemaan keskeiset turvallisuuteen liittyvät symbolit. Yhdessä keskustellaan yksityisyyden ja henkilökohtaisten rajojen suojaamisen merkityksestä ja opitaan siihen liittyviä toimintatapoja. Koulussa harjoitellaan tarkoituksenmukaista toimintaa erilaisissa vaaratilanteissa.

Opetuksessa tarkastellaan teknologian monimuotoisuutta ja merkitystä. Oppilaat hankkivat tietoa teknologian kehityksestä ja vaikutuksista eri elämänalueilla ja monenlaisissa ympäristöissä. Heitä opastetaan teknologian vastuulliseen ja turvalliseen käyttöön ja tarkastellaan siihen liittyviä eettisiä kysymyksiä. Oppilaat tutustuvat myös kestävän kuluttamisen käytäntöihin, tutkivat jakamisen, kohtuullisuuden ja säästäväisyyden sekä talouden suunnittelun merkitystä ja harjoittelevat niitä. He saavat ohjausta kuluttajana toimimiseen sekä mainonnan ja median vaikutusten kriittiseen tarkasteluun. Oppilaita ohjataan pohtimaan omia valintojaan kestävän tulevaisuuden kannalta.

- Harjoitellaan hyvää käytöstä sekä muita omaan ja yhteiseen hyvinvointiin ja turvallisuuteen vaikuttavia toimintatapoja.
- Oppilaita kannustetaan ottamaan vastuuta oppimisympäristön siisteydestä, viihtyisyydestä ja ilmapiiristä sekä osallistumaan kouluyhteisön yhteisten sääntöjen laadintaan ja toimintatapojen kehittämiseen.
- Oppilaita ohjataan pohtimaan omia valintojaan kestävän tulevaisuuden kannalta.

L4 Monilukutaito

Oppilaita ohjataan kehittämään monilukutaitoaan ja tulkitsemaan, tuottamaan ja arvioimaan yhä moninaisempia tekstejä erilaisissa yhteyksissä ja ympäristöissä. Teksteillä tarkoitetaan tässä sanallisten, kuvallisten, auditiivisten, numeeristen ja kinesteettisten symbolijärjestelmien sekä näiden yhdistelmien avulla ilmaistua tai ilmenevää tietoa. Tähän liittyvää perustaitojen ja -tekniikoiden hallintaa syvennetään. Fiktion, faktan ja mielipiteen tarkastelua ja erottelua harjoitellaan. Oppilaita ohjataan havainnoimaan ja tulkitsemaan ympäristöön ja huomaamaan, että teksteillä on erilaisia tavoitteita ja että tavoitteet vaikuttavat siihen, millaisia keinoja teksteissä käytetään. Tekstit voivat esimerkiksi välittää tietoa, luoda mielikuvia tai houkutella ostamaan.

Monilukutaitoa vahvistetaan tarkastelemalla erilaisia tekstejä tekijän, katsojan sekä käyttöyhteyksien ja -tilanteiden näkökulmista. Oppilaita kannustetaan monipuolisille tiedon lähteille kuten suullisten, audiovisuaalisten, painettujen ja sähköisten lähteiden sekä haku- ja kirjastopalveluiden käyttöön. Samalla oppilaita ohjataan vertailemaan ja arvioimaan hakemansa tiedon soveltuvuutta. Oppilaita ohjataan omakohtaiseen työskentelyyn eri medioiden parissa, jolla tehdään näkyväksi medioiden tuottamia merkityksiä ja välittämää todellisuutta. Kriittistä lukutaitoa kehitetään oppilaille merkityksellisissä kulttuurisissa yhteyksissä. Kertominen, kuvaaminen, vertailu ja selostaminen sekä erilaiset mediaesitykset ovat tässä vaiheessa ominaisia tiedon esittämisen tapoja. Erilaisten tekstien aktiivinen lukeminen ja tuottaminen koulutyössä ja vapaa-aikana sekä teksteistä nauttiminen - niin tulkitsijan kuin tuottajan roolissa - edistää monilukutaidon kehittymistä.

- Oppilaita ohjataan kehittämään monilukutaitoaan ja tulkitsemaan, tuottamaan ja arvioimaan yhä moninaisempia tekstejä erilaisissa yhteyksissä ja ympäristöissä.

- Monilukutaitoa vahvistetaan tarkastelemalla erilaisia tekstejä tekijän, katsojan sekä käyttöyhteyksien ja -tilanteiden näkökulmista.
- Kriittistä lukutaitoa kehitetään oppilaille merkityksellisissä kulttuurisissa yhteyksissä.

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Tieto- ja viestintäteknologiaa (tvt) hyödynnetään monipuolisesti eri oppiaineissa ja muussa koulutyössä ja vahvistetaan yhteisöllistä oppimista. Samalla oppilaille luodaan mahdollisuuksia etsiä, kokeilla ja käyttää omaan oppimiseen ja työskentelyyn parhaiten sopivia työtapoja ja -välineitä. Koulussa tutkitaan tieto- ja viestintäteknologian vaikutusta arkeen ja otetaan selvää sen kestävistä käyttötavoista.

Käytännön taidot ja oma tuottaminen: Oppilaat oppivat käyttämään erilaisia laitteita, ohjelmistoja ja palveluita sekä ymmärtämään niiden käyttö- ja toimintalogiikkaa. He harjaantuvat sujuvaan tekstin tuottamiseen ja käsittelyyn eri välineillä ja oppivat myös kuvan, äänen, videon ja animaation tekemistä. Oppilaita kannustetaan toteuttamaan tvt:n avulla ideoitaan yksin ja yhdessä toisten kanssa. Ohjelmointia kokeillessaan oppilaat saavat kokemuksia siitä, miten teknologian toiminta riippuu ihmisen tekemistä ratkaisuista. Vastuullinen ja turvallinen toiminta: Oppilaita ohjataan tvt:n vastuulliseen ja turvalliseen käyttöön, hyviin käytöstapoihin sekä tekijänoikeuksien perusperiaatteiden tuntemiseen. Koulutyössä harjoitellaan eri viestintäjärjestelmien sekä opetuskäytössä olevien yhteisöllisten palvelujen käyttöä. Oppilaat saavat tietoa ja kokemusta hyvien työasentojen ja sopivan mittaisten työjaksojen merkityksestä terveydelle. Tiedonhallinta sekä tutkiva ja luova työskentely: Oppilaat harjoittelevat etsimään tietoa useammasta eri lähteestä hakupalveluiden avulla. Heitä ohjataan hyödyntämään lähteitä oman tiedon tuottamisessa ja harjoittelemaan tiedon kriittistä arviointia. Oppilaita kannustetaan etsimään itselle sopivia ilmaisutapoja ja käyttämään tvt:tä työskentelyn ja tuotosten dokumentoinnissa ja arvioinnissa. Vuorovaikutus ja verkostoituminen: Oppilaita ohjataan toimimaan oman roolinsa ja välineen luonteen mukaisesti sekä ottamaan vastuuta viestinnästään. Heitä ohjataan tarkastelemaan ja arvioimaan tvt:n roolia vaikuttamiskeinona. Oppilaat saavat kokemuksia tieto- ja viestintäteknologian käyttämisestä vuorovaikutuksessa koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa myös kansainvälisissä yhteyksissä.

Tieto- ja viestintäteknologiaa (tvt) hyödynnetään monipuolisesti eri oppiaineissa ja muussa koulutyössä ja vahvistetaan yhteisöllistä oppimista.

- ***Käytännön taidot ja oma tuottaminen:*** Oppilaat oppivat käyttämään erilaisia laitteita, ohjelmistoja ja palveluita sekä ymmärtämään niiden käyttö- ja toimintalogiikkaa. He harjaantuvat sujuvaan tekstin tuottamiseen ja käsittelyyn eri välineillä ja oppivat myös kuvan, äänen, videon ja animaation tekemistä.
- ***Vastuullinen ja turvallinen toiminta:*** Oppilaita ohjataan tvt:n vastuulliseen ja turvalliseen käyttöön, hyviin käytöstapoihin sekä tekijänoikeuksien perusperiaatteiden tuntemiseen.
- ***Tiedonhallinta sekä tutkiva ja luova työskentely:*** Oppilaat harjoittelevat etsimään tietoa useammasta eri lähteestä hakupalveluiden avulla ja etsimään itselle sopivia ilmaisutapoja ja käyttämään tvt:tä työskentelyn ja tuotosten dokumentoinnissa ja arvioinnissa.
- ***Vuorovaikutus ja verkostoituminen*:** Oppilaita ohjataan toimimaan oman roolinsa ja välineen luonteen mukaisesti sekä ottamaan vastuuta viestinnästään.

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Oppilaita ohjataan työskentelemään järjestelmällisesti ja pitkäjänteisesti ja ottamaan kasvavassa määrin vastuuta tekemisestään. Heitä rohkaistaan tunnistamaan vahvuuksiaan ja kiinnostumaan erilaisista asioista. Oppilaita kannustetaan sisukkuuteen työn loppuun saattamisessa ja työn tulosten arvostamiseen. Koulutyössä harjoitellaan projektien toteuttamista, ryhmässä toimimista sekä yhteistyötä koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Yhteisissä työskentelytilanteissa oppilaat saavat mahdollisuuden oppia vastavuoroisuutta, neuvottelutaitoja sekä ponnistelua

yhteisen tavoitteen saavuttamiseksi. Oppilaita rohkaistaan tuomaan vapaa-ajalla oppimiaan taitoja koulutyöhön ja opettamaan niitä toisille oppilaille.

Koulutyöhön sisällytetään toimintaa, jossa oppilaat saavat kokemuksia työstä, eri ammateista ja toisten hyväksi toimimisesta. Tällaista voi olla esimerkiksi koulun sisäinen työharjoittelu, yhteistyöhankkeet lähellä toimivien yritysten ja järjestöjen kanssa, kummitoiminta sekä vertaissovittelu tai tukioppilaana toimiminen. Oppilaita kannustetaan aloitteellisuuteen ja yritteliäisyyteen ja ohjataan näkemään työn ja yrittäjyyden merkitys elämässä ja yhteiskunnassa.

- Oppilaita ohjataan työskentelemään järjestelmällisesti ja pitkäjänteisesti ja ottamaan kasvavassa määrin vastuuta tekemisestään.
- Heitä rohkaistaan tunnistamaan vahvuuksiaan ja kiinnostumaan erilaisista asioista.
- Koulutyöhön sisällytetään toimintaa, jossa oppilaat saavat kokemuksia työstä, eri ammateista ja toisten hyväksi toimimisesta.
- Oppilaita kannustetaan aloitteellisuuteen ja yritteliäisyyteen ja ohjataan näkemään työn ja yrittäjyyden merkitys elämässä ja yhteiskunnassa.

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Opetuksessa luodaan edellytykset oppilaiden kiinnostukselle kouluyhteisön ja yhteiskunnan asioita kohtaan. Oppilaiden kanssa tutkitaan kestävään kehitykseen, rauhaan, tasa-arvoon ja demokratiaan sekä ihmisoikeuksiin, erityisesti lasten oikeuksiin, liittyviä kysymyksiä ja tilanteita. Heidän kanssaan mietitään ja harjoitellaan käytännön tekoja, joilla itse voi vaikuttaa myönteisten muutosten puolesta. Oppilaita ohjataan näkemään median vaikutus yhteiskunnassa ja harjoittelemaan median käyttöä vaikuttamisen välineenä.

Oppilaat saavat tilaisuuksia harjoitella yhteistyötä, ristiriitojen käsittelyä ja ratkaisujen etsimistä sekä päätöksentekoa niin omassa luokkayhteisössä ja eri opiskelutilanteissa kuin koko kouluyhteisössäkin. Vaikuttaminen ja osallistuminen sekä niistä myönteisten kokemusten saaminen lisäävät yhteisöllisyyden kokemusta koulussa. Kokemukset yhdenvertaisuudesta, osallisuudesta ja yhteisöllisyydestä rakentavat luottamusta. Oppilaita innostetaan oppilaskuntatoimintaan, kerhotoimintaan ja esimerkiksi ympäristötoimintaan tai muihin koulun ja lähiyhteisön tarjoamiin toimintamuotoihin, joissa voi oppia osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja ja kasvaa vähitellen vastuun kantamiseen. Ympäristön suojelemisen merkitys avautuu omakohtaisen luontosuhteen kautta. Oppilaita ohjataan ymmärtämään omien valintojen, elämäntapojen ja tekojen merkitys paitsi itselle, myös lähiyhteisöille, yhteiskunnalle ja luonnolle.

- Opetuksessa luodaan edellytykset oppilaiden kiinnostukselle kouluyhteisön ja yhteiskunnan asioita kohtaan.
- Oppilaita ohjataan näkemään median vaikutus yhteiskunnassa ja harjoittelemaan median käyttöä vaikuttamisen välineenä.
- Oppilaita innostetaan oppilaskunta- ja kerhotoimintaan.
- Oppilaita ohjataan ymmärtämään omien valintojen, elämäntapojen ja tekojen merkitys paitsi itselle, myös lähiyhteisöille, yhteiskunnalle ja luonnolle.

34.6. Oppiaineet

34.6.1. Äidinkieli ja kirjallisuus

Oppiaineen tehtävä

Tehtäväkuvaus, oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet sekä ohjaus, eriyttäminen ja tuki sekä oppilaan oppimisen arviointi koskevat kaikkia äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen oppimääriä.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden kieli-, vuorovaikutus- ja tekstitaitoja ja ohjata heitä kiinnostumaan kielestä, kirjallisuudesta ja muusta kulttuurista ja tulemaan tietoiseksi itsestään viestijöinä ja kielenkäyttäjinä. Oppilaiden arjen kieli- ja tekstitaitoja laajennetaan niin, että he saavat valmiuksia havaintojen ja ilmiöiden käsitteellistämiseen, ajattelunsa kielentämiseen ja luovuutensa kehittämiseen.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetus vastaa yhteistyössä muiden oppiaineiden ja kotien kanssa oppilaiden kielikasvatuksesta ja auttaa heitä rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiä monikulttuurisessa ja medioituneessa yhteiskunnassa. Äidinkieli ja kirjallisuus on monitieteinen taito-, tieto- ja kulttuuriaine. Opetus perustuu laajaan tekstikäsitykseen. Keskeisiä ovat monimuotoisten tekstien tulkitsemisen ja tuottamisen sekä tiedon hankinnan ja jakamisen taidot. Ikäkaudelle ja kielitaidolle soveltuva kirjallisuus vahvistaa luovuuden ja mielikuvituksen monipuolista kehittymistä ja laajentaa oppilaiden käsitystä oman kielellisen ilmaisunsa mahdollisuuksista. Kirjallisuus yhdistää oppilaan kulttuuriinsa ja avartaa käsitystä muista kulttuureista.

Oppilaita rohkaistaan rakentavaan ja vastuulliseen vuorovaikutukseen erilaisissa viestintäympäristöissä. Osana eettistä kasvatusta oppilaita ohjataan ymmärtämään omien kielellisten ja viestinnällisten valintojen vaikutuksia toisiin ihmisiin. Metakognitiivisista taidoista äidinkielen opetuksessa painottuvat tekstien tulkitsemisen ja tuottamisen strategiset taidot. Kielitiedon opetuksen tehtävänä on tukea ja kehittää kielitietoisuutta ja kielen havainnoinnin taitoja. Opetus perustuu yhteisölliseen ja funktionaaliseen näkemykseen kielestä: kielen rakenteita opiskellaan ikäkaudelle tyypillisten kielenkäyttötilanteiden ja tekstilajien yhteydessä. Opetuksessa edetään portaittain oppilaiden kehitysvaiheen mukaan.

Opetus tutustuttaa moniin kulttuurisisältöihin, joista keskeisiä ovat sanataide, media, draama, teatteritaide sekä puhe- ja viestintäkulttuurit. Sanataiteeseen kuuluu kaunokirjallisten tekstien kirjoittaminen ja tulkitseminen. Kirjallisuuden opetuksen tehtävänä on lukemiseen innostaminen, elämysten saaminen ja jakaminen, kulttuurintuntemuksen syventäminen, eettisen kasvun tukeminen sekä oppilaiden kielen ja mielikuvituksen rikastaminen. Draama vahvistaa oppiaineen toiminnallista, kokemuksellista, elämyksellistä ja esteettistä luonnetta. Mediakasvatus tähtää mediasisältöjen tulkitsemiseen ja tuottamiseen ja niiden ymmärtämiseen kulttuurisena ilmiönä. Puhe- ja viestintäkulttuurien opetus vahvistaa vuorovaikutus- ja viestintätaitoja.

Keskeisiä motivaatiotekijöitä äidinkielen ja kirjallisuuden oppimisessa ovat opittavien asioiden merkityksellisyys oppilaille ja osallisuuden kokemukset. Oppilaiden kiinnostusta vahvistetaan luomalla mahdollisuuksia aktiiviseen toimijuuteen ja omiin valintoihin sekä ottamalla huomioon oppilaiden tekstimaailma ja kokemukset sekä laajentamalla niitä. Opetuksessa, oppimisympäristön luomisessa ja opetusmenetelmien valinnassa otetaan huomioon oppilaiden erilaisuus, yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo ja tuetaan niin edistyneitä kuin oppimisvaikeuksien kanssa ponnistelevia. Äidinkielen oppimäärät tekevät yhteistyötä.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 3-6

Vuosiluokilla 3–6 opetuksen *erityisenä tehtävänä on oppilaiden ilmaisu- ja vuorovaikutustaitojen sekä lukemisen ja tekstien tuottamisen taitojen ja strategioiden sujuvoittaminen ja tekstilajivalikoiman laajentaminen. Oppilaita ohjataan toimimaan tarkoituksenmukaisesti, turvallisesti ja vastuullisesti entistä monipuolisemmissa, myös monimediaisissa vuorovaikutustilanteissa, ja heitä ohjataan tulkitsemaan, tuottamaan ja*

arvioimaan yhä monimuotoisempia tekstejä osana oppimaan oppimista. Tietoa kielestä, kirjallisuudesta, mediasta ja muusta kulttuurista opitaan kielellisten taitojen kehittämisen ja tekstien merkitysten tarkastelun yhteydessä. Opetuksen tavoitteena on herättää kiinnostus ja antaa välineitä kielen havainnointiin, lukuharrastukseen ja monenlaiseen ilmaisuun sekä tarjota kieleen ja kirjallisuuteen liittyviä elämyksiä.

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Tavoitteena on kielellisesti virikkeinen ja yhteisöllinen oppimisympäristö, jossa oppilaiden näkemyksiä arvostetaan ja jossa on mahdollisuus tarkastella ja tuottaa tekstejä yksin ja yhdessä turvallisesti myös viestintäteknologian avulla. Opetuksessa hyödynnetään oppilaiden itse valitsemia ja heitä kiinnostavia kirjoja ja muita monimuotoisia tekstejä sekä laajennetaan oppilaiden lukukokemuksia. Äidinkielen oppimisympäristöön kuuluu myös koulun ulkopuolinen kulttuuri- ja mediatarjonta. Työtavat valitaan niin, että ne mahdollistavat yhdessä toimimisen ja kokemusten jakamisen sekä oppiaineen sisältöalueiden luontevan integroitumisen. Opetusta eheytetään prosessinomaisen opiskelun ja projektityöskentelyn avulla. Vuorovaikutus- ja draamataitoja syvennetään erilaisten harjoitusten avulla. Draamaa ja kirjallisuuden opetusta yhdistetään muiden oppiaineiden opetukseen.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 3-6

Tavoitteena on tukea oppilaiden kielellistä kehitystä, sujuvan luku- ja kirjoitustaidon oppimista sekä lukutaidon syvenemistä ymmärtäväksi lukemiseksi. Oppilaita tuetaan sanavarannon laajentamisessa, käsitteiden oppimisessa sekä ajatusten kielentämisessä ja vuorovaikutustaidoissa. Jokaista oppilasta kannustetaan taitotasoaan vastaavan kirjallisuuden ja muiden tekstien lukemiseen ja ohjataan luetun ymmärtämisen strategioiden käyttöön sekä sopivien opiskelustrategioiden kehittämiseen ja omien vahvuuksien tunnistamiseen. Oppilaiden tekstien tuottamisen taitojen sekä oikeinkirjoituksen kehittämiseksi annetaan malleja sekä yhteisöllistä ja yksilöllistä tukea. Myös kielellisesti taitavia oppilaita tuetaan lukuhaasteiden ottamisessa, itselleen soveltuvien työtapojen löytämisessä ja tavoitteiden asettamisessa. Tekstit ja työtavat valitaan niin, että oppilaiden yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo toteutuu.

Oppilaan oppimisen arviointi äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 3-6

Arviointi ja siihen perustuva palaute on monipuolista, konkreettista ja oppimisen taitoja kehittävää. Arviointi nivotaan kiinteäksi osaksi oppimisprosessia. Arviointi perustuu monipuoliseen dokumentointiin siitä, miten oppilaiden laajenevat kielelliset taidot ja tekstien tuottaminen sekä tulkinta kehittyvät ja mitkä ovat heidän tietonsa kielestä, kirjallisuudesta ja muusta kulttuurista.

Oppilaita ohjataan arvioimaan omaa ja muiden työskentelyä, ilmaisua ja tuotoksia. Oppimista tukevan, monipuolisen ja erittelevän arvioinnin ja palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoiseksi omista taidoistaan, tiedoistaan ja työskentelyprosesseistaan ja he saavat välineitä niiden kehittämiseen. Omaehtoinen lukeminen on tärkeä tavoite, jota tuetaan ja arvioidaan suhteessa luku- ja kirjoitustaitoon.

Äidinkielen ja kirjallisuuden sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaiden osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää valtakunnallisia arviointikriteereitä. Oppimisen edistymisen kannalta keskeisiä ovat äidinkielen ja kirjallisuuden eri tavoitealueiden perustaidot ja niihin johtavat työskentelyprosessit ja oppimisstrategiat.

Suomen kieli ja kirjallisuus

Oppimäärän erityinen tehtävä

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän erityisenä tehtävänä on kehittää oppilaiden suomen kielen, moniluku- sekä vuorovaikutustaitoja ja tutustuttaa kirjallisuuteen ja kulttuuriin. Opetus tukee oppilaiden monilukutaidon, kielitietoisuuden ja kielellisen identiteetin rakentumista. Opetuksessa ohjataan oppilaita ymmärtämään suomen kielen, kirjallisuuden ja muun kulttuurin merkitystä ja asemaa monikulttuurisessa ja monikielisessä yhteiskunnassa. Oppilaita ohjataan huomaamaan koulun ulkopuolella opitun kieli-, media- ja kulttuuritietouden merkitys suomen kielen oppimisen tukena.

Opetuksessa otetaan huomioon suomen ja ruotsin kielten asema kansalliskielinä ja suomen asema enemmistökielenä ja pääasiallisena opetuksen kielenä. Suomen kieli on paitsi opetuksen kohde myös väline muiden oppiaineiden opiskelussa, ja opetuksessa vahvistuvat keskeiset oppimaan oppimisen ja ajattelun taidot. Tehdään yhteistyötä suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän ja muiden äidinkieli ja kirjallisuus -oppimäärien kanssa.

- Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän erityisenä tehtävänä on kehittää oppilaiden suomen kielen, moniluku- sekä vuorovaikutustaitoja ja tutustuttaa kirjallisuuteen ja kulttuuriin.

Oppimäärän tehtävä vuosiluokilla 3-6

Vuosiluokilla 3–6 *opetuksen painopiste on oppimaan oppimisen ja vuorovaikutuksen taitojen, lukuharrastuksen sekä sujuvan ja monipuolisen luku- ja kirjoitustaidon vakiinnuttamisessa. Tekstien tulkitsemisen ja tuottamisen yhteydessä harjaannutaan tarkastelemaan kielen piirteitä ja kirjallisuuden keinoja. Lyhyiden tekstien lukemisesta edetään kokonaisteosten lukemiseen ja lukukokemusten monipuoliseen jakamiseen.*

Opetuksen painopiste on oppimaan oppimisen ja vuorovaikutuksen taitojen, lukuharrastuksen sekä sujuvan ja monipuolisen luku- ja kirjoitustaidon vakiinnuttamisessa.

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Tavoitteena on kielellisesti virikkeinen ja yhteisöllinen oppimisympäristö, jossa oppilaiden näkemyksiä arvostetaan ja jossa on mahdollisuus tarkastella ja tuottaa tekstejä yksin ja yhdessä turvallisesti myös viestintäteknologian avulla. Opetuksessa hyödynnetään oppilaiden itse valitsemia ja heitä kiinnostavia kirjoja ja muita monimuotoisia tekstejä sekä laajennetaan oppilaiden lukukokemuksia. Äidinkielen oppimisympäristöön kuuluu myös koulun ulkopuolinen kulttuuri- ja mediatarjonta. Työtavat valitaan niin, että ne mahdollistavat yhdessä toimimisen ja kokemusten jakamisen sekä oppiaineen sisältöalueiden luontevan integroitumisen. Opetusta eheytetään prosessinomaisen opiskelun ja projektityöskentelyn avulla. Vuorovaikutus- ja draamataitoja syvennetään erilaisten harjoitusten avulla. Draamaa ja kirjallisuuden opetusta yhdistetään muiden oppiaineiden opetukseen.

- Tavoitteena on kielellisesti virikkeinen ja yhteisöllinen oppimisympäristö, jossa oppilaiden näkemyksiä arvostetaan ja jossa on mahdollisuus tarkastella ja tuottaa tekstejä yksin ja yhdessä turvallisesti myös viestintäteknologian avulla.
- Työtavat valitaan niin, että ne mahdollistavat yhdessä toimimisen ja kokemusten jakamisen sekä oppiaineen sisältöalueiden luontevan integroitumisen.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 3-6

Tavoitteena on tukea oppilaiden kielellistä kehitystä, sujuvan luku- ja kirjoitustaidon oppimista sekä lukutaidon syvenemistä ymmärtäväksi lukemiseksi. Oppilaita tuetaan sanavarannon laajentamisessa, käsitteiden oppimisessa sekä ajatusten kielentämisessä ja vuorovaikutustaidoissa. Jokaista oppilasta kannustetaan taitotasoaan vastaavan kirjallisuuden ja muiden tekstien lukemiseen ja ohjataan luetun ymmärtämisen strategioiden käyttöön sekä sopivien opiskelustrategioiden kehittämiseen ja omien vahvuuksien tunnistamiseen. Oppilaiden tekstien tuottamisen taitojen sekä oikeinkirjoituksen kehittämiseksi annetaan malleja sekä yhteisöllistä ja yksilöllistä tukea. Myös kielellisesti taitavia oppilaita tuetaan lukuhaasteiden ottamisessa, itselleen soveltuvien työtapojen löytämisessä ja tavoitteiden asettamisessa. Tekstit ja työtavat valitaan niin, että oppilaiden yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo toteutuu.

- Tavoitteena on tukea oppilaiden kielellistä kehitystä, sujuvan luku- ja kirjoitustaidon oppimista sekä lukutaidon syvenemistä ymmärtäväksi lukemiseksi.
- Oppilaiden tekstien tuottamisen taitojen sekä oikeinkirjoituksen kehittämiseksi annetaan yhteisöllistä ja yksilöllistä tukea.

Oppilaan oppimisen arviointi äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 3-6

Arviointi ja siihen perustuva palaute on monipuolista, konkreettista ja oppimisen taitoja kehittävää. Arviointi nivotaan kiinteäksi osaksi oppimisprosessia. Arviointi perustuu monipuoliseen dokumentointiin siitä, miten oppilaiden laajenevat kielelliset taidot ja tekstien tuottaminen sekä tulkinta kehittyvät ja mitkä ovat heidän tietonsa kielestä, kirjallisuudesta ja muusta kulttuurista.

Oppilaita ohjataan arvioimaan omaa ja muiden työskentelyä, ilmaisua ja tuotoksia. Oppimista tukevan, monipuolisen ja erittelevän arvioinnin ja palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoiseksi omista taidoistaan, tiedoistaan ja työskentelyprosesseistaan ja he saavat välineitä niiden kehittämiseen. Omaehtoinen lukeminen on tärkeä tavoite, jota tuetaan ja arvioidaan suhteessa luku- ja kirjoitustaitoon.

Äidinkielen ja kirjallisuuden sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaiden osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää valtakunnallisia arviointikriteereitä. Oppimisen edistymisen kannalta keskeisiä ovat äidinkielen ja kirjallisuuden eri tavoitealueiden perustaidot ja niihin johtavat työskentelyprosessit ja oppimisstrategiat.

- Arviointi ja siihen perustuva palaute on monipuolista, konkreettista ja oppimisen taitoja kehittävää. Arviointi nivotaan kiinteäksi osaksi oppimisprosessia.
- Oppilaita ohjataan arvioimaan omaa ja muiden työskentelyä, ilmaisua ja tuotoksia.
- Osaamisen tason (sanallinen/arvosana) arviointi perustuu opetussuunitelman tavoitteisiin.
- 6.luokalla osaamisen tason arvioinnissa käytetään valtakunnallisia arviointikriteerejä.

Vuosiluokka 3

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Tarjotaan monipuolisia tilaisuuksia harjoitella omien kokemusten, ajatusten ja mielipiteiden jakamista, toisten kuuntelemista ja rakentavan palautteen antamista ja saamista eri viestintäympäristöissä. Harjoitellaan ja havainnoidaan omaa vuorovaikutusta erilaisissa

viestintätilanteissa, esimerkiksi tapoja olla kohtelias, toimia tavoitteellisesti ja esittää oma mielipiteensä ja perustella se ottaen toiset huomioon. Harjoitellaan ilmaisukeinoja erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa. Ohjataan kokonaisilmaisuun, hyödynnetään draaman toimintamuotoja erilaisten ajankohtaisten aiheiden, teemojen ja kirjallisuuden käsittelyssä. Tarjotaan mahdollisuuksia osallistua oman luokan ja kouluyhteisön kulttuuritoiminnan suunnitteluun ja toteutukseen.

- aktiivisen kuuntelun opettelua
- kertomista ja selostamista
- kysymysten tekemistä
- omien ajatusten ja mielipiteitten esittämistä
- esiintymis- ja esitystaitojen harjoittelua

S2 Tekstien tulkitseminen

Harjoitellaan erilaisten tekstien, kuten kaunokirjallisuuden, tietotekstien ja kuvaa ja tekstiä yhdistävien mediatekstien, sujuvaa lukemista ja käyttämään tilanteeseen ja tavoitteeseen sopivia tekstinymmärtämisen strategioita ja ajattelutaitoja. Tarkkaillaan ja arvioidaan omaa lukutaitoa. Syvennetään tekstin tulkinnan taitoja tutkimalla ja vertailemalla monimuotoisia tekstejä. Harjoitellaan selittämään, vertailemaan ja pohtimaan sanojen, niiden synonyymien, kielikuvien, sanontojen ja käsitteiden merkityksiä ja niiden hierarkioita. Opitaan tunnistamaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Laajennetaan oppilaiden tietoja kielen piirteistä tekstejä tutkimalla. Luokitellaan sanoja merkityksen ja muodon perusteella (sanaluokat). Pohditaan, millaisia merkityksiä eri sijamuodot sisältävät ja opitaan verbien taipuminen persoona- ja aikamuodoissa. Luetaan ja kuunnellaan yhteisesti ja itse valittua lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta, myös kokonaisia teoksia. Aiemmin opittujen käsitteiden lisäksi opitaan käyttämään käsitteitä kertoja, aihe ja teema. Etsitään tietoa eri lähteistä ja laajennetaan tietämystä luetun avulla. Harjoitellaan arvioimaan tekstien ja lähteiden luotettavuutta.

- sanojen merkityksen tarkastelua tekstiyhteydessä
- sanojen ryhmittelyä merkityksen perusteella
- sanaluokkajakoon tutustumista (verbit, adjektiivit, substantiivit)
- ajatuskartan laatimisen harjoittelua
- keskittyvän ja ymmärtävän kuuntelun ja lukemisen harjoittelua
- sana- ja asiatarkkaa lukemista
- ennakoivan lukemisen harjoittelua (sisällön ja rakenteen ennustaminen kuvien, otsikon ja aikaisempien lukukokemusten ja ennakkotietojen perusteella)

S3 Tekstien tuottaminen

Tuotetaan sekä fiktiivisiä että ei-fiktiivisiä monimuotoisia tekstejä omien kokemusten, havaintojen, ajatusten ja mielipiteiden sekä toisten tekstien pohjalta. Pohditaan kirjoittamisen tarkoitusta ja sitä, miten se näkyy kielellisissä valinnoissa. Sujuvoitetaan käsinkirjoittamista ja näppäintaitoja. Tutkitaan ja harjoitellaan käyttämään kertomiselle, kuvaamiselle, ohjaavalle ja kantaa ottavalle ilmaisulle tyypillisiä kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Harjoitellaan tekstien otsikointia, rakenteita ja kappalejakoa, sekä opitaan käyttämään niitä omissa teksteissä. Harjoitellaan tekstien elävöittämistä ja tarkastellaan sananvalintojen, sanontojen ja sanajärjestyksen yhteyttä tekstin merkityksiin. Kiinnitetään huomiota kirjoitetun ja puhutun kielen eroihin. Opitaan tunnistamaan tekstistä virke, päälause ja sivulauseiden selkeät perustyypit sekä lauseen pääjäsenet ja käyttämään tietoa apuna oman tekstin tuottamisessa. Opitaan käyttämään persoona- ja aikamuotoja tekstien aikasuhteiden ilmaisussa. Harjoitellaan tekstin tuottamisen vaiheita, omien tekstien tarkastelua ja arviointia sekä palautteen antamista ja vastaanottamista. Opitaan käyttämään omissa teksteissä oikeinkirjoituksen perusasioita. Harjoitellaan opiskelussa tarvittavien tekstien tuottamisen taitoja, kuten muistiinpanojen tekemistä ja tiivistämistä, ja

harjoitellaan lähteiden käyttöä ja merkintää sekä tiedostetaan, miten verkossa tulee toimia eettisesti yksityisyyttä kunnioittaen ja tekijänoikeuksia noudattaen.

- virke: tuottaminen ja tunnusmerkit
- kirjoittamisen sujuvuuden harjoittelua
- tekstin tuottamisen harjoittelua eri tietoteknisin välinein
- oikeinkirjoituksen perusasioiden harjoittelua
- oman tekstin suunnittelemista
- tutun asian kuvailua
- juonellinen kertomus
- aakkostamisen harjoittelua
- helppojen tietotekstien avaamista

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Tutkitaan kielen vaihtelua tilanteen ja aiheen mukaan ja pohditaan sanojen, ilmaisutapojen ja tekstien merkityksiä. Tutkitaan tekstienvälisyyttä monimuotoisissa teksteissä. Tutustutaan oppilaan omaan ja muihin kulttuureihin ja kieliin ja vertaillaan suomea muiden, oppilaille tuttujen kielten piirteisiin. Tutustutaan oppilaille läheisiin kansanperinteen lajeihin ja niiden jatkajiin nykykulttuurissa. Hyödynnetään lapsille ja nuorille suunnattua media- ja kulttuuritarjontaa, esimerkiksi kirjastoa, elokuvia, teatteria ja museoita. Tarkastellaan mediakulttuurin ilmiöitä ja ikäkaudelle tarkoitettuja sisältöjä ja keskustellaan median roolista oppilaan arjessa. Suunnitellaan ja toteutetaan omia esityksiä. Kannustetaan ja tutustutaan kirjaston aktiiviseen ja monipuoliseen käyttöön, etsitään itseä kiinnostavaa luettavaa ja tuetaan omaehtoista lukemisen ja kirjoittamisen harrastamista. Luetaan koti- ja ulkomaista lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta nykykirjallisuudesta klassikoihin ja ikäkaudelle suunnattua tietokirjallisuutta ja pohditaan kirjallisuuden herättämiä kysymyksiä.

- luokan yhteisten kokonaisteosten ja lyhyempien tekstien kuuntelemista ja lukemista
- valinnaisten kirjojen ja lyhyempien tekstien lukemista
- luettujen tekstien käsittelyä ja lukukokemusten jakamista
- kirjastonkäyttötaidon kehittämistä
- mediakulttuurin ilmiöihin sekä paikalliseen kansanperinteeseen ja kulttuuriin tutustumista

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1	L1, L2, L7
T2	S1	L1, L2, L3, L7
T3	S1	L1, L2, L4, L7
T4	S1	L1, L2, L3, L4
T5	S2	L1, L4, L5
T6	S2	L1, L2, L4, L5
T7	S2	L1, L4, L5
T8	S2	L1, L4, L5
T9	S3	L1, L2, L4, L7
T10	S3	L1, L4, L5, L7
T11	S3	L1, L4, L5
T12	S3	L2, L4, L5, L6
T13	S4	L1, L2, L4
T14	S4	L2, L4, L5, L7
T15	S4	L2, L4, L6, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 opastaa oppilasta vahvistamaan taitoaan toimia rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä ja ilmaisemaan mielipiteensä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Puheviestintätilanteissa toimiminen	Oppilas esittää ajatuksiaan ja ilmaisee mielipiteensä itselleen tutuissa viestintäympäristöissä.

- aktiivisen kuuntelun opettelua
- kertomista ja selostamista
- kysymysten tekemistä
- omien ajatusten ja mielipiteitten esittämistä
- esiintymis- ja esitystaitojen harjoittelua

T2 ohjata oppilasta huomaamaan omien kielellisten ja viestinnällisten valintojensa vaikutuksia ja huomioimaan toisten tarpeita ryhmäviestintätilanteissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Toiminta vuorovaikutustilanteissa	Oppilas hyödyntää äänenkäytön, viestien kohdentamisen ja kontaktinoton taitoja erilaisissa vuorovaikutustilanteissa, osaa muunnella viestintätapaansa tilanteen mukaan ja pyrkii ottamaan muiden näkökulmat huomioon.

- aktiivisen kuuntelun opettelua
- kertomista ja selostamista
- kysymysten tekemistä
- omien ajatusten ja mielipiteitten esittämistä
- esiintymis- ja esitystaitojen harjoittelua

T3 ohjata oppilasta käyttämään luovuuttaan ja ilmaisemaan itseään monipuolisesti erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa, myös draaman avulla

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ilmaisukeinojen käyttö	Oppilas osaa käyttää kokonaisilmaisun keinoja omien ideoidensa ja ajatustensa ilmaisemiseen ryhmässä, osaa pitää lyhyen valmistellun puheenvuoron tai esityksen sekä osallistuu draamatoimintaan.

- aktiivisen kuuntelun opettelua
- kertomista ja selostamista
- kysymysten tekemistä
- omien ajatusten ja mielipiteitten esittämistä
- esiintymis- ja esitystaitojen harjoittelua

T4 kannustaa oppilasta kehittämään myönteistä viestijäkuvaa sekä halua ja kykyä toimia erilaisissa, myös monimediaisissa vuorovaikutustilanteissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutustaitojen kehittyminen	Oppilas ottaa vastaan palautetta omasta toiminnastaan ja antaa palautetta muille.

- aktiivisen kuuntelun opettelua
- kertomista ja selostamista
- kysymysten tekemistä
- omien ajatusten ja mielipiteitten esittämistä
- esiintymis- ja esitystaitojen harjoittelua

T5 ohjata oppilasta sujuvoittamaan lukutaitoaan ja käyttämään tekstin ymmärtämisen strategioita sekä tarkkailemaan ja arvioimaan omaa lukemistaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstinymmärtämisen perusstrategioiden hallinta	Oppilas lukee sujuvasti monimuotoisia tekstejä ja käyttää tekstinymmärtämisen perusstrategioita sekä osaa tarkkailla ja arvioida omaa lukemistaan.

- sanojen merkityksen tarkastelua tekstiyhteydessä
- sanojen ryhmittelyä merkityksen perusteella
- sanaluokkajakoon tutustumista (verbit, adjektiivit, substantiivit)
- ajatuskartan laatimisen harjoittelua
- keskittyvän ja ymmärtävän kuuntelun ja lukemisen harjoittelua
- sana- ja asiatarkkaa lukemista
- ennakoivan lukemisen harjoittelua (sisällön ja rakenteen ennustaminen kuvien, otsikon ja aikaisempien lukukokemusten ja ennakkotietojen perusteella)

T6 opastaa oppilasta kehittämään monimuotoisten tekstien erittelyn, arvioinnin ja tulkitsemisen taitoja ja laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan sekä edistämään ajattelutaitojaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien erittely ja tulkinta	Oppilas tunnistaa joitakin kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Oppilas osaa käyttää tekstien tulkintataitoja oman ajattelunsa sekä sana- ja käsitevarantonsa kehittämiseen.

- sanojen merkityksen tarkastelua tekstiyhteydessä
- sanojen ryhmittelyä merkityksen perusteella
- sanaluokkajakoon tutustumista (verbit, adjektiivit, substantiivit)
- ajatuskartan laatimisen harjoittelua
- keskittyvän ja ymmärtävän kuuntelun ja lukemisen harjoittelua
- sana- ja asiatarkkaa lukemista
- ennakoivan lukemisen harjoittelua (sisällön ja rakenteen ennustaminen kuvien, otsikon ja aikaisempien lukukokemusten ja ennakkotietojen perusteella)

T7 ohjata oppilasta tiedonhankintaan, monipuolisten tiedonlähteiden käyttöön ja tiedon luotettavuuden arviointiin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tiedonhankintataidot ja lähdekriittisyys	Oppilas käyttää tiedonhankinnassaan mediaa ja eri tekstiympäristöjä sekä tilanteeseen sopivia strategioita ja osaa jossain määrin arvioida tietolähteiden luotettavuutta.

- sanojen merkityksen tarkastelua tekstiyhteydessä
- sanojen ryhmittelyä merkityksen perusteella
- sanaluokkajakoon tutustumista (verbit, adjektiivit, substantiivit)
- ajatuskartan laatimisen harjoittelua
- keskittyvän ja ymmärtävän kuuntelun ja lukemisen harjoittelua
- sana- ja asiatarkkaa lukemista
- ennakoivan lukemisen harjoittelua (sisällön ja rakenteen ennustaminen kuvien, otsikon ja aikaisempien lukukokemusten ja ennakkotietojen perusteella)

T8 kannustaa oppilasta kehittämään kirjallisuudentuntemusta ja kiinnostustaan lapsille ja nuorille tarkoitettua kirjallisuutta, media- ja muita tekstejä kohtaan, luomalla mahdollisuuksia myönteisiin lukukokemuksiin ja -elämyksiin, tiedonhalun tyydyttämiseen sekä lukukokemusten jakamiseen, myös monimediaisissa ympäristöissä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Lapsille ja nuorille tarkoitetun kirjallisuuden ja tekstien tuntemus ja lukukokemusten jakaminen	Oppilas tuntee jonkin verran lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta, media- ja muita tekstejä ja osaa jakaa kokemuksiaan, myös monimediaisessa ympäristössä.

- sanojen merkityksen tarkastelua tekstiyhteydessä
- sanojen ryhmittelyä merkityksen perusteella
- sanaluokkajakoon tutustumista (verbit, adjektiivit, substantiivit)
- ajatuskartan laatimisen harjoittelua
- keskittyvän ja ymmärtävän kuuntelun ja lukemisen harjoittelua
- sana- ja asiatarkkaa lukemista
- ennakoivan lukemisen harjoittelua (sisällön ja rakenteen ennustaminen kuvien, otsikon ja aikaisempien lukukokemusten ja ennakkotietojen perusteella)

T9 rohkaista oppilasta ilmaisemaan kokemuksiaan, ajatuksiaan ja mielipiteitään ja vahvistamaan myönteistä kuvaa itsestään tekstien tuottajana

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kokemusten ja ajatusten ilmaiseminen	Oppilas ilmaisee kokemuksiaan ja ajatuksiaan monimuotoisten tekstien avulla.

- virke: tuottaminen ja tunnusmerkit
- kirjoittamisen sujuvuuden harjoittelua
- tekstin tuottamisen harjoittelua eri tietoteknisin välinein
- oikeinkirjoituksen perusasioiden harjoittelua
- oman tekstin suunnittelemista
- tutun asian kuvailua
- juonellinen kertomus
- aakkostamisen harjoittelua
- helppojen tietotekstien avaamista

T10 kannustaa ja ohjata oppilasta kielentämään ajatuksiaan ja harjoittelemaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien tuottamista, myös monimediaisissa ympäristöissä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Oman ajattelun kielentäminen ja eri tekstilajien käyttö	Oppilas osaa ohjatusti käyttää kertomiselle, kuvaamiselle ja yksinkertaiselle kantaaottavalle tekstille tyypillistä kieltä. Oppilas osaa otsikoida tekstinsä, jakaa sen kappaleisiin ja kiinnittää huomiota sananvalintoihin.

- virke: tuottaminen ja tunnusmerkit
- kirjoittamisen sujuvuuden harjoittelua
- tekstin tuottamisen harjoittelua eri tietoteknisin välinein
- oikeinkirjoituksen perusasioiden harjoittelua
- oman tekstin suunnittelemista
- tutun asian kuvailua
- juonellinen kertomus
- aakkostamisen harjoittelua
- helppojen tietotekstien avaamista

T11 ohjata oppilasta edistämään käsinkirjoittamisen ja näppäintaitojen sujuvoitumista ja vahvistamaan kirjoitetun kielen, ja tekstien rakenteiden ja oikeinkirjoituksen hallintaa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kirjoitustaito ja kirjoitetun kielen hallinta	Oppilas kirjoittaa sujuvasti ja selkeästi käsin ja on omaksunut tarvittavia näppäintaitoja. Oppilas tuntee kirjoitetun kielen perusrakenteita ja oikeinkirjoituksen perusasioita ja käyttää niitä oman tekstinsä tuottamisessa.

- virke: tuottaminen ja tunnusmerkit
- kirjoittamisen sujuvuuden harjoittelua
- tekstin tuottamisen harjoittelua eri tietoteknisin välinein
- oikeinkirjoituksen perusasioiden harjoittelua
- oman tekstin suunnittelemista
- tutun asian kuvailua
- juonellinen kertomus
- aakkostamisen harjoittelua
- helppojen tietotekstien avaamista

T12 kannustaa oppilasta kehittämään tekstin tuottamisen prosesseja ja taitoa arvioida omia tekstejä, tarjota mahdollisuuksia tekstien tuottamiseen yhdessä, rakentavan palautteen antamiseen ja saamiseen,

ohjata ottamaan huomioon tekstin vastaanottaja sekä toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien rakentaminen ja eettinen viestintä	Oppilas tuntee ja osaa kuvailla tekstien tuottamisen perusvaiheita, osaa arvioida omia tekstejään ja tuottaa tekstejä vaiheittain yksin ja muiden kanssa sekä antaa ja vastaanottaa palautetta. Oppilas osaa merkitä lähteet tekstin loppuun, ymmärtää, ettei saa esittää lainaamaansa tekstiä omanaan ja tietää verkossa toimimisen eettiset periaatteet.

- virke: tuottaminen ja tunnusmerkit
- kirjoittamisen sujuvuuden harjoittelua
- tekstin tuottamisen harjoittelua eri tietoteknisin välinein
- oikeinkirjoituksen perusasioiden harjoittelua
- oman tekstin suunnittelemista
- tutun asian kuvailua
- juonellinen kertomus
- aakkostamisen harjoittelua
- helppojen tietotekstien avaamista

T13 ohjata oppilasta vahvistamaan kielitietoisuuttaan, innostaa häntä tutkimaan ja tarkkailemaan kieltä ja sen eri variantteja ja harjaannuttaa käyttämään käsitteitä, joiden avulla kielestä ja sen rakenteista puhutaan ja auttaa ymmärtämään kielellisten valintojen vaikutuksia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielen tarkastelun kehittyminen ja kielikäsitteiden hallinta	Oppilas tekee havaintoja ja osaa kuvailla tekstien kielellisiä piirteitä ja käyttää oppimiaan käsitteitä puhuessaan ja kirjoittaessaan niistä.

- luokan yhteisten kokonaisteosten ja lyhyempien tekstien kuuntelemista ja lukemista
- valinnaisten kirjojen ja lyhyempien tekstien lukemista
- luettujen tekstien käsittelyä ja lukukokemusten jakamista
- kirjastonkäyttötaidon kehittämistä
- mediakulttuurin ilmiöihin sekä paikalliseen kansanperinteeseen ja kulttuuriin tutustumista

T14 kannustaa oppilasta laajentamaan tekstivalikoimaansa ja lukemaan lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta sekä rohkaista lukuharrastukseen ja lukuelämysten jakamiseen ja kirjaston aktiiviseen käyttöön

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kirjallisuuden tuntemus	Oppilas lukee sovitut lapsille ja nuorille suunnatut kirjat, keskustelee ja jakaa kokemuksiaan lukemistaan kirjoista.

- luokan yhteisten kokonaisteosten ja lyhyempien tekstien kuuntelemista ja lukemista
- valinnaisten kirjojen ja lyhyempien tekstien lukemista
- luettujen tekstien käsittelyä ja lukukokemusten jakamista
- kirjastonkäyttötaidon kehittämistä
- mediakulttuurin ilmiöihin sekä paikalliseen kansanperinteeseen ja kulttuuriin tutustumista

T15 tukea oppilasta kielellisen ja kulttuurisen identiteetin rakentamisessa ja ohjata arvostamaan eri kulttuureja ja kieliä sekä luoda oppilaalle mahdollisuuksia media- ja kulttuuritarjontaan tutustumiseen sekä oman kulttuurin tuottamiseen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielitietoisuuden ja kulttuurin tuntemuksen kehittyminen	Oppilas osaa kuvailla havaitsemiaan yhtäläisyyksiä ja eroja eri kielten ja kulttuurien välillä. Oppilas osaa kertoa itseään kiinnostavasta media- ja kulttuuritarjonnasta. Oppilas osallistuu omien esitysten suunnitteluun ja esittämiseen.

- luokan yhteisten kokonaisteosten ja lyhyempien tekstien kuuntelemista ja lukemista
- valinnaisten kirjojen ja lyhyempien tekstien lukemista
- luettujen tekstien käsittelyä ja lukukokemusten jakamista
- kirjastonkäyttötaidon kehittämistä
- mediakulttuurin ilmiöihin sekä paikalliseen kansanperinteeseen ja kulttuuriin tutustumista

Vuosiluokka 4

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Tarjotaan monipuolisia tilaisuuksia harjoitella omien kokemusten, ajatusten ja mielipiteiden jakamista, toisten kuuntelemista ja rakentavan palautteen antamista ja saamista eri viestintäympäristöissä. Harjoitellaan ja havainnoidaan omaa vuorovaikutusta erilaisissa viestintätilanteissa, esimerkiksi tapoja olla kohtelias, toimia tavoitteellisesti ja esittää oma mielipiteensä ja perustella se ottaen toiset huomioon. Harjoitellaan ilmaisukeinoja erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa. Ohjataan kokonaisilmaisuun, hyödynnetään draaman toimintamuotoja erilaisten ajankohtaisten aiheiden, teemojen ja kirjallisuuden käsittelyssä. Tarjotaan mahdollisuuksia osallistua oman luokan ja kouluyhteisön kulttuuritoiminnan suunnitteluun ja toteutukseen.

- omien ajatusten esittämistä ja mielipiteitten perustelemista
- vastaanottajan huomioon ottaminen viestinnässä
- aktiivisen kuuntelun opettelua
- kertomista ja selostamista
- kysymysten tekemistä

- esiintymis- ja esitystaitojen harjoittelua

S2 Tekstien tulkitseminen

Harjoitellaan erilaisten tekstien, kuten kaunokirjallisuuden, tietotekstien ja kuvaa ja tekstiä yhdistävien mediatekstien, sujuvaa lukemista ja käyttämään tilanteeseen ja tavoitteeseen sopivia tekstinymmärtämisen strategioita ja ajattelutaitoja. Tarkkaillaan ja arvioidaan omaa lukutaitoa. Syvennetään tekstin tulkinnan taitoja tutkimalla ja vertailemalla monimuotoisia tekstejä. Harjoitellaan selittämään, vertailemaan ja pohtimaan sanojen, niiden synonyymien, kielikuvien, sanontojen ja käsitteiden merkityksiä ja niiden hierarkioita. Opitaan tunnistamaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Laajennetaan oppilaiden tietoja kielen piirteistä tekstejä tutkimalla. Luokitellaan sanoja merkityksen ja muodon perusteella (sanaluokat). Pohditaan, millaisia merkityksiä eri sijamuodot sisältävät ja opitaan verbien taipuminen persoona- ja aikamuodoissa. Luetaan ja kuunnellaan yhteisesti ja itse valittua lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta, myös kokonaisia teoksia. Aiemmin opittujen käsitteiden lisäksi opitaan käyttämään käsitteitä kertoja, aihe ja teema. Etsitään tietoa eri lähteistä ja laajennetaan tietämystä luetun avulla. Harjoitellaan arvioimaan tekstien ja lähteiden luotettavuutta.

- luetun ja kuullun arvioimista
- etsivää ja päättelevää lukemista
- kysymysten esittämistä
- sanojen ryhmittelyä taivutuksen ja merkityksen perusteella
- sanojen merkityksen tarkastelua tekstiyhteydessä
- sanaluokkien opettelua
- ajatuskarttojen hyödyntäminen
- keskittyvän ja ymmärtävän kuuntelun ja lukemisen harjoittelua
- ennakoivan lukemisen harjoittelua (sisällön ja rakenteen ennustaminen kuvien, otsikon ja aikaisempien lukukokemusten ja ennakkotietojen perusteella)

S3 Tekstien tuottaminen

Tuotetaan sekä fiktiivisiä että ei-fiktiivisiä monimuotoisia tekstejä omien kokemusten, havaintojen, ajatusten ja mielipiteiden sekä toisten tekstien pohjalta. Pohditaan kirjoittamisen tarkoitusta ja sitä, miten se näkyy kielellisissä valinnoissa. Sujuvoitetaan käsinkirjoittamista ja näppäintaitoja. Tutkitaan ja harjoitellaan käyttämään kertomiselle, kuvaamiselle, ohjaavalle ja kantaa ottavalle ilmaisulle tyypillisiä kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Harjoitellaan tekstien otsikointia, rakenteita ja kappalejakoa, sekä opitaan käyttämään niitä omissa teksteissä. Harjoitellaan tekstien elävöittämistä ja tarkastellaan sananvalintojen, sanontojen ja sanajärjestyksen yhteyttä tekstin merkityksiin. Kiinnitetään huomiota kirjoitetun ja puhutun kielen eroihin. Opitaan tunnistamaan tekstistä virke, päälause ja sivulauseiden selkeät perustyypit sekä lauseen pääjäsenet ja käyttämään tietoa apuna oman tekstin tuottamisessa. Opitaan käyttämään persoona- ja aikamuotoja tekstien aikasuhteiden ilmaisussa. Harjoitellaan tekstin tuottamisen vaiheita, omien tekstien tarkastelua ja arviointia sekä palautteen antamista ja vastaanottamista. Opitaan käyttämään omissa teksteissä oikeinkirjoituksen perusasioita. Harjoitellaan opiskelussa tarvittavien tekstien tuottamisen taitoja, kuten muistiinpanojen tekemistä ja tiivistämistä, ja harjoitellaan lähteiden käyttöä ja merkintää sekä tiedostetaan, miten verkossa tulee toimia eettisesti yksityisyyttä kunnioittaen ja tekijänoikeuksia noudattaen.

- kirjoittamisen sujuvuus ja selkeys
- oikeinkirjoituksen perusasioiden harjoittelua
- oman tekstin suunnittelemista, muokkaamista ja viimeistelemistä
- mielipiteen ilmaisemista ja perustelemista
- tutun asian selostaminen
- tietolähteiden käytön harjoittelua
- kirjastonkäytön monipuolistamista

- tietotekstien avaamista
- tekstin tuottamisen harjoittelua eri tietoteknisin välinein
- juonellinen kertomus
- aakkostamisen vahvistamista

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Tutkitaan kielen vaihtelua tilanteen ja aiheen mukaan ja pohditaan sanojen, ilmaisutapojen ja tekstien merkityksiä. Tutkitaan tekstienvälisyyttä monimuotoisissa teksteissä. Tutustutaan oppilaan omaan ja muihin kulttuureihin ja kieliin ja vertaillaan suomea muiden, oppilaille tuttujen kielten piirteisiin. Tutustutaan oppilaille läheisiin kansanperinteen lajeihin ja niiden jatkajiin nykykulttuurissa. Hyödynnetään lapsille ja nuorille suunnattua media- ja kulttuuritarjontaa, esimerkiksi kirjastoa, elokuvia, teatteria ja museoita. Tarkastellaan mediakulttuurin ilmiöitä ja ikäkaudelle tarkoitettuja sisältöjä ja keskustellaan median roolista oppilaan arjessa. Suunnitellaan ja toteutetaan omia esityksiä. Kannustetaan ja tutustutaan kirjaston aktiiviseen ja monipuoliseen käyttöön, etsitään itseä kiinnostavaa luettavaa ja tuetaan omaehtoista lukemisen ja kirjoittamisen harrastamista. Luetaan koti- ja ulkomaista lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta nykykirjallisuudesta klassikoihin ja ikäkaudelle suunnattua tietokirjallisuutta ja pohditaan kirjallisuuden herättämiä kysymyksiä.

- luokan yhteisten kokonaisteosten ja lyhyempien tekstien kuuntelemista ja lukemista
- valinnaisten kirjojen lukemista
- luettujen tekstien käsittelyä ja lukukokemusten jakamista
- kirjallisuuden käsitteisiin tutustumista (juoni, pää- ja sivuhenkilöt, tapahtumapaikka ja -aika)
- kirjastonkäyttötaidon kehittämistä
- mediakulttuurin ilmiöihin sekä paikalliseen kansanperinteeseen ja kulttuuriin tutustumista

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1	L1, L2, L7
T2	S1	L1, L2, L3, L7
T3	S1	L1, L2, L4, L7
T4	S1	L1, L2, L3, L4
T5	S2	L1, L4, L5
T6	S2	L1, L2, L4, L5
T7	S2	L1, L4, L5
T8	S2	L1, L4, L5
T9	S3	L1, L2, L4, L7
T10	S3	L1, L4, L5, L7
T11	S3	L1, L4, L5
T12	S3	L2, L4, L5, L6
T13	S4	L1, L2, L4
T14	S4	L2, L4, L5, L7
T15	S4	L2, L4, L6, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 opastaa oppilasta vahvistamaan taitoaan toimia rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä ja ilmaisemaan mielipiteensä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Puheviestintätilanteissa toimiminen	Oppilas esittää ajatuksiaan ja ilmaisee mielipiteensä itselleen tutuissa viestintäympäristöissä.

- omien ajatusten esittämistä ja mielipiteitten perustelemista
- vastaanottajan huomioon ottaminen viestinnässä
- aktiivisen kuuntelun opettelua
- kertomista ja selostamista
- kysymysten tekemistä
- esiintymis- ja esitystaitojen harjoittelua

T2 ohjata oppilasta huomaamaan omien kielellisten ja viestinnällisten valintojensa vaikutuksia ja huomioimaan toisten tarpeita ryhmäviestintätilanteissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Toiminta vuorovaikutustilanteissa	Oppilas hyödyntää äänenkäytön, viestien kohdentamisen ja kontaktinoton taitoja erilaisissa vuorovaikutustilanteissa, osaa muunnella viestintätapaansa tilanteen mukaan ja pyrkii ottamaan muiden näkökulmat huomioon.

- omien ajatusten esittämistä ja mielipiteitten perustelemista
- vastaanottajan huomioon ottaminen viestinnässä
- aktiivisen kuuntelun opettelua
- kertomista ja selostamista
- kysymysten tekemistä
- esiintymis- ja esitystaitojen harjoittelua

T3 ohjata oppilasta käyttämään luovuuttaan ja ilmaisemaan itseään monipuolisesti erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa, myös draaman avulla

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ilmaisukeinojen käyttö	Oppilas osaa käyttää kokonaisilmaisun keinoja omien ideoidensa ja ajatustensa ilmaisemiseen ryhmässä, osaa pitää lyhyen valmistellun puheenvuoron tai esityksen sekä osallistuu draamatoimintaan.

- omien ajatusten esittämistä ja mielipiteitten perustelemista
- vastaanottajan huomioon ottaminen viestinnässä
- aktiivisen kuuntelun opettelua
- kertomista ja selostamista
- kysymysten tekemistä
- esiintymis- ja esitystaitojen harjoittelua

T4 kannustaa oppilasta kehittämään myönteistä viestijäkuvaa sekä halua ja kykyä toimia erilaisissa, myös monimediaisissa vuorovaikutustilanteissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutustaitojen kehittyminen	Oppilas ottaa vastaan palautetta omasta toiminnastaan ja antaa palautetta muille.

- omien ajatusten esittämistä ja mielipiteitten perustelemista
- vastaanottajan huomioon ottaminen viestinnässä
- aktiivisen kuuntelun opettelua
- kertomista ja selostamista
- kysymysten tekemistä
- esiintymis- ja esitystaitojen harjoittelua

T5 ohjata oppilasta sujuvoittamaan lukutaitoaan ja käyttämään tekstin ymmärtämisen strategioita sekä tarkkailemaan ja arvioimaan omaa lukemistaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstinymmärtämisen perusstrategioiden hallinta	Oppilas lukee sujuvasti monimuotoisia tekstejä ja käyttää tekstinymmärtämisen perusstrategioita sekä osaa tarkkailla ja arvioida omaa lukemistaan.

- luetun ja kuullun arvioimista
- etsivää ja päättelevää lukemista
- kysymysten esittämistä
- sanojen ryhmittelyä taivutuksen ja merkityksen perusteella
- sanojen merkityksen tarkastelua tekstiyhteydessä
- sanaluokkien opettelua
- ajatuskarttojen hyödyntäminen
- keskittyvän ja ymmärtävän kuuntelun ja lukemisen harjoittelua
- ennakoivan lukemisen harjoittelua (sisällön ja rakenteen ennustaminen kuvien, otsikon ja aikaisempien lukukokemusten ja ennakkotietojen perusteella)

T6 opastaa oppilasta kehittämään monimuotoisten tekstien erittelyn, arvioinnin ja tulkitsemisen taitoja ja laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan sekä edistämään ajattelutaitojaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien erittely ja tulkinta	Oppilas tunnistaa joitakin kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Oppilas osaa käyttää tekstien tulkintataitoja oman ajattelunsa sekä sana- ja käsitevarantonsa kehittämiseen.

- luetun ja kuullun arvioimista
- etsivää ja päättelevää lukemista
- kysymysten esittämistä
- sanojen ryhmittelyä taivutuksen ja merkityksen perusteella
- sanojen merkityksen tarkastelua tekstiyhteydessä
- sanaluokkien opettelua
- ajatuskarttojen hyödyntäminen
- keskittyvän ja ymmärtävän kuuntelun ja lukemisen harjoittelua
- ennakoivan lukemisen harjoittelua (sisällön ja rakenteen ennustaminen kuvien, otsikon ja aikaisempien lukukokemusten ja ennakkotietojen perusteella)

T7 ohjata oppilasta tiedonhankintaan, monipuolisten tiedonlähteiden käyttöön ja tiedon luotettavuuden arviointiin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tiedonhankintataidot ja lähdekriittisyys	Oppilas käyttää tiedonhankinnassaan mediaa ja eri tekstiympäristöjä sekä tilanteeseen sopivia strategioita ja osaa jossain määrin arvioida tietolähteiden luotettavuutta.

- luetun ja kuullun arvioimista
- etsivää ja päättelevää lukemista
- kysymysten esittämistä
- sanojen ryhmittelyä taivutuksen ja merkityksen perusteella
- sanojen merkityksen tarkastelua tekstiyhteydessä
- sanaluokkien opettelua
- ajatuskarttojen hyödyntäminen
- keskittyvän ja ymmärtävän kuuntelun ja lukemisen harjoittelua
- ennakoivan lukemisen harjoittelua (sisällön ja rakenteen ennustaminen kuvien, otsikon ja aikaisempien lukukokemusten ja ennakkotietojen perusteella)

T8 kannustaa oppilasta kehittämään kirjallisuudentuntemusta ja kiinnostustaan lapsille ja nuorille tarkoitettua kirjallisuutta, media- ja muita tekstejä kohtaan, luomalla mahdollisuuksia myönteisiin lukukokemuksiin ja -elämyksiin, tiedonhalun tyydyttämiseen sekä lukukokemusten jakamiseen, myös monimediaisissa ympäristöissä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Lapsille ja nuorille tarkoitetun kirjallisuuden ja tekstien tuntemus ja lukukokemusten jakaminen	Oppilas tuntee jonkin verran lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta, media- ja muita tekstejä ja osaa jakaa kokemuksiaan, myös monimediaisessa ympäristössä.

- luetun ja kuullun arvioimista
- etsivää ja päättelevää lukemista
- kysymysten esittämistä
- sanojen ryhmittelyä taivutuksen ja merkityksen perusteella
- sanojen merkityksen tarkastelua tekstiyhteydessä
- sanaluokkien opettelua
- ajatuskarttojen hyödyntäminen
- keskittyvän ja ymmärtävän kuuntelun ja lukemisen harjoittelua
- ennakoivan lukemisen harjoittelua (sisällön ja rakenteen ennustaminen kuvien, otsikon ja aikaisempien lukukokemusten ja ennakkotietojen perusteella)

T9 rohkaista oppilasta ilmaisemaan kokemuksiaan, ajatuksiaan ja mielipiteitään ja vahvistamaan myönteistä kuvaa itsestään tekstien tuottajana

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kokemusten ja ajatusten ilmaiseminen	Oppilas ilmaisee kokemuksiaan ja ajatuksiaan monimuotoisten tekstien avulla.

- kirjoittamisen sujuvuus ja selkeys
- oikeinkirjoituksen perusasioiden harjoittelua
- oman tekstin suunnittelemista, muokkaamista ja viimeistelemistä
- mielipiteen ilmaisemista ja perustelemista
- tutun asian selostaminen
- tietolähteiden käytön harjoittelua
- kirjastonkäytön monipuolistamista
- tietotekstien avaamista
- tekstin tuottamisen harjoittelua eri tietoteknisin välinein
- juonellinen kertomus
- aakkostamisen vahvistamista

T10 kannustaa ja ohjata oppilasta kielentämään ajatuksiaan ja harjoittelemaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien tuottamista, myös monimediaisissa ympäristöissä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Oman ajattelun kielentäminen ja eri tekstilajien käyttö	Oppilas osaa ohjatusti käyttää kertomiselle, kuvaamiselle ja yksinkertaiselle kantaaottavalle tekstille tyypillistä kieltä. Oppilas osaa otsikoida tekstinsä, jakaa sen kappaleisiin ja kiinnittää huomiota sananvalintoihin.

- kirjoittamisen sujuvuus ja selkeys
- oikeinkirjoituksen perusasioiden harjoittelua
- oman tekstin suunnittelemista, muokkaamista ja viimeistelemistä
- mielipiteen ilmaisemista ja perustelemista
- tutun asian selostaminen
- tietolähteiden käytön harjoittelua
- kirjastonkäytön monipuolistamista
- tietotekstien avaamista
- tekstin tuottamisen harjoittelua eri tietoteknisin välinein
- juonellinen kertomus
- aakkostamisen vahvistamista

T11 ohjata oppilasta edistämään käsinkirjoittamisen ja näppäintaitojen sujuvoitumista ja vahvistamaan kirjoitetun kielen, ja tekstien rakenteiden ja oikeinkirjoituksen hallintaa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kirjoitustaito ja kirjoitetun kielen hallinta	Oppilas kirjoittaa sujuvasti ja selkeästi käsin ja on omaksunut tarvittavia näppäintaitoja. Oppilas tuntee kirjoitetun kielen perusrakenteita ja oikeinkirjoituksen perusasioita ja käyttää niitä oman tekstinsä tuottamisessa.

- kirjoittamisen sujuvuus ja selkeys
- oikeinkirjoituksen perusasioiden harjoittelua
- oman tekstin suunnittelemista, muokkaamista ja viimeistelemistä
- mielipiteen ilmaisemista ja perustelemista
- tutun asian selostaminen
- tietolähteiden käytön harjoittelua
- kirjastonkäytön monipuolistamista
- tietotekstien avaamista
- tekstin tuottamisen harjoittelua eri tietoteknisin välinein
- juonellinen kertomus
- aakkostamisen vahvistamista

T12 kannustaa oppilasta kehittämään tekstin tuottamisen prosesseja ja taitoa arvioida omia tekstejä, tarjota mahdollisuuksia tekstien tuottamiseen yhdessä, rakentavan palautteen antamiseen ja saamiseen, ohjata ottamaan huomioon tekstin vastaanottaja sekä toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien rakentaminen ja eettinen viestintä	Oppilas tuntee ja osaa kuvailla tekstien tuottamisen perusvaiheita, osaa arvioida omia tekstejään ja tuottaa tekstejä vaiheittain yksin ja muiden kanssa sekä antaa ja vastaanottaa palautetta. Oppilas osaa merkitä lähteet tekstin loppuun, ymmärtää, ettei saa esittää lainaamaansa tekstiä omanaan ja tietää verkossa toimimisen eettiset periaatteet.

- kirjoittamisen sujuvuus ja selkeys
- oikeinkirjoituksen perusasioiden harjoittelua
- oman tekstin suunnittelemista, muokkaamista ja viimeistelemistä
- mielipiteen ilmaisemista ja perustelemista
- tutun asian selostaminen
- tietolähteiden käytön harjoittelua
- kirjastonkäytön monipuolistamista
- tietotekstien avaamista
- tekstin tuottamisen harjoittelua eri tietoteknisin välinein
- juonellinen kertomus
- aakkostamisen vahvistamista

T13 ohjata oppilasta vahvistamaan kielitietoisuuttaan, innostaa häntä tutkimaan ja tarkkailemaan kieltä ja sen eri variantteja ja harjaannuttaa käyttämään käsitteitä, joiden avulla kielestä ja sen rakenteista puhutaan ja auttaa ymmärtämään kielellisten valintojen vaikutuksia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielen tarkastelun kehittyminen ja kielikäsitteiden hallinta	Oppilas tekee havaintoja ja osaa kuvailla tekstien kielellisiä piirteitä ja käyttää oppimiaan käsitteitä puhuessaan ja kirjoittaessaan niistä.

- luokan yhteisten kokonaisteosten ja lyhyempien tekstien kuuntelemista ja lukemista
- valinnaisten kirjojen lukemista
- luettujen tekstien käsittelyä ja lukukokemusten jakamista
- kirjallisuuden käsitteisiin tutustumista (juoni, pää- ja sivuhenkilöt, tapahtumapaikka ja -aika)
- kirjastonkäyttötaidon kehittämistä
- mediakulttuurin ilmiöihin sekä paikalliseen kansanperinteeseen ja kulttuuriin tutustumista

T14 kannustaa oppilasta laajentamaan tekstivalikoimaansa ja lukemaan lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta sekä rohkaista lukuharrastukseen ja lukuelämysten jakamiseen ja kirjaston aktiiviseen käyttöön

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kirjallisuuden tuntemus	Oppilas lukee sovitut lapsille ja nuorille suunnatut kirjat, keskustelee ja jakaa kokemuksiaan lukemistaan kirjoista.

- luokan yhteisten kokonaisteosten ja lyhyempien tekstien kuuntelemista ja lukemista
- valinnaisten kirjojen lukemista
- luettujen tekstien käsittelyä ja lukukokemusten jakamista
- kirjallisuuden käsitteisiin tutustumista (juoni, pää- ja sivuhenkilöt, tapahtumapaikka ja -aika)
- kirjastonkäyttötaidon kehittämistä
- mediakulttuurin ilmiöihin sekä paikalliseen kansanperinteeseen ja kulttuuriin tutustumista

T15 tukea oppilasta kielellisen ja kulttuurisen identiteetin rakentamisessa ja ohjata arvostamaan eri kulttuureja ja kieliä sekä luoda oppilaalle mahdollisuuksia media- ja kulttuuritarjontaan tutustumiseen sekä oman kulttuurin tuottamiseen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielitietoisuuden ja kulttuurin tuntemuksen kehittyminen	Oppilas osaa kuvailla havaitsemiaan yhtäläisyyksiä ja eroja eri kielten ja kulttuurien välillä. Oppilas osaa kertoa itseään kiinnostavasta media- ja kulttuuritarjonnasta. Oppilas osallistuu omien esitysten suunnitteluun ja esittämiseen.

- luokan yhteisten kokonaisteosten ja lyhyempien tekstien kuuntelemista ja lukemista
- valinnaisten kirjojen lukemista
- luettujen tekstien käsittelyä ja lukukokemusten jakamista
- kirjallisuuden käsitteisiin tutustumista (juoni, pää- ja sivuhenkilöt, tapahtumapaikka ja -aika)
- kirjastonkäyttötaidon kehittämistä
- mediakulttuurin ilmiöihin sekä paikalliseen kansanperinteeseen ja kulttuuriin tutustumista

Vuosiluokka 5

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Tarjotaan monipuolisia tilaisuuksia harjoitella omien kokemusten, ajatusten ja mielipiteiden jakamista, toisten kuuntelemista ja rakentavan palautteen antamista ja saamista eri viestintäympäristöissä. Harjoitellaan ja havainnoidaan omaa vuorovaikutusta erilaisissa viestintätilanteissa, esimerkiksi tapoja olla kohtelias, toimia tavoitteellisesti ja esittää oma mielipiteensä ja perustella se ottaen toiset huomioon. Harjoitellaan ilmaisukeinoja erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa. Ohjataan kokonaisilmaisuun, hyödynnetään draaman toimintamuotoja erilaisten ajankohtaisten aiheiden, teemojen ja kirjallisuuden käsittelyssä. Tarjotaan mahdollisuuksia osallistua oman luokan ja kouluyhteisön kulttuuritoiminnan suunnitteluun ja toteutukseen.

- keskustelutaitojen kehittämistä
- viestintätilanteen ja -välineen huomioonottamista
- oman kerronnan ja sanonnan rikastuttamista: sanaton viestintä

S2 Tekstien tulkitseminen

Harjoitellaan erilaisten tekstien, kuten kaunokirjallisuuden, tietotekstien ja kuvaa ja tekstiä yhdistävien mediatekstien, sujuvaa lukemista ja käyttämään tilanteeseen ja tavoitteeseen sopivia tekstinymmärtämisen strategioita ja ajattelutaitoja. Tarkkaillaan ja arvioidaan omaa

lukutaitoa. Syvennetään tekstin tulkinnan taitoja tutkimalla ja vertailemalla monimuotoisia tekstejä. Harjoitellaan selittämään, vertailemaan ja pohtimaan sanojen, niiden synonyymien, kielikuvien, sanontojen ja käsitteiden merkityksiä ja niiden hierarkioita. Opitaan tunnistamaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Laajennetaan oppilaiden tietoja kielen piirteistä tekstejä tutkimalla. Luokitellaan sanoja merkityksen ja muodon perusteella (sanaluokat). Pohditaan, millaisia merkityksiä eri sijamuodot sisältävät ja opitaan verbien taipuminen persoona- ja aikamuodoissa. Luetaan ja kuunnellaan yhteisesti ja itse valittua lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta, myös kokonaisia teoksia. Aiemmin opittujen käsitteiden lisäksi opitaan käyttämään käsitteitä kertoja, aihe ja teema. Etsitään tietoa eri lähteistä ja laajennetaan tietämystä luetun avulla. Harjoitellaan arvioimaan tekstien ja lähteiden luotettavuutta.

- tekstin pääasioiden erottaminen sivuasioista
- tekstin tiivistäminen
- silmäilevä lukeminen
- muistiinpanojen tekeminen
- tiedon hakeminen tietoverkosta (vaiheiden harjoitteleminen ohjatusti)
- monipuolisten tietotekstien avaaminen

S3 Tekstien tuottaminen

Tuotetaan sekä fiktiivisiä että ei-fiktiivisiä monimuotoisia tekstejä omien kokemusten, havaintojen, ajatusten ja mielipiteiden sekä toisten tekstien pohjalta. Pohditaan kirjoittamisen tarkoitusta ja sitä, miten se näkyy kielellisissä valinnoissa. Sujuvoitetaan käsinkirjoittamista ja näppäintaitoja. Tutkitaan ja harjoitellaan käyttämään kertomiselle, kuvaamiselle, ohjaavalle ja kantaa ottavalle ilmaisulle tyypillisiä kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Harjoitellaan tekstien otsikointia, rakenteita ja kappalejakoa, sekä opitaan käyttämään niitä omissa teksteissä. Harjoitellaan tekstien elävöittämistä ja tarkastellaan sananvalintojen, sanontojen ja sanajärjestyksen yhteyttä tekstin merkityksiin. Kiinnitetään huomiota kirjoitetun ja puhutun kielen eroihin. Opitaan tunnistamaan tekstistä virke, päälause ja sivulauseiden selkeät perustyypit sekä lauseen pääjäsenet ja käyttämään tietoa apuna oman tekstin tuottamisessa. Opitaan käyttämään persoona- ja aikamuotoja tekstien aikasuhteiden ilmaisussa. Harjoitellaan tekstin tuottamisen vaiheita, omien tekstien tarkastelua ja arviointia sekä palautteen antamista ja vastaanottamista. Opitaan käyttämään omissa teksteissä oikeinkirjoituksen perusasioita. Harjoitellaan opiskelussa tarvittavien tekstien tuottamisen taitoja, kuten muistiinpanojen tekemistä ja tiivistämistä, ja harjoitellaan lähteiden käyttöä ja merkintää sekä tiedostetaan, miten verkossa tulee toimia eettisesti yksityisyyttä kunnioittaen ja tekijänoikeuksia noudattaen.

- palautteen vastaanottaminen ja antaminen
- tekstin otsikoiminen ja kappalejaon opettelu
- hankittujen tietojen koonti ja jäsentäminen

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Tutkitaan kielen vaihtelua tilanteen ja aiheen mukaan ja pohditaan sanojen, ilmaisutapojen ja tekstien merkityksiä. Tutkitaan tekstienvälisyyttä monimuotoisissa teksteissä. Tutustutaan oppilaan omaan ja muihin kulttuureihin ja kieliin ja vertaillaan suomea muiden, oppilaille tuttujen kielten piirteisiin. Tutustutaan oppilaille läheisiin kansanperinteen lajeihin ja niiden jatkajiin nykykulttuurissa. Hyödynnetään lapsille ja nuorille suunnattua media- ja kulttuuritarjontaa, esimerkiksi kirjastoa, elokuvia, teatteria ja museoita. Tarkastellaan mediakulttuurin ilmiöitä ja ikäkaudelle tarkoitettuja sisältöjä ja keskustellaan median roolista oppilaan arjessa. Suunnitellaan ja toteutetaan omia esityksiä. Kannustetaan ja tutustutaan kirjaston aktiiviseen ja monipuoliseen käyttöön, etsitään itseä kiinnostavaa luettavaa ja tuetaan omaehtoista lukemisen ja kirjoittamisen harrastamista. Luetaan koti- ja ulkomaista lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta nykykirjallisuudesta klassikoihin ja ikäkaudelle suunnattua tietokirjallisuutta ja pohditaan kirjallisuuden herättämiä kysymyksiä.

- puhuttujen ja kirjoitettujen tekstien vertailu
- lauseet rakenteellisina ja toisiinsa liittyvinä yksikköinä
- verbin aikamuodot
- lauseenjäsenet: subjekti ja predikaatti
- luokan yhteisten kokonaisteosten ja lyhyempien tekstien kuunteleminen ja lukeminen
- valinnaisten kirjojen ja lyhyempien tekstien lukeminen
- luettujen tekstien käsittelä ja lukukokemusten jakaminen
- kirjallisuuden käsitteisiin tutustuminen (juoni, pää- ja sivuhenkilöt, tapahtumapaikka ja -aika, kertoja, sanoma)

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1	L1, L2, L7
T2	S1	L1, L2, L3, L7
T3	S1	L1, L2, L4, L7
T4	S1	L1, L2, L3, L4
T5	S2	L1, L4, L5
T6	S2	L1, L2, L4, L5
T7	S2	L1, L4, L5
T8	S2	L1, L4, L5
T9	S3	L1, L2, L4, L7
T10	S3	L1, L4, L5, L7
T11	S3	L1, L4, L5
T12	S3	L2, L4, L5, L6
T13	S4	L1, L2, L4
T14	S4	L2, L4, L5, L7
T15	S4	L2, L4, L6, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 opastaa oppilasta vahvistamaan taitoaan toimia rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä ja ilmaisemaan mielipiteensä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Puheviestintätilanteissa toimiminen	Oppilas esittää ajatuksiaan ja ilmaisee mielipiteensä itselleen tutuissa viestintäympäristöissä.

- keskustelutaitojen kehittämistä
- viestintätilanteen ja -välineen huomioonottamista
- oman kerronnan ja sanonnan rikastuttamista: sanaton viestintä

T2 ohjata oppilasta huomaamaan omien kielellisten ja viestinnällisten valintojensa vaikutuksia ja huomioimaan toisten tarpeita ryhmäviestintätilanteissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Toiminta vuorovaikutustilanteissa	Oppilas hyödyntää äänenkäytön, viestien kohdentamisen ja kontaktinoton taitoja erilaisissa vuorovaikutustilanteissa, osaa muunnella viestintätapaansa tilanteen mukaan ja pyrkii ottamaan muiden näkökulmat huomioon.

- keskustelutaitojen kehittämistä
- viestintätilanteen ja -välineen huomioonottamista
- oman kerronnan ja sanonnan rikastuttamista: sanaton viestintä

T3 ohjata oppilasta käyttämään luovuuttaan ja ilmaisemaan itseään monipuolisesti erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa, myös draaman avulla

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ilmaisukeinojen käyttö	Oppilas osaa käyttää kokonaisilmaisun keinoja omien ideoidensa ja ajatustensa ilmaisemiseen ryhmässä, osaa pitää lyhyen valmistellun puheenvuoron tai esityksen sekä osallistuu draamatoimintaan.

- keskustelutaitojen kehittämistä
- viestintätilanteen ja -välineen huomioonottamista
- oman kerronnan ja sanonnan rikastuttamista: sanaton viestintä

T4 kannustaa oppilasta kehittämään myönteistä viestijäkuvaa sekä halua ja kykyä toimia erilaisissa, myös monimediaisissa vuorovaikutustilanteissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutustaitojen kehittyminen	Oppilas ottaa vastaan palautetta omasta toiminnastaan ja antaa palautetta muille.

- keskustelutaitojen kehittämistä
- viestintätilanteen ja -välineen huomioonottamista
- oman kerronnan ja sanonnan rikastuttamista: sanaton viestintä

T5 ohjata oppilasta sujuvoittamaan lukutaitoaan ja käyttämään tekstin ymmärtämisen strategioita sekä tarkkailemaan ja arvioimaan omaa lukemistaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstinymmärtämisen perusstrategioiden hallinta	Oppilas lukee sujuvasti monimuotoisia tekstejä ja käyttää tekstinymmärtämisen perusstrategioita sekä osaa tarkkailla ja arvioida omaa lukemistaan.

- tekstin pääasioiden erottaminen sivuasioista
- tekstin tiivistäminen
- silmäilevä lukeminen
- muistiinpanojen tekeminen
- tiedon hakeminen tietoverkosta (vaiheiden harjoitteleminen ohjatusti)
- monipuolisten tietotekstien avaaminen

T6 opastaa oppilasta kehittämään monimuotoisten tekstien erittelyn, arvioinnin ja tulkitsemisen taitoja ja laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan sekä edistämään ajattelutaitojaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien erittely ja tulkinta	Oppilas tunnistaa joitakin kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Oppilas osaa käyttää tekstien tulkintataitoja oman ajattelunsa sekä sana- ja käsitevarantonsa kehittämiseen.

- tekstin pääasioiden erottaminen sivuasioista
- tekstin tiivistäminen
- silmäilevä lukeminen
- muistiinpanojen tekeminen
- tiedon hakeminen tietoverkosta (vaiheiden harjoitteleminen ohjatusti)
- monipuolisten tietotekstien avaaminen

T7 ohjata oppilasta tiedonhankintaan, monipuolisten tiedonlähteiden käyttöön ja tiedon luotettavuuden arviointiin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tiedonhankintataidot ja lähdekriittisyys	Oppilas käyttää tiedonhankinnassaan mediaa ja eri tekstiympäristöjä sekä tilanteeseen sopivia strategioita ja osaa jossain määrin arvioida tietolähteiden luotettavuutta.

- tekstin pääasioiden erottaminen sivuasioista
- tekstin tiivistäminen

- silmäilevä lukeminen
- muistiinpanojen tekeminen
- tiedon hakeminen tietoverkosta (vaiheiden harjoitteleminen ohjatusti)
- monipuolisten tietotekstien avaaminen

T8 kannustaa oppilasta kehittämään kirjallisuudentuntemusta ja kiinnostustaan lapsille ja nuorille tarkoitettua kirjallisuutta, media- ja muita tekstejä kohtaan, luomalla mahdollisuuksia myönteisiin lukukokemuksiin ja -elämyksiin, tiedonhalun tyydyttämiseen sekä lukukokemusten jakamiseen, myös monimediaisissa ympäristöissä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Lapsille ja nuorille tarkoitetun kirjallisuuden ja tekstien tuntemus ja lukukokemusten jakaminen	Oppilas tuntee jonkin verran lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta, media- ja muita tekstejä ja osaa jakaa kokemuksiaan, myös monimediaisessa ympäristössä.

- tekstin pääasioiden erottaminen sivuasioista
- tekstin tiivistäminen
- silmäilevä lukeminen
- muistiinpanojen tekeminen
- tiedon hakeminen tietoverkosta (vaiheiden harjoitteleminen ohjatusti)
- monipuolisten tietotekstien avaaminen

T9 rohkaista oppilasta ilmaisemaan kokemuksiaan, ajatuksiaan ja mielipiteitään ja vahvistamaan myönteistä kuvaa itsestään tekstien tuottajana

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kokemusten ja ajatusten ilmaiseminen	Oppilas ilmaisee kokemuksiaan ja ajatuksiaan monimuotoisten tekstien avulla.

- palautteen vastaanottaminen ja antaminen
- tekstin otsikoiminen ja kappalejaon opettelu
- hankittujen tietojen koonti ja jäsentäminen

T10 kannustaa ja ohjata oppilasta kielentämään ajatuksiaan ja harjoittelemaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien tuottamista, myös monimediaisissa ympäristöissä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Oman ajattelun kielentäminen ja eri tekstilajien käyttö	Oppilas osaa ohjatusti käyttää kertomiselle, kuvaamiselle ja yksinkertaiselle kantaaottavalle tekstille tyypillistä kieltä. Oppilas osaa otsikoida tekstinsä, jakaa sen kappaleisiin ja kiinnittää huomiota sananvalintoihin.

- palautteen vastaanottaminen ja antaminen
- tekstin otsikoiminen ja kappalejaon opettelu
- hankittujen tietojen koonti ja jäsentäminen

T11 ohjata oppilasta edistämään käsinkirjoittamisen ja näppäintaitojen sujuvoitumista ja vahvistamaan kirjoitetun kielen, ja tekstien rakenteiden ja oikeinkirjoituksen hallintaa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kirjoitustaito ja kirjoitetun kielen hallinta	Oppilas kirjoittaa sujuvasti ja selkeästi käsin ja on omaksunut tarvittavia näppäintaitoja. Oppilas tuntee kirjoitetun kielen perusrakenteita ja oikeinkirjoituksen perusasioita ja käyttää niitä oman tekstinsä tuottamisessa.

- palautteen vastaanottaminen ja antaminen
- tekstin otsikoiminen ja kappalejaon opettelu
- hankittujen tietojen koonti ja jäsentäminen

T12 kannustaa oppilasta kehittämään tekstin tuottamisen prosesseja ja taitoa arvioida omia tekstejä, tarjota mahdollisuuksia tekstien tuottamiseen yhdessä, rakentavan palautteen antamiseen ja saamiseen, ohjata ottamaan huomioon tekstin vastaanottaja sekä toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien rakentaminen ja eettinen viestintä	Oppilas tuntee ja osaa kuvailla tekstien tuottamisen perusvaiheita, osaa arvioida omia tekstejään ja tuottaa tekstejä vaiheittain yksin ja muiden kanssa sekä antaa ja vastaanottaa palautetta. Oppilas osaa merkitä lähteet tekstin loppuun, ymmärtää, ettei saa esittää lainaamaansa tekstiä omanaan ja tietää verkossa toimimisen eettiset periaatteet.

- palautteen vastaanottaminen ja antaminen
- tekstin otsikoiminen ja kappalejaon opettelu
- hankittujen tietojen koonti ja jäsentäminen

T13 ohjata oppilasta vahvistamaan kielitietoisuuttaan, innostaa häntä tutkimaan ja tarkkailemaan kieltä ja sen eri variantteja ja harjaannuttaa käyttämään käsitteitä, joiden avulla kielestä ja sen rakenteista puhutaan ja auttaa ymmärtämään kielellisten valintojen vaikutuksia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielen tarkastelun kehittyminen ja kielikäsitteiden hallinta	Oppilas tekee havaintoja ja osaa kuvailla tekstien kielellisiä piirteitä ja käyttää oppimiaan käsitteitä puhuessaan ja kirjoittaessaan niistä.

- puhuttujen ja kirjoitettujen tekstien vertailu
- lauseet rakenteellisina ja toisiinsa liittyvinä yksikköinä
- verbin aikamuodot
- lauseenjäsenet: subjekti ja predikaatti
- luokan yhteisten kokonaisteosten ja lyhyempien tekstien kuunteleminen ja lukeminen
- valinnaisten kirjojen ja lyhyempien tekstien lukeminen
- luettujen tekstien käsittelä ja lukukokemusten jakaminen
- kirjallisuuden käsitteisiin tutustuminen (juoni, pää- ja sivuhenkilöt, tapahtumapaikka ja -aika, kertoja, sanoma)

T14 kannustaa oppilasta laajentamaan tekstivalikoimaansa ja lukemaan lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta sekä rohkaista lukuharrastukseen ja lukuelämysten jakamiseen ja kirjaston aktiiviseen käyttöön

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kirjallisuuden tuntemus	Oppilas lukee sovitut lapsille ja nuorille suunnatut kirjat, keskustelee ja jakaa kokemuksiaan lukemistaan kirjoista.

- puhuttujen ja kirjoitettujen tekstien vertailu
- lauseet rakenteellisina ja toisiinsa liittyvinä yksikköinä
- verbin aikamuodot
- lauseenjäsenet: subjekti ja predikaatti
- luokan yhteisten kokonaisteosten ja lyhyempien tekstien kuunteleminen ja lukeminen
- valinnaisten kirjojen ja lyhyempien tekstien lukeminen
- luettujen tekstien käsittelä ja lukukokemusten jakaminen
- kirjallisuuden käsitteisiin tutustuminen (juoni, pää- ja sivuhenkilöt, tapahtumapaikka ja -aika, kertoja, sanoma)

T15 tukea oppilasta kielellisen ja kulttuurisen identiteetin rakentamisessa ja ohjata arvostamaan eri kulttuureja ja kieliä sekä luoda oppilaalle mahdollisuuksia media- ja kulttuuritarjontaan tutustumiseen sekä oman kulttuurin tuottamiseen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielitietoisuuden ja kulttuurin tuntemuksen kehittyminen	Oppilas osaa kuvailla havaitsemiaan yhtäläisyyksiä ja eroja eri kielten ja kulttuurien välillä. Oppilas osaa kertoa itseään kiinnostavasta media- ja kulttuuritarjonnasta. Oppilas osallistuu omien esitysten suunnitteluun ja esittämiseen.

- puhuttujen ja kirjoitettujen tekstien vertailu
- lauseet rakenteellisina ja toisiinsa liittyvinä yksikköinä
- verbin aikamuodot
- lauseenjäsenet: subjekti ja predikaatti
- luokan yhteisten kokonaisteosten ja lyhyempien tekstien kuunteleminen ja lukeminen
- valinnaisten kirjojen ja lyhyempien tekstien lukeminen
- luettujen tekstien käsittelä ja lukukokemusten jakaminen
- kirjallisuuden käsitteisiin tutustuminen (juoni, pää- ja sivuhenkilöt, tapahtumapaikka ja -aika, kertoja, sanoma)

Vuosiluokka 6

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Tarjotaan monipuolisia tilaisuuksia harjoitella omien kokemusten, ajatusten ja mielipiteiden jakamista, toisten kuuntelemista ja rakentavan palautteen antamista ja saamista eri viestintäympäristöissä. Harjoitellaan ja havainnoidaan omaa vuorovaikutusta erilaisissa viestintätilanteissa, esimerkiksi tapoja olla kohtelias, toimia tavoitteellisesti ja esittää oma mielipiteensä ja perustella se ottaen toiset huomioon. Harjoitellaan ilmaisukeinoja erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa. Ohjataan kokonaisilmaisuun, hyödynnetään draaman toimintamuotoja erilaisten ajankohtaisten aiheiden, teemojen ja kirjallisuuden käsittelyssä. Tarjotaan mahdollisuuksia osallistua oman luokan ja kouluyhteisön kulttuuritoiminnan suunnitteluun ja toteutukseen.

- viestintärohkeuden ja –varmuuden vahvistaminen
- keskustelutaitojen kehittäminen; omien näkemysten esittäminen, perusteleminen ja puolustaminen
- monipuolisten ilmaisutapojen kehittäminen

S2 Tekstien tulkitseminen

Harjoitellaan erilaisten tekstien, kuten kaunokirjallisuuden, tietotekstien ja kuvaa ja tekstiä yhdistävien mediatekstien, sujuvaa lukemista ja käyttämään tilanteeseen ja tavoitteeseen sopivia tekstinymmärtämisen strategioita ja ajattelutaitoja. Tarkkaillaan ja arvioidaan omaa lukutaitoa. Syvennetään tekstin tulkinnan taitoja tutkimalla ja vertailemalla monimuotoisia tekstejä. Harjoitellaan selittämään, vertailemaan ja pohtimaan sanojen, niiden synonyymien, kielikuvien, sanontojen ja käsitteiden merkityksiä ja niiden hierarkioita. Opitaan tunnistamaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Laajennetaan oppilaiden tietoja kielen piirteistä tekstejä tutkimalla. Luokitellaan sanoja merkityksen ja muodon perusteella (sanaluokat). Pohditaan, millaisia merkityksiä eri sijamuodot sisältävät ja opitaan verbien taipuminen persoona- ja aikamuodoissa. Luetaan ja kuunnellaan yhteisesti ja itse valittua lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta, myös kokonaisia teoksia. Aiemmin opittujen käsitteiden lisäksi opitaan käyttämään käsitteitä kertoja, aihe ja teema. Etsitään tietoa eri lähteistä ja laajennetaan tietämystä luetun avulla. Harjoitellaan arvioimaan tekstien ja lähteiden luotettavuutta.

- sijamuotojen, verbien ja lauseenjäsenten tarkastelu
- luetun ja kuullun arviointi
- lukuprosessin hallinnan varmentaminen
- monipuolisten lukutapojen harjoitteleminen: silmäilevä, etsivä, sana- ja asiatarkka ja päättelevä lukeminen ja tiivistäminen
- lukukokemusten jakaminen

S3 Tekstien tuottaminen

Tuotetaan sekä fiktiivisiä että ei-fiktiivisiä monimuotoisia tekstejä omien kokemusten, havaintojen, ajatusten ja mielipiteiden sekä toisten tekstien pohjalta. Pohditaan kirjoittamisen tarkoitusta ja sitä, miten se näkyy kielellisissä valinnoissa. Sujuvoitetaan käsinkirjoittamista ja näppäintaitoja. Tutkitaan ja harjoitellaan käyttämään kertomiselle, kuvaamiselle, ohjaavalle ja kantaa ottavalle ilmaisulle tyypillisiä kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Harjoitellaan tekstien otsikointia, rakenteita ja kappalejakoa, sekä opitaan käyttämään niitä omissa teksteissä. Harjoitellaan tekstien elävöittämistä ja tarkastellaan sananvalintojen, sanontojen ja sanajärjestyksen yhteyttä tekstin merkityksiin. Kiinnitetään huomiota kirjoitetun ja puhutun kielen eroihin. Opitaan tunnistamaan tekstistä virke, päälause ja sivulauseiden selkeät perustyypit sekä lauseen pääjäsenet ja käyttämään tietoa apuna oman tekstin tuottamisessa. Opitaan käyttämään persoona- ja aikamuotoja tekstien aikasuhteiden ilmaisussa. Harjoitellaan tekstin tuottamisen vaiheita, omien tekstien tarkastelua ja arviointia sekä palautteen antamista ja vastaanottamista. Opitaan käyttämään omissa teksteissä oikeinkirjoituksen perusasioita. Harjoitellaan opiskelussa tarvittavien tekstien tuottamisen taitoja, kuten muistiinpanojen tekemistä ja tiivistämistä, ja harjoitellaan lähteiden käyttöä ja merkintää sekä tiedostetaan, miten verkossa tulee toimia eettisesti yksityisyyttä kunnioittaen ja tekijänoikeuksia noudattaen.

- erilaisten tekstien kirjoittaminen
- tekstin jäsentäminen: aloittaminen, jaksottaminen ja päättäminen
- lause- ja virketajun kehittäminen
- oikeinkirjoituksen vahvistaminen
- tietojen suunnitelmallinen hankinta
- muistiinpanojen tekeminen

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Tutkitaan kielen vaihtelua tilanteen ja aiheen mukaan ja pohditaan sanojen, ilmaisutapojen ja tekstien merkityksiä. Tutkitaan tekstienvälisyyttä monimuotoisissa teksteissä. Tutustutaan oppilaan omaan ja muihin kulttuureihin ja kieliin ja vertaillaan suomea muiden, oppilaille tuttujen kielten piirteisiin. Tutustutaan oppilaille läheisiin kansanperinteen lajeihin ja niiden jatkajiin nykykulttuurissa. Hyödynnetään lapsille ja nuorille suunnattua media- ja kulttuuritarjontaa, esimerkiksi kirjastoa, elokuvia, teatteria ja museoita. Tarkastellaan mediakulttuurin ilmiöitä ja ikäkaudelle tarkoitettuja sisältöjä ja keskustellaan median roolista oppilaan arjessa. Suunnitellaan ja toteutetaan omia esityksiä. Kannustetaan ja tutustutaan kirjaston aktiiviseen ja monipuoliseen käyttöön, etsitään itseä kiinnostavaa luettavaa ja tuetaan omaehtoista lukemisen ja kirjoittamisen harrastamista. Luetaan koti- ja ulkomaista lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta nykykirjallisuudesta klassikoihin ja ikäkaudelle suunnattua tietokirjallisuutta ja pohditaan kirjallisuuden herättämiä kysymyksiä.

- luokan yhteisten kokonaisteosten ja lyhyempien tekstien kuunteleminen ja lukeminen
- valinnaisten kirjojen ja lyhyempien tekstien lukeminen
- luettujen tekstien käsittely ja lukukokemusten jakaminen
- media- ja kulttuuritarjonnan hyödyntäminen

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1	L1, L2, L7
T2	S1	L1, L2, L3, L7
T3	S1	L1, L2, L4, L7
T4	S1	L1, L2, L3, L4
T5	S2	L1, L4, L5
T6	S2	L1, L2, L4, L5
T7	S2	L1, L4, L5
T8	S2	L1, L4, L5
T9	S3	L1, L2, L4, L7
T10	S3	L1, L4, L5, L7
T11	S3	L1, L4, L5
T12	S3	L2, L4, L5, L6
T13	S4	L1, L2, L4
T14	S4	L2, L4, L5, L7
T15	S4	L2, L4, L6, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 opastaa oppilasta vahvistamaan taitoaan toimia rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä ja ilmaisemaan mielipiteensä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Puheviestintätilanteissa toimiminen	Oppilas esittää ajatuksiaan ja ilmaisee mielipiteensä itselleen tutuissa viestintäympäristöissä.

- viestintärohkeuden ja –varmuuden vahvistaminen
- keskustelutaitojen kehittäminen; omien näkemysten esittäminen, perusteleminen ja puolustaminen
- monipuolisten ilmaisutapojen kehittäminen

T2 ohjata oppilasta huomaamaan omien kielellisten ja viestinnällisten valintojensa vaikutuksia ja huomioimaan toisten tarpeita ryhmäviestintätilanteissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Toiminta vuorovaikutustilanteissa	Oppilas hyödyntää äänenkäytön, viestien kohdentamisen ja kontaktinoton taitoja erilaisissa vuorovaikutustilanteissa, osaa muunnella viestintätapaansa tilanteen mukaan ja pyrkii ottamaan muiden näkökulmat huomioon.

- viestintärohkeuden ja –varmuuden vahvistaminen
- keskustelutaitojen kehittäminen; omien näkemysten esittäminen, perusteleminen ja puolustaminen
- monipuolisten ilmaisutapojen kehittäminen

T3 ohjata oppilasta käyttämään luovuuttaan ja ilmaisemaan itseään monipuolisesti erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa, myös draaman avulla

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ilmaisukeinojen käyttö	Oppilas osaa käyttää kokonaisilmaisun keinoja omien ideoidensa ja ajatustensa ilmaisemiseen ryhmässä, osaa pitää lyhyen valmistellun puheenvuoron tai esityksen sekä osallistuu draamatoimintaan.

- viestintärohkeuden ja –varmuuden vahvistaminen
- keskustelutaitojen kehittäminen; omien näkemysten esittäminen, perusteleminen ja puolustaminen
- monipuolisten ilmaisutapojen kehittäminen

T4 kannustaa oppilasta kehittämään myönteistä viestijäkuvaa sekä halua ja kykyä toimia erilaisissa, myös monimediaisissa vuorovaikutustilanteissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutustaitojen kehittyminen	Oppilas ottaa vastaan palautetta omasta toiminnastaan ja antaa palautetta muille.

- viestintärohkeuden ja –varmuuden vahvistaminen
- keskustelutaitojen kehittäminen; omien näkemysten esittäminen, perusteleminen ja puolustaminen
- monipuolisten ilmaisutapojen kehittäminen

T5 ohjata oppilasta sujuvoittamaan lukutaitoaan ja käyttämään tekstin ymmärtämisen strategioita sekä tarkkailemaan ja arvioimaan omaa lukemistaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstinymmärtämisen perusstrategioiden hallinta	Oppilas lukee sujuvasti monimuotoisia tekstejä ja käyttää tekstinymmärtämisen perusstrategioita sekä osaa tarkkailla ja arvioida omaa lukemistaan.

- sijamuotojen, verbien ja lauseenjäsenten tarkastelu
- luetun ja kuullun arviointi
- lukuprosessin hallinnan varmentaminen
- monipuolisten lukutapojen harjoitteleminen: silmäilevä, etsivä, sana- ja asiatarkka ja päättelevä lukeminen ja tiivistäminen
- lukukokemusten jakaminen

T6 opastaa oppilasta kehittämään monimuotoisten tekstien erittelyn, arvioinnin ja tulkitsemisen taitoja ja laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan sekä edistämään ajattelutaitojaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien erittely ja tulkinta	Oppilas tunnistaa joitakin kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Oppilas osaa käyttää tekstien tulkintataitoja oman ajattelunsa sekä sana- ja käsitevarantonsa kehittämiseen.

- sijamuotojen, verbien ja lauseenjäsenten tarkastelu
- luetun ja kuullun arviointi
- lukuprosessin hallinnan varmentaminen
- monipuolisten lukutapojen harjoitteleminen: silmäilevä, etsivä, sana- ja asiatarkka ja päättelevä lukeminen ja tiivistäminen
- lukukokemusten jakaminen

T7 ohjata oppilasta tiedonhankintaan, monipuolisten tiedonlähteiden käyttöön ja tiedon luotettavuuden arviointiin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tiedonhankintataidot ja lähdekriittisyys	Oppilas käyttää tiedonhankinnassaan mediaa ja eri tekstiympäristöjä sekä tilanteeseen sopivia strategioita ja osaa jossain määrin arvioida tietolähteiden luotettavuutta.

- sijamuotojen, verbien ja lauseenjäsenten tarkastelu
- luetun ja kuullun arviointi
- lukuprosessin hallinnan varmentaminen
- monipuolisten lukutapojen harjoitteleminen: silmäilevä, etsivä, sana- ja asiatarkka ja päättelevä lukeminen ja tiivistäminen
- lukukokemusten jakaminen

T8 kannustaa oppilasta kehittämään kirjallisuudentuntemusta ja kiinnostustaan lapsille ja nuorille tarkoitettua kirjallisuutta, media- ja muita tekstejä kohtaan, luomalla mahdollisuuksia myönteisiin lukukokemuksiin ja -elämyksiin, tiedonhalun tyydyttämiseen sekä lukukokemusten jakamiseen, myös monimediaisissa ympäristöissä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Lapsille ja nuorille tarkoitetun kirjallisuuden ja tekstien tuntemus ja lukukokemusten jakaminen	Oppilas tuntee jonkin verran lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta, media- ja muita tekstejä ja osaa jakaa kokemuksiaan, myös monimediaisessa ympäristössä.

- sijamuotojen, verbien ja lauseenjäsenten tarkastelu
- luetun ja kuullun arviointi
- lukuprosessin hallinnan varmentaminen
- monipuolisten lukutapojen harjoitteleminen: silmäilevä, etsivä, sana- ja asiatarkka ja päättelevä lukeminen ja tiivistäminen
- lukukokemusten jakaminen

T9 rohkaista oppilasta ilmaisemaan kokemuksiaan, ajatuksiaan ja mielipiteitään ja vahvistamaan myönteistä kuvaa itsestään tekstien tuottajana

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kokemusten ja ajatusten ilmaiseminen	Oppilas ilmaisee kokemuksiaan ja ajatuksiaan monimuotoisten tekstien avulla.

- erilaisten tekstien kirjoittaminen
- tekstin jäsentäminen: aloittaminen, jaksottaminen ja päättäminen
- lause- ja virketajun kehittäminen
- oikeinkirjoituksen vahvistaminen
- tietojen suunnitelmallinen hankinta
- muistiinpanojen tekeminen

T10 kannustaa ja ohjata oppilasta kielentämään ajatuksiaan ja harjoittelemaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien tuottamista, myös monimediaisissa ympäristöissä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Oman ajattelun kielentäminen ja eri tekstilajien käyttö	Oppilas osaa ohjatusti käyttää kertomiselle, kuvaamiselle ja yksinkertaiselle kantaaottavalle tekstille tyypillistä kieltä. Oppilas osaa otsikoida tekstinsä, jakaa sen kappaleisiin ja kiinnittää huomiota sananvalintoihin.

- erilaisten tekstien kirjoittaminen

- tekstin jäsentäminen: aloittaminen, jaksottaminen ja päättäminen
- lause- ja virketajun kehittäminen
- oikeinkirjoituksen vahvistaminen
- tietojen suunnitelmallinen hankinta
- muistiinpanojen tekeminen

T11 ohjata oppilasta edistämään käsinkirjoittamisen ja näppäintaitojen sujuvoitumista ja vahvistamaan kirjoitetun kielen, ja tekstien rakenteiden ja oikeinkirjoituksen hallintaa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kirjoitustaito ja kirjoitetun kielen hallinta	Oppilas kirjoittaa sujuvasti ja selkeästi käsin ja on omaksunut tarvittavia näppäintaitoja. Oppilas tuntee kirjoitetun kielen perusrakenteita ja oikeinkirjoituksen perusasioita ja käyttää niitä oman tekstinsä tuottamisessa.

- erilaisten tekstien kirjoittaminen
- tekstin jäsentäminen: aloittaminen, jaksottaminen ja päättäminen
- lause- ja virketajun kehittäminen
- oikeinkirjoituksen vahvistaminen
- tietojen suunnitelmallinen hankinta
- muistiinpanojen tekeminen

T12 kannustaa oppilasta kehittämään tekstin tuottamisen prosesseja ja taitoa arvioida omia tekstejä, tarjota mahdollisuuksia tekstien tuottamiseen yhdessä, rakentavan palautteen antamiseen ja saamiseen, ohjata ottamaan huomioon tekstin vastaanottaja sekä toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien rakentaminen ja eettinen viestintä	Oppilas tuntee ja osaa kuvailla tekstien tuottamisen perusvaiheita, osaa arvioida omia tekstejään ja tuottaa tekstejä vaiheittain yksin ja muiden kanssa sekä antaa ja vastaanottaa palautetta. Oppilas osaa merkitä lähteet tekstin loppuun, ymmärtää, ettei saa esittää lainaamaansa tekstiä omanaan ja tietää verkossa toimimisen eettiset periaatteet.

- erilaisten tekstien kirjoittaminen
- tekstin jäsentäminen: aloittaminen, jaksottaminen ja päättäminen
- lause- ja virketajun kehittäminen
- oikeinkirjoituksen vahvistaminen
- tietojen suunnitelmallinen hankinta
- muistiinpanojen tekeminen

T13 ohjata oppilasta vahvistamaan kielitietoisuuttaan, innostaa häntä tutkimaan ja tarkkailemaan kieltä ja sen eri variantteja ja harjaannuttaa käyttämään käsitteitä, joiden avulla kielestä ja sen rakenteista puhutaan ja auttaa ymmärtämään kielellisten valintojen vaikutuksia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielen tarkastelun kehittyminen ja kielikäsitteiden hallinta	Oppilas tekee havaintoja ja osaa kuvailla tekstien kielellisiä piirteitä ja käyttää oppimiaan käsitteitä puhuessaan ja kirjoittaessaan niistä.

- luokan yhteisten kokonaisteosten ja lyhyempien tekstien kuunteleminen ja lukeminen
- valinnaisten kirjojen ja lyhyempien tekstien lukeminen
- luettujen tekstien käsittely ja lukukokemusten jakaminen
- media- ja kulttuuritarjonnan hyödyntäminen

T14 kannustaa oppilasta laajentamaan tekstivalikoimaansa ja lukemaan lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta sekä rohkaista lukuharrastukseen ja lukuelämysten jakamiseen ja kirjaston aktiiviseen käyttöön

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kirjallisuuden tuntemus	Oppilas lukee sovitut lapsille ja nuorille suunnatut kirjat, keskustelee ja jakaa kokemuksiaan lukemistaan kirjoista.

- luokan yhteisten kokonaisteosten ja lyhyempien tekstien kuunteleminen ja lukeminen
- valinnaisten kirjojen ja lyhyempien tekstien lukeminen
- luettujen tekstien käsittely ja lukukokemusten jakaminen
- media- ja kulttuuritarjonnan hyödyntäminen

T15 tukea oppilasta kielellisen ja kulttuurisen identiteetin rakentamisessa ja ohjata arvostamaan eri kulttuureja ja kieliä sekä luoda oppilaalle mahdollisuuksia media- ja kulttuuritarjontaan tutustumiseen sekä oman kulttuurin tuottamiseen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielitietoisuuden ja kulttuurin tuntemuksen kehittyminen	Oppilas osaa kuvailla havaitsemiaan yhtäläisyyksiä ja eroja eri kielten ja kulttuurien välillä. Oppilas osaa kertoa itseään kiinnostavasta media- ja kulttuuritarjonnasta. Oppilas osallistuu omien esitysten suunnitteluun ja esittämiseen.

- luokan yhteisten kokonaisteosten ja lyhyempien tekstien kuunteleminen ja lukeminen
- valinnaisten kirjojen ja lyhyempien tekstien lukeminen
- luettujen tekstien käsittely ja lukukokemusten jakaminen

- media- ja kulttuuritarjonnan hyödyntäminen

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus

Oppimäärän erityinen tehtävä

Tuntijakoasetuksen mukaan koulun opetuskielen mukaan määräytyvän äidinkielen ja kirjallisuuden sijasta maahanmuuttajille voidaan opettaa joko kokonaan tai osittain suomen tai ruotsin kieltä erityisen maahanmuuttajille tarkoitetun oppimäärän mukaisesti. Tämän oppimäärän tehtävänä on tukea lapsen ja nuoren kasvua kieliyhteisön täysivaltaiseksi jäseneksi, jolla on kielelliset valmiudet jatko-opintoihin. Opetuksen avulla pyritään monilukutaitoon, jonka avulla oppilas osaa hakea tietoa sekä ymmärtää, tuottaa, arvioi ja analysoi erilaisia puhuttuja ja kirjoitettuja suomenkielisiä tekstejä päivittäisessä vuorovaikutuksessa, koulutyöskentelyssä ja yhteiskunnassa. Opetuksessa tuetaan kielitaidon eri osa-alueiden sekä eri tiedonalojen kielen kehittymistä.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän erityisenä tehtävänä on tukea oppilaan monikielisyyden kehittymistä sekä herättää kiinnostus ja tarjota välineitä kielitaidon elinikäiseen kehittämiseen. Yhteistyössä kotien, oman äidinkielen opetuksen sekä muiden oppiaineiden kanssa suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opetus auttaa oppilasta rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään kulttuurisesti monimuotoisessa ja monimediaisessa yhteiskunnassa.

Suomen kielen oppiminen tukee kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksen lähtökohtana ovat oppilaille merkitykselliset ja tarpeelliset tekstilajit ja kielenkäyttötilanteet, joiden avulla kielen muotoja, merkityksiä ja käyttöä tutkitaan ja opitaan analysoimaan. Kielitaitoa kehitetään kaikilla kielen käytön osa-alueilla, joita ovat kuullun ymmärtäminen, puhuminen, luetun ymmärtäminen ja kirjoittaminen. Ymmärtämis- ja tuottamistaitojen kehittyminen nivoutuvat toisiinsa. Oppilaiden kielen osaaminen laajenee arkielämän konkreettisesta kielestä käsitteellisen ajattelun kieleen. He saavat valmiudet havaintojen ja ilmiöiden sekä oman ajattelunsa, tunteidensa ja mielipiteidensä ilmaisemiseen tilanteeseen sopivalla tavalla. Opetuksessa arvostetaan ja hyödynnetään oppilaiden osaamia kieliä.

Kunkin oppilaan tarpeen suomi toisena kielenä -oppimäärään määrittävät oppilasta opettavat opettajat yhdessä. Oppilaan huoltaja päättää oppimääriä koskevista valinnoista. Koska opetus tulee järjestää oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaisesti, oppimäärän valinnassa on keskeistä, että oppilas saa hänelle parhaiten soveltuvan oppimäärän mukaista opetusta. Oppilas voi opiskella suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärää, jos hänen äidinkielensä ei ole suomi, ruotsi tai saame tai hänellä on muutoin monikielinen tausta. Oppimäärän tarpeen selvittämisessä huomioidaan myös seuraavat näkökulmat:

- *oppilaan suomen kielen peruskielitaidossa on puutteita jollakin tai joillakin kielitaidon osa-alueilla, jolloin oppilaan osaaminen ei anna vielä edellytyksiä yhdenvertaiseen kouluyhteisön jäsenenä toimimiseen päivittäisessä vuorovaikutuksessa ja koulutyöskentelyssä tai*
- *oppilaan suomen kielen taito ei anna vielä edellytyksiä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän opiskeluun.*

Kun oppilas opiskelee suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan, hänelle opetetaan suomea tai ruotsia toisena kielenä joko kokonaan tai osittain suomen kielen ja kirjallisuuden opetuksen sijaan. Opetusjärjestelyiden lähtökohtana ovat oppilaan oppimistarpeet ja kielenoppimisen vaihe. Mikäli oppilaan oppimääräksi on valittu suomi toisena kielenä ja kirjallisuus, hänen edistymistään ja suoriutumistaan arvioidaan suhteessa tämän oppimäärän tavoitteisiin ja kriteereihin riippumatta siitä, minkä opetusryhmän yhteydessä kyseinen opetus on järjestetty. Tärkeää on, että oppilas tulee osalliseksi samoista teksteistä ja tekstilajeista kuin luokkatasonsa muutkin oppilaat. Kesken perusopetuksen Suomeen muuttaneiden oppilaiden opetuksen tavoitteiden asettamisessa ja sisältöjen valinnassa tulee ottaa huomioon oppilaan kielitaito sekä aiemmin opitut tiedot ja taidot. Tarvittaessa laaditaan oppimissuunnitelma. Opetuksessa hyödynnetään tavoitteellisesti erilaisia oppimisympäristöjä, jotka tukevat kielitaidon

monipuolista kehittymistä sekä koulussa että sen ulkopuolella. Oppilas voi siirtyä opiskelemaan suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan, jos hänellä on riittävät edellytykset sen tavoitteiden mukaiseen opiskeluun.

Iitin kunnan perusopetuksessa oppilas voi opiskella suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärää, jos hänen äidinkielensä ei ole suomi. Kunkin oppilaan tarpeen S2-oppimäärästä määrittävät oppilasta opettavat opettajat yhdessä. Oppimäärän tarpeen selvittämisessä huomioidaan seuraavat näkökulmat:

- oppilaan suomen kielen perustaidoissa on puutteita, jolloin kielitaito ei anna edellytyksiä koulutyöskentelyyn eikä vuorovaikutukseen kouluyhteisön jäsenenä
- oppilaan suomen kielen taito ei anna edellytyksiä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän opiskeluun.

Yhteistyössä huoltajien kanssa päätetään S2-oppimäärän valinnasta.

Opetus järjestetään oppilaan ikäkauden ja edellytysten mukaisesti.

Oppimäärän tehtävä vuosiluokilla 3-6

Vuosiluokilla 3–6 *erityisenä tehtävänä on tukea suomen kielen taidon kehittymistä sekä luku- ja kirjoitustaidon ja vuorovaikutustaitojen sujuvoitumista ja monipuolistumista. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden kielitaito ja vahvuudet. Tekstien tulkitsemisen ja tuottamisen yhteydessä harjaannutaan tarkastelemaan kielen piirteitä ja kirjallisuuden keinoja ja edetään laajempien tekstien lukemiseen ja lukukokemusten monipuoliseen jakamiseen.*

Erillisen S2-opetuksen tavoitteena on tukea oppilasta yksilöllisesti niillä suomen kielen osa-alueilla, joilla hänellä on puutteita. Oppimissisällöt valitaan oppilaan sen hetkisen kielitaidon perusteella. Opetuksen tulee olla mieluiten ennakoivaa ja uusien asioiden ja taitojen oppimiseen valmistavaa.

Opetuksen tavoitetaso määritellään suomenkieli ja kirjallisuus -oppimäärää soveltaen.

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Tavoitteena on kielellisesti virikkeinen ja yhteisöllinen oppimisympäristö, jossa oppilaiden näkemyksiä arvostetaan ja jossa on mahdollisuus tarkastella ja tuottaa tekstejä yksin ja yhdessä turvallisesti myös viestintäteknologian avulla. Opetuksessa hyödynnetään oppilaiden itse valitsemia ja heitä kiinnostavia kirjoja ja muita monimuotoisia tekstejä sekä laajennetaan oppilaiden lukukokemuksia. ***Äidinkielen*** *oppimisympäristöön kuuluu myös koulun ulkopuolinen kulttuuri- ja mediatarjonta. Työtavat valitaan niin, että ne mahdollistavat yhdessä toimimisen ja kokemusten jakamisen sekä oppiaineen sisältöalueiden luontevan integroitumisen. Opetusta eheytetään prosessinomaisen opiskelun ja projektityöskentelyn avulla. Vuorovaikutus- ja draamataitoja syvennetään erilaisten harjoitusten avulla. Draamaa ja kirjallisuuden opetusta yhdistetään muiden oppiaineiden opetukseen.*

Edu.fi/perusopetus/äidinkieli/suomi toisena kielenä

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 3-6

Tavoitteena on tukea oppilaiden kielellistä kehitystä, sujuvan luku- ja kirjoitustaidon oppimista sekä lukutaidon syvenemistä ymmärtäväksi lukemiseksi. Oppilaita tuetaan sanavarannon laajentamisessa, käsitteiden oppimisessa sekä ajatusten kielentämisessä ja vuorovaikutustaidoissa. Jokaista oppilasta kannustetaan taitotasoaan vastaavan kirjallisuuden ja muiden tekstien lukemiseen ja ohjataan luetun ymmärtämisen strategioiden käyttöön sekä sopivien opiskelustrategioiden kehittämiseen ja omien vahvuuksien tunnistamiseen. Oppilaiden tekstien tuottamisen taitojen sekä oikeinkirjoituksen kehittämiseksi annetaan malleja sekä yhteisöllistä ja yksilöllistä tukea. Myös kielellisesti taitavia oppilaita tuetaan lukuhaasteiden ottamisessa, itselleen soveltuvien työtapojen löytämisessä ja tavoitteiden asettamisessa. Tekstit ja työtavat valitaan niin, että oppilaiden yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo toteutuu.

Iitin kunnassa S2-oppilaalle tehdään S2-oppimissuunnitelma. Kielitaidon edistymistä ohjaavat tavoitteet ja toimenpiteet kirjataan tähän suunnitelmaan Wilmaan.

Eri oppiaineiden oppimista voidaan tukea erilaisilla eriyttämisen keinoilla tai oppilaalle voidaan määritelllä erityiset painopistealueet jossakin oppiaineessa, jolloin oppilas voi keskittyä tämän oppiaineen keskeisiin sisältöihin. Oppilas opiskelee oppiainetta kuitenkin sen yleisten tavoitteiden mukaisesti ja hänen suorituksensa arvioidaan suhteessa yleiseen oppimäärään.

S2-oppimissuunnitelma arvioidaan ainakin lukuvuoden päättyessä.

Jos oppilas pärjää täysin ilman erillistä S2-opetusta ja kielitaito on hyvin kehittynyt kaikilla kielitiedon osa-alueilla, on syytä tarkastella mahdollisuutta siirtää oppilas suomen kieli ja kirjallisuus -oppmäärän opiskelijaksi. Tämä tapahtuu yhteistyössä kodin ja oppilasta opettavien opettajien kanssa.

Oppilaan oppimisen arviointi äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 3-6

Arviointi ja siihen perustuva palaute on monipuolista, konkreettista ja oppimisen taitoja kehittävää. Arviointi nivotaan kiinteäksi osaksi oppimisprosessia. Arviointi perustuu monipuoliseen dokumentointiin siitä, miten oppilaiden laajenevat kielelliset taidot ja tekstien tuottaminen sekä tulkinta kehittyvät ja mitkä ovat heidän tietonsa kielestä, kirjallisuudesta ja muusta kulttuurista.

Oppilaita ohjataan arvioimaan omaa ja muiden työskentelyä, ilmaisua ja tuotoksia. Oppimista tukevan, monipuolisen ja erittelevän arvioinnin ja palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoiseksi omista taidoistaan, tiedoistaan ja työskentelyprosesseistaan ja he saavat välineitä niiden kehittämiseen. Omaehtoinen lukeminen on tärkeä tavoite, jota tuetaan ja arvioidaan suhteessa luku- ja kirjoitustaitoon.

Äidinkielen ja kirjallisuuden sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaiden osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää valtakunnallisia arviointikriteereitä. Oppimisen edistymisen kannalta keskeisiä ovat äidinkielen ja kirjallisuuden eri tavoitealueiden perustaidot ja niihin johtavat työskentelyprosessit ja oppimisstrategiat.

Kielitaidon edistymisen arviointi perustuu opetussuunnitelmassa määriteltyihin lukuvuosisidonnaisiin tavoitteisiin ja kriteereihin. Arviointi ja siihen perustuva palaute on monipuolista, konkreettista ja oppimisen taitoja kehittävää. Arviointi nivotaan kiinteäksi osaksi oppimisprosessia. Oppilasta ohjataan arvioinnin avulla seuraamaan kielitaitonsa kehittymistä. 6.luokalla osaamisen tason arvioinnissa käytetään valtakunnallisia arviointikriteerejä.

Oppimisprosessin kannalta keskeisiä arvioinnin ja palautteen antamisen kohteita äidinkielen ja kirjallisuuden eri oppimäärissä ovat

- edistyminen itsensä ilmaisemisessa ja vuorovaikutustaidoissa, sana- ja käsitevarannon karttuminen
- edistyminen lukutaidossa sekä tekstien ymmärtämisessä ja lukemisen harrastamisessa
- edistyminen tekstin tuottamisessa, erityisesti käsin kirjoittamisen ja näppäintaitojen kehittyminen
- edistyminen kielen ja kulttuurin ymmärtämisessä, erityisesti havaintojen tekeminen sanojen merkityksestä ja arjen kielenkäyttötilanteista.

S2-oppilaan oppimisen arviointimenetelmien tulee olla joustavat ja vähitellen kehittyvä kielitaito on huomioitava niissä. Tämä tulee ottaa huomioon myös muiden oppiaineiden arvioinnissa. Tällaisia joustavia arviointimenetelmiä ovat:

- suulliset kokeet ja koetäydennykset
- lisäajan, materiaalien, muistiinpanojen, sanakirjojen, sanalistojen, kuvasanastojen ym. salliminen kokeissa
- kirjallisten kokeiden korvaaminen esim. portfolioilla tai muilla töillä
- muiden kielten käyttö eri lukuaineiden kokeissa

Oppilas voi saada arvioinnin vain yhdestä äidinkieli ja kirjallisuus oppiaineen oppimäärästä. Vaikka S2-oppilas opiskelisi osittain (tai kokonaan) S2-oppimäärää suomen kielen ja kirjallisuuden oppitunneilla, arvioidaan hänet aina S2-oppimäärän mukaisesti. Todistuksessa voi olla arviointi vain kohdassa suomi toisena kielenä ja kirjallisuus.

Vuosiluokka 3

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Harjoitellaan kertomista, mielipiteen ilmaisua ja kuvailua yhteisöllisesti erilaisten aihepiirien ja tekstien pohjalta. Ohjataan kokonaisilmaisuun ja hyödynnetään draamatyöskentelyä. Tutkitaan ja käytetään kieltä osana toimintaa (tilannesidonnaiset fraasit ja ilmaukset, ajan ilmaiseminen kerronnassa, modaalisuus, vertaaminen kuvailussa sekä epäsuora esitys ja toisen puheeseen viittaaminen). Harjoitellaan ääntämistä, kuuntelutaitoja ja kuullusta oppimisen taitoja. Osallistutaan oman luokan sekä kouluyhteisön vuorovaikutus- ja kulttuuritoimintaan, niiden suunnitteluun ja niiden toteuttamiseen.

S2 Tekstien tulkitseminen

Harjoitellaan kaunokirjallisuuden ja erilaisten tieto- ja mediatekstien sujuvaa lukemista sekä käyttämään tilanteeseen ja tavoitteeseen sopivia lukustrategioita. Edistetään tekstilajien piirteiden sekä kirjallisuuden peruskäsitteiden tuntemusta. Opitaan tunnistamaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Harjoitellaan mielipiteen ja arvottavien ilmausten erottamista teksteissä sekä selvittämään tiedon lähteen ja arvioimaan tiedon luotettavuutta. Harjoitellaan hahmottamaan virkkeen osien suhteita (lause, lausekkeen pääsanan ja määritteen suhde, lauseenvastike) tekstin ymmärtämisen tukena. Luokitellaan sanoja merkityksen ja muodon perusteella (sanaluokat). Pohditaan, millaisia merkityksiä eri sijamuodot sisältävät ja opitaan verbien taipuminen persoona- ja aikamuodoissa. Harjoitellaan selittämään, vertailemaan ja pohtimaan sanojen, niiden synonyymien, kielikuvien, sanontojen ja käsitteiden merkityksiä ja niiden hierarkioita. Harjaannutetaan havaitsemaan, miten persoonaa ja aikaa ilmaistaan tekstissä. Laajennetaan sana- ja käsitevarantoa.

S3 Tekstien tuottaminen

Harjoitellaan sujuvaa kirjoittamista, tekstien tuottamisen ja käsittelyn perustoimintoja ja yleiskielen normeja itsenäisesti ja ryhmässä. Tuotetaan ikäkaudelle sopivia kertovia, kuvaavia, ohjaavia

ja yksinkertaisia kantaa ottavia tekstilajeja ja niissä käytettävää sanastoa ja fraseologiaa sekä kieliopillisia rakenteita. Tutustutaan kirjoittamisprosessin vaiheisiin ja muokataan tekstejä palautteen perusteella.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Tutkitaan tilanteen ja aiheen mukaista kielen vaihtelua havainnoimalla koulun ja oppilaiden vapaa-ajan vuorovaikutustilanteita sekä moninaisia kuultuja ja luettuja tekstejä. Pohditaan sanojen, ilmausten ja tekstien ilmentämiä merkityksiä ja tapoja luokitella niitä. Tutustutaan puhutun ja kirjoitetun suomen piirteisiin. Opitaan päättelemään keskeisiä säännönmukaisuuksia (sanaluokat ja lausetyypit, nominien ja verbien taivutus, sanojen yhdistäminen ja johtaminen) ja tapoja luoda merkityksiä. Tutustutaan lapsille ja nuorille suunnattuun kauno- ja tietokirjallisuuteen, elokuviin ja mediateksteihin sekä kirjastoon niitä tarjoavana resurssina. Perehdytään lasten ja nuorten maailmaan liittyviin kansanperinteen lajeihin ja nykyperinteeseen.

S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Opitaan jäsentämään lukemisen, kirjoittamisen, kuuntelun ja puhumisen prosesseja pienempiin osiin ja harjoitellaan näitä osataitoja sekä erilaisia kirjoitus- ja kuuntelutekniikoita. Harjoitellaan eri oppiaineiden tärkeiden käsitteiden ja ilmausten tunnistamista ja niiden omaan käyttöön ottamista. Hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologiaa apuna eri tiedonalojen tiedonhankinnassa, oppimisessa ja oman oppimisen arvioinnissa suhteessa tavoitteisiin. Oppilasta ohjataan toimimaan eettisesti tekijänoikeuksia ja yksityisyyttä kunnioittaen. Vahvistetaan oppilaan taitoa käyttää omaa äidinkieltään ja muita osaamiaan kieliä kaiken oppimisen tukena.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1	L1, L2, L4
T2	S1	L1, L2, L4
T3	S1	L2
T4	S2	L1, L4
T5	S2	L2, L4
T6	S2	L1, L2, L4
T7	S3	L1, L4, L5
T8	S3	L1, L2, L4
T9	S3	L1, L2, L4
T10	S4	L2, L4
T11	S4	L2
T12	S4	L2, L4
T13	S5	L1, L2, L7
T14	S5	L4, L7
T15	S5	L1, L6, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 ohjata oppilasta vahvistamaan ilmaisuvarantoaan ja taitoaan ilmaista mielipiteensä ja toimia rakentavasti koulun ja muun arjen vuorovaikutustilanteissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutustaidot ja ilmaisuvaranto	Oppilas osallistuu erilaisiin vuorovaikutustilanteisiin käyttäen ilmaisuvarantoaan sekä keskustelee ja työskentelee erilaisten aihepiirien ja tekstien pohjalta.

T2 innostaa oppilasta vahvistamaan kasvokkaisen vuorovaikutuksen, opetuspuheen ja kuultujen tekstien kuuntelu- ja ymmärtämistaitojaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien ymmärtäminen ja vuorovaikutuksessa toimiminen	Oppilas ymmärtää opetuspuhetta ja muuta kuulemaansa, kun tilanne tai aihe on ennestään tuttu tai ymmärtämistä tuetaan. Oppilas osaa toimia kasvokkaisissa vuorovaikutustilanteissa.

T3 ohjata oppilasta ilmaisemaan itseään monipuolisesti sanallisia ja ei-sanallisia ilmaisukeinoja käyttäen sekä käyttämään luovuuttaan ja ottamaan huomioon myös muut osallistujat

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ilmaisu vuorovaikutustilanteissa	Oppilas ilmaisee itseään erilaisia ilmaisun keinoja käyttäen ja osaa ottaa huomioon puhekumppaninsa.

T4 ohjata oppilasta sujuvoittamaan lukutaitoaan ja käyttämään tietoaan tekstilajeista tekstien erittelemisessä ja tiedon luotettavuuden arvioinnissa itsenäisesti ja ryhmässä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Lukutaidon sujuvuus ja tekstilajitaidot tekstin tulkinnassa	Oppilas lukee sujuvasti monimuotoisia tekstejä. Oppilas tunnistaa kertomuksen, tietotekstin ja arvioivan tekstin ja harjoittelee käyttämään tietoa tekstilajipiirteistä tekstien tulkinnassa ja arvioinnissa.

T5 kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan tulkita puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä erilaisissa tilanteissa tarkoituksenmukaisia luku- ja ymmärtämisstrategioita käyttäen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien tulkinta	Oppilas osallistuu erilaisiin kielenkäyttötilanteisiin ja osaa tulkita puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä.

T6 ohjata oppilasta päättelevään tekstien tulkintaan sekä laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Sana- ja käsitevarannon laajentuminen, päättelevä tekstien tulkinta	Oppilas hallitsee kohtuullisen sana- ja käsitevarannon sekä tunnistaa tekstistä merkityksiä, jotka vaativat päättelyä.

T7 innostaa oppilasta edistämään käsinkirjoittamisen ja näppäintaitojen sujuvoitumista ja tuottamaan arjessa ja koulussa tarvittavia monimuotoisia tekstejä yksin ja ryhmässä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstilajitaidot tekstin tuottamisessa, käsinkirjoittaminen ja näppäintaidot	Oppilas osaa ohjatusti käyttää kertomiselle, kuvaamiselle ja yksinkertaiselle kantaaottavalle tekstille tyypillistä kieltä. Oppilas osaa kirjoittaa suomea käsin ja hän on omaksunut tarvittavia näppäintaitoja.

T8 auttaa oppilasta syventämään taitoaan suunnitella ja tuottaa tekstejä itsenäisesti ja ryhmässä sekä käyttämään monipuolisesti niissä tarvittavaa sanastoa ja kieliopillisia rakenteita

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien tuottaminen	Oppilas tuottaa kokonaisia tekstejä ja osoittaa niissä oikeinkirjoituksen tuntemusta. Oppilas osaa otsikoida tekstinsä, jakaa sen kappaleisiin ja kiinnittää huomiota sananvalintoihin.

T9 ohjata oppilasta tarkastelemaan ja arvioimaan omia tekstejään sekä kehittämään taitoa antaa ja vastaanottaa palautetta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien arviointi sekä palautteen antaminen ja vastaanottaminen	Oppilas osaa arvioida tuottamiaan tekstejä, tunnistaa omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana sekä osaa antaa ja vastaanottaa palautetta.

T10 ohjata oppilasta vahvistamaan kielitietoisuuttaan ja havainnoimaan kielenkäytön tilanteista vaihtelua, eri kielten piirteitä ja puhutun ja kirjoitetun suomen säännönmukaisuuksia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielten ja kielenkäytön piirteiden havainnointi ja vertailu	Oppilas tunnistaa kielen rakenteen säännönmukaisuuksia ja kykenee kuvaamaan tavallisimpia peruskäsitteitä käyttäen, miten kielenkäyttö vaihtelee eri tilanteissa. Oppilas osaa antaa esimerkkejä ympäristönsä kielistä ja murteista.

T11 innostaa oppilasta tutustumaan monipuolisesti kirjallisuuteen ja kulttuuriin ja kannustaa lukemaan lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta sekä rohkaista lukuelämysten jakamiseen ja kirjaston aktiiviseen käyttöön

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kirjallisuuden ja kulttuurin tuntemus	Oppilas lukee lasten- ja nuortenkirjallisuutta ja pystyy kertomaan ajatuksiaan lukemastaan ja muusta lasten- ja nuortenkulttuurista.

T12 ohjata oppilasta havainnoimaan koulun ja muun ympäristön kulttuurista monimuotoisuutta sekä tukea oppilaan monikielistä ja -kulttuurista identiteettiä ja rohkaista hyödyntämään ja kehittämään omaa kielirepertuaaria

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielellisen ja kulttuurisen monimuotoisuuden havainnointi	Oppilas osaa kuvailla omaa ja elinympäristönsä monikielisyyttä sekä kulttuurista monimuotoisuutta.

T13 innostaa oppilasta vahvistamaan myönteistä käsitystä itsestään kielenkäyttäjänä ja kielenoppijana sekä asettamaan oppimistavoitteita

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Oppimistavoitteiden asettaminen	Oppilas osaa ohjatusti asettaa itselleen oppimistavoitteita.

T14 ohjata oppilasta havaitsemaan, miten kieltä käytetään eri oppiaineissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Eri oppiaineiden kielen havainnointi	Oppilas lukee tuetusti eri oppiaineiden tekstejä tai niiden osia ja osaa kuvailla, millaisista osista tekstit rakentuvat.

T15 kannustaa oppilasta kehittämään tietojaan ja kielellisiä keinojaan itseohjautuvaan työskentelyyn, tiedonhakuun ja tiedon jäsentämiseen itsenäisesti ja ryhmässä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstin rakentaminen ja tiedonhaku	Oppilas osaa tuottaa sovitusta aihepiiristä hankkimansa tiedon pohjalta jäsennellyn suullisen tai kirjallisen tekstin itsenäisesti tai ryhmässä. Oppilas osaa ohjatusti valita tilanteeseen ja aiheeseen sopivan tavan hankkia tietoa.

Vuosiluokka 4

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Harjoitellaan kertomista, mielipiteen ilmaisua ja kuvailua yhteisöllisesti erilaisten aihepiirien ja tekstien pohjalta. Ohjataan kokonaisilmaisuun ja hyödynnetään draamatyöskentelyä. Tutkitaan ja käytetään kieltä osana toimintaa (tilannesidonnaiset fraasit ja ilmaukset, ajan ilmaiseminen kerronnassa, modaalisuus, vertaaminen kuvailussa sekä epäsuora esitys ja toisen puheeseen viittaaminen). Harjoitellaan ääntämistä, kuuntelutaitoja ja kuullusta oppimisen taitoja. Osallistutaan oman luokan sekä kouluyhteisön vuorovaikutus- ja kulttuuritoimintaan, niiden suunnitteluun ja niiden toteuttamiseen.

S2 Tekstien tulkitseminen

Harjoitellaan kaunokirjallisuuden ja erilaisten tieto- ja mediatekstien sujuvaa lukemista sekä käyttämään tilanteeseen ja tavoitteeseen sopivia lukustrategioita. Edistetään tekstilajien piirteiden sekä kirjallisuuden peruskäsitteiden tuntemusta. Opitaan tunnistamaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Harjoitellaan mielipiteen ja arvottavien ilmausten erottamista teksteissä sekä selvittämään tiedon lähteen ja arvioimaan tiedon luotettavuutta. Harjoitellaan hahmottamaan virkkeen osien suhteita (lause, lausekkeen pääsanan ja määritteen suhde, lauseenvastike) tekstin ymmärtämisen tukena. Luokitellaan sanoja merkityksen ja muodon perusteella (sanaluokat). Pohditaan, millaisia merkityksiä eri sijamuodot sisältävät ja opitaan verbien taipuminen persoona- ja aikamuodoissa. Harjoitellaan selittämään, vertailemaan ja pohtimaan sanojen, niiden synonyymien, kielikuvien, sanontojen ja käsitteiden merkityksiä ja niiden hierarkioita. Harjaannutetaan havaitsemaan, miten persoonaa ja aikaa ilmaistaan tekstissä. Laajennetaan sana- ja käsitevarantoa.

S3 Tekstien tuottaminen

Harjoitellaan sujuvaa kirjoittamista, tekstien tuottamisen ja käsittelyn perustoimintoja ja yleiskielen normeja itsenäisesti ja ryhmässä. Tuotetaan ikäkaudelle sopivia kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja yksinkertaisia kantaa ottavia tekstilajeja ja niissä käytettävää sanastoa ja fraseologiaa sekä kieliopillisia rakenteita. Tutustutaan kirjoittamisprosessin vaiheisiin ja muokataan tekstejä palautteen perusteella.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Tutkitaan tilanteen ja aiheen mukaista kielen vaihtelua havainnoimalla koulun ja oppilaiden vapaa-ajan vuorovaikutustilanteita sekä moninaisia kuultuja ja luettuja tekstejä. Pohditaan sanojen, ilmausten ja tekstien ilmentämiä merkityksiä ja tapoja luokitella niitä. Tutustutaan puhutun ja kirjoitetun suomen piirteisiin. Opitaan päättelemään keskeisiä säännönmukaisuuksia (sanaluokat ja lausetyypit, nominien ja verbien taivutus, sanojen yhdistäminen ja johtaminen) ja tapoja luoda merkityksiä. Tutustutaan lapsille ja nuorille suunnattuun kauno- ja tietokirjallisuuteen, elokuviin ja mediateksteihin sekä kirjastoon niitä tarjoavana resurssina. Perehdytään lasten ja nuorten maailmaan liittyviin kansanperinteen lajeihin ja nykyperinteeseen.

S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Opitaan jäsentämään lukemisen, kirjoittamisen, kuuntelun ja puhumisen prosesseja pienempiin osiin ja harjoitellaan näitä osataitoja sekä erilaisia kirjoitus- ja kuuntelutekniikoita. Harjoitellaan eri oppiaineiden tärkeiden käsitteiden ja ilmausten tunnistamista ja niiden omaan käyttöön ottamista. Hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologiaa apuna eri tiedonalojen tiedonhankinnassa, oppimisessa ja oman oppimisen arvioinnissa suhteessa tavoitteisiin. Oppilasta ohjataan toimimaan eettisesti tekijänoikeuksia ja yksityisyyttä kunnioittaen. Vahvistetaan oppilaan taitoa käyttää omaa äidinkieltään ja muita osaamiaan kieliä kaiken oppimisen tukena.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1	L1, L2, L4
T2	S1	L1, L2, L4
T3	S1	L2
T4	S2	L1, L4
T5	S2	L2, L4
T6	S2	L1, L2, L4
T7	S3	L1, L4, L5
T8	S3	L1, L2, L4
T9	S3	L1, L2, L4
T10	S4	L2, L4
T11	S4	L2
T12	S4	L2, L4
T13	S5	L1, L2, L7
T14	S5	L4, L7
T15	S5	L1, L6, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 ohjata oppilasta vahvistamaan ilmaisuvarantoaan ja taitoaan ilmaista mielipiteensä ja toimia rakentavasti koulun ja muun arjen vuorovaikutustilanteissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutustaidot ja ilmaisuvaranto	Oppilas osallistuu erilaisiin vuorovaikutustilanteisiin käyttäen ilmaisuvarantoaan sekä keskustelee ja työskentelee erilaisten aihepiirien ja tekstien pohjalta.

T2 innostaa oppilasta vahvistamaan kasvokkaisen vuorovaikutuksen, opetuspuheen ja kuultujen tekstien kuuntelu- ja ymmärtämistaitojaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien ymmärtäminen ja vuorovaikutuksessa toimiminen	Oppilas ymmärtää opetuspuhetta ja muuta kuulemaansa, kun tilanne tai aihe on ennestään tuttu tai ymmärtämistä tuetaan. Oppilas osaa toimia kasvokkaisissa vuorovaikutustilanteissa.

T3 ohjata oppilasta ilmaisemaan itseään monipuolisesti sanallisia ja ei-sanallisia ilmaisukeinoja käyttäen sekä käyttämään luovuuttaan ja ottamaan huomioon myös muut osallistujat

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ilmaisu vuorovaikutustilanteissa	Oppilas ilmaisee itseään erilaisia ilmaisun keinoja käyttäen ja osaa ottaa huomioon puhekumppaninsa.

T4 ohjata oppilasta sujuvoittamaan lukutaitoaan ja käyttämään tietoaan tekstilajeista tekstien erittelemisessä ja tiedon luotettavuuden arvioinnissa itsenäisesti ja ryhmässä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Lukutaidon sujuvuus ja tekstilajitaidot tekstin tulkinnassa	Oppilas lukee sujuvasti monimuotoisia tekstejä. Oppilas tunnistaa kertomuksen, tietotekstin ja arvioivan tekstin ja harjoittelee käyttämään tietoa tekstilajipiirteistä tekstien tulkinnassa ja arvioinnissa.

T5 kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan tulkita puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä erilaisissa tilanteissa tarkoituksenmukaisia luku- ja ymmärtämisstrategioita käyttäen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien tulkinta	Oppilas osallistuu erilaisiin kielenkäyttötilanteisiin ja osaa tulkita puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä.

T6 ohjata oppilasta päättelevään tekstien tulkintaan sekä laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Sana- ja käsitevarannon laajentuminen, päättelevä tekstien tulkinta	Oppilas hallitsee kohtuullisen sana- ja käsitevarannon sekä tunnistaa tekstistä merkityksiä, jotka vaativat päättelyä.

T7 innostaa oppilasta edistämään käsinkirjoittamisen ja näppäintaitojen sujuvoitumista ja tuottamaan arjessa ja koulussa tarvittavia monimuotoisia tekstejä yksin ja ryhmässä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstilajitaidot tekstin tuottamisessa, käsinkirjoittaminen ja näppäintaidot	Oppilas osaa ohjatusti käyttää kertomiselle, kuvaamiselle ja yksinkertaiselle kantaaottavalle tekstille tyypillistä kieltä. Oppilas osaa kirjoittaa suomea käsin ja hän on omaksunut tarvittavia näppäintaitoja.

T8 auttaa oppilasta syventämään taitoaan suunnitella ja tuottaa tekstejä itsenäisesti ja ryhmässä sekä käyttämään monipuolisesti niissä tarvittavaa sanastoa ja kieliopillisia rakenteita

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien tuottaminen	Oppilas tuottaa kokonaisia tekstejä ja osoittaa niissä oikeinkirjoituksen tuntemusta. Oppilas osaa otsikoida tekstinsä, jakaa sen kappaleisiin ja kiinnittää huomiota sananvalintoihin.

T9 ohjata oppilasta tarkastelemaan ja arvioimaan omia tekstejään sekä kehittämään taitoa antaa ja vastaanottaa palautetta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien arviointi sekä palautteen antaminen ja vastaanottaminen	Oppilas osaa arvioida tuottamiaan tekstejä, tunnistaa omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana sekä osaa antaa ja vastaanottaa palautetta.

T10 ohjata oppilasta vahvistamaan kielitietoisuuttaan ja havainnoimaan kielenkäytön tilanteista vaihtelua, eri kielten piirteitä ja puhutun ja kirjoitetun suomen säännönmukaisuuksia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielten ja kielenkäytön piirteiden havainnointi ja vertailu	Oppilas tunnistaa kielen rakenteen säännönmukaisuuksia ja kykenee kuvaamaan tavallisimpia peruskäsitteitä käyttäen, miten kielenkäyttö vaihtelee eri tilanteissa. Oppilas osaa antaa esimerkkejä ympäristönsä kielistä ja murteista.

T11 innostaa oppilasta tutustumaan monipuolisesti kirjallisuuteen ja kulttuuriin ja kannustaa lukemaan lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta sekä rohkaista lukuelämysten jakamiseen ja kirjaston aktiiviseen käyttöön

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kirjallisuuden ja kulttuurin tuntemus	Oppilas lukee lasten- ja nuortenkirjallisuutta ja pystyy kertomaan ajatuksiaan lukemastaan ja muusta lasten- ja nuortenkulttuurista.

T12 ohjata oppilasta havainnoimaan koulun ja muun ympäristön kulttuurista monimuotoisuutta sekä tukea oppilaan monikielistä ja -kulttuurista identiteettiä ja rohkaista hyödyntämään ja kehittämään omaa kielirepertuaaria

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielellisen ja kulttuurisen monimuotoisuuden havainnointi	Oppilas osaa kuvailla omaa ja elinympäristönsä monikielisyyttä sekä kulttuurista monimuotoisuutta.

T13 innostaa oppilasta vahvistamaan myönteistä käsitystä itsestään kielenkäyttäjänä ja kielenoppijana sekä asettamaan oppimistavoitteita

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Oppimistavoitteiden asettaminen	Oppilas osaa ohjatusti asettaa itselleen oppimistavoitteita.

T14 ohjata oppilasta havaitsemaan, miten kieltä käytetään eri oppiaineissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Eri oppiaineiden kielen havainnointi	Oppilas lukee tuetusti eri oppiaineiden tekstejä tai niiden osia ja osaa kuvailla, millaisista osista tekstit rakentuvat.

T15 kannustaa oppilasta kehittämään tietojaan ja kielellisiä keinojaan itseohjautuvaan työskentelyyn, tiedonhakuun ja tiedon jäsentämiseen itsenäisesti ja ryhmässä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstin rakentaminen ja tiedonhaku	Oppilas osaa tuottaa sovitusta aihepiiristä hankkimansa tiedon pohjalta jäsennellyn suullisen tai kirjallisen tekstin itsenäisesti tai ryhmässä. Oppilas osaa ohjatusti valita tilanteeseen ja aiheeseen sopivan tavan hankkia tietoa.

Vuosiluokka 5

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Harjoitellaan kertomista, mielipiteen ilmaisua ja kuvailua yhteisöllisesti erilaisten aihepiirien ja tekstien pohjalta. Ohjataan kokonaisilmaisuun ja hyödynnetään draamatyöskentelyä. Tutkitaan ja käytetään kieltä osana toimintaa (tilannesidonnaiset fraasit ja ilmaukset, ajan ilmaiseminen kerronnassa, modaalisuus, vertaaminen kuvailussa sekä epäsuora esitys ja toisen puheeseen viittaaminen). Harjoitellaan ääntämistä, kuuntelutaitoja ja kuullusta oppimisen taitoja. Osallistutaan oman luokan sekä kouluyhteisön vuorovaikutus- ja kulttuuritoimintaan, niiden suunnitteluun ja niiden toteuttamiseen.

S2 Tekstien tulkitseminen

Harjoitellaan kaunokirjallisuuden ja erilaisten tieto- ja mediatekstien sujuvaa lukemista sekä käyttämään tilanteeseen ja tavoitteeseen sopivia lukustrategioita. Edistetään tekstilajien piirteiden sekä kirjallisuuden peruskäsitteiden tuntemusta. Opitaan tunnistamaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Harjoitellaan mielipiteen ja arvottavien ilmausten erottamista teksteissä sekä selvittämään tiedon lähteen ja arvioimaan tiedon luotettavuutta. Harjoitellaan hahmottamaan virkkeen osien suhteita (lause, lausekkeen pääsanan ja määritteen suhde, lauseenvastike) tekstin ymmärtämisen tukena. Luokitellaan sanoja merkityksen ja muodon perusteella (sanaluokat). Pohditaan, millaisia merkityksiä eri sijamuodot sisältävät ja opitaan verbien taipuminen persoona- ja aikamuodoissa. Harjoitellaan selittämään, vertailemaan ja pohtimaan sanojen, niiden synonyymien, kielikuvien, sanontojen ja käsitteiden merkityksiä ja niiden hierarkioita. Harjaannutetaan havaitsemaan, miten persoonaa ja aikaa ilmaistaan tekstissä. Laajennetaan sana- ja käsitevarantoa.

S3 Tekstien tuottaminen

Harjoitellaan sujuvaa kirjoittamista, tekstien tuottamisen ja käsittelyn perustoimintoja ja yleiskielen normeja itsenäisesti ja ryhmässä. Tuotetaan ikäkaudelle sopivia kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja yksinkertaisia kantaa ottavia tekstilajeja ja niissä käytettävää sanastoa ja fraseologiaa sekä kieliopillisia rakenteita. Tutustutaan kirjoittamisprosessin vaiheisiin ja muokataan tekstejä palautteen perusteella.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Tutkitaan tilanteen ja aiheen mukaista kielen vaihtelua havainnoimalla koulun ja oppilaiden vapaa-ajan vuorovaikutustilanteita sekä moninaisia kuultuja ja luettuja tekstejä. Pohditaan sanojen, ilmausten ja tekstien ilmentämiä merkityksiä ja tapoja luokitella niitä. Tutustutaan puhutun ja kirjoitetun suomen piirteisiin. Opitaan päättelemään keskeisiä säännönmukaisuuksia (sanaluokat ja lausetyypit, nominien ja verbien taivutus, sanojen yhdistäminen ja johtaminen) ja tapoja luoda merkityksiä. Tutustutaan lapsille ja nuorille suunnattuun kauno- ja tietokirjallisuuteen, elokuviin ja mediateksteihin sekä kirjastoon niitä tarjoavana resurssina. Perehdytään lasten ja nuorten maailmaan liittyviin kansanperinteen lajeihin ja nykyperinteeseen.

S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Opitaan jäsentämään lukemisen, kirjoittamisen, kuuntelun ja puhumisen prosesseja pienempiin osiin ja harjoitellaan näitä osataitoja sekä erilaisia kirjoitus- ja kuuntelutekniikoita. Harjoitellaan eri oppiaineiden tärkeiden käsitteiden ja ilmausten tunnistamista ja niiden omaan käyttöön ottamista. Hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologiaa apuna eri tiedonalojen tiedonhankinnassa, oppimisessa ja oman oppimisen arvioinnissa suhteessa tavoitteisiin. Oppilasta ohjataan toimimaan eettisesti tekijänoikeuksia ja yksityisyyttä kunnioittaen. Vahvistetaan oppilaan taitoa käyttää omaa äidinkieltään ja muita osaamiaan kieliä kaiken oppimisen tukena.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1	L1, L2, L4
T2	S1	L1, L2, L4
T3	S1	L2
T4	S2	L1, L4
T5	S2	L2, L4
T6	S2	L1, L2, L4
T7	S3	L1, L4, L5
T8	S3	L1, L2, L4
T9	S3	L1, L2, L4
T10	S4	L2, L4
T11	S4	L2
T12	S4	L2, L4
T13	S5	L1, L2, L7
T14	S5	L4, L7
T15	S5	L1, L6, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 ohjata oppilasta vahvistamaan ilmaisuvarantoaan ja taitoaan ilmaista mielipiteensä ja toimia rakentavasti koulun ja muun arjen vuorovaikutustilanteissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutustaidot ja ilmaisuvaranto	Oppilas osallistuu erilaisiin vuorovaikutustilanteisiin käyttäen ilmaisuvarantoaan sekä keskustelee ja työskentelee erilaisten aihepiirien ja tekstien pohjalta.

T2 innostaa oppilasta vahvistamaan kasvokkaisen vuorovaikutuksen, opetuspuheen ja kuultujen tekstien kuuntelu- ja ymmärtämistaitojaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien ymmärtäminen ja vuorovaikutuksessa toimiminen	Oppilas ymmärtää opetuspuhetta ja muuta kuulemaansa, kun tilanne tai aihe on ennestään tuttu tai ymmärtämistä tuetaan. Oppilas osaa toimia kasvokkaisissa vuorovaikutustilanteissa.

T3 ohjata oppilasta ilmaisemaan itseään monipuolisesti sanallisia ja ei-sanallisia ilmaisukeinoja käyttäen sekä käyttämään luovuuttaan ja ottamaan huomioon myös muut osallistujat

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ilmaisu vuorovaikutustilanteissa	Oppilas ilmaisee itseään erilaisia ilmaisun keinoja käyttäen ja osaa ottaa huomioon puhekumppaninsa.

T4 ohjata oppilasta sujuvoittamaan lukutaitoaan ja käyttämään tietoaan tekstilajeista tekstien erittelemisessä ja tiedon luotettavuuden arvioinnissa itsenäisesti ja ryhmässä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Lukutaidon sujuvuus ja tekstilajitaidot tekstin tulkinnassa	Oppilas lukee sujuvasti monimuotoisia tekstejä. Oppilas tunnistaa kertomuksen, tietotekstin ja arvioivan tekstin ja harjoittelee käyttämään tietoa tekstilajipiirteistä tekstien tulkinnassa ja arvioinnissa.

T5 kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan tulkita puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä erilaisissa tilanteissa tarkoituksenmukaisia luku- ja ymmärtämisstrategioita käyttäen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien tulkinta	Oppilas osallistuu erilaisiin kielenkäyttötilanteisiin ja osaa tulkita puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä.

T6 ohjata oppilasta päättelevään tekstien tulkintaan sekä laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Sana- ja käsitevarannon laajentuminen, päättelevä tekstien tulkinta	Oppilas hallitsee kohtuullisen sana- ja käsitevarannon sekä tunnistaa tekstistä merkityksiä, jotka vaativat päättelyä.

T7 innostaa oppilasta edistämään käsinkirjoittamisen ja näppäintaitojen sujuvoitumista ja tuottamaan arjessa ja koulussa tarvittavia monimuotoisia tekstejä yksin ja ryhmässä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstilajitaidot tekstin tuottamisessa, käsinkirjoittaminen ja näppäintaidot	Oppilas osaa ohjatusti käyttää kertomiselle, kuvaamiselle ja yksinkertaiselle kantaaottavalle tekstille tyypillistä kieltä. Oppilas osaa kirjoittaa suomea käsin ja hän on omaksunut tarvittavia näppäintaitoja.

T8 auttaa oppilasta syventämään taitoaan suunnitella ja tuottaa tekstejä itsenäisesti ja ryhmässä sekä käyttämään monipuolisesti niissä tarvittavaa sanastoa ja kieliopillisia rakenteita

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien tuottaminen	Oppilas tuottaa kokonaisia tekstejä ja osoittaa niissä oikeinkirjoituksen tuntemusta. Oppilas osaa otsikoida tekstinsä, jakaa sen kappaleisiin ja kiinnittää huomiota sananvalintoihin.

T9 ohjata oppilasta tarkastelemaan ja arvioimaan omia tekstejään sekä kehittämään taitoa antaa ja vastaanottaa palautetta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien arviointi sekä palautteen antaminen ja vastaanottaminen	Oppilas osaa arvioida tuottamiaan tekstejä, tunnistaa omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana sekä osaa antaa ja vastaanottaa palautetta.

T10 ohjata oppilasta vahvistamaan kielitietoisuuttaan ja havainnoimaan kielenkäytön tilanteista vaihtelua, eri kielten piirteitä ja puhutun ja kirjoitetun suomen säännönmukaisuuksia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielten ja kielenkäytön piirteiden havainnointi ja vertailu	Oppilas tunnistaa kielen rakenteen säännönmukaisuuksia ja kykenee kuvaamaan tavallisimpia peruskäsitteitä käyttäen, miten kielenkäyttö vaihtelee eri tilanteissa. Oppilas osaa antaa esimerkkejä ympäristönsä kielistä ja murteista.

T11 innostaa oppilasta tutustumaan monipuolisesti kirjallisuuteen ja kulttuuriin ja kannustaa lukemaan lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta sekä rohkaista lukuelämysten jakamiseen ja kirjaston aktiiviseen käyttöön

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kirjallisuuden ja kulttuurin tuntemus	Oppilas lukee lasten- ja nuortenkirjallisuutta ja pystyy kertomaan ajatuksiaan lukemastaan ja muusta lasten- ja nuortenkulttuurista.

T12 ohjata oppilasta havainnoimaan koulun ja muun ympäristön kulttuurista monimuotoisuutta sekä tukea oppilaan monikielistä ja -kulttuurista identiteettiä ja rohkaista hyödyntämään ja kehittämään omaa kielirepertuaaria

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielellisen ja kulttuurisen monimuotoisuuden havainnointi	Oppilas osaa kuvailla omaa ja elinympäristönsä monikielisyyttä sekä kulttuurista monimuotoisuutta.

T13 innostaa oppilasta vahvistamaan myönteistä käsitystä itsestään kielenkäyttäjänä ja kielenoppijana sekä asettamaan oppimistavoitteita

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Oppimistavoitteiden asettaminen	Oppilas osaa ohjatusti asettaa itselleen oppimistavoitteita.

T14 ohjata oppilasta havaitsemaan, miten kieltä käytetään eri oppiaineissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Eri oppiaineiden kielen havainnointi	Oppilas lukee tuetusti eri oppiaineiden tekstejä tai niiden osia ja osaa kuvailla, millaisista osista tekstit rakentuvat.

T15 kannustaa oppilasta kehittämään tietojaan ja kielellisiä keinojaan itseohjautuvaan työskentelyyn, tiedonhakuun ja tiedon jäsentämiseen itsenäisesti ja ryhmässä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstin rakentaminen ja tiedonhaku	Oppilas osaa tuottaa sovitusta aihepiiristä hankkimansa tiedon pohjalta jäsennellyn suullisen tai kirjallisen tekstin itsenäisesti tai ryhmässä. Oppilas osaa ohjatusti valita tilanteeseen ja aiheeseen sopivan tavan hankkia tietoa.

Vuosiluokka 6

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Harjoitellaan kertomista, mielipiteen ilmaisua ja kuvailua yhteisöllisesti erilaisten aihepiirien ja tekstien pohjalta. Ohjataan kokonaisilmaisuun ja hyödynnetään draamatyöskentelyä. Tutkitaan ja käytetään kieltä osana toimintaa (tilannesidonnaiset fraasit ja ilmaukset, ajan ilmaiseminen kerronnassa, modaalisuus, vertaaminen kuvailussa sekä epäsuora esitys ja toisen puheeseen viittaaminen). Harjoitellaan ääntämistä, kuuntelutaitoja ja kuullusta oppimisen taitoja. Osallistutaan oman luokan sekä kouluyhteisön vuorovaikutus- ja kulttuuritoimintaan, niiden suunnitteluun ja niiden toteuttamiseen.

S2 Tekstien tulkitseminen

Harjoitellaan kaunokirjallisuuden ja erilaisten tieto- ja mediatekstien sujuvaa lukemista sekä käyttämään tilanteeseen ja tavoitteeseen sopivia lukustrategioita. Edistetään tekstilajien piirteiden sekä kirjallisuuden peruskäsitteiden tuntemusta. Opitaan tunnistamaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Harjoitellaan mielipiteen ja arvottavien ilmausten erottamista teksteissä sekä selvittämään tiedon lähteen ja arvioimaan tiedon luotettavuutta. Harjoitellaan hahmottamaan virkkeen osien suhteita (lause, lausekkeen pääsanan ja määritteen suhde, lauseenvastike) tekstin ymmärtämisen tukena. Luokitellaan sanoja merkityksen ja muodon perusteella (sanaluokat). Pohditaan, millaisia merkityksiä eri sijamuodot sisältävät ja opitaan verbien taipuminen persoona- ja aikamuodoissa. Harjoitellaan selittämään, vertailemaan ja pohtimaan sanojen, niiden synonyymien, kielikuvien, sanontojen ja käsitteiden merkityksiä ja niiden hierarkioita. Harjaannutetaan havaitsemaan, miten persoonaa ja aikaa ilmaistaan tekstissä. Laajennetaan sana- ja käsitevarantoa.

S3 Tekstien tuottaminen

Harjoitellaan sujuvaa kirjoittamista, tekstien tuottamisen ja käsittelyn perustoimintoja ja yleiskielen normeja itsenäisesti ja ryhmässä. Tuotetaan ikäkaudelle sopivia kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja yksinkertaisia kantaa ottavia tekstilajeja ja niissä käytettävää sanastoa ja fraseologiaa sekä kieliopillisia rakenteita. Tutustutaan kirjoittamisprosessin vaiheisiin ja muokataan tekstejä palautteen perusteella.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Tutkitaan tilanteen ja aiheen mukaista kielen vaihtelua havainnoimalla koulun ja oppilaiden vapaa-ajan vuorovaikutustilanteita sekä moninaisia kuultuja ja luettuja tekstejä. Pohditaan sanojen, ilmausten ja tekstien ilmentämiä merkityksiä ja tapoja luokitella niitä. Tutustutaan puhutun ja kirjoitetun suomen piirteisiin. Opitaan päättelemään keskeisiä säännönmukaisuuksia (sanaluokat ja lausetyypit, nominien ja verbien taivutus, sanojen yhdistäminen ja johtaminen) ja tapoja luoda merkityksiä. Tutustutaan lapsille ja nuorille suunnattuun kauno- ja tietokirjallisuuteen, elokuviin ja mediateksteihin sekä kirjastoon niitä tarjoavana resurssina. Perehdytään lasten ja nuorten maailmaan liittyviin kansanperinteen lajeihin ja nykyperinteeseen.

S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Opitaan jäsentämään lukemisen, kirjoittamisen, kuuntelun ja puhumisen prosesseja pienempiin osiin ja harjoitellaan näitä osataitoja sekä erilaisia kirjoitus- ja kuuntelutekniikoita. Harjoitellaan eri oppiaineiden tärkeiden käsitteiden ja ilmausten tunnistamista ja niiden omaan käyttöön ottamista. Hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologiaa apuna eri tiedonalojen tiedonhankinnassa, oppimisessa ja oman oppimisen arvioinnissa suhteessa tavoitteisiin. Oppilasta ohjataan toimimaan eettisesti tekijänoikeuksia ja yksityisyyttä kunnioittaen. Vahvistetaan oppilaan taitoa käyttää omaa äidinkieltään ja muita osaamiaan kieliä kaiken oppimisen tukena.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1	L1, L2, L4
T2	S1	L1, L2, L4
T3	S1	L2
T4	S2	L1, L4
T5	S2	L2, L4
T6	S2	L1, L2, L4
T7	S3	L1, L4, L5
T8	S3	L1, L2, L4
T9	S3	L1, L2, L4
T10	S4	L2, L4
T11	S4	L2
T12	S4	L2, L4
T13	S5	L1, L2, L7
T14	S5	L4, L7
T15	S5	L1, L6, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 ohjata oppilasta vahvistamaan ilmaisuvarantoaan ja taitoaan ilmaista mielipiteensä ja toimia rakentavasti koulun ja muun arjen vuorovaikutustilanteissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutustaidot ja ilmaisuvaranto	Oppilas osallistuu erilaisiin vuorovaikutustilanteisiin käyttäen ilmaisuvarantoaan sekä keskustelee ja työskentelee erilaisten aihepiirien ja tekstien pohjalta.

T2 innostaa oppilasta vahvistamaan kasvokkaisen vuorovaikutuksen, opetuspuheen ja kuultujen tekstien kuuntelu- ja ymmärtämistaitojaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien ymmärtäminen ja vuorovaikutuksessa toimiminen	Oppilas ymmärtää opetuspuhetta ja muuta kuulemaansa, kun tilanne tai aihe on ennestään tuttu tai ymmärtämistä tuetaan. Oppilas osaa toimia kasvokkaisissa vuorovaikutustilanteissa.

T3 ohjata oppilasta ilmaisemaan itseään monipuolisesti sanallisia ja ei-sanallisia ilmaisukeinoja käyttäen sekä käyttämään luovuuttaan ja ottamaan huomioon myös muut osallistujat

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ilmaisu vuorovaikutustilanteissa	Oppilas ilmaisee itseään erilaisia ilmaisun keinoja käyttäen ja osaa ottaa huomioon puhekumppaninsa.

T4 ohjata oppilasta sujuvoittamaan lukutaitoaan ja käyttämään tietoaan tekstilajeista tekstien erittelemisessä ja tiedon luotettavuuden arvioinnissa itsenäisesti ja ryhmässä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Lukutaidon sujuvuus ja tekstilajitaidot tekstin tulkinnassa	Oppilas lukee sujuvasti monimuotoisia tekstejä. Oppilas tunnistaa kertomuksen, tietotekstin ja arvioivan tekstin ja harjoittelee käyttämään tietoa tekstilajipiirteistä tekstien tulkinnassa ja arvioinnissa.

T5 kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan tulkita puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä erilaisissa tilanteissa tarkoituksenmukaisia luku- ja ymmärtämisstrategioita käyttäen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien tulkinta	Oppilas osallistuu erilaisiin kielenkäyttötilanteisiin ja osaa tulkita puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä.

T6 ohjata oppilasta päättelevään tekstien tulkintaan sekä laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Sana- ja käsitevarannon laajentuminen, päättelevä tekstien tulkinta	Oppilas hallitsee kohtuullisen sana- ja käsitevarannon sekä tunnistaa tekstistä merkityksiä, jotka vaativat päättelyä.

T7 innostaa oppilasta edistämään käsinkirjoittamisen ja näppäintaitojen sujuvoitumista ja tuottamaan arjessa ja koulussa tarvittavia monimuotoisia tekstejä yksin ja ryhmässä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstilajitaidot tekstin tuottamisessa, käsinkirjoittaminen ja näppäintaidot	Oppilas osaa ohjatusti käyttää kertomiselle, kuvaamiselle ja yksinkertaiselle kantaaottavalle tekstille tyypillistä kieltä. Oppilas osaa kirjoittaa suomea käsin ja hän on omaksunut tarvittavia näppäintaitoja.

T8 auttaa oppilasta syventämään taitoaan suunnitella ja tuottaa tekstejä itsenäisesti ja ryhmässä sekä käyttämään monipuolisesti niissä tarvittavaa sanastoa ja kieliopillisia rakenteita

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien tuottaminen	Oppilas tuottaa kokonaisia tekstejä ja osoittaa niissä oikeinkirjoituksen tuntemusta. Oppilas osaa otsikoida tekstinsä, jakaa sen kappaleisiin ja kiinnittää huomiota sananvalintoihin.

T9 ohjata oppilasta tarkastelemaan ja arvioimaan omia tekstejään sekä kehittämään taitoa antaa ja vastaanottaa palautetta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien arviointi sekä palautteen antaminen ja vastaanottaminen	Oppilas osaa arvioida tuottamiaan tekstejä, tunnistaa omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana sekä osaa antaa ja vastaanottaa palautetta.

T10 ohjata oppilasta vahvistamaan kielitietoisuuttaan ja havainnoimaan kielenkäytön tilanteista vaihtelua, eri kielten piirteitä ja puhutun ja kirjoitetun suomen säännönmukaisuuksia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielten ja kielenkäytön piirteiden havainnointi ja vertailu	Oppilas tunnistaa kielen rakenteen säännönmukaisuuksia ja kykenee kuvaamaan tavallisimpia peruskäsitteitä käyttäen, miten kielenkäyttö vaihtelee eri tilanteissa. Oppilas osaa antaa esimerkkejä ympäristönsä kielistä ja murteista.

T11 innostaa oppilasta tutustumaan monipuolisesti kirjallisuuteen ja kulttuuriin ja kannustaa lukemaan lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta sekä rohkaista lukuelämysten jakamiseen ja kirjaston aktiiviseen käyttöön

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kirjallisuuden ja kulttuurin tuntemus	Oppilas lukee lasten- ja nuortenkirjallisuutta ja pystyy kertomaan ajatuksiaan lukemastaan ja muusta lasten- ja nuortenkulttuurista.

T12 ohjata oppilasta havainnoimaan koulun ja muun ympäristön kulttuurista monimuotoisuutta sekä tukea oppilaan monikielistä ja -kulttuurista identiteettiä ja rohkaista hyödyntämään ja kehittämään omaa kielirepertuaaria

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielellisen ja kulttuurisen monimuotoisuuden havainnointi	Oppilas osaa kuvailla omaa ja elinympäristönsä monikielisyyttä sekä kulttuurista monimuotoisuutta.

T13 innostaa oppilasta vahvistamaan myönteistä käsitystä itsestään kielenkäyttäjänä ja kielenoppijana sekä asettamaan oppimistavoitteita

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Oppimistavoitteiden asettaminen	Oppilas osaa ohjatusti asettaa itselleen oppimistavoitteita.

T14 ohjata oppilasta havaitsemaan, miten kieltä käytetään eri oppiaineissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Eri oppiaineiden kielen havainnointi	Oppilas lukee tuetusti eri oppiaineiden tekstejä tai niiden osia ja osaa kuvailla, millaisista osista tekstit rakentuvat.

T15 kannustaa oppilasta kehittämään tietojaan ja kielellisiä keinojaan itseohjautuvaan työskentelyyn, tiedonhakuun ja tiedon jäsentämiseen itsenäisesti ja ryhmässä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstin rakentaminen ja tiedonhaku	Oppilas osaa tuottaa sovitusta aihepiiristä hankkimansa tiedon pohjalta jäsennellyn suullisen tai kirjallisen tekstin itsenäisesti tai ryhmässä. Oppilas osaa ohjatusti valita tilanteeseen ja aiheeseen sopivan tavan hankkia tietoa.

34.6.2. Vieraat kielet

Saksa, A-oppimäärä, vapaaehtoinen

Oppiaineen tehtävä

Kieli on oppimisen ja ajattelun edellytys. Kieli on mukana kaikessa koulun toiminnassa, ja jokainen opettaja on kielen opettaja. Kielten opiskelu edistää ajattelutaitojen kehittymistä. Se antaa aineksia monikielisen ja -kulttuurisen identiteetin muodostumiselle ja arvostamiselle. Sanavaraston ja rakenteiden karttuessa myös vuorovaikutus- ja tiedonhankintataidot kehittyvät. Kielten opiskelussa on runsaasti sijaa ilolle, leikillisyydelle ja luovuudelle.

Kielten opetus on osa kielikasvatusta ja johdatusta kielitietoisuuteen. Oppilaissa herätetään kiinnostus kouluyhteisön ja ympäröivän maailman kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen ja heitä rohkaistaan viestimään autenttisissa ympäristöissä. Koulussa ohjataan arvostamaan eri kieliä, niiden puhujia ja erilaisia kulttuureita. Sukupuolten tasa-arvoa kielivalinnoissa ja kielten opiskelussa vahvistetaan erilaisia oppilaita kiinnostavalla kielivalintatiedotuksella, rohkaisemalla oppilaita tekemään aidosti itseään kiinnostavia valintoja sukupuolesta riippumatta, käsittelemällä opetuksessa monipuolisesti erilaisia aiheita sekä käyttämällä vaihtelevia ja toiminnallisia työtapoja.

Kielten opiskelu valmistaa oppilaita suunnitelmalliseen ja luovaan työskentelyyn erilaisissa kokoonpanoissa. Oppilaille ja oppilasryhmille luodaan mahdollisuuksia verkostoitumiseen ja yhteydenpitoon ihmisten kanssa myös eri puolilla maailmaa. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa yhden luontevan mahdollisuuden toteuttaa kieltenopetusta autenttisista tilanteista ja oppilaiden viestintätarpeista lähtien. Opetus antaa myös valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen.

Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää niitä rohkeasti. Oppilaille annetaan mahdollisuus edetä yksilöllisesti ja saada tarpeen mukaan tukea oppimiselleen. Opetus järjestetään niin, että myös muita nopeammin etenevät tai kieltä entuudestaan osaavat voivat edistyä.

Kielten opetuksessa kehitetään monilukutaitoa ja käsitellään erilaisia tekstejä. Lasten ja nuorten erilaiset kiinnostuksen kohteet otetaan huomioon tekstien valinnassa. Opetuksessa luodaan siltoja myös eri kielten välille sekä oppilaiden vapaa-ajan kielenkäyttöön. Myös työelämässä tarvittavaan kielitaitoon kiinnitetään huomiota tekstien ja tehtävien valinnassa. Oppilaita ohjataan hakemaan osaamillaan kielillä tietoa.

- Kieli on oppimisen ja ajattelun edellytys.
- Kielten opetus on osa kielikasvatusta ja johdatusta kielitietoisuuteen.
- Kielten opiskelu valmistaa oppilaita suunnitelmalliseen ja luovaan työskentelyyn.
- Kielten opetuksessa kehitetään monilukutaitoa ja käsitellään erilaisia tekstejä.

Vieraan kielen A-oppimäärä vuosiluokilla 3-6

Vuosiluokilla 3 – 6 kaikilla oppilailla on äidinkielen lisäksi opetusta vähintään kahdessa muussa kielessä: yhteisessä A1-kielessä sekä B1- kielessä ja mahdollisesti myös A2-kielessä, joka on A-kielen valinnainen oppimäärä.

A2-kielen vuosiviikkotuntien jakamisessa eri vuosiluokille ei ole 6. vuosiluokan nivelvaihetta.

Vieraan kielen opetussuunnitelman perusteet on laadittu perusteiksi mille tahansa kielelle, jolle ei ole kielikohtaisia perusteita. Opetuksen järjestäjä huolehtii tällöin kielikohtaisen sovelluksen laatimisesta paikalliseen opetussuunnitelmaan näiden perusteiden pohjalta. Perusteissa kuvattu kehittyvän kielitaidon taso 6. vuosiluokan lopussa ja perusopetuksen päättövaiheessa soveltuu parhaiten indoeurooppalaisiin kieliin sekä eurooppalaisiin kieliin, joissa käytetään aakkosiin pohjautuvaa kirjoitusjärjestelmää. Muihin opetuksen järjestäjän kieliohjelmaan sisältyviin kieliin opetuksen järjestäjä laatii opetussuunnitelman noudattaen näitä perusteita soveltuvin osin. Kansainvälisesti hyväksyttyjä kielikohtaisia viitekehyksiä noudatetaan soveltuvin osin ei-eurooppalaisten kielten opetuksessa ottaen huomioon esimerkiksi erilaisten kirjoitusmerkkien vaikutus kielen oppimisnopeuteen.

Iitin kieliohjelmassa vapaaehtoinen A2-kieli on saksa, jonka opiskelun voi aloittaa neljännellä vuosiluokalla. A2-saksan opetusta voidaan tarjota myös reaaliaikaisena etäopetuksena http://peda.net/veraja/iitti/lukio/saksa/etaopetus .

Vieraan kielen A-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. Leikin, laulun, pelillisyyden ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri viestintäkanavia ja -välineitä. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja -kulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Kohdekieltä käytetään aina kun se on mahdollista.

- Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä.
- Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri viestintäkanavia ja -välineitä.
- Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki vieraan kielen A-oppimäärässä vuosiluokilla 3-6

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Runsas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä. Oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai kieltä entuudestaan osaaville oppilaille.

- Ohjaus, eriyttäminen ja tuki suunnitellaan yksilöllisesti tilanteen mukaan.

Oppilaan oppimisen arviointi vieraan kielen A-oppimäärässä vuosiluokilla 3-6

Arviointi on luonteeltaan kannustavaa ja antaa oppilaille mahdollisuuden tulla tietoiseksi omista taidoistaan, kehittää niitä ja painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja tai osoittaa informaalin oppimisen kautta hankittua osaamista. Monipuolinen arviointi tarjoaa mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan myös oppilaille, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.

Vieraan kielen sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaiden osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää vieraan kielen A-oppimäärän valtakunnallisia arviointikriteereitä. Opinnoissa edistymisen kannalta on keskeistä, että oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itse- ja vertaisarvioinnin keinoin ja että arviointi kohdistuu kaikkiin arvioitaviin tavoitteisiin. Arvioinnissa otetaan huomioon kaikki kielitaidon osa-alueet. Niiden arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen.

- Arviointi on luonteeltaan kannustavaa ja antaa oppilaille mahdollisuuden tulla tietoiseksi omista taidoistaan, kehittää niitä ja painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja tai osoittaa oppimisen kautta hankittua osaamista.
- Osaamisen tason (sanallinen/arvosana) arviointi perustuu opetussuunnitelman tavoitteisiin.
- 6. luokan osaamisen tason arvioinnissa käytetään valtakunnallisia arviointikriteerejä.

Vuosiluokka 4

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tutustutaan kielten ja kulttuurien monimuotoisuuteen sekä opiskeltavan kielen levinneisyyteen ja tarvittaessa päävariantteihin. Hankitaan tietoa kielen ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteisölle. Pohditaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaa. Harjoitellaan arvostavaa kielenkäyttöä vuorovaikutuksessa. Kuunnellaan eri kieliä, katsellaan erilaisia tapoja kirjoittaa, tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielestä toiseen. Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän.

- saksan kieleen ja saksankieliseen kieli- ja kulttuurialueeseen tutustuminen sekä oman kieli- ja kulttuuritaustansa pohtiminen
- oman äidinkielen ja muiden osaamiensa kielten käyttäminen apuna uuden kielen opiskelussa

S2 Kielenopiskelutaidot

Opetellaan suunnittelemaan toimintaa yhdessä, antamaan ja ottamaan vastaan palautetta ja ottamaan vastuuta. Opetellaan tehokkaita kielenopiskelutapoja, kuten uusien sanojen ja rakenteiden aktiivista käyttöä omissa ilmaisuissa, muistiinpainamiskeinoja, tuntemattoman sanan merkityksen päättelemistä asiayhteydestä. Totutellaan arvioimaan omaa kielitaitoa esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua käyttäen.

- vastuunottaminen omasta kielenopiskelusta
- oman kielitaidon arviointi, palautteen vastaanottaminen
- kielenopiskelutavat, oppimaan oppiminen, päättelytaidot
- kielen opiskeleminen yhdessä

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan kohdekieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämänpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus, näkökulmana minä, me ja maailma. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä. Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita. Opetellaan löytämään kohdekielistä aineistoa esimerkiksi verkosta. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys sekä kielialueen elämänmuoto. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytmiä ja intonaatiota. Harjoitellaan tunnistamaan opiskeltavan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

- saksan kielen ääntämisen harjoittelu systemaattisesti
- kielenkäyttö arkipäivän tilanteissa (tervehtiminen, anteeksipyytäminen, itsestä/perheestä/harrastuksista/kodista puhuminen)
- rakenteet: mm. persoonapronominit, säännöllisten verbien taivutus, epäsäännöllisiä verbejä (mm. sein, können, mögen), kielto ja keskeisiä kysymyssanoja

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1	L2
T2	S1	L1, L2
T3	S1	L1, L2
T4	S1	L2, L3
T5	S2	L1, L3
T6	S2	L1, L4, L5, L6
T7	S3	L2, L4, L5, L7
T8	S3	L2, L4
T9	S3	L2, L4
T10	S3	L4
T11	S3	L3, L4, L5, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 ohjata oppilasta havaitsemaan lähiympäristön ja maailman kielellinen ja kulttuurinen runsaus sekä opiskeltavan kielen asema siinä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielellisen ympäristön sekä kohdekielen aseman ja merkityksen hahmottaminen	Oppilas tietää, että maailman kielet jakautuvat kielikuntiin ja osaa kertoa, mihin kielikuntaan opiskeltava kieli kuuluu. Oppilas osaa kuvata, mitä kieliä lähiympäristössä puhutaan.

- saksan kieleen ja saksankieliseen kieli- ja kulttuurialueeseen tutustuminen sekä oman kieli- ja kulttuuritaustansa pohtiminen
- oman äidinkielen ja muiden osaamiensa kielten käyttäminen apuna uuden kielen opiskelussa

T2 motivoida oppilasta arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaansa sekä maailman kielellistä ja kulttuurista monimuotoisuutta ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennakko-oletuksia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

- saksan kieleen ja saksankieliseen kieli- ja kulttuurialueeseen tutustuminen sekä oman kieli- ja kulttuuritaustansa pohtiminen
- oman äidinkielen ja muiden osaamiensa kielten käyttäminen apuna uuden kielen opiskelussa

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä sekä tukea oppilaan kielellisen uteliaisuuden ja päättelykyvyn kehittymistä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielellinen päättely	Oppilas osaa tehdä havaintoja opiskeltavan kielen ja äidinkielensä tai muun osaamansa kielen rakenteellisista, sanastollisista tai muista eroista ja yhtäläisyyksistä.

- saksan kieleen ja saksankieliseen kieli- ja kulttuurialueeseen tutustuminen sekä oman kieli- ja kulttuuritaustansa pohtiminen
- oman äidinkielen ja muiden osaamiensa kielten käyttäminen apuna uuden kielen opiskelussa

T4 ohjata oppilasta löytämään kohdekielistä aineistoa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kohdekielisen aineiston löytäminen	Oppilas osaa kertoa, missä opiskeltavaa kieltä voi nähdä tai kuulla.

- saksan kieleen ja saksankieliseen kieli- ja kulttuurialueeseen tutustuminen sekä oman kieli- ja kulttuuritaustansa pohtiminen
- oman äidinkielen ja muiden osaamiensa kielten käyttäminen apuna uuden kielen opiskelussa

T5 tutustua yhdessä opetuksen tavoitteisiin ja luoda salliva opiskeluilmapiiri, jossa tärkeintä on viestin välittyminen sekä kannustava yhdessä oppiminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tietoisuus tavoitteista ja toiminta ryhmässä	Oppilas osaa kuvata opiskelun tavoitteita ja osallistuu ryhmän yhteisten tehtävien tekemiseen.

- vastuunottaminen omasta kielenopiskelusta
- oman kielitaidon arviointi, palautteen vastaanottaminen
- kielenopiskelutavat, oppimaan oppiminen, päättelytaidot
- kielen opiskeleminen yhdessä

T6 ohjata oppilasta ottamaan vastuuta omasta kielenopiskelustaan ja kannustaa harjaannuttamaan kielitaitoaan rohkeasti ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen sekä kokeilemaan, millaiset tavat oppia kieliä sopivat hänelle parhaiten

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielenopiskelutavoitteiden asettaminen ja opiskelutottumusten löytäminen	Oppilas asettaa tavoitteita kielenopiskelulleen, harjoittelee erilaisia tapoja opiskella kieliä käyttäen myös tieto- ja viestintäteknologiaa sekä harjaannuttaa ja arvioi taitojaan.

- vastuunottaminen omasta kielenopiskelusta
- oman kielitaidon arviointi, palautteen vastaanottaminen
- kielenopiskelutavat, oppimaan oppiminen, päättelytaidot
- kielen opiskeleminen yhdessä

T7 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista viestintää ja vuorovaikutusta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Taitotaso A1.3: Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.

- saksan kielen ääntämisen harjoittelu systemaattisesti
- kielenkäyttö arkipäivän tilanteissa (tervehtiminen, anteeksipyytäminen, itsestä/perheestä/harrastuksista/kodista puhuminen)
- rakenteet: mm. persoonapronominit, säännöllisten verbien taivutus, epäsäännöllisiä verbejä (mm. sein, können, mögen), kielto ja keskeisiä kysymyssanoja

T8 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Viestintästrategioiden käyttö	Taitotaso A1.3: Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee vielä usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin, tai muunlaisella minimipalautteella. Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.

- saksan kielen ääntämisen harjoittelu systemaattisesti
- kielenkäyttö arkipäivän tilanteissa (tervehtiminen, anteeksipyytäminen, itsestä/perheestä/harrastuksista/kodista puhuminen)
- rakenteet: mm. persoonapronominit, säännöllisten verbien taivutus, epäsäännöllisiä verbejä (mm. sein, können, mögen), kielto ja keskeisiä kysymyssanoja

T9 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Taitotaso A1.3: Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa tilanteissa.

- saksan kielen ääntämisen harjoittelu systemaattisesti
- kielenkäyttö arkipäivän tilanteissa (tervehtiminen, anteeksipyytäminen, itsestä/perheestä/harrastuksista/kodista puhuminen)
- rakenteet: mm. persoonapronominit, säännöllisten verbien taivutus, epäsäännöllisiä verbejä (mm. sein, können, mögen), kielto ja keskeisiä kysymyssanoja

T10 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien tulkintataidot	Taitotaso A1.3: Oppilas ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.

- saksan kielen ääntämisen harjoittelu systemaattisesti
- kielenkäyttö arkipäivän tilanteissa (tervehtiminen, anteeksipyytäminen, itsestä/perheestä/harrastuksista/kodista puhuminen)
- rakenteet: mm. persoonapronominit, säännöllisten verbien taivutus, epäsäännöllisiä verbejä (mm. sein, können, mögen), kielto ja keskeisiä kysymyssanoja

T11 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien tuottamistaidot	Taitotaso A1.2: Oppilas pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista. Oppilas ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi. Oppilas hallitsee hyvin suppean perussanaston ja muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen sekä peruskieliopin aineksia.

- saksan kielen ääntämisen harjoittelu systemaattisesti
- kielenkäyttö arkipäivän tilanteissa (tervehtiminen, anteeksipyytäminen, itsestä/perheestä/harrastuksista/kodista puhuminen)
- rakenteet: mm. persoonapronominit, säännöllisten verbien taivutus, epäsäännöllisiä verbejä (mm. sein, können, mögen), kielto ja keskeisiä kysymyssanoja

Vuosiluokka 5

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tutustutaan kielten ja kulttuurien monimuotoisuuteen sekä opiskeltavan kielen levinneisyyteen ja tarvittaessa päävariantteihin. Hankitaan tietoa kielen ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteisölle. Pohditaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaa. Harjoitellaan arvostavaa kielenkäyttöä vuorovaikutuksessa. Kuunnellaan eri kieliä, katsellaan erilaisia tapoja kirjoittaa, tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielestä toiseen. Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän.

- jatketaan tutustumista saksankieliseen kieli- ja kulttuurialueeseen: merkittäviä tapoja, henkilöitä, tapahtumia
- kaikkien kielien käyttäminen apuna saksan kielen opiskelussa

S2 Kielenopiskelutaidot

Opetellaan suunnittelemaan toimintaa yhdessä, antamaan ja ottamaan vastaan palautetta ja ottamaan vastuuta. Opetellaan tehokkaita kielenopiskelutapoja, kuten uusien sanojen ja rakenteiden aktiivista käyttöä omissa ilmaisuissa, muistiinpainamiskeinoja, tuntemattoman sanan merkityksen päättelemistä asiayhteydestä. Totutellaan arvioimaan omaa kielitaitoa esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua käyttäen.

- erilaisia kielen oppimisen kannalta tehokkaita työtapoja
- kielen käyttämiseen rohkaistuminen, oman tuotoksen tarkkaileminen, korjaaminen ja arvioiminen
- vastuunottaminen omasta opiskelusta

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan kohdekieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämänpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus, näkökulmana minä, me ja maailma. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä. Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita. Opetellaan löytämään kohdekielistä aineistoa esimerkiksi verkosta. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys sekä kielialueen elämänmuoto. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytmiä ja intonaatiota. Harjoitellaan tunnistamaan opiskeltavan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

- arkipäivän tilanteisiin liittyvien sanastojen laajentaminen ja syventäminen
- rakenteet: substantiivien monikko, apuverbien käyttö ja taivutus, eriävät yhdysverbit, suora ja epäsuora sanajärjestys

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1	L2
T2	S1	L1, L2
T3	S1	L1, L2
T4	S1	L2, L3
T5	S2	L1, L3
T6	S2	L1, L4, L5, L6
T7	S3	L2, L4, L5, L7
T8	S3	L2, L4
T9	S3	L2, L4
T10	S3	L4
T11	S3	L3, L4, L5, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 ohjata oppilasta havaitsemaan lähiympäristön ja maailman kielellinen ja kulttuurinen runsaus sekä opiskeltavan kielen asema siinä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielellisen ympäristön sekä kohdekielen aseman ja merkityksen hahmottaminen	Oppilas tietää, että maailman kielet jakautuvat kielikuntiin ja osaa kertoa, mihin kielikuntaan opiskeltava kieli kuuluu. Oppilas osaa kuvata, mitä kieliä lähiympäristössä puhutaan.

- jatketaan tutustumista saksankieliseen kieli- ja kulttuurialueeseen: merkittäviä tapoja, henkilöitä, tapahtumia
- kaikkien kielien käyttäminen apuna saksan kielen opiskelussa

T2 motivoida oppilasta arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaansa sekä maailman kielellistä ja kulttuurista monimuotoisuutta ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennakko-oletuksia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

- jatketaan tutustumista saksankieliseen kieli- ja kulttuurialueeseen: merkittäviä tapoja, henkilöitä, tapahtumia
- kaikkien kielien käyttäminen apuna saksan kielen opiskelussa

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä sekä tukea oppilaan kielellisen uteliaisuuden ja päättelykyvyn kehittymistä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielellinen päättely	Oppilas osaa tehdä havaintoja opiskeltavan kielen ja äidinkielensä tai muun osaamansa kielen rakenteellisista, sanastollisista tai muista eroista ja yhtäläisyyksistä.

- jatketaan tutustumista saksankieliseen kieli- ja kulttuurialueeseen: merkittäviä tapoja, henkilöitä, tapahtumia
- kaikkien kielien käyttäminen apuna saksan kielen opiskelussa

T4 ohjata oppilasta löytämään kohdekielistä aineistoa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kohdekielisen aineiston löytäminen	Oppilas osaa kertoa, missä opiskeltavaa kieltä voi nähdä tai kuulla.

- jatketaan tutustumista saksankieliseen kieli- ja kulttuurialueeseen: merkittäviä tapoja, henkilöitä, tapahtumia
- kaikkien kielien käyttäminen apuna saksan kielen opiskelussa

T5 tutustua yhdessä opetuksen tavoitteisiin ja luoda salliva opiskeluilmapiiri, jossa tärkeintä on viestin välittyminen sekä kannustava yhdessä oppiminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tietoisuus tavoitteista ja toiminta ryhmässä	Oppilas osaa kuvata opiskelun tavoitteita ja osallistuu ryhmän yhteisten tehtävien tekemiseen.

- erilaisia kielen oppimisen kannalta tehokkaita työtapoja
- kielen käyttämiseen rohkaistuminen, oman tuotoksen tarkkaileminen, korjaaminen ja arvioiminen
- vastuunottaminen omasta opiskelusta

T6 ohjata oppilasta ottamaan vastuuta omasta kielenopiskelustaan ja kannustaa harjaannuttamaan kielitaitoaan rohkeasti ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen sekä kokeilemaan, millaiset tavat oppia kieliä sopivat hänelle parhaiten

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielenopiskelutavoitteiden asettaminen ja opiskelutottumusten löytäminen	Oppilas asettaa tavoitteita kielenopiskelulleen, harjoittelee erilaisia tapoja opiskella kieliä käyttäen myös tieto- ja viestintäteknologiaa sekä harjaannuttaa ja arvioi taitojaan.

- erilaisia kielen oppimisen kannalta tehokkaita työtapoja
- kielen käyttämiseen rohkaistuminen, oman tuotoksen tarkkaileminen, korjaaminen ja arvioiminen
- vastuunottaminen omasta opiskelusta

T7 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista viestintää ja vuorovaikutusta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Taitotaso A1.3: Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.

- arkipäivän tilanteisiin liittyvien sanastojen laajentaminen ja syventäminen
- rakenteet: substantiivien monikko, apuverbien käyttö ja taivutus, eriävät yhdysverbit, suora ja epäsuora sanajärjestys

T8 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Viestintästrategioiden käyttö	Taitotaso A1.3: Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee vielä usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin, tai muunlaisella minimipalautteella. Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.

- arkipäivän tilanteisiin liittyvien sanastojen laajentaminen ja syventäminen
- rakenteet: substantiivien monikko, apuverbien käyttö ja taivutus, eriävät yhdysverbit, suora ja epäsuora sanajärjestys

T9 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Taitotaso A1.3: Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa tilanteissa.

- arkipäivän tilanteisiin liittyvien sanastojen laajentaminen ja syventäminen
- rakenteet: substantiivien monikko, apuverbien käyttö ja taivutus, eriävät yhdysverbit, suora ja epäsuora sanajärjestys

T10 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien tulkintataidot	Taitotaso A1.3: Oppilas ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.

- arkipäivän tilanteisiin liittyvien sanastojen laajentaminen ja syventäminen
- rakenteet: substantiivien monikko, apuverbien käyttö ja taivutus, eriävät yhdysverbit, suora ja epäsuora sanajärjestys

T11 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien tuottamistaidot	Taitotaso A1.2: Oppilas pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista. Oppilas ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi. Oppilas hallitsee hyvin suppean perussanaston ja muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen sekä peruskieliopin aineksia.

- arkipäivän tilanteisiin liittyvien sanastojen laajentaminen ja syventäminen
- rakenteet: substantiivien monikko, apuverbien käyttö ja taivutus, eriävät yhdysverbit, suora ja epäsuora sanajärjestys

Vuosiluokka 6

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tutustutaan kielten ja kulttuurien monimuotoisuuteen sekä opiskeltavan kielen levinneisyyteen ja tarvittaessa päävariantteihin. Hankitaan tietoa kielen ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteisölle. Pohditaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaa. Harjoitellaan arvostavaa kielenkäyttöä vuorovaikutuksessa. Kuunnellaan eri kieliä, katsellaan erilaisia tapoja kirjoittaa, tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielestä toiseen. Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän.

- tutustuminen saksankieliseen kieli- ja kulttuurialueeseen käyttäen hyväksi erilaisia viestintäkanavia
- aiemmin hankitun kielitaidon ja -tiedon käyttäminen hyväksi

S2 Kielenopiskelutaidot

Opetellaan suunnittelemaan toimintaa yhdessä, antamaan ja ottamaan vastaan palautetta ja ottamaan vastuuta. Opetellaan tehokkaita kielenopiskelutapoja, kuten uusien sanojen ja rakenteiden aktiivista käyttöä omissa ilmaisuissa, muistiinpainamiskeinoja, tuntemattoman sanan merkityksen päättelemistä asiayhteydestä. Totutellaan arvioimaan omaa kielitaitoa esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua käyttäen.

- kielen opiskelun kannalta tehokkaiden työtapojen ja opiskelustrategioiden käyttäminen
- kielen opiskelun pitkäjänteisyyden ymmärtäminen
- uusien rakenteiden ja sanojen käyttäminen omissa tuotoksissa
- oman työskentelyn ja kielitaidon arvioiminen

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan kohdekieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämänpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus, näkökulmana minä, me ja maailma. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä. Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita. Opetellaan löytämään kohdekielistä aineistoa esimerkiksi verkosta. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys sekä kielialueen elämänmuoto. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytmiä ja intonaatiota. Harjoitellaan tunnistamaan opiskeltavan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

- edelläopittujen sanastokokonaisuuksien syventäminen ja kertaaminen
- rakenteet: man-rakenne, yhdyssanat, substantiivien akkusatiivi, akkusatiivipreposition, säännöllisten ja epäsäännöllisten verbien perfekti, substantiivien ja persoonapronominien datiivi

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1	L2
T2	S1	L1, L2
T3	S1	L1, L2
T4	S1	L2, L3
T5	S2	L1, L3
T6	S2	L1, L4, L5, L6
T7	S3	L2, L4, L5, L7
T8	S3	L2, L4
T9	S3	L2, L4
T10	S3	L4
T11	S3	L3, L4, L5, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 ohjata oppilasta havaitsemaan lähiympäristön ja maailman kielellinen ja kulttuurinen runsaus sekä opiskeltavan kielen asema siinä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielellisen ympäristön sekä kohdekielen aseman ja merkityksen hahmottaminen	Oppilas tietää, että maailman kielet jakautuvat kielikuntiin ja osaa kertoa, mihin kielikuntaan opiskeltava kieli kuuluu. Oppilas osaa kuvata, mitä kieliä lähiympäristössä puhutaan.

- tutustuminen saksankieliseen kieli- ja kulttuurialueeseen käyttäen hyväksi erilaisia viestintäkanavia
- aiemmin hankitun kielitaidon ja -tiedon käyttäminen hyväksi

T2 motivoida oppilasta arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaansa sekä maailman kielellistä ja kulttuurista monimuotoisuutta ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennakko-oletuksia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

- tutustuminen saksankieliseen kieli- ja kulttuurialueeseen käyttäen hyväksi erilaisia viestintäkanavia
- aiemmin hankitun kielitaidon ja -tiedon käyttäminen hyväksi

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä sekä tukea oppilaan kielellisen uteliaisuuden ja päättelykyvyn kehittymistä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielellinen päättely	Oppilas osaa tehdä havaintoja opiskeltavan kielen ja äidinkielensä tai muun osaamansa kielen rakenteellisista, sanastollisista tai muista eroista ja yhtäläisyyksistä.

- tutustuminen saksankieliseen kieli- ja kulttuurialueeseen käyttäen hyväksi erilaisia viestintäkanavia
- aiemmin hankitun kielitaidon ja -tiedon käyttäminen hyväksi

T4 ohjata oppilasta löytämään kohdekielistä aineistoa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kohdekielisen aineiston löytäminen	Oppilas osaa kertoa, missä opiskeltavaa kieltä voi nähdä tai kuulla.

- tutustuminen saksankieliseen kieli- ja kulttuurialueeseen käyttäen hyväksi erilaisia viestintäkanavia
- aiemmin hankitun kielitaidon ja -tiedon käyttäminen hyväksi

T5 tutustua yhdessä opetuksen tavoitteisiin ja luoda salliva opiskeluilmapiiri, jossa tärkeintä on viestin välittyminen sekä kannustava yhdessä oppiminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tietoisuus tavoitteista ja toiminta ryhmässä	Oppilas osaa kuvata opiskelun tavoitteita ja osallistuu ryhmän yhteisten tehtävien tekemiseen.

- kielen opiskelun kannalta tehokkaiden työtapojen ja opiskelustrategioiden käyttäminen
- kielen opiskelun pitkäjänteisyyden ymmärtäminen
- uusien rakenteiden ja sanojen käyttäminen omissa tuotoksissa
- oman työskentelyn ja kielitaidon arvioiminen

T6 ohjata oppilasta ottamaan vastuuta omasta kielenopiskelustaan ja kannustaa harjaannuttamaan kielitaitoaan rohkeasti ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen sekä kokeilemaan, millaiset tavat oppia kieliä sopivat hänelle parhaiten

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielenopiskelutavoitteiden asettaminen ja opiskelutottumusten löytäminen	Oppilas asettaa tavoitteita kielenopiskelulleen, harjoittelee erilaisia tapoja opiskella kieliä käyttäen myös tieto- ja viestintäteknologiaa sekä harjaannuttaa ja arvioi taitojaan.

- kielen opiskelun kannalta tehokkaiden työtapojen ja opiskelustrategioiden käyttäminen
- kielen opiskelun pitkäjänteisyyden ymmärtäminen
- uusien rakenteiden ja sanojen käyttäminen omissa tuotoksissa
- oman työskentelyn ja kielitaidon arvioiminen

T7 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista viestintää ja vuorovaikutusta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Taitotaso A1.3: Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.

- edelläopittujen sanastokokonaisuuksien syventäminen ja kertaaminen
- rakenteet: man-rakenne, yhdyssanat, substantiivien akkusatiivi, akkusatiivipreposition, säännöllisten ja epäsäännöllisten verbien perfekti, substantiivien ja persoonapronominien datiivi

T8 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Viestintästrategioiden käyttö	Taitotaso A1.3: Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee vielä usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin, tai muunlaisella minimipalautteella. Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.

- edelläopittujen sanastokokonaisuuksien syventäminen ja kertaaminen
- rakenteet: man-rakenne, yhdyssanat, substantiivien akkusatiivi, akkusatiiviprepositio, säännöllisten ja epäsäännöllisten verbien perfekti, substantiivien ja persoonapronominien datiivi

T9 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Taitotaso A1.3: Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa tilanteissa.

- edelläopittujen sanastokokonaisuuksien syventäminen ja kertaaminen
- rakenteet: man-rakenne, yhdyssanat, substantiivien akkusatiivi, akkusatiiviprepositio, säännöllisten ja epäsäännöllisten verbien perfekti, substantiivien ja persoonapronominien datiivi

T10 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien tulkintataidot	Taitotaso A1.3: Oppilas ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.

- edelläopittujen sanastokokonaisuuksien syventäminen ja kertaaminen

- rakenteet: man-rakenne, yhdyssanat, substantiivien akkusatiivi, akkusatiiviprepositio, säännöllisten ja epäsäännöllisten verbien perfekti, substantiivien ja persoonapronominien datiivi

T11 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien tuottamistaidot	Taitotaso A1.2: Oppilas pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista. Oppilas ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi. Oppilas hallitsee hyvin suppean perussanaston ja muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen sekä peruskieliopin aineksia.

- edelläopittujen sanastokokonaisuuksien syventäminen ja kertaaminen
- rakenteet: man-rakenne, yhdyssanat, substantiivien akkusatiivi, akkusatiiviprepositio, säännöllisten ja epäsäännöllisten verbien perfekti, substantiivien ja persoonapronominien datiivi

Englanti, A-oppimäärä

Oppiaineen tehtävä

Kieli on oppimisen ja ajattelun edellytys. Kieli on mukana kaikessa koulun toiminnassa, ja jokainen opettaja on kielen opettaja. Kielten opiskelu edistää ajattelutaitojen kehittymistä. Se antaa aineksia monikielisen ja -kulttuurisen identiteetin muodostumiselle ja arvostamiselle. Sanavaraston ja rakenteiden karttuessa myös vuorovaikutus- ja tiedonhankintataidot kehittyvät. Kielten opiskelussa on runsaasti sijaa ilolle, leikillisyydelle ja luovuudelle.

Kieltenopetus on osa kielikasvatusta ja johdatusta kielitietoisuuteen. Oppilaissa herätetään kiinnostus kouluyhteisön ja ympäröivän maailman kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen ja heitä rohkaistaan viestimään autenttisissa ympäristöissä. Koulussa ohjataan arvostamaan eri kieliä, niiden puhujia ja erilaisia kulttuureita. Sukupuolten tasa-arvoa kielivalinnoissa ja kielten opiskelussa vahvistetaan erilaisia oppilaita kiinnostavalla kielivalintatiedotuksella, rohkaisemalla oppilaita tekemään aidosti itseään kiinnostavia valintoja sukupuolesta riippumatta, käsittelemällä opetuksessa monipuolisesti erilaisia aiheita sekä käyttämällä vaihtelevia ja toiminnallisia työtapoja.

Kielten opiskelu valmistaa oppilaita suunnitelmalliseen ja luovaan työskentelyyn erilaisissa kokoonpanoissa. Oppilaille ja oppilasryhmille luodaan mahdollisuuksia verkostoitumiseen ja yhteydenpitoon ihmisten kanssa myös eri puolilla maailmaa. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa yhden luontevan mahdollisuuden toteuttaa kieltenopetusta autenttisista tilanteista ja oppilaiden viestintätarpeista lähtien. Opetus antaa myös valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen kansainvälisessä maailmassa.

Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää niitä rohkeasti. Oppilaille annetaan mahdollisuus edetä yksilöllisesti ja saada tarpeen mukaan

tukea oppimiselleen. Opetus järjestetään niin, että myös muita nopeammin etenevät tai kieltä entuudestaan osaavat voivat edistyä.

- Kieli on oppimisen ja ajattelun edellytys.
- Kieltenopetus on osa kielikasvatusta ja johdatusta kielitietoisuuteen.
- Kielten opiskelu valmistaa oppilaita suunnitelmalliseen ja luovaan työskentelyyn erilaisissa kokoonpanoissa.
- Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää niitä rohkeasti.

Englannin A-oppimäärä vuosiluokilla 3-6

Vuosiluokilla 3 – 6 kaikilla oppilailla on äidinkielen lisäksi opetusta vähintään kahdessa muussa kielessä: yhteisessä A1-kielessä sekä B1- kielessä ja mahdollisesti myös A2-kielessä, joka on A-kielen valinnainen oppimäärä.

Useat oppilaat käyttävät englantia kasvavassa määrin vapaa-aikanaan. Tämä oppilaiden informaalin oppimisen kautta hankkima taito otetaan huomioon opetuksen suunnittelussa ja sisältöjä valittaessa.

Englannin A-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. Leikin, laulun, pelillisyyden ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri viestintäkanavia ja -välineitä. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja -kulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Englantia käytetään aina kun se on mahdollista.

- Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä.
- Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri viestintäkanavia ja -välineitä.
- Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki englannin A-oppimäärässä vuosiluokilla 3-6

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Runsas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä. Oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai englannin kieltä entuudestaan osaaville oppilaille.

- Ohjaus, eriyttäminen ja tuki suunnitellaan yksilöllisesti tarpeen mukaan.

Oppilaan oppimisen arviointi englannin A-oppimäärässä vuosiluokilla 3-6

Arviointi on luonteeltaan kannustavaa ja antaa oppilaille mahdollisuuden tulla tietoisiksi omista taidoistaan, kehittää niitä ja painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Monipuolinen arviointi tarjoaa mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan myös oppilaille, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.

Englannin sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaiden osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää englannin A-oppimäärän valtakunnallisia arviointikriteereitä. Opinnoissa edistymisen kannalta on keskeistä, että oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itse- ja vertaisarvioinnin keinoin ja että arviointi kohdistuu kaikkiin arvioitaviin tavoitteisiin. Arvioinnissa otetaan huomioon kaikki kielitaidon osa-alueet. Niiden arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen.

- Arviointi on luonteeltaan kannustavaa ja antaa oppilaille mahdollisuuden tulla tietoisiksi omista taidoistaan, kehittää niitä ja painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja.
- Osaamisen tason (sanallinen/arvosana) arviointi perustuu opetussuunnitelman tavoitteisiin.
- 6.luokan osaamisen tason arvioinnissa käytetään valtakunnallisia arviointikriteerejä.

Vuosiluokka 3

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tutustutaan kielten ja kulttuurien moninaisuuteen sekä englannin levinneisyyteen mm. internetissä. Pohditaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaa. Hankitaan tietoa kielen ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteisölle. Harjoitellaan arvostavaa kielenkäyttöä vuorovaikutustilanteissa. Kuunnellaan eri kieliä, katsellaan eri tapoja kirjoittaa, tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielestä toiseen. Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän.

- erilaisten kielten ja kulttuurien olemassaolo ja englannin kielen levinneisyys
- tietoa oman kieli- ja kulttuuritaustan pohjalta myös muista kielistä ja kulttureista
- jokapäiväisiin elämäntilanteisiin liittyviä viestintätapoja

S2 Kielenopiskelutaidot

Opetellaan suunnittelemaan toimintaa yhdessä, antamaan ja ottamaan vastaan palautetta ja ottamaan vastuuta. Opetellaan tehokkaita kielenopiskelutapoja, kuten uusien sanojen ja rakenteiden aktiivista käyttöä omissa ilmaisuissa, muistiinpainamiskeinoja, tuntemattoman sanan merkityksen päättelemistä asiayhteydestä. Totutellaan arvioimaan omaa kielitaitoa esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua käyttäen.

- erilaisia kielenoppimisen työtapoja
- itsearviointi
- lyhyisiin itseään koskeviin kysymyksiin vastaaminen ja vastaavien asioiden kysyminen
- ääntämisen harjoitteleminen
- yksinkertaisesta tekstistä ja puheesta keskeisen sisällön ymmärtäminen tilanneyhteyden tukemana
- itselleen läheisintä sanastoa ja lyhyitä sanontoja

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan englantia monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä ja toiminta englanninkielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämänpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus, näkökulmana minä, me ja maailma. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä. Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita. Opetellaan löytämään englanninkielistä aineistoa esimerkiksi ympäristöstä, verkosta ja kirjastosta. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan huomioon englannin kielen levinneisyys ja asema globaalin kommunikaation kielenä. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytmiä ja intonaatiota. Harjoitellaan tunnistamaan englannin kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä.

- yritteliäisyys ja vastuun ottaminen pienistä, itsenäisistä oppimistehtävistä
- vuorovaikutustaitojen harjoitteleminen
- aiheiden ajankohtaisuuden ja oppilaslähtöisyyden hyödyntäminen mahdollisuuksien mukaan
- kielen ääntämisen ja puheen harjoitteleminen sekä sana- että lausetasolla
- ääntämisen ja fonteettisten merkkien yhteys
- jokapäiväiseen elämään liittyviä rakenteita ja sanontoja

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1	L2
T2	S1	L1, L2
T3	S1	L1, L2
T4	S1	L2, L3
T5	S2	L1, L3
T6	S2	L1, L4, L5, L6
T7	S3	L2, L4, L5, L7
T8	S3	L4
T9	S3	L2, L4
T10	S3	L4
T11	S3	L3, L4, L5, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 ohjata oppilasta havaitsemaan lähiympäristön ja maailman kielellinen ja kulttuurinen runsaus sekä englannin asema globaalin viestinnän kielenä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielellisen ympäristön hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata pääpiirteissään, millaisia kieliä on hänen lähiympäristössään, mitkä ovat maailman eniten puhutut kielet ja miten laajalti levinnyt englannin kieli on.

- erilaisten kielten ja kulttuurien olemassaolo ja englannin kielen levinneisyys
- tietoa oman kieli- ja kulttuuritaustan pohjalta myös muista kielistä ja kulttureista
- jokapäiväisiin elämäntilanteisiin liittyviä viestintätapoja

T2 motivoida oppilasta arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaansa sekä maailman kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennakko-oletuksia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

- erilaisten kielten ja kulttuurien olemassaolo ja englannin kielen levinneisyys
- tietoa oman kieli- ja kulttuuritaustan pohjalta myös muista kielistä ja kulttureista
- jokapäiväisiin elämäntilanteisiin liittyviä viestintätapoja

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä sekä tukea oppilaan kielellisen päättelykyvyn kehittymistä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielellinen päättely	Oppilas osaa tehdä havaintoja englannin kielen ja äidinkielensä tai muun osaamansa kielen rakenteellisista, sanastollisista tai muista eroista ja yhtäläisyyksistä.

- erilaisten kielten ja kulttuurien olemassaolo ja englannin kielen levinneisyys
- tietoa oman kieli- ja kulttuuritaustan pohjalta myös muista kielistä ja kulttureista
- jokapäiväisiin elämäntilanteisiin liittyviä viestintätapoja

T4 ohjata oppilasta ymmärtämään, että englanniksi on saatavilla runsaasti aineistoa ja valitsemaan niistä omaa oppimistaan edistävää, sisällöltään ja vaikeustasoltaan sopivaa aineistoa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Englanninkielisen aineiston löytäminen	Oppilas osaa kertoa, millaista englanninkielistä hänen omaa oppimistaan edistävää aineistoa on saatavilla.

- erilaisten kielten ja kulttuurien olemassaolo ja englannin kielen levinneisyys
- tietoa oman kieli- ja kulttuuritaustan pohjalta myös muista kielistä ja kulttureista
- jokapäiväisiin elämäntilanteisiin liittyviä viestintätapoja

T5 tutustua yhdessä opetuksen tavoitteisiin ja luoda salliva opiskeluilmapiiri, jossa tärkeintä on viestin välittyminen sekä kannustava yhdessä oppiminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tietoisuus tavoitteista ja toiminta ryhmässä	Oppilas osaa kuvata opiskelun tavoitteita ja osallistuu ryhmän yhteisten tehtävien tekoon.

- erilaisia kielenoppimisen työtapoja
- itsearviointi
- lyhyisiin itseään koskeviin kysymyksiin vastaaminen ja vastaavien asioiden kysyminen
- ääntämisen harjoitteleminen
- yksinkertaisesta tekstistä ja puheesta keskeisen sisällön ymmärtäminen tilanneyhteyden tukemana
- itselleen läheisintä sanastoa ja lyhyitä sanontoja

T6 ohjata oppilasta ottamaan vastuuta omasta kielenopiskelustaan ja kannustaa harjaannuttamaan kielitaitoaan rohkeasti ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen sekä kokeilemaan, millaiset tavat oppia kieliä sopivat hänelle parhaiten

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielenopiskelutavoitteiden asettaminen ja löytäminen	Oppilas asettaa tavoitteita kielenopiskelulleen, harjoittelee erilaisia tapoja opiskella kieliä käyttäen myös tieto- ja viestintäteknologiaa, harjaannuttaa ja arvioi taitojaan

- erilaisia kielenoppimisen työtapoja
- itsearviointi
- lyhyisiin itseään koskeviin kysymyksiin vastaaminen ja vastaavien asioiden kysyminen
- ääntämisen harjoitteleminen
- yksinkertaisesta tekstistä ja puheesta keskeisen sisällön ymmärtäminen tilanneyhteyden tukemana
- itselleen läheisintä sanastoa ja lyhyitä sanontoja

T7 ohjata oppilasta harjoittelemaan vuorovaikutusta aihepiiriltään monenlaisissa tilanteissa rohkaisten viestinnän jatkumiseen mahdollisista katkoksista huolimatta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Taitotaso A2.1: Oppilas pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa sekä toisinaan ylläpitämään viestintätilannetta.

- yritteliäisyys ja vastuun ottaminen pienistä, itsenäisistä oppimistehtävistä
- vuorovaikutustaitojen harjoitteleminen
- aiheiden ajankohtaisuuden ja oppilaslähtöisyyden hyödyntäminen mahdollisuuksien mukaan
- kielen ääntämisen ja puheen harjoitteleminen sekä sana- että lausetasolla
- ääntämisen ja fonteettisten merkkien yhteys
- jokapäiväiseen elämään liittyviä rakenteita ja sanontoja

T8 rohkaista oppilasta pitämään yllä viestintätilannetta käyttäen monenlaisia viestinnän jatkamisen keinoja

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Viestintästrategioiden käyttö	Taitotaso A2.1: Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään. Oppilas turvautuu harvemmin ei-kielellisiin ilmaisuihin. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä melko usein. Oppilas osaa jonkin verran soveltaa viestintäkumppanin ilmaisuja omassa viestinnässään.

- yritteliäisyys ja vastuun ottaminen pienistä, itsenäisistä oppimistehtävistä
- vuorovaikutustaitojen harjoitteleminen
- aiheiden ajankohtaisuuden ja oppilaslähtöisyyden hyödyntäminen mahdollisuuksien mukaan
- kielen ääntämisen ja puheen harjoitteleminen sekä sana- että lausetasolla
- ääntämisen ja fonteettisten merkkien yhteys
- jokapäiväiseen elämään liittyviä rakenteita ja sanontoja

T9 tukea oppilaan viestinnän kulttuurista sopivuutta tarjoamalla mahdollisuuksia harjoitella monipuolisia sosiaalisia tilanteita

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Taitotaso A2.1: Oppilas selviytyy lyhyistä sosiaalisista tilanteista. Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuotoja sekä esittää kohteliaasti esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä ja vastata sellaisiin.

- yritteliäisyys ja vastuun ottaminen pienistä, itsenäisistä oppimistehtävistä
- vuorovaikutustaitojen harjoitteleminen
- aiheiden ajankohtaisuuden ja oppilaslähtöisyyden hyödyntäminen mahdollisuuksien mukaan
- kielen ääntämisen ja puheen harjoitteleminen sekä sana- että lausetasolla
- ääntämisen ja fonteettisten merkkien yhteys
- jokapäiväiseen elämään liittyviä rakenteita ja sanontoja

T10 ohjata oppilasta työskentelemään vaativuudeltaan monentasoisten puhuttujen ja kirjoitettujen tekstien parissa käyttäen erilaisia ymmärtämisstrategioita

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien tulkintataidot	Taitotaso A2.1: Oppilas ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä selkeää puhetta sisältäviä tekstejä. Oppilas ymmärtää lyhyiden, yksinkertaisten, itseään kiinnostavien viestien ydinsisällön ja tekstin pääajatukset tuttua sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä. Oppilas pystyy hyvin yksinkertaiseen päättelyyn asiayhteyden tukemana.

- yritteliäisyys ja vastuun ottaminen pienistä, itsenäisistä oppimistehtävistä
- vuorovaikutustaitojen harjoitteleminen
- aiheiden ajankohtaisuuden ja oppilaslähtöisyyden hyödyntäminen mahdollisuuksien mukaan
- kielen ääntämisen ja puheen harjoitteleminen sekä sana- että lausetasolla
- ääntämisen ja fonteettisten merkkien yhteys
- jokapäiväiseen elämään liittyviä rakenteita ja sanontoja

T11 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien tuottamistaidot	Taitotaso A2.1: Oppilas pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettisista sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa. Oppilas osaa helposti ennakoitavan perussanaston ja monia keskeisimpiä rakenteita. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.

- yritteliäisyys ja vastuun ottaminen pienistä, itsenäisistä oppimistehtävistä
- vuorovaikutustaitojen harjoitteleminen
- aiheiden ajankohtaisuuden ja oppilaslähtöisyyden hyödyntäminen mahdollisuuksien mukaan
- kielen ääntämisen ja puheen harjoitteleminen sekä sana- että lausetasolla

- ääntämisen ja fonteettisten merkkien yhteys
- jokapäiväiseen elämään liittyviä rakenteita ja sanontoja

Vuosiluokka 4

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tutustutaan kielten ja kulttuurien moninaisuuteen sekä englannin levinneisyyteen mm. internetissä. Pohditaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaa. Hankitaan tietoa kielen ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteisölle. Harjoitellaan arvostavaa kielenkäyttöä vuorovaikutustilanteissa. Kuunnellaan eri kieliä, katsellaan eri tapoja kirjoittaa, tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielestä toiseen. Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän.

- erilaisten kielten ja kultturien olemassaolo ja englannin kielen levinneisyys
- keskeisimpiä lapsen arkielämän piirteitä kohdekulttuurissa ja omassa kulttuurissa.
- jokapäiväisiin elämäntilanteisiin liittyviä viestintätapoja
- erilaisten kielten ja kulttuurien arvostaminen

S2 Kielenopiskelutaidot

Opetellaan suunnittelemaan toimintaa yhdessä, antamaan ja ottamaan vastaan palautetta ja ottamaan vastuuta. Opetellaan tehokkaita kielenopiskelutapoja, kuten uusien sanojen ja rakenteiden aktiivista käyttöä omissa ilmaisuissa, muistiinpainamiskeinoja, tuntemattoman sanan merkityksen päättelemistä asiayhteydestä. Totutellaan arvioimaan omaa kielitaitoa esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua käyttäen.

- erilaisia kielenoppimisessa työtapoja
- yritteliäisyys ja vastuunottamamiseen itsenäisistä oppimistehtävistä
- vastaamaaminen lyhyisiin itseään koskeviin kysymyksiin ja vastaavien asioiden kysyminen
- ääntämisen harjoitteleminen
- uusia sanojen ja rakenteiden käyttäminen omissa tuotoksissa
- yksinkertaisesta tekstistä ja puheesta keskeisen sisällön ymmärtäminen tilanneyhteyden tukemana

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan englantia monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä ja toiminta englanninkielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämänpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus, näkökulmana minä, me ja maailma. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä. Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita. Opetellaan löytämään englanninkielistä aineistoa esimerkiksi ympäristöstä, verkosta ja kirjastosta. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan huomioon englannin kielen levinneisyys ja asema globaalin kommunikaation kielenä. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytmiä ja intonaatiota. Harjoitellaan tunnistamaan englannin kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä.

- lyhyisiin ja itselleen läheisiin kysymyksiin vastaaminen suullisesti ja kirjallisesti
- keskeisimmän sisällön ymmärtäminen itseensä ja lähipiiriin läheisesti liittyvästä tekstistä ja puheesta tilanneyhteyden tukemana
- sanaston ja rakenteiden harjoitteleminen
- tuttujen sanojen ja lyhyiden sanontojen kirjoittaminen
- yritteliäisyys ja vastuun ottaminen pienistä, itsenäisistä oppimistehtävistä
- vuorovaikutustaitojen harjoitteleminen
- ääntämisen ja puhuminen harjoitteleminen sekä sana- että lausetasolla
- ääntämisen ja fonteettisten merkkien yhteys

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1	L2
T2	S1	L1, L2
T3	S1	L1, L2
T4	S1	L2, L3
T5	S2	L1, L3
T6	S2	L1, L4, L5, L6
T7	S3	L2, L4, L5, L7
T8	S3	L4
T9	S3	L2, L4
T10	S3	L4
T11	S3	L3, L4, L5, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 ohjata oppilasta havaitsemaan lähiympäristön ja maailman kielellinen ja kulttuurinen runsaus sekä englannin asema globaalin viestinnän kielenä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielellisen ympäristön hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata pääpiirteissään, millaisia kieliä on hänen lähiympäristössään, mitkä ovat maailman eniten puhutut kielet ja miten laajalti levinnyt englannin kieli on.

- erilaisten kielten ja kultturien olemassaolo ja englannin kielen levinneisyys
- keskeisimpiä lapsen arkielämän piirteitä kohdekulttuurissa ja omassa kulttuurissa.
- jokapäiväisiin elämäntilanteisiin liittyviä viestintätapoja
- erilaisten kielten ja kulttuurien arvostaminen

T2 motivoida oppilasta arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaansa sekä maailman kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennakko-oletuksia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

- erilaisten kielten ja kultturien olemassaolo ja englannin kielen levinneisyys
- keskeisimpiä lapsen arkielämän piirteitä kohdekulttuurissa ja omassa kulttuurissa.
- jokapäiväisiin elämäntilanteisiin liittyviä viestintätapoja
- erilaisten kielten ja kulttuurien arvostaminen

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä sekä tukea oppilaan kielellisen päättelykyvyn kehittymistä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielellinen päättely	Oppilas osaa tehdä havaintoja englannin kielen ja äidinkielensä tai muun osaamansa kielen rakenteellisista, sanastollisista tai muista eroista ja yhtäläisyyksistä.

- erilaisten kielten ja kultturien olemassaolo ja englannin kielen levinneisyys
- keskeisimpiä lapsen arkielämän piirteitä kohdekulttuurissa ja omassa kulttuurissa.
- jokapäiväisiin elämäntilanteisiin liittyviä viestintätapoja
- erilaisten kielten ja kulttuurien arvostaminen

T4 ohjata oppilasta ymmärtämään, että englanniksi on saatavilla runsaasti aineistoa ja valitsemaan niistä omaa oppimistaan edistävää, sisällöltään ja vaikeustasoltaan sopivaa aineistoa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Englanninkielisen aineiston löytäminen	Oppilas osaa kertoa, millaista englanninkielistä hänen omaa oppimistaan edistävää aineistoa on saatavilla.

- erilaisten kielten ja kultturien olemassaolo ja englannin kielen levinneisyys
- keskeisimpiä lapsen arkielämän piirteitä kohdekulttuurissa ja omassa kulttuurissa.
- jokapäiväisiin elämäntilanteisiin liittyviä viestintätapoja
- erilaisten kielten ja kulttuurien arvostaminen

T5 tutustua yhdessä opetuksen tavoitteisiin ja luoda salliva opiskeluilmapiiri, jossa tärkeintä on viestin välittyminen sekä kannustava yhdessä oppiminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tietoisuus tavoitteista ja toiminta ryhmässä	Oppilas osaa kuvata opiskelun tavoitteita ja osallistuu ryhmän yhteisten tehtävien tekoon.

- erilaisia kielenoppimisessa työtapoja
- yritteliäisyys ja vastuunottamamiseen itsenäisistä oppimistehtävistä
- vastaamaaminen lyhyisiin itseään koskeviin kysymyksiin ja vastaavien asioiden kysyminen
- ääntämisen harjoitteleminen
- uusia sanojen ja rakenteiden käyttäminen omissa tuotoksissa
- yksinkertaisesta tekstistä ja puheesta keskeisen sisällön ymmärtäminen tilanneyhteyden tukemana

T6 ohjata oppilasta ottamaan vastuuta omasta kielenopiskelustaan ja kannustaa harjaannuttamaan kielitaitoaan rohkeasti ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen sekä kokeilemaan, millaiset tavat oppia kieliä sopivat hänelle parhaiten

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielenopiskelutavoitteiden asettaminen ja löytäminen	Oppilas asettaa tavoitteita kielenopiskelulleen, harjoittelee erilaisia tapoja opiskella kieliä käyttäen myös tieto- ja viestintäteknologiaa, harjaannuttaa ja arvioi taitojaan

- erilaisia kielenoppimisessa työtapoja
- yritteliäisyys ja vastuunottamamiseen itsenäisistä oppimistehtävistä
- vastaamaaminen lyhyisiin itseään koskeviin kysymyksiin ja vastaavien asioiden kysyminen
- ääntämisen harjoitteleminen
- uusia sanojen ja rakenteiden käyttäminen omissa tuotoksissa
- yksinkertaisesta tekstistä ja puheesta keskeisen sisällön ymmärtäminen tilanneyhteyden tukemana

T7 ohjata oppilasta harjoittelemaan vuorovaikutusta aihepiiriltään monenlaisissa tilanteissa rohkaisten viestinnän jatkumiseen mahdollisista katkoksista huolimatta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Taitotaso A2.1: Oppilas pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa sekä toisinaan ylläpitämään viestintätilannetta.

- lyhyisiin ja itselleen läheisiin kysymyksiin vastaaminen suullisesti ja kirjallisesti
- keskeisimmän sisällön ymmärtäminen itseensä ja lähipiiriin läheisesti liittyvästä tekstistä ja puheesta tilanneyhteyden tukemana
- sanaston ja rakenteiden harjoitteleminen
- tuttujen sanojen ja lyhyiden sanontojen kirjoittaminen
- yritteliäisyys ja vastuun ottaminen pienistä, itsenäisistä oppimistehtävistä
- vuorovaikutustaitojen harjoitteleminen
- ääntämisen ja puhuminen harjoitteleminen sekä sana- että lausetasolla
- ääntämisen ja fonteettisten merkkien yhteys

T8 rohkaista oppilasta pitämään yllä viestintätilannetta käyttäen monenlaisia viestinnän jatkamisen keinoja

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Viestintästrategioiden käyttö	Taitotaso A2.1: Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään. Oppilas turvautuu harvemmin ei-kielellisiin ilmaisuihin. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä melko usein. Oppilas osaa jonkin verran soveltaa viestintäkumppanin ilmaisuja omassa viestinnässään.

- lyhyisiin ja itselleen läheisiin kysymyksiin vastaaminen suullisesti ja kirjallisesti
- keskeisimmän sisällön ymmärtäminen itseensä ja lähipiiriin läheisesti liittyvästä tekstistä ja puheesta tilanneyhteyden tukemana
- sanaston ja rakenteiden harjoitteleminen
- tuttujen sanojen ja lyhyiden sanontojen kirjoittaminen
- yritteliäisyys ja vastuun ottaminen pienistä, itsenäisistä oppimistehtävistä
- vuorovaikutustaitojen harjoitteleminen
- ääntämisen ja puhuminen harjoitteleminen sekä sana- että lausetasolla
- ääntämisen ja fonteettisten merkkien yhteys

T9 tukea oppilaan viestinnän kulttuurista sopivuutta tarjoamalla mahdollisuuksia harjoitella monipuolisia sosiaalisia tilanteita

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Taitotaso A2.1: Oppilas selviytyy lyhyistä sosiaalisista tilanteista. Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuotoja sekä esittää kohteliaasti esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä ja vastata sellaisiin.

- lyhyisiin ja itselleen läheisiin kysymyksiin vastaaminen suullisesti ja kirjallisesti
- keskeisimmän sisällön ymmärtäminen itseensä ja lähipiiriin läheisesti liittyvästä tekstistä ja puheesta tilanneyhteyden tukemana
- sanaston ja rakenteiden harjoitteleminen
- tuttujen sanojen ja lyhyiden sanontojen kirjoittaminen
- yritteliäisyys ja vastuun ottaminen pienistä, itsenäisistä oppimistehtävistä
- vuorovaikutustaitojen harjoitteleminen
- ääntämisen ja puhuminen harjoitteleminen sekä sana- että lausetasolla
- ääntämisen ja fonteettisten merkkien yhteys

T10 ohjata oppilasta työskentelemään vaativuudeltaan monentasoisten puhuttujen ja kirjoitettujen tekstien parissa käyttäen erilaisia ymmärtämisstrategioita

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien tulkintataidot	Taitotaso A2.1: Oppilas ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä selkeää puhetta sisältäviä tekstejä. Oppilas ymmärtää lyhyiden, yksinkertaisten, itseään kiinnostavien viestien ydinsisällön ja tekstin pääajatukset tuttua sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä. Oppilas pystyy hyvin yksinkertaiseen päättelyyn asiayhteyden tukemana.

- lyhyisiin ja itselleen läheisiin kysymyksiin vastaaminen suullisesti ja kirjallisesti
- keskeisimmän sisällön ymmärtäminen itseensä ja lähipiiriin läheisesti liittyvästä tekstistä ja puheesta tilanneyhteyden tukemana
- sanaston ja rakenteiden harjoitteleminen
- tuttujen sanojen ja lyhyiden sanontojen kirjoittaminen
- yritteliäisyys ja vastuun ottaminen pienistä, itsenäisistä oppimistehtävistä
- vuorovaikutustaitojen harjoitteleminen
- ääntämisen ja puhuminen harjoitteleminen sekä sana- että lausetasolla
- ääntämisen ja fonteettisten merkkien yhteys

T11 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien tuottamistaidot	Taitotaso A2.1: Oppilas pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettisista sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa. Oppilas osaa helposti ennakoitavan perussanaston ja monia keskeisimpiä rakenteita. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.

- lyhyisiin ja itselleen läheisiin kysymyksiin vastaaminen suullisesti ja kirjallisesti
- keskeisimmän sisällön ymmärtäminen itseensä ja lähipiiriin läheisesti liittyvästä tekstistä ja puheesta tilanneyhteyden tukemana
- sanaston ja rakenteiden harjoitteleminen
- tuttujen sanojen ja lyhyiden sanontojen kirjoittaminen
- yritteliäisyys ja vastuun ottaminen pienistä, itsenäisistä oppimistehtävistä
- vuorovaikutustaitojen harjoitteleminen
- ääntämisen ja puhuminen harjoitteleminen sekä sana- että lausetasolla
- ääntämisen ja fonteettisten merkkien yhteys

Vuosiluokka 5

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tutustutaan kielten ja kulttuurien moninaisuuteen sekä englannin levinneisyyteen mm. internetissä. Pohditaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaa. Hankitaan tietoa kielen ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteisölle. Harjoitellaan arvostavaa kielenkäyttöä vuorovaikutustilanteissa. Kuunnellaan eri kieliä, katsellaan eri tapoja kirjoittaa, tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielestä toiseen. Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän.

- kohdekielen ja suomalaisen kulttuurin keskeisiin yhtäläisyyksiin ja eroihin tutustuminen
- keskeisimpiä lapsen arkielämän piirteitä kohdekulttuurissa ja omassa kulttuurissa
- tietoa oman kieli- ja kulttuuritaustan pohjalta myös muiden kielten ja kulttuurin merkityksestä
- viestiminen arkitilanteissa kohdekulttuurille luontevalla tavalla

S2 Kielenopiskelutaidot

Opetellaan suunnittelemaan toimintaa yhdessä, antamaan ja ottamaan vastaan palautetta ja ottamaan vastuuta. Opetellaan tehokkaita kielenopiskelutapoja, kuten uusien sanojen ja rakenteiden aktiivista käyttöä omissa ilmaisuissa, muistiinpainamiskeinoja, tuntemattoman sanan merkityksen päättelemistä asiayhteydestä. Totutellaan arvioimaan omaa kielitaitoa esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua käyttäen.

- vastuullisuus ja yritteliäisyys kielenoppimistilanteissa
- erilaisia pari- ja pienryhmätilanteita kielen opiskelussa
- tiedon hakeminen erilaisista tietolähteistä ja soveltaminen omassa opiskelussa
- uusien sanojen ja rakenteiden käyttäminen omissa tuotoksissa
- omien vahvuuksien ja heikkouksien tunnistaminen kielen opiskelijana
- oman työskentelyn ja kielitaidon eri osa-alueiden arvioiminen

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan englantia monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä ja toiminta englanninkielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämänpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus, näkökulmana minä, me ja maailma. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä. Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita. Opetellaan löytämään englanninkielistä aineistoa esimerkiksi ympäristöstä, verkosta ja kirjastosta. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan huomioon englannin kielen levinneisyys ja asema globaalin kommunikaation kielenä. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytmiä ja intonaatiota. Harjoitellaan tunnistamaan englannin kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä.

- tilannesidonnaisten ilmaisujen käyttäminen, kuten lyhyitä vastauksia, kieltoja ja käskyjä ja peruskieliopin aineksia kuten apuverbien käyttöä
- verbit: säännöllinen imperfekti, lyhyiden adjektiivien vertailu, järjestysluvut ja persoonapronominien objekti

- lapsen arkielämää ja rutiininomaisia tapahtumia käsittelevän puheen tai tekstin kaikkein keskeisimmän sisällön ymmärtäminen tilanneyhteyden tukemana
- lyhyen viestin kirjoittaminen kaikkein tutuimmissa, helposti ennakoitavissa olevissa, arkisiin tarpeisiin ja kokemuksiin liittyvissä tilanteissa

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1	L2
T2	S1	L1, L2
T3	S1	L1, L2
T4	S1	L2, L3
T5	S2	L1, L3
T6	S2	L1, L4, L5, L6
T7	S3	L2, L4, L5, L7
T8	S3	L4
T9	S3	L2, L4
T10	S3	L4
T11	S3	L3, L4, L5, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 ohjata oppilasta havaitsemaan lähiympäristön ja maailman kielellinen ja kulttuurinen runsaus sekä englannin asema globaalin viestinnän kielenä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielellisen ympäristön hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata pääpiirteissään, millaisia kieliä on hänen lähiympäristössään, mitkä ovat maailman eniten puhutut kielet ja miten laajalti levinnyt englannin kieli on.

- kohdekielen ja suomalaisen kulttuurin keskeisiin yhtäläisyyksiin ja eroihin tutustuminen
- keskeisimpiä lapsen arkielämän piirteitä kohdekulttuurissa ja omassa kulttuurissa
- tietoa oman kieli- ja kulttuuritaustan pohjalta myös muiden kielten ja kulttuurin merkityksestä
- viestiminen arkitilanteissa kohdekulttuurille luontevalla tavalla

T2 motivoida oppilasta arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaansa sekä maailman kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennakko-oletuksia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

- kohdekielen ja suomalaisen kulttuurin keskeisiin yhtäläisyyksiin ja eroihin tutustuminen
- keskeisimpiä lapsen arkielämän piirteitä kohdekulttuurissa ja omassa kulttuurissa
- tietoa oman kieli- ja kulttuuritaustan pohjalta myös muiden kielten ja kulttuurin merkityksestä
- viestiminen arkitilanteissa kohdekulttuurille luontevalla tavalla

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä sekä tukea oppilaan kielellisen päättelykyvyn kehittymistä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielellinen päättely	Oppilas osaa tehdä havaintoja englannin kielen ja äidinkielensä tai muun osaamansa kielen rakenteellisista, sanastollisista tai muista eroista ja yhtäläisyyksistä.

- kohdekielen ja suomalaisen kulttuurin keskeisiin yhtäläisyyksiin ja eroihin tutustuminen
- keskeisimpiä lapsen arkielämän piirteitä kohdekulttuurissa ja omassa kulttuurissa
- tietoa oman kieli- ja kulttuuritaustan pohjalta myös muiden kielten ja kulttuurin merkityksestä
- viestiminen arkitilanteissa kohdekulttuurille luontevalla tavalla

T4 ohjata oppilasta ymmärtämään, että englanniksi on saatavilla runsaasti aineistoa ja valitsemaan niistä omaa oppimistaan edistävää, sisällöltään ja vaikeustasoltaan sopivaa aineistoa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Englanninkielisen aineiston löytäminen	Oppilas osaa kertoa, millaista englanninkielistä hänen omaa oppimistaan edistävää aineistoa on saatavilla.

- kohdekielen ja suomalaisen kulttuurin keskeisiin yhtäläisyyksiin ja eroihin tutustuminen
- keskeisimpiä lapsen arkielämän piirteitä kohdekulttuurissa ja omassa kulttuurissa
- tietoa oman kieli- ja kulttuuritaustan pohjalta myös muiden kielten ja kulttuurin merkityksestä
- viestiminen arkitilanteissa kohdekulttuurille luontevalla tavalla

T5 tutustua yhdessä opetuksen tavoitteisiin ja luoda salliva opiskeluilmapiiri, jossa tärkeintä on viestin välittyminen sekä kannustava yhdessä oppiminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tietoisuus tavoitteista ja toiminta ryhmässä	Oppilas osaa kuvata opiskelun tavoitteita ja osallistuu ryhmän yhteisten tehtävien tekoon.

- vastuullisuus ja yritteliäisyys kielenoppimistilanteissa
- erilaisia pari- ja pienryhmätilanteita kielen opiskelussa
- tiedon hakeminen erilaisista tietolähteistä ja soveltaminen omassa opiskelussa
- uusien sanojen ja rakenteiden käyttäminen omissa tuotoksissa
- omien vahvuuksien ja heikkouksien tunnistaminen kielen opiskelijana
- oman työskentelyn ja kielitaidon eri osa-alueiden arvioiminen

T6 ohjata oppilasta ottamaan vastuuta omasta kielenopiskelustaan ja kannustaa harjaannuttamaan kielitaitoaan rohkeasti ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen sekä kokeilemaan, millaiset tavat oppia kieliä sopivat hänelle parhaiten

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielenopiskelutavoitteiden asettaminen ja löytäminen	Oppilas asettaa tavoitteita kielenopiskelulleen, harjoittelee erilaisia tapoja opiskella kieliä käyttäen myös tieto- ja viestintäteknologiaa, harjaannuttaa ja arvioi taitojaan

- vastuullisuus ja yritteliäisyys kielenoppimistilanteissa
- erilaisia pari- ja pienryhmätilanteita kielen opiskelussa
- tiedon hakeminen erilaisista tietolähteistä ja soveltaminen omassa opiskelussa
- uusien sanojen ja rakenteiden käyttäminen omissa tuotoksissa
- omien vahvuuksien ja heikkouksien tunnistaminen kielen opiskelijana
- oman työskentelyn ja kielitaidon eri osa-alueiden arvioiminen

T7 ohjata oppilasta harjoittelemaan vuorovaikutusta aihepiiriltään monenlaisissa tilanteissa rohkaisten viestinnän jatkumiseen mahdollisista katkoksista huolimatta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Taitotaso A2.1: Oppilas pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa sekä toisinaan ylläpitämään viestintätilannetta.

- tilannesidonnaisten ilmaisujen käyttäminen, kuten lyhyitä vastauksia, kieltoja ja käskyjä ja peruskieliopin aineksia kuten apuverbien käyttöä
- verbit: säännöllinen imperfekti, lyhyiden adjektiivien vertailu, järjestysluvut ja persoonapronominien objekti
- lapsen arkielämää ja rutiininomaisia tapahtumia käsittelevän puheen tai tekstin kaikkein keskeisimmän sisällön ymmärtäminen tilanneyhteyden tukemana
- lyhyen viestin kirjoittaminen kaikkein tutuimmissa, helposti ennakoitavissa olevissa, arkisiin tarpeisiin ja kokemuksiin liittyvissä tilanteissa

T8 rohkaista oppilasta pitämään yllä viestintätilannetta käyttäen monenlaisia viestinnän jatkamisen keinoja

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Viestintästrategioiden käyttö	Taitotaso A2.1: Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään. Oppilas turvautuu harvemmin ei-kielellisiin ilmaisuihin. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä melko usein. Oppilas osaa jonkin verran soveltaa viestintäkumppanin ilmaisuja omassa viestinnässään.

- tilannesidonnaisten ilmaisujen käyttäminen, kuten lyhyitä vastauksia, kieltoja ja käskyjä ja peruskieliopin aineksia kuten apuverbien käyttöä
- verbit: säännöllinen imperfekti, lyhyiden adjektiivien vertailu, järjestysluvut ja persoonapronominien objekti
- lapsen arkielämää ja rutiininomaisia tapahtumia käsittelevän puheen tai tekstin kaikkein keskeisimmän sisällön ymmärtäminen tilanneyhteyden tukemana
- lyhyen viestin kirjoittaminen kaikkein tutuimmissa, helposti ennakoitavissa olevissa, arkisiin tarpeisiin ja kokemuksiin liittyvissä tilanteissa

T9 tukea oppilaan viestinnän kulttuurista sopivuutta tarjoamalla mahdollisuuksia harjoitella monipuolisia sosiaalisia tilanteita

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Taitotaso A2.1: Oppilas selviytyy lyhyistä sosiaalisista tilanteista. Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuotoja sekä esittää kohteliaasti esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä ja vastata sellaisiin.

- tilannesidonnaisten ilmaisujen käyttäminen, kuten lyhyitä vastauksia, kieltoja ja käskyjä ja peruskieliopin aineksia kuten apuverbien käyttöä
- verbit: säännöllinen imperfekti, lyhyiden adjektiivien vertailu, järjestysluvut ja persoonapronominien objekti
- lapsen arkielämää ja rutiininomaisia tapahtumia käsittelevän puheen tai tekstin kaikkein keskeisimmän sisällön ymmärtäminen tilanneyhteyden tukemana
- lyhyen viestin kirjoittaminen kaikkein tutuimmissa, helposti ennakoitavissa olevissa, arkisiin tarpeisiin ja kokemuksiin liittyvissä tilanteissa

T10 ohjata oppilasta työskentelemään vaativuudeltaan monentasoisten puhuttujen ja kirjoitettujen tekstien parissa käyttäen erilaisia ymmärtämisstrategioita

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien tulkintataidot	Taitotaso A2.1: Oppilas ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä selkeää puhetta sisältäviä tekstejä. Oppilas ymmärtää lyhyiden, yksinkertaisten, itseään kiinnostavien viestien ydinsisällön ja tekstin pääajatukset tuttua sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä. Oppilas pystyy hyvin yksinkertaiseen päättelyyn asiayhteyden tukemana.

- tilannesidonnaisten ilmaisujen käyttäminen, kuten lyhyitä vastauksia, kieltoja ja käskyjä ja peruskieliopin aineksia kuten apuverbien käyttöä
- verbit: säännöllinen imperfekti, lyhyiden adjektiivien vertailu, järjestysluvut ja persoonapronominien objekti
- lapsen arkielämää ja rutiininomaisia tapahtumia käsittelevän puheen tai tekstin kaikkein keskeisimmän sisällön ymmärtäminen tilanneyhteyden tukemana
- lyhyen viestin kirjoittaminen kaikkein tutuimmissa, helposti ennakoitavissa olevissa, arkisiin tarpeisiin ja kokemuksiin liittyvissä tilanteissa

T11 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien tuottamistaidot	Taitotaso A2.1: Oppilas pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettisista sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa. Oppilas osaa helposti ennakoitavan perussanaston ja monia keskeisimpiä rakenteita. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.

- tilannesidonnaisten ilmaisujen käyttäminen, kuten lyhyitä vastauksia, kieltoja ja käskyjä ja peruskieliopin aineksia kuten apuverbien käyttöä
- verbit: säännöllinen imperfekti, lyhyiden adjektiivien vertailu, järjestysluvut ja persoonapronominien objekti
- lapsen arkielämää ja rutiininomaisia tapahtumia käsittelevän puheen tai tekstin kaikkein keskeisimmän sisällön ymmärtäminen tilanneyhteyden tukemana
- lyhyen viestin kirjoittaminen kaikkein tutuimmissa, helposti ennakoitavissa olevissa, arkisiin tarpeisiin ja kokemuksiin liittyvissä tilanteissa

Vuosiluokka 6

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tutustutaan kielten ja kulttuurien moninaisuuteen sekä englannin levinneisyyteen mm. internetissä. Pohditaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaa. Hankitaan tietoa kielen ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteisölle. Harjoitellaan arvostavaa kielenkäyttöä vuorovaikutustilanteissa. Kuunnellaan eri kieliä, katsellaan eri tapoja kirjoittaa, tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielestä toiseen. Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän.

- kohdekulttuuriin ja Euroopan ulkopuolisiin kulttuureihin tutustuminen
- viestiminen kohdekulttuurin edustajien kanssa jokapäiväisissä tilanteissa kohdekulttuurille luontevalla tavalla

S2 Kielenopiskelutaidot

Opetellaan suunnittelemaan toimintaa yhdessä, antamaan ja ottamaan vastaan palautetta ja ottamaan vastuuta. Opetellaan tehokkaita kielenopiskelutapoja, kuten uusien sanojen ja rakenteiden aktiivista käyttöä omissa ilmaisuissa, muistiinpainamiskeinoja, tuntemattoman sanan merkityksen päättelemistä asiayhteydestä. Totutellaan arvioimaan omaa kielitaitoa esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua käyttäen.

- syvennetään viestintää arkipäivän puhetilanteissa
- itselle sopivien kielenoppimistaitojen löytäminen, kehittäminen ja arvioiminen
- monipuolisten luku- ja viestintätapojen harjoitteleminen

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan englantia monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä ja toiminta englanninkielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämänpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus, näkökulmana minä, me ja maailma. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä. Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita. Opetellaan löytämään englanninkielistä aineistoa esimerkiksi ympäristöstä, verkosta ja kirjastosta. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan huomioon englannin kielen levinneisyys ja asema globaalin kommunikaation kielenä. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytmiä ja intonaatiota. Harjoitellaan tunnistamaan englannin kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä.

- vastuullisuus ja yritteliäisyys kielenoppimistilanteissa
- pari- ja pienryhmätilanteiden käyttäminen kielen opiskelussa
- itsenäistä tiedonhakua erilaisia lähteitä hyväksikäyttäen
- uusia sanojen ja rakenteiden käyttäminen omissa tuotoksissa

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1	L2
T2	S1	L1, L2
T3	S1	L1, L2
T4	S1	L2, L3
T5	S2	L1, L3
T6	S2	L1, L4, L5, L6
T7	S3	L2, L4, L5, L7
T8	S3	L4
T9	S3	L2, L4
T10	S3	L4
T11	S3	L3, L4, L5, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 ohjata oppilasta havaitsemaan lähiympäristön ja maailman kielellinen ja kulttuurinen runsaus sekä englannin asema globaalin viestinnän kielenä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielellisen ympäristön hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata pääpiirteissään, millaisia kieliä on hänen lähiympäristössään, mitkä ovat maailman eniten puhutut kielet ja miten laajalti levinnyt englannin kieli on.

- kohdekulttuuriin ja Euroopan ulkopuolisiin kulttuureihin tutustuminen
- viestiminen kohdekulttuurin edustajien kanssa jokapäiväisissä tilanteissa kohdekulttuurille luontevalla tavalla

T2 motivoida oppilasta arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaansa sekä maailman kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennakko-oletuksia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

- kohdekulttuuriin ja Euroopan ulkopuolisiin kulttuureihin tutustuminen
- viestiminen kohdekulttuurin edustajien kanssa jokapäiväisissä tilanteissa kohdekulttuurille luontevalla tavalla

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä sekä tukea oppilaan kielellisen päättelykyvyn kehittymistä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielellinen päättely	Oppilas osaa tehdä havaintoja englannin kielen ja äidinkielensä tai muun osaamansa kielen rakenteellisista, sanastollisista tai muista eroista ja yhtäläisyyksistä.

- kohdekulttuuriin ja Euroopan ulkopuolisiin kulttuureihin tutustuminen
- viestiminen kohdekulttuurin edustajien kanssa jokapäiväisissä tilanteissa kohdekulttuurille luontevalla tavalla

T4 ohjata oppilasta ymmärtämään, että englanniksi on saatavilla runsaasti aineistoa ja valitsemaan niistä omaa oppimistaan edistävää, sisällöltään ja vaikeustasoltaan sopivaa aineistoa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Englanninkielisen aineiston löytäminen	Oppilas osaa kertoa, millaista englanninkielistä hänen omaa oppimistaan edistävää aineistoa on saatavilla.

- kohdekulttuuriin ja Euroopan ulkopuolisiin kulttuureihin tutustuminen
- viestiminen kohdekulttuurin edustajien kanssa jokapäiväisissä tilanteissa kohdekulttuurille luontevalla tavalla

T5 tutustua yhdessä opetuksen tavoitteisiin ja luoda salliva opiskeluilmapiiri, jossa tärkeintä on viestin välittyminen sekä kannustava yhdessä oppiminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tietoisuus tavoitteista ja toiminta ryhmässä	Oppilas osaa kuvata opiskelun tavoitteita ja osallistuu ryhmän yhteisten tehtävien tekoon.

- syvennetään viestintää arkipäivän puhetilanteissa
- itselle sopivien kielenoppimistaitojen löytäminen, kehittäminen ja arvioiminen
- monipuolisten luku- ja viestintätapojen harjoitteleminen

T6 ohjata oppilasta ottamaan vastuuta omasta kielenopiskelustaan ja kannustaa harjaannuttamaan kielitaitoaan rohkeasti ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen sekä kokeilemaan, millaiset tavat oppia kieliä sopivat hänelle parhaiten

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielenopiskelutavoitteiden asettaminen ja löytäminen	Oppilas asettaa tavoitteita kielenopiskelulleen, harjoittelee erilaisia tapoja opiskella kieliä käyttäen myös tieto- ja viestintäteknologiaa, harjaannuttaa ja arvioi taitojaan

- syvennetään viestintää arkipäivän puhetilanteissa
- itselle sopivien kielenoppimistaitojen löytäminen, kehittäminen ja arvioiminen
- monipuolisten luku- ja viestintätapojen harjoitteleminen

T7 ohjata oppilasta harjoittelemaan vuorovaikutusta aihepiiriltään monenlaisissa tilanteissa rohkaisten viestinnän jatkumiseen mahdollisista katkoksista huolimatta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Taitotaso A2.1: Oppilas pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa sekä toisinaan ylläpitämään viestintätilannetta.

- vastuullisuus ja yritteliäisyys kielenoppimistilanteissa
- pari- ja pienryhmätilanteiden käyttäminen kielen opiskelussa
- itsenäistä tiedonhakua erilaisia lähteitä hyväksikäyttäen
- uusia sanojen ja rakenteiden käyttäminen omissa tuotoksissa

T8 rohkaista oppilasta pitämään yllä viestintätilannetta käyttäen monenlaisia viestinnän jatkamisen keinoja

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Viestintästrategioiden käyttö	Taitotaso A2.1: Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään. Oppilas turvautuu harvemmin ei-kielellisiin ilmaisuihin. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä melko usein. Oppilas osaa jonkin verran soveltaa viestintäkumppanin ilmaisuja omassa viestinnässään.

- vastuullisuus ja yritteliäisyys kielenoppimistilanteissa
- pari- ja pienryhmätilanteiden käyttäminen kielen opiskelussa
- itsenäistä tiedonhakua erilaisia lähteitä hyväksikäyttäen
- uusia sanojen ja rakenteiden käyttäminen omissa tuotoksissa

T9 tukea oppilaan viestinnän kulttuurista sopivuutta tarjoamalla mahdollisuuksia harjoitella monipuolisia sosiaalisia tilanteita

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Taitotaso A2.1: Oppilas selviytyy lyhyistä sosiaalisista tilanteista. Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuotoja sekä esittää kohteliaasti esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä ja vastata sellaisiin.

- vastuullisuus ja yritteliäisyys kielenoppimistilanteissa
- pari- ja pienryhmätilanteiden käyttäminen kielen opiskelussa
- itsenäistä tiedonhakua erilaisia lähteitä hyväksikäyttäen
- uusia sanojen ja rakenteiden käyttäminen omissa tuotoksissa

T10 ohjata oppilasta työskentelemään vaativuudeltaan monentasoisten puhuttujen ja kirjoitettujen tekstien parissa käyttäen erilaisia ymmärtämisstrategioita

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien tulkintataidot	Taitotaso A2.1: Oppilas ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä selkeää puhetta sisältäviä tekstejä. Oppilas ymmärtää lyhyiden, yksinkertaisten, itseään kiinnostavien viestien ydinsisällön ja tekstin pääajatukset tuttua sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä. Oppilas pystyy hyvin yksinkertaiseen päättelyyn asiayhteyden tukemana.

- vastuullisuus ja yritteliäisyys kielenoppimistilanteissa
- pari- ja pienryhmätilanteiden käyttäminen kielen opiskelussa
- itsenäistä tiedonhakua erilaisia lähteitä hyväksikäyttäen
- uusia sanojen ja rakenteiden käyttäminen omissa tuotoksissa

T11 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien tuottamistaidot	Taitotaso A2.1: Oppilas pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettisista sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa. Oppilas osaa helposti ennakoitavan perussanaston ja monia keskeisimpiä rakenteita. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.

- vastuullisuus ja yritteliäisyys kielenoppimistilanteissa
- pari- ja pienryhmätilanteiden käyttäminen kielen opiskelussa
- itsenäistä tiedonhakua erilaisia lähteitä hyväksikäyttäen
- uusia sanojen ja rakenteiden käyttäminen omissa tuotoksissa

34.6.3. Toinen kotimainen kieli

Oppiaineen tehtävä

Kieli on oppimisen ja ajattelun edellytys. Kieli on mukana kaikessa koulun toiminnassa, ja jokainen opettaja on kielen opettaja. Kielten opiskelu edistää ajattelutaitojen kehittymistä. Se antaa aineksia monikielisen ja -kulttuurisen identiteetin muodostumiselle ja arvostamiselle. Sanavaraston ja rakenteiden karttuessa myös vuorovaikutus- ja tiedonhankintataidot kehittyvät. Kielten opiskelussa on runsaasti sijaa ilolle, leikillisyydelle ja luovuudelle.

Toisen kotimaisen kielen opetus on osa kielikasvatusta ja johdatusta kielitietoisuuteen. Oppilaissa herätetään kiinnostus kouluyhteisön ja ympäröivän maailman kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen ja heitä rohkaistaan viestimään autenttisissa kieliympäristöissä. Koulussa ohjataan arvostamaan eri kieliä, niiden puhujia ja erilaisia kulttuureita. Sukupuolten tasa-arvoa kielivalinnoissa ja kielten opiskelussa vahvistetaan erilaisia oppilaita kiinnostavalla kielivalintatiedotuksella, rohkaisemalla oppilaita tekemään aidosti itseään kiinnostavia valintoja sukupuolesta riippumatta, käsittelemällä opetuksessa monipuolisesti erilaisia aiheita sekä käyttämällä vaihtelevia ja toiminnallisia työtapoja.

Toisen kotimaisen kielen opiskelu valmistaa oppilaita suunnitelmalliseen ja luovaan työskentelyyn erilaisissa kokoonpanoissa. Oppilaille ja oppilasryhmille luodaan mahdollisuuksia verkostoitumiseen ja yhteydenpitoon ihmisten kanssa myös eri puolilla Pohjoismaita. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa yhden luontevan mahdollisuuden toteuttaa kieltenopetusta autenttisista tilanteista ja oppilaiden viestintätarpeista lähtien. Opetus antaa myös valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen.

Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää niitä rohkeasti. Oppilaille annetaan mahdollisuus edetä yksilöllisesti ja saada tarpeen mukaan tukea oppimiselleen. Opetus järjestetään niin, että myös muita nopeammin etenevät tai kieltä entuudestaan osaavat voivat edistyä.

Kielten opetuksessa kehitetään monilukutaitoa ja käsitellään erilaisia tekstejä. Lasten ja nuorten erilaiset kiinnostuksen kohteet otetaan huomioon tekstien valinnassa. Opetuksessa luodaan siltoja myös eri kielten välille sekä oppilaiden vapaa-ajan kielenkäyttöön. Oppilaita ohjataan hakemaan osaamillaan kielillä tietoa.

Ruotsin kieli, B1-oppimäärä

Ruotsin kieli, B1-oppimäärä vuosiluokilla 3-6

Vuosiluokilla 3 – 6 kaikilla oppilailla on äidinkielen lisäksi opetusta vähintään kahdessa muussa kielessä: yhteisessä A1-kielessä sekä B1- kielessä ja mahdollisesti myös A2-kielessä, joka on A-kielen valinnainen oppimäärä.

Ruotsin kielen B1-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. Leikin, laulun, pelillisyyden ja draaman

avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri viestintäkanavia ja -välineitä. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja -kulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Ruotsin kieltä käytetään aina kun se on mahdollista.

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä.Hyödynnetään monipuolisesti eri työtapoja ja yhdessä oppimista erilaisissa oppimisympäristöissä. Englannin ja mahdollisen saksan kielen opiskelusta hyväksi havaittujen oppimisstrategioiden käyttäminen voi helpottaa uuden kielen omaksumista. Ruotsin kieltä rohkaistaan puhumaan aina, kun se on mahdollista.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki ruotsin kielen B1-oppimäärässä vuosiluokilla 3-6

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Runsas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä. Oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai ruotsin kieltä entuudestaan osaaville oppilaille.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki järjestetään yksilöllisesti tarpeen mukaan.

Oppilaan oppimisen arviointi ruotsin kielen B1-oppimäärässä vuosiluokilla 3-6

Arviointi ja palaute on luonteeltaan oppimista ohjaavaa ja kannustavaa ja antaa oppilaille mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Monipuolinen arviointi tarjoaa mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan myös oppilaille, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.

Ruotsin kielen sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaiden osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää ruotsin kielen B1-oppimäärän valtakunnallisia arviointikriteereitä. Opinnoissa edistymisen kannalta on keskeistä, että oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itse- ja vertaisarvioinnin keinoin ja että arviointi kohdistuu kaikkiin arvioitaviin tavoitteisiin. Arvioinnissa otetaan huomioon kaikki kielitaidon osa-alueet. Niiden arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen.

- Arviointi ja palaute on luonteeltaan oppimista ohjaavaa ja kannustavaa ja antaa oppilaille mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Arvioitiin sisältyy itsearviointi, kielenopiskelu - ja vuorovaikutustaidot, taito tulkita ja tuottaa tekstejä sekä kulttuurituntemus.
- Oppimistulosta arvioitaessa (sanallinen/numeerinen) opettaja arvioi osaamista suhteessa oppiaineen tavoitteisiin.
- 6.luokan osaamisen tason arviointia varten käytetään valtakunnallisia arviointikriteerejä.

Vuosiluokka 6

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tarkastellaan ja verrataan ruotsin kielen ja entuudestaan tuttujen kielten tärkeimpiä yhtäläisyyksiä ja eroja.

- ruotsin ja englannin (mahdollisesti vapaaehtoisen saksan) kielten yhtäläisyyksien ja erojen tarkasteleminen
- suomen ja ruotsin asema kansalliskielinä
- ruotsin kielen vaikutus suomen kieleen
- suomenruotsin ja ruotsinruotsin eroja

S2 Kielenopiskelutaidot

Asetetaan tavoitteita ja suunnitellaan toimintaa yhdessä. Selvitetään, missä ruotsin taitoa tarvitaan ja missä sitä voi käyttää. Opetellaan huomaamaan, miten ruotsin kieli näkyy erilaisissa arkisissa yhteyksissä.

- oppimisprosessin painottaminen: tunnista, ymmärrä, treenaa, sovella, yhdessä uuden luominen (Bloomin taksonomian sovellus)
- kielenopiskelutaitojen kehittäminen: pääpaino suullistavassa työskentelyssä
- ruotsin kielen käyttäminen: missä voi käyttää, mitä hyötyä tulevaisuudessa
- ruotsin kieli ympärillämme

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten aihepiirien yhteydessä, kuten minä itse, perheeni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto. Lisäksi valitaan yhdessä kiinnostavia kielenkäytön aihepiirejä. Opetellaan ruotsin kielen tärkeimmät suomesta poikkeavat foneettiset merkit ja niiden luonteva ääntäminen. Harjoitellaan erilaisia vuorovaikutustilanteita.

- tärkeimmät suomen kielestä poikkeavat foneettiset merkit ja ääntäminen
- sanaston ja rakenteiden opetteleminen
- erilaisten viestintätilanteiden ja kohteliaisuuden ilmaisujen harjoitteleminen
- tilanneyhteyden avulla helposti ennakoitavasta tekstistä selviytyminen
- puhumisen ja kirjoittamisen harjoitteleminen

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1	L1, L2, L4
T2	S1	L2
T3	S2	L1, L3, L5
T4	S2	L3, L5
T5	S3	L4
T6	S3	L4
T7	S3	L4
T8	S3	L4
T9	S3	L4

Vuosiluokan tavoitteet

T1 auttaa oppilasta jäsentämään käsitystään kaikkien osaamiensa kielten keskinäisestä suhteesta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielten keskinäissuhteiden hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata, mihin kielikuntiin hänen osaamansa ja opiskelemansa kielet kuuluvat.

- ruotsin ja englannin (mahdollisesti vapaaehtoisen saksan) kielten yhtäläisyyksien ja erojen tarkasteleminen
- suomen ja ruotsin asema kansalliskielinä
- ruotsin kielen vaikutus suomen kieleen
- suomenruotsin ja ruotsinruotsin eroja

T2 tutustuttaa oppilas suomen ja ruotsin asemaan kansalliskielinä sekä ruotsin kielen vaikutukseen suomen kieleen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ruotsin kielen aseman ja merkityksen tunteminen Suomessa	Oppilas osaa nimetä syitä, joiden vuoksi Suomessa käytetään ruotsia ja mainita ruotsista suomeen lainautuneita sanoja.

- ruotsin ja englannin (mahdollisesti vapaaehtoisen saksan) kielten yhtäläisyyksien ja erojen tarkasteleminen
- suomen ja ruotsin asema kansalliskielinä
- ruotsin kielen vaikutus suomen kieleen
- suomenruotsin ja ruotsinruotsin eroja

T3 ohjata oppilasta harjaannuttamaan viestinnällisiä taitojaan sallivassa opiskeluilmapiirissä ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen sekä ottamaan vastuuta opiskelustaan ja arvioimaan osaamistaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Toiminta opiskelutilanteessa	Oppilas harjaannuttaa ruotsin taitoaan ryhmässä myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen, huolehtii kotitehtävistään sekä osallistuu ryhmän työskentelyyn myönteisellä tavalla. Oppilas osaa arvioida ruotsin taitonsa kehittymistä suhteellisen realistisesti.

- oppimisprosessin painottaminen: tunnista, ymmärrä, treenaa, sovella, yhdessä uuden luominen (Bloomin taksonomian sovellus)
- kielenopiskelutaitojen kehittäminen: pääpaino suullistavassa työskentelyssä
- ruotsin kielen käyttäminen: missä voi käyttää, mitä hyötyä tulevaisuudessa
- ruotsin kieli ympärillämme

T4 rohkaista oppilasta näkemään ruotsin taito tärkeänä osana elinikäistä oppimista ja oman kielivarannon karttumista ja rohkaista ruotsinkielisten oppimisympäristöjen löytämiseen ja hyödyntämiseen myös koulun ulkopuolella

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ruotsin kielen käyttöalueiden ja –mahdollisuuksien tunnistaminen omassa elämässä	Oppilas osaa mainita joitakin ruotsin kielen käyttöalueita ja -mahdollisuuksia.

- oppimisprosessin painottaminen: tunnista, ymmärrä, treenaa, sovella, yhdessä uuden luominen (Bloomin taksonomian sovellus)
- kielenopiskelutaitojen kehittäminen: pääpaino suullistavassa työskentelyssä
- ruotsin kielen käyttäminen: missä voi käyttää, mitä hyötyä tulevaisuudessa
- ruotsin kieli ympärillämme

T5 ohjata oppilasta harjoittelemaan erilaisia, erityisesti suullisia viestintätilanteita

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Taitotaso: A1.2: Oppilas selviytyy satunnaisesti yleisimmin toistuvista, rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppaniin.

- tärkeimmät suomen kielestä poikkeavat foneettiset merkit ja ääntäminen
- sanaston ja rakenteiden opetteleminen
- erilaisten viestintätilanteiden ja kohteliaisuuden ilmaisujen harjoitteleminen
- tilanneyhteyden avulla helposti ennakoitavasta tekstistä selviytyminen

- puhumisen ja kirjoittamisen harjoitteleminen

T6 rohkaista oppilasta käyttämään viestinsä perille saamiseksi monenlaisia, myös ei-kielellisiä keinoja ja pyytämään tarvittaessa toistoa ja hidastusta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Viestintästrategioiden käyttö	Taitotaso: A1.2: Oppilas tukeutuu viestinnässään kaikkein keskeisimpiin sanoihin ja ilmauksiin. Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja ja osaa pyytää toistamista tai hidastamista.

- tärkeimmät suomen kielestä poikkeavat foneettiset merkit ja ääntäminen
- sanaston ja rakenteiden opetteleminen
- erilaisten viestintätilanteiden ja kohteliaisuuden ilmaisujen harjoitteleminen
- tilanneyhteyden avulla helposti ennakoitavasta tekstistä selviytyminen
- puhumisen ja kirjoittamisen harjoitteleminen

T7 ohjata oppilasta harjoittelemaan erilaisia kohteliaisuuden ilmauksia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Taitotaso: A1.2: Oppilas osaa käyttää muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.

- tärkeimmät suomen kielestä poikkeavat foneettiset merkit ja ääntäminen
- sanaston ja rakenteiden opetteleminen
- erilaisten viestintätilanteiden ja kohteliaisuuden ilmaisujen harjoitteleminen
- tilanneyhteyden avulla helposti ennakoitavasta tekstistä selviytyminen
- puhumisen ja kirjoittamisen harjoitteleminen

T8 rohkaista oppilasta ottamaan selvää tilanneyhteyden avulla helposti ennakoitavasta ja ikätasolleen sopivasta puheesta tai kirjoitetusta tekstistä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien tulkintataidot	Taitotaso A1.1: Oppilas ymmärtää harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutaman sanan mittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta. Oppilas tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.

- tärkeimmät suomen kielestä poikkeavat foneettiset merkit ja ääntäminen
- sanaston ja rakenteiden opetteleminen
- erilaisten viestintätilanteiden ja kohteliaisuuden ilmaisujen harjoitteleminen

- tilanneyhteyden avulla helposti ennakoitavasta tekstistä selviytyminen
- puhumisen ja kirjoittamisen harjoitteleminen

T9 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa hyvin pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien tuottamistaidot	Taitotaso A1.1: Oppilas osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen harjoiteltuja sanoja ja opeteltuja vakioilmaisuja. Oppilas ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi. Oppilas osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.

- tärkeimmät suomen kielestä poikkeavat foneettiset merkit ja ääntäminen
- sanaston ja rakenteiden opetteleminen
- erilaisten viestintätilanteiden ja kohteliaisuuden ilmaisujen harjoitteleminen
- tilanneyhteyden avulla helposti ennakoitavasta tekstistä selviytyminen
- puhumisen ja kirjoittamisen harjoitteleminen

34.6.4. Matematiikka

Matematiikan tehtävä

Matematiikan opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden loogista, täsmällistä ja luovaa matemaattista ajattelua. Opetus luo pohjan matemaattisten käsitteiden ja rakenteiden ymmärtämiselle sekä kehittää oppilaiden kykyä käsitellä tietoa ja ratkaista ongelmia. Matematiikan kumulatiivisesta luonteesta johtuen opetus etenee systemaattisesti. Konkretia ja toiminnallisuus ovat keskeinen osa matematiikan opetusta ja opiskelua. Oppimista tuetaan hyödyntämällä tieto- ja viestintäteknologiaa.

Matematiikan opetus tukee oppilaiden myönteistä asennetta matematiikkaa kohtaan sekä positiivista minäkuvaa matematiikan oppijoina. Se kehittää myös viestintä-, vuorovaikutus- ja yhteistyötaitoja. Matematiikan opiskelu on tavoitteellista ja pitkäjänteistä toimintaa, jossa oppilaat ottavat vastuuta omasta oppimisestaan.

Opetus ohjaa oppilaita ymmärtämään matematiikan hyödyllisyyden omassa elämässään ja laajemmin yhteiskunnassa. Opetus kehittää oppilaiden kykyä käyttää ja soveltaa matematiikkaa monipuolisesti.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 3-6

Vuosiluokkien 3–6 *matematiikan opetuksessa tarjotaan kokemuksia, joita oppilaat hyödyntävät matemaattisten käsitteiden ja rakenteiden muodostamisessa. Opetus kehittää oppilaiden taitoja esittää matemaattista ajatteluaan ja ratkaisujaan eri tavoilla ja välineillä. Monipuolisten ongelmien ratkaisu yksin ja ryhmässä sekä erilaisten ratkaisutapojen vertailu ovat opetuksessa keskeistä. Matematiikan opetuksessa varmennetaan ja laajennetaan oppilaiden lukukäsitteen ja kymmenjärjestelmän ymmärtämistä. Lisäksi kehitetään laskutaidon sujuvuutta.*

- Opetuksessa varmennetaan ja laajennetaan oppilaiden lukukäsitteen ja kymmenjärjestelmän ymmärtämistä.
- Kehitetään laskutaidon sujuvuutta.

Matematiikan oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Opetuksen lähtökohtana käytetään oppilaille tuttuja ja kiinnostavia aiheita ja ongelmia. Matematiikkaa opiskellaan edelleen oppimisympäristössä, jossa konkretisointi ja välineet ovat keskeisessä asemassa. Välineet tulee olla helposti saatavilla. Opetuksessa käytetään vaihtelevia työtapoja. Oppilailla on mahdollisuus vaikuttaa työtapojen valintaan. Työskennellään sekä yhdessä että itsenäisesti. Oppimispelit ja -leikit ovat yksi tärkeä ja oppilaita motivoiva työtapa. Tieto- ja viestintäteknologiaa sekä laskinta hyödynnetään opetuksessa ja opiskelussa.

- Matematiikkaa opiskellaan oppimisympäristössä, jossa konkretisointi ja välineet ovat keskeisessä asemassa.
- Opetuksessa käytetään vaihtelevia työtapoja.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki matematiikassa vuosiluokilla 3-6

Jokaisella oppilaalla on mahdollisuus saada opetusta myös aiempien vuosiluokkien keskeisimmistä sisällöistä, jos hän ei hallitse niitä riittävästi. Lisäksi annetaan ennakoivaa tukea uusien sisältöjen oppimiseksi. Matematiikan oppimiselle on varattava riittävästi aikaa ja tuen on oltava systemaattista. Oppilaiden matematiikan osaamista ja taitojen kehittymistä seurataan jatkuvasti. Tarjottava tuki antaa oppilaille mahdollisuuden kehittää taitojaan niin, että myönteinen asenne ja kyvykkyyden tunne vahvistuvat. Oppilaille tarjotaan sopivia välineitä oppimisen tueksi ja heille tarjotaan mahdollisuuksia oivaltaa ja ymmärtää itse. Jokaiselle oppilaalle turvataan mahdollisuus riittävään harjoitteluun.

Taitavia oppilaita tuetaan tarjoamalla heille vaihtoehtoisia työskentelymuotoja ja rikastuttamalla käsiteltäviä sisältöjä. Sisältöalueita voivat olla esimerkiksi lukujen ominaisuudet, erilaiset lukujonot, geometria, luova ongelmanratkaisu ja matematiikan sovellukset.

- Oppilaalla on mahdollisuus saada opetusta myös aiempien vuosiluokkien keskeisimmistä sisällöistä, jos hän ei hallitse niitä riittävästi.
- Lisäksi annetaan ennakoivaa tukea uusien sisältöjen oppimiseksi.

Oppilaan oppimisen arviointi matematiikassa vuosiluokilla 3-6

Vuosiluokilla 3-6 oppimisen arvioinnin päätehtävänä lukuvuoden aikana on tukea ja edistää oppilaiden matemaattisen ajattelun ja osaamisen kehittymistä kaikilla tavoitealueilla. Arviointi on monipuolista ja palaute ohjaavaa ja rakentavaa. Ne tukevat oppilaiden matemaattisten taitojen kehittymistä ja rohkaisevat tarvittaessa uuteen yrittämiseen. Oppilaita ohjataan arvioimaan omaa oppimistaan ja tiedostamaan vahvuuksiaan. Palaute auttaa oppilaita ymmärtämään, mitä tietoja ja taitoja tulisi edelleen kehittää ja miten. Lisäksi oppilaita ohjataan kiinnittämään huomiota tapaansa työskennellä sekä tiedostamaan asennettaan matematiikan opiskelua kohtaan.

Oppilailta edellytetään aiempaa enemmän matemaattisen ajattelunsa esilletuomista puheen, välineiden, piirtämisen ja kirjallisen työskentelyn avulla. Arvioinnin kohteena ovat tekemisen tapa, ratkaisujen oikeellisuus sekä taito soveltaa opittua.

Yhdessä työskenneltäessä arvioidaan sekä ryhmän jäsenten että koko ryhmän toimintaa ja tuotosta. Palautteella ohjataan oppilaita ymmärtämään jokaisen ryhmän jäsenen työskentelyn ja kehittymisen merkitys. Oppilaita ohjataan tuotosten ja toiminnan arvioimiseen.

- Arviointi on monipuolista ja palaute ohjaavaa ja rakentavaa.
- Arvioinnin kohteena ovat tekemisen tapa, ratkaisujen oikeellisuus sekä taito soveltaa opittua.
- Osaamisen tason arviointi (sanallinen arvio/arvosana) perustuu opetussuunnitelman tavoitteisiin.

- 6. luokan osaamisen tason arviointi perustuu valtakunnallisiin arviointikireteereihin.

Vuosiluokka 3

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Ajattelun taidot

Kehitetään oppilaiden taitoja löytää yhtäläisyyksiä, eroja ja säännönmukaisuuksia. Syvennetään taitoa vertailla, luokitella ja asettaa järjestykseen, etsiä vaihtoehtoja systemaattisesti, havaita syy- ja seuraussuhteita sekä yhteyksiä matematiikassa. Suunnitellaan ja toteutetaan ohjelmia graafisessa ohjelmointiympäristössä.

- loogista ajattelua vaativia toimintoja: luokittelua, vertailua, järjestämistä, mittaamista ja rakentamista
- todistamisen pohjustaminen: perustellut arvaukset ja kokeilut
- ajattelua tukevien piirrosten ja välineiden käyttöä
- koodaaminen

S2 Luvut ja laskutoimitukset

Syvennetään ja varmennetaan oppilaiden ymmärrys kymmenjärjestelmästä. Käsitystä lukujen rakenteesta, yhteyksistä ja jaollisuudesta monipuolistetaan tutkimalla ja luokittelemalla lukuja.

Harjaannutetaan taitoa laskea peruslaskutoimituksia päässä. Harjoitellaan yhteen- ja vähennyslaskualgoritmeja sekä varmistetaan niiden osaaminen. Varmistetaan kertolaskun käsitteen ymmärtäminen ja opitaan kertotaulut 6-9. Varmistetaan kertotaulujen 1-10 osaaminen. Harjoitellaan kertolaskualgoritmia ja varmistetaan sen osaaminen. Opiskellaan jakolaskua sekä sisältö- että ositusjakotilanteissa. Harjoitellaan lukuyksiköittäin jakamista. Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä.

Oppilaita ohjataan pyöristämään lukuja ja laskemaan likiarvoilla siten, että he oppivat arvioimaan tuloksen suuruusluokan. Kaikkia laskutoimituksia harjoitellaan monipuolisissa tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä.

Pohjustetaan negatiivisen luvun käsite ja laajennetaan lukualuetta negatiivisilla kokonaisluvuilla. Opitaan murtoluvun käsite ja harjoitellaan murtolukujen peruslaskutoimituksia eri tilanteissa. Kerto- ja jakolaskussa pitäydytään luonnollisella luvulla kertomisessa ja jakamisessa. Perehdytään desimaalilukuihin osana kymmenjärjestelmää ja harjoitellaan peruslaskutoimituksia desimaaliluvuilla. Perehdytään prosentin käsitteeseen. Pohjustetaan prosenttiluvun ja -arvon ymmärtämistä ja harjoitellaan niiden laskemista yksinkertaisissa tapauksissa. Hyödynnetään murtoluvun, desimaaliluvun ja prosentin välisiä yhteyksiä.

- yhteen -ja vähennyslaskua, päässä -ja allekkainlasku
- kertolaskua, kertotaulut 1- 10, vaihdannaisuus, allekkainkertolasku
- jakolaskua, sisältö - ja ositusjako, lukuyksiköittäin jakaminen
- kellonajat
- murtoluvun käsite, samannimisten murtolukujen yhteen- ja vähennyslaskua ja suuruusvertailua

S3 Algebra

Tutkitaan lukujonon säännönmukaisuutta sekä jatketaan lukujonoa säännön mukaan. Tutustutaan tuntemattoman käsitteeseen. Tutkitaan yhtälöä ja etsitään yhtälön ratkaisuja päättelemällä ja kokeilemalla.

- lausekkeen käsite
- lukujonotaidot

S4 Geometria ja mittaaminen

Rakennetaan, piirretään, tutkitaan ja luokitellaan kappaleita ja kuvioita. Luokitellaan kappaleet lieriöihin, kartioihin ja muihin kappaleisiin. Tutustutaan tarkemmin suorakulmaiseen särmiöön, ympyrälieriöön, ympyräpohjaiseen kartioon ja pyramidiin. Luokitellaan tasokuviot monikulmioihin ja muihin kuvioihin sekä tutkitaan niiden ominaisuuksia. Perehdytään tarkemmin kolmioihin, nelikulmioihin ja ympyrään. Perehdytään pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteisiin. Harjoitellaan kulmien piirtämistä, mittaamista ja luokittelemista.

Tarkastellaan symmetriaa suoran suhteen. Ohjataan oppilaita havaitsemaan myös kierto- ja siirtosymmetrioita ympäristössä esimerkiksi osana taidetta.

Käsitellään koordinaatistosta ensin ensimmäinen neljännes ja laajennetaan sitten kaikkiin neljänneksiin.

Tutustutaan mittakaavan käsitteeseen ja käytetään sitä suurennoksissa ja pienennöksissä. Ohjataan oppilaita hyödyntämään mittakaavaa kartan käytössä.

Harjoitellaan mittaamista ja kiinnitetään huomiota mittaustarkkuuteen, mittaustuloksen arviointiin ja mittauksen tarkistamiseen. Mitataan ja lasketaan erimuotoisten kuvioiden piirejä ja pinta-aloja sekä suorakulmaisten särmiöiden tilavuuksia. Ohjataan oppilaita ymmärtämään, miten mittayksikköjärjestelmä rakentuu. Harjoitellaan yksikönmuunnoksia yleisimmin käytetyillä mittayksiköillä.

- kulmat, monikulmiot
- piirin ja pinta-alan laskeminen
- pituuden mittaaminen ja pituuden yksiköitä

S5 Tietojenkäsittely, tilastot ja todennäköisyys

Kehitetään oppilaiden taitoja kerätä tietoa järjestelmällisesti kiinnostavista aihepiireistä. Tallennetaan ja esitetään tietoa taulukoiden ja diagrammien avulla. Käsitellään tilastollisista tunnusluvuista suurin ja pienin arvo, keskiarvo ja tyyppiarvo.

Tutustutaan todennäköisyyteen arkitilanteiden perusteella päättelemällä, onko tapahtuma mahdoton, mahdollinen vai varma.

- tietojen etsiminen, kerääminen, tallentaminen ja esittäminen
- todennäköisyys arkitilanteissa

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L3, L5
T2	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L4
T3	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L3, L4, L5
T4	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L2, L4, L5
T5	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L4, L5
T6	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L3
T7	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L4
T8	S2	L1, L4
T9	S2	L1, L4
T10	S2	L1, L3, L6
T11	S4	L4, L5
T12	S4	L1, L3, L6
T13	S5	L4, L5
T14	S1	L1, L4, L5, L6

Vuosiluokan tavoitteet

T1 pitää yllä oppilaan innostusta ja kiinnostusta matematiikkaa kohtaan sekä tukea myönteistä minäkuvaa ja itseluottamusta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvion tai arvosanan muodostamiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia

- lausekkeen käsite
- lukujonotaidot

- yhteen -ja vähennyslaskua, päässä -ja allekkainlasku
- kertolaskua, kertotaulut 1- 10, vaihdannaisuus, allekkainkertolasku
- jakolaskua, sisältö - ja ositusjako, lukuyksiköittäin jakaminen
- kellonajat
- murtoluvun käsite, samannimisten murtolukujen yhteen- ja vähennyslaskua ja suuruusvertailua

- kulmat, monikulmiot
- piirin ja pinta-alan laskeminen
- pituuden mittaaminen ja pituuden yksiköitä

- loogista ajattelua vaativia toimintoja: luokittelua, vertailua, järjestämistä, mittaamista ja rakentamista
- todistamisen pohjustaminen: perustellut arvaukset ja kokeilut

- ajattelua tukevien piirrosten ja välineiden käyttöä
- koodaaminen

- tietojen etsiminen, kerääminen, tallentaminen ja esittäminen
- todennäköisyys arkitilanteissa

T2 ohjata oppilasta havaitsemaan yhteyksiä oppimiensa asioiden välillä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Opittujen asioiden yhteydet	Oppilas tunnistaa ja antaa esimerkkejä oppimiensa asioiden välisistä yhteyksistä

- tietojen etsiminen, kerääminen, tallentaminen ja esittäminen
- todennäköisyys arkitilanteissa

- lausekkeen käsite
- lukujonotaidot

- yhteen -ja vähennyslaskua, päässä -ja allekkainlasku
- kertolaskua, kertotaulut 1- 10, vaihdannaisuus, allekkainkertolasku
- jakolaskua, sisältö - ja ositusjako, lukuyksiköittäin jakaminen
- kellonajat
- murtoluvun käsite, samannimisten murtolukujen yhteen- ja vähennyslaskua ja suuruusvertailua

- kulmat, monikulmiot
- piirin ja pinta-alan laskeminen
- pituuden mittaaminen ja pituuden yksiköitä

- loogista ajattelua vaativia toimintoja: luokittelua, vertailua, järjestämistä, mittaamista ja rakentamista
- todistamisen pohjustaminen: perustellut arvaukset ja kokeilut
- ajattelua tukevien piirrosten ja välineiden käyttöä
- koodaaminen

T3 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan esittää kysymyksiä ja tehdä perusteltuja päätelmiä havaintojensa pohjalta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kysymysten esittäminen ja päättelytaidot	Oppilas osaa esittää matematiikan kannalta mielekkäitä kysymyksiä ja päätelmiä.

- tietojen etsiminen, kerääminen, tallentaminen ja esittäminen
- todennäköisyys arkitilanteissa

- yhteen -ja vähennyslaskua, päässä -ja allekkainlasku
- kertolaskua, kertotaulut 1- 10, vaihdannaisuus, allekkainkertolasku
- jakolaskua, sisältö - ja ositusjako, lukuyksiköittäin jakaminen
- kellonajat
- murtoluvun käsite, samannimisten murtolukujen yhteen- ja vähennyslaskua ja suuruusvertailua

- lausekkeen käsite
- lukujonotaidot

- kulmat, monikulmiot
- piirin ja pinta-alan laskeminen
- pituuden mittaaminen ja pituuden yksiköitä

- loogista ajattelua vaativia toimintoja: luokittelua, vertailua, järjestämistä, mittaamista ja rakentamista
- todistamisen pohjustaminen: perustellut arvaukset ja kokeilut
- ajattelua tukevien piirrosten ja välineiden käyttöä
- koodaaminen

T4 kannustaa oppilasta esittämään päättelyään ja ratkaisujaan muille konkreettisin välinein, piirroksin, suullisesti ja kirjallisesti myös tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ratkaisujen ja päätelmien esittäminen	Oppilas esittää ratkaisujaan ja päätelmiään eri tavoin.

- kulmat, monikulmiot
- piirin ja pinta-alan laskeminen
- pituuden mittaaminen ja pituuden yksiköitä

- lausekkeen käsite
- lukujonotaidot

- tietojen etsiminen, kerääminen, tallentaminen ja esittäminen
- todennäköisyys arkitilanteissa

- loogista ajattelua vaativia toimintoja: luokittelua, vertailua, järjestämistä, mittaamista ja rakentamista
- todistamisen pohjustaminen: perustellut arvaukset ja kokeilut
- ajattelua tukevien piirrosten ja välineiden käyttöä
- koodaaminen

- yhteen -ja vähennyslaskua, päässä -ja allekkainlasku
- kertolaskua, kertotaulut 1- 10, vaihdannaisuus, allekkainkertolasku
- jakolaskua, sisältö - ja ositusjako, lukuyksiköittäin jakaminen
- kellonajat

- murtoluvun käsite, samannimisten murtolukujen yhteen- ja vähennyslaskua ja suuruusvertailua

T5 ohjata ja tukea oppilasta ongelmanratkaisutaitojen kehittämisessä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ongelmaratkaisutaidot	Oppilas käyttää ongelmanratkaisussaan erilaisia strategioita.

- kulmat, monikulmiot
- piirin ja pinta-alan laskeminen
- pituuden mittaaminen ja pituuden yksiköitä

- tietojen etsiminen, kerääminen, tallentaminen ja esittäminen
- todennäköisyys arkitilanteissa

- lausekkeen käsite
- lukujonotaidot

- loogista ajattelua vaativia toimintoja: luokittelua, vertailua, järjestämistä, mittaamista ja rakentamista
- todistamisen pohjustaminen: perustellut arvaukset ja kokeilut
- ajattelua tukevien piirrosten ja välineiden käyttöä
- koodaaminen

- yhteen -ja vähennyslaskua, päässä -ja allekkainlasku
- kertolaskua, kertotaulut 1- 10, vaihdannaisuus, allekkainkertolasku
- jakolaskua, sisältö - ja ositusjako, lukuyksiköittäin jakaminen
- kellonajat
- murtoluvun käsite, samannimisten murtolukujen yhteen- ja vähennyslaskua ja suuruusvertailua

T6 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan arvioida ratkaisun järkevyyttä ja tuloksen mielekkyyttä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Taito arvioida ratkaisua	Oppilas osaa pääsääntöisesti arvioida ratkaisun järkevyyttä ja tuloksen mielekkyyttä.

- kulmat, monikulmiot
- piirin ja pinta-alan laskeminen
- pituuden mittaaminen ja pituuden yksiköitä

- yhteen -ja vähennyslaskua, päässä -ja allekkainlasku
- kertolaskua, kertotaulut 1- 10, vaihdannaisuus, allekkainkertolasku
- jakolaskua, sisältö - ja ositusjako, lukuyksiköittäin jakaminen
- kellonajat

- murtoluvun käsite, samannimisten murtolukujen yhteen- ja vähennyslaskua ja suuruusvertailua

- lausekkeen käsite
- lukujonotaidot

- tietojen etsiminen, kerääminen, tallentaminen ja esittäminen
- todennäköisyys arkitilanteissa

- loogista ajattelua vaativia toimintoja: luokittelua, vertailua, järjestämistä, mittaamista ja rakentamista
- todistamisen pohjustaminen: perustellut arvaukset ja kokeilut
- ajattelua tukevien piirrosten ja välineiden käyttöä
- koodaaminen

T7 ohjata oppilasta käyttämään ja ymmärtämään matemaattisia käsitteitä ja merkintöjä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Matemaattisten käsitteiden ymmärtäminen ja käyttö	Oppilas käyttää pääsääntöisesti oikeita käsitteitä ja merkintöjä.

- lausekkeen käsite
- lukujonotaidot

- tietojen etsiminen, kerääminen, tallentaminen ja esittäminen
- todennäköisyys arkitilanteissa

- kulmat, monikulmiot
- piirin ja pinta-alan laskeminen
- pituuden mittaaminen ja pituuden yksiköitä

- loogista ajattelua vaativia toimintoja: luokittelua, vertailua, järjestämistä, mittaamista ja rakentamista
- todistamisen pohjustaminen: perustellut arvaukset ja kokeilut
- ajattelua tukevien piirrosten ja välineiden käyttöä
- koodaaminen

- yhteen -ja vähennyslaskua, päässä -ja allekkainlasku
- kertolaskua, kertotaulut 1- 10, vaihdannaisuus, allekkainkertolasku
- jakolaskua, sisältö - ja ositusjako, lukuyksiköittäin jakaminen
- kellonajat
- murtoluvun käsite, samannimisten murtolukujen yhteen- ja vähennyslaskua ja suuruusvertailua

T8 tukea ja ohjata oppilasta vahvistamaan ja laajentamaan ymmärrystään kymmenjärjestelmästä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kymmenjärjestelmän ymmärtäminen	Oppilas hallitsee kymmenjärjestelmän periaatteen, myös desimaalilukujen osalta.

- yhteen -ja vähennyslaskua, päässä -ja allekkainlasku
- kertolaskua, kertotaulut 1- 10, vaihdannaisuus, allekkainkertolasku
- jakolaskua, sisältö - ja ositusjako, lukuyksiköittäin jakaminen
- kellonajat
- murtoluvun käsite, samannimisten murtolukujen yhteen- ja vähennyslaskua ja suuruusvertailua

T9 tukea oppilasta lukukäsitteen kehittymisessä positiivisiin rationaalilukuihin ja negatiivisiin kokonaislukuihin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Lukukäsite	Oppilas osaa käyttää positiivisia rationaalilukuja ja negatiivisia kokonaislukuja.

- yhteen -ja vähennyslaskua, päässä -ja allekkainlasku
- kertolaskua, kertotaulut 1- 10, vaihdannaisuus, allekkainkertolasku
- jakolaskua, sisältö - ja ositusjako, lukuyksiköittäin jakaminen
- kellonajat
- murtoluvun käsite, samannimisten murtolukujen yhteen- ja vähennyslaskua ja suuruusvertailua

T10 opastaa oppilasta saavuttamaan sujuva laskutaito päässä ja kirjallisesti hyödyntäen laskutoimitusten ominaisuuksia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Laskutaidot ja peruslaskutoimitusten ominaisuuksien hyödyntäminen	Oppilas laskee melko sujuvasti päässä ja kirjallisesti.

- yhteen -ja vähennyslaskua, päässä -ja allekkainlasku
- kertolaskua, kertotaulut 1- 10, vaihdannaisuus, allekkainkertolasku
- jakolaskua, sisältö - ja ositusjako, lukuyksiköittäin jakaminen
- kellonajat
- murtoluvun käsite, samannimisten murtolukujen yhteen- ja vähennyslaskua ja suuruusvertailua

T11 ohjata oppilasta havainnoimaan ja kuvailemaan kappaleiden ja kuvioiden geometrisia ominaisuuksia sekä tutustuttaa oppilas geometrisiin käsitteisiin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Geometrian käsitteet ja geometristen ominaisuuksien havainnointi	Oppilas osaa luokitella ja tunnistaa kappaleita ja kuvioita. Oppilas osaa käyttää mittakaavaa sekä tunnistaa suoran ja pisteen suhteen symmetrisiä kuvioita.

- kulmat, monikulmiot
- piirin ja pinta-alan laskeminen
- pituuden mittaaminen ja pituuden yksiköitä

T12 ohjata oppilasta arvioimaan mittauskohteen suuruutta ja valitsemaan mittaamiseen sopivan välineen ja mittayksikön sekä pohtimaan mittaustuloksen järkevyyttä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Mittaaminen	Oppilas osaa valita sopivan mittavälineen, mitata ja arvioida mittaustuloksen järkevyyttä. Oppilas osaa laskea pinta-aloja ja tilavuuksia. Hän hallitsee yleisimmät mittayksikkömuunnokset.

- kulmat, monikulmiot
- piirin ja pinta-alan laskeminen
- pituuden mittaaminen ja pituuden yksiköitä

T13 ohjata oppilasta laatimaan ja tulkitsemaan taulukoita ja diagrammeja sekä käyttämään tilastollisia tunnuslukuja sekä tarjota kokemuksia todennäköisyydestä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Taulukoiden ja diagrammien laatiminen ja tulkinta	Oppilas osaa laatia taulukon annetusta aineistosta sekä tulkita taulukoita ja diagrammeja. Oppilas osaa laskea keskiarvon ja määrittää tyyppiarvon.

- tietojen etsiminen, kerääminen, tallentaminen ja esittäminen
- todennäköisyys arkitilanteissa

T14 innostaa oppilasta laatimaan toimintaohjeita tietokoneohjelmina graafisessa ohjelmointiympäristössä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ohjelmointi graafisessa ohjelmointiympäristössä	Oppilas osaa ohjelmoida toimivan ohjelman graafisessa ohjelmointiympäristössä.

- loogista ajattelua vaativia toimintoja: luokittelua, vertailua, järjestämistä, mittaamista ja rakentamista
- todistamisen pohjustaminen: perustellut arvaukset ja kokeilut
- ajattelua tukevien piirrosten ja välineiden käyttöä
- koodaaminen

Vuosiluokka 4

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Ajattelun taidot

Kehitetään oppilaiden taitoja löytää yhtäläisyyksiä, eroja ja säännönmukaisuuksia. Syvennetään taitoa vertailla, luokitella ja asettaa järjestykseen, etsiä vaihtoehtoja systemaattisesti, havaita syy- ja seuraussuhteita sekä yhteyksiä matematiikassa. Suunnitellaan ja toteutetaan ohjelmia graafisessa ohjelmointiympäristössä.

- loogista ajattelua vaativia toimintoja, kuten luokittelua, vertailua, järjestämistä, mittaamista ja rakentamista
- todistamisen pohjustaminen: perustellut arvaukset ja kokeilut
- ajattelua tukevien piirrosten ja välineiden käyttöä
- koodaaminen

S2 Luvut ja laskutoimitukset

Syvennetään ja varmennetaan oppilaiden ymmärrys kymmenjärjestelmästä. Käsitystä lukujen rakenteesta, yhteyksistä ja jaollisuudesta monipuolistetaan tutkimalla ja luokittelemalla lukuja.

Harjaannutetaan taitoa laskea peruslaskutoimituksia päässä. Harjoitellaan yhteen- ja vähennyslaskualgoritmeja sekä varmistetaan niiden osaaminen. Varmistetaan kertolaskun käsitteen ymmärtäminen ja opitaan kertotaulut 6-9. Varmistetaan kertotaulujen 1-10 osaaminen. Harjoitellaan kertolaskualgoritmia ja varmistetaan sen osaaminen. Opiskellaan jakolaskua sekä sisältö- että ositusjakotilanteissa. Harjoitellaan lukuyksiköittäin jakamista. Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä.

Oppilaita ohjataan pyöristämään lukuja ja laskemaan likiarvoilla siten, että he oppivat arvioimaan tuloksen suuruusluokan. Kaikkia laskutoimituksia harjoitellaan monipuolisissa tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä.

Pohjustetaan negatiivisen luvun käsite ja laajennetaan lukualuetta negatiivisilla kokonaisluvuilla. Opitaan murtoluvun käsite ja harjoitellaan murtolukujen peruslaskutoimituksia eri tilanteissa. Kerto- ja jakolaskussa pitäydytään luonnollisella luvulla kertomisessa ja jakamisessa. Perehdytään desimaalilukuihin osana kymmenjärjestelmää ja harjoitellaan peruslaskutoimituksia desimaaliluvuilla. Perehdytään prosentin käsitteeseen. Pohjustetaan prosenttiluvun ja -arvon ymmärtämistä ja harjoitellaan niiden laskemista yksinkertaisissa tapauksissa. Hyödynnetään murtoluvun, desimaaliluvun ja prosentin välisiä yhteyksiä.

- laskujärjestys
- kertolasku
- jakolasku
- murtoluvut
- desimaaliluvut
- negatiiviset luvut

S3 Algebra

Tutkitaan lukujonon säännönmukaisuutta sekä jatketaan lukujonoa säännön mukaan. Tutustutaan tuntemattoman käsitteeseen. Tutkitaan yhtälöä ja etsitään yhtälön ratkaisuja päättelemällä ja kokeilemalla.

- lausekkeen käsite
- lukujonojen tulkitseminen ja kirjoittaminen
- säännönmukaisuuksia, suhteita ja riippuvuuksia

S4 Geometria ja mittaaminen

Rakennetaan, piirretään, tutkitaan ja luokitellaan kappaleita ja kuvioita. Luokitellaan kappaleet lieriöihin, kartioihin ja muihin kappaleisiin. Tutustutaan tarkemmin suorakulmaiseen särmiöön, ympyrälieriöön, ympyräpohjaiseen kartioon ja pyramidiin. Luokitellaan tasokuviot monikulmioihin ja muihin kuvioihin sekä tutkitaan niiden ominaisuuksia. Perehdytään tarkemmin kolmioihin, nelikulmioihin ja ympyrään. Perehdytään pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteisiin. Harjoitellaan kulmien piirtämistä, mittaamista ja luokittelemista.

Tarkastellaan symmetriaa suoran suhteen. Ohjataan oppilaita havaitsemaan myös kierto- ja siirtosymmetrioita ympäristössä esimerkiksi osana taidetta.

Käsitellään koordinaatistosta ensin ensimmäinen neljännes ja laajennetaan sitten kaikkiin neljänneksiin.

Tutustutaan mittakaavan käsitteeseen ja käytetään sitä suurennoksissa ja pienennöksissä. Ohjataan oppilaita hyödyntämään mittakaavaa kartan käytössä.

Harjoitellaan mittaamista ja kiinnitetään huomiota mittaustarkkuuteen, mittaustuloksen arviointiin ja mittauksen tarkistamiseen. Mitataan ja lasketaan erimuotoisten kuvioiden piirejä ja pinta-aloja sekä suorakulmaisten särmiöiden tilavuuksia. Ohjataan oppilaita ymmärtämään, miten mittayksikköjärjestelmä rakentuu. Harjoitellaan yksikönmuunnoksia yleisimmin käytetyillä mittayksiköillä.

- kulmat, monikulmiot, suora
- mittaaminen: pituus, massa, tilavuus, aika
- koordinaatisto
- suurennoksia ja pienennöksiä, mittakaava, symmetria, yhtenevyys
- ympyrä
- piiri ja pinta-ala
- kuvioiden ja kappaleiden geometristen ominaisuuksien tutkiminen

S5 Tietojenkäsittely, tilastot ja todennäköisyys

Kehitetään oppilaiden taitoja kerätä tietoa järjestelmällisesti kiinnostavista aihepiireistä. Tallennetaan ja esitetään tietoa taulukoiden ja diagrammien avulla. Käsitellään tilastollisista tunnusluvuista suurin ja pienin arvo, keskiarvo ja tyyppiarvo.

Tutustutaan todennäköisyyteen arkitilanteiden perusteella päättelemällä, onko tapahtuma mahdoton, mahdollinen vai varma.

- tietojen etsiminen, kerääminen, tallentaminen ja esittäminen
- todennäköisyys arkitilanteissa
- yksinkertaisten taulukoiden ja diagrammien lukeminen

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L3, L5
T2	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L4
T3	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L3, L4, L5
T4	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L2, L4, L5
T5	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L4, L5
T6	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L3
T7	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L4
T8	S2	L1, L4
T9	S2	L1, L4
T10	S2	L1, L3, L6
T11	S4	L4, L5
T12	S4	L1, L3, L6
T13	S5	L4, L5
T14	S1	L1, L4, L5, L6

Vuosiluokan tavoitteet

T1 pitää yllä oppilaan innostusta ja kiinnostusta matematiikkaa kohtaan sekä tukea myönteistä minäkuvaa ja itseluottamusta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvion tai arvosanan muodostamiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia

- loogista ajattelua vaativia toimintoja, kuten luokittelua, vertailua, järjestämistä, mittaamista ja rakentamista
- todistamisen pohjustaminen: perustellut arvaukset ja kokeilut
- ajattelua tukevien piirrosten ja välineiden käyttöä
- koodaaminen

- tietojen etsiminen, kerääminen, tallentaminen ja esittäminen
- todennäköisyys arkitilanteissa
- yksinkertaisten taulukoiden ja diagrammien lukeminen

- kulmat, monikulmiot, suora
- mittaaminen: pituus, massa, tilavuus, aika
- koordinaatisto
- suurennoksia ja pienennöksiä, mittakaava, symmetria, yhtenevyys
- ympyrä
- piiri ja pinta-ala
- kuvioiden ja kappaleiden geometristen ominaisuuksien tutkiminen

- laskujärjestys
- kertolasku
- jakolasku
- murtoluvut
- desimaaliluvut
- negatiiviset luvut

- lausekkeen käsite
- lukujonojen tulkitseminen ja kirjoittaminen
- säännönmukaisuuksia, suhteita ja riippuvuuksia

T2 ohjata oppilasta havaitsemaan yhteyksiä oppimiensa asioiden välillä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Opittujen asioiden yhteydet	Oppilas tunnistaa ja antaa esimerkkejä oppimiensa asioiden välisistä yhteyksistä

- tietojen etsiminen, kerääminen, tallentaminen ja esittäminen
- todennäköisyys arkitilanteissa
- yksinkertaisten taulukoiden ja diagrammien lukeminen

- loogista ajattelua vaativia toimintoja, kuten luokittelua, vertailua, järjestämistä, mittaamista ja rakentamista
- todistamisen pohjustaminen: perustellut arvaukset ja kokeilut
- ajattelua tukevien piirrosten ja välineiden käyttöä
- koodaaminen

- kulmat, monikulmiot, suora
- mittaaminen: pituus, massa, tilavuus, aika
- koordinaatisto
- suurennoksia ja pienennöksiä, mittakaava, symmetria, yhtenevyys
- ympyrä
- piiri ja pinta-ala
- kuvioiden ja kappaleiden geometristen ominaisuuksien tutkiminen

- laskujärjestys
- kertolasku
- jakolasku
- murtoluvut
- desimaaliluvut
- negatiiviset luvut

- lausekkeen käsite
- lukujonojen tulkitseminen ja kirjoittaminen
- säännönmukaisuuksia, suhteita ja riippuvuuksia

T3 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan esittää kysymyksiä ja tehdä perusteltuja päätelmiä havaintojensa pohjalta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kysymysten esittäminen ja päättelytaidot	Oppilas osaa esittää matematiikan kannalta mielekkäitä kysymyksiä ja päätelmiä.

- laskujärjestys
- kertolasku
- jakolasku
- murtoluvut
- desimaaliluvut
- negatiiviset luvut

- lausekkeen käsite
- lukujonojen tulkitseminen ja kirjoittaminen
- säännönmukaisuuksia, suhteita ja riippuvuuksia

- loogista ajattelua vaativia toimintoja, kuten luokittelua, vertailua, järjestämistä, mittaamista ja rakentamista
- todistamisen pohjustaminen: perustellut arvaukset ja kokeilut
- ajattelua tukevien piirrosten ja välineiden käyttöä
- koodaaminen

- tietojen etsiminen, kerääminen, tallentaminen ja esittäminen
- todennäköisyys arkitilanteissa
- yksinkertaisten taulukoiden ja diagrammien lukeminen

- kulmat, monikulmiot, suora
- mittaaminen: pituus, massa, tilavuus, aika
- koordinaatisto
- suurennoksia ja pienennöksiä, mittakaava, symmetria, yhtenevyys
- ympyrä
- piiri ja pinta-ala
- kuvioiden ja kappaleiden geometristen ominaisuuksien tutkiminen

T4 kannustaa oppilasta esittämään päättelyään ja ratkaisujaan muille konkreettisin välinein, piirroksin, suullisesti ja kirjallisesti myös tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ratkaisujen ja päätelmien esittäminen	Oppilas esittää ratkaisujaan ja päätelmiään eri tavoin.

- lausekkeen käsite
- lukujonojen tulkitseminen ja kirjoittaminen
- säännönmukaisuuksia, suhteita ja riippuvuuksia

- laskujärjestys
- kertolasku
- jakolasku
- murtoluvut

- desimaaliluvut
- negatiiviset luvut

- loogista ajattelua vaativia toimintoja, kuten luokittelua, vertailua, järjestämistä, mittaamista ja rakentamista
- todistamisen pohjustaminen: perustellut arvaukset ja kokeilut
- ajattelua tukevien piirrosten ja välineiden käyttöä
- koodaaminen

- tietojen etsiminen, kerääminen, tallentaminen ja esittäminen
- todennäköisyys arkitilanteissa
- yksinkertaisten taulukoiden ja diagrammien lukeminen

- kulmat, monikulmiot, suora
- mittaaminen: pituus, massa, tilavuus, aika
- koordinaatisto
- suurennoksia ja pienennöksiä, mittakaava, symmetria, yhtenevyys
- ympyrä
- piiri ja pinta-ala
- kuvioiden ja kappaleiden geometristen ominaisuuksien tutkiminen

T5 ohjata ja tukea oppilasta ongelmanratkaisutaitojen kehittämisessä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ongelmaratkaisutaidot	Oppilas käyttää ongelmanratkaisussaan erilaisia strategioita.

- laskujärjestys
- kertolasku
- jakolasku
- murtoluvut
- desimaaliluvut
- negatiiviset luvut

- kulmat, monikulmiot, suora
- mittaaminen: pituus, massa, tilavuus, aika
- koordinaatisto
- suurennoksia ja pienennöksiä, mittakaava, symmetria, yhtenevyys
- ympyrä
- piiri ja pinta-ala
- kuvioiden ja kappaleiden geometristen ominaisuuksien tutkiminen

- loogista ajattelua vaativia toimintoja, kuten luokittelua, vertailua, järjestämistä, mittaamista ja rakentamista
- todistamisen pohjustaminen: perustellut arvaukset ja kokeilut
- ajattelua tukevien piirrosten ja välineiden käyttöä
- koodaaminen

- tietojen etsiminen, kerääminen, tallentaminen ja esittäminen
- todennäköisyys arkitilanteissa
- yksinkertaisten taulukoiden ja diagrammien lukeminen

- lausekkeen käsite
- lukujonojen tulkitseminen ja kirjoittaminen
- säännönmukaisuuksia, suhteita ja riippuvuuksia

T6 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan arvioida ratkaisun järkevyyttä ja tuloksen mielekkyyttä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Taito arvioida ratkaisua	Oppilas osaa pääsääntöisesti arvioida ratkaisun järkevyyttä ja tuloksen mielekkyyttä.

- lausekkeen käsite
- lukujonojen tulkitseminen ja kirjoittaminen
- säännönmukaisuuksia, suhteita ja riippuvuuksia

- laskujärjestys
- kertolasku
- jakolasku
- murtoluvut
- desimaaliluvut
- negatiiviset luvut

- loogista ajattelua vaativia toimintoja, kuten luokittelua, vertailua, järjestämistä, mittaamista ja rakentamista
- todistamisen pohjustaminen: perustellut arvaukset ja kokeilut
- ajattelua tukevien piirrosten ja välineiden käyttöä
- koodaaminen

- tietojen etsiminen, kerääminen, tallentaminen ja esittäminen
- todennäköisyys arkitilanteissa
- yksinkertaisten taulukoiden ja diagrammien lukeminen

- kulmat, monikulmiot, suora
- mittaaminen: pituus, massa, tilavuus, aika
- koordinaatisto
- suurennoksia ja pienennöksiä, mittakaava, symmetria, yhtenevyys
- ympyrä
- piiri ja pinta-ala
- kuvioiden ja kappaleiden geometristen ominaisuuksien tutkiminen

T7 ohjata oppilasta käyttämään ja ymmärtämään matemaattisia käsitteitä ja merkintöjä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Matemaattisten käsitteiden ymmärtäminen ja käyttö	Oppilas käyttää pääsääntöisesti oikeita käsitteitä ja merkintöjä.

- loogista ajattelua vaativia toimintoja, kuten luokittelua, vertailua, järjestämistä, mittaamista ja rakentamista
- todistamisen pohjustaminen: perustellut arvaukset ja kokeilut
- ajattelua tukevien piirrosten ja välineiden käyttöä
- koodaaminen

- tietojen etsiminen, kerääminen, tallentaminen ja esittäminen
- todennäköisyys arkitilanteissa
- yksinkertaisten taulukoiden ja diagrammien lukeminen

- kulmat, monikulmiot, suora
- mittaaminen: pituus, massa, tilavuus, aika
- koordinaatisto
- suurennoksia ja pienennöksiä, mittakaava, symmetria, yhtenevyys
- ympyrä
- piiri ja pinta-ala
- kuvioiden ja kappaleiden geometristen ominaisuuksien tutkiminen

- lausekkeen käsite
- lukujonojen tulkitseminen ja kirjoittaminen
- säännönmukaisuuksia, suhteita ja riippuvuuksia

- laskujärjestys
- kertolasku
- jakolasku
- murtoluvut
- desimaaliluvut
- negatiiviset luvut

T8 tukea ja ohjata oppilasta vahvistamaan ja laajentamaan ymmärrystään kymmenjärjestelmästä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kymmenjärjestelmän ymmärtäminen	Oppilas hallitsee kymmenjärjestelmän periaatteen, myös desimaalilukujen osalta.

- laskujärjestys
- kertolasku
- jakolasku
- murtoluvut
- desimaaliluvut
- negatiiviset luvut

T9 tukea oppilasta lukukäsitteen kehittymisessä positiivisiin rationaalilukuihin ja negatiivisiin kokonaislukuihin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Lukukäsite	Oppilas osaa käyttää positiivisia rationaalilukuja ja negatiivisia kokonaislukuja.

- laskujärjestys
- kertolasku
- jakolasku
- murtoluvut
- desimaaliluvut
- negatiiviset luvut

T10 opastaa oppilasta saavuttamaan sujuva laskutaito päässä ja kirjallisesti hyödyntäen laskutoimitusten ominaisuuksia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Laskutaidot ja peruslaskutoimitusten ominaisuuksien hyödyntäminen	Oppilas laskee melko sujuvasti päässä ja kirjallisesti.

- laskujärjestys
- kertolasku
- jakolasku
- murtoluvut
- desimaaliluvut
- negatiiviset luvut

T11 ohjata oppilasta havainnoimaan ja kuvailemaan kappaleiden ja kuvioiden geometrisia ominaisuuksia sekä tutustuttaa oppilas geometrisiin käsitteisiin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Geometrian käsitteet ja geometristen ominaisuuksien havainnointi	Oppilas osaa luokitella ja tunnistaa kappaleita ja kuvioita. Oppilas osaa käyttää mittakaavaa sekä tunnistaa suoran ja pisteen suhteen symmetrisiä kuvioita.

- kulmat, monikulmiot, suora
- mittaaminen: pituus, massa, tilavuus, aika
- koordinaatisto
- suurennoksia ja pienennöksiä, mittakaava, symmetria, yhtenevyys
- ympyrä
- piiri ja pinta-ala
- kuvioiden ja kappaleiden geometristen ominaisuuksien tutkiminen

T12 ohjata oppilasta arvioimaan mittauskohteen suuruutta ja valitsemaan mittaamiseen sopivan välineen ja mittayksikön sekä pohtimaan mittaustuloksen järkevyyttä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Mittaaminen	Oppilas osaa valita sopivan mittavälineen, mitata ja arvioida mittaustuloksen järkevyyttä. Oppilas osaa laskea pinta-aloja ja tilavuuksia. Hän hallitsee yleisimmät mittayksikkömuunnokset.

- kulmat, monikulmiot, suora
- mittaaminen: pituus, massa, tilavuus, aika
- koordinaatisto
- suurennoksia ja pienennöksiä, mittakaava, symmetria, yhtenevyys
- ympyrä
- piiri ja pinta-ala
- kuvioiden ja kappaleiden geometristen ominaisuuksien tutkiminen

T13 ohjata oppilasta laatimaan ja tulkitsemaan taulukoita ja diagrammeja sekä käyttämään tilastollisia tunnuslukuja sekä tarjota kokemuksia todennäköisyydestä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Taulukoiden ja diagrammien laatiminen ja tulkinta	Oppilas osaa laatia taulukon annetusta aineistosta sekä tulkita taulukoita ja diagrammeja. Oppilas osaa laskea keskiarvon ja määrittää tyyppiarvon.

- tietojen etsiminen, kerääminen, tallentaminen ja esittäminen
- todennäköisyys arkitilanteissa
- yksinkertaisten taulukoiden ja diagrammien lukeminen

T14 innostaa oppilasta laatimaan toimintaohjeita tietokoneohjelmina graafisessa ohjelmointiympäristössä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ohjelmointi graafisessa ohjelmointiympäristössä	Oppilas osaa ohjelmoida toimivan ohjelman graafisessa ohjelmointiympäristössä.

- loogista ajattelua vaativia toimintoja, kuten luokittelua, vertailua, järjestämistä, mittaamista ja rakentamista
- todistamisen pohjustaminen: perustellut arvaukset ja kokeilut
- ajattelua tukevien piirrosten ja välineiden käyttöä
- koodaaminen

Vuosiluokka 5

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Ajattelun taidot

Kehitetään oppilaiden taitoja löytää yhtäläisyyksiä, eroja ja säännönmukaisuuksia. Syvennetään taitoa vertailla, luokitella ja asettaa järjestykseen, etsiä vaihtoehtoja systemaattisesti, havaita syy- ja seuraussuhteita sekä yhteyksiä matematiikassa. Suunnitellaan ja toteutetaan ohjelmia graafisessa ohjelmointiympäristössä.

- loogista ajattelua vaativia toimintoja, kuten luokittelua, vertailua, järjestämistä, mittaamista ja rakentamista
- todistamisen pohjustaminen: perustellut arvaukset ja kokeilut
- ongelmanratkaisun menetelmiä
- ajattelua tukevien piirrosten ja välineiden käyttöä
- koodaaminen

S2 Luvut ja laskutoimitukset

Syvennetään ja varmennetaan oppilaiden ymmärrys kymmenjärjestelmästä. Käsitystä lukujen rakenteesta, yhteyksistä ja jaollisuudesta monipuolistetaan tutkimalla ja luokittelemalla lukuja.

Harjaannutetaan taitoa laskea peruslaskutoimituksia päässä. Harjoitellaan yhteen- ja vähennyslaskualgoritmeja sekä varmistetaan niiden osaaminen. Varmistetaan kertolaskun käsitteen ymmärtäminen ja opitaan kertotaulut 6-9. Varmistetaan kertotaulujen 1-10 osaaminen. Harjoitellaan kertolaskualgoritmia ja varmistetaan sen osaaminen. Opiskellaan jakolaskua sekä sisältö- että ositusjakotilanteissa. Harjoitellaan lukuyksiköittäin jakamista. Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä.

Oppilaita ohjataan pyöristämään lukuja ja laskemaan likiarvoilla siten, että he oppivat arvioimaan tuloksen suuruusluokan. Kaikkia laskutoimituksia harjoitellaan monipuolisissa tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä.

Pohjustetaan negatiivisen luvun käsite ja laajennetaan lukualuetta negatiivisilla kokonaisluvuilla. Opitaan murtoluvun käsite ja harjoitellaan murtolukujen peruslaskutoimituksia eri tilanteissa. Kerto- ja jakolaskussa pitäydytään luonnollisella luvulla kertomisessa ja jakamisessa. Perehdytään desimaalilukuihin osana kymmenjärjestelmää ja harjoitellaan peruslaskutoimituksia desimaaliluvuilla. Perehdytään prosentin käsitteeseen. Pohjustetaan prosenttiluvun ja -arvon ymmärtämistä ja harjoitellaan niiden laskemista yksinkertaisissa tapauksissa. Hyödynnetään murtoluvun, desimaaliluvun ja prosentin välisiä yhteyksiä.

- peruslaskutoimitusten varmentaminen, jaollisuus
- laskujärjestys, sulkeiden käyttö
- murtoluvut: erinimisten murtolukujen yhteen- ja vähennyslaskua sekä kertominen ja jakaminen luonnollisella luvulla
- desimaaliluvut: kertominen ja jakaminen luonnollisella luvulla
- laskutoimitusten tulosten arviointi, tarkistaminen ja pyöristäminen

S3 Algebra

Tutkitaan lukujonon säännönmukaisuutta sekä jatketaan lukujonoa säännön mukaan. Tutustutaan tuntemattoman käsitteeseen. Tutkitaan yhtälöä ja etsitään yhtälön ratkaisuja päättelemällä ja kokeilemalla.

- lausekkeen käsite
- lukujonojen tulkitseminen ja kirjoittaminen

- säännönmukaisuuksia, suhteita ja riippuvuuksia
- yhtälö ja epäyhtälö

S4 Geometria ja mittaaminen

Rakennetaan, piirretään, tutkitaan ja luokitellaan kappaleita ja kuvioita. Luokitellaan kappaleet lieriöihin, kartioihin ja muihin kappaleisiin. Tutustutaan tarkemmin suorakulmaiseen särmiöön, ympyrälieriöön, ympyräpohjaiseen kartioon ja pyramidiin. Luokitellaan tasokuviot monikulmioihin ja muihin kuvioihin sekä tutkitaan niiden ominaisuuksia. Perehdytään tarkemmin kolmioihin, nelikulmioihin ja ympyrään. Perehdytään pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteisiin. Harjoitellaan kulmien piirtämistä, mittaamista ja luokittelemista.

Tarkastellaan symmetriaa suoran suhteen. Ohjataan oppilaita havaitsemaan myös kierto- ja siirtosymmetrioita ympäristössä esimerkiksi osana taidetta.

Käsitellään koordinaatistosta ensin ensimmäinen neljännes ja laajennetaan sitten kaikkiin neljänneksiin.

Tutustutaan mittakaavan käsitteeseen ja käytetään sitä suurennoksissa ja pienennöksissä. Ohjataan oppilaita hyödyntämään mittakaavaa kartan käytössä.

Harjoitellaan mittaamista ja kiinnitetään huomiota mittaustarkkuuteen, mittaustuloksen arviointiin ja mittauksen tarkistamiseen. Mitataan ja lasketaan erimuotoisten kuvioiden piirejä ja pinta-aloja sekä suorakulmaisten särmiöiden tilavuuksia. Ohjataan oppilaita ymmärtämään, miten mittayksikköjärjestelmä rakentuu. Harjoitellaan yksikönmuunnoksia yleisimmin käytetyillä mittayksiköillä.

- kuviot ja kappaleet
- kulman mittaaminen ja piirtäminen
- erilaisten monikulmioiden tutkiminen ja luokittelu
- piiri ja pinta-ala
- ympyrä
- mittayksiköitä
- mittakaava

S5 Tietojenkäsittely, tilastot ja todennäköisyys

Kehitetään oppilaiden taitoja kerätä tietoa järjestelmällisesti kiinnostavista aihepiireistä. Tallennetaan ja esitetään tietoa taulukoiden ja diagrammien avulla. Käsitellään tilastollisista tunnusluvuista suurin ja pienin arvo, keskiarvo ja tyyppiarvo.

Tutustutaan todennäköisyyteen arkitilanteiden perusteella päättelemällä, onko tapahtuma mahdoton, mahdollinen vai varma.

- tietojen etsiminen, kerääminen, tallentaminen ja esittäminen
- koordinaatisto
- yksinkertaisten taulukoiden ja diagrammien lukeminen
- keskiarvon käsite ja laskeminen
- tietojen luokittelu ja järjestäminen
- todennäköisyys arkitilanteissa

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L3, L5
T2	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L4
T3	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L3, L4, L5
T4	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L2, L4, L5
T5	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L4, L5
T6	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L3
T7	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L4
T8	S2	L1, L4
T9	S2	L1, L4
T10	S2	L1, L3, L6
T11	S4	L4, L5
T12	S4	L1, L3, L6
T13	S5	L4, L5
T14	S1	L1, L4, L5, L6

Vuosiluokan tavoitteet

T1 pitää yllä oppilaan innostusta ja kiinnostusta matematiikkaa kohtaan sekä tukea myönteistä minäkuvaa ja itseluottamusta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvion tai arvosanan muodostamiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia

- tietojen etsiminen, kerääminen, tallentaminen ja esittäminen
- koordinaatisto
- yksinkertaisten taulukoiden ja diagrammien lukeminen
- keskiarvon käsite ja laskeminen
- tietojen luokittelu ja järjestäminen
- todennäköisyys arkitilanteissa

- peruslaskutoimitusten varmentaminen, jaollisuus
- laskujärjestys, sulkeiden käyttö
- murtoluvut: erinimisten murtolukujen yhteen- ja vähennyslaskua sekä kertominen ja jakaminen luonnollisella luvulla
- desimaaliluvut: kertominen ja jakaminen luonnollisella luvulla
- laskutoimitusten tulosten arviointi, tarkistaminen ja pyöristäminen

- lausekkeen käsite
- lukujonojen tulkitseminen ja kirjoittaminen
- säännönmukaisuuksia, suhteita ja riippuvuuksia
- yhtälö ja epäyhtälö

- loogista ajattelua vaativia toimintoja, kuten luokittelua, vertailua, järjestämistä, mittaamista ja rakentamista
- todistamisen pohjustaminen: perustellut arvaukset ja kokeilut
- ongelmanratkaisun menetelmiä
- ajattelua tukevien piirrosten ja välineiden käyttöä
- koodaaminen

- kuviot ja kappaleet
- kulman mittaaminen ja piirtäminen
- erilaisten monikulmioiden tutkiminen ja luokittelu
- piiri ja pinta-ala
- ympyrä
- mittayksiköitä
- mittakaava

T2 ohjata oppilasta havaitsemaan yhteyksiä oppimiensa asioiden välillä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Opittujen asioiden yhteydet	Oppilas tunnistaa ja antaa esimerkkejä oppimiensa asioiden välisistä yhteyksistä

- tietojen etsiminen, kerääminen, tallentaminen ja esittäminen
- koordinaatisto
- yksinkertaisten taulukoiden ja diagrammien lukeminen
- keskiarvon käsite ja laskeminen
- tietojen luokittelu ja järjestäminen
- todennäköisyys arkitilanteissa

- kuviot ja kappaleet
- kulman mittaaminen ja piirtäminen
- erilaisten monikulmioiden tutkiminen ja luokittelu
- piiri ja pinta-ala
- ympyrä
- mittayksiköitä
- mittakaava

- peruslaskutoimitusten varmentaminen, jaollisuus
- laskujärjestys, sulkeiden käyttö
- murtoluvut: erinimisten murtolukujen yhteen- ja vähennyslaskua sekä kertominen ja jakaminen luonnollisella luvulla
- desimaaliluvut: kertominen ja jakaminen luonnollisella luvulla
- laskutoimitusten tulosten arviointi, tarkistaminen ja pyöristäminen

- lausekkeen käsite
- lukujonojen tulkitseminen ja kirjoittaminen
- säännönmukaisuuksia, suhteita ja riippuvuuksia
- yhtälö ja epäyhtälö

- loogista ajattelua vaativia toimintoja, kuten luokittelua, vertailua, järjestämistä, mittaamista ja rakentamista

- todistamisen pohjustaminen: perustellut arvaukset ja kokeilut
- ongelmanratkaisun menetelmiä
- ajattelua tukevien piirrosten ja välineiden käyttöä
- koodaaminen

T3 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan esittää kysymyksiä ja tehdä perusteltuja päätelmiä havaintojensa pohjalta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kysymysten esittäminen ja päättelytaidot	Oppilas osaa esittää matematiikan kannalta mielekkäitä kysymyksiä ja päätelmiä.

- tietojen etsiminen, kerääminen, tallentaminen ja esittäminen
- koordinaatisto
- yksinkertaisten taulukoiden ja diagrammien lukeminen
- keskiarvon käsite ja laskeminen
- tietojen luokittelu ja järjestäminen
- todennäköisyys arkitilanteissa

- kuviot ja kappaleet
- kulman mittaaminen ja piirtäminen
- erilaisten monikulmioiden tutkiminen ja luokittelu
- piiri ja pinta-ala
- ympyrä
- mittayksiköitä
- mittakaava

- peruslaskutoimitusten varmentaminen, jaollisuus
- laskujärjestys, sulkeiden käyttö
- murtoluvut: erinimisten murtolukujen yhteen- ja vähennyslaskua sekä kertominen ja jakaminen luonnollisella luvulla
- desimaaliluvut: kertominen ja jakaminen luonnollisella luvulla
- laskutoimitusten tulosten arviointi, tarkistaminen ja pyöristäminen

- loogista ajattelua vaativia toimintoja, kuten luokittelua, vertailua, järjestämistä, mittaamista ja rakentamista
- todistamisen pohjustaminen: perustellut arvaukset ja kokeilut
- ongelmanratkaisun menetelmiä
- ajattelua tukevien piirrosten ja välineiden käyttöä
- koodaaminen

- lausekkeen käsite
- lukujonojen tulkitseminen ja kirjoittaminen
- säännönmukaisuuksia, suhteita ja riippuvuuksia
- yhtälö ja epäyhtälö

T4 kannustaa oppilasta esittämään päättelyään ja ratkaisujaan muille konkreettisin välinein, piirroksin, suullisesti ja kirjallisesti myös tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ratkaisujen ja päätelmien esittäminen	Oppilas esittää ratkaisujaan ja päätelmiään eri tavoin.

- loogista ajattelua vaativia toimintoja, kuten luokittelua, vertailua, järjestämistä, mittaamista ja rakentamista
- todistamisen pohjustaminen: perustellut arvaukset ja kokeilut
- ongelmanratkaisun menetelmiä
- ajattelua tukevien piirrosten ja välineiden käyttöä
- koodaaminen

- tietojen etsiminen, kerääminen, tallentaminen ja esittäminen
- koordinaatisto
- yksinkertaisten taulukoiden ja diagrammien lukeminen
- keskiarvon käsite ja laskeminen
- tietojen luokittelu ja järjestäminen
- todennäköisyys arkitilanteissa

- kuviot ja kappaleet
- kulman mittaaminen ja piirtäminen
- erilaisten monikulmioiden tutkiminen ja luokittelu
- piiri ja pinta-ala
- ympyrä
- mittayksiköitä
- mittakaava

- peruslaskutoimitusten varmentaminen, jaollisuus
- laskujärjestys, sulkeiden käyttö
- murtoluvut: erinimisten murtolukujen yhteen- ja vähennyslaskua sekä kertominen ja jakaminen luonnollisella luvulla
- desimaaliluvut: kertominen ja jakaminen luonnollisella luvulla
- laskutoimitusten tulosten arviointi, tarkistaminen ja pyöristäminen

- lausekkeen käsite
- lukujonojen tulkitseminen ja kirjoittaminen
- säännönmukaisuuksia, suhteita ja riippuvuuksia
- yhtälö ja epäyhtälö

T5 ohjata ja tukea oppilasta ongelmanratkaisutaitojen kehittämisessä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ongelmaratkaisutaidot	Oppilas käyttää ongelmanratkaisussaan erilaisia strategioita.

- lausekkeen käsite
- lukujonojen tulkitseminen ja kirjoittaminen
- säännönmukaisuuksia, suhteita ja riippuvuuksia
- yhtälö ja epäyhtälö

- peruslaskutoimitusten varmentaminen, jaollisuus
- laskujärjestys, sulkeiden käyttö
- murtoluvut: erinimisten murtolukujen yhteen- ja vähennyslaskua sekä kertominen ja jakaminen luonnollisella luvulla
- desimaaliluvut: kertominen ja jakaminen luonnollisella luvulla
- laskutoimitusten tulosten arviointi, tarkistaminen ja pyöristäminen

- tietojen etsiminen, kerääminen, tallentaminen ja esittäminen
- koordinaatisto
- yksinkertaisten taulukoiden ja diagrammien lukeminen
- keskiarvon käsite ja laskeminen
- tietojen luokittelu ja järjestäminen
- todennäköisyys arkitilanteissa

- kuviot ja kappaleet
- kulman mittaaminen ja piirtäminen
- erilaisten monikulmioiden tutkiminen ja luokittelu
- piiri ja pinta-ala
- ympyrä
- mittayksiköitä
- mittakaava

- loogista ajattelua vaativia toimintoja, kuten luokittelua, vertailua, järjestämistä, mittaamista ja rakentamista
- todistamisen pohjustaminen: perustellut arvaukset ja kokeilut
- ongelmanratkaisun menetelmiä
- ajattelua tukevien piirrosten ja välineiden käyttöä
- koodaaminen

T6 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan arvioida ratkaisun järkevyyttä ja tuloksen mielekkyyttä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Taito arvioida ratkaisua	Oppilas osaa pääsääntöisesti arvioida ratkaisun järkevyyttä ja tuloksen mielekkyyttä.

- peruslaskutoimitusten varmentaminen, jaollisuus
- laskujärjestys, sulkeiden käyttö
- murtoluvut: erinimisten murtolukujen yhteen- ja vähennyslaskua sekä kertominen ja jakaminen luonnollisella luvulla
- desimaaliluvut: kertominen ja jakaminen luonnollisella luvulla
- laskutoimitusten tulosten arviointi, tarkistaminen ja pyöristäminen

- lausekkeen käsite
- lukujonojen tulkitseminen ja kirjoittaminen

- säännönmukaisuuksia, suhteita ja riippuvuuksia
- yhtälö ja epäyhtälö

- tietojen etsiminen, kerääminen, tallentaminen ja esittäminen
- koordinaatisto
- yksinkertaisten taulukoiden ja diagrammien lukeminen
- keskiarvon käsite ja laskeminen
- tietojen luokittelu ja järjestäminen
- todennäköisyys arkitilanteissa

- loogista ajattelua vaativia toimintoja, kuten luokittelua, vertailua, järjestämistä, mittaamista ja rakentamista
- todistamisen pohjustaminen: perustellut arvaukset ja kokeilut
- ongelmanratkaisun menetelmiä
- ajattelua tukevien piirrosten ja välineiden käyttöä
- koodaaminen

- kuviot ja kappaleet
- kulman mittaaminen ja piirtäminen
- erilaisten monikulmioiden tutkiminen ja luokittelu
- piiri ja pinta-ala
- ympyrä
- mittayksiköitä
- mittakaava

T7 ohjata oppilasta käyttämään ja ymmärtämään matemaattisia käsitteitä ja merkintöjä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Matemaattisten käsitteiden ymmärtäminen ja käyttö	Oppilas käyttää pääsääntöisesti oikeita käsitteitä ja merkintöjä.

- tietojen etsiminen, kerääminen, tallentaminen ja esittäminen
- koordinaatisto
- yksinkertaisten taulukoiden ja diagrammien lukeminen
- keskiarvon käsite ja laskeminen
- tietojen luokittelu ja järjestäminen
- todennäköisyys arkitilanteissa

- loogista ajattelua vaativia toimintoja, kuten luokittelua, vertailua, järjestämistä, mittaamista ja rakentamista
- todistamisen pohjustaminen: perustellut arvaukset ja kokeilut
- ongelmanratkaisun menetelmiä
- ajattelua tukevien piirrosten ja välineiden käyttöä
- koodaaminen

- peruslaskutoimitusten varmentaminen, jaollisuus
- laskujärjestys, sulkeiden käyttö
- murtoluvut: erinimisten murtolukujen yhteen- ja vähennyslaskua sekä kertominen ja jakaminen luonnollisella luvulla

- desimaaliluvut: kertominen ja jakaminen luonnollisella luvulla
- laskutoimitusten tulosten arviointi, tarkistaminen ja pyöristäminen

- kuviot ja kappaleet
- kulman mittaaminen ja piirtäminen
- erilaisten monikulmioiden tutkiminen ja luokittelu
- piiri ja pinta-ala
- ympyrä
- mittayksiköitä
- mittakaava

- lausekkeen käsite
- lukujonojen tulkitseminen ja kirjoittaminen
- säännönmukaisuuksia, suhteita ja riippuvuuksia
- yhtälö ja epäyhtälö

T8 tukea ja ohjata oppilasta vahvistamaan ja laajentamaan ymmärrystään kymmenjärjestelmästä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kymmenjärjestelmän ymmärtäminen	Oppilas hallitsee kymmenjärjestelmän periaatteen, myös desimaalilukujen osalta.

- peruslaskutoimitusten varmentaminen, jaollisuus
- laskujärjestys, sulkeiden käyttö
- murtoluvut: erinimisten murtolukujen yhteen- ja vähennyslaskua sekä kertominen ja jakaminen luonnollisella luvulla
- desimaaliluvut: kertominen ja jakaminen luonnollisella luvulla
- laskutoimitusten tulosten arviointi, tarkistaminen ja pyöristäminen

T9 tukea oppilasta lukukäsitteen kehittymisessä positiivisiin rationaalilukuihin ja negatiivisiin kokonaislukuihin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Lukukäsite	Oppilas osaa käyttää positiivisia rationaalilukuja ja negatiivisia kokonaislukuja.

- peruslaskutoimitusten varmentaminen, jaollisuus
- laskujärjestys, sulkeiden käyttö
- murtoluvut: erinimisten murtolukujen yhteen- ja vähennyslaskua sekä kertominen ja jakaminen luonnollisella luvulla
- desimaaliluvut: kertominen ja jakaminen luonnollisella luvulla
- laskutoimitusten tulosten arviointi, tarkistaminen ja pyöristäminen

T10 opastaa oppilasta saavuttamaan sujuva laskutaito päässä ja kirjallisesti hyödyntäen laskutoimitusten ominaisuuksia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Laskutaidot ja peruslaskutoimitusten ominaisuuksien hyödyntäminen	Oppilas laskee melko sujuvasti päässä ja kirjallisesti.

- peruslaskutoimitusten varmentaminen, jaollisuus
- laskujärjestys, sulkeiden käyttö
- murtoluvut: erinimisten murtolukujen yhteen- ja vähennyslaskua sekä kertominen ja jakaminen luonnollisella luvulla
- desimaaliluvut: kertominen ja jakaminen luonnollisella luvulla
- laskutoimitusten tulosten arviointi, tarkistaminen ja pyöristäminen

T11 ohjata oppilasta havainnoimaan ja kuvailemaan kappaleiden ja kuvioiden geometrisia ominaisuuksia sekä tutustuttaa oppilas geometrisiin käsitteisiin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Geometrian käsitteet ja geometristen ominaisuuksien havainnointi	Oppilas osaa luokitella ja tunnistaa kappaleita ja kuvioita. Oppilas osaa käyttää mittakaavaa sekä tunnistaa suoran ja pisteen suhteen symmetrisiä kuvioita.

- kuviot ja kappaleet
- kulman mittaaminen ja piirtäminen
- erilaisten monikulmioiden tutkiminen ja luokittelu
- piiri ja pinta-ala
- ympyrä
- mittayksiköitä
- mittakaava

T12 ohjata oppilasta arvioimaan mittauskohteen suuruutta ja valitsemaan mittaamiseen sopivan välineen ja mittayksikön sekä pohtimaan mittaustuloksen järkevyyttä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Mittaaminen	Oppilas osaa valita sopivan mittavälineen, mitata ja arvioida mittaustuloksen järkevyyttä. Oppilas osaa laskea pinta-aloja ja tilavuuksia. Hän hallitsee yleisimmät mittayksikkömuunnokset.

- kuviot ja kappaleet
- kulman mittaaminen ja piirtäminen
- erilaisten monikulmioiden tutkiminen ja luokittelu
- piiri ja pinta-ala
- ympyrä
- mittayksiköitä
- mittakaava

T13 ohjata oppilasta laatimaan ja tulkitsemaan taulukoita ja diagrammeja sekä käyttämään tilastollisia tunnuslukuja sekä tarjota kokemuksia todennäköisyydestä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Taulukoiden ja diagrammien laatiminen ja tulkinta	Oppilas osaa laatia taulukon annetusta aineistosta sekä tulkita taulukoita ja diagrammeja. Oppilas osaa laskea keskiarvon ja määrittää tyyppiarvon.

- tietojen etsiminen, kerääminen, tallentaminen ja esittäminen
- koordinaatisto
- yksinkertaisten taulukoiden ja diagrammien lukeminen
- keskiarvon käsite ja laskeminen
- tietojen luokittelu ja järjestäminen
- todennäköisyys arkitilanteissa

T14 innostaa oppilasta laatimaan toimintaohjeita tietokoneohjelmina graafisessa ohjelmointiympäristössä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ohjelmointi graafisessa ohjelmointiympäristössä	Oppilas osaa ohjelmoida toimivan ohjelman graafisessa ohjelmointiympäristössä.

- loogista ajattelua vaativia toimintoja, kuten luokittelua, vertailua, järjestämistä, mittaamista ja rakentamista
- todistamisen pohjustaminen: perustellut arvaukset ja kokeilut
- ongelmanratkaisun menetelmiä
- ajattelua tukevien piirrosten ja välineiden käyttöä
- koodaaminen

Vuosiluokka 6

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Ajattelun taidot

Kehitetään oppilaiden taitoja löytää yhtäläisyyksiä, eroja ja säännönmukaisuuksia. Syvennetään taitoa vertailla, luokitella ja asettaa järjestykseen, etsiä vaihtoehtoja systemaattisesti, havaita syy- ja seuraussuhteita sekä yhteyksiä matematiikassa. Suunnitellaan ja toteutetaan ohjelmia graafisessa ohjelmointiympäristössä.

- loogista ajattelua vaativia toimintoja, kuten luokittelua, vertailua, järjestämistä, mittaamista ja rakentamista
- todistamisen pohjustaminen: perustellut arvaukset ja kokeilut
- ongelmanratkaisun menetelmiä
- koodaaminen
- ajattelua tukevien piirrosten ja välineiden käyttöä

S2 Luvut ja laskutoimitukset

Syvennetään ja varmennetaan oppilaiden ymmärrys kymmenjärjestelmästä. Käsitystä lukujen rakenteesta, yhteyksistä ja jaollisuudesta monipuolistetaan tutkimalla ja luokittelemalla lukuja.

Harjaannutetaan taitoa laskea peruslaskutoimituksia päässä. Harjoitellaan yhteen- ja vähennyslaskualgoritmeja sekä varmistetaan niiden osaaminen. Varmistetaan kertolaskun käsitteen ymmärtäminen ja opitaan kertotaulut 6-9. Varmistetaan kertotaulujen 1-10 osaaminen. Harjoitellaan kertolaskualgoritmia ja varmistetaan sen osaaminen. Opiskellaan jakolaskua sekä sisältö- että ositusjakotilanteissa. Harjoitellaan lukuyksiköittäin jakamista. Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä.

Oppilaita ohjataan pyöristämään lukuja ja laskemaan likiarvoilla siten, että he oppivat arvioimaan tuloksen suuruusluokan. Kaikkia laskutoimituksia harjoitellaan monipuolisissa tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä.

Pohjustetaan negatiivisen luvun käsite ja laajennetaan lukualuetta negatiivisilla kokonaisluvuilla. Opitaan murtoluvun käsite ja harjoitellaan murtolukujen peruslaskutoimituksia eri tilanteissa. Kerto- ja jakolaskussa pitäydytään luonnollisella luvulla kertomisessa ja jakamisessa. Perehdytään desimaalilukuihin osana kymmenjärjestelmää ja harjoitellaan peruslaskutoimituksia desimaaliluvuilla. Perehdytään prosentin käsitteeseen. Pohjustetaan prosenttiluvun ja -arvon ymmärtämistä ja harjoitellaan niiden laskemista yksinkertaisissa tapauksissa. Hyödynnetään murtoluvun, desimaaliluvun ja prosentin välisiä yhteyksiä.

- peruslaskutoimitukset, luonnolliset luvut, kokonaisluvut, sekaluvut
- murtolukujen supistaminen ja laventaminen sekä desimaaliluvun esittäminen murtolukuna
- kertominen ja jakaminen desimaaliluvulla
- murtoluvun jakaminen kokonais- ja murtoluvulla
- lausekkeiden arvon laskeminen
- aikalaskut
- prosentti
- pyöristäminen ja arviointi

S3 Algebra

Tutkitaan lukujonon säännönmukaisuutta sekä jatketaan lukujonoa säännön mukaan. Tutustutaan tuntemattoman käsitteeseen. Tutkitaan yhtälöä ja etsitään yhtälön ratkaisuja päättelemällä ja kokeilemalla.

- lukujonojen tutkimista ja muodostamista
- lauseke
- yhtälö ja epäyhtälö

S4 Geometria ja mittaaminen

Rakennetaan, piirretään, tutkitaan ja luokitellaan kappaleita ja kuvioita. Luokitellaan kappaleet lieriöihin, kartioihin ja muihin kappaleisiin. Tutustutaan tarkemmin suorakulmaiseen särmiöön, ympyrälieriöön, ympyräpohjaiseen kartioon ja pyramidiin. Luokitellaan tasokuviot monikulmioihin ja muihin kuvioihin sekä tutkitaan niiden ominaisuuksia. Perehdytään tarkemmin kolmioihin, nelikulmioihin ja ympyrään. Perehdytään pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteisiin. Harjoitellaan kulmien piirtämistä, mittaamista ja luokittelemista.

Tarkastellaan symmetriaa suoran suhteen. Ohjataan oppilaita havaitsemaan myös kierto- ja siirtosymmetrioita ympäristössä esimerkiksi osana taidetta.

Käsitellään koordinaatistosta ensin ensimmäinen neljännes ja laajennetaan sitten kaikkiin neljänneksiin.

Tutustutaan mittakaavan käsitteeseen ja käytetään sitä suurennoksissa ja pienennöksissä. Ohjataan oppilaita hyödyntämään mittakaavaa kartan käytössä.

Harjoitellaan mittaamista ja kiinnitetään huomiota mittaustarkkuuteen, mittaustuloksen arviointiin ja mittauksen tarkistamiseen. Mitataan ja lasketaan erimuotoisten kuvioiden piirejä ja pinta-aloja sekä suorakulmaisten särmiöiden tilavuuksia. Ohjataan oppilaita ymmärtämään, miten mittayksikköjärjestelmä rakentuu. Harjoitellaan yksikönmuunnoksia yleisimmin käytetyillä mittayksiköillä.

- kolmion pinta-ala
- suorakulmaisen särmiön pinta-ala ja tilavuus
- kappaleiden nimeämistä ja luokittelua
- mittaamista ja mittayksiköiden muunnoksia, mittayksikköjärjestelmä
- lukupari koordinaatistossa
- mittakaava ja kartta

S5 Tietojenkäsittely, tilastot ja todennäköisyys

Kehitetään oppilaiden taitoja kerätä tietoa järjestelmällisesti kiinnostavista aihepiireistä. Tallennetaan ja esitetään tietoa taulukoiden ja diagrammien avulla. Käsitellään tilastollisista tunnusluvuista suurin ja pienin arvo, keskiarvo ja tyyppiarvo.

Tutustutaan todennäköisyyteen arkitilanteiden perusteella päättelemällä, onko tapahtuma mahdoton, mahdollinen vai varma.

- diagrammien tulkinta
- tietojen kerääminen, muuntaminen ja esittäminen käyttökelpoisessa muodossa
- tilastollisista tunnusluvuista suurin ja pienin arvo, keskiarvo ja tyyppiarvo.
- todennäköisyys arkitilanteissa

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L3, L5
T2	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L4
T3	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L3, L4, L5
T4	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L2, L4, L5
T5	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L4, L5
T6	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L3
T7	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L4
T8	S2	L1, L4
T9	S2	L1, L4
T10	S2	L1, L3, L6
T11	S4	L4, L5
T12	S4	L1, L3, L6
T13	S5	L4, L5
T14	S1	L1, L4, L5, L6

Vuosiluokan tavoitteet

T1 pitää yllä oppilaan innostusta ja kiinnostusta matematiikkaa kohtaan sekä tukea myönteistä minäkuvaa ja itseluottamusta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvion tai arvosanan muodostamiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia

- peruslaskutoimitukset, luonnolliset luvut, kokonaisluvut, sekaluvut
- murtolukujen supistaminen ja laventaminen sekä desimaaliluvun esittäminen murtolukuna
- kertominen ja jakaminen desimaaliluvulla
- murtoluvun jakaminen kokonais- ja murtoluvulla
- lausekkeiden arvon laskeminen
- aikalaskut
- prosentti
- pyöristäminen ja arviointi

- loogista ajattelua vaativia toimintoja, kuten luokittelua, vertailua, järjestämistä, mittaamista ja rakentamista
- todistamisen pohjustaminen: perustellut arvaukset ja kokeilut
- ongelmanratkaisun menetelmiä
- koodaaminen
- ajattelua tukevien piirrosten ja välineiden käyttöä

- kolmion pinta-ala
- suorakulmaisen särmiön pinta-ala ja tilavuus
- kappaleiden nimeämistä ja luokittelua
- mittaamista ja mittayksiköiden muunnoksia, mittayksikköjärjestelmä
- lukupari koordinaatistossa
- mittakaava ja kartta

- diagrammien tulkinta
- tietojen kerääminen, muuntaminen ja esittäminen käyttökelpoisessa muodossa
- tilastollisista tunnusluvuista suurin ja pienin arvo, keskiarvo ja tyyppiarvo.
- todennäköisyys arkitilanteissa

- lukujonojen tutkimista ja muodostamista
- lauseke
- yhtälö ja epäyhtälö

T2 ohjata oppilasta havaitsemaan yhteyksiä oppimiensa asioiden välillä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Opittujen asioiden yhteydet	Oppilas tunnistaa ja antaa esimerkkejä oppimiensa asioiden välisistä yhteyksistä

- diagrammien tulkinta

- tietojen kerääminen, muuntaminen ja esittäminen käyttökelpoisessa muodossa
- tilastollisista tunnusluvuista suurin ja pienin arvo, keskiarvo ja tyyppiarvo.
- todennäköisyys arkitilanteissa

- peruslaskutoimitukset, luonnolliset luvut, kokonaisluvut, sekaluvut
- murtolukujen supistaminen ja laventaminen sekä desimaaliluvun esittäminen murtolukuna
- kertominen ja jakaminen desimaaliluvulla
- murtoluvun jakaminen kokonais- ja murtoluvulla
- lausekkeiden arvon laskeminen
- aikalaskut
- prosentti
- pyöristäminen ja arviointi

- kolmion pinta-ala
- suorakulmaisen särmiön pinta-ala ja tilavuus
- kappaleiden nimeämistä ja luokittelua
- mittaamista ja mittayksiköiden muunnoksia, mittayksikköjärjestelmä
- lukupari koordinaatistossa
- mittakaava ja kartta

- loogista ajattelua vaativia toimintoja, kuten luokittelua, vertailua, järjestämistä, mittaamista ja rakentamista
- todistamisen pohjustaminen: perustellut arvaukset ja kokeilut
- ongelmanratkaisun menetelmiä
- koodaaminen
- ajattelua tukevien piirrosten ja välineiden käyttöä

- lukujonojen tutkimista ja muodostamista
- lauseke
- yhtälö ja epäyhtälö

T3 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan esittää kysymyksiä ja tehdä perusteltuja päätelmiä havaintojensa pohjalta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kysymysten esittäminen ja päättelytaidot	Oppilas osaa esittää matematiikan kannalta mielekkäitä kysymyksiä ja päätelmiä.

- kolmion pinta-ala
- suorakulmaisen särmiön pinta-ala ja tilavuus
- kappaleiden nimeämistä ja luokittelua
- mittaamista ja mittayksiköiden muunnoksia, mittayksikköjärjestelmä
- lukupari koordinaatistossa
- mittakaava ja kartta

- loogista ajattelua vaativia toimintoja, kuten luokittelua, vertailua, järjestämistä, mittaamista ja rakentamista
- todistamisen pohjustaminen: perustellut arvaukset ja kokeilut
- ongelmanratkaisun menetelmiä
- koodaaminen
- ajattelua tukevien piirrosten ja välineiden käyttöä

- lukujonojen tutkimista ja muodostamista
- lauseke
- yhtälö ja epäyhtälö

- diagrammien tulkinta
- tietojen kerääminen, muuntaminen ja esittäminen käyttökelpoisessa muodossa
- tilastollisista tunnusluvuista suurin ja pienin arvo, keskiarvo ja tyyppiarvo.
- todennäköisyys arkitilanteissa

- peruslaskutoimitukset, luonnolliset luvut, kokonaisluvut, sekaluvut
- murtolukujen supistaminen ja laventaminen sekä desimaaliluvun esittäminen murtolukuna
- kertominen ja jakaminen desimaaliluvulla
- murtoluvun jakaminen kokonais- ja murtoluvulla
- lausekkeiden arvon laskeminen
- aikalaskut
- prosentti
- pyöristäminen ja arviointi

T4 kannustaa oppilasta esittämään päättelyään ja ratkaisujaan muille konkreettisin välinein, piirroksin, suullisesti ja kirjallisesti myös tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ratkaisujen ja päätelmien esittäminen	Oppilas esittää ratkaisujaan ja päätelmiään eri tavoin.

- diagrammien tulkinta
- tietojen kerääminen, muuntaminen ja esittäminen käyttökelpoisessa muodossa
- tilastollisista tunnusluvuista suurin ja pienin arvo, keskiarvo ja tyyppiarvo.
- todennäköisyys arkitilanteissa

- loogista ajattelua vaativia toimintoja, kuten luokittelua, vertailua, järjestämistä, mittaamista ja rakentamista
- todistamisen pohjustaminen: perustellut arvaukset ja kokeilut
- ongelmanratkaisun menetelmiä
- koodaaminen
- ajattelua tukevien piirrosten ja välineiden käyttöä

- kolmion pinta-ala
- suorakulmaisen särmiön pinta-ala ja tilavuus
- kappaleiden nimeämistä ja luokittelua
- mittaamista ja mittayksiköiden muunnoksia, mittayksikköjärjestelmä
- lukupari koordinaatistossa
- mittakaava ja kartta

- peruslaskutoimitukset, luonnolliset luvut, kokonaisluvut, sekaluvut
- murtolukujen supistaminen ja laventaminen sekä desimaaliluvun esittäminen murtolukuna
- kertominen ja jakaminen desimaaliluvulla
- murtoluvun jakaminen kokonais- ja murtoluvulla
- lausekkeiden arvon laskeminen
- aikalaskut

- prosentti
- pyöristäminen ja arviointi

- lukujonojen tutkimista ja muodostamista
- lauseke
- yhtälö ja epäyhtälö

T5 ohjata ja tukea oppilasta ongelmanratkaisutaitojen kehittämisessä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ongelmaratkaisutaidot	Oppilas käyttää ongelmanratkaisussaan erilaisia strategioita.

- peruslaskutoimitukset, luonnolliset luvut, kokonaisluvut, sekaluvut
- murtolukujen supistaminen ja laventaminen sekä desimaaliluvun esittäminen murtolukuna
- kertominen ja jakaminen desimaaliluvulla
- murtoluvun jakaminen kokonais- ja murtoluvulla
- lausekkeiden arvon laskeminen
- aikalaskut
- prosentti
- pyöristäminen ja arviointi

- lukujonojen tutkimista ja muodostamista
- lauseke
- yhtälö ja epäyhtälö

- diagrammien tulkinta
- tietojen kerääminen, muuntaminen ja esittäminen käyttökelpoisessa muodossa
- tilastollisista tunnusluvuista suurin ja pienin arvo, keskiarvo ja tyyppiarvo.
- todennäköisyys arkitilanteissa

- loogista ajattelua vaativia toimintoja, kuten luokittelua, vertailua, järjestämistä, mittaamista ja rakentamista
- todistamisen pohjustaminen: perustellut arvaukset ja kokeilut
- ongelmanratkaisun menetelmiä
- koodaaminen
- ajattelua tukevien piirrosten ja välineiden käyttöä

- kolmion pinta-ala
- suorakulmaisen särmiön pinta-ala ja tilavuus
- kappaleiden nimeämistä ja luokittelua
- mittaamista ja mittayksiköiden muunnoksia, mittayksikköjärjestelmä
- lukupari koordinaatistossa
- mittakaava ja kartta

T6 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan arvioida ratkaisun järkevyyttä ja tuloksen mielekkyyttä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Taito arvioida ratkaisua	Oppilas osaa pääsääntöisesti arvioida ratkaisun järkevyyttä ja tuloksen mielekkyyttä.

- diagrammien tulkinta
- tietojen kerääminen, muuntaminen ja esittäminen käyttökelpoisessa muodossa
- tilastollisista tunnusluvuista suurin ja pienin arvo, keskiarvo ja tyyppiarvo.
- todennäköisyys arkitilanteissa

- peruslaskutoimitukset, luonnolliset luvut, kokonaisluvut, sekaluvut
- murtolukujen supistaminen ja laventaminen sekä desimaaliluvun esittäminen murtolukuna
- kertominen ja jakaminen desimaaliluvulla
- murtoluvun jakaminen kokonais- ja murtoluvulla
- lausekkeiden arvon laskeminen
- aikalaskut
- prosentti
- pyöristäminen ja arviointi

- lukujonojen tutkimista ja muodostamista
- lauseke
- yhtälö ja epäyhtälö

- loogista ajattelua vaativia toimintoja, kuten luokittelua, vertailua, järjestämistä, mittaamista ja rakentamista
- todistamisen pohjustaminen: perustellut arvaukset ja kokeilut
- ongelmanratkaisun menetelmiä
- koodaaminen
- ajattelua tukevien piirrosten ja välineiden käyttöä

- kolmion pinta-ala
- suorakulmaisen särmiön pinta-ala ja tilavuus
- kappaleiden nimeämistä ja luokittelua
- mittaamista ja mittayksiköiden muunnoksia, mittayksikköjärjestelmä
- lukupari koordinaatistossa
- mittakaava ja kartta

T7 ohjata oppilasta käyttämään ja ymmärtämään matemaattisia käsitteitä ja merkintöjä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Matemaattisten käsitteiden ymmärtäminen ja käyttö	Oppilas käyttää pääsääntöisesti oikeita käsitteitä ja merkintöjä.

- loogista ajattelua vaativia toimintoja, kuten luokittelua, vertailua, järjestämistä, mittaamista ja rakentamista
- todistamisen pohjustaminen: perustellut arvaukset ja kokeilut
- ongelmanratkaisun menetelmiä
- koodaaminen
- ajattelua tukevien piirrosten ja välineiden käyttöä

- kolmion pinta-ala
- suorakulmaisen särmiön pinta-ala ja tilavuus
- kappaleiden nimeämistä ja luokittelua
- mittaamista ja mittayksiköiden muunnoksia, mittayksikköjärjestelmä
- lukupari koordinaatistossa
- mittakaava ja kartta

- diagrammien tulkinta
- tietojen kerääminen, muuntaminen ja esittäminen käyttökelpoisessa muodossa
- tilastollisista tunnusluvuista suurin ja pienin arvo, keskiarvo ja tyyppiarvo.
- todennäköisyys arkitilanteissa

- lukujonojen tutkimista ja muodostamista
- lauseke
- yhtälö ja epäyhtälö

- peruslaskutoimitukset, luonnolliset luvut, kokonaisluvut, sekaluvut
- murtolukujen supistaminen ja laventaminen sekä desimaaliluvun esittäminen murtolukuna
- kertominen ja jakaminen desimaaliluvulla
- murtoluvun jakaminen kokonais- ja murtoluvulla
- lausekkeiden arvon laskeminen
- aikalaskut
- prosentti
- pyöristäminen ja arviointi

T8 tukea ja ohjata oppilasta vahvistamaan ja laajentamaan ymmärrystään kymmenjärjestelmästä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kymmenjärjestelmän ymmärtäminen	Oppilas hallitsee kymmenjärjestelmän periaatteen, myös desimaalilukujen osalta.

- peruslaskutoimitukset, luonnolliset luvut, kokonaisluvut, sekaluvut
- murtolukujen supistaminen ja laventaminen sekä desimaaliluvun esittäminen murtolukuna
- kertominen ja jakaminen desimaaliluvulla
- murtoluvun jakaminen kokonais- ja murtoluvulla
- lausekkeiden arvon laskeminen
- aikalaskut
- prosentti
- pyöristäminen ja arviointi

T9 tukea oppilasta lukukäsitteen kehittymisessä positiivisiin rationaalilukuihin ja negatiivisiin kokonaislukuihin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Lukukäsite	Oppilas osaa käyttää positiivisia rationaalilukuja ja negatiivisia kokonaislukuja.

- peruslaskutoimitukset, luonnolliset luvut, kokonaisluvut, sekaluvut

- murtolukujen supistaminen ja laventaminen sekä desimaaliluvun esittäminen murtolukuna
- kertominen ja jakaminen desimaaliluvulla
- murtoluvun jakaminen kokonais- ja murtoluvulla
- lausekkeiden arvon laskeminen
- aikalaskut
- prosentti
- pyöristäminen ja arviointi

T10 opastaa oppilasta saavuttamaan sujuva laskutaito päässä ja kirjallisesti hyödyntäen laskutoimitusten ominaisuuksia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Laskutaidot ja peruslaskutoimitusten ominaisuuksien hyödyntäminen	Oppilas laskee melko sujuvasti päässä ja kirjallisesti.

- peruslaskutoimitukset, luonnolliset luvut, kokonaisluvut, sekaluvut
- murtolukujen supistaminen ja laventaminen sekä desimaaliluvun esittäminen murtolukuna
- kertominen ja jakaminen desimaaliluvulla
- murtoluvun jakaminen kokonais- ja murtoluvulla
- lausekkeiden arvon laskeminen
- aikalaskut
- prosentti
- pyöristäminen ja arviointi

T11 ohjata oppilasta havainnoimaan ja kuvailemaan kappaleiden ja kuvioiden geometrisia ominaisuuksia sekä tutustuttaa oppilas geometrisiin käsitteisiin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Geometrian käsitteet ja geometristen ominaisuuksien havainnointi	Oppilas osaa luokitella ja tunnistaa kappaleita ja kuvioita. Oppilas osaa käyttää mittakaavaa sekä tunnistaa suoran ja pisteen suhteen symmetrisiä kuvioita.

- kolmion pinta-ala
- suorakulmaisen särmiön pinta-ala ja tilavuus
- kappaleiden nimeämistä ja luokittelua
- mittaamista ja mittayksiköiden muunnoksia, mittayksikköjärjestelmä
- lukupari koordinaatistossa
- mittakaava ja kartta

T12 ohjata oppilasta arvioimaan mittauskohteen suuruutta ja valitsemaan mittaamiseen sopivan välineen ja mittayksikön sekä pohtimaan mittaustuloksen järkevyyttä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Mittaaminen	Oppilas osaa valita sopivan mittavälineen, mitata ja arvioida mittaustuloksen järkevyyttä. Oppilas osaa laskea pinta-aloja ja tilavuuksia. Hän hallitsee yleisimmät mittayksikkömuunnokset.

- kolmion pinta-ala
- suorakulmaisen särmiön pinta-ala ja tilavuus
- kappaleiden nimeämistä ja luokittelua
- mittaamista ja mittayksiköiden muunnoksia, mittayksikköjärjestelmä
- lukupari koordinaatistossa
- mittakaava ja kartta

T13 ohjata oppilasta laatimaan ja tulkitsemaan taulukoita ja diagrammeja sekä käyttämään tilastollisia tunnuslukuja sekä tarjota kokemuksia todennäköisyydestä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Taulukoiden ja diagrammien laatiminen ja tulkinta	Oppilas osaa laatia taulukon annetusta aineistosta sekä tulkita taulukoita ja diagrammeja. Oppilas osaa laskea keskiarvon ja määrittää tyyppiarvon.

- diagrammien tulkinta
- tietojen kerääminen, muuntaminen ja esittäminen käyttökelpoisessa muodossa
- tilastollisista tunnusluvuista suurin ja pienin arvo, keskiarvo ja tyyppiarvo.
- todennäköisyys arkitilanteissa

T14 innostaa oppilasta laatimaan toimintaohjeita tietokoneohjelmina graafisessa ohjelmointiympäristössä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ohjelmointi graafisessa ohjelmointiympäristössä	Oppilas osaa ohjelmoida toimivan ohjelman graafisessa ohjelmointiympäristössä.

- loogista ajattelua vaativia toimintoja, kuten luokittelua, vertailua, järjestämistä, mittaamista ja rakentamista
- todistamisen pohjustaminen: perustellut arvaukset ja kokeilut
- ongelmanratkaisun menetelmiä
- koodaaminen
- ajattelua tukevien piirrosten ja välineiden käyttöä

34.6.5. Ympäristöoppi

Oppiaineen tehtävä

Ympäristöoppi on biologian, maantiedon, fysiikan, kemian ja terveystiedon tiedonaloista koostuva integroitu oppiaine, jonka opetukseen sisältyy kestävän kehityksen näkökulma. Ympäristöopissa yhdistyy sekä luonnon- että ihmistieteellisiä näkökulmia. Ympäristöopissa oppilaat nähdään osana ympäristöä, jossa he elävät. Lähtökohtana on luonnon kunnioittaminen ja ihmisoikeuksien mukainen arvokas elämä.

Ympäristöopin opetus tukee oppilaiden ympäristösuhteen rakentumista, maailmankuvan kehittymistä sekä kasvua ihmisenä. Ympäristöopin opetuksen tavoitteena on ohjata oppilaita tuntemaan ja ymmärtämään luontoa ja rakennettua ympäristöä, niiden ilmiöitä, itseään ja muita ihmisiä sekä terveyden ja hyvinvoinnin merkitystä. Ympäristöopin monitieteinen perusta edellyttää, että oppilaat harjaantuvat hankkimaan, käsittelemään, tuottamaan, esittämään, arvioimaan ja arvottamaan tietoa erilaisissa tilanteissa. Tieteellistä tietoa käytetään opetuksen perustana ja kriittisen ajattelun kehittämiseen kiinnitetään huomiota. Ympäristöopissa kiinnitetään huomiota kestävän kehityksen ekologiseen, kulttuuriseen, sosiaaliseen ja taloudelliseen ulottuvuuteen. Ympäristöopin keskeisenä tavoitteena on ohjata ymmärtämään ihmisten tekemien valintojen vaikutuksia elämälle ja ympäristölle nyt sekä tulevaisuudessa.

Ympäristöopissa rakennetaan perustaa ympäristöopin eri tiedonalojen osaamiselle. Tavoitteena on tunnistaa niiden merkitys ympäristössä, teknologiassa, jokapäiväisessä elämässä, ihmisessä ja ihmisen toiminnassa. Biologian kannalta keskeistä on oppia tuntemaan ja ymmärtämään luonnonympäristöä, ihmistä, elämää, sen kehittymistä ja reunaehtoja maapallolla. Maantiedon kannalta keskeistä on tutkia omaa lähiympäristöä sekä ymmärtää erilaisia alueita maapallolla, niillä esiintyviä ilmiöitä ja alueilla asuvien ihmisten elämää. Fysiikan kannalta keskeistä on ymmärtää luonnon perusrakenteita ja ilmiöitä, ja selittää näitä ilmiöitä käyttäen myös omissa tutkimuksissa saatavaa tietoa. Kemian kannalta keskeistä on havaita erilaisia aineita ympärillämme sekä tutkia, kuvailla ja selittää niiden ominaisuuksia, rakenteita ja niissä tapahtuvia muutoksia. Terveystiedon kannalta keskeistä on oppia ymmärtämään terveyttä tukevia ja suojaavia tekijöitä ympäristössä ja ihmisten toiminnassa, ja edistää terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta tukevaa osaamista.

Opetuksen tavoitteena on herättää ja syventää oppilaiden kiinnostusta ympäristöopin eri tiedonaloja kohtaan. Yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa edistetään tarjoamalla jokaiselle oppilaalle mahdollisuuksia tutustua monipuolisesti kaikkiin ympäristöopin tiedonaloihin sekä niihin liittyvään teknologiaan ja koulutuspolkuihin.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 3-6

***Vuosiluokilla 3-6** ympäristöopin opetus voidaan jäsentää kokonaisuuksiksi, joissa tarkastellaan ympäröivää maailmaa sekä oppilaita ja heidän toimintaansa yhteisön jäsenenä. Oppilaita ohjataan tunnistamaan omaa kasvuaan ja kehitystään. Ongelmanratkaisu- ja tutkimustehtävien avulla syvennetään kiinnostusta ympäristön ilmiöitä kohtaan. Vuosiluokkakokonaisuuden loppupuolella pohditaan myös eri tiedonalojen ominaispiirteitä.*

- Opetuksessa tarkastellaan ympäröivää maailmaa sekä oppilaita ja heidän toimintaansa yhteisön jäsenenä.
- Oppilaita ohjataan tunnistamaan omaa kasvuaan ja kehitystään.

Ympäristöopin oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Työtapojen ja oppimisympäristöjen valinnan lähtökohtana ovat oppilaiden omat kokemukset ihmiseen, ympäristöön, ihmisen toimintaan ja arkeen liittyvistä asioista, ilmiöistä ja tapahtumista. Oppimisympäristöjä ja työtapoja valitessa otetaan huomioon toiminnallisuus, kokemuksellisuus,

elämyksellisyys, draaman ja tarinoiden käyttö sekä ympäristöopin monitieteinen perusta. Ympäristöopin eri tiedonalojen ilmiöitä pyritään tutkimaan luonnollisissa tilanteissa ja ympäristöissä. Oppimisympäristöinä käytetään koulun tilojen ja opetusryhmän lisäksi monipuolisesti lähiluontoa ja rakennettua ympäristöä, erilaisia yhteisöjä ja vuorovaikutustilanteita, tieto- ja viestintäteknologisia ympäristöjä sekä paikallisia mahdollisuuksia kuten yhteistyötä luontokoulujen, museoiden, yritysten, kansalaisjärjestöjen, luonto- ja tiedekeskusten kanssa. Tavoitteiden kannalta keskeistä on oppilaiden osallisuus ja vuorovaikutus yksinkertaisten tutkimusten suunnittelussa ja toteuttamisessa sekä erilaisten näkökulmien ja ratkaisujen pohtimisessa. Oppilaiden aktiivinen työskentely opiskeltavan ilmiön, teeman tai ajankohtaisen ongelman parissa tukee ympäristöopin tavoitteiden mukaista oppimista.

- Oppimisympäristön ja työtapojen valinnassa otetaan huomioon toiminnallisuus, kokemuksellisuus, elämyksellisyys ja ilmiöihin perustuva oppiminen.
- Opetuksessa painottuu oman lähiympäristön hyödyntäminen.
- Tavoitteiden kannalta keskeistä on oppilaiden osallisuus ja vuorovaikutus.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki ympäristöopissa vuosiluokilla 3-6

Ympäristöopin tavoitteiden kannalta keskeistä on ohjata oppilaita käyttämään monipuolisesti erilaisia opiskelutapoja. Ohjausta tarvitaan erityisesti turvalliseen ja muut huomioivaan toimimiseen eri oppimisympäristöissä. Opetuksessa ja työtapojen valinnassa otetaan huomioon oppilaiden aikaisemmat tiedot ja taidot sekä kehitykseen, elämäntilanteeseen ja kulttuuriin liittyvät erityistarpeet. Oppilaita ohjataan kunnioittamaan jokaisen oikeutta yksityisyyteen itseään koskevissa henkilökohtaisissa asioissa. Tutkimuksellinen työskentely ja eri ajattelutaitojen tasoilla olevat harjoitukset voivat tukea eriyttämistä yksilöllisten tarpeiden mukaan. Yhteisönä toimiminen tukee yhdessä oppimista ja erilaisten vahvuuksien hyödyntämistä. Ohjaus ja tuki, työtapojen valinta sekä onnistumisen kokemukset tukevat oppilaiden oppijaminäkuvan vahvistumista ympäristöopissa. Oppilaille annetaan mahdollisuus myös syventymiseen ja rauhoittumiseen.

- Ympäristöopin tavoitteiden kannalta keskeistä on ohjata oppilaita käyttämään monipuolisesti erilaisia opiskelutapoja.
- Eriyttäminen ja tuki suunnitellaan yksilöllisten tarpeiden mukaan.

Oppilaan oppimisen arviointi ympäristöopissa vuosiluokilla 3-6

Työskentelyn jäsentäminen kokonaisuuksiksi, joilla on omat tavoitteensa ja arviointiperusteensa, tukee monipuolista arviointia. Tutkimuksissa ja projekteissa keskitytään arvioimaan vain muutamaa osa-aluetta asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Oppilaita ohjataan tunnistamaan omia ennakkotietojaan, -taitojaan ja -käsityksiään. Työskentelyn etenemistä ohjataan rakentavan palautteen, kysymysten ja konkreettisten kehittämisehdotusten avulla. Myönteinen palaute ja kannustaminen tukevat erityisesti tutkimisen taitojen ja motivaation kehittymistä. Oppilaille tarjotaan monipuolisia mahdollisuuksia osoittaa oppimistaan. Arviointi perustuu monimuotoisten tuotosten lisäksi oppilaiden työskentelyn havainnointiin ja keskusteluihin. Sisällön lisäksi arvioidaan olennaisen hahmottamista, tiedonhakua ja ilmaisun selkeyttä. Kokonaisuuksien lopussa arvioidaan asetettujen tavoitteiden saavuttamista. Oppilaat harjoittelevat omien vahvuuksien ja kehittämistarpeiden tunnistamista sekä kannustamaan toisiaan oppimisessa. Arvioinnin kohteena eivät ole oppilaiden arvot, asenteet, terveyskäyttäytyminen, sosiaalisuus, temperamentti tai muut henkilökohtaiset ominaisuudet.

Ympäristöopin sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaan osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää ympäristöopin valtakunnallisia arviointikriteereitä. Opinnoissa edistymisen kannalta on keskeistä tutkimisen ja toimimisen taitojen lisäksi myös tiedonalojen osaaminen.

- Arviointi perustuu monimuotoisten tuotosten lisäksi oppilaiden työskentelyn havainnointiin ja keskusteluihin.
- Sisällön lisäksi arvioidaan olennaisen hahmottamista, tiedonhakua ja ilmaisun selkeyttä.
- Kokonaisuuksien lopussa arvioidaan asetettujen tavoitteiden saavuttamista.
- Oppimisen arviointi perustuu ympäristöopin opetussuunnitelman tavoitteisiin.
- 6.luokan oppimisen arvioinnissa käytetään valtakunnallisia arviointikriteerejä.

Vuosiluokka 3

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Minä ihmisenä

Sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät ihmisen rakenteeseen ja keskeisiin elintoimintoihin sekä ihmisen kasvun ja kehityksen eri vaiheisiin. Sisällöissä kiinnitetään huomiota kehityksen ajankohtaisiin muutoksiin ja niiden yksilöllisen luonteen ymmärtämiseen. Käsitellään ikäkauden mukaisesti seksuaalista kehitystä ja ihmisen lisääntymistä. Harjoitellaan tunnistamaan oman kehon ja mielen viestejä ja tiedostamaan omia ajatuksia, tarpeita, asenteita ja arvoja. Perehdytään terveyden osa-alueisiin ja voimavaroihin, arjen terveystottumuksiin, mielenterveystaitoihin, sairauksien ehkäisyyn ja itsehoitotaitoihin. Lisäksi harjoitellaan tunteiden tunnistamista, ilmaisua ja säätelyä. Tunnistetaan omaa oppimista tukevia asioita.

- **yhdessä toimiminen !!** *Tummennettu ops-ryhmä tuotos*
- terveellinen ravinto

S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen

Oppimistehtäviä ja sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimimiseen. Harjoitellaan selittämään arjen tilanteita, ilmiöitä ja teknologiaa eri tiedonalojen käsitteillä ja malleilla. Tutkitaan laitteiden toimintaperiaatteita ja erilaisia rakenteita. Harjoitellaan turvallisuuden edistämistä ja turvataitoja esimerkiksi seuraavilla osa-alueilla: liikenne-, palo-, sähköturvallisuus, tapaturmat, myrkytykset, päihteet, kiusaamisen ehkäisy, fyysinen ja henkinen koskemattomuus sekä toiminta ensiapu- ja vaaratilanteissa. Harjoitellaan toimimista erilaisissa yhteisöissä sekä pohditaan erilaisten vuorovaikutustilanteiden ja yhteisöjen merkitystä hyvinvoinnille.

Turvallisuuden edistäminen ja turvataidot:

- jalankulkijan ja pyöräilijän liikennesäännöt ja turvavarusteet
- käyttäytyminen matkustajana
- vesillä ja jäällä liikkuminen
- koulun turvallisuus ja vaaratilanteiden välttäminen

S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan

Monipuolisten alueellisten esimerkkien ja ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan Suomen, Pohjoismaiden, Euroopan ja muiden maanosien luonnonympäristöä ja ihmisen toimintaa. Keskeisiä näkökulmia ovat luonnon ja kulttuurien moninaisuuden arvostaminen sekä globaalin ymmärryksen vahvistaminen. Maailmankuvan ja sen alueellisen viitekehyksen rakentamisessa käytetään monipuolisesti karttoja ja muuta geomediaa.

- Suomen luonnonympäristö
- maantieteelliseen karttaan tutustuminen

S4 Ympäristön tutkiminen

Sisällöiksi valitaan omaan elinympäristöön liittyviä tutkimustehtäviä. Elinympäristössä kiinnitetään huomiota elolliseen ja elottomaan luontoon, rakennettuun ja sosiaaliseen ympäristöön sekä ympäristön ilmiöihin, materiaaleihin ja teknologisiin sovelluksiin. Tehtävien avulla harjoitellaan tutkimuksen tekemisen eri vaiheita. Tutkitaan säätä sekä maa- ja kallioperää. Tutkimalla kappaleiden liikkeiden muutoksia tutustutaan voiman käsitteeseen. Tunnistetaan eliöitä ja elinympäristöjä, laaditaan kasvio ohjatusti sekä tutkitaan kokeellisesti kasvien kasvua. Kotiseudun erilaisten ympäristöjen merkitystä havainnoidaan myös hyvinvoinnin näkökulmasta. Tutustutaan ympäristössä toimimisen oikeuksiin ja velvollisuuksiin.

- omaan elinympäristöön liittyviä tutkimustehtäviä
- sään tutkiminen

S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut

Erilaisten materiaalien ja aineiden avulla tarkastellaan olomuotoja ja aineiden ominaisuuksia. Palaminen, yhteyttäminen ja veden kiertokulku muodostavat pohjan aineen muutosten ja aineen säilymisen periaatteen hahmottamiselle. Lämpötilan mittaamisen, lämpöenergiaan perehtymisen ja energialajien muuntumisen avulla tutustutaan energian säilymisen periaatteeseen. Tutkitaan ääni- ja valoilmiöitä. Perehdytään lähiavaruuteen, vuodenaikoihin, päivän ja yön vaihteluun sekä maapallon rakenteeseen. Tutkitaan eliöiden ja niiden elinympäristöjen sekä ihmisen toiminnan vuorovaikutussuhteita. Tutustutaan ravintoketjuihin, eläinten ja kasvien lisääntymiseen, ravinnon tuotantoon ja ruoan reitteihin sekä metsien hyötykäyttöön.

- veden kiertokulku
- maapallo, päivä ja yö, kuukaudet, vuodenajat
- ravintoketju

S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Sisältöjä valittaessa otetaan huomioon luonnon monimuotoisuuden vaaliminen, ilmastonmuutos ja sen hillitseminen, luonnonvarojen kestävä käyttö, terveyden edistäminen, oman kulttuuriperinnön vaaliminen, monikulttuurisessa maailmassa eläminen sekä ihmiskunnan globaali hyvinvointi nyt ja tulevaisuudessa. Pohditaan oman toiminnan vaikutuksia itselle, toisiin ihmisiin, eläinten hyvinvointiin, luontoon ja yhteiskuntaan. Harjoitellaan ympäristövastuullista toimintaa omassa lähiympäristössä sekä toisista huolehtimista. Toteutetaan yhteinen vaikuttamisprojekti, jossa harjoitellaan osallistumista ja vaikuttamista paikallisella tai globaalilla tasolla.

- kierrättäminen omassa lähiympäristössä

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3, S4, S5, S6	
T2	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L7
T3	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L3, L7
T4	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L7
T5	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L5
T6	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L2, L5
T7	S2, S3, S4, S5, S6	L2, L3, L5
T8	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L3
T9	S2, S3, S4, S5, S6	L3
T10	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L2, L3
T11	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L4, L5
T12	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1
T13	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L5
T14	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L2, L4, L5
T15	S1, S3, S4, S5, S6	L1
T16	S3, S4, S5, S6	L1, L5
T17	S2, S4, S5, S6	L1
T18	S2, S4, S5, S6	L1
T19	S1, S2, S3, S6	L1, L3

Vuosiluokan tavoitteet

T1 synnyttää ja ylläpitää oppilaan kiinnostusta ympäristöön ja ympäristöopin opiskeluun sekä auttaa oppilasta kokemaan kaikki ympäristöopin tiedonalat merkityksellisiksi itselleen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ympäristöopin merkityksen hahmottaminen	Oppilas osaa antaa esimerkkejä ympäristöopin tiedonalojen merkityksestä.

- omaan elinympäristöön liittyviä tutkimustehtäviä
- sään tutkiminen

- veden kiertokulku
- maapallo, päivä ja yö, kuukaudet, vuodenajat
- ravintoketju

- kierrättäminen omassa lähiympäristössä

- **yhdessä toiminen !!** *Tummennettu ops-ryhmä tuotos*
- terveellinen ravinto

- Suomen luonnonympäristö
- maantieteelliseen karttaan tutustuminen

Turvallisuuden edistäminen ja turvataidot:

- jalankulkijan ja pyöräilijän liikennesäännöt ja turvavarusteet
- käyttäytyminen matkustajana
- vesillä ja jäällä liikkuminen
- koulun turvallisuus ja vaaratilanteiden välttäminen

T2 ohjata ja kannustaa oppilasta asettamaan omia opiskelutavoitteita ja työskentelemään pitkäjänteisesti niiden saavuttamiseksi sekä tunnistamaan omaa ympäristöopin osaamistaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tavoitteellinen työskentely ja oppimaan oppiminen	Oppilas osaa asettaa omia tavoitteita pienille kokonaisuuksille ja työskennellä yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi.

- Suomen luonnonympäristö
- maantieteelliseen karttaan tutustuminen

- veden kiertokulku
- maapallo, päivä ja yö, kuukaudet, vuodenajat
- ravintoketju

- omaan elinympäristöön liittyviä tutkimustehtäviä
- sään tutkiminen

- **yhdessä toiminen !!** *Tummennettu ops-ryhmä tuotos*
- terveellinen ravinto

- kierrättäminen omassa lähiympäristössä

Turvallisuuden edistäminen ja turvataidot:

- jalankulkijan ja pyöräilijän liikennesäännöt ja turvavarusteet
- käyttäytyminen matkustajana
- vesillä ja jäällä liikkuminen
- koulun turvallisuus ja vaaratilanteiden välttäminen

T3 tukea oppilaan ympäristötietoisuuden kehittymistä sekä ohjata oppilasta toimimaan ja vaikuttamaan lähiympäristössään ja -yhteisöissään

kestävän kehityksen edistämiseksi ja arvostamaan kestävän kehityksen merkitystä itselle ja maailmalle

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kestävän kehityksen tiedot ja taidot	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla kestävän tulevaisuuden rakentamista tukevia ja uhkaavia tekijöitä. Oppilas osaa kuvata erilaisia keinoja lähiympäristön ja -yhteisöjen vaalimiseen, kehittämiseen ja niihin vaikuttamiseen sekä toimia ohjatusti yhteisessä vaikuttamisprojektissa.

- **yhdessä toimiminen !!** *Tummennettu ops-ryhmä tuotos*
- terveellinen ravinto

- Suomen luonnonympäristö
- maantieteelliseen karttaan tutustuminen

- veden kiertokulku
- maapallo, päivä ja yö, kuukaudet, vuodenajat
- ravintoketju

- kierrättäminen omassa lähiympäristössä

- omaan elinympäristöön liittyviä tutkimustehtäviä
- sään tutkiminen

Turvallisuuden edistäminen ja turvataidot:

- jalankulkijan ja pyöräilijän liikennesäännöt ja turvavarusteet
- käyttäytyminen matkustajana
- vesillä ja jäällä liikkuminen
- koulun turvallisuus ja vaaratilanteiden välttäminen

T4 rohkaista oppilasta muodostamaan kysymyksiä eri aihepiireistä sekä käyttämään niitä tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohtana

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kysymysten muodostaminen	Oppilas osaa muodostaa aiheeseen liittyviä kysymyksiä, joita voidaan yhdessä kehittää tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdaksi.

Turvallisuuden edistäminen ja turvataidot:

- jalankulkijan ja pyöräilijän liikennesäännöt ja turvavarusteet
- käyttäytyminen matkustajana
- vesillä ja jäällä liikkuminen

- koulun turvallisuus ja vaaratilanteiden välttäminen

- Suomen luonnonympäristö
- maantieteelliseen karttaan tutustuminen

- **yhdessä toimiminen !!** *Tummennettu ops-ryhmä tuotos*
- terveellinen ravinto

- kierrättäminen omassa lähiympäristössä

- veden kiertokulku
- maapallo, päivä ja yö, kuukaudet, vuodenajat
- ravintoketju

- omaan elinympäristöön liittyviä tutkimustehtäviä
- sään tutkiminen

T5 ohjata oppilasta suunnittelemaan ja toteuttamaan pieniä tutkimuksia, tekemään havaintoja ja mittauksia monipuolisissa oppimisympäristöissä eri aisteja ja tutkimus- ja mittausvälineitä käyttäen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tutkimisen taidot: suunnittelu, havainnointi ja mittaukset	Oppilas osaa toimia, havainnoida, mitata ja dokumentoida tuloksia ohjeiden mukaisesti. Oppilas osaa suunnitella pieniä tutkimuksia yksin tai yhdessä muiden kanssa.

Turvallisuuden edistäminen ja turvataidot:

- jalankulkijan ja pyöräilijän liikennesäännöt ja turvavarusteet
- käyttäytyminen matkustajana
- vesillä ja jäällä liikkuminen
- koulun turvallisuus ja vaaratilanteiden välttäminen

- Suomen luonnonympäristö
- maantieteelliseen karttaan tutustuminen

- **yhdessä toimiminen !!** *Tummennettu ops-ryhmä tuotos*
- terveellinen ravinto

- omaan elinympäristöön liittyviä tutkimustehtäviä
- sään tutkiminen

- kierrättäminen omassa lähiympäristössä

- veden kiertokulku
- maapallo, päivä ja yö, kuukaudet, vuodenajat
- ravintoketju

T6 ohjata oppilasta tunnistamaan syy-seuraussuhteita, tekemään johtopäätöksiä tuloksistaan sekä esittämään tuloksiaan ja tutkimuksiaan eri tavoin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tutkimisen taidot: johtopäätösten tekeminen ja tulosten esittäminen	Oppilas harjoittelee ohjatusti syy-seuraussuhteiden tunnistamista ja osaa tehdä yksinkertaisia johtopäätöksiä tuloksista. Oppilas osaa esittää tuloksiaan selkeästi.

- veden kiertokulku
- maapallo, päivä ja yö, kuukaudet, vuodenajat
- ravintoketju

- kierrättäminen omassa lähiympäristössä

Turvallisuuden edistäminen ja turvataidot:

- jalankulkijan ja pyöräilijän liikennesäännöt ja turvavarusteet
- käyttäytyminen matkustajana
- vesillä ja jäällä liikkuminen
- koulun turvallisuus ja vaaratilanteiden välttäminen

- **yhdessä toimiminen !!** *Tummennettu ops-ryhmä tuotos*
- terveellinen ravinto

- omaan elinympäristöön liittyviä tutkimustehtäviä
- sään tutkiminen

- Suomen luonnonympäristö
- maantieteelliseen karttaan tutustuminen

T7 ohjata oppilasta ymmärtämään arjen teknologisten sovellusten käyttöä, merkitystä ja toimintaperiaatteita sekä innostaa oppilaita kokeilemaan, keksimään ja luomaan uutta yhdessä toimien

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Teknologinen osaaminen ja yhteistyö teknologisessa ongelmanratkaisussa	Oppilas osaa kuvata joidenkin arjen teknologisten sovellusten toimintaperiaatteita ja antaa esimerkkejä niiden merkityksestä. Oppilas osaa työskennellä kokeiluissa ja keksimisessä yhdessä toimien.

Turvallisuuden edistäminen ja turvataidot:

- jalankulkijan ja pyöräilijän liikennesäännöt ja turvavarusteet
- käyttäytyminen matkustajana
- vesillä ja jäällä liikkuminen
- koulun turvallisuus ja vaaratilanteiden välttäminen

- veden kiertokulku
- maapallo, päivä ja yö, kuukaudet, vuodenajat
- ravintoketju

- Suomen luonnonympäristö
- maantieteelliseen karttaan tutustuminen

- kierrättäminen omassa lähiympäristössä

- omaan elinympäristöön liittyviä tutkimustehtäviä
- sään tutkiminen

T8 kannustaa oppilasta edistämään hyvinvointia ja turvallisuutta toiminnassaan ja lähiympäristössään ja ohjata oppilasta toimimaan turvallisesti, tarkoituksenmukaisesti, vastuullisesti ja itseään suojellen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Turvallisuuden edistäminen ja turvataidot	Oppilas osaa esitellä keskeisiä hyvinvointiin ja turvallisuuteen liittyviä tekijöitä esimerkkien avulla. Oppilas osaa kuvata turvallisuusohjeita ja toimintatapoja erilaisissa vaara- ja ensiaputilanteissa, osaa käyttää niitä oppimistilanteissa sekä harjoittelee niiden perustelemista ympäristöopin eri tiedonalojen avulla.

- **yhdessä toimiminen !!** *Tummennettu ops-ryhmä tuotos*
- terveellinen ravinto

- Suomen luonnonympäristö
- maantieteelliseen karttaan tutustuminen

- veden kiertokulku
- maapallo, päivä ja yö, kuukaudet, vuodenajat
- ravintoketju

- kierrättäminen omassa lähiympäristössä

- omaan elinympäristöön liittyviä tutkimustehtäviä
- sään tutkiminen

Turvallisuuden edistäminen ja turvataidot:

- jalankulkijan ja pyöräilijän liikennesäännöt ja turvavarusteet
- käyttäytyminen matkustajana
- vesillä ja jäällä liikkuminen
- koulun turvallisuus ja vaaratilanteiden välttäminen

T9 ohjata oppilasta tutkimaan ja toimimaan sekä liikkumaan ja retkeilemään luonnossa ja rakennetussa ympäristössä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ympäristössä toimiminen ja tutkiminen	Oppilas osaa toimia, liikkua ja retkeillä luonnossa ja rakennetussa ympäristössä ohjeiden mukaisesti. Oppilas osaa tehdä tutkimuksia ympäristössä ohjatusti sekä yksin että ryhmän jäsenenä.

- Suomen luonnonympäristö
- maantieteelliseen karttaan tutustuminen

- veden kiertokulku
- maapallo, päivä ja yö, kuukaudet, vuodenajat
- ravintoketju

Turvallisuuden edistäminen ja turvataidot:

- jalankulkijan ja pyöräilijän liikennesäännöt ja turvavarusteet
- käyttäytyminen matkustajana
- vesillä ja jäällä liikkuminen
- koulun turvallisuus ja vaaratilanteiden välttäminen

- omaan elinympäristöön liittyviä tutkimustehtäviä
- sään tutkiminen

- kierrättäminen omassa lähiympäristössä

T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia harjoitella ryhmässä toimimista erilaisissa rooleissa ja vuorovaikutustilanteissa, innostaa oppilasta ilmaisemaan itseään ja kuuntelemaan muita sekä tukea oppilaan valmiuksia tunnistaa, ilmaista ja säädellä tunteitaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutuksen taitojen kehittäminen sekä tunteiden tunnistaminen ja säätely	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla ryhmässä toimimiseen, kohteliaaseen käytökseen sekä tunteiden ilmaisuun ja niiden säätelyyn liittyviä toimintamalleja ja harjoittelee niiden soveltamista eri rooleissa.

- Suomen luonnonympäristö
- maantieteelliseen karttaan tutustuminen

- omaan elinympäristöön liittyviä tutkimustehtäviä
- sään tutkiminen

Turvallisuuden edistäminen ja turvataidot:

- jalankulkijan ja pyöräilijän liikennesäännöt ja turvavarusteet
- käyttäytyminen matkustajana
- vesillä ja jäällä liikkuminen
- koulun turvallisuus ja vaaratilanteiden välttäminen

- **yhdessä toimiminen !!** *Tummennettu ops-ryhmä tuotos*
- terveellinen ravinto

- kierrättäminen omassa lähiympäristössä

- veden kiertokulku
- maapallo, päivä ja yö, kuukaudet, vuodenajat
- ravintoketju

T11 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon hankinnassa, käsittelyssä ja esittämisessä sekä vuorovaikutuksen välineenä vastuullisesti, turvallisesti ja ergonomisesti

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tieto- ja viestintäteknologian käyttäminen	Oppilas osaa käyttää tieto-viestintäteknologiaa tutkimusprosessin eri vaiheissa ja vuorovaikutuksen välineenä. Oppilas osaa kuvata tieto- ja viestintäteknologian vastuullista, turvallista ja ergonomista käyttöä.

- veden kiertokulku
- maapallo, päivä ja yö, kuukaudet, vuodenajat
- ravintoketju

- kierrättäminen omassa lähiympäristössä

- omaan elinympäristöön liittyviä tutkimustehtäviä
- sään tutkiminen

Turvallisuuden edistäminen ja turvataidot:

- jalankulkijan ja pyöräilijän liikennesäännöt ja turvavarusteet
- käyttäytyminen matkustajana

- vesillä ja jäällä liikkuminen
- koulun turvallisuus ja vaaratilanteiden välttäminen

- Suomen luonnonympäristö
- maantieteelliseen karttaan tutustuminen

- **yhdessä toiminen !!** *Tummennettu ops-ryhmä tuotos*
- terveellinen ravinto

T12 ohjata oppilasta hahmottamaan ympäristöä, ihmisten toimintaa ja niihin liittyviä ilmiöitä ympäristöopin käsitteiden avulla sekä kehittämään käsiterakenteitaan ennakkokäsityksistä kohti käsitteiden täsmällistä käyttöä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Käsitteiden käyttö	Oppilas osaa kuvata ympäristöä, ihmisen toimintaa ja niihin liittyviä ilmiöitä ympäristöopin tiedonalojen keskeisillä käsitteillä ja omin sanoin. Oppilas osaa yhdistää käsitteitä loogisesti toisiinsa.

- kierrättäminen omassa lähiympäristössä

- **yhdessä toiminen !!** *Tummennettu ops-ryhmä tuotos*
- terveellinen ravinto

- veden kiertokulku
- maapallo, päivä ja yö, kuukaudet, vuodenajat
- ravintoketju

Turvallisuuden edistäminen ja turvataidot:

- jalankulkijan ja pyöräilijän liikennesäännöt ja turvavarusteet
- käyttäytyminen matkustajana
- vesillä ja jäällä liikkuminen
- koulun turvallisuus ja vaaratilanteiden välttäminen

- Suomen luonnonympäristö
- maantieteelliseen karttaan tutustuminen

- omaan elinympäristöön liittyviä tutkimustehtäviä
- sään tutkiminen

T13 ohjata oppilasta ymmärtämään, käyttämään ja tekemään erilaisia malleja, joiden avulla voidaan tulkita ja selittää ihmistä, ympäristöä ja niiden ilmiöitä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Mallien käyttäminen	Oppilas osaa käyttää ja tulkita erilaisia konkreettisia malleja. Oppilas harjoittelee abstraktien mallien käyttöä.

- **yhdessä toimiminen !!** *Tummennettu ops-ryhmä tuotos*
- terveellinen ravinto

Turvallisuuden edistäminen ja turvataidot:

- jalankulkijan ja pyöräilijän liikennesäännöt ja turvavarusteet
- käyttäytyminen matkustajana
- vesillä ja jäällä liikkuminen
- koulun turvallisuus ja vaaratilanteiden välttäminen

- Suomen luonnonympäristö
- maantieteelliseen karttaan tutustuminen

- veden kiertokulku
- maapallo, päivä ja yö, kuukaudet, vuodenajat
- ravintoketju

- omaan elinympäristöön liittyviä tutkimustehtäviä
- sään tutkiminen

- kierrättäminen omassa lähiympäristössä

T14 ohjata oppilasta hankkimaan luotettavaa tietoa, ilmaisemaan perustellen erilaisia näkemyksiä sekä tulkitsemaan ja arvioimaan kriittisesti tietolähteitä ja näkökulmia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Näkemyksien ilmaiseminen ja kriittinen lukutaito	Oppilas osaa hakea tietoa erilaisista tietolähteistä ja valita joitakin luotettavia tietolähteitä. Oppilas harjoittelee erilaisten näkemysten perustelemista ja osaa nimetä eroja eri näkökulmissa.

- **yhdessä toimiminen !!** *Tummennettu ops-ryhmä tuotos*
- terveellinen ravinto

- Suomen luonnonympäristö
- maantieteelliseen karttaan tutustuminen

- veden kiertokulku
- maapallo, päivä ja yö, kuukaudet, vuodenajat
- ravintoketju

- kierrättäminen omassa lähiympäristössä

Turvallisuuden edistäminen ja turvataidot:

- jalankulkijan ja pyöräilijän liikennesäännöt ja turvavarusteet
- käyttäytyminen matkustajana
- vesillä ja jäällä liikkuminen
- koulun turvallisuus ja vaaratilanteiden välttäminen

- omaan elinympäristöön liittyviä tutkimustehtäviä
- sään tutkiminen

T15 ohjata oppilasta luonnon tutkimiseen, eliöiden ja elinympäristöjen tunnistamiseen ja ekologiseen ajatteluun sekä ohjata oppilasta ihmisen rakenteen, elintoimintojen ja kehityksen ymmärtämiseen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Biologian tiedonala: Luonnon tutkiminen, eliöiden ja elinympäristöjen tunnistaminen, ihmisen rakenne, elintoiminnot ja kehitys	Oppilas osaa havainnoida luontoa, tunnistaa yleisimpiä kasvilajeja ja niiden tunnusomaisia elinympäristöjä. Oppilas laatii ohjatusti pienen kasvion, osaa tutkia kokeellisesti kasvien kasvua yksin ja yhdessä muiden kanssa sekä osaa pääpiirteittäin kuvata ihmisen rakenteen, elintoiminnat ja kehityksen.

- Suomen luonnonympäristö
- maantieteelliseen karttaan tutustuminen

- veden kiertokulku
- maapallo, päivä ja yö, kuukaudet, vuodenajat
- ravintoketju

- **yhdessä toimiminen !!** *Tummennettu ops-ryhmä tuotos*
- terveellinen ravinto

- kierrättäminen omassa lähiympäristössä

- omaan elinympäristöön liittyviä tutkimustehtäviä
- sään tutkiminen

T16 ohjata oppilasta maantieteelliseen ajatteluun, hahmottamaan omaa ympäristöä ja koko maailmaa sekä harjaannuttamaan kartankäyttö- ja muita geomediataitoja

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Maantiedon tiedonala: Maapallon hahmottaminen, kartta- ja muut geomediataidot	Oppilas osaa tunnistaa eri aluetasot, jäsentää omaa ympäristöään, hahmottaa opiskelemiaan alueita ja koko maapallon karttakuvaa sekä osaa kuvata alueellista monimuotoisuutta maapallolla. Oppilas osaa käyttää karttoja ja muita geomedialähteitä tiedonhaussa ja esittämisessä.

- omaan elinympäristöön liittyviä tutkimustehtäviä
- sään tutkiminen

- Suomen luonnonympäristö
- maantieteelliseen karttaan tutustuminen

- veden kiertokulku
- maapallo, päivä ja yö, kuukaudet, vuodenajat
- ravintoketju

- kierrättäminen omassa lähiympäristössä

T17 ohjata oppilasta tutkimaan, kuvaamaan ja selittämään fysikaalisia ilmiöitä arjessa, luonnossa ja teknologiassa sekä rakentamaan perustaa energian säilymisen periaatteen ymmärtämiselle

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Fysiikan tiedonala: Fysikaalisten ilmiöiden tutkiminen, kuvaaminen ja selittäminen	Oppilas osaa havainnoida ja kuvata yksinkertaisia fysikaalisia ilmiöitä arjessa, luonnossa ja teknologiassa sekä harjoittelee niihin liittyviä selityksiä. Oppilas osaa käyttää energia-, voima- ja liikekäsitteitä arkisissa tilanteissa ja osaa antaa esimerkkejä energian säilymisen periaatteesta.

Turvallisuuden edistäminen ja turvataidot:

- jalankulkijan ja pyöräilijän liikennesäännöt ja turvavarusteet
- käyttäytyminen matkustajana
- vesillä ja jäällä liikkuminen
- koulun turvallisuus ja vaaratilanteiden välttäminen

- kierrättäminen omassa lähiympäristössä

- omaan elinympäristöön liittyviä tutkimustehtäviä
- sään tutkiminen

- veden kiertokulku
- maapallo, päivä ja yö, kuukaudet, vuodenajat
- ravintoketju

T18 ohjata oppilasta tutkimaan, kuvaamaan ja selittämään kemiallisia ilmiöitä, aineiden ominaisuuksia ja muutoksia sekä rakentamaan perustaa aineen säilymisen periaatteen ymmärtämiselle

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kemian tiedonala: Kemiallisten ilmiöiden tutkiminen, kuvaaminen ja selittäminen	Oppilas osaa havainnoida ja kuvata olomuotoja ja tuttujen aineiden ominaisuuksia sekä harjoittelee niihin liittyviä selityksiä. Oppilas osaa selittää aineen säilymisen periaatteen avulla esimerkiksi veden kiertokulkua tai kierrätystä.

- omaan elinympäristöön liittyviä tutkimustehtäviä
- sään tutkiminen

- kierrättäminen omassa lähiympäristössä

- veden kiertokulku
- maapallo, päivä ja yö, kuukaudet, vuodenajat
- ravintoketju

Turvallisuuden edistäminen ja turvataidot:

- jalankulkijan ja pyöräilijän liikennesäännöt ja turvavarusteet
- käyttäytyminen matkustajana
- vesillä ja jäällä liikkuminen
- koulun turvallisuus ja vaaratilanteiden välttäminen

T19 ohjata oppilasta ymmärtämään terveyden osa-alueita, arjen terveystottumusten merkitystä sekä elämänkulkua, lapsuuden ja nuoruuden yksilöllistä kasvua ja kehitystä sekä rohkaista oppilasta harjoittelemaan ja soveltamaan terveysosaamistaan arjessa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Terveystiedon tiedonala: Terveyden osa-alueiden ja arjen terveystottumuksien tuntemus sekä niiden merkityksen pohtiminen, ikäkauteen liittyvän kasvun ja kehityksen tunnistaminen ja kuvaaminen	Oppilas osaa kuvata terveyden osa-alueita ja antaa esimerkkejä siitä, miten terveyttä voidaan arjessa edistää. Oppilas osaa kuvata elämänkulun eri vaiheita ja selittää murrosikään liittyviä keskeisiä kasvun ja kehityksen tunnuspiirteitä ja niiden yksilöllistä vaihtelua.

- **yhdessä toiminen !!** *Tummennettu ops-ryhmä tuotos*
- terveellinen ravinto

- Suomen luonnonympäristö
- maantieteelliseen karttaan tutustuminen

Turvallisuuden edistäminen ja turvataidot:

- jalankulkijan ja pyöräilijän liikennesäännöt ja turvavarusteet
- käyttäytyminen matkustajana
- vesillä ja jäällä liikkuminen
- koulun turvallisuus ja vaaratilanteiden välttäminen

- kierrättäminen omassa lähiympäristössä

Vuosiluokka 4

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Minä ihmisenä

Sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät ihmisen rakenteeseen ja keskeisiin elintoimintoihin sekä ihmisen kasvun ja kehityksen eri vaiheisiin. Sisällöissä kiinnitetään huomiota kehityksen ajankohtaisiin muutoksiin ja niiden yksilöllisen luonteen ymmärtämiseen. Käsitellään ikäkauden mukaisesti seksuaalista kehitystä ja ihmisen lisääntymistä. Harjoitellaan tunnistamaan oman kehon ja mielen viestejä ja tiedostamaan omia ajatuksia, tarpeita, asenteita ja arvoja. Perehdytään terveyden osa-alueisiin ja voimavaroihin, arjen terveystottumuksiin, mielenterveystaitoihin, sairauksien ehkäisyyn ja itsehoitotaitoihin. Lisäksi harjoitellaan tunteiden tunnistamista, ilmaisua ja säätelyä. Tunnistetaan omaa oppimista tukevia asioita.

- tunteiden tunnistaminen, ilmaisu ja säätely
- sairauksien ehkäisy ja itsehoitotaitojen pohtiminen

S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen

Oppimistehtäviä ja sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimimiseen. Harjoitellaan selittämään arjen tilanteita, ilmiöitä ja teknologiaa eri tiedonalojen käsitteillä ja malleilla. Tutkitaan laitteiden toimintaperiaatteita ja erilaisia rakenteita. Harjoitellaan turvallisuuden edistämistä ja turvataitoja esimerkiksi seuraavilla osa-alueilla: liikenne-, palo-, sähköturvallisuus, tapaturmat, myrkytykset, päihteet, kiusaamisen ehkäisy, fyysinen ja henkinen koskemattomuus sekä toiminta ensiapu- ja vaaratilanteissa. Harjoitellaan toimimista erilaisissa yhteisöissä sekä pohditaan erilaisten vuorovaikutustilanteiden ja yhteisöjen merkitystä hyvinvoinnille.

Turvallisuuden edistäminen ja turvataidot:

- paloturvallisuus
- koulun turvallisuus ja vaaratilanteiden välttäminen
- kiusaamisen ehkäisy, esim. KiVa-oppitunnit

S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan

Monipuolisten alueellisten esimerkkien ja ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan Suomen, Pohjoismaiden, Euroopan ja muiden maanosien luonnonympäristöä ja ihmisen toimintaa. Keskeisiä näkökulmia ovat luonnon ja kulttuurien moninaisuuden arvostaminen sekä globaalin ymmärryksen vahvistaminen. Maailmankuvan ja sen alueellisen viitekehyksen rakentamisessa käytetään monipuolisesti karttoja ja muuta geomediaa.

- luonnon moninaisuuden arvostaminen
- Pohjoismaiden luonnonympäristö ja ihmisen toiminta
- kartan käyttäminen

S4 Ympäristön tutkiminen

Sisällöiksi valitaan omaan elinympäristöön liittyviä tutkimustehtäviä. Elinympäristössä kiinnitetään huomiota elolliseen ja elottomaan luontoon, rakennettuun ja sosiaaliseen ympäristöön sekä ympäristön ilmiöihin, materiaaleihin ja teknologisiin sovelluksiin. Tehtävien avulla harjoitellaan tutkimuksen tekemisen eri vaiheita. Tutkitaan säätä sekä maa- ja kallioperää. Tutkimalla kappaleiden liikkeiden muutoksia tutustutaan voiman käsitteeseen. Tunnistetaan eliöitä ja elinympäristöjä, laaditaan kasvio ohjatusti sekä tutkitaan kokeellisesti kasvien kasvua. Kotiseudun erilaisten ympäristöjen merkitystä havainnoidaan myös hyvinvoinnin näkökulmasta. Tutustutaan ympäristössä toimimisen oikeuksiin ja velvollisuuksiin.

- omaan elinympäristöön liittyviä tutkimustehtäviä
- maa - ja kallioperän tutkiminen
- ympäristössä toimimisen oikeuksia ja velvollisuuksia

S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut

Erilaisten materiaalien ja aineiden avulla tarkastellaan olomuotoja ja aineiden ominaisuuksia. Palaminen, yhteyttäminen ja veden kiertokulku muodostavat pohjan aineen muutosten ja aineen säilymisen periaatteen hahmottamiselle. Lämpötilan mittaamisen, lämpöenergiaan perehtymisen ja energialajien muuntumisen avulla tutustutaan energian säilymisen periaatteeseen. Tutkitaan ääni- ja valoilmiöitä. Perehdytään lähiavaruuteen, vuodenaikoihin, päivän ja yön vaihteluun sekä maapallon rakenteeseen. Tutkitaan eliöiden ja niiden elinympäristöjen sekä ihmisen toiminnan vuorovaikutussuhteita. Tutustutaan ravintoketjuihin, eläinten ja kasvien lisääntymiseen, ravinnon tuotantoon ja ruoan reitteihin sekä metsien hyötykäyttöön.

- yhteyttäminen
- ravinnontuotanto, ruuan reitti, eläinten lisääntyminen
- ravintoketju
- ääni- ja valoilmiöiden tutkiminen

S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Sisältöjä valittaessa otetaan huomioon luonnon monimuotoisuuden vaaliminen, ilmastonmuutos ja sen hillitseminen, luonnonvarojen kestävä käyttö, terveyden edistäminen, oman kulttuuriperinnön vaaliminen, monikulttuurisessa maailmassa eläminen sekä ihmiskunnan globaali hyvinvointi nyt ja tulevaisuudessa. Pohditaan oman toiminnan vaikutuksia itselle, toisiin ihmisiin, eläinten hyvinvointiin, luontoon ja yhteiskuntaan. Harjoitellaan ympäristövastuullista toimintaa omassa lähiympäristössä sekä toisista huolehtimista. Toteutetaan yhteinen vaikuttamisprojekti, jossa harjoitellaan osallistumista ja vaikuttamista paikallisella tai globaalilla tasolla.

- kierrättäminen lähiympäristössä
- luonnonsuojelu: vesistöt
- oman toiminnan vaikutuksien pohtiminen

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3, S4, S5, S6	
T2	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L7
T3	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L3, L7
T4	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L7
T5	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L5
T6	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L2, L5
T7	S2, S3, S4, S5, S6	L2, L3, L5
T8	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L3
T9	S2, S3, S4, S5, S6	L3
T10	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L2, L3
T11	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L4, L5
T12	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1
T13	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L5
T14	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L2, L4, L5
T15	S1, S3, S4, S5, S6	L1
T16	S3, S4, S5, S6	L1, L5
T17	S2, S4, S5, S6	L1
T18	S2, S4, S5, S6	L1
T19	S1, S2, S3, S6	L1, L3

Vuosiluokan tavoitteet

T1 synnyttää ja ylläpitää oppilaan kiinnostusta ympäristöön ja ympäristöopin opiskeluun sekä auttaa oppilasta kokemaan kaikki ympäristöopin tiedonalat merkityksellisiksi itselleen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ympäristöopin merkityksen hahmottaminen	Oppilas osaa antaa esimerkkejä ympäristöopin tiedonalojen merkityksestä.

- kierrättäminen lähiympäristössä
- luonnonsuojelu: vesistöt
- oman toiminnan vaikutuksien pohtiminen

Turvallisuuden edistäminen ja turvataidot:

- paloturvallisuus
- koulun turvallisuus ja vaaratilanteiden välttäminen
- kiusaamisen ehkäisy, esim. KiVa-oppitunnit

- omaan elinympäristöön liittyviä tutkimustehtäviä
- maa - ja kallioperän tutkiminen
- ympäristössä toimimisen oikeuksia ja velvollisuuksia

- yhteyttäminen
- ravinnontuotanto, ruuan reitti, eläinten lisääntyminen
- ravintoketju
- ääni- ja valoilmiöiden tutkiminen

- luonnon moninaisuuden arvostaminen
- Pohjoismaiden luonnonympäristö ja ihmisen toiminta
- kartan käyttäminen

- tunteiden tunnistaminen, ilmaisu ja säätely
- sairauksien ehkäisy ja itsehoitotaitojen pohtiminen

T2 ohjata ja kannustaa oppilasta asettamaan omia opiskelutavoitteita ja työskentelemään pitkäjänteisesti niiden saavuttamiseksi sekä tunnistamaan omaa ympäristöopin osaamistaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tavoitteellinen työskentely ja oppimaan oppiminen	Oppilas osaa asettaa omia tavoitteita pienille kokonaisuuksille ja työskennellä yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi.

- luonnon moninaisuuden arvostaminen
- Pohjoismaiden luonnonympäristö ja ihmisen toiminta
- kartan käyttäminen

- yhteyttäminen
- ravinnontuotanto, ruuan reitti, eläinten lisääntyminen
- ravintoketju
- ääni- ja valoilmiöiden tutkiminen

- tunteiden tunnistaminen, ilmaisu ja säätely
- sairauksien ehkäisy ja itsehoitotaitojen pohtiminen

- kierrättäminen lähiympäristössä
- luonnonsuojelu: vesistöt
- oman toiminnan vaikutuksien pohtiminen

Turvallisuuden edistäminen ja turvataidot:

- paloturvallisuus
- koulun turvallisuus ja vaaratilanteiden välttäminen
- kiusaamisen ehkäisy, esim. KiVa-oppitunnit

- omaan elinympäristöön liittyviä tutkimustehtäviä
- maa - ja kallioperän tutkiminen
- ympäristössä toimimisen oikeuksia ja velvollisuuksia

T3 tukea oppilaan ympäristötietoisuuden kehittymistä sekä ohjata oppilasta toimimaan ja vaikuttamaan lähiympäristössään ja -yhteisöissään kestävän kehityksen edistämiseksi ja arvostamaan kestävän kehityksen merkitystä itselle ja maailmalle

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kestävän kehityksen tiedot ja taidot	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla kestävän tulevaisuuden rakentamista tukevia ja uhkaavia tekijöitä. Oppilas osaa kuvata erilaisia keinoja lähiympäristön ja -yhteisöjen vaalimiseen, kehittämiseen ja niihin vaikuttamiseen sekä toimia ohjatusti yhteisessä vaikuttamisprojektissa.

- yhteyttäminen
- ravinnontuotanto, ruuan reitti, eläinten lisääntyminen
- ravintoketju
- ääni- ja valoilmiöiden tutkiminen

Turvallisuuden edistäminen ja turvataidot:

- paloturvallisuus
- koulun turvallisuus ja vaaratilanteiden välttäminen
- kiusaamisen ehkäisy, esim. KiVa-oppitunnit

- omaan elinympäristöön liittyviä tutkimustehtäviä
- maa - ja kallioperän tutkiminen
- ympäristössä toimimisen oikeuksia ja velvollisuuksia

- kierrättäminen lähiympäristössä
- luonnonsuojelu: vesistöt
- oman toiminnan vaikutuksien pohtiminen

- luonnon moninaisuuden arvostaminen
- Pohjoismaiden luonnonympäristö ja ihmisen toiminta
- kartan käyttäminen

- tunteiden tunnistaminen, ilmaisu ja säätely
- sairauksien ehkäisy ja itsehoitotaitojen pohtiminen

T4 rohkaista oppilasta muodostamaan kysymyksiä eri aihepiireistä sekä käyttämään niitä tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohtana

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kysymysten muodostaminen	Oppilas osaa muodostaa aiheeseen liittyviä kysymyksiä, joita voidaan yhdessä kehittää tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdaksi.

- tunteiden tunnistaminen, ilmaisu ja säätely
- sairauksien ehkäisy ja itsehoitotaitojen pohtiminen

- omaan elinympäristöön liittyviä tutkimustehtäviä
- maa - ja kallioperän tutkiminen
- ympäristössä toimimisen oikeuksia ja velvollisuuksia

- luonnon moninaisuuden arvostaminen
- Pohjoismaiden luonnonympäristö ja ihmisen toiminta
- kartan käyttäminen

- kierrättäminen lähiympäristössä
- luonnonsuojelu: vesistöt
- oman toiminnan vaikutuksien pohtiminen

- yhteyttäminen
- ravinnontuotanto, ruuan reitti, eläinten lisääntyminen
- ravintoketju
- ääni- ja valoilmiöiden tutkiminen

Turvallisuuden edistäminen ja turvataidot:

- paloturvallisuus
- koulun turvallisuus ja vaaratilanteiden välttäminen
- kiusaamisen ehkäisy, esim. KiVa-oppitunnit

T5 ohjata oppilasta suunnittelemaan ja toteuttamaan pieniä tutkimuksia, tekemään havaintoja ja mittauksia monipuolisissa oppimisympäristöissä eri aisteja ja tutkimus- ja mittausvälineitä käyttäen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tutkimisen taidot: suunnittelu, havainnointi ja mittaukset	Oppilas osaa toimia, havainnoida, mitata ja dokumentoida tuloksia ohjeiden mukaisesti. Oppilas osaa suunnitella pieniä tutkimuksia yksin tai yhdessä muiden kanssa.

- luonnon moninaisuuden arvostaminen
- Pohjoismaiden luonnonympäristö ja ihmisen toiminta
- kartan käyttäminen

Turvallisuuden edistäminen ja turvataidot:

- paloturvallisuus
- koulun turvallisuus ja vaaratilanteiden välttäminen

- kiusaamisen ehkäisy, esim. KiVa-oppitunnit

- tunteiden tunnistaminen, ilmaisu ja säätely
- sairauksien ehkäisy ja itsehoitotaitojen pohtiminen

- kierrättäminen lähiympäristössä
- luonnonsuojelu: vesistöt
- oman toiminnan vaikutuksien pohtiminen

- omaan elinympäristöön liittyviä tutkimustehtäviä
- maa - ja kallioperän tutkiminen
- ympäristössä toimimisen oikeuksia ja velvollisuuksia

- yhteyttäminen
- ravinnontuotanto, ruuan reitti, eläinten lisääntyminen
- ravintoketju
- ääni- ja valoilmiöiden tutkiminen

T6 ohjata oppilasta tunnistamaan syy-seuraussuhteita, tekemään johtopäätöksiä tuloksistaan sekä esittämään tuloksiaan ja tutkimuksiaan eri tavoin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tutkimisen taidot: johtopäätösten tekeminen ja tulosten esittäminen	Oppilas harjoittelee ohjatusti syy-seuraussuhteiden tunnistamista ja osaa tehdä yksinkertaisia johtopäätöksiä tuloksista. Oppilas osaa esittää tuloksiaan selkeästi.

- tunteiden tunnistaminen, ilmaisu ja säätely
- sairauksien ehkäisy ja itsehoitotaitojen pohtiminen

- omaan elinympäristöön liittyviä tutkimustehtäviä
- maa - ja kallioperän tutkiminen
- ympäristössä toimimisen oikeuksia ja velvollisuuksia

- kierrättäminen lähiympäristössä
- luonnonsuojelu: vesistöt
- oman toiminnan vaikutuksien pohtiminen

- luonnon moninaisuuden arvostaminen
- Pohjoismaiden luonnonympäristö ja ihmisen toiminta
- kartan käyttäminen

Turvallisuuden edistäminen ja turvataidot:

- paloturvallisuus
- koulun turvallisuus ja vaaratilanteiden välttäminen
- kiusaamisen ehkäisy, esim. KiVa-oppitunnit

- yhteyttäminen
- ravinnontuotanto, ruuan reitti, eläinten lisääntyminen
- ravintoketju
- ääni- ja valoilmiöiden tutkiminen

T7 ohjata oppilasta ymmärtämään arjen teknologisten sovellusten käyttöä, merkitystä ja toimintaperiaatteita sekä innostaa oppilaita kokeilemaan, keksimään ja luomaan uutta yhdessä toimien

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Teknologinen osaaminen ja yhteistyö teknologisessa ongelmanratkaisussa	Oppilas osaa kuvata joidenkin arjen teknologisten sovellusten toimintaperiaatteita ja antaa esimerkkejä niiden merkityksestä. Oppilas osaa työskennellä kokeiluissa ja keksimisessä yhdessä toimien.

- luonnon moninaisuuden arvostaminen
- Pohjoismaiden luonnonympäristö ja ihmisen toiminta
- kartan käyttäminen

- yhteyttäminen
- ravinnontuotanto, ruuan reitti, eläinten lisääntyminen
- ravintoketju
- ääni- ja valoilmiöiden tutkiminen

- kierrättäminen lähiympäristössä
- luonnonsuojelu: vesistöt
- oman toiminnan vaikutuksien pohtiminen

- omaan elinympäristöön liittyviä tutkimustehtäviä
- maa - ja kallioperän tutkiminen
- ympäristössä toimimisen oikeuksia ja velvollisuuksia

Turvallisuuden edistäminen ja turvataidot:

- paloturvallisuus
- koulun turvallisuus ja vaaratilanteiden välttäminen
- kiusaamisen ehkäisy, esim. KiVa-oppitunnit

T8 kannustaa oppilasta edistämään hyvinvointia ja turvallisuutta toiminnassaan ja lähiympäristössään ja ohjata oppilasta toimimaan turvallisesti, tarkoituksenmukaisesti, vastuullisesti ja itseään suojellen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Turvallisuuden edistäminen ja turvataidot	Oppilas osaa esitellä keskeisiä hyvinvointiin ja turvallisuuteen liittyviä tekijöitä esimerkkien avulla. Oppilas osaa kuvata turvallisuusohjeita ja toimintatapoja erilaisissa vaara- ja ensiaputilanteissa, osaa käyttää niitä oppimistilanteissa sekä harjoittelee niiden perustelemista ympäristöopin eri tiedonalojen avulla.

- tunteiden tunnistaminen, ilmaisu ja säätely
- sairauksien ehkäisy ja itsehoitotaitojen pohtiminen

- yhteyttäminen
- ravinnontuotanto, ruuan reitti, eläinten lisääntyminen
- ravintoketju
- ääni- ja valoilmiöiden tutkiminen

Turvallisuuden edistäminen ja turvataidot:

- paloturvallisuus
- koulun turvallisuus ja vaaratilanteiden välttäminen
- kiusaamisen ehkäisy, esim. KiVa-oppitunnit

- luonnon moninaisuuden arvostaminen
- Pohjoismaiden luonnonympäristö ja ihmisen toiminta
- kartan käyttäminen

- omaan elinympäristöön liittyviä tutkimustehtäviä
- maa - ja kallioperän tutkiminen
- ympäristössä toimimisen oikeuksia ja velvollisuuksia

- kierrättäminen lähiympäristössä
- luonnonsuojelu: vesistöt
- oman toiminnan vaikutuksien pohtiminen

T9 ohjata oppilasta tutkimaan ja toimimaan sekä liikkumaan ja retkeilemään luonnossa ja rakennetussa ympäristössä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ympäristössä toimiminen ja tutkiminen	Oppilas osaa toimia, liikkua ja retkeillä luonnossa ja rakennetussa ympäristössä ohjeiden mukaisesti. Oppilas osaa tehdä tutkimuksia ympäristössä ohjatusti sekä yksin että ryhmän jäsenenä.

- kierrättäminen lähiympäristössä
- luonnonsuojelu: vesistöt
- oman toiminnan vaikutuksien pohtiminen

- omaan elinympäristöön liittyviä tutkimustehtäviä
- maa - ja kallioperän tutkiminen
- ympäristössä toimimisen oikeuksia ja velvollisuuksia

- luonnon moninaisuuden arvostaminen
- Pohjoismaiden luonnonympäristö ja ihmisen toiminta
- kartan käyttäminen

- yhteyttäminen
- ravinnontuotanto, ruuan reitti, eläinten lisääntyminen
- ravintoketju
- ääni- ja valoilmiöiden tutkiminen

Turvallisuuden edistäminen ja turvataidot:

- paloturvallisuus
- koulun turvallisuus ja vaaratilanteiden välttäminen
- kiusaamisen ehkäisy, esim. KiVa-oppitunnit

T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia harjoitella ryhmässä toimimista erilaisissa rooleissa ja vuorovaikutustilanteissa, innostaa oppilasta ilmaisemaan itseään ja kuuntelemaan muita sekä tukea oppilaan valmiuksia tunnistaa, ilmaista ja säädellä tunteitaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutuksen taitojen kehittäminen sekä tunteiden tunnistaminen ja säätely	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla ryhmässä toimimiseen, kohteliaaseen käytökseen sekä tunteiden ilmaisuun ja niiden säätelyyn liittyviä toimintamalleja ja harjoittelee niiden soveltamista eri rooleissa.

- omaan elinympäristöön liittyviä tutkimustehtäviä
- maa - ja kallioperän tutkiminen
- ympäristössä toimimisen oikeuksia ja velvollisuuksia

Turvallisuuden edistäminen ja turvataidot:

- paloturvallisuus
- koulun turvallisuus ja vaaratilanteiden välttäminen
- kiusaamisen ehkäisy, esim. KiVa-oppitunnit

- luonnon moninaisuuden arvostaminen
- Pohjoismaiden luonnonympäristö ja ihmisen toiminta
- kartan käyttäminen

- kierrättäminen lähiympäristössä
- luonnonsuojelu: vesistöt
- oman toiminnan vaikutuksien pohtiminen

- tunteiden tunnistaminen, ilmaisu ja säätely

- sairauksien ehkäisy ja itsehoitotaitojen pohtiminen

- yhteyttäminen
- ravinnontuotanto, ruuan reitti, eläinten lisääntyminen
- ravintoketju
- ääni- ja valoilmiöiden tutkiminen

T11 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon hankinnassa, käsittelyssä ja esittämisessä sekä vuorovaikutuksen välineenä vastuullisesti, turvallisesti ja ergonomisesti

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tieto- ja viestintäteknologian käyttäminen	Oppilas osaa käyttää tieto-viestintäteknologiaa tutkimusprosessin eri vaiheissa ja vuorovaikutuksen välineenä. Oppilas osaa kuvata tieto- ja viestintäteknologian vastuullista, turvallista ja ergonomista käyttöä.

Turvallisuuden edistäminen ja turvataidot:

- paloturvallisuus
- koulun turvallisuus ja vaaratilanteiden välttäminen
- kiusaamisen ehkäisy, esim. KiVa-oppitunnit

- omaan elinympäristöön liittyviä tutkimustehtäviä
- maa - ja kallioperän tutkiminen
- ympäristössä toimimisen oikeuksia ja velvollisuuksia

- yhteyttäminen
- ravinnontuotanto, ruuan reitti, eläinten lisääntyminen
- ravintoketju
- ääni- ja valoilmiöiden tutkiminen

- kierrättäminen lähiympäristössä
- luonnonsuojelu: vesistöt
- oman toiminnan vaikutuksien pohtiminen

- tunteiden tunnistaminen, ilmaisu ja säätely
- sairauksien ehkäisy ja itsehoitotaitojen pohtiminen

- luonnon moninaisuuden arvostaminen
- Pohjoismaiden luonnonympäristö ja ihmisen toiminta
- kartan käyttäminen

T12 ohjata oppilasta hahmottamaan ympäristöä, ihmisten toimintaa ja niihin liittyviä ilmiöitä ympäristöopin käsitteiden avulla sekä kehittämään

käsiterakenteitaan ennakkokäsityksistä kohti käsitteiden täsmällistä käyttöä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Käsitteiden käyttö	Oppilas osaa kuvata ympäristöä, ihmisen toimintaa ja niihin liittyviä ilmiöitä ympäristöopin tiedonalojen keskeisillä käsitteillä ja omin sanoin. Oppilas osaa yhdistää käsitteitä loogisesti toisiinsa.

Turvallisuuden edistäminen ja turvataidot:

- paloturvallisuus
- koulun turvallisuus ja vaaratilanteiden välttäminen
- kiusaamisen ehkäisy, esim. KiVa-oppitunnit

- omaan elinympäristöön liittyviä tutkimustehtäviä
- maa - ja kallioperän tutkiminen
- ympäristössä toimimisen oikeuksia ja velvollisuuksia

- tunteiden tunnistaminen, ilmaisu ja säätely
- sairauksien ehkäisy ja itsehoitotaitojen pohtiminen

- yhteyttäminen
- ravinnontuotanto, ruuan reitti, eläinten lisääntyminen
- ravintoketju
- ääni- ja valoilmiöiden tutkiminen

- kierrättäminen lähiympäristössä
- luonnonsuojelu: vesistöt
- oman toiminnan vaikutuksien pohtiminen

- luonnon moninaisuuden arvostaminen
- Pohjoismaiden luonnonympäristö ja ihmisen toiminta
- kartan käyttäminen

T13 ohjata oppilasta ymmärtämään, käyttämään ja tekemään erilaisia malleja, joiden avulla voidaan tulkita ja selittää ihmistä, ympäristöä ja niiden ilmiöitä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Mallien käyttäminen	Oppilas osaa käyttää ja tulkita erilaisia konkreettisia malleja. Oppilas harjoittelee abstraktien mallien käyttöä.

- tunteiden tunnistaminen, ilmaisu ja säätely
- sairauksien ehkäisy ja itsehoitotaitojen pohtiminen

Turvallisuuden edistäminen ja turvataidot:

- paloturvallisuus
- koulun turvallisuus ja vaaratilanteiden välttäminen
- kiusaamisen ehkäisy, esim. KiVa-oppitunnit

- luonnon moninaisuuden arvostaminen
- Pohjoismaiden luonnonympäristö ja ihmisen toiminta
- kartan käyttäminen

- omaan elinympäristöön liittyviä tutkimustehtäviä
- maa - ja kallioperän tutkiminen
- ympäristössä toimimisen oikeuksia ja velvollisuuksia

- kierrättäminen lähiympäristössä
- luonnonsuojelu: vesistöt
- oman toiminnan vaikutuksien pohtiminen

- yhteyttäminen
- ravinnontuotanto, ruuan reitti, eläinten lisääntyminen
- ravintoketju
- ääni- ja valoilmiöiden tutkiminen

T14 ohjata oppilasta hankkimaan luotettavaa tietoa, ilmaisemaan perustellen erilaisia näkemyksiä sekä tulkitsemaan ja arvioimaan kriittisesti tietolähteitä ja näkökulmia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Näkemyksien ilmaiseminen ja kriittinen lukutaito	Oppilas osaa hakea tietoa erilaisista tietolähteistä ja valita joitakin luotettavia tietolähteitä. Oppilas harjoittelee erilaisten näkemysten perustelemista ja osaa nimetä eroja eri näkökulmissa.

- tunteiden tunnistaminen, ilmaisu ja säätely
- sairauksien ehkäisy ja itsehoitotaitojen pohtiminen

- yhteyttäminen
- ravinnontuotanto, ruuan reitti, eläinten lisääntyminen
- ravintoketju
- ääni- ja valoilmiöiden tutkiminen

- kierrättäminen lähiympäristössä
- luonnonsuojelu: vesistöt
- oman toiminnan vaikutuksien pohtiminen

- luonnon moninaisuuden arvostaminen
- Pohjoismaiden luonnonympäristö ja ihmisen toiminta
- kartan käyttäminen

Turvallisuuden edistäminen ja turvataidot:

- paloturvallisuus
- koulun turvallisuus ja vaaratilanteiden välttäminen
- kiusaamisen ehkäisy, esim. KiVa-oppitunnit

- omaan elinympäristöön liittyviä tutkimustehtäviä
- maa - ja kallioperän tutkiminen
- ympäristössä toimimisen oikeuksia ja velvollisuuksia

T15 ohjata oppilasta luonnon tutkimiseen, eliöiden ja elinympäristöjen tunnistamiseen ja ekologiseen ajatteluun sekä ohjata oppilasta ihmisen rakenteen, elintoimintojen ja kehityksen ymmärtämiseen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Biologian tiedonala: Luonnon tutkiminen, eliöiden ja elinympäristöjen tunnistaminen, ihmisen rakenne, elintoiminnot ja kehitys	Oppilas osaa havainnoida luontoa, tunnistaa yleisimpiä kasvilajeja ja niiden tunnusomaisia elinympäristöjä. Oppilas laatii ohjatusti pienen kasvion, osaa tutkia kokeellisesti kasvien kasvua yksin ja yhdessä muiden kanssa sekä osaa pääpiirteittäin kuvata ihmisen rakenteen, elintoiminnat ja kehityksen.

- luonnon moninaisuuden arvostaminen
- Pohjoismaiden luonnonympäristö ja ihmisen toiminta
- kartan käyttäminen

- kierrättäminen lähiympäristössä
- luonnonsuojelu: vesistöt
- oman toiminnan vaikutuksien pohtiminen

- yhteyttäminen
- ravinnontuotanto, ruuan reitti, eläinten lisääntyminen
- ravintoketju
- ääni- ja valoilmiöiden tutkiminen

- tunteiden tunnistaminen, ilmaisu ja säätely
- sairauksien ehkäisy ja itsehoitotaitojen pohtiminen

- omaan elinympäristöön liittyviä tutkimustehtäviä
- maa - ja kallioperän tutkiminen
- ympäristössä toimimisen oikeuksia ja velvollisuuksia

T16 ohjata oppilasta maantieteelliseen ajatteluun, hahmottamaan omaa ympäristöä ja koko maailmaa sekä harjaannuttamaan kartankäyttö- ja muita geomediataitoja

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Maantiedon tiedonala: Maapallon hahmottaminen, kartta- ja muut geomediataidot	Oppilas osaa tunnistaa eri aluetasot, jäsentää omaa ympäristöään, hahmottaa opiskelemiaan alueita ja koko maapallon karttakuvaa sekä osaa kuvata alueellista monimuotoisuutta maapallolla. Oppilas osaa käyttää karttoja ja muita geomedialähteitä tiedonhaussa ja esittämisessä.

- yhteyttäminen
- ravinnontuotanto, ruuan reitti, eläinten lisääntyminen
- ravintoketju
- ääni- ja valoilmiöiden tutkiminen

- kierrättäminen lähiympäristössä
- luonnonsuojelu: vesistöt
- oman toiminnan vaikutuksien pohtiminen

- luonnon moninaisuuden arvostaminen
- Pohjoismaiden luonnonympäristö ja ihmisen toiminta
- kartan käyttäminen

- omaan elinympäristöön liittyviä tutkimustehtäviä
- maa - ja kallioperän tutkiminen
- ympäristössä toimimisen oikeuksia ja velvollisuuksia

T17 ohjata oppilasta tutkimaan, kuvaamaan ja selittämään fysikaalisia ilmiöitä arjessa, luonnossa ja teknologiassa sekä rakentamaan perustaa energian säilymisen periaatteen ymmärtämiselle

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Fysiikan tiedonala: Fysikaalisten ilmiöiden tutkiminen, kuvaaminen ja selittäminen	Oppilas osaa havainnoida ja kuvata yksinkertaisia fysikaalisia ilmiöitä arjessa, luonnossa ja teknologiassa sekä harjoittelee niihin liittyviä selityksiä. Oppilas osaa käyttää energia-, voima- ja liikekäsitteitä arkisissa tilanteissa ja osaa antaa esimerkkejä energian säilymisen periaatteesta.

- omaan elinympäristöön liittyviä tutkimustehtäviä
- maa - ja kallioperän tutkiminen
- ympäristössä toimimisen oikeuksia ja velvollisuuksia

Turvallisuuden edistäminen ja turvataidot:

- paloturvallisuus
- koulun turvallisuus ja vaaratilanteiden välttäminen
- kiusaamisen ehkäisy, esim. KiVa-oppitunnit

- kierrättäminen lähiympäristössä

- luonnonsuojelu: vesistöt
- oman toiminnan vaikutuksien pohtiminen

- yhteyttäminen
- ravinnontuotanto, ruuan reitti, eläinten lisääntyminen
- ravintoketju
- ääni- ja valoilmiöiden tutkiminen

T18 ohjata oppilasta tutkimaan, kuvaamaan ja selittämään kemiallisia ilmiöitä, aineiden ominaisuuksia ja muutoksia sekä rakentamaan perustaa aineen säilymisen periaatteen ymmärtämiselle

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kemian tiedonala: Kemiallisten ilmiöiden tutkiminen, kuvaaminen ja selittäminen	Oppilas osaa havainnoida ja kuvata olomuotoja ja tuttujen aineiden ominaisuuksia sekä harjoittelee niihin liittyviä selityksiä. Oppilas osaa selittää aineen säilymisen periaatteen avulla esimerkiksi veden kiertokulkua tai kierrätystä.

Turvallisuuden edistäminen ja turvataidot:

- paloturvallisuus
- koulun turvallisuus ja vaaratilanteiden välttäminen
- kiusaamisen ehkäisy, esim. KiVa-oppitunnit

- omaan elinympäristöön liittyviä tutkimustehtäviä
- maa - ja kallioperän tutkiminen
- ympäristössä toimimisen oikeuksia ja velvollisuuksia

- kierrättäminen lähiympäristössä
- luonnonsuojelu: vesistöt
- oman toiminnan vaikutuksien pohtiminen

- yhteyttäminen
- ravinnontuotanto, ruuan reitti, eläinten lisääntyminen
- ravintoketju
- ääni- ja valoilmiöiden tutkiminen

T19 ohjata oppilasta ymmärtämään terveyden osa-alueita, arjen terveystottumusten merkitystä sekä elämänkulkua, lapsuuden ja nuoruuden yksilöllistä kasvua ja kehitystä sekä rohkaista oppilasta harjoittelemaan ja soveltamaan terveysosaamistaan arjessa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Terveystiedon tiedonala: Terveyden osa-alueiden ja arjen terveystottumuksien tuntemus sekä niiden merkityksen pohtiminen, ikäkauteen liittyvän kasvun ja kehityksen tunnistaminen ja kuvaaminen	Oppilas osaa kuvata terveyden osa-alueita ja antaa esimerkkejä siitä, miten terveyttä voidaan arjessa edistää. Oppilas osaa kuvata elämänkulun eri vaiheita ja selittää murrosikään liittyviä keskeisiä kasvun ja kehityksen tunnuspiirteitä ja niiden yksilöllistä vaihtelua.

- tunteiden tunnistaminen, ilmaisu ja säätely
- sairauksien ehkäisy ja itsehoitotaitojen pohtiminen

- kierrättäminen lähiympäristössä
- luonnonsuojelu: vesistöt
- oman toiminnan vaikutuksien pohtiminen

Turvallisuuden edistäminen ja turvataidot:

- paloturvallisuus
- koulun turvallisuus ja vaaratilanteiden välttäminen
- kiusaamisen ehkäisy, esim. KiVa-oppitunnit

- luonnon moninaisuuden arvostaminen
- Pohjoismaiden luonnonympäristö ja ihmisen toiminta
- kartan käyttäminen

Vuosiluokka 5

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Minä ihmisenä

Sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät ihmisen rakenteeseen ja keskeisiin elintoimintoihin sekä ihmisen kasvun ja kehityksen eri vaiheisiin. Sisällöissä kiinnitetään huomiota kehityksen ajankohtaisiin muutoksiin ja niiden yksilöllisen luonteen ymmärtämiseen. Käsitellään ikäkauden mukaisesti seksuaalista kehitystä ja ihmisen lisääntymistä. Harjoitellaan tunnistamaan oman kehon ja mielen viestejä ja tiedostamaan omia ajatuksia, tarpeita, asenteita ja arvoja. Perehdytään terveyden osa-alueisiin ja voimavaroihin, arjen terveystottumuksiin, mielenterveystaitoihin, sairauksien ehkäisyyn ja itsehoitotaitoihin. Lisäksi harjoitellaan tunteiden tunnistamista, ilmaisua ja säätelyä. Tunnistetaan omaa oppimista tukevia asioita.

- ihmisen rakenne ja keskeiset elintoiminnot
- murrosiän muutokset
- ihmisen lisääntyminen
- kasvun ja kehityksen eri vaiheet, nuoren identiteetti
- terveyden osa-alueet, omat vahvuudet ja voimavarat
- arjen terveystottumukset: ravinto, uni, hygienia, liikunta

S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen

Oppimistehtäviä ja sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimimiseen. Harjoitellaan selittämään arjen tilanteita, ilmiöitä ja teknologiaa eri tiedonalojen käsitteillä ja malleilla. Tutkitaan laitteiden toimintaperiaatteita ja erilaisia rakenteita. Harjoitellaan

turvallisuuden edistämistä ja turvataitoja esimerkiksi seuraavilla osa-alueilla: liikenne-, palo-, sähköturvallisuus, tapaturmat, myrkytykset, päihteet, kiusaamisen ehkäisy, fyysinen ja henkinen koskemattomuus sekä toiminta ensiapu- ja vaaratilanteissa. Harjoitellaan toimimista erilaisissa yhteisöissä sekä pohditaan erilaisten vuorovaikutustilanteiden ja yhteisöjen merkitystä hyvinvoinnille.

- arjen teknologiaa

Turvallisuuden edistäminen ja turvataidot:

- tapaturmat, myrkytykset, fyysinen ja henkinen koskemattomuus
- koulun turvallisuus ja vaaratilanteiden välttäminen

S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan

Monipuolisten alueellisten esimerkkien ja ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan Suomen, Pohjoismaiden, Euroopan ja muiden maanosien luonnonympäristöä ja ihmisen toimintaa. Keskeisiä näkökulmia ovat luonnon ja kulttuurien moninaisuuden arvostaminen sekä globaalin ymmärryksen vahvistaminen. Maailmankuvan ja sen alueellisen viitekehyksen rakentamisessa käytetään monipuolisesti karttoja ja muuta geomediaa.

- globaalin ymmmärryksen vahvistaminen
- Euroopan ja Afrikan luonnonympäristö, ihmisen toiminta ja ajankohtaiset uutiset
- erilaisten karttojen käyttäminen

S4 Ympäristön tutkiminen

Sisällöiksi valitaan omaan elinympäristöön liittyviä tutkimustehtäviä. Elinympäristössä kiinnitetään huomiota elolliseen ja elottomaan luontoon, rakennettuun ja sosiaaliseen ympäristöön sekä ympäristön ilmiöihin, materiaaleihin ja teknologisiin sovelluksiin. Tehtävien avulla harjoitellaan tutkimuksen tekemisen eri vaiheita. Tutkitaan säätä sekä maa- ja kallioperää. Tutkimalla kappaleiden liikkeiden muutoksia tutustutaan voiman käsitteeseen. Tunnistetaan eliöitä ja elinympäristöjä, laaditaan kasvio ohjatusti sekä tutkitaan kokeellisesti kasvien kasvua. Kotiseudun erilaisten ympäristöjen merkitystä havainnoidaan myös hyvinvoinnin näkökulmasta. Tutustutaan ympäristössä toimimisen oikeuksiin ja velvollisuuksiin.

- oman elinympäristön ilmiöiden tutkiminen: tutkimuksen eri vaiheet
- voiman käsite: kappaleiden liikkeiden muutosten tutkiminen
- elinympäristön materiaaleihin ja teknologisiin sovelluksiin tutustuminen
- kasvien ja kasvuympäristöjen tunnistaminen: kasvion laatiminen

S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut

Erilaisten materiaalien ja aineiden avulla tarkastellaan olomuotoja ja aineiden ominaisuuksia. Palaminen, yhteyttäminen ja veden kiertokulku muodostavat pohjan aineen muutosten ja aineen säilymisen periaatteen hahmottamiselle. Lämpötilan mittaamisen, lämpöenergiaan perehtymisen ja energialajien muuntumisen avulla tutustutaan energian säilymisen periaatteeseen. Tutkitaan ääni- ja valoilmiöitä. Perehdytään lähiavaruuteen, vuodenaikoihin, päivän ja yön vaihteluun sekä maapallon rakenteeseen. Tutkitaan eliöiden ja niiden elinympäristöjen sekä ihmisen toiminnan vuorovaikutussuhteita. Tutustutaan ravintoketjuihin, eläinten ja kasvien lisääntymiseen, ravinnon tuotantoon ja ruoan reitteihin sekä metsien hyötykäyttöön.

- maapallo: luonto, rakenne ja liikkeet
- Aurinkokunta ja lähiavaruus
- aineiden olomuotoja ja niiden ominaisuuksia

S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Sisältöjä valittaessa otetaan huomioon luonnon monimuotoisuuden vaaliminen, ilmastonmuutos ja sen hillitseminen, luonnonvarojen kestävä käyttö, terveyden edistäminen, oman kulttuuriperinnön vaaliminen, monikulttuurisessa maailmassa eläminen sekä ihmiskunnan globaali hyvinvointi nyt ja tulevaisuudessa. Pohditaan oman toiminnan vaikutuksia itselle, toisiin ihmisiin, eläinten hyvinvointiin, luontoon ja yhteiskuntaan. Harjoitellaan ympäristövastuullista toimintaa omassa lähiympäristössä sekä toisista huolehtimista. Toteutetaan yhteinen vaikuttamisprojekti, jossa harjoitellaan osallistumista ja vaikuttamista paikallisella tai globaalilla tasolla.

- aineiden ja materiaalien kestävä käyttö
- ympäristövastuullinen toiminta omassa lähiympäristössä
- ilmaston muutos ja sen hillitseminen
- oman kulttuuriperinnön vaaliminen ja monikulttuurisessa maailmassa eläminen
- terveyden edistäminen

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3, S4, S5, S6	
T2	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L7
T3	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L3, L7
T4	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L7
T5	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L5
T6	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L2, L5
T7	S2, S3, S4, S5, S6	L2, L3, L5
T8	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L3
T9	S2, S3, S4, S5, S6	L3
T10	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L2, L3
T11	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L4, L5
T12	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1
T13	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L5
T14	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L2, L4, L5
T15	S1, S3, S4, S5, S6	L1
T16	S3, S4, S5, S6	L1, L5
T17	S2, S4, S5, S6	L1
T18	S2, S4, S5, S6	L1
T19	S1, S2, S3, S6	L1, L3

Vuosiluokan tavoitteet

T1 synnyttää ja ylläpitää oppilaan kiinnostusta ympäristöön ja ympäristöopin opiskeluun sekä auttaa oppilasta kokemaan kaikki ympäristöopin tiedonalat merkityksellisiksi itselleen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ympäristöopin merkityksen hahmottaminen	Oppilas osaa antaa esimerkkejä ympäristöopin tiedonalojen merkityksestä.

- ihmisen rakenne ja keskeiset elintoiminnot
- murrosiän muutokset
- ihmisen lisääntyminen
- kasvun ja kehityksen eri vaiheet, nuoren identiteetti
- terveyden osa-alueet, omat vahvuudet ja voimavarat
- arjen terveystottumukset: ravinto, uni, hygienia, liikunta

- maapallo: luonto, rakenne ja liikkeet
- Aurinkokunta ja lähiavaruus
- aineiden olomuotoja ja niiden ominaisuuksia

- globaalin ymmmärryksen vahvistaminen
- Euroopan ja Afrikan luonnonympäristö, ihmisen toiminta ja ajankohtaiset uutiset
- erilaisten karttojen käyttäminen

- arjen teknologiaa

Turvallisuuden edistäminen ja turvataidot:

- tapaturmat, myrkytykset, fyysinen ja henkinen koskemattomuus
- koulun turvallisuus ja vaaratilanteiden välttäminen

- oman elinympäristön ilmiöiden tutkiminen: tutkimuksen eri vaiheet
- voiman käsite: kappaleiden liikkeiden muutosten tutkiminen
- elinympäristön materiaaleihin ja teknologisiin sovelluksiin tutustuminen
- kasvien ja kasvuympäristöjen tunnistaminen: kasvion laatiminen

- aineiden ja materiaalien kestävä käyttö
- ympäristövastuullinen toiminta omassa lähiympäristössä
- ilmaston muutos ja sen hillitseminen
- oman kulttuuriperinnön vaaliminen ja monikulttuurisessa maailmassa eläminen
- terveyden edistäminen

T2 ohjata ja kannustaa oppilasta asettamaan omia opiskelutavoitteita ja työskentelemään pitkäjänteisesti niiden saavuttamiseksi sekä tunnistamaan omaa ympäristöopin osaamistaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tavoitteellinen työskentely ja oppimaan oppiminen	Oppilas osaa asettaa omia tavoitteita pienille kokonaisuuksille ja työskennellä yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi.

- maapallo: luonto, rakenne ja liikkeet
- Aurinkokunta ja lähiavaruus
- aineiden olomuotoja ja niiden ominaisuuksia

- arjen teknologiaa

Turvallisuuden edistäminen ja turvataidot:

- tapaturmat, myrkytykset, fyysinen ja henkinen koskemattomuus
- koulun turvallisuus ja vaaratilanteiden välttäminen

- globaalin ymmmärryksen vahvistaminen
- Euroopan ja Afrikan luonnonympäristö, ihmisen toiminta ja ajankohtaiset uutiset
- erilaisten karttojen käyttäminen

- oman elinympäristön ilmiöiden tutkiminen: tutkimuksen eri vaiheet
- voiman käsite: kappaleiden liikkeiden muutosten tutkiminen
- elinympäristön materiaaleihin ja teknologisiin sovelluksiin tutustuminen
- kasvien ja kasvuympäristöjen tunnistaminen: kasvion laatiminen

- aineiden ja materiaalien kestävä käyttö
- ympäristövastuullinen toiminta omassa lähiympäristössä
- ilmaston muutos ja sen hillitseminen
- oman kulttuuriperinnön vaaliminen ja monikulttuurisessa maailmassa eläminen
- terveyden edistäminen

- ihmisen rakenne ja keskeiset elintoiminnot
- murrosiän muutokset
- ihmisen lisääntyminen
- kasvun ja kehityksen eri vaiheet, nuoren identiteetti
- terveyden osa-alueet, omat vahvuudet ja voimavarat
- arjen terveystottumukset: ravinto, uni, hygienia, liikunta

T3 tukea oppilaan ympäristötietoisuuden kehittymistä sekä ohjata oppilasta toimimaan ja vaikuttamaan lähiympäristössään ja -yhteisöissään kestävän kehityksen edistämiseksi ja arvostamaan kestävän kehityksen merkitystä itselle ja maailmalle

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kestävän kehityksen tiedot ja taidot	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla kestävän tulevaisuuden rakentamista tukevia ja uhkaavia tekijöitä. Oppilas osaa kuvata erilaisia keinoja lähiympäristön ja -yhteisöjen vaalimiseen, kehittämiseen ja niihin vaikuttamiseen sekä toimia ohjatusti yhteisessä vaikuttamisprojektissa.

- maapallo: luonto, rakenne ja liikkeet
- Aurinkokunta ja lähiavaruus
- aineiden olomuotoja ja niiden ominaisuuksia

- ihmisen rakenne ja keskeiset elintoiminnot
- murrosiän muutokset
- ihmisen lisääntyminen
- kasvun ja kehityksen eri vaiheet, nuoren identiteetti
- terveyden osa-alueet, omat vahvuudet ja voimavarat
- arjen terveystottumukset: ravinto, uni, hygienia, liikunta

- oman elinympäristön ilmiöiden tutkiminen: tutkimuksen eri vaiheet
- voiman käsite: kappaleiden liikkeiden muutosten tutkiminen
- elinympäristön materiaaleihin ja teknologisiin sovelluksiin tutustuminen
- kasvien ja kasvuympäristöjen tunnistaminen: kasvion laatiminen

- globaalin ymmmärryksen vahvistaminen
- Euroopan ja Afrikan luonnonympäristö, ihmisen toiminta ja ajankohtaiset uutiset
- erilaisten karttojen käyttäminen

- aineiden ja materiaalien kestävä käyttö
- ympäristövastuullinen toiminta omassa lähiympäristössä
- ilmaston muutos ja sen hillitseminen
- oman kulttuuriperinnön vaaliminen ja monikulttuurisessa maailmassa eläminen
- terveyden edistäminen

- arjen teknologiaa

Turvallisuuden edistäminen ja turvataidot:

- tapaturmat, myrkytykset, fyysinen ja henkinen koskemattomuus
- koulun turvallisuus ja vaaratilanteiden välttäminen

T4 rohkaista oppilasta muodostamaan kysymyksiä eri aihepiireistä sekä käyttämään niitä tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohtana

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kysymysten muodostaminen	Oppilas osaa muodostaa aiheeseen liittyviä kysymyksiä, joita voidaan yhdessä kehittää tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdaksi.

- oman elinympäristön ilmiöiden tutkiminen: tutkimuksen eri vaiheet
- voiman käsite: kappaleiden liikkeiden muutosten tutkiminen
- elinympäristön materiaaleihin ja teknologisiin sovelluksiin tutustuminen
- kasvien ja kasvuympäristöjen tunnistaminen: kasvion laatiminen

- aineiden ja materiaalien kestävä käyttö
- ympäristövastuullinen toiminta omassa lähiympäristössä
- ilmaston muutos ja sen hillitseminen
- oman kulttuuriperinnön vaaliminen ja monikulttuurisessa maailmassa eläminen
- terveyden edistäminen

- ihmisen rakenne ja keskeiset elintoiminnot
- murrosiän muutokset
- ihmisen lisääntyminen
- kasvun ja kehityksen eri vaiheet, nuoren identiteetti
- terveyden osa-alueet, omat vahvuudet ja voimavarat
- arjen terveystottumukset: ravinto, uni, hygienia, liikunta

- arjen teknologiaa

Turvallisuuden edistäminen ja turvataidot:

- tapaturmat, myrkytykset, fyysinen ja henkinen koskemattomuus
- koulun turvallisuus ja vaaratilanteiden välttäminen

- maapallo: luonto, rakenne ja liikkeet
- Aurinkokunta ja lähiavaruus
- aineiden olomuotoja ja niiden ominaisuuksia

- globaalin ymmmärryksen vahvistaminen
- Euroopan ja Afrikan luonnonympäristö, ihmisen toiminta ja ajankohtaiset uutiset
- erilaisten karttojen käyttäminen

T5 ohjata oppilasta suunnittelemaan ja toteuttamaan pieniä tutkimuksia, tekemään havaintoja ja mittauksia monipuolisissa oppimisympäristöissä eri aisteja ja tutkimus- ja mittausvälineitä käyttäen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tutkimisen taidot: suunnittelu, havainnointi ja mittaukset	Oppilas osaa toimia, havainnoida, mitata ja dokumentoida tuloksia ohjeiden mukaisesti. Oppilas osaa suunnitella pieniä tutkimuksia yksin tai yhdessä muiden kanssa.

- arjen teknologiaa

Turvallisuuden edistäminen ja turvataidot:

- tapaturmat, myrkytykset, fyysinen ja henkinen koskemattomuus
- koulun turvallisuus ja vaaratilanteiden välttäminen

- aineiden ja materiaalien kestävä käyttö

- ympäristövastuullinen toiminta omassa lähiympäristössä
- ilmaston muutos ja sen hillitseminen
- oman kulttuuriperinnön vaaliminen ja monikulttuurisessa maailmassa eläminen
- terveyden edistäminen

- oman elinympäristön ilmiöiden tutkiminen: tutkimuksen eri vaiheet
- voiman käsite: kappaleiden liikkeiden muutosten tutkiminen
- elinympäristön materiaaleihin ja teknologisiin sovelluksiin tutustuminen
- kasvien ja kasvuympäristöjen tunnistaminen: kasvion laatiminen

- globaalin ymmmärryksen vahvistaminen
- Euroopan ja Afrikan luonnonympäristö, ihmisen toiminta ja ajankohtaiset uutiset
- erilaisten karttojen käyttäminen

- ihmisen rakenne ja keskeiset elintoiminnot
- murrosiän muutokset
- ihmisen lisääntyminen
- kasvun ja kehityksen eri vaiheet, nuoren identiteetti
- terveyden osa-alueet, omat vahvuudet ja voimavarat
- arjen terveystottumukset: ravinto, uni, hygienia, liikunta

- maapallo: luonto, rakenne ja liikkeet
- Aurinkokunta ja lähiavaruus
- aineiden olomuotoja ja niiden ominaisuuksia

T6 ohjata oppilasta tunnistamaan syy-seuraussuhteita, tekemään johtopäätöksiä tuloksistaan sekä esittämään tuloksiaan ja tutkimuksiaan eri tavoin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tutkimisen taidot: johtopäätösten tekeminen ja tulosten esittäminen	Oppilas harjoittelee ohjatusti syy-seuraussuhteiden tunnistamista ja osaa tehdä yksinkertaisia johtopäätöksiä tuloksista. Oppilas osaa esittää tuloksiaan selkeästi.

- ihmisen rakenne ja keskeiset elintoiminnot
- murrosiän muutokset
- ihmisen lisääntyminen
- kasvun ja kehityksen eri vaiheet, nuoren identiteetti
- terveyden osa-alueet, omat vahvuudet ja voimavarat
- arjen terveystottumukset: ravinto, uni, hygienia, liikunta

- globaalin ymmmärryksen vahvistaminen
- Euroopan ja Afrikan luonnonympäristö, ihmisen toiminta ja ajankohtaiset uutiset
- erilaisten karttojen käyttäminen

- oman elinympäristön ilmiöiden tutkiminen: tutkimuksen eri vaiheet
- voiman käsite: kappaleiden liikkeiden muutosten tutkiminen
- elinympäristön materiaaleihin ja teknologisiin sovelluksiin tutustuminen
- kasvien ja kasvuympäristöjen tunnistaminen: kasvion laatiminen

- maapallo: luonto, rakenne ja liikkeet
- Aurinkokunta ja lähiavaruus
- aineiden olomuotoja ja niiden ominaisuuksia

- arjen teknologiaa

Turvallisuuden edistäminen ja turvataidot:

- tapaturmat, myrkytykset, fyysinen ja henkinen koskemattomuus
- koulun turvallisuus ja vaaratilanteiden välttäminen

- aineiden ja materiaalien kestävä käyttö
- ympäristövastuullinen toiminta omassa lähiympäristössä
- ilmaston muutos ja sen hillitseminen
- oman kulttuuriperinnön vaaliminen ja monikulttuurisessa maailmassa eläminen
- terveyden edistäminen

T7 ohjata oppilasta ymmärtämään arjen teknologisten sovellusten käyttöä, merkitystä ja toimintaperiaatteita sekä innostaa oppilaita kokeilemaan, keksimään ja luomaan uutta yhdessä toimien

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Teknologinen osaaminen ja yhteistyö teknologisessa ongelmanratkaisussa	Oppilas osaa kuvata joidenkin arjen teknologisten sovellusten toimintaperiaatteita ja antaa esimerkkejä niiden merkityksestä. Oppilas osaa työskennellä kokeiluissa ja keksimisessä yhdessä toimien.

- arjen teknologiaa

Turvallisuuden edistäminen ja turvataidot:

- tapaturmat, myrkytykset, fyysinen ja henkinen koskemattomuus
- koulun turvallisuus ja vaaratilanteiden välttäminen

- oman elinympäristön ilmiöiden tutkiminen: tutkimuksen eri vaiheet
- voiman käsite: kappaleiden liikkeiden muutosten tutkiminen
- elinympäristön materiaaleihin ja teknologisiin sovelluksiin tutustuminen
- kasvien ja kasvuympäristöjen tunnistaminen: kasvion laatiminen

- aineiden ja materiaalien kestävä käyttö
- ympäristövastuullinen toiminta omassa lähiympäristössä
- ilmaston muutos ja sen hillitseminen
- oman kulttuuriperinnön vaaliminen ja monikulttuurisessa maailmassa eläminen
- terveyden edistäminen

- maapallo: luonto, rakenne ja liikkeet
- Aurinkokunta ja lähiavaruus
- aineiden olomuotoja ja niiden ominaisuuksia

- globaalin ymmmärryksen vahvistaminen

- Euroopan ja Afrikan luonnonympäristö, ihmisen toiminta ja ajankohtaiset uutiset
- erilaisten karttojen käyttäminen

T8 kannustaa oppilasta edistämään hyvinvointia ja turvallisuutta toiminnassaan ja lähiympäristössään ja ohjata oppilasta toimimaan turvallisesti, tarkoituksenmukaisesti, vastuullisesti ja itseään suojellen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Turvallisuuden edistäminen ja turvataidot	Oppilas osaa esitellä keskeisiä hyvinvointiin ja turvallisuuteen liittyviä tekijöitä esimerkkien avulla. Oppilas osaa kuvata turvallisuusohjeita ja toimintatapoja erilaisissa vaara- ja ensiaputilanteissa, osaa käyttää niitä oppimistilanteissa sekä harjoittelee niiden perustelemista ympäristöopin eri tiedonalojen avulla.

- arjen teknologiaa

Turvallisuuden edistäminen ja turvataidot:

- tapaturmat, myrkytykset, fyysinen ja henkinen koskemattomuus
- koulun turvallisuus ja vaaratilanteiden välttäminen

- oman elinympäristön ilmiöiden tutkiminen: tutkimuksen eri vaiheet
- voiman käsite: kappaleiden liikkeiden muutosten tutkiminen
- elinympäristön materiaaleihin ja teknologisiin sovelluksiin tutustuminen
- kasvien ja kasvuympäristöjen tunnistaminen: kasvion laatiminen

- aineiden ja materiaalien kestävä käyttö
- ympäristövastuullinen toiminta omassa lähiympäristössä
- ilmaston muutos ja sen hillitseminen
- oman kulttuuriperinnön vaaliminen ja monikulttuurisessa maailmassa eläminen
- terveyden edistäminen

- globaalin ymmmärryksen vahvistaminen
- Euroopan ja Afrikan luonnonympäristö, ihmisen toiminta ja ajankohtaiset uutiset
- erilaisten karttojen käyttäminen

- maapallo: luonto, rakenne ja liikkeet
- Aurinkokunta ja lähiavaruus
- aineiden olomuotoja ja niiden ominaisuuksia

- ihmisen rakenne ja keskeiset elintoiminnot
- murrosiän muutokset
- ihmisen lisääntyminen
- kasvun ja kehityksen eri vaiheet, nuoren identiteetti
- terveyden osa-alueet, omat vahvuudet ja voimavarat
- arjen terveystottumukset: ravinto, uni, hygienia, liikunta

T9 ohjata oppilasta tutkimaan ja toimimaan sekä liikkumaan ja retkeilemään luonnossa ja rakennetussa ympäristössä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ympäristössä toimiminen ja tutkiminen	Oppilas osaa toimia, liikkua ja retkeillä luonnossa ja rakennetussa ympäristössä ohjeiden mukaisesti. Oppilas osaa tehdä tutkimuksia ympäristössä ohjatusti sekä yksin että ryhmän jäsenenä.

- oman elinympäristön ilmiöiden tutkiminen: tutkimuksen eri vaiheet
- voiman käsite: kappaleiden liikkeiden muutosten tutkiminen
- elinympäristön materiaaleihin ja teknologisiin sovelluksiin tutustuminen
- kasvien ja kasvuympäristöjen tunnistaminen: kasvion laatiminen

- globaalin ymmmärryksen vahvistaminen
- Euroopan ja Afrikan luonnonympäristö, ihmisen toiminta ja ajankohtaiset uutiset
- erilaisten karttojen käyttäminen

- arjen teknologiaa

Turvallisuuden edistäminen ja turvataidot:

- tapaturmat, myrkytykset, fyysinen ja henkinen koskemattomuus
- koulun turvallisuus ja vaaratilanteiden välttäminen

- aineiden ja materiaalien kestävä käyttö
- ympäristövastuullinen toiminta omassa lähiympäristössä
- ilmaston muutos ja sen hillitseminen
- oman kulttuuriperinnön vaaliminen ja monikulttuurisessa maailmassa eläminen
- terveyden edistäminen

- maapallo: luonto, rakenne ja liikkeet
- Aurinkokunta ja lähiavaruus
- aineiden olomuotoja ja niiden ominaisuuksia

T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia harjoitella ryhmässä toimimista erilaisissa rooleissa ja vuorovaikutustilanteissa, innostaa oppilasta ilmaisemaan itseään ja kuuntelemaan muita sekä tukea oppilaan valmiuksia tunnistaa, ilmaista ja säädellä tunteitaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutuksen taitojen kehittäminen sekä tunteiden tunnistaminen ja säätely	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla ryhmässä toimimiseen, kohteliaaseen käytökseen sekä tunteiden ilmaisuun ja niiden säätelyyn liittyviä toimintamalleja ja harjoittelee niiden soveltamista eri rooleissa.

- globaalin ymmmärryksen vahvistaminen

- Euroopan ja Afrikan luonnonympäristö, ihmisen toiminta ja ajankohtaiset uutiset
- erilaisten karttojen käyttäminen

- oman elinympäristön ilmiöiden tutkiminen: tutkimuksen eri vaiheet
- voiman käsite: kappaleiden liikkeiden muutosten tutkiminen
- elinympäristön materiaaleihin ja teknologisiin sovelluksiin tutustuminen
- kasvien ja kasvuympäristöjen tunnistaminen: kasvion laatiminen

- aineiden ja materiaalien kestävä käyttö
- ympäristövastuullinen toiminta omassa lähiympäristössä
- ilmaston muutos ja sen hillitseminen
- oman kulttuuriperinnön vaaliminen ja monikulttuurisessa maailmassa eläminen
- terveyden edistäminen

- arjen teknologiaa

Turvallisuuden edistäminen ja turvataidot:

- tapaturmat, myrkytykset, fyysinen ja henkinen koskemattomuus
- koulun turvallisuus ja vaaratilanteiden välttäminen

- ihmisen rakenne ja keskeiset elintoiminnot
- murrosiän muutokset
- ihmisen lisääntyminen
- kasvun ja kehityksen eri vaiheet, nuoren identiteetti
- terveyden osa-alueet, omat vahvuudet ja voimavarat
- arjen terveystottumukset: ravinto, uni, hygienia, liikunta

- maapallo: luonto, rakenne ja liikkeet
- Aurinkokunta ja lähiavaruus
- aineiden olomuotoja ja niiden ominaisuuksia

T11 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon hankinnassa, käsittelyssä ja esittämisessä sekä vuorovaikutuksen välineenä vastuullisesti, turvallisesti ja ergonomisesti

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tieto- ja viestintäteknologian käyttäminen	Oppilas osaa käyttää tieto-viestintäteknologiaa tutkimusprosessin eri vaiheissa ja vuorovaikutuksen välineenä. Oppilas osaa kuvata tieto- ja viestintäteknologian vastuullista, turvallista ja ergonomista käyttöä.

- oman elinympäristön ilmiöiden tutkiminen: tutkimuksen eri vaiheet
- voiman käsite: kappaleiden liikkeiden muutosten tutkiminen
- elinympäristön materiaaleihin ja teknologisiin sovelluksiin tutustuminen
- kasvien ja kasvuympäristöjen tunnistaminen: kasvion laatiminen

- aineiden ja materiaalien kestävä käyttö
- ympäristövastuullinen toiminta omassa lähiympäristössä

- ilmaston muutos ja sen hillitseminen
- oman kulttuuriperinnön vaaliminen ja monikulttuurisessa maailmassa eläminen
- terveyden edistäminen

- ihmisen rakenne ja keskeiset elintoiminnot
- murrosiän muutokset
- ihmisen lisääntyminen
- kasvun ja kehityksen eri vaiheet, nuoren identiteetti
- terveyden osa-alueet, omat vahvuudet ja voimavarat
- arjen terveystottumukset: ravinto, uni, hygienia, liikunta

- globaalin ymmmärryksen vahvistaminen
- Euroopan ja Afrikan luonnonympäristö, ihmisen toiminta ja ajankohtaiset uutiset
- erilaisten karttojen käyttäminen

- arjen teknologiaa

Turvallisuuden edistäminen ja turvataidot:

- tapaturmat, myrkytykset, fyysinen ja henkinen koskemattomuus
- koulun turvallisuus ja vaaratilanteiden välttäminen

- maapallo: luonto, rakenne ja liikkeet
- Aurinkokunta ja lähiavaruus
- aineiden olomuotoja ja niiden ominaisuuksia

T12 ohjata oppilasta hahmottamaan ympäristöä, ihmisten toimintaa ja niihin liittyviä ilmiöitä ympäristöopin käsitteiden avulla sekä kehittämään käsiterakenteitaan ennakkokäsityksistä kohti käsitteiden täsmällistä käyttöä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Käsitteiden käyttö	Oppilas osaa kuvata ympäristöä, ihmisen toimintaa ja niihin liittyviä ilmiöitä ympäristöopin tiedonalojen keskeisillä käsitteillä ja omin sanoin. Oppilas osaa yhdistää käsitteitä loogisesti toisiinsa.

- globaalin ymmmärryksen vahvistaminen
- Euroopan ja Afrikan luonnonympäristö, ihmisen toiminta ja ajankohtaiset uutiset
- erilaisten karttojen käyttäminen

- oman elinympäristön ilmiöiden tutkiminen: tutkimuksen eri vaiheet
- voiman käsite: kappaleiden liikkeiden muutosten tutkiminen
- elinympäristön materiaaleihin ja teknologisiin sovelluksiin tutustuminen
- kasvien ja kasvuympäristöjen tunnistaminen: kasvion laatiminen

- arjen teknologiaa

Turvallisuuden edistäminen ja turvataidot:

- tapaturmat, myrkytykset, fyysinen ja henkinen koskemattomuus
- koulun turvallisuus ja vaaratilanteiden välttäminen

- maapallo: luonto, rakenne ja liikkeet
- Aurinkokunta ja lähiavaruus
- aineiden olomuotoja ja niiden ominaisuuksia

- ihmisen rakenne ja keskeiset elintoiminnot
- murrosiän muutokset
- ihmisen lisääntyminen
- kasvun ja kehityksen eri vaiheet, nuoren identiteetti
- terveyden osa-alueet, omat vahvuudet ja voimavarat
- arjen terveystottumukset: ravinto, uni, hygienia, liikunta

- aineiden ja materiaalien kestävä käyttö
- ympäristövastuullinen toiminta omassa lähiympäristössä
- ilmaston muutos ja sen hillitseminen
- oman kulttuuriperinnön vaaliminen ja monikulttuurisessa maailmassa eläminen
- terveyden edistäminen

T13 ohjata oppilasta ymmärtämään, käyttämään ja tekemään erilaisia malleja, joiden avulla voidaan tulkita ja selittää ihmistä, ympäristöä ja niiden ilmiöitä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Mallien käyttäminen	Oppilas osaa käyttää ja tulkita erilaisia konkreettisia malleja. Oppilas harjoittelee abstraktien mallien käyttöä.

- maapallo: luonto, rakenne ja liikkeet
- Aurinkokunta ja lähiavaruus
- aineiden olomuotoja ja niiden ominaisuuksia

- arjen teknologiaa

Turvallisuuden edistäminen ja turvataidot:

- tapaturmat, myrkytykset, fyysinen ja henkinen koskemattomuus
- koulun turvallisuus ja vaaratilanteiden välttäminen

- aineiden ja materiaalien kestävä käyttö
- ympäristövastuullinen toiminta omassa lähiympäristössä
- ilmaston muutos ja sen hillitseminen
- oman kulttuuriperinnön vaaliminen ja monikulttuurisessa maailmassa eläminen
- terveyden edistäminen

- ihmisen rakenne ja keskeiset elintoiminnot
- murrosiän muutokset
- ihmisen lisääntyminen
- kasvun ja kehityksen eri vaiheet, nuoren identiteetti
- terveyden osa-alueet, omat vahvuudet ja voimavarat

- arjen terveystottumukset: ravinto, uni, hygienia, liikunta

- globaalin ymmmärryksen vahvistaminen
- Euroopan ja Afrikan luonnonympäristö, ihmisen toiminta ja ajankohtaiset uutiset
- erilaisten karttojen käyttäminen

- oman elinympäristön ilmiöiden tutkiminen: tutkimuksen eri vaiheet
- voiman käsite: kappaleiden liikkeiden muutosten tutkiminen
- elinympäristön materiaaleihin ja teknologisiin sovelluksiin tutustuminen
- kasvien ja kasvuympäristöjen tunnistaminen: kasvion laatiminen

T14 ohjata oppilasta hankkimaan luotettavaa tietoa, ilmaisemaan perustellen erilaisia näkemyksiä sekä tulkitsemaan ja arvioimaan kriittisesti tietolähteitä ja näkökulmia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Näkemyksien ilmaiseminen ja kriittinen lukutaito	Oppilas osaa hakea tietoa erilaisista tietolähteistä ja valita joitakin luotettavia tietolähteitä. Oppilas harjoittelee erilaisten näkemysten perustelemista ja osaa nimetä eroja eri näkökulmissa.

- aineiden ja materiaalien kestävä käyttö
- ympäristövastuullinen toiminta omassa lähiympäristössä
- ilmaston muutos ja sen hillitseminen
- oman kulttuuriperinnön vaaliminen ja monikulttuurisessa maailmassa eläminen
- terveyden edistäminen

- ihmisen rakenne ja keskeiset elintoiminnot
- murrosiän muutokset
- ihmisen lisääntyminen
- kasvun ja kehityksen eri vaiheet, nuoren identiteetti
- terveyden osa-alueet, omat vahvuudet ja voimavarat
- arjen terveystottumukset: ravinto, uni, hygienia, liikunta

- globaalin ymmmärryksen vahvistaminen
- Euroopan ja Afrikan luonnonympäristö, ihmisen toiminta ja ajankohtaiset uutiset
- erilaisten karttojen käyttäminen

- arjen teknologiaa

Turvallisuuden edistäminen ja turvataidot:

- tapaturmat, myrkytykset, fyysinen ja henkinen koskemattomuus
- koulun turvallisuus ja vaaratilanteiden välttäminen

- oman elinympäristön ilmiöiden tutkiminen: tutkimuksen eri vaiheet
- voiman käsite: kappaleiden liikkeiden muutosten tutkiminen
- elinympäristön materiaaleihin ja teknologisiin sovelluksiin tutustuminen
- kasvien ja kasvuympäristöjen tunnistaminen: kasvion laatiminen

- maapallo: luonto, rakenne ja liikkeet
- Aurinkokunta ja lähiavaruus
- aineiden olomuotoja ja niiden ominaisuuksia

T15 ohjata oppilasta luonnon tutkimiseen, eliöiden ja elinympäristöjen tunnistamiseen ja ekologiseen ajatteluun sekä ohjata oppilasta ihmisen rakenteen, elintoimintojen ja kehityksen ymmärtämiseen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Biologian tiedonala: Luonnon tutkiminen, eliöiden ja elinympäristöjen tunnistaminen, ihmisen rakenne, elintoiminnot ja kehitys	Oppilas osaa havainnoida luontoa, tunnistaa yleisimpiä kasvilajeja ja niiden tunnusomaisia elinympäristöjä. Oppilas laatii ohjatusti pienen kasvion, osaa tutkia kokeellisesti kasvien kasvua yksin ja yhdessä muiden kanssa sekä osaa pääpiirteittäin kuvata ihmisen rakenteen, elintoiminnat ja kehityksen.

- aineiden ja materiaalien kestävä käyttö
- ympäristövastuullinen toiminta omassa lähiympäristössä
- ilmaston muutos ja sen hillitseminen
- oman kulttuuriperinnön vaaliminen ja monikulttuurisessa maailmassa eläminen
- terveyden edistäminen

- maapallo: luonto, rakenne ja liikkeet
- Aurinkokunta ja lähiavaruus
- aineiden olomuotoja ja niiden ominaisuuksia

- ihmisen rakenne ja keskeiset elintoiminnot
- murrosiän muutokset
- ihmisen lisääntyminen
- kasvun ja kehityksen eri vaiheet, nuoren identiteetti
- terveyden osa-alueet, omat vahvuudet ja voimavarat
- arjen terveystottumukset: ravinto, uni, hygienia, liikunta

- globaalin ymmmärryksen vahvistaminen
- Euroopan ja Afrikan luonnonympäristö, ihmisen toiminta ja ajankohtaiset uutiset
- erilaisten karttojen käyttäminen

- oman elinympäristön ilmiöiden tutkiminen: tutkimuksen eri vaiheet
- voiman käsite: kappaleiden liikkeiden muutosten tutkiminen
- elinympäristön materiaaleihin ja teknologisiin sovelluksiin tutustuminen
- kasvien ja kasvuympäristöjen tunnistaminen: kasvion laatiminen

T16 ohjata oppilasta maantieteelliseen ajatteluun, hahmottamaan omaa ympäristöä ja koko maailmaa sekä harjaannuttamaan kartankäyttö- ja muita geomediataitoja

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Maantiedon tiedonala: Maapallon hahmottaminen, kartta- ja muut geomediataidot	Oppilas osaa tunnistaa eri aluetasot, jäsentää omaa ympäristöään, hahmottaa opiskelemiaan alueita ja koko maapallon karttakuvaa sekä osaa kuvata alueellista monimuotoisuutta maapallolla. Oppilas osaa käyttää karttoja ja muita geomedialähteitä tiedonhaussa ja esittämisessä.

- maapallo: luonto, rakenne ja liikkeet
- Aurinkokunta ja lähiavaruus
- aineiden olomuotoja ja niiden ominaisuuksia

- aineiden ja materiaalien kestävä käyttö
- ympäristövastuullinen toiminta omassa lähiympäristössä
- ilmaston muutos ja sen hillitseminen
- oman kulttuuriperinnön vaaliminen ja monikulttuurisessa maailmassa eläminen
- terveyden edistäminen

- globaalin ymmmärryksen vahvistaminen
- Euroopan ja Afrikan luonnonympäristö, ihmisen toiminta ja ajankohtaiset uutiset
- erilaisten karttojen käyttäminen

- oman elinympäristön ilmiöiden tutkiminen: tutkimuksen eri vaiheet
- voiman käsite: kappaleiden liikkeiden muutosten tutkiminen
- elinympäristön materiaaleihin ja teknologisiin sovelluksiin tutustuminen
- kasvien ja kasvuympäristöjen tunnistaminen: kasvion laatiminen

T17 ohjata oppilasta tutkimaan, kuvaamaan ja selittämään fysikaalisia ilmiöitä arjessa, luonnossa ja teknologiassa sekä rakentamaan perustaa energian säilymisen periaatteen ymmärtämiselle

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Fysiikan tiedonala: Fysikaalisten ilmiöiden tutkiminen, kuvaaminen ja selittäminen	Oppilas osaa havainnoida ja kuvata yksinkertaisia fysikaalisia ilmiöitä arjessa, luonnossa ja teknologiassa sekä harjoittelee niihin liittyviä selityksiä. Oppilas osaa käyttää energia-, voima- ja liikekäsitteitä arkisissa tilanteissa ja osaa antaa esimerkkejä energian säilymisen periaatteesta.

- aineiden ja materiaalien kestävä käyttö
- ympäristövastuullinen toiminta omassa lähiympäristössä
- ilmaston muutos ja sen hillitseminen
- oman kulttuuriperinnön vaaliminen ja monikulttuurisessa maailmassa eläminen
- terveyden edistäminen

- maapallo: luonto, rakenne ja liikkeet
- Aurinkokunta ja lähiavaruus
- aineiden olomuotoja ja niiden ominaisuuksia

- oman elinympäristön ilmiöiden tutkiminen: tutkimuksen eri vaiheet
- voiman käsite: kappaleiden liikkeiden muutosten tutkiminen
- elinympäristön materiaaleihin ja teknologisiin sovelluksiin tutustuminen
- kasvien ja kasvuympäristöjen tunnistaminen: kasvion laatiminen

- arjen teknologiaa

Turvallisuuden edistäminen ja turvataidot:

- tapaturmat, myrkytykset, fyysinen ja henkinen koskemattomuus
- koulun turvallisuus ja vaaratilanteiden välttäminen

T18 ohjata oppilasta tutkimaan, kuvaamaan ja selittämään kemiallisia ilmiöitä, aineiden ominaisuuksia ja muutoksia sekä rakentamaan perustaa aineen säilymisen periaatteen ymmärtämiselle

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kemian tiedonala: Kemiallisten ilmiöiden tutkiminen, kuvaaminen ja selittäminen	Oppilas osaa havainnoida ja kuvata olomuotoja ja tuttujen aineiden ominaisuuksia sekä harjoittelee niihin liittyviä selityksiä. Oppilas osaa selittää aineen säilymisen periaatteen avulla esimerkiksi veden kiertokulkua tai kierrätystä.

- aineiden ja materiaalien kestävä käyttö
- ympäristövastuullinen toiminta omassa lähiympäristössä
- ilmaston muutos ja sen hillitseminen
- oman kulttuuriperinnön vaaliminen ja monikulttuurisessa maailmassa eläminen
- terveyden edistäminen

- oman elinympäristön ilmiöiden tutkiminen: tutkimuksen eri vaiheet
- voiman käsite: kappaleiden liikkeiden muutosten tutkiminen
- elinympäristön materiaaleihin ja teknologisiin sovelluksiin tutustuminen
- kasvien ja kasvuympäristöjen tunnistaminen: kasvion laatiminen

- arjen teknologiaa

Turvallisuuden edistäminen ja turvataidot:

- tapaturmat, myrkytykset, fyysinen ja henkinen koskemattomuus
- koulun turvallisuus ja vaaratilanteiden välttäminen

- maapallo: luonto, rakenne ja liikkeet
- Aurinkokunta ja lähiavaruus
- aineiden olomuotoja ja niiden ominaisuuksia

T19 ohjata oppilasta ymmärtämään terveyden osa-alueita, arjen terveystottumusten merkitystä sekä elämänkulkua, lapsuuden ja

nuoruuden yksilöllistä kasvua ja kehitystä sekä rohkaista oppilasta harjoittelemaan ja soveltamaan terveysosaamistaan arjessa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Terveystiedon tiedonala: Terveyden osa-alueiden ja arjen terveystottumuksien tuntemus sekä niiden merkityksen pohtiminen, ikäkauteen liittyvän kasvun ja kehityksen tunnistaminen ja kuvaaminen	Oppilas osaa kuvata terveyden osa-alueita ja antaa esimerkkejä siitä, miten terveyttä voidaan arjessa edistää. Oppilas osaa kuvata elämänkulun eri vaiheita ja selittää murrosikään liittyviä keskeisiä kasvun ja kehityksen tunnuspiirteitä ja niiden yksilöllistä vaihtelua.

- ihmisen rakenne ja keskeiset elintoiminnot
- murrosiän muutokset
- ihmisen lisääntyminen
- kasvun ja kehityksen eri vaiheet, nuoren identiteetti
- terveyden osa-alueet, omat vahvuudet ja voimavarat
- arjen terveystottumukset: ravinto, uni, hygienia, liikunta

- aineiden ja materiaalien kestävä käyttö
- ympäristövastuullinen toiminta omassa lähiympäristössä
- ilmaston muutos ja sen hillitseminen
- oman kulttuuriperinnön vaaliminen ja monikulttuurisessa maailmassa eläminen
- terveyden edistäminen

- globaalin ymmmärryksen vahvistaminen
- Euroopan ja Afrikan luonnonympäristö, ihmisen toiminta ja ajankohtaiset uutiset
- erilaisten karttojen käyttäminen

- arjen teknologiaa

Turvallisuuden edistäminen ja turvataidot:

- tapaturmat, myrkytykset, fyysinen ja henkinen koskemattomuus
- koulun turvallisuus ja vaaratilanteiden välttäminen

Vuosiluokka 6

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Minä ihmisenä

Sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät ihmisen rakenteeseen ja keskeisiin elintoimintoihin sekä ihmisen kasvun ja kehityksen eri vaiheisiin. Sisällöissä kiinnitetään huomiota kehityksen ajankohtaisiin muutoksiin ja niiden yksilöllisen luonteen ymmärtämiseen. Käsitellään ikäkauden mukaisesti seksuaalista kehitystä ja ihmisen lisääntymistä. Harjoitellaan tunnistamaan oman kehon ja mielen viestejä ja tiedostamaan omia ajatuksia, tarpeita, asenteita ja arvoja. Perehdytään terveyden osa-alueisiin ja voimavaroihin, arjen terveystottumuksiin, mielenterveystaitoihin, sairauksien ehkäisyyn ja itsehoitotaitoihin. Lisäksi harjoitellaan tunteiden tunnistamista, ilmaisua ja säätelyä. Tunnistetaan omaa oppimista tukevia asioita.

- omaa oppimista tukevien asioiden tunnistaminen

- omien ajatusten, tarpeiden, asenteiden ja arvojen tiedostaminen
- mielenterveystaidot
- sairauden ehkäisy ja itsehoitotaidot

S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen

Oppimistehtäviä ja sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimimiseen. Harjoitellaan selittämään arjen tilanteita, ilmiöitä ja teknologiaa eri tiedonalojen käsitteillä ja malleilla. Tutkitaan laitteiden toimintaperiaatteita ja erilaisia rakenteita. Harjoitellaan turvallisuuden edistämistä ja turvataitoja esimerkiksi seuraavilla osa-alueilla: liikenne-, palo-, sähköturvallisuus, tapaturmat, myrkytykset, päihteet, kiusaamisen ehkäisy, fyysinen ja henkinen koskemattomuus sekä toiminta ensiapu- ja vaaratilanteissa. Harjoitellaan toimimista erilaisissa yhteisöissä sekä pohditaan erilaisten vuorovaikutustilanteiden ja yhteisöjen merkitystä hyvinvoinnille.

Turvallisuuden edistäminen ja turvataidot:

- päihteet
- vastuulliset valinnat
- myrkytykset
- hätäensiaputaidot
- sähköturvallisuus
- koulun ja ympäristön turvallisuus ja vaaratilanteiden välttäminen

S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan

Monipuolisten alueellisten esimerkkien ja ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan Suomen, Pohjoismaiden, Euroopan ja muiden maanosien luonnonympäristöä ja ihmisen toimintaa. Keskeisiä näkökulmia ovat luonnon ja kulttuurien moninaisuuden arvostaminen sekä globaalin ymmärryksen vahvistaminen. Maailmankuvan ja sen alueellisen viitekehyksen rakentamisessa käytetään monipuolisesti karttoja ja muuta geomediaa.

- globaalin ymmärryksen vahvistaminen
- Aasian, Oseanian ja Australian luonnonympäristö, ihmisen toiminta ja ajankohtaiset uutiset
- kulttuurien moninaisuuden tunnistaminen ja arvostaminen
- monipuolisten karttojen käyttäminen

S4 Ympäristön tutkiminen

Sisällöiksi valitaan omaan elinympäristöön liittyviä tutkimustehtäviä. Elinympäristössä kiinnitetään huomiota elolliseen ja elottomaan luontoon, rakennettuun ja sosiaaliseen ympäristöön sekä ympäristön ilmiöihin, materiaaleihin ja teknologisiin sovelluksiin. Tehtävien avulla harjoitellaan tutkimuksen tekemisen eri vaiheita. Tutkitaan säätä sekä maa- ja kallioperää. Tutkimalla kappaleiden liikkeiden muutoksia tutustutaan voiman käsitteeseen. Tunnistetaan eliöitä ja elinympäristöjä, laaditaan kasvio ohjatusti sekä tutkitaan kokeellisesti kasvien kasvua. Kotiseudun erilaisten ympäristöjen merkitystä havainnoidaan myös hyvinvoinnin näkökulmasta. Tutustutaan ympäristössä toimimisen oikeuksiin ja velvollisuuksiin.

- kasvien kasvun kokeellinen tutkiminen
- eliöt ja elinympäristöt
- metsä elinympäristönä
- jokamiehen oikeudet ja velvollisuudet

S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut

Erilaisten materiaalien ja aineiden avulla tarkastellaan olomuotoja ja aineiden ominaisuuksia. Palaminen, yhteyttäminen ja veden kiertokulku muodostavat pohjan aineen muutosten ja aineen säilymisen periaatteen hahmottamiselle. Lämpötilan mittaamisen, lämpöenergiaan perehtymisen ja energialajien muuntumisen avulla tutustutaan energian säilymisen periaatteeseen. Tutkitaan ääni- ja valoilmiöitä. Perehdytään lähiavaruuteen, vuodenaikoihin, päivän ja yön vaihteluun sekä maapallon rakenteeseen. Tutkitaan eliöiden ja niiden elinympäristöjen sekä ihmisen toiminnan vuorovaikutussuhteita. Tutustutaan ravintoketjuihin, eläinten ja kasvien lisääntymiseen, ravinnon tuotantoon ja ruoan reitteihin sekä metsien hyötykäyttöön.

- palaminen
- energia ja sen säilymisen periaatteet
- eliöt ja niiden elinympäristöt suhteessa ihmisen toimintaan
- metsien hyötykäyttö

S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Sisältöjä valittaessa otetaan huomioon luonnon monimuotoisuuden vaaliminen, ilmastonmuutos ja sen hillitseminen, luonnonvarojen kestävä käyttö, terveyden edistäminen, oman kulttuuriperinnön vaaliminen, monikulttuurisessa maailmassa eläminen sekä ihmiskunnan globaali hyvinvointi nyt ja tulevaisuudessa. Pohditaan oman toiminnan vaikutuksia itselle, toisiin ihmisiin, eläinten hyvinvointiin, luontoon ja yhteiskuntaan. Harjoitellaan ympäristövastuullista toimintaa omassa lähiympäristössä sekä toisista huolehtimista. Toteutetaan yhteinen vaikuttamisprojekti, jossa harjoitellaan osallistumista ja vaikuttamista paikallisella tai globaalilla tasolla.

- luonnonvarojen kestävä käyttö
- oman toiminnan vaikutukset luontoon ja yhteiskuntaan
- ihmiskunnan globaali hyvinvointi

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3, S4, S5, S6	
T2	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L7
T3	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L3, L7
T4	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L7
T5	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L5
T6	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L2, L5
T7	S2, S3, S4, S5, S6	L2, L3, L5
T8	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L3
T9	S2, S3, S4, S5, S6	L3
T10	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L2, L3
T11	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L4, L5
T12	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1
T13	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L5
T14	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L2, L4, L5
T15	S1, S3, S4, S5, S6	L1
T16	S3, S4, S5, S6	L1, L5
T17	S2, S4, S5, S6	L1
T18	S2, S4, S5, S6	L1
T19	S1, S2, S3, S6	L1, L3

Vuosiluokan tavoitteet

T1 synnyttää ja ylläpitää oppilaan kiinnostusta ympäristöön ja ympäristöopin opiskeluun sekä auttaa oppilasta kokemaan kaikki ympäristöopin tiedonalat merkityksellisiksi itselleen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ympäristöopin merkityksen hahmottaminen	Oppilas osaa antaa esimerkkejä ympäristöopin tiedonalojen merkityksestä.

- omaa oppimista tukevien asioiden tunnistaminen
- omien ajatusten, tarpeiden, asenteiden ja arvojen tiedostaminen
- mielenterveystaidot
- sairauden ehkäisy ja itsehoitotaidot

Turvallisuuden edistäminen ja turvataidot:

- päihteet
- vastuulliset valinnat
- myrkytykset
- hätäensiaputaidot

- sähköturvallisuus
- koulun ja ympäristön turvallisuus ja vaaratilanteiden välttäminen

- luonnonvarojen kestävä käyttö
- oman toiminnan vaikutukset luontoon ja yhteiskuntaan
- ihmiskunnan globaali hyvinvointi

- kasvien kasvun kokeellinen tutkiminen
- eliöt ja elinympäristöt
- metsä elinympäristönä
- jokamiehen oikeudet ja velvollisuudet

- palaminen
- energia ja sen säilymisen periaatteet
- eliöt ja niiden elinympäristöt suhteessa ihmisen toimintaan
- metsien hyötykäyttö

- globaalin ymmärryksen vahvistaminen
- Aasian, Oseanian ja Australian luonnonympäristö, ihmisen toiminta ja ajankohtaiset uutiset
- kulttuurien moninaisuuden tunnistaminen ja arvostaminen
- monipuolisten karttojen käyttäminen

T2 ohjata ja kannustaa oppilasta asettamaan omia opiskelutavoitteita ja työskentelemään pitkäjänteisesti niiden saavuttamiseksi sekä tunnistamaan omaa ympäristöopin osaamistaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tavoitteellinen työskentely ja oppimaan oppiminen	Oppilas osaa asettaa omia tavoitteita pienille kokonaisuuksille ja työskennellä yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi.

Turvallisuuden edistäminen ja turvataidot:

- päihteet
- vastuulliset valinnat
- myrkytykset
- hätäensiaputaidot
- sähköturvallisuus
- koulun ja ympäristön turvallisuus ja vaaratilanteiden välttäminen

- omaa oppimista tukevien asioiden tunnistaminen
- omien ajatusten, tarpeiden, asenteiden ja arvojen tiedostaminen
- mielenterveystaidot
- sairauden ehkäisy ja itsehoitotaidot

- globaalin ymmärryksen vahvistaminen
- Aasian, Oseanian ja Australian luonnonympäristö, ihmisen toiminta ja ajankohtaiset uutiset
- kulttuurien moninaisuuden tunnistaminen ja arvostaminen
- monipuolisten karttojen käyttäminen

- kasvien kasvun kokeellinen tutkiminen
- eliöt ja elinympäristöt
- metsä elinympäristönä
- jokamiehen oikeudet ja velvollisuudet

- palaminen
- energia ja sen säilymisen periaatteet
- eliöt ja niiden elinympäristöt suhteessa ihmisen toimintaan
- metsien hyötykäyttö

- luonnonvarojen kestävä käyttö
- oman toiminnan vaikutukset luontoon ja yhteiskuntaan
- ihmiskunnan globaali hyvinvointi

T3 tukea oppilaan ympäristötietoisuuden kehittymistä sekä ohjata oppilasta toimimaan ja vaikuttamaan lähiympäristössään ja -yhteisöissään kestävän kehityksen edistämiseksi ja arvostamaan kestävän kehityksen merkitystä itselle ja maailmalle

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kestävän kehityksen tiedot ja taidot	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla kestävän tulevaisuuden rakentamista tukevia ja uhkaavia tekijöitä. Oppilas osaa kuvata erilaisia keinoja lähiympäristön ja -yhteisöjen vaalimiseen, kehittämiseen ja niihin vaikuttamiseen sekä toimia ohjatusti yhteisessä vaikuttamisprojektissa.

Turvallisuuden edistäminen ja turvataidot:

- päihteet
- vastuulliset valinnat
- myrkytykset
- hätäensiaputaidot
- sähköturvallisuus
- koulun ja ympäristön turvallisuus ja vaaratilanteiden välttäminen

- kasvien kasvun kokeellinen tutkiminen
- eliöt ja elinympäristöt
- metsä elinympäristönä
- jokamiehen oikeudet ja velvollisuudet

- globaalin ymmärryksen vahvistaminen
- Aasian, Oseanian ja Australian luonnonympäristö, ihmisen toiminta ja ajankohtaiset uutiset
- kulttuurien moninaisuuden tunnistaminen ja arvostaminen
- monipuolisten karttojen käyttäminen

- omaa oppimista tukevien asioiden tunnistaminen
- omien ajatusten, tarpeiden, asenteiden ja arvojen tiedostaminen
- mielenterveystaidot
- sairauden ehkäisy ja itsehoitotaidot

- palaminen
- energia ja sen säilymisen periaatteet
- eliöt ja niiden elinympäristöt suhteessa ihmisen toimintaan
- metsien hyötykäyttö

- luonnonvarojen kestävä käyttö
- oman toiminnan vaikutukset luontoon ja yhteiskuntaan
- ihmiskunnan globaali hyvinvointi

T4 rohkaista oppilasta muodostamaan kysymyksiä eri aihepiireistä sekä käyttämään niitä tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohtana

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kysymysten muodostaminen	Oppilas osaa muodostaa aiheeseen liittyviä kysymyksiä, joita voidaan yhdessä kehittää tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdaksi.

- omaa oppimista tukevien asioiden tunnistaminen
- omien ajatusten, tarpeiden, asenteiden ja arvojen tiedostaminen
- mielenterveystaidot
- sairauden ehkäisy ja itsehoitotaidot

- luonnonvarojen kestävä käyttö
- oman toiminnan vaikutukset luontoon ja yhteiskuntaan
- ihmiskunnan globaali hyvinvointi

- globaalin ymmärryksen vahvistaminen
- Aasian, Oseanian ja Australian luonnonympäristö, ihmisen toiminta ja ajankohtaiset uutiset
- kulttuurien moninaisuuden tunnistaminen ja arvostaminen
- monipuolisten karttojen käyttäminen

- kasvien kasvun kokeellinen tutkiminen
- eliöt ja elinympäristöt
- metsä elinympäristönä
- jokamiehen oikeudet ja velvollisuudet

- palaminen
- energia ja sen säilymisen periaatteet
- eliöt ja niiden elinympäristöt suhteessa ihmisen toimintaan
- metsien hyötykäyttö

Turvallisuuden edistäminen ja turvataidot:

- päihteet
- vastuulliset valinnat
- myrkytykset
- hätäensiaputaidot
- sähköturvallisuus
- koulun ja ympäristön turvallisuus ja vaaratilanteiden välttäminen

T5 ohjata oppilasta suunnittelemaan ja toteuttamaan pieniä tutkimuksia, tekemään havaintoja ja mittauksia monipuolisissa oppimisympäristöissä eri aisteja ja tutkimus- ja mittausvälineitä käyttäen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tutkimisen taidot: suunnittelu, havainnointi ja mittaukset	Oppilas osaa toimia, havainnoida, mitata ja dokumentoida tuloksia ohjeiden mukaisesti. Oppilas osaa suunnitella pieniä tutkimuksia yksin tai yhdessä muiden kanssa.

- palaminen
- energia ja sen säilymisen periaatteet
- eliöt ja niiden elinympäristöt suhteessa ihmisen toimintaan
- metsien hyötykäyttö

Turvallisuuden edistäminen ja turvataidot:

- päihteet
- vastuulliset valinnat
- myrkytykset
- hätäensiaputaidot
- sähköturvallisuus
- koulun ja ympäristön turvallisuus ja vaaratilanteiden välttäminen

- luonnonvarojen kestävä käyttö
- oman toiminnan vaikutukset luontoon ja yhteiskuntaan
- ihmiskunnan globaali hyvinvointi

- omaa oppimista tukevien asioiden tunnistaminen
- omien ajatusten, tarpeiden, asenteiden ja arvojen tiedostaminen
- mielenterveystaidot
- sairauden ehkäisy ja itsehoitotaidot

- globaalin ymmärryksen vahvistaminen
- Aasian, Oseanian ja Australian luonnonympäristö, ihmisen toiminta ja ajankohtaiset uutiset
- kulttuurien moninaisuuden tunnistaminen ja arvostaminen
- monipuolisten karttojen käyttäminen

- kasvien kasvun kokeellinen tutkiminen
- eliöt ja elinympäristöt
- metsä elinympäristönä
- jokamiehen oikeudet ja velvollisuudet

T6 ohjata oppilasta tunnistamaan syy-seuraussuhteita, tekemään johtopäätöksiä tuloksistaan sekä esittämään tuloksiaan ja tutkimuksiaan eri tavoin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tutkimisen taidot: johtopäätösten tekeminen ja tulosten esittäminen	Oppilas harjoittelee ohjatusti syy-seuraussuhteiden tunnistamista ja osaa tehdä yksinkertaisia johtopäätöksiä tuloksista. Oppilas osaa esittää tuloksiaan selkeästi.

- palaminen
- energia ja sen säilymisen periaatteet
- eliöt ja niiden elinympäristöt suhteessa ihmisen toimintaan
- metsien hyötykäyttö

Turvallisuuden edistäminen ja turvataidot:

- päihteet
- vastuulliset valinnat
- myrkytykset
- hätäensiaputaidot
- sähköturvallisuus
- koulun ja ympäristön turvallisuus ja vaaratilanteiden välttäminen

- luonnonvarojen kestävä käyttö
- oman toiminnan vaikutukset luontoon ja yhteiskuntaan
- ihmiskunnan globaali hyvinvointi

- kasvien kasvun kokeellinen tutkiminen
- eliöt ja elinympäristöt
- metsä elinympäristönä
- jokamiehen oikeudet ja velvollisuudet

- globaalin ymmärryksen vahvistaminen
- Aasian, Oseanian ja Australian luonnonympäristö, ihmisen toiminta ja ajankohtaiset uutiset
- kulttuurien moninaisuuden tunnistaminen ja arvostaminen
- monipuolisten karttojen käyttäminen

- omaa oppimista tukevien asioiden tunnistaminen
- omien ajatusten, tarpeiden, asenteiden ja arvojen tiedostaminen
- mielenterveystaidot
- sairauden ehkäisy ja itsehoitotaidot

T7 ohjata oppilasta ymmärtämään arjen teknologisten sovellusten käyttöä, merkitystä ja toimintaperiaatteita sekä innostaa oppilaita kokeilemaan, keksimään ja luomaan uutta yhdessä toimien

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Teknologinen osaaminen ja yhteistyö teknologisessa ongelmanratkaisussa	Oppilas osaa kuvata joidenkin arjen teknologisten sovellusten toimintaperiaatteita ja antaa esimerkkejä niiden merkityksestä. Oppilas osaa työskennellä kokeiluissa ja keksimisessä yhdessä toimien.

Turvallisuuden edistäminen ja turvataidot:

- päihteet
- vastuulliset valinnat
- myrkytykset
- hätäensiaputaidot
- sähköturvallisuus
- koulun ja ympäristön turvallisuus ja vaaratilanteiden välttäminen

- kasvien kasvun kokeellinen tutkiminen
- eliöt ja elinympäristöt
- metsä elinympäristönä
- jokamiehen oikeudet ja velvollisuudet

- palaminen
- energia ja sen säilymisen periaatteet
- eliöt ja niiden elinympäristöt suhteessa ihmisen toimintaan
- metsien hyötykäyttö

- globaalin ymmärryksen vahvistaminen
- Aasian, Oseanian ja Australian luonnonympäristö, ihmisen toiminta ja ajankohtaiset uutiset
- kulttuurien moninaisuuden tunnistaminen ja arvostaminen
- monipuolisten karttojen käyttäminen

- luonnonvarojen kestävä käyttö
- oman toiminnan vaikutukset luontoon ja yhteiskuntaan
- ihmiskunnan globaali hyvinvointi

T8 kannustaa oppilasta edistämään hyvinvointia ja turvallisuutta toiminnassaan ja lähiympäristössään ja ohjata oppilasta toimimaan turvallisesti, tarkoituksenmukaisesti, vastuullisesti ja itseään suojellen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Turvallisuuden edistäminen ja turvataidot	Oppilas osaa esitellä keskeisiä hyvinvointiin ja turvallisuuteen liittyviä tekijöitä esimerkkien avulla. Oppilas osaa kuvata turvallisuusohjeita ja toimintatapoja erilaisissa vaara- ja ensiaputilanteissa, osaa käyttää niitä oppimistilanteissa sekä harjoittelee niiden perustelemista ympäristöopin eri tiedonalojen avulla.

- omaa oppimista tukevien asioiden tunnistaminen
- omien ajatusten, tarpeiden, asenteiden ja arvojen tiedostaminen
- mielenterveystaidot
- sairauden ehkäisy ja itsehoitotaidot

Turvallisuuden edistäminen ja turvataidot:

- päihteet
- vastuulliset valinnat
- myrkytykset

- hätäensiaputaidot
- sähköturvallisuus
- koulun ja ympäristön turvallisuus ja vaaratilanteiden välttäminen

- luonnonvarojen kestävä käyttö
- oman toiminnan vaikutukset luontoon ja yhteiskuntaan
- ihmiskunnan globaali hyvinvointi

- kasvien kasvun kokeellinen tutkiminen
- eliöt ja elinympäristöt
- metsä elinympäristönä
- jokamiehen oikeudet ja velvollisuudet

- globaalin ymmärryksen vahvistaminen
- Aasian, Oseanian ja Australian luonnonympäristö, ihmisen toiminta ja ajankohtaiset uutiset
- kulttuurien moninaisuuden tunnistaminen ja arvostaminen
- monipuolisten karttojen käyttäminen

- palaminen
- energia ja sen säilymisen periaatteet
- eliöt ja niiden elinympäristöt suhteessa ihmisen toimintaan
- metsien hyötykäyttö

T9 ohjata oppilasta tutkimaan ja toimimaan sekä liikkumaan ja retkeilemään luonnossa ja rakennetussa ympäristössä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ympäristössä toimiminen ja tutkiminen	Oppilas osaa toimia, liikkua ja retkeillä luonnossa ja rakennetussa ympäristössä ohjeiden mukaisesti. Oppilas osaa tehdä tutkimuksia ympäristössä ohjatusti sekä yksin että ryhmän jäsenenä.

- palaminen
- energia ja sen säilymisen periaatteet
- eliöt ja niiden elinympäristöt suhteessa ihmisen toimintaan
- metsien hyötykäyttö

- globaalin ymmärryksen vahvistaminen
- Aasian, Oseanian ja Australian luonnonympäristö, ihmisen toiminta ja ajankohtaiset uutiset
- kulttuurien moninaisuuden tunnistaminen ja arvostaminen
- monipuolisten karttojen käyttäminen

- kasvien kasvun kokeellinen tutkiminen
- eliöt ja elinympäristöt
- metsä elinympäristönä
- jokamiehen oikeudet ja velvollisuudet

Turvallisuuden edistäminen ja turvataidot:

- päihteet
- vastuulliset valinnat
- myrkytykset
- hätäensiaputaidot
- sähköturvallisuus
- koulun ja ympäristön turvallisuus ja vaaratilanteiden välttäminen

- luonnonvarojen kestävä käyttö
- oman toiminnan vaikutukset luontoon ja yhteiskuntaan
- ihmiskunnan globaali hyvinvointi

T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia harjoitella ryhmässä toimimista erilaisissa rooleissa ja vuorovaikutustilanteissa, innostaa oppilasta ilmaisemaan itseään ja kuuntelemaan muita sekä tukea oppilaan valmiuksia tunnistaa, ilmaista ja säädellä tunteitaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutuksen taitojen kehittäminen sekä tunteiden tunnistaminen ja säätely	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla ryhmässä toimimiseen, kohteliaaseen käytökseen sekä tunteiden ilmaisuun ja niiden säätelyyn liittyviä toimintamalleja ja harjoittelee niiden soveltamista eri rooleissa.

- luonnonvarojen kestävä käyttö
- oman toiminnan vaikutukset luontoon ja yhteiskuntaan
- ihmiskunnan globaali hyvinvointi

- globaalin ymmärryksen vahvistaminen
- Aasian, Oseanian ja Australian luonnonympäristö, ihmisen toiminta ja ajankohtaiset uutiset
- kulttuurien moninaisuuden tunnistaminen ja arvostaminen
- monipuolisten karttojen käyttäminen

- omaa oppimista tukevien asioiden tunnistaminen
- omien ajatusten, tarpeiden, asenteiden ja arvojen tiedostaminen
- mielenterveystaidot
- sairauden ehkäisy ja itsehoitotaidot

- palaminen
- energia ja sen säilymisen periaatteet
- eliöt ja niiden elinympäristöt suhteessa ihmisen toimintaan
- metsien hyötykäyttö

Turvallisuuden edistäminen ja turvataidot:

- päihteet
- vastuulliset valinnat
- myrkytykset
- hätäensiaputaidot
- sähköturvallisuus
- koulun ja ympäristön turvallisuus ja vaaratilanteiden välttäminen

- kasvien kasvun kokeellinen tutkiminen
- eliöt ja elinympäristöt
- metsä elinympäristönä
- jokamiehen oikeudet ja velvollisuudet

T11 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon hankinnassa, käsittelyssä ja esittämisessä sekä vuorovaikutuksen välineenä vastuullisesti, turvallisesti ja ergonomisesti

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tieto- ja viestintäteknologian käyttäminen	Oppilas osaa käyttää tieto-viestintäteknologiaa tutkimusprosessin eri vaiheissa ja vuorovaikutuksen välineenä. Oppilas osaa kuvata tieto- ja viestintäteknologian vastuullista, turvallista ja ergonomista käyttöä.

- globaalin ymmärryksen vahvistaminen
- Aasian, Oseanian ja Australian luonnonympäristö, ihmisen toiminta ja ajankohtaiset uutiset
- kulttuurien moninaisuuden tunnistaminen ja arvostaminen
- monipuolisten karttojen käyttäminen

- kasvien kasvun kokeellinen tutkiminen
- eliöt ja elinympäristöt
- metsä elinympäristönä
- jokamiehen oikeudet ja velvollisuudet

Turvallisuuden edistäminen ja turvataidot:

- päihteet
- vastuulliset valinnat
- myrkytykset
- hätäensiaputaidot
- sähköturvallisuus
- koulun ja ympäristön turvallisuus ja vaaratilanteiden välttäminen

- omaa oppimista tukevien asioiden tunnistaminen
- omien ajatusten, tarpeiden, asenteiden ja arvojen tiedostaminen
- mielenterveystaidot
- sairauden ehkäisy ja itsehoitotaidot

- luonnonvarojen kestävä käyttö
- oman toiminnan vaikutukset luontoon ja yhteiskuntaan
- ihmiskunnan globaali hyvinvointi

- palaminen
- energia ja sen säilymisen periaatteet
- eliöt ja niiden elinympäristöt suhteessa ihmisen toimintaan
- metsien hyötykäyttö

T12 ohjata oppilasta hahmottamaan ympäristöä, ihmisten toimintaa ja niihin liittyviä ilmiöitä ympäristöopin käsitteiden avulla sekä kehittämään käsiterakenteitaan ennakkokäsityksistä kohti käsitteiden täsmällistä käyttöä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Käsitteiden käyttö	Oppilas osaa kuvata ympäristöä, ihmisen toimintaa ja niihin liittyviä ilmiöitä ympäristöopin tiedonalojen keskeisillä käsitteillä ja omin sanoin. Oppilas osaa yhdistää käsitteitä loogisesti toisiinsa.

- omaa oppimista tukevien asioiden tunnistaminen
- omien ajatusten, tarpeiden, asenteiden ja arvojen tiedostaminen
- mielenterveystaidot
- sairauden ehkäisy ja itsehoitotaidot

- luonnonvarojen kestävä käyttö
- oman toiminnan vaikutukset luontoon ja yhteiskuntaan
- ihmiskunnan globaali hyvinvointi

Turvallisuuden edistäminen ja turvataidot:

- päihteet
- vastuulliset valinnat
- myrkytykset
- hätäensiaputaidot
- sähköturvallisuus
- koulun ja ympäristön turvallisuus ja vaaratilanteiden välttäminen

- palaminen
- energia ja sen säilymisen periaatteet
- eliöt ja niiden elinympäristöt suhteessa ihmisen toimintaan
- metsien hyötykäyttö

- globaalin ymmärryksen vahvistaminen
- Aasian, Oseanian ja Australian luonnonympäristö, ihmisen toiminta ja ajankohtaiset uutiset
- kulttuurien moninaisuuden tunnistaminen ja arvostaminen
- monipuolisten karttojen käyttäminen

- kasvien kasvun kokeellinen tutkiminen
- eliöt ja elinympäristöt
- metsä elinympäristönä
- jokamiehen oikeudet ja velvollisuudet

T13 ohjata oppilasta ymmärtämään, käyttämään ja tekemään erilaisia malleja, joiden avulla voidaan tulkita ja selittää ihmistä, ympäristöä ja niiden ilmiöitä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Mallien käyttäminen	Oppilas osaa käyttää ja tulkita erilaisia konkreettisia malleja. Oppilas harjoittelee abstraktien mallien käyttöä.

- omaa oppimista tukevien asioiden tunnistaminen
- omien ajatusten, tarpeiden, asenteiden ja arvojen tiedostaminen
- mielenterveystaidot
- sairauden ehkäisy ja itsehoitotaidot

- luonnonvarojen kestävä käyttö
- oman toiminnan vaikutukset luontoon ja yhteiskuntaan
- ihmiskunnan globaali hyvinvointi

- kasvien kasvun kokeellinen tutkiminen
- eliöt ja elinympäristöt
- metsä elinympäristönä
- jokamiehen oikeudet ja velvollisuudet

- palaminen
- energia ja sen säilymisen periaatteet
- eliöt ja niiden elinympäristöt suhteessa ihmisen toimintaan
- metsien hyötykäyttö

- globaalin ymmärryksen vahvistaminen
- Aasian, Oseanian ja Australian luonnonympäristö, ihmisen toiminta ja ajankohtaiset uutiset
- kulttuurien moninaisuuden tunnistaminen ja arvostaminen
- monipuolisten karttojen käyttäminen

Turvallisuuden edistäminen ja turvataidot:

- päihteet
- vastuulliset valinnat
- myrkytykset
- hätäensiaputaidot
- sähköturvallisuus
- koulun ja ympäristön turvallisuus ja vaaratilanteiden välttäminen

T14 ohjata oppilasta hankkimaan luotettavaa tietoa, ilmaisemaan perustellen erilaisia näkemyksiä sekä tulkitsemaan ja arvioimaan kriittisesti tietolähteitä ja näkökulmia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Näkemyksien ilmaiseminen ja kriittinen lukutaito	Oppilas osaa hakea tietoa erilaisista tietolähteistä ja valita joitakin luotettavia tietolähteitä. Oppilas harjoittelee erilaisten näkemysten perustelemista ja osaa nimetä eroja eri näkökulmissa.

- globaalin ymmärryksen vahvistaminen

- Aasian, Oseanian ja Australian luonnonympäristö, ihmisen toiminta ja ajankohtaiset uutiset
- kulttuurien moninaisuuden tunnistaminen ja arvostaminen
- monipuolisten karttojen käyttäminen

- kasvien kasvun kokeellinen tutkiminen
- eliöt ja elinympäristöt
- metsä elinympäristönä
- jokamiehen oikeudet ja velvollisuudet

Turvallisuuden edistäminen ja turvataidot:

- päihteet
- vastuulliset valinnat
- myrkytykset
- hätäensiaputaidot
- sähköturvallisuus
- koulun ja ympäristön turvallisuus ja vaaratilanteiden välttäminen

- omaa oppimista tukevien asioiden tunnistaminen
- omien ajatusten, tarpeiden, asenteiden ja arvojen tiedostaminen
- mielenterveystaidot
- sairauden ehkäisy ja itsehoitotaidot

- palaminen
- energia ja sen säilymisen periaatteet
- eliöt ja niiden elinympäristöt suhteessa ihmisen toimintaan
- metsien hyötykäyttö

- luonnonvarojen kestävä käyttö
- oman toiminnan vaikutukset luontoon ja yhteiskuntaan
- ihmiskunnan globaali hyvinvointi

T15 ohjata oppilasta luonnon tutkimiseen, eliöiden ja elinympäristöjen tunnistamiseen ja ekologiseen ajatteluun sekä ohjata oppilasta ihmisen rakenteen, elintoimintojen ja kehityksen ymmärtämiseen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Biologian tiedonala: Luonnon tutkiminen, eliöiden ja elinympäristöjen tunnistaminen, ihmisen rakenne, elintoiminnot ja kehitys	Oppilas osaa havainnoida luontoa, tunnistaa yleisimpiä kasvilajeja ja niiden tunnusomaisia elinympäristöjä. Oppilas laatii ohjatusti pienen kasvion, osaa tutkia kokeellisesti kasvien kasvua yksin ja yhdessä muiden kanssa sekä osaa pääpiirteittäin kuvata ihmisen rakenteen, elintoiminnat ja kehityksen.

- palaminen
- energia ja sen säilymisen periaatteet
- eliöt ja niiden elinympäristöt suhteessa ihmisen toimintaan
- metsien hyötykäyttö

- omaa oppimista tukevien asioiden tunnistaminen

- omien ajatusten, tarpeiden, asenteiden ja arvojen tiedostaminen
- mielenterveystaidot
- sairauden ehkäisy ja itsehoitotaidot

- kasvien kasvun kokeellinen tutkiminen
- eliöt ja elinympäristöt
- metsä elinympäristönä
- jokamiehen oikeudet ja velvollisuudet

- globaalin ymmärryksen vahvistaminen
- Aasian, Oseanian ja Australian luonnonympäristö, ihmisen toiminta ja ajankohtaiset uutiset
- kulttuurien moninaisuuden tunnistaminen ja arvostaminen
- monipuolisten karttojen käyttäminen

- luonnonvarojen kestävä käyttö
- oman toiminnan vaikutukset luontoon ja yhteiskuntaan
- ihmiskunnan globaali hyvinvointi

T16 ohjata oppilasta maantieteelliseen ajatteluun, hahmottamaan omaa ympäristöä ja koko maailmaa sekä harjaannuttamaan kartankäyttö- ja muita geomediataitoja

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Maantiedon tiedonala: Maapallon hahmottaminen, kartta- ja muut geomediataidot	Oppilas osaa tunnistaa eri aluetasot, jäsentää omaa ympäristöään, hahmottaa opiskelemiaan alueita ja koko maapallon karttakuvaa sekä osaa kuvata alueellista monimuotoisuutta maapallolla. Oppilas osaa käyttää karttoja ja muita geomedialähteitä tiedonhaussa ja esittämisessä.

- luonnonvarojen kestävä käyttö
- oman toiminnan vaikutukset luontoon ja yhteiskuntaan
- ihmiskunnan globaali hyvinvointi

- palaminen
- energia ja sen säilymisen periaatteet
- eliöt ja niiden elinympäristöt suhteessa ihmisen toimintaan
- metsien hyötykäyttö

- kasvien kasvun kokeellinen tutkiminen
- eliöt ja elinympäristöt
- metsä elinympäristönä
- jokamiehen oikeudet ja velvollisuudet

- globaalin ymmärryksen vahvistaminen
- Aasian, Oseanian ja Australian luonnonympäristö, ihmisen toiminta ja ajankohtaiset uutiset
- kulttuurien moninaisuuden tunnistaminen ja arvostaminen
- monipuolisten karttojen käyttäminen

T17 ohjata oppilasta tutkimaan, kuvaamaan ja selittämään fysikaalisia ilmiöitä arjessa, luonnossa ja teknologiassa sekä rakentamaan perustaa energian säilymisen periaatteen ymmärtämiselle

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Fysiikan tiedonala: Fysikaalisten ilmiöiden tutkiminen, kuvaaminen ja selittäminen	Oppilas osaa havainnoida ja kuvata yksinkertaisia fysikaalisia ilmiöitä arjessa, luonnossa ja teknologiassa sekä harjoittelee niihin liittyviä selityksiä. Oppilas osaa käyttää energia-, voima- ja liikekäsitteitä arkisissa tilanteissa ja osaa antaa esimerkkejä energian säilymisen periaatteesta.

Turvallisuuden edistäminen ja turvataidot:

- päihteet
- vastuulliset valinnat
- myrkytykset
- hätäensiaputaidot
- sähköturvallisuus
- koulun ja ympäristön turvallisuus ja vaaratilanteiden välttäminen

- kasvien kasvun kokeellinen tutkiminen
- eliöt ja elinympäristöt
- metsä elinympäristönä
- jokamiehen oikeudet ja velvollisuudet

- palaminen
- energia ja sen säilymisen periaatteet
- eliöt ja niiden elinympäristöt suhteessa ihmisen toimintaan
- metsien hyötykäyttö

- luonnonvarojen kestävä käyttö
- oman toiminnan vaikutukset luontoon ja yhteiskuntaan
- ihmiskunnan globaali hyvinvointi

T18 ohjata oppilasta tutkimaan, kuvaamaan ja selittämään kemiallisia ilmiöitä, aineiden ominaisuuksia ja muutoksia sekä rakentamaan perustaa aineen säilymisen periaatteen ymmärtämiselle

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kemian tiedonala: Kemiallisten ilmiöiden tutkiminen, kuvaaminen ja selittäminen	Oppilas osaa havainnoida ja kuvata olomuotoja ja tuttujen aineiden ominaisuuksia sekä harjoittelee niihin liittyviä selityksiä. Oppilas osaa selittää aineen säilymisen periaatteen avulla esimerkiksi veden kiertokulkua tai kierrätystä.

- kasvien kasvun kokeellinen tutkiminen

- eliöt ja elinympäristöt
- metsä elinympäristönä
- jokamiehen oikeudet ja velvollisuudet

Turvallisuuden edistäminen ja turvataidot:

- päihteet
- vastuulliset valinnat
- myrkytykset
- hätäensiaputaidot
- sähköturvallisuus
- koulun ja ympäristön turvallisuus ja vaaratilanteiden välttäminen

- palaminen
- energia ja sen säilymisen periaatteet
- eliöt ja niiden elinympäristöt suhteessa ihmisen toimintaan
- metsien hyötykäyttö

- luonnonvarojen kestävä käyttö
- oman toiminnan vaikutukset luontoon ja yhteiskuntaan
- ihmiskunnan globaali hyvinvointi

T19 ohjata oppilasta ymmärtämään terveyden osa-alueita, arjen terveystottumusten merkitystä sekä elämänkulkua, lapsuuden ja nuoruuden yksilöllistä kasvua ja kehitystä sekä rohkaista oppilasta harjoittelemaan ja soveltamaan terveysosaamistaan arjessa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Terveystiedon tiedonala: Terveyden osa-alueiden ja arjen terveystottumuksien tuntemus sekä niiden merkityksen pohtiminen, ikäkauteen liittyvän kasvun ja kehityksen tunnistaminen ja kuvaaminen	Oppilas osaa kuvata terveyden osa-alueita ja antaa esimerkkejä siitä, miten terveyttä voidaan arjessa edistää. Oppilas osaa kuvata elämänkulun eri vaiheita ja selittää murrosikään liittyviä keskeisiä kasvun ja kehityksen tunnuspiirteitä ja niiden yksilöllistä vaihtelua.

- globaalin ymmärryksen vahvistaminen
- Aasian, Oseanian ja Australian luonnonympäristö, ihmisen toiminta ja ajankohtaiset uutiset
- kulttuurien moninaisuuden tunnistaminen ja arvostaminen
- monipuolisten karttojen käyttäminen

Turvallisuuden edistäminen ja turvataidot:

- päihteet
- vastuulliset valinnat
- myrkytykset
- hätäensiaputaidot
- sähköturvallisuus
- koulun ja ympäristön turvallisuus ja vaaratilanteiden välttäminen

- omaa oppimista tukevien asioiden tunnistaminen
- omien ajatusten, tarpeiden, asenteiden ja arvojen tiedostaminen

- mielenterveystaidot
- sairauden ehkäisy ja itsehoitotaidot

- luonnonvarojen kestävä käyttö
- oman toiminnan vaikutukset luontoon ja yhteiskuntaan
- ihmiskunnan globaali hyvinvointi

34.6.6. Uskonto

Oppiaineen tehtävä

Uskonnon opetuksen tehtävänä on antaa oppilaille laaja uskonnollinen ja katsomuksellinen yleissivistys. Opetus perehdyttää oppilaita opiskeltavaan uskontoon ja sen monimuotoisuuteen. Se tutustuttaa uskonto- ja katsomusperinteisiin Suomessa sekä uskontoihin ja katsomuksiin muualla maailmassa. Oppiaine edistää uskonnon ja kulttuurin välisen suhteen ymmärtämistä sekä uskontojen ja katsomusten monilukutaitoa. Opetus antaa monipuolista tietoa uskonnoista ja auttaa ymmärtämään niistä käytävää keskustelua. Oppilaita ohjataan kriittiseen ajatteluun sekä tarkastelemaan uskontoja ja katsomuksia eri näkökulmista. Opetuksessa pohditaan uskon ja tiedon suhdetta sekä uskonnoille ominaista kieltä, symboliikkaa ja käsitteistöä. Uskonnon opetus antaa valmiuksia uskontojen ja katsomusten dialogiin, jota käydään sekä katsomusten sisällä että niiden välillä. Opetus kannustaa oppilaita kunnioittamaan elämää, ihmisarvoa sekä omaa ja toisen pyhää.

Opetuksessa tutustutaan opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen sekä katsomusten eettiseen ajatteluun ja rohkaistaan oppilaita pohtimaan omakohtaisesti eettisiä kysymyksiä. Opetus tukee oppilaan itsetuntemusta, itsensä arvostamista ja elämänhallintataitojen kehittymistä koko perusopetuksen ajan. Opetus antaa oppilaalle aineksia oman identiteetin, elämänkatsomuksen ja maailmankatsomuksen rakentamiseen ja arviointiin. Uskonnon opetus tukee oppilaan kasvua yhteisön ja demokraattisen yhteiskunnan vastuulliseksi jäseneksi ja maailmankansalaiseksi.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 3-6

***Vuosiluokilla 3-6** uskonnon opetuksessa laajennetaan ja syvennetään oman uskonnon perustietoja. Opetuksessa perehdytään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeiseen oppiin, eettisiin periaatteisiin, rituaaleihin ja tapoihin. Oppilaita kannustetaan ihmettelyyn ja kyselyyn. Opetuksessa tutustutaan Suomen ja Euroopan uskonnollisiin juuriin sekä uskonnolliseen ja katsomukselliseen elämään nyky-Suomessa ja Euroopassa. Oppilaat harjaannuttavat medialukutaitoaan ja heitä ohjataan arvioimaan ja käyttämään eri lähteistä etsimäänsä tietoa sekä hyödyntämään sitä eri tilanteissa.*

Opetuksessa käsitellään lasten oikeuksia ja yksilön vastuuta omista teoistaan. Opetuksessa harjoitellaan tunne- ja vuorovaikutustaitoja sekä tuetaan oppilaita muodostamaan ja perustelemaan omia näkemyksiä. Oppilaita rohkaistaan ystävyyteen, myönteisen luokka- ja kouluyhteisön rakentamiseen sekä toimimaan syrjintää vastaan.

Uskonnon eri oppimäärät vuosiluokilla 3-6

Perusopetuslain 11§:n mukaan perusopetuksessa oppiaineena on uskonto tai elämänkatsomustieto. Uskonto toteutetaan saman lain 13§:n mukaan oppilaiden uskonnollisen yhdyskunnan mukaisesti oman uskonnon opetuksena erillisten oppimäärien mukaan. Oppiaineen yhtenäisyyden takaamiseksi kaikille oman uskonnon opetuksen muodoille on laadittu yhteiset tavoitteet ja keskeiset sisällöt.

Eri uskontojen oppimääräkuvauksissa tarkennetaan kaikille yhteisiä sisältöjä oppilaan oman uskonnon luonteen mukaisesti. Paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan perusteiden yhteisten tavoitteiden, sisältökuvausten ja eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvausten pohjalle.

- Vuosiluokilla 3-6 uskonnon opetuksessa laajennetaan ja syvennetään oman uskonnon perustietoja.
- Opetuksessa harjoitellaan tunne- ja vuorovaikutustaitoja sekä tuetaan oppilaita muodostamaan ja perustelemaan omia näkemyksiä.

Uskonnon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Asioita tarkastellaan kerronnallisuuden, draaman, kokemuksellisuuden, toiminnallisuuden ja yhteisöllisen oppimisen avulla. Keskeistä on opittavien asioiden alustava käsitteellistäminen. Uskonnon opetuksessa käytetään sisältöjen oppimista edistäviä tietoteknisiä sovelluksia siten, että oppilaiden oma aktiivisuus ja vuorovaikutus korostuvat. Opetuksessa korostetaan kiireettömyyttä ja keskustelua. Opetuksessa voidaan mahdollisuuksien mukaan hyödyntää vierailuja ja vierailijoita. Opetuksessa voidaan toteuttaa yksilö- tai ryhmäprojekteja myös oppiaineen eri oppimäärien kesken sekä oppiainerajat ylittäen. Tavoitteena on ilmentää koulussa edustettujen uskontojen ja katsomusten moninaisuutta kunnioittavasti.

- Keskeistä on opittavien asioiden alustava käsitteellistäminen.
- Uskonnon opetuksessa käytetään sisältöjen oppimista edistäviä tietoteknisiä sovelluksia siten, että oppilaiden oma aktiivisuus ja vuorovaikutus korostuvat.
- Opetuksessa korostetaan kiireettömyyttä ja keskustelua.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki uskonnossa vuosiluokilla 3-6

Oppimäärien toteutuksessa tehdään toimintaan ja opetukseen liittyvät ratkaisut huomioiden oppilaiden erilaiset uskonnolliset ja katsomukselliset taustat ja kehittyvä kielitaito. Keskeisten käsitteiden ymmärtämistä tuetaan. Opetuksessa luodaan oppimista ja osallisuutta edistäviä yhteisiä tilanteita sekä ohjataan ja vahvistetaan oppilaan opiskelutaitoja ja oma-aloitteisuutta.

- Opetuksessa luodaan oppimista ja osallisuutta edistäviä yhteisiä tilanteita sekä ohjataan ja vahvistetaan oppilaan opiskelutaitoja ja oma-aloitteisuutta.

Oppilaan oppimisen arviointi uskonnossa vuosiluokilla 3-6

Uskonnon opetuksessa oppimisen arviointi on ohjaavaa ja kannustavaa. Palautteella pyritään rohkaisemaan oppilasta perehtymään ja tutkimaan uskontojen keskeisiä lähteitä ja piirteitä sekä tekemään asioista omia tulkintoja. Arvioinnissa otetaan huomioon monimuotoiset kirjallisen ja suullisen tuottamisen tavat sekä muun tekemisen ja ilmaisumuotojen kautta osoitettu osaaminen. Tärkeää on niiden kautta osoitettu taito ilmaista itseään ja ajatuksiaan. Yksityiskohtaisen muistamisen sijaan arvioinissa kiinnitetään erityisesti huomiota tiedon soveltamiseen sekä ajattelun kehittymiseen.

Uskonnon sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaan osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää uskonnon valtakunnallisia arviointikriteereitä.

- Uskonnon opetuksessa oppimisen arviointi on ohjaavaa ja kannustavaa.
- Yksityiskohtaisen muistamisen sijaan arvioinissa kiinnitetään erityisesti huomiota tiedon soveltamiseen sekä ajattelun kehittymiseen.
- Osaamisen arviointi (sanallinen arvio/arvosana) perustuu opetussuuntelman tavoitteisiin.
- 6.luokan osaamisen tason arviointiin käytetään valtakunnallisia arviointikriteereitä.

Evankelisluterilainen uskonto

Oppimäärän tehtävä vuosiluokilla 3-6

Vuosiluokilla 3-6 *uskonnon opetuksessa laajennetaan ja syvennetään oman uskonnon perustietoja. Opetuksessa perehdytään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeiseen oppiin, eettisiin periaatteisiin, rituaaleihin ja tapoihin. Oppilaita kannustetaan ihmettelyyn ja kyselyyn. Opetuksessa tutustutaan Suomen ja Euroopan uskonnollisiin juuriin sekä uskonnolliseen ja katsomukselliseen elämään nyky-Suomessa ja Euroopassa. Oppilaat harjaannuttavat medialukutaitoaan ja heitä ohjataan arvioimaan ja käyttämään eri lähteistä etsimäänsä tietoa sekä hyödyntämään sitä eri tilanteissa.*

Opetuksessa käsitellään lasten oikeuksia ja yksilön vastuuta omista teoistaan. Opetuksessa harjoitellaan tunne- ja vuorovaikutustaitoja sekä tuetaan oppilaita muodostamaan ja perustelemaan omia näkemyksiä. Oppilaita rohkaistaan ystävyyteen, myönteisen luokka- ja kouluyhteisön rakentamiseen sekä toimimaan syrjintää vastaan.

Uskonnon eri oppimäärät vuosiluokilla 3-6

Perusopetuslain 11§:n mukaan perusopetuksessa oppiaineena on uskonto tai elämänkatsomustieto. Uskonto toteutetaan saman lain 13§:n mukaan oppilaiden uskonnollisen yhdyskunnan mukaisesti oman uskonnon opetuksena erillisten oppimäärien mukaan. Oppiaineen yhtenäisyyden takaamiseksi kaikille oman uskonnon opetuksen muodoille on laadittu yhteiset tavoitteet ja keskeiset sisällöt.

Eri uskontojen oppimääräkuvauksissa tarkennetaan kaikille yhteisiä sisältöjä oppilaan oman uskonnon luonteen mukaisesti. Paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan perusteiden yhteisten tavoitteiden, sisältökuvausten ja eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvausten pohjalle.

- Opetuksessa laajennetaan ja syvennetään oman uskonnon perustietoja.
- Opetuksessa käsitellään lasten oikeuksia ja yksilön vastuuta omista teoistaan.

Vuosiluokka 3

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon keskeisiä käsitteitä, symboleita ja oppia. Sisältöjen valinnassa huomioidaan kristinuskon moninaisuus ja erityisesti protestanttisuus osana kristinuskoa. Opetuksessa tutustutaan Martin Lutherin ja Mikael Agricolan merkitykseen uskonnon uudistajina. Perehdytään luterilaisuuden oppiin, sakramentteihin, rukouksiin, jumalanpalvelukseen ja seurakunnan toimintaan. Opetuksessa tarkastellaan Raamattua kirjana, sen erilaisia tyylilajeja sekä uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta. Opetuksessa perehdytään Jeesuksen elämään, opetuksiin ja merkitykseen kristinuskossa. Pohditaan Paavalin ja varhaisen kristillisyyden merkitystä kristinuskon kehittymiselle maailmanuskonnoksi. Tutustutaan Raamatun keskeisten kertomusten vuorovaikutukseen taiteen, tieteen ja kulttuurin kanssa sekä tarkastellaan kristinuskon näkymistä populaarikulttuurissa. Opetuksessa syvennetään tietoja kirkkovuodesta, elämänkaaren kristillisistä rituaaleista sekä niihin liittyvästä moninaisesta tapakulttuurista. Tutustutaan syvällisemmin kirkkoon uskonnollisena rakennuksena, kirkkoarkkitehtuuriin ja siihen liittyvään symboliikkaan. Opetuksessa otetaan huomioon virret ja muu hengellinen musiikki.

- Raamatun kertomuksia
- luterilaisen kirkon käsitys Jumalasta
- kirkkovuoden juhlia
- luterilaisuuden piirteitä

- virsiä ja hengellisiä lauluja

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tarkastellaan, mitä merkitsee pyhyys uskonnoissa, oma ja toisen pyhä. Tutustutaan alustavasti juutalaisuutta, kristinuskoa ja islamia yhdistäviin profeettoihin, pyhiin paikkoihin ja kertomuksiin sekä Jeesuksen asemaan näissä uskonnoissa. Tärkeinä tarkastelun kohteina ovat koulun lähialueilla vaikuttavat uskonnolliset yhteisöt. Opetuksessa tutkitaan Suomen ja Euroopan uskonnollista ja katsomuksellista nykytilaa ja sen taustaa sekä uskonnottomuutta. Alustavasti tutustutaan ekumeniaan ja uskontodialogiin sekä tarkastellaan uskontoja mediasta ja populaarikulttuurista otetuilla ajankohtaisilla esimerkeillä.

- uskonnoille yhteisiä piirteitä

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon tärkeimpiä eettisiä ohjeita: Kultaista sääntöä, rakkauden kaksoiskäskyä ja kymmentä käskyä. Pohditaan Kultaisen säännön etiikkaa kristinuskossa ja eri uskonnoissa. Opetuksessa käsitellään keskeisiä elämänkysymyksiä, tunteita ja arvoja Vanhasta ja Uudesta Testamentista valittujen kertomusten avulla. Tärkeitä sisältöjä ovat ihmisoikeusetiikka, YK:n Lapsen oikeuksien sopimus sekä ihmisarvo, elämän kunnioittaminen ja luonnon vaaliminen. Pohditaan oppilaan omia valintoja ja hänen toimintansa taustalla vaikuttavia arvoja sekä globaalia vastuuta. Tärkeitä näkökulmia ovat elämäntaidot, itsetuntemus, tunnetaidot ja kokonaisvaltainen hyvinvointi. Opetukseen valittujen sisältöjen tulee antaa oppilaalle välineitä eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun.

- tutustutaan kristinuskon tärkeimpiin eettisiin opetuksiin
- pohditaan ihmisten välisiä pelisääntöjä

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1	L1
T2	S1	L1, L2
T3	S1, S2	L2, L3, L4
T7	S1, S2, S3	L2, L5, L6
T8	S1, S2, S3	L7
T10	S2, S3	L1, L3, L6
T11	S1, S2, S3	L1, L4, L6, L7
T12	S3	L1

Vuosiluokan tavoitteet

T1 ohjata oppilasta perehtymään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeisiin oppeihin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen, uskonnon monilukutaito	Oppilas osaa nimetä opiskeltavan uskonnon lähteitä ja tekstejä sekä kuvata niiden keskeisiä sisältöjä.

- Raamatun kertomuksia
- luterilaisen kirkon käsitys Jumalasta
- kirkkovuoden juhlia
- luterilaisuuden piirteitä
- virsiä ja hengellisiä lauluja

T2 ohjata oppilas tutustumaan opiskeltavan uskonnon rituaaleihin ja tapoihin sekä pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen, uskonnon monilukutaito	Oppilas osaa kertoa esimerkkien avulla opiskeltavan uskonnon keskeisistä rituaaleista, tavoista ja pyhistä paikoista sekä kuvata niiden merkitystä.

- Raamatun kertomuksia
- luterilaisen kirkon käsitys Jumalasta
- kirkkovuoden juhlia
- luterilaisuuden piirteitä
- virsiä ja hengellisiä lauluja

T3 auttaa oppilasta tunnistamaan uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskonnon kielen ja symbolien analysointi	Oppilas osaa hakea tietoa useasta lähteestä. Oppilas harjoittelee arvioimaan löytämänsä tiedon luotettavuutta ja objektiivisuutta.

- Raamatun kertomuksia
- luterilaisen kirkon käsitys Jumalasta
- kirkkovuoden juhlia
- luterilaisuuden piirteitä
- virsiä ja hengellisiä lauluja

- uskonnoille yhteisiä piirteitä

T7 kannustaa oppilasta kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää sekä käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskonnon monilukutaito	Oppilas tietää, miten toimitaan ja pyrkii toimimaan asianmukaisesti ja kunnioittavasti erilaisissa uskonnollisissa tilanteissa ja paikoissa.

- Raamatun kertomuksia
- luterilaisen kirkon käsitys Jumalasta
- kirkkovuoden juhlia
- luterilaisuuden piirteitä
- virsiä ja hengellisiä lauluja

- uskonnoille yhteisiä piirteitä

- tutustutaan kristinuskon tärkeimpiin eettisiin opetuksiin
- pohditaan ihmisten välisiä pelisääntöjä

T8 ohjata oppilas perehtymään opiskeltavan uskonnon eettisiin opetuksiin sekä eri uskontoja yhdistäviin eettisiin periaatteisiin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Etiikkaa koskeva tieto	Oppilas tunnistaa ja osaa nimetä opiskeltavan uskonnon eettisiä opetuksia sekä uskontoja ja katsomuksia yhdistäviä eettisiä periaatteita.

- tutustutaan kristinuskon tärkeimpiin eettisiin opetuksiin
- pohditaan ihmisten välisiä pelisääntöjä

- Raamatun kertomuksia
- luterilaisen kirkon käsitys Jumalasta
- kirkkovuoden juhlia
- luterilaisuuden piirteitä
- virsiä ja hengellisiä lauluja

- uskonnoille yhteisiä piirteitä

T10 ohjata oppilasta arvioimaan tekemiään valintoja ja pohtimaan toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja eettisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmasta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Eettinen pohdinta	Oppilas osaa kertoa arjen esimerkkejä kestävän tulevaisuuden rakentamisesta. Hän osaa soveltaa opiskelemansa uskonnon eettisiä periaatteita omassa pohdinnassaan.

- tutustutaan kristinuskon tärkeimpiin eettisiin opetuksiin
- pohditaan ihmisten välisiä pelisääntöjä

- uskonnoille yhteisiä piirteitä

T11 luoda oppilaalle mahdollisuuksia keskustella eettisistä kysymyksistä, ilmaista rakentavasti ajatuksiaan ja tunteitaan sekä harjoitella perustelemaan omia näkemyksiään

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ajattelun ja vuorovaikutuksen taidot	Oppilas osallistuu yhteiseen keskusteluun, osaa kuunnella toisia ja ilmaista itseään.

- tutustutaan kristinuskon tärkeimpiin eettisiin opetuksiin
- pohditaan ihmisten välisiä pelisääntöjä

- Raamatun kertomuksia
- luterilaisen kirkon käsitys Jumalasta
- kirkkovuoden juhlia
- luterilaisuuden piirteitä
- virsiä ja hengellisiä lauluja

- uskonnoille yhteisiä piirteitä

T12 auttaa ja tukea oppilasta muodostamaan ja vahvistamaan myönteistä maailmankatsomusta, itsetuntoa ja luottamusta elämään

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

- tutustutaan kristinuskon tärkeimpiin eettisiin opetuksiin
- pohditaan ihmisten välisiä pelisääntöjä

Vuosiluokka 4

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon keskeisiä käsitteitä, symboleita ja oppia. Sisältöjen valinnassa huomioidaan kristinuskon moninaisuus ja erityisesti protestanttisuus osana kristinuskoa. Opetuksessa tutustutaan Martin Lutherin ja Mikael Agricolan merkitykseen uskonnon uudistajina. Perehdytään luterilaisuuden oppiin, sakramentteihin, rukouksiin, jumalanpalvelukseen ja seurakunnan toimintaan. Opetuksessa tarkastellaan Raamattua kirjana, sen erilaisia tyylilajeja sekä uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta. Opetuksessa perehdytään Jeesuksen elämään, opetuksiin ja merkitykseen kristinuskossa.

Pohditaan Paavalin ja varhaisen kristillisyyden merkitystä kristinuskon kehittymiselle maailmanuskonnoksi. Tutustutaan Raamatun keskeisten kertomusten vuorovaikutukseen taiteen, tieteen ja kulttuurin kanssa sekä tarkastellaan kristinuskon näkymistä populaarikulttuurissa. Opetuksessa syvennetään tietoja kirkkovuodesta, elämänkaaren kristillisistä rituaaleista sekä niihin liittyvästä moninaisesta tapakulttuurista. Tutustutaan syvällisemmin kirkkoon uskonnollisena rakennuksena, kirkkoarkkitehtuuriin ja siihen liittyvään symboliikkaan. Opetuksessa otetaan huomioon virret ja muu hengellinen musiikki.

- Raamatun kertomuksia
- luterilaisen kirkon käsitys Jumalasta
- kirkkovuoden juhlia
- luterilaisuuden piirteitä
- virsiä ja hengellisiä lauluja

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tarkastellaan, mitä merkitsee pyhyys uskonnoissa, oma ja toisen pyhä. Tutustutaan alustavasti juutalaisuutta, kristinuskoa ja islamia yhdistäviin profeettoihin, pyhiin paikkoihin ja kertomuksiin sekä Jeesuksen asemaan näissä uskonnoissa. Tärkeinä tarkastelun kohteina ovat koulun lähialueilla vaikuttavat uskonnolliset yhteisöt. Opetuksessa tutkitaan Suomen ja Euroopan uskonnollista ja katsomuksellista nykytilaa ja sen taustaa sekä uskonnottomuutta. Alustavasti tutustutaan ekumeniaan ja uskontodialogiin sekä tarkastellaan uskontoja mediasta ja populaarikulttuurista otetuilla ajankohtaisilla esimerkeillä.

- uskonnoille yhteisiä piirteitä

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon tärkeimpiä eettisiä ohjeita: Kultaista sääntöä, rakkauden kaksoiskäskyä ja kymmentä käskyä. Pohditaan Kultaisen säännön etiikkaa kristinuskossa ja eri uskonnoissa. Opetuksessa käsitellään keskeisiä elämänkysymyksiä, tunteita ja arvoja Vanhasta ja Uudesta Testamentista valittujen kertomusten avulla. Tärkeitä sisältöjä ovat ihmisoikeusetiikka, YK:n Lapsen oikeuksien sopimus sekä ihmisarvo, elämän kunnioittaminen ja luonnon vaaliminen. Pohditaan oppilaan omia valintoja ja hänen toimintansa taustalla vaikuttavia arvoja sekä globaalia vastuuta. Tärkeitä näkökulmia ovat elämäntaidot, itsetuntemus, tunnetaidot ja kokonaisvaltainen hyvinvointi. Opetukseen valittujen sisältöjen tulee antaa oppilaalle välineitä eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun.

- tutustutaan kristinuskon tärkeimpiin eettisiin opetuksiin
- pohditaan ihmisten välisiä pelisääntöjä

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1	L1
T2	S1	L1, L2
T3	S1, S2	L2, L3, L4
T7	S1, S2, S3	L2, L5, L6
T8	S1, S2, S3	L7
T10	S2, S3	L1, L3, L6
T11	S1, S2, S3	L1, L4, L6, L7
T12	S3	L1

Vuosiluokan tavoitteet

T1 ohjata oppilasta perehtymään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeisiin oppeihin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen, uskonnon monilukutaito	Oppilas osaa nimetä opiskeltavan uskonnon lähteitä ja tekstejä sekä kuvata niiden keskeisiä sisältöjä.

- Raamatun kertomuksia
- luterilaisen kirkon käsitys Jumalasta
- kirkkovuoden juhlia
- luterilaisuuden piirteitä
- virsiä ja hengellisiä lauluja

T2 ohjata oppilas tutustumaan opiskeltavan uskonnon rituaaleihin ja tapoihin sekä pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen, uskonnon monilukutaito	Oppilas osaa kertoa esimerkkien avulla opiskeltavan uskonnon keskeisistä rituaaleista, tavoista ja pyhistä paikoista sekä kuvata niiden merkitystä.

- Raamatun kertomuksia
- luterilaisen kirkon käsitys Jumalasta
- kirkkovuoden juhlia
- luterilaisuuden piirteitä
- virsiä ja hengellisiä lauluja

T3 auttaa oppilasta tunnistamaan uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskonnon kielen ja symbolien analysointi	Oppilas osaa hakea tietoa useasta lähteestä. Oppilas harjoittelee arvioimaan löytämänsä tiedon luotettavuutta ja objektiivisuutta.

- uskonnoille yhteisiä piirteitä

- Raamatun kertomuksia
- luterilaisen kirkon käsitys Jumalasta
- kirkkovuoden juhlia
- luterilaisuuden piirteitä
- virsiä ja hengellisiä lauluja

T7 kannustaa oppilasta kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää sekä käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskonnon monilukutaito	Oppilas tietää, miten toimitaan ja pyrkii toimimaan asianmukaisesti ja kunnioittavasti erilaisissa uskonnollisissa tilanteissa ja paikoissa.

- uskonnoille yhteisiä piirteitä

- Raamatun kertomuksia
- luterilaisen kirkon käsitys Jumalasta
- kirkkovuoden juhlia
- luterilaisuuden piirteitä
- virsiä ja hengellisiä lauluja

- tutustutaan kristinuskon tärkeimpiin eettisiin opetuksiin
- pohditaan ihmisten välisiä pelisääntöjä

T8 ohjata oppilas perehtymään opiskeltavan uskonnon eettisiin opetuksiin sekä eri uskontoja yhdistäviin eettisiin periaatteisiin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Etiikkaa koskeva tieto	Oppilas tunnistaa ja osaa nimetä opiskeltavan uskonnon eettisiä opetuksia sekä uskontoja ja katsomuksia yhdistäviä eettisiä periaatteita.

- tutustutaan kristinuskon tärkeimpiin eettisiin opetuksiin

- pohditaan ihmisten välisiä pelisääntöjä

- Raamatun kertomuksia
- luterilaisen kirkon käsitys Jumalasta
- kirkkovuoden juhlia
- luterilaisuuden piirteitä
- virsiä ja hengellisiä lauluja

- uskonnoille yhteisiä piirteitä

T10 ohjata oppilasta arvioimaan tekemiään valintoja ja pohtimaan toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja eettisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmasta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Eettinen pohdinta	Oppilas osaa kertoa arjen esimerkkejä kestävän tulevaisuuden rakentamisesta. Hän osaa soveltaa opiskelemansa uskonnon eettisiä periaatteita omassa pohdinnassaan.

- uskonnoille yhteisiä piirteitä

- tutustutaan kristinuskon tärkeimpiin eettisiin opetuksiin
- pohditaan ihmisten välisiä pelisääntöjä

T11 luoda oppilaalle mahdollisuuksia keskustella eettisistä kysymyksistä, ilmaista rakentavasti ajatuksiaan ja tunteitaan sekä harjoitella perustelemaan omia näkemyksiään

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ajattelun ja vuorovaikutuksen taidot	Oppilas osallistuu yhteiseen keskusteluun, osaa kuunnella toisia ja ilmaista itseään.

- uskonnoille yhteisiä piirteitä

- tutustutaan kristinuskon tärkeimpiin eettisiin opetuksiin
- pohditaan ihmisten välisiä pelisääntöjä

- Raamatun kertomuksia
- luterilaisen kirkon käsitys Jumalasta
- kirkkovuoden juhlia
- luterilaisuuden piirteitä
- virsiä ja hengellisiä lauluja

T12 auttaa ja tukea oppilasta muodostamaan ja vahvistamaan myönteistä maailmankatsomusta, itsetuntoa ja luottamusta elämään

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

- tutustutaan kristinuskon tärkeimpiin eettisiin opetuksiin
- pohditaan ihmisten välisiä pelisääntöjä

Vuosiluokka 5

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon keskeisiä käsitteitä, symboleita ja oppia. Sisältöjen valinnassa huomioidaan kristinuskon moninaisuus ja erityisesti protestanttisuus osana kristinuskoa. Opetuksessa tutustutaan Martin Lutherin ja Mikael Agricolan merkitykseen uskonnon uudistajina. Perehdytään luterilaisuuden oppiin, sakramentteihin, rukouksiin, jumalanpalvelukseen ja seurakunnan toimintaan. Opetuksessa tarkastellaan Raamattua kirjana, sen erilaisia tyylilajeja sekä uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta. Opetuksessa perehdytään Jeesuksen elämään, opetuksiin ja merkitykseen kristinuskossa. Pohditaan Paavalin ja varhaisen kristillisyyden merkitystä kristinuskon kehittymiselle maailmanuskonnoksi. Tutustutaan Raamatun keskeisten kertomusten vuorovaikutukseen taiteen, tieteen ja kulttuurin kanssa sekä tarkastellaan kristinuskon näkymistä populaarikulttuurissa. Opetuksessa syvennetään tietoja kirkkovuodesta, elämänkaaren kristillisistä rituaaleista sekä niihin liittyvästä moninaisesta tapakulttuurista. Tutustutaan syvällisemmin kirkkoon uskonnollisena rakennuksena, kirkkoarkkitehtuuriin ja siihen liittyvään symboliikkaan. Opetuksessa otetaan huomioon virret ja muu hengellinen musiikki.

- Raamattu kristityn uskonoppaana
- luterilaisen kirkon käsitys Jumalasta
- kirkkovuoden juhlia
- kirkolliset toimitukset
- luterilaisuuden oppi
- seurakunta
- kristinuskon symboliikka ja vaikutus taiteeseen
- virsiä ja hengellisiä lauluja

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tarkastellaan, mitä merkitsee pyhyys uskonnoissa, oma ja toisen pyhä. Tutustutaan alustavasti juutalaisuutta, kristinuskoa ja islamia yhdistäviin profeettoihin, pyhiin paikkoihin ja kertomuksiin sekä Jeesuksen asemaan näissä uskonnoissa. Tärkeinä tarkastelun kohteina ovat koulun lähialueilla vaikuttavat uskonnolliset yhteisöt. Opetuksessa tutkitaan Suomen ja Euroopan uskonnollista ja katsomuksellista nykytilaa ja sen taustaa sekä uskonnottomuutta. Alustavasti tutustutaan ekumeniaan ja uskontodialogiin sekä tarkastellaan uskontoja mediasta ja populaarikulttuurista otetuilla ajankohtaisilla esimerkeillä.

- lähialueen uskonnolliset yhteisöt

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon tärkeimpiä eettisiä ohjeita: Kultaista sääntöä, rakkauden kaksoiskäskyä ja kymmentä käskyä. Pohditaan Kultaisen säännön etiikkaa kristinuskossa ja eri uskonnoissa. Opetuksessa käsitellään keskeisiä elämänkysymyksiä, tunteita ja arvoja Vanhasta ja Uudesta Testamentista valittujen kertomusten avulla. Tärkeitä sisältöjä ovat ihmisoikeusetiikka, YK:n Lapsen oikeuksien sopimus sekä ihmisarvo, elämän kunnioittaminen ja luonnon vaaliminen. Pohditaan oppilaan omia valintoja ja hänen toimintansa taustalla vaikuttavia arvoja sekä globaalia vastuuta. Tärkeitä näkökulmia ovat elämäntaidot, itsetuntemus, tunnetaidot ja kokonaisvaltainen hyvinvointi. Opetukseen valittujen sisältöjen tulee antaa oppilaalle välineitä eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun.

- kristinuskon tärkeimpien eettisten opetusten syventäminen
- ihmisoikeudet
- ihmisten välisten pelisääntöjen ja omien valintojen vaikutusten pohtiminen

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1	L1
T2	S1	L1, L2
T3	S1, S2	L2, L3, L4
T4	S1, S2, S3	L4, L5, L6
T5	S1, S2	L1, L2
T7	S1, S2, S3	L2, L5, L6
T8	S1, S2, S3	L7
T9	S2, S3	L2
T10	S2, S3	L1, L3, L6
T11	S1, S2, S3	L1, L4, L6, L7
T12	S3	L1

Vuosiluokan tavoitteet

T1 ohjata oppilasta perehtymään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeisiin oppeihin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen, uskonnon monilukutaito	Oppilas osaa nimetä opiskeltavan uskonnon lähteitä ja tekstejä sekä kuvata niiden keskeisiä sisältöjä.

- Raamattu kristityn uskonoppaana
- luterilaisen kirkon käsitys Jumalasta
- kirkkovuoden juhlia
- kirkolliset toimitukset
- luterilaisuuden oppi

- seurakunta
- kristinuskon symboliikka ja vaikutus taiteeseen
- virsiä ja hengellisiä lauluja

T2 ohjata oppilas tutustumaan opiskeltavan uskonnon rituaaleihin ja tapoihin sekä pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen, uskonnon monilukutaito	Oppilas osaa kertoa esimerkkien avulla opiskeltavan uskonnon keskeisistä rituaaleista, tavoista ja pyhistä paikoista sekä kuvata niiden merkitystä.

- Raamattu kristityn uskonoppaana
- luterilaisen kirkon käsitys Jumalasta
- kirkkovuoden juhlia
- kirkolliset toimitukset
- luterilaisuuden oppi
- seurakunta
- kristinuskon symboliikka ja vaikutus taiteeseen
- virsiä ja hengellisiä lauluja

T3 auttaa oppilasta tunnistamaan uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskonnon kielen ja symbolien analysointi	Oppilas osaa hakea tietoa useasta lähteestä. Oppilas harjoittelee arvioimaan löytämänsä tiedon luotettavuutta ja objektiivisuutta.

- Raamattu kristityn uskonoppaana
- luterilaisen kirkon käsitys Jumalasta
- kirkkovuoden juhlia
- kirkolliset toimitukset
- luterilaisuuden oppi
- seurakunta
- kristinuskon symboliikka ja vaikutus taiteeseen
- virsiä ja hengellisiä lauluja

- lähialueen uskonnolliset yhteisöt

T4 ohjata oppilasta etsimään, arvioimaan ja käyttämään uskontoa koskevaa tietoa erilaisista lähteistä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Oppimaan oppimisen taidot uskonnon opiskelussa	Oppilas osaa hakea tietoa useasta lähteestä. Oppilas harjoittelee arvioimaan löytämänsä tiedon luotettavuutta ja objektiivisuutta.

- kristinuskon tärkeimpien eettisten opetusten syventäminen
- ihmisoikeudet
- ihmisten välisten pelisääntöjen ja omien valintojen vaikutusten pohtiminen

- Raamattu kristityn uskonoppaana
- luterilaisen kirkon käsitys Jumalasta
- kirkkovuoden juhlia
- kirkolliset toimitukset
- luterilaisuuden oppi
- seurakunta
- kristinuskon symboliikka ja vaikutus taiteeseen
- virsiä ja hengellisiä lauluja

- lähialueen uskonnolliset yhteisöt

T5 opastaa oppilasta perehtymään Suomen ja Euroopan uskonnollisiin ja katsomuksellisiin juuriin ja nykytilaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa ja kulttuuria koskeva tieto	Oppilas tunnistaa uskontojen merkityksiä yhteiskuntien kehityksessä, kulttuurissa ja mediassa ja osaa antaa niistä esimerkkejä. Hän osaa kuvata suomalaisen ja eurooppalaisen uskonnollisuuden juuria pääpiirteissään.

- lähialueen uskonnolliset yhteisöt

- Raamattu kristityn uskonoppaana
- luterilaisen kirkon käsitys Jumalasta
- kirkkovuoden juhlia
- kirkolliset toimitukset
- luterilaisuuden oppi
- seurakunta
- kristinuskon symboliikka ja vaikutus taiteeseen
- virsiä ja hengellisiä lauluja

T7 kannustaa oppilasta kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää sekä käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskonnon monilukutaito	Oppilas tietää, miten toimitaan ja pyrkii toimimaan asianmukaisesti ja kunnioittavasti erilaisissa uskonnollisissa tilanteissa ja paikoissa.

- lähialueen uskonnolliset yhteisöt

- Raamattu kristityn uskonoppaana
- luterilaisen kirkon käsitys Jumalasta
- kirkkovuoden juhlia
- kirkolliset toimitukset
- luterilaisuuden oppi
- seurakunta
- kristinuskon symboliikka ja vaikutus taiteeseen
- virsiä ja hengellisiä lauluja

- kristinuskon tärkeimpien eettisten opetusten syventäminen
- ihmisoikeudet
- ihmisten välisten pelisääntöjen ja omien valintojen vaikutusten pohtiminen

T8 ohjata oppilas perehtymään opiskeltavan uskonnon eettisiin opetuksiin sekä eri uskontoja yhdistäviin eettisiin periaatteisiin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Etiikkaa koskeva tieto	Oppilas tunnistaa ja osaa nimetä opiskeltavan uskonnon eettisiä opetuksia sekä uskontoja ja katsomuksia yhdistäviä eettisiä periaatteita.

- Raamattu kristityn uskonoppaana
- luterilaisen kirkon käsitys Jumalasta
- kirkkovuoden juhlia
- kirkolliset toimitukset
- luterilaisuuden oppi
- seurakunta
- kristinuskon symboliikka ja vaikutus taiteeseen
- virsiä ja hengellisiä lauluja

- lähialueen uskonnolliset yhteisöt

- kristinuskon tärkeimpien eettisten opetusten syventäminen
- ihmisoikeudet
- ihmisten välisten pelisääntöjen ja omien valintojen vaikutusten pohtiminen

T9 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisoikeuksiin ja erityisesti YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyviä arvoja yksilön ja yhteisön näkökulmasta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ihmisoikeusetiikka	Oppilas tietää YK:n Lapsen oikeuksien sopimuksen keskeisen sisällön ja osaa kertoa esimerkkejä ihmisoikeuksista.

- lähialueen uskonnolliset yhteisöt

- kristinuskon tärkeimpien eettisten opetusten syventäminen
- ihmisoikeudet
- ihmisten välisten pelisääntöjen ja omien valintojen vaikutusten pohtiminen

T10 ohjata oppilasta arvioimaan tekemiään valintoja ja pohtimaan toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja eettisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmasta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Eettinen pohdinta	Oppilas osaa kertoa arjen esimerkkejä kestävän tulevaisuuden rakentamisesta. Hän osaa soveltaa opiskelemansa uskonnon eettisiä periaatteita omassa pohdinnassaan.

- kristinuskon tärkeimpien eettisten opetusten syventäminen
- ihmisoikeudet
- ihmisten välisten pelisääntöjen ja omien valintojen vaikutusten pohtiminen

- lähialueen uskonnolliset yhteisöt

T11 luoda oppilaalle mahdollisuuksia keskustella eettisistä kysymyksistä, ilmaista rakentavasti ajatuksiaan ja tunteitaan sekä harjoitella perustelemaan omia näkemyksiään

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ajattelun ja vuorovaikutuksen taidot	Oppilas osallistuu yhteiseen keskusteluun, osaa kuunnella toisia ja ilmaista itseään.

- Raamattu kristityn uskonoppaana
- luterilaisen kirkon käsitys Jumalasta
- kirkkovuoden juhlia
- kirkolliset toimitukset
- luterilaisuuden oppi
- seurakunta
- kristinuskon symboliikka ja vaikutus taiteeseen
- virsiä ja hengellisiä lauluja

- lähialueen uskonnolliset yhteisöt

- kristinuskon tärkeimpien eettisten opetusten syventäminen
- ihmisoikeudet
- ihmisten välisten pelisääntöjen ja omien valintojen vaikutusten pohtiminen

T12 auttaa ja tukea oppilasta muodostamaan ja vahvistamaan myönteistä maailmankatsomusta, itsetuntoa ja luottamusta elämään

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

- kristinuskon tärkeimpien eettisten opetusten syventäminen
- ihmisoikeudet
- ihmisten välisten pelisääntöjen ja omien valintojen vaikutusten pohtiminen

Vuosiluokka 6

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon keskeisiä käsitteitä, symboleita ja oppia. Sisältöjen valinnassa huomioidaan kristinuskon moninaisuus ja erityisesti protestanttisuus osana kristinuskoa. Opetuksessa tutustutaan Martin Lutherin ja Mikael Agricolan merkitykseen uskonnon uudistajina. Perehdytään luterilaisuuden oppiin, sakramentteihin, rukouksiin, jumalanpalvelukseen ja seurakunnan toimintaan. Opetuksessa tarkastellaan Raamattua kirjana, sen erilaisia tyylilajeja sekä uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta. Opetuksessa perehdytään Jeesuksen elämään, opetuksiin ja merkitykseen kristinuskossa. Pohditaan Paavalin ja varhaisen kristillisyyden merkitystä kristinuskon kehittymiselle maailmanuskonnoksi. Tutustutaan Raamatun keskeisten kertomusten vuorovaikutukseen taiteen, tieteen ja kulttuurin kanssa sekä tarkastellaan kristinuskon näkymistä populaarikulttuurissa. Opetuksessa syvennetään tietoja kirkkovuodesta, elämänkaaren kristillisistä rituaaleista sekä niihin liittyvästä moninaisesta tapakulttuurista. Tutustutaan syvällisemmin kirkkoon uskonnollisena rakennuksena, kirkkoarkkitehtuuriin ja siihen liittyvään symboliikkaan. Opetuksessa otetaan huomioon virret ja muu hengellinen musiikki.

- Raamattu kristityn uskonoppaana
- luterilaisen kirkon käsitys Jumalasta
- kirkkovuoden juhlia
- uskonpuhdistus
- luterilaisuuden oppi
- seurakunta
- kristinuskon symboliikka ja vaikutus taiteeseen
- virsiä ja hengellisiä lauluja

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tarkastellaan, mitä merkitsee pyhyys uskonnoissa, oma ja toisen pyhä. Tutustutaan alustavasti juutalaisuutta, kristinuskoa ja islamia yhdistäviin profeettoihin, pyhiin paikkoihin ja kertomuksiin sekä Jeesuksen asemaan näissä uskonnoissa. Tärkeinä tarkastelun kohteina ovat koulun lähialueilla vaikuttavat uskonnolliset yhteisöt. Opetuksessa tutkitaan Suomen ja Euroopan uskonnollista ja katsomuksellista nykytilaa ja sen taustaa sekä uskonnottomuutta.

Alustavasti tutustutaan ekumeniaan ja uskontodialogiin sekä tarkastellaan uskontoja mediasta ja populaarikulttuurista otetuilla ajankohtaisilla esimerkeillä.

- juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin yhteisiä piirteitä ja eroja
- ekumenia
- uskonnottomuus ja uskonnonvapaus

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon tärkeimpiä eettisiä ohjeita: Kultaista sääntöä, rakkauden kaksoiskäskyä ja kymmentä käskyä. Pohditaan Kultaisen säännön etiikkaa kristinuskossa ja eri uskonnoissa. Opetuksessa käsitellään keskeisiä elämänkysymyksiä, tunteita ja arvoja Vanhasta ja Uudesta Testamentista valittujen kertomusten avulla. Tärkeitä sisältöjä ovat ihmisoikeusetiikka, YK:n Lapsen oikeuksien sopimus sekä ihmisarvo, elämän kunnioittaminen ja luonnon vaaliminen. Pohditaan oppilaan omia valintoja ja hänen toimintansa taustalla vaikuttavia arvoja sekä globaalia vastuuta. Tärkeitä näkökulmia ovat elämäntaidot, itsetuntemus, tunnetaidot ja kokonaisvaltainen hyvinvointi. Opetukseen valittujen sisältöjen tulee antaa oppilaalle välineitä eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun.

- syvennellään kristinuskon tärkeimpiä eettisiä opetuksia
- ihmisoikeudet
- pohditaan ihmisten välisiä pelisääntöjä ja omien valintojen vaikutuksia

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1	L1
T2	S1	L1, L2
T3	S1, S2	L2, L3, L4
T4	S1, S2, S3	L4, L5, L6
T5	S1, S2	L1, L2
T6	S2, S3	L2
T7	S1, S2, S3	L2, L5, L6
T8	S1, S2, S3	L7
T9	S2, S3	L2
T10	S2, S3	L1, L3, L6
T11	S1, S2, S3	L1, L4, L6, L7
T12	S3	L1

Vuosiluokan tavoitteet

T1 ohjata oppilasta perehtymään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeisiin oppeihin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen, uskonnon monilukutaito	Oppilas osaa nimetä opiskeltavan uskonnon lähteitä ja tekstejä sekä kuvata niiden keskeisiä sisältöjä.

- Raamattu kristityn uskonoppaana
- luterilaisen kirkon käsitys Jumalasta
- kirkkovuoden juhlia
- uskonpuhdistus
- luterilaisuuden oppi
- seurakunta
- kristinuskon symboliikka ja vaikutus taiteeseen
- virsiä ja hengellisiä lauluja

T2 ohjata oppilas tutustumaan opiskeltavan uskonnon rituaaleihin ja tapoihin sekä pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen, uskonnon monilukutaito	Oppilas osaa kertoa esimerkkien avulla opiskeltavan uskonnon keskeisistä rituaaleista, tavoista ja pyhistä paikoista sekä kuvata niiden merkitystä.

- Raamattu kristityn uskonoppaana
- luterilaisen kirkon käsitys Jumalasta
- kirkkovuoden juhlia
- uskonpuhdistus
- luterilaisuuden oppi
- seurakunta
- kristinuskon symboliikka ja vaikutus taiteeseen
- virsiä ja hengellisiä lauluja

T3 auttaa oppilasta tunnistamaan uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskonnon kielen ja symbolien analysointi	Oppilas osaa hakea tietoa useasta lähteestä. Oppilas harjoittelee arvioimaan löytämänsä tiedon luotettavuutta ja objektiivisuutta.

- Raamattu kristityn uskonoppaana
- luterilaisen kirkon käsitys Jumalasta
- kirkkovuoden juhlia
- uskonpuhdistus
- luterilaisuuden oppi
- seurakunta
- kristinuskon symboliikka ja vaikutus taiteeseen
- virsiä ja hengellisiä lauluja

- juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin yhteisiä piirteitä ja eroja
- ekumenia
- uskonnottomuus ja uskonnonvapaus

T4 ohjata oppilasta etsimään, arvioimaan ja käyttämään uskontoa koskevaa tietoa erilaisista lähteistä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Oppimaan oppimisen taidot uskonnon opiskelussa	Oppilas osaa hakea tietoa useasta lähteestä. Oppilas harjoittelee arvioimaan löytämänsä tiedon luotettavuutta ja objektiivisuutta.

- juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin yhteisiä piirteitä ja eroja
- ekumenia
- uskonnottomuus ja uskonnonvapaus

- Raamattu kristityn uskonoppaana
- luterilaisen kirkon käsitys Jumalasta
- kirkkovuoden juhlia
- uskonpuhdistus
- luterilaisuuden oppi
- seurakunta
- kristinuskon symboliikka ja vaikutus taiteeseen
- virsiä ja hengellisiä lauluja

- syvennellään kristinuskon tärkeimpiä eettisiä opetuksia
- ihmisoikeudet
- pohditaan ihmisten välisiä pelisääntöjä ja omien valintojen vaikutuksia

T5 opastaa oppilasta perehtymään Suomen ja Euroopan uskonnollisiin ja katsomuksellisiin juuriin ja nykytilaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa ja kulttuuria koskeva tieto	Oppilas tunnistaa uskontojen merkityksiä yhteiskuntien kehityksessä, kulttuurissa ja mediassa ja osaa antaa niistä esimerkkejä. Hän osaa kuvata suomalaisen ja eurooppalaisen uskonnollisuuden juuria pääpiirteissään.

- juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin yhteisiä piirteitä ja eroja
- ekumenia
- uskonnottomuus ja uskonnonvapaus

- Raamattu kristityn uskonoppaana
- luterilaisen kirkon käsitys Jumalasta
- kirkkovuoden juhlia
- uskonpuhdistus
- luterilaisuuden oppi

- seurakunta
- kristinuskon symboliikka ja vaikutus taiteeseen
- virsiä ja hengellisiä lauluja

T6 ohjata oppilas tutustumaan juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin ja niiden vaikutukseen ja historiaan Euroopassa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa ja kulttuuria koskeva tieto	Oppilas osaa kuvata juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin pääpiirteet sekä niiden keskinäiset suhteet.

- juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin yhteisiä piirteitä ja eroja
- ekumenia
- uskonnottomuus ja uskonnonvapaus

- syvennellään kristinuskon tärkeimpiä eettisiä opetuksia
- ihmisoikeudet
- pohditaan ihmisten välisiä pelisääntöjä ja omien valintojen vaikutuksia

T7 kannustaa oppilasta kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää sekä käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskonnon monilukutaito	Oppilas tietää, miten toimitaan ja pyrkii toimimaan asianmukaisesti ja kunnioittavasti erilaisissa uskonnollisissa tilanteissa ja paikoissa.

- juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin yhteisiä piirteitä ja eroja
- ekumenia
- uskonnottomuus ja uskonnonvapaus

- Raamattu kristityn uskonoppaana
- luterilaisen kirkon käsitys Jumalasta
- kirkkovuoden juhlia
- uskonpuhdistus
- luterilaisuuden oppi
- seurakunta
- kristinuskon symboliikka ja vaikutus taiteeseen
- virsiä ja hengellisiä lauluja

- syvennellään kristinuskon tärkeimpiä eettisiä opetuksia
- ihmisoikeudet
- pohditaan ihmisten välisiä pelisääntöjä ja omien valintojen vaikutuksia

T8 ohjata oppilas perehtymään opiskeltavan uskonnon eettisiin opetuksiin sekä eri uskontoja yhdistäviin eettisiin periaatteisiin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Etiikkaa koskeva tieto	Oppilas tunnistaa ja osaa nimetä opiskeltavan uskonnon eettisiä opetuksia sekä uskontoja ja katsomuksia yhdistäviä eettisiä periaatteita.

- syvennellään kristinuskon tärkeimpiä eettisiä opetuksia
- ihmisoikeudet
- pohditaan ihmisten välisiä pelisääntöjä ja omien valintojen vaikutuksia

- Raamattu kristityn uskonoppaana
- luterilaisen kirkon käsitys Jumalasta
- kirkkovuoden juhlia
- uskonpuhdistus
- luterilaisuuden oppi
- seurakunta
- kristinuskon symboliikka ja vaikutus taiteeseen
- virsiä ja hengellisiä lauluja

- juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin yhteisiä piirteitä ja eroja
- ekumenia
- uskonnottomuus ja uskonnonvapaus

T9 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisoikeuksiin ja erityisesti YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyviä arvoja yksilön ja yhteisön näkökulmasta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ihmisoikeusetiikka	Oppilas tietää YK:n Lapsen oikeuksien sopimuksen keskeisen sisällön ja osaa kertoa esimerkkejä ihmisoikeuksista.

- syvennellään kristinuskon tärkeimpiä eettisiä opetuksia
- ihmisoikeudet
- pohditaan ihmisten välisiä pelisääntöjä ja omien valintojen vaikutuksia

- juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin yhteisiä piirteitä ja eroja
- ekumenia
- uskonnottomuus ja uskonnonvapaus

T10 ohjata oppilasta arvioimaan tekemiään valintoja ja pohtimaan toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja eettisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmasta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Eettinen pohdinta	Oppilas osaa kertoa arjen esimerkkejä kestävän tulevaisuuden rakentamisesta. Hän osaa soveltaa opiskelemansa uskonnon eettisiä periaatteita omassa pohdinnassaan.

- syvennellään kristinuskon tärkeimpiä eettisiä opetuksia
- ihmisoikeudet
- pohditaan ihmisten välisiä pelisääntöjä ja omien valintojen vaikutuksia

- juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin yhteisiä piirteitä ja eroja
- ekumenia
- uskonnottomuus ja uskonnonvapaus

T11 luoda oppilaalle mahdollisuuksia keskustella eettisistä kysymyksistä, ilmaista rakentavasti ajatuksiaan ja tunteitaan sekä harjoitella perustelemaan omia näkemyksiään

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ajattelun ja vuorovaikutuksen taidot	Oppilas osallistuu yhteiseen keskusteluun, osaa kuunnella toisia ja ilmaista itseään.

- juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin yhteisiä piirteitä ja eroja
- ekumenia
- uskonnottomuus ja uskonnonvapaus

- syvennellään kristinuskon tärkeimpiä eettisiä opetuksia
- ihmisoikeudet
- pohditaan ihmisten välisiä pelisääntöjä ja omien valintojen vaikutuksia

- Raamattu kristityn uskonoppaana
- luterilaisen kirkon käsitys Jumalasta
- kirkkovuoden juhlia
- uskonpuhdistus
- luterilaisuuden oppi
- seurakunta
- kristinuskon symboliikka ja vaikutus taiteeseen
- virsiä ja hengellisiä lauluja

T12 auttaa ja tukea oppilasta muodostamaan ja vahvistamaan myönteistä maailmankatsomusta, itsetuntoa ja luottamusta elämään

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

- syvennellään kristinuskon tärkeimpiä eettisiä opetuksia
- ihmisoikeudet
- pohditaan ihmisten välisiä pelisääntöjä ja omien valintojen vaikutuksia

Ortodoksinen uskonto

Oppimäärän tehtävä vuosiluokilla 3-6

Vuosiluokilla 3-6 *uskonnon opetuksessa laajennetaan ja syvennetään oman uskonnon perustietoja. Opetuksessa perehdytään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeiseen oppiin, eettisiin periaatteisiin, rituaaleihin ja tapoihin. Oppilaita kannustetaan ihmettelyyn ja kyselyyn. Opetuksessa tutustutaan Suomen ja Euroopan uskonnollisiin juuriin sekä uskonnolliseen ja katsomukselliseen elämään nyky-Suomessa ja Euroopassa. Oppilaat harjaannuttavat medialukutaitoaan ja heitä ohjataan arvioimaan ja käyttämään eri lähteistä etsimäänsä tietoa sekä hyödyntämään sitä eri tilanteissa.*

Opetuksessa käsitellään lasten oikeuksia ja yksilön vastuuta omista teoistaan. Opetuksessa harjoitellaan tunne- ja vuorovaikutustaitoja sekä tuetaan oppilaita muodostamaan ja perustelemaan omia näkemyksiä. Oppilaita rohkaistaan ystävyyteen, myönteisen luokka- ja kouluyhteisön rakentamiseen sekä toimimaan syrjintää vastaan.

Uskonnon eri oppimäärät vuosiluokilla 3-6

Perusopetuslain 11§:n mukaan perusopetuksessa oppiaineena on uskonto tai elämänkatsomustieto. Uskonto toteutetaan saman lain 13§:n mukaan oppilaiden uskonnollisen yhdyskunnan mukaisesti oman uskonnon opetuksena erillisten oppimäärien mukaan. Oppiaineen yhtenäisyyden takaamiseksi kaikille oman uskonnon opetuksen muodoille on laadittu yhteiset tavoitteet ja keskeiset sisällöt.

Eri uskontojen oppimääräkuvauksissa tarkennetaan kaikille yhteisiä sisältöjä oppilaan oman uskonnon luonteen mukaisesti. Paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan perusteiden yhteisten tavoitteiden, sisältökuvausten ja eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvausten pohjalle.

- Opetuksessa laajennetaan ja syvennetään oman uskonnon perustietoja.
- Opetuksessa käsitellään lasten oikeuksia ja yksilön vastuuta omista teoistaan.

Vuosiluokka 3

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa paneudutaan ortodoksisen uskonopin lähteisiin ja peruskäsitteisiin. Keskeisiä sisältöjä ovat liturgisen elämän peruspiirteet, pyhät mysteeriot ja kirkolliset toimitukset arjessa ja juhlassa. Perehdytään Vanhan Testamentin kirjallisuuteen ortodoksisen opetuksen näkökulmasta sekä Jeesuksen elämävaiheisiin ja opetukseen evankeliumeissa sekä kirkkovuoden tapahtumissa. Opetuksessa tarkastellaan kirkon syntyä sekä Paavalin ja muiden apostolien toimintaa. Tutkitaan Suomen ortodoksisen kirkon tunnuspiirteitä, kirkkoa uskonnollisena rakennuksena, kirkkoarkkitehtuuria ja siihen liittyvää symboliikkaa. Opetuksessa otetaan huomioon kirkkomusiikki, kirkkotaide sekä ortodoksisuuden vaikutus ja näkyminen medioissa kotimaassa ja maailmalla.

- Raamattu, pyhät kertomukset ja niiden opetukset
- jumalanpalvelusperinne, mysteeriot, keskeiset rukoukset, symboliikka
- kirkko
- kirkkovuoden tapahtumat

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tarkastellaan mitä ovat pyhyys, juhlat ja erilaiset tavat, niiden arvostaminen sekä omassa että eri uskontojen kulttuureissa. Pohditaan ortodoksisen kirkon olemusta katolisena ja apostolisena, globaalina yhteisönä. Tutustutaan keskeisiin Euroopassa vaikuttaviin uskontoihin ja eurooppalaiseen uskontokarttaan. Perehdytään islamin ja juutalaisuuden yhteisiin piirteisiin ortodoksisen kristillisyyden kanssa. Tutkitaan koulun lähialueiden uskonnollisia yhteisöjä ja uskonnottomuutta elämänkatsomuksen muotona. Tutustutaan alustavasti ekumeniaan ja uskontodialogiin sekä ihmisoikeuksien ja uskonnon suhteeseen.

- lähialueen uskontoja ja uskonnollisia yhteisöjä
- uskonnoille yhteisiä piirteitä

S3 Hyvä elämä

Keskeisinä sisältöinä opetuksessa ovat ortodoksisen kirkon opetus sekä Uuden Testamentin sanoma yksilön eettisten kysymysten ohjaajana ja tukijana omassa elämässä sekä vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Perehdytään Kymmeneen käskyyn ja pohditaan omia eettisiä valintoja ja niiden seurauksia sekä vaikutuksia itsetuntemuksen, elämäntaitojen ja myönteisen elämännäkemyksen muodostamiseen. Opetuksessa otetaan huomioon toisen ihmisen arvostaminen, huolenpito ympäristöstä ja luonnosta sekä elämän kunnioittaminen ja kestävä tulevaisuus. Pohditaan osallistuvaa globaalia vastuun kantamista kirkon ja yksilön elämässä. Tutustutaan alustavasti eri uskontojen eettisten opetusten yhteisiin piirteisiin sekä eurooppalaisen ihmisoikeuskäsityksen ja kristillisten arvojen yhteisiin piirteisiin ja syvennetään käsitystä YK:n Lapsenoikeuksien sopimuksen merkityksestä.

- hyvä käyttäytyminen pyhäköissä ja erilaisissa uskonnollisissa tilanteissa
- keskeiset elämänkysymykset, tunteet ja arvot Raamatusta valittujen kertomusten ja oman elämän avulla
- omien valintojen ja toiminnan pohtiminen
- myönteisen maailmankatsomuksen, luottamuksen elämään ja itsetunnon vahvistaminen
- Lapsen oikeuksiin tutustuminen

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1	L1
T2	S1	L1, L2
T3	S1, S2	L2, L3, L4
T4	S1, S2, S3	L4, L5, L6
T5	S1, S2	L1, L2
T6	S2, S3	L2
T7	S1, S2, S3	L2, L5, L6
T8	S1, S2, S3	L7
T9	S2, S3	L2
T10	S2, S3	L1, L3, L6
T11	S1, S2, S3	L1, L4, L6, L7
T12	S3	L1

Vuosiluokan tavoitteet

T1 ohjata oppilasta perehtymään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeisiin oppeihin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen, uskonnon monilukutaito	Oppilas osaa nimetä opiskeltavan uskonnon lähteitä ja tekstejä sekä kuvata niiden keskeisiä sisältöjä.

- Raamattu, pyhät kertomukset ja niiden opetukset
- jumalanpalvelusperinne, mysteeriot, keskeiset rukoukset, symboliikka
- kirkko
- kirkkovuoden tapahtumat

T2 ohjata oppilas tutustumaan opiskeltavan uskonnon rituaaleihin ja tapoihin sekä pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen, uskonnon monilukutaito	Oppilas osaa kertoa esimerkkien avulla opiskeltavan uskonnon keskeisistä rituaaleista, tavoista ja pyhistä paikoista sekä kuvata niiden merkitystä.

- Raamattu, pyhät kertomukset ja niiden opetukset
- jumalanpalvelusperinne, mysteeriot, keskeiset rukoukset, symboliikka
- kirkko
- kirkkovuoden tapahtumat

T3 auttaa oppilasta tunnistamaan uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
T3 auttaa oppilasta tunnistamaan uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta	Oppilas osaa antaa esimerkkejä uskonnollisesta kielestä ja sen vertauskuvallisuudesta

- Raamattu, pyhät kertomukset ja niiden opetukset
- jumalanpalvelusperinne, mysteeriot, keskeiset rukoukset, symboliikka
- kirkko
- kirkkovuoden tapahtumat

- lähialueen uskontoja ja uskonnollisia yhteisöjä
- uskonnoille yhteisiä piirteitä

T4 ohjata oppilasta etsimään, arvioimaan ja käyttämään uskontoa koskevaa tietoa erilaisista lähteistä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Oppimaan oppimisen taidot uskonnon opiskelussa	Oppilas osaa hakea tietoa useasta lähteestä. Oppilas harjoittelee arvioimaan löytämänsä tiedon luotettavuutta ja objektiivisuutta.

- Raamattu, pyhät kertomukset ja niiden opetukset
- jumalanpalvelusperinne, mysteeriot, keskeiset rukoukset, symboliikka
- kirkko
- kirkkovuoden tapahtumat

- lähialueen uskontoja ja uskonnollisia yhteisöjä
- uskonnoille yhteisiä piirteitä

- hyvä käyttäytyminen pyhäköissä ja erilaisissa uskonnollisissa tilanteissa
- keskeiset elämänkysymykset, tunteet ja arvot Raamatusta valittujen kertomusten ja oman elämän avulla
- omien valintojen ja toiminnan pohtiminen
- myönteisen maailmankatsomuksen, luottamuksen elämään ja itsetunnon vahvistaminen
- Lapsen oikeuksiin tutustuminen

T5 opastaa oppilasta perehtymään Suomen ja Euroopan uskonnollisiin ja katsomuksellisiin juuriin ja nykytilaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa ja kulttuuria koskeva tieto	Oppilas tunnistaa uskontojen merkityksiä yhteiskuntien kehityksessä, kulttuurissa ja mediassa ja osaa antaa niistä esimerkkejä. Hän osaa kuvata suomalaisen ja eurooppalaisen uskonnollisuuden juuria pääpiirteissään.

- Raamattu, pyhät kertomukset ja niiden opetukset
- jumalanpalvelusperinne, mysteeriot, keskeiset rukoukset, symboliikka
- kirkko
- kirkkovuoden tapahtumat

- lähialueen uskontoja ja uskonnollisia yhteisöjä
- uskonnoille yhteisiä piirteitä

T6 ohjata oppilas tutustumaan juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin ja niiden vaikutukseen ja historiaan Euroopassa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa ja kulttuuria koskeva tieto	Oppilas osaa kuvata juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin pääpiirteet sekä niiden keskinäiset suhteet.

- hyvä käyttäytyminen pyhäköissä ja erilaisissa uskonnollisissa tilanteissa
- keskeiset elämänkysymykset, tunteet ja arvot Raamatusta valittujen kertomusten ja oman elämän avulla
- omien valintojen ja toiminnan pohtiminen
- myönteisen maailmankatsomuksen, luottamuksen elämään ja itsetunnon vahvistaminen
- Lapsen oikeuksiin tutustuminen

- lähialueen uskontoja ja uskonnollisia yhteisöjä
- uskonnoille yhteisiä piirteitä

T7 kannustaa oppilasta kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää sekä käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskonnon monilukutaito	Oppilas tietää, miten toimitaan ja pyrkii toimimaan asianmukaisesti ja kunnioittavasti erilaisissa uskonnollisissa tilanteissa ja paikoissa.

- Raamattu, pyhät kertomukset ja niiden opetukset
- jumalanpalvelusperinne, mysteeriot, keskeiset rukoukset, symboliikka
- kirkko
- kirkkovuoden tapahtumat

- lähialueen uskontoja ja uskonnollisia yhteisöjä
- uskonnoille yhteisiä piirteitä

- hyvä käyttäytyminen pyhäköissä ja erilaisissa uskonnollisissa tilanteissa
- keskeiset elämänkysymykset, tunteet ja arvot Raamatusta valittujen kertomusten ja oman elämän avulla
- omien valintojen ja toiminnan pohtiminen
- myönteisen maailmankatsomuksen, luottamuksen elämään ja itsetunnon vahvistaminen
- Lapsen oikeuksiin tutustuminen

T8 ohjata oppilas perehtymään opiskeltavan uskonnon eettisiin opetuksiin sekä eri uskontoja yhdistäviin eettisiin periaatteisiin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Etiikkaa koskeva tieto	Oppilas tunnistaa ja osaa nimetä opiskeltavan uskonnon eettisiä opetuksia sekä uskontoja ja katsomuksia yhdistäviä eettisiä periaatteita.

- hyvä käyttäytyminen pyhäköissä ja erilaisissa uskonnollisissa tilanteissa
- keskeiset elämänkysymykset, tunteet ja arvot Raamatusta valittujen kertomusten ja oman elämän avulla
- omien valintojen ja toiminnan pohtiminen
- myönteisen maailmankatsomuksen, luottamuksen elämään ja itsetunnon vahvistaminen
- Lapsen oikeuksiin tutustuminen

- Raamattu, pyhät kertomukset ja niiden opetukset
- jumalanpalvelusperinne, mysteeriot, keskeiset rukoukset, symboliikka
- kirkko
- kirkkovuoden tapahtumat

- lähialueen uskontoja ja uskonnollisia yhteisöjä
- uskonnoille yhteisiä piirteitä

T9 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisoikeuksiin ja erityisesti YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyviä arvoja yksilön ja yhteisön näkökulmasta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ihmisoikeusetiikka	Oppilas tietää YK:n Lapsen oikeuksien sopimuksen keskeisen sisällön ja osaa kertoa esimerkkejä ihmisoikeuksista.

- lähialueen uskontoja ja uskonnollisia yhteisöjä
- uskonnoille yhteisiä piirteitä

- hyvä käyttäytyminen pyhäköissä ja erilaisissa uskonnollisissa tilanteissa
- keskeiset elämänkysymykset, tunteet ja arvot Raamatusta valittujen kertomusten ja oman elämän avulla
- omien valintojen ja toiminnan pohtiminen
- myönteisen maailmankatsomuksen, luottamuksen elämään ja itsetunnon vahvistaminen
- Lapsen oikeuksiin tutustuminen

T10 ohjata oppilasta arvioimaan tekemiään valintoja ja pohtimaan toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja eettisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmasta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Eettinen pohdinta	Oppilas osaa kertoa arjen esimerkkejä kestävän tulevaisuuden rakentamisesta. Hän osaa soveltaa opiskelemansa uskonnon eettisiä periaatteita omassa pohdinnassaan.

- lähialueen uskontoja ja uskonnollisia yhteisöjä
- uskonnoille yhteisiä piirteitä

- hyvä käyttäytyminen pyhäköissä ja erilaisissa uskonnollisissa tilanteissa

- keskeiset elämänkysymykset, tunteet ja arvot Raamatusta valittujen kertomusten ja oman elämän avulla
- omien valintojen ja toiminnan pohtiminen
- myönteisen maailmankatsomuksen, luottamuksen elämään ja itsetunnon vahvistaminen
- Lapsen oikeuksiin tutustuminen

T11 luoda oppilaalle mahdollisuuksia keskustella eettisistä kysymyksistä, ilmaista rakentavasti ajatuksiaan ja tunteitaan sekä harjoitella perustelemaan omia näkemyksiään

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ajattelun ja vuorovaikutuksen taidot	Oppilas osallistuu yhteiseen keskusteluun, osaa kuunnella toisia ja ilmaista itseään.

- Raamattu, pyhät kertomukset ja niiden opetukset
- jumalanpalvelusperinne, mysteeriot, keskeiset rukoukset, symboliikka
- kirkko
- kirkkovuoden tapahtumat

- lähialueen uskontoja ja uskonnollisia yhteisöjä
- uskonnoille yhteisiä piirteitä

- hyvä käyttäytyminen pyhäköissä ja erilaisissa uskonnollisissa tilanteissa
- keskeiset elämänkysymykset, tunteet ja arvot Raamatusta valittujen kertomusten ja oman elämän avulla
- omien valintojen ja toiminnan pohtiminen
- myönteisen maailmankatsomuksen, luottamuksen elämään ja itsetunnon vahvistaminen
- Lapsen oikeuksiin tutustuminen

T12 auttaa ja tukea oppilasta muodostamaan ja vahvistamaan myönteistä maailmankatsomusta, itsetuntoa ja luottamusta elämään

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

- hyvä käyttäytyminen pyhäköissä ja erilaisissa uskonnollisissa tilanteissa
- keskeiset elämänkysymykset, tunteet ja arvot Raamatusta valittujen kertomusten ja oman elämän avulla
- omien valintojen ja toiminnan pohtiminen
- myönteisen maailmankatsomuksen, luottamuksen elämään ja itsetunnon vahvistaminen
- Lapsen oikeuksiin tutustuminen

Vuosiluokka 4

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa paneudutaan ortodoksisen uskonopin lähteisiin ja peruskäsitteisiin. Keskeisiä sisältöjä ovat liturgisen elämän peruspiirteet, pyhät mysteeriot ja kirkolliset toimitukset arjessa ja juhlassa. Perehdytään Vanhan Testamentin kirjallisuuteen ortodoksisen opetuksen näkökulmasta sekä Jeesuksen elämävaiheisiin ja opetukseen evankeliumeissa sekä kirkkovuoden tapahtumissa. Opetuksessa tarkastellaan kirkon syntyä sekä Paavalin ja muiden apostolien toimintaa. Tutkitaan Suomen ortodoksisen kirkon tunnuspiirteitä, kirkkoa uskonnollisena rakennuksena, kirkkoarkkitehtuuria ja siihen liittyvää symboliikkaa. Opetuksessa otetaan huomioon kirkkomusiikki, kirkkotaide sekä ortodoksisuuden vaikutus ja näkyminen medioissa kotimaassa ja maailmalla.

- Raamattu, pyhät kertomukset ja niiden opetukset
- jumalanpalvelusperinne, mysteeriot, keskeiset rukoukset, symboliikka
- kirkko
- kirkkovuoden tapahtumat

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tarkastellaan mitä ovat pyhyys, juhlat ja erilaiset tavat, niiden arvostaminen sekä omassa että eri uskontojen kulttuureissa. Pohditaan ortodoksisen kirkon olemusta katolisena ja apostolisena, globaalina yhteisönä. Tutustutaan keskeisiin Euroopassa vaikuttaviin uskontoihin ja eurooppalaiseen uskontokarttaan. Perehdytään islamin ja juutalaisuuden yhteisiin piirteisiin ortodoksisen kristillisyyden kanssa. Tutkitaan koulun lähialueiden uskonnollisia yhteisöjä ja uskonnottomuutta elämänkatsomuksen muotona. Tutustutaan alustavasti ekumeniaan ja uskontodialogiin sekä ihmisoikeuksien ja uskonnon suhteeseen.

- lähialueen uskontoja ja uskonnollisia yhteisöjä
- uskonnoille yhteisiä piirteitä

S3 Hyvä elämä

Keskeisinä sisältöinä opetuksessa ovat ortodoksisen kirkon opetus sekä Uuden Testamentin sanoma yksilön eettisten kysymysten ohjaajana ja tukijana omassa elämässä sekä vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Perehdytään Kymmeneen käskyyn ja pohditaan omia eettisiä valintoja ja niiden seurauksia sekä vaikutuksia itsetuntemuksen, elämäntaitojen ja myönteisen elämännäkemyksen muodostamiseen. Opetuksessa otetaan huomioon toisen ihmisen arvostaminen, huolenpito ympäristöstä ja luonnosta sekä elämän kunnioittaminen ja kestävä tulevaisuus. Pohditaan osallistuvaa globaalia vastuun kantamista kirkon ja yksilön elämässä. Tutustutaan alustavasti eri uskontojen eettisten opetusten yhteisiin piirteisiin sekä eurooppalaisen ihmisoikeuskäsityksen ja kristillisten arvojen yhteisiin piirteisiin ja syvennetään käsitystä YK:n Lapsenoikeuksien sopimuksen merkityksestä.

- hyvä käyttäytyminen pyhäköissä ja erilaisissa uskonnollisissa tilanteissa
- keskeiset elämänkysymykset, tunteet ja arvot Raamatusta valittujen kertomusten ja oman elämän avulla
- omien valintojen ja toiminnan pohtiminen
- myönteisen maailmankatsomuksen, luottamuksen elämään ja itsetunnon vahvistaminen
- Lapsen oikeuksiin tutustuminen

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1	L1
T2	S1	L1, L2
T3	S1, S2	L2, L3, L4
T4	S1, S2, S3	L4, L5, L6
T5	S1, S2	L1, L2
T6	S2, S3	L2
T7	S1, S2, S3	L2, L5, L6
T8	S1, S2, S3	L7
T9	S2, S3	L2
T10	S2, S3	L1, L3, L6
T11	S1, S2, S3	L1, L4, L6, L7
T12	S3	L1

Vuosiluokan tavoitteet

T1 ohjata oppilasta perehtymään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeisiin oppeihin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen, uskonnon monilukutaito	Oppilas osaa nimetä opiskeltavan uskonnon lähteitä ja tekstejä sekä kuvata niiden keskeisiä sisältöjä.

- Raamattu, pyhät kertomukset ja niiden opetukset
- jumalanpalvelusperinne, mysteeriot, keskeiset rukoukset, symboliikka
- kirkko
- kirkkovuoden tapahtumat

T2 ohjata oppilas tutustumaan opiskeltavan uskonnon rituaaleihin ja tapoihin sekä pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen, uskonnon monilukutaito	Oppilas osaa kertoa esimerkkien avulla opiskeltavan uskonnon keskeisistä rituaaleista, tavoista ja pyhistä paikoista sekä kuvata niiden merkitystä.

- Raamattu, pyhät kertomukset ja niiden opetukset
- jumalanpalvelusperinne, mysteeriot, keskeiset rukoukset, symboliikka
- kirkko
- kirkkovuoden tapahtumat

T3 auttaa oppilasta tunnistamaan uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
T3 auttaa oppilasta tunnistamaan uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta	Oppilas osaa antaa esimerkkejä uskonnollisesta kielestä ja sen vertauskuvallisuudesta

- Raamattu, pyhät kertomukset ja niiden opetukset
- jumalanpalvelusperinne, mysteeriot, keskeiset rukoukset, symboliikka
- kirkko
- kirkkovuoden tapahtumat

- lähialueen uskontoja ja uskonnollisia yhteisöjä
- uskonnoille yhteisiä piirteitä

T4 ohjata oppilasta etsimään, arvioimaan ja käyttämään uskontoa koskevaa tietoa erilaisista lähteistä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Oppimaan oppimisen taidot uskonnon opiskelussa	Oppilas osaa hakea tietoa useasta lähteestä. Oppilas harjoittelee arvioimaan löytämänsä tiedon luotettavuutta ja objektiivisuutta.

- Raamattu, pyhät kertomukset ja niiden opetukset
- jumalanpalvelusperinne, mysteeriot, keskeiset rukoukset, symboliikka
- kirkko
- kirkkovuoden tapahtumat

- hyvä käyttäytyminen pyhäköissä ja erilaisissa uskonnollisissa tilanteissa
- keskeiset elämänkysymykset, tunteet ja arvot Raamatusta valittujen kertomusten ja oman elämän avulla
- omien valintojen ja toiminnan pohtiminen
- myönteisen maailmankatsomuksen, luottamuksen elämään ja itsetunnon vahvistaminen
- Lapsen oikeuksiin tutustuminen

- lähialueen uskontoja ja uskonnollisia yhteisöjä
- uskonnoille yhteisiä piirteitä

T5 opastaa oppilasta perehtymään Suomen ja Euroopan uskonnollisiin ja katsomuksellisiin juuriin ja nykytilaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa ja kulttuuria koskeva tieto	Oppilas tunnistaa uskontojen merkityksiä yhteiskuntien kehityksessä, kulttuurissa ja mediassa ja osaa antaa niistä esimerkkejä. Hän osaa kuvata suomalaisen ja eurooppalaisen uskonnollisuuden juuria pääpiirteissään.

- Raamattu, pyhät kertomukset ja niiden opetukset
- jumalanpalvelusperinne, mysteeriot, keskeiset rukoukset, symboliikka
- kirkko
- kirkkovuoden tapahtumat

- lähialueen uskontoja ja uskonnollisia yhteisöjä
- uskonnoille yhteisiä piirteitä

T6 ohjata oppilas tutustumaan juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin ja niiden vaikutukseen ja historiaan Euroopassa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa ja kulttuuria koskeva tieto	Oppilas osaa kuvata juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin pääpiirteet sekä niiden keskinäiset suhteet.

- lähialueen uskontoja ja uskonnollisia yhteisöjä
- uskonnoille yhteisiä piirteitä

- hyvä käyttäytyminen pyhäköissä ja erilaisissa uskonnollisissa tilanteissa
- keskeiset elämänkysymykset, tunteet ja arvot Raamatusta valittujen kertomusten ja oman elämän avulla
- omien valintojen ja toiminnan pohtiminen
- myönteisen maailmankatsomuksen, luottamuksen elämään ja itsetunnon vahvistaminen
- Lapsen oikeuksiin tutustuminen

T7 kannustaa oppilasta kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää sekä käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskonnon monilukutaito	Oppilas tietää, miten toimitaan ja pyrkii toimimaan asianmukaisesti ja kunnioittavasti erilaisissa uskonnollisissa tilanteissa ja paikoissa.

- hyvä käyttäytyminen pyhäköissä ja erilaisissa uskonnollisissa tilanteissa
- keskeiset elämänkysymykset, tunteet ja arvot Raamatusta valittujen kertomusten ja oman elämän avulla
- omien valintojen ja toiminnan pohtiminen

- myönteisen maailmankatsomuksen, luottamuksen elämään ja itsetunnon vahvistaminen
- Lapsen oikeuksiin tutustuminen

- lähialueen uskontoja ja uskonnollisia yhteisöjä
- uskonnoille yhteisiä piirteitä

- Raamattu, pyhät kertomukset ja niiden opetukset
- jumalanpalvelusperinne, mysteeriot, keskeiset rukoukset, symboliikka
- kirkko
- kirkkovuoden tapahtumat

T8 ohjata oppilas perehtymään opiskeltavan uskonnon eettisiin opetuksiin sekä eri uskontoja yhdistäviin eettisiin periaatteisiin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Etiikkaa koskeva tieto	Oppilas tunnistaa ja osaa nimetä opiskeltavan uskonnon eettisiä opetuksia sekä uskontoja ja katsomuksia yhdistäviä eettisiä periaatteita.

- Raamattu, pyhät kertomukset ja niiden opetukset
- jumalanpalvelusperinne, mysteeriot, keskeiset rukoukset, symboliikka
- kirkko
- kirkkovuoden tapahtumat

- lähialueen uskontoja ja uskonnollisia yhteisöjä
- uskonnoille yhteisiä piirteitä

- hyvä käyttäytyminen pyhäköissä ja erilaisissa uskonnollisissa tilanteissa
- keskeiset elämänkysymykset, tunteet ja arvot Raamatusta valittujen kertomusten ja oman elämän avulla
- omien valintojen ja toiminnan pohtiminen
- myönteisen maailmankatsomuksen, luottamuksen elämään ja itsetunnon vahvistaminen
- Lapsen oikeuksiin tutustuminen

T9 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisoikeuksiin ja erityisesti YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyviä arvoja yksilön ja yhteisön näkökulmasta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ihmisoikeusetiikka	Oppilas tietää YK:n Lapsen oikeuksien sopimuksen keskeisen sisällön ja osaa kertoa esimerkkejä ihmisoikeuksista.

- hyvä käyttäytyminen pyhäköissä ja erilaisissa uskonnollisissa tilanteissa
- keskeiset elämänkysymykset, tunteet ja arvot Raamatusta valittujen kertomusten ja oman elämän avulla
- omien valintojen ja toiminnan pohtiminen
- myönteisen maailmankatsomuksen, luottamuksen elämään ja itsetunnon vahvistaminen

- Lapsen oikeuksiin tutustuminen

- lähialueen uskontoja ja uskonnollisia yhteisöjä
- uskonnoille yhteisiä piirteitä

T10 ohjata oppilasta arvioimaan tekemiään valintoja ja pohtimaan toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja eettisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmasta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Eettinen pohdinta	Oppilas osaa kertoa arjen esimerkkejä kestävän tulevaisuuden rakentamisesta. Hän osaa soveltaa opiskelemansa uskonnon eettisiä periaatteita omassa pohdinnassaan.

- hyvä käyttäytyminen pyhäköissä ja erilaisissa uskonnollisissa tilanteissa
- keskeiset elämänkysymykset, tunteet ja arvot Raamatusta valittujen kertomusten ja oman elämän avulla
- omien valintojen ja toiminnan pohtiminen
- myönteisen maailmankatsomuksen, luottamuksen elämään ja itsetunnon vahvistaminen
- Lapsen oikeuksiin tutustuminen

- lähialueen uskontoja ja uskonnollisia yhteisöjä
- uskonnoille yhteisiä piirteitä

T11 luoda oppilaalle mahdollisuuksia keskustella eettisistä kysymyksistä, ilmaista rakentavasti ajatuksiaan ja tunteitaan sekä harjoitella perustelemaan omia näkemyksiään

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ajattelun ja vuorovaikutuksen taidot	Oppilas osallistuu yhteiseen keskusteluun, osaa kuunnella toisia ja ilmaista itseään.

- hyvä käyttäytyminen pyhäköissä ja erilaisissa uskonnollisissa tilanteissa
- keskeiset elämänkysymykset, tunteet ja arvot Raamatusta valittujen kertomusten ja oman elämän avulla
- omien valintojen ja toiminnan pohtiminen
- myönteisen maailmankatsomuksen, luottamuksen elämään ja itsetunnon vahvistaminen
- Lapsen oikeuksiin tutustuminen

- lähialueen uskontoja ja uskonnollisia yhteisöjä
- uskonnoille yhteisiä piirteitä

- Raamattu, pyhät kertomukset ja niiden opetukset
- jumalanpalvelusperinne, mysteeriot, keskeiset rukoukset, symboliikka
- kirkko
- kirkkovuoden tapahtumat

T12 auttaa ja tukea oppilasta muodostamaan ja vahvistamaan myönteistä maailmankatsomusta, itsetuntoa ja luottamusta elämään

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

- hyvä käyttäytyminen pyhäköissä ja erilaisissa uskonnollisissa tilanteissa
- keskeiset elämänkysymykset, tunteet ja arvot Raamatusta valittujen kertomusten ja oman elämän avulla
- omien valintojen ja toiminnan pohtiminen
- myönteisen maailmankatsomuksen, luottamuksen elämään ja itsetunnon vahvistaminen
- Lapsen oikeuksiin tutustuminen

Vuosiluokka 5

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa paneudutaan ortodoksisen uskonopin lähteisiin ja peruskäsitteisiin. Keskeisiä sisältöjä ovat liturgisen elämän peruspiirteet, pyhät mysteeriot ja kirkolliset toimitukset arjessa ja juhlassa. Perehdytään Vanhan Testamentin kirjallisuuteen ortodoksisen opetuksen näkökulmasta sekä Jeesuksen elämävaiheisiin ja opetukseen evankeliumeissa sekä kirkkovuoden tapahtumissa. Opetuksessa tarkastellaan kirkon syntyä sekä Paavalin ja muiden apostolien toimintaa. Tutkitaan Suomen ortodoksisen kirkon tunnuspiirteitä, kirkkoa uskonnollisena rakennuksena, kirkkoarkkitehtuuria ja siihen liittyvää symboliikkaa. Opetuksessa otetaan huomioon kirkkomusiikki, kirkkotaide sekä ortodoksisuuden vaikutus ja näkyminen medioissa kotimaassa ja maailmalla.

- Raamattu ja sen merkitys opin lähteenä
- kirkkoisien opetuksia ja kristillisen opin muodostuminen
- liturgisen elämän peruspiirteet, mysteeriot
- ikonitaide, uskonnollisen kielen erityispiirteitä
- kirkon juhlat

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tarkastellaan mitä ovat pyhyys, juhlat ja erilaiset tavat, niiden arvostaminen sekä omassa että eri uskontojen kulttuureissa. Pohditaan ortodoksisen kirkon olemusta katolisena ja apostolisena, globaalina yhteisönä. Tutustutaan keskeisiin Euroopassa vaikuttaviin uskontoihin ja eurooppalaiseen uskontokarttaan. Perehdytään islamin ja juutalaisuuden yhteisiin piirteisiin ortodoksisen kristillisyyden kanssa. Tutkitaan koulun lähialueiden uskonnollisia yhteisöjä ja uskonnottomuutta elämänkatsomuksen muotona. Tutustutaan alustavasti ekumeniaan ja uskontodialogiin sekä ihmisoikeuksien ja uskonnon suhteeseen.

- Eurooopan eri uskontojen erityispiirteiden samankaltaisuus ja erilaisuus, uskonnottomuus
- kirkon olemus apostolisena ja katolisena yhteisönä

S3 Hyvä elämä

Keskeisinä sisältöinä opetuksessa ovat ortodoksisen kirkon opetus sekä Uuden Testamentin sanoma yksilön eettisten kysymysten ohjaajana ja tukijana omassa elämässä sekä vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Perehdytään Kymmeneen käskyyn ja pohditaan omia eettisiä valintoja ja niiden seurauksia sekä vaikutuksia itsetuntemuksen, elämäntaitojen ja myönteisen elämännäkemyksen muodostamiseen. Opetuksessa otetaan huomioon toisen ihmisen arvostaminen, huolenpito ympäristöstä ja luonnosta sekä elämän kunnioittaminen ja kestävä tulevaisuus. Pohditaan osallistuvaa globaalia vastuun kantamista kirkon ja yksilön elämässä. Tutustutaan alustavasti eri uskontojen eettisten opetusten yhteisiin piirteisiin sekä eurooppalaisen ihmisoikeuskäsityksen ja kristillisten arvojen yhteisiin piirteisiin ja syvennetään käsitystä YK:n Lapsenoikeuksien sopimuksen merkityksestä.

- hyvä käyttäytyminen pyhäköissä ja erilaisissa uskonnollisia elementtejä sisältävisssa tilanteissa
- kunnioitus omaa ja toisen pyhää kohtaan
- keskeiset elämänkysymykset, tunteet ja arvot Raamatusta valittujen kertomusten ja oman elämän avulla
- omien valintojen ja toiminnan pohtiminen eetteisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmasta
- myönteisen maailmankatsomuksen, luottamuksen elämään ja itsetunnon vahvistaminen
- ihmisoikeuksuusiin ja Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyvien arvojen ymmärtäminen

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1	L1
T2	S1	L1, L2
T3	S1, S2	L2, L3, L4
T4	S1, S2, S3	L4, L5, L6
T5	S1, S2	L1, L2
T6	S2, S3	L2
T7	S1, S2, S3	L2, L5, L6
T8	S1, S2, S3	L7
T9	S2, S3	L2
T10	S2, S3	L1, L3, L6
T11	S1, S2, S3	L1, L4, L6, L7
T12	S3	L1

Vuosiluokan tavoitteet

T1 ohjata oppilasta perehtymään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeisiin oppeihin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen, uskonnon monilukutaito	Oppilas osaa nimetä opiskeltavan uskonnon lähteitä ja tekstejä sekä kuvata niiden keskeisiä sisältöjä.

- Raamattu ja sen merkitys opin lähteenä
- kirkkoisien opetuksia ja kristillisen opin muodostuminen
- liturgisen elämän peruspiirteet, mysteeriot
- ikonitaide, uskonnollisen kielen erityispiirteitä
- kirkon juhlat

T2 ohjata oppilas tutustumaan opiskeltavan uskonnon rituaaleihin ja tapoihin sekä pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen, uskonnon monilukutaito	Oppilas osaa kertoa esimerkkien avulla opiskeltavan uskonnon keskeisistä rituaaleista, tavoista ja pyhistä paikoista sekä kuvata niiden merkitystä.

- Raamattu ja sen merkitys opin lähteenä
- kirkkoisien opetuksia ja kristillisen opin muodostuminen
- liturgisen elämän peruspiirteet, mysteeriot
- ikonitaide, uskonnollisen kielen erityispiirteitä
- kirkon juhlat

T3 auttaa oppilasta tunnistamaan uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
T3 auttaa oppilasta tunnistamaan uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta	Oppilas osaa antaa esimerkkejä uskonnollisesta kielestä ja sen vertauskuvallisuudesta

- Raamattu ja sen merkitys opin lähteenä
- kirkkoisien opetuksia ja kristillisen opin muodostuminen
- liturgisen elämän peruspiirteet, mysteeriot
- ikonitaide, uskonnollisen kielen erityispiirteitä
- kirkon juhlat

- Eurooopan eri uskontojen erityispiirteiden samankaltaisuus ja erilaisuus, uskonnottomuus
- kirkon olemus apostolisena ja katolisena yhteisönä

T4 ohjata oppilasta etsimään, arvioimaan ja käyttämään uskontoa koskevaa tietoa erilaisista lähteistä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Oppimaan oppimisen taidot uskonnon opiskelussa	Oppilas osaa hakea tietoa useasta lähteestä. Oppilas harjoittelee arvioimaan löytämänsä tiedon luotettavuutta ja objektiivisuutta.

- hyvä käyttäytyminen pyhäköissä ja erilaisissa uskonnollisia elementtejä sisältävisssa tilanteissa
- kunnioitus omaa ja toisen pyhää kohtaan
- keskeiset elämänkysymykset, tunteet ja arvot Raamatusta valittujen kertomusten ja oman elämän avulla
- omien valintojen ja toiminnan pohtiminen eetteisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmasta
- myönteisen maailmankatsomuksen, luottamuksen elämään ja itsetunnon vahvistaminen
- ihmisoikeuksuusiin ja Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyvien arvojen ymmärtäminen

- Raamattu ja sen merkitys opin lähteenä
- kirkkoisien opetuksia ja kristillisen opin muodostuminen
- liturgisen elämän peruspiirteet, mysteeeriot
- ikonitaide, uskonnollisen kielen erityispiirteitä
- kirkon juhlat

- Eurooopan eri uskontojen erityispiirteiden samankaltaisuus ja erilaisuus, uskonnottomuus
- kirkon olemus apostolisena ja katolisena yhteisönä

T5 opastaa oppilasta perehtymään Suomen ja Euroopan uskonnollisiin ja katsomuksellisiin juuriin ja nykytilaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa ja kulttuuria koskeva tieto	Oppilas tunnistaa uskontojen merkityksiä yhteiskuntien kehityksessä, kulttuurissa ja mediassa ja osaa antaa niistä esimerkkejä. Hän osaa kuvata suomalaisen ja eurooppalaisen uskonnollisuuden juuria pääpiirteissään.

- Raamattu ja sen merkitys opin lähteenä
- kirkkoisien opetuksia ja kristillisen opin muodostuminen
- liturgisen elämän peruspiirteet, mysteeeriot
- ikonitaide, uskonnollisen kielen erityispiirteitä
- kirkon juhlat

- Eurooopan eri uskontojen erityispiirteiden samankaltaisuus ja erilaisuus, uskonnottomuus
- kirkon olemus apostolisena ja katolisena yhteisönä

T6 ohjata oppilas tutustumaan juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin ja niiden vaikutukseen ja historiaan Euroopassa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa ja kulttuuria koskeva tieto	Oppilas osaa kuvata juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin pääpiirteet sekä niiden keskinäiset suhteet.

- hyvä käyttäytyminen pyhäköissä ja erilaisissa uskonnollisia elementtejä sisältävisssa tilanteissa

- kunnioitus omaa ja toisen pyhää kohtaan
- keskeiset elämänkysymykset, tunteet ja arvot Raamatusta valittujen kertomusten ja oman elämän avulla
- omien valintojen ja toiminnan pohtiminen eetteisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmasta
- myönteisen maailmankatsomuksen, luottamuksen elämään ja itsetunnon vahvistaminen
- ihmisoikeuksuusiin ja Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyvien arvojen ymmärtäminen

- Eurooopan eri uskontojen erityispiirteiden samankaltaisuus ja erilaisuus, uskonnottomuus
- kirkon olemus apostolisena ja katolisena yhteisönä

T7 kannustaa oppilasta kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää sekä käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskonnon monilukutaito	Oppilas tietää, miten toimitaan ja pyrkii toimimaan asianmukaisesti ja kunnioittavasti erilaisissa uskonnollisissa tilanteissa ja paikoissa.

- Raamattu ja sen merkitys opin lähteenä
- kirkkoisien opetuksia ja kristillisen opin muodostuminen
- liturgisen elämän peruspiirteet, mysteeriot
- ikonitaide, uskonnollisen kielen erityispiirteitä
- kirkon juhlat

- Eurooopan eri uskontojen erityispiirteiden samankaltaisuus ja erilaisuus, uskonnottomuus
- kirkon olemus apostolisena ja katolisena yhteisönä

- hyvä käyttäytyminen pyhäköissä ja erilaisissa uskonnollisia elementtejä sisältävisssa tilanteissa
- kunnioitus omaa ja toisen pyhää kohtaan
- keskeiset elämänkysymykset, tunteet ja arvot Raamatusta valittujen kertomusten ja oman elämän avulla
- omien valintojen ja toiminnan pohtiminen eetteisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmasta
- myönteisen maailmankatsomuksen, luottamuksen elämään ja itsetunnon vahvistaminen
- ihmisoikeuksuusiin ja Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyvien arvojen ymmärtäminen

T8 ohjata oppilas perehtymään opiskeltavan uskonnon eettisiin opetuksiin sekä eri uskontoja yhdistäviin eettisiin periaatteisiin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Etiikkaa koskeva tieto	Oppilas tunnistaa ja osaa nimetä opiskeltavan uskonnon eettisiä opetuksia sekä uskontoja ja katsomuksia yhdistäviä eettisiä periaatteita.

- Raamattu ja sen merkitys opin lähteenä

- kirkkoisien opetuksia ja kristillisen opin muodostuminen
- liturgisen elämän peruspiirteet, mysteeeriot
- ikonitaide, uskonnollisen kielen erityispiirteitä
- kirkon juhlat

- hyvä käyttäytyminen pyhäköissä ja erilaisissa uskonnollisia elementtejä sisältävisssa tilanteissa
- kunnioitus omaa ja toisen pyhää kohtaan
- keskeiset elämänkysymykset, tunteet ja arvot Raamatusta valittujen kertomusten ja oman elämän avulla
- omien valintojen ja toiminnan pohtiminen eetteisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmasta
- myönteisen maailmankatsomuksen, luottamuksen elämään ja itsetunnon vahvistaminen
- ihmisoikeuksuusiin ja Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyvien arvojen ymmärtäminen

- Eurooopan eri uskontojen erityispiirteiden samankaltaisuus ja erilaisuus, uskonnottomuus
- kirkon olemus apostolisena ja katolisena yhteisönä

T9 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisoikeuksiin ja erityisesti YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyviä arvoja yksilön ja yhteisön näkökulmasta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ihmisoikeusetiikka	Oppilas tietää YK:n Lapsen oikeuksien sopimuksen keskeisen sisällön ja osaa kertoa esimerkkejä ihmisoikeuksista.

- Eurooopan eri uskontojen erityispiirteiden samankaltaisuus ja erilaisuus, uskonnottomuus
- kirkon olemus apostolisena ja katolisena yhteisönä

- hyvä käyttäytyminen pyhäköissä ja erilaisissa uskonnollisia elementtejä sisältävisssa tilanteissa
- kunnioitus omaa ja toisen pyhää kohtaan
- keskeiset elämänkysymykset, tunteet ja arvot Raamatusta valittujen kertomusten ja oman elämän avulla
- omien valintojen ja toiminnan pohtiminen eetteisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmasta
- myönteisen maailmankatsomuksen, luottamuksen elämään ja itsetunnon vahvistaminen
- ihmisoikeuksuusiin ja Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyvien arvojen ymmärtäminen

T10 ohjata oppilasta arvioimaan tekemiään valintoja ja pohtimaan toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja eettisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmasta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Eettinen pohdinta	Oppilas osaa kertoa arjen esimerkkejä kestävän tulevaisuuden rakentamisesta. Hän osaa soveltaa opiskelemansa uskonnon eettisiä periaatteita omassa pohdinnassaan.

- hyvä käyttäytyminen pyhäköissä ja erilaisissa uskonnollisia elementtejä sisältävisssa tilanteissa
- kunnioitus omaa ja toisen pyhää kohtaan
- keskeiset elämänkysymykset, tunteet ja arvot Raamatusta valittujen kertomusten ja oman elämän avulla
- omien valintojen ja toiminnan pohtiminen eetteisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmasta
- myönteisen maailmankatsomuksen, luottamuksen elämään ja itsetunnon vahvistaminen
- ihmisoikeuksuusiin ja Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyvien arvojen ymmärtäminen

- Eurooopan eri uskontojen erityispiirteiden samankaltaisuus ja erilaisuus, uskonnottomuus
- kirkon olemus apostolisena ja katolisena yhteisönä

T11 luoda oppilaalle mahdollisuuksia keskustella eettisistä kysymyksistä, ilmaista rakentavasti ajatuksiaan ja tunteitaan sekä harjoitella perustelemaan omia näkemyksiään

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ajattelun ja vuorovaikutuksen taidot	Oppilas osallistuu yhteiseen keskusteluun, osaa kuunnella toisia ja ilmaista itseään.

- Eurooopan eri uskontojen erityispiirteiden samankaltaisuus ja erilaisuus, uskonnottomuus
- kirkon olemus apostolisena ja katolisena yhteisönä

- Raamattu ja sen merkitys opin lähteenä
- kirkkoisien opetuksia ja kristillisen opin muodostuminen
- liturgisen elämän peruspiirteet, mysteeriot
- ikonitaide, uskonnollisen kielen erityispiirteitä
- kirkon juhlat

- hyvä käyttäytyminen pyhäköissä ja erilaisissa uskonnollisia elementtejä sisältävisssa tilanteissa
- kunnioitus omaa ja toisen pyhää kohtaan
- keskeiset elämänkysymykset, tunteet ja arvot Raamatusta valittujen kertomusten ja oman elämän avulla
- omien valintojen ja toiminnan pohtiminen eetteisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmasta
- myönteisen maailmankatsomuksen, luottamuksen elämään ja itsetunnon vahvistaminen
- ihmisoikeuksuusiin ja Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyvien arvojen ymmärtäminen

T12 auttaa ja tukea oppilasta muodostamaan ja vahvistamaan myönteistä maailmankatsomusta, itsetuntoa ja luottamusta elämään

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

- hyvä käyttäytyminen pyhäköissä ja erilaisissa uskonnollisia elementtejä sisältävisssa tilanteissa
- kunnioitus omaa ja toisen pyhää kohtaan
- keskeiset elämänkysymykset, tunteet ja arvot Raamatusta valittujen kertomusten ja oman elämän avulla
- omien valintojen ja toiminnan pohtiminen eetteisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmasta
- myönteisen maailmankatsomuksen, luottamuksen elämään ja itsetunnon vahvistaminen
- ihmisoikeuksuusiin ja Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyvien arvojen ymmärtäminen

Vuosiluokka 6

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa paneudutaan ortodoksisen uskonopin lähteisiin ja peruskäsitteisiin. Keskeisiä sisältöjä ovat liturgisen elämän peruspiirteet, pyhät mysteeriot ja kirkolliset toimitukset arjessa ja juhlassa. Perehdytään Vanhan Testamentin kirjallisuuteen ortodoksisen opetuksen näkökulmasta sekä Jeesuksen elämävaiheisiin ja opetukseen evankeliumeissa sekä kirkkovuoden tapahtumissa. Opetuksessa tarkastellaan kirkon syntyä sekä Paavalin ja muiden apostolien toimintaa. Tutkitaan Suomen ortodoksisen kirkon tunnuspiirteitä, kirkkoa uskonnollisena rakennuksena, kirkkoarkkitehtuuria ja siihen liittyvää symboliikkaa. Opetuksessa otetaan huomioon kirkkomusiikki, kirkkotaide sekä ortodoksisuuden vaikutus ja näkyminen medioissa kotimaassa ja maailmalla.

- Raamattu ja sen merkitys opin lähteenä
- kirkkoisien opetuksia ja kristillisen opin muodostuminen
- liturgisen elämän peruspiirteet, mysteeriot
- ikonitaide, uskonnollisen kielen erityispiirteitä
- kirkon juhlat

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tarkastellaan mitä ovat pyhyys, juhlat ja erilaiset tavat, niiden arvostaminen sekä omassa että eri uskontojen kulttuureissa. Pohditaan ortodoksisen kirkon olemusta katolisena ja apostolisena, globaalina yhteisönä. Tutustutaan keskeisiin Euroopassa vaikuttaviin uskontoihin ja eurooppalaiseen uskontokarttaan. Perehdytään islamin ja juutalaisuuden yhteisiin piirteisiin ortodoksisen kristillisyyden kanssa. Tutkitaan koulun lähialueiden uskonnollisia yhteisöjä ja uskonnottomuutta elämänkatsomuksen muotona. Tutustutaan alustavasti ekumeniaan ja uskontodialogiin sekä ihmisoikeuksien ja uskonnon suhteeseen.

- Eurooopan eri uskontojen erityispiirteiden samankaltaisuus ja erilaisuus, uskonnottomuus
- kirkon olemus apostolisena ja katolisena yhteisönä

S3 Hyvä elämä

Keskeisinä sisältöinä opetuksessa ovat ortodoksisen kirkon opetus sekä Uuden Testamentin sanoma yksilön eettisten kysymysten ohjaajana ja tukijana omassa elämässä sekä vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Perehdytään Kymmeneen käskyyn ja pohditaan omia eettisiä valintoja ja niiden seurauksia sekä vaikutuksia itsetuntemuksen, elämäntaitojen ja myönteisen elämännäkemyksen muodostamiseen. Opetuksessa otetaan huomioon toisen ihmisen arvostaminen, huolenpito ympäristöstä ja luonnosta sekä elämän kunnioittaminen ja kestävä tulevaisuus. Pohditaan osallistuvaa globaalia vastuun kantamista kirkon ja yksilön elämässä. Tutustutaan alustavasti eri uskontojen eettisten opetusten yhteisiin piirteisiin sekä

eurooppalaisen ihmisoikeuskäsityksen ja kristillisten arvojen yhteisiin piirteisiin ja syvennetään käsitystä YK:n Lapsenoikeuksien sopimuksen merkityksestä.

- hyvä käyttäytyminen pyhäköissä ja erilaisissa uskonnollisia elementtejä sisältävisssa tilanteissa
- kunnioitus omaa ja toisen pyhää kohtaan
- keskeiset elämänkysymykset, tunteet ja arvot Raamatusta valittujen kertomusten ja oman elämän avulla
- omien valintojen ja toiminnan pohtiminen eetteisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmasta
- myönteisen maailmankatsomuksen, luottamuksen elämään ja itsetunnon vahvistaminen
- ihmisoikeuksuusiin ja Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyvien arvojen ymmärtäminen

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1	L1
T2	S1	L1, L2
T3	S1, S2	L2, L3, L4
T4	S1, S2, S3	L4, L5, L6
T5	S1, S2	L1, L2
T6	S2, S3	L2
T7	S1, S2, S3	L2, L5, L6
T8	S1, S2, S3	L7
T9	S2, S3	L2
T10	S2, S3	L1, L3, L6
T11	S1, S2, S3	L1, L4, L6, L7
T12	S3	L1

Vuosiluokan tavoitteet

T1 ohjata oppilasta perehtymään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeisiin oppeihin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen, uskonnon monilukutaito	Oppilas osaa nimetä opiskeltavan uskonnon lähteitä ja tekstejä sekä kuvata niiden keskeisiä sisältöjä.

- Raamattu ja sen merkitys opin lähteenä
- kirkkoisien opetuksia ja kristillisen opin muodostuminen
- liturgisen elämän peruspiirteet, mysteeriot
- ikonitaide, uskonnollisen kielen erityispiirteitä
- kirkon juhlat

T2 ohjata oppilas tutustumaan opiskeltavan uskonnon rituaaleihin ja tapoihin sekä pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen, uskonnon monilukutaito	Oppilas osaa kertoa esimerkkien avulla opiskeltavan uskonnon keskeisistä rituaaleista, tavoista ja pyhistä paikoista sekä kuvata niiden merkitystä.

- Raamattu ja sen merkitys opin lähteenä
- kirkkoisien opetuksia ja kristillisen opin muodostuminen
- liturgisen elämän peruspiirteet, mysteeriot
- ikonitaide, uskonnollisen kielen erityispiirteitä
- kirkon juhlat

T3 auttaa oppilasta tunnistamaan uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
T3 auttaa oppilasta tunnistamaan uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta	Oppilas osaa antaa esimerkkejä uskonnollisesta kielestä ja sen vertauskuvallisuudesta

- Raamattu ja sen merkitys opin lähteenä
- kirkkoisien opetuksia ja kristillisen opin muodostuminen
- liturgisen elämän peruspiirteet, mysteeriot
- ikonitaide, uskonnollisen kielen erityispiirteitä
- kirkon juhlat

- Eurooopan eri uskontojen erityispiirteiden samankaltaisuus ja erilaisuus, uskonnottomuus
- kirkon olemus apostolisena ja katolisena yhteisönä

T4 ohjata oppilasta etsimään, arvioimaan ja käyttämään uskontoa koskevaa tietoa erilaisista lähteistä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Oppimaan oppimisen taidot uskonnon opiskelussa	Oppilas osaa hakea tietoa useasta lähteestä. Oppilas harjoittelee arvioimaan löytämänsä tiedon luotettavuutta ja objektiivisuutta.

- Raamattu ja sen merkitys opin lähteenä
- kirkkoisien opetuksia ja kristillisen opin muodostuminen
- liturgisen elämän peruspiirteet, mysteeriot
- ikonitaide, uskonnollisen kielen erityispiirteitä
- kirkon juhlat

- hyvä käyttäytyminen pyhäköissä ja erilaisissa uskonnollisia elementtejä sisältävisssa tilanteissa
- kunnioitus omaa ja toisen pyhää kohtaan
- keskeiset elämänkysymykset, tunteet ja arvot Raamatusta valittujen kertomusten ja oman elämän avulla
- omien valintojen ja toiminnan pohtiminen eetteisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmasta
- myönteisen maailmankatsomuksen, luottamuksen elämään ja itsetunnon vahvistaminen
- ihmisoikeuksuusiin ja Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyvien arvojen ymmärtäminen

- Eurooopan eri uskontojen erityispiirteiden samankaltaisuus ja erilaisuus, uskonnottomuus
- kirkon olemus apostolisena ja katolisena yhteisönä

T5 opastaa oppilasta perehtymään Suomen ja Euroopan uskonnollisiin ja katsomuksellisiin juuriin ja nykytilaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa ja kulttuuria koskeva tieto	Oppilas tunnistaa uskontojen merkityksiä yhteiskuntien kehityksessä, kulttuurissa ja mediassa ja osaa antaa niistä esimerkkejä. Hän osaa kuvata suomalaisen ja eurooppalaisen uskonnollisuuden juuria pääpiirteissään.

- Raamattu ja sen merkitys opin lähteenä
- kirkkoisien opetuksia ja kristillisen opin muodostuminen
- liturgisen elämän peruspiirteet, mysteeriot
- ikonitaide, uskonnollisen kielen erityispiirteitä
- kirkon juhlat

- Eurooopan eri uskontojen erityispiirteiden samankaltaisuus ja erilaisuus, uskonnottomuus
- kirkon olemus apostolisena ja katolisena yhteisönä

T6 ohjata oppilas tutustumaan juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin ja niiden vaikutukseen ja historiaan Euroopassa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa ja kulttuuria koskeva tieto	Oppilas osaa kuvata juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin pääpiirteet sekä niiden keskinäiset suhteet.

- hyvä käyttäytyminen pyhäköissä ja erilaisissa uskonnollisia elementtejä sisältävisssa tilanteissa
- kunnioitus omaa ja toisen pyhää kohtaan
- keskeiset elämänkysymykset, tunteet ja arvot Raamatusta valittujen kertomusten ja oman elämän avulla
- omien valintojen ja toiminnan pohtiminen eetteisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmasta
- myönteisen maailmankatsomuksen, luottamuksen elämään ja itsetunnon vahvistaminen

- ihmisoikeuksuusiin ja Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyvien arvojen ymmärtäminen

- Eurooopan eri uskontojen erityispiirteiden samankaltaisuus ja erilaisuus, uskonnottomuus
- kirkon olemus apostolisena ja katolisena yhteisönä

T7 kannustaa oppilasta kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää sekä käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskonnon monilukutaito	Oppilas tietää, miten toimitaan ja pyrkii toimimaan asianmukaisesti ja kunnioittavasti erilaisissa uskonnollisissa tilanteissa ja paikoissa.

- hyvä käyttäytyminen pyhäköissä ja erilaisissa uskonnollisia elementtejä sisältävisssa tilanteissa
- kunnioitus omaa ja toisen pyhää kohtaan
- keskeiset elämänkysymykset, tunteet ja arvot Raamatusta valittujen kertomusten ja oman elämän avulla
- omien valintojen ja toiminnan pohtiminen eetteisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmasta
- myönteisen maailmankatsomuksen, luottamuksen elämään ja itsetunnon vahvistaminen
- ihmisoikeuksuusiin ja Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyvien arvojen ymmärtäminen

- Eurooopan eri uskontojen erityispiirteiden samankaltaisuus ja erilaisuus, uskonnottomuus
- kirkon olemus apostolisena ja katolisena yhteisönä

- Raamattu ja sen merkitys opin lähteenä
- kirkkoisien opetuksia ja kristillisen opin muodostuminen
- liturgisen elämän peruspiirteet, mysteeeriot
- ikonitaide, uskonnollisen kielen erityispiirteitä
- kirkon juhlat

T8 ohjata oppilas perehtymään opiskeltavan uskonnon eettisiin opetuksiin sekä eri uskontoja yhdistäviin eettisiin periaatteisiin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Etiikkaa koskeva tieto	Oppilas tunnistaa ja osaa nimetä opiskeltavan uskonnon eettisiä opetuksia sekä uskontoja ja katsomuksia yhdistäviä eettisiä periaatteita.

- hyvä käyttäytyminen pyhäköissä ja erilaisissa uskonnollisia elementtejä sisältävisssa tilanteissa
- kunnioitus omaa ja toisen pyhää kohtaan
- keskeiset elämänkysymykset, tunteet ja arvot Raamatusta valittujen kertomusten ja oman elämän avulla
- omien valintojen ja toiminnan pohtiminen eetteisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmasta

- myönteisen maailmankatsomuksen, luottamuksen elämään ja itsetunnon vahvistaminen
- ihmisoikeuksuusiin ja Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyvien arvojen ymmärtäminen

- Raamattu ja sen merkitys opin lähteenä
- kirkkoisien opetuksia ja kristillisen opin muodostuminen
- liturgisen elämän peruspiirteet, mysteeeriot
- ikonitaide, uskonnollisen kielen erityispiirteitä
- kirkon juhlat

- Eurooopan eri uskontojen erityispiirteiden samankaltaisuus ja erilaisuus, uskonnottomuus
- kirkon olemus apostolisena ja katolisena yhteisönä

T9 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisoikeuksiin ja erityisesti YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyviä arvoja yksilön ja yhteisön näkökulmasta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ihmisoikeusetiikka	Oppilas tietää YK:n Lapsen oikeuksien sopimuksen keskeisen sisällön ja osaa kertoa esimerkkejä ihmisoikeuksista.

- Eurooopan eri uskontojen erityispiirteiden samankaltaisuus ja erilaisuus, uskonnottomuus
- kirkon olemus apostolisena ja katolisena yhteisönä

- hyvä käyttäytyminen pyhäköissä ja erilaisissa uskonnollisia elementtejä sisältävisssa tilanteissa
- kunnioitus omaa ja toisen pyhää kohtaan
- keskeiset elämänkysymykset, tunteet ja arvot Raamatusta valittujen kertomusten ja oman elämän avulla
- omien valintojen ja toiminnan pohtiminen eetteisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmasta
- myönteisen maailmankatsomuksen, luottamuksen elämään ja itsetunnon vahvistaminen
- ihmisoikeuksuusiin ja Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyvien arvojen ymmärtäminen

T10 ohjata oppilasta arvioimaan tekemiään valintoja ja pohtimaan toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja eettisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmasta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Eettinen pohdinta	Oppilas osaa kertoa arjen esimerkkejä kestävän tulevaisuuden rakentamisesta. Hän osaa soveltaa opiskelemansa uskonnon eettisiä periaatteita omassa pohdinnassaan.

- Eurooopan eri uskontojen erityispiirteiden samankaltaisuus ja erilaisuus, uskonnottomuus
- kirkon olemus apostolisena ja katolisena yhteisönä

- hyvä käyttäytyminen pyhäköissä ja erilaisissa uskonnollisia elementtejä sisältävisssa tilanteissa
- kunnioitus omaa ja toisen pyhää kohtaan
- keskeiset elämänkysymykset, tunteet ja arvot Raamatusta valittujen kertomusten ja oman elämän avulla
- omien valintojen ja toiminnan pohtiminen eetteisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmasta
- myönteisen maailmankatsomuksen, luottamuksen elämään ja itsetunnon vahvistaminen
- ihmisoikeuksuusiin ja Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyvien arvojen ymmärtäminen

T11 luoda oppilaalle mahdollisuuksia keskustella eettisistä kysymyksistä, ilmaista rakentavasti ajatuksiaan ja tunteitaan sekä harjoitella perustelemaan omia näkemyksiään

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ajattelun ja vuorovaikutuksen taidot	Oppilas osallistuu yhteiseen keskusteluun, osaa kuunnella toisia ja ilmaista itseään.

- Raamattu ja sen merkitys opin lähteenä
- kirkkoisien opetuksia ja kristillisen opin muodostuminen
- liturgisen elämän peruspiirteet, mysteeeriot
- ikonitaide, uskonnollisen kielen erityispiirteitä
- kirkon juhlat

- Eurooopan eri uskontojen erityispiirteiden samankaltaisuus ja erilaisuus, uskonnottomuus
- kirkon olemus apostolisena ja katolisena yhteisönä

- hyvä käyttäytyminen pyhäköissä ja erilaisissa uskonnollisia elementtejä sisältävisssa tilanteissa
- kunnioitus omaa ja toisen pyhää kohtaan
- keskeiset elämänkysymykset, tunteet ja arvot Raamatusta valittujen kertomusten ja oman elämän avulla
- omien valintojen ja toiminnan pohtiminen eetteisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmasta
- myönteisen maailmankatsomuksen, luottamuksen elämään ja itsetunnon vahvistaminen
- ihmisoikeuksuusiin ja Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyvien arvojen ymmärtäminen

T12 auttaa ja tukea oppilasta muodostamaan ja vahvistamaan myönteistä maailmankatsomusta, itsetuntoa ja luottamusta elämään

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

- hyvä käyttäytyminen pyhäköissä ja erilaisissa uskonnollisia elementtejä sisältävisssa tilanteissa
- kunnioitus omaa ja toisen pyhää kohtaan

- keskeiset elämänkysymykset, tunteet ja arvot Raamatusta valittujen kertomusten ja oman elämän avulla
- omien valintojen ja toiminnan pohtiminen eetteisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmasta
- myönteisen maailmankatsomuksen, luottamuksen elämään ja itsetunnon vahvistaminen
- ihmisoikeuksuusiin ja Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyvien arvojen ymmärtäminen

34.6.7. Elämänkatsomustieto

Elämänkatsomustiedon tehtävä

Elämänkatsomustiedon opetuksen ydintehtävänä on edistää oppilaiden kykyä etsiä hyvää elämää. Elämänkatsomustiedossa ihmiset ymmärretään kulttuuriaan uusintavina ja luovina toimijoina, jotka kokevat ja tuottavat merkityksiä keskinäisessä toiminnassaan ja kanssakäymisissä ympäröivän maailman kanssa. Katsomuksia, inhimillisiä käytäntöjä ja niitä koskevia merkityksiä pidetään yksilöiden, yhteisöjen ja kulttuuriperinnön vuorovaikutuksen tuloksina. Elämänkatsomustiedossa painotetaan ihmisten kykyä vaikuttaa aktiivisesti omaan ajatteluunsa ja toimintaansa. Tämä koskee myös oppilaiden opiskelua ja oppimista. Siksi on keskeistä sovittaa opetukseen ja opiskeluun oppilaan oma ajattelu- ja kokemusmaailma.

Elämänkatsomustiedon opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden valmiuksia kasvaa itsenäiseksi, suvaitsevaiseksi, vastuulliseksi ja arvostelukykyiseksi yhteisönsä jäseneksi. Tavoitteena on täysivaltainen demokraattinen kansalaisuus globalisoituvassa ja nopeasti muuttuvassa maailmassa. Tämä edellyttää elämänkatsomustiedon opetukselta monipuolisen katsomuksellisen ja kulttuurisen yleissivistyksen kartuttamisen lisäksi eettisen ja kriittisen ajattelu- ja toimintakyvyn sekä oppimisen taitojen kehittämistä. Elämänkatsomustiedossa kriittinen ajattelu ymmärretään perusteita etsivänä, asiayhteydet hahmottavana ja tilannetajuisena sekä itseään korjaavana. Siihen liittyy avoin ja pohdiskeleva asenne.

Elämänkatsomustieto tukee laaja-alaisen osaamisen kehittymistä, erityisesti ajattelun ja oppimaan oppimisen taitoja, kulttuurisen osaamisen, vuorovaikutuksen ja ilmaisun taitoja, itsestä huolehtimista ja arjentaitoja sekä osallistumista, vaikuttamista ja vastuullisuutta.

Elämänkatsomustiedon tehtävä vuosiluokilla 3-6

Vuosiluokilla 3-6 *elämänkatsomustiedon opetuksen erityisenä tehtävänä on rohkaista ja tukea oppilaiden pyrkimystä rakentaa identiteettiään ja elämänkatsomustaan. Opetuksessa keskeistä on tukea oppilaiden eettisen ajattelun taitojen ja kulttuurisen osaamisen kehittymistä sekä kykyä ilmaista omia näkemyksiään ja niiden perusteita.*

- Vuosiluokilla 3-6 elämänkatsomustiedon opetuksen erityisenä tehtävänä on rohkaista ja tukea oppilaiden pyrkimystä rakentaa identiteettiään ja elämänkatsomustaan.

Elämänkatsomustiedon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Työtapojen valinnassa oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä on luoda turvallinen ja avoin psyykkinen ja sosiaalinen oppimisympäristö, jossa jokainen oppilas kokee tulevansa kuulluksi ja arvostetuksi. Työskentelyssä tuetaan oppimisen itsesäätelytaitojen kehittymistä. Fyysistä oppimisympäristöä kehitetään erilaiset oppimisen ja työskentelemisen tavat huomioon ottavaksi ja joustavasti muunneltavaksi. Yhteisiä, opettajan ohjaamia tutkimuskeskusteluja rikastetaan toiminnallisilla aktiviteeteilla, saduilla, kertomuksilla, leikeillä, musiikilla, kuvataiteella ja draamalla. Toiminnallisissa aktiviteeteissä otetaan huomioon elinympäristön digitalisoituminen.

- Työtapojen valinnassa oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä on luoda turvallinen ja avoin psyykkinen ja sosiaalinen oppimisympäristö, jossa jokainen oppilas kokee tulevansa kuulluksi ja arvostetuksi.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki elämänkatsomustiedossa vuosiluokilla 3-6

Oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä ohjauksen ja tuen järjestämisessä on vahvistaa oppilaan osallisuuden ja minäpystyvyyden kokemusta. Elämänkatsomustieto oppiaineena tukee oppilaan hyvinvointia, kehitystä ja oppimista tarjoamalla mahdollisuuksia ja käsitteellisiä välineitä tutkia, jäsentää ja rakentaa omaa katsomuksellista identiteettiä yhdessä muiden kanssa. Ohjausta ja tukea tarvitaan erityisesti vuorovaikutus- ja ajattelutaitojen kehittymiseen. Oppilaiden yksilöllisen tuen tarpeet sekä mahdollisuus syventymiseen ja yksilölliseen etenemiseen otetaan huomioon työtapojen ja sisältöjen valinnassa.

- Oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä ohjauksen ja tuen järjestämisessä on vahvistaa oppilaan osallisuuden ja minäpystyvyyden kokemusta.

Oppilaan oppimisen arviointi elämänkatsomustiedossa vuosiluokilla 3-6

Elämänkatsomustiedon opetuksessa oppimisen arviointi on ohjaavaa ja kannustavaa. Palautteella pyritään rohkaisemaan oppilasta perehtymään ja tutkimaan oppimisen kannalta keskeisiä lähteitä ja piirteitä sekä tekemään asioista omia tulkintoja. Arvioinnissa otetaan huomioon monimuotoiset kirjallisen ja suullisen tuottamisen tavat sekä muun tekemisen ja ilmaisumuotojen kautta osoitettu osaaminen. Tärkeää on niiden kautta osoitettu ilmaisu- ja perustelutaito. Yksityiskohtaisen muistamisen sijaan arvioinnissa kiinnitetään erityisesti huomiota tiedon soveltamiseen sekä ajattelun ja argumentaation kehittymiseen.

Elämänkatsomustiedon sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaan osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää elämänkatsomustiedon valtakunnallisia arviointikriteereitä.

- Elämänkatsomustiedon opetuksessa oppimisen arviointi on ohjaavaa ja kannustavaa.
- Yksityiskohtaisen muistamisen sijaan arvioinnissa kiinnitetään erityisesti huomiota tiedon soveltamiseen sekä ajattelun ja argumentaation kehittymiseen.
- Osaamisen tason (sanallinen arvio/arvosana) arviointi perustuu opetussuunitelman tavoitteisiin.
- 6.luokan osaamisen tason arvioinnissa käytetään valtakunnallisia arviointikriteereitä.

Vuosiluokka 3

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Kasvaminen hyvään elämään

Harjoitellaan toisen kohtaamista ja erilaisten näkökulmien arvostamista. Tutkitaan oikeudenmukaisuuden ilmenemistä jokapäiväisessä elämässä. Tutkitaan vapautta ja vastuuta, erityisesti ajattelun-, uskonnon- ja elämänkatsomuksen vapauden näkökulmista. Perehdytään arvon ja normin käsitteisiin. Pohditaan yhdenvertaisuutta, onnellisuutta ja hyvää elämää. Harjoitellaan oman näkemyksen erittelyä ja perustelemista suhteessa toisiin.

- vuorovaikutustaidot .
- oikea ja väärä, vapaus ja vastuu, arvo ja normi
- onnellisuus ja yhdenvertaisuus

S2 Erilaisia elämäntapoja

Tutkitaan eri näkökulmista omaa identiteettiä. Perehdytään suomalaiseen kulttuuriin ja kulttuurivähemmistöihin sekä erilaisiin elämän- ja maailmankatsomuksiin. Pohditaan esimerkiksi yhdenvertaisuuden, hyväksymisen, ymmärtämisen, tietämisen, uskomisen ja luulemisen merkityksiä. Perehdytään maailman kulttuuriperintöön ja sen arvokkuuteen. Harjoitellaan oman näkemyksen erittelyä ja perustelemista suhteessa eri kulttuureihin ja katsomuksiin.

- millainen minä olen
- suomalainen kulttuuri ja sen kulttuurivähemmistöt
- tietäminen, luuleminen ja uskominen, ymmärtäminen, hyväksyminen

S3 Yhteiselämän perusteita

Perehdytään ihmisten yhteiselämän perusteisiin tutkimalla esimerkiksi sopimuksen, lupauksen, oikeuden ja velvollisuuden, yhdenvertaisuuden, rauhan ja demokratian merkityksiä niin erilaisissa oppilaan elämään liittyvissä arkipäivän tilanteissa ja ympäristöissä kuin laajemminkin. Perehdytään lapsen oikeuksiin pohtien niiden toteutumista lähellä ja kaukana. Harjoitellaan tekojen eettistä arviointia niiden kontekstin, tarkoitusten ja seurausten näkökulmista. Harjoitellaan omien näkemysten erittelyä ja perustelemista suhteessa yhteiselämän vaatimuksiin.

- ihmisten yhteiselämä
- lasten oikeudet
- omien tekojen eettinen arviointi

S4 Luonto ja kestävä tulevaisuus

Perehdytään erilaisiin aikakäsityksiin ja tapoihin selittää maailmaa sekä pohditaan niiden vaikutusta ihmisten elämään ja niihin liittyviä erilaisia tietokäsityksiä. Tutkitaan erilaisia luontokäsityksiä, luonnon ja ihmisen tulevaisuutta sekä kestävää kehitystä. Harjoitellaan omien näkemysten erittelyä ja perustelemista suhteessa maailmankuvaan ja kestävään tulevaisuuteen.

- elämän monimuotoisuus ihmisten kesken ja luonnossa
- erilaisia aikakäsityksiä ja tapoja selittää maailmaa
- ihmisen ja luonnon vuorovaikutus

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3, S4	L1, L2, L3, L7
T2	S1, S2, S3, S4	L1, L4, L5
T3	S1, S2, S3	L1, L4
T4	S1, S2, S3	L3, L7
T5	S2, S3, S4	L2, L4, L5
T6	S1, S2, S3, S4	L1, L2
T7	S1, S2, S3, S4	L1, L2, L5
T8	S1, S2, S3	L2, L7
T9	S3	L2, L3
T10	S1, S2, S3, S4	L5, L6, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 luoda edellytyksiä oppilaan eettisten ajattelun taitojen kehittymiselle ja kannustaa oppilasta soveltamaan eettisiä periaatteita arjen tilanteisiin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Käsitteiden hallinta ja soveltaminen	Oppilas osaa selittää muutamia keskeisiä etiikan käsitteitä ja jäsentää niiden avulla joitakin elämässä kohtaamiaan eettisiä tilanteita.

- ihmisten yhteiselämä
- lasten oikeudet
- omien tekojen eettinen arviointi

- elämän monimuotoisuus ihmisten kesken ja luonnossa
- erilaisia aikakäsityksiä ja tapoja selittää maailmaa
- ihmisen ja luonnon vuorovaikutus

- millainen minä olen
- suomalainen kulttuuri ja sen kulttuurivähemmistöt
- tietäminen, luuleminen ja uskominen, ymmärtäminen, hyväksyminen

- vuorovaikutustaidot .
- oikea ja väärä, vapaus ja vastuu, arvo ja normi
- onnellisuus ja yhdenvertaisuus

T2 ohjata oppilasta tunnistamaan ja arvioimaan väitteitä ja niiden perusteluita

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Väitteiden ja perusteluiden tunnistaminen ja arviointi	Oppilas osaa löytää keskustelusta väitteitä ja niiden perusteluja sekä pohtia perusteluiden asiaankuuluvuutta

- vuorovaikutustaidot .
- oikea ja väärä, vapaus ja vastuu, arvo ja normi
- onnellisuus ja yhdenvertaisuus

- millainen minä olen
- suomalainen kulttuuri ja sen kulttuurivähemmistöt
- tietäminen, luuleminen ja uskominen, ymmärtäminen, hyväksyminen

- elämän monimuotoisuus ihmisten kesken ja luonnossa
- erilaisia aikakäsityksiä ja tapoja selittää maailmaa
- ihmisen ja luonnon vuorovaikutus

- ihmisten yhteiselämä

- lasten oikeudet
- omien tekojen eettinen arviointi

T3 edistää oppilaan kykyä oivaltaa asioiden välisiä suhteita ja kehittää ajatteluaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Päättelytaidot	Oppilas osaa tunnistaa virhepäättelyä ja korjata sen pohjalta omaa ajatteluaan

- millainen minä olen
- suomalainen kulttuuri ja sen kulttuurivähemmistöt
- tietäminen, luuleminen ja uskominen, ymmärtäminen, hyväksyminen

- ihmisten yhteiselämä
- lasten oikeudet
- omien tekojen eettinen arviointi

- vuorovaikutustaidot .
- oikea ja väärä, vapaus ja vastuu, arvo ja normi
- onnellisuus ja yhdenvertaisuus

T4 ohjata oppilasta kantamaan vastuuta itsestä, toisista ihmisistä ja luonnosta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vastuullisen toiminnan tunteminen	Oppilas osaa kuvata, mitä tarkoittaa itsestä, toisista ja luonnosta vastuun ottaminen sekä kertoa, mitä se tarkoittaa omassa toiminnassa

- ihmisten yhteiselämä
- lasten oikeudet
- omien tekojen eettinen arviointi

- vuorovaikutustaidot .
- oikea ja väärä, vapaus ja vastuu, arvo ja normi
- onnellisuus ja yhdenvertaisuus

- millainen minä olen
- suomalainen kulttuuri ja sen kulttuurivähemmistöt
- tietäminen, luuleminen ja uskominen, ymmärtäminen, hyväksyminen

T5 ohjata oppilas tutustumaan suomalaiseen, eurooppalaiseen ja maailman kulttuuriperintöön sekä hahmottamaan kulttuurista moninaisuutta ilmiönä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tietojen ja käsitteiden hallinta	Oppilas osaa nimetä ja selittää joitakin kulttuuriin liittyviä ilmiöitä suomalaisesta, eurooppalaisesta ja maailman kulttuuriperinnöstä. Oppilas osaa antaa esimerkkejä yhteisön tai yhteiskunnan kulttuurisesta moninaisuudesta

- millainen minä olen
- suomalainen kulttuuri ja sen kulttuurivähemmistöt
- tietäminen, luuleminen ja uskominen, ymmärtäminen, hyväksyminen

- elämän monimuotoisuus ihmisten kesken ja luonnossa
- erilaisia aikakäsityksiä ja tapoja selittää maailmaa
- ihmisen ja luonnon vuorovaikutus

- ihmisten yhteiselämä
- lasten oikeudet
- omien tekojen eettinen arviointi

T6 tukea oppilasta rakentamaan katsomuksellista ja kulttuurista yleissivistystään

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tietojen ja käsitteiden hallinta	Oppilas osaa nimetä joitakin katsomusten ja kulttuurien tärkeimpiä piirteitä.

- millainen minä olen
- suomalainen kulttuuri ja sen kulttuurivähemmistöt
- tietäminen, luuleminen ja uskominen, ymmärtäminen, hyväksyminen

- ihmisten yhteiselämä
- lasten oikeudet
- omien tekojen eettinen arviointi

- elämän monimuotoisuus ihmisten kesken ja luonnossa
- erilaisia aikakäsityksiä ja tapoja selittää maailmaa
- ihmisen ja luonnon vuorovaikutus

- vuorovaikutustaidot .
- oikea ja väärä, vapaus ja vastuu, arvo ja normi
- onnellisuus ja yhdenvertaisuus

T7 ohjata oppilasta suunnittelemaan ja arvioimaan omaa katsomuksellista oppimistaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Oppimaan oppimisen taidot	Oppilas osaa asettaa opiskeluun liittyviä tavoitteita, pyrkii toimimaan tavoitteiden suunnassa ja arvioi niiden toteutumista sekä yksin että ryhmässä.

- ihmisten yhteiselämä
- lasten oikeudet
- omien tekojen eettinen arviointi

- vuorovaikutustaidot .
- oikea ja väärä, vapaus ja vastuu, arvo ja normi
- onnellisuus ja yhdenvertaisuus

- elämän monimuotoisuus ihmisten kesken ja luonnossa
- erilaisia aikakäsityksiä ja tapoja selittää maailmaa
- ihmisen ja luonnon vuorovaikutus

- millainen minä olen
- suomalainen kulttuuri ja sen kulttuurivähemmistöt
- tietäminen, luuleminen ja uskominen, ymmärtäminen, hyväksyminen

T8 rohkaista oppilasta ilmaisemaan katsomustaan ja kuuntelemaan muiden katsomuksellisia kannanottoja

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutus-taidot ja toiminta ryhmän jäsenenä	Oppilas ilmaisee omaa katsomuksellista ajatteluaan rakentavasti ja osaa kuunnella toisten näkemyksiä ja kannanottoja.

- millainen minä olen
- suomalainen kulttuuri ja sen kulttuurivähemmistöt
- tietäminen, luuleminen ja uskominen, ymmärtäminen, hyväksyminen

- vuorovaikutustaidot .
- oikea ja väärä, vapaus ja vastuu, arvo ja normi
- onnellisuus ja yhdenvertaisuus

- ihmisten yhteiselämä
- lasten oikeudet
- omien tekojen eettinen arviointi

T9 ohjata oppilas tuntemaan YK:n yleismaailmalliseen ihmisoikeuksien julistukseen perustuvaa ihmisoikeusetiikkaa, erityisesti lapsen oikeuksia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ihmisoikeusetiikka	Oppilas tietää YK:n yleismaailmallisen ihmisoikeuksien julistuksen keskeisen sisällön ja osaa kertoa esimerkkejä lapsen oikeuksista.

- ihmisten yhteiselämä
- lasten oikeudet
- omien tekojen eettinen arviointi

T10 rohkaista oppilasta toimimaan aloitteellisesti ja vastuullisesti omassa ympäristössään

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vaikuttamisen keinojen tunteminen	Oppilas osaa etsiä ja kuvata joitakin vastuullisen vaikuttamisen keinoja.

- elämän monimuotoisuus ihmisten kesken ja luonnossa
- erilaisia aikakäsityksiä ja tapoja selittää maailmaa
- ihmisen ja luonnon vuorovaikutus

- millainen minä olen
- suomalainen kulttuuri ja sen kulttuurivähemmistöt
- tietäminen, luuleminen ja uskominen, ymmärtäminen, hyväksyminen

- ihmisten yhteiselämä
- lasten oikeudet
- omien tekojen eettinen arviointi

- vuorovaikutustaidot .
- oikea ja väärä, vapaus ja vastuu, arvo ja normi
- onnellisuus ja yhdenvertaisuus

Vuosiluokka 4

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Kasvaminen hyvään elämään

Harjoitellaan toisen kohtaamista ja erilaisten näkökulmien arvostamista. Tutkitaan oikeudenmukaisuuden ilmenemistä jokapäiväisessä elämässä. Tutkitaan vapautta ja vastuuta, erityisesti ajattelun-, uskonnon- ja elämänkatsomuksen vapauden näkökulmista. Perehdytään arvon ja normin käsitteisiin. Pohditaan yhdenvertaisuutta, onnellisuutta ja hyvää elämää. Harjoitellaan oman näkemyksen erittelyä ja perustelemista suhteessa toisiin.

- vuorovaikutustaidot .
- oikea ja väärä, vapaus ja vastuu, arvo ja normi
- onnellisuus ja yhdenvertaisuus

S2 Erilaisia elämäntapoja

Tutkitaan eri näkökulmista omaa identiteettiä. Perehdytään suomalaiseen kulttuuriin ja kulttuurivähemmistöihin sekä erilaisiin elämän- ja maailmankatsomuksiin. Pohditaan esimerkiksi yhdenvertaisuuden, hyväksymisen, ymmärtämisen, tietämisen, uskomisen ja luulemisen merkityksiä. Perehdytään maailman kulttuuriperintöön ja sen arvokkuuteen. Harjoitellaan oman näkemyksen erittelyä ja perustelemista suhteessa eri kulttuureihin ja katsomuksiin.

- millainen minä olen
- suomalainen kulttuuri ja sen kulttuurivähemmistöt
- tietäminen, luuleminen ja uskominen, ymmärtäminen, hyväksyminen

S3 Yhteiselämän perusteita

Perehdytään ihmisten yhteiselämän perusteisiin tutkimalla esimerkiksi sopimuksen, lupauksen, oikeuden ja velvollisuuden, yhdenvertaisuuden, rauhan ja demokratian merkityksiä niin erilaisissa oppilaan elämään liittyvissä arkipäivän tilanteissa ja ympäristöissä kuin laajemminkin. Perehdytään lapsen oikeuksiin pohtien niiden toteutumista lähellä ja kaukana. Harjoitellaan tekojen eettistä arviointia niiden kontekstin, tarkoitusten ja seurausten näkökulmista. Harjoitellaan omien näkemysten erittelyä ja perustelemista suhteessa yhteiselämän vaatimuksiin.

- ihmisten yhteiselämä
- lasten oikeudet
- omien tekojen eettinen arviointi

S4 Luonto ja kestävä tulevaisuus

Perehdytään erilaisiin aikakäsityksiin ja tapoihin selittää maailmaa sekä pohditaan niiden vaikutusta ihmisten elämään ja niihin liittyviä erilaisia tietokäsityksiä. Tutkitaan erilaisia luontokäsityksiä, luonnon ja ihmisen tulevaisuutta sekä kestävää kehitystä. Harjoitellaan omien näkemysten erittelyä ja perustelemista suhteessa maailmankuvaan ja kestävään tulevaisuuteen.

- elämän monimuotoisuus ihmisten kesken ja luonnossa
- erilaisia aikakäsityksiä ja tapoja selittää maailmaa
- ihmisen ja luonnon vuorovaikutus

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3, S4	L1, L2, L3, L7
T2	S1, S2, S3, S4	L1, L4, L5
T3	S1, S2, S3	L1, L4
T4	S1, S2, S3	L3, L7
T5	S2, S3, S4	L2, L4, L5
T6	S1, S2, S3, S4	L1, L2
T7	S1, S2, S3, S4	L1, L2, L5
T8	S1, S2, S3	L2, L7
T9	S3	L2, L3
T10	S1, S2, S3, S4	L5, L6, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 luoda edellytyksiä oppilaan eettisten ajattelun taitojen kehittymiselle ja kannustaa oppilasta soveltamaan eettisiä periaatteita arjen tilanteisiin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Käsitteiden hallinta ja soveltaminen	Oppilas osaa selittää muutamia keskeisiä etiikan käsitteitä ja jäsentää niiden avulla joitakin elämässä kohtaamiaan eettisiä tilanteita.

- elämän monimuotoisuus ihmisten kesken ja luonnossa
- erilaisia aikakäsityksiä ja tapoja selittää maailmaa
- ihmisen ja luonnon vuorovaikutus

- vuorovaikutustaidot .
- oikea ja väärä, vapaus ja vastuu, arvo ja normi
- onnellisuus ja yhdenvertaisuus

- millainen minä olen
- suomalainen kulttuuri ja sen kulttuurivähemmistöt
- tietäminen, luuleminen ja uskominen, ymmärtäminen, hyväksyminen

- ihmisten yhteiselämä
- lasten oikeudet
- omien tekojen eettinen arviointi

T2 ohjata oppilasta tunnistamaan ja arvioimaan väitteitä ja niiden perusteluita

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Väitteiden ja perusteluiden tunnistaminen ja arviointi	Oppilas osaa löytää keskustelusta väitteitä ja niiden perusteluja sekä pohtia perusteluiden asiaankuuluvuutta

- vuorovaikutustaidot .
- oikea ja väärä, vapaus ja vastuu, arvo ja normi
- onnellisuus ja yhdenvertaisuus

- elämän monimuotoisuus ihmisten kesken ja luonnossa
- erilaisia aikakäsityksiä ja tapoja selittää maailmaa
- ihmisen ja luonnon vuorovaikutus

- millainen minä olen
- suomalainen kulttuuri ja sen kulttuurivähemmistöt
- tietäminen, luuleminen ja uskominen, ymmärtäminen, hyväksyminen

- ihmisten yhteiselämä

- lasten oikeudet
- omien tekojen eettinen arviointi

T3 edistää oppilaan kykyä oivaltaa asioiden välisiä suhteita ja kehittää ajatteluaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Päättelytaidot	Oppilas osaa tunnistaa virhepäättelyä ja korjata sen pohjalta omaa ajatteluaan

- vuorovaikutustaidot .
- oikea ja väärä, vapaus ja vastuu, arvo ja normi
- onnellisuus ja yhdenvertaisuus

- millainen minä olen
- suomalainen kulttuuri ja sen kulttuurivähemmistöt
- tietäminen, luuleminen ja uskominen, ymmärtäminen, hyväksyminen

- ihmisten yhteiselämä
- lasten oikeudet
- omien tekojen eettinen arviointi

T4 ohjata oppilasta kantamaan vastuuta itsestä, toisista ihmisistä ja luonnosta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vastuullisen toiminnan tunteminen	Oppilas osaa kuvata, mitä tarkoittaa itsestä, toisista ja luonnosta vastuun ottaminen sekä kertoa, mitä se tarkoittaa omassa toiminnassa

- ihmisten yhteiselämä
- lasten oikeudet
- omien tekojen eettinen arviointi

- millainen minä olen
- suomalainen kulttuuri ja sen kulttuurivähemmistöt
- tietäminen, luuleminen ja uskominen, ymmärtäminen, hyväksyminen

- vuorovaikutustaidot .
- oikea ja väärä, vapaus ja vastuu, arvo ja normi
- onnellisuus ja yhdenvertaisuus

T5 ohjata oppilas tutustumaan suomalaiseen, eurooppalaiseen ja maailman kulttuuriperintöön sekä hahmottamaan kulttuurista moninaisuutta ilmiönä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tietojen ja käsitteiden hallinta	Oppilas osaa nimetä ja selittää joitakin kulttuuriin liittyviä ilmiöitä suomalaisesta, eurooppalaisesta ja maailman kulttuuriperinnöstä. Oppilas osaa antaa esimerkkejä yhteisön tai yhteiskunnan kulttuurisesta moninaisuudesta

- millainen minä olen
- suomalainen kulttuuri ja sen kulttuurivähemmistöt
- tietäminen, luuleminen ja uskominen, ymmärtäminen, hyväksyminen

- elämän monimuotoisuus ihmisten kesken ja luonnossa
- erilaisia aikakäsityksiä ja tapoja selittää maailmaa
- ihmisen ja luonnon vuorovaikutus

- ihmisten yhteiselämä
- lasten oikeudet
- omien tekojen eettinen arviointi

T6 tukea oppilasta rakentamaan katsomuksellista ja kulttuurista yleissivistystään

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tietojen ja käsitteiden hallinta	Oppilas osaa nimetä joitakin katsomusten ja kulttuurien tärkeimpiä piirteitä.

- ihmisten yhteiselämä
- lasten oikeudet
- omien tekojen eettinen arviointi

- millainen minä olen
- suomalainen kulttuuri ja sen kulttuurivähemmistöt
- tietäminen, luuleminen ja uskominen, ymmärtäminen, hyväksyminen

- vuorovaikutustaidot .
- oikea ja väärä, vapaus ja vastuu, arvo ja normi
- onnellisuus ja yhdenvertaisuus

- elämän monimuotoisuus ihmisten kesken ja luonnossa
- erilaisia aikakäsityksiä ja tapoja selittää maailmaa
- ihmisen ja luonnon vuorovaikutus

T7 ohjata oppilasta suunnittelemaan ja arvioimaan omaa katsomuksellista oppimistaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Oppimaan oppimisen taidot	Oppilas osaa asettaa opiskeluun liittyviä tavoitteita, pyrkii toimimaan tavoitteiden suunnassa ja arvioi niiden toteutumista sekä yksin että ryhmässä.

- ihmisten yhteiselämä
- lasten oikeudet
- omien tekojen eettinen arviointi

- millainen minä olen
- suomalainen kulttuuri ja sen kulttuurivähemmistöt
- tietäminen, luuleminen ja uskominen, ymmärtäminen, hyväksyminen

- vuorovaikutustaidot .
- oikea ja väärä, vapaus ja vastuu, arvo ja normi
- onnellisuus ja yhdenvertaisuus

- elämän monimuotoisuus ihmisten kesken ja luonnossa
- erilaisia aikakäsityksiä ja tapoja selittää maailmaa
- ihmisen ja luonnon vuorovaikutus

T8 rohkaista oppilasta ilmaisemaan katsomustaan ja kuuntelemaan muiden katsomuksellisia kannanottoja

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutus-taidot ja toiminta ryhmän jäsenenä	Oppilas ilmaisee omaa katsomuksellista ajatteluaan rakentavasti ja osaa kuunnella toisten näkemyksiä ja kannanottoja.

- millainen minä olen
- suomalainen kulttuuri ja sen kulttuurivähemmistöt
- tietäminen, luuleminen ja uskominen, ymmärtäminen, hyväksyminen

- ihmisten yhteiselämä
- lasten oikeudet
- omien tekojen eettinen arviointi

- vuorovaikutustaidot .
- oikea ja väärä, vapaus ja vastuu, arvo ja normi
- onnellisuus ja yhdenvertaisuus

T9 ohjata oppilas tuntemaan YK:n yleismaailmalliseen ihmisoikeuksien julistukseen perustuvaa ihmisoikeusetiikkaa, erityisesti lapsen oikeuksia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ihmisoikeusetiikka	Oppilas tietää YK:n yleismaailmallisen ihmisoikeuksien julistuksen keskeisen sisällön ja osaa kertoa esimerkkejä lapsen oikeuksista.

- ihmisten yhteiselämä
- lasten oikeudet
- omien tekojen eettinen arviointi

T10 rohkaista oppilasta toimimaan aloitteellisesti ja vastuullisesti omassa ympäristössään

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vaikuttamisen keinojen tunteminen	Oppilas osaa etsiä ja kuvata joitakin vastuullisen vaikuttamisen keinoja.

- elämän monimuotoisuus ihmisten kesken ja luonnossa
- erilaisia aikakäsityksiä ja tapoja selittää maailmaa
- ihmisen ja luonnon vuorovaikutus

- ihmisten yhteiselämä
- lasten oikeudet
- omien tekojen eettinen arviointi

- millainen minä olen
- suomalainen kulttuuri ja sen kulttuurivähemmistöt
- tietäminen, luuleminen ja uskominen, ymmärtäminen, hyväksyminen

- vuorovaikutustaidot .
- oikea ja väärä, vapaus ja vastuu, arvo ja normi
- onnellisuus ja yhdenvertaisuus

Vuosiluokka 5

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Kasvaminen hyvään elämään

Harjoitellaan toisen kohtaamista ja erilaisten näkökulmien arvostamista. Tutkitaan oikeudenmukaisuuden ilmenemistä jokapäiväisessä elämässä. Tutkitaan vapautta ja vastuuta, erityisesti ajattelun-, uskonnon- ja elämänkatsomuksen vapauden näkökulmista. Perehdytään arvon ja normin käsitteisiin. Pohditaan yhdenvertaisuutta, onnellisuutta ja hyvää elämää. Harjoitellaan oman näkemyksen erittelyä ja perustelemista suhteessa toisiin.

- vuorovaikutustaidot; oman näkemyksen eritteleminen ja perusteleminen
- ajattelun, uskonnon ja elämänkatsomuksen vapaus ja vastuu
- onnellisuus, yhdenvertaisuus ja hyvä elämä
- elämänkatsomus, uskomus, luulo, tieto ja ymmärrys

S2 Erilaisia elämäntapoja

Tutkitaan eri näkökulmista omaa identiteettiä. Perehdytään suomalaiseen kulttuuriin ja kulttuurivähemmistöihin sekä erilaisiin elämän- ja maailmankatsomuksiin. Pohditaan esimerkiksi yhdenvertaisuuden, hyväksymisen, ymmärtämisen, tietämisen, uskomisen ja luulemisen merkityksiä. Perehdytään maailman kulttuuriperintöön ja sen arvokkuuteen. Harjoitellaan oman näkemyksen erittelyä ja perustelemista suhteessa eri kulttuureihin ja katsomuksiin.

- identiteettini
- suomalainen kulttuuri ja sen kulttuurivähemmistöt
- tietäminen, luuleminen ja uskominen, ymmärtäminen, hyväksyminen
- maailman kulttuuriperintö
- erilaisia elämän- ja maailmankatsomuksia

S3 Yhteiselämän perusteita

Perehdytään ihmisten yhteiselämän perusteisiin tutkimalla esimerkiksi sopimuksen, lupauksen, oikeuden ja velvollisuuden, yhdenvertaisuuden, rauhan ja demokratian merkityksiä niin erilaisissa oppilaan elämään liittyvissä arkipäivän tilanteissa ja ympäristöissä kuin laajemminkin. Perehdytään lapsen oikeuksiin pohtien niiden toteutumista lähellä ja kaukana. Harjoitellaan tekojen eettistä arviointia niiden kontekstin, tarkoitusten ja seurausten näkökulmista. Harjoitellaan omien näkemysten erittelyä ja perustelemista suhteessa yhteiselämän vaatimuksiin.

- ihmisten yhteiselämän näkökulmia
- lasten oikeudet maailmassa
- omien tekojen eettinen arviointi

S4 Luonto ja kestävä tulevaisuus

Perehdytään erilaisiin aikakäsityksiin ja tapoihin selittää maailmaa sekä pohditaan niiden vaikutusta ihmisten elämään ja niihin liittyviä erilaisia tietokäsityksiä. Tutkitaan erilaisia luontokäsityksiä, luonnon ja ihmisen tulevaisuutta sekä kestävää kehitystä. Harjoitellaan omien näkemysten erittelyä ja perustelemista suhteessa maailmankuvaan ja kestävään tulevaisuuteen.

- elämän monimuotoisuus ihmisten kesken ja luonnossa
- erilaisia aikakäsityksiä ja tapoja selittää maailmaa
- ihmisen ja luonnon vuorovaikutus

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3, S4	L1, L2, L3, L7
T2	S1, S2, S3, S4	L1, L4, L5
T3	S1, S2, S3	L1, L4
T4	S1, S2, S3	L3, L7
T5	S2, S3, S4	L2, L4, L5
T6	S1, S2, S3, S4	L1, L2
T7	S1, S2, S3, S4	L1, L2, L5
T8	S1, S2, S3	L2, L7
T9	S3	L2, L3
T10	S1, S2, S3, S4	L5, L6, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 luoda edellytyksiä oppilaan eettisten ajattelun taitojen kehittymiselle ja kannustaa oppilasta soveltamaan eettisiä periaatteita arjen tilanteisiin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Käsitteiden hallinta ja soveltaminen	Oppilas osaa selittää muutamia keskeisiä etiikan käsitteitä ja jäsentää niiden avulla joitakin elämässä kohtaamiaan eettisiä tilanteita.

- ihmisten yhteiselämän näkökulmia
- lasten oikeudet maailmassa
- omien tekojen eettinen arviointi

- elämän monimuotoisuus ihmisten kesken ja luonnossa
- erilaisia aikakäsityksiä ja tapoja selittää maailmaa
- ihmisen ja luonnon vuorovaikutus

- vuorovaikutustaidot; oman näkemyksen eritteleminen ja perusteleminen
- ajattelun, uskonnon ja elämänkatsomuksen vapaus ja vastuu
- onnellisuus, yhdenvertaisuus ja hyvä elämä
- elämänkatsomus, uskomus, luulo, tieto ja ymmärrys

- identiteettini
- suomalainen kulttuuri ja sen kulttuurivähemmistöt
- tietäminen, luuleminen ja uskominen, ymmärtäminen, hyväksyminen
- maailman kulttuuriperintö
- erilaisia elämän- ja maailmankatsomuksia

T2 ohjata oppilasta tunnistamaan ja arvioimaan väitteitä ja niiden perusteluita

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Väitteiden ja perusteluiden tunnistaminen ja arviointi	Oppilas osaa löytää keskustelusta väitteitä ja niiden perusteluja sekä pohtia perusteluiden asiaankuuluvuutta

- ihmisten yhteiselämän näkökulmia
- lasten oikeudet maailmassa
- omien tekojen eettinen arviointi

- vuorovaikutustaidot; oman näkemyksen eritteleminen ja perusteleminen
- ajattelun, uskonnon ja elämänkatsomuksen vapaus ja vastuu
- onnellisuus, yhdenvertaisuus ja hyvä elämä
- elämänkatsomus, uskomus, luulo, tieto ja ymmärrys

- identiteettini
- suomalainen kulttuuri ja sen kulttuurivähemmistöt
- tietäminen, luuleminen ja uskominen, ymmärtäminen, hyväksyminen
- maailman kulttuuriperintö
- erilaisia elämän- ja maailmankatsomuksia

- elämän monimuotoisuus ihmisten kesken ja luonnossa
- erilaisia aikakäsityksiä ja tapoja selittää maailmaa
- ihmisen ja luonnon vuorovaikutus

T3 edistää oppilaan kykyä oivaltaa asioiden välisiä suhteita ja kehittää ajatteluaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Päättelytaidot	Oppilas osaa tunnistaa virhepäättelyä ja korjata sen pohjalta omaa ajatteluaan

- vuorovaikutustaidot; oman näkemyksen eritteleminen ja perusteleminen
- ajattelun, uskonnon ja elämänkatsomuksen vapaus ja vastuu
- onnellisuus, yhdenvertaisuus ja hyvä elämä
- elämänkatsomus, uskomus, luulo, tieto ja ymmärrys

- identiteettini
- suomalainen kulttuuri ja sen kulttuurivähemmistöt
- tietäminen, luuleminen ja uskominen, ymmärtäminen, hyväksyminen
- maailman kulttuuriperintö
- erilaisia elämän- ja maailmankatsomuksia

- ihmisten yhteiselämän näkökulmia
- lasten oikeudet maailmassa
- omien tekojen eettinen arviointi

T4 ohjata oppilasta kantamaan vastuuta itsestä, toisista ihmisistä ja luonnosta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vastuullisen toiminnan tunteminen	Oppilas osaa kuvata, mitä tarkoittaa itsestä, toisista ja luonnosta vastuun ottaminen sekä kertoa, mitä se tarkoittaa omassa toiminnassa

- vuorovaikutustaidot; oman näkemyksen eritteleminen ja perusteleminen
- ajattelun, uskonnon ja elämänkatsomuksen vapaus ja vastuu
- onnellisuus, yhdenvertaisuus ja hyvä elämä
- elämänkatsomus, uskomus, luulo, tieto ja ymmärrys

- identiteettini
- suomalainen kulttuuri ja sen kulttuurivähemmistöt
- tietäminen, luuleminen ja uskominen, ymmärtäminen, hyväksyminen
- maailman kulttuuriperintö
- erilaisia elämän- ja maailmankatsomuksia

- ihmisten yhteiselämän näkökulmia
- lasten oikeudet maailmassa
- omien tekojen eettinen arviointi

T5 ohjata oppilas tutustumaan suomalaiseen, eurooppalaiseen ja maailman kulttuuriperintöön sekä hahmottamaan kulttuurista moninaisuutta ilmiönä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tietojen ja käsitteiden hallinta	Oppilas osaa nimetä ja selittää joitakin kulttuuriin liittyviä ilmiöitä suomalaisesta, eurooppalaisesta ja maailman kulttuuriperinnöstä. Oppilas osaa antaa esimerkkejä yhteisön tai yhteiskunnan kulttuurisesta moninaisuudesta

- ihmisten yhteiselämän näkökulmia
- lasten oikeudet maailmassa
- omien tekojen eettinen arviointi

- identiteettini
- suomalainen kulttuuri ja sen kulttuurivähemmistöt
- tietäminen, luuleminen ja uskominen, ymmärtäminen, hyväksyminen
- maailman kulttuuriperintö
- erilaisia elämän- ja maailmankatsomuksia

- elämän monimuotoisuus ihmisten kesken ja luonnossa
- erilaisia aikakäsityksiä ja tapoja selittää maailmaa
- ihmisen ja luonnon vuorovaikutus

T6 tukea oppilasta rakentamaan katsomuksellista ja kulttuurista yleissivistystään

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tietojen ja käsitteiden hallinta	Oppilas osaa nimetä joitakin katsomusten ja kulttuurien tärkeimpiä piirteitä.

- vuorovaikutustaidot; oman näkemyksen eritteleminen ja perusteleminen
- ajattelun, uskonnon ja elämänkatsomuksen vapaus ja vastuu
- onnellisuus, yhdenvertaisuus ja hyvä elämä
- elämänkatsomus, uskomus, luulo, tieto ja ymmärrys

- ihmisten yhteiselämän näkökulmia
- lasten oikeudet maailmassa
- omien tekojen eettinen arviointi

- elämän monimuotoisuus ihmisten kesken ja luonnossa
- erilaisia aikakäsityksiä ja tapoja selittää maailmaa
- ihmisen ja luonnon vuorovaikutus

- identiteettini
- suomalainen kulttuuri ja sen kulttuurivähemmistöt
- tietäminen, luuleminen ja uskominen, ymmärtäminen, hyväksyminen
- maailman kulttuuriperintö
- erilaisia elämän- ja maailmankatsomuksia

T7 ohjata oppilasta suunnittelemaan ja arvioimaan omaa katsomuksellista oppimistaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Oppimaan oppimisen taidot	Oppilas osaa asettaa opiskeluun liittyviä tavoitteita, pyrkii toimimaan tavoitteiden suunnassa ja arvioi niiden toteutumista sekä yksin että ryhmässä.

- elämän monimuotoisuus ihmisten kesken ja luonnossa
- erilaisia aikakäsityksiä ja tapoja selittää maailmaa
- ihmisen ja luonnon vuorovaikutus

- identiteettini
- suomalainen kulttuuri ja sen kulttuurivähemmistöt
- tietäminen, luuleminen ja uskominen, ymmärtäminen, hyväksyminen
- maailman kulttuuriperintö
- erilaisia elämän- ja maailmankatsomuksia

- ihmisten yhteiselämän näkökulmia
- lasten oikeudet maailmassa
- omien tekojen eettinen arviointi

- vuorovaikutustaidot; oman näkemyksen eritteleminen ja perusteleminen
- ajattelun, uskonnon ja elämänkatsomuksen vapaus ja vastuu
- onnellisuus, yhdenvertaisuus ja hyvä elämä
- elämänkatsomus, uskomus, luulo, tieto ja ymmärrys

T8 rohkaista oppilasta ilmaisemaan katsomustaan ja kuuntelemaan muiden katsomuksellisia kannanottoja

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutus-taidot ja toiminta ryhmän jäsenenä	Oppilas ilmaisee omaa katsomuksellista ajatteluaan rakentavasti ja osaa kuunnella toisten näkemyksiä ja kannanottoja.

- vuorovaikutustaidot; oman näkemyksen eritteleminen ja perusteleminen
- ajattelun, uskonnon ja elämänkatsomuksen vapaus ja vastuu
- onnellisuus, yhdenvertaisuus ja hyvä elämä
- elämänkatsomus, uskomus, luulo, tieto ja ymmärrys

- identiteettini
- suomalainen kulttuuri ja sen kulttuurivähemmistöt
- tietäminen, luuleminen ja uskominen, ymmärtäminen, hyväksyminen
- maailman kulttuuriperintö
- erilaisia elämän- ja maailmankatsomuksia

- ihmisten yhteiselämän näkökulmia
- lasten oikeudet maailmassa
- omien tekojen eettinen arviointi

T9 ohjata oppilas tuntemaan YK:n yleismaailmalliseen ihmisoikeuksien julistukseen perustuvaa ihmisoikeusetiikkaa, erityisesti lapsen oikeuksia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ihmisoikeusetiikka	Oppilas tietää YK:n yleismaailmallisen ihmisoikeuksien julistuksen keskeisen sisällön ja osaa kertoa esimerkkejä lapsen oikeuksista.

- ihmisten yhteiselämän näkökulmia
- lasten oikeudet maailmassa
- omien tekojen eettinen arviointi

T10 rohkaista oppilasta toimimaan aloitteellisesti ja vastuullisesti omassa ympäristössään

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vaikuttamisen keinojen tunteminen	Oppilas osaa etsiä ja kuvata joitakin vastuullisen vaikuttamisen keinoja.

- identiteettini
- suomalainen kulttuuri ja sen kulttuurivähemmistöt
- tietäminen, luuleminen ja uskominen, ymmärtäminen, hyväksyminen
- maailman kulttuuriperintö
- erilaisia elämän- ja maailmankatsomuksia

- elämän monimuotoisuus ihmisten kesken ja luonnossa
- erilaisia aikakäsityksiä ja tapoja selittää maailmaa
- ihmisen ja luonnon vuorovaikutus

- vuorovaikutustaidot; oman näkemyksen eritteleminen ja perusteleminen
- ajattelun, uskonnon ja elämänkatsomuksen vapaus ja vastuu
- onnellisuus, yhdenvertaisuus ja hyvä elämä
- elämänkatsomus, uskomus, luulo, tieto ja ymmärrys

- ihmisten yhteiselämän näkökulmia
- lasten oikeudet maailmassa
- omien tekojen eettinen arviointi

Vuosiluokka 6

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Kasvaminen hyvään elämään

Harjoitellaan toisen kohtaamista ja erilaisten näkökulmien arvostamista. Tutkitaan oikeudenmukaisuuden ilmenemistä jokapäiväisessä elämässä. Tutkitaan vapautta ja vastuuta, erityisesti ajattelun-, uskonnon- ja elämänkatsomuksen vapauden näkökulmista. Perehdytään arvon ja normin käsitteisiin. Pohditaan yhdenvertaisuutta, onnellisuutta ja hyvää elämää. Harjoitellaan oman näkemyksen erittelyä ja perustelemista suhteessa toisiin.

- vuorovaikutustaidot; oman näkemyksen eritteleminen ja perusteleminen
- ajattelun, uskonnon ja elämänkatsomuksen vapaus ja vastuu
- onnellisuus, yhdenvertaisuus ja hyvä elämä
- elämänkatsomus, uskomus, luulo, tieto ja ymmärrys

S2 Erilaisia elämäntapoja

Tutkitaan eri näkökulmista omaa identiteettiä. Perehdytään suomalaiseen kulttuuriin ja kulttuurivähemmistöihin sekä erilaisiin elämän- ja maailmankatsomuksiin. Pohditaan esimerkiksi yhdenvertaisuuden, hyväksymisen, ymmärtämisen, tietämisen, uskomisen ja luulemisen merkityksiä. Perehdytään maailman kulttuuriperintöön ja sen arvokkuuteen. Harjoitellaan oman näkemyksen erittelyä ja perustelemista suhteessa eri kulttuureihin ja katsomuksiin.

- identiteettini
- suomalainen kulttuuri ja sen kulttuurivähemmistöt
- tietäminen, luuleminen ja uskominen, ymmärtäminen, hyväksyminen
- maailman kulttuuriperintö
- erilaisia elämän- ja maailmankatsomuksia

S3 Yhteiselämän perusteita

Perehdytään ihmisten yhteiselämän perusteisiin tutkimalla esimerkiksi sopimuksen, lupauksen, oikeuden ja velvollisuuden, yhdenvertaisuuden, rauhan ja demokratian merkityksiä niin

erilaisissa oppilaan elämään liittyvissä arkipäivän tilanteissa ja ympäristöissä kuin laajemminkin. Perehdytään lapsen oikeuksiin pohtien niiden toteutumista lähellä ja kaukana. Harjoitellaan tekojen eettistä arviointia niiden kontekstin, tarkoitusten ja seurausten näkökulmista. Harjoitellaan omien näkemysten erittelyä ja perustelemista suhteessa yhteiselämän vaatimuksiin.

- ihmisten yhteiselämän näkökulmia
- lasten oikeudet maailmassa
- omien tekojen eettinen arviointi

S4 Luonto ja kestävä tulevaisuus

Perehdytään erilaisiin aikakäsityksiin ja tapoihin selittää maailmaa sekä pohditaan niiden vaikutusta ihmisten elämään ja niihin liittyviä erilaisia tietokäsityksiä. Tutkitaan erilaisia luontokäsityksiä, luonnon ja ihmisen tulevaisuutta sekä kestävää kehitystä. Harjoitellaan omien näkemysten erittelyä ja perustelemista suhteessa maailmankuvaan ja kestävään tulevaisuuteen.

- elämän monimuotoisuus ihmisten kesken ja luonnossa
- erilaisia aikakäsityksiä ja tapoja selittää maailmaa
- ihmisen ja luonnon vuorovaikutus

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3, S4	L1, L2, L3, L7
T2	S1, S2, S3, S4	L1, L4, L5
T3	S1, S2, S3	L1, L4
T4	S1, S2, S3	L3, L7
T5	S2, S3, S4	L2, L4, L5
T6	S1, S2, S3, S4	L1, L2
T7	S1, S2, S3, S4	L1, L2, L5
T8	S1, S2, S3	L2, L7
T9	S3	L2, L3
T10	S1, S2, S3, S4	L5, L6, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 luoda edellytyksiä oppilaan eettisten ajattelun taitojen kehittymiselle ja kannustaa oppilasta soveltamaan eettisiä periaatteita arjen tilanteisiin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Käsitteiden hallinta ja soveltaminen	Oppilas osaa selittää muutamia keskeisiä etiikan käsitteitä ja jäsentää niiden avulla joitakin elämässä kohtaamiaan eettisiä tilanteita.

- identiteettini
- suomalainen kulttuuri ja sen kulttuurivähemmistöt

- tietäminen, luuleminen ja uskominen, ymmärtäminen, hyväksyminen
- maailman kulttuuriperintö
- erilaisia elämän- ja maailmankatsomuksia

- elämän monimuotoisuus ihmisten kesken ja luonnossa
- erilaisia aikakäsityksiä ja tapoja selittää maailmaa
- ihmisen ja luonnon vuorovaikutus

- ihmisten yhteiselämän näkökulmia
- lasten oikeudet maailmassa
- omien tekojen eettinen arviointi

- vuorovaikutustaidot; oman näkemyksen eritteleminen ja perusteleminen
- ajattelun, uskonnon ja elämänkatsomuksen vapaus ja vastuu
- onnellisuus, yhdenvertaisuus ja hyvä elämä
- elämänkatsomus, uskomus, luulo, tieto ja ymmärrys

T2 ohjata oppilasta tunnistamaan ja arvioimaan väitteitä ja niiden perusteluita

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Väitteiden ja perusteluiden tunnistaminen ja arviointi	Oppilas osaa löytää keskustelusta väitteitä ja niiden perusteluja sekä pohtia perusteluiden asiaankuuluvuutta

- ihmisten yhteiselämän näkökulmia
- lasten oikeudet maailmassa
- omien tekojen eettinen arviointi

- elämän monimuotoisuus ihmisten kesken ja luonnossa
- erilaisia aikakäsityksiä ja tapoja selittää maailmaa
- ihmisen ja luonnon vuorovaikutus

- identiteettini
- suomalainen kulttuuri ja sen kulttuurivähemmistöt
- tietäminen, luuleminen ja uskominen, ymmärtäminen, hyväksyminen
- maailman kulttuuriperintö
- erilaisia elämän- ja maailmankatsomuksia

- vuorovaikutustaidot; oman näkemyksen eritteleminen ja perusteleminen
- ajattelun, uskonnon ja elämänkatsomuksen vapaus ja vastuu
- onnellisuus, yhdenvertaisuus ja hyvä elämä
- elämänkatsomus, uskomus, luulo, tieto ja ymmärrys

T3 edistää oppilaan kykyä oivaltaa asioiden välisiä suhteita ja kehittää ajatteluaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Päättelytaidot	Oppilas osaa tunnistaa virhepäättelyä ja korjata sen pohjalta omaa ajatteluaan

- identiteettini
- suomalainen kulttuuri ja sen kulttuurivähemmistöt
- tietäminen, luuleminen ja uskominen, ymmärtäminen, hyväksyminen
- maailman kulttuuriperintö
- erilaisia elämän- ja maailmankatsomuksia

- ihmisten yhteiselämän näkökulmia
- lasten oikeudet maailmassa
- omien tekojen eettinen arviointi

- vuorovaikutustaidot; oman näkemyksen eritteleminen ja perusteleminen
- ajattelun, uskonnon ja elämänkatsomuksen vapaus ja vastuu
- onnellisuus, yhdenvertaisuus ja hyvä elämä
- elämänkatsomus, uskomus, luulo, tieto ja ymmärrys

T4 ohjata oppilasta kantamaan vastuuta itsestä, toisista ihmisistä ja luonnosta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vastuullisen toiminnan tunteminen	Oppilas osaa kuvata, mitä tarkoittaa itsestä, toisista ja luonnosta vastuun ottaminen sekä kertoa, mitä se tarkoittaa omassa toiminnassa

- identiteettini
- suomalainen kulttuuri ja sen kulttuurivähemmistöt
- tietäminen, luuleminen ja uskominen, ymmärtäminen, hyväksyminen
- maailman kulttuuriperintö
- erilaisia elämän- ja maailmankatsomuksia

- vuorovaikutustaidot; oman näkemyksen eritteleminen ja perusteleminen
- ajattelun, uskonnon ja elämänkatsomuksen vapaus ja vastuu
- onnellisuus, yhdenvertaisuus ja hyvä elämä
- elämänkatsomus, uskomus, luulo, tieto ja ymmärrys

- ihmisten yhteiselämän näkökulmia
- lasten oikeudet maailmassa
- omien tekojen eettinen arviointi

T5 ohjata oppilas tutustumaan suomalaiseen, eurooppalaiseen ja maailman kulttuuriperintöön sekä hahmottamaan kulttuurista moninaisuutta ilmiönä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tietojen ja käsitteiden hallinta	Oppilas osaa nimetä ja selittää joitakin kulttuuriin liittyviä ilmiöitä suomalaisesta, eurooppalaisesta ja maailman kulttuuriperinnöstä. Oppilas osaa antaa esimerkkejä yhteisön tai yhteiskunnan kulttuurisesta moninaisuudesta

- ihmisten yhteiselämän näkökulmia
- lasten oikeudet maailmassa
- omien tekojen eettinen arviointi

- identiteettini
- suomalainen kulttuuri ja sen kulttuurivähemmistöt
- tietäminen, luuleminen ja uskominen, ymmärtäminen, hyväksyminen
- maailman kulttuuriperintö
- erilaisia elämän- ja maailmankatsomuksia

- elämän monimuotoisuus ihmisten kesken ja luonnossa
- erilaisia aikakäsityksiä ja tapoja selittää maailmaa
- ihmisen ja luonnon vuorovaikutus

T6 tukea oppilasta rakentamaan katsomuksellista ja kulttuurista yleissivistystään

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tietojen ja käsitteiden hallinta	Oppilas osaa nimetä joitakin katsomusten ja kulttuurien tärkeimpiä piirteitä.

- vuorovaikutustaidot; oman näkemyksen eritteleminen ja perusteleminen
- ajattelun, uskonnon ja elämänkatsomuksen vapaus ja vastuu
- onnellisuus, yhdenvertaisuus ja hyvä elämä
- elämänkatsomus, uskomus, luulo, tieto ja ymmärrys

- ihmisten yhteiselämän näkökulmia
- lasten oikeudet maailmassa
- omien tekojen eettinen arviointi

- identiteettini
- suomalainen kulttuuri ja sen kulttuurivähemmistöt
- tietäminen, luuleminen ja uskominen, ymmärtäminen, hyväksyminen
- maailman kulttuuriperintö
- erilaisia elämän- ja maailmankatsomuksia

- elämän monimuotoisuus ihmisten kesken ja luonnossa
- erilaisia aikakäsityksiä ja tapoja selittää maailmaa
- ihmisen ja luonnon vuorovaikutus

T7 ohjata oppilasta suunnittelemaan ja arvioimaan omaa katsomuksellista oppimistaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Oppimaan oppimisen taidot	Oppilas osaa asettaa opiskeluun liittyviä tavoitteita, pyrkii toimimaan tavoitteiden suunnassa ja arvioi niiden toteutumista sekä yksin että ryhmässä.

- identiteettini
- suomalainen kulttuuri ja sen kulttuurivähemmistöt
- tietäminen, luuleminen ja uskominen, ymmärtäminen, hyväksyminen
- maailman kulttuuriperintö
- erilaisia elämän- ja maailmankatsomuksia

- vuorovaikutustaidot; oman näkemyksen eritteleminen ja perusteleminen
- ajattelun, uskonnon ja elämänkatsomuksen vapaus ja vastuu
- onnellisuus, yhdenvertaisuus ja hyvä elämä
- elämänkatsomus, uskomus, luulo, tieto ja ymmärrys

- ihmisten yhteiselämän näkökulmia
- lasten oikeudet maailmassa
- omien tekojen eettinen arviointi

- elämän monimuotoisuus ihmisten kesken ja luonnossa
- erilaisia aikakäsityksiä ja tapoja selittää maailmaa
- ihmisen ja luonnon vuorovaikutus

T8 rohkaista oppilasta ilmaisemaan katsomustaan ja kuuntelemaan muiden katsomuksellisia kannanottoja

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutus-taidot ja toiminta ryhmän jäsenenä	Oppilas ilmaisee omaa katsomuksellista ajatteluaan rakentavasti ja osaa kuunnella toisten näkemyksiä ja kannanottoja.

- vuorovaikutustaidot; oman näkemyksen eritteleminen ja perusteleminen
- ajattelun, uskonnon ja elämänkatsomuksen vapaus ja vastuu
- onnellisuus, yhdenvertaisuus ja hyvä elämä
- elämänkatsomus, uskomus, luulo, tieto ja ymmärrys

- ihmisten yhteiselämän näkökulmia
- lasten oikeudet maailmassa
- omien tekojen eettinen arviointi

- identiteettini
- suomalainen kulttuuri ja sen kulttuurivähemmistöt
- tietäminen, luuleminen ja uskominen, ymmärtäminen, hyväksyminen

- maailman kulttuuriperintö
- erilaisia elämän- ja maailmankatsomuksia

T9 ohjata oppilas tuntemaan YK:n yleismaailmalliseen ihmisoikeuksien julistukseen perustuvaa ihmisoikeusetiikkaa, erityisesti lapsen oikeuksia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ihmisoikeusetiikka	Oppilas tietää YK:n yleismaailmallisen ihmisoikeuksien julistuksen keskeisen sisällön ja osaa kertoa esimerkkejä lapsen oikeuksista.

- ihmisten yhteiselämän näkökulmia
- lasten oikeudet maailmassa
- omien tekojen eettinen arviointi

T10 rohkaista oppilasta toimimaan aloitteellisesti ja vastuullisesti omassa ympäristössään

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vaikuttamisen keinojen tunteminen	Oppilas osaa etsiä ja kuvata joitakin vastuullisen vaikuttamisen keinoja.

- vuorovaikutustaidot; oman näkemyksen eritteleminen ja perusteleminen
- ajattelun, uskonnon ja elämänkatsomuksen vapaus ja vastuu
- onnellisuus, yhdenvertaisuus ja hyvä elämä
- elämänkatsomus, uskomus, luulo, tieto ja ymmärrys

- ihmisten yhteiselämän näkökulmia
- lasten oikeudet maailmassa
- omien tekojen eettinen arviointi

- elämän monimuotoisuus ihmisten kesken ja luonnossa
- erilaisia aikakäsityksiä ja tapoja selittää maailmaa
- ihmisen ja luonnon vuorovaikutus

- identiteettini
- suomalainen kulttuuri ja sen kulttuurivähemmistöt
- tietäminen, luuleminen ja uskominen, ymmärtäminen, hyväksyminen
- maailman kulttuuriperintö
- erilaisia elämän- ja maailmankatsomuksia

34.6.8. Historia

Oppiaineen tehtävä

Historian opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden historiatietoisuutta ja kulttuurien tuntemusta sekä kannustaa heitä omaksumaan vastuullisen kansalaisuuden periaatteet. Menneisyyttä

koskevan tiedon avulla oppilaita ohjataan ymmärtämään nykyisyyteen johtanutta kehitystä, henkisen ja aineellisen työn arvoa sekä pohtimaan tulevaisuuden valintoja. Oppilaita ohjataan näkemään yksilön merkitys historiallisena toimijana sekä oivaltamaan toiminnan taustalla esiintyviä tekijöitä ja ihmisten motiiveja. Tarkoituksena on tukea oppilaiden identiteetin rakentumista sekä edistää heidän kasvuaan aktiivisiksi ja erilaisuutta ymmärtäviksi yhteiskunnan jäseniksi.

Historianopetuksessa oppilaat paneutuvat erilaisten toimijoiden tuottaman tiedon kriittiseen käsittelyyn ja historiallisen lähdeaineiston ulottuvuuksiin. Opetuksessa syvennytään lisäksi historiantutkimuksen lähtökohtaan, jonka mukaan menneestä pyritään muodostamaan mahdollisimman luotettava kuva saatavilla olevan todistusaineiston perusteella. Opetuksen tavoitteena on kehittää historian tekstitaitoja: taitoa lukea ja analysoida menneisyyden toimijoiden tuottamia lähteitä sekä tehdä päteviä tulkintoja niiden tarkoituksesta ja merkityksestä.

Oppilaita ohjataan ymmärtämään historiatiedon tulkinnallisuutta ja moniperspektiivisyyttä sekä selittämään historiallisessa kehityksessä ilmenevää muutosta ja jatkuvuutta. Historianopetus auttaa oppilaita tunnistamaan yhteiskunnassa olevia arvoja, arvojännitteitä ja niissä tapahtuneita muutoksia eri aikoina.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 4-6

Vuosiluokilla 4-6 historian opetuksen tehtävänä on perehdyttää oppilaat historiallisen tiedon luonteeseen, tiedon hankkimiseen sekä peruskäsitteisiin. Pyrkimyksenä on herättää oppilaiden kiinnostus mennyttä aikaa, ihmisen toimintaa, sen merkitystä ja ymmärtämistä kohtaan. Perusteissa määriteltyjen sisältöjen opetuksessa korostetaan toiminnallisia ja elämyksellisiä työtapoja.

- Vuosiluokilla 4-6 historian opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden historiatietoisuutta ja kulttuurien tuntemusta.
- Tavoitteena on kehittää historian tekstitaitoja.

Historian oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 4-6

Oppiaineen tavoitteiden kannalta on tärkeä valita elämyksellisiä ja toiminnallisia työtapoja, esimerkiksi erilaisten lähteiden tutkimista, kerrontaa, draamaa, leikkiä ja pelejä. Tavoitteena on vahvistaa oppilaiden historian tekstien ja ympäristön lukutaitoa sekä harjoitella tulkintojen tekemistä itsenäisesti ja toisten kanssa. Opiskelussa hankitaan ja käytetään historiallista tietoa erilaisissa oppimisympäristöissä tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen. Historia oppiaineena sopii hyvin integroitavaksi muiden oppiaineiden kanssa.

- Opetuksessa korostetaan toiminnallisia ja elämyksellisiä työtapoja.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki historiassa vuosiluokilla 4-6

Historianopetuksessa oppilaita ohjataan tutkivaan opiskelutapaan ja heitä rohkaistaan tekemään tulkintoja, vertailemaan, tekemään johtopäätöksiä ja soveltamaan hankittua tietoa sekä suullisesti että kirjallisesti. Tekstien ymmärtämiseen ohjataan avaamalla teksteissä käytettyjä käsitteitä.

- Ohjaus, eriyttäminen ja tuki hoidetaan tilanteen mukaan.

Oppilaan oppimisen arviointi historiassa vuosiluokilla 4-6

Historian opetuksessa oppimisen arviointi on oppilaita ohjaavaa ja kannustavaa. Palautteella pyritään rohkaisemaan oppilaita tutkimaan erilaisia historiallisia lähteitä ja tekemään niistä omia tulkintojaan. Arvioinnissa otetaan huomioon monimuotoiset kirjalliset ja suullisen tuottamisen tavat sekä muun tekemisen ja ilmaisumuotojen kautta osoitettu osaaminen. Sisältöjen muistamisen sijasta arvioinnissa kiinnitetään erityisesti huomiota tiedon soveltamiseen ja historiallisen ajattelun kehittymiseen.

Historian sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi kunkin oppilaan osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää historian valtakunnallisia arviointikriteereitä. Opintojen edistymisen kannalta keskeistä on tutkimisen, toimimisen ja menneisyyteen eläytymisen ohella ankkuroituminen kulttuuriympäristöön, aikaperspektiivin hahmottaminen, ihmisen toimijuuden sekä historian merkityksen oivaltaminen ihmiskunnan ja oman elämän kannalta nyt ja tulevaisuudessa.

- Historian opetuksessa oppimisen arviointi on oppilaita ohjaavaa ja kannustavaa.
- Sisältöjen muistamisen sijasta arvioinnissa kiinnitetään erityisesti huomiota tiedon soveltamiseen ja historiallisen ajattelun kehittymiseen.
- Osaamisen tason (sanllinen arvio/arvosana) arviointi perustuu opetussuunnitelman tavoitteisiin.
- 6. luokan osaamisen tason arvioinnissa käytetään valtakunnallisia arviointikriteerejä.

Vuosiluokka 5

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Esihistoriallinen aika ja sivilisaation synty

Perehdytään ihmisen elämiseen pienissä populaatioissa ja metsästyskulttuuriin sekä maanviljelykulttuurin murrokseen ja sivilisaation syntyyn.

Mitä historia on?

Esihistoria

Suomen esihistoria

S2 Vanha aika ja antiikin perintö

Paneudutaan demokratian orastukseen Kreikassa ja roomalaiseen yhteiskuntaan. Aikakautta tarkastellaan lisäksi Pohjolan asuttamisen näkökulmasta.

- Korkeakulttuurit
- Antiikin Kreikka
- Antiikin Rooma
- Suomen esihistoria

S3 Keskiaika

Perehdytään keskiaikaiseen maailmankuvaan sekä idän ja lännen kulttuurisiin yhtäläisyyksiin ja eroavaisuuksiin ja niiden vaikutuksiin eri ihmisryhmille. Käsitellään Suomen siirtyminen historialliseen aikaan ja Ruotsin yhteyteen.

S4 Uuden ajan murrosvaihe

Tutustutaan tieteessä, taiteessa ja ihmisten uskomuksissa tapahtuneisiin muutoksiin.

S5 Suomi osana Ruotsia

Tarkastellaan kehitystä Suomessa 1600–1700-luvuilla

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L2, L3, L4, L5, L6, L7
T2	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L2, L4, L5, L7
T3	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L2, L4, L5, L6, L7
T4	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L2, L3
T5	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L2, L3, L4, L6, L7
T6	S1, S2, S3, S4, S5	L2, L4, L7
T7	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L2, L3, L4, L5, L6, L7
T8	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L2, L4, L7
T9	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L2, L4
T10	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L2, L3, L4, L5, L6, L7
T11	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L2, L3, L4, L6, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 ohjata oppilasta kiinnostumaan historiasta tiedonalana ja identiteettiä rakentavana oppiaineena

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Motivaation kehittymistä ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

- Korkeakulttuurit
- Antiikin Kreikka
- Antiikin Rooma
- Suomen esihistoria

Mitä historia on?

Esihistoria

Suomen esihistoria

T2 johdattaa oppilasta tunnistamaan erilaisia historian lähteitä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Historian tietolähteiden tunnistaminen	Oppilas osaa ohjatusti etsiä historiatietoa erilaisista tietolähteistä.

Mitä historia on?

Esihistoria

Suomen esihistoria

- Korkeakulttuurit
- Antiikin Kreikka
- Antiikin Rooma
- Suomen esihistoria

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan historiatiedon tulkinnallisuuden

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Historiatiedon tulkinnallisuuden havaitseminen	Oppilas osaa erottaa toisistaan faktan ja tulkinnan.

Mitä historia on?

Esihistoria

Suomen esihistoria

- Korkeakulttuurit
- Antiikin Kreikka
- Antiikin Rooma
- Suomen esihistoria

T4 auttaa oppilasta ymmärtämään erilaisia tapoja jakaa historia aikakausiin sekä käyttämään niihin liittyviä historiallisia käsitteitä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kronologian ymmärrys	Oppilas tunnistaa keskeiset historiaan liittyvät ajan jäsentämismuodot ja osaa antaa esimerkkejä eri aikojen yhteiskunnille ja aikakausille ominaisista piirteistä.

- Korkeakulttuurit
- Antiikin Kreikka
- Antiikin Rooma
- Suomen esihistoria

Mitä historia on?

Esihistoria

Suomen esihistoria

T5 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisen toiminnan motiiveja

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Historiallinen empatia	Oppilas pystyy eläytymään menneen ajan ihmisen asemaan ja nimeämään tämän toiminnan motiiveja.

- Korkeakulttuurit
- Antiikin Kreikka
- Antiikin Rooma
- Suomen esihistoria

Mitä historia on?

Esihistoria

Suomen esihistoria

T6 johdattaa oppilasta hahmottamaan erilaisia syitä ja seurauksia historian tapahtumille ja ilmiöille

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Syy- ja seuraussuhteiden hahmottaminen historiassa	Oppilas tunnistaa ja osaa antaa esimerkkejä historian ilmiöiden syy- ja seuraussuhteista.

Mitä historia on?

Esihistoria

Suomen esihistoria

- Korkeakulttuurit
- Antiikin Kreikka
- Antiikin Rooma
- Suomen esihistoria

T7 auttaa oppilasta tunnistamaan muutoksia oman perheen tai yhteisön historiassa sekä ymmärtämään, miten samat muutokset ovat voineet tarkoittaa eri asioita eri ihmisille

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Muutoksen hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata muutoksia ja kertoa, miksi muutos ei ole sama kuin edistys. Oppilas osaa kuvata joidenkin esimerkkien avulla, miten muutos ei ole merkinnyt samaa eri ihmisten ja ryhmien näkökulmasta.

- Korkeakulttuurit
- Antiikin Kreikka
- Antiikin Rooma
- Suomen esihistoria

Mitä historia on?

Esihistoria

Suomen esihistoria

T8 harjaannuttaa oppilasta hahmottamaan jatkuvuuksia historiassa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Jatkuvuuden tunnistaminen	Oppilas osaa antaa esimerkkejä ilmiöiden jatkuvuudesta eri aikakaudesta toiseen.

Mitä historia on?

Esihistoria

Suomen esihistoria

- Korkeakulttuurit
- Antiikin Kreikka
- Antiikin Rooma
- Suomen esihistoria

T9 ohjata oppilasta esittämämään muutoksille syitä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Syy- ja seuraus-suhteen kuvaileminen	Oppilas osaa kuvailla pääpiirteissään joidenkin historian ilmiöiden syy- ja seuraussuhteita.

- Korkeakulttuurit
- Antiikin Kreikka
- Antiikin Rooma
- Suomen esihistoria

Mitä historia on?

Esihistoria

Suomen esihistoria

T10 ohjata oppilasta selittämään, miten tulkinnat saattavat muuttua uusien lähteiden tai tarkastelutapojen myötä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tulkintojen selittäminen	Oppilas osaa selittää joidenkin esimerkkien avulla, miksi sama tapahtuma tai ilmiö voidaan tulkita eri tavoin.

- Korkeakulttuurit
- Antiikin Kreikka
- Antiikin Rooma
- Suomen esihistoria

Mitä historia on?

Esihistoria

Suomen esihistoria

T11 ohjata oppilasta selittämään ihmisen toimintaa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ihmisen toiminnan selittäminen	Oppilas osaa esittää käsiteltävästä asiasta kertomuksen siten, että hän selittää tapahtuman tai ilmiön eri toimijoiden kannalta.

- Korkeakulttuurit
- Antiikin Kreikka
- Antiikin Rooma
- Suomen esihistoria

Mitä historia on?

Esihistoria

Suomen esihistoria

Vuosiluokka 6

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Esihistoriallinen aika ja sivilisaation synty

Perehdytään ihmisen elämiseen pienissä populaatioissa ja metsästyskulttuuriin sekä maanviljelykulttuurin murrokseen ja sivilisaation syntyyn.

S2 Vanha aika ja antiikin perintö

Paneudutaan demokratian orastukseen Kreikassa ja roomalaiseen yhteiskuntaan. Aikakautta tarkastellaan lisäksi Pohjolan asuttamisen näkökulmasta.

S3 Keskiaika

Perehdytään keskiaikaiseen maailmankuvaan sekä idän ja lännen kulttuurisiin yhtäläisyyksiin ja eroavaisuuksiin ja niiden vaikutuksiin eri ihmisryhmille. Käsitellään Suomen siirtyminen historialliseen aikaan ja Ruotsin yhteyteen.

- Keskiaika
- Kaukaiset kulttuurit
- Ruotsin suurvallan nousu ja tuho

S4 Uuden ajan murrosvaihe

Tutustutaan tieteessä, taiteessa ja ihmisten uskomuksissa tapahtuneisiin muutoksiin.

- Eurooppa muuttuu: tiede, taide, uskonto, löytöretket

S5 Suomi osana Ruotsia

Tarkastellaan kehitystä Suomessa 1600–1700-luvuilla

- Suomi Ruotsin vallan aikana

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L2, L3, L4, L5, L6, L7
T2	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L2, L4, L5, L7
T3	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L2, L4, L5, L6, L7
T4	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L2, L3
T5	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L2, L3, L4, L6, L7
T6	S1, S2, S3, S4, S5	L2, L4, L7
T7	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L2, L3, L4, L5, L6, L7
T8	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L2, L4, L7
T9	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L2, L4
T10	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L2, L3, L4, L5, L6, L7
T11	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L2, L3, L4, L6, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 ohjata oppilasta kiinnostumaan historiasta tiedonalana ja identiteettiä rakentavana oppiaineena

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Motivaation kehittymistä ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

- Eurooppa muuttuu: tiede, taide, uskonto, löytöretket

- Suomi Ruotsin vallan aikana

- Keskiaika
- Kaukaiset kulttuurit
- Ruotsin suurvallan nousu ja tuho

T2 johdattaa oppilasta tunnistamaan erilaisia historian lähteitä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Historian tietolähteiden tunnistaminen	Oppilas osaa ohjatusti etsiä historiatietoa erilaisista tietolähteistä.

- Keskiaika
- Kaukaiset kulttuurit
- Ruotsin suurvallan nousu ja tuho

- Suomi Ruotsin vallan aikana

- Eurooppa muuttuu: tiede, taide, uskonto, löytöretket

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan historiatiedon tulkinnallisuuden

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Historiatiedon tulkinnallisuuden havaitseminen	Oppilas osaa erottaa toisistaan faktan ja tulkinnan.

- Keskiaika
- Kaukaiset kulttuurit
- Ruotsin suurvallan nousu ja tuho

- Eurooppa muuttuu: tiede, taide, uskonto, löytöretket

- Suomi Ruotsin vallan aikana

T4 auttaa oppilasta ymmärtämään erilaisia tapoja jakaa historia aikakausiin sekä käyttämään niihin liittyviä historiallisia käsitteitä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kronologian ymmärrys	Oppilas tunnistaa keskeiset historiaan liittyvät ajan jäsentämismuodot ja osaa antaa esimerkkejä eri aikojen yhteiskunnille ja aikakausille ominaisista piirteistä.

- Keskiaika
- Kaukaiset kulttuurit
- Ruotsin suurvallan nousu ja tuho

- Suomi Ruotsin vallan aikana

- Eurooppa muuttuu: tiede, taide, uskonto, löytöretket

T5 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisen toiminnan motiiveja

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Historiallinen empatia	Oppilas pystyy eläytymään menneen ajan ihmisen asemaan ja nimeämään tämän toiminnan motiiveja.

- Eurooppa muuttuu: tiede, taide, uskonto, löytöretket

- Keskiaika
- Kaukaiset kulttuurit
- Ruotsin suurvallan nousu ja tuho

- Suomi Ruotsin vallan aikana

T6 johdattaa oppilasta hahmottamaan erilaisia syitä ja seurauksia historian tapahtumille ja ilmiöille

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Syy- ja seuraussuhteiden hahmottaminen historiassa	Oppilas tunnistaa ja osaa antaa esimerkkejä historian ilmiöiden syy- ja seuraussuhteista.

- Eurooppa muuttuu: tiede, taide, uskonto, löytöretket

- Keskiaika
- Kaukaiset kulttuurit
- Ruotsin suurvallan nousu ja tuho

- Suomi Ruotsin vallan aikana

T7 auttaa oppilasta tunnistamaan muutoksia oman perheen tai yhteisön historiassa sekä ymmärtämään, miten samat muutokset ovat voineet tarkoittaa eri asioita eri ihmisille

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Muutoksen hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata muutoksia ja kertoa, miksi muutos ei ole sama kuin edistys. Oppilas osaa kuvata joidenkin esimerkkien avulla, miten muutos ei ole merkinnyt samaa eri ihmisten ja ryhmien näkökulmasta.

- Keskiaika
- Kaukaiset kulttuurit
- Ruotsin suurvallan nousu ja tuho

- Suomi Ruotsin vallan aikana

- Eurooppa muuttuu: tiede, taide, uskonto, löytöretket

T8 harjaannuttaa oppilasta hahmottamaan jatkuvuuksia historiassa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Jatkuvuuden tunnistaminen	Oppilas osaa antaa esimerkkejä ilmiöiden jatkuvuudesta eri aikakaudesta toiseen.

- Eurooppa muuttuu: tiede, taide, uskonto, löytöretket

- Suomi Ruotsin vallan aikana

- Keskiaika
- Kaukaiset kulttuurit
- Ruotsin suurvallan nousu ja tuho

T9 ohjata oppilasta esittämämään muutoksille syitä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Syy- ja seuraus-suhteen kuvaileminen	Oppilas osaa kuvailla pääpiirteissään joidenkin historian ilmiöiden syy- ja seuraussuhteita.

- Suomi Ruotsin vallan aikana

- Keskiaika
- Kaukaiset kulttuurit
- Ruotsin suurvallan nousu ja tuho

- Eurooppa muuttuu: tiede, taide, uskonto, löytöretket

T10 ohjata oppilasta selittämään, miten tulkinnat saattavat muuttua uusien lähteiden tai tarkastelutapojen myötä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tulkintojen selittäminen	Oppilas osaa selittää joidenkin esimerkkien avulla, miksi sama tapahtuma tai ilmiö voidaan tulkita eri tavoin.

- Keskiaika
- Kaukaiset kulttuurit
- Ruotsin suurvallan nousu ja tuho

- Suomi Ruotsin vallan aikana

- Eurooppa muuttuu: tiede, taide, uskonto, löytöretket

T11 ohjata oppilasta selittämään ihmisen toimintaa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ihmisen toiminnan selittäminen	Oppilas osaa esittää käsiteltävästä asiasta kertomuksen siten, että hän selittää tapahtuman tai ilmiön eri toimijoiden kannalta.

- Keskiaika
- Kaukaiset kulttuurit
- Ruotsin suurvallan nousu ja tuho

- Suomi Ruotsin vallan aikana

- Eurooppa muuttuu: tiede, taide, uskonto, löytöretket

34.6.9. Yhteiskuntaoppi

Oppiaineen tehtävä

Yhteiskuntaopin opetuksen tehtävänä on tukea oppilaiden kasvua aktiivisiksi, vastuuntuntoisiksi ja yritteliäiksi kansalaisiksi. Oppilaita ohjataan toimimaan erilaisuutta ymmärtävässä, ihmisoikeuksia ja tasa-arvoa kunnioittavassa moniarvoisessa yhteiskunnassa demokratian arvojen ja periaatteiden mukaan. Oppiaineen tehtävänä on antaa yhteiskunnan toiminnasta ja kansalaisen vaikutusmahdollisuuksista tiedollinen perusta sekä rohkaista oppilaita kehittymään oma-aloitteisiksi yhteiskunnallisiksi ja taloudellisiksi toimijoiksi.

Yhteiskuntaopin opetuksessa oppilaita ohjataan seuraamaan ajankohtaisia kysymyksiä ja tapahtumia sekä ymmärtämään niiden yhteyksiä omaan elämään. Keskeistä on oppia hankkimaan ja arvioimaan kriittisesti erityyppisten toimijoiden tuottamaa tietoa sekä soveltamaan sitä kohtaamissaan tilanteissa. Oppilaita kannustetaan osallistumaan sekä toimimaan aktiivisesti ja rakentavasti erilaisissa tilanteissa ja yhteisöissä. Heitä ohjataan ymmärtämään, että yhteiskunnallinen päätöksenteko perustuu valintoihin, joita tehdään vaihtoehtoisten mahdollisuuksien välillä pyrkimyksenä löytää yhteisymmärrys.

Yhteiskuntaopin tehtävä vuosiluokilla 4-6

Vuosiluokilla 4-6 yhteiskuntaopin opetuksen painopisteenä on perehtyminen yhteisölliseen elämään ja rakentavaan vuorovaikutukseen. Oppilaita rohkaistaan kuuntelemaan muita, ilmaisemaan mielipiteitään ja perustelemaan näkemyksiään sekä löytämään omat vahvuutensa. Oppilaat harjoittelevat päätöksentekoa ja vaikuttamisessa tarvittavia taitoja kouluyhteisössä sekä muiden lähiyhteisön toimijoiden kanssa. Opetus vahvistaa oppilaiden kiinnostusta työtä, työelämää ja yrittäjyyttä sekä eri ammatteja kohtaan. Oppilaat tutustuvat oman taloudenhoidon ja vastuullisen kuluttamisen perusasioihin.

- Vuosiluokilla 4-6 yhteiskuntaopin opetuksen painopisteenä on perehtyminen yhteisölliseen elämään ja rakentavaan vuorovaikutukseen.

Yhteiskuntaopin oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 4-6

Yhteiskuntaopin tavoitteiden kannalta on keskeistä käyttää vuorovaikutuksellisia, elämyksellisiä ja toiminnallisia työtapoja tiedon luomisessa, kuten simulaatioita, opetuskeskusteluja, väittelyitä ja draamaa. Niiden kautta harjoitellaan yhteistoimintaa, osallistumista ja vaikuttamista lähiyhteisössä. Oppilaiden arki harrastuksineen ja omat kokemukset sekä oma luokka, koulu ja oppilaskunta sekä muut lähiyhteisön toimijat ovat osallistumisen harjoittelemisen kannalta erityisen tärkeitä. Tieto- ja viestintäteknologian käyttö tarjoaa luontevan keinon yhteiskuntaa koskevan tiedon etsimiseen ja osallistumiseen yksin ja yhdessä toisten kanssa.

- Opetuksessa painotetaan vuorovaikutuksellisia, elämyksellisiä ja toiminnallisia työtapoja.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki yhteiskuntaopissa vuosiluokilla 4-6

Oppiaineen tavoitteiden ja luonteen kannalta keskeistä on ohjata oppilaat näkemään itsensä yhteiskunnan jäseninä, joilla on oikeuksia ja velvollisuuksia sekä tukea heidän kasvuaan yhteistyökykyisiksi erilaisten yhteisöjen jäseniksi. Oppilaita tuetaan erityisesti yhteiskuntaa ja taloutta koskevan tiedon etsimisessä, ymmärtämisessä ja soveltamisessa, jolla on merkitystä heidän oman elämänsä ja tulevaisuutensa kannalta. Oppilaita kannustetaan osallisuuteen ja keskusteluun. Oppiaineen käsitteellinen luonne otetaan huomioon avaamalla ja konkretisoimalla siinä käytettäviä keskeisiä käsitteitä.

- Ohjaus, eriyttäminen ja tuki hoidetaan tilanteen mukaan.

Oppilaan oppimisen arviointi yhteiskuntaopissa vuosiluokilla 4-6

Yhteiskuntaopissa oppimisen arvioinnilla ja palautteella oppilaita ohjataan ja kannustetaan toimimaan aktiivisesti ja rakentavasti omissa lähiyhteisöissään ja soveltamaan käytännössä yhteiskunnasta oppimiaan tietoja ja taitoja. Arvioinnissa otetaan huomioon monipuolisesti erilaisia toiminnan ja tuottamisen tapoja. Huomiota kiinnitetään yhteiskunnallisten tietojen ja taitojen hallintaan.

Yhteiskuntaopin sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaan osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää yhteiskuntaopin valtakunnallisia arviointikriteereitä. Opinnoissa edistymisen kannalta on keskeistä, että oppilas hahmottaa ympäröivän yhteiskunnan toimintaa sekä näkee itsensä osana kansalaisyhteiskuntaa omat vaikuttamismahdollisuutensa ja vastuunsa tiedostaen.

- Oppimisen arvioinnilla ja palautteella oppilaita ohjataan ja kannustetaan toimimaan aktiivisesti ja rakentavasti.
- Huomiota kiinnitetään yhteiskunnallisten tietojen ja taitojen hallintaan.
- Osaamisen tason (sanallinen/arvosana) arviointi perustuu opetussuunitelman tavoitteisiin.
- 6.luokan osaamisen tason arviointin käytetään valtakunnallsia arviointikriteerejä.

Vuosiluokka 4

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Arkielämä ja oman elämän hallinta

Tutustutaan yhteiskunnan toimintaan yksilön, perheen ja muiden lähiyhteisöjen näkökulmasta. Pohditaan, kuinka jokainen voi itse vaikuttaa lähiyhteisön turvallisuuteen ja viihtyisyyteen.

Lisäksi perehdytään työntekoon, ammatteihin, omaan rahan käyttöön ja talouden hoitoon sekä vastuulliseen kuluttamiseen arjen tilanteissa.

- minä yhteiskunnan jäsenenä
- lähiympäristön turvallisuuteen vaikuttaminen
- sisäinen yrittäjyys

S2 Demokraattinen yhteiskunta

Perehdytään erilaisiin oppilasta lähellä oleviin yhteisöihin, niiden jäsenten oikeuksiin ja velvollisuuksiin, sekä harjoitellaan yhteistä päätöksentekoa. Opetuksessa tarkastellaan demokraattisen toiminnan arvoja ja perusperiaatteita kuten ihmisoikeuksia, tasa-arvoa sekä yhdenvertaisuutta. Tutustutaan Suomen eri kulttuureihin ja vähemmistöryhmiin.

- yhteisöjä, joihin kuulun
- demokratia ja vaikuttaminen: oppilakunnan toiminta
- yhdenvertaisuus

S3 Aktiivinen kansalaisuus ja vaikuttaminen

Tarkastellaan ja harjoitellaan käytännössä demokraattisen vaikuttamisen ja yhteiskunnassa toimimisen taitoja, joita tarvitaan erilaisten yhteisöjen vastuullisena ja osallistuvana jäsenenä esimerkiksi luokassa, koulussa, erilaisissa harrastuksissa ja järjestöissä, mediassa sekä taloudellisessa toiminnassa. Harjoitellaan yhteistyötä lähiyhteisön toimijoiden kanssa.

- oppilaskuntavaalit: näin pääsen vaikuttamaan koulussa
- ryhmätaidot: vastuullinen jäsenyys yhteisössä

S4 Taloudellinen toiminta

Tarkastellaan taloudellista toimintaa ja sen merkitystä. Perehdytään rahankäyttöön ja ansaitsemiseen, sekä säästämiseen ja kestävään kuluttamiseen. Lisäksi tutustutaan käytännön tilanteiden kautta paikallisen talouden toimintaan, kuten lähiympäristön yrityksiin, työpaikkoihin ja palveluiden tuottajiin.

- rahan käyttöön liittyviä taitoja

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3, S4	
T2	S1, S2, S3, S4	
T3	S1, S2, S3	L2, L3, L4, L7
T5	S1, S4	L3, L4, L6, L7
T7	S1, S2, S3	L2, L6, L7
T8	S1, S4	L3
T9	S1, S3	L3, L4, L5, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 ohjata oppilasta kiinnostumaan ympäröivästä yhteiskunnasta ja yhteiskuntaopista tiedonalana

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Motivaation kehittymistä ei käytetä arvosanan muodostamisessa. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

- yhteisöjä, joihin kuulun
- demokratia ja vaikuttaminen: oppilakunnan toiminta
- yhdenvertaisuus

- rahan käyttöön liittyviä taitoja

- minä yhteiskunnan jäsenenä
- lähiympäristön turvallisuuteen vaikuttaminen
- sisäinen yrittäjyys

- oppilaskuntavaalit: näin pääsen vaikuttamaan koulussa
- ryhmätaidot: vastuullinen jäsenyys yhteisössä

T2 tukea oppilasta harjaannuttamaan eettistä arviointikykyään liittyen erilaisiin inhimillisiin, yhteiskunnallisiin ja taloudellisiin kysymyksiin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Eettistä arviointikykyä ei käytetä arvosanan muodostamisen periaatteena. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

- minä yhteiskunnan jäsenenä
- lähiympäristön turvallisuuteen vaikuttaminen
- sisäinen yrittäjyys

- oppilaskuntavaalit: näin pääsen vaikuttamaan koulussa
- ryhmätaidot: vastuullinen jäsenyys yhteisössä

- yhteisöjä, joihin kuulun
- demokratia ja vaikuttaminen: oppilakunnan toiminta
- yhdenvertaisuus

- rahan käyttöön liittyviä taitoja

T3 ohjata oppilasta hahmottamaan itsensä yksilönä ja erilaisten yhteisöjen jäsenenä, ymmärtämään ihmisoikeuksien ja tasa-arvon merkityksen sekä hahmottamaan yhteiskunnan oikeudellisia periaatteita

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Yhteisten sääntöjen ja tasa-arvon periaatteiden tarkastelu	Oppilas osaa selittää yhteisten sääntöjen merkityksen ja toimia niiden mukaisesti. Oppilas osaa perustella, miksi ihmisoikeudet ovat tärkeitä ja mihin oikeusjärjestelmää tarvitaan.

- yhteisöjä, joihin kuulun
- demokratia ja vaikuttaminen: oppilakunnan toiminta
- yhdenvertaisuus

- minä yhteiskunnan jäsenenä
- lähiympäristön turvallisuuteen vaikuttaminen
- sisäinen yrittäjyys

- oppilaskuntavaalit: näin pääsen vaikuttamaan koulussa
- ryhmätaidot: vastuullinen jäsenyys yhteisössä

T5 ohjata oppilasta oivaltamaan työnteon ja yrittäjyyden merkityksen lähiyhteisössään

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Työnteon ja yrittäjyyden merkityksen tarkastelu	Oppilas osaa antaa esimerkkejä työnteon ja yrittäjyyden merkityksestä perheen toimeentulon lähteenä ja yhteiskunnan toimivuuden perustana.

- rahan käyttöön liittyviä taitoja

- minä yhteiskunnan jäsenenä
- lähiympäristön turvallisuuteen vaikuttaminen
- sisäinen yrittäjyys

T7 kannustaa oppilasta harjoittelemaan demokraattisen vaikuttamisen perustaitoja sekä keskustelemaan rakentavasti eri mielipiteistä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Demokraattisen vaikuttamisen perustaitojen sekä yhteisössä toimimisen tietojen ja taitojen soveltaminen käytännössä	Oppilas osaa soveltaa demokraattisessa yhteisössä toimimisen periaatteita ja taitoja, kuten kuuntelemista, kantaa ottamista, sopeutumista enemmistöpäätöksiin sekä vaikuttamista lähiyhteisössä.

- yhteisöjä, joihin kuulun
- demokratia ja vaikuttaminen: oppilakunnan toiminta
- yhdenvertaisuus

- oppilaskuntavaalit: näin pääsen vaikuttamaan koulussa
- ryhmätaidot: vastuullinen jäsenyys yhteisössä

- minä yhteiskunnan jäsenenä
- lähiympäristön turvallisuuteen vaikuttaminen
- sisäinen yrittäjyys

T8 tukea oppilasta ymmärtämään oman rahankäytön ja kulutusvalintojen perusteita sekä harjoittelemaan niihin liittyviä taitoja

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Rahankäytön ja kulutusvalintojen perusteiden soveltaminen	Oppilas osaa perustella omaan rahankäyttöönsä sekä kuluttamiseen liittyviä ratkaisuja sekä pystyy kertomaan, millaisia muihin ihmisiin sekä ympäristöön ulottuvia vaikutuksia hänen kuluttamispäätöksillään on.

- minä yhteiskunnan jäsenenä
- lähiympäristön turvallisuuteen vaikuttaminen
- sisäinen yrittäjyys

- rahan käyttöön liittyviä taitoja

T9 kannustaa oppilasta osallistumaan erilaisten yhteisöjen toimintaan ja harjoittelemaan median käyttöä turvallisella ja yhteiskunnallisesti tiedostavalla tavalla

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Mediataidot	Oppilas osaa käyttää mediaa yhteiskunnallisen ajattelun ja toiminnan välineenä sekä pohtia sen käyttämiseen liittyviä turvallisuusnäkökulmia.

- minä yhteiskunnan jäsenenä
- lähiympäristön turvallisuuteen vaikuttaminen
- sisäinen yrittäjyys

- oppilaskuntavaalit: näin pääsen vaikuttamaan koulussa
- ryhmätaidot: vastuullinen jäsenyys yhteisössä

Vuosiluokka 5

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Arkielämä ja oman elämän hallinta

Tutustutaan yhteiskunnan toimintaan yksilön, perheen ja muiden lähiyhteisöjen näkökulmasta. Pohditaan, kuinka jokainen voi itse vaikuttaa lähiyhteisön turvallisuuteen ja viihtyisyyteen. Lisäksi perehdytään työntekoon, ammatteihin, omaan rahan käyttöön ja talouden hoitoon sekä vastuulliseen kuluttamiseen arjen tilanteissa.

- lähiyhteisön turvallisuuteen ja viihtyisyyteen vaikuttaminen
- työ ja ammatit
- perheen rahankäyttö: tulot, menot, verot
- vastuullinen kuluttaminen
- sisäinen yrittäjyys

S2 Demokraattinen yhteiskunta

Perehdytään erilaisiin oppilasta lähellä oleviin yhteisöihin, niiden jäsenten oikeuksiin ja velvollisuuksiin, sekä harjoitellaan yhteistä päätöksentekoa. Opetuksessa tarkastellaan demokraattisen toiminnan arvoja ja perusperiaatteita kuten ihmisoikeuksia, tasa-arvoa sekä yhdenvertaisuutta. Tutustutaan Suomen eri kulttuureihin ja vähemmistöryhmiin.

- kunta
- kunnallinen päätöksenteko
- lasten ääni kuuluviin mm. lasten parlamentti, nuorisovaltuusto
- Suomen eri kulttuuri ja kulttuurivähemmistöt

S3 Aktiivinen kansalaisuus ja vaikuttaminen

Tarkastellaan ja harjoitellaan käytännössä demokraattisen vaikuttamisen ja yhteiskunnassa toimimisen taitoja, joita tarvitaan erilaisten yhteisöjen vastuullisena ja osallistuvana jäsenenä esimerkiksi luokassa, koulussa, erilaisissa harrastuksissa ja järjestöissä, mediassa sekä taloudellisessa toiminnassa. Harjoitellaan yhteistyötä lähiyhteisön toimijoiden kanssa.

- median käyttämisen taidot
- taloudellinen toiminta: mitä taitoja tarvitaan (esim.discon tms tapahtuman järjestäminen)

S4 Taloudellinen toiminta

Tarkastellaan taloudellista toimintaa ja sen merkitystä. Perehdytään rahankäyttöön ja ansaitsemiseen, sekä säästämiseen ja kestävään kuluttamiseen. Lisäksi tutustutaan käytännön tilanteiden kautta paikallisen talouden toimintaan, kuten lähiympäristön yrityksiin, työpaikkoihin ja palveluiden tuottajiin.

- rahan käyttö ja ansaitseminen
- säästäminen
- kestävä kuluttaminen
- paikallinen talous: mm. yritykset, palvelujen tuottajat, työpaikat

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3, S4	
T2	S1, S2, S3, S4	
T3	S1, S2, S3	L2, L3, L4, L7
T4	S1, S2, S3, S4	L2, L4, L5
T5	S1, S4	L3, L4, L6, L7
T6	S1, S2, S3	L1, L2, L4
T7	S1, S2, S3	L2, L6, L7
T8	S1, S4	L3
T9	S1, S3	L3, L4, L5, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 ohjata oppilasta kiinnostumaan ympäröivästä yhteiskunnasta ja yhteiskuntaopista tiedonalana

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Motivaation kehittymistä ei käytetä arvosanan muodostamisessa. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

- lähiyhteisön turvallisuuteen ja viihtyisyyteen vaikuttaminen
- työ ja ammatit
- perheen rahankäyttö: tulot, menot, verot
- vastuullinen kuluttaminen
- sisäinen yrittäjyys

- kunta
- kunnallinen päätöksenteko
- lasten ääni kuuluviin mm. lasten parlamentti, nuorisovaltuusto
- Suomen eri kulttuuri ja kulttuurivähemmistöt

- median käyttämisen taidot
- taloudellinen toiminta: mitä taitoja tarvitaan (esim.discon tms tapahtuman järjestäminen)

- rahan käyttö ja ansaitseminen
- säästäminen
- kestävä kuluttaminen
- paikallinen talous: mm. yritykset, palvelujen tuottajat, työpaikat

T2 tukea oppilasta harjaannuttamaan eettistä arviointikykyään liittyen erilaisiin inhimillisiin, yhteiskunnallisiin ja taloudellisiin kysymyksiin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Eettistä arviointikykyä ei käytetä arvosanan muodostamisen periaatteena. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

- rahan käyttö ja ansaitseminen
- säästäminen
- kestävä kuluttaminen
- paikallinen talous: mm. yritykset, palvelujen tuottajat, työpaikat

- median käyttämisen taidot
- taloudellinen toiminta: mitä taitoja tarvitaan (esim.discon tms tapahtuman järjestäminen)

- lähiyhteisön turvallisuuteen ja viihtyisyyteen vaikuttaminen
- työ ja ammatit
- perheen rahankäyttö: tulot, menot, verot
- vastuullinen kuluttaminen
- sisäinen yrittäjyys

- kunta
- kunnallinen päätöksenteko
- lasten ääni kuuluviin mm. lasten parlamentti, nuorisovaltuusto
- Suomen eri kulttuuri ja kulttuurivähemmistöt

T3 ohjata oppilasta hahmottamaan itsensä yksilönä ja erilaisten yhteisöjen jäsenenä, ymmärtämään ihmisoikeuksien ja tasa-arvon merkityksen sekä hahmottamaan yhteiskunnan oikeudellisia periaatteita

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Yhteisten sääntöjen ja tasa-arvon periaatteiden tarkastelu	Oppilas osaa selittää yhteisten sääntöjen merkityksen ja toimia niiden mukaisesti. Oppilas osaa perustella, miksi ihmisoikeudet ovat tärkeitä ja mihin oikeusjärjestelmää tarvitaan.

- lähiyhteisön turvallisuuteen ja viihtyisyyteen vaikuttaminen
- työ ja ammatit
- perheen rahankäyttö: tulot, menot, verot
- vastuullinen kuluttaminen
- sisäinen yrittäjyys

- kunta
- kunnallinen päätöksenteko
- lasten ääni kuuluviin mm. lasten parlamentti, nuorisovaltuusto
- Suomen eri kulttuuri ja kulttuurivähemmistöt

- median käyttämisen taidot
- taloudellinen toiminta: mitä taitoja tarvitaan (esim.discon tms tapahtuman järjestäminen)

T4 ohjata oppilasta tarkastelemaan median roolia ja merkitystä omassa arjessa ja yhteiskunnassa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Median roolin tarkastelu	Oppilas osaa kuvailla, millainen merkitys medialla on hänen omassa elämässään ja miten erilaisia medioita voidaan käyttää vaikuttamisen välineenä.

- lähiyhteisön turvallisuuteen ja viihtyisyyteen vaikuttaminen
- työ ja ammatit
- perheen rahankäyttö: tulot, menot, verot
- vastuullinen kuluttaminen
- sisäinen yrittäjyys

- kunta
- kunnallinen päätöksenteko
- lasten ääni kuuluviin mm. lasten parlamentti, nuorisovaltuusto
- Suomen eri kulttuuri ja kulttuurivähemmistöt

- rahan käyttö ja ansaitseminen
- säästäminen
- kestävä kuluttaminen
- paikallinen talous: mm. yritykset, palvelujen tuottajat, työpaikat

- median käyttämisen taidot
- taloudellinen toiminta: mitä taitoja tarvitaan (esim.discon tms tapahtuman järjestäminen)

T5 ohjata oppilasta oivaltamaan työnteon ja yrittäjyyden merkityksen lähiyhteisössään

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Työnteon ja yrittäjyyden merkityksen tarkastelu	Oppilas osaa antaa esimerkkejä työnteon ja yrittäjyyden merkityksestä perheen toimeentulon lähteenä ja yhteiskunnan toimivuuden perustana.

- lähiyhteisön turvallisuuteen ja viihtyisyyteen vaikuttaminen
- työ ja ammatit
- perheen rahankäyttö: tulot, menot, verot
- vastuullinen kuluttaminen
- sisäinen yrittäjyys

- rahan käyttö ja ansaitseminen
- säästäminen
- kestävä kuluttaminen
- paikallinen talous: mm. yritykset, palvelujen tuottajat, työpaikat

T6 tukea oppilasta ymmärtämään, että eri toimijoiden tuottamaan yhteiskunnalliseen tietoon liittyy erilaisia arvoja, näkökulmia ja tarkoitusperiä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Erilaisten arvojen, näkökulmien ja tarkoitusperien hahmottaminen	Oppilas osaa selittää esimerkkien avulla, että eri toimijoiden tuottamaan yhteiskunnalliseen tietoon liittyy erilaisia arvoja, näkökulmia ja tarkoitusperiä.

- median käyttämisen taidot
- taloudellinen toiminta: mitä taitoja tarvitaan (esim.discon tms tapahtuman järjestäminen)

- lähiyhteisön turvallisuuteen ja viihtyisyyteen vaikuttaminen
- työ ja ammatit
- perheen rahankäyttö: tulot, menot, verot
- vastuullinen kuluttaminen
- sisäinen yrittäjyys

- kunta
- kunnallinen päätöksenteko
- lasten ääni kuuluviin mm. lasten parlamentti, nuorisovaltuusto
- Suomen eri kulttuuri ja kulttuurivähemmistöt

T7 kannustaa oppilasta harjoittelemaan demokraattisen vaikuttamisen perustaitoja sekä keskustelemaan rakentavasti eri mielipiteistä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Demokraattisen vaikuttamisen perustaitojen sekä yhteisössä toimimisen tietojen ja taitojen soveltaminen käytännössä	Oppilas osaa soveltaa demokraattisessa yhteisössä toimimisen periaatteita ja taitoja, kuten kuuntelemista, kantaa ottamista, sopeutumista enemmistöpäätöksiin sekä vaikuttamista lähiyhteisössä.

- lähiyhteisön turvallisuuteen ja viihtyisyyteen vaikuttaminen
- työ ja ammatit
- perheen rahankäyttö: tulot, menot, verot
- vastuullinen kuluttaminen
- sisäinen yrittäjyys

- median käyttämisen taidot
- taloudellinen toiminta: mitä taitoja tarvitaan (esim.discon tms tapahtuman järjestäminen)

- kunta
- kunnallinen päätöksenteko
- lasten ääni kuuluviin mm. lasten parlamentti, nuorisovaltuusto
- Suomen eri kulttuuri ja kulttuurivähemmistöt

T8 tukea oppilasta ymmärtämään oman rahankäytön ja kulutusvalintojen perusteita sekä harjoittelemaan niihin liittyviä taitoja

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Rahankäytön ja kulutusvalintojen perusteiden soveltaminen	Oppilas osaa perustella omaan rahankäyttöönsä sekä kuluttamiseen liittyviä ratkaisuja sekä pystyy kertomaan, millaisia muihin ihmisiin sekä ympäristöön ulottuvia vaikutuksia hänen kuluttamispäätöksillään on.

- rahan käyttö ja ansaitseminen
- säästäminen
- kestävä kuluttaminen
- paikallinen talous: mm. yritykset, palvelujen tuottajat, työpaikat

- lähiyhteisön turvallisuuteen ja viihtyisyyteen vaikuttaminen
- työ ja ammatit
- perheen rahankäyttö: tulot, menot, verot
- vastuullinen kuluttaminen
- sisäinen yrittäjyys

T9 kannustaa oppilasta osallistumaan erilaisten yhteisöjen toimintaan ja harjoittelemaan median käyttöä turvallisella ja yhteiskunnallisesti tiedostavalla tavalla

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Mediataidot	Oppilas osaa käyttää mediaa yhteiskunnallisen ajattelun ja toiminnan välineenä sekä pohtia sen käyttämiseen liittyviä turvallisuusnäkökulmia.

- median käyttämisen taidot
- taloudellinen toiminta: mitä taitoja tarvitaan (esim.discon tms tapahtuman järjestäminen)

- lähiyhteisön turvallisuuteen ja viihtyisyyteen vaikuttaminen
- työ ja ammatit
- perheen rahankäyttö: tulot, menot, verot
- vastuullinen kuluttaminen
- sisäinen yrittäjyys

34.6.10. Musiikki

Oppiaineen tehtävä

Musiikin opetuksen tehtävänä on luoda edellytykset monipuoliseen musiikilliseen toimintaan ja aktiiviseen kulttuuriseen osallisuuteen. Opetus ohjaa oppilaita tulkitsemaan musiikin monia merkityksiä eri kulttuureissa sekä yksilöiden ja yhteisöjen toiminnoissa. Oppilaiden musiikillinen osaaminen laajenee, mikä vahvistaa myönteistä suhdetta musiikkiin ja luo pohjaa musiikin elinikäiselle harrastamiselle. Musiikin opetus rakentaa arvostavaa ja uteliasta suhtautumista musiikkiin ja kulttuuriseen monimuotoisuuteen.

Toiminnallinen musiikin opetus ja opiskelu edistävät oppilaiden musiikillisten taitojen ja ymmärryksen kehittymistä, kokonaisvaltaista kasvua ja kykyä toimia yhteistyössä muiden kanssa. Näitä vahvistetaan ottamalla musiikin opetuksessa huomioon oppilaiden musiikilliset kiinnostuksen kohteet, muut oppiaineet, eheyttävät teemat, koulun juhlat ja tapahtumat sekä koulun ulkopuolella tapahtuva toiminta. Oppilaiden ajattelua ja oivalluskykyä kehitetään tarjoamalla säännöllisesti mahdollisuuksia äänen ja musiikin parissa toimimiseen, säveltämiseen sekä muuhun luovaan tuottamiseen. Musiikin opetuksessa oppilaat opiskelevat musiikkia monipuolisesti, mikä edesauttaa heidän ilmaisutaitojensa kehittymistä.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 3-6

Vuosiluokkien 3-6 *musiikin opetuksessa oppilaat oppivat suhtautumaan avoimesti ja kunnioittavasti toisten kokemuksiin sekä luomaan yhteenkuuluvuuden tunnetta ryhmässään. Samalla he tottuvat jäsentämään aiempaa tietoisemmin musiikillisia kokemuksia ja ilmiöitä sekä musiikkikulttuureja. Oppilaiden ymmärrys musiikkikäsitteistä ja ilmaisukeinoista syvenee ja laajenee samalla, kun taidot laulaa, soittaa, säveltää, liikkua ja kuunnella kehittyvät. Ääniin ja musiikin ilmaisukeinoihin liittyvää luovaa ja esteettistä ajattelua edistetään luomalla tilanteita, joissa oppilaat voivat suunnitella ja toteuttaa erilaisia musiikillisia tai monitaiteellisia kokonaisuuksia. Näissä tehtävissä oppilaat käyttävät mielikuvitustaan ja kekseliäisyyttään yksin tai yhdessä muiden kanssa. Musiikillinen toiminta liittyy luontevasti eheyttävään opiskeluun koulun*

arjessa ja juhlassa. Oppilaiden käsitys itsestään musiikillisena toimijoina rakentuu myönteisten oppimiskokemusten kautta.

- Opetuksessa oppilaat oppivat suhtautumaan avoimesti ja kunnioittavasti toisten kokemuksiin sekä luomaan yhteenkuuluvuuden tunnetta ryhmässään.
- Oppilaiden ymmärrys musiikkikäsitteistä ja ilmaisukeinoista syvenee ja laajenee.
- Musiikillinen toiminta liittyy luontevasti eheyttävään opiskeluun koulun arjessa ja juhlassa.

Musiikin oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Tavoitteena on luoda pedagogisesti monipuolinen ja joustava musiikin opiskelukokonaisuus, joissa erilaiset musiikilliset työtavat ja vuorovaikutustilanteet sekä yhteismusisointi ja muu musiikillinen yhteistoiminta on mahdollista jokaiselle oppilaalle. Oppimisen ilo, luovaan ajatteluun rohkaiseva ennakkoluuloton ilmapiiri sekä myönteiset musiikkikokemukset ja -elämykset innostavat oppilaita kehittämään musiikillisia taitojaan. Opetustilanteissa luodaan mahdollisuuksia tieto- ja viestintäteknologian käyttöön musiikillisessa toiminnassa. Opetuksessa hyödynnetään taide- ja kulttuurilaitosten sekä muiden yhteistyötahojen tarjoamia mahdollisuuksia.

- Tavoitteena on luoda pedagogisesti monipuolinen ja joustava musiikin opiskelukokonaisuus, joissa erilaiset musiikilliset työtavat ja vuorovaikutustilanteet sekä yhteismusisointi ja muu musiikillinen yhteistoiminta on mahdollista jokaiselle oppilaalle.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki musiikissa vuosiluokilla 3-6

Musiikin opetuksessa ja työskentelyn suunnittelussa otetaan huomioon oppilaiden erilaiset tarpeet, aikaisempi oppiminen ja kiinnostuksen kohteet. Niiden pohjalta tehdään muun muassa työtapoja, opetusvälineiden käyttöä ja ryhmätyöskentelyä koskevat ratkaisut niin, että myös oppilaita kuullaan. Ratkaisuilla luodaan oppimista edistäviä yhteismusisoinnin tilanteita sekä vahvistetaan jokaisen oppilaan opiskelutaitoja ja oma-aloitteisuutta.

- Ohjaus, eriyttämien ja tuki suunnitellaan tarpeen mukaan.

Oppilaan oppimisen arviointi musiikissa vuosiluokilla 3-6

Musiikin opetuksessa oppilaat tarvitsevat ohjaavaa ja rohkaisevaa palautetta erityisesti yhteistoiminnan ja musiikillisten taitojen harjoittelemisessa. Palaute ohjaa jokaista oppilasta hahmottamaan musiikkia ja musiikkikäsitteitä sekä kehittämään toimintaansa ryhmän jäsenenä suhteessa soivaan musiikilliseen kokonaisuuteen.

Antaessaan musiikin sanallista arviota tai arvosanaa opettaja arvioi oppilaan osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää musiikin valtakunnallisia arviointikriteereitä. Opinnoissa edistymisen kannalta on keskeistä seurata erityisesti oppilaan yhteismusisointitaitojen, käsitteellisen ajattelun ja oppimaan oppimisen taitojen kehittymistä.

- Palaute on ohjaavaa ja rohkaisevaa yhteistoiminnan ja musiikillisten taitojen harjoittelemisessa.
- Arviointiin vaikuttaa oppilaan yhteismusisointitaitojen, käsitteellisen ajattelun ja oppimaan oppimisen taitojen kehittyminen.
- Osaamisen tason (sanallinen/arvosana) arviointi perustuu opetussuunnitelman tavoitteisiin.
- 6.luokan osaamisen tason arvioinnissa käytetään valtakunnallisia arviointikriteerejä.

Vuosiluokka 3

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Miten musiikissa toimitaan

Musisointitilanteissa kiinnitetään huomiota musisoivan ryhmän jäsenenä toimimiseen. Luontevaa äänenkäyttöä ja laulamista, liikkumista sekä keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimien perussoittotekniikoita harjoitellaan yhteismusisoinnissa. Opetuksessa on keskeistä ilmaisutaitojen ja kuvittelukyvyn monipuolinen kehittäminen.

- äänenhuolto
- yhteislaulu, laulaminen yksin ja pienryhmissä
- yhteissoitto koulusoittimilla
- liikkuminen musiikin mukaan

S2 Mistä musiikki muodostuu

Musisointitilanteissa kiinnitetään huomiota peruskäsitteiden lisäksi musiikkikäsitteiden rytmi, melodia, harmonia, muoto, sointiväri ja dynamiikka hahmottamiskyvyn kehittämiseen. Osaamisen kehittyessä käsitteitä nimetään ja käytetään vakiintuneita tai omia symboleita kuvaamaan musiikillisia tapahtumia. Musiikillisessa toiminnassa kiinnitetään huomiota myös tulkintaan ja musiikin ilmaisullisiin keinoihin.

- rytminuotit
- nuotinluvun alkeita
- muoto AB
- dynamiikka p, f

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

Musiikillisten taitojen ja tietojen lisäksi opetuksessa käsitellään oppilaiden kokemuksia ja havaintoja musiikista ja musiikin tekemisestä eri ympäristöissä koulussa ja koulun ulkopuolella. Opetuksessa rakennetaan yhteyksiä muihin oppiaineisiin ja omiin yhteisöihin sekä pohditaan musiikin merkityksiä elämän eri tilanteissa eri aikoina ja aikakausina.

- koulun juhlien ja tapahtumien laulut ja musiikki

S4 Ohjelmisto

Ohjelmiston suunnittelussa kiinnitetään huomiota oppilaiden omiin kulttuureihin, kulttuuriperinnön vaalimiseen ja kulttuurisen ymmärryksen avartamiseen. Ohjelmistoon sisällytetään monipuolisesti muun muassa lastenmusiikkia, eri kulttuurien musiikkia, taidemusiikkia, populaarimusiikkia ja kansanmusiikkia. Musisointitilanteissa syntyneet oppilaiden luovat tuotokset ja sävellykset sisältyvät myös ohjelmistoon.

- lastenmusiikki
- laululeikit

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3, S4	L2, L6, L7
T2	S1, S2, S3, S4	L2
T3	S1, S2, S3, S4	L1, L2
T4	S1, S2, S3, S4	L2
T7	S1, S2, S3, S4	L4
T8	S1, S2, S3	L3
T9	S1, S2, S3, S4	L1

Vuosiluokan tavoitteet

T1 rohkaista oppilasta osallistumaan yhteismusisointiin ja rakentamaan myönteistä yhteishenkeä yhteisössään

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Musiikilliset yhteistyötaidot	Oppilas ottaa huomioon ryhmän muut jäsenet yhteismusisoinnissa.

- rytminuotit
- nuotinluvun alkeita
- muoto AB
- dynamiikka p, f

- lastenmusiikki
- laululeikit

- äänenhuolto
- yhteislaulu, laulaminen yksin ja pienryhmissä
- yhteissoitto koulusoittimilla
- liikkuminen musiikin mukaan

- koulun juhlien ja tapahtumien laulut ja musiikki

T2 ohjata oppilasta luontevaan äänenkäyttöön ja laulamiseen sekä kehittämään keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimien soittotaitoaan musisoivan ryhmän jäsenenä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Laulaminen ja soittaminen ryhmän jäsenenä	Oppilas osallistuu yhteislauluun ja soittoon pyrkien sovittamaan osuutensa osaksi musiikillista kokonaisuutta.

- rytminuotit

- nuotinluvun alkeita
- muoto AB
- dynamiikka p, f

- lastenmusiikki
- laululeikit

- äänenhuolto
- yhteislaulu, laulaminen yksin ja pienryhmissä
- yhteissoitto koulusoittimilla
- liikkuminen musiikin mukaan

- koulun juhlien ja tapahtumien laulut ja musiikki

T3 kannustaa oppilasta keholliseen musiikin, kuvien, tarinoiden ja tunnetilojen ilmaisuun kokonaisvaltaisesti liikkuen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Musiikkiliikunta	Oppilas liikkuu musiikin mukaan ja käyttää kehoaan musiikilliseen ilmaisuun.

- äänenhuolto
- yhteislaulu, laulaminen yksin ja pienryhmissä
- yhteissoitto koulusoittimilla
- liikkuminen musiikin mukaan

- koulun juhlien ja tapahtumien laulut ja musiikki

- rytminuotit
- nuotinluvun alkeita
- muoto AB
- dynamiikka p, f

- lastenmusiikki
- laululeikit

T4 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia ääniympäristön ja musiikin elämykselliseen kuunteluun sekä ohjata häntä jäsentämään kuulemaansa sekä kertomaan siitä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Musiikin kuuntelu	Oppilas kuuntelee keskittyneesti musiikkia ja esittää näkemyksiään kuulemastaan.

- rytminuotit
- nuotinluvun alkeita

- muoto AB
- dynamiikka p, f

- lastenmusiikki
- laululeikit

- koulun juhlien ja tapahtumien laulut ja musiikki

- äänenhuolto
- yhteislaulu, laulaminen yksin ja pienryhmissä
- yhteissoitto koulusoittimilla
- liikkuminen musiikin mukaan

T7 ohjata oppilasta ymmärtämään musiikkikäsitteitä ja musiikin merkintätapojen periaatteita musisoinnin yhteydessä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Musiikin merkintätapojen ymmärtäminen	Oppilas toimii opiskeltujen musiikillisten merkintöjen mukaisesti musisoinnin yhteydessä.

- koulun juhlien ja tapahtumien laulut ja musiikki

- rytminuotit
- nuotinluvun alkeita
- muoto AB
- dynamiikka p, f

- lastenmusiikki
- laululeikit

- äänenhuolto
- yhteislaulu, laulaminen yksin ja pienryhmissä
- yhteissoitto koulusoittimilla
- liikkuminen musiikin mukaan

T8 ohjata oppilasta tunnistamaan musiikin vaikutuksia hyvinvointiin sekä huolehtimaan musisointi- ja ääniympäristön turvallisuudesta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Välineiden ja laitteiden turvallinen käyttö	Oppilas käyttää laitteita ja soittimia ottaen huomioon muun muassa äänen ja musiikin voimakkuuteen liittyvät tekijät.

- äänenhuolto

- yhteislaulu, laulaminen yksin ja pienryhmissä
- yhteissoitto koulusoittimilla
- liikkuminen musiikin mukaan

- rytminuotit
- nuotinluvun alkeita
- muoto AB
- dynamiikka p, f

- koulun juhlien ja tapahtumien laulut ja musiikki

T9 ohjata oppilasta kehittämään musiikillista osaamistaan harjoittelun avulla, osallistumaan tavoitteiden asettamiseen ja arvioimaan edistymistään suhteessa tavoitteisiin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Oppimaan oppiminen ja työskentelytaidot	Oppilas asettaa tavoitteen musiikillisen osaamisensa kehittämiseksi ja toimii tavoitteen mukaisesti yhteismusisoinnissa.

- koulun juhlien ja tapahtumien laulut ja musiikki

- äänenhuolto
- yhteislaulu, laulaminen yksin ja pienryhmissä
- yhteissoitto koulusoittimilla
- liikkuminen musiikin mukaan

- lastenmusiikki
- laululeikit

- rytminuotit
- nuotinluvun alkeita
- muoto AB
- dynamiikka p, f

Vuosiluokka 4

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Miten musiikissa toimitaan

Musisointitilanteissa kiinnitetään huomiota musisoivan ryhmän jäsenenä toimimiseen. Luontevaa äänenkäyttöä ja laulamista, liikkumista sekä keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimien perussoittotekniikoita harjoitellaan yhteismusisoinnissa. Opetuksessa on keskeistä ilmaisutaitojen ja kuvittelukyvyn monipuolinen kehittäminen.

- äänenhuolto
- yhteislaulu, laulaminen yksin ja pienryhmissä
- yhteissoitto koulusoitimilla

- musiikkiliikunta

S2 Mistä musiikki muodostuu

Musisointitilanteissa kiinnitetään huomiota peruskäsitteiden lisäksi musiikkikäsitteiden rytmi, melodia, harmonia, muoto, sointiväri ja dynamiikka hahmottamiskyvyn kehittämiseen. Osaamisen kehittyessä käsitteitä nimetään ja käytetään vakiintuneita tai omia symboleita kuvaamaan musiikillisia tapahtumia. Musiikillisessa toiminnassa kiinnitetään huomiota myös tulkintaan ja musiikin ilmaisullisiin keinoihin.

- rytminuotit
- nuotinluvun alkeita
- muoto ABA + maalit ja kertausmerkit
- dynamiikka p, f

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

Musiikillisten taitojen ja tietojen lisäksi opetuksessa käsitellään oppilaiden kokemuksia ja havaintoja musiikista ja musiikin tekemisestä eri ympäristöissä koulussa ja koulun ulkopuolella. Opetuksessa rakennetaan yhteyksiä muihin oppiaineisiin ja omiin yhteisöihin sekä pohditaan musiikin merkityksiä elämän eri tilanteissa eri aikoina ja aikakausina.

- koulun juhlat ja tapahtumat

S4 Ohjelmisto

Ohjelmiston suunnittelussa kiinnitetään huomiota oppilaiden omiin kulttuureihin, kulttuuriperinnön vaalimiseen ja kulttuurisen ymmärryksen avartamiseen. Ohjelmistoon sisällytetään monipuolisesti muun muassa lastenmusiikkia, eri kulttuurien musiikkia, taidemusiikkia, populaarimusiikkia ja kansanmusiikkia. Musisointitilanteissa syntyneet oppilaiden luovat tuotokset ja sävellykset sisältyvät myös ohjelmistoon.

- lastenlaulut
- laululeikit

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3, S4	L2, L6, L7
T2	S1, S2, S3, S4	L2
T3	S1, S2, S3, S4	L1, L2
T4	S1, S2, S3, S4	L2
T6	S1, S2, S3, S4	L2
T7	S1, S2, S3, S4	L4
T8	S1, S2, S3	L3
T9	S1, S2, S3, S4	L1

Vuosiluokan tavoitteet

T1 rohkaista oppilasta osallistumaan yhteismusisointiin ja rakentamaan myönteistä yhteishenkeä yhteisössään

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Musiikilliset yhteistyötaidot	Oppilas ottaa huomioon ryhmän muut jäsenet yhteismusisoinnissa.

- äänenhuolto
- yhteislaulu, laulaminen yksin ja pienryhmissä
- yhteissoitto koulusoitimilla
- musiikkiliikunta

- rytminuotit
- nuotinluvun alkeita
- muoto ABA + maalit ja kertausmerkit
- dynamiikka p, f

- lastenlaulut
- laululeikit

- koulun juhlat ja tapahtumat

T2 ohjata oppilasta luontevaan äänenkäyttöön ja laulamiseen sekä kehittämään keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimien soittotaitoaan musisoivan ryhmän jäsenenä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Laulaminen ja soittaminen ryhmän jäsenenä	Oppilas osallistuu yhteislauluun ja soittoon pyrkien sovittamaan osuutensa osaksi musiikillista kokonaisuutta.

- rytminuotit
- nuotinluvun alkeita
- muoto ABA + maalit ja kertausmerkit
- dynamiikka p, f

- lastenlaulut
- laululeikit

- äänenhuolto
- yhteislaulu, laulaminen yksin ja pienryhmissä
- yhteissoitto koulusoitimilla
- musiikkiliikunta

- koulun juhlat ja tapahtumat

T3 kannustaa oppilasta kehollisen musiikin, kuvien, tarinoiden ja tunnetilojen ilmaisuun kokonaisvaltaisesti liikkuen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Musiikkiliikunta	Oppilas liikkuu musiikin mukaan ja käyttää kehoaan musiikilliseen ilmaisuun.

- lastenlaulut
- laululeikit

- koulun juhlat ja tapahtumat

- äänenhuolto
- yhteislaulu, laulaminen yksin ja pienryhmissä
- yhteissoitto koulusoitimilla
- musiikkiliikunta

- rytminuotit
- nuotinluvun alkeita
- muoto ABA + maalit ja kertausmerkit
- dynamiikka p, f

T4 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia ääniympäristön ja musiikin elämykselliseen kuunteluun sekä ohjata häntä jäsentämään kuulemaansa sekä kertomaan siitä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Musiikin kuuntelu	Oppilas kuuntelee keskittyneesti musiikkia ja esittää näkemyksiään kuulemastaan.

- koulun juhlat ja tapahtumat

- lastenlaulut
- laululeikit

- rytminuotit
- nuotinluvun alkeita
- muoto ABA + maalit ja kertausmerkit
- dynamiikka p, f

- äänenhuolto
- yhteislaulu, laulaminen yksin ja pienryhmissä
- yhteissoitto koulusoitimilla
- musiikkiliikunta

T6 ohjata oppilasta tarkastelemaan musiikillisia kokemuksiaan ja musiikillisen maailman esteettistä, kulttuurista ja historiallista monimuotoisuutta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Musiikin merkitysten havainnointi	Oppilas esittää näkemyksiä musiikilliseen toimintaan liittyvistä havainnoistaan ja kokemuksistaan.

- rytminuotit
- nuotinluvun alkeita
- muoto ABA + maalit ja kertausmerkit
- dynamiikka p, f

- lastenlaulut
- laululeikit

- äänenhuolto
- yhteislaulu, laulaminen yksin ja pienryhmissä
- yhteissoitto koulusoitimilla
- musiikkiliikunta

- koulun juhlat ja tapahtumat

T7 ohjata oppilasta ymmärtämään musiikkikäsitteitä ja musiikin merkintätapojen periaatteita musisoinnin yhteydessä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Musiikin merkintätapojen ymmärtäminen	Oppilas toimii opiskeltujen musiikillisten merkintöjen mukaisesti musisoinnin yhteydessä.

- äänenhuolto
- yhteislaulu, laulaminen yksin ja pienryhmissä
- yhteissoitto koulusoitimilla
- musiikkiliikunta

- lastenlaulut
- laululeikit

- koulun juhlat ja tapahtumat

- rytminuotit
- nuotinluvun alkeita
- muoto ABA + maalit ja kertausmerkit
- dynamiikka p, f

T8 ohjata oppilasta tunnistamaan musiikin vaikutuksia hyvinvointiin sekä huolehtimaan musisointi- ja ääniympäristön turvallisuudesta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Välineiden ja laitteiden turvallinen käyttö	Oppilas käyttää laitteita ja soittimia ottaen huomioon muun muassa äänen ja musiikin voimakkuuteen liittyvät tekijät.

- rytminuotit
- nuotinluvun alkeita
- muoto ABA + maalit ja kertausmerkit
- dynamiikka p, f

- koulun juhlat ja tapahtumat

- äänenhuolto
- yhteislaulu, laulaminen yksin ja pienryhmissä
- yhteissoitto koulusoitimilla
- musiikkiliikunta

T9 ohjata oppilasta kehittämään musiikillista osaamistaan harjoittelun avulla, osallistumaan tavoitteiden asettamiseen ja arvioimaan edistymistään suhteessa tavoitteisiin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Oppimaan oppiminen ja työskentelytaidot	Oppilas asettaa tavoitteen musiikillisen osaamisensa kehittämiseksi ja toimii tavoitteen mukaisesti yhteismusisoinnissa.

- rytminuotit
- nuotinluvun alkeita
- muoto ABA + maalit ja kertausmerkit
- dynamiikka p, f

- koulun juhlat ja tapahtumat

- äänenhuolto
- yhteislaulu, laulaminen yksin ja pienryhmissä
- yhteissoitto koulusoitimilla
- musiikkiliikunta

- lastenlaulut
- laululeikit

Vuosiluokka 5

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Miten musiikissa toimitaan

Musisointitilanteissa kiinnitetään huomiota musisoivan ryhmän jäsenenä toimimiseen. Luontevaa äänenkäyttöä ja laulamista, liikkumista sekä keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimien perussoittotekniikoita harjoitellaan yhteismusisoinnissa. Opetuksessa on keskeistä ilmaisutaitojen ja kuvittelukyvyn monipuolinen kehittäminen.

- äänenhuolto
- yhteislaulu, laulaminen yksin ja pienryhmissä
- yhteissoitto koulusoittimin
- liikkuminen musiikin mukaan (tanssi)

S2 Mistä musiikki muodostuu

Musisointitilanteissa kiinnitetään huomiota peruskäsitteiden lisäksi musiikkikäsitteiden rytmi, melodia, harmonia, muoto, sointiväri ja dynamiikka hahmottamiskyvyn kehittämiseen. Osaamisen kehittyessä käsitteitä nimetään ja käytetään vakiintuneita tai omia symboleita kuvaamaan musiikillisia tapahtumia. Musiikillisessa toiminnassa kiinnitetään huomiota myös tulkintaan ja musiikin ilmaisullisiin keinoihin.

- rytmin käsittely
- rakenne: ABC --> kertausmerkt, maalit, segno, pomppa
- tulkintaan liittyvää sanastoa
- nuotinlukua

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

Musiikillisten taitojen ja tietojen lisäksi opetuksessa käsitellään oppilaiden kokemuksia ja havaintoja musiikista ja musiikin tekemisestä eri ympäristöissä koulussa ja koulun ulkopuolella. Opetuksessa rakennetaan yhteyksiä muihin oppiaineisiin ja omiin yhteisöihin sekä pohditaan musiikin merkityksiä elämän eri tilanteissa eri aikoina ja aikakausina.

- koulun juhlat ja tapahtumat
- sinfoniaorkesteri

S4 Ohjelmisto

Ohjelmiston suunnittelussa kiinnitetään huomiota oppilaiden omiin kulttuureihin, kulttuuriperinnön vaalimiseen ja kulttuurisen ymmärryksen avartamiseen. Ohjelmistoon sisällytetään monipuolisesti muun muassa lastenmusiikkia, eri kulttuurien musiikkia, taidemusiikkia, populaarimusiikkia ja kansanmusiikkia. Musisointitilanteissa syntyneet oppilaiden luovat tuotokset ja sävellykset sisältyvät myös ohjelmistoon.

- improvisointia, pienimuotoisia sävellyksiä (TVT mahdollisuuksien mukaan)
- ohjelmisto tilanteen mukaan

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3, S4	L2, L6, L7
T2	S1, S2, S3, S4	L2
T3	S1, S2, S3, S4	L1, L2
T4	S1, S2, S3, S4	L2
T5	S1, S2, S3, S4	L1, L2, L5, L6
T6	S1, S2, S3, S4	L2
T7	S1, S2, S3, S4	L4
T8	S1, S2, S3	L3
T9	S1, S2, S3, S4	L1

Vuosiluokan tavoitteet

T1 rohkaista oppilasta osallistumaan yhteismusisointiin ja rakentamaan myönteistä yhteishenkeä yhteisössään

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Musiikilliset yhteistyötaidot	Oppilas ottaa huomioon ryhmän muut jäsenet yhteismusisoinnissa.

- koulun juhlat ja tapahtumat
- sinfoniaorkesteri

- äänenhuolto
- yhteislaulu, laulaminen yksin ja pienryhmissä
- yhteissoitto koulusoittimin
- liikkuminen musiikin mukaan (tanssi)

- rytmin käsittely
- rakenne: ABC --> kertausmerkt, maalit, segno, pomppa
- tulkintaan liittyvää sanastoa
- nuotinlukua

- improvisointia, pienimuotoisia sävellyksiä (TVT mahdollisuuksien mukaan)
- ohjelmisto tilanteen mukaan

T2 ohjata oppilasta luontevaan äänenkäyttöön ja laulamiseen sekä kehittämään keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimien soittotaitoaan musisoivan ryhmän jäsenenä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Laulaminen ja soittaminen ryhmän jäsenenä	Oppilas osallistuu yhteislauluun ja soittoon pyrkien sovittamaan osuutensa osaksi musiikillista kokonaisuutta.

- äänenhuolto
- yhteislaulu, laulaminen yksin ja pienryhmissä
- yhteissoitto koulusoittimin
- liikkuminen musiikin mukaan (tanssi)

- koulun juhlat ja tapahtumat
- sinfoniaorkesteri

- rytmin käsittely
- rakenne: ABC --> kertausmerkt, maalit, segno, pomppa
- tulkintaan liittyvää sanastoa
- nuotinlukua

- improvisointia, pienimuotoisia sävellyksiä (TVT mahdollisuuksien mukaan)
- ohjelmisto tilanteen mukaan

T3 kannustaa oppilasta keholliseen musiikin, kuvien, tarinoiden ja tunnetilojen ilmaisuun kokonaisvaltaisesti liikkuen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Musiikkiliikunta	Oppilas liikkuu musiikin mukaan ja käyttää kehoaan musiikilliseen ilmaisuun.

- koulun juhlat ja tapahtumat
- sinfoniaorkesteri

- äänenhuolto
- yhteislaulu, laulaminen yksin ja pienryhmissä
- yhteissoitto koulusoittimin
- liikkuminen musiikin mukaan (tanssi)

- improvisointia, pienimuotoisia sävellyksiä (TVT mahdollisuuksien mukaan)
- ohjelmisto tilanteen mukaan

- rytmin käsittely
- rakenne: ABC --> kertausmerkt, maalit, segno, pomppa
- tulkintaan liittyvää sanastoa
- nuotinlukua

T4 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia ääniympäristön ja musiikin elämykselliseen kuunteluun sekä ohjata häntä jäsentämään kuulemaansa sekä kertomaan siitä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Musiikin kuuntelu	Oppilas kuuntelee keskittyneesti musiikkia ja esittää näkemyksiään kuulemastaan.

- koulun juhlat ja tapahtumat
- sinfoniaorkesteri

- äänenhuolto
- yhteislaulu, laulaminen yksin ja pienryhmissä
- yhteissoitto koulusoittimin
- liikkuminen musiikin mukaan (tanssi)

- improvisointia, pienimuotoisia sävellyksiä (TVT mahdollisuuksien mukaan)
- ohjelmisto tilanteen mukaan

- rytmin käsittely
- rakenne: ABC --> kertausmerkt, maalit, segno, pomppa
- tulkintaan liittyvää sanastoa
- nuotinlukua

T5 rohkaista oppilasta improvisoimaan sekä suunnittelemaan ja toteuttamaan pienimuotoisia sävellyksiä tai monitaiteellisia kokonaisuuksia eri keinoin ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Luovan musiikillisen ajattelun ilmaiseminen eri keinoin	Oppilas keksii omia ratkaisuja käyttäen ääntä, musiikkia, kuvaa tai muita ilmaisutapoja ja osaa tarvittaessa ohjatusti hyödyntää musiikkiteknologian tarjoamia mahdollisuuksia.

- äänenhuolto
- yhteislaulu, laulaminen yksin ja pienryhmissä
- yhteissoitto koulusoittimin
- liikkuminen musiikin mukaan (tanssi)

- koulun juhlat ja tapahtumat
- sinfoniaorkesteri

- rytmin käsittely
- rakenne: ABC --> kertausmerkt, maalit, segno, pomppa
- tulkintaan liittyvää sanastoa
- nuotinlukua

- improvisointia, pienimuotoisia sävellyksiä (TVT mahdollisuuksien mukaan)
- ohjelmisto tilanteen mukaan

T6 ohjata oppilasta tarkastelemaan musiikillisia kokemuksiaan ja musiikillisen maailman esteettistä, kulttuurista ja historiallista monimuotoisuutta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Musiikin merkitysten havainnointi	Oppilas esittää näkemyksiä musiikilliseen toimintaan liittyvistä havainnoistaan ja kokemuksistaan.

- improvisointia, pienimuotoisia sävellyksiä (TVT mahdollisuuksien mukaan)
- ohjelmisto tilanteen mukaan

- rytmin käsittely
- rakenne: ABC --> kertausmerkt, maalit, segno, pomppa
- tulkintaan liittyvää sanastoa
- nuotinlukua

- äänenhuolto
- yhteislaulu, laulaminen yksin ja pienryhmissä
- yhteissoitto koulusoittimin
- liikkuminen musiikin mukaan (tanssi)

- koulun juhlat ja tapahtumat
- sinfoniaorkesteri

T7 ohjata oppilasta ymmärtämään musiikkikäsitteitä ja musiikin merkintätapojen periaatteita musisoinnin yhteydessä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Musiikin merkintätapojen ymmärtäminen	Oppilas toimii opiskeltujen musiikillisten merkintöjen mukaisesti musisoinnin yhteydessä.

- äänenhuolto
- yhteislaulu, laulaminen yksin ja pienryhmissä
- yhteissoitto koulusoittimin
- liikkuminen musiikin mukaan (tanssi)

- koulun juhlat ja tapahtumat
- sinfoniaorkesteri

- rytmin käsittely
- rakenne: ABC --> kertausmerkt, maalit, segno, pomppa
- tulkintaan liittyvää sanastoa

- nuotinlukua

- improvisointia, pienimuotoisia sävellyksiä (TVT mahdollisuuksien mukaan)
- ohjelmisto tilanteen mukaan

T8 ohjata oppilasta tunnistamaan musiikin vaikutuksia hyvinvointiin sekä huolehtimaan musisointi- ja ääniympäristön turvallisuudesta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Välineiden ja laitteiden turvallinen käyttö	Oppilas käyttää laitteita ja soittimia ottaen huomioon muun muassa äänen ja musiikin voimakkuuteen liittyvät tekijät.

- rytmin käsittely
- rakenne: ABC --> kertausmerkt, maalit, segno, pomppa
- tulkintaan liittyvää sanastoa
- nuotinlukua

- äänenhuolto
- yhteislaulu, laulaminen yksin ja pienryhmissä
- yhteissoitto koulusoittimin
- liikkuminen musiikin mukaan (tanssi)

- koulun juhlat ja tapahtumat
- sinfoniaorkesteri

T9 ohjata oppilasta kehittämään musiikillista osaamistaan harjoittelun avulla, osallistumaan tavoitteiden asettamiseen ja arvioimaan edistymistään suhteessa tavoitteisiin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Oppimaan oppiminen ja työskentelytaidot	Oppilas asettaa tavoitteen musiikillisen osaamisensa kehittämiseksi ja toimii tavoitteen mukaisesti yhteismusisoinnissa.

- rytmin käsittely
- rakenne: ABC --> kertausmerkt, maalit, segno, pomppa
- tulkintaan liittyvää sanastoa
- nuotinlukua

- koulun juhlat ja tapahtumat
- sinfoniaorkesteri

- improvisointia, pienimuotoisia sävellyksiä (TVT mahdollisuuksien mukaan)
- ohjelmisto tilanteen mukaan

- äänenhuolto

- yhteislaulu, laulaminen yksin ja pienryhmissä
- yhteissoitto koulusoittimin
- liikkuminen musiikin mukaan (tanssi)

Vuosiluokka 6

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Miten musiikissa toimitaan

Musisointitilanteissa kiinnitetään huomiota musisoivan ryhmän jäsenenä toimimiseen. Luontevaa äänenkäyttöä ja laulamista, liikkumista sekä keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimien perussoittotekniikoita harjoitellaan yhteismusisoinnissa. Opetuksessa on keskeistä ilmaisutaitojen ja kuvittelukyvyn monipuolinen kehittäminen.

- äänenhuolto
- yhteislaulu, laulaminen yksin ja pienryhmissä
- yhteissoitto (myös bändisoittimien perustekniikoita mahdollisuuksien mukaan)
- rytmiikka
- tanssi

S2 Mistä musiikki muodostuu

Musisointitilanteissa kiinnitetään huomiota peruskäsitteiden lisäksi musiikkikäsitteiden rytmi, melodia, harmonia, muoto, sointiväri ja dynamiikka hahmottamiskyvyn kehittämiseen. Osaamisen kehittyessä käsitteitä nimetään ja käytetään vakiintuneita tai omia symboleita kuvaamaan musiikillisia tapahtumia. Musiikillisessa toiminnassa kiinnitetään huomiota myös tulkintaan ja musiikin ilmaisullisiin keinoihin.

- rytmin käsittely
- rakenne ABC --> kertausmerkit, maalit, segno, pomppa
- tulkintaan liittyvää sanastoa
- nuotinlukua

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

Musiikillisten taitojen ja tietojen lisäksi opetuksessa käsitellään oppilaiden kokemuksia ja havaintoja musiikista ja musiikin tekemisestä eri ympäristöissä koulussa ja koulun ulkopuolella. Opetuksessa rakennetaan yhteyksiä muihin oppiaineisiin ja omiin yhteisöihin sekä pohditaan musiikin merkityksiä elämän eri tilanteissa eri aikoina ja aikakausina.

- koulun juhlat ja tahtumat
- länsimaisen musiikin historiaa

S4 Ohjelmisto

Ohjelmiston suunnittelussa kiinnitetään huomiota oppilaiden omiin kulttuureihin, kulttuuriperinnön vaalimiseen ja kulttuurisen ymmärryksen avartamiseen. Ohjelmistoon sisällytetään monipuolisesti muun muassa lastenmusiikkia, eri kulttuurien musiikkia, taidemusiikkia, populaarimusiikkia ja kansanmusiikkia. Musisointitilanteissa syntyneet oppilaiden luovat tuotokset ja sävellykset sisältyvät myös ohjelmistoon.

- improvisointia, pienimuotoisia sävellyksiä (TVT mahdollisuuksien mukaan)
- ohjelmisto tilanteen mukaan

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3, S4	L2, L6, L7
T2	S1, S2, S3, S4	L2
T3	S1, S2, S3, S4	L1, L2
T4	S1, S2, S3, S4	L2
T5	S1, S2, S3, S4	L1, L2, L5, L6
T6	S1, S2, S3, S4	L2
T7	S1, S2, S3, S4	L4
T8	S1, S2, S3	L3
T9	S1, S2, S3, S4	L1

Vuosiluokan tavoitteet

T1 rohkaista oppilasta osallistumaan yhteismusisointiin ja rakentamaan myönteistä yhteishenkeä yhteisössään

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Musiikilliset yhteistyötaidot	Oppilas ottaa huomioon ryhmän muut jäsenet yhteismusisoinnissa.

- äänenhuolto
- yhteislaulu, laulaminen yksin ja pienryhmissä
- yhteissoitto (myös bändisoittimien perustekniikoita mahdollisuuksien mukaan)
- rytmiikka
- tanssi

- improvisointia, pienimuotoisia sävellyksiä (TVT mahdollisuuksien mukaan)
- ohjelmisto tilanteen mukaan

- rytmin käsittely
- rakenne ABC --> kertausmerkit, maalit, segno, pomppa
- tulkintaan liittyvää sanastoa
- nuotinlukua

- koulun juhlat ja tahtumat
- länsimaisen musiikin historiaa

T2 ohjata oppilasta luontevaan äänenkäyttöön ja laulamiseen sekä kehittämään keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimien soittotaitoaan musisoivan ryhmän jäsenenä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Laulaminen ja soittaminen ryhmän jäsenenä	Oppilas osallistuu yhteislauluun ja soittoon pyrkien sovittamaan osuutensa osaksi musiikillista kokonaisuutta.

- äänenhuolto
- yhteislaulu, laulaminen yksin ja pienryhmissä
- yhteissoitto (myös bändisoittimien perustekniikoita mahdollisuuksien mukaan)
- rytmiikka
- tanssi

- rytmin käsittely
- rakenne ABC --> kertausmerkit, maalit, segno, pomppa
- tulkintaan liittyvää sanastoa
- nuotinlukua

- improvisointia, pienimuotoisia sävellyksiä (TVT mahdollisuuksien mukaan)
- ohjelmisto tilanteen mukaan

- koulun juhlat ja tahtumat
- länsimaisen musiikin historiaa

T3 kannustaa oppilasta keholliseen musiikin, kuvien, tarinoiden ja tunnetilojen ilmaisuun kokonaisvaltaisesti liikkuen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Musiikkiliikunta	Oppilas liikkuu musiikin mukaan ja käyttää kehoaan musiikilliseen ilmaisuun.

- äänenhuolto
- yhteislaulu, laulaminen yksin ja pienryhmissä
- yhteissoitto (myös bändisoittimien perustekniikoita mahdollisuuksien mukaan)
- rytmiikka
- tanssi

- rytmin käsittely
- rakenne ABC --> kertausmerkit, maalit, segno, pomppa
- tulkintaan liittyvää sanastoa
- nuotinlukua

- improvisointia, pienimuotoisia sävellyksiä (TVT mahdollisuuksien mukaan)
- ohjelmisto tilanteen mukaan

- koulun juhlat ja tahtumat
- länsimaisen musiikin historiaa

T4 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia ääniympäristön ja musiikin elämykselliseen kuunteluun sekä ohjata häntä jäsentämään kuulemaansa sekä kertomaan siitä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Musiikin kuuntelu	Oppilas kuuntelee keskittyneesti musiikkia ja esittää näkemyksiään kuulemastaan.

- improvisointia, pienimuotoisia sävellyksiä (TVT mahdollisuuksien mukaan)
- ohjelmisto tilanteen mukaan

- koulun juhlat ja tahtumat
- länsimaisen musiikin historiaa

- äänenhuolto
- yhteislaulu, laulaminen yksin ja pienryhmissä
- yhteissoitto (myös bändisoittimien perustekniikoita mahdollisuuksien mukaan)
- rytmiikka
- tanssi

- rytmin käsittely
- rakenne ABC --> kertausmerkit, maalit, segno, pomppa
- tulkintaan liittyvää sanastoa
- nuotinlukua

T5 rohkaista oppilasta improvisoimaan sekä suunnittelemaan ja toteuttamaan pienimuotoisia sävellyksiä tai monitaiteellisia kokonaisuuksia eri keinoin ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Luovan musiikillisen ajattelun ilmaiseminen eri keinoin	Oppilas keksii omia ratkaisuja käyttäen ääntä, musiikkia, kuvaa tai muita ilmaisutapoja ja osaa tarvittaessa ohjatusti hyödyntää musiikkiteknologian tarjoamia mahdollisuuksia.

- improvisointia, pienimuotoisia sävellyksiä (TVT mahdollisuuksien mukaan)
- ohjelmisto tilanteen mukaan

- koulun juhlat ja tahtumat
- länsimaisen musiikin historiaa

- rytmin käsittely
- rakenne ABC --> kertausmerkit, maalit, segno, pomppa
- tulkintaan liittyvää sanastoa
- nuotinlukua

- äänenhuolto
- yhteislaulu, laulaminen yksin ja pienryhmissä
- yhteissoitto (myös bändisoittimien perustekniikoita mahdollisuuksien mukaan)
- rytmiikka
- tanssi

T6 ohjata oppilasta tarkastelemaan musiikillisia kokemuksiaan ja musiikillisen maailman esteettistä, kulttuurista ja historiallista monimuotoisuutta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Musiikin merkitysten havainnointi	Oppilas esittää näkemyksiä musiikilliseen toimintaan liittyvistä havainnoistaan ja kokemuksistaan.

- koulun juhlat ja tahtumat
- länsimaisen musiikin historiaa

- improvisointia, pienimuotoisia sävellyksiä (TVT mahdollisuuksien mukaan)
- ohjelmisto tilanteen mukaan

- äänenhuolto
- yhteislaulu, laulaminen yksin ja pienryhmissä
- yhteissoitto (myös bändisoittimien perustekniikoita mahdollisuuksien mukaan)
- rytmiikka
- tanssi

- rytmin käsittely
- rakenne ABC --> kertausmerkit, maalit, segno, pomppa
- tulkintaan liittyvää sanastoa
- nuotinlukua

T7 ohjata oppilasta ymmärtämään musiikkikäsitteitä ja musiikin merkintätapojen periaatteita musisoinnin yhteydessä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Musiikin merkintätapojen ymmärtäminen	Oppilas toimii opiskeltujen musiikillisten merkintöjen mukaisesti musisoinnin yhteydessä.

- äänenhuolto
- yhteislaulu, laulaminen yksin ja pienryhmissä
- yhteissoitto (myös bändisoittimien perustekniikoita mahdollisuuksien mukaan)
- rytmiikka
- tanssi

- rytmin käsittely
- rakenne ABC --> kertausmerkit, maalit, segno, pomppa

- tulkintaan liittyvää sanastoa
- nuotinlukua

- koulun juhlat ja tahtumat
- länsimaisen musiikin historiaa

- improvisointia, pienimuotoisia sävellyksiä (TVT mahdollisuuksien mukaan)
- ohjelmisto tilanteen mukaan

T8 ohjata oppilasta tunnistamaan musiikin vaikutuksia hyvinvointiin sekä huolehtimaan musisointi- ja ääniympäristön turvallisuudesta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Välineiden ja laitteiden turvallinen käyttö	Oppilas käyttää laitteita ja soittimia ottaen huomioon muun muassa äänen ja musiikin voimakkuuteen liittyvät tekijät.

- rytmin käsittely
- rakenne ABC --> kertausmerkit, maalit, segno, pomppa
- tulkintaan liittyvää sanastoa
- nuotinlukua

- äänenhuolto
- yhteislaulu, laulaminen yksin ja pienryhmissä
- yhteissoitto (myös bändisoittimien perustekniikoita mahdollisuuksien mukaan)
- rytmiikka
- tanssi

- koulun juhlat ja tahtumat
- länsimaisen musiikin historiaa

T9 ohjata oppilasta kehittämään musiikillista osaamistaan harjoittelun avulla, osallistumaan tavoitteiden asettamiseen ja arvioimaan edistymistään suhteessa tavoitteisiin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Oppimaan oppiminen ja työskentelytaidot	Oppilas asettaa tavoitteen musiikillisen osaamisensa kehittämiseksi ja toimii tavoitteen mukaisesti yhteismusisoinnissa.

- rytmin käsittely
- rakenne ABC --> kertausmerkit, maalit, segno, pomppa
- tulkintaan liittyvää sanastoa
- nuotinlukua

- koulun juhlat ja tahtumat
- länsimaisen musiikin historiaa

- improvisointia, pienimuotoisia sävellyksiä (TVT mahdollisuuksien mukaan)
- ohjelmisto tilanteen mukaan

- äänenhuolto
- yhteislaulu, laulaminen yksin ja pienryhmissä
- yhteissoitto (myös bändisoittimien perustekniikoita mahdollisuuksien mukaan)
- rytmiikka
- tanssi

34.6.11. Kuvataide

Oppiaineen tehtävä

Kuvataiteen opetuksen tehtävä on ohjata oppilaita tutkimaan ja ilmaisemaan kulttuurisesti moninaista todellisuutta taiteen keinoin. Oppilaiden identiteettien rakentumista, kulttuurista osaamista ja yhteisöllisyyttä vahvistetaan kuvia tuottamalla ja tulkitsemalla. Oppilaiden omat kokemukset, mielikuvitus ja kokeileminen luovat perustan opetukselle. Kuvataiteen opetus kehittää kykyä ymmärtää taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin ilmiöitä. Oppilaille tarjotaan tapoja arvottaa todellisuutta ja vaikuttaa siihen. Kulttuuriperinnön tuntemusta vahvistamalla tuetaan traditioiden välittymistä ja uudistumista. Opetus tukee oppilaiden kriittisen ajattelun kehittymistä sekä kannustaa heitä vaikuttamaan omaan elinympäristöön ja yhteiskuntaan. Kuvataiteen opetuksessa luodaan perustaa oppilaiden paikalliselle ja globaalille toimijuudelle.

Taiteelle ominainen työskentely harjaannuttaa kokemukselliseen, moniaistiseen ja toiminnalliseen oppimiseen. Oppilaat tarkastelevat kuvataidetta ja muuta visuaalista kulttuuria historiallisista ja kulttuurisista näkökulmista. Opetuksessa tutustutaan erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä. Oppilaita ohjataan käyttämään monipuolisesti erilaisia välineitä, materiaaleja, teknologioita ja ilmaisun keinoja. Opetuksessa kannustetaan monilukutaidon kehittämiseen hyödyntämällä visuaalisuutta sekä muita tiedon tuottamisen ja esittämisen tapoja. Oppilaille tarjotaan mahdollisuuksia monialaisiin oppimiskokonaisuuksiin yhteistyössä muun opetuksen ja koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Opetuksessa tutustutaan museoihin ja muihin kulttuurikohteisiin sekä tarkastellaan kuvataiteen harrastusmahdollisuuksia.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 3-6

***Vuosiluokilla 3-6** oppilaat laajentavat omakohtaista suhdettaan kuvataiteeseen ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin. Oppilaita kannustetaan erilaisten kuvailmaisun keinojen kokeiluun ja harjoitteluun sekä kuvallisten taitojen tavoitteelliseen kehittämiseen. Opetuksessa tarkastellaan taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin vaikutuksia mielipiteisiin, asenteisiin ja toimintatapoihin oppilaiden omassa elinympäristössä ja yhteiskunnassa. Oppilaita ohjataan tutkimaan taiteilijoiden ja muun visuaalisen kulttuurin tekijöiden tavoitteita ja rooleja eri aikoina sekä erilaisissa kulttuurisissa yhteyksissä. Opetuksessa tuetaan oppilaiden yhdessä toimimisen edellytyksiä ja käytäntöjä. Kuvien tuottamisen ja tulkinnan taitoja syvennetään hyödyntämällä vastuullisesti tieto- ja viestintäteknologiaa ja verkkoympäristöjä.*

Vuosiluokilla 3-4 oppilaat

- laajentavat omakohtaista suhdettaan kuvataiteeseen ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin
- syventävät kuvataiteen perustekniikoiden oppimista
- tutkivat ja ilmaisevat kulttuurista todellisuutta omien kokemustensa pohjalta kuvataiteen keinoin
- harjoittelevat erilaisia tekniikoita ja kokeilevat omia mielikuvituksen tuottamia ideoita ja ajatuksia
- tutustuvat erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävästä.

Vuosiluokilla 5-6 oppilaat

- saavat kannustusta erilaisten kuvailmaisun keinojen kokeiluun, harjoitteluun ja taitojensa kehittämiseen
- tutkivat taiteilijoiden ja muun visuaalisen kulttuurin tekijöiden tavoitteita ja rooleja eri aikoina
- hyödyntävät mahdollisuuksien mukaan tvt -taitoja ja verkkkoympäristöjä

Kuvataiteen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Tavoitteena on tarjota oppimisympäristöjä ja työtapoja, joilla mahdollistetaan monipuolinen materiaalien, teknologioiden ja ilmaisukeinojen käyttäminen sekä niiden luova soveltaminen. Opetustilanteissa luodaan aktiiviseen kokeilemiseen ja harjoitteluun rohkaiseva ilmapiiri. Pedagogisilla ratkaisuilla tuetaan moniaistista havainnointia, pitkäjänteistä työskentelyä sekä tutkivaa ja tavoitteellista taideoppimista. Opetuksessa otetaan huomioon yksilölliset kuvailmaisun tarpeet ja mahdollistetaan tarkoituksenmukainen työskentely yksin ja ryhmässä. Tavoitteena on luoda oppimiseen ja vuorovaikutukseen kannustava toimintakulttuuri sekä koulussa että koulun ulkopuolisissa ympäristöissä. Vuosiluokilla 3-6 tarkastellaan laajenevan elinpiirin ajankohtaisia taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin ilmiöitä. Opetuksessa ohjataan taiteidenväliseen ja temaattiseen lähestymistapaan. Oppilaita kannustetaan suhtautumaan kriittisesti eri tietolähteisiin. Opetustilanteissa teknologioita ja verkkoympäristöjä hyödynnetään monipuolisesti, vastuullisesti ja turvallisesti.

- Tavoitteena on tarjota oppimisympäristöjä ja työtapoja, joilla mahdollistetaan monipuolinen materiaalien, teknologioiden ja ilmaisukeinojen käyttäminen sekä niiden luova soveltaminen.
- Tavoitteena on luoda oppimiseen ja vuorovaikutukseen kannustava toimintakulttuuri sekä koulussa että koulun ulkopuolisissa ympäristöissä.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki kuvataiteessa vuosiluokilla 3-6

Tavoitteena ohjauksen, eriyttämisen ja tuen järjestämisessä on oppilaiden sosiaalisten, psyykkisten ja motoristen lähtökohtien ja taitojen huomioon ottaminen. Taideoppimisen yksilöllinen ja yhteisöllinen luonne tukee oppilaan identiteettien rakentumista, osallisuutta ja hyvinvointia. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden yksilölliset ohjauksen tarpeet. Opetusta eriytetään tarvittaessa esimerkiksi ilmaisukeinojen, työtapojen ja oppimisympäristöjen valinnoilla. Opetustilanteissa oppilaat voivat hyödyntää vahvuuksiaan, soveltaa erilaisia työtapoja ja käyttää vaihtoehtoisia lähestymistapoja. Taideoppimiselle luodaan turvallinen, moninaisuutta kunnioittava ja itseilmaisuun rohkaiseva ilmapiiri, jossa oppilaat saavat henkilökohtaista ohjausta ja tukea. Vaihtoehtoisia pedagogisia lähestymistapoja voidaan tarvita erityisesti havaintojen ja tunteiden visuaalisessa ilmaisussa sekä motoristen taitojen kehittämisessä. Ohjauksen, eriyttämisen ja tuen järjestämisessä voidaan hyödyntää esimerkiksi leikinomaisuutta, pelejä ja eri aistialueisiin liittyviä kokemuksia.

- Tavoitteena ohjauksen, eriyttämisen ja tuen järjestämisessä on oppilaiden sosiaalisten, psyykkisten ja motoristen lähtökohtien ja taitojen huomioon ottaminen.
- Opetusta eriytetään tarvittaessa.

Oppilaan oppimisen arviointi kuvataiteessa vuosiluokilla 3-6

Oppimisen arviointi ja siihen perustuva palaute kuvataiteessa on luonteeltaan kannustavaa, ohjaavaa ja oppilaiden yksilöllisen edistymisen huomioivaa. Palautteella tuetaan kuvan tuottamisen ja tulkinnan taitojen, taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin tuntemuksen, pitkäjänteisten työtapojen sekä itsearviointitaitojen kehittymistä. Oppilasta ohjataan omien

ajatusten ilmaisemiseen ja toisten näkemysten arvostamiseen. Oppimisen arviointi kohdistuu kaikkiin opetuksen tavoitteissa määriteltyihin taideoppimisen ulottuvuuksiin.

Antaessaan kuvataiteen sanallista arviota tai arvosanaa opettaja arvioi oppilaan osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää kuvataiteen valtakunnallisia arviointikriteereitä. Opinnoissa edistymisen kannalta on keskeistä havainnoida oppilaan edistymistä kuvien tuottamiseen, vastaanottamiseen ja tulkitsemiseen liittyvien taitojen kehittämisessä.

- Oppimisen arviointi ja siihen perustuva palaute kuvataiteessa on luonteeltaan kannustavaa, ohjaavaa ja oppilaiden yksilöllisen edistymisen huomioivaa.
- Oppimisen arviointi kohdistuu kaikkiin opetuksen tavoitteissa määriteltyihin taideoppimisen ulottuvuuksiin.
- Osaamisen tason (sanallinen/arvosana) arviointi perustuu opetussuunnitelman tavoitteisiin.
- 6. vuosiluokan osaamisen tason arvioinnissa käytetään valtakunnallisia arviointikriteerejä.

Vuosiluokka 3

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Omat kuvakulttuurit

S1 Omat kuvakulttuurit: *Opetuksen sisällöiksi valitaan oppilaiden tekemiä kuvia ja kuvakulttuureja, joihin he osallistuvat omaehtoisesti. Oppilaiden kuvakulttuureja tarkastellaan suhteessa muihin kuvakulttuureihin. Omia kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään omien kuvakulttuurien merkitystä oppilaiden osallistumiselle eri yhteisöissä, ympäristöissä ja yhteyksissä.*

- kuvataiteen peruskäsitteitä: esim. piirustus, maalaus, grafiikka, veistos
- piirustus: erilaiset liidut
- maalaus: värien sekoittaminen, väriympyrä, välineiden hoito
- muovailu

S2 Ympäristön kuvakulttuurit

S2 Ympäristön kuvakulttuurit: *Opetuksen sisällöt valitaan erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista. Sisältöjä valitaan monipuolisesti rakennetuista ja luonnon ympäristöistä sekä mediasta. Opetuksen sisältöjä valitaan myös vakiintuneita kuvakulttuureja uudistavista, erilaisten yhteisöjen ja ryhmien tuottamista kuvista ja visuaalisen kulttuurin ilmiöistä. Ympäristön kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään oppilaiden laajenevaa elinpiiriä ja medioiden merkitystä yhteiskunnassa.*

- vuodenaikojen huomioiminen
- lähiympäristön kuvakulttuuri
- kuvalla vaikuttaminen (esim. mainos)
- taidenäyttely oppilaiden töistä

S3 Taiteen maailmat:

S3 Taiteen maailmat: *Opetuksen sisällöt valitaan eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetusta kuvataiteesta. Oppilaat perehtyvät taiteelle ominaisiin toimintatapoihin, taiteen eri lajeihin sekä erilaisiin käsityksiin taiteesta. Taideteoksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään kulttuuri-identiteetin vaikutusta taiteen tekemiseen ja vastaanottamiseen.*

- ympäristötaide: luonnonmateriaalit, kierrätysmateriaalit
- taideteos kuvallisen työskentelyn lähtökohtana

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3	L1, L3, L4, L5
T2	S1, S2, S3	L2, L4, L5, L6
T3	S1, S2, S3	L2, L3, L4, L5
T4	S1, S2, S3	L2, L3, L5, L6
T5	S1, S2, S3	L1, L2, L3, L5
T8	S1, S2, S3	L1, L4, L5, L6
T11	S1, S2, S3	L1, L2, L4, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 kannustaa oppilasta havainnoimaan taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria moniaistisesti ja erilaisia kuvallisia välineitä hyödyntäen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin havainnoiminen	Oppilas osaa tehdä monipuolisia havaintoja ympäristöstä ja sen kuvista käyttämällä kuvallisia välineitä

- vuodenaikojen huomioiminen
- lähiympäristön kuvakulttuuri
- kuvalla vaikuttaminen (esim. mainos)
- taidenäyttely oppilaiden töistä

- ympäristötaide: luonnonmateriaalit, kierrätysmateriaalit
- taideteos kuvallisen työskentelyn lähtökohtana

- kuvataiteen peruskäsitteitä: esim. piirustus, maalaus, grafiikka, veistos
- piirustus: erilaiset liidut
- maalaus: värien sekoittaminen, väriympyrä, välineiden hoito
- muovailu

T2 rohkaista oppilasta keskustelemaan havainnoistaan ja ajatuksistaan sekä harjoittelemaan näkemystensä perustelemista

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Havaintojen ja ajatusten sanallistaminen	Oppilas osaa kuvailla taiteeseen, ympäristöön ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin liittyviä havaintojaan ja perustella ajatuksiaan sanallisesti

- kuvataiteen peruskäsitteitä: esim. piirustus, maalaus, grafiikka, veistos
- piirustus: erilaiset liidut
- maalaus: värien sekoittaminen, väriympyrä, välineiden hoito
- muovailu

- ympäristötaide: luonnonmateriaalit, kierrätysmateriaalit
- taideteos kuvallisen työskentelyn lähtökohtana

- vuodenaikojen huomioiminen
- lähiympäristön kuvakulttuuri
- kuvalla vaikuttaminen (esim. mainos)
- taidenäyttely oppilaiden töistä

T3 innostaa oppilasta ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Havaintojen ja ajatusten kuvallinen ilmaiseminen	Oppilas osaa ilmaista havaintojaan ja ajatuksiaan hyödyntämällä kuvien rinnalla myös muita tiedon tuottamisen tapoja

- ympäristötaide: luonnonmateriaalit, kierrätysmateriaalit
- taideteos kuvallisen työskentelyn lähtökohtana

- kuvataiteen peruskäsitteitä: esim. piirustus, maalaus, grafiikka, veistos
- piirustus: erilaiset liidut
- maalaus: värien sekoittaminen, väriympyrä, välineiden hoito
- muovailu

- vuodenaikojen huomioiminen
- lähiympäristön kuvakulttuuri
- kuvalla vaikuttaminen (esim. mainos)
- taidenäyttely oppilaiden töistä

T4 ohjata oppilasta käyttämään monipuolisesti erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisun keinoja sekä harjaannuttamaan kuvan tekemisen taitojaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuvallisten ilmaisukeinojen käyttäminen	Oppilas osaa soveltaa erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisukeinoja kuvallisessa tuottamisessaan

- kuvataiteen peruskäsitteitä: esim. piirustus, maalaus, grafiikka, veistos
- piirustus: erilaiset liidut
- maalaus: värien sekoittaminen, väriympyrä, välineiden hoito
- muovailu

- vuodenaikojen huomioiminen
- lähiympäristön kuvakulttuuri
- kuvalla vaikuttaminen (esim. mainos)
- taidenäyttely oppilaiden töistä

- ympäristötaide: luonnonmateriaalit, kierrätysmateriaalit
- taideteos kuvallisen työskentelyn lähtökohtana

T5 ohjata oppilasta tavoitteelliseen kuvallisten taitojen kehittämiseen yksin ja yhteistyössä muiden kanssa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuvailmaisun taitojen kehittäminen	Oppilas osaa asettaa tavoitteita ja pyrkii kehittämään kuvailmaisuaan yksin ja ryhmän jäsenenä

- kuvataiteen peruskäsitteitä: esim. piirustus, maalaus, grafiikka, veistos
- piirustus: erilaiset liidut
- maalaus: värien sekoittaminen, väriympyrä, välineiden hoito
- muovailu

- vuodenaikojen huomioiminen
- lähiympäristön kuvakulttuuri
- kuvalla vaikuttaminen (esim. mainos)
- taidenäyttely oppilaiden töistä

- ympäristötaide: luonnonmateriaalit, kierrätysmateriaalit
- taideteos kuvallisen työskentelyn lähtökohtana

T8 ohjata oppilasta tarkastelemaan taidetta ja muuta visuaalista kulttuuria teoksen, tekijän ja katsojan näkökulmista sekä pohtimaan historiallisten ja kulttuuristen tekijöiden vaikutusta kuviin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuvatulkinnan menetelmien käyttäminen	Oppilas osaa tulkita kuvia teoksen, tekijän ja katsojan näkökulmista sekä hyödyntää tulkintojaan kuvista keskusteltaessa

- vuodenaikojen huomioiminen
- lähiympäristön kuvakulttuuri
- kuvalla vaikuttaminen (esim. mainos)
- taidenäyttely oppilaiden töistä

- ympäristötaide: luonnonmateriaalit, kierrätysmateriaalit
- taideteos kuvallisen työskentelyn lähtökohtana

- kuvataiteen peruskäsitteitä: esim. piirustus, maalaus, grafiikka, veistos

- piirustus: erilaiset liidut
- maalaus: värien sekoittaminen, väriympyrä, välineiden hoito
- muovailu

T11 kannustaa oppilasta ottamaan huomioon kulttuurinen moninaisuus ja kestävä kehitys kuvailmaisun sisältöjä ja toimintatapoja valitessaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuvailmaisun sisältöjen ja toimintatapojen valinta	Oppilas ottaa kuvailmaisussaan huomioon kulttuurisen moninaisuuteen ja kestävään kehitykseen liittyviä näkökulmia

- vuodenaikojen huomioiminen
- lähiympäristön kuvakulttuuri
- kuvalla vaikuttaminen (esim. mainos)
- taidenäyttely oppilaiden töistä

- ympäristötaide: luonnonmateriaalit, kierrätysmateriaalit
- taideteos kuvallisen työskentelyn lähtökohtana

- kuvataiteen peruskäsitteitä: esim. piirustus, maalaus, grafiikka, veistos
- piirustus: erilaiset liidut
- maalaus: värien sekoittaminen, väriympyrä, välineiden hoito
- muovailu

Vuosiluokka 4

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Omat kuvakulttuurit

S1 Omat kuvakulttuurit: *Opetuksen sisällöiksi valitaan oppilaiden tekemiä kuvia ja kuvakulttuureja, joihin he osallistuvat omaehtoisesti. Oppilaiden kuvakulttuureja tarkastellaan suhteessa muihin kuvakulttuureihin. Omia kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään omien kuvakulttuurien merkitystä oppilaiden osallistumiselle eri yhteisöissä, ympäristöissä ja yhteyksissä.*

- kuvataiteen peruskäsitteitä: esim. piirustus, maalaus, grafiikka, veistos
- valokuva, animaatio

S2 Ympäristön kuvakulttuurit

S2 Ympäristön kuvakulttuurit: *Opetuksen sisällöt valitaan erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista. Sisältöjä valitaan monipuolisesti rakennetuista ja luonnon ympäristöistä sekä mediasta. Opetuksen sisältöjä valitaan myös vakiintuneita kuvakulttuureja uudistavista, erilaisten yhteisöjen ja ryhmien tuottamista kuvista ja visuaalisen kulttuurin ilmiöistä. Ympäristön kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään oppilaiden laajenevaa elinpiiriä ja medioiden merkitystä yhteiskunnassa.*

- vuodenaikojen huomioiminen
- lähiympäristön kuvakulttuuri

- kuvalla vaikuttaminen, tekijänoikeudet, kuva sosiaalisessa mediassa (vastuullisuus)
- taidenäyttely oppilaiden töistä

S3 Taiteen maailmat:

S3 Taiteen maailmat: *Opetuksen sisällöt valitaan eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetusta kuvataiteesta. Oppilaat perehtyvät taiteelle ominaisiin toimintatapoihin, taiteen eri lajeihin sekä erilaisiin käsityksiin taiteesta. Taideteoksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään kulttuuri-identiteetin vaikutusta taiteen tekemiseen ja vastaanottamiseen.*

- piirustus: erilaiset liidut, hiili, lyijykynä
- maalaus: värien sekoittaminen, väriympyrä, välineiden hoito
- muovailu
- ympäristötaide: luonnonmateriaalit, kierrätysmateriaalit
- suomalaisen kulttuurin tunnettuja taiteilijoita ja teoksia (esim. Kalevala)

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3	L1, L3, L4, L5
T2	S1, S2, S3	L2, L4, L5, L6
T3	S1, S2, S3	L2, L3, L4, L5
T4	S1, S2, S3	L2, L3, L5, L6
T5	S1, S2, S3	L1, L2, L3, L5
T8	S1, S2, S3	L1, L4, L5, L6
T11	S1, S2, S3	L1, L2, L4, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 kannustaa oppilasta havainnoimaan taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria moniaistisesti ja erilaisia kuvallisia välineitä hyödyntäen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin havainnoiminen	Oppilas osaa tehdä monipuolisia havaintoja ympäristöstä ja sen kuvista käyttämällä kuvallisia välineitä

- piirustus: erilaiset liidut, hiili, lyijykynä
- maalaus: värien sekoittaminen, väriympyrä, välineiden hoito
- muovailu
- ympäristötaide: luonnonmateriaalit, kierrätysmateriaalit
- suomalaisen kulttuurin tunnettuja taiteilijoita ja teoksia (esim. Kalevala)

- kuvataiteen peruskäsitteitä: esim. piirustus, maalaus, grafiikka, veistos
- valokuva, animaatio

- vuodenaikojen huomioiminen
- lähiympäristön kuvakulttuuri
- kuvalla vaikuttaminen, tekijänoikeudet, kuva sosiaalisessa mediassa (vastuullisuus)
- taidenäyttely oppilaiden töistä

T2 rohkaista oppilasta keskustelemaan havainnoistaan ja ajatuksistaan sekä harjoittelemaan näkemystensä perustelemista

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Havaintojen ja ajatusten sanallistaminen	Oppilas osaa kuvailla taiteeseen, ympäristöön ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin liittyviä havaintojaan ja perustella ajatuksiaan sanallisesti

- piirustus: erilaiset liidut, hiili, lyijykynä
- maalaus: värien sekoittaminen, väriympyrä, välineiden hoito
- muovailu
- ympäristötaide: luonnonmateriaalit, kierrätysmateriaalit
- suomalaisen kulttuurin tunnettuja taiteilijoita ja teoksia (esim. Kalevala)

- kuvataiteen peruskäsitteitä: esim. piirustus, maalaus, grafiikka, veistos
- valokuva, animaatio

- vuodenaikojen huomioiminen
- lähiympäristön kuvakulttuuri
- kuvalla vaikuttaminen, tekijänoikeudet, kuva sosiaalisessa mediassa (vastuullisuus)
- taidenäyttely oppilaiden töistä

T3 innostaa oppilasta ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Havaintojen ja ajatusten kuvallinen ilmaiseminen	Oppilas osaa ilmaista havaintojaan ja ajatuksiaan hyödyntämällä kuvien rinnalla myös muita tiedon tuottamisen tapoja

- kuvataiteen peruskäsitteitä: esim. piirustus, maalaus, grafiikka, veistos
- valokuva, animaatio

- piirustus: erilaiset liidut, hiili, lyijykynä
- maalaus: värien sekoittaminen, väriympyrä, välineiden hoito
- muovailu
- ympäristötaide: luonnonmateriaalit, kierrätysmateriaalit
- suomalaisen kulttuurin tunnettuja taiteilijoita ja teoksia (esim. Kalevala)

- vuodenaikojen huomioiminen
- lähiympäristön kuvakulttuuri
- kuvalla vaikuttaminen, tekijänoikeudet, kuva sosiaalisessa mediassa (vastuullisuus)

- taidenäyttely oppilaiden töistä

T4 ohjata oppilasta käyttämään monipuolisesti erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisun keinoja sekä harjaannuttamaan kuvan tekemisen taitojaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuvallisten ilmaisukeinojen käyttäminen	Oppilas osaa soveltaa erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisukeinoja kuvallisessa tuottamisessaan

- piirustus: erilaiset liidut, hiili, lyijykynä
- maalaus: värien sekoittaminen, väriympyrä, välineiden hoito
- muovailu
- ympäristötaide: luonnonmateriaalit, kierrätysmateriaalit
- suomalaisen kulttuurin tunnettuja taiteilijoita ja teoksia (esim. Kalevala)

- kuvataiteen peruskäsitteitä: esim. piirustus, maalaus, grafiikka, veistos
- valokuva, animaatio

- vuodenaikojen huomioiminen
- lähiympäristön kuvakulttuuri
- kuvalla vaikuttaminen, tekijänoikeudet, kuva sosiaalisessa mediassa (vastuullisuus)
- taidenäyttely oppilaiden töistä

T5 ohjata oppilasta tavoitteelliseen kuvallisten taitojen kehittämiseen yksin ja yhteistyössä muiden kanssa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuvailmaisun taitojen kehittäminen	Oppilas osaa asettaa tavoitteita ja pyrkii kehittämään kuvailmaisuaan yksin ja ryhmän jäsenenä

- kuvataiteen peruskäsitteitä: esim. piirustus, maalaus, grafiikka, veistos
- valokuva, animaatio

- piirustus: erilaiset liidut, hiili, lyijykynä
- maalaus: värien sekoittaminen, väriympyrä, välineiden hoito
- muovailu
- ympäristötaide: luonnonmateriaalit, kierrätysmateriaalit
- suomalaisen kulttuurin tunnettuja taiteilijoita ja teoksia (esim. Kalevala)

- vuodenaikojen huomioiminen
- lähiympäristön kuvakulttuuri
- kuvalla vaikuttaminen, tekijänoikeudet, kuva sosiaalisessa mediassa (vastuullisuus)
- taidenäyttely oppilaiden töistä

T8 ohjata oppilasta tarkastelemaan taidetta ja muuta visuaalista kulttuuria teoksen, tekijän ja katsojan näkökulmista sekä pohtimaan historiallisten ja kulttuuristen tekijöiden vaikutusta kuviin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuvatulkinnan menetelmien käyttäminen	Oppilas osaa tulkita kuvia teoksen, tekijän ja katsojan näkökulmista sekä hyödyntää tulkintojaan kuvista keskusteltaessa

- vuodenaikojen huomioiminen
- lähiympäristön kuvakulttuuri
- kuvalla vaikuttaminen, tekijänoikeudet, kuva sosiaalisessa mediassa (vastuullisuus)
- taidenäyttely oppilaiden töistä

- piirustus: erilaiset liidut, hiili, lyijykynä
- maalaus: värien sekoittaminen, väriympyrä, välineiden hoito
- muovailu
- ympäristötaide: luonnonmateriaalit, kierrätysmateriaalit
- suomalaisen kulttuurin tunnettuja taiteilijoita ja teoksia (esim. Kalevala)

- kuvataiteen peruskäsitteitä: esim. piirustus, maalaus, grafiikka, veistos
- valokuva, animaatio

T11 kannustaa oppilasta ottamaan huomioon kulttuurinen moninaisuus ja kestävä kehitys kuvailmaisun sisältöjä ja toimintatapoja valitessaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuvailmaisun sisältöjen ja toimintatapojen valinta	Oppilas ottaa kuvailmaisussaan huomioon kulttuurisen moninaisuuteen ja kestävään kehitykseen liittyviä näkökulmia

- kuvataiteen peruskäsitteitä: esim. piirustus, maalaus, grafiikka, veistos
- valokuva, animaatio

- vuodenaikojen huomioiminen
- lähiympäristön kuvakulttuuri
- kuvalla vaikuttaminen, tekijänoikeudet, kuva sosiaalisessa mediassa (vastuullisuus)
- taidenäyttely oppilaiden töistä

- piirustus: erilaiset liidut, hiili, lyijykynä
- maalaus: värien sekoittaminen, väriympyrä, välineiden hoito
- muovailu
- ympäristötaide: luonnonmateriaalit, kierrätysmateriaalit
- suomalaisen kulttuurin tunnettuja taiteilijoita ja teoksia (esim. Kalevala)

Vuosiluokka 5

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Omat kuvakulttuurit

S1 Omat kuvakulttuurit: *Opetuksen sisällöiksi valitaan oppilaiden tekemiä kuvia ja kuvakulttuureja, joihin he osallistuvat omaehtoisesti. Oppilaiden kuvakulttuureja tarkastellaan suhteessa muihin kuvakulttuureihin. Omia kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään omien kuvakulttuurien merkitystä oppilaiden osallistumiselle eri yhteisöissä, ympäristöissä ja yhteyksissä.*

- hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan digitaalista maailmaa ja -välineistöä
- valokuva, animaatio, videokuva

S2 Ympäristön kuvakulttuurit

S2 Ympäristön kuvakulttuurit: *Opetuksen sisällöt valitaan erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista. Sisältöjä valitaan monipuolisesti rakennetuista ja luonnon ympäristöistä sekä mediasta. Opetuksen sisältöjä valitaan myös vakiintuneita kuvakulttuureja uudistavista, erilaisten yhteisöjen ja ryhmien tuottamista kuvista ja visuaalisen kulttuurin ilmiöistä. Ympäristön kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään oppilaiden laajenevaa elinpiiriä ja medioiden merkitystä yhteiskunnassa.*

- sisällöt valitaan monipuolisesti erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista
- kuvalla vaikuttaminen, sommittelu
- aiheiden ja menetelmien valitseminen eri kulttuureista (esim. origami)
- taidenäyttely oppilaiden töistä

S3 Taiteen maailmat:

S3 Taiteen maailmat: *Opetuksen sisällöt valitaan eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetusta kuvataiteesta. Oppilaat perehtyvät taiteelle ominaisiin toimintatapoihin, taiteen eri lajeihin sekä erilaisiin käsityksiin taiteesta. Taideteoksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään kulttuuri-identiteetin vaikutusta taiteen tekemiseen ja vastaanottamiseen.*

- eri aikakausien ja kulttuurien huomioiminen kuvallisessa ilmaisussa (esim. Egypti)
- monipuoliset tekniikat, syvennetään edellisvuosien oppeja
- sekatekniikka, ruutusuurennos
- ympäristötaide: luonnonmateriaalit, kierrätysmateriaalit

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3	L1, L3, L4, L5
T2	S1, S2, S3	L2, L4, L5, L6
T3	S1, S2, S3	L2, L3, L4, L5
T4	S1, S2, S3	L2, L3, L5, L6
T5	S1, S2, S3	L1, L2, L3, L5
T6	S1, S2, S3	L1, L2, L4, L7
T7	S1, S2, S3	L1, L2, L4, L5
T8	S1, S2, S3	L1, L4, L5, L6
T9	S1, S2, S3	L1, L2, L5, L6
T10	S1, S2, S3	L3, L4, L6, L7
T11	S1, S2, S3	L1, L2, L4, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 kannustaa oppilasta havainnoimaan taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria moniaistisesti ja erilaisia kuvallisia välineitä hyödyntäen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin havainnoiminen	Oppilas osaa tehdä monipuolisia havaintoja ympäristöstä ja sen kuvista käyttämällä kuvallisia välineitä

- sisällöt valitaan monipuolisesti erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista
- kuvalla vaikuttaminen, sommittelu
- aiheiden ja menetelmien valitseminen eri kulttuureista (esim. origami)
- taidenäyttely oppilaiden töistä

- hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan digitaalista maailmaa ja -välineistöä
- valokuva, animaatio, videokuva

- eri aikakausien ja kulttuurien huomioiminen kuvallisessa ilmaisussa (esim. Egypti)
- monipuoliset tekniikat, syvennetään edellisvuosien oppeja
- sekatekniikka, ruutusuurennos
- ympäristötaide: luonnonmateriaalit, kierrätysmateriaalit

T2 rohkaista oppilasta keskustelemaan havainnoistaan ja ajatuksistaan sekä harjoittelemaan näkemystensä perustelemista

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Havaintojen ja ajatusten sanallistaminen	Oppilas osaa kuvailla taiteeseen, ympäristöön ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin liittyviä havaintojaan ja perustella ajatuksiaan sanallisesti

- eri aikakausien ja kulttuurien huomioiminen kuvallisessa ilmaisussa (esim. Egypti)
- monipuoliset tekniikat, syvennetään edellisvuosien oppeja
- sekatekniikka, ruutusuurennos
- ympäristötaide: luonnonmateriaalit, kierrätysmateriaalit

- hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan digitaalista maailmaa ja -välineistöä
- valokuva, animaatio, videokuva

- sisällöt valitaan monipuolisesti erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista
- kuvalla vaikuttaminen, sommittelu
- aiheiden ja menetelmien valitseminen eri kulttuureista (esim. origami)
- taidenäyttely oppilaiden töistä

T3 innostaa oppilasta ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Havaintojen ja ajatusten kuvallinen ilmaiseminen	Oppilas osaa ilmaista havaintojaan ja ajatuksiaan hyödyntämällä kuvien rinnalla myös muita tiedon tuottamisen tapoja

- sisällöt valitaan monipuolisesti erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista
- kuvalla vaikuttaminen, sommittelu
- aiheiden ja menetelmien valitseminen eri kulttuureista (esim. origami)
- taidenäyttely oppilaiden töistä

- eri aikakausien ja kulttuurien huomioiminen kuvallisessa ilmaisussa (esim. Egypti)
- monipuoliset tekniikat, syvennetään edellisvuosien oppeja
- sekatekniikka, ruutusuurennos
- ympäristötaide: luonnonmateriaalit, kierrätysmateriaalit

- hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan digitaalista maailmaa ja -välineistöä
- valokuva, animaatio, videokuva

T4 ohjata oppilasta käyttämään monipuolisesti erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisun keinoja sekä harjaannuttamaan kuvan tekemisen taitojaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuvallisten ilmaisukeinojen käyttäminen	Oppilas osaa soveltaa erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisukeinoja kuvallisessa tuottamisessaan

- eri aikakausien ja kulttuurien huomioiminen kuvallisessa ilmaisussa (esim. Egypti)
- monipuoliset tekniikat, syvennetään edellisvuosien oppeja
- sekatekniikka, ruutusuurennos
- ympäristötaide: luonnonmateriaalit, kierrätysmateriaalit

- hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan digitaalista maailmaa ja -välineistöä
- valokuva, animaatio, videokuva

- sisällöt valitaan monipuolisesti erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista
- kuvalla vaikuttaminen, sommittelu
- aiheiden ja menetelmien valitseminen eri kulttuureista (esim. origami)
- taidenäyttely oppilaiden töistä

T5 ohjata oppilasta tavoitteelliseen kuvallisten taitojen kehittämiseen yksin ja yhteistyössä muiden kanssa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuvailmaisun taitojen kehittäminen	Oppilas osaa asettaa tavoitteita ja pyrkii kehittämään kuvailmaisuaan yksin ja ryhmän jäsenenä

- sisällöt valitaan monipuolisesti erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista
- kuvalla vaikuttaminen, sommittelu
- aiheiden ja menetelmien valitseminen eri kulttuureista (esim. origami)
- taidenäyttely oppilaiden töistä

- hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan digitaalista maailmaa ja -välineistöä
- valokuva, animaatio, videokuva

- eri aikakausien ja kulttuurien huomioiminen kuvallisessa ilmaisussa (esim. Egypti)
- monipuoliset tekniikat, syvennetään edellisvuosien oppeja
- sekatekniikka, ruutusuurennos
- ympäristötaide: luonnonmateriaalit, kierrätysmateriaalit

T6 ohjata oppilasta tutustumaan erilaisiin kuvallisen viestinnän tapoihin ja käyttämään kuvallisen vaikuttamisen keinoja omissa kuvissaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuvien avulla vaikuttaminen ja osallistuminen	Oppilas osaa käyttää erilaisia kuvallisen vaikuttamisen keinoja ilmaistessaan mielipiteitään

- eri aikakausien ja kulttuurien huomioiminen kuvallisessa ilmaisussa (esim. Egypti)
- monipuoliset tekniikat, syvennetään edellisvuosien oppeja
- sekatekniikka, ruutusuurennos
- ympäristötaide: luonnonmateriaalit, kierrätysmateriaalit

- hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan digitaalista maailmaa ja -välineistöä
- valokuva, animaatio, videokuva

- sisällöt valitaan monipuolisesti erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista
- kuvalla vaikuttaminen, sommittelu
- aiheiden ja menetelmien valitseminen eri kulttuureista (esim. origami)
- taidenäyttely oppilaiden töistä

T7 ohjata oppilasta tarkastelemaan kuvia eri lähtökohdista ja eri yhteyksissä sekä pohtimaan todellisuuden ja fiktion suhdetta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuvien tarkastelu	Oppilas osaa tarkastella sisällön, muodon ja asiayhteyden vaikutusta erilaisten kuvien tulkintaan

- eri aikakausien ja kulttuurien huomioiminen kuvallisessa ilmaisussa (esim. Egypti)
- monipuoliset tekniikat, syvennetään edellisvuosien oppeja
- sekatekniikka, ruutusuurennos
- ympäristötaide: luonnonmateriaalit, kierrätysmateriaalit

- hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan digitaalista maailmaa ja -välineistöä
- valokuva, animaatio, videokuva

- sisällöt valitaan monipuolisesti erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista
- kuvalla vaikuttaminen, sommittelu
- aiheiden ja menetelmien valitseminen eri kulttuureista (esim. origami)
- taidenäyttely oppilaiden töistä

T8 ohjata oppilasta tarkastelemaan taidetta ja muuta visuaalista kulttuuria teoksen, tekijän ja katsojan näkökulmista sekä pohtimaan historiallisten ja kulttuuristen tekijöiden vaikutusta kuviin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuvatulkinnan menetelmien käyttäminen	Oppilas osaa tulkita kuvia teoksen, tekijän ja katsojan näkökulmista sekä hyödyntää tulkintojaan kuvista keskusteltaessa

- sisällöt valitaan monipuolisesti erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista
- kuvalla vaikuttaminen, sommittelu
- aiheiden ja menetelmien valitseminen eri kulttuureista (esim. origami)
- taidenäyttely oppilaiden töistä

- eri aikakausien ja kulttuurien huomioiminen kuvallisessa ilmaisussa (esim. Egypti)
- monipuoliset tekniikat, syvennetään edellisvuosien oppeja
- sekatekniikka, ruutusuurennos
- ympäristötaide: luonnonmateriaalit, kierrätysmateriaalit

- hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan digitaalista maailmaa ja -välineistöä
- valokuva, animaatio, videokuva

T9 innostaa oppilasta kokeilemaan eri aikojen ja kulttuurien kuvailmaisun tapoja omissa kuvissaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuvailmaisun tapojen käyttäminen	Oppilas osaa hyödyntää erilaisia kuvailmaisun tapoja tarkastellessaan taidetta ja muuta visuaalista kulttuuria sekä tehdessään omia kuvia

- sisällöt valitaan monipuolisesti erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista
- kuvalla vaikuttaminen, sommittelu
- aiheiden ja menetelmien valitseminen eri kulttuureista (esim. origami)
- taidenäyttely oppilaiden töistä

- eri aikakausien ja kulttuurien huomioiminen kuvallisessa ilmaisussa (esim. Egypti)
- monipuoliset tekniikat, syvennetään edellisvuosien oppeja
- sekatekniikka, ruutusuurennos
- ympäristötaide: luonnonmateriaalit, kierrätysmateriaalit

- hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan digitaalista maailmaa ja -välineistöä
- valokuva, animaatio, videokuva

T10 ohjata oppilasta keskustelemaan taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmenevistä arvoista

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Arvojen tarkasteleminen	Oppilas osaa ilmaista näkemyksiään taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmenevistä arvoista

- eri aikakausien ja kulttuurien huomioiminen kuvallisessa ilmaisussa (esim. Egypti)
- monipuoliset tekniikat, syvennetään edellisvuosien oppeja
- sekatekniikka, ruutusuurennos
- ympäristötaide: luonnonmateriaalit, kierrätysmateriaalit

- hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan digitaalista maailmaa ja -välineistöä
- valokuva, animaatio, videokuva

- sisällöt valitaan monipuolisesti erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista
- kuvalla vaikuttaminen, sommittelu
- aiheiden ja menetelmien valitseminen eri kulttuureista (esim. origami)
- taidenäyttely oppilaiden töistä

T11 kannustaa oppilasta ottamaan huomioon kulttuurinen moninaisuus ja kestävä kehitys kuvailmaisun sisältöjä ja toimintatapoja valitessaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuvailmaisun sisältöjen ja toimintatapojen valinta	Oppilas ottaa kuvailmaisussaan huomioon kulttuurisen moninaisuuteen ja kestävään kehitykseen liittyviä näkökulmia

- sisällöt valitaan monipuolisesti erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista
- kuvalla vaikuttaminen, sommittelu
- aiheiden ja menetelmien valitseminen eri kulttuureista (esim. origami)
- taidenäyttely oppilaiden töistä

- eri aikakausien ja kulttuurien huomioiminen kuvallisessa ilmaisussa (esim. Egypti)
- monipuoliset tekniikat, syvennetään edellisvuosien oppeja
- sekatekniikka, ruutusuurennos
- ympäristötaide: luonnonmateriaalit, kierrätysmateriaalit

- hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan digitaalista maailmaa ja -välineistöä
- valokuva, animaatio, videokuva

Vuosiluokka 6

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Omat kuvakulttuurit

S1 Omat kuvakulttuurit: *Opetuksen sisällöiksi valitaan oppilaiden tekemiä kuvia ja kuvakulttuureja, joihin he osallistuvat omaehtoisesti. Oppilaiden kuvakulttuureja tarkastellaan suhteessa muihin kuvakulttuureihin. Omia kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn*

lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään omien kuvakulttuurien merkitystä oppilaiden osallistumiselle eri yhteisöissä, ympäristöissä ja yhteyksissä.

- hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan digitaalista maailmaa ja -välineistöä
- sarjakuva, juliste, sommittelu
- kuvasarjan tekeminen (esim. powerpoint)
- tilan kuvaaminen: perspektiivi

S2 Ympäristön kuvakulttuurit

S2 Ympäristön kuvakulttuurit: *Opetuksen sisällöt valitaan erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista. Sisältöjä valitaan monipuolisesti rakennetuista ja luonnon ympäristöistä sekä mediasta. Opetuksen sisältöjä valitaan myös vakiintuneita kuvakulttuureja uudistavista, erilaisten yhteisöjen ja ryhmien tuottamista kuvista ja visuaalisen kulttuurin ilmiöistä. Ympäristön kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään oppilaiden laajenevaa elinpiiriä ja medioiden merkitystä yhteiskunnassa.*

- arkkitehtuuri: kolmiulotteisuus, mittasuhteet, oman paikkakunnan arkkitehtonisia kohteita
- aiheiden ja menetelmien valitseminen eri kulttuureista
- taidenäyttely oppilaiden töistä

S3 Taiteen maailmat:

S3 Taiteen maailmat: *Opetuksen sisällöt valitaan eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetusta kuvataiteesta. Oppilaat perehtyvät taiteelle ominaisiin toimintatapoihin, taiteen eri lajeihin sekä erilaisiin käsityksiin taiteesta. Taideteoksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään kulttuuri-identiteetin vaikutusta taiteen tekemiseen ja vastaanottamiseen.*

- monipuoliset tekniikat, syvennetään edellisvuosien oppeja
- grafiikkaa
- ornamentit
- sekatekniikat
- kierrätysmateriaalit
- taidetyylisuunnat integroiden historiaan ja uskontoon

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3	L1, L3, L4, L5
T2	S1, S2, S3	L2, L4, L5, L6
T3	S1, S2, S3	L2, L3, L4, L5
T4	S1, S2, S3	L2, L3, L5, L6
T5	S1, S2, S3	L1, L2, L3, L5
T6	S1, S2, S3	L1, L2, L4, L7
T7	S1, S2, S3	L1, L2, L4, L5
T8	S1, S2, S3	L1, L4, L5, L6
T9	S1, S2, S3	L1, L2, L5, L6
T10	S1, S2, S3	L3, L4, L6, L7
T11	S1, S2, S3	L1, L2, L4, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 kannustaa oppilasta havainnoimaan taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria moniaistisesti ja erilaisia kuvallisia välineitä hyödyntäen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin havainnoiminen	Oppilas osaa tehdä monipuolisia havaintoja ympäristöstä ja sen kuvista käyttämällä kuvallisia välineitä

- hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan digitaalista maailmaa ja -välineistöä
- sarjakuva, juliste, sommittelu
- kuvasarjan tekeminen (esim. powerpoint)
- tilan kuvaaminen: perspektiivi

- arkkitehtuuri: kolmiulotteisuus, mittasuhteet, oman paikkakunnan arkkitehtonisia kohteita
- aiheiden ja menetelmien valitseminen eri kulttuureista
- taidenäyttely oppilaiden töistä

- monipuoliset tekniikat, syvennetään edellisvuosien oppeja
- grafiikkaa
- ornamentit
- sekatekniikat
- kierrätysmateriaalit
- taidetyylisuunnat integroiden historiaan ja uskontoon

T2 rohkaista oppilasta keskustelemaan havainnoistaan ja ajatuksistaan sekä harjoittelemaan näkemystensä perustelemista

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Havaintojen ja ajatusten sanallistaminen	Oppilas osaa kuvailla taiteeseen, ympäristöön ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin liittyviä havaintojaan ja perustella ajatuksiaan sanallisesti

- arkkitehtuuri: kolmiulotteisuus, mittasuhteet, oman paikkakunnan arkkitehtonisia kohteita
- aiheiden ja menetelmien valitseminen eri kulttuureista
- taidenäyttely oppilaiden töistä

- monipuoliset tekniikat, syvennetään edellisvuosien oppeja
- grafiikkaa
- ornamentit
- sekatekniikat
- kierrätysmateriaalit
- taidetyylisuunnat integroiden historiaan ja uskontoon

- hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan digitaalista maailmaa ja -välineistöä
- sarjakuva, juliste, sommittelu
- kuvasarjan tekeminen (esim. powerpoint)
- tilan kuvaaminen: perspektiivi

T3 innostaa oppilasta ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Havaintojen ja ajatusten kuvallinen ilmaiseminen	Oppilas osaa ilmaista havaintojaan ja ajatuksiaan hyödyntämällä kuvien rinnalla myös muita tiedon tuottamisen tapoja

- hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan digitaalista maailmaa ja -välineistöä
- sarjakuva, juliste, sommittelu
- kuvasarjan tekeminen (esim. powerpoint)
- tilan kuvaaminen: perspektiivi

- monipuoliset tekniikat, syvennetään edellisvuosien oppeja
- grafiikkaa
- ornamentit
- sekatekniikat
- kierrätysmateriaalit
- taidetyylisuunnat integroiden historiaan ja uskontoon

- arkkitehtuuri: kolmiulotteisuus, mittasuhteet, oman paikkakunnan arkkitehtonisia kohteita
- aiheiden ja menetelmien valitseminen eri kulttuureista
- taidenäyttely oppilaiden töistä

T4 ohjata oppilasta käyttämään monipuolisesti erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisun keinoja sekä harjaannuttamaan kuvan tekemisen taitojaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuvallisten ilmaisukeinojen käyttäminen	Oppilas osaa soveltaa erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisukeinoja kuvallisessa tuottamisessaan

- monipuoliset tekniikat, syvennetään edellisvuosien oppeja
- grafiikkaa
- ornamentit
- sekatekniikat
- kierrätysmateriaalit
- taidetyylisuunnat integroiden historiaan ja uskontoon

- hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan digitaalista maailmaa ja -välineistöä
- sarjakuva, juliste, sommittelu
- kuvasarjan tekeminen (esim. powerpoint)
- tilan kuvaaminen: perspektiivi

- arkkitehtuuri: kolmiulotteisuus, mittasuhteet, oman paikkakunnan arkkitehtonisia kohteita
- aiheiden ja menetelmien valitseminen eri kulttuureista
- taidenäyttely oppilaiden töistä

T5 ohjata oppilasta tavoitteelliseen kuvallisten taitojen kehittämiseen yksin ja yhteistyössä muiden kanssa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuvailmaisun taitojen kehittäminen	Oppilas osaa asettaa tavoitteita ja pyrkii kehittämään kuvailmaisuaan yksin ja ryhmän jäsenenä

- hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan digitaalista maailmaa ja -välineistöä
- sarjakuva, juliste, sommittelu
- kuvasarjan tekeminen (esim. powerpoint)
- tilan kuvaaminen: perspektiivi

- arkkitehtuuri: kolmiulotteisuus, mittasuhteet, oman paikkakunnan arkkitehtonisia kohteita
- aiheiden ja menetelmien valitseminen eri kulttuureista
- taidenäyttely oppilaiden töistä

- monipuoliset tekniikat, syvennetään edellisvuosien oppeja
- grafiikkaa
- ornamentit
- sekatekniikat
- kierrätysmateriaalit
- taidetyylisuunnat integroiden historiaan ja uskontoon

T6 ohjata oppilasta tutustumaan erilaisiin kuvallisen viestinnän tapoihin ja käyttämään kuvallisen vaikuttamisen keinoja omissa kuvissaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuvien avulla vaikuttaminen ja osallistuminen	Oppilas osaa käyttää erilaisia kuvallisen vaikuttamisen keinoja ilmaistessaan mielipiteitään

- arkkitehtuuri: kolmiulotteisuus, mittasuhteet, oman paikkakunnan arkkitehtonisia kohteita
- aiheiden ja menetelmien valitseminen eri kulttuureista
- taidenäyttely oppilaiden töistä

- monipuoliset tekniikat, syvennetään edellisvuosien oppeja
- grafiikkaa
- ornamentit
- sekatekniikat
- kierrätysmateriaalit
- taidetyylisuunnat integroiden historiaan ja uskontoon

- hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan digitaalista maailmaa ja -välineistöä
- sarjakuva, juliste, sommittelu
- kuvasarjan tekeminen (esim. powerpoint)
- tilan kuvaaminen: perspektiivi

T7 ohjata oppilasta tarkastelemaan kuvia eri lähtökohdista ja eri yhteyksissä sekä pohtimaan todellisuuden ja fiktion suhdetta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuvien tarkastelu	Oppilas osaa tarkastella sisällön, muodon ja asiayhteyden vaikutusta erilaisten kuvien tulkintaan

- hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan digitaalista maailmaa ja -välineistöä
- sarjakuva, juliste, sommittelu
- kuvasarjan tekeminen (esim. powerpoint)
- tilan kuvaaminen: perspektiivi

- arkkitehtuuri: kolmiulotteisuus, mittasuhteet, oman paikkakunnan arkkitehtonisia kohteita
- aiheiden ja menetelmien valitseminen eri kulttuureista
- taidenäyttely oppilaiden töistä

- monipuoliset tekniikat, syvennetään edellisvuosien oppeja
- grafiikkaa
- ornamentit
- sekatekniikat
- kierrätysmateriaalit
- taidetyylisuunnat integroiden historiaan ja uskontoon

T8 ohjata oppilasta tarkastelemaan taidetta ja muuta visuaalista kulttuuria teoksen, tekijän ja katsojan näkökulmista sekä pohtimaan historiallisten ja kulttuuristen tekijöiden vaikutusta kuviin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuvatulkinnan menetelmien käyttäminen	Oppilas osaa tulkita kuvia teoksen, tekijän ja katsojan näkökulmista sekä hyödyntää tulkintojaan kuvista keskusteltaessa

- hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan digitaalista maailmaa ja -välineistöä
- sarjakuva, juliste, sommittelu
- kuvasarjan tekeminen (esim. powerpoint)
- tilan kuvaaminen: perspektiivi

- monipuoliset tekniikat, syvennetään edellisvuosien oppeja
- grafiikkaa
- ornamentit
- sekatekniikat
- kierrätysmateriaalit
- taidetyylisuunnat integroiden historiaan ja uskontoon

- arkkitehtuuri: kolmiulotteisuus, mittasuhteet, oman paikkakunnan arkkitehtonisia kohteita
- aiheiden ja menetelmien valitseminen eri kulttuureista
- taidenäyttely oppilaiden töistä

T9 innostaa oppilasta kokeilemaan eri aikojen ja kulttuurien kuvailmaisun tapoja omissa kuvissaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuvailmaisun tapojen käyttäminen	Oppilas osaa hyödyntää erilaisia kuvailmaisun tapoja tarkastellessaan taidetta ja muuta visuaalista kulttuuria sekä tehdessään omia kuvia

- hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan digitaalista maailmaa ja -välineistöä
- sarjakuva, juliste, sommittelu
- kuvasarjan tekeminen (esim. powerpoint)
- tilan kuvaaminen: perspektiivi

- arkkitehtuuri: kolmiulotteisuus, mittasuhteet, oman paikkakunnan arkkitehtonisia kohteita
- aiheiden ja menetelmien valitseminen eri kulttuureista
- taidenäyttely oppilaiden töistä

- monipuoliset tekniikat, syvennetään edellisvuosien oppeja
- grafiikkaa
- ornamentit
- sekatekniikat
- kierrätysmateriaalit
- taidetyylisuunnat integroiden historiaan ja uskontoon

T10 ohjata oppilasta keskustelemaan taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmenevistä arvoista

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Arvojen tarkasteleminen	Oppilas osaa ilmaista näkemyksiään taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmenevistä arvoista

- hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan digitaalista maailmaa ja -välineistöä
- sarjakuva, juliste, sommittelu
- kuvasarjan tekeminen (esim. powerpoint)
- tilan kuvaaminen: perspektiivi

- monipuoliset tekniikat, syvennetään edellisvuosien oppeja
- grafiikkaa
- ornamentit
- sekatekniikat
- kierrätysmateriaalit
- taidetyylisuunnat integroiden historiaan ja uskontoon

- arkkitehtuuri: kolmiulotteisuus, mittasuhteet, oman paikkakunnan arkkitehtonisia kohteita
- aiheiden ja menetelmien valitseminen eri kulttuureista
- taidenäyttely oppilaiden töistä

T11 kannustaa oppilasta ottamaan huomioon kulttuurinen moninaisuus ja kestävä kehitys kuvailmaisun sisältöjä ja toimintatapoja valitessaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuvailmaisun sisältöjen ja toimintatapojen valinta	Oppilas ottaa kuvailmaisussaan huomioon kulttuurisen moninaisuuteen ja kestävään kehitykseen liittyviä näkökulmia

- arkkitehtuuri: kolmiulotteisuus, mittasuhteet, oman paikkakunnan arkkitehtonisia kohteita
- aiheiden ja menetelmien valitseminen eri kulttuureista
- taidenäyttely oppilaiden töistä

- monipuoliset tekniikat, syvennetään edellisvuosien oppeja
- grafiikkaa
- ornamentit
- sekatekniikat
- kierrätysmateriaalit
- taidetyylisuunnat integroiden historiaan ja uskontoon

- hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan digitaalista maailmaa ja -välineistöä
- sarjakuva, juliste, sommittelu
- kuvasarjan tekeminen (esim. powerpoint)
- tilan kuvaaminen: perspektiivi

34.6.12. Käsityö

Oppiaineen tehtävä

Käsityön oppiaineen tehtävänä on ohjata oppilaita kokonaiseen käsityöprosessin hallintaan. Käsityö on monimateriaalinen oppiaine, jossa toteutetaan käsityöilmaisuun, muotoiluun ja teknologiaan perustuvaa toimintaa. Tähän kuuluu tuotteen tai teoksen itsenäinen tai yhteisöllinen suunnittelu, valmistus ja oman tai yhteisen käsityöprosessin arviointi. Käsityön tekeminen on tutkivaa, keksivää ja kokeilevaa toimintaa ja siinä toteutetaan ennakkoluulottomasti erilaisia visuaalisia, materiaalisia, teknisiä sekä valmistusmenetelmällisiä ratkaisuja. Käsityössä opetellaan ymmärtämään, arvioimaan ja kehittämään erilaisia teknologisia sovelluksia sekä käyttämään opittuja tietoja ja taitoja arjessa. Käsityössä kehitetään oppilaiden avaruudellista hahmottamista, tuntoaistia ja käsillä tekemistä, jotka edistävät motorisia taitoja, luovuutta ja suunnitteluosaamista. Opetuksella vahvistetaan edellytyksiä monipuoliseen työskentelyyn. Käsityön merkitys on pitkäjänteisessä ja innovatiivisessa työskentelyprosessissa sekä itsetuntoa vahvistavassa, mielihyvää tuottavassa kokemuksessa.

Opetuksessa painotetaan oppilaiden erilaisia kiinnostuksen kohteita ja korostetaan yhteisöllistä toimintaa. Käsityössä lähtökohtana on erilaisten laaja-alaisten teemojen kokonaisvaltainen tarkastelu oppiainerajat luontevasti ylittäen. Ympäröivän materiaalisen maailman tuntemus luo perustaa kestävälle elämäntavalle ja kehitykselle. Tähän sisältyy myös oppilaiden oma elämänpiiri, paikallinen kulttuuriperintö sekä yhteisön kulttuurinen moninaisuus. Käsityö kasvattaa eettisiä, tiedostavia, osallistuvia sekä osaavia ja yritteliäitä kansalaisia, jotka arvostavat itseään tekijöinä ja joilla on taito käsityöilmaisuun sekä halu ylläpitää ja kehittää käsityökulttuuria.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 3-6

Vuosiluokilla 3-6 *käsityön tehtävänä on tukea ja vahvistaa oppilaiden kokonaisen käsityöprosessin hallintaa. Opetus edistää käsityöhön liittyvien käsitteiden, sanaston ja symbolien oppimista ja soveltamista. Materiaalien ominaisuuksiin tutustuminen edellyttää niiden käsityöllistä työstämistä, jonka myötä päästään kehittämään toimivia ratkaisuja. Oppilasta ohjataan tekemään valintoja työstämismenetelmien, työvälineiden, koneiden ja laitteiden välillä sekä työskentelemään niiden avulla. Käsityön kasvatustehtävänä on haastaa oppilaat tarkastelemaan ihmisten kulutus- ja tuotantotapoja kriittisesti oikeudenmukaisuuden, eettisyyden ja kestävän kehityksen näkökulmista.*

- Vuosiluokilla 3-6 käsityön tehtävänä on tukea ja vahvistaa oppilaiden kokonaisen käsityöprosessin hallintaa.
- Käsityön kasvatustehtävänä on haastaa oppilaat tarkastelemaan ihmisten kulutus- ja tuotantotapoja kriittisesti.

Käsityön oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Asianmukaiset ja turvalliset tilat, työvälineet, koneet, laitteet ja materiaalit muodostavat käsityön oppimista tukevan oppimisympäristön. Samalla ympäristö tukee käsityössä tarvittavan teknologian toimintaperiaatteiden ymmärtämistä. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa mahdollisuuden käyttää erilaisia oppimateriaaleja, oppimisalustoja, piirto-ohjelmia, digitaalisten kuvien muokkausta sekä piirrosten ja mallien tekemistä oman ilmaisun ja suunnittelun tukena. Opetuksessa käytetään teknisen työn ja tekstiilityön työtapoja.

Toiminnallista oppimista tuetaan tutkivan oppimisen projekteilla oppiainerajat ylittäen ja yhteistyössä ulkopuolisten asiantuntijoiden ja yhteisöjen kanssa. Kansalliseen ja kansainväliseen kulttuuriin ja kulttuuriperintöön tutustutaan esimerkiksi virtuaalisesti sekä museo-, näyttely- ja kirjastokäynneillä. Näyttelyihin ja yrityksiin tehtävillä opintokäynneillä tuetaan ja vahvistetaan

koulussa opittua ja käyntejä hyödynnetään oppimistehtävissä. Opetustilanteissa teknologioita ja verkkoympäristöjä käytetään monipuolisesti, vastuullisesti ja turvallisesti.

- Asianmukaiset ja turvalliset tilat, työvälineet, koneet, laitteet ja materiaalit muodostavat käsityön oppimista tukevan oppimisympäristön.
- Opetuksessa käytetään teknisen työn ja tekstiilityön työtapoja.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki käsityössä vuosiluokilla 3-6

Oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä on ottaa huomioon oppilaiden erilaiset edellytykset ja tarpeet käsityön opiskeluun ja tehdään sen mukaisia eriytettyjä ratkaisuja esimerkiksi käytettävien oppimisympäristöjen, työtapojen ja oppimistehtävien valinnassa. Oppilasta tuetaan kehittämään käsityöllisiä taitojaan joustavasti itselleen sopivalla tavalla ja kannustetaan nauttimaan tekemisestään. Käsityössä tuetaan oppilaiden omia ratkaisuja sekä vahvistetaan uutta luovan tiedon rakentamista ja käyttöönottoa yksin tai yhdessä muiden kanssa. Ohjaukselle ja tuelle varataan riittävästi aikaa.

- Ohjaus, eriyttäminen ja tuki suunnitellaan tarpeen mukaan.

Oppilaan oppimisen arviointi käsityössä vuosiluokilla 3-6

Oppimisen arviointi ja siihen perustuva palaute on ohjaavaa ja kannustavaa, koko käsityöprosessia koskevaa. Eri vaiheiden dokumentointi toimii arvioinnin välineenä. Palautteen antamisessa korostetaan myönteisesti oppilaan kehittymistä ja kannustetaan osaamisen laajentamiseen ja syventämiseen. Keskeisten oppisisältöjen oppimisen ja omaksumisen rinnalla arvioidaan monipuolisesti laaja-alaisen käsityötaidon ja -tiedon kehittymistä. Arviointikeskustelussa ja muussa palautteessa osoitetaan kehittämiskohde ja ohjataan kehittämään suoritusta. Oppilaat osallistuvat arviointiin ja heille tarjotaan erilaisia tapoja tehdä itse- ja vertaisarviointia. Ryhmän työskentelyä ja tuotosta voidaan esitellä ja arvioida, jolloin oppilaat oppivat esiintymistä, asioiden selkeää ja jäsenneltyä esittämistä, toisten työskentelyn arvostamista ja rakentavaa palautteen antoa.

Käsityön sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaan osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää käsityön valtakunnallisia arviointikriteereitä. Opinnoissa edistymisen kannalta on keskeistä havainnoida kokonaista käsityön prosessia, monimateriaalisen tekemisen tapoja, työskentelyn sujuvuutta ja tuotosten laatua sekä muissa oppiaineissa opitun soveltamista.

- Oppimisen arviointi ja siihen perustuva palaute on ohjaavaa ja kannustavaa, koko käsityöprosessia koskevaa.
- Eri vaiheiden dokumentointi toimii arvioinnin välineenä.
- Osaamisen tason (sanallinen/arvosana) arviointi perustuu opetussuunnitelman tavoitteisiin.
- 6. luokan osaamisen tason arvioinnissa käytetään valtakunnallisia arviointikriteerejä.

Vuosiluokka 3

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Ideointi

Suunnittelussa perehdytään erilaisiin lähtökohtiin ja hyödynnetään omia moniaistisia kokemuksia ja elämyksiä sekä havainnoidaan ja analysoidaan esineitä, rakennettua ja luonnon ympäristöä uusien ideoiden kehittämiseksi. Käsityössä yhdistetään värejä, kuviota, erilaisia pintoja, tyylejä

ja muotoja. Sovelletaan materiaalien lujuus- ja taipumisominaisuuksia. Tutkitaan rakenteiden syntymistä ja energian käyttöä.

- suunnittelua ja havainnointia myös pari-/ryhmätöinä (reflektion kautta ideoinnin rikastuminen)

S2 Suunnittelu

Laaditaan omalle tuotteelle tai teokselle ja työskentelylle suunnitelma ja kehitetään sitä tarvittaessa. Kokeillaan erilaisia materiaaleja ja työskentelytekniikoita ideoiden kehittämiseksi tuotteeksi tai teokseksi. Harjoitellaan suunnitelman dokumentointia sanallisesti ja/tai visuaalisesti sekä numeerisesti käyttäen esimerkiksi mittoja, määriä ja mittakaavoja.

- Suunnitteluvaiheessa ja suunnitelmien valmistuttua vertaillaan positiivisessa hengessä pari-/ryhmätöinä suunitelmia (reflektion kautta suunnittelun rikastuminen)

S3 Kokeilu

Tutkitaan materiaalien ominaisuuksia sekä käsityön tekemisessä tarvittavien tavallisimpien koneiden ja laitteiden toimintaperiaatteita. Sovelletaan näin hankittua tietoa omassa työssä. Kokeillaan monipuolisesti erilaisia materiaaleja kuten erilaisia puulajeja, metalleja, muoveja, kuituja, lankoja, kankaita ja kierrätysmateriaaleja. Harjoitellaan ohjelmoimalla aikaan saatuja toimintoja, joista esimerkkinä robotiikka ja automaatio. Kokeilujen pohjalta tuotetta tai teosta kehitetään vielä eteenpäin.

- eri materiaaleja: puu, kankaat, langat

S4 Tekeminen

Valmistetaan erilaisia yksilöllisiä ja /tai yhteisöllisiä tuotteita ja teoksia, joiden toteuttamiseen käytetään monenlaisia käsityössä tarvittavia valmistustekniikoita, työvälineitä, koneita ja laitteita. Työskennellään itse tehdyn suunnitelman ohjaamana.

- ompelukoneen käytön harjoittelu
- lankatyöt
- puu: katkaiseminen, liittäminen, viimeistely

S5 Soveltaminen

Työskennellessä opitaan käyttämään alan peruskäsitteistöä ja tutustutaan turvallisiin materiaaleihin ja työtapoihin. Perehdytään laadukkaan tuotteen ominaisuuksiin ja turvalliseen työskentelykulttuuriin.

- työtilan ja työskentelyn turvallisuus

S6 Dokumentointi ja arviointi

Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään osana ideointia, suunnittelua ja dokumentointia. Tehdään käsityöprosessin itse- ja vertaisarviointia prosessin edetessä. Opetellaan antamaan yksilö- ja ryhmäpalautetta.

- itse - ja vertaisarviointi työprosessin aikana

- dokumentointi tilanteen mukaan

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L2
T2	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L5
T4	S3, S5	L4, L6
T5	S1, S2, S3, S4, S5	L3, L6
T7	S6	L1, L4, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 vahvistaa oppilaan kiinnostusta käsin tekemiseen sekä innostaa keksivään, kokeilevaan ja paikallisuutta hyödyntävään käsityöhön

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostamiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksia osana itsearviointia.

- itse - ja vertaisarviointi työprosessin aikana
- dokumentointi tilanteen mukaan

- ompelukoneen käytön harjoittelu
- lankatyöt
- puu: katkaiseminen, liittäminen, viimeistely

- työtilan ja työskentelyn turvallisuus

- Suunnitteluvaiheessa ja suunnitelmien valmistuttua vertaillaan positiivisessa hengessä pari-/ryhmätöinä suunitelmia (reflektion kautta suunnittelun rikastuminen)

- eri materiaaleja: puu, kankaat, langat

- suunnittelua ja havainnointia myös pari-/ryhmätöinä (reflektion kautta ideoinnin rikastuminen)

T2 ohjata oppilasta hahmottamaan ja hallitsemaan kokonainen käsityöprosessi ja sen dokumentointi

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Oman työn suunnittelu, valmistus, arviointi ja prosessin dokumentointi	Oppilas osaa toteuttaa kokonaisen käsityöprosessin ja tehdä dokumentointia prosessin eri vaiheista.

- työtilan ja työskentelyn turvallisuus

- ompelukoneen käytön harjoittelu
- lankatyöt
- puu: katkaiseminen, liittäminen, viimeistely

- itse - ja vertaisarviointi työprosessin aikana
- dokumentointi tilanteen mukaan

- suunnittelua ja havainnointia myös pari-/ryhmätöinä (reflektion kautta ideoinnin rikastuminen)

- Suunnitteluvaiheessa ja suunnitelmien valmistuttua vertaillaan positiivisessa hengessä pari-/ryhmätöinä suunitelmia (reflektion kautta suunnittelun rikastuminen)

- eri materiaaleja: puu, kankaat, langat

T4 ohjata oppilasta tunnistamaan käsitteistöä sekä tuntemaan monia erilaisia materiaaleja ja työstämään niitä tarkoituksenmukaisesti

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Käsityössä käytettävien materiaalien ja valmistustekniikoiden valinta, yhdistäminen ja työstäminen	Oppilas valitsee, yhdistää ja käyttää tarkoituksenmukaisesti eri materiaaleja ja valmistustekniikoita. Oppilas tuntee ja osaa käyttää käsityön käsitteistöä.

- eri materiaaleja: puu, kankaat, langat

- työtilan ja työskentelyn turvallisuus

T5 kannustaa oppilasta toimimaan pitkäjänteisesti ja vastuuntuntoisesti, huolehtimaan turvallisesta työskentelystä sekä valitsemaan ja käyttämään työhön sopivaa välineistöä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Työskentelytaidot	Oppilas ottaa vastuuta omasta työstään ja toimii tavoitteellisesti. Oppilas osaa kuvata yksinkertaisten ja arkipäivään liittyvien laitteiden toimintaperiaatteita. Oppilas osaa käyttää asianmukaisia työvälineitä, koneita ja laitteita oikein, turvallisesti ja tarkoituksenmukaisesti.

- työtilan ja työskentelyn turvallisuus

- Suunnitteluvaiheessa ja suunnitelmien valmistuttua vertaillaan positiivisessa hengessä pari-/ryhmätöinä suunitelmia (reflektion kautta suunnittelun rikastuminen)

- eri materiaaleja: puu, kankaat, langat

- ompelukoneen käytön harjoittelu
- lankatyöt
- puu: katkaiseminen, liittäminen, viimeistely

- suunnittelua ja havainnointia myös pari-/ryhmätöinä (reflektion kautta ideoinnin rikastuminen)

T7 ohjata oppilasta arvioimaan, arvostamaan ja tarkastelemaan vuorovaikutteisesti omaa ja muiden kokonaisen käsityön prosessia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Oman ja muiden työn arviointi, vertaispalautteen antaminen	Oppilas osallistuu rakentavasti oman ja toisten työn ja työskentelyn arviointiin ja vertaispalautteen antamiseen.

- itse - ja vertaisarviointi työprosessin aikana
- dokumentointi tilanteen mukaan

Vuosiluokka 4

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Ideointi

Suunnittelussa perehdytään erilaisiin lähtökohtiin ja hyödynnetään omia moniaistisia kokemuksia ja elämyksiä sekä havainnoidaan ja analysoidaan esineitä, rakennettua ja luonnon ympäristöä uusien ideoiden kehittämiseksi. Käsityössä yhdistetään värejä, kuviota, erilaisia pintoja, tyylejä ja muotoja. Sovelletaan materiaalien lujuus- ja taipumisominaisuuksia. Tutkitaan rakenteiden syntymistä ja energian käyttöä.

- Suunnittelua ja havainnointia myös pari-/ryhmätöinä (reflektion kautta ideoinnin rikastuminen)

S2 Suunnittelu

Laaditaan omalle tuotteelle tai teokselle ja työskentelylle suunnitelma ja kehitetään sitä tarvittaessa. Kokeillaan erilaisia materiaaleja ja työskentelytekniikoita ideoiden kehittämiseksi tuotteeksi tai teokseksi. Harjoitellaan suunnitelman dokumentointia sanallisesti ja/tai visuaalisesti sekä numeerisesti käyttäen esimerkiksi mittoja, määriä ja mittakaavoja.

- Suunnitteluvaiheessa ja suunnitelmien valmistuttua vertaillaan positiivisessa hengessä pari-/ryhmätöinä suunitelmia (reflektion kautta suunnittelun rikastuminen)

S3 Kokeilu

Tutkitaan materiaalien ominaisuuksia sekä käsityön tekemisessä tarvittavien tavallisimpien koneiden ja laitteiden toimintaperiaatteita. Sovelletaan näin hankittua tietoa omassa työssä. Kokeillaan monipuolisesti erilaisia materiaaleja kuten erilaisia puulajeja, metalleja, muoveja, kuituja, lankoja, kankaita ja kierrätysmateriaaleja. Harjoitellaan ohjelmoimalla aikaan saatuja toimintoja, joista esimerkkinä robotiikka ja automaatio. Kokeilujen pohjalta tuotetta tai teosta kehitetään vielä eteenpäin.

- eri materiaaleja: puu, kankaat, langat

S4 Tekeminen

Valmistetaan erilaisia yksilöllisiä ja /tai yhteisöllisiä tuotteita ja teoksia, joiden toteuttamiseen käytetään monenlaisia käsityössä tarvittavia valmistustekniikoita, työvälineitä, koneita ja laitteita. Työskennellään itse tehdyn suunnitelman ohjaamana.

- ompelukoneen käytön harjoittelu
- lankatyöt
- puu: katkaiseminen, liittäminen, viimeistely

S5 Soveltaminen

Työskennellessä opitaan käyttämään alan peruskäsitteistöä ja tutustutaan turvallisiin materiaaleihin ja työtapoihin. Perehdytään laadukkaan tuotteen ominaisuuksiin ja turvalliseen työskentelykulttuuriin.

- työtilan ja työskentelyn turvallisuus

S6 Dokumentointi ja arviointi

Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään osana ideointia, suunnittelua ja dokumentointia. Tehdään käsityöprosessin itse- ja vertaisarviointia prosessin edetessä. Opetellaan antamaan yksilö- ja ryhmäpalautetta.

- itse- ja vertaisarviointi työprosessin aikana
- dokumentointi tilanteen mukaan

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L2
T2	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L5
T4	S3, S5	L4, L6
T5	S1, S2, S3, S4, S5	L3, L6
T7	S6	L1, L4, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 vahvistaa oppilaan kiinnostusta käsin tekemiseen sekä innostaa keksivään, kokeilevaan ja paikallisuutta hyödyntävään käsityöhön

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostamiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksia osana itsearviointia.

- ompelukoneen käytön harjoittelu
- lankatyöt
- puu: katkaiseminen, liittäminen, viimeistely

- itse- ja vertaisarviointi työprosessin aikana
- dokumentointi tilanteen mukaan

- työtilan ja työskentelyn turvallisuus

- Suunnittelua ja havainnointia myös pari-/ryhmätöinä (reflektion kautta ideoinnin rikastuminen)

- Suunnitteluvaiheessa ja suunnitelmien valmistuttua vertaillaan positiivisessa hengessä pari-/ryhmätöinä suunitelmia (reflektion kautta suunnittelun rikastuminen)

- eri materiaaleja: puu, kankaat, langat

T2 ohjata oppilasta hahmottamaan ja hallitsemaan kokonainen käsityöprosessi ja sen dokumentointi

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Oman työn suunnittelu, valmistus, arviointi ja prosessin dokumentointi	Oppilas osaa toteuttaa kokonaisen käsityöprosessin ja tehdä dokumentointia prosessin eri vaiheista.

- työtilan ja työskentelyn turvallisuus

- itse- ja vertaisarviointi työprosessin aikana
- dokumentointi tilanteen mukaan

- Suunnittelua ja havainnointia myös pari-/ryhmätöinä (reflektion kautta ideoinnin rikastuminen)

- ompelukoneen käytön harjoittelu
- lankatyöt
- puu: katkaiseminen, liittäminen, viimeistely

- Suunnitteluvaiheessa ja suunnitelmien valmistuttua vertaillaan positiivisessa hengessä pari-/ryhmätöinä suunitelmia (reflektion kautta suunnittelun rikastuminen)

- eri materiaaleja: puu, kankaat, langat

T4 ohjata oppilasta tunnistamaan käsitteistöä sekä tuntemaan monia erilaisia materiaaleja ja työstämään niitä tarkoituksenmukaisesti

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Käsityössä käytettävien materiaalien ja valmistustekniikoiden valinta, yhdistäminen ja työstäminen	Oppilas valitsee, yhdistää ja käyttää tarkoituksenmukaisesti eri materiaaleja ja valmistustekniikoita. Oppilas tuntee ja osaa käyttää käsityön käsitteistöä.

- työtilan ja työskentelyn turvallisuus

- eri materiaaleja: puu, kankaat, langat

T5 kannustaa oppilasta toimimaan pitkäjänteisesti ja vastuuntuntoisesti, huolehtimaan turvallisesta työskentelystä sekä valitsemaan ja käyttämään työhön sopivaa välineistöä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Työskentelytaidot	Oppilas ottaa vastuuta omasta työstään ja toimii tavoitteellisesti. Oppilas osaa kuvata yksinkertaisten ja arkipäivään liittyvien laitteiden toimintaperiaatteita. Oppilas osaa käyttää asianmukaisia työvälineitä, koneita ja laitteita oikein, turvallisesti ja tarkoituksenmukaisesti.

- Suunnitteluvaiheessa ja suunnitelmien valmistuttua vertaillaan positiivisessa hengessä pari-/ryhmätöinä suunitelmia (reflektion kautta suunnittelun rikastuminen)

- Suunnittelua ja havainnointia myös pari-/ryhmätöinä (reflektion kautta ideoinnin rikastuminen)

- eri materiaaleja: puu, kankaat, langat

- työtilan ja työskentelyn turvallisuus

- ompelukoneen käytön harjoittelu
- lankatyöt
- puu: katkaiseminen, liittäminen, viimeistely

T7 ohjata oppilasta arvioimaan, arvostamaan ja tarkastelemaan vuorovaikutteisesti omaa ja muiden kokonaisen käsityön prosessia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Oman ja muiden työn arviointi, vertaispalautteen antaminen	Oppilas osallistuu rakentavasti oman ja toisten työn ja työskentelyn arviointiin ja vertaispalautteen antamiseen.

- itse- ja vertaisarviointi työprosessin aikana
- dokumentointi tilanteen mukaan

Vuosiluokka 5

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Ideointi

Suunnittelussa perehdytään erilaisiin lähtökohtiin ja hyödynnetään omia moniaistisia kokemuksia ja elämyksiä sekä havainnoidaan ja analysoidaan esineitä, rakennettua ja luonnon ympäristöä uusien ideoiden kehittämiseksi. Käsityössä yhdistetään värejä, kuviota, erilaisia pintoja, tyylejä ja muotoja. Sovelletaan materiaalien lujuus- ja taipumisominaisuuksia. Tutkitaan rakenteiden syntymistä ja energian käyttöä.

- Suunnittelua ja havainnointia myös pari-/ryhmätöinä (reflektion kautta ideoinnin rikastuminen).

S2 Suunnittelu

Laaditaan omalle tuotteelle tai teokselle ja työskentelylle suunnitelma ja kehitetään sitä tarvittaessa. Kokeillaan erilaisia materiaaleja ja työskentelytekniikoita ideoiden kehittämiseksi tuotteeksi tai teokseksi. Harjoitellaan suunnitelman dokumentointia sanallisesti ja/tai visuaalisesti sekä numeerisesti käyttäen esimerkiksi mittoja, määriä ja mittakaavoja.

- Suunnitteluvaiheessa ja suunnitelmien valmistuttua vertaillaan positiivisessa hengessä pari-/ryhmätöinä suunitelmia (reflektion kautta suunnittelun rikastuminen)

S3 Kokeilu

Tutkitaan materiaalien ominaisuuksia sekä käsityön tekemisessä tarvittavien tavallisimpien koneiden ja laitteiden toimintaperiaatteita. Sovelletaan näin hankittua tietoa omassa työssä. Kokeillaan monipuolisesti erilaisia materiaaleja kuten erilaisia puulajeja, metalleja, muoveja, kuituja, lankoja, kankaita ja kierrätysmateriaaleja. Harjoitellaan ohjelmoimalla aikaan saatuja toimintoja, joista esimerkkinä robotiikka ja automaatio. Kokeilujen pohjalta tuotetta tai teosta kehitetään vielä eteenpäin.

- puun lisäksi tutustutaan johonkin uuteen materiaaliin (metalli, muovi, elektroniikka, lasi)
- tutustutaan johonkin uuteen työtapaan (kirjonta, painanta, nyörit, huovutus)

S4 Tekeminen

Valmistetaan erilaisia yksilöllisiä ja /tai yhteisöllisiä tuotteita ja teoksia, joiden toteuttamiseen käytetään monenlaisia käsityössä tarvittavia valmistustekniikoita, työvälineitä, koneita ja laitteita. Työskennellään itse tehdyn suunnitelman ohjaamana.

- ompelukoneen peruskäytön vahvistaminen
- uuden materiaalin muokkaaminen

S5 Soveltaminen

Työskennellessä opitaan käyttämään alan peruskäsitteistöä ja tutustutaan turvallisiin materiaaleihin ja työtapoihin. Perehdytään laadukkaan tuotteen ominaisuuksiin ja turvalliseen työskentelykulttuuriin.

- työtilan ja työskentelyn turvallisuus

S6 Dokumentointi ja arviointi

Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään osana ideointia, suunnittelua ja dokumentointia. Tehdään käsityöprosessin itse- ja vertaisarviointia prosessin edetessä. Opetellaan antamaan yksilö- ja ryhmäpalautetta.

- itse - ja vertaisarviointi työprosessin aikana
- dokumentointi tilanteen mukaan (esimerkiksi käsityöportfolion laadinta)

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L2
T2	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L5
T3	S1, S2, S3, S4	L2, L4, L5
T4	S3, S5	L4, L6
T5	S1, S2, S3, S4, S5	L3, L6
T6	S1, S2, S6	L5
T7	S6	L1, L4, L7
T8	S1, S2, S3, S5	L1, L3, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 vahvistaa oppilaan kiinnostusta käsin tekemiseen sekä innostaa keksivään, kokeilevaan ja paikallisuutta hyödyntävään käsityöhön

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostamiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksia osana itsearviointia.

- Suunnitteluvaiheessa ja suunnitelmien valmistuttua vertaillaan positiivisessa hengessä pari-/ryhmätöinä suunitelmia (reflektion kautta suunnittelun rikastuminen)

- työtilan ja työskentelyn turvallisuus

- Suunnittelua ja havainnointia myös pari-/ryhmätöinä (reflektion kautta ideoinnin rikastuminen).

- puun lisäksi tutustutaan johonkin uuteen materiaaliin (metalli, muovi, elektroniikka, lasi)
- tutustutaan johonkin uuteen työtapaan (kirjonta, painanta, nyörit, huovutus)

- itse - ja vertaisarviointi työprosessin aikana
- dokumentointi tilanteen mukaan (esimerkiksi käsityöportfolion laadinta)

- ompelukoneen peruskäytön vahvistaminen
- uuden materiaalin muokkaaminen

T2 ohjata oppilasta hahmottamaan ja hallitsemaan kokonainen käsityöprosessi ja sen dokumentointi

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Oman työn suunnittelu, valmistus, arviointi ja prosessin dokumentointi	Oppilas osaa toteuttaa kokonaisen käsityöprosessin ja tehdä dokumentointia prosessin eri vaiheista.

- puun lisäksi tutustutaan johonkin uuteen materiaaliin (metalli, muovi, elektroniikka, lasi)
- tutustutaan johonkin uuteen työtapaan (kirjonta, painanta, nyörit, huovutus)

- itse - ja vertaisarviointi työprosessin aikana
- dokumentointi tilanteen mukaan (esimerkiksi käsityöportfolion laadinta)

- ompelukoneen peruskäytön vahvistaminen
- uuden materiaalin muokkaaminen

- Suunnitteluvaiheessa ja suunnitelmien valmistuttua vertaillaan positiivisessa hengessä pari-/ryhmätöinä suunitelmia (reflektion kautta suunnittelun rikastuminen)

- Suunnittelua ja havainnointia myös pari-/ryhmätöinä (reflektion kautta ideoinnin rikastuminen).

- työtilan ja työskentelyn turvallisuus

T3 opastaa oppilasta suunnittelemaan ja valmistamaan yksin tai yhdessä käsityötuote tai -teos luottaen omiin esteettisiin ja teknisiin ratkaisuihin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tuotteen valmistaminen	Oppilas osaa valmistaa omaan tai yhteiseen suunnitelmaansa perustuvan tuotteen tai teoksen, jossa on huomioitu esteettisyys ja toimivuus.

- puun lisäksi tutustutaan johonkin uuteen materiaaliin (metalli, muovi, elektroniikka, lasi)
- tutustutaan johonkin uuteen työtapaan (kirjonta, painanta, nyörit, huovutus)

- ompelukoneen peruskäytön vahvistaminen
- uuden materiaalin muokkaaminen

- Suunnitteluvaiheessa ja suunnitelmien valmistuttua vertaillaan positiivisessa hengessä pari-/ryhmätöinä suunitelmia (reflektion kautta suunnittelun rikastuminen)

- Suunnittelua ja havainnointia myös pari-/ryhmätöinä (reflektion kautta ideoinnin rikastuminen).

T4 ohjata oppilasta tunnistamaan käsitteistöä sekä tuntemaan monia erilaisia materiaaleja ja työstämään niitä tarkoituksenmukaisesti

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Käsityössä käytettävien materiaalien ja valmistustekniikoiden valinta, yhdistäminen ja työstäminen	Oppilas valitsee, yhdistää ja käyttää tarkoituksenmukaisesti eri materiaaleja ja valmistustekniikoita. Oppilas tuntee ja osaa käyttää käsityön käsitteistöä.

- työtilan ja työskentelyn turvallisuus

- puun lisäksi tutustutaan johonkin uuteen materiaaliin (metalli, muovi, elektroniikka, lasi)
- tutustutaan johonkin uuteen työtapaan (kirjonta, painanta, nyörit, huovutus)

T5 kannustaa oppilasta toimimaan pitkäjänteisesti ja vastuuntuntoisesti, huolehtimaan turvallisesta työskentelystä sekä valitsemaan ja käyttämään työhön sopivaa välineistöä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Työskentelytaidot	Oppilas ottaa vastuuta omasta työstään ja toimii tavoitteellisesti. Oppilas osaa kuvata yksinkertaisten ja arkipäivään liittyvien laitteiden toimintaperiaatteita. Oppilas osaa käyttää asianmukaisia työvälineitä, koneita ja laitteita oikein, turvallisesti ja tarkoituksenmukaisesti.

- Suunnitteluvaiheessa ja suunnitelmien valmistuttua vertaillaan positiivisessa hengessä pari-/ryhmätöinä suunitelmia (reflektion kautta suunnittelun rikastuminen)

- työtilan ja työskentelyn turvallisuus

- Suunnittelua ja havainnointia myös pari-/ryhmätöinä (reflektion kautta ideoinnin rikastuminen).

- puun lisäksi tutustutaan johonkin uuteen materiaaliin (metalli, muovi, elektroniikka, lasi)
- tutustutaan johonkin uuteen työtapaan (kirjonta, painanta, nyörit, huovutus)

- ompelukoneen peruskäytön vahvistaminen
- uuden materiaalin muokkaaminen

T6 opastaa oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa käsityön suunnittelussa, valmistamisessa ja käsityöprosessin dokumentoinnissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tieto- ja viestintäteknologian käyttäminen omassa työskentelyssä	Oppilas osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa ohjatusti käsityön suunnittelussa, valmistuksessa ja käsityöprosessin dokumentoinnissa.

- Suunnitteluvaiheessa ja suunnitelmien valmistuttua vertaillaan positiivisessa hengessä pari-/ryhmätöinä suunitelmia (reflektion kautta suunnittelun rikastuminen)

- Suunnittelua ja havainnointia myös pari-/ryhmätöinä (reflektion kautta ideoinnin rikastuminen).

- itse - ja vertaisarviointi työprosessin aikana
- dokumentointi tilanteen mukaan (esimerkiksi käsityöportfolion laadinta)

T7 ohjata oppilasta arvioimaan, arvostamaan ja tarkastelemaan vuorovaikutteisesti omaa ja muiden kokonaisen käsityön prosessia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Oman ja muiden työn arviointi, vertaispalautteen antaminen	Oppilas osallistuu rakentavasti oman ja toisten työn ja työskentelyn arviointiin ja vertaispalautteen antamiseen.

- itse - ja vertaisarviointi työprosessin aikana
- dokumentointi tilanteen mukaan (esimerkiksi käsityöportfolion laadinta)

T8 herättää oppilas arvioimaan kulutus- ja tuotantotapoja kriittisesti

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kulutus- ja tuotantotapojen pohdinta	Oppilas osaa ilmaista, miten kulutus- ja tuotantotavat vaikuttavat tuotteen elinkaaren.

- työtilan ja työskentelyn turvallisuus

- Suunnittelua ja havainnointia myös pari-/ryhmätöinä (reflektion kautta ideoinnin rikastuminen).

- puun lisäksi tutustutaan johonkin uuteen materiaaliin (metalli, muovi, elektroniikka, lasi)
- tutustutaan johonkin uuteen työtapaan (kirjonta, painanta, nyörit, huovutus)

- Suunnitteluvaiheessa ja suunnitelmien valmistuttua vertaillaan positiivisessa hengessä pari-/ryhmätöinä suunitelmia (reflektion kautta suunnittelun rikastuminen)

Vuosiluokka 6

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Ideointi

Suunnittelussa perehdytään erilaisiin lähtökohtiin ja hyödynnetään omia moniaistisia kokemuksia ja elämyksiä sekä havainnoidaan ja analysoidaan esineitä, rakennettua ja luonnon ympäristöä uusien ideoiden kehittämiseksi. Käsityössä yhdistetään värejä, kuviota, erilaisia pintoja, tyylejä ja muotoja. Sovelletaan materiaalien lujuus- ja taipumisominaisuuksia. Tutkitaan rakenteiden syntymistä ja energian käyttöä.

- Suunnittelua ja havainnointia tehdään myös pari-/ryhmätöinä (reflektion kautta ideoinnin rikastuminen).

S2 Suunnittelu

Laaditaan omalle tuotteelle tai teokselle ja työskentelylle suunnitelma ja kehitetään sitä tarvittaessa. Kokeillaan erilaisia materiaaleja ja työskentelytekniikoita ideoiden kehittämiseksi tuotteeksi tai teokseksi. Harjoitellaan suunnitelman dokumentointia sanallisesti ja/tai visuaalisesti sekä numeerisesti käyttäen esimerkiksi mittoja, määriä ja mittakaavoja.

- Suunnitteluvaiheessa ja suunnitelmien valmistuttua vertaillaan positiivisessa hengessä pari-/ryhmätöinä suunitelmia (reflektion kautta suunnittelun rikastuminen)

S3 Kokeilu

Tutkitaan materiaalien ominaisuuksia sekä käsityön tekemisessä tarvittavien tavallisimpien koneiden ja laitteiden toimintaperiaatteita. Sovelletaan näin hankittua tietoa omassa työssä. Kokeillaan monipuolisesti erilaisia materiaaleja kuten erilaisia puulajeja, metalleja, muoveja, kuituja, lankoja, kankaita ja kierrätysmateriaaleja. Harjoitellaan ohjelmoimalla aikaan saatuja toimintoja, joista esimerkkinä robotiikka ja automaatio. Kokeilujen pohjalta tuotetta tai teosta kehitetään vielä eteenpäin.

- puun lisäksi tutustutaan johonkin uuteen materiaaliin (metalli, muovi, elektroniikka, lasi)
- tutustutaan johonkin uuteen työtapaan (kirjonta, painanta, nyörit, huovutus)

S4 Tekeminen

Valmistetaan erilaisia yksilöllisiä ja /tai yhteisöllisiä tuotteita ja teoksia, joiden toteuttamiseen käytetään monenlaisia käsityössä tarvittavia valmistustekniikoita, työvälineitä, koneita ja laitteita. Työskennellään itse tehdyn suunnitelman ohjaamana.

- ompelukoneen peruskäytön vahvistaminen
- uuden materiaalin muokkaaminen

S5 Soveltaminen

Työskennellessä opitaan käyttämään alan peruskäsitteistöä ja tutustutaan turvallisiin materiaaleihin ja työtapoihin. Perehdytään laadukkaan tuotteen ominaisuuksiin ja turvalliseen työskentelykulttuuriin.

- työtilan ja työskentelyn turvallisuus

S6 Dokumentointi ja arviointi

Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään osana ideointia, suunnittelua ja dokumentointia. Tehdään käsityöprosessin itse- ja vertaisarviointia prosessin edetessä. Opetellaan antamaan yksilö- ja ryhmäpalautetta.

- Itse -ja vertaisarviointi työprosessin aikana
- dokumentointi tilanteen (esimerkiksi käsityöportfolion laadinta)

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L2
T2	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L5
T3	S1, S2, S3, S4	L2, L4, L5
T4	S3, S5	L4, L6
T5	S1, S2, S3, S4, S5	L3, L6
T6	S1, S2, S6	L5
T7	S6	L1, L4, L7
T8	S1, S2, S3, S5	L1, L3, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 vahvistaa oppilaan kiinnostusta käsin tekemiseen sekä innostaa keksivään, kokeilevaan ja paikallisuutta hyödyntävään käsityöhön

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostamiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksia osana itsearviointia.

- ompelukoneen peruskäytön vahvistaminen
- uuden materiaalin muokkaaminen

- puun lisäksi tutustutaan johonkin uuteen materiaaliin (metalli, muovi, elektroniikka, lasi)
- tutustutaan johonkin uuteen työtapaan (kirjonta, painanta, nyörit, huovutus)

- Suunnittelua ja havainnointia tehdään myös pari-/ryhmätöinä (reflektion kautta ideoinnin rikastuminen).

- Itse -ja vertaisarviointi työprosessin aikana
- dokumentointi tilanteen (esimerkiksi käsityöportfolion laadinta)

- työtilan ja työskentelyn turvallisuus

- Suunnitteluvaiheessa ja suunnitelmien valmistuttua vertaillaan positiivisessa hengessä pari-/ryhmätöinä suunitelmia (reflektion kautta suunnittelun rikastuminen)

T2 ohjata oppilasta hahmottamaan ja hallitsemaan kokonainen käsityöprosessi ja sen dokumentointi

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Oman työn suunnittelu, valmistus, arviointi ja prosessin dokumentointi	Oppilas osaa toteuttaa kokonaisen käsityöprosessin ja tehdä dokumentointia prosessin eri vaiheista.

- Itse -ja vertaisarviointi työprosessin aikana
- dokumentointi tilanteen (esimerkiksi käsityöportfolion laadinta)

- Suunnittelua ja havainnointia tehdään myös pari-/ryhmätöinä (reflektion kautta ideoinnin rikastuminen).

- puun lisäksi tutustutaan johonkin uuteen materiaaliin (metalli, muovi, elektroniikka, lasi)
- tutustutaan johonkin uuteen työtapaan (kirjonta, painanta, nyörit, huovutus)

- Suunnitteluvaiheessa ja suunnitelmien valmistuttua vertaillaan positiivisessa hengessä pari-/ryhmätöinä suunitelmia (reflektion kautta suunnittelun rikastuminen)

- ompelukoneen peruskäytön vahvistaminen
- uuden materiaalin muokkaaminen

- työtilan ja työskentelyn turvallisuus

T3 opastaa oppilasta suunnittelemaan ja valmistamaan yksin tai yhdessä käsityötuote tai -teos luottaen omiin esteettisiin ja teknisiin ratkaisuihin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tuotteen valmistaminen	Oppilas osaa valmistaa omaan tai yhteiseen suunnitelmaansa perustuvan tuotteen tai teoksen, jossa on huomioitu esteettisyys ja toimivuus.

- ompelukoneen peruskäytön vahvistaminen
- uuden materiaalin muokkaaminen

- Suunnitteluvaiheessa ja suunnitelmien valmistuttua vertaillaan positiivisessa hengessä pari-/ryhmätöinä suunitelmia (reflektion kautta suunnittelun rikastuminen)

- puun lisäksi tutustutaan johonkin uuteen materiaaliin (metalli, muovi, elektroniikka, lasi)
- tutustutaan johonkin uuteen työtapaan (kirjonta, painanta, nyörit, huovutus)

- Suunnittelua ja havainnointia tehdään myös pari-/ryhmätöinä (reflektion kautta ideoinnin rikastuminen).

T4 ohjata oppilasta tunnistamaan käsitteistöä sekä tuntemaan monia erilaisia materiaaleja ja työstämään niitä tarkoituksenmukaisesti

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Käsityössä käytettävien materiaalien ja valmistustekniikoiden valinta, yhdistäminen ja työstäminen	Oppilas valitsee, yhdistää ja käyttää tarkoituksenmukaisesti eri materiaaleja ja valmistustekniikoita. Oppilas tuntee ja osaa käyttää käsityön käsitteistöä.

- puun lisäksi tutustutaan johonkin uuteen materiaaliin (metalli, muovi, elektroniikka, lasi)
- tutustutaan johonkin uuteen työtapaan (kirjonta, painanta, nyörit, huovutus)

- työtilan ja työskentelyn turvallisuus

T5 kannustaa oppilasta toimimaan pitkäjänteisesti ja vastuuntuntoisesti, huolehtimaan turvallisesta työskentelystä sekä valitsemaan ja käyttämään työhön sopivaa välineistöä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Työskentelytaidot	Oppilas ottaa vastuuta omasta työstään ja toimii tavoitteellisesti. Oppilas osaa kuvata yksinkertaisten ja arkipäivään liittyvien laitteiden toimintaperiaatteita. Oppilas osaa käyttää asianmukaisia työvälineitä, koneita ja laitteita oikein, turvallisesti ja tarkoituksenmukaisesti.

- Suunnittelua ja havainnointia tehdään myös pari-/ryhmätöinä (reflektion kautta ideoinnin rikastuminen).

- Suunnitteluvaiheessa ja suunnitelmien valmistuttua vertaillaan positiivisessa hengessä pari-/ryhmätöinä suunitelmia (reflektion kautta suunnittelun rikastuminen)

- työtilan ja työskentelyn turvallisuus

- ompelukoneen peruskäytön vahvistaminen
- uuden materiaalin muokkaaminen

- puun lisäksi tutustutaan johonkin uuteen materiaaliin (metalli, muovi, elektroniikka, lasi)
- tutustutaan johonkin uuteen työtapaan (kirjonta, painanta, nyörit, huovutus)

T6 opastaa oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa käsityön suunnittelussa, valmistamisessa ja käsityöprosessin dokumentoinnissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tieto- ja viestintäteknologian käyttäminen omassa työskentelyssä	Oppilas osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa ohjatusti käsityön suunnittelussa, valmistuksessa ja käsityöprosessin dokumentoinnissa.

- Itse -ja vertaisarviointi työprosessin aikana
- dokumentointi tilanteen (esimerkiksi käsityöportfolion laadinta)

- Suunnittelua ja havainnointia tehdään myös pari-/ryhmätöinä (reflektion kautta ideoinnin rikastuminen).

- Suunnitteluvaiheessa ja suunnitelmien valmistuttua vertaillaan positiivisessa hengessä pari-/ryhmätöinä suunitelmia (reflektion kautta suunnittelun rikastuminen)

T7 ohjata oppilasta arvioimaan, arvostamaan ja tarkastelemaan vuorovaikutteisesti omaa ja muiden kokonaisen käsityön prosessia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Oman ja muiden työn arviointi, vertaispalautteen antaminen	Oppilas osallistuu rakentavasti oman ja toisten työn ja työskentelyn arviointiin ja vertaispalautteen antamiseen.

- Itse -ja vertaisarviointi työprosessin aikana
- dokumentointi tilanteen (esimerkiksi käsityöportfolion laadinta)

T8 herättää oppilas arvioimaan kulutus- ja tuotantotapoja kriittisesti

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kulutus- ja tuotantotapojen pohdinta	Oppilas osaa ilmaista, miten kulutus- ja tuotantotavat vaikuttavat tuotteen elinkaaren.

- puun lisäksi tutustutaan johonkin uuteen materiaaliin (metalli, muovi, elektroniikka, lasi)
- tutustutaan johonkin uuteen työtapaan (kirjonta, painanta, nyörit, huovutus)

- työtilan ja työskentelyn turvallisuus

- Suunnittelua ja havainnointia tehdään myös pari-/ryhmätöinä (reflektion kautta ideoinnin rikastuminen).

- Suunnitteluvaiheessa ja suunnitelmien valmistuttua vertaillaan positiivisessa hengessä pari-/ryhmätöinä suunitelmia (reflektion kautta suunnittelun rikastuminen)

34.6.13. Liikunta

Oppiaineen tehtävä

Liikunnan opetuksen tehtävänä on vaikuttaa oppilaiden hyvinvointiin tukemalla fyysistä, sosiaalista ja psyykkistä toimintakykyä sekä myönteistä suhtautumista omaan kehoon. Oppiaineessa tärkeitä ovat yksittäisiin liikuntatunteihin liittyvät positiiviset kokemukset ja liikunnallisen elämäntavan tukeminen. Oppitunneilla korostuvat kehollisuus, fyysinen aktiivisuus ja yhdessä tekeminen. Liikunnan avulla edistetään yhdenvertaisuutta, tasa-arvoa ja yhteisöllisyyttä sekä tuetaan kulttuurista moninaisuutta. Opetus on turvallista, ja se perustuu eri vuodenaikojen ja paikallisten olosuhteiden tarjoamiin mahdollisuuksiin. Liikunnassa hyödynnetään koulun tiloja, lähiliikuntapaikkoja ja luontoa monipuolisesti. Oppilaita ohjataan ja sitoutetaan turvalliseen ja eettisesti kestävään toimintaan ja oppimisilmapiiriin.

Liikunnassa oppilaat kasvavat liikkumaan ja liikunnan avulla. Liikkumaan kasvamisen osatekijöitä ovat oppilaiden ikä- ja kehitystason mukainen fyysisesti aktiivinen toiminta, motoristen perustaitojen oppiminen ja fyysisten ominaisuuksien harjoitteleminen. Oppilaat saavat tietoja ja taitoja erilaisissa liikuntatilanteissa toimimiseen. Liikunnan avulla kasvamiseen kuuluu toisia kunnioittava vuorovaikutus, vastuullisuus, pitkäjänteinen itsensä kehittäminen, tunteiden tunnistaminen ja säätely sekä myönteisen minäkäsityksen kehittyminen. Liikunta tarjoaa mahdollisuuksia iloon, keholliseen ilmaisuun, osallisuuteen, sosiaalisuuteen, rentoutumiseen, leikinomaiseen kisailuun ja ponnisteluun sekä toisten auttamiseen. Liikunnassa oppilas saa valmiuksia terveytensä edistämiseen.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 3-6

”Liikutaan yhdessä toimien ja taitoja harjoitellen.”

Vuosiluokilla 3-6 *opetuksen pääpaino on motoristen perustaitojen vakiinnuttamisessa ja monipuolistamisessa sekä sosiaalisten taitojen vahvistamisessa. Monipuolinen ja vuorovaikutuksellinen opetus tukee taitojen oppimista, oppilaiden hyvinvointia, kasvua itsenäisyyteen ja osallisuuteen sekä luo valmiuksia liikunnalliseen elämäntapaan. Oppilaat osallistuvat kehitysvaiheensa mukaisesti toiminnan suunnitteluun ja vastuulliseen toteuttamiseen.*

"Liikutaan yhdessä toimien ja taitoja harjoitellen.”

- Opetuksen pääpaino on motoristen perustaitojen vakiinnuttamisessa ja monipuolistamisessa sekä sosiaalisten taitojen vahvistamisessa.

Liikunnan oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Liikunnan tehtävää ja tavoitteita toteutetaan opettamalla turvallisesti ja monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä sisä- ja ulkotiloissa oppilaita osallistaen. Liikunnan opetuksessa otetaan huomioon vuodenajat, paikalliset olosuhteet sekä koulun ja ympäristön tarjoamat mahdollisuudet tarkoituksenmukaisella tavalla. Opetuksen yhteydessä korostetaan fyysistä aktiivisuutta ja yhteistoiminnallisuutta ylläpitäviä työtapoja, kannustavaa vuorovaikutusta ja toisten auttamista sekä henkisesti ja fyysisesti turvallista toimintaa. Liikuntateknologian hyödyntämisellä tuetaan liikunnanopetuksen tavoitteiden saavuttamista. Koulun ulkopuolisille liikuntapaikoille siirtymisessä edistetään turvallista liikennekäyttäytymistä.

- Liikunnan tehtävää ja tavoitteita toteutetaan opettamalla turvallisesti ja monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä sisä- ja ulkotiloissa oppilaita osallistaen.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki liikunnassa vuosiluokilla 3-6

Kannustava ja hyväksyvä ilmapiiri on edellytys liikunnanopetuksen tavoitteiden saavuttamiselle. Toiminnan tulee antaa kaikille oppilaille mahdollisuus onnistumiseen ja osallistumiseen sekä tukea hyvinvoinnin kannalta riittävää toimintakykyä. Opetuksessa on keskeistä oppilaiden yksilöllisyyden huomioon ottaminen, turvallinen työskentelyilmapiiri sekä organisoinnin ja opetusviestinnän selkeys. Pätevyydenkokemuksia ja sosiaalista yhteenkuuluvuutta tuetaan oppilaslähtöisillä ja osallistavilla työtavoilla, sopivilla tehtävillä ja rohkaisevalla palautteella. Vuosiluokilla 3-6 kiinnitetään huomiota sellaisten perustaitojen hallintaan, joilla on merkitystä yhteiseen toimintaan osallistumisessa.

- Ohjaus, eriyttäminen ja tuki suunnitellaan yksilöllisesti tarpeen mukaan.

Oppilaan oppimisen arviointi liikunnassa vuosiluokilla 3-6

Oppilaiden kasvamista liikuntaan ja liikunnan avulla tuetaan monipuolisella, kannustavalla ja ohjaavalla palautteella ja arvioinnilla. Ne tukevat oppilaiden myönteistä käsitystä itsestä liikkujana. Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön oppilaan oppimisesta ja työskentelystä.

Palautteessa ja arvioinnissa otetaan huomioon oppilaiden yksilölliset vahvuudet sekä kehittymistarpeet ja tuetaan niitä. Liikunnan opetuksessa ja arvioinnissa tulee ottaa huomioon oppilaan terveydentila ja erityistarpeet. Arviointi toteutetaan oppilaan toimintaa ja työskentelyä havainnoimalla. Liikunnan arviointi perustuu fyysisen-, sosiaalisen ja psyykkisen toimintakyvyn tavoitteisiin. Arvioinnin kohteina ovat oppiminen (tavoitteet 2-6) ja työskentely (tavoitteet 1 ja 7-10), joten fyysisten kunto-ominaisuuksien tasoa ei käytetä arvioinnin perusteena. Move!-mittausten tuloksia ei käytetä oppilaan arvioinnin perusteina. Oppilaita ohjataan itsearviointiin.

Liikunnan sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaan osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää liikunnan valtakunnallisia arviointikriteereitä.

- Oppilaiden kasvamista liikuntaan ja liikunnan avulla tuetaan monipuolisella, kannustavalla ja ohjaavalla palautteella ja arvioinnilla.
- Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön oppilaan oppimisesta ja työskentelystä sekä fyysisen- , sosiaalisen - ja psyykkisen toimintakyvyn tavoitteisiin.
- Arvioinnin kohteina ovat oppiminen (tavoitteet 2-6) ja työskentely (tavoitteet 1 ja 7-10), joten fyysisten kunto-ominaisuuksien tasoa ei käytetä arvioinnin perusteena.
- Osaamisen tason (sanallinen/arvosana) perustuu opetussuunitelman tavoitteisiin.
- 6.luokan osaamisen tason arvioinnissa käytetään valtakunnallisi arviointikriteereitä.

Vuosiluokka 3

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Fyysinen toimintakyky

Opetukseen sisältyy runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa. Opetukseen valitaan sellaisia oppilaiden kehitysvaiheeseen soveltuvia turvallisia tehtäviä, joissa harjaannutetaan havainto- ja ratkaisuntekotaitoja liikuntatilanteisiin sovellettuina (esim. luontoliikunta ja palloilut) sekä tehtäviä, joissa eri vuodenaikoina ja erilaisissa oppimisympäristöissä vahvistetaan tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaitoja monipuolisten liikuntamuotojen (kuten jää-, lumi-, luonto-, perus-, musiikki- ja tanssiliikunta sekä palloilut ja voimistelut) ja eri liikuntalajien avulla. Liikunnan opetukseen kuuluu uinnin, vesiliikunnan ja vesipelastuksen opetusta. Oppilaille opetetaan liikkumiseen ja liikunnan harrastamiseen liittyviä tarpeellisia tietoja.

Valitaan tehtäviä, joilla opitaan harjaannuttamaan nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa. Opetuksessa käytetään monipuolisesti leikkejä, harjoitteita ja pelejä, jotka mahdollistavat osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden sekä ilmaisun ja esteettisyyden kokemuksia.

Liikunnan opetukseen valitaan tehtäviä, joiden avulla tutustutaan myös oman toimintakyvyn arviointiin. Valtakunnallisen fyysisen toimintakyvyn seurantajärjestelmä Move!:n mittaukset tehdään niin, että ne tukevat 5. vuosiluokalla koulussa järjestettäviä laajoja terveystarkastuksia.

- painotus liikkuvuuteen ja kehonhallintaan
- huomioidaan oppilas yksilönä
- vahvistetaan tasapaino- ja liikkumistaitoja sekä välineenkäsittelytaitoja
- monipuoliset liikuntamuodot, palloilu, liikuntaleikit
- uinti mahdollisuuksien mukaan

S2 Sosiaalinen toimintakyky

Opetukseen valitaan myönteistä yhteisöllisyyttä lisääviä pari- ja ryhmätehtäviä, leikkejä, harjoituksia ja pelejä, joissa opitaan ottamaan toiset huomioon ja auttamaan muita sekä tehtäviä, joissa opitaan vastuun ottamista omasta toiminnasta, yhteisistä asioista ja säännöistä.

- toimiminen liikkuvan ryhmän jäsenenä
- Fair play: toisen huomioiminen, auttaminen ja vastuunottaminen omasta toiminnasta

S3 Psyykkinen toimintakyky

Opetuksessa käytetään tehtäviä, joissa opitaan pitkäjännitteisesti ponnistelemaan yksin ja yhdessä muiden kanssa tavoitteen saavuttamiseksi. Yhteisillä tehtävillä harjoitellaan vastuun ottamista. Iloa ja virkistystä tuottavilla liikuntatehtävillä autetaan myönteisten tunteiden kokemista, jotka vahvistavat pätevyyden kokemuksia ja myönteistä minäkäsitystä.

- vastuun ottaminen yhteisissä tehtävissä
- liikunnan ilon löytäminen ja vahvistaminen

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1	L1, L3
T2	S1	L1, L3, L4
T3	S1	L3
T4	S1	L3
T5	S1	L3
T6	S1	L3
T7	S1	L3, L6, L7
T8	S2	L2, L3, L6, L7
T9	S2	L2, L6, L7
T10	S3	L1, L2, L3
T11	S3	L1, L2

Vuosiluokan tavoitteet

T1 kannustaa oppilaita fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan erilaisia liikuntatehtäviä ja harjoittelemaan parhaansa yrittäen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Työskentely ja yrittäminen	Oppilas osallistuu liikuntatuntien toimintaan yleensä aktiivisesti kokeillen ja harjoitellen erilaisia liikuntatehtäviä.

- painotus liikkuvuuteen ja kehonhallintaan
- huomioidaan oppilas yksilönä
- vahvistetaan tasapaino- ja liikkumistaitoja sekä välineenkäsittelytaitoja
- monipuoliset liikuntamuodot, palloilu, liikuntaleikit
- uinti mahdollisuuksien mukaan

T2 ohjata oppilasta harjaannuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ratkaisujen teko erilaisissa liikuntatilanteissa	Oppilas tekee eri liikuntatilanteissa, kuten leikeissä ja peleissä, useimmiten tarkoituksenmukaisia ratkaisuja.

- painotus liikkuvuuteen ja kehonhallintaan
- huomioidaan oppilas yksilönä
- vahvistetaan tasapaino- ja liikkumistaitoja sekä välineenkäsittelytaitoja
- monipuoliset liikuntamuodot, palloilu, liikuntaleikit
- uinti mahdollisuuksien mukaan

T3 ohjata oppilasta sekä vahvistamaan tasapaino- ja liikkumistaitojaan että soveltamaan niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri vuodenaikoina sekä eri tilanteissa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Motoristen perustaitojen (tasapaino- ja liikkumistaidot) käyttäminen eri liikuntamuodoissa	Oppilas osaa tasapainoilla ja liikkua erilaisissa oppimisympäristöissä.

- painotus liikkuvuuteen ja kehonhallintaan
- huomioidaan oppilas yksilönä
- vahvistetaan tasapaino- ja liikkumistaitoja sekä välineenkäsittelytaitoja
- monipuoliset liikuntamuodot, palloilu, liikuntaleikit
- uinti mahdollisuuksien mukaan

T4 ohjata oppilasta sekä vahvistamaan että soveltamaan välineenkäsittelytaitojaan monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä käyttämällä erilaisia välineitä eri vuodenaikoina erilaisissa tilanteissa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Motoristen perustaitojen (välineenkäsittelytaidot) käyttäminen eri liikuntamuodoissa	Oppilas osaa käsitellä erilaisia liikuntavälineitä erilaisissa oppimisympäristöissä.

- painotus liikkuvuuteen ja kehonhallintaan
- huomioidaan oppilas yksilönä
- vahvistetaan tasapaino- ja liikkumistaitoja sekä välineenkäsittelytaitoja
- monipuoliset liikuntamuodot, palloilu, liikuntaleikit
- uinti mahdollisuuksien mukaan

T5 kannustaa ja ohjata oppilasta arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan: nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Fyysisten ominaisuuksien harjoittaminen	Oppilas osaa arvioida fyysisiä ominaisuuksiaan ja harjoittaa nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa

- painotus liikkuvuuteen ja kehonhallintaan
- huomioidaan oppilas yksilönä
- vahvistetaan tasapaino- ja liikkumistaitoja sekä välineenkäsittelytaitoja
- monipuoliset liikuntamuodot, palloilu, liikuntaleikit
- uinti mahdollisuuksien mukaan

T6 opettaa uimataito, jotta oppilas pystyy liikkumaan vedessä ja pelastautumaan vedestä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uima- ja pelastautumistaidot	Oppilas on perusuimataitoinen (Osaa uida 50 metriä kahta uintitapaa käyttäen ja sukeltaa 5 metriä pinnan alla).

- painotus liikkuvuuteen ja kehonhallintaan
- huomioidaan oppilas yksilönä
- vahvistetaan tasapaino- ja liikkumistaitoja sekä välineenkäsittelytaitoja
- monipuoliset liikuntamuodot, palloilu, liikuntaleikit
- uinti mahdollisuuksien mukaan

T7 ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan liikuntatunneilla.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Toiminta liikuntatunneilla	Oppilas osaa ottaa huomioon mahdolliset vaaratilanteet liikuntatunneilla sekä pyrkii toimimaan turvallisesti ja asiallisesti.

- painotus liikkuvuuteen ja kehonhallintaan
- huomioidaan oppilas yksilönä
- vahvistetaan tasapaino- ja liikkumistaitoja sekä välineenkäsittelytaitoja
- monipuoliset liikuntamuodot, palloilu, liikuntaleikit
- uinti mahdollisuuksien mukaan

T8 ohjata oppilasta työskentelemään kaikkien kanssa sekä säätelemään toimintaansa ja tunneilmaisuaan liikuntatilanteissa toiset huomioon ottaen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutus- ja työskentelytaidot	Oppilas osaa toimia eri liikuntatilanteissa yhteisesti sovitulla tavalla.

- toimiminen liikkuvan ryhmän jäsenenä
- Fair play: toisen huomioiminen, auttaminen ja vastuunottaminen omasta toiminnasta

T9 ohjata oppilasta toimimaan reilun pelin periaatteella sekä kantamaan vastuuta yhteisistä oppimistilanteista.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Toiminta yhteisissä oppimistilanteissa	Oppilas noudattaa reilun pelin periaatteita ja osoittaa pyrkivänsä vastuullisuuteen yhteisissä oppimistilanteissa.

- toimiminen liikkuvan ryhmän jäsenenä
- Fair play: toisen huomioiminen, auttaminen ja vastuunottaminen omasta toiminnasta

T10 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta omasta toiminnasta ja vahvistaa itsenäisen työskentelyn taitoja.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Työskentelytaidot	Oppilas osaa yleensä työskennellä vastuullisesti ja itsenäisesti.

- vastuun ottaminen yhteisissä tehtävissä
- liikunnan ilon löytäminen ja vahvistaminen

T11 huolehtia siitä, että oppilaat saavat riittävästi myönteisiä kokemuksia omasta kehosta, pätevyydestä ja yhteisöllisyydestä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostamiseen. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

- vastuun ottaminen yhteisissä tehtävissä
- liikunnan ilon löytäminen ja vahvistaminen

Vuosiluokka 4

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Fyysinen toimintakyky

Opetukseen sisältyy runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa. Opetukseen valitaan sellaisia oppilaiden kehitysvaiheeseen soveltuvia turvallisia tehtäviä, joissa harjaannutetaan havainto- ja ratkaisuntekotaitoja liikuntatilanteisiin sovellettuina (esim. luontoliikunta ja palloilut) sekä tehtäviä, joissa eri vuodenaikoina ja erilaisissa oppimisympäristöissä vahvistetaan tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaitoja monipuolisten liikuntamuotojen (kuten jää-, lumi-, luonto-, perus-, musiikki- ja tanssiliikunta sekä palloilut ja voimistelut) ja eri liikuntalajien avulla. Liikunnan opetukseen kuuluu uinnin, vesiliikunnan ja vesipelastuksen opetusta. Oppilaille opetetaan liikkumiseen ja liikunnan harrastamiseen liittyviä tarpeellisia tietoja.

Valitaan tehtäviä, joilla opitaan harjaannuttamaan nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa. Opetuksessa käytetään monipuolisesti leikkejä, harjoitteita ja pelejä, jotka mahdollistavat osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden sekä ilmaisun ja esteettisyyden kokemuksia.

Liikunnan opetukseen valitaan tehtäviä, joiden avulla tutustutaan myös oman toimintakyvyn arviointiin. Valtakunnallisen fyysisen toimintakyvyn seurantajärjestelmä Move!:n mittaukset tehdään niin, että ne tukevat 5. vuosiluokalla koulussa järjestettäviä laajoja terveystarkastuksia.

- painotus liikkuvuuteen ja kehonhallintaan
- huomioidaan oppilas yksilönä
- vahvistetaan tasapaino- ja liikkumistaitoja sekä välineen käsittelytaitoja

- monipuoliset liikuntamuodot ja liikuntaleikit
- uinti mahdollisuuksien mukaan

S2 Sosiaalinen toimintakyky

Opetukseen valitaan myönteistä yhteisöllisyyttä lisääviä pari- ja ryhmätehtäviä, leikkejä, harjoituksia ja pelejä, joissa opitaan ottamaan toiset huomioon ja auttamaan muita sekä tehtäviä, joissa opitaan vastuun ottamista omasta toiminnasta, yhteisistä asioista ja säännöistä.

- vastuunottaminen liikkuvan ryhmän jäsenenä
- Fair play: toisen huomioiminen, auttaminen sekä vastuunottaminen omasta toiminnasta ja säännöistä

S3 Psyykkinen toimintakyky

Opetuksessa käytetään tehtäviä, joissa opitaan pitkäjännitteisesti ponnistelemaan yksin ja yhdessä muiden kanssa tavoitteen saavuttamiseksi. Yhteisillä tehtävillä harjoitellaan vastuun ottamista. Iloa ja virkistystä tuottavilla liikuntatehtävillä autetaan myönteisten tunteiden kokemista, jotka vahvistavat pätevyyden kokemuksia ja myönteistä minäkäsitystä.

- vastuunottaminen yhteisissä tehtävissä
- liikunnan ilon löytäminen ja vahvistaminen

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1	L1, L3
T2	S1	L1, L3, L4
T3	S1	L3
T4	S1	L3
T5	S1	L3
T6	S1	L3
T7	S1	L3, L6, L7
T8	S2	L2, L3, L6, L7
T9	S2	L2, L6, L7
T10	S3	L1, L2, L3
T11	S3	L1, L2

Vuosiluokan tavoitteet

T1 kannustaa oppilaita fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan erilaisia liikuntatehtäviä ja harjoittelemaan parhaansa yrittäen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Työskentely ja yrittäminen	Oppilas osallistuu liikuntatuntien toimintaan yleensä aktiivisesti kokeillen ja harjoitellen erilaisia liikuntatehtäviä.

- painotus liikkuvuuteen ja kehonhallintaan
- huomioidaan oppilas yksilönä
- vahvistetaan tasapaino- ja liikkumistaitoja sekä välineen käsittelytaitoja
- monipuoliset liikuntamuodot ja liikuntaleikit
- uinti mahdollisuuksien mukaan

T2 ohjata oppilasta harjaannuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ratkaisujen teko erilaisissa liikuntatilanteissa	Oppilas tekee eri liikuntatilanteissa, kuten leikeissä ja peleissä, useimmiten tarkoituksenmukaisia ratkaisuja.

- painotus liikkuvuuteen ja kehonhallintaan
- huomioidaan oppilas yksilönä
- vahvistetaan tasapaino- ja liikkumistaitoja sekä välineen käsittelytaitoja
- monipuoliset liikuntamuodot ja liikuntaleikit
- uinti mahdollisuuksien mukaan

T3 ohjata oppilasta sekä vahvistamaan tasapaino- ja liikkumistaitojaan että soveltamaan niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri vuodenaikoina sekä eri tilanteissa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Motoristen perustaitojen (tasapaino- ja liikkumistaidot) käyttäminen eri liikuntamuodoissa	Oppilas osaa tasapainoilla ja liikkua erilaisissa oppimisympäristöissä.

- painotus liikkuvuuteen ja kehonhallintaan
- huomioidaan oppilas yksilönä
- vahvistetaan tasapaino- ja liikkumistaitoja sekä välineen käsittelytaitoja
- monipuoliset liikuntamuodot ja liikuntaleikit
- uinti mahdollisuuksien mukaan

T4 ohjata oppilasta sekä vahvistamaan että soveltamaan välineenkäsittelytaitojaan monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä käyttämällä erilaisia välineitä eri vuodenaikoina erilaisissa tilanteissa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Motoristen perustaitojen (välineenkäsittelytaidot) käyttäminen eri liikuntamuodoissa	Oppilas osaa käsitellä erilaisia liikuntavälineitä erilaisissa oppimisympäristöissä.

- painotus liikkuvuuteen ja kehonhallintaan
- huomioidaan oppilas yksilönä
- vahvistetaan tasapaino- ja liikkumistaitoja sekä välineen käsittelytaitoja
- monipuoliset liikuntamuodot ja liikuntaleikit
- uinti mahdollisuuksien mukaan

T5 kannustaa ja ohjata oppilasta arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan: nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Fyysisten ominaisuuksien harjoittaminen	Oppilas osaa arvioida fyysisiä ominaisuuksiaan ja harjoittaa nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa

- painotus liikkuvuuteen ja kehonhallintaan
- huomioidaan oppilas yksilönä
- vahvistetaan tasapaino- ja liikkumistaitoja sekä välineen käsittelytaitoja
- monipuoliset liikuntamuodot ja liikuntaleikit
- uinti mahdollisuuksien mukaan

T6 opettaa uimataito, jotta oppilas pystyy liikkumaan vedessä ja pelastautumaan vedestä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uima- ja pelastautumistaidot	Oppilas on perusuimataitoinen (Osaa uida 50 metriä kahta uintitapaa käyttäen ja sukeltaa 5 metriä pinnan alla).

- painotus liikkuvuuteen ja kehonhallintaan
- huomioidaan oppilas yksilönä
- vahvistetaan tasapaino- ja liikkumistaitoja sekä välineen käsittelytaitoja
- monipuoliset liikuntamuodot ja liikuntaleikit
- uinti mahdollisuuksien mukaan

T7 ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan liikuntatunneilla.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Toiminta liikuntatunneilla	Oppilas osaa ottaa huomioon mahdolliset vaaratilanteet liikuntatunneilla sekä pyrkii toimimaan turvallisesti ja asiallisesti.

- painotus liikkuvuuteen ja kehonhallintaan
- huomioidaan oppilas yksilönä
- vahvistetaan tasapaino- ja liikkumistaitoja sekä välineen käsittelytaitoja
- monipuoliset liikuntamuodot ja liikuntaleikit
- uinti mahdollisuuksien mukaan

T8 ohjata oppilasta työskentelemään kaikkien kanssa sekä säätelemään toimintaansa ja tunneilmaisuaan liikuntatilanteissa toiset huomioon ottaen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutus- ja työskentelytaidot	Oppilas osaa toimia eri liikuntatilanteissa yhteisesti sovitulla tavalla.

- vastuunottaminen liikkuvan ryhmän jäsenenä
- Fair play: toisen huomioiminen, auttaminen sekä vastuunottaminen omasta toiminnasta ja säännöistä

T9 ohjata oppilasta toimimaan reilun pelin periaatteella sekä kantamaan vastuuta yhteisistä oppimistilanteista.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Toiminta yhteisissä oppimistilanteissa	Oppilas noudattaa reilun pelin periaatteita ja osoittaa pyrkivänsä vastuullisuuteen yhteisissä oppimistilanteissa.

- vastuunottaminen liikkuvan ryhmän jäsenenä
- Fair play: toisen huomioiminen, auttaminen sekä vastuunottaminen omasta toiminnasta ja säännöistä

T10 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta omasta toiminnasta ja vahvistaa itsenäisen työskentelyn taitoja.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Työskentelytaidot	Oppilas osaa yleensä työskennellä vastuullisesti ja itsenäisesti.

- vastuunottaminen yhteisissä tehtävissä
- liikunnan ilon löytäminen ja vahvistaminen

T11 huolehtia siitä, että oppilaat saavat riittävästi myönteisiä kokemuksia omasta kehosta, pätevyydestä ja yhteisöllisyydestä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostamiseen. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

- vastuunottaminen yhteisissä tehtävissä
- liikunnan ilon löytäminen ja vahvistaminen

Vuosiluokka 5

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Fyysinen toimintakyky

Opetukseen sisältyy runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa. Opetukseen valitaan sellaisia oppilaiden kehitysvaiheeseen soveltuvia turvallisia tehtäviä, joissa harjaannutetaan havainto- ja ratkaisuntekotaitoja liikuntatilanteisiin sovellettuina (esim. luontoliikunta ja palloilut) sekä tehtäviä, joissa eri vuodenaikoina ja erilaisissa oppimisympäristöissä vahvistetaan tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaitoja monipuolisten liikuntamuotojen (kuten jää-, lumi-, luonto-, perus-, musiikki- ja tanssiliikunta sekä palloilut ja voimistelut) ja eri liikuntalajien avulla. Liikunnan opetukseen kuuluu uinnin, vesiliikunnan ja vesipelastuksen opetusta. Oppilaille opetetaan liikkumiseen ja liikunnan harrastamiseen liittyviä tarpeellisia tietoja.

Valitaan tehtäviä, joilla opitaan harjaannuttamaan nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa. Opetuksessa käytetään monipuolisesti leikkejä, harjoitteita ja pelejä, jotka mahdollistavat osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden sekä ilmaisun ja esteettisyyden kokemuksia.

Liikunnan opetukseen valitaan tehtäviä, joiden avulla tutustutaan myös oman toimintakyvyn arviointiin. Valtakunnallisen fyysisen toimintakyvyn seurantajärjestelmä Move!:n mittaukset tehdään niin, että ne tukevat 5. vuosiluokalla koulussa järjestettäviä laajoja terveystarkastuksia.

- toimintakyvyn arviointia: Move! -mittaukset tukemassa 5.luokan laajaa terveystarkastusta
- monipuoliset liikuntamuodot
- harjaannutetaan nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa
- uinti ja vesipelastus mahdollisuuksien mukaan

S2 Sosiaalinen toimintakyky

Opetukseen valitaan myönteistä yhteisöllisyyttä lisääviä pari- ja ryhmätehtäviä, leikkejä, harjoituksia ja pelejä, joissa opitaan ottamaan toiset huomioon ja auttamaan muita sekä tehtäviä, joissa opitaan vastuun ottamista omasta toiminnasta, yhteisistä asioista ja säännöistä.

- painotus toisen huomioimiseen, hyväksymiseen, kannustamiseen
- Fair play: toisen huomioiminen, auttaminen sekä vastuunottaminen omasta toiminnasta, yhteisitä asioista ja säännöistä

S3 Psyykkinen toimintakyky

Opetuksessa käytetään tehtäviä, joissa opitaan pitkäjännitteisesti ponnistelemaan yksin ja yhdessä muiden kanssa tavoitteen saavuttamiseksi. Yhteisillä tehtävillä harjoitellaan vastuun ottamista. Iloa ja virkistystä tuottavilla liikuntatehtävillä autetaan myönteisten tunteiden kokemista, jotka vahvistavat pätevyyden kokemuksia ja myönteistä minäkäsitystä.

- vahvistetaan myönteistä käsitystä itsestä liikkujana
- tavoitteellinen liikkuminen

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1	L1, L3
T2	S1	L1, L3, L4
T3	S1	L3
T4	S1	L3
T5	S1	L3
T6	S1	L3
T7	S1	L3, L6, L7
T8	S2	L2, L3, L6, L7
T9	S2	L2, L6, L7
T10	S3	L1, L2, L3
T11	S3	L1, L2

Vuosiluokan tavoitteet

T1 kannustaa oppilaita fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan erilaisia liikuntatehtäviä ja harjoittelemaan parhaansa yrittäen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Työskentely ja yrittäminen	Oppilas osallistuu liikuntatuntien toimintaan yleensä aktiivisesti kokeillen ja harjoitellen erilaisia liikuntatehtäviä.

- toimintakyvyn arviointia: Move! -mittaukset tukemassa 5.luokan laajaa terveystarkastusta
- monipuoliset liikuntamuodot
- harjaannutetaan nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa
- uinti ja vesipelastus mahdollisuuksien mukaan

T2 ohjata oppilasta harjaannuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ratkaisujen teko erilaisissa liikuntatilanteissa	Oppilas tekee eri liikuntatilanteissa, kuten leikeissä ja peleissä, useimmiten tarkoituksenmukaisia ratkaisuja.

- toimintakyvyn arviointia: Move! -mittaukset tukemassa 5.luokan laajaa terveystarkastusta
- monipuoliset liikuntamuodot

- harjaannutetaan nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa
- uinti ja vesipelastus mahdollisuuksien mukaan

T3 ohjata oppilasta sekä vahvistamaan tasapaino- ja liikkumistaitojaan että soveltamaan niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri vuodenaikoina sekä eri tilanteissa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Motoristen perustaitojen (tasapaino- ja liikkumistaidot) käyttäminen eri liikuntamuodoissa	Oppilas osaa tasapainoilla ja liikkua erilaisissa oppimisympäristöissä.

- toimintakyvyn arviointia: Move! -mittaukset tukemassa 5.luokan laajaa terveystarkastusta
- monipuoliset liikuntamuodot
- harjaannutetaan nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa
- uinti ja vesipelastus mahdollisuuksien mukaan

T4 ohjata oppilasta sekä vahvistamaan että soveltamaan välineenkäsittelytaitojaan monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä käyttämällä erilaisia välineitä eri vuodenaikoina erilaisissa tilanteissa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Motoristen perustaitojen (välineenkäsittelytaidot) käyttäminen eri liikuntamuodoissa	Oppilas osaa käsitellä erilaisia liikuntavälineitä erilaisissa oppimisympäristöissä.

- toimintakyvyn arviointia: Move! -mittaukset tukemassa 5.luokan laajaa terveystarkastusta
- monipuoliset liikuntamuodot
- harjaannutetaan nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa
- uinti ja vesipelastus mahdollisuuksien mukaan

T5 kannustaa ja ohjata oppilasta arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan: nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Fyysisten ominaisuuksien harjoittaminen	Oppilas osaa arvioida fyysisiä ominaisuuksiaan ja harjoittaa nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa

- toimintakyvyn arviointia: Move! -mittaukset tukemassa 5.luokan laajaa terveystarkastusta
- monipuoliset liikuntamuodot
- harjaannutetaan nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa
- uinti ja vesipelastus mahdollisuuksien mukaan

T6 opettaa uimataito, jotta oppilas pystyy liikkumaan vedessä ja pelastautumaan vedestä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uima- ja pelastautumistaidot	Oppilas on perusuimataitoinen (Osaa uida 50 metriä kahta uintitapaa käyttäen ja sukeltaa 5 metriä pinnan alla).

- toimintakyvyn arviointia: Move! -mittaukset tukemassa 5.luokan laajaa terveystarkastusta
- monipuoliset liikuntamuodot
- harjaannutetaan nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa
- uinti ja vesipelastus mahdollisuuksien mukaan

T7 ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan liikuntatunneilla.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Toiminta liikuntatunneilla	Oppilas osaa ottaa huomioon mahdolliset vaaratilanteet liikuntatunneilla sekä pyrkii toimimaan turvallisesti ja asiallisesti.

- toimintakyvyn arviointia: Move! -mittaukset tukemassa 5.luokan laajaa terveystarkastusta
- monipuoliset liikuntamuodot
- harjaannutetaan nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa
- uinti ja vesipelastus mahdollisuuksien mukaan

T8 ohjata oppilasta työskentelemään kaikkien kanssa sekä säätelemään toimintaansa ja tunneilmaisuaan liikuntatilanteissa toiset huomioon ottaen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutus- ja työskentelytaidot	Oppilas osaa toimia eri liikuntatilanteissa yhteisesti sovitulla tavalla.

- painotus toisen huomioimiseen, hyväksymiseen, kannustamiseen
- Fair play: toisen huomioiminen, auttaminen sekä vastuunottaminen omasta toiminnasta, yhteisitä asioista ja säännöistä

T9 ohjata oppilasta toimimaan reilun pelin periaatteella sekä kantamaan vastuuta yhteisistä oppimistilanteista.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Toiminta yhteisissä oppimistilanteissa	Oppilas noudattaa reilun pelin periaatteita ja osoittaa pyrkivänsä vastuullisuuteen yhteisissä oppimistilanteissa.

- painotus toisen huomioimiseen, hyväksymiseen, kannustamiseen
- Fair play: toisen huomioiminen, auttaminen sekä vastuunottaminen omasta toiminnasta, yhteisitä asioista ja säännöistä

T10 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta omasta toiminnasta ja vahvistaa itsenäisen työskentelyn taitoja.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Työskentelytaidot	Oppilas osaa yleensä työskennellä vastuullisesti ja itsenäisesti.

- vahvistetaan myönteistä käsitystä itsestä liikkujana
- tavoitteellinen liikkuminen

T11 huolehtia siitä, että oppilaat saavat riittävästi myönteisiä kokemuksia omasta kehosta, pätevyydestä ja yhteisöllisyydestä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostamiseen. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

- vahvistetaan myönteistä käsitystä itsestä liikkujana
- tavoitteellinen liikkuminen

Vuosiluokka 6

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Fyysinen toimintakyky

Opetukseen sisältyy runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa. Opetukseen valitaan sellaisia oppilaiden kehitysvaiheeseen soveltuvia turvallisia tehtäviä, joissa harjaannutetaan havainto- ja ratkaisuntekotaitoja liikuntatilanteisiin sovellettuina (esim. luontoliikunta ja palloilut) sekä tehtäviä, joissa eri vuodenaikoina ja erilaisissa oppimisympäristöissä vahvistetaan tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaitoja monipuolisten liikuntamuotojen (kuten jää-, lumi-, luonto-, perus-, musiikki- ja tanssiliikunta sekä palloilut ja voimistelut) ja eri liikuntalajien avulla. Liikunnan opetukseen kuuluu uinnin, vesiliikunnan ja vesipelastuksen opetusta. Oppilaille opetetaan liikkumiseen ja liikunnan harrastamiseen liittyviä tarpeellisia tietoja.

Valitaan tehtäviä, joilla opitaan harjaannuttamaan nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa. Opetuksessa käytetään monipuolisesti leikkejä, harjoitteita ja pelejä, jotka mahdollistavat osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden sekä ilmaisun ja esteettisyyden kokemuksia.

Liikunnan opetukseen valitaan tehtäviä, joiden avulla tutustutaan myös oman toimintakyvyn arviointiin. Valtakunnallisen fyysisen toimintakyvyn seurantajärjestelmä Move!:n mittaukset tehdään niin, että ne tukevat 5. vuosiluokalla koulussa järjestettäviä laajoja terveystarkastuksia.

- harjaannutetaan nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa
- monipuoliset liikuntamuodot: tanssi

- uinti ja vesipelastus mahdollisuuksien mukaan

S2 Sosiaalinen toimintakyky

Opetukseen valitaan myönteistä yhteisöllisyyttä lisääviä pari- ja ryhmätehtäviä, leikkejä, harjoituksia ja pelejä, joissa opitaan ottamaan toiset huomioon ja auttamaan muita sekä tehtäviä, joissa opitaan vastuun ottamista omasta toiminnasta, yhteisistä asioista ja säännöistä.

- painotus toisen huomioimiseen, hyväksymiseen, kannustamiseen
- Fair play: toisen huomioiminen, auttaminen sekä vastuunottaminen omasta toiminnasta, yhteisistä asioista ja säännöistä

S3 Psyykkinen toimintakyky

Opetuksessa käytetään tehtäviä, joissa opitaan pitkäjännitteisesti ponnistelemaan yksin ja yhdessä muiden kanssa tavoitteen saavuttamiseksi. Yhteisillä tehtävillä harjoitellaan vastuun ottamista. Iloa ja virkistystä tuottavilla liikuntatehtävillä autetaan myönteisten tunteiden kokemista, jotka vahvistavat pätevyyden kokemuksia ja myönteistä minäkäsitystä.

- vahvistetaan myönteistä käsitystä itsestä liikkujana
- tavoitteellinen liikkuminen

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1	L1, L3
T2	S1	L1, L3, L4
T3	S1	L3
T4	S1	L3
T5	S1	L3
T6	S1	L3
T7	S1	L3, L6, L7
T8	S2	L2, L3, L6, L7
T9	S2	L2, L6, L7
T10	S3	L1, L2, L3
T11	S3	L1, L2

Vuosiluokan tavoitteet

T1 kannustaa oppilaita fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan erilaisia liikuntatehtäviä ja harjoittelemaan parhaansa yrittäen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Työskentely ja yrittäminen	Oppilas osallistuu liikuntatuntien toimintaan yleensä aktiivisesti kokeillen ja harjoitellen erilaisia liikuntatehtäviä.

- harjaannutetaan nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa
- monipuoliset liikuntamuodot: tanssi
- uinti ja vesipelastus mahdollisuuksien mukaan

T2 ohjata oppilasta harjaannuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ratkaisujen teko erilaisissa liikuntatilanteissa	Oppilas tekee eri liikuntatilanteissa, kuten leikeissä ja peleissä, useimmiten tarkoituksenmukaisia ratkaisuja.

- harjaannutetaan nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa
- monipuoliset liikuntamuodot: tanssi
- uinti ja vesipelastus mahdollisuuksien mukaan

T3 ohjata oppilasta sekä vahvistamaan tasapaino- ja liikkumistaitojaan että soveltamaan niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri vuodenaikoina sekä eri tilanteissa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Motoristen perustaitojen (tasapaino- ja liikkumistaidot) käyttäminen eri liikuntamuodoissa	Oppilas osaa tasapainoilla ja liikkua erilaisissa oppimisympäristöissä.

- harjaannutetaan nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa
- monipuoliset liikuntamuodot: tanssi
- uinti ja vesipelastus mahdollisuuksien mukaan

T4 ohjata oppilasta sekä vahvistamaan että soveltamaan välineenkäsittelytaitojaan monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä käyttämällä erilaisia välineitä eri vuodenaikoina erilaisissa tilanteissa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Motoristen perustaitojen (välineenkäsittelytaidot) käyttäminen eri liikuntamuodoissa	Oppilas osaa käsitellä erilaisia liikuntavälineitä erilaisissa oppimisympäristöissä.

- harjaannutetaan nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa
- monipuoliset liikuntamuodot: tanssi
- uinti ja vesipelastus mahdollisuuksien mukaan

T5 kannustaa ja ohjata oppilasta arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan: nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Fyysisten ominaisuuksien harjoittaminen	Oppilas osaa arvioida fyysisiä ominaisuuksiaan ja harjoittaa nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa

- harjaannutetaan nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa
- monipuoliset liikuntamuodot: tanssi
- uinti ja vesipelastus mahdollisuuksien mukaan

T6 opettaa uimataito, jotta oppilas pystyy liikkumaan vedessä ja pelastautumaan vedestä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uima- ja pelastautumistaidot	Oppilas on perusuimataitoinen (Osaa uida 50 metriä kahta uintitapaa käyttäen ja sukeltaa 5 metriä pinnan alla).

- harjaannutetaan nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa
- monipuoliset liikuntamuodot: tanssi
- uinti ja vesipelastus mahdollisuuksien mukaan

T7 ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan liikuntatunneilla.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Toiminta liikuntatunneilla	Oppilas osaa ottaa huomioon mahdolliset vaaratilanteet liikuntatunneilla sekä pyrkii toimimaan turvallisesti ja asiallisesti.

- harjaannutetaan nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa
- monipuoliset liikuntamuodot: tanssi
- uinti ja vesipelastus mahdollisuuksien mukaan

T8 ohjata oppilasta työskentelemään kaikkien kanssa sekä säätelemään toimintaansa ja tunneilmaisuaan liikuntatilanteissa toiset huomioon ottaen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutus- ja työskentelytaidot	Oppilas osaa toimia eri liikuntatilanteissa yhteisesti sovitulla tavalla.

- painotus toisen huomioimiseen, hyväksymiseen, kannustamiseen

- Fair play: toisen huomioiminen, auttaminen sekä vastuunottaminen omasta toiminnasta, yhteisistä asioista ja säännöistä

T9 ohjata oppilasta toimimaan reilun pelin periaatteella sekä kantamaan vastuuta yhteisistä oppimistilanteista.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Toiminta yhteisissä oppimistilanteissa	Oppilas noudattaa reilun pelin periaatteita ja osoittaa pyrkivänsä vastuullisuuteen yhteisissä oppimistilanteissa.

- painotus toisen huomioimiseen, hyväksymiseen, kannustamiseen
- Fair play: toisen huomioiminen, auttaminen sekä vastuunottaminen omasta toiminnasta, yhteisistä asioista ja säännöistä

T10 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta omasta toiminnasta ja vahvistaa itsenäisen työskentelyn taitoja.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Työskentelytaidot	Oppilas osaa yleensä työskennellä vastuullisesti ja itsenäisesti.

- vahvistetaan myönteistä käsitystä itsestä liikkujana
- tavoitteellinen liikkuminen

T11 huolehtia siitä, että oppilaat saavat riittävästi myönteisiä kokemuksia omasta kehosta, pätevyydestä ja yhteisöllisyydestä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostamiseen. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

- vahvistetaan myönteistä käsitystä itsestä liikkujana
- tavoitteellinen liikkuminen

34.6.14. Oppilaanohjaus

Oppiaineen tehtävä

Oppilaanohjauksella on keskeinen merkitys sekä oppilaiden, koulun että yhteiskunnan näkökulmasta. Ohjaustoiminnan tulee muodostaa koko perusopetuksen ajan kestävä, perusopetuksen jälkeisiin opintoihin ulottuva jatkumo. Oppilaanohjauksella edistetään oppilaiden koulutyön onnistumista, opintojen sujumista sekä koulutuksen tuloksellisuutta ja vaikuttavuutta.

Oppilaanohjauksen tehtävänä on edistää oppilaiden kasvua ja kehitystä siten, että jokainen oppilas pystyy kehittämään opiskeluvalmiuksiaan ja vuorovaikutustaitojaan sekä oppimaan

elämässä tarvittavia tietoja ja taitoja. Oppilaanohjaus tukee oppilaita tekemään omiin valmiuksiinsa, arvoihinsa ja lähtökohtiinsa sekä kiinnostukseensa perustuvia arkielämää, opiskelua, jatko-opintoja sekä tulevaisuutta koskevia päätöksiä ja valintoja. Ohjauksen avulla oppilaat oppivat tiedostamaan mahdollisuutensa vaikuttaa oman elämänsä suunnitteluun ja päätöksentekoon. Oppilaita kannustetaan pohtimaan ja kyseenalaistamaan koulutukseen ja ammatteihin liittyviä ennakkokäsityksiä ja tekemään valintansa omia vahvuuksiaan ja kiinnostuksen kohteitaan vastaten. Oppilaanohjausta toteutetaan yhteistyössä huoltajien kanssa.

Koulun ohjaussuunnitelmassa kuvataan oppilaanohjauksen järjestämisen rakenteet, toimintatavat, työn- ja vastuunjako sekä monialaiset verkostot, joita tarvitaan ohjauksen tavoitteiden toteutumiseksi. Suunnitelmassa kuvataan myös kodin ja koulun ohjausyhteistyö, koulun työelämäyhteistyö sekä työelämään tutustumisen järjestelyt. Ohjaussuunnitelman tavoitteiden toteutumista arvioidaan systemaattisesti. Oppilaiden opintojen sujuvuutta nivelvaiheissa edistetään perusopetuksen aikana ja jatko-opintoihin siirryttäessä opettajien välisellä ja opinto-ohjaajien keskinäisellä sekä tarvittaessa moniammatillisella yhteistyöllä. Opettajat hyödyntävät työssään ajantasaista tietoa jatko-opinnoista, työelämästä ja työtehtävistä sekä niissä tapahtuvista muutoksista.

Oppilaanohjaus yhdistää koulua yhteiskuntaan ja työelämään. Sen avulla edistetään oikeudenmukaisuuden, yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja osallisuuden toteutumista sekä ehkäistään syrjäytymistä koulutuksesta ja työelämästä. Oppilaanohjauksessa kehittyvät tiedot ja taidot edistävät osaltaan osaavan työvoiman saatavuutta sekä osaamisen kysynnän ja tarjonnan yhteensovittamista tulevaisuuden työelämässä.

Oppilaanohjaus vuosiluokilla 3-6

***Vuosiluokilla 3-6** oppilaanohjaus toteutuu pääasiassa eri oppiaineiden opetuksen ja koulun muun toiminnan yhteydessä. Oppilaanohjaukseen voidaan myös varata oppitunteja opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla. Oppilaanohjauksesta vastaa luokanopettaja yhdessä muiden opettajien kanssa. Oppimisympäristönä oman kouluyhteisön ja lähiympäristön lisäksi voivat toimia lähiseudun yritykset ja muut yhteistyötahot.*

Oppilaanohjauksella tuetaan oppilaita opiskelustrategioidensa tunnistamisessa ja kehittämisessä, vahvistetaan kykyä asettaa itselle tavoitteita ja arvioida tavoitteiden saavuttamista sekä edistetään oppimaan oppimisen taitojen kehittymistä. Ohjaus auttaa oppilaita omaksumaan erilaisia opiskelussa tarvittavia oppimisen, työskentelyn, tiedon omaksumisen sekä tiedonhallinnan taitoja ja menetelmiä, tunnistamaan oppiaineiden ominaispiirteitä sekä valitsemaan kuhunkin oppiaineeseen soveltuvia opiskelumenetelmiä. Ohjauksella tuetaan sosiaalisten taitojen ja ryhmässä toimimisen taitojen kehittymistä.

Oppilaanohjauksen tuella oppilaat kehittävät elämässä tarvittavia taitoja ja vahvistavat myönteistä käsitystä itsestään oppijana. Oppilaita ohjataan tunnistamaan ja arvostamaan sekä omia että toisten vahvuuksia, kykyjä ja taitoja. Heitä tuetaan ottamaan vastuuta elämästään, opiskelustaan, valinnoistaan sekä toiminnastaan ryhmän ja lähiyhteisönsä aktiivisena jäsenenä ja toimijana. Oppilaille tarjotaan mahdollisuuksia osallisuuteen ja vaikuttamiseen omassa kouluyhteisössä ja lähiympäristössä, jolloin heidän käsityksensä yhteiskunnallisista vaikutusmahdollisuuksista alkaa muotoutua.

Oppilaanohjauksen kautta oppilaat tutustuvat lähiseudun ammatteihin, työpaikkoihin ja elinkeinoelämään. Mahdollisten tutustumiskäyntien ja vierailujen yhtenä tehtävänä on esitellä oppilaille työelämää, yrittäjyyttä ja erilaisia ammatteja. Niillä myös edistetään oppilaiden ammatillisen kiinnostuksen heräämistä.

Oppilaanohjaus tukee oppilaita ja huoltajia opiskeluun liittyvässä tiedonsaannissa ja valinnoissa. Heille järjestetään mahdollisuuksia henkilökohtaiseen ohjauskeskusteluun oppilaan opiskelun ja valintojen tukemiseksi sekä erilaisissa oppimiseen ja koulunkäyntiin liittyvissä kysymyksissä.

35. Vuosiluokat 7-9

35.1. Vuosiluokkien 6 ja 7 välinen siirtymävaihe

Siirtyminen kuudennelta seitsemännelle luokalle edellyttää koulun tai koulujen henkilöstön suunnitelmallista yhteistyötä, opetuksen kannalta tarpeellisen tiedon siirtämistä sekä oppimisympäristöjen, toimintatapojen ja ohjaavien asiakirjojen tuntemista. Kodin ja koulun välisen vuorovaikutuksen merkitys korostuu siirtymävaiheessa. Siirtymä tarkoittaa oppilaille usein uuteen ryhmään sopeutumista, uusiin opettajiin ja ympäristöön tutustumista. Koulun tehtävä on huolehtia, että myös näillä vuosiluokilla työskentelytavat ja arviointikäytännöt ovat oppilaiden ikäkauteen ja edellytyksiin soveltuvia. Tärkeää on, että kotona ja koulussa huolehditaan myös oppilaiden mahdollisuudesta tuntea olonsa turvalliseksi samalla kun heitä rohkaistaan uusien asioiden kohtaamiseen. Monet tulevaisuuteen vaikuttavat valinnat tulevat ajankohtaisiksi. Oppilaiden kuunteleminen ja arvostaminen sekä heidän osallisuutensa omista asioista ja valinnoista päättämiseen on tärkeää.

Lain edellyttämä erityisen tuen päätöksen tarkistaminen tehdään ennen seitsemännelle luokalle siirtymistä.

35.2. Yhteisön jäsenenä kasvaminen

Perusopetuksen kullakin vuosiluokkakokonaisuudella on yhteisten tehtävien lisäksi oma erityinen tehtävänsä. Sen hoitaminen edellyttää oppilaiden ikäkauden ja kehitysvaiheen huomioonottamista sekä huolenpitoa oppilaiden sujuvista siirtymistä koulupolun nivelvaiheissa.

Vuosiluokkien 7-9 erityisenä tehtävänä on ohjata ja tukea oppilaita näiden voimakkaiden kehitysvuosien aikana, huolehtia perusopetuksen oppimäärän opiskelun loppuunsaattamisesta ja kannustaa kaikkia oppilaita opintojen jatkamiseen. Erityistä huolta pidetään siitä, että jokainen oppilas saisi mahdollisimman hyvät edellytykset perusopetuksen jälkeisille opinnoille ja osaisi pohtia ratkaisujaan realistisesti ja tietoon perustuen. Oppilaiden väliset yksilölliset kehityserot, myös poikien ja tyttöjen usein erilainen kehitysrytmi, alkavat näkyä aiempaa selvemmin ja vaikuttavat koulutyöhön. Oppilaita ohjataan oman kehityksensä ymmärtämiseen ja rohkaistaan itsensä hyväksymiseen sekä vastuunottoon itsestä ja omista opinnoista, kavereista ja lähiympäristöstä. Oppilaita tuetaan yhteisöllisyyteen, joka ei hyväksy minkäänlaista kiusaamista, seksuaalista häirintää, rasismia eikä muuta syrjintää. Välittämisellä, yksilöllisellä kohtaamisella sekä työskentelytapojen ja oppimisympäristöjen monimuotoisuudella vahvistetaan opiskelumotivaatiota. Opintojen aikaisen arvioinnin ja palautteen antamisen käytännöt suunnitellaan ja toteutetaan siten, että ne ovat vuorovaikutteisia ja oppimista ohjaavia sekä kannustavat oppilaita työskentelemään tavoitteellisesti yksilöinä ja ryhmänä. Kodin ja koulun yhteistyö saa uusia muotoja ja sisältöjä. Se on edelleen kasvavan nuoren tärkeä tuki. Yhteisistä pelisäännöistä ja hyvistä käytöstavoista sopiminen oppilaiden ja huoltajien kanssa luo turvallisuutta ja edistää koulutyön onnistumista.

Vuosiluokkien 7-9 aikana oppilaat luovat perustaa aikuisidentiteetilleen, kartuttavat osaamistaan sekä suuntautuvat ja valmistautuvat perusopetuksen jälkeiseen elämään. Opetuksessa syvennetään, rikastetaan ja laajennetaan alemmilla vuosiluokilla opittua. Uusina yhteisinä oppiaineina alkavat kotitalous ja oppilaanohjaus. Fysiikan ja kemian, biologian ja maantiedon sekä terveystiedon opetus eriytyy ympäristöopista viideksi eri oppiaineeksi. Oppilaille tarjoutuu lisää valinnaisia aineita. Monialaiset oppimiskokonaisuudet ja valinnaiset aineet tarjoavat mahdollisuuksia oppilaiden kiinnostuksen kohteiden syventämiseen ja vapaa-ajalla opitun yhdistämiseen koulutyöhön. Ne luovat tilaisuuksia itsenäisyyden ja vastuullisuuden harjoitteluun esimerkiksi taiteellisissa produktioissa, tutkimushankkeissa tai yhteiskunnallisissa projekteissa.

35.3. Perusopetuksen päättäminen ja seuraavaan koulutusvaiheeseen siirtyminen

Perusopetuksen ja toisen asteen nivelvaiheessa oppilaat suuntautuvat jatko-opintoihin ja tekevät päätöksiä koulutus- ja uravalinnoistaan. Siirtymä edellyttää suunnitelmallista ja monialaista yhteistyötä sekä vuorovaikutusta oppilaiden ja huoltajien kanssa. Tavoitteena on antaa oppilaille mahdollisimman hyvät valmiudet edetä perusopetuksesta seuraavaan koulutusvaiheeseen sekä turvata opiskelun edellytykset ja hyvinvointi. Siirtyminen kohti uutta elämänvaihetta edellyttää nuorilta lisääntyvää elämänhallintaa, itsenäisyyttä ja vastuullisuutta. Koulu tukee oppilaita tässä kehitysprosessissa, jolloin oppilaanohjauksen ja oppilashuollon merkitys korostuu. Oppilaat tarvitsevat runsaasti tietoa erilaisista peruskoulun jälkeisistä mahdollisuuksista sekä monipuolista ohjausta niin opinto-ohjaajalta kuin eri oppiaineiden opettajiltakin. On tärkeä varata aikaa keskustella oppilaiden kanssa heidän suunnitelmistaan ja auttaa oppilaita ymmärtämään jatko-opintojen asettamia vaatimuksia sekä tekemään realistisia valintoja.

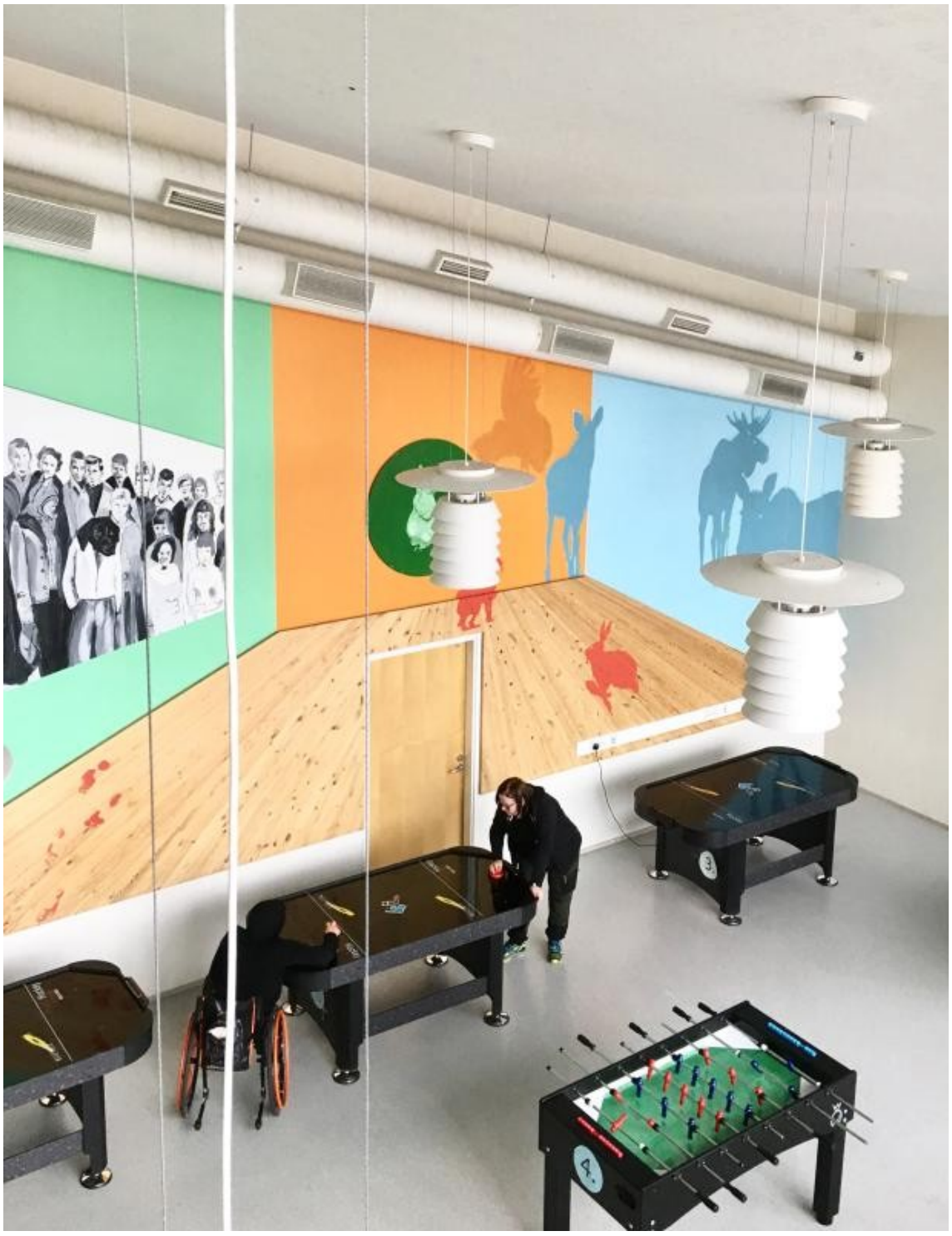

35.4. Laaja-alainen osaaminen vuosiluokilla 7-9

Laaja-alaisen osaamisen yleistavoitteet on määritelty luvussa 3. Tässä kuvataan, mitkä tavoitenäkökulmat painottuvat vuosiluokilla 7-9.

Edellytykset laaja-alaisen osaamisen kehittymiselle vahvistuvat oppilaiden kasvun myötä. Toisaalta oppiaineiden välisen yhteistyön ja kouluarjen hallinnan haasteet lisääntyvät. Koulu voi parhaimmillaan tarjota yhteisön, jonka murrosiässä oleva nuori voi kokea itselleen merkitykselliseksi ja joka auttaa jäsentämään sekä omaa kehitystä että ympäröivää maailmaa. Erityisen tärkeätä on luoda mahdollisuuksia itsetuntoa vahvistaviin osaamisen ja onnistumisen kokemuksiin sekä ohjata jokaista oppilasta tunnistamaan oma erityislaatunsa ja omat vahvuutensa ja näkemään realistisesti myös kehittymistarpeensa.

Näinä vuosina jatketaan kestävän elämäntavan ja hyvinvoinnin pohjan rakentamista ja pohditaan oppilaiden kanssa kestävän kehityksen sosiaalisia, yhteiskunnallisia ja taloudellisia sekä kulttuurisia ja ekologisia edellytyksiä. Opetukseen tuodaan esimerkkejä, käytäntöjä ja teoreettista pohdintaa siitä, miten kestävän kehityksen eri ulottuvuudet ovat yhteydessä toisiinsa ja mitä kestävä elämäntapa käytännössä merkitsee.

Laaja-alaisen osaamisen kehittämistä tuetaan kaikissa oppiaineissa kullekin oppiaineelle luontevalla tavalla. Monialaisten oppimiskokonaisuuksien suunnittelu ja toteuttaminen yhdessä oppilaiden kanssa tähtää erityisesti laaja-alaisen osaamisen kehittämiseen ja syventämiseen.

35.5. Laaja-alaisen osaamisen alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Koulutyössä vahvistetaan oppilaiden aktiivista roolia oppimisprosessissa ja luodaan edellytyksiä oppimista tukeville myönteisille kokemuksille ja tunteille. Oppilaita kannustetaan ottamaan vastuuta opiskeluun liittyvien tavoitteiden asettamisesta, työn suunnittelusta ja oman työskentelyprosessin ja etenemisen arvioinnista. Heitä ohjataan tunnistamaan omat oppimis- ja opiskelustrategiansa ja kehittämään niitä tietoisesti. Oppilaat tarvitsevat keinoja tarkkaavaisuutensa ja keskittyneisyytensä ylläpitämiseen sekä ohjausta teknologian ja muiden apuvälineiden hyödyntämiseen opiskelussaan.

Oppilaita kannustetaan luottamaan itseensä ja näkemyksiinsä, perustelemaan ajatuksiaan ja soveltamaan koulun ulkopuolella opittuja taitoja koulutyössä. On tärkeää oppia kuuntelemaan itseä ja toisia, näkemään asioita toisten silmin sekä löytämään vaihtoehtoja ja luovia ratkaisuja. Rohkaisua tarvitaan epäselvän ja ristiriitaisen tiedon kohtaamiseen ja käsittelyyn. Tiedon rakentumisen erilaisia tapoja tutkitaan yhdessä ja oppilaita rohkaistaan tuomaan esille omaa kokemustietoaan ja pohtimaan sen merkitystä ajattelulleen. Oppilailla tulee olla mahdollisuus tehdä havaintoja ja harjaannuttaa havaintoherkkyyttään, hakea monipuolisesti tietoa sekä tarkastella käsillä olevaa asiaa kriittisesti eri näkökulmista. Oppilaita rohkaistaan käyttämään kuvittelukykyään uuden oivaltamiseen ja luomiseen, yhdistelemään ennakkoluulottomasti erilaisia näkökulmia sekä rakentamaan uutta tietoa ja näkemystä. Oppilaiden omia ideoita tuetaan. Ajattelun taitoja kehitetään lisäksi luomalla monimuotoisia tilaisuuksia itsenäiseen ja yhteiseen ongelmanratkaisuun, argumentointiin, päättelyyn ja johtopäätösten tekemiseen sekä asioiden välisten vuorovaikutussuhteiden ja keskinäisten yhteyksien huomaamiseen ja siten systeemiseen ajatteluun. Eettisen ajattelun kehittymistä tuetaan pohtien oikeaa ja väärää, hyvää elämää ja hyveitä sekä eettisen toiminnan periaatteita. Taiteet syventävät eettistä ja esteettistä ajattelua herättämällä tunteita ja luomalla uusia oivalluksia.

Oppiainerajat ylittävä, kokeileva, tutkiva ja toiminnallinen työskentely oppilaita kiinnostavien ilmiöiden tarkastelemiseksi on tärkeää paitsi ajattelun taitojen myös oppimisen motivaation ja perusopetuksen jälkeisiin opintoihin liittyvien valintojen kannalta. Eri oppiaineiden tunneilla pohditaan opiskelun sekä omien ajattelu- ja työskentelytapojen merkitystä tulevaisuudelle. Oppilaita autetaan ottamaan selvää opintoihin ja työhön liittyvistä mahdollisuuksista ja uravalinnoista ja tekemään valintansa perustellusti omia taipumuksiaan ja kiinnostuksen kohteitaan arvostaen.

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Koulutyössä tuetaan oppilaiden kulttuuri-identiteetin muodostumista ja kulttuurisesti kestävää elämäntapaa, joka perustuu ihmisoikeuksien kunnioittamiselle. Oppilaita ohjataan näkemään kulttuurinen moninaisuus lähtökohtaisesti myönteisenä voimavarana. Samalla heitä ohjataan tunnistamaan, miten kulttuurit, uskonnot ja katsomukset vaikuttavat yhteiskunnassa ja arjessa sekä pohtimaan, millaisia asioita ei voida ihmisoikeuksien vastaisina hyväksyä. Koulutyössä edistetään suunnitelmallisesti kunnioitusta ja luottamusta muita ihmisryhmiä ja kansoja kohtaan. Tutustutaan keskeisiin ihmisoikeussopimuksiin ja niiden merkitykseen ja toteutumiseen maailmassa.

Oppilaita ohjataan lukemaan ympäristön kulttuurisia viestejä, tuntemaan ja arvostamaan elinympäristöään ja sen kulttuuriperintöä sekä tunnistamaan siihen liittyviä arvoja. Mediaympäristöä analysoidaan ja sen vaikutuksia opitaan arvioimaan. Kulttuuriperintöön tutustutaan monipuolisesti ja osallistutaan sen ylläpitoon ja uusintamiseen. Oppilaat saavat mahdollisuuksia kokea ja tulkita taidetta, kulttuuria ja kulttuuriperintöä ja oppivat huomaamaan niiden merkityksen yksilöiden ja yhteisöjen hyvinvoinnille. Toimimalla yhteistyössä muiden tahojen kanssa koulu tarjoaa oppilaille monenlaisia tilaisuuksia ilmaista kulttuurista osaamistaan ja vaikuttaa esimerkiksi taiteen keinoin.

Kouluyhteisössä ja sen ulkopuolella tapahtuvan vuorovaikutuksen sekä kansainväliseen yhteistyöhön liittyvien kokemusten kautta oppilaiden maailmankuva avartuu ja taito käydä dialogia kehittyy. Oppilaat harjoittelevat ilmaisemaan mielipiteensä rakentavasti ja toimimaan osaamistaan soveltaen monenlaisissa esiintymis-, yhteistyö- ja vuorovaikutustilanteissa. Oppilaita ohjataan asettumaan toisen asemaan ja kasvatetaan kohtaamaan arvostavasti muita ihmisiä sekä noudattamaan hyviä tapoja. Oppilaita rohkaistaan ilmaisemaan itseään monipuolisesti. Heitä ohjataan myös arvostamaan ja hallitsemaan omaa kehoaan ja käyttämään sitä tunteiden, näkemysten, ajatusten ja ideoiden ilmaisemiseen. Koulutyöhön sisällytetään runsaasti mahdollisuuksia luovaan toimintaan. Oppilaita kannustetaan edistämään toiminnallaan esteettisyyttä ja nauttimaan sen eri ilmenemismuodoista.

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Oppilaiden itsenäistymistä tuetaan yhteistyössä kotien kanssa. Oppilaita ohjataan ja kannustetaan ottamaan vastuuta itsestä, toisista ja arjen sujumisesta. Lisätään oppilaiden mahdollisuuksia osallistua koulutyön ja oppimisympäristön suunnitteluun ja toteuttamiseen. Oppilaita ohjataan tunnistamaan omaa ja yhteistä hyvinvointia edistäviä ja haittaavia tekijöitä ja harjaantumaan terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta edistäviin toimintatapoihin. Erityistä huomiota kiinnitetään unen ja levon, tasapainoisen päivärytmin, liikkumisen ja monipuolisen ravinnon sekä päihteettömyyden merkitykseen ja hyvien tapojen tärkeyteen elämässä. Sosiaalisia taitoja harjoitellaan ja tuetaan tunnetaitojen kehittymistä. Käsitellään yhdessä ristiriitaisten tunteiden ja ajatusten kohtaamista ja hallintaa. Oppilaat saavat valmiuksia suojata yksityisyyttään ja henkilökohtaisia rajojaan. He oppivat ennakoimaan ja välttämään vaaratilanteita ja toimimaan onnettomuustilanteissa tarkoituksenmukaisesti. Oppilaita ohjataan toimimaan kestävästi ja vastuullisesti myös liikenteen erilaisissa tilanteissa, erityisesti pyörällä ja mopolla liikuttaessa, sekä huolehtimaan turvavarusteiden käytöstä ja päihteettömyydestä liikenteessä.

Eri oppiaineiden opetuksessa ja muussa koulutyössä oppilaat oppivat ymmärtämään teknologian kehitystä, monimuotoisuutta ja merkitystä omassa elämässä, kouluyhteisössä ja yhteiskunnassa. Oppilaita opetetaan ymmärtämään myös teknologian toimintaperiaatteita ja kustannusten muodostumista sekä harjoittelemaan sen vastuullista käyttöä ja teknologisten ideoiden kehittämistä ja mallintamista. Oppilaiden kanssa pohditaan teknologiaan liittyviä eettisiä kysymyksiä ja tulevaisuuden mahdollisuuksia. Oppilaita ohjataan tarkastelemaan kulutustottumuksiaan kestävän tulevaisuuden näkökulmasta, tarkastelemaan mainosviestintää analyyttisesti ja toimimaan kriittisinä ja vastuullisina kuluttajina. Heitä opastetaan vahvistamaan edellytyksiään oman talouden suunnitteluun ja taloudesta huolehtimiseen. Perusopetuksen aikana oppilaat harjaantuvat kestävän elämäntavan mukaisiin valintoihin ja toimintatapoihin elämän eri alueilla.

L4 Monilukutaito

Oppilaita ohjataan monilukutaitoisuuden syventämiseen laajentamalla tekstien kirjoa kaikkien oppiaineiden opetuksessa. Teksteillä tarkoitetaan tässä sanallisten, kuvallisten, auditiivisten, numeeristen ja kinesteettisten symbolijärjestelmien sekä näiden yhdistelmien avulla ilmaistua tai ilmenevää tietoa. Harjoittelun painopiste on analyyttisessä, kriittisessä ja kulttuurisessa lukutaidossa. Oppilaat harjaantuvat kaikkien aistialueiden ja tietämisen tapojen monipuoliseen hyödyntämiseen oppimisessa. Tiedon tuottamisen, tulkinnan ja välittämisen taitoja harjoitellaan eri oppiaineille ominaisilla tavoilla sekä oppiaineiden yhteistyönä. Oppilaita rohkaistaan käyttämään monilukutaitoaan myös vaikuttamiseen ja osallistumiseen omassa elinympäristössä, mediassa ja yhteiskunnassa. Opetuksessa tarjotaan runsaasti tilaisuuksia näiden taitojen yhteistoiminnalliseen harjoittelemiseen.

Monilukutaidon kehittämisessä siirrytään aikaisempaa enemmän eri tilanteissa ja eri yhteyksissä käytettäviin teksteihin. Oppilaiden monilukutaitoa syvennetään tutustuttamalla heidät kertoviin, kuvaaviin, ohjaaviin, kantaa ottaviin ja pohtiviin tekstilajeihin. Opetuksessa vahvistetaan kulttuurista ja katsomuksellista lukutaitoa sekä ympäristölukutaitoa. Siinä tarkastellaan ja tulkitaan myös työelämään liittyviä tekstejä. Kuluttaja- ja talousosaamista kehitetään aihepiiriä monipuolisesti käsittelevien tekstien sekä niiden käyttöyhteyksiin tutustumalla. Numeraalista lukutaitoa hyödynnetään esimerkiksi arvioitaessa gallupien luotettavuutta tai ostotarjousten edullisuutta. Oppilaita ohjataan kehittämään kuvanlukutaitoa käyttämällä erilaisia kuvatulkinnan menetelmiä ja esittämisen tapoja. Medialukutaitoa syvennetään osallistumalla ja työskentelemällä eri medioiden parissa. Oppilaita kannustetaan ilmaisemaan näkemyksiään monipuolisten viestinnän ja vaikuttamisen keinojen avulla.

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Tieto- ja viestintäteknologian käyttö on luonteva osa oppilaan omaa ja yhteisön oppimista. Oppilaat syventävät taitojaan ja hyödyntävät opiskelussaan koulun ulkopuolella opittua. Heille muodostuu käsitys siitä, miten tieto- ja viestintäteknologiaa voi hyödyntää eri oppiaineiden opiskelussa, myöhemmissä opinnoissa ja työelämässä sekä yhteiskunnallisessa toiminnassa ja

vaikuttamisessa. Oppimistehtävien yhteydessä tarkastellaan tvt:n merkitystä yhteiskunnassa ja vaikutuksia kestävään kehitykseen.

Käytännön taidot ja oma tuottaminen: Oppilaita kannustetaan oma-aloitteiseen tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen erilaisissa oppimistehtävissä sekä eri tehtäviin sopivien työtapojen ja välineiden valintaan. Heidän käsityksensä eri laitteiden, ohjelmistojen ja palvelujen käyttö- ja toimintalogiikasta syvenee. He harjaantuvat systematisoimaan, organisoimaan ja jakamaan tiedostoja sekä valmistamaan erilaisia digitaalisia tuotoksia itsenäisesti ja yhdessä. Ohjelmointia harjoitellaan osana eri oppiaineiden opintoja. Vastuullinen ja turvallinen toiminta: Oppilaita ohjataan turvalliseen ja eettisesti kestävään tieto- ja viestintäteknologian käyttöön. He oppivat, miten suojaudutaan mahdollisilta tietoturvariskeiltä ja vältytään tiedon häviämiseltä. Vastuulliseen toimintaan ohjataan pohtimalla, mitä esimerkiksi käsitteet tietosuoja ja tekijänoikeus tarkoittavat, ja mitä seurauksia vastuuttomasta ja lainvastaisesta toiminnasta voi olla. Oppilaita opastetaan terveellisten ja ergonomisten työtapojen omaksumiseen. Tiedonhallinta sekä tutkiva ja luova työskentely: Oppilaita ohjataan monipuoliseen tiedon hankintaan ja tuottamiseen sekä tietolähteiden monipuoliseen käyttöön tutkivan ja luovan työskentelyn pohjana. Samalla harjoitellaan lähdekriittisyyttä ja opitaan arvioimaan omaa ja muiden - myös erilaisten hakupalveluiden ja tietokantojen - tapaa toimia ja tuottaa tietoa. Vuorovaikutus ja verkostoituminen: Opetuksessa käytetään yhteisöllisiä palveluita ja koetaan yhteistyön ja vuorovaikutuksen merkitys oppimiselle, tutkivalle työskentelylle ja uuden luomiselle. Oppilaita opastetaan käyttämään erilaisia viestintäkanavia ja -tyylejä tarkoituksenmukaisesti. Harjoitellaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämistä myös kansainvälisessä vuorovaikutuksessa ja opitaan hahmottamaan sen merkitystä, mahdollisuuksia ja riskejä globaalissa maailmassa.

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Opetuksessa edistetään oppilaiden kiinnostusta ja myönteistä asennetta työtä ja työelämää kohtaan sekä vahvistetaan siihen liittyvää tietopohjaa. Oppilaita opetetaan tuntemaan lähialueen elinkeinoelämän erityispiirteitä ja keskeisiä toimialoja. Huolehditaan siitä, että viimeistään tässä vaiheessa oppilaat saavat kokemuksia työelämästä ja yhteistyöstä koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Tällöin harjoitellaan myös työelämässä tarvittavaa asianmukaista käyttäytymistä ja yhteistyötaitoja ja huomataan kielitaidon ja vuorovaikutustaitojen merkitys. Koulutyöhön sisältyy toimintamuotoja, joissa tarjoutuu tilaisuus oppia tuntemaan erilaisia ammatteja ja työaloja sekä yritystoimintaa. Tällaisia ovat mm. työelämään tutustumisjaksot, koulussa vierailevien henkilöiden kanssa käytävät keskustelut, vierailut yrityksissä ja erilaisissa organisaatioissa sekä harjoitusyritystoiminta ja vapaaehtoistyö.

Koulussa harjoitellaan projektityöskentelyä ja verkostoitumista omassa yhteisössä, lähialueella ja Suomessa sekä mahdollisuuksien mukaan myös kansainvälisesti. Toiminnallisissa opiskelutilanteissa opitaan suunnittelemaan työprosesseja, asettamaan hypoteeseja, kokeilemaan erilaisia vaihtoehtoja, tekemään johtopäätöksiä ja löytämään uusia ratkaisuja olosuhteiden muuttuessa. Samalla opitaan tarttumaan tehtäviin aloitteellisesti, ennakoimaan työskentelyn mahdollisia vaikeuksia, arvioimaan ja ottamaan hallittuja riskejä, kohtaamaan myös epäonnistumisia ja pettymyksiä sekä viemään työ sisukkaasti loppuun. Näin oppilaat saavat tilaisuuksia oppia oman kokemuksensa kautta työn, yrittäjämäisen toimintatavan sekä yrittäjyyden merkityksen yhteisössä ja yhteiskunnassa. Oppilaita opastetaan ottamaan selvää

opintoihin ja työhön liittyvistä mahdollisuuksista ja uravalinnoista. Heitä rohkaistaan tunnistamaan ja kehittämään omia taipumuksiaan, vahvuuksiaan ja kiinnostuksen kohteitaan sekä tekemään opintoihin ja työhön liittyvät valintansa perustellusti ja omista lähtökohdistaan, perinteisten sukupuoliroolien ja muiden roolimallien vaikutukset tiedostaen.

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Opetuksessa vahvistetaan ja syvennetään oppilaiden kiinnostusta yhteisiä ja yhteiskunnallisia asioita kohtaan ja harjoitellaan toimintaa demokraattisen yhteiskunnan jäseninä. Omassa luokkayhteisössä ja eri opiskeluryhmissä, oppilaskunnassa sekä kouluyhteisössä tapahtuva monimuotoinen osallistuminen ja siitä saatavat kuulluksi ja arvostetuksi tulemisen kokemukset auttavat näkemään vaikuttamisen mahdollisuuksia ja oppimaan vaikuttamisen tapoja. Oppilaat saavat tietoja ja kokemuksia yhteiskuntaa rakentavan osallistumisen keinoista ja muodoista kuten tukioppilastoiminnasta, ympäristötoiminnasta ja vapaaehtoistyöstä tai median, taide-elämän, julkisen sektorin, kansalaisjärjestöjen ja poliittisten puolueiden kautta vaikuttamisesta. Kokemukset tukevat oppilaiden itsetuntoa, oma-aloitteisuutta ja rohkaistumista vastuulliseen toimintaan. Osallistumalla oppilaat voivat harjaantua ilmaisemaan näkemyksensä rakentavasti, etsimään ratkaisuja yhteistyössä toisten kanssa sekä pohtimaan erilaisten toimintatapojen oikeutusta eri näkökulmista. Toiminnassa opitaan neuvottelemista, sovittelemista ja ristiriitojen ratkaisemista. Ympäristön ja toisten ihmisten hyväksi tehdyt konkreettiset teot ja yhteistyöprojektit laajentavat vastuun piiriä.

Oppilaita ohjataan ymmärtämään omien valintojen ja tekojen merkitys itselle sekä lähiyhteisölle, yhteiskunnalle ja luonnolle. Yhdessä pohditaan menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden välisiä yhteyksiä ja erilaisia tulevaisuusvaihtoehtoja. Oppilaat saavat valmiuksia sekä omien että yhteisön ja yhteiskunnan toimintatapojen ja -rakenteiden arviointiin ja muuttamiseen kestävää hyvinvointia edistäviksi. Perusopetuksen aikana muodostuu näkemys siitä, miksi opiskelu ja osallistuminen ovat tärkeitä, mitä kestävä elämäntapa merkitsee ja miten koulussa hankittua osaamista voi käyttää kestävän tulevaisuuden rakentamisessa.

35.6. Oppiaineet

35.6.1. Äidinkieli ja kirjallisuus

Oppiaineen tehtävä

Tehtäväkuvaus, oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet sekä ohjaus, eriyttäminen ja tuki sekä oppilaan oppimisen arviointi koskevat kaikkia äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen oppimääriä.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden kieli-, vuorovaikutus- ja tekstitaitoja ja ohjata heitä kiinnostumaan kielestä, kirjallisuudesta ja muusta kulttuurista ja tulemaan tietoiseksi itsestään viestijöinä ja kielenkäyttäjinä. Oppilaiden arjen kieli- ja tekstitaitoja laajennetaan niin, että he saavat valmiuksia havaintojen ja ilmiöiden käsitteellistämiseen, ajattelunsa kielentämiseen ja luovuutensa kehittämiseen.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetus vastaa yhteistyössä muiden oppiaineiden ja kotien kanssa oppilaiden kielikasvatuksesta ja auttaa heitä rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiä monikulttuurisessa ja medioituneessa yhteiskunnassa. Äidinkieli ja kirjallisuus on monitieteinen taito-, tieto- ja kulttuuriaine. Opetus perustuu laajaan tekstikäsitykseen. Keskeisiä ovat monimuotoisten tekstien tulkitsemisen ja tuottamisen sekä tiedon hankinnan ja jakamisen taidot. Ikäkaudelle ja kielitaidolle soveltuva kirjallisuus vahvistaa luovuuden ja mielikuvituksen monipuolista kehittymistä ja laajentaa oppilaiden käsitystä oman kielellisen ilmaisunsa mahdollisuuksista. Kirjallisuus yhdistää oppilaan kulttuuriinsa ja avartaa käsitystä muista kulttuureista.

Oppilaita rohkaistaan rakentavaan ja vastuulliseen vuorovaikutukseen erilaisissa viestintäympäristöissä. Osana eettistä kasvatusta oppilaita ohjataan ymmärtämään omien kielellisten ja viestinnällisten valintojen vaikutuksia toisiin ihmisiin. Metakognitiivisista taidoista äidinkielen opetuksessa painottuvat tekstien tulkitsemisen ja tuottamisen strategiset taidot. Kielitiedon opetuksen tehtävänä on tukea ja kehittää kielitietoisuutta ja kielen havainnoinnin taitoja. Opetus perustuu yhteisölliseen ja funktionaaliseen näkemykseen kielestä: kielen rakenteita opiskellaan ikäkaudelle tyypillisten kielenkäyttötilanteiden ja tekstilajien yhteydessä. Opetuksessa edetään portaittain oppilaiden kehitysvaiheen mukaan.

Opetus tutustuttaa moniin kulttuurisisältöihin, joista keskeisiä ovat sanataide, media, draama, teatteritaide sekä puhe- ja viestintäkulttuurit. Sanataiteeseen kuuluu kaunokirjallisten tekstien kirjoittaminen ja tulkitseminen. Kirjallisuuden opetuksen tehtävänä on lukemiseen innostaminen, elämysten saaminen ja jakaminen, kulttuurintuntemuksen syventäminen, eettisen kasvun tukeminen sekä oppilaiden kielen ja mielikuvituksen rikastaminen. Draama vahvistaa oppiaineen toiminnallista, kokemuksellista, elämyksellistä ja esteettistä luonnetta. Mediakasvatus tähtää mediasisältöjen tulkitsemiseen ja tuottamiseen ja niiden ymmärtämiseen kulttuurisena ilmiönä. Puhe- ja viestintäkulttuurien opetus vahvistaa vuorovaikutus- ja viestintätaitoja.

Keskeisiä motivaatiotekijöitä äidinkielen ja kirjallisuuden oppimisessa ovat opittavien asioiden merkityksellisyys oppilaille ja osallisuuden kokemukset. Oppilaiden kiinnostusta vahvistetaan luomalla mahdollisuuksia aktiiviseen toimijuuteen ja omiin valintoihin sekä ottamalla huomioon oppilaiden tekstimaailma ja kokemukset sekä laajentamalla niitä. Opetuksessa, oppimisympäristön luomisessa ja opetusmenetelmien valinnassa otetaan huomioon oppilaiden erilaisuus, yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo ja tuetaan niin edistyneitä kuin oppimisvaikeuksien kanssa ponnistelevia. Äidinkielen oppimäärät tekevät yhteistyötä.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 7-9

Vuosiluokilla 7–9 äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen tehtävänä on edistää oppilaiden kielellisiä ja kulttuurisia taitoja monimuotoisissa viestintäympäristöissä. Oppilaita ohjataan toimimaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa ja monimediaisissa ympäristöissä niin, että he hahmottavat oman viestijäkuvansa ja pystyvät osaltaan vaikuttamaan myönteiseen viestintäilmapiiriin. Opetuksen tehtävänä on rohkaista oppilaita oma-aloitteisiksi ja osallistuviksi kansalaisiksi, jotka osaavat perustella näkemyksiään ja vaikuttaa omaan elämäänsä ja ympäröivään yhteiskuntaan eri viestintävälineitä hyödyntäen. Tekstien valikoima laajenee yhteiskunnallisten sekä opiskelu- ja työelämässä tarvittavien tekstien suuntaan. Oppilaita ohjataan puhutun ja kirjoitetun kielen normien hallintaan ja taitoon käyttää tilanteeseen sopivaa kieltä. Kirjallisuuden analyysin ja tulkinnan taitoja syvennetään. Oppilaita ohjataan kirjallisuuden lukemiseen, oman lukuharrastuksen syventämiseen ja lukuelämysten hankkimiseen.

Vuosiluokilla 7-9 äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksessa keskiössä ovat oppilaan oman ajattelun ja oppimaan oppimisen painottuminen. Oppilaita ohjataan kulttuuriseen osaamiseen, vuorovaikutukseen ja itsensä ilmaisuun monin eri menetelmin. Keskiössä ovat myös itsestä huolehtiminen ja arjessa tarvittavien taitojen kehittäminen. Äidinkielen opetuksessa keskitytään monilukutaidon omaksumiseen, harjaannuttamiseen ja monipuoliseen taitamiseen. Monilukutaidolla tarkoitetaan laaja-alaista kulttuurista lukutaitoa, jossa osataan lukea muutakin kuin perinteistä kirjoitettua tekstiä. Tällaisia tekstejä ovat kuvat, äänet, esitykset, puheenvuorot, draama ja kehonkieli.

Opetuksen tavoitteista keskeisimmät ovat vuorovaikutustilanteissa toimiminen, tekstien tulkitseminen, tekstin tuottaminen sekä kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen. Vuorovaikutustilanteissa toimimisessa painotetaan keskustelutaitojen kehittämistä ja draaman hyödyntämistä ajatuksella, että oppilaat oppivat myös toisiltaan eivätkä vain opettajalta. Tavoitteena on, että oppilas tottuu vuorovaikutustilanteisiin ja oppii ottamaan huomioon puhetilanteen ehdot ja tavoitteet omassa puheessaan, kuuntelemisessaan ja kokonaisilmaisussaan.

Tekstien tulkitsemisella tarkoitetaan sitä, että oppilaat tutkivat ja tuottavat monimuotoisia ja monimediaisia tekstejä. Tulkintaa harjoitellaan lukemalla, pohtimalla luettua ja tutkimalla kriittisesti monenlaisia tekstejä, esimerkiksi arvosteluja, runoja, uutiskuvia, sarjakuvia, blogipostauksia ja mainoksia.

Tekstin tuottamista harjoitellaan osissa. Seitsemännellä luokalla harjoitellaan tekstinteon vaiheita, kuten otsikointi, kappalejako, aloittaminen, lopettaminen, suunnittelu ja tiedonhaku. Kahdeksannella luokalla painopiste on mielipiteen ja perusteluiden ilmaisussa, yhdeksännellä luokalla tarkastellaan tekstin rakennetta ja havainnollistamista sekä harjoitellaan aineiston pohjalta kirjoittamista.

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin osalta oppilasta ohjataan lukemaan monipuolisesti sekä kehittämään kirjallisuuden analyysi- ja tulkintataitoja. Kielenhuollon perusasioiden opiskelun lisäksi tutkitaan, mitä opittu kielen ilmiö aiheuttaa tai mitä hyötyä siitä on. Opetellaan myös käyttämään tilanteeseen sopivaa kieltä, puhuttuna tai kirjoitettuna.

Äidinkielen ja kirjallisuus -oppiaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Tavoitteena on rakentaa yhteisöllinen ja oppimaan oppimisen taitojen kehittymistä edistävä oppimisympäristö, joka tarjoaa runsaasti kielellisiä virikkeitä sekä mahdollisuuksia etsiä, käyttää ja tuottaa tietoa laajoistakin tekstikokonaisuuksista myös monimediaisissa ympäristöissä. Äidinkielen oppimisympäristöön kuuluu myös koulun ulkopuolinen kulttuuri- ja mediatarjonta. Työtavat valitaan niin, että luetun ymmärtämisen strategioiden hallinta vahvistuu ja tekstin tuottamisen prosessit sujuvoituvat. Tekstejä tuotetaan yksin ja yhdessä myös viestintäteknologiaa hyödyntäen. Opetusta eheytetään prosessi- ja projektityöskentelyn avulla ja valitaan työtavat niin, että oppiaineen sisältöalueet integroituvat luontevasti toisiinsa. Draamaa integroidaan eri sisältöalueiden, erityisesti kirjallisuuden, ja muiden oppiaineiden opetukseen. Äidinkielen ja kirjallisuuden opetus integroituu luontevasti esimerkiksi vieraiden kielten, historian, maantiedon ja kuvataiteen opetukseen. Jokaisen oppilaan viestijäkuvaa vahvistetaan vuorovaikutusharjoituksin.

Äidinkielen ja kirjallisuuden taitoja harjoitellaan toiminnallisesti ja kannustavasti. Oppilaita kannustetaan kertomaan mielipiteitään, näkemyksiään ja perustelujaan. Tavoitteena on vahvistaa oppilaan työskentelytaitoja ja myönteistä asennetta oppimiseen ja oppiaineeseen. Opetuksessa hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologiaa ja draamapedagogisia menetelmiä.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 7-9

Opetuksen tavoitteena on tukea oppilaiden koulussa ja koulun ulkopuolella tapahtuvaa oppimista auttamalla häntä löytämään ja käyttämään itselleen sopivia opiskelustrategioita sekä tunnistamaan omia vahvuuksiaan. Oppilaita ohjataan löytämään ja valitsemaan itseään kiinnostavaa ja omalle lukutaidolle ja -tavalle soveltuvia tekstejä monimuotoisten tekstien joukosta ja kannustetaan kirjallisuuden ja muiden tekstien omaehtoiseen lukemiseen. Oppilaita ohjataan myös turvalliseen ja vastuulliseen mediaympäristössä toimimiseen. Vuorovaikutustaitojen ja tekstien tuottamistaitojen kehittämiseksi annetaan yksilöllistä ohjausta ja palautetta. Oppilaat saavat ohjausta ja tukea mahdollisissa kielellisissä oppimisvaikeuksissa, käsitteiden oppimisessa ja ajatusten kielentämissä. Myös kielellisesti lahjakkaita tuetaan esimerkiksi lukuhaasteiden ottamisessa ja itselleen soveltuvien työtapojen löytämisessä ja tavoitteiden asettamisessa. Tekstit ja työtavat valitaan niin, että oppilaiden yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo toteutuu.

Oppilasta kannustetaan vuorovaikutukseen ja toiminnallisiin tehtäviin. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden erilaiset oppimistavat ja autetaan oppilasta löytämään hänelle parhaiten soveltuvat opiskelustrategiat. Oppilasta kannustetaan omatoimiseen lukemiseen, hän saa tarvitsemaansa ohjausta ja töistään yksilöllistä palautetta. Opetuksessa käytetään eriyttävää materiaalia, joka sisältää ääntä, liikkuvaa kuvaa, havainnollistuksia ja syväntävää materiaalia. Erityistä tukea tarvitsevat oppilaat on huomioitu tarjoamalla heille helpotettuja tehtäviä ja vaihtoehtoisia tapoja tehdä esimerkiksi kokeita. Edistyneille oppilaille tarjotaan haastavia tehtäviä ja sopivantasoista luettavaa.

Oppilaan oppimisen arviointi äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 7-9

Vuosiluokilla 7-9 oppilaan oppimisen arviointi on monipuolista, ohjaavaa ja kannustavaa. Kannustava ja rakentava palaute tukee oppilaiden motivaation rakentumista ja kielellisten

valmiuksien kehittymistä sekä auttaa oppilaita löytämään omat vahvuutensa. Oppilaille annetaan säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa tavoitteisiin. Arviointi nivotaan kiinteäksi osaksi oppimisprosessia. Oppimista tukevan ja erittelevän palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan, tiedoistaan ja työskentelyprosesseistaan ja annetaan välineitä niiden kehittämiseen. Vuosiluokilla 7–9 opetuksen kaikki neljä tavoitealuetta ovat oppilaiden oppimisen arvioinnissa yhtä tärkeitä. Niiden arviointi perustuu monipuolisiin suullisiin ja kirjallisiin näyttöihin sekä opettajan havaintoihin erilaisissa kielenkäyttö- ja tekstianalyysitilanteissa. Oppilailla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan monipuolisesti. Itsearvioinnin lisäksi harjoitellaan vertaisarviointia.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppiaineen opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso asianomaisen oppimäärän valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Osaaminen oppiaineessa kehittyy kumulatiivisesti. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Arviointi on äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa kannustavaa, ohjaavaa, jatkuvaa ja oopimista tukevaa. Oppilas saa monipuolista palautetta sekä vuorovaikutustilanteissa toimimisesta, tekstien tulkitsemisen ja tuottamisen taidoista että kieleen ja kirjallisuuteen liittyvistä taidoista. Arvoinnin tavoitteena on edistää oppilaan kehittymistä niin tiedoissa, taidoissa, itsearvioinnissa kuin palautteen antamisessa ja vastaanottamisessakin. Oppilas rakentaa käsitystään itsestään oppijana, lukijana, puhujana ja kirjoittajana opettajan antaman arvioinnin mutta myös vertais- ja itsearvioinnin avulla. Kannustava palaute luo motivaatiota ja parantaa oppimaan oppimisen taitoja.

Suomen kieli ja kirjallisuus

Oppimäärän erityinen tehtävä

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän erityisenä tehtävänä on kehittää oppilaiden suomen kielen, moniluku- sekä vuorovaikutustaitoja ja tutustuttaa kirjallisuuteen ja kulttuuriin. Opetus tukee oppilaiden monilukutaidon, kielitietoisuuden ja kielellisen identiteetin rakentumista. Opetuksessa ohjataan oppilaita ymmärtämään suomen kielen, kirjallisuuden ja muun kulttuurin merkitystä ja asemaa monikulttuurisessa ja monikielisessä yhteiskunnassa. Oppilaita ohjataan huomaamaan koulun ulkopuolella opitun kieli-, media- ja kulttuuritietouden merkitys suomen kielen oppimisen tukena.

Opetuksessa otetaan huomioon suomen ja ruotsin kielten asema kansalliskielinä ja suomen asema enemmistökielenä ja pääasiallisena opetuksen kielenä. Suomen kieli on paitsi opetuksen kohde myös väline muiden oppiaineiden opiskelussa, ja opetuksessa vahvistuvat keskeiset oppimaan oppimisen ja ajattelun taidot. Tehdään yhteistyötä suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän ja muiden äidinkieli ja kirjallisuus -oppimäärien kanssa.

- Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän erityisenä tehtävänä on kehittää oppilaiden suomen kielen, moniluku- sekä vuorovaikutustaitoja ja tutustuttaa kirjallisuuteen ja kulttuuriin.

Oppimäärän tehtävä vuosiluokilla 7-9

Vuosiluokilla 7–9 *erityisenä tehtävänä on monipuolistaa oppimaan oppimisen ja vuorovaikutuksen taitoja ja monilukutaitoa. Oppilaiden kielitietoutta, tekstimaailmaa ja kulttuurintuntemusta laajennetaan. Opetuksessa ohjataan tilanteeseen sopivaan kielenkäyttöön,*

ilmaisuun ja viestintään eri ympäristöissä. Jatko-opinnoissa ja työelämässä tarvittavat kielelliset ja vuorovaikutusvalmiudet otetaan huomioon. Kirjallisuudenopetuksessa kannustetaan elämykselliseen ja monipuoliseen lukemiseen.

Äidinkielen ja kirjallisuus -oppiaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Tavoitteena on rakentaa yhteisöllinen ja oppimaan oppimisen taitojen kehittymistä edistävä oppimisympäristö, joka tarjoaa runsaasti kielellisiä virikkeitä sekä mahdollisuuksia etsiä, käyttää ja tuottaa tietoa laajoistakin tekstikokonaisuuksista myös monimediaisissa ympäristöissä. Äidinkielen oppimisympäristöön kuuluu myös koulun ulkopuolinen kulttuuri- ja mediatarjonta. Työtavat valitaan niin, että luetun ymmärtämisen strategioiden hallinta vahvistuu ja tekstin tuottamisen prosessit sujuvoituvat. Tekstejä tuotetaan yksin ja yhdessä myös viestintäteknologiaa hyödyntäen. Opetusta eheytetään prosessi- ja projektityöskentelyn avulla ja valitaan työtavat niin, että oppiaineen sisältöalueet integroituvat luontevasti toisiinsa. Draamaa integroidaan eri sisältöalueiden, erityisesti kirjallisuuden, ja muiden oppiaineiden opetukseen. Äidinkielen ja kirjallisuuden opetus integroituu luontevasti esimerkiksi vieraiden kielten, historian, maantiedon ja kuvataiteen opetukseen. Jokaisen oppilaan viestijäkuvaa vahvistetaan vuorovaikutusharjoituksin.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 7-9

Opetuksen tavoitteena on tukea oppilaiden koulussa ja koulun ulkopuolella tapahtuvaa oppimista auttamalla häntä löytämään ja käyttämään itselleen sopivia opiskelustrategioita sekä tunnistamaan omia vahvuuksiaan. Oppilaita ohjataan löytämään ja valitsemaan itseään kiinnostavaa ja omalle lukutaidolle ja -tavalle soveltuvia tekstejä monimuotoisten tekstien joukosta ja kannustetaan kirjallisuuden ja muiden tekstien omaehtoiseen lukemiseen. Oppilaita ohjataan myös turvalliseen ja vastuulliseen mediaympäristössä toimimiseen. Vuorovaikutustaitojen ja tekstien tuottamistaitojen kehittämiseksi annetaan yksilöllistä ohjausta ja palautetta. Oppilaat saavat ohjausta ja tukea mahdollisissa kielellisissä oppimisvaikeuksissa, käsitteiden oppimisessa ja ajatusten kielentämissä. Myös kielellisesti lahjakkaita tuetaan esimerkiksi lukuhaasteiden ottamisessa ja itselleen soveltuvien työtapojen löytämisessä ja tavoitteiden asettamisessa. Tekstit ja työtavat valitaan niin, että oppilaiden yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo toteutuu.

Oppilaan oppimisen arviointi äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 7-9

Vuosiluokilla 7-9 oppilaan oppimisen arviointi on monipuolista, ohjaavaa ja kannustavaa. Kannustava ja rakentava palaute tukee oppilaiden motivaation rakentumista ja kielellisten valmiuksien kehittymistä sekä auttaa oppilaita löytämään omat vahvuutensa. Oppilaille annetaan säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa tavoitteisiin. Arviointi nivotaan kiinteäksi osaksi oppimisprosessia. Oppimista tukevan ja erittelevän palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan, tiedoistaan ja työskentelyprosesseistaan ja annetaan välineitä niiden kehittämiseen. Vuosiluokilla 7–9 opetuksen kaikki neljä tavoitealuetta ovat oppilaiden oppimisen arvioinnissa yhtä tärkeitä. Niiden arviointi perustuu monipuolisiin suullisiin ja kirjallisiin näyttöihin sekä opettajan havaintoihin erilaisissa kielenkäyttö- ja tekstianalyysitilanteissa. Oppilailla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan monipuolisesti. Itsearvioinnin lisäksi harjoitellaan vertaisarviointia.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppiaineen opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso asianomaisen oppimäärän valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Osaaminen oppiaineessa kehittyy kumulatiivisesti. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan

(8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Vuosiluokka 7

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Vahvistetaan taitoa toimia erilaisissa, myös koulun ulkopuolisissa, vuorovaikutustilanteissa ja havainnoidaan omasta ja muiden viestinnästä syntyviä vaikutelmia ja merkityksiä. Harjoitellaan kuuntelemisen ja puhumisen taitoja ideointi-, väittely-, neuvottelu- ja ongelmanratkaisutilanteissa. Tehdään havaintoja viestintätilanteille tyypillisistä kielen keinoista ja omaksutaan niitä osaksi omaa kielenkäyttöä. Tutustutaan teatteriin taidemuotona ja teatteri-ilmaisun keinoihin draaman toimintamuotojen avulla. Harjoitutetaan oppilaiden kykyä käyttää puheen ja kokonaisilmaisun keinoja itseilmaisussa. Harjoitellaan valmisteltujen puhe-esitysten pitämistä sekä havainnollistamista. Harjoitellaan arvioimaan omia vuorovaikutustaitoja ja viestintätapoja ja havaitsemaan niiden kehittämiskohteita.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Tutkitaan tekstejä ja niiden rakentamia merkityksiä ja käytetään käsitteitä, joiden avulla kieltä voidaan tarkastella. Tehdään tekstejä eritellen havaintoja kielen rakenteista, eri rekistereille ja tyyleille tyypillisistä piirteistä ja kielellisten valintojen vaikutuksesta tekstin tyyliin ja sävyyn. Tutustutaan Suomen kielitilanteeseen, kielten sukulaisuussuhteisiin, suomen sukukieliin ja suomen kielen vaihteluun ja vaiheisiin sekä kielen ohjailun periaatteisiin. Vertaillaan suomea oppilaille tuttuihin kieliin ja tutustutaan suomen kielelle tyypillisiin äänne-, muoto- ja lauserakenteen piirteisiin. Tutkitaan kielten vaikutusta toisiinsa sanaston ja nimistön tasolla. Tutustutaan kulttuurin käsitteeseen ja sen eri ilmenemismuotoihin, kuten kansanperinteeseen, elokuvaan, teatteriin, puhekulttuuriin ja mediakulttuurin eri muotoihin. Tarjotaan mahdollisuuksia tuottaa kulttuuria itse. Tutustutaan kirjallisuuden päälajeihin, joihinkin alalajeihin, keskeisiin tyylivirtauksiin ja sekä yleisen että suomalaisen kirjallisuuden vaiheisiin. Luetaan monipuolisesti nuortenkirjoja, klassikoita ja nykykirjallisuutta, myös tietokirjoja. Kannustetaan aktiiviseen ja monipuoliseen kirjaston tarjonnan hyödyntämiseen.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1	L2, L3, L6, L7
T2	S1	L1, L2, L3, L7
T3	S1	L1, L2, L3, L7
T4	S1	L1, L2, L6, L7
T17	S4	L2, L4, L6, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 ohjata oppilasta laajentamaan taitoaan toimia tavoitteellisesti, motivoituneesti, eettisesti ja rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutus erilaisissa viestintäympäristöissä	Oppilas osaa toimia tavoitteen mukaisesti erilaisissa viestintäympäristöissä ja -tilanteissa, osoittaa ymmärtävänsä muiden puheenvuoroja ja osaa tarkkailla oman viestintänsä vaikutuksia muihin.

T2 kannustaa oppilasta monipuolistamaan ryhmäviestintätaitojaan ja kehittämään taitojaan perustella näkemyksiään sekä kielellisiä ja viestinnällisiä valintojaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutus ryhmässä	Oppilas osaa ilmaista mielipiteensä ja perustella sen uskottavasti. Oppilas ottaa toisten näkemykset huomioon ja tekee yhteistyötä heidän kanssaan vuorovaikutustilanteissa.

T3 ohjata oppilasta monipuolistamaan taitojaan ilmaista itseään erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa, myös draaman keinoin.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kokonaisilmaisun ja esiintymisen taidot	Oppilas osaa ilmaista itseään ja käyttää tavoitteen ja tilanteen mukaisesti kokonaisilmaisun keinoja. Oppilas osaa esittää sekä spontaanin että valmistellun puheenvuoron tai puhe-esityksen ja ottaa esittäessään huomioon yleisönsä ja käyttää joitakin havainnollistamisen keinoja.

T4 kannustaa oppilasta syventämään viestijäkuvaansa niin, että hän oppii havainnoimaan omaa viestintäänsä, tunnistamaan vahvuuksiaan sekä kehittämisalueitaan erilaisissa, myös monimediaisissa viestintäympäristöissä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutustaitojen kehittäminen	Oppilas osaa arvioida omia vuorovaikutustaitojaan saamansa palautteen pohjalta ja nimetä kehittämiskohteita.

T17 ohjata oppilas tutustumaan Suomen kielelliseen ja kulttuuriseen monimuotoisuuteen, suomen kielen taustaan ja piirteisiin ja auttaa oppilasta pohtimaan äidinkielen merkitystä sekä tiedostumaan omasta

kielellisestä ja kulttuurisesta identiteetistään sekä innostaa oppilasta aktiiviseksi kulttuuritarjonnan käyttäjäksi ja tekijäksi

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielen merkityksen ja aseman hahmottaminen	Oppilas osaa kuvailla Suomen kielellistä ja kulttuurista monimuotoisuutta. Oppilas osaa kuvailla äidinkielten merkitystä ja suomen kielen piirteitä ja asemaa muiden kielten joukossa.

Vuosiluokka 8

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S2 Tekstien tulkitseminen

Tekstien tulkinnan taitoja syvennetään lukemalla ja tutkimalla fiktiivisiä, media- ja asiatekstejä eri muodoissaan: kaunokirjallisuutta, tietokirjallisuutta sekä erilaisia painetun, sähköisen ja audiovisuaalisen median tekstejä. Syvennetään tekstin ymmärtämisen strategioita ja seurataan lukutaidon kehittymistä. Tutustutaan erilaisiin pohtiviin ja kantaa ottaviin teksteihin sekä niiden vaikutuskeinoihin ja keskeisiin kielellisiin piirteisiin, kuten mielipiteen ja faktan erottamiseen, suostuttelun, varmuusasteiden, asenteiden ja affektiivisuuden ilmaisuun, henkilöön viittaamisen suoriin ja epäsuoriin keinoihin, referointiin, asioiden välisten suhteiden osoittamiseen perustelukeinoihin ja retorisiin keinoihin. Tutustutaan kuvaa, ääntä ja kirjoitusta yhdistäviin teksteihin ja niiden ilmaisutapoihin. Pohditaan tekstien tarkoitusperiä ja kohderyhmiä ja esitetään kriittisen lukijan kysymyksiä. Eläydytään luettuun, reflektoidaan omaa elämää luetun avulla ja jaetaan lukukokemuksia. Laajennetaan lukuharrastusta nuortenkirjallisuudesta yleiseen kauno- ja tietokirjallisuuteen. Harjoitellaan kirjallisuuden analyysi- ja tulkintataitoja ja lisätään käsitteiden käyttöä tekstien tarkastelussa ja vertailussa. Tunnistetaan ja tulkitaan kielen kuvallisuutta ja symboliikkaa ja syvennetään fiktion kielen ja kerronnan keinojen tuntemusta. Tutustutaan tiedonhaun vaiheisiin, erilaisiin tietolähteisiin ja arvioidaan niiden luotettavuutta.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Tutkitaan tekstejä ja niiden rakentamia merkityksiä ja käytetään käsitteitä, joiden avulla kieltä voidaan tarkastella. Tehdään tekstejä eritellen havaintoja kielen rakenteista, eri rekistereille ja tyyleille tyypillisistä piirteistä ja kielellisten valintojen vaikutuksesta tekstin tyyliin ja sävyyn. Tutustutaan Suomen kielitilanteeseen, kielten sukulaisuussuhteisiin, suomen sukukieliin ja suomen kielen vaihteluun ja vaiheisiin sekä kielen ohjailun periaatteisiin. Vertaillaan suomea oppilaille tuttuihin kieliin ja tutustutaan suomen kielelle tyypillisiin äänne-, muoto- ja lauserakenteen piirteisiin. Tutkitaan kielten vaikutusta toisiinsa sanaston ja nimistön tasolla. Tutustutaan kulttuurin käsitteeseen ja sen eri ilmenemismuotoihin, kuten kansanperinteeseen, elokuvaan, teatteriin, puhekulttuuriin ja mediakulttuurin eri muotoihin. Tarjotaan mahdollisuuksia tuottaa kulttuuria itse. Tutustutaan kirjallisuuden päälajeihin, joihinkin alalajeihin, keskeisiin tyylivirtauksiin ja sekä yleisen että suomalaisen kirjallisuuden vaiheisiin. Luetaan monipuolisesti nuortenkirjoja, klassikoita ja nykykirjallisuutta, myös tietokirjoja. Kannustetaan aktiiviseen ja monipuoliseen kirjaston tarjonnan hyödyntämiseen.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T5	S2	L1, L2, L4
T6	S2	L1, L2, L4, L5
T7	S2	L1, L2, L4
T15	S4	L1, L2, L4
T16	S4	L1, L2, L4

Vuosiluokan tavoitteet

T5 ohjata oppilasta kehittämään tekstien ymmärtämisessä, tulkinnassa ja analysoimisessa tarvittavia strategioita ja metakognitiivisia taitoja sekä taitoa arvioida oman lukemisensa kehittämistarpeita

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstinymmärtämisen strategiat	Oppilas osaa käyttää tekstinymmärtämisen strategioita itsenäisesti. Oppilas osaa arvioida omaa lukutaitoaan ja nimetä kehittämiskohteita.

T6 tarjota oppilaalle monipuolisia mahdollisuuksia valita, käyttää, tulkita ja arvioida monimuotoisia kaunokirjallisia, asia- ja mediatekstejä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstimaailman monipuolistuminen ja monilukutaito	Oppilas osaa käyttää ja tulkita ohjatusti erityyppisiä, monimuotoisia ja myös itselleen uudenlaisia tekstejä.

T7 ohjata oppilasta kehittämään erittelevää ja kriittistä lukutaitoa, harjaannuttaa oppilasta tekemään havaintoja teksteistä ja tulkitsemaan niitä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen sekä vakiinnuttamaan ja laajentamaan sana- ja käsitevarantoa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien erittely ja tulkinta	Oppilas osaa tarkastella tekstejä kriittisesti, tunnistaa tekstilajeja ja osaa kuvailla joitakin, pohtivien, kantaa ottavien ja ohjaavien tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen. Oppilas ymmärtää, että teksteillä on erilaisia tavoitteita ja tarkoitusperiä.

T15 ohjata oppilasta syventämään kielitietoisuuttaan ja kiinnostumaan kielen ilmiöistä, auttaa oppilasta tunnistamaan kielen rakenteita, eri

rekistereitä, tyylipiirteitä ja sävyjä ja ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielitietoisuuden kehittyminen	Oppilas osaa kuvailla tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä, pohtia niiden merkityksiä ja kuvata eri rekisterien ja tyylien välisiä eroja.

T16 kannustaa oppilasta avartamaan kirjallisuus- ja kulttuurinäkemystään, tutustuttaa häntä kirjallisuuden historiaan ja nykykirjallisuuteen, kirjallisuuden eri lajeihin sekä auttaa häntä pohtimaan kirjallisuuden ja kulttuurin merkitystä omassa elämässään, tarjota oppilaalle mahdollisuuksia luku- ja muiden kulttuurielämysten hankkimiseen ja jakamiseen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kirjallisuuden tuntemuksen, kulttuuritietoisuuden ja lukuharrastuksen kehittyminen	Oppilas tuntee ja ymmärtää kulttuurin monimuotoisuutta sekä osaa kuvata omia kulttuurikokemuksiaan. Oppilas tuntee kirjallisuuden vaiheita ja suomalaisen kulttuurin juuria. Oppilas tuntee kirjallisuuden päälajit ja on lukenut sovitut kirjat.

Vuosiluokka 9

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S2 Tekstien tulkitseminen

Tekstien tulkinnan taitoja syvennetään lukemalla ja tutkimalla fiktiivisiä, media- ja asiatekstejä eri muodoissaan: kaunokirjallisuutta, tietokirjallisuutta sekä erilaisia painetun, sähköisen ja audiovisuaalisen median tekstejä. Syvennetään tekstin ymmärtämisen strategioita ja seurataan lukutaidon kehittymistä. Tutustutaan erilaisiin pohtiviin ja kantaa ottaviin teksteihin sekä niiden vaikutuskeinoihin ja keskeisiin kielellisiin piirteisiin, kuten mielipiteen ja faktan erottamiseen, suostuttelun, varmuusasteiden, asenteiden ja affektiivisuuden ilmaisuun, henkilöön viittaamisen suoriin ja epäsuoriin keinoihin, referointiin, asioiden välisten suhteiden osoittamiseen perustelukeinoihin ja retorisiin keinoihin. Tutustutaan kuvaa, ääntä ja kirjoitusta yhdistäviin teksteihin ja niiden ilmaisutapoihin. Pohditaan tekstien tarkoitusperiä ja kohderyhmiä ja esitetään kriittisen lukijan kysymyksiä. Eläydytään luettuun, reflektoidaan omaa elämää luetun avulla ja jaetaan lukukokemuksia. Laajennetaan lukuharrastusta nuortenkirjallisuudesta yleiseen kauno- ja tietokirjallisuuteen. Harjoitellaan kirjallisuuden analyysi- ja tulkintataitoja ja lisätään käsitteiden käyttöä tekstien tarkastelussa ja vertailussa. Tunnistetaan ja tulkitaan kielen kuvallisuutta ja symboliikkaa ja syvennetään fiktion kielen ja kerronnan keinojen tuntemusta. Tutustutaan tiedonhaun vaiheisiin, erilaisiin tietolähteisiin ja arvioidaan niiden luotettavuutta.

S3 Tekstien tuottaminen

Tuotetaan fiktiivisiä ja ei-fiktiivisiä tekstejä eri muodoissaan: kielellisinä, visuaalisina, audiovisuaalisina ja verkkoteksteinä. Harjoitellaan tekstien tuottamista vaiheittain. Annetaan ja vastaanotetaan palautetta tekstin tuottamisen eri vaiheissa. Perehdytään erityyppisten tekstien tavoitteisiin ja arviointikriteereihin. Opiskellaan kertoville, kuvaaville, ohjaaville ja erityisesti

pohtiville ja kantaa ottaville teksteille tyypillisiä tekstuaalisia, visuaalisia ja kielellisiä piirteitä ja hyödynnetään tätä tietoa tuotettaessa omia tekstejä. Harjoitellaan tekstien kohdentamista ja kielen ja muiden ilmaisutapojen mukauttamista eri kohderyhmille ja eri tarkoituksiin sopiviksi. Tutkitaan kirjoitettujen tekstien elementtejä, sekä hyödynnetään tätä tietoa omissa teksteissä. Syvennetään ymmärrystä kirjoitetun yleiskielen piirteistä: hahmotetaan kappaleiden, virkkeiden ja lauseiden rakenteita (erilaiset kappalerakenteet, pää- ja sivulauseet, lauseenvastikkeet, lauseenjäsenet, lauseke) ja opitaan käyttämään asioiden välisten suhteiden ilmaisukeinoja sekä ilmaisemaan viittaussuhteita. Tarkastellaan erilaisia ajan ja suhtautumisen ilmaisutapoja, sekä harjoitellaan niiden käyttöä omissa teksteissä. Tutkitaan sanastoon liittyviä rekisteri- ja tyylipiirteitä ja opitaan valitsemaan kuhunkin tekstiin sopivat ilmaisutavat. Opitaan käyttämään kirjoitetun yleiskielen konventioita omien tekstien tuottamisessa ja muokkauksessa. Vahvistetaan opiskelussa tarvittavien tekstien tuottamisen taitoja, kuten referoimista, tiivistämistä, muistiinpanojen tekoa ja lähteiden käyttöä. Perehdytään tekijänoikeuksiin ja noudatetaan tekijänoikeuksia omia tekstejä tuotettaessa.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T8	S2	L2, L4, L5, L6
T9	S2	L1, L2, L4, L5
T10	S3	L2, L4, L5, L7
T11	S3	L2, L4, L5
T12	S3	L2, L4, L5, L6
T13	S3	L2, L4, L5, L6
T14	S3	L2, L4, L5, L6

Vuosiluokan tavoitteet

T8 kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan arvioida erilaisista lähteistä hankkimaansa tietoa ja käyttämään sitä tarkoituksenmukaisella tavalla

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tiedonhankintataidot ja lähdekriittisyys	Oppilas osaa nimetä tiedonhaun keskeiset vaiheet ja tietää, mistä ja miten tietoa voidaan hakea. Oppilas osaa arvioida tietojen käytettävyyttä ja lähteiden luotettavuutta.

T9 kannustaa oppilasta laajentamaan kiinnostusta itselle uudenlaisia fiktiivisiä kirjallisuus- ja tekstilajityyppejä kohtaan ja monipuolistamaan luku-, kuuntelu- ja katselukokemuksiaan ja niiden jakamisen keinoja sekä syventämään ymmärrystä fiktion keinoista

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Fiktiivisten tekstien erittely ja tulkinta ja lukukokemusten jakaminen	Oppilas osaa tulkita fiktiivisiä tekstejä, käyttää keskeisimpiä käsitteitä puhuessaan teksteistä ja osaa liittää tekstit johonkin kontekstiin. Oppilas löytää itsenäisesti itselleen ja tilanteeseen sopivaa luettavaa, kuunneltavaa ja katseltavaa. Oppilas lukee useita kirjoja ja osaa jakaa lukukokemuksiaan.

T10 rohkaista oppilasta ilmaisemaan ajatuksiaan kirjoittamalla ja tuottamalla monimuotoisia tekstejä sekä auttaa oppilasta tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ajatusten ilmaiseminen, tekstimaailman monipuolistuminen ja monilukutaito	Oppilas tuottaa ohjatusti myös itselleen uudenlaisia tekstejä, kokeilee erilaisia tapoja ja keinoja tuottaa tekstiä ja ilmaista näkemyksiään. Oppilas osaa kuvailla itseään tekstien tuottajana.

T11 tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja erityisesti kantaa ottavia ja pohtivia tekstejä, myös monimediaisissa ympäristöissä, ja auttaa oppilasta valitsemaan kuhunkin tekstilajiin ja tilanteeseen sopivia ilmaisutapoja

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstilajien hallinta	Oppilas osaa ohjatusti tuottaa kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja erityisesti pohtivia ja kantaa ottavia tekstejä ja käyttää niille tyypillisiä ilmaisutapoja.

T12 ohjata oppilasta vahvistamaan tekstin tuottamisen prosesseja, tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa tekstiä yhdessä muiden kanssa sekä rohkaista oppilasta vahvistamaan taitoa antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä arvioida itseään tekstin tuottajana

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien tuottamisen prosessien hallinta	Oppilas osaa nimetä tekstien tuottamisen prosessin vaiheita ja osaa työskennellä niiden mukaisesti sekä yksin että ryhmässä. Oppilas antaa ja vastaanottaa palautetta teksteistä ja osaa arvioida omia tekstintuottamisen taitojaan ja nimetä niiden kehittämiskohteita.

T13 ohjata oppilasta edistämään kirjoittamisen sujuvoittamista ja vahvistamaan tieto- ja viestintäteknologian käyttötaitoa tekstien

tuottamisessa, syventämään ymmärrystään kirjoittamisesta viestintänä ja vahvistamaan yleiskielen hallintaa antamalla tietoa kirjoitetun kielen konventioista

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kirjoitetun kielen konventioiden hallinta ja kirjoitustaito	Oppilas tuntee kirjoitettujen tekstien perusrakenteita ja kirjoitetun yleiskielen piirteitä ja osaa hyödyntää tietoa tekstejä kirjoittaessaan ja muokatessaan. Oppilas kirjoittaa sujuvasti käsin ja tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen.

T14 harjaannuttaa oppilasta vahvistamaan tiedon hallinnan ja käyttämisen taitoja ja monipuolistamaan lähteiden käyttöä ja viittaustapojen hallintaa omassa tekstissä sekä opastaa oppilasta toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tiedon esittäminen, hallinta ja eettinen viestintä	Oppilas osaa käyttää omissa teksteissään muualta hankittua tietoa. Oppilas osaa tehdä muistiinpanoja, tiivistää hankkimaansa tietoa ja käyttää lähteitä omassa tekstissään. Oppilas noudattaa tekijänoikeuksia ja osaa merkitä lähteet.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus

Oppimäärän erityinen tehtävä

Tuntijakoasetuksen mukaan koulun opetuskielen mukaan määräytyvän äidinkielen ja kirjallisuuden sijasta maahanmuuttajille voidaan opettaa joko kokonaan tai osittain suomen tai ruotsin kieltä erityisen maahanmuuttajille tarkoitetun oppimäärän mukaisesti. Tämän oppimäärän tehtävänä on tukea lapsen ja nuoren kasvua kieliyhteisön täysivaltaiseksi jäseneksi, jolla on kielelliset valmiudet jatko-opintoihin. Opetuksen avulla pyritään monilukutaitoon, jonka avulla oppilas osaa hakea tietoa sekä ymmärtää, tuottaa, arvioi ja analysoi erilaisia puhuttuja ja kirjoitettuja suomenkielisiä tekstejä päivittäisessä vuorovaikutuksessa, koulutyöskentelyssä ja yhteiskunnassa. Opetuksessa tuetaan kielitaidon eri osa-alueiden sekä eri tiedonalojen kielen kehittymistä.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän erityisenä tehtävänä on tukea oppilaan monikielisyyden kehittymistä sekä herättää kiinnostus ja tarjota välineitä kielitaidon elinikäiseen kehittämiseen. Yhteistyössä kotien, oman äidinkielen opetuksen sekä muiden oppiaineiden kanssa suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opetus auttaa oppilasta rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään kulttuurisesti monimuotoisessa ja monimediaisessa yhteiskunnassa.

Suomen kielen oppiminen tukee kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksen lähtökohtana ovat oppilaille merkitykselliset ja tarpeelliset tekstilajit ja kielenkäyttötilanteet, joiden avulla kielen muotoja, merkityksiä ja käyttöä tutkitaan ja opitaan analysoimaan. Kielitaitoa kehitetään kaikilla kielen käytön osa-alueilla, joita ovat kuullun ymmärtäminen, puhuminen, luetun ymmärtäminen ja kirjoittaminen. Ymmärtämis- ja tuottamistaitojen kehittyminen nivoutuvat toisiinsa. Oppilaiden kielen osaaminen laajenee arkielämän konkreettisesta kielestä käsitteellisen ajattelun kieleen. He saavat valmiudet

havaintojen ja ilmiöiden sekä oman ajattelunsa, tunteidensa ja mielipiteidensä ilmaisemiseen tilanteeseen sopivalla tavalla. Opetuksessa arvostetaan ja hyödynnetään oppilaiden osaamia kieliä.

Kunkin oppilaan tarpeen suomi toisena kielenä -oppimäärään määrittävät oppilasta opettavat opettajat yhdessä. Oppilaan huoltaja päättää oppimääriä koskevista valinnoista. Koska opetus tulee järjestää oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaisesti, oppimäärän valinnassa on keskeistä, että oppilas saa hänelle parhaiten soveltuvan oppimäärän mukaista opetusta. Oppilas voi opiskella suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärää, jos hänen äidinkielensä ei ole suomi, ruotsi tai saame tai hänellä on muutoin monikielinen tausta. Oppimäärän tarpeen selvittämisessä huomioidaan myös seuraavat näkökulmat:

- *oppilaan suomen kielen peruskielitaidossa on puutteita jollakin tai joillakin kielitaidon osa-alueilla, jolloin oppilaan osaaminen ei anna vielä edellytyksiä yhdenvertaiseen kouluyhteisön jäsenenä toimimiseen päivittäisessä vuorovaikutuksessa ja koulutyöskentelyssä tai*
- *oppilaan suomen kielen taito ei anna vielä edellytyksiä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän opiskeluun.*

Kun oppilas opiskelee suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan, hänelle opetetaan suomea tai ruotsia toisena kielenä joko kokonaan tai osittain suomen kielen ja kirjallisuuden opetuksen sijaan. Opetusjärjestelyiden lähtökohtana ovat oppilaan oppimistarpeet ja kielenoppimisen vaihe. Mikäli oppilaan oppimääräksi on valittu suomi toisena kielenä ja kirjallisuus, hänen edistymistään ja suoriutumistaan arvioidaan suhteessa tämän oppimäärän tavoitteisiin ja kriteereihin riippumatta siitä, minkä opetusryhmän yhteydessä kyseinen opetus on järjestetty. Tärkeää on, että oppilas tulee osalliseksi samoista teksteistä ja tekstilajeista kuin luokkatasonsa muutkin oppilaat. Kesken perusopetuksen Suomeen muuttaneiden oppilaiden opetuksen tavoitteiden asettamisessa ja sisältöjen valinnassa tulee ottaa huomioon oppilaan kielitaito sekä aiemmin opitut tiedot ja taidot. Tarvittaessa laaditaan oppimissuunnitelma. Opetuksessa hyödynnetään tavoitteellisesti erilaisia oppimisympäristöjä, jotka tukevat kielitaidon monipuolista kehittymistä sekä koulussa että sen ulkopuolella. Oppilas voi siirtyä opiskelemaan suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan, jos hänellä on riittävät edellytykset sen tavoitteiden mukaiseen opiskeluun.

Iitin kunnan perusopetuksessa oppilas voi opiskella suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärää, jos hänen äidinkielensä ei ole suomi. Kunkin oppilaan tarpeen S2-oppimäärästä määrittävät oppilasta opettavat opettajat yhdessä. Oppimäärän tarpeen selvittämisessä huomioidaan seuraavat näkökulmat:

- oppilaan suomen kielen perustaidoissa on puutteita, jolloin kielitaito ei anna edellytyksiä koulutyöskentelyyn eikä vuorovaikutukseen kouluyhteisön jäsenenä
- oppilaan suomen kielen taito ei anna edellytyksiä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän opiskeluun.

Yhteistyössä huoltajien kanssa päätetään S2-oppimäärän valinnasta.

Opetus järjestetään oppilaan ikäkauden ja edellytysten mukaisesti.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 7-9

Vuosiluokilla 7–9 opetuksen erityisenä tehtävänä on vakiinnuttaa ja monipuolistaa suomen kielen taitoa, oppimaan oppimisen ja vuorovaikutuksen taitoja ja monilukutaitoa. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden kielitaito ja vahvuudet. Oppilaiden kielitietoutta, tekstimaailmaa ja kulttuurintuntemusta laajennetaan. Kehitetään kielellisiä valmiuksia jatko-opintoja, yhteiskuntaa ja työelämää varten. Kirjallisuuden opetuksessa kannustetaan monipuoliseen, elämykselliseen ja erittelevään lukemiseen.

Erillisen S2-opetuksen tavoitteena on tukea oppilasta yksilöllisesti niillä suomen kielen osa-alueilla, joilla hänellä on puutteita. Oppimissisällöt valitaan oppilaan sen hetkisen kielitaidon perusteella. Opetuksen tulee olla mieluiten ennakoivaa ja uusien asioiden ja taitojen oppimiseen valmistavaa.

Opetuksen tavoitetaso määritellään suomenkieli ja kirjallisuus -oppimäärää soveltaen.

Äidinkielen ja kirjallisuus -oppiaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Tavoitteena on rakentaa yhteisöllinen ja oppimaan oppimisen taitojen kehittymistä edistävä oppimisympäristö, joka tarjoaa runsaasti kielellisiä virikkeitä sekä mahdollisuuksia etsiä, käyttää ja tuottaa tietoa laajoistakin tekstikokonaisuuksista myös monimediaisissa ympäristöissä. Äidinkielen oppimisympäristöön kuuluu myös koulun ulkopuolinen kulttuuri- ja mediatarjonta. Työtavat valitaan niin, että luetun ymmärtämisen strategioiden hallinta vahvistuu ja tekstin tuottamisen prosessit sujuvoituvat. Tekstejä tuotetaan yksin ja yhdessä myös viestintäteknologiaa hyödyntäen. Opetusta eheytetään prosessi- ja projektityöskentelyn avulla ja valitaan työtavat niin, että oppiaineen sisältöalueet integroituvat luontevasti toisiinsa. Draamaa integroidaan eri sisältöalueiden, erityisesti kirjallisuuden, ja muiden oppiaineiden opetukseen. Äidinkielen ja kirjallisuuden opetus integroituu luontevasti esimerkiksi vieraiden kielten, historian, maantiedon ja kuvataiteen opetukseen. Jokaisen oppilaan viestijäkuvaa vahvistetaan vuorovaikutusharjoituksin.

Edu.fi/perusopetus/äidinkieli/suomi toisena kielenä

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 7-9

Opetuksen tavoitteena on tukea oppilaiden koulussa ja koulun ulkopuolella tapahtuvaa oppimista auttamalla häntä löytämään ja käyttämään itselleen sopivia opiskelustrategioita sekä tunnistamaan omia vahvuuksiaan. Oppilaita ohjataan löytämään ja valitsemaan itseään kiinnostavaa ja omalle lukutaidolle ja -tavalle soveltuvia tekstejä monimuotoisten tekstien joukosta ja kannustetaan kirjallisuuden ja muiden tekstien omaehtoiseen lukemiseen. Oppilaita ohjataan myös turvalliseen ja vastuulliseen mediaympäristössä toimimiseen. Vuorovaikutustaitojen ja tekstien tuottamistaitojen kehittämiseksi annetaan yksilöllistä ohjausta ja palautetta. Oppilaat saavat ohjausta ja tukea mahdollisissa kielellisissä oppimisvaikeuksissa, käsitteiden oppimisessa ja ajatusten kielentämissä. Myös kielellisesti lahjakkaita tuetaan esimerkiksi lukuhaasteiden ottamisessa ja itselleen soveltuvien työtapojen löytämisessä ja tavoitteiden asettamisessa. Tekstit ja työtavat valitaan niin, että oppilaiden yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo toteutuu.

Iitin kunnassa S2-oppilaalle tehdään S2-oppimissuunnitelma. Kielitaidon edistymistä ohjaavat tavoitteet ja toimenpiteet kirjataan tähän suunnitelmaan Wilmaan.

Eri oppiaineiden oppimista voidaan tukea erilaisilla eriyttämisen keinoilla tai oppilaalle voidaan määritelllä erityiset painopistealueet jossakin oppiaineessa, jolloin oppilas voi keskittyä tämän oppiaineen keskeisiin sisältöihin. Oppilas opiskelee oppiainetta kuitenkin sen yleisten tavoitteiden mukaisesti ja hänen suorituksensa arvioidaan suhteessa yleiseen oppimäärään.

S2-oppimissuunnitelma arvioidaan ainakin lukuvuoden päättyessä.

Jos oppilas pärjää täysin ilman erillistä S2-opetusta ja kielitaito on hyvin kehittynyt kaikilla kielitiedon osa-alueilla, on syytä tarkastella mahdollisuutta siirtää oppilas suomen kieli ja kirjallisuus -oppmäärän opiskelijaksi. Tämä tapahtuu yhteistyössä kodin ja oppilasta opettavien opettajien kanssa.

Oppilaan oppimisen arviointi äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 7-9

Vuosiluokilla 7-9 oppilaan oppimisen arviointi on monipuolista, ohjaavaa ja kannustavaa. Kannustava ja rakentava palaute tukee oppilaiden motivaation rakentumista ja kielellisten valmiuksien kehittymistä sekä auttaa oppilaita löytämään omat vahvuutensa. Oppilaille annetaan säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa tavoitteisiin. Arviointi nivotaan kiinteäksi osaksi oppimisprosessia. Oppimista tukevan ja erittelevän palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan, tiedoistaan ja työskentelyprosesseistaan ja annetaan välineitä niiden kehittämiseen. Vuosiluokilla 7–9 opetuksen kaikki neljä tavoitealuetta ovat oppilaiden oppimisen arvioinnissa yhtä tärkeitä. Niiden arviointi perustuu monipuolisiin suullisiin ja kirjallisiin näyttöihin sekä opettajan havaintoihin erilaisissa kielenkäyttö- ja tekstianalyysitilanteissa. Oppilailla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan monipuolisesti. Itsearvioinnin lisäksi harjoitellaan vertaisarviointia.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppiaineen opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso asianomaisen oppimäärän valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Osaaminen oppiaineessa kehittyy kumulatiivisesti. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Kielitaidon edistymisen arviointi perustuu opetussuunnitelmassa määriteltyihin lukuvuosisidonnaisiin tavoitteisiin ja kriteereihin. Arviointi ja siihen perustuva palaute on monipuolista, konkreettista ja oppimisen taitoja kehittävää. Arviointi nivotaan kiinteäksi osaksi oppimisprosessia. Oppilasta ohjataan arvioinnin avulla seuraamaan kielitaitonsa kehittymistä. 9.luokalla osaamisen tason arvioinnissa käytetään valtakunnallisia arviointikriteerejä.

Oppimisprosessin kannalta keskeisiä arvioinnin ja palautteen antamisen kohteita äidinkielen ja kirjallisuuden eri oppimäärissä ovat

- edistyminen itsensä ilmaisemisessa ja vuorovaikutustaidoissa, sana- ja käsitevarannon karttuminen
- edistyminen lukutaidossa sekä tekstien ymmärtämisessä ja lukemisen harrastamisessa
- edistyminen tekstin tuottamisessa, erityisesti käsin kirjoittamisen ja näppäintaitojen kehittyminen
- edistyminen kielen ja kulttuurin ymmärtämisessä, erityisesti havaintojen tekeminen sanojen merkityksestä ja arjen kielenkäyttötilanteista.

S2-oppilaan oppimisen arviointimenetelmien tulee olla joustavat ja vähitellen kehittyvä kielitaito on huomioitava niissä. Tämä tulee ottaa huomioon myös muiden oppiaineiden arvioinnissa. Tällaisia joustavia arviointimenetelmiä ovat:

- suulliset kokeet ja koetäydennykset
- lisäajan, materiaalien, muistiinpanojen, sanakirjojen, sanalistojen, kuvasanastojen ym. salliminen kokeissa
- kirjallisten kokeiden korvaaminen esim. portfolioilla tai muilla töillä
- muiden kielten käyttö eri lukuaineiden kokeissa

Oppilas voi saada arvioinnin vain yhdestä äidinkieli ja kirjallisuus oppiaineen oppimäärästä. Vaikka S2-oppilas opiskelisi osittain (tai kokonaan) S2-oppimäärää suomen kielen ja kirjallisuuden oppitunneilla, arvioidaan hänet aina S2-oppimäärän mukaisesti. Todistuksessa voi olla arviointi vain kohdassa suomi toisena kielenä ja kirjallisuus.

Vuosiluokka 7

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Harjoitellaan muodollisempia vuorovaikutustilanteita, argumentointia, selostamista, referointia sekä puhe-esityksen pitämistä ja havainnollistamista. Vahvistetaan taitoja työskennellä keskustellen erilaisten aiheiden ja tekstien parissa. Tutkitaan ja käytetään kieltä osana toimintaa: kussakin toiminnassa tarvittavat kiteytyneet fraasit ja ilmaukset, tuttavallisuuden ja muodollisuuden ilmaiseminen, modaalisuus sekä vahvistaminen ja pehmentäminen mielipiteen ilmaisussa, tiivistämisen keinot ja toisen puheeseen viittaaminen. Harjoitellaan kriittistä suhtautumista kuultuun sekä kuullun käyttöä oman ilmaisun mallina. Harjoitutetaan oppilaiden kykyä käyttää puheen ja kokonaisilmaisun keinoja (kehon, äänen, tilan ja ajan keinoja) itseilmaisussa. Harjoitellaan valmisteltujen puhe-esitysten pitämistä.

S2 Tekstien tulkitseminen

Syvennetään opiskelun, yhteiskunnan ja kulttuurin kannalta merkityksellisten tekstien monipuolista lukemista ja analysointia. Tekstejä tarkastellaan niissä esiintyvien arvojen, ideologioiden ja vaikuttamiskeinojen kannalta (näkökulman, lauseen rakenteen, henkilöiden ja asioiden nimeämisen, kielikuvien ja ironian vaikutus tekstin tulkintaan). Vakiinnutetaan lukustrategioiden joustavaa soveltamista ja laajennetaan sana- ja käsitevarantoa. Harjoitellaan erittelemään erityisesti pohtivien, kantaa ottavien ja ohjaavien tekstilajien kielellisiä piirteitä sekä tunnistamaan kirjallisuuden tyylivirtauksia teksteissä. Harjoitellaan omien ja muiden tekstien analysointia, palautteen antoa ja vastaanottamista.

S3 Tekstien tuottaminen

Tuotetaan erityisesti pohtivia, kantaaottavia ja ohjaavia tekstejä tekstilajivalikoimaa laajentaen ja ohjataan käyttämään sanastoa, fraseologiaa ja kieliopillisia rakenteita monipuolisesti (mm. infiniittiset rakenteet tiiviin ilmaisun keinoina). Vakiinnutetaan kirjoittamisprosessin eri vaiheiden hallintaa sekä erilaisten tietolähteiden käyttöä. Harjoitellaan eri tyylilajeja ja rekistereitä sekä erilaisia tapoja ilmaista persoonaa ja aikaa johdonmukaisesti tekstissä. Opitaan valitsemaan tekstiin sopivat ilmaisutavat.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Tutkitaan tekstejä ja tehdään päätelmiä kielen merkityksistä, rakenteista (lauseenjäsennys, modaalisuus, rektio) ja kielellisten valintojen vaikutuksesta tekstin sävyyn. Vertaillaan suomea oppilaille tuttuihin kieliin ja tutkitaan, miten kielet vaikuttavat toisiinsa. Tutustutaan Suomen kielitilanteeseen ja kielen kehityksen päävaiheisiin. Tutustutaan kirjallisuuteen, elokuvaan, teatteriin ja mediakulttuuriin. Vahvistetaan kulttuurisen monimuotoisuuden ymmärrystä vertailemalla kulttuurisia kokemuksia eri puolilta maailmaa ja eri aikoina. Tutkitaan kriittisesti median toimintatapoja omassa elämässä ja yhteiskunnassa.

S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Tuetaan eri tiedonalojen tekstien lukemisen, kirjoittamisen, kuuntelemisen ja puhumisen taitoja. Vertaillaan arkikieltä ja eri tiedonalojen tapoja käyttää kieltä. Vahvistetaan tieto- ja viestintäteknologian käyttötaitoja tiedonhankinnassa, oppimisessa ja oman oppimisen arvioinnissa. Syvennetään oppilaan taitoa käyttää omaa äidinkieltään ja muita osaamiaan kieliä kaiken oppimisen tukena.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1	L1, L2, L4
T2	S1	L2, L4, L5
T3	S1	L2
T4	S2	L1, L2, L4
T5	S2	L1, L2, L4
T6	S3	L1, L2, L4
T7	S3	L2, L3
T8	S4	L4
T9	S4	L2
T10	S4	L2
T11	S5	L1, L2, L7
T12	S5	L1, L4, L6
T13	S5	L1, L5, L6

Vuosiluokan tavoitteet

T1 rohkaista oppilasta kehittämään taitoaan toimia tavoitteellisesti, eettisesti ja vuorovaikutussuhdetta rakentaen koulun ja yhteiskunnan vuorovaikutustilanteissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutustaidot	Oppilas osaa toimia vuorovaikutustilanteissa rakentavasti.

T2 ohjata oppilasta syventämään muodollisten puhetilanteiden, opetuspuheen ja median puhuttujen tekstien ymmärtämistaitoja

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ymmärtämistaidot vuorovaikutustilanteissa	Oppilas ymmärtää muodollisia puhetilanteita, opetuspuhetta ja mediaa.

T3 kannustaa oppilasta kehittämään esiintymistaitojaan ja taitoaan ilmaista itseään erilaisissa tilanteissa tavoitteellisesti ja erilaisia ilmaisukeinoja hyödyntäen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Esiintymistaidot	Oppilas osaa valmistella itsenäisesti esityksen ja osaa esiintyä ja ilmaista itseään tilanteen mukaisesti.

T4 ohjata oppilasta hyödyntämään tekstilajitietoutta tekstien tulkinnassa, laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan, käyttämään tehokkaasti lukustrategioita ja päättelemään tekstin merkityksiä tekstuaalisten, sanastollisten ja kieliopillisten vihjeiden perusteella

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstilajitaidot tekstien tulkinnassa	Oppilas osaa tarkastella tekstejä kriittisesti ja tunnistaa tekstilajeja. Oppilas osaa kuvailla kertovan, kuvaavan, ohjaavan, kantaa ottavan ja pohtivan tekstin tekstilajipiirteitä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen. Oppilas ymmärtää, että teksteillä on erilaisia tavoitteita ja tarkoitusperiä.

T5 ohjata oppilasta kriittiseen tekstien tulkintaan itsenäisesti ja ryhmässä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien tulkinta	Oppilas osaa tehdä tekstistä päätelmiä ja kriittisiä kysymyksiä.

T6 ohjata oppilasta vahvistamaan taitoa suunnitella, tuottaa ja muokata tekstejä itsenäisesti ja ryhmässä sekä hyödyntämään eri tekstilajeja omien tekstien malleina ja lähteinä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstilajitaidot tekstien tuottamisessa	Oppilas hyödyntää tekstien kirjallisessa ja suullisessa tuottamisessa tietoa kertovan, kuvaavan, ohjaavan, kantaa ottavan ja pohtivan tekstin tekstilajipiirteistä.

T7 auttaa oppilasta vakiinnuttamaan kirjoitetun yleiskielen normien ja eri tekstilajeissa tarvittavan sanaston ja kieliopillisten rakenteiden hallintaa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kirjoitetun kielen hallinta	Oppilas tuottaa ymmärrettäviä ja koherentteja tekstejä, tuntee pääosin kirjoitetun kielen perussäännöt ja soveltaa niitä kirjoittaessaan.

T8 ohjata oppilasta syventämään kielitietoisuuttaan ja kiinnostumaan kielen ilmiöistä, auttaa oppilasta tunnistamaan kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyylipiirteitä ja sävyjä ja ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielitietoisuuden kehittyminen	Oppilas osaa kuvailla tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä, pohtii niiden merkityksiä ja osaa kuvailla eri rekisterien ja tyylien välisiä eroja.

T9 innostaa oppilasta tutustumaan kirjallisuuden lajeihin, suomalaiseen kirjallisuuteen, sen historiaan ja yhteyksiin maailmankirjallisuuteen sekä ohjata tunnistamaan tekstin suhteita toisiin teksteihin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kirjallisuuden ja sen vaiheiden tuntemus	Oppilas tuntee suomalaista kirjallisuutta, osaa nimetä sen tärkeimpiä vaiheita ja sen yhteyksiä maailmankirjallisuuteen.

T10 auttaa oppilasta avartamaan kulttuurinäkemystään ja erittelemään koulun ja yhteiskunnan monikielisyyttä ja kulttuurista monimuotoisuutta sekä tunnistamaan kulttuurien samanlaisuuksia ja erilaisten ilmiöiden kulttuurisidonnaisuutta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kulttuuritietoisuuden kehittyminen	Oppilas osaa kuvailla kulttuurin monimuotoisuutta ja perustella yhteiskunnan monikielisyyden merkitystä.

T11 ohjata oppilasta vakiinnuttamaan myönteistä käsitystä itsestään viestijänä, lukijana, tekstien tuottajana sekä kielenoppijana, ohjata häntä näkemään ja vertaamaan erilaisia oppimistyylejä ja tapoja sekä oppimaan muilta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Viestijäkuvan kehittyminen ja oman kielenoppimisen reflektointi	Viestijäkuvan kehittymistä ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilas tunnistaa omat vahvuutensa ja kehittämiskohteensa kielenoppijana ja osaa asettaa itselleen oppimistavoitteita.

T12 ohjata oppilasta havainnoimaan, miten kieltä käytetään eri tiedonaloilla

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Eri tiedonalojen kielen havainnointi	Oppilas tunnistaa eri tiedonalojen tapoja käyttää kieltä.

T13 kannustaa oppilasta kehittämään tiedonhankintataitoja, oman työskentelyn suunnittelua, jäsentämistä ja arviointia itsenäisesti ja ryhmässä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tiedonhankinta sekä oman työskentelyn suunnittelu, jäsentäminen ja arvioiminen	Oppilas osaa etsiä tietoa monipuolisesti eri lähteistä sekä pystyy suunnittelemaan, jäsentämään ja arvioimaan työskentelyään itsenäisesti ja ryhmän jäsenenä.

Vuosiluokka 8

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Harjoitellaan muodollisempia vuorovaikutustilanteita, argumentointia, selostamista, referointia sekä puhe-esityksen pitämistä ja havainnollistamista. Vahvistetaan taitoja työskennellä keskustellen erilaisten aiheiden ja tekstien parissa. Tutkitaan ja käytetään kieltä osana toimintaa: kussakin toiminnassa tarvittavat kiteytyneet fraasit ja ilmaukset, tuttavallisuuden ja muodollisuuden ilmaiseminen, modaalisuus sekä vahvistaminen ja pehmentäminen mielipiteen ilmaisussa, tiivistämisen keinot ja toisen puheeseen viittaaminen. Harjoitellaan kriittistä suhtautumista kuultuun sekä kuullun käyttöä oman ilmaisun mallina. Harjoitutetaan oppilaiden kykyä käyttää puheen ja kokonaisilmaisun keinoja (kehon, äänen, tilan ja ajan keinoja) itseilmaisussa. Harjoitellaan valmisteltujen puhe-esitysten pitämistä.

S2 Tekstien tulkitseminen

Syvennetään opiskelun, yhteiskunnan ja kulttuurin kannalta merkityksellisten tekstien monipuolista lukemista ja analysointia. Tekstejä tarkastellaan niissä esiintyvien arvojen, ideologioiden ja vaikuttamiskeinojen kannalta (näkökulman, lauseen rakenteen, henkilöiden ja asioiden nimeämisen, kielikuvien ja ironian vaikutus tekstin tulkintaan). Vakiinnutetaan lukustrategioiden joustavaa soveltamista ja laajennetaan sana- ja käsitevarantoa. Harjoitellaan erittelemään erityisesti pohtivien, kantaa ottavien ja ohjaavien tekstilajien kielellisiä piirteitä sekä tunnistamaan kirjallisuuden tyylivirtauksia teksteissä. Harjoitellaan omien ja muiden tekstien analysointia, palautteen antoa ja vastaanottamista.

S3 Tekstien tuottaminen

Tuotetaan erityisesti pohtivia, kantaaottavia ja ohjaavia tekstejä tekstilajivalikoimaa laajentaen ja ohjataan käyttämään sanastoa, fraseologiaa ja kieliopillisia rakenteita monipuolisesti (mm. infiniittiset rakenteet tiiviin ilmaisun keinoina). Vakiinnutetaan kirjoittamisprosessin eri vaiheiden hallintaa sekä erilaisten tietolähteiden käyttöä. Harjoitellaan eri tyylilajeja ja rekistereitä sekä erilaisia tapoja ilmaista persoonaa ja aikaa johdonmukaisesti tekstissä. Opitaan valitsemaan tekstiin sopivat ilmaisutavat.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Tutkitaan tekstejä ja tehdään päätelmiä kielen merkityksistä, rakenteista (lauseenjäsennys, modaalisuus, rektio) ja kielellisten valintojen vaikutuksesta tekstin sävyyn. Vertaillaan suomea oppilaille tuttuihin kieliin ja tutkitaan, miten kielet vaikuttavat toisiinsa. Tutustutaan Suomen kielitilanteeseen ja kielen kehityksen päävaiheisiin. Tutustutaan kirjallisuuteen, elokuvaan, teatteriin ja mediakulttuuriin. Vahvistetaan kulttuurisen monimuotoisuuden ymmärrystä

vertailemalla kulttuurisia kokemuksia eri puolilta maailmaa ja eri aikoina. Tutkitaan kriittisesti median toimintatapoja omassa elämässä ja yhteiskunnassa.

S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Tuetaan eri tiedonalojen tekstien lukemisen, kirjoittamisen, kuuntelemisen ja puhumisen taitoja. Vertaillaan arkikieltä ja eri tiedonalojen tapoja käyttää kieltä. Vahvistetaan tieto- ja viestintäteknologian käyttötaitoja tiedonhankinnassa, oppimisessa ja oman oppimisen arvioinnissa. Syvennetään oppilaan taitoa käyttää omaa äidinkieltään ja muita osaamiaan kieliä kaiken oppimisen tukena.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1	L1, L2, L4
T2	S1	L2, L4, L5
T3	S1	L2
T4	S2	L1, L2, L4
T5	S2	L1, L2, L4
T6	S3	L1, L2, L4
T7	S3	L2, L3
T8	S4	L4
T9	S4	L2
T10	S4	L2
T11	S5	L1, L2, L7
T12	S5	L1, L4, L6
T13	S5	L1, L5, L6

Vuosiluokan tavoitteet

T1 rohkaista oppilasta kehittämään taitoaan toimia tavoitteellisesti, eettisesti ja vuorovaikutussuhdetta rakentaen koulun ja yhteiskunnan vuorovaikutustilanteissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutustaidot	Oppilas osaa toimia vuorovaikutustilanteissa rakentavasti.

T2 ohjata oppilasta syventämään muodollisten puhetilanteiden, opetuspuheen ja median puhuttujen tekstien ymmärtämistaitoja

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ymmärtämistaidot vuorovaikutustilanteissa	Oppilas ymmärtää muodollisia puhetilanteita, opetuspuhetta ja mediaa.

T3 kannustaa oppilasta kehittämään esiintymistaitojaan ja taitoaan ilmaista itseään erilaisissa tilanteissa tavoitteellisesti ja erilaisia ilmaisukeinoja hyödyntäen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Esiintymistaidot	Oppilas osaa valmistella itsenäisesti esityksen ja osaa esiintyä ja ilmaista itseään tilanteen mukaisesti.

T4 ohjata oppilasta hyödyntämään tekstilajitietoutta tekstien tulkinnassa, laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan, käyttämään tehokkaasti lukustrategioita ja päättelemään tekstin merkityksiä tekstuaalisten, sanastollisten ja kieliopillisten vihjeiden perusteella

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstilajitaidot tekstien tulkinnassa	Oppilas osaa tarkastella tekstejä kriittisesti ja tunnistaa tekstilajeja. Oppilas osaa kuvailla kertovan, kuvaavan, ohjaavan, kantaa ottavan ja pohtivan tekstin tekstilajipiirteitä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen. Oppilas ymmärtää, että teksteillä on erilaisia tavoitteita ja tarkoitusperiä.

T5 ohjata oppilasta kriittiseen tekstien tulkintaan itsenäisesti ja ryhmässä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien tulkinta	Oppilas osaa tehdä tekstistä päätelmiä ja kriittisiä kysymyksiä.

T6 ohjata oppilasta vahvistamaan taitoa suunnitella, tuottaa ja muokata tekstejä itsenäisesti ja ryhmässä sekä hyödyntämään eri tekstilajeja omien tekstien malleina ja lähteinä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstilajitaidot tekstien tuottamisessa	Oppilas hyödyntää tekstien kirjallisessa ja suullisessa tuottamisessa tietoa kertovan, kuvaavan, ohjaavan, kantaa ottavan ja pohtivan tekstin tekstilajipiirteistä.

T7 auttaa oppilasta vakiinnuttamaan kirjoitetun yleiskielen normien ja eri tekstilajeissa tarvittavan sanaston ja kieliopillisten rakenteiden hallintaa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kirjoitetun kielen hallinta	Oppilas tuottaa ymmärrettäviä ja koherentteja tekstejä, tuntee pääosin kirjoitetun kielen perussäännöt ja soveltaa niitä kirjoittaessaan.

T8 ohjata oppilasta syventämään kielitietoisuuttaan ja kiinnostumaan kielen ilmiöistä, auttaa oppilasta tunnistamaan kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyylipiirteitä ja sävyjä ja ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielitietoisuuden kehittyminen	Oppilas osaa kuvailla tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä, pohtii niiden merkityksiä ja osaa kuvailla eri rekisterien ja tyylien välisiä eroja.

T9 innostaa oppilasta tutustumaan kirjallisuuden lajeihin, suomalaiseen kirjallisuuteen, sen historiaan ja yhteyksiin maailmankirjallisuuteen sekä ohjata tunnistamaan tekstin suhteita toisiin teksteihin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kirjallisuuden ja sen vaiheiden tuntemus	Oppilas tuntee suomalaista kirjallisuutta, osaa nimetä sen tärkeimpiä vaiheita ja sen yhteyksiä maailmankirjallisuuteen.

T10 auttaa oppilasta avartamaan kulttuurinäkemystään ja erittelemään koulun ja yhteiskunnan monikielisyyttä ja kulttuurista monimuotoisuutta sekä tunnistamaan kulttuurien samanlaisuuksia ja erilaisten ilmiöiden kulttuurisidonnaisuutta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kulttuuritietoisuuden kehittyminen	Oppilas osaa kuvailla kulttuurin monimuotoisuutta ja perustella yhteiskunnan monikielisyyden merkitystä.

T11 ohjata oppilasta vakiinnuttamaan myönteistä käsitystä itsestään viestijänä, lukijana, tekstien tuottajana sekä kielenoppijana, ohjata häntä näkemään ja vertaamaan erilaisia oppimistyylejä ja tapoja sekä oppimaan muilta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Viestijäkuvan kehittyminen ja oman kielenoppimisen reflektointi	Viestijäkuvan kehittymistä ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilas tunnistaa omat vahvuutensa ja kehittämiskohteensa kielenoppijana ja osaa asettaa itselleen oppimistavoitteita.

T12 ohjata oppilasta havainnoimaan, miten kieltä käytetään eri tiedonaloilla

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Eri tiedonalojen kielen havainnointi	Oppilas tunnistaa eri tiedonalojen tapoja käyttää kieltä.

T13 kannustaa oppilasta kehittämään tiedonhankintataitoja, oman työskentelyn suunnittelua, jäsentämistä ja arviointia itsenäisesti ja ryhmässä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tiedonhankinta sekä oman työskentelyn suunnittelu, jäsentäminen ja arvioiminen	Oppilas osaa etsiä tietoa monipuolisesti eri lähteistä sekä pystyy suunnittelemaan, jäsentämään ja arvioimaan työskentelyään itsenäisesti ja ryhmän jäsenenä.

Vuosiluokka 9

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Harjoitellaan muodollisempia vuorovaikutustilanteita, argumentointia, selostamista, referointia sekä puhe-esityksen pitämistä ja havainnollistamista. Vahvistetaan taitoja työskennellä keskustellen erilaisten aiheiden ja tekstien parissa. Tutkitaan ja käytetään kieltä osana toimintaa: kussakin toiminnassa tarvittavat kiteytyneet fraasit ja ilmaukset, tuttavallisuuden ja muodollisuuden ilmaiseminen, modaalisuus sekä vahvistaminen ja pehmentäminen mielipiteen ilmaisussa, tiivistämisen keinot ja toisen puheeseen viittaaminen. Harjoitellaan kriittistä suhtautumista kuultuun sekä kuullun käyttöä oman ilmaisun mallina. Harjoitutetaan oppilaiden kykyä käyttää puheen ja kokonaisilmaisun keinoja (kehon, äänen, tilan ja ajan keinoja) itseilmaisussa. Harjoitellaan valmisteltujen puhe-esitysten pitämistä.

S2 Tekstien tulkitseminen

Syvennetään opiskelun, yhteiskunnan ja kulttuurin kannalta merkityksellisten tekstien monipuolista lukemista ja analysointia. Tekstejä tarkastellaan niissä esiintyvien arvojen, ideologioiden ja vaikuttamiskeinojen kannalta (näkökulman, lauseen rakenteen, henkilöiden ja asioiden nimeämisen, kielikuvien ja ironian vaikutus tekstin tulkintaan). Vakiinnutetaan lukustrategioiden joustavaa soveltamista ja laajennetaan sana- ja käsitevarantoa. Harjoitellaan erittelemään erityisesti pohtivien, kantaa ottavien ja ohjaavien tekstilajien kielellisiä piirteitä sekä tunnistamaan kirjallisuuden tyylivirtauksia teksteissä. Harjoitellaan omien ja muiden tekstien analysointia, palautteen antoa ja vastaanottamista.

S3 Tekstien tuottaminen

Tuotetaan erityisesti pohtivia, kantaaottavia ja ohjaavia tekstejä tekstilajivalikoimaa laajentaen ja ohjataan käyttämään sanastoa, fraseologiaa ja kieliopillisia rakenteita monipuolisesti (mm. infiniittiset rakenteet tiiviin ilmaisun keinoina). Vakiinnutetaan kirjoittamisprosessin eri vaiheiden hallintaa sekä erilaisten tietolähteiden käyttöä. Harjoitellaan eri tyylilajeja ja rekistereitä sekä erilaisia tapoja ilmaista persoonaa ja aikaa johdonmukaisesti tekstissä. Opitaan valitsemaan tekstiin sopivat ilmaisutavat.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Tutkitaan tekstejä ja tehdään päätelmiä kielen merkityksistä, rakenteista (lauseenjäsennys, modaalisuus, rektio) ja kielellisten valintojen vaikutuksesta tekstin sävyyn. Vertaillaan suomea oppilaille tuttuihin kieliin ja tutkitaan, miten kielet vaikuttavat toisiinsa. Tutustutaan Suomen kielitilanteeseen ja kielen kehityksen päävaiheisiin. Tutustutaan kirjallisuuteen, elokuvaan, teatteriin ja mediakulttuuriin. Vahvistetaan kulttuurisen monimuotoisuuden ymmärrystä vertailemalla kulttuurisia kokemuksia eri puolilta maailmaa ja eri aikoina. Tutkitaan kriittisesti median toimintatapoja omassa elämässä ja yhteiskunnassa.

S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Tuetaan eri tiedonalojen tekstien lukemisen, kirjoittamisen, kuuntelemisen ja puhumisen taitoja. Vertaillaan arkikieltä ja eri tiedonalojen tapoja käyttää kieltä. Vahvistetaan tieto- ja viestintäteknologian käyttötaitoja tiedonhankinnassa, oppimisessa ja oman oppimisen arvioinnissa. Syvennetään oppilaan taitoa käyttää omaa äidinkieltään ja muita osaamiaan kieliä kaiken oppimisen tukena.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1	L1, L2, L4
T2	S1	L2, L4, L5
T3	S1	L2
T4	S2	L1, L2, L4
T5	S2	L1, L2, L4
T6	S3	L1, L2, L4
T7	S3	L2, L3
T8	S4	L4
T9	S4	L2
T10	S4	L2
T11	S5	L1, L2, L7
T12	S5	L1, L4, L6
T13	S5	L1, L5, L6

Vuosiluokan tavoitteet

T1 rohkaista oppilasta kehittämään taitoaan toimia tavoitteellisesti, eettisesti ja vuorovaikutussuhdetta rakentaen koulun ja yhteiskunnan vuorovaikutustilanteissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutustaidot	Oppilas osaa toimia vuorovaikutustilanteissa rakentavasti.

T2 ohjata oppilasta syventämään muodollisten puhetilanteiden, opetuspuheen ja median puhuttujen tekstien ymmärtämistaitoja

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ymmärtämistaidot vuorovaikutustilanteissa	Oppilas ymmärtää muodollisia puhetilanteita, opetuspuhetta ja mediaa.

T3 kannustaa oppilasta kehittämään esiintymistaitojaan ja taitoaan ilmaista itseään erilaisissa tilanteissa tavoitteellisesti ja erilaisia ilmaisukeinoja hyödyntäen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Esiintymistaidot	Oppilas osaa valmistella itsenäisesti esityksen ja osaa esiintyä ja ilmaista itseään tilanteen mukaisesti.

T4 ohjata oppilasta hyödyntämään tekstilajitietoutta tekstien tulkinnassa, laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan, käyttämään tehokkaasti lukustrategioita ja päättelemään tekstin merkityksiä tekstuaalisten, sanastollisten ja kieliopillisten vihjeiden perusteella

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstilajitaidot tekstien tulkinnassa	Oppilas osaa tarkastella tekstejä kriittisesti ja tunnistaa tekstilajeja. Oppilas osaa kuvailla kertovan, kuvaavan, ohjaavan, kantaa ottavan ja pohtivan tekstin tekstilajipiirteitä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen. Oppilas ymmärtää, että teksteillä on erilaisia tavoitteita ja tarkoitusperiä.

T5 ohjata oppilasta kriittiseen tekstien tulkintaan itsenäisesti ja ryhmässä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien tulkinta	Oppilas osaa tehdä tekstistä päätelmiä ja kriittisiä kysymyksiä.

T6 ohjata oppilasta vahvistamaan taitoa suunnitella, tuottaa ja muokata tekstejä itsenäisesti ja ryhmässä sekä hyödyntämään eri tekstilajeja omien tekstien malleina ja lähteinä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstilajitaidot tekstien tuottamisessa	Oppilas hyödyntää tekstien kirjallisessa ja suullisessa tuottamisessa tietoa kertovan, kuvaavan, ohjaavan, kantaa ottavan ja pohtivan tekstin tekstilajipiirteistä.

T7 auttaa oppilasta vakiinnuttamaan kirjoitetun yleiskielen normien ja eri tekstilajeissa tarvittavan sanaston ja kieliopillisten rakenteiden hallintaa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kirjoitetun kielen hallinta	Oppilas tuottaa ymmärrettäviä ja koherentteja tekstejä, tuntee pääosin kirjoitetun kielen perussäännöt ja soveltaa niitä kirjoittaessaan.

T8 ohjata oppilasta syventämään kielitietoisuuttaan ja kiinnostumaan kielen ilmiöistä, auttaa oppilasta tunnistamaan kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyylipiirteitä ja sävyjä ja ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielitietoisuuden kehittyminen	Oppilas osaa kuvailla tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä, pohtii niiden merkityksiä ja osaa kuvailla eri rekisterien ja tyylien välisiä eroja.

T9 innostaa oppilasta tutustumaan kirjallisuuden lajeihin, suomalaiseen kirjallisuuteen, sen historiaan ja yhteyksiin maailmankirjallisuuteen sekä ohjata tunnistamaan tekstin suhteita toisiin teksteihin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kirjallisuuden ja sen vaiheiden tuntemus	Oppilas tuntee suomalaista kirjallisuutta, osaa nimetä sen tärkeimpiä vaiheita ja sen yhteyksiä maailmankirjallisuuteen.

T10 auttaa oppilasta avartamaan kulttuurinäkemystään ja erittelemään koulun ja yhteiskunnan monikielisyyttä ja kulttuurista monimuotoisuutta sekä tunnistamaan kulttuurien samanlaisuuksia ja erilaisten ilmiöiden kulttuurisidonnaisuutta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kulttuuritietoisuuden kehittyminen	Oppilas osaa kuvailla kulttuurin monimuotoisuutta ja perustella yhteiskunnan monikielisyyden merkitystä.

T11 ohjata oppilasta vakiinnuttamaan myönteistä käsitystä itsestään viestijänä, lukijana, tekstien tuottajana sekä kielenoppijana, ohjata häntä näkemään ja vertaamaan erilaisia oppimistyylejä ja tapoja sekä oppimaan muilta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Viestijäkuvan kehittyminen ja oman kielenoppimisen reflektointi	Viestijäkuvan kehittymistä ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilas tunnistaa omat vahvuutensa ja kehittämiskohteensa kielenoppijana ja osaa asettaa itselleen oppimistavoitteita.

T12 ohjata oppilasta havainnoimaan, miten kieltä käytetään eri tiedonaloilla

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Eri tiedonalojen kielen havainnointi	Oppilas tunnistaa eri tiedonalojen tapoja käyttää kieltä.

T13 kannustaa oppilasta kehittämään tiedonhankintataitoja, oman työskentelyn suunnittelua, jäsentämistä ja arviointia itsenäisesti ja ryhmässä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tiedonhankinta sekä oman työskentelyn suunnittelu, jäsentäminen ja arvioiminen	Oppilas osaa etsiä tietoa monipuolisesti eri lähteistä sekä pystyy suunnittelemaan, jäsentämään ja arvioimaan työskentelyään itsenäisesti ja ryhmän jäsenenä.

35.6.2. Vieraat kielet

Saksa, A-oppimäärä, vapaaehtoinen

Oppiaineen tehtävä

Kieli on oppimisen ja ajattelun edellytys. Kieli on mukana kaikessa koulun toiminnassa, ja jokainen opettaja on kielen opettaja. Kielten opiskelu edistää ajattelutaitojen kehittymistä. Se antaa aineksia monikielisen ja -kulttuurisen identiteetin muodostumiselle ja arvostamiselle. Sanavaraston ja rakenteiden karttuessa myös vuorovaikutus- ja tiedonhankintataidot kehittyvät. Kielten opiskelussa on runsaasti sijaa ilolle, leikillisyydelle ja luovuudelle.

Kielten opetus on osa kielikasvatusta ja johdatusta kielitietoisuuteen. Oppilaissa herätetään kiinnostus kouluyhteisön ja ympäröivän maailman kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen ja heitä rohkaistaan viestimään autenttisissa ympäristöissä. Koulussa ohjataan arvostamaan eri kieliä, niiden puhujia ja erilaisia kulttuureita. Sukupuolten tasa-arvoa kielivalinnoissa ja kielten opiskelussa vahvistetaan erilaisia oppilaita kiinnostavalla kielivalintatiedotuksella, rohkaisemalla oppilaita tekemään aidosti itseään kiinnostavia valintoja sukupuolesta riippumatta, käsittelemällä opetuksessa monipuolisesti erilaisia aiheita sekä käyttämällä vaihtelevia ja toiminnallisia työtapoja.

Kielten opiskelu valmistaa oppilaita suunnitelmalliseen ja luovaan työskentelyyn erilaisissa kokoonpanoissa. Oppilaille ja oppilasryhmille luodaan mahdollisuuksia verkostoitumiseen ja yhteydenpitoon ihmisten kanssa myös eri puolilla maailmaa. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa yhden luontevan mahdollisuuden toteuttaa kieltenopetusta autenttisista tilanteista ja oppilaiden viestintätarpeista lähtien. Opetus antaa myös valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen.

Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää niitä rohkeasti. Oppilaille annetaan mahdollisuus edetä yksilöllisesti ja saada tarpeen mukaan tukea oppimiselleen. Opetus järjestetään niin, että myös muita nopeammin etenevät tai kieltä entuudestaan osaavat voivat edistyä.

Kielten opetuksessa kehitetään monilukutaitoa ja käsitellään erilaisia tekstejä. Lasten ja nuorten erilaiset kiinnostuksen kohteet otetaan huomioon tekstien valinnassa. Opetuksessa luodaan siltoja myös eri kielten välille sekä oppilaiden vapaa-ajan kielenkäyttöön. Myös työelämässä tarvittavaan kielitaitoon kiinnitetään huomiota tekstien ja tehtävien valinnassa. Oppilaita ohjataan hakemaan osaamillaan kielillä tietoa.

- Kieli on oppimisen ja ajattelun edellytys.
- Kielten opetus on osa kielikasvatusta ja johdatusta kielitietoisuuteen.
- Kielten opiskelu valmistaa oppilaita suunnitelmalliseen ja luovaan työskentelyyn.
- Kielten opetuksessa kehitetään monilukutaitoa ja käsitellään erilaisia tekstejä.

Vieraan kielen A-oppimäärä vuosiluokilla 7-9

Oppilaita rohkaistaan käyttämään kaikkia opiskelemiaan kieliä monipuolisessa vuorovaikutuksessa ja tiedonhankinnassa. Opetuksen tavoitteena on tukea oppilasta vuosiluokilla 3-6 saavutettujen taitojen syventämisessä, kehittää oppilaan kielellistä päättelykykyä ja samalla edistää hänen kielenopiskelutaitojaan. Kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämistä syvennetään pohtimalla erilaisia kieliyhteisöihin liittyviä arvosidonnaisia ilmiöitä. Myös tunteiden käsittelylle annetaan tilaa, ja tarpeen mukaan vaikeita asioita voidaan käsitellä myös koulun opetuskielellä

Vieraan kielen opetussuunnitelman perusteet on laadittu perusteiksi mille tahansa kielelle, jolle ei ole kielikohtaisia perusteita. Opetuksen järjestäjä huolehtii tällöin kielikohtaisen sovelluksen laatimisesta näiden perusteiden pohjalta. Perusteissa kuvattu karttuvan kielitaidon taso 6. vuosiluokan lopussa ja perusopetuksen päättövaiheessa soveltuu parhaiten indoeurooppalaisiin kieliin sekä eurooppalaisiin kieliin, joissa käytetään aakkosiin pohjautuvaa kirjoitusjärjestelmää.

Muihin opetuksen järjestäjän kieliohjelmaan sisältyviin kieliin opetuksen järjestäjä laatii opetussuunnitelman noudattaen näitä perusteita soveltuvin osin. Kansainvälisesti hyväksyttyjä kielikohtaisia viitekehyksiä noudatetaan soveltuvin osin ei-eurooppalaisten kielten opetuksessa (esim. kirjoitusmerkit).

Vieraan kielen opetusta voidaan integroida eri oppiaineiden ja monialaisten oppimiskokonaisuuksien opetukseen ja päinvastoin. Oppilaita rohkaistaan tiedonhakuun kyseisellä kielellä eri oppiaineissa.

Vieraan kielen A-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. Pelillisyyden, musiikin ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri oppimisympäristöjä, viestintäkanavia ja -välineitä. Teksteistä hankitaan tietoa, niitä jaetaan ja julkaistaan. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja monikulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Kohdekieltä käytetään aina kun se on mahdollista.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki vieraan kielen A-oppimäärässä vuosiluokilla 7-9

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Runsas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä. Oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai kieltä entuudestaan osaaville oppilaille.

Oppilaan oppimisen arviointi vieraan kielen A-oppimäärässä vuosiluokilla 7-9

Oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itse- ja vertaisarvioinnin keinoin. Arviointi kohdistuu kaikkiin tavoitteisiin, ja arvioinnissa otetaan huomioon kaikki kielitaidon osa-alueet. Niiden arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen. Kansainvälisesti hyväksyttyjä kielikohtaisia viitekehyksiä noudatetaan soveltuvin osin ei-eurooppalaisten kielten opetuksessa. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua tai vastaavaa työkalua.

Arviointi on monipuolista ja antaa oppilaille mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Oppimista ohjaavan ja kannustavan palautteen avulla oppilaista autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä. Oppilaita rohkaistaan käyttämään oppimaansa erilaisissa viestintätilanteissa. Monipuolinen arviointi tarjoaa mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan myös oppilaille, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppiaineen opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut vieraan kielen A-oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso vieraan kielen A-oppimäärän valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Osaaminen kielitaidon eri osa-alueilla kehittyy kumuloituvasti. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas

saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Vuosiluokka 7

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Rakennetaan ymmärrystä maailman moni- ja rinnakkaiskielisyydestä sekä kielellisistä oikeuksista. Otetaan selkoa niiden maiden tai alueiden kulttuureista ja elämänmuodoista, joissa opiskeltavaa kieltä puhutaan. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussa ja kohdekielen opiskelussa. Hankitaan tarvittaessa tietoa kyseisen kielen päävarianteista.

Kerrataan tai opiskellaan perustiedot saksankielisistä maista ja niiden kulttuureista.

S2 Kielenopiskelutaidot

Vahvistetaan edelleen kielenopiskelutaitoja. Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä, sanastojen käyttöä, kokonaisuuksien hahmottamista, ryhmittelyä ja tiedon hakemista.

Harjoitellaan hyödyntämään nettiä monipuolisesti opiskelussa.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta kohdekielellä eri yhteisöissä ja maailmassa, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Lisäksi otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema sekä kielialueen elämänmuoto. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä.. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Kerrataan runsaasti perussanastoa, -rakenteita ja -kielenkäyttötilanteita, kuten -itsestä, perheestä, lähiympärisöstä, , harrastuksista, koulusta kertominen

-preesens, sijamuodot, sanajärjestys -kellonajat, asiointi kaupoissa, tienneuvominen

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1	L1, L2
T2	S1	L1, L2
T3	S1	L1, L4
T4	S2	L1, L3
T5	S2	L1
T6	S3	L4
T7	S3	L4, L6
T10	S3	L5, L6

Vuosiluokan tavoitteet

T1 edistää oppilaan taitoa pohtia opiskeltavan kielen asemaan liittyviä arvoja ja ilmiöitä ja antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurien välistä toimintakykyään

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielten statuksiin liittyvien kysymysten huomaaminen ja kulttuurienvälinen toimintakyky	Oppilas osaa pohtia opiskeltavan kielen asemaan liittyviä ilmiöitä.

Kerrataan tai opiskellaan perustiedot saksankielisistä maista ja niiden kulttuureista.

T2 kannustaa löytämään kiinnostavia kohdekielisiä toimintaympäristöjä, jotka laajentavat oppilaan maailmankuvaa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Maailmankansalaisen taitojen kehittyminen opiskeltavaa kieltä käyttämällä	Oppilas osaa tehdä havaintoja mahdollisuuksista oppia kohdekielisissä toimintaympäristöissä.

Kerrataan tai opiskellaan perustiedot saksankielisistä maista ja niiden kulttuureista.

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia kohdekielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielellinen päättely	Oppilas osaa tehdä havaintojensa perusteella johtopäätöksiä kohdekielen säännönmukaisuuksista ja soveltaa johtopäätöksiään sekä verrata sitä, miten sama asia ilmaistaan jossakin muussa kielessä. Oppilas tuntee kohdekielen keskeisiä kielitiedon käsitteitä.

Kerrataan tai opiskellaan perustiedot saksankielisistä maista ja niiden kulttuureista.

T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tavoitteiden asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö	Oppilas osaa asettaa omia kielenopiskelutavoitteitaan ja arvioida opiskelutapojaan. Oppilas osaa toimia vuorovaikutustilanteessa toisia kannustaen.

Harjoitellaan hyödyntämään nettiä monipuolisesti opiskelussa.

T5 tukea oppilaan itsenäisyyttä ja taitoa soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä kehittää elinikäisen kieltenopiskelun valmiuksiaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Elinikäisen kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen	Oppilas huomaa, mihin hän voi käyttää kielitaitoaan myös koulun ulkopuolella ja osaa pohtia, miten hän voi käyttää taitoaan koulun päätyttyä.

Harjoitellaan hyödyntämään nettiä monipuolisesti opiskelussa.

T6 rohkaista oppilasta harjoittelemaan monenlaisia jokapäiväisiä viestintätilanteita sekä toimimaan niissä aloitteellisesti

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Taitotaso A2.2: Oppilas selviää jo kohtalaisesti monenlaisista jokapäiväisistä viestintätilanteista. Oppilas pystyy enenevässä määrin olemaan aloitteellinen viestintätilanteessa.

Kerrataan runsaasti perussanastoa, -rakenteita ja -kielenkäyttötilanteita, kuten -itsestä, perheestä, lähiympärisöstä, , harrastuksista, koulusta kertominen

-preesens, sijamuodot, sanajärjestys -kellonajat, asiointi kaupoissa, tienneuvominen

T7 ohjata oppilasta olemaan aktiivinen viestintätilanteessa sekä syventämään taitoaan käyttää kohdekielisiä viestinnän keinoja, vakiintuneita fraaseja, kierto- ja täyteilmauksia ja muuta kompensaatiota

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Viestintästrategioiden käyttö	Taitotaso A2.2: Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään käyttäen tarvittaessa vakiosanontoja pyytäessään tarkennusta avainsanoista. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä silloin tällöin ja käyttää esim. lähikäsitettä tai yleisempää käsitettä, kun ei tiedä täsmällistä (koira/eläin tai talo/ mökki)

Kerrataan runsaasti perussanastoa, -rakenteita ja -kielenkäyttötilanteita, kuten -itsestä, perheestä, lähiympärisöstä, , harrastuksista, koulusta kertominen

-preesens, sijamuodot, sanajärjestys -kellonajat, asiointi kaupoissa, tienneuvominen

T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien tuottamistaidot	Taitotaso A2.1:Oppilas pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettisista sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa. Oppilas osaa helposti ennakoitavan perussanaston ja monia keskeisimpiä rakenteita. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.

Kerrataan runsaasti perussanastoa, -rakenteita ja -kielenkäyttötilanteita, kuten -itsestä, perheestä, lähiympärisöstä, , harrastuksista, koulusta kertominen

-preesens, sijamuodot, sanajärjestys -kellonajat, asiointi kaupoissa, tienneuvominen

Vuosiluokka 8

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Rakennetaan ymmärrystä maailman moni- ja rinnakkaiskielisyydestä sekä kielellisistä oikeuksista. Otetaan selkoa niiden maiden tai alueiden kulttuureista ja elämänmuodoista, joissa

opiskeltavaa kieltä puhutaan. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussa ja kohdekielen opiskelussa. Hankitaan tarvittaessa tietoa kyseisen kielen päävarianteista.

Syvennetään 7. luokalla opittuja tietoja saksaa puhuvista maista.

S2 Kielenopiskelutaidot

Vahvistetaan edelleen kielenopiskelutaitoja. Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä, sanastojen käyttöä, kokonaisuuksien hahmottamista, ryhmittelyä ja tiedon hakemista.

Harjoitellaan kielenkäyttötilanteita mahdollisimman autenttisissa tilanteissa.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta kohdekielellä eri yhteisöissä ja maailmassa, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Lisäksi otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema sekä kielialueen elämänmuoto. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä.. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Vahvistetaan 7. luokalla opiskeltua perussanastoa, -rakenteita ja -kielenkäyttötilanteita, kuten

-monipuolisesti itsestä kertominen

-preesens, sijamuodot, sanajärjestys, apuverbejä

-kellonajat, asiointitilanteita

Opiskellaan lisäksi

- selviämään ongelmatilanteissa

-adjektiivejä ja niiden taivutusta

-perfekti, pronominit, sivulauseet

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1	L1, L2
T2	S1	L1, L2
T3	S1	L1, L4
T4	S2	L1, L3
T5	S2	L1
T6	S3	L4
T7	S3	L4, L6
T8	S3	L2
T9	S3	L4
T10	S3	L5, L6

Vuosiluokan tavoitteet

T1 edistää oppilaan taitoa pohtia opiskeltavan kielen asemaan liittyviä arvoja ja ilmiöitä ja antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurien välistä toimintakykyään

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielten statuksiin liittyvien kysymysten huomaaminen ja kulttuurienvälinen toimintakyky	Oppilas osaa pohtia opiskeltavan kielen asemaan liittyviä ilmiöitä.

Syvennetään 7. luokalla opittuja tietoja saksaa puhuvista maista.

T2 kannustaa löytämään kiinnostavia kohdekielisiä toimintaympäristöjä, jotka laajentavat oppilaan maailmankuvaa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Maailmankansalaisen taitojen kehittyminen opiskeltavaa kieltä käyttämällä	Oppilas osaa tehdä havaintoja mahdollisuuksista oppia kohdekielisissä toimintaympäristöissä.

Syvennetään 7. luokalla opittuja tietoja saksaa puhuvista maista.

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia kohdekielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielellinen päättely	Oppilas osaa tehdä havaintojensa perusteella johtopäätöksiä kohdekielen säännönmukaisuuksista ja soveltaa johtopäätöksiään sekä verrata sitä, miten sama asia ilmaistaan jossakin muussa kielessä. Oppilas tuntee kohdekielen keskeisiä kielitiedon käsitteitä.

Syvennetään 7. luokalla opittuja tietoja saksaa puhuvista maista.

T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tavoitteiden asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö	Oppilas osaa asettaa omia kielenopiskelutavoitteitaan ja arvioida opiskelutapojaan. Oppilas osaa toimia vuorovaikutustilanteessa toisia kannustaen.

Harjoitellaan kielenkäyttötilanteita mahdollisimman autenttisissa tilanteissa.

T5 tukea oppilaan itsenäisyyttä ja taitoa soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä kehittää elinikäisen kieltenopiskelun valmiuksiaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Elinikäisen kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen	Oppilas huomaa, mihin hän voi käyttää kielitaitoaan myös koulun ulkopuolella ja osaa pohtia, miten hän voi käyttää taitoaan koulun päätyttyä.

Harjoitellaan kielenkäyttötilanteita mahdollisimman autenttisissa tilanteissa.

T6 rohkaista oppilasta harjoittelemaan monenlaisia jokapäiväisiä viestintätilanteita sekä toimimaan niissä aloitteellisesti

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Taitotaso A2.2: Oppilas selviää jo kohtalaisesti monenlaisista jokapäiväisistä viestintätilanteista. Oppilas pystyy enenevässä määrin olemaan aloitteellinen viestintätilanteessa.

Vahvistetaan 7. luokalla opiskeltua perussanastoa, -rakenteita ja -kielenkäyttötilanteita, kuten

-monipuolisesti itsestä kertominen

-preesens, sijamuodot, sanajärjestys, apuverbejä

-kellonajat, asiointitilanteita

Opiskellaan lisäksi

- selviämään ongelmatilanteissa

-adjektiivejä ja niiden taivutusta

-perfekti, pronominit, sivulauseet

T7 ohjata oppilasta olemaan aktiivinen viestintätilanteessa sekä syventämään taitoaan käyttää kohdekielisiä viestinnän keinoja, vakiintuneita fraaseja, kierto- ja täyteilmauksia ja muuta kompensaatiota

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Viestintästrategioiden käyttö	Taitotaso A2.2: Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään käyttäen tarvittaessa vakiosanontoja pyytäessään tarkennusta avainsanoista. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä silloin tällöin ja käyttää esim. lähikäsitettä tai yleisempää käsitettä, kun ei tiedä täsmällistä (koira/eläin tai talo/mökki)

Vahvistetaan 7. luokalla opiskeltua perussanastoa, -rakenteita ja -kielenkäyttötilanteita, kuten

-monipuolisesti itsestä kertominen

-preesens, sijamuodot, sanajärjestys, apuverbejä

-kellonajat, asiointitilanteita

Opiskellaan lisäksi

- selviämään ongelmatilanteissa

-adjektiivejä ja niiden taivutusta

-perfekti, pronominit, sivulauseet

T8 ohjata oppilasta kiinnittämään huomiota kulttuurisesti sopivaan kielenkäyttöön viestinnässä, johon liittyy mielipiteiden ja asenteiden esiin tuomista

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Taitotaso A2.2: Oppilas osaa käyttää kieltä yksinkertaisella tavalla kaikkein keskeisimpiin tarkoituksiin, kuten tiedonvaihtoon sekä mielipiteiden ja asenteiden asianmukaiseen ilmaisemiseen. Oppilas pystyy keskustelemaan kohteliaasti käyttäen tavanomaisia ilmauksia ja perustason viestintärutiineja.

Vahvistetaan 7. luokalla opiskeltua perussanastoa, -rakenteita ja -kielenkäyttötilanteita, kuten

-monipuolisesti itsestä kertominen

-preesens, sijamuodot, sanajärjestys, apuverbejä

-kellonajat, asiointitilanteita

Opiskellaan lisäksi

- selviämään ongelmatilanteissa

-adjektiivejä ja niiden taivutusta

-perfekti, pronominit, sivulauseet

T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tulkita erilaisia tekstejä, myös selväpiirteisiä asiatekstejä, joista hankitaan tietoa, ja ohjata käyttämään tulkinnassa päättelytaitoa ja keskeisen sisällön ymmärtämistä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien tulkintataidot	Taitotaso A2.2: Oppilas pystyy seuraamaan hyvin summittaisesti selväpiirteisen asiapuheen pääkohtia, tunnistaa usein ympärillään käytävän keskustelun aiheen, ymmärtää pääasiat tuttua sanastoa sisältävästä yleiskielisestä tekstistä tai hitaasta puheesta. Oppilas osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteydestä.

Vahvistetaan 7. luokalla opiskeltua perussanastoa, -rakenteita ja -kielenkäyttötilanteita, kuten

-monipuolisesti itsestä kertominen

-preesens, sijamuodot, sanajärjestys, apuverbejä

-kellonajat, asiointitilanteita

Opiskellaan lisäksi

- selviämään ongelmatilanteissa

-adjektiivejä ja niiden taivutusta

-perfekti, pronominit, sivulauseet

T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien tuottamistaidot	Taitotaso A2.1:Oppilas pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettisista sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa. Oppilas osaa helposti ennakoitavan perussanaston ja monia keskeisimpiä rakenteita. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.

Vahvistetaan 7. luokalla opiskeltua perussanastoa, -rakenteita ja -kielenkäyttötilanteita, kuten

-monipuolisesti itsestä kertominen

-preesens, sijamuodot, sanajärjestys, apuverbejä

-kellonajat, asiointitilanteita

Opiskellaan lisäksi

- selviämään ongelmatilanteissa

-adjektiivejä ja niiden taivutusta

-perfekti, pronominit, sivulauseet

Vuosiluokka 9

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Rakennetaan ymmärrystä maailman moni- ja rinnakkaiskielisyydestä sekä kielellisistä oikeuksista. Otetaan selkoa niiden maiden tai alueiden kulttuureista ja elämänmuodoista, joissa opiskeltavaa kieltä puhutaan. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussa ja kohdekielen opiskelussa. Hankitaan tarvittaessa tietoa kyseisen kielen päävarianteista.

Syvennetään edelleen 7. ja 8. luokalla opiskeltuja teemoja. Pohditaan saksan, ruotsin ja englannin samankaltaisuuksia ja eroavaisuuksia.

S2 Kielenopiskelutaidot

Vahvistetaan edelleen kielenopiskelutaitoja. Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä, sanastojen käyttöä, kokonaisuuksien hahmottamista, ryhmittelyä ja tiedon hakemista.

Tärkeintä on rohkaistua käyttämään kieltä kielitaidon taso huomioiden.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta kohdekielellä eri yhteisöissä ja maailmassa, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Lisäksi otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema sekä kielialueen elämänmuoto. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä.. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Kerrataan ja syvennetään edelleen 7. ja 8. luokilla opittuja asioita. Tavoitteena on 9. luokalla pystyä tuottamaan ymmärrettävää kieltä suullisesti ja kirjoittamaan yksinkertaista mutta suhteellisen virheetöntä kieltä apuvälinein. Oppilaiden pitäisi tiedostaa saksan kielen ominaisuudet, vaikka he eivät niitä vielä ulkoa muistaisikaan.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1	L1, L2
T2	S1	L1, L2
T3	S1	L1, L4
T4	S2	L1, L3
T5	S2	L1
T6	S3	L4
T7	S3	L4, L6
T8	S3	L2
T9	S3	L4
T10	S3	L5, L6

Vuosiluokan tavoitteet

T1 edistää oppilaan taitoa pohtia opiskeltavan kielen asemaan liittyviä arvoja ja ilmiöitä ja antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurien välistä toimintakykyään

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielten statuksiin liittyvien kysymysten huomaaminen ja kulttuurienvälinen toimintakyky	Oppilas osaa pohtia opiskeltavan kielen asemaan liittyviä ilmiöitä.

Syvennetään edelleen 7. ja 8. luokalla opiskeltuja teemoja. Pohditaan saksan, ruotsin ja englannin samankaltaisuuksia ja eroavaisuuksia.

T2 kannustaa löytämään kiinnostavia kohdekielisiä toimintaympäristöjä, jotka laajentavat oppilaan maailmankuvaa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Maailmankansalaisen taitojen kehittyminen opiskeltavaa kieltä käyttämällä	Oppilas osaa tehdä havaintoja mahdollisuuksista oppia kohdekielisissä toimintaympäristöissä.

Syvennetään edelleen 7. ja 8. luokalla opiskeltuja teemoja. Pohditaan saksan, ruotsin ja englannin samankaltaisuuksia ja eroavaisuuksia.

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia kohdekielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielellinen päättely	Oppilas osaa tehdä havaintojensa perusteella johtopäätöksiä kohdekielen säännönmukaisuuksista ja soveltaa johtopäätöksiään sekä verrata sitä, miten sama asia ilmaistaan jossakin muussa kielessä. Oppilas tuntee kohdekielen keskeisiä kielitiedon käsitteitä.

Syvennetään edelleen 7. ja 8. luokalla opiskeltuja teemoja. Pohditaan saksan, ruotsin ja englannin samankaltaisuuksia ja eroavaisuuksia.

T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tavoitteiden asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö	Oppilas osaa asettaa omia kielenopiskelutavoitteitaan ja arvioida opiskelutapojaan. Oppilas osaa toimia vuorovaikutustilanteessa toisia kannustaen.

Tärkeintä on rohkaistua käyttämään kieltä kielitaidon taso huomioiden.

T5 tukea oppilaan itsenäisyyttä ja taitoa soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä kehittää elinikäisen kieltenopiskelun valmiuksiaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Elinikäisen kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen	Oppilas huomaa, mihin hän voi käyttää kielitaitoaan myös koulun ulkopuolella ja osaa pohtia, miten hän voi käyttää taitoaan koulun päätyttyä.

Tärkeintä on rohkaistua käyttämään kieltä kielitaidon taso huomioiden.

T6 rohkaista oppilasta harjoittelemaan monenlaisia jokapäiväisiä viestintätilanteita sekä toimimaan niissä aloitteellisesti

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Taitotaso A2.2: Oppilas selviää jo kohtalaisesti monenlaisista jokapäiväisistä viestintätilanteista. Oppilas pystyy enenevässä määrin olemaan aloitteellinen viestintätilanteessa.

Kerrataan ja syvennetään edelleen 7. ja 8. luokilla opittuja asioita. Tavoitteena on 9. luokalla pystyä tuottamaan ymmärrettävää kieltä suullisesti ja kirjoittamaan yksinkertaista mutta suhteellisen virheetöntä kieltä apuvälinein. Oppilaiden pitäisi tiedostaa saksan kielen ominaisuudet, vaikka he eivät niitä vielä ulkoa muistaisikaan.

T7 ohjata oppilasta olemaan aktiivinen viestintätilanteessa sekä syventämään taitoaan käyttää kohdekielisiä viestinnän keinoja, vakiintuneita fraaseja, kierto- ja täyteilmauksia ja muuta kompensaatiota

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Viestintästrategioiden käyttö	Taitotaso A2.2: Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään käyttäen tarvittaessa vakiosanontoja pyytäessään tarkennusta avainsanoista. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä silloin tällöin ja käyttää esim. lähikäsitettä tai yleisempää käsitettä, kun ei tiedä täsmällistä (koira/eläin tai talo/mökki)

Kerrataan ja syvennetään edelleen 7. ja 8. luokilla opittuja asioita. Tavoitteena on 9. luokalla pystyä tuottamaan ymmärrettävää kieltä suullisesti ja kirjoittamaan yksinkertaista mutta suhteellisen virheetöntä kieltä apuvälinein. Oppilaiden pitäisi tiedostaa saksan kielen ominaisuudet, vaikka he eivät niitä vielä ulkoa muistaisikaan.

T8 ohjata oppilasta kiinnittämään huomiota kulttuurisesti sopivaan kielenkäyttöön viestinnässä, johon liittyy mielipiteiden ja asenteiden esiin tuomista

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Taitotaso A2.2: Oppilas osaa käyttää kieltä yksinkertaisella tavalla kaikkein keskeisimpiin tarkoituksiin, kuten tiedonvaihtoon sekä mielipiteiden ja asenteiden asianmukaiseen ilmaisemiseen. Oppilas pystyy keskustelemaan kohteliaasti käyttäen tavanomaisia ilmauksia ja perustason viestintärutiineja.

Kerrataan ja syvennetään edelleen 7. ja 8. luokilla opittuja asioita. Tavoitteena on 9. luokalla pystyä tuottamaan ymmärrettävää kieltä suullisesti ja kirjoittamaan yksinkertaista mutta suhteellisen virheetöntä kieltä apuvälinein. Oppilaiden pitäisi tiedostaa saksan kielen ominaisuudet, vaikka he eivät niitä vielä ulkoa muistaisikaan.

T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tulkita erilaisia tekstejä, myös selväpiirteisiä asiatekstejä, joista hankitaan tietoa, ja ohjata käyttämään tulkinnassa päättelytaitoa ja keskeisen sisällön ymmärtämistä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien tulkintataidot	Taitotaso A2.2: Oppilas pystyy seuraamaan hyvin summittaisesti selväpiirteisen asiapuheen pääkohtia, tunnistaa usein ympärillään käytävän keskustelun aiheen, ymmärtää pääasiat tuttua sanastoa sisältävästä yleiskielisestä tekstistä tai hitaasta puheesta. Oppilas osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteydestä.

Kerrataan ja syvennetään edelleen 7. ja 8. luokilla opittuja asioita. Tavoitteena on 9. luokalla pystyä tuottamaan ymmärrettävää kieltä suullisesti ja kirjoittamaan yksinkertaista mutta suhteellisen virheetöntä kieltä apuvälinein. Oppilaiden pitäisi tiedostaa saksan kielen ominaisuudet, vaikka he eivät niitä vielä ulkoa muistaisikaan.

T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien tuottamistaidot	Taitotaso A2.1:Oppilas pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettisista sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa. Oppilas osaa helposti ennakoitavan perussanaston ja monia keskeisimpiä rakenteita. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.

Kerrataan ja syvennetään edelleen 7. ja 8. luokilla opittuja asioita. Tavoitteena on 9. luokalla pystyä tuottamaan ymmärrettävää kieltä suullisesti ja kirjoittamaan yksinkertaista mutta suhteellisen virheetöntä kieltä apuvälinein. Oppilaiden pitäisi tiedostaa saksan kielen ominaisuudet, vaikka he eivät niitä vielä ulkoa muistaisikaan.

Englanti, A-oppimäärä

Oppiaineen tehtävä

Kieli on oppimisen ja ajattelun edellytys. Kieli on mukana kaikessa koulun toiminnassa, ja jokainen opettaja on kielen opettaja. Kielten opiskelu edistää ajattelutaitojen kehittymistä. Se antaa aineksia monikielisen ja -kulttuurisen identiteetin muodostumiselle ja arvostamiselle. Sanavaraston ja rakenteiden karttuessa myös vuorovaikutus- ja tiedonhankintataidot kehittyvät. Kielten opiskelussa on runsaasti sijaa ilolle, leikillisyydelle ja luovuudelle.

Kieltenopetus on osa kielikasvatusta ja johdatusta kielitietoisuuteen. Oppilaissa herätetään kiinnostus kouluyhteisön ja ympäröivän maailman kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen ja heitä rohkaistaan viestimään autenttisissa ympäristöissä. Koulussa ohjataan arvostamaan eri kieliä, niiden puhujia ja erilaisia kulttuureita. Sukupuolten tasa-arvoa kielivalinnoissa ja kielten opiskelussa vahvistetaan erilaisia oppilaita kiinnostavalla kielivalintatiedotuksella, rohkaisemalla oppilaita tekemään aidosti itseään kiinnostavia valintoja sukupuolesta riippumatta, käsittelemällä opetuksessa monipuolisesti erilaisia aiheita sekä käyttämällä vaihtelevia ja toiminnallisia työtapoja.

Kielten opiskelu valmistaa oppilaita suunnitelmalliseen ja luovaan työskentelyyn erilaisissa kokoonpanoissa. Oppilaille ja oppilasryhmille luodaan mahdollisuuksia verkostoitumiseen ja yhteydenpitoon ihmisten kanssa myös eri puolilla maailmaa. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa yhden luontevan mahdollisuuden toteuttaa kieltenopetusta autenttisista tilanteista ja oppilaiden viestintätarpeista lähtien. Opetus antaa myös valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen kansainvälisessä maailmassa.

Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää niitä rohkeasti. Oppilaille annetaan mahdollisuus edetä yksilöllisesti ja saada tarpeen mukaan tukea oppimiselleen. Opetus järjestetään niin, että myös muita nopeammin etenevät tai kieltä entuudestaan osaavat voivat edistyä.

- Kieli on oppimisen ja ajattelun edellytys.
- Kieltenopetus on osa kielikasvatusta ja johdatusta kielitietoisuuteen.
- Kielten opiskelu valmistaa oppilaita suunnitelmalliseen ja luovaan työskentelyyn erilaisissa kokoonpanoissa.
- Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää niitä rohkeasti.

Englannin A-oppimäärän tehtävä vuosiluokilla 7-9

Oppilaita rohkaistaan käyttämään englantia monipuolisessa vuorovaikutuksessa ja tiedonhankinnassa. Opetuksen tavoitteena on tukea oppilasta vuosiluokilla 3-6 saavutettujen taitojen syventämisessä, kehittää oppilaan kielellistä päättelykykyä ja samalla edistää hänen kielenopiskelutaitojaan. Kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämistä syvennetään pohtimalla erilaisia kieliyhteisöihin liittyviä arvosidonnaisia ilmiöitä. Myös tunteiden käsittelylle annetaan tilaa, ja tarpeen mukaan vaikeita asioita voidaan käsitellä myös koulun opetuskielellä.

Useat oppilaat käyttävät englantia kasvavassa määrin vapaa-aikanaan. Tämä oppilaiden informaalin oppimisen kautta hankkima taito otetaan huomioon opetuksen suunnittelussa ja sisältöjä valittaessa.

Englannin opetusta voidaan integroida eri oppiaineiden ja monialaisten oppimiskokonaisuuksien opetukseen ja päinvastoin. Oppilaita rohkaistaan tiedonhakuun englannin kielellä eri oppiaineissa.

Englannin A-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. Pelillisyyden, musiikin ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri oppimisympäristöjä, viestintäkanavia ja -välineitä. Teksteistä hankitaan tietoa, niitä jaetaan ja julkaistaan. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja -kulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Englantia käytetään aina kun se on mahdollista.

Oppilaan oma elämänpiiri ja kiinnostuksenkohteet huomioidaan opetuksessa ja oppimisessa. Yksilön kannalta tärkeä kielitaito pääsee kehittymään. Itsensä toteuttamiseen annetaan mahdollisuuksia ja kannustetaan. Ystävyyskoulutoimintaa ja kotikansainvälisyyttä pyritään kehittämään ja toteuttamaan mahdollisuuksien mukaan.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki englannin A-oppimäärässä vuosiluokilla 7-9

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Runsas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä. Oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai englantia entuudestaan osaaville oppilaille.

Yksilöllinen etenemistahti oppimisessa pyritään mahdollistamaan joustavin järjestelyin, esimerkiksi joustamalla luokka-asterajoissa. Pyritään opettamaan kieliin liittyviä oppimistekniikoita ja käyttämään eri aistikanavia opetuksessa ja oppimisessa.

Oppilaan oppimisen arviointi englannin A-oppimäärässä vuosiluokilla 7-9

Oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itse- ja vertaisarvioinnin keinoin. Arviointi kohdistuu kaikkiin tavoitteisiin, ja arvioinnissa otetaan huomioon kaikki kielitaidon osa-alueet. Niiden arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.

Arviointi on monipuolista ja antaa oppilaille mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Oppimista ohjaavan ja kannustavan palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä. Heitä rohkaistaan käyttämään oppimaansa erilaisissa viestintätilanteissa. Monipuolinen arviointi tarjoaa mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan myös oppilaille, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppiaineen opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut englannin kielen A-oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso englannin kielen A-oppimäärän valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Osaaminen kielitaidon eri osa-alueilla kehittyy kumuloituvasti. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit riippumatta

siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Vuosiluokka 7

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Rakennetaan ymmärrystä maailman moni- ja rinnakkaiskielisyydestä sekä kielellisistä oikeuksista. Tutkitaan englannin kielen kehittymistä globaaliksi lingua francaksi. Otetaan selkoa joidenkin sellaisten maiden kulttuureista ja elämänmuodoista, joissa englanti on keskeisin yhteiskunnassa käytetty kieli. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita englannin kielen opiskelussa sekä kielten välisessä vertailussa. Hankitaan tietoa joistakin englannin kielen varianteista.

Tutustutaan Brittein saarten ja Pohjois-Amerikan kulttuureihin ja kielen variantteihin.

S2 Kielenopiskelutaidot

Vahvistetaan edelleen kieltenopiskelutaitoja. Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä, sanastojen käyttöä, kokonaisuuksien hahmottamista, ryhmittelyä, tiedon hakemista ja tiedon luotettavuuden arviointia.

Harjoitellaan käyttämään nettisanakirjoja ja -kääntäjiä kriittisesti kielen oppimisen ja käytön tukena.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta englannin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon sekä oppilaiden osallisuus ja toimijuus paikallisesti ja globaalisti. Otetaan huomioon englannin kielen levinneisyys ja asema globaalin kommunikaation kielenä. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Rakenteet: Preesens, imperfekti, perfekti, pluskvamperfekti, epäsäännölliset verbit, substantiivien yksikkö ja monikko, adjektiivien vertailu, genetiivi, prepositioita, muodollinen subjekti.

Teemat:

1. Itsestä kertominen: perhe, asuminen, harrastukset, koulunkäynti
2. Arjentilanteet: ostoksilla käynti, tien neuvominen, ravintolassa käynti, kellonaika

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1	L1, L2
T2	S1	L1, L2
T3	S1	L1, L3
T4	S2	L1, L3
T5	S2	L1
T6	S3	L4
T7	S3	L4, L6
T8	S3	L2
T9	S3	L4
T10	S3	L5, L6

Vuosiluokan tavoitteet

T1 edistää oppilaan taitoa pohtia englannin asemaan ja variantteihin liittyviä ilmiöitä ja arvoja antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurienvälistä toimintakykyä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielten statuksiin liittyvien kysymysten huomaaminen ja kulttuurienvälinen toimintakyky	Oppilas osaa kuvata pääpiirteittäin, missä englantia puhutaan ja mainita englannin levinneisyyden syitä sekä pohtia englannin kielen asemaan, variantteihin ja arvostukseen liittyviä ilmiöitä. Oppilas osaa pohtia kielen ja kulttuurin suhdetta englannin osalta. Oppilas havaitsee, että arvot vaihtelevat riippuen yksilöllisestä kokemuksesta ja kulttuurisesta näkökulmasta.

Tutustutaan Brittein saarten ja Pohjois-Amerikan kulttuureihin ja kielen variantteihin.

T2 kannustaa löytämään kiinnostavia englanninkielisiä sisältöjä ja toimintaympäristöjä, jotka laajentavat käsitystä globalisoituvasta maailmasta ja siinä toimimisen mahdollisuuksista

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Maailmankansalaisen taitojen kehittäminen englannin kieltä hyödyntämällä	Oppilas osaa tehdä havaintoja mahdollisuuksista toimia ja oppia englanninkielisissä toimintaympäristöissä.

Tutustutaan Brittein saarten ja Pohjois-Amerikan kulttuureihin ja kielen variantteihin.

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia englannin kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielellinen päättely	Oppilas osaa tehdä havaintojensa perusteella johtopäätöksiä englannin kielen säännönmukaisuuksista ja soveltaa johtopäätöksiään sekä verrata sitä, miten sama asia ilmaistaan jossakin muussa kielessä. Oppilas tuntee englannin kielen keskeisiä kielitiedon käsitteitä.

Tutustutaan Brittein saarten ja Pohjois-Amerikan kulttuureihin ja kielen variantteihin.

T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia englantia ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tavoitteiden asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö	Oppilas osaa asettaa omia kielenopiskelutavoitteitaan ja arvioida opiskelutapojaan. Oppilas osaa toimia vuorovaikutustilanteessa toisia kannustaen.

Harjoitellaan käyttämään nettisanakirjoja ja -kääntäjiä kriittisesti kielen oppimisen ja käytön tukena.

T5 kehittää oppilaan itsenäisyyttä soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä elinikäisen kieltenopiskelun valmiuksia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Elinikäisen kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen	Oppilas huomaa, mihin hän voi käyttää englannin taitoaan myös koulun ulkopuolella ja osaa pohtia, miten hän voi käyttää taitoaan koulun päätyttyä.

Harjoitellaan käyttämään nettisanakirjoja ja -kääntäjiä kriittisesti kielen oppimisen ja käytön tukena.

T6 rohkaista oppilasta osallistumaan keskusteluihin monenlaisista oppilaiden ikätasolle ja elämänkokemukseen sopivista aiheista, joissa käsitellään myös mielipiteitä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Taitotaso B1.1: Oppilas pystyy viestimään, osallistumaan keskusteluihin ja ilmaisemaan mielipiteitään melko vaivattomasti jokapäiväisissä viestintätilanteissa.

Rakenteet: Preesens, imperfekti, perfekti, pluskvamperfekti, epäsäännölliset verbit, substantiivien yksikkö ja monikko, adjektiivien vertailu, genetiivi, prepositioita, muodollinen subjekti.

Teemat:

1. Itsestä kertominen: perhe, asuminen, harrastukset, koulunkäynti

2. Arjentilanteet: ostoksilla käynti, tien neuvominen, ravintolassa käynti, kellonaika

T7 tukea oppilaan aloitteellisuutta viestinnässä, kompensaatiokeinojen käytössä ja merkitysneuvottelun käymisessä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Viestintästrategioiden käyttö	Taitotaso B1.1: Oppilas pystyy jossain määrin olemaan aloitteellinen viestinnän eri vaiheissa ja osaa varmistaa, onko viestintäkumppani ymmärtänyt viestin sekä kiertää tai korvata tuntemattoman sanan tai muotoilla viestinsä uudelleen. Oppilas pystyy neuvottelemaan tuntemattomien ilmauksien merkityksistä.

Rakenteet: Preesens, imperfekti, perfekti, pluskvamperfekti, epäsäännölliset verbit, substantiivien yksikkö ja monikko, adjektiivien vertailu, genetiivi, prepositioita, muodollinen subjekti.

Teemat:

1. Itsestä kertominen: perhe, asuminen, harrastukset, koulunkäynti

2. Arjentilanteet: ostoksilla käynti, tien neuvominen, ravintolassa käynti, kellonaika

T8 auttaa oppilasta tunnistamaan viestinnän kulttuurisia piirteitä ja tukea oppilaiden rakentavaa kulttuurienvälistä viestintää

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Taitotaso B1.1: Oppilas osoittaa tuntevansa tärkeimmät kohteliaisuussäännöt. Oppilas pystyy ottamaan vuorovaikutuksessaan huomioon joitakin tärkeimpiä kulttuurisiin käytänteisiin liittyviä näkökohtia.

Rakenteet: Preesens, imperfekti, perfekti, pluskvamperfekti, epäsäännölliset verbit, substantiivien yksikkö ja monikko, adjektiivien vertailu, genetiivi, prepositioita, muodollinen subjekti.

Teemat:

1. Itsestä kertominen: perhe, asuminen, harrastukset, koulunkäynti

2. Arjentilanteet: ostoksilla käynti, tien neuvominen, ravintolassa käynti, kellonaika

T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia kuulla ja lukea monenlaisia itselleen merkityksellisiä yleiskielisiä ja yleistajuisia tekstejä erilaisista lähteistä sekä tulkita niitä käyttäen erilaisia strategioita

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien tulkintataidot	Taitotaso B1.1: Oppilas ymmärtää pääasiat ja joitakin yksityiskohtia selkeästä ja lähes normaalitempoisesta yleiskielisestä puheesta tai yleistajuisesta kirjoitetusta tekstistä ja ymmärtää yhteiseen kokemukseen tai yleistietoon perustuvaa puhetta tai kirjoitettua tekstiä. Oppilas löytää pääajatukset, avainsanat ja tärkeitä yksityiskohtia myös valmistautumatta.

Rakenteet: Preesens, imperfekti, perfekti, pluskvamperfekti, epäsäännölliset verbit, substantiivien yksikkö ja monikko, adjektiivien vertailu, genetiivi, prepositioita, muodollinen subjekti.

Teemat:

1. Itsestä kertominen: perhe, asuminen, harrastukset, koulunkäynti

2. Arjentilanteet: ostoksilla käynti, tien neuvominen, ravintolassa käynti, kellonaika

T10 ohjata oppilasta tuottamaan sekä puhuttua että kirjoitettua tekstiä erilaisiin tarkoituksiin yleisistä ja itselleen merkityksellisistä aiheista kiinnittäen huomiota rakenteiden monipuolisuuteen ja ohjaten hyvään ääntämiseen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien tuottamistaidot	Taitotaso B1.1: Oppilas osaa kertoa ydinkohdat ja myös hiukan yksityiskohtia erilaisista jokapäiväiseen elämään liittyvistä itseään kiinnostavista todellisista tai kuvitteellisista aiheista käyttäen melko laajaa sanastoa ja rakennevalikoimaa sekä joitakin yleisiä fraaseja ja idiomeja. Oppilas osaa soveltaa useita ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.

Rakenteet: Preesens, imperfekti, perfekti, pluskvamperfekti, epäsäännölliset verbit, substantiivien yksikkö ja monikko, adjektiivien vertailu, genetiivi, prepositioita, muodollinen subjekti.

Teemat:

1. Itsestä kertominen: perhe, asuminen, harrastukset, koulunkäynti

2. Arjentilanteet: ostoksilla käynti, tien neuvominen, ravintolassa käynti, kellonaika

Vuosiluokka 8

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Rakennetaan ymmärrystä maailman moni- ja rinnakkaiskielisyydestä sekä kielellisistä oikeuksista. Tutkitaan englannin kielen kehittymistä globaaliksi lingua francaksi. Otetaan selkoa joidenkin sellaisten maiden kulttuureista ja elämänmuodoista, joissa englanti on keskeisin yhteiskunnassa käytetty kieli. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita englannin kielen opiskelussa sekä kielten välisessä vertailussa. Hankitaan tietoa joistakin englannin kielen varianteista.

Tutustutaan Australian ja Uuden-Seelannin kulttuuriin ja kielen variantteihin.

S2 Kielenopiskelutaidot

Vahvistetaan edelleen kieltenopiskelutaitoja. Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä, sanastojen käyttöä, kokonaisuuksien hahmottamista, ryhmittelyä, tiedon hakemista ja tiedon luotettavuuden arviointia.

Pohditaan syvemmin netin tarjoamia mahdollisuuksia sanastojen oppimisessa ja tiedonhakemisessa. Opetellaan tunnistamaan ja hyödyntämään itselle sopivimpia kielen opiskelutekniikoita.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta englannin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon sekä oppilaiden osallisuus ja toimijuus paikallisesti ja globaalisti. Otetaan huomioon englannin kielen levinneisyys ja asema globaalin kommunikaation kielenä. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Rakenteet: Kestopreesens, kestoimperfekti, futuuri, ehtolause, adverbejä, liikkuvat määreet,

pronomineja, apuverbejä.

Teemat:

1. Matkustaminen
2. Harrastukset laajemmin
3. Luonto ja ympäristö
4. Sää
5. Lääkärillä käynti
6. Kotityöt

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1	L1, L2
T2	S1	L1, L2
T3	S1	L1, L3
T4	S2	L1, L3
T5	S2	L1
T6	S3	L4
T7	S3	L4, L6
T8	S3	L2
T9	S3	L4
T10	S3	L5, L6

Vuosiluokan tavoitteet

T1 edistää oppilaan taitoa pohtia englannin asemaan ja variantteihin liittyviä ilmiöitä ja arvoja antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurienvälistä toimintakykyä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielten statuksiin liittyvien kysymysten huomaaminen ja kulttuurienvälinen toimintakyky	Oppilas osaa kuvata pääpiirteittäin, missä englantia puhutaan ja mainita englannin levinneisyyden syitä sekä pohtia englannin kielen asemaan, variantteihin ja arvostukseen liittyviä ilmiöitä. Oppilas osaa pohtia kielen ja kulttuurin suhdetta englannin osalta. Oppilas havaitsee, että arvot vaihtelevat riippuen yksilöllisestä kokemuksesta ja kulttuurisesta näkökulmasta.

Tutustutaan Australian ja Uuden-Seelannin kulttuuriin ja kielen variantteihin.

T2 kannustaa löytämään kiinnostavia englanninkielisiä sisältöjä ja toimintaympäristöjä, jotka laajentavat käsitystä globalisoituvasta maailmasta ja siinä toimimisen mahdollisuuksista

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Maailmankansalaisen taitojen kehittäminen englannin kieltä hyödyntämällä	Oppilas osaa tehdä havaintoja mahdollisuuksista toimia ja oppia englanninkielisissä toimintaympäristöissä.

Tutustutaan Australian ja Uuden-Seelannin kulttuuriin ja kielen variantteihin.

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia englannin kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielellinen päättely	Oppilas osaa tehdä havaintojensa perusteella johtopäätöksiä englannin kielen säännönmukaisuuksista ja soveltaa johtopäätöksiään sekä verrata sitä, miten sama asia ilmaistaan jossakin muussa kielessä. Oppilas tuntee englannin kielen keskeisiä kielitiedon käsitteitä.

Tutustutaan Australian ja Uuden-Seelannin kulttuuriin ja kielen variantteihin.

T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia englantia ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tavoitteiden asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö	Oppilas osaa asettaa omia kielenopiskelutavoitteitaan ja arvioida opiskelutapojaan. Oppilas osaa toimia vuorovaikutustilanteessa toisia kannustaen.

Pohditaan syvemmin netin tarjoamia mahdollisuuksia sanastojen oppimisessa ja tiedonhakemisessa. Opetellaan tunnistamaan ja hyödyntämään itselle sopivimpia kielen opiskelutekniikoita.

T5 kehittää oppilaan itsenäisyyttä soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä elinikäisen kieltenopiskelun valmiuksia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Elinikäisen kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen	Oppilas huomaa, mihin hän voi käyttää englannin taitoaan myös koulun ulkopuolella ja osaa pohtia, miten hän voi käyttää taitoaan koulun päätyttyä.

Pohditaan syvemmin netin tarjoamia mahdollisuuksia sanastojen oppimisessa ja tiedonhakemisessa. Opetellaan tunnistamaan ja hyödyntämään itselle sopivimpia kielen opiskelutekniikoita.

T6 rohkaista oppilasta osallistumaan keskusteluihin monenlaisista oppilaiden ikätasolle ja elämänkokemukseen sopivista aiheista, joissa käsitellään myös mielipiteitä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Taitotaso B1.1: Oppilas pystyy viestimään, osallistumaan keskusteluihin ja ilmaisemaan mielipiteitään melko vaivattomasti jokapäiväisissä viestintätilanteissa.

Rakenteet: Kestopreesens, kestoimperfekti, futuuri, ehtolause, adverbejä, liikkuvat määreet, pronomineja, apuverbejä.

Teemat:

1. Matkustaminen
2. Harrastukset laajemmin
3. Luonto ja ympäristö
4. Sää
5. Lääkärillä käynti
6. Kotityöt

T7 tukea oppilaan aloitteellisuutta viestinnässä, kompensaatiokeinojen käytössä ja merkitysneuvottelun käymisessä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Viestintästrategioiden käyttö	Taitotaso B1.1: Oppilas pystyy jossain määrin olemaan aloitteellinen viestinnän eri vaiheissa ja osaa varmistaa, onko viestintäkumppani ymmärtänyt viestin sekä kiertää tai korvata tuntemattoman sanan tai muotoilla viestinsä uudelleen. Oppilas pystyy neuvottelemaan tuntemattomien ilmauksien merkityksistä.

Rakenteet: Kestopreesens, kestoimperfekti, futuuri, ehtolause, adverbejä, liikkuvat määreet, pronomineja, apuverbejä.

Teemat:

1. Matkustaminen
2. Harrastukset laajemmin
3. Luonto ja ympäristö
4. Sää
5. Lääkärillä käynti
6. Kotityöt

T8 auttaa oppilasta tunnistamaan viestinnän kulttuurisia piirteitä ja tukea oppilaiden rakentavaa kulttuurienvälistä viestintää

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Taitotaso B1.1: Oppilas osoittaa tuntevansa tärkeimmät kohteliaisuussäännöt. Oppilas pystyy ottamaan vuorovaikutuksessaan huomioon joitakin tärkeimpiä kulttuurisiin käytänteisiin liittyviä näkökohtia.

Rakenteet: Kestopreesens, kestoimperfekti, futuuri, ehtolause, adverbejä, liikkuvat määreet, pronomineja, apuverbejä.

Teemat:

1. Matkustaminen
2. Harrastukset laajemmin
3. Luonto ja ympäristö
4. Sää
5. Lääkärillä käynti
6. Kotityöt

T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia kuulla ja lukea monenlaisia itselleen merkityksellisiä yleiskielisiä ja yleistajuisia tekstejä erilaisista lähteistä sekä tulkita niitä käyttäen erilaisia strategioita

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien tulkintataidot	Taitotaso B1.1: Oppilas ymmärtää pääasiat ja joitakin yksityiskohtia selkeästä ja lähes normaalitempoisesta yleiskielisestä puheesta tai yleistajuisesta kirjoitetusta tekstistä ja ymmärtää yhteiseen kokemukseen tai yleistietoon perustuvaa puhetta tai kirjoitettua tekstiä. Oppilas löytää pääajatukset, avainsanat ja tärkeitä yksityiskohtia myös valmistautumatta.

Rakenteet: Kestopreesens, kestoimperfekti, futuuri, ehtolause, adverbejä, liikkuvat määreet, pronomineja, apuverbejä.

Teemat:

1. Matkustaminen
2. Harrastukset laajemmin
3. Luonto ja ympäristö
4. Sää

5. Lääkärillä käynti

6. Kotityöt

T10 ohjata oppilasta tuottamaan sekä puhuttua että kirjoitettua tekstiä erilaisiin tarkoituksiin yleisistä ja itselleen merkityksellisistä aiheista kiinnittäen huomiota rakenteiden monipuolisuuteen ja ohjaten hyvään ääntämiseen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien tuottamistaidot	Taitotaso B1.1: Oppilas osaa kertoa ydinkohdat ja myös hiukan yksityiskohtia erilaisista jokapäiväiseen elämään liittyvistä itseään kiinnostavista todellisista tai kuvitteellisista aiheista käyttäen melko laajaa sanastoa ja rakennevalikoimaa sekä joitakin yleisiä fraaseja ja idiomeja. Oppilas osaa soveltaa useita ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.

Rakenteet: Kestopreesens, kestoimperfekti, futuuri, ehtolause, adverbejä, liikkuvat määreet, pronomineja, apuverbejä.

Teemat:

1. Matkustaminen

2. Harrastukset laajemmin

3. Luonto ja ympäristö

4. Sää

5. Lääkärillä käynti

6. Kotityöt

Vuosiluokka 9

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Rakennetaan ymmärrystä maailman moni- ja rinnakkaiskielisyydestä sekä kielellisistä oikeuksista. Tutkitaan englannin kielen kehittymistä globaaliksi lingua francaksi. Otetaan selkoa joidenkin sellaisten maiden kulttuureista ja elämänmuodoista, joissa englanti on keskeisin yhteiskunnassa käytetty kieli. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita englannin kielen opiskelussa sekä kielten välisessä vertailussa. Hankitaan tietoa joistakin englannin kielen varianteista.

Tutustutaan Etelä-Afrikan ja Intian kulttuureihin ja kielen variantteihin.

S2 Kielenopiskelutaidot

Vahvistetaan edelleen kieltenopiskelutaitoja. Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä, sanastojen käyttöä, kokonaisuuksien hahmottamista, ryhmittelyä, tiedon hakemista ja tiedon luotettavuuden arviointia.

Harjoitellaan itsenäistä ja kriittistä netin ja muiden kielenoppimisen apuvälineiden käyttöä.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta englannin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon sekä oppilaiden osallisuus ja toimijuus paikallisesti ja globaalisti. Otetaan huomioon englannin kielen levinneisyys ja asema globaalin kommunikaation kielenä. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Rakenteet: Passiivi, 2. konditionaali, infinitiivi ja ing-muoto, epäsuora kerronta, adverbien vertailu,

apuverbit ja niitä korvaavat rakenteet.

Teemat:

1. Opiskelu ja työelämä

2. Taide ja tiede

3. Suomalaisuus

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1	L1, L2
T2	S1	L1, L2
T3	S1	L1, L3
T4	S2	L1, L3
T5	S2	L1
T6	S3	L4
T7	S3	L4, L6
T8	S3	L2
T9	S3	L4
T10	S3	L5, L6

Vuosiluokan tavoitteet

T1 edistää oppilaan taitoa pohtia englannin asemaan ja variantteihin liittyviä ilmiöitä ja arvoja antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurienvälistä toimintakykyä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielten statuksiin liittyvien kysymysten huomaaminen ja kulttuurienvälinen toimintakyky	Oppilas osaa kuvata pääpiirteittäin, missä englantia puhutaan ja mainita englannin levinneisyyden syitä sekä pohtia englannin kielen asemaan, variantteihin ja arvostukseen liittyviä ilmiöitä. Oppilas osaa pohtia kielen ja kulttuurin suhdetta englannin osalta. Oppilas havaitsee, että arvot vaihtelevat riippuen yksilöllisestä kokemuksesta ja kulttuurisesta näkökulmasta.

Tutustutaan Etelä-Afrikan ja Intian kulttuureihin ja kielen variantteihin.

T2 kannustaa löytämään kiinnostavia englanninkielisiä sisältöjä ja toimintaympäristöjä, jotka laajentavat käsitystä globalisoituvasta maailmasta ja siinä toimimisen mahdollisuuksista

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Maailmankansalaisen taitojen kehittäminen englannin kieltä hyödyntämällä	Oppilas osaa tehdä havaintoja mahdollisuuksista toimia ja oppia englanninkielisissä toimintaympäristöissä.

Tutustutaan Etelä-Afrikan ja Intian kulttuureihin ja kielen variantteihin.

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia englannin kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielellinen päättely	Oppilas osaa tehdä havaintojensa perusteella johtopäätöksiä englannin kielen säännönmukaisuuksista ja soveltaa johtopäätöksiään sekä verrata sitä, miten sama asia ilmaistaan jossakin muussa kielessä. Oppilas tuntee englannin kielen keskeisiä kielitiedon käsitteitä.

Tutustutaan Etelä-Afrikan ja Intian kulttuureihin ja kielen variantteihin.

T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia englantia ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tavoitteiden asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö	Oppilas osaa asettaa omia kielenopiskelutavoitteitaan ja arvioida opiskelutapojaan. Oppilas osaa toimia vuorovaikutustilanteessa toisia kannustaen.

Harjoitellaan itsenäistä ja kriittistä netin ja muiden kielenoppimisen apuvälineiden käyttöä.

T5 kehittää oppilaan itsenäisyyttä soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä elinikäisen kieltenopiskelun valmiuksia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Elinikäisen kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen	Oppilas huomaa, mihin hän voi käyttää englannin taitoaan myös koulun ulkopuolella ja osaa pohtia, miten hän voi käyttää taitoaan koulun päätyttyä.

Harjoitellaan itsenäistä ja kriittistä netin ja muiden kielenoppimisen apuvälineiden käyttöä.

T6 rohkaista oppilasta osallistumaan keskusteluihin monenlaisista oppilaiden ikätasolle ja elämänkokemukseen sopivista aiheista, joissa käsitellään myös mielipiteitä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Taitotaso B1.1: Oppilas pystyy viestimään, osallistumaan keskusteluihin ja ilmaisemaan mielipiteitään melko vaivattomasti jokapäiväisissä viestintätilanteissa.

Rakenteet: Passiivi, 2. konditionaali, infinitiivi ja ing-muoto, epäsuora kerronta, adverbien vertailu, apuverbit ja niitä korvaavat rakenteet.

Teemat:

1. Opiskelu ja työelämä
2. Taide ja tiede
3. Suomalaisuus

T7 tukea oppilaan aloitteellisuutta viestinnässä, kompensaatiokeinojen käytössä ja merkitysneuvottelun käymisessä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Viestintästrategioiden käyttö	Taitotaso B1.1: Oppilas pystyy jossain määrin olemaan aloitteellinen viestinnän eri vaiheissa ja osaa varmistaa, onko viestintäkumppani ymmärtänyt viestin sekä kiertää tai korvata tuntemattoman sanan tai muotoilla viestinsä uudelleen. Oppilas pystyy neuvottelemaan tuntemattomien ilmauksien merkityksistä.

Rakenteet: Passiivi, 2. konditionaali, infinitiivi ja ing-muoto, epäsuora kerronta, adverbien vertailu, apuverbit ja niitä korvaavat rakenteet.

Teemat:

1. Opiskelu ja työelämä
2. Taide ja tiede
3. Suomalaisuus

T8 auttaa oppilasta tunnistamaan viestinnän kulttuurisia piirteitä ja tukea oppilaiden rakentavaa kulttuurienvälistä viestintää

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Taitotaso B1.1: Oppilas osoittaa tuntevansa tärkeimmät kohteliaisuussäännöt. Oppilas pystyy ottamaan vuorovaikutuksessaan huomioon joitakin tärkeimpiä kulttuurisiin käytänteisiin liittyviä näkökohtia.

Rakenteet: Passiivi, 2. konditionaali, infinitiivi ja ing-muoto, epäsuora kerronta, adverbien vertailu, apuverbit ja niitä korvaavat rakenteet.

Teemat:

1. Opiskelu ja työelämä
2. Taide ja tiede
3. Suomalaisuus

T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia kuulla ja lukea monenlaisia itselleen merkityksellisiä yleiskielisiä ja yleistajuisia tekstejä erilaisista lähteistä sekä tulkita niitä käyttäen erilaisia strategioita

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien tulkintataidot	Taitotaso B1.1: Oppilas ymmärtää pääasiat ja joitakin yksityiskohtia selkeästä ja lähes normaalitempoisesta yleiskielisestä puheesta tai yleistajuisesta kirjoitetusta tekstistä ja ymmärtää yhteiseen kokemukseen tai yleistietoon perustuvaa puhetta tai kirjoitettua tekstiä. Oppilas löytää pääajatukset, avainsanat ja tärkeitä yksityiskohtia myös valmistautumatta.

Rakenteet: Passiivi, 2. konditionaali, infinitiivi ja ing-muoto, epäsuora kerronta, adverbien vertailu, apuverbit ja niitä korvaavat rakenteet.

Teemat:

1. Opiskelu ja työelämä
2. Taide ja tiede
3. Suomalaisuus

T10 ohjata oppilasta tuottamaan sekä puhuttua että kirjoitettua tekstiä erilaisiin tarkoituksiin yleisistä ja itselleen merkityksellisistä aiheista kiinnittäen huomiota rakenteiden monipuolisuuteen ja ohjaten hyvään ääntämiseen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien tuottamistaidot	Taitotaso B1.1: Oppilas osaa kertoa ydinkohdat ja myös hiukan yksityiskohtia erilaisista jokapäiväiseen elämään liittyvistä itseään kiinnostavista todellisista tai kuvitteellisista aiheista käyttäen melko laajaa sanastoa ja rakennevalikoimaa sekä joitakin yleisiä fraaseja ja idiomeja. Oppilas osaa soveltaa useita ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.

Rakenteet: Passiivi, 2. konditionaali, infinitiivi ja ing-muoto, epäsuora kerronta, adverbien vertailu, apuverbit ja niitä korvaavat rakenteet.

Teemat:

1. Opiskelu ja työelämä
2. Taide ja tiede
3. Suomalaisuus

35.6.3. Toinen kotimainen kieli

Oppiaineen tehtävä

Kieli on oppimisen ja ajattelun edellytys. Kieli on mukana kaikessa koulun toiminnassa, ja jokainen opettaja on kielen opettaja. Kielten opiskelu edistää ajattelutaitojen kehittymistä. Se antaa aineksia monikielisen ja -kulttuurisen identiteetin muodostumiselle ja arvostamiselle. Sanavaraston ja rakenteiden karttuessa myös vuorovaikutus- ja tiedonhankintataidot kehittyvät. Kielten opiskelussa on runsaasti sijaa ilolle, leikillisyydelle ja luovuudelle.

Toisen kotimaisen kielen opetus on osa kielikasvatusta ja johdatusta kielitietoisuuteen. Oppilaissa herätetään kiinnostus kouluyhteisön ja ympäröivän maailman kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen ja heitä rohkaistaan viestimään autenttisissa kieliympäristöissä. Koulussa ohjataan arvostamaan eri kieliä, niiden puhujia ja erilaisia kulttuureita. Sukupuolten tasa-arvoa kielivalinnoissa ja kielten opiskelussa vahvistetaan erilaisia oppilaita kiinnostavalla kielivalintatiedotuksella, rohkaisemalla oppilaita tekemään aidosti itseään kiinnostavia valintoja sukupuolesta riippumatta, käsittelemällä opetuksessa monipuolisesti erilaisia aiheita sekä käyttämällä vaihtelevia ja toiminnallisia työtapoja.

Toisen kotimaisen kielen opiskelu valmistaa oppilaita suunnitelmalliseen ja luovaan työskentelyyn erilaisissa kokoonpanoissa. Oppilaille ja oppilasryhmille luodaan mahdollisuuksia verkostoitumiseen ja yhteydenpitoon ihmisten kanssa myös eri puolilla Pohjoismaita. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa yhden luontevan mahdollisuuden toteuttaa kieltenopetusta autenttisista tilanteista ja oppilaiden viestintätarpeista lähtien. Opetus antaa myös valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen.

Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää niitä rohkeasti. Oppilaille annetaan mahdollisuus edetä yksilöllisesti ja saada tarpeen mukaan tukea oppimiselleen. Opetus järjestetään niin, että myös muita nopeammin etenevät tai kieltä entuudestaan osaavat voivat edistyä.

Kielten opetuksessa kehitetään monilukutaitoa ja käsitellään erilaisia tekstejä. Lasten ja nuorten erilaiset kiinnostuksen kohteet otetaan huomioon tekstien valinnassa. Opetuksessa luodaan siltoja myös eri kielten välille sekä oppilaiden vapaa-ajan kielenkäyttöön. Oppilaita ohjataan hakemaan osaamillaan kielillä tietoa.

Ruotsin kieli, B1-oppimäärä

Ruotsin kieli, B1-oppimäärä vuosiluokilla 7-9

Oppilaita rohkaistaan käyttämään ruotsin kieltä monipuolisessa vuorovaikutuksessa ja tiedonhankinnassa. Opetuksen tavoitteena on tukea oppilasta vuosiluokilla 3-6 saavutettujen taitojen syventämisessä, kehittää oppilaan kielellistä päättelykykyä ja samalla edistää hänen kielenopiskelutaitojaan. Kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämistä syvennetään pohtimalla erilaisia kieliyhteisöihin liittyviä arvosidonnaisia ilmiöitä. Myös tunteiden käsittelylle annetaan tilaa, ja tarpeen mukaan vaikeita asioita voidaan käsitellä myös koulun opetuskielellä.

Ruotsin kielen opetuksen lähtökohtana on pyrkiä luomaan myönteinen ilmapiiri ruotsin kielen opiskelulle ja tuomaan esille kielen osaamisesta koituvia hyötyjä jatko-opinnoissa, työelämässä ja Pohjoismaisessa yhteistyössä. Tavoitteena on tuoda esiin Pohjoismaisen kulttuurin merkitystä ja Suomen kaksikielisyyttä. Tarkoitus on lisäksi edistää oppilaan kielenopiskelutaitoja ja ymmärrystä vieraista kulttuureista.

Ruotsin kielen B1-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. yhteistyötä. Pelillisyyden, musiikin ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri oppimisympäristöjä, viestintäkanavia ja -välineitä. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja -kulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Ruotsin kieltä käytetään aina kun se on mahdollista.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki ruotsin kielen B1-oppimäärässä vuosiluokilla 7-9

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Runsas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä. Oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai ruotsin kieltä entuudestaan osaaville oppilaille.

Eriyttämistä toteutetaan mahdollisuuksien mukaan esim. erilaisten tehtävätyyppien, yksilöllistettyjen kirjojen, sähköisten materiaalien ja samanaikaisopetuksen avulla. Oppilaita rohkaistaan käyttämään vähäistäkin kielitaitoa ja etsimään itselleen sopivia tapoja oppia kieltä. Tarvittaessa oppilaille tarjotaan tukiopetusta. Vuosiluokkakohtaiset ppimistavoitteet löytyvät kohdasta Sisältöalueet: S3 Kehittyvä kielitaito: taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä. Kaikista tärkeimmät opittavat asiat on kirjattu ylös lihavoidulla tekstillä.

Oppilaan oppimisen arviointi ruotsin kielen B1-oppimäärässä vuosiluokilla 7-9

Oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itse- ja vertaisarvioinnin keinoin. Arviointi kohdistuu kaikkiin tavoitteisiin ja arvioinnissa otetaan huomioon kaikki kielitaidon osa-alueet. Niiden arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua. Arviointi on monipuolista ja antaa oppilaille mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Oppimista ohjaavan ja kannustavan palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä. Oppilaita rohkaistaan käyttämään oppimaansa erilaisissa viestintätilanteissa. Monipuolinen arviointi tarjoaa mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan myös oppilaille, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppiaineen opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut ruotsin kielen B1-oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso oppiaineen valtakunnallisiin ruotsin kielen B1-oppimäärän päättöarvioinnin kriteereihin. Osaaminen kielitaidon eri osa-alueilla kehittyy kumuloituvasti. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Oppilaan työskentelyä arvioidaan jatkuvasti ja arviointi perustuu oppilaan suulliseen ja kirjalliseen työskentelyyn. Kokeiden lisäksi oppimista arvioidaan tuntityöskentelyn, kotitehtävien, sanakokeiden sekä erilaisten projektitöiden avulla. Alusta alkaen pyritään siihen, että oppilas asettaa itselleen tavoitteita ja arvioi omaa työskentelyään. Mahdollisuuksien mukaan käytetään myös vertaisarviointia ja esim. suullisia kokeita.

Vuosiluokka 7

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tehdään ja raportoidaan havaintoja pohjoismaisista kielenkäyttöympäristöistä, Suomen, Ruotsin ja muiden Pohjoismaiden kulttuurin ominaispiirteistä sekä Pohjoismaita yhdistävistä tekijöistä. Havainnoidaan suomenruotsin ja ruotsinruotsin eroja sekä verrataan ruotsin kieltä oppilaiden aiemmin opiskelemiin kieliin. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussa ja ruotsin kielen opiskelussa.

S2 Kielenopiskelutaidot

Käytetään erilaisia opiskelustrategioita, oppimateriaaleja ja oppimisympäristöjä tehokkaasti ja opiskelumotivaatiota vahvistavalla tavalla. Käytetään itsenäiseen, pitkäjänteiseen työskentelyyn ja kriittiseen tiedonhankintaan ohjaavia toimintatapoja. Harjoitetaan vuorovaikutustaitoja ja rohkaistaan oppilaita monipuoliseen kielen käytön harjoittamiseen erilaisissa tilanteissa.

S3 Kehittyvä kielitaito: taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta ruotsin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä. Harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1	L2, L5
T2	S1	L1, L4
T3	S2	L1
T4	S2	L2, L7
T5	S3	L4
T6	S3	L4
T7	S3	L2, L4, L6
T8	S3	L4
T9	S3	L4, L5

Vuosiluokan tavoitteet

T1 ohjata oppilasta tutustumaan pohjoismaiseen kieliympäristöön sekä Pohjoismaita yhdistäviin arvoihin

Oppilas tutustuu 7. luokalla Pohjoismaista erityisesti suomenruotsalaiseen ja ruotsalaiseen kulttuuriin ja elämänmenoon ja oppii tuntemaan näiden alueiden keskeisiä kulttuurisisältöjä kuten henkilöitä, tapahtumia, tapoja ja paikkoja. Ruotsinkieliseen kulttuuriin tutustutaan monin eri tavoin musiikkia, kirjallisuutta, elokuvia jne. apuna käyttäen. Kirjan tekstien aiheita laajennetaan mahdollisuuksien mukaan tieto- ja viestintätekniikan avulla, jotta kulttuurista saadaan tietoa monipuolisesti ja tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen kehittyy.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Pohjoismaisen kieliympäristön ja arvojen hahmottaminen	Oppilas osaa kertoa, mitä kieliä Pohjoismaissa puhutaan ja kuvailla Pohjoismaita yhdistäviä arvoja.

T2 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia ruotsin kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena

Oppilas ohjataan huomaamaan aiemman kielitaidon ja -tiedon merkitys uuden kielen oppimisessa. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilasta kielten välisessä vertailussa ja ruotsin oppimisessa. Oppilasta kannustetaan etsimään itselle sopivia tapoja hahmottaa sekä sanastoa että kielioppia.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielellinen päättely	Oppilas osaa tehdä havaintojensa perusteella johtopäätöksiä ruotsin kielen säännönmukaisuuksista ja soveltaa johtopäätöksiään sekä verrata sitä, miten sama asia ilmaistaan jossakin muussa kielessä. Oppilas tuntee ruotsin kielen keskeisiä kielitiedon käsitteitä.

T3 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen

Oppilas oppii käyttämään erilaisia kielten opiskelulle ominaisia työtapoja ja opiskelustrategioita. Oppilas oppii tarkkailemaan ja korjaamaan omaa tuotostaan sekä korvaamaan kielitaitonsa puutteita käyttämällä erilaisia ymmärtämis- ja viestintästrategioita. Oppilas harjaantuu arvioimaan omaa työskentelyään ja oppimistaan sekä osaa asettaa oppimiselleen tavoitteita. Erilaisten parija ryhmätehtävien avulla oppilas oppii toimimaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa ja ottamaan vastuuta omasta ja muiden oppimisesta.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tavoitteiden asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö	Oppilas osaa asettaa omia kielenopiskelutavoitteitaan ja arvioida opiskelutapojaan. Oppilas osaa toimia vuorovaikutustilanteessa toisia kannustaen.

T4 kannustaa oppilasta huomaamaan mahdollisuuksia käyttää ruotsin kieltä omassa elämässään ja ohjata oppilasta käyttämään ruotsia rohkeasti erilaisissa tilanteissa koulussa ja koulun ulkopuolella.

Tutustutaan monipuolisesti Pohjoismaiseen kulttuuriin ja ruotsin kielen asemaan ja käyttöön Suomessa ja erityisesti Itin lähialueilla. Käytetään tieto- ja viestintätekniikkaa elävöittämään kielen ja kulttuurin oppimista sekä kannustetaan oppilasta niiden avulla laajentamaan kielen ja kulttuurin tuntemustaan. Oppilasta kannustetaan huomaamaan tilanteita, joissa ruotsin osaamisesta on hyötyä ja luodaan mahdollisuuksia harjoitella kielitaitoa mahdollisimman autenttisissa tilanteissa. Pohditaan yhdessä kielitaidon merkitystä elämässä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Elinikäisen kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen	Oppilas huomaa, mihin hän voi käyttää ruotsin taitoaan myös koulun ulkopuolella ja osaa pohtia, miten hän voi käyttää taitoaan koulun päätyttyä.

T5 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta

Ruotsin tunneilla käsiteltävät aihepiirit ovat lähellä oppilaan arkea, jotta niihin on helppo samaistua. Tunneilla tutustutaan kieleen erilaisten tekstilajien (esim. dialogit, haastattelut, uutiset, reseptit, räppi, mainos jne.) ja erilaisten viestintäkanavien kautta, jotta oppilaiden monilukutaito kehittyy ja he oppivat selviämään monenlaisista viestintätilanteista. Oppilasta rohkaistaan käyttämään vähäistäkin kielitaitoa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Taitotaso: A1.3: Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.

T6 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä

Oppilasta ohjataan useiden erilaisten ymmärtämis- ja viestintästrategioiden käyttöön. Oppilasta rohkaistaan käyttämään vähäistäkin kielitaitoa ja erityisesti suullisen kielitaidon harjoittelemiselle luodaan monenlaisia mahdollisuuksia.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Viestintästrategioiden käyttö	Taitotaso A1.3: Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee vielä usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin, tai muunlaisella minimipalautteella. Joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.

T7 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan

Tunneilla tehdään paljon suullisia harjoituksia, jotta itseilmaisu kehittyy ja ruotsin kielen käyttämisestä tulee mahdollisimman luonnollinen osa oppituntia ja oppilas harjaantuu ja rohkaistuu käyttämään kieltä kulttuurille ominaisella tavalla. Parin/ryhmän kanssa tehtävien harjoitusten avulla kehitetään myös oppilaan yhteistyökykyä ja ryhmätyöskentelytaitoja.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Taitotaso A1.3: Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa tilanteissa.

T8 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä

Oppilaalle luodaan mahdollisuuksia tutustua erilaisiin teksteihin, lauluihin, elokuviin, blogiteksteihin jne oman ikätason ja kiinnostuksen mukaan. Oppilasta ohjataan käyttämään aiempaa kielitaitoaan apuna merkitystä selvittäessään. Oppilas harjaantuu myös käyttämään erilaisia sanastoja, sanakirjoja ja käännösohjelmia asianmukaisella tavalla tekstin ja puheen ymmärryksen tukena. Oppilas oppii korvaamaan kielitaitonsa puutteita erilaisilla ymmärtämis- ja viestintästrategioilla.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien tulkintataidot	Taitotaso A1.3: Oppilas ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.

T9 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista erilaisista aiheista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin

Oppilas osaa kertoa lyhyesti itsestään ja lähiympäristöstään ruotsiksi niin kirjallisesti kuin suullisestikin. Oppilas kykenee muodostamaan lyhyitä lauseita preesensissä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien tuottamistaidot	Taitotaso A1.3: Oppilas osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Oppilas pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä. Oppilas ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.

Vuosiluokka 8

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tehdään ja raportoidaan havaintoja pohjoismaisista kielenkäyttöympäristöistä, Suomen, Ruotsin ja muiden Pohjoismaiden kulttuurin ominaispiirteistä sekä Pohjoismaita yhdistävistä tekijöistä. Havainnoidaan suomenruotsin ja ruotsinruotsin eroja sekä verrataan ruotsin kieltä oppilaiden aiemmin opiskelemiin kieliin. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussa ja ruotsin kielen opiskelussa.

S2 Kielenopiskelutaidot

Käytetään erilaisia opiskelustrategioita, oppimateriaaleja ja oppimisympäristöjä tehokkaasti ja opiskelumotivaatiota vahvistavalla tavalla. Käytetään itsenäiseen, pitkäjänteiseen työskentelyyn ja kriittiseen tiedonhankintaan ohjaavia toimintatapoja. Harjoitetaan vuorovaikutustaitoja ja rohkaistaan oppilaita monipuoliseen kielen käytön harjoittamiseen erilaisissa tilanteissa.

S3 Kehittyvä kielitaito: taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta ruotsin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä. Harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1	L2, L5
T2	S1	L1, L4
T3	S2	L1
T4	S2	L2, L7
T5	S3	L4
T6	S3	L4
T7	S3	L2, L4, L6
T8	S3	L4
T9	S3	L4, L5

Vuosiluokan tavoitteet

T1 ohjata oppilasta tutustumaan pohjoismaiseen kieliympäristöön sekä Pohjoismaita yhdistäviin arvoihin

Oppilas tutustuu 8. luokalla suomenruotsalaiseen ja ruotsalaiseen kulttuuriin ja elämänmenoon ja oppii tuntemaan näiden alueiden keskeisiä kulttuurisisältöjä kuten henkilöitä, tapahtumia, tapoja ja paikkoja aiempaa osaamistaan syventäen. Ruotsinkieliseen kulttuuriin tutustutaan monin eri tavoin musiikkia, kirjallisuutta, elokuvia jne. apuna käyttäen. Tunneilla tehdään paljon suullisia harjoituksia, jotta oppilaiden itseilmaisu kehittyy ja he rohkaistuvat käyttämään uutta kieltä sekä viestimään ruotsinkieliseen kulttuuriin sopivalla tavalla. Kirjan tekstien aiheita laajennetaan mahdollisuuksien mukaan tieto- ja viestintätekniikan avulla, jotta kulttuurista saadaan tietoa monipuolisesti ja tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen kehittyy.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Pohjoismaisen kieliympäristön ja arvojen hahmottaminen	Oppilas osaa kertoa, mitä kieliä Pohjoismaissa puhutaan ja kuvailla Pohjoismaita yhdistäviä arvoja.

T2 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia ruotsin kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena

Oppilas ohjataan huomaamaan aiemman kielitaidon ja -tiedon merkitys uuden kielen oppimisessa.Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilasta kielten välisessä vertailussa ja ruotsin oppimisessa. Oppilasta ohjataan edelleen pohtimaan ja etsimään itselle sopivia tapoja oppia sanastoa ja hahmottaa kielioppisääntöjä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielellinen päättely	Oppilas osaa tehdä havaintojensa perusteella johtopäätöksiä ruotsin kielen säännönmukaisuuksista ja soveltaa johtopäätöksiään sekä verrata sitä, miten sama asia ilmaistaan jossakin muussa kielessä. Oppilas tuntee ruotsin kielen keskeisiä kielitiedon käsitteitä.

T3 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen

Oppilas oppii käyttämään erilaisia kielten opiskelulle ominaisia työtapoja ja opiskelustrategioita. Oppilas oppii tarkkailemaan ja korjaamaan omaa tuotostaan sekä korvaamaan kielitaitonsa puutteita käyttämällä erilaisia ymmärtämis- ja viestintästrategioita. Oppilas harjaantuu arvioimaan omaa työskentelyään ja oppimistaan sekä osaa asettaa oppimiselleen tavoitteita ja pohtia itselle sopivia tapoja oppia kieltä. Erilaisten pari- ja ryhmätehtävien avulla oppilas oppii toimimaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa ja ottamaan vastuuta omasta ja muiden oppimisesta.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tavoitteiden asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö	Oppilas osaa asettaa omia kielenopiskelutavoitteitaan ja arvioida opiskelutapojaan. Oppilas osaa toimia vuorovaikutustilanteessa toisia kannustaen.

T4 kannustaa oppilasta huomaamaan mahdollisuuksia käyttää ruotsin kieltä omassa elämässään ja ohjata oppilasta käyttämään ruotsia rohkeasti erilaisissa tilanteissa koulussa ja koulun ulkopuolella.

Tutustutaan monipuolisesti Pohjoismaiseen kulttuuriin ja ruotsin kielen asemaan ja käyttöön Suomessa ja erityisesti Itin lähialueilla. Käytetään tieto- ja viestintätekniikkaa elävöittämään kielen ja kulttuurin oppimista sekä kannustetaan oppilasta niiden avulla laajentamaan kielen ja kulttuurin tuntemustaan. Oppilasta kannustetaan huomaamaan tilanteita, joissa ruotsin osaamisesta on hyötyä ja luodaan mahdollisuuksia harjoitella kielitaitoa mahdollisimman autenttisissa tilanteissa. Pohditaan yhdessä kielitaidon merkitystä elämässä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Elinikäisen kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen	Oppilas huomaa, mihin hän voi käyttää ruotsin taitoaan myös koulun ulkopuolella ja osaa pohtia, miten hän voi käyttää taitoaan koulun päätyttyä.

T5 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta

Ruotsin tunneilla käsiteltävät aihepiirit ovat lähellä oppilaan arkea, jotta niihin on helppo samaistua. Tunneilla tutustutaan kieleen erilaisten tekstilajien (esim. dialogit, haastattelut, uutiset, reseptit, räppi, mainos jne.) ja viestimien kautta, jotta oppilaiden monilukutaito kehittyy. Erilaiset ryhmä- ja parityöt tarjoavat mahdollisuuden harjoittaa myös suullista kielitaitoa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Taitotaso: A1.3: Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.

T6 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä

Oppilasta ohjataan useiden erilaisten ymmärtämis- ja viestintästrategioiden käyttöön. Oppilasta rohkaistaan käyttämään vähäistäkin kielitaitoa ja erityisesti suullisen kielitaidon harjoittelemiselle luodaan monenlaisia mahdollisuuksia.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Viestintästrategioiden käyttö	Taitotaso A1.3: Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee vielä usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin, tai muunlaisella minimipalautteella. Joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.

T7 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan

Tunneilla tehdään paljon suullisia harjoituksia, jotta itseilmaisu kehittyy ja ruotsin kielen käyttämisestä tulee mahdollisimman luonnollinen osa oppituntia ja oppilas harjaantuu käyttämään kieltä kulttuurille ominaisella tavalla. Parin/ryhmän kanssa tehtävien harjoitusten avulla kehitetään myös oppilaan yhteistyökykyä ja ryhmätyöskentelytaitoja.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Taitotaso A1.3: Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa tilanteissa.

T8 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä

Oppilaalle luodaan mahdollisuuksia tutustua erilaisiin teksteihin, lauluihin, elokuviin, blogiteksteihin jne oman ikätason ja kiinnostuksen mukaan. Oppilasta ohjataan käyttämään

aiempaa kielitaitoaan apuna merkitystä selvittäessään. Oppilas harjaantuu myös käyttämään erilaisia sanastoja, sanakirjoja ja käännösohjelmia asianmukaisella tavalla tekstin ja puheen ymmärryksen tukena. Oppilas oppii korvaamaan kielitaitonsa puutteita erilaisilla ymmärtämis- ja viestintästrategioilla.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien tulkintataidot	Taitotaso A1.3: Oppilas ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.

T9 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista erilaisista aiheista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin

Oppilas osaa kertoa omasta arkielämästään lyhyesti niin suullisesti kuin kirjallisestikin. Oppilas osaa muodostaa lyhyitä ja hyvin yksinkertaisia lauseita preesensin lisäksi imperfektiä, perfektiä ja pluskvamperfektiä käyttäen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien tuottamistaidot	Taitotaso A1.3: Oppilas osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Oppilas pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä. Oppilas ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.

Vuosiluokka 9

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tehdään ja raportoidaan havaintoja pohjoismaisista kielenkäyttöympäristöistä, Suomen, Ruotsin ja muiden Pohjoismaiden kulttuurin ominaispiirteistä sekä Pohjoismaita yhdistävistä tekijöistä. Havainnoidaan suomenruotsin ja ruotsinruotsin eroja sekä verrataan ruotsin kieltä oppilaiden aiemmin opiskelemiin kieliin. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussa ja ruotsin kielen opiskelussa.

S2 Kielenopiskelutaidot

Käytetään erilaisia opiskelustrategioita, oppimateriaaleja ja oppimisympäristöjä tehokkaasti ja opiskelumotivaatiota vahvistavalla tavalla. Käytetään itsenäiseen, pitkäjänteiseen työskentelyyn ja kriittiseen tiedonhankintaan ohjaavia toimintatapoja. Harjoitetaan vuorovaikutustaitoja ja rohkaistaan oppilaita monipuoliseen kielen käytön harjoittamiseen erilaisissa tilanteissa.

S3 Kehittyvä kielitaito: taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta ruotsin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä. Harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1	L2, L5
T2	S1	L1, L4
T3	S2	L1
T4	S2	L2, L7
T5	S3	L4
T6	S3	L4
T7	S3	L2, L4, L6
T8	S3	L4
T9	S3	L4, L5

Vuosiluokan tavoitteet

T1 ohjata oppilasta tutustumaan pohjoismaiseen kieliympäristöön sekä Pohjoismaita yhdistäviin arvoihin

9. luokalla tutustutaan Pohjoismaista erityisesti Tanskaan, Norjaan ja Islantiin, sekä niiden pääkaupunkeihin ja nähtävyyksiin ja kieleen ja kulttuuriin. Pohjoismaiseen kulttuuriin tutustutaan monin eri tavoin musiikkia, kirjallisuutta, elokuvia, blogeja jne. hyödyntäen. Tunneilla tehdään paljon suullisia harjoituksia, jotta oppilaiden itseilmaisu kehittyy ja he rohkaistuvat käyttämään uutta kieltä sekä viestimään ruotsinkieliseen kulttuuriin sopivalla tavalla. Kirjan tekstien aiheita laajennetaan mahdollisuuksien mukaan tieto- ja viestintätekniikan avulla, jotta kulttuurista saadaan tietoa monipuolisesti ja oppilaiden tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen kehittyy.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Pohjoismaisen kieliympäristön ja arvojen hahmottaminen	Oppilas osaa kertoa, mitä kieliä Pohjoismaissa puhutaan ja kuvailla Pohjoismaita yhdistäviä arvoja.

T2 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia ruotsin kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena

Oppilas ohjataan huomaamaan aiemman kielitaidon ja -tiedon merkitys uuden kielen oppimisessa.Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilasta kielten välisessä vertailussa ja ruotsin oppimisessa. Oppilasta ohjataan edelleen pohtimaan ja etsimään itselle sopivia tapoja oppia sanastoa ja hahmottaa kielioppisääntöjä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielellinen päättely	Oppilas osaa tehdä havaintojensa perusteella johtopäätöksiä ruotsin kielen säännönmukaisuuksista ja soveltaa johtopäätöksiään sekä verrata sitä, miten sama asia ilmaistaan jossakin muussa kielessä. Oppilas tuntee ruotsin kielen keskeisiä kielitiedon käsitteitä.

T3 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen

Oppilas oppii käyttämään erilaisia kielten opiskelulle ominaisia työtapoja ja opiskelustrategioita. Oppilas oppii tarkkailemaan ja korjaamaan omaa tuotostaan sekä korvaamaan kielitaitonsa puutteita käyttämällä erilaisia ymmärtämis- ja viestintästrategioita. Oppilas harjaantuu arvioimaan omaa työskentelyään ja oppimistaan sekä osaa asettaa oppimiselleen tavoitteita. Erilaisten parija ryhmätehtävien avulla oppilas oppii toimimaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa ja ottamaan vastuuta omasta ja muiden oppimisesta.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tavoitteiden asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö	Oppilas osaa asettaa omia kielenopiskelutavoitteitaan ja arvioida opiskelutapojaan. Oppilas osaa toimia vuorovaikutustilanteessa toisia kannustaen.

T4 kannustaa oppilasta huomaamaan mahdollisuuksia käyttää ruotsin kieltä omassa elämässään ja ohjata oppilasta käyttämään ruotsia rohkeasti erilaisissa tilanteissa koulussa ja koulun ulkopuolella.

Tutustutaan monipuolisesti Pohjoismaiseen kulttuuriin ja ruotsin kielen asemaan ja käyttöön Suomessa ja erityisesti Itin lähialueilla. Käytetään tieto- ja viestintätekniikkaa elävöittämään kielen ja kulttuurin oppimista sekä kannustetaan oppilasta niiden avulla laajentamaan kielen ja kulttuurin tuntemustaan. Oppilasta kannustetaan huomaamaan tilanteita, joissa ruotsin osaamisesta on hyötyä ja luodaan mahdollisuuksia harjoitella kielitaitoa mahdollisimman autenttisissa tilanteissa. Pohditaan yhdessä kielitaidon merkitystä elämässä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Elinikäisen kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen	Oppilas huomaa, mihin hän voi käyttää ruotsin taitoaan myös koulun ulkopuolella ja osaa pohtia, miten hän voi käyttää taitoaan koulun päätyttyä.

T5 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta

Ruotsin tunneilla käsiteltävät aihepiirit ovat lähellä oppilaan arkea, jotta niihin on helppo samaistua. Tunneilla tutustutaan kieleen erilaisten tekstilajien (esim. dialogit, haastattelut, uutiset, reseptit, räppi, mainos jne.) ja viestintäkanavien kautta, jotta oppilaiden monilukutaito kehittyy. Erilaiset ryhmä- ja parityöt tarjoavat mahdollisuuden harjoittaa myös suullista kielitaitoa ja vuorovaikutusta.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Taitotaso: A1.3: Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.

T6 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä

Oppilasta ohjataan useiden erilaisten ymmärtämis- ja viestintästrategioiden käyttöön. Oppilasta rohkaistaan käyttämään vähäistäkin kielitaitoa ja erityisesti suullisen kielitaidon harjoittelemiselle luodaan monenlaisia mahdollisuuksia.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Viestintästrategioiden käyttö	Taitotaso A1.3: Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee vielä usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin, tai muunlaisella minimipalautteella. Joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.

T7 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan

Tunneilla tehdään paljon suullisia harjoituksia, jotta itseilmaisu kehittyy ja ruotsin kielen käyttämisestä tulee mahdollisimman luonnollinen osa oppituntia ja oppilas harjaantuu käyttämään kieltä kulttuurille ominaisella tavalla. Parin/ryhmän kanssa tehtävien harjoitusten avulla kehitetään myös oppilaan yhteistyökykyä ja ryhmätyöskentelytaitoja.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Taitotaso A1.3: Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa tilanteissa.

T8 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä

Oppilaalle luodaan mahdollisuuksia tutustua erilaisiin teksteihin, lauluihin, elokuviin, blogiteksteihin jne. oman ikätason ja kiinnostuksen mukaan. Oppilasta ohjataan käyttämään aiempaa kielitaitoaan apuna merkitystä selvittäessään. Oppilas harjaantuu myös käyttämään erilaisia sanastoja, sanakirjoja ja käännösohjelmia asianmukaisella tavalla tekstin ja puheen ymmärryksen tukena. Oppilas oppii korvaamaan kielitaitonsa puutteita erilaisilla ymmärtämis- ja viestintästrategioilla.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien tulkintataidot	Taitotaso A1.3: Oppilas ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.

T9 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista erilaisista aiheista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin

Oppilas osaa kertoa omaan elämään liittyvistä arkisista asioista lyhyesti niin suullisesti kuin kirjallisestikin. Oppilas osaa käyttää verbin eri aikamuotoja ja kertoa myös tulevaisuudensuunnitelmistaan.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien tuottamistaidot	Taitotaso A1.3: Oppilas osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Oppilas pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä. Oppilas ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.

35.6.4. Matematiikka

Matematiikan tehtävä

Matematiikan opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden loogista, täsmällistä ja luovaa matemaattista ajattelua. Opetus luo pohjan matemaattisten käsitteiden ja rakenteiden ymmärtämiselle sekä kehittää oppilaiden kykyä käsitellä tietoa ja ratkaista ongelmia. Matematiikan kumulatiivisesta luonteesta johtuen opetus etenee systemaattisesti. Konkretia ja toiminnallisuus ovat keskeinen osa matematiikan opetusta ja opiskelua. Oppimista tuetaan hyödyntämällä tieto- ja viestintäteknologiaa.

Matematiikan opetus tukee oppilaiden myönteistä asennetta matematiikkaa kohtaan sekä positiivista minäkuvaa matematiikan oppijoina. Se kehittää myös viestintä-, vuorovaikutus- ja yhteistyötaitoja. Matematiikan opiskelu on tavoitteellista ja pitkäjänteistä toimintaa, jossa oppilaat ottavat vastuuta omasta oppimisestaan.

Opetus ohjaa oppilaita ymmärtämään matematiikan hyödyllisyyden omassa elämässään ja laajemmin yhteiskunnassa. Opetus kehittää oppilaiden kykyä käyttää ja soveltaa matematiikkaa monipuolisesti.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 7-9

Vuosiluokkien 7–9 *matematiikan opetuksen tehtävänä on vahvistaa matemaattista yleissivistystä. Opetuksessa syvennetään matemaattisten käsitteiden ja niiden välisten yhteyksien ymmärtämistä. Opetus innostaa oppilaita löytämään ja hyödyntämään matematiikkaa omassa elämässään. Oppilaiden valmiuksiin kuuluvat ongelmien matemaattinen mallintaminen ja ratkaiseminen. Matematiikan opetus ohjaa oppilaita tavoitteelliseen, täsmälliseen, keskittyneeseen ja pitkäjänteiseen toimintaan. Oppilaita rohkaistaan esittämään ratkaisujaan ja keskustelemaan niistä. Opetuksessa kehitetään oppilaiden yhteistyötaitoja.*

Matematiikan oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Opetuksen lähtökohdat valitaan oppilaita kiinnostavista aiheista, ilmiöistä ja niihin liittyvistä ongelmista. Konkretia toimii edelleen tärkeänä osana matematiikan opiskelua. Rohkaistaan oppilaita käyttämään ajattelua tukevia piirroksia ja välineitä. Opetuksessa käytetään vaihtelevia työtapoja. Ongelmia matematisoidaan, ratkaistaan ja tulkitaan yksin ja yhdessä. Yhdessä työskennellessä jokainen toimii sekä itsensä että ryhmän hyväksi. Oppimispelit ovat yksi motivoiva työtapa. Tieto- ja viestintäteknologiaa, kuten taulukkolaskentaa ja dynaamista geometriaohjelmistoa, hyödynnetään opetuksen, oppimisen, tuottamisen, arvioinnin sekä luovuuden välineenä.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki matematiikassa vuosiluokilla 7-9

Jokaisella oppilaalla tulee olla mahdollisuus saada opetusta myös aiempien vuosiluokkien keskeisimmistä sisällöistä, jos hän ei hallitse niitä riittävästi. Lisäksi annetaan ennakoivaa tukea tarvittaessa uusien sisältöjen oppimiseksi. Oppilaiden matematiikan osaamista ja taitojen kehittymistä seurataan jatkuvasti yhdessä oppilaiden kanssa. Oppilaille korostetaan asioiden ymmärtämisen tärkeyttä. Oppilaita tuetaan suurempien asiakokonaisuuksien hahmottamisessa ja yhteyksien löytämisessä. Eriyttämisessä otetaan huomioon jokaisen oppilaan osaaminen ja annetaan mahdollisuus onnistumisen elämyksiin.

Sisältöjä voidaan rikastuttaa syventämällä yhteisesti käsiteltävää aihetta oppilaiden kiinnostuksen ja taitotason mukaan. Taitavia oppilaita tuetaan tarjoamalla heille vaihtoehtoisia työskentelymuotoja, kuten esimerkiksi erilaisia projekteja ja ongelmalähtöisiä tutkimustehtäviä oppilaita kiinnostavista matemaattisista aiheista.

Oppilaan oppimisen arviointi matematiikassa vuosiluokilla 7-9

Monipuolisella arvioinnilla ja kannustavalla palautteella tuetaan matemaattisen ajattelun ja itseluottamuksen kehittymistä ja ylläpidetään ja vahvistetaan opiskelumotivaatiota. Palaute tukee oppilaiden myönteistä minäkuvaa matematiikan oppijana. Oppilaille annetaan säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa asetettuihin matematiikan tavoitteisiin. Arviointi ohjaa oppilaita kehittämään matematiikan osaamistaan ja ymmärtämistään sekä pitkäjänteisen työskentelyn taitoja. Palaute auttaa oppilaita huomaamaan, mitä tietoja ja taitoja tulisi edelleen kehittää ja miten.

Oppilailla on aktiivinen rooli arvioinnissa. Itsearvioinnissa oppilaat oppivat asettamaan tavoitteita oppimiselleen ja havainnoimaan edistymistään suhteessa tavoitteisiin. Lisäksi oppilaita ohjataan kiinnittämään huomiota tapaansa työskennellä sekä tiedostamaan asennettaan matematiikan opiskelua kohtaan.

Oppilailla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan eri tavoin. Arvioinnin kohteena ovat matemaattiset tiedot ja taidot sekä niiden soveltaminen. Lisäksi arvioinnissa kiinnitetään huomiota tekemisen tapaan ja taitoon perustella ratkaisuja sekä ratkaisujen rakenteeseen ja oikeellisuuteen. Arvioinnissa otetaan huomioon myös taito hyödyntää välineitä mukaan lukien tieto- ja viestintäteknologiaa.

Yhdessä työskenneltäessä arvioidaan sekä ryhmän jäsenten että koko ryhmän toimintaa ja tuotosta. Tuotoksen arvioinnissa kiinnitetään huomiota tuotoksen matemaattiseen sisältöön ja esitystapaan. Palautteella ohjataan oppilaita ymmärtämään jokaisen ryhmän jäsenen työskentelyn ja kehittymisen merkitys. Oppilaita ohjataan tuotosten ja toiminnan arvioimiseen.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona matematiikan opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut matematiikan oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso matematiikan valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Matematiikassa oppilaan osaaminen kehittyy eri tavoitealueilla oppimäärän päättövaiheeseen saakka. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin oppiaineen kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Vuosiluokka 7

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Ajattelun taidot ja menetelmät

Harjoitellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti. Pohditaan ja määritetään vaihtoehtojen lukumääriä. Vahvistetaan oppilaiden päättelykykyä ja taitoa perustella. Harjoitellaan matemaattisen tekstin tulkitsemista ja tuottamista. Tutustutaan todistamisen perusteisiin. Harjoitellaan väitelauseiden totuusarvon päättelyä. Syvennetään algoritmista ajattelua. Ohjelmoidaan ja samalla harjoitellaan hyviä ohjelmointikäytäntöjä. Sovelletaan itse tehtyjä tai valmiita tietokoneohjelmia osana matematiikan opiskelua.

S2 Luvut ja laskutoimitukset

Harjoitellaan peruslaskutoimituksia myös negatiivisilla luvuilla. Vahvistetaan laskutaitoa murtoluvuilla ja opitaan murtoluvun kertominen ja jakaminen murtoluvulla. Tutustutaan vastaluvun, käänteisluvun ja itseisarvon käsitteisiin. Lukualuetta laajennetaan reaalilukuihin. Perehdytään lukujen jaollisuuteen ja jaetaan lukuja alkutekijöihin. Syvennetään desimaalilukujen laskutoimituksien osaamista. Vahvistetaan ymmärrystä tarkan arvon ja likiarvon erosta sekä pyöristämisestä. Varmistetaan prosentin käsitteen ymmärtäminen. Harjoitellaan prosenttiosuuden laskemista ja prosenttiluvun osoittaman määrän laskemista kokonaisuudesta. Lisäksi opitaan laskemaan muuttunut arvo, perusarvo sekä muutos- ja vertailuprosentti. Harjoitellaan potenssilaskentaa, kun eksponenttina on kokonaisluku. Perehdytään neliöjuuren käsitteeseen ja käytetään neliöjuurta laskutoimituksissa.

S3 Algebra

Perehdytään muuttujan käsitteeseen ja lausekkeen arvon laskemiseen. Harjoitellaan potenssilausekkeiden sieventämistä. Tutustutaan polynomin käsitteeseen ja harjoitellaan polynomien yhteen-, vähennys- ja kertolaskua. Harjoitellaan muodostamaan lausekkeita ja sieventämään niitä. Muodostetaan ja ratkaistaan ensimmäisen asteen yhtälöitä ja vaillinaisia toisen asteen yhtälöitä. Ratkaistaan yhtälöpareja graafisesti ja algebrallisesti. Tutustutaan

ensimmäisen asteen epäyhtälöihin ja ratkaistaan niitä. Syvennetään oppilaiden taitoa tutkia ja muodostaa lukujonoja. Käytetään verrantoa tehtävien ratkaisussa.

S4 Funktiot

Kuvataan riippuvuuksia sekä graafisesti että algebrallisesti. Tutustutaan suoraan ja kääntäen verrannollisuuteen. Perehdytään funktion käsitteeseen. Piirretään suoria ja paraabeleja koordinaatistoon. Opitaan suoran kulmakertoimen ja vakiotermin käsitteet. Tulkitaan kuvaajia esimerkiksi tutkimalla funktion kasvamista ja vähenemistä. Määritetään funktioiden nollakohtia.

S5 Geometria

Laajennetaan pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteiden ymmärtämistä ja perehdytään viivan ja puolisuoran käsitteisiin. Tutkitaan suoriin, kulmiin ja monikulmioihin liittyviä ominaisuuksia. Vahvistetaan yhdenmuotoisuuden ja yhtenevyyden käsitteiden ymmärtämistä. Harjoitellaan geometrista konstruointia. Opitaan käyttämään Pythagoraan lausetta, Pythagoraan lauseen käänteislausetta ja trigonometrisia funktioita. Opitaan kehä- ja keskuskulma sekä tutustutaan Thaleen lauseeseen.

Lasketaan monikulmioiden piirejä ja pinta-aloja.

Harjoitellaan laskemaan ympyrän pinta-ala, kehän ja kaaren pituus sekä sektorin pinta-ala.

Tutkitaan kolmiulotteisia kappaleita. Opitaan laskemaan pallon, lieriön ja kartion pinta-aloja ja tilavuuksia.

Varmennetaan ja laajennetaan mittayksiköiden ja yksikkömuunnosten hallintaa.

S6 Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys

Syvennetään oppilaiden taitoja kerätä, jäsentää ja analysoida tietoa. Varmistetaan keskiarvon ja tyyppiarvon ymmärtäminen. Harjoitellaan määrittämään frekvenssi, suhteellinen frekvenssi ja mediaani. Tutustutaan hajonnan käsitteeseen. Tulkitaan ja tuotetaan erilaisia diagrammeja. Lasketaan todennäköisyyksiä.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L3, L5
T2	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L3, L7
T3	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L4
T4	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L2, L4, L5
T5	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L3, L4, L5, L6
T6	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L3, L4, L6
T7	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L2, L3, L4, L5, L6, L7
T8	S1, S4, S6	L1, L4, L5
T9	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L5
T10	S1, S2	L1, L3, L4
T11	S2	L1, L4
T16	S5	L1, L4, L5

Vuosiluokan tavoitteet

T1 vahvistaa oppilaan motivaatiota, myönteistä minäkuvaa ja itseluottamusta matematiikan oppijana

• jokaiselle oman tason mukaiset sopivan haastavat tehtävät, joista voi saada onnistumisen elämyksiä

• mahdollisuus edetä haastavampiin tehtäviin

• monipuolisten opetusmenetelmien käyttö

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostamiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

T2 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta matematiikan oppimisesta sekä yksin että yhdessä toimien

• itsenäisesti ja ryhmässä tehtävien pohtiminen

• keskustellaan erilaisista tehtävien ratkaisutavoista sekä ratkaisujen järkevyydestä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vastuunottaminen opiskelusta	Oppilas ottaa vastuuta omasta oppimisestaan ja osallistuu rakentavasti ryhmän toimintaan.

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan ja ymmärtämään oppimiensa asioiden välisiä yhteyksiä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Opittujen asioiden yhteydet	Oppilas havaitsee ja selittää oppimiensa asioiden välisiä yhteyksiä

T4 kannustaa oppilasta harjaantumaan täsmälliseen matemaattiseen ilmaisuun suullisesti ja kirjallisesti

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Matemaattinen ilmaisu	Oppilas osaa ilmaista matemaattista ajatteluaan sekä suullisesti että kirjallisesti.

T5 tukea oppilasta loogista ja luovaa ajattelua vaativien matemaattisten tehtävien ratkaisemisessa ja siinä tarvittavien taitojen kehittämisessä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ongelmanratkaisutaito	Oppilas osaa jäsentää ongelmia ja ratkaista niitä hyödyntäen matematiikkaa.

T6 ohjata oppilasta arvioimaan ja kehittämään matemaattisia ratkaisujaan sekä tarkastelemaan kriittisesti tuloksen mielekkyyttä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Taito arvioida ja kehittää matemaattisia ratkaisuja	Oppilas osaa arvioida matemaattista ratkaisuaan ja tarkastelee kriittisesti tuloksen mielekkyyttä

T7 rohkaista oppilasta soveltamaan matematiikkaa muissakin oppiaineissa ja ympäröivässä yhteiskunnassa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Matematiikan soveltaminen	Oppilas osaa soveltaa matematiikkaa eri ympäristöissä

T8 ohjata oppilasta kehittämään tiedonhallinta- ja analysointitaitojaan sekä opastaa tiedon kriittiseen tarkasteluun

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tiedon analysointi ja kriittinen tarkastelu	Oppilas osaa itse hankkia, käsitellä ja esittää tilastotietoa

T9 opastaa oppilasta soveltamaan tieto- ja viestintäteknologiaa matematiikan opiskelussa sekä ongelmien ratkaisemisessa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tieto- ja viestintäteknologian käyttö	Oppilas osaa soveltaa tieto- ja viestintäteknologiaa matematiikan opiskelussa

T10 ohjata oppilasta vahvistamaan päättely- ja päässälaskutaitoa ja kannustaa oppilasta käyttämään laskutaitoaan eri tilanteissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Päättely- ja laskutaito	Oppilas käyttää aktiivisesti päättely- ja päässälaskutaitoa eri tilanteissa

T11 ohjata oppilasta kehittämään kykyään laskea peruslaskutoimituksia rationaaliluvuilla

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Peruslaskutoimitukset rationaaliluvuilla	Oppilas osaa sujuvasti peruslaskutoimitukset rationaaliluvuilla

T16 tukea oppilasta ymmärtämään geometrian käsitteitä ja niiden välisiä yhteyksiä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Geometrian käsitteiden ja niiden välisten yhteyksien hahmottaminen	Oppilas osaa nimetä ja kuvailla suoriin, kulmiin ja monikulmioihin liittyviä ominaisuuksia sekä niiden välisiä yhteyksiä

Vuosiluokka 8

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Ajattelun taidot ja menetelmät

Harjoitellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti. Pohditaan ja määritetään vaihtoehtojen lukumääriä. Vahvistetaan oppilaiden päättelykykyä ja taitoa perustella. Harjoitellaan matemaattisen tekstin tulkitsemista ja tuottamista. Tutustutaan todistamisen perusteisiin. Harjoitellaan väitelauseiden totuusarvon päättelyä. Syvennetään algoritmista ajattelua. Ohjelmoidaan ja samalla harjoitellaan hyviä ohjelmointikäytäntöjä. Sovelletaan itse tehtyjä tai valmiita tietokoneohjelmia osana matematiikan opiskelua.

Syvennetään ja täsmennetään seitsemännellä luokalla opittua.

S2 Luvut ja laskutoimitukset

Harjoitellaan peruslaskutoimituksia myös negatiivisilla luvuilla. Vahvistetaan laskutaitoa murtoluvuilla ja opitaan murtoluvun kertominen ja jakaminen murtoluvulla. Tutustutaan vastaluvun, käänteisluvun ja itseisarvon käsitteisiin. Lukualuetta laajennetaan reaalilukuihin. Perehdytään lukujen jaollisuuteen ja jaetaan lukuja alkutekijöihin. Syvennetään desimaalilukujen laskutoimituksien osaamista. Vahvistetaan ymmärrystä tarkan arvon ja likiarvon erosta sekä pyöristämisestä. Varmistetaan prosentin käsitteen ymmärtäminen. Harjoitellaan prosenttiosuuden laskemista ja prosenttiluvun osoittaman määrän laskemista kokonaisuudesta. Lisäksi opitaan laskemaan muuttunut arvo, perusarvo sekä muutos- ja vertailuprosentti. Harjoitellaan potenssilaskentaa, kun eksponenttina on kokonaisluku. Perehdytään neliöjuuren käsitteeseen ja käytetään neliöjuurta laskutoimituksissa.

Kahdeksannella luokalla käsitellään:

- reaaliluvun käsite
- potensseilla laskeminen
- neliöjuuri

S3 Algebra

Perehdytään muuttujan käsitteeseen ja lausekkeen arvon laskemiseen. Harjoitellaan potenssilausekkeiden sieventämistä. Tutustutaan polynomin käsitteeseen ja harjoitellaan polynomien yhteen-, vähennys- ja kertolaskua. Harjoitellaan muodostamaan lausekkeita ja sieventämään niitä. Muodostetaan ja ratkaistaan ensimmäisen asteen yhtälöitä ja vaillinaisia toisen asteen yhtälöitä. Ratkaistaan yhtälöpareja graafisesti ja algebrallisesti. Tutustutaan ensimmäisen asteen epäyhtälöihin ja ratkaistaan niitä. Syvennetään oppilaiden taitoa tutkia ja muodostaa lukujonoja. Käytetään verrantoa tehtävien ratkaisussa.

Kahdeksannella luokalla käsitellään:

• potenssilausekkeiden sieventäminen

• polynomilaskenta

• ensimmäisen asteen yhtälön ja epäyhtälön ratkaiseminen

• vaillinaisen toisen asteen yhtälön ratkaiseminen

S4 Funktiot

Kuvataan riippuvuuksia sekä graafisesti että algebrallisesti. Tutustutaan suoraan ja kääntäen verrannollisuuteen. Perehdytään funktion käsitteeseen. Piirretään suoria ja paraabeleja koordinaatistoon. Opitaan suoran kulmakertoimen ja vakiotermin käsitteet. Tulkitaan kuvaajia esimerkiksi tutkimalla funktion kasvamista ja vähenemistä. Määritetään funktioiden nollakohtia.

Kahdeksannella luokalla käsitellään:

• verranto

• suoraan- ja kääntäen verrannollisuus

S5 Geometria

Laajennetaan pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteiden ymmärtämistä ja perehdytään viivan ja puolisuoran käsitteisiin. Tutkitaan suoriin, kulmiin ja monikulmioihin liittyviä ominaisuuksia. Vahvistetaan yhdenmuotoisuuden ja yhtenevyyden käsitteiden ymmärtämistä. Harjoitellaan geometrista konstruointia. Opitaan käyttämään Pythagoraan lausetta, Pythagoraan lauseen käänteislausetta ja trigonometrisia funktioita. Opitaan kehä- ja keskuskulma sekä tutustutaan Thaleen lauseeseen.

Lasketaan monikulmioiden piirejä ja pinta-aloja.

Harjoitellaan laskemaan ympyrän pinta-ala, kehän ja kaaren pituus sekä sektorin pinta-ala.

Tutkitaan kolmiulotteisia kappaleita. Opitaan laskemaan pallon, lieriön ja kartion pinta-aloja ja tilavuuksia.

Varmennetaan ja laajennetaan mittayksiköiden ja yksikkömuunnosten hallintaa.

Kahdeksannella luokalla käsitellään:

• monikulmioiden piiri ja pinta-ala

• Pythagoraan lause ja käänteislause

• ympyrän pinta-ala, kehän ja kaaren pituus sekä sektorin pinta-ala

• pituuden ja pinta-alan yksiköt

S6 Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys

Syvennetään oppilaiden taitoja kerätä, jäsentää ja analysoida tietoa. Varmistetaan keskiarvon ja tyyppiarvon ymmärtäminen. Harjoitellaan määrittämään frekvenssi, suhteellinen frekvenssi ja mediaani. Tutustutaan hajonnan käsitteeseen. Tulkitaan ja tuotetaan erilaisia diagrammeja. Lasketaan todennäköisyyksiä.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L3, L5
T2	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L3, L7
T3	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L4
T4	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L2, L4, L5
T5	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L3, L4, L5, L6
T6	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L3, L4, L6
T7	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L2, L3, L4, L5, L6, L7
T8	S1, S4, S6	L1, L4, L5
T9	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L5
T10	S1, S2	L1, L3, L4
T12	S2	L1, L4
T14	S3, S4	L1, L4
T16	S5	L1, L4, L5
T17	S5	L1, L4, L5
T18	S5	L1, L4

Vuosiluokan tavoitteet

T1 vahvistaa oppilaan motivaatiota, myönteistä minäkuvaa ja itseluottamusta matematiikan oppijana

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostamiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Kahdeksannella luokalla käsitellään:

- reaaliluvun käsite
- potensseilla laskeminen
- neliöjuuri

Syvennetään ja täsmennetään seitsemännellä luokalla opittua.

Kahdeksannella luokalla käsitellään:

• potenssilausekkeiden sieventäminen

• polynomilaskenta

• ensimmäisen asteen yhtälön ja epäyhtälön ratkaiseminen

• vaillinaisen toisen asteen yhtälön ratkaiseminen

Kahdeksannella luokalla käsitellään:

• verranto

• suoraan- ja kääntäen verrannollisuus

Kahdeksannella luokalla käsitellään:

• monikulmioiden piiri ja pinta-ala

• Pythagoraan lause ja käänteislause

• ympyrän pinta-ala, kehän ja kaaren pituus sekä sektorin pinta-ala

• pituuden ja pinta-alan yksiköt

T2 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta matematiikan oppimisesta sekä yksin että yhdessä toimien

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vastuunottaminen opiskelusta	Oppilas ottaa vastuuta omasta oppimisestaan ja osallistuu rakentavasti ryhmän toimintaan.

Kahdeksannella luokalla käsitellään:

• potenssilausekkeiden sieventäminen

• polynomilaskenta

• ensimmäisen asteen yhtälön ja epäyhtälön ratkaiseminen

• vaillinaisen toisen asteen yhtälön ratkaiseminen

Syvennetään ja täsmennetään seitsemännellä luokalla opittua.

Kahdeksannella luokalla käsitellään:

• monikulmioiden piiri ja pinta-ala

• Pythagoraan lause ja käänteislause

• ympyrän pinta-ala, kehän ja kaaren pituus sekä sektorin pinta-ala

• pituuden ja pinta-alan yksiköt

Kahdeksannella luokalla käsitellään:

• reaaliluvun käsite

• potensseilla laskeminen

• neliöjuuri

Kahdeksannella luokalla käsitellään:

• verranto

• suoraan- ja kääntäen verrannollisuus

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan ja ymmärtämään oppimiensa asioiden välisiä yhteyksiä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Opittujen asioiden yhteydet	Oppilas havaitsee ja selittää oppimiensa asioiden välisiä yhteyksiä

Kahdeksannella luokalla käsitellään:

• verranto

• suoraan- ja kääntäen verrannollisuus

Kahdeksannella luokalla käsitellään:

• monikulmioiden piiri ja pinta-ala

• Pythagoraan lause ja käänteislause

• ympyrän pinta-ala, kehän ja kaaren pituus sekä sektorin pinta-ala

• pituuden ja pinta-alan yksiköt

Syvennetään ja täsmennetään seitsemännellä luokalla opittua.

Kahdeksannella luokalla käsitellään:

• potenssilausekkeiden sieventäminen

• polynomilaskenta

• ensimmäisen asteen yhtälön ja epäyhtälön ratkaiseminen

• vaillinaisen toisen asteen yhtälön ratkaiseminen

Kahdeksannella luokalla käsitellään:

• reaaliluvun käsite

• potensseilla laskeminen

• neliöjuuri

T4 kannustaa oppilasta harjaantumaan täsmälliseen matemaattiseen ilmaisuun suullisesti ja kirjallisesti

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Matemaattinen ilmaisu	Oppilas osaa ilmaista matemaattista ajatteluaan sekä suullisesti että kirjallisesti.

Kahdeksannella luokalla käsitellään:

• potenssilausekkeiden sieventäminen

• polynomilaskenta

• ensimmäisen asteen yhtälön ja epäyhtälön ratkaiseminen

• vaillinaisen toisen asteen yhtälön ratkaiseminen

Kahdeksannella luokalla käsitellään:

• reaaliluvun käsite

• potensseilla laskeminen

• neliöjuuri

Kahdeksannella luokalla käsitellään:

• monikulmioiden piiri ja pinta-ala

• Pythagoraan lause ja käänteislause

• ympyrän pinta-ala, kehän ja kaaren pituus sekä sektorin pinta-ala

• pituuden ja pinta-alan yksiköt

Syvennetään ja täsmennetään seitsemännellä luokalla opittua.

Kahdeksannella luokalla käsitellään:

• verranto

• suoraan- ja kääntäen verrannollisuus

T5 tukea oppilasta loogista ja luovaa ajattelua vaativien matemaattisten tehtävien ratkaisemisessa ja siinä tarvittavien taitojen kehittämisessä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ongelmanratkaisutaito	Oppilas osaa jäsentää ongelmia ja ratkaista niitä hyödyntäen matematiikkaa.

Kahdeksannella luokalla käsitellään:

• potenssilausekkeiden sieventäminen

• polynomilaskenta

• ensimmäisen asteen yhtälön ja epäyhtälön ratkaiseminen

• vaillinaisen toisen asteen yhtälön ratkaiseminen

Kahdeksannella luokalla käsitellään:

• verranto

• suoraan- ja kääntäen verrannollisuus

Kahdeksannella luokalla käsitellään:

• reaaliluvun käsite

• potensseilla laskeminen

• neliöjuuri

Kahdeksannella luokalla käsitellään:

• monikulmioiden piiri ja pinta-ala

• Pythagoraan lause ja käänteislause

• ympyrän pinta-ala, kehän ja kaaren pituus sekä sektorin pinta-ala

• pituuden ja pinta-alan yksiköt

Syvennetään ja täsmennetään seitsemännellä luokalla opittua.

T6 ohjata oppilasta arvioimaan ja kehittämään matemaattisia ratkaisujaan sekä tarkastelemaan kriittisesti tuloksen mielekkyyttä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Taito arvioida ja kehittää matemaattisia ratkaisuja	Oppilas osaa arvioida matemaattista ratkaisuaan ja tarkastelee kriittisesti tuloksen mielekkyyttä

Kahdeksannella luokalla käsitellään:

• reaaliluvun käsite

• potensseilla laskeminen

• neliöjuuri

Syvennetään ja täsmennetään seitsemännellä luokalla opittua.

Kahdeksannella luokalla käsitellään:

• verranto

• suoraan- ja kääntäen verrannollisuus

Kahdeksannella luokalla käsitellään:

• potenssilausekkeiden sieventäminen

• polynomilaskenta

• ensimmäisen asteen yhtälön ja epäyhtälön ratkaiseminen

• vaillinaisen toisen asteen yhtälön ratkaiseminen

Kahdeksannella luokalla käsitellään:

• monikulmioiden piiri ja pinta-ala

• Pythagoraan lause ja käänteislause

• ympyrän pinta-ala, kehän ja kaaren pituus sekä sektorin pinta-ala

• pituuden ja pinta-alan yksiköt

T7 rohkaista oppilasta soveltamaan matematiikkaa muissakin oppiaineissa ja ympäröivässä yhteiskunnassa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Matematiikan soveltaminen	Oppilas osaa soveltaa matematiikkaa eri ympäristöissä

Kahdeksannella luokalla käsitellään:

• verranto

• suoraan- ja kääntäen verrannollisuus

Syvennetään ja täsmennetään seitsemännellä luokalla opittua.

Kahdeksannella luokalla käsitellään:

• potenssilausekkeiden sieventäminen

• polynomilaskenta

• ensimmäisen asteen yhtälön ja epäyhtälön ratkaiseminen

• vaillinaisen toisen asteen yhtälön ratkaiseminen

Kahdeksannella luokalla käsitellään:

• reaaliluvun käsite

• potensseilla laskeminen

• neliöjuuri

Kahdeksannella luokalla käsitellään:

• monikulmioiden piiri ja pinta-ala

• Pythagoraan lause ja käänteislause

• ympyrän pinta-ala, kehän ja kaaren pituus sekä sektorin pinta-ala

• pituuden ja pinta-alan yksiköt

T8 ohjata oppilasta kehittämään tiedonhallinta- ja analysointitaitojaan sekä opastaa tiedon kriittiseen tarkasteluun

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tiedon analysointi ja kriittinen tarkastelu	Oppilas osaa itse hankkia, käsitellä ja esittää tilastotietoa

Syvennetään ja täsmennetään seitsemännellä luokalla opittua.

Kahdeksannella luokalla käsitellään:

• verranto

• suoraan- ja kääntäen verrannollisuus

T9 opastaa oppilasta soveltamaan tieto- ja viestintäteknologiaa matematiikan opiskelussa sekä ongelmien ratkaisemisessa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tieto- ja viestintäteknologian käyttö	Oppilas osaa soveltaa tieto- ja viestintäteknologiaa matematiikan opiskelussa

Kahdeksannella luokalla käsitellään:

• potenssilausekkeiden sieventäminen

• polynomilaskenta

• ensimmäisen asteen yhtälön ja epäyhtälön ratkaiseminen

• vaillinaisen toisen asteen yhtälön ratkaiseminen

Kahdeksannella luokalla käsitellään:

• monikulmioiden piiri ja pinta-ala

• Pythagoraan lause ja käänteislause

• ympyrän pinta-ala, kehän ja kaaren pituus sekä sektorin pinta-ala

• pituuden ja pinta-alan yksiköt

Kahdeksannella luokalla käsitellään:

• verranto

• suoraan- ja kääntäen verrannollisuus

Syvennetään ja täsmennetään seitsemännellä luokalla opittua.

Kahdeksannella luokalla käsitellään:

• reaaliluvun käsite

• potensseilla laskeminen

• neliöjuuri

T10 ohjata oppilasta vahvistamaan päättely- ja päässälaskutaitoa ja kannustaa oppilasta käyttämään laskutaitoaan eri tilanteissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Päättely- ja laskutaito	Oppilas käyttää aktiivisesti päättely- ja päässälaskutaitoa eri tilanteissa

Kahdeksannella luokalla käsitellään:

• reaaliluvun käsite

• potensseilla laskeminen

• neliöjuuri

Syvennetään ja täsmennetään seitsemännellä luokalla opittua.

T12 tukea oppilasta laajentamaan lukukäsitteen ymmärtämistä reaalilukuihin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Lukukäsite	Oppilas tunnistaa reaaliluvut ja osaa kuvailla niiden ominaisuuksia

Kahdeksannella luokalla käsitellään:

• reaaliluvun käsite

• potensseilla laskeminen

• neliöjuuri

T14 ohjata oppilasta ymmärtämään tuntemattoman käsite ja kehittämään yhtälönratkaisutaitojaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tuntemattoman käsite ja yhtälönratkaisutaidot	Oppilas osaa ratkaista ensimmäisen asteen yhtälön symbolisesti. Oppilas osaa ratkaista vaillinaisen toisen asteen yhtälön esimerkiksi päättelemällä tai symbolisesti.

Kahdeksannella luokalla käsitellään:

• verranto

• suoraan- ja kääntäen verrannollisuus

Kahdeksannella luokalla käsitellään:

• potenssilausekkeiden sieventäminen

• polynomilaskenta

• ensimmäisen asteen yhtälön ja epäyhtälön ratkaiseminen

• vaillinaisen toisen asteen yhtälön ratkaiseminen

T16 tukea oppilasta ymmärtämään geometrian käsitteitä ja niiden välisiä yhteyksiä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Geometrian käsitteiden ja niiden välisten yhteyksien hahmottaminen	Oppilas osaa nimetä ja kuvailla suoriin, kulmiin ja monikulmioihin liittyviä ominaisuuksia sekä niiden välisiä yhteyksiä

Kahdeksannella luokalla käsitellään:

• monikulmioiden piiri ja pinta-ala

• Pythagoraan lause ja käänteislause

• ympyrän pinta-ala, kehän ja kaaren pituus sekä sektorin pinta-ala

• pituuden ja pinta-alan yksiköt

T17 ohjata oppilasta ymmärtämään ja hyödyntämään suorakulmaiseen kolmioon ja ympyrään liittyviä ominaisuuksia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Suorakulmaisen kolmion ja ympyrän ominaisuuksien hahmottaminen	Oppilas osaa käyttää Pythagoraan lausetta ja trigonometrisia funktioita. Oppilas ymmärtää kehäkulman ja keskuskulman käsitteet.

Kahdeksannella luokalla käsitellään:

• monikulmioiden piiri ja pinta-ala

• Pythagoraan lause ja käänteislause

• ympyrän pinta-ala, kehän ja kaaren pituus sekä sektorin pinta-ala

• pituuden ja pinta-alan yksiköt

T18 kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan laskea pinta-aloja ja tilavuuksia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Pinta-alojen ja tilavuuksien laskutaito	Oppilas osaa laskea tasokuvioiden pinta-aloja ja kappaleiden tilavuuksia. Oppilas osaa pinta-ala- ja tilavuusyksiköiden muunnoksia.

Kahdeksannella luokalla käsitellään:

• monikulmioiden piiri ja pinta-ala

• Pythagoraan lause ja käänteislause

• ympyrän pinta-ala, kehän ja kaaren pituus sekä sektorin pinta-ala

• pituuden ja pinta-alan yksiköt

Vuosiluokka 9

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Ajattelun taidot ja menetelmät

Harjoitellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti. Pohditaan ja määritetään vaihtoehtojen lukumääriä. Vahvistetaan oppilaiden päättelykykyä ja taitoa perustella. Harjoitellaan matemaattisen tekstin tulkitsemista ja tuottamista. Tutustutaan todistamisen perusteisiin. Harjoitellaan väitelauseiden totuusarvon päättelyä. Syvennetään algoritmista ajattelua. Ohjelmoidaan ja samalla harjoitellaan hyviä ohjelmointikäytäntöjä. Sovelletaan itse tehtyjä tai valmiita tietokoneohjelmia osana matematiikan opiskelua.

Yhdeksännellä luokalla käsitellään:

• syvennetään seitsemännellä ja kahdeksannella luokalla opittua

• algoritminen ajattelu ja ohjelmointi

S2 Luvut ja laskutoimitukset

Harjoitellaan peruslaskutoimituksia myös negatiivisilla luvuilla. Vahvistetaan laskutaitoa murtoluvuilla ja opitaan murtoluvun kertominen ja jakaminen murtoluvulla. Tutustutaan vastaluvun, käänteisluvun ja itseisarvon käsitteisiin. Lukualuetta laajennetaan reaalilukuihin. Perehdytään lukujen jaollisuuteen ja jaetaan lukuja alkutekijöihin. Syvennetään desimaalilukujen laskutoimituksien osaamista. Vahvistetaan ymmärrystä tarkan arvon ja likiarvon erosta sekä pyöristämisestä. Varmistetaan prosentin käsitteen ymmärtäminen. Harjoitellaan prosenttiosuuden laskemista ja prosenttiluvun osoittaman määrän laskemista kokonaisuudesta. Lisäksi opitaan laskemaan muuttunut arvo, perusarvo sekä muutos- ja vertailuprosentti. Harjoitellaan potenssilaskentaa, kun eksponenttina on kokonaisluku. Perehdytään neliöjuuren käsitteeseen ja käytetään neliöjuurta laskutoimituksissa.

Yhdeksännellä luokalla käsitellään:

• prosenttilaskenta

S3 Algebra

Perehdytään muuttujan käsitteeseen ja lausekkeen arvon laskemiseen. Harjoitellaan potenssilausekkeiden sieventämistä. Tutustutaan polynomin käsitteeseen ja harjoitellaan polynomien yhteen-, vähennys- ja kertolaskua. Harjoitellaan muodostamaan lausekkeita ja sieventämään niitä. Muodostetaan ja ratkaistaan ensimmäisen asteen yhtälöitä ja vaillinaisia toisen asteen yhtälöitä. Ratkaistaan yhtälöpareja graafisesti ja algebrallisesti. Tutustutaan ensimmäisen asteen epäyhtälöihin ja ratkaistaan niitä. Syvennetään oppilaiden taitoa tutkia ja muodostaa lukujonoja. Käytetään verrantoa tehtävien ratkaisussa.

S4 Funktiot

Kuvataan riippuvuuksia sekä graafisesti että algebrallisesti. Tutustutaan suoraan ja kääntäen verrannollisuuteen. Perehdytään funktion käsitteeseen. Piirretään suoria ja paraabeleja koordinaatistoon. Opitaan suoran kulmakertoimen ja vakiotermin käsitteet. Tulkitaan kuvaajia esimerkiksi tutkimalla funktion kasvamista ja vähenemistä. Määritetään funktioiden nollakohtia.

Käsitellään kokonaisuudessaan yhdeksännellä luokalla.

S5 Geometria

Laajennetaan pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteiden ymmärtämistä ja perehdytään viivan ja puolisuoran käsitteisiin. Tutkitaan suoriin, kulmiin ja monikulmioihin liittyviä ominaisuuksia. Vahvistetaan yhdenmuotoisuuden ja yhtenevyyden käsitteiden ymmärtämistä. Harjoitellaan geometrista konstruointia. Opitaan käyttämään Pythagoraan lausetta, Pythagoraan lauseen käänteislausetta ja trigonometrisia funktioita. Opitaan kehä- ja keskuskulma sekä tutustutaan Thaleen lauseeseen.

Lasketaan monikulmioiden piirejä ja pinta-aloja.

Harjoitellaan laskemaan ympyrän pinta-ala, kehän ja kaaren pituus sekä sektorin pinta-ala.

Tutkitaan kolmiulotteisia kappaleita. Opitaan laskemaan pallon, lieriön ja kartion pinta-aloja ja tilavuuksia.

Varmennetaan ja laajennetaan mittayksiköiden ja yksikkömuunnosten hallintaa.

Yhdeksännellä luokalla käsitellään:

- kolmiulotteiset kappaleet
- pallon, lieriön ja kartion pinta-ala ja tilavuus
- tilavuuden yksiköt

S6 Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys

Syvennetään oppilaiden taitoja kerätä, jäsentää ja analysoida tietoa. Varmistetaan keskiarvon ja tyyppiarvon ymmärtäminen. Harjoitellaan määrittämään frekvenssi, suhteellinen frekvenssi ja mediaani. Tutustutaan hajonnan käsitteeseen. Tulkitaan ja tuotetaan erilaisia diagrammeja. Lasketaan todennäköisyyksiä.

Käsitellään kokonaisuudessaan yhdeksännellä luokalla.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L3, L5
T2	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L3, L7
T3	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L4
T4	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L2, L4, L5
T5	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L3, L4, L5, L6
T6	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L3, L4, L6
T7	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L2, L3, L4, L5, L6, L7
T8	S1, S4, S6	L1, L4, L5
T9	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L5
T10	S1, S2	L1, L3, L4
T13	S2, S6	L1, L3, L6
T15	S3, S4	L1, L4, L5
T16	S5	L1, L4, L5
T17	S5	L1, L4, L5
T18	S5	L1, L4
T19	S6	L3, L4, L5
T20	S1	L1, L4, L5, L6

Vuosiluokan tavoitteet

T1 vahvistaa oppilaan motivaatiota, myönteistä minäkuvaa ja itseluottamusta matematiikan oppijana

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostamiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Yhdeksännellä luokalla käsitellään:

• syvennetään seitsemännellä ja kahdeksannella luokalla opittua

• algoritminen ajattelu ja ohjelmointi

Käsitellään kokonaisuudessaan yhdeksännellä luokalla.

Käsitellään kokonaisuudessaan yhdeksännellä luokalla.

Yhdeksännellä luokalla käsitellään:

• prosenttilaskenta

Yhdeksännellä luokalla käsitellään:

• kolmiulotteiset kappaleet

• pallon, lieriön ja kartion pinta-ala ja tilavuus

• tilavuuden yksiköt

T2 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta matematiikan oppimisesta sekä yksin että yhdessä toimien

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vastuunottaminen opiskelusta	Oppilas ottaa vastuuta omasta oppimisestaan ja osallistuu rakentavasti ryhmän toimintaan.

Yhdeksännellä luokalla käsitellään:

• syvennetään seitsemännellä ja kahdeksannella luokalla opittua

• algoritminen ajattelu ja ohjelmointi

Käsitellään kokonaisuudessaan yhdeksännellä luokalla.

Käsitellään kokonaisuudessaan yhdeksännellä luokalla.

Yhdeksännellä luokalla käsitellään:

• kolmiulotteiset kappaleet

• pallon, lieriön ja kartion pinta-ala ja tilavuus

• tilavuuden yksiköt

Yhdeksännellä luokalla käsitellään:

• prosenttilaskenta

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan ja ymmärtämään oppimiensa asioiden välisiä yhteyksiä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Opittujen asioiden yhteydet	Oppilas havaitsee ja selittää oppimiensa asioiden välisiä yhteyksiä

Käsitellään kokonaisuudessaan yhdeksännellä luokalla.

Yhdeksännellä luokalla käsitellään:

• kolmiulotteiset kappaleet

• pallon, lieriön ja kartion pinta-ala ja tilavuus

• tilavuuden yksiköt

Yhdeksännellä luokalla käsitellään:

• prosenttilaskenta

Yhdeksännellä luokalla käsitellään:

• syvennetään seitsemännellä ja kahdeksannella luokalla opittua

• algoritminen ajattelu ja ohjelmointi

Käsitellään kokonaisuudessaan yhdeksännellä luokalla.

T4 kannustaa oppilasta harjaantumaan täsmälliseen matemaattiseen ilmaisuun suullisesti ja kirjallisesti

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Matemaattinen ilmaisu	Oppilas osaa ilmaista matemaattista ajatteluaan sekä suullisesti että kirjallisesti.

Käsitellään kokonaisuudessaan yhdeksännellä luokalla.

Yhdeksännellä luokalla käsitellään:

• syvennetään seitsemännellä ja kahdeksannella luokalla opittua

• algoritminen ajattelu ja ohjelmointi

Yhdeksännellä luokalla käsitellään:

• kolmiulotteiset kappaleet

• pallon, lieriön ja kartion pinta-ala ja tilavuus

• tilavuuden yksiköt

Yhdeksännellä luokalla käsitellään:

• prosenttilaskenta

Käsitellään kokonaisuudessaan yhdeksännellä luokalla.

T5 tukea oppilasta loogista ja luovaa ajattelua vaativien matemaattisten tehtävien ratkaisemisessa ja siinä tarvittavien taitojen kehittämisessä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ongelmanratkaisutaito	Oppilas osaa jäsentää ongelmia ja ratkaista niitä hyödyntäen matematiikkaa.

Käsitellään kokonaisuudessaan yhdeksännellä luokalla.

Yhdeksännellä luokalla käsitellään:

• kolmiulotteiset kappaleet

• pallon, lieriön ja kartion pinta-ala ja tilavuus

• tilavuuden yksiköt

Yhdeksännellä luokalla käsitellään:

• syvennetään seitsemännellä ja kahdeksannella luokalla opittua

• algoritminen ajattelu ja ohjelmointi

Yhdeksännellä luokalla käsitellään:

• prosenttilaskenta

Käsitellään kokonaisuudessaan yhdeksännellä luokalla.

T6 ohjata oppilasta arvioimaan ja kehittämään matemaattisia ratkaisujaan sekä tarkastelemaan kriittisesti tuloksen mielekkyyttä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Taito arvioida ja kehittää matemaattisia ratkaisuja	Oppilas osaa arvioida matemaattista ratkaisuaan ja tarkastelee kriittisesti tuloksen mielekkyyttä

Käsitellään kokonaisuudessaan yhdeksännellä luokalla.

Yhdeksännellä luokalla käsitellään:

• syvennetään seitsemännellä ja kahdeksannella luokalla opittua

• algoritminen ajattelu ja ohjelmointi

Käsitellään kokonaisuudessaan yhdeksännellä luokalla.

Yhdeksännellä luokalla käsitellään:

• kolmiulotteiset kappaleet

• pallon, lieriön ja kartion pinta-ala ja tilavuus

• tilavuuden yksiköt

Yhdeksännellä luokalla käsitellään:

• prosenttilaskenta

T7 rohkaista oppilasta soveltamaan matematiikkaa muissakin oppiaineissa ja ympäröivässä yhteiskunnassa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Matematiikan soveltaminen	Oppilas osaa soveltaa matematiikkaa eri ympäristöissä

Yhdeksännellä luokalla käsitellään:

• kolmiulotteiset kappaleet

• pallon, lieriön ja kartion pinta-ala ja tilavuus

• tilavuuden yksiköt

Yhdeksännellä luokalla käsitellään:

• syvennetään seitsemännellä ja kahdeksannella luokalla opittua

• algoritminen ajattelu ja ohjelmointi

Käsitellään kokonaisuudessaan yhdeksännellä luokalla.

Yhdeksännellä luokalla käsitellään:

• prosenttilaskenta

Käsitellään kokonaisuudessaan yhdeksännellä luokalla.

T8 ohjata oppilasta kehittämään tiedonhallinta- ja analysointitaitojaan sekä opastaa tiedon kriittiseen tarkasteluun

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tiedon analysointi ja kriittinen tarkastelu	Oppilas osaa itse hankkia, käsitellä ja esittää tilastotietoa

Yhdeksännellä luokalla käsitellään:

• syvennetään seitsemännellä ja kahdeksannella luokalla opittua

• algoritminen ajattelu ja ohjelmointi

Käsitellään kokonaisuudessaan yhdeksännellä luokalla.

Käsitellään kokonaisuudessaan yhdeksännellä luokalla.

T9 opastaa oppilasta soveltamaan tieto- ja viestintäteknologiaa matematiikan opiskelussa sekä ongelmien ratkaisemisessa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tieto- ja viestintäteknologian käyttö	Oppilas osaa soveltaa tieto- ja viestintäteknologiaa matematiikan opiskelussa

Yhdeksännellä luokalla käsitellään:

• kolmiulotteiset kappaleet

• pallon, lieriön ja kartion pinta-ala ja tilavuus

• tilavuuden yksiköt

Yhdeksännellä luokalla käsitellään:

• prosenttilaskenta

Käsitellään kokonaisuudessaan yhdeksännellä luokalla.

Yhdeksännellä luokalla käsitellään:

• syvennetään seitsemännellä ja kahdeksannella luokalla opittua

• algoritminen ajattelu ja ohjelmointi

Käsitellään kokonaisuudessaan yhdeksännellä luokalla.

T10 ohjata oppilasta vahvistamaan päättely- ja päässälaskutaitoa ja kannustaa oppilasta käyttämään laskutaitoaan eri tilanteissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Päättely- ja laskutaito	Oppilas käyttää aktiivisesti päättely- ja päässälaskutaitoa eri tilanteissa

Yhdeksännellä luokalla käsitellään:

• syvennetään seitsemännellä ja kahdeksannella luokalla opittua

• algoritminen ajattelu ja ohjelmointi

Yhdeksännellä luokalla käsitellään:

• prosenttilaskenta

T13 tukea oppilasta laajentamaan ymmärrystään prosenttilaskennasta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Prosentin käsite ja prosenttilaskenta	Oppilas osaa kertoa prosentin käsitteen käytöstä. Oppilas osaa laskea prosenttiosuuden, prosenttiluvun osoittaman määrän kokonaisuudesta sekä muutos- ja vertailuprosentin. Oppilas osaa käyttää tietojaan eri tilanteissa.

Yhdeksännellä luokalla käsitellään:

• prosenttilaskenta

Käsitellään kokonaisuudessaan yhdeksännellä luokalla.

T15 ohjata oppilasta ymmärtämään muuttujan käsite ja tutustuttaa funktion käsitteeseen. Ohjata oppilasta harjoittelemaan funktion kuvaajan tulkitsemista ja tuottamista

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Muuttujan ja funktion käsitteet sekä kuvaajien tulkitseminen ja tuottaminen	Oppilas ymmärtää muuttujan ja funktion käsitteen sekä osaa piirtää ensimmäisen ja toisen asteen funktion kuvaajan. Oppilas osaa tulkita kuvaajia monipuolisesti.

Käsitellään kokonaisuudessaan yhdeksännellä luokalla.

T16 tukea oppilasta ymmärtämään geometrian käsitteitä ja niiden välisiä yhteyksiä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Geometrian käsitteiden ja niiden välisten yhteyksien hahmottaminen	Oppilas osaa nimetä ja kuvailla suoriin, kulmiin ja monikulmioihin liittyviä ominaisuuksia sekä niiden välisiä yhteyksiä

Yhdeksännellä luokalla käsitellään:

• kolmiulotteiset kappaleet

• pallon, lieriön ja kartion pinta-ala ja tilavuus

• tilavuuden yksiköt

T17 ohjata oppilasta ymmärtämään ja hyödyntämään suorakulmaiseen kolmioon ja ympyrään liittyviä ominaisuuksia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Suorakulmaisen kolmion ja ympyrän ominaisuuksien hahmottaminen	Oppilas osaa käyttää Pythagoraan lausetta ja trigonometrisia funktioita. Oppilas ymmärtää kehäkulman ja keskuskulman käsitteet.

Yhdeksännellä luokalla käsitellään:

• kolmiulotteiset kappaleet

• pallon, lieriön ja kartion pinta-ala ja tilavuus

• tilavuuden yksiköt

T18 kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan laskea pinta-aloja ja tilavuuksia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Pinta-alojen ja tilavuuksien laskutaito	Oppilas osaa laskea tasokuvioiden pinta-aloja ja kappaleiden tilavuuksia. Oppilas osaa pinta-ala- ja tilavuusyksiköiden muunnoksia.

Yhdeksännellä luokalla käsitellään:

• kolmiulotteiset kappaleet

• pallon, lieriön ja kartion pinta-ala ja tilavuus

• tilavuuden yksiköt

T19 ohjata oppilasta määrittämään tilastollisia tunnuslukuja ja laskemaan todennäköisyyksiä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tilastolliset tunnusluvut ja todennäköisyyslaskenta	Oppilas hallitsee keskeiset tilastolliset tunnusluvut ja osaa antaa niistä esimerkkejä. Oppilas osaa määrittää sekä klassisia että tilastollisia todennäköisyyksiä.

Käsitellään kokonaisuudessaan yhdeksännellä luokalla.

T20 ohjata oppilasta kehittämään algoritmista ajatteluaan sekä taitojaan soveltaa matematiikkaa ja ohjelmointia ongelmien ratkaisemiseen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Algoritminen ajattelu ja ohjelmointitaidot	Oppilas osaa soveltaa algoritmisen ajattelun periaatteita ja osaa ohjelmoida yksinkertaisia ohjelmia.

Yhdeksännellä luokalla käsitellään:

• syvennetään seitsemännellä ja kahdeksannella luokalla opittua

• algoritminen ajattelu ja ohjelmointi

35.6.5. Biologia

Oppiaineen tehtävä

Biologian opetuksen tehtävänä on auttaa oppilaita ymmärtämään elämää ja sen kehittymistä, kartuttaa oppilaan luonnontuntemusta sekä ohjata oppilaita ymmärtämään ekosysteemien toimintaa, ihmisen elintoimintoja sekä perinnöllisyyden ja evoluution perusteita.

Biologian opetuksessa työskennellään myös luonnossa ja ohjataan oppilaita tutkivan oppimisen avulla tutustumaan biologisen tiedonhankinnan luonteeseen. Luonnon tutkimisessa käytetään sekä maasto- että laboratoriotyömenetelmiä. Elämyksellinen ja kokemuksellinen oppiminen virittää oppimisen iloa ja herättää kiinnostusta tarkkailla elinympäristön tilaa ja siinä tapahtuvia muutoksia. Opiskelussa hyödynnetään monipuolisesti tieto- ja viestintäteknologiaa. Teknologian käyttö edistää oppilaiden yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa biologian opetuksessa.

Biologian opetuksessa tuetaan oppilaiden ongelmanratkaisu- ja yhteistyötaitojen sekä yhteisöllisyyden kehittymistä ja annetaan valmiuksia biologiaa hyödyntävien alojen opiskeluun sekä työelämään.

Biologian opetus auttaa oppilaita ymmärtämään, miten biologian tietoja ja taitoja voidaan soveltaa ja hyödyntää omassa elämässä, eettisissä pohdinnoissa, ajankohtaisten biologiaan liittyvien uutisten seurannassa sekä siinä, kuinka yhteiskunnalliseen päätöksentekoon voidaan vaikuttaa. Biologian opetus kehittää oppilaiden ympäristötietoisuutta ja halua vaalia luonnon monimuotoisuutta. Oppilaat saavat valmiuksia vaikuttaa ja osallistua oman lähiympäristönsä kehittämiseen ja sen säilymiseen elinvoimaisena. Oppilaita ohjataan kestävään elämäntapaan ja globaalin vastuun ymmärtämiseen.

Biologian oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Tavoitteena on, että biologian opetuksessa oppilailla on mahdollisuus työskennellä erilaisissa tutkimuksellisuutta tukevissa oppimisympäristöissä sekä koulussa että koulun ulkopuolella. Maasto- ja laboratoriotyöskentelyssä oppilaita ohjataan havainnoimaan ja käyttämään biologialle ominaisia tutkimusmenetelmiä. Biologian opetuksen tavoitteiden kannalta keskeistä on, että oppilaita ohjataan käyttämään myös sähköisiä oppimisympäristöjä biologisen tiedon hankinnassa, käsittelyssä, tulkinnassa ja esittämisessä.

Biologian työtapoja valittaessa painotetaan vuorovaikutusta ja yhteisöllisyyttä ottaen huomioon oppilaiden erilaiset tarpeet. Monipuolisten työtapojen avulla jokainen oppilas saa erilaisia kokemuksia, pystyy omaksumaan luonnontieteelle luonteenomaisia tutkimusmenetelmiä ja harjaantuu tekemään johtopäätöksiä sekä raportoimaan ja soveltamaan oppimaansa. Biologian opetuksen tavoitteiden mukaisesti elämyksellisyys, kokemuksellisuus ja toiminnallisuus kehittävät oppilaiden taitoa pohtia omia arvovalintoja. Lisäksi oppilaille kehittyy taito tarkastella kriittisesti ilmiöitä ja erilaisia tietolähteitä.

7. luokka Vesibiologia

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki biologiassa vuosiluokilla 7-9

Biologian opetuksen tavoitteiden kannalta keskeistä on ohjata oppilaita omakohtaiseen havainnointiin ja tutkimiseen itsenäisesti ja ryhmissä sekä erilaisissa oppimisympäristöissä.

Maasto- ja laboratoriotyöskentely toteutetaan siten, että turvallisuuskysymykset otetaan huomioon. Oppilaiden yksilöllisen tuen tarpeet huomioidaan erilaisten työmenetelmien valinnassa. Kasvua, kehitystä sekä oppimisen iloa tukevat tutkimuksellisuus, yhdessä tekeminen, vastuullisuus omasta työskentelystä, luontosuhteen syveneminen sekä tiedon liittäminen jo ennestään opittuun. Biologian tavoitteiden kannalta on keskeistä tiedostaa oppilaiden mahdolliset vaikeudet laboratorio- ja maastotyöskentelyssä. Oppilaita tuetaan työskentelyssä kunkin omien vahvuuksien pohjalta sekä tarvittaessa vahvistamalla oppilaiden taitoja eri tukimuotoja hyödyntäen. Eriyttäminen on mahdollista yhteisissä tutkimustehtävissä, joissa oppilaat toimivat erilaisissa rooleissa ja etenevät yksilöllisesti ajattelun taitojen eri tasoille.

Oppilaan oppimisen arviointi biologiassa vuosiluokilla 7-9

Biologian opetuksessa kannustava ja rakentava palaute opintojen aikana tukee oppilaiden motivaation rakentumista, tutkimustaitojen kehittymistä sekä auttaa jokaista löytämään omat vahvuutensa. Oppilaille annetaan säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa asetettuihin biologian tavoitteisiin. Palautteen avulla oppilaita rohkaistaan toimimaan aktiivisesti ja vastuullisesti omassa lähiympäristössä ja soveltamaan käytännössä oppimaansa biologista tietoa. Biologian arvioinnissa oppilailla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan monipuolisesti. Arviointi kohdistuu sekä oppilaan tiedolliseen osaamiseen että biologisiin taitoihin erilaisissa oppimistilanteissa ja -ympäristöissä. Opettaja seuraa oppilaan taitoa tehdä havaintoja, kerätä, käsitellä, tulkita, arvioida ja esittää erilaisia aineistoja. Lisäksi arvioidaan oppilaan taitoa käyttää biologialle ominaista välineistöä, tieto- ja viestintäteknologiaa sekä taitoa toteuttaa pienimuotoisia kokeita ja tutkimuksia koulussa ja sen ulkopuolella. Arvioinnin ja palautteen tehtävänä on osaltaan kehittää jokaisen oppilaan työskentelytaitoja.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona biologian opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut biologian oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso biologian valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Biologiassa oppilaan osaaminen kehittyy yleensä eri tavoitealueilla oppimäärän päättövaiheeseen saakka. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Vuosiluokka 7

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Biologinen tutkimus

Sisältöjä valitaan siten, että biologisen tutkimuksen vaiheet tulevat oppilaan oman toiminnan kautta tutuiksi.

Tutkitaan vesiekosysteemiä erilaisilla biologisilla tutkimusvälineillä ja omilla aisteilla. Perehdytään mm. mikroskoopin käyttöön ja rakenteeseen.

S2 Tutkimusretkiä luontoon ja lähiympäristöön

Sisältöjä valittaessa painotetaan vastuullista luonnossa liikkumista, lajintuntemusta sekä metsän ja muiden ekosysteemien tutkimista ja vertailua. Maastotyöskentelyssä havainnoidaan ja arvioidaan ympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia sekä ihmisen vaikutusta niihin.

S3 Ekosysteemin perusrakenne ja toiminta

Sisällöt painottuvat suomalaisen metsäekosysteemin rakenteeseen ja toimintaan sekä ihmisen toiminnan vaikutuksiin niissä. Lisäksi käsitellään perustietoja vesi-, suo-, tunturi- ja kaupunkiekosysteemeistä. Tutustutaan lajien ekologiaan ja niiden välisiin vuorovaikutussuhteisiin. Opetukseen sisältyy eliökokoelman koostaminen. Sisältöjä valittaessa painotetaan ekosysteemien monimuotoisuuden tärkeyttä.

Kotiseudun vesiekosysteemien rakenteeseen ja toimintaan perehtyminen.Tutkitaan miten ihmisen toiminta vaikuttaa vesiluontoon. Painotetaan sisältöalueissa järvi- ja jokiekosysteemejä. Tutustutaan vesieliöihin ja niiden välisiin vuorovaikutussuhteisiin.

S4 Mitä elämä on?

Sisällöissä keskitytään tutkimaan elämän perusilmiöitä biologialle tyypillisin tutkimusmenetelmin. Opetukseen sisällytetään kasvien kasvatusta. Eliökunnan rakenteeseen ja monimuotoisuuteen perehdytään vertailemalla eliöiden rakenteita, elintoimintoja ja elinympäristöjä. Tutustutaan perinnöllisyyden ja evoluution perusteisiin. Tarkastellaan bioteknologian mahdollisuuksia ja haasteita.

Vesieliöiden rakenteen, elintoimintojen ja elinympäristön tutkiminen ja vertailu biologian tutkimusmenetelmin. Erilaisiin vesiekosysteemeihin perehtyminen.

S5 Ihminen

Sisällöissä keskitytään tutkimaan ihmiskehon toimintaa ja syvennetään tietämystä ihmisen rakenteesta, elintoiminnoista ja säätelyjärjestelmistä. Tarkastellaan kasvuun, kehitykseen ja terveyteen vaikuttavien biologisten tekijöiden perusteita. Tutustutaan, miten perimä ja ympäristö vaikuttavat ihmisen eri ominaisuuksien kehittymiseen.

Kalat terveellisen ravinnon osana. Vesien saastumisen ja pilaantumisen vaikutus ihmisen toimintaan ja terveyteen. Ihmisen riippuvuus makeasta vedestä.

S6 Kohti kestävää tulevaisuutta

Sisällöt liittyvät luonnon monimuotoisuuden säilyttämiseen, ilmastonmuutokseen, luonnonvarojen kestävään käyttöön ja muutoksiin lähiympäristössä. Pohditaan luonnonvarojen kestävän käytön ekologisia, sosiaalisia, taloudellisia ja eettisiä periaatteita, kestävää ravinnontuotantoa sekä eläinten hyvinvointia. Käsitellään biotalouden ja ekosysteemipalveluiden mahdollisuuksia kestävän tulevaisuuden kannalta. Tutustutaan luonnonsuojelun tavoitteisiin, keinoihin ja saavutuksiin.

Yksilön ja yhteisöjen vaikutusmahdollisuudet kestävän kehityksen edistämisessä. Eläydytään eri toimijatahojen intresseihin esim. ongelmanratkaisutehtävien tai draaman keinoin.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3, S4, S6	L4, L5
T2	S1, S2, S3, S4, S5	L4, L5
T3	S1, S2, S3, S4, S6	L4, L7
T6	S6	L4, L7
T7	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1
T8	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L5
T9	S1, S2, S3, S4, S6	L5, L6, L7
T10	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L5
T11	S6	L2, L3, L7
T12	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L7
T13	S6	L7
T14	S6	L5, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 ohjata oppilasta ymmärtämään ekosysteemin perusrakennetta ja toimintaa sekä vertailemaan erilaisia ekosysteemejä ja tunnistamaan lajeja

Vesiekosysteemin rakenteen ja toiminnan hahmottaminen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ekosysteemin rakenteen ja toiminnan hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata metsäekosysteemin perusrakennetta ja toimintaa sekä tunnistaa erilaisia ekosysteemejä ja niiden ravintoverkkojen lajeja. Oppilas osaa kuvata monimuotoisuuden merkitystä ekosysteemien toiminnalle sekä pohtia metsien kestävän käytön merkitystä eliöille ja ihmiselle.

Kotiseudun vesiekosysteemien rakenteeseen ja toimintaan perehtyminen.Tutkitaan miten ihmisen toiminta vaikuttaa vesiluontoon. Painotetaan sisältöalueissa järvi- ja jokiekosysteemejä. Tutustutaan vesieliöihin ja niiden välisiin vuorovaikutussuhteisiin.

Tutkitaan vesiekosysteemiä erilaisilla biologisilla tutkimusvälineillä ja omilla aisteilla. Perehdytään mm. mikroskoopin käyttöön ja rakenteeseen.

Vesieliöiden rakenteen, elintoimintojen ja elinympäristön tutkiminen ja vertailu biologian tutkimusmenetelmin. Erilaisiin vesiekosysteemeihin perehtyminen.

Yksilön ja yhteisöjen vaikutusmahdollisuudet kestävän kehityksen edistämisessä. Eläydytään eri toimijatahojen intresseihin esim. ongelmanratkaisutehtävien tai draaman keinoin.

T2 auttaa oppilasta kuvailemaan eliöiden rakenteita ja elintoimintoja sekä ymmärtämään eliökunnan rakennetta

Vesieliöiden rakenteeseen je elintoimintoihin tutustumista erilaisten näytteiden ja havaintovälineiden kautta. Mikroskoopin rakenteeseen perehtyminen ja käytön harjoittelu.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Eliökunnan rakenteen jaa eliöiden rakenteen ja elintoimintojen hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata eliökunnan luokittelun periaatteita, osaa nimetä eliöiden rakenteita sekä osaa kuvata eliöiden elintoimintoja. Oppilas osaa vertailla eri eliöryhmien sukulaisuutta rakenteellisten ja toiminnallisten sopeutumien pohjalta sekä tunnistaa, luokittelee ja vertailee eliöryhmiä.

Vesieliöiden rakenteen, elintoimintojen ja elinympäristön tutkiminen ja vertailu biologian tutkimusmenetelmin. Erilaisiin vesiekosysteemeihin perehtyminen.

Kotiseudun vesiekosysteemien rakenteeseen ja toimintaan perehtyminen.Tutkitaan miten ihmisen toiminta vaikuttaa vesiluontoon. Painotetaan sisältöalueissa järvi- ja jokiekosysteemejä. Tutustutaan vesieliöihin ja niiden välisiin vuorovaikutussuhteisiin.

Kalat terveellisen ravinnon osana. Vesien saastumisen ja pilaantumisen vaikutus ihmisen toimintaan ja terveyteen. Ihmisen riippuvuus makeasta vedestä.

Tutkitaan vesiekosysteemiä erilaisilla biologisilla tutkimusvälineillä ja omilla aisteilla. Perehdytään mm. mikroskoopin käyttöön ja rakenteeseen.

T3 ohjata oppilasta tutkimaan eliöiden sopeutumista eri elinympäristöihin ja ymmärtämään erilaisten elinympäristöjen merkitys luonnon monimuotoisuudelle

Ihmisen toiminnan vaikutus vesien laatuun ja muutoksiin. Pohditaan, miten jokainen voi vaikuttaa oman kotiseudun järvien kuntoon esim. draaman keinoin.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Eliöiden sopeutumisen ja elinympäristöjen monimuotoisuuden hahmottaminen	Oppilas osaa tehdä havaintoja lajien esiintymisestä ja osaa kuvata lajien sopeutumista eri elinympäristöihin. Oppilas tunnistaa lähiympäristön tyypillisiä eliölajeja ja ymmärtää niiden merkityksen luonnon monimuotoisuudelle.

Tutkitaan vesiekosysteemiä erilaisilla biologisilla tutkimusvälineillä ja omilla aisteilla. Perehdytään mm. mikroskoopin käyttöön ja rakenteeseen.

Vesieliöiden rakenteen, elintoimintojen ja elinympäristön tutkiminen ja vertailu biologian tutkimusmenetelmin. Erilaisiin vesiekosysteemeihin perehtyminen.

Kotiseudun vesiekosysteemien rakenteeseen ja toimintaan perehtyminen.Tutkitaan miten ihmisen toiminta vaikuttaa vesiluontoon. Painotetaan sisältöalueissa järvi- ja jokiekosysteemejä. Tutustutaan vesieliöihin ja niiden välisiin vuorovaikutussuhteisiin.

Yksilön ja yhteisöjen vaikutusmahdollisuudet kestävän kehityksen edistämisessä. Eläydytään eri toimijatahojen intresseihin esim. ongelmanratkaisutehtävien tai draaman keinoin.

T6 ohjata oppilasta arvioimaan luonnonympäristössä tapahtuvia muutoksia ja ihmisen vaikutusta ympäristöön sekä ymmärtämään ekosysteemipalveluiden merkitys

Ihmisen toiminnan vaikutus vesien laatuun ja muutoksiin. Pohditaan, miten jokainen voi vaikuttaa oman kotiseudun järvien kuntoon esim. draaman keinoin.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Luonnonympäristössä tapahtuvien muutosten havainnointi	Oppilas osaa tehdä havaintoja ja pieniä tutkimuksia omassa lähiympäristössä tapahtuvista luonnollisista ja ihmisen toiminnan aiheuttamista luonnonympäristön muutoksista. Oppilas ymmärtää maapallon luonnonvarojen rajallisuuden ja ekosysteemipalveluiden merkityksen sekä tuntee kestävän elämäntavan perusteet ja jokamiehen oikeudet ja velvollisuudet.

Yksilön ja yhteisöjen vaikutusmahdollisuudet kestävän kehityksen edistämisessä. Eläydytään eri toimijatahojen intresseihin esim. ongelmanratkaisutehtävien tai draaman keinoin.

T7 ohjata oppilasta kehittämään luonnontieteellistä ajattelutaitoa sekä syy- ja seuraussuhteiden ymmärtämistä

Syy- ja seuraussuhteita tuodaan lähelle oppilaan kokemusmaailmaa esim. tutkimalla ihmisen toiminnan vaikutusta omaan lähivesistöön tai suohon.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Luonnontieteellinen ajattelutaito	Oppilas osaa esittää mielekkäitä kysymyksiä luonnosta ja luonnonilmiöistä, osaa käyttää biologialle ominaisia peruskäsitteitä sekä tutkimus- ja tiedon-hankintamenetelmiä. Oppilas osaa esittää perusteltuja luonnontieteellisiä käsityksiä ja päätelmiä.

Kotiseudun vesiekosysteemien rakenteeseen ja toimintaan perehtyminen.Tutkitaan miten ihmisen toiminta vaikuttaa vesiluontoon. Painotetaan sisältöalueissa järvi- ja jokiekosysteemejä. Tutustutaan vesieliöihin ja niiden välisiin vuorovaikutussuhteisiin.

Yksilön ja yhteisöjen vaikutusmahdollisuudet kestävän kehityksen edistämisessä. Eläydytään eri toimijatahojen intresseihin esim. ongelmanratkaisutehtävien tai draaman keinoin.

Kalat terveellisen ravinnon osana. Vesien saastumisen ja pilaantumisen vaikutus ihmisen toimintaan ja terveyteen. Ihmisen riippuvuus makeasta vedestä.

Tutkitaan vesiekosysteemiä erilaisilla biologisilla tutkimusvälineillä ja omilla aisteilla. Perehdytään mm. mikroskoopin käyttöön ja rakenteeseen.

Vesieliöiden rakenteen, elintoimintojen ja elinympäristön tutkiminen ja vertailu biologian tutkimusmenetelmin. Erilaisiin vesiekosysteemeihin perehtyminen.

T8 opastaa oppilasta käyttämään biologian tutkimusvälineistöä ja tieto- ja viestintäteknologiaa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Biologisen tutkimusvälineistön ja teknologian käyttö	Oppilas osaa työskennellä turvallisesti ja tavoitteellisesti laboratoriossa ja maastossa. Oppilas osaa käyttää tarkoituksenmukaisesti biologian tutkimusvälineistöä ja tieto- ja viestintäteknologiaa.

Kalat terveellisen ravinnon osana. Vesien saastumisen ja pilaantumisen vaikutus ihmisen toimintaan ja terveyteen. Ihmisen riippuvuus makeasta vedestä.

Kotiseudun vesiekosysteemien rakenteeseen ja toimintaan perehtyminen.Tutkitaan miten ihmisen toiminta vaikuttaa vesiluontoon. Painotetaan sisältöalueissa järvi- ja jokiekosysteemejä. Tutustutaan vesieliöihin ja niiden välisiin vuorovaikutussuhteisiin.

Tutkitaan vesiekosysteemiä erilaisilla biologisilla tutkimusvälineillä ja omilla aisteilla. Perehdytään mm. mikroskoopin käyttöön ja rakenteeseen.

Vesieliöiden rakenteen, elintoimintojen ja elinympäristön tutkiminen ja vertailu biologian tutkimusmenetelmin. Erilaisiin vesiekosysteemeihin perehtyminen.

T9 ohjata oppilasta koostamaan eliökokoelma ja kasvattamaan kasveja biologisten ilmiöiden ymmärtämiseksi

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Eliökokoelman laatiminen ja kasvien kokeellinen kasvattaminen	Oppilas osaa koostaa ohjeiden mukaisesti perinteisen tai digitaalisen kasvikokoelman tai muun digitaalisen eliökokoelman. Oppilas toteuttaa ohjatusti kasvatuskokeen.

Tutkitaan vesiekosysteemiä erilaisilla biologisilla tutkimusvälineillä ja omilla aisteilla. Perehdytään mm. mikroskoopin käyttöön ja rakenteeseen.

Kotiseudun vesiekosysteemien rakenteeseen ja toimintaan perehtyminen.Tutkitaan miten ihmisen toiminta vaikuttaa vesiluontoon. Painotetaan sisältöalueissa järvi- ja jokiekosysteemejä. Tutustutaan vesieliöihin ja niiden välisiin vuorovaikutussuhteisiin.

Yksilön ja yhteisöjen vaikutusmahdollisuudet kestävän kehityksen edistämisessä. Eläydytään eri toimijatahojen intresseihin esim. ongelmanratkaisutehtävien tai draaman keinoin.

Vesieliöiden rakenteen, elintoimintojen ja elinympäristön tutkiminen ja vertailu biologian tutkimusmenetelmin. Erilaisiin vesiekosysteemeihin perehtyminen.

T10 ohjata oppilasta tekemään tutkimuksia sekä koulussa että koulun ulkopuolella

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Biologisen tutkimuksen tekeminen	Oppilas osaa havainnoida ja tallentaa keräämiään tietoja laboratoriossa ja maastossa. Oppilas osaa esittää hypoteeseja ja tehdä ohjatusti pienimuotoisen biologisen tutkimuksen ja osaa raportoida sen tuloksia.

Kotiseudun vesiekosysteemien rakenteeseen ja toimintaan perehtyminen.Tutkitaan miten ihmisen toiminta vaikuttaa vesiluontoon. Painotetaan sisältöalueissa järvi- ja jokiekosysteemejä. Tutustutaan vesieliöihin ja niiden välisiin vuorovaikutussuhteisiin.

Vesieliöiden rakenteen, elintoimintojen ja elinympäristön tutkiminen ja vertailu biologian tutkimusmenetelmin. Erilaisiin vesiekosysteemeihin perehtyminen.

Yksilön ja yhteisöjen vaikutusmahdollisuudet kestävän kehityksen edistämisessä. Eläydytään eri toimijatahojen intresseihin esim. ongelmanratkaisutehtävien tai draaman keinoin.

Kalat terveellisen ravinnon osana. Vesien saastumisen ja pilaantumisen vaikutus ihmisen toimintaan ja terveyteen. Ihmisen riippuvuus makeasta vedestä.

Tutkitaan vesiekosysteemiä erilaisilla biologisilla tutkimusvälineillä ja omilla aisteilla. Perehdytään mm. mikroskoopin käyttöön ja rakenteeseen.

T11 kannustaa oppilasta soveltamaan biologian tietoja ja taitoja omassa elämässä sekä yhteiskunnallisessa keskustelussa ja päätöksenteossa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Biologisten tietojen ja taitojen soveltaminen arjessa	Oppilas osaa kuvata, miten biologisia tietoja ja taitoja voi hyödyntää omassa arjessa ja yhteiskunnassa sekä osaa perustella näkemyksiä biologisen tietämyksen pohjalta. Oppilas osallistuu lähiluonnon vaalimisprojektiin, sen toteuttamiseen ja tulosten raportointiin.

Yksilön ja yhteisöjen vaikutusmahdollisuudet kestävän kehityksen edistämisessä. Eläydytään eri toimijatahojen intresseihin esim. ongelmanratkaisutehtävien tai draaman keinoin.

T12 innostaa oppilasta syventämään kiinnostusta luontoa ja sen ilmiöitä kohtaan sekä vahvistamaan luontosuhdetta ja ympäristötietoisuutta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Luontosuhteen ja ympäristötietoisuuden merkityksen hahmottaminen	Oppilaan osaa perustella esimerkkien avulla miten luonnossa toimitaan kestävällä ja luonnon monimuotoisuutta säilyttävällä tavalla.

Kalat terveellisen ravinnon osana. Vesien saastumisen ja pilaantumisen vaikutus ihmisen toimintaan ja terveyteen. Ihmisen riippuvuus makeasta vedestä.

Vesieliöiden rakenteen, elintoimintojen ja elinympäristön tutkiminen ja vertailu biologian tutkimusmenetelmin. Erilaisiin vesiekosysteemeihin perehtyminen.

Kotiseudun vesiekosysteemien rakenteeseen ja toimintaan perehtyminen.Tutkitaan miten ihmisen toiminta vaikuttaa vesiluontoon. Painotetaan sisältöalueissa järvi- ja jokiekosysteemejä. Tutustutaan vesieliöihin ja niiden välisiin vuorovaikutussuhteisiin.

Tutkitaan vesiekosysteemiä erilaisilla biologisilla tutkimusvälineillä ja omilla aisteilla. Perehdytään mm. mikroskoopin käyttöön ja rakenteeseen.

Yksilön ja yhteisöjen vaikutusmahdollisuudet kestävän kehityksen edistämisessä. Eläydytään eri toimijatahojen intresseihin esim. ongelmanratkaisutehtävien tai draaman keinoin.

T13 ohjata oppilasta tekemään eettisesti perusteltuja valintoja

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Eettisten kysymysten pohdinta	Oppilas osaa hyödyntää biologian tietoja ja taitoja ihmiseen ja ympäristöön liittyvien vastuukysymysten arvioinnissa ja esittää perusteluja eettisesti kestäville valinnoille.

Yksilön ja yhteisöjen vaikutusmahdollisuudet kestävän kehityksen edistämisessä. Eläydytään eri toimijatahojen intresseihin esim. ongelmanratkaisutehtävien tai draaman keinoin.

T14 innostaa oppilasta vaikuttamaan ja toimimaan kestävän tulevaisuuden rakentamiseksi

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kestävän tulevaisuuden rakentamisen tiedot ja taidot	Oppilas osaa kuvata, miten toimitaan kestävän tulevaisuuden rakentamiseksi.

Yksilön ja yhteisöjen vaikutusmahdollisuudet kestävän kehityksen edistämisessä. Eläydytään eri toimijatahojen intresseihin esim. ongelmanratkaisutehtävien tai draaman keinoin.

Vuosiluokka 8

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Biologinen tutkimus

Sisältöjä valitaan siten, että biologisen tutkimuksen vaiheet tulevat oppilaan oman toiminnan kautta tutuiksi.

Metsä- ja suoekosysteemien tutkimus ja kuvaus sekä niiden peruslajistoon tutustuminen.

S2 Tutkimusretkiä luontoon ja lähiympäristöön

Sisältöjä valittaessa painotetaan vastuullista luonnossa liikkumista, lajintuntemusta sekä metsän ja muiden ekosysteemien tutkimista ja vertailua. Maastotyöskentelyssä havainnoidaan ja arvioidaan ympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia sekä ihmisen vaikutusta niihin.

Tutkimusretket koulun lähimetsiin ja mahdollisuuksien mukaan suolle.

S3 Ekosysteemin perusrakenne ja toiminta

Sisällöt painottuvat suomalaisen metsäekosysteemin rakenteeseen ja toimintaan sekä ihmisen toiminnan vaikutuksiin niissä. Lisäksi käsitellään perustietoja vesi-, suo-, tunturi- ja kaupunkiekosysteemeistä. Tutustutaan lajien ekologiaan ja niiden välisiin vuorovaikutussuhteisiin. Opetukseen sisältyy eliökokoelman koostaminen. Sisältöjä valittaessa painotetaan ekosysteemien monimuotoisuuden tärkeyttä.

Kasvion tekeminen perinteisesti tai digitaalisesti.

S4 Mitä elämä on?

Sisällöissä keskitytään tutkimaan elämän perusilmiöitä biologialle tyypillisin tutkimusmenetelmin. Opetukseen sisällytetään kasvien kasvatusta. Eliökunnan rakenteeseen ja monimuotoisuuteen perehdytään vertailemalla eliöiden rakenteita, elintoimintoja ja elinympäristöjä. Tutustutaan perinnöllisyyden ja evoluution perusteisiin. Tarkastellaan bioteknologian mahdollisuuksia ja haasteita.

S5 Ihminen

Sisällöissä keskitytään tutkimaan ihmiskehon toimintaa ja syvennetään tietämystä ihmisen rakenteesta, elintoiminnoista ja säätelyjärjestelmistä. Tarkastellaan kasvuun, kehitykseen ja terveyteen vaikuttavien biologisten tekijöiden perusteita. Tutustutaan, miten perimä ja ympäristö vaikuttavat ihmisen eri ominaisuuksien kehittymiseen.

Perehdytään metsien merkitykseen ihmiselle ja muille eliöille.Tutkitaan ihmisen vaikutusta ja riippuvuutta metsäekosysteemeistä. Metsänhoitoon ja metsäalan ammatteihin tutustuminen.

S6 Kohti kestävää tulevaisuutta

Sisällöt liittyvät luonnon monimuotoisuuden säilyttämiseen, ilmastonmuutokseen, luonnonvarojen kestävään käyttöön ja muutoksiin lähiympäristössä. Pohditaan luonnonvarojen kestävän käytön ekologisia, sosiaalisia, taloudellisia ja eettisiä periaatteita, kestävää ravinnontuotantoa sekä eläinten hyvinvointia. Käsitellään biotalouden ja ekosysteemipalveluiden mahdollisuuksia kestävän tulevaisuuden kannalta. Tutustutaan luonnonsuojelun tavoitteisiin, keinoihin ja saavutuksiin.

Metsät luonnonvarana ja ympäristömuutosten vaikutukset siihen.Tarkastellaan kestävän käytön periaatteita lähiseudun metsien kautta. Metsät virkistyskäyttökohteina ja eläinten asuinpaikkana.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3, S4, S6	L4, L5
T2	S1, S2, S3, S4, S5	L4, L5
T3	S1, S2, S3, S4, S6	L4, L7
T5	S5	L3
T7	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1
T8	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L5
T9	S1, S2, S3, S4, S6	L5, L6, L7
T12	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L7
T13	S6	L7
T14	S6	L5, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 ohjata oppilasta ymmärtämään ekosysteemin perusrakennetta ja toimintaa sekä vertailemaan erilaisia ekosysteemejä ja tunnistamaan lajeja

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ekosysteemin rakenteen ja toiminnan hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata metsäekosysteemin perusrakennetta ja toimintaa sekä tunnistaa erilaisia ekosysteemejä ja niiden ravintoverkkojen lajeja. Oppilas osaa kuvata monimuotoisuuden merkitystä ekosysteemien toiminnalle sekä pohtia metsien kestävän käytön merkitystä eliöille ja ihmiselle.

Metsät luonnonvarana ja ympäristömuutosten vaikutukset siihen.Tarkastellaan kestävän käytön periaatteita lähiseudun metsien kautta. Metsät virkistyskäyttökohteina ja eläinten asuinpaikkana.

Kasvion tekeminen perinteisesti tai digitaalisesti.

Tutkimusretket koulun lähimetsiin ja mahdollisuuksien mukaan suolle.

Metsä- ja suoekosysteemien tutkimus ja kuvaus sekä niiden peruslajistoon tutustuminen.

T2 auttaa oppilasta kuvailemaan eliöiden rakenteita ja elintoimintoja sekä ymmärtämään eliökunnan rakennetta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Eliökunnan rakenteen jaa eliöiden rakenteen ja elintoimintojen hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata eliökunnan luokittelun periaatteita, osaa nimetä eliöiden rakenteita sekä osaa kuvata eliöiden elintoimintoja. Oppilas osaa vertailla eri eliöryhmien sukulaisuutta rakenteellisten ja toiminnallisten sopeutumien pohjalta sekä tunnistaa, luokittelee ja vertailee eliöryhmiä.

Perehdytään metsien merkitykseen ihmiselle ja muille eliöille.Tutkitaan ihmisen vaikutusta ja riippuvuutta metsäekosysteemeistä. Metsänhoitoon ja metsäalan ammatteihin tutustuminen.

Tutkimusretket koulun lähimetsiin ja mahdollisuuksien mukaan suolle.

Kasvion tekeminen perinteisesti tai digitaalisesti.

Metsä- ja suoekosysteemien tutkimus ja kuvaus sekä niiden peruslajistoon tutustuminen.

T3 ohjata oppilasta tutkimaan eliöiden sopeutumista eri elinympäristöihin ja ymmärtämään erilaisten elinympäristöjen merkitys luonnon monimuotoisuudelle

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Eliöiden sopeutumisen ja elinympäristöjen monimuotoisuuden hahmottaminen	Oppilas osaa tehdä havaintoja lajien esiintymisestä ja osaa kuvata lajien sopeutumista eri elinympäristöihin. Oppilas tunnistaa lähiympäristön tyypillisiä eliölajeja ja ymmärtää niiden merkityksen luonnon monimuotoisuudelle.

Metsä- ja suoekosysteemien tutkimus ja kuvaus sekä niiden peruslajistoon tutustuminen.

Metsät luonnonvarana ja ympäristömuutosten vaikutukset siihen.Tarkastellaan kestävän käytön periaatteita lähiseudun metsien kautta. Metsät virkistyskäyttökohteina ja eläinten asuinpaikkana.

Tutkimusretket koulun lähimetsiin ja mahdollisuuksien mukaan suolle.

Kasvion tekeminen perinteisesti tai digitaalisesti.

T5 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisen kehitystä ja elimistön perustoimintoja

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ihmiselimistön rakenteen ja toiminnan hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata ihmiselimistön perusrakenteita ja elintoimintoja sekä osaa selostaa ihmisen kasvun ja kehittymisen pääperiaatteita.

Perehdytään metsien merkitykseen ihmiselle ja muille eliöille.Tutkitaan ihmisen vaikutusta ja riippuvuutta metsäekosysteemeistä. Metsänhoitoon ja metsäalan ammatteihin tutustuminen.

T7 ohjata oppilasta kehittämään luonnontieteellistä ajattelutaitoa sekä syy- ja seuraussuhteiden ymmärtämistä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Luonnontieteellinen ajattelutaito	Oppilas osaa esittää mielekkäitä kysymyksiä luonnosta ja luonnonilmiöistä, osaa käyttää biologialle ominaisia peruskäsitteitä sekä tutkimus- ja tiedon-hankintamenetelmiä. Oppilas osaa esittää perusteltuja luonnontieteellisiä käsityksiä ja päätelmiä.

Metsä- ja suoekosysteemien tutkimus ja kuvaus sekä niiden peruslajistoon tutustuminen.

Metsät luonnonvarana ja ympäristömuutosten vaikutukset siihen.Tarkastellaan kestävän käytön periaatteita lähiseudun metsien kautta. Metsät virkistyskäyttökohteina ja eläinten asuinpaikkana.

Perehdytään metsien merkitykseen ihmiselle ja muille eliöille.Tutkitaan ihmisen vaikutusta ja riippuvuutta metsäekosysteemeistä. Metsänhoitoon ja metsäalan ammatteihin tutustuminen.

Kasvion tekeminen perinteisesti tai digitaalisesti.

Tutkimusretket koulun lähimetsiin ja mahdollisuuksien mukaan suolle.

T8 opastaa oppilasta käyttämään biologian tutkimusvälineistöä ja tieto- ja viestintäteknologiaa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Biologisen tutkimusvälineistön ja teknologian käyttö	Oppilas osaa työskennellä turvallisesti ja tavoitteellisesti laboratoriossa ja maastossa. Oppilas osaa käyttää tarkoituksenmukaisesti biologian tutkimusvälineistöä ja tieto- ja viestintäteknologiaa.

Tutkimusretket koulun lähimetsiin ja mahdollisuuksien mukaan suolle.

Kasvion tekeminen perinteisesti tai digitaalisesti.

Perehdytään metsien merkitykseen ihmiselle ja muille eliöille.Tutkitaan ihmisen vaikutusta ja riippuvuutta metsäekosysteemeistä. Metsänhoitoon ja metsäalan ammatteihin tutustuminen.

Metsä- ja suoekosysteemien tutkimus ja kuvaus sekä niiden peruslajistoon tutustuminen.

T9 ohjata oppilasta koostamaan eliökokoelma ja kasvattamaan kasveja biologisten ilmiöiden ymmärtämiseksi

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Eliökokoelman laatiminen ja kasvien kokeellinen kasvattaminen	Oppilas osaa koostaa ohjeiden mukaisesti perinteisen tai digitaalisen kasvikokoelman tai muun digitaalisen eliökokoelman. Oppilas toteuttaa ohjatusti kasvatuskokeen.

Kasvion tekeminen perinteisesti tai digitaalisesti.

Metsä- ja suoekosysteemien tutkimus ja kuvaus sekä niiden peruslajistoon tutustuminen.

Metsät luonnonvarana ja ympäristömuutosten vaikutukset siihen.Tarkastellaan kestävän käytön periaatteita lähiseudun metsien kautta. Metsät virkistyskäyttökohteina ja eläinten asuinpaikkana.

Tutkimusretket koulun lähimetsiin ja mahdollisuuksien mukaan suolle.

T12 innostaa oppilasta syventämään kiinnostusta luontoa ja sen ilmiöitä kohtaan sekä vahvistamaan luontosuhdetta ja ympäristötietoisuutta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Luontosuhteen ja ympäristötietoisuuden merkityksen hahmottaminen	Oppilaan osaa perustella esimerkkien avulla miten luonnossa toimitaan kestävällä ja luonnon monimuotoisuutta säilyttävällä tavalla.

Metsä- ja suoekosysteemien tutkimus ja kuvaus sekä niiden peruslajistoon tutustuminen.

Tutkimusretket koulun lähimetsiin ja mahdollisuuksien mukaan suolle.

Kasvion tekeminen perinteisesti tai digitaalisesti.

Metsät luonnonvarana ja ympäristömuutosten vaikutukset siihen.Tarkastellaan kestävän käytön periaatteita lähiseudun metsien kautta. Metsät virkistyskäyttökohteina ja eläinten asuinpaikkana.

Perehdytään metsien merkitykseen ihmiselle ja muille eliöille.Tutkitaan ihmisen vaikutusta ja riippuvuutta metsäekosysteemeistä. Metsänhoitoon ja metsäalan ammatteihin tutustuminen.

T13 ohjata oppilasta tekemään eettisesti perusteltuja valintoja

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Eettisten kysymysten pohdinta	Oppilas osaa hyödyntää biologian tietoja ja taitoja ihmiseen ja ympäristöön liittyvien vastuukysymysten arvioinnissa ja esittää perusteluja eettisesti kestäville valinnoille.

Metsät luonnonvarana ja ympäristömuutosten vaikutukset siihen.Tarkastellaan kestävän käytön periaatteita lähiseudun metsien kautta. Metsät virkistyskäyttökohteina ja eläinten asuinpaikkana.

T14 innostaa oppilasta vaikuttamaan ja toimimaan kestävän tulevaisuuden rakentamiseksi

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kestävän tulevaisuuden rakentamisen tiedot ja taidot	Oppilas osaa kuvata, miten toimitaan kestävän tulevaisuuden rakentamiseksi.

Metsät luonnonvarana ja ympäristömuutosten vaikutukset siihen.Tarkastellaan kestävän käytön periaatteita lähiseudun metsien kautta. Metsät virkistyskäyttökohteina ja eläinten asuinpaikkana.

Vuosiluokka 9

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Biologinen tutkimus

Sisältöjä valitaan siten, että biologisen tutkimuksen vaiheet tulevat oppilaan oman toiminnan kautta tutuiksi.

Ihmisen rakenne ja elintoiminnot. Perinnöllisyys ja lisääntyminen

S2 Tutkimusretkiä luontoon ja lähiympäristöön

Sisältöjä valittaessa painotetaan vastuullista luonnossa liikkumista, lajintuntemusta sekä metsän ja muiden ekosysteemien tutkimista ja vertailua. Maastotyöskentelyssä havainnoidaan ja arvioidaan ympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia sekä ihmisen vaikutusta niihin.

S3 Ekosysteemin perusrakenne ja toiminta

Sisällöt painottuvat suomalaisen metsäekosysteemin rakenteeseen ja toimintaan sekä ihmisen toiminnan vaikutuksiin niissä. Lisäksi käsitellään perustietoja vesi-, suo-, tunturi- ja kaupunkiekosysteemeistä. Tutustutaan lajien ekologiaan ja niiden välisiin vuorovaikutussuhteisiin. Opetukseen sisältyy eliökokoelman koostaminen. Sisältöjä valittaessa painotetaan ekosysteemien monimuotoisuuden tärkeyttä.

S4 Mitä elämä on?

Sisällöissä keskitytään tutkimaan elämän perusilmiöitä biologialle tyypillisin tutkimusmenetelmin. Opetukseen sisällytetään kasvien kasvatusta. Eliökunnan rakenteeseen ja monimuotoisuuteen perehdytään vertailemalla eliöiden rakenteita, elintoimintoja ja elinympäristöjä. Tutustutaan perinnöllisyyden ja evoluution perusteisiin. Tarkastellaan bioteknologian mahdollisuuksia ja haasteita.

Perinnöllisyyden ja evoluution perusteisiin tutustuminen esim. perinnöllisyystehtävien kautta.

S5 Ihminen

Sisällöissä keskitytään tutkimaan ihmiskehon toimintaa ja syvennetään tietämystä ihmisen rakenteesta, elintoiminnoista ja säätelyjärjestelmistä. Tarkastellaan kasvuun, kehitykseen ja terveyteen vaikuttavien biologisten tekijöiden perusteita. Tutustutaan, miten perimä ja ympäristö vaikuttavat ihmisen eri ominaisuuksien kehittymiseen.

Elimistön toiminnan ja rakenteen tutkimusta mm. mikroskoopin ja laborointien avulla. Aistien ja hermoston toiminnan testaaminen.

S6 Kohti kestävää tulevaisuutta

Sisällöt liittyvät luonnon monimuotoisuuden säilyttämiseen, ilmastonmuutokseen, luonnonvarojen kestävään käyttöön ja muutoksiin lähiympäristössä. Pohditaan luonnonvarojen kestävän käytön ekologisia, sosiaalisia, taloudellisia ja eettisiä periaatteita, kestävää ravinnontuotantoa sekä eläinten hyvinvointia. Käsitellään biotalouden ja ekosysteemipalveluiden mahdollisuuksia kestävän tulevaisuuden kannalta. Tutustutaan luonnonsuojelun tavoitteisiin, keinoihin ja saavutuksiin.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T2	S1, S2, S3, S4, S5	L4, L5
T4	S1, S4, S5	L1
T6	S6	L4, L7
T7	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1
T8	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L5
T10	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L5
T11	S6	L2, L3, L7
T12	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L7
T13	S6	L7
T14	S6	L5, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T2 auttaa oppilasta kuvailemaan eliöiden rakenteita ja elintoimintoja sekä ymmärtämään eliökunnan rakennetta

Ihmisen rakenteeseen ja elintoimintoihin perehtyminen monipuolisesti.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Eliökunnan rakenteen jaa eliöiden rakenteen ja elintoimintojen hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata eliökunnan luokittelun periaatteita, osaa nimetä eliöiden rakenteita sekä osaa kuvata eliöiden elintoimintoja. Oppilas osaa vertailla eri eliöryhmien sukulaisuutta rakenteellisten ja toiminnallisten sopeutumien pohjalta sekä tunnistaa, luokittelee ja vertailee eliöryhmiä.

Perinnöllisyyden ja evoluution perusteisiin tutustuminen esim. perinnöllisyystehtävien kautta.

Ihmisen rakenne ja elintoiminnot. Perinnöllisyys ja lisääntyminen

Elimistön toiminnan ja rakenteen tutkimusta mm. mikroskoopin ja laborointien avulla. Aistien ja hermoston toiminnan testaaminen.

T4 ohjata oppilasta ymmärtämään perinnöllisyyden ja evoluution perusperiaatteita

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Perinnöllisyyden ja evoluution perusperiaatteiden hahmottaminen	Oppilas ymmärtää ja osaa kuvata perimän ja ympäristön vaikutusta eliöiden yksilönkehityksessä. Oppilas osaa kuvata miten elämä ja luonnon monimuotoisuus ovat kehittyneet maapallolla evoluution tuloksena.

Elimistön toiminnan ja rakenteen tutkimusta mm. mikroskoopin ja laborointien avulla. Aistien ja hermoston toiminnan testaaminen.

Ihmisen rakenne ja elintoiminnot. Perinnöllisyys ja lisääntyminen

Perinnöllisyyden ja evoluution perusteisiin tutustuminen esim. perinnöllisyystehtävien kautta.

T6 ohjata oppilasta arvioimaan luonnonympäristössä tapahtuvia muutoksia ja ihmisen vaikutusta ympäristöön sekä ymmärtämään ekosysteemipalveluiden merkitys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Luonnonympäristössä tapahtuvien muutosten havainnointi	Oppilas osaa tehdä havaintoja ja pieniä tutkimuksia omassa lähiympäristössä tapahtuvista luonnollisista ja ihmisen toiminnan aiheuttamista luonnonympäristön muutoksista. Oppilas ymmärtää maapallon luonnonvarojen rajallisuuden ja ekosysteemipalveluiden merkityksen sekä tuntee kestävän elämäntavan perusteet ja jokamiehen oikeudet ja velvollisuudet.

T7 ohjata oppilasta kehittämään luonnontieteellistä ajattelutaitoa sekä syy- ja seuraussuhteiden ymmärtämistä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Luonnontieteellinen ajattelutaito	Oppilas osaa esittää mielekkäitä kysymyksiä luonnosta ja luonnonilmiöistä, osaa käyttää biologialle ominaisia peruskäsitteitä sekä tutkimus- ja tiedon-hankintamenetelmiä. Oppilas osaa esittää perusteltuja luonnontieteellisiä käsityksiä ja päätelmiä.

Elimistön toiminnan ja rakenteen tutkimusta mm. mikroskoopin ja laborointien avulla. Aistien ja hermoston toiminnan testaaminen.

Perinnöllisyyden ja evoluution perusteisiin tutustuminen esim. perinnöllisyystehtävien kautta.

Ihmisen rakenne ja elintoiminnot. Perinnöllisyys ja lisääntyminen

T8 opastaa oppilasta käyttämään biologian tutkimusvälineistöä ja tieto- ja viestintäteknologiaa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Biologisen tutkimusvälineistön ja teknologian käyttö	Oppilas osaa työskennellä turvallisesti ja tavoitteellisesti laboratoriossa ja maastossa. Oppilas osaa käyttää tarkoituksenmukaisesti biologian tutkimusvälineistöä ja tieto- ja viestintäteknologiaa.

Ihmisen rakenne ja elintoiminnot. Perinnöllisyys ja lisääntyminen

Elimistön toiminnan ja rakenteen tutkimusta mm. mikroskoopin ja laborointien avulla. Aistien ja hermoston toiminnan testaaminen.

Perinnöllisyyden ja evoluution perusteisiin tutustuminen esim. perinnöllisyystehtävien kautta.

T10 ohjata oppilasta tekemään tutkimuksia sekä koulussa että koulun ulkopuolella

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Biologisen tutkimuksen tekeminen	Oppilas osaa havainnoida ja tallentaa keräämiään tietoja laboratoriossa ja maastossa. Oppilas osaa esittää hypoteeseja ja tehdä ohjatusti pienimuotoisen biologisen tutkimuksen ja osaa raportoida sen tuloksia.

Ihmisen rakenne ja elintoiminnot. Perinnöllisyys ja lisääntyminen

Perinnöllisyyden ja evoluution perusteisiin tutustuminen esim. perinnöllisyystehtävien kautta.

Elimistön toiminnan ja rakenteen tutkimusta mm. mikroskoopin ja laborointien avulla. Aistien ja hermoston toiminnan testaaminen.

T11 kannustaa oppilasta soveltamaan biologian tietoja ja taitoja omassa elämässä sekä yhteiskunnallisessa keskustelussa ja päätöksenteossa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Biologisten tietojen ja taitojen soveltaminen arjessa	Oppilas osaa kuvata, miten biologisia tietoja ja taitoja voi hyödyntää omassa arjessa ja yhteiskunnassa sekä osaa perustella näkemyksiä biologisen tietämyksen pohjalta. Oppilas osallistuu lähiluonnon vaalimisprojektiin, sen toteuttamiseen ja tulosten raportointiin.

T12 innostaa oppilasta syventämään kiinnostusta luontoa ja sen ilmiöitä kohtaan sekä vahvistamaan luontosuhdetta ja ympäristötietoisuutta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Luontosuhteen ja ympäristötietoisuuden merkityksen hahmottaminen	Oppilaan osaa perustella esimerkkien avulla miten luonnossa toimitaan kestävällä ja luonnon monimuotoisuutta säilyttävällä tavalla.

Perinnöllisyyden ja evoluution perusteisiin tutustuminen esim. perinnöllisyystehtävien kautta.

Elimistön toiminnan ja rakenteen tutkimusta mm. mikroskoopin ja laborointien avulla. Aistien ja hermoston toiminnan testaaminen.

Ihmisen rakenne ja elintoiminnot. Perinnöllisyys ja lisääntyminen

T13 ohjata oppilasta tekemään eettisesti perusteltuja valintoja

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Eettisten kysymysten pohdinta	Oppilas osaa hyödyntää biologian tietoja ja taitoja ihmiseen ja ympäristöön liittyvien vastuukysymysten arvioinnissa ja esittää perusteluja eettisesti kestäville valinnoille.

T14 innostaa oppilasta vaikuttamaan ja toimimaan kestävän tulevaisuuden rakentamiseksi

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kestävän tulevaisuuden rakentamisen tiedot ja taidot	Oppilas osaa kuvata, miten toimitaan kestävän tulevaisuuden rakentamiseksi.

35.6.6. Maantieto

Maantiedon tehtävä

Maantiedon opetuksen tehtävänä on tukea oppilaiden maailmankuvan rakentumista. Oppilaita ohjataan seuraamaan ajankohtaisia tapahtumia omassa lähiympäristössä ja koko maailmassa sekä autetaan oppilaita sijoittamaan uutiset maailman tapahtumista maantiedon opetuksessa saamaansa alueelliseen kehikkoon.

Maantieto on monitieteinen ja eri tiedonaloja integroiva oppiaine, jossa tutkitaan maapalloa ja sen alueita, luontoa, ihmisen toimintaa sekä erilaisia kulttuureita. Maantiedon opetuksessa otetaan huomioon luonnontieteiden, ihmistieteiden ja yhteiskuntatieteiden näkökulmat. Näin rakennetaan eheää kokonaiskuvaa monimuotoisesta maailmasta ja sen toiminnasta.

Maantiedon opetuksessa käsitellään luonnon ja ihmisen toiminnan vuorovaikutusta ja sen yhteyttä ympäristön tilaan sekä luodaan perustaa ymmärtää erilaisia alueellisia näkökulmia ja ristiriitoja maapallolla. Maantieteellisten syy- ja seuraussuhteiden sekä ympäristönmuutosten ymmärtäminen ja analysointi aktivoivat oppilasta toimimaan vastuullisesti omassa arjessa.

Maantiedon opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden oma elämismaailma. Opetus tarjoaa toiminnallisia kokemuksia erilaisissa oppimisympäristöissä, joissa oppilaat tekevät havaintoja ja tutkimuksia. Opiskelussa hyödynnetään monipuolisesti tieto- ja viestintäteknologiaa. Teknologian käyttö edistää myös oppilaiden yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa oppimisessa.

Maantiedon opetuksessa vahvistetaan oppilaiden valmiuksia kestävää kehitystä edistävään toimintatapaan. Opetus harjaannuttaa oppilaiden osallistumis- ja vaikuttamistaitoja ja antaa oppilaille keinoja aktiiviseen kansalaisuuteen ja kestävän tulevaisuuden rakentamiseen.

Maantiedon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Maantiedon opetuksen tavoitteiden kannalta keskeistä on käyttää monipuolisia oppimisympäristöjä sekä koulussa että koulun ulkopuolella. Maastotyöskentely, kenttäretket luonnossa ja rakennetussa ympäristössä sekä sähköisten oppimisympäristöjen ja paikkatiedon käyttö ovat olennainen osa maantiedon opetusta. Pelillisyys lisää oppilaiden motivaatiota. Tutkimuksellinen lähestymistapa tukee maantieteellisen ajattelun sekä ongelmanratkaisu- ja tutkimustaitojen kehittymistä sekä edistää yhteisöllistä ja vuorovaikutteista työskentelyä.

Opetuksessa seurataan ajankohtaisia tapahtumia ja ilmiöitä lähiympäristössä ja muualla maailmassa. Työtapoja valittaessa otetaan huomioon oppilaiden elämismaailma, kansainvälisyys ja yhteistyö koulun ulkopuolisten tahojen kanssa. Opetuksessa annetaan aikaa oppilaiden ajattelulle, luovuudelle ja toiminnalle.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki maantiedossa vuosiluokilla 7-9

Maantiedon opetuksen tavoitteiden kannalta keskeistä on ohjata oppilaita hahmottamaan ympäröivää maailmaa ja ymmärtämään sen ilmiöitä. Ajankohtaisella uutisseurannalla tuetaan kunkin oppilaan maailmankuvan rakentumista. Kenttäopetuksessa lähiympäristöä tulkitaan kaikkia aisteja hyväksi käyttäen ja jaetaan kokemuksia oppilaiden ja opettajan välillä. Maantiedon tavoitteiden kannalta tuen järjestämisessä on keskeistä tiedostaa oppilaiden spatiaalisen hahmottamisen vaikeudet ja erityisesti vaikeudet kartanluvussa ja karttatulkinnassa. Oppilaita ohjataan ja tuetaan käyttämään paikkatietoa ja muuta geomediaa arjen tilanteissa. Jokaisen oppilaan taitoja hahmottaa lähiympäristöä ja maailmaa harjaannutetaan tukemalla ja kannustamalla oppilasta hänen omien vahvuuksiensa pohjalta sekä tarvittaessa vahvistamalla oppilaan taitoja eri tukimuotoja hyödyntäen. Eriyttämistä voi toteuttaa tutkimustehtävissä, joissa oppilaat voivat toimia erilaisissa rooleissa sekä harjoituksissa, joissa on mahdollista edetä yksilöllisesti ajattelun taitojen eri tasoille.

Oppilaan oppimisen arviointi maantiedossa vuosiluokilla 7-9

Maantiedon opetuksessa kannustava ja rakentava palaute opintojen aikana tukee oppilaiden motivaation rakentumista, tutkimustaitojen kehittymistä sekä auttaa oppilaita löytämään omat vahvuutensa. Oppilaille annetaan säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa asetettuihin maantiedon tavoitteisiin. Palautteen avulla oppilaita rohkaistaan toimimaan aktiivisesti ja vastuullisesti omassa lähiympäristössä ja soveltamaan käytännössä oppimaansa tietoa. Maantiedon arvioinnissa oppilailla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan monipuolisesti. Arviointi kohdistuu sekä oppilaiden tiedolliseen osaamiseen että maantiedon taitoihin kuten geomediataitoihin ja tiedon kriittiseen arviointitaitoon. Lisäksi arvioidaan taitoa käyttää maantiedolle ominaista välineistöä sekä tieto- ja viestintäteknologiaa. Arvioinnin ja palautteen tehtävänä on osaltaan kehittää jokaisen oppilaan työskentelytaitoja.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona maantiedon opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut maantiedon oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso maantiedon valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Maantiedossa oppilaan osaaminen kehittyy yleensä eri tavoitealueilla oppimäärän päättövaiheeseen saakka. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Vuosiluokka 7

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Maapallon karttakuva ja alueet

Sisällöt valitaan siten, että oppilaiden ymmärrys kartan peruskäsitteistä sekä erilaisista maasto- ja teemakartoista syvenee. Sisällöissä keskitytään koko maailman hahmottamiseen sekä Suomen, Euroopan ja maailman keskeisen paikannimistön omaksumiseen. Karttojen, paikkatiedon ja muun geomedian käyttö yhdistetään maantiedon kaikkien muiden sisältöjen opiskeluun.

Peruskarttataitojen harjoittaminen. Maa elämän planeettana.

S2 Ajankohtainen muuttuva maailma

Seurataan ajankohtaisia uutisia maailman eri alueilta ja sijoitetaan uutiset kartalle. Pohditaan kriittisesti uutistapahtumien taustoja ja alueellisia merkityksiä. Uutisseuranta yhdistetään maantiedon muiden sisältöjen opiskeluun. Tutustutaan työelämässä ja yhteiskunnan eri osa-alueilla tarvittavaan maantieteelliseen osaamiseen.

Median hyödyntäminen opetuksessa.

S3 Elämän perusedellytykset maapallolla

Sisällöt liittyvät planetaarisuuteen ja sen vaikutuksiin maapallolla. Käsitellään vuorokauden- ja vuodenaikojen vaihtelua sekä ilmasto- ja kasvillisuusvyöhykkeitä. Tarkastellaan elämän perusedellytyksiä kuten puhdasta ilmaa, vettä ja ravintoa, niiden esiintymistä ja kestävää käyttöä.

Elämän perusesellytysten havainnollistaminen käytännön esimerkkien avulla. Elämän perusedellytyksien vaarantuessa vaikutukset ihmisten asumismahdollisuuksiin tietyissä osissa maapalloa esim. ilmastopakolaisuus ja muut ekokatastrofit.

S4 Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt

Tarkastellaan oman kotiseudun erityispiirteitä sekä Suomen maisema-alueita. Tehdään kenttätutkimuksia omassa lähiympäristössä. Osallistutaan oman lähiympäristön monimuotoisuuden vaalimiseen sekä sen viihtyisyyden ja turvallisuuden suunnitteluun ja parantamiseen. Tutkitaan esimerkkien avulla maailman eri alueiden luonnon- ja kulttuurimaisemia.

Luonnon ja ihmisten muovaamat maisemat sekä niiden muutosten seuraaminen ja vaikutusten arviointi.

S5 Ihmiset ja kulttuurit maapallolla

Tutustutaan kulttuureihin, ihmisten elämään, asumiseen ja elinkeinoihin Suomessa, Euroopassa ja eri puolilla maailmaa. Tarkastellaan esimerkkien avulla, miten ympäristö vaikuttaa elinkeinoihin, asumiseen ja muuhun ihmisen toimintaan. Pohditaan ihmisoikeuksia ja hyvän elämän edellytyksiä erityisesti lasten ja nuorten näkökulmasta.

Asutuksen jakautuminen, väestötiheys, asutus ja ympäristö. Erilaisiin kulttureihin tutustuminen median ja oppilaiden omakohtaisten kokemusten kautta.

S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö

Keskitytään luonnonvarojen kestävään käyttöön ja biotalouden mahdollisuuksiin Suomessa ja muualla maailmassa. Tutkitaan tuotteiden elinkaaria sekä pohditaan omia kulutusvalintoja ja toimintaa vastuullisena kansalaisena. Perehdytään ympäristönmuutoksiin, erityisesti ilmastonmuutokseen ja luonnon monimuotoisuuden heikkenemiseen. Käsitellään ympäristön tilaa ja yhteistyömahdollisuuksia Itämeren alueella. Pohditaan esimerkkien avulla globalisaation vaikutuksia ja alueellisia kehityskysymyksiä.

Pohditaan omien kulutustottumusten vaikutusta luontoon ja luonnonvarojen riittämiseen.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L4, L5
T5	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1
T6	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L4, L5
T9	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L4
T10	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L2

Vuosiluokan tavoitteet

T1 tukea oppilaan jäsentyneen karttakuvan rakentumista maapallosta

Harjoitellaan karttakuvan hahmottamista käyttämällä erilaisia työvälineitä esim. karttoja ja mediavälineitä opetuksessa. Pyritään herättämään oppilaan oma mielenkiinto ajankohtaisten ilmiöiden seuraamiseen ja tapahtumapaikkoihin.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Maapallon karttakuvan hahmottaminen ja keskeisen paikannimistön tunteminen	Oppilas hahmottaa maapallon karttakuvan peruspiirteet sekä tietää keskeisten kohteiden sijainnin ja nimistön.

Asutuksen jakautuminen, väestötiheys, asutus ja ympäristö. Erilaisiin kulttureihin tutustuminen median ja oppilaiden omakohtaisten kokemusten kautta.

Median hyödyntäminen opetuksessa.

Elämän perusesellytysten havainnollistaminen käytännön esimerkkien avulla. Elämän perusedellytyksien vaarantuessa vaikutukset ihmisten asumismahdollisuuksiin tietyissä osissa maapalloa esim. ilmastopakolaisuus ja muut ekokatastrofit.

Peruskarttataitojen harjoittaminen. Maa elämän planeettana.

Luonnon ja ihmisten muovaamat maisemat sekä niiden muutosten seuraaminen ja vaikutusten arviointi.

Pohditaan omien kulutustottumusten vaikutusta luontoon ja luonnonvarojen riittämíseen.

T5 ohjata oppilasta kehittämään maantieteellistä ajattelutaitoa sekä kykyä esittää maantieteellisiä kysymyksiä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Maantieteellinen ajattelutaito	Oppilas osaa selittää että maantiedossa tutkitaan alueita ja alueiden välisiä eroja sekä hahmottaa kartoilta eri aluetasot: oma lähiympäristö, kunta, Suomi, Eurooppa ja koko maailma. Oppilas osaa esittää maantieteellisiä kysymyksiä ja pohtia vastauksia niihin.

Elämän perusesellytysten havainnollistaminen käytännön esimerkkien avulla. Elämän perusedellytyksien vaarantuessa vaikutukset ihmisten asumismahdollisuuksiin tietyissä osissa maapalloa esim. ilmastopakolaisuus ja muut ekokatastrofit.

Peruskarttataitojen harjoittaminen. Maa elämän planeettana.

Median hyödyntäminen opetuksessa.

Pohditaan omien kulutustottumusten vaikutusta luontoon ja luonnonvarojen riittämíseen.

Asutuksen jakautuminen, väestötiheys, asutus ja ympäristö. Erilaisiin kulttureihin tutustuminen median ja oppilaiden omakohtaisten kokemusten kautta.

Luonnon ja ihmisten muovaamat maisemat sekä niiden muutosten seuraaminen ja vaikutusten arviointi.

T6 ohjata oppilasta kehittämään tilatajua sekä symboleiden, mittasuhteiden, suuntien ja etäisyyksien ymmärrystä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tilatajun kehittyminen	Oppilas osaa mitata sekä jana- että suhdelukumittakaavan avulla etäisyyksiä kartalla, suunnata kartan todellisuuden mukaisesti ja liikkua maastossa kartan avulla.

Peruskarttataitojen harjoittaminen. Maa elämän planeettana.

Elämän perusesellytysten havainnollistaminen käytännön esimerkkien avulla. Elämän perusedellytyksien vaarantuessa vaikutukset ihmisten asumismahdollisuuksiin tietyissä osissa maapalloa esim. ilmastopakolaisuus ja muut ekokatastrofit.

Pohditaan omien kulutustottumusten vaikutusta luontoon ja luonnonvarojen riittämíseen.

Luonnon ja ihmisten muovaamat maisemat sekä niiden muutosten seuraaminen ja vaikutusten arviointi.

Median hyödyntäminen opetuksessa.

Asutuksen jakautuminen, väestötiheys, asutus ja ympäristö. Erilaisiin kulttureihin tutustuminen median ja oppilaiden omakohtaisten kokemusten kautta.

T9 harjaannuttaa oppilasta havainnoimaan ympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia sekä aktivoida oppilasta seuraamaan ajankohtaisia tapahtumia omassa lähiympäristössä, Suomessa ja koko maailmassa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ympäristölukutaito ja ympäristön muutosten arvioiminen	Oppilas osaa havainnoida lähiympäristön muutoksia, osaa antaa esimerkkejä Suomessa ja muualla maailmassa tapahtuvista ympäristön muutoksista ja osaa nimetä keskeisiä muutoksia aiheuttavia tekijöitä. Oppilas osaa tuoda esille maantieteellisiin ilmiöihin liittyvää ajankohtaista uutisointia ja osaa selittää tapahtumien taustoja.

Asutuksen jakautuminen, väestötiheys, asutus ja ympäristö. Erilaisiin kulttureihin tutustuminen median ja oppilaiden omakohtaisten kokemusten kautta.

Elämän perusesellytysten havainnollistaminen käytännön esimerkkien avulla. Elämän perusedellytyksien vaarantuessa vaikutukset ihmisten asumismahdollisuuksiin tietyissä osissa maapalloa esim. ilmastopakolaisuus ja muut ekokatastrofit.

Peruskarttataitojen harjoittaminen. Maa elämän planeettana.

Median hyödyntäminen opetuksessa.

Luonnon ja ihmisten muovaamat maisemat sekä niiden muutosten seuraaminen ja vaikutusten arviointi.

Pohditaan omien kulutustottumusten vaikutusta luontoon ja luonnonvarojen riittämíseen.

T10 tukea oppilasta kehittämään vuorovaikutus- ja ryhmätyötaitoja sekä argumentoimaan ja esittämään selkeästi maantieteellistä tietoa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ryhmässä työskentelyn ja argumentoinnin taidot	Oppilas osaa toimia ryhmän jäsenenä ja arvioida omaa toimintaansa ryhmässä. Oppilas osaa esittää mielipiteitä maantieteellisistä asioista sekä kuunnella ja suhtautua rakentavasti erilaisiin näkemyksiin.

Median hyödyntäminen opetuksessa.

Asutuksen jakautuminen, väestötiheys, asutus ja ympäristö. Erilaisiin kulttureihin tutustuminen median ja oppilaiden omakohtaisten kokemusten kautta.

Peruskarttataitojen harjoittaminen. Maa elämän planeettana.

Elämän perusesellytysten havainnollistaminen käytännön esimerkkien avulla. Elämän perusedellytyksien vaarantuessa vaikutukset ihmisten asumismahdollisuuksiin tietyissä osissa maapalloa esim. ilmastopakolaisuus ja muut ekokatastrofit.

Luonnon ja ihmisten muovaamat maisemat sekä niiden muutosten seuraaminen ja vaikutusten arviointi.

Pohditaan omien kulutustottumusten vaikutusta luontoon ja luonnonvarojen riittämíseen.

Vuosiluokka 8

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Maapallon karttakuva ja alueet

Sisällöt valitaan siten, että oppilaiden ymmärrys kartan peruskäsitteistä sekä erilaisista maasto- ja teemakartoista syvenee. Sisällöissä keskitytään koko maailman hahmottamiseen sekä Suomen, Euroopan ja maailman keskeisen paikannimistön omaksumiseen. Karttojen, paikkatiedon ja muun geomedian käyttö yhdistetään maantiedon kaikkien muiden sisältöjen opiskeluun.

Euroopan ja maailman keskeinen karttanimistö. Hyödynnetään karttoja, paikkatietoa ja geomediaa.

S2 Ajankohtainen muuttuva maailma

Seurataan ajankohtaisia uutisia maailman eri alueilta ja sijoitetaan uutiset kartalle. Pohditaan kriittisesti uutistapahtumien taustoja ja alueellisia merkityksiä. Uutisseuranta yhdistetään maantiedon muiden sisältöjen opiskeluun. Tutustutaan työelämässä ja yhteiskunnan eri osa-alueilla tarvittavaan maantieteelliseen osaamiseen.

Median hyödyntäminen opetuksessa. Tuodaan ajankohtaisia asioita esille ja pohditaan niitä oppilaiden omakohtaisten kokemusten pohjalta.

S3 Elämän perusedellytykset maapallolla

Sisällöt liittyvät planetaarisuuteen ja sen vaikutuksiin maapallolla. Käsitellään vuorokauden- ja vuodenaikojen vaihtelua sekä ilmasto- ja kasvillisuusvyöhykkeitä. Tarkastellaan elämän perusedellytyksiä kuten puhdasta ilmaa, vettä ja ravintoa, niiden esiintymistä ja kestävää käyttöä.

Luonnonolosuhteiden ja niiden muuttumisen vaikutus ihmisen elinolosuhteisiin maapallolla.Selvitetään, mistä vuorokauden- ja vuodenajat johtuvat. Ilmaston vaikutus maapallon kasvillisuusvyöhykkeisiin.

S4 Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt

Tarkastellaan oman kotiseudun erityispiirteitä sekä Suomen maisema-alueita. Tehdään kenttätutkimuksia omassa lähiympäristössä. Osallistutaan oman lähiympäristön

monimuotoisuuden vaalimiseen sekä sen viihtyisyyden ja turvallisuuden suunnitteluun ja parantamiseen. Tutkitaan esimerkkien avulla maailman eri alueiden luonnon- ja kulttuurimaisemia.

Oman kotiseudun erityispiirteisiin tutustuminen. Aluetutkimus.

S5 Ihmiset ja kulttuurit maapallolla

Tutustutaan kulttuureihin, ihmisten elämään, asumiseen ja elinkeinoihin Suomessa, Euroopassa ja eri puolilla maailmaa. Tarkastellaan esimerkkien avulla, miten ympäristö vaikuttaa elinkeinoihin, asumiseen ja muuhun ihmisen toimintaan. Pohditaan ihmisoikeuksia ja hyvän elämän edellytyksiä erityisesti lasten ja nuorten näkökulmasta.

S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö

Keskitytään luonnonvarojen kestävään käyttöön ja biotalouden mahdollisuuksiin Suomessa ja muualla maailmassa. Tutkitaan tuotteiden elinkaaria sekä pohditaan omia kulutusvalintoja ja toimintaa vastuullisena kansalaisena. Perehdytään ympäristönmuutoksiin, erityisesti ilmastonmuutokseen ja luonnon monimuotoisuuden heikkenemiseen. Käsitellään ympäristön tilaa ja yhteistyömahdollisuuksia Itämeren alueella. Pohditaan esimerkkien avulla globalisaation vaikutuksia ja alueellisia kehityskysymyksiä.

Pohditaan omien valintojen vaikutusta ilmastonmuutokseen ja luonnon monimuotoisuuteen. Oma ekologinen jalanjälki.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T3	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L2, L4
T4	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L7
T5	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1
T8	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1
T9	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L4
T10	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L2
T11	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L7
T12	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L7
T13	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L3, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T3 ohjata oppilasta tutkimaan ihmismaantieteellisiä ilmiöitä ja kulttuurimaisemia sekä ymmärtämään erilaisia kulttuureita, elinkeinoja ja ihmisten elämää Suomessa ja maapallon eri alueilla

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ihmismaantieteellisten ilmiöiden hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata ihmisten elämän ja kulttuurien piirteiden sekä kulttuurimaisemien vaihtelua Suomessa ja muualla maailmassa.

Median hyödyntäminen opetuksessa. Tuodaan ajankohtaisia asioita esille ja pohditaan niitä oppilaiden omakohtaisten kokemusten pohjalta.

Oman kotiseudun erityispiirteisiin tutustuminen. Aluetutkimus.

Pohditaan omien valintojen vaikutusta ilmastonmuutokseen ja luonnon monimuotoisuuteen. Oma ekologinen jalanjälki.

Luonnonolosuhteiden ja niiden muuttumisen vaikutus ihmisen elinolosuhteisiin maapallolla.Selvitetään, mistä vuorokauden- ja vuodenajat johtuvat. Ilmaston vaikutus maapallon kasvillisuusvyöhykkeisiin.

Euroopan ja maailman keskeinen karttanimistö. Hyödynnetään karttoja, paikkatietoa ja geomediaa.

T4 kannustaa oppilasta pohtimaan ihmisen toiminnan ja luonnonympäristön välistä vuorovaikutusta sekä ymmärtämään luonnonvarojen kestävän käytön merkitys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Luonnon ja ihmisen toiminnan välisen vuorovaikutuksen ymmärtäminen sekä luonnonvarojen kestävä käyttö	Oppilas osaa kuvata, miten luonnonympäristö vaikuttaa ihmisten elämään ja elinkeinoihin sekä millaisia vaikutuksia ihmisen toiminnalla on luonnonympäristön tilaan Suomessa ja eri puolilla maapalloa. Oppilas osaa kertoa, miksi luonnonvarojen kestävä käyttö on tärkeää.

Median hyödyntäminen opetuksessa. Tuodaan ajankohtaisia asioita esille ja pohditaan niitä oppilaiden omakohtaisten kokemusten pohjalta.

Pohditaan omien valintojen vaikutusta ilmastonmuutokseen ja luonnon monimuotoisuuteen. Oma ekologinen jalanjälki.

Oman kotiseudun erityispiirteisiin tutustuminen. Aluetutkimus.

Euroopan ja maailman keskeinen karttanimistö. Hyödynnetään karttoja, paikkatietoa ja geomediaa.

Luonnonolosuhteiden ja niiden muuttumisen vaikutus ihmisen elinolosuhteisiin maapallolla.Selvitetään, mistä vuorokauden- ja vuodenajat johtuvat. Ilmaston vaikutus maapallon kasvillisuusvyöhykkeisiin.

T5 ohjata oppilasta kehittämään maantieteellistä ajattelutaitoa sekä kykyä esittää maantieteellisiä kysymyksiä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Maantieteellinen ajattelutaito	Oppilas osaa selittää että maantiedossa tutkitaan alueita ja alueiden välisiä eroja sekä hahmottaa kartoilta eri aluetasot: oma lähiympäristö, kunta, Suomi, Eurooppa ja koko maailma. Oppilas osaa esittää maantieteellisiä kysymyksiä ja pohtia vastauksia niihin.

Pohditaan omien valintojen vaikutusta ilmastonmuutokseen ja luonnon monimuotoisuuteen. Oma ekologinen jalanjälki.

Luonnonolosuhteiden ja niiden muuttumisen vaikutus ihmisen elinolosuhteisiin maapallolla.Selvitetään, mistä vuorokauden- ja vuodenajat johtuvat. Ilmaston vaikutus maapallon kasvillisuusvyöhykkeisiin.

Oman kotiseudun erityispiirteisiin tutustuminen. Aluetutkimus.

Median hyödyntäminen opetuksessa. Tuodaan ajankohtaisia asioita esille ja pohditaan niitä oppilaiden omakohtaisten kokemusten pohjalta.

Euroopan ja maailman keskeinen karttanimistö. Hyödynnetään karttoja, paikkatietoa ja geomediaa.

T8 ohjata oppilasta kehittämään maantieteellisiä tutkimustaitoja

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tutkimustaidot	Oppilas osaa toteuttaa pienimuotoisen maantieteellisen tutkimuksen. Oppilas osaa havainnollistaa tutkimustuloksia geomedian avulla sekä esittää tutkimustulokset suullisesti.

Euroopan ja maailman keskeinen karttanimistö. Hyödynnetään karttoja, paikkatietoa ja geomediaa.

Oman kotiseudun erityispiirteisiin tutustuminen. Aluetutkimus.

Pohditaan omien valintojen vaikutusta ilmastonmuutokseen ja luonnon monimuotoisuuteen. Oma ekologinen jalanjälki.

Median hyödyntäminen opetuksessa. Tuodaan ajankohtaisia asioita esille ja pohditaan niitä oppilaiden omakohtaisten kokemusten pohjalta.

Luonnonolosuhteiden ja niiden muuttumisen vaikutus ihmisen elinolosuhteisiin maapallolla.Selvitetään, mistä vuorokauden- ja vuodenajat johtuvat. Ilmaston vaikutus maapallon kasvillisuusvyöhykkeisiin.

T9 harjaannuttaa oppilasta havainnoimaan ympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia sekä aktivoida oppilasta seuraamaan ajankohtaisia tapahtumia omassa lähiympäristössä, Suomessa ja koko maailmassa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ympäristölukutaito ja ympäristön muutosten arvioiminen	Oppilas osaa havainnoida lähiympäristön muutoksia, osaa antaa esimerkkejä Suomessa ja muualla maailmassa tapahtuvista ympäristön muutoksista ja osaa nimetä keskeisiä muutoksia aiheuttavia tekijöitä. Oppilas osaa tuoda esille maantieteellisiin ilmiöihin liittyvää ajankohtaista uutisointia ja osaa selittää tapahtumien taustoja.

Euroopan ja maailman keskeinen karttanimistö. Hyödynnetään karttoja, paikkatietoa ja geomediaa.

Oman kotiseudun erityispiirteisiin tutustuminen. Aluetutkimus.

Median hyödyntäminen opetuksessa. Tuodaan ajankohtaisia asioita esille ja pohditaan niitä oppilaiden omakohtaisten kokemusten pohjalta.

Pohditaan omien valintojen vaikutusta ilmastonmuutokseen ja luonnon monimuotoisuuteen. Oma ekologinen jalanjälki.

Luonnonolosuhteiden ja niiden muuttumisen vaikutus ihmisen elinolosuhteisiin maapallolla.Selvitetään, mistä vuorokauden- ja vuodenajat johtuvat. Ilmaston vaikutus maapallon kasvillisuusvyöhykkeisiin.

T10 tukea oppilasta kehittämään vuorovaikutus- ja ryhmätyötaitoja sekä argumentoimaan ja esittämään selkeästi maantieteellistä tietoa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ryhmässä työskentelyn ja argumentoinnin taidot	Oppilas osaa toimia ryhmän jäsenenä ja arvioida omaa toimintaansa ryhmässä. Oppilas osaa esittää mielipiteitä maantieteellisistä asioista sekä kuunnella ja suhtautua rakentavasti erilaisiin näkemyksiin.

Median hyödyntäminen opetuksessa. Tuodaan ajankohtaisia asioita esille ja pohditaan niitä oppilaiden omakohtaisten kokemusten pohjalta.

Oman kotiseudun erityispiirteisiin tutustuminen. Aluetutkimus.

Luonnonolosuhteiden ja niiden muuttumisen vaikutus ihmisen elinolosuhteisiin maapallolla.Selvitetään, mistä vuorokauden- ja vuodenajat johtuvat. Ilmaston vaikutus maapallon kasvillisuusvyöhykkeisiin.

Pohditaan omien valintojen vaikutusta ilmastonmuutokseen ja luonnon monimuotoisuuteen. Oma ekologinen jalanjälki.

Euroopan ja maailman keskeinen karttanimistö. Hyödynnetään karttoja, paikkatietoa ja geomediaa.

T11 ohjata oppilasta vaalimaan luontoa, rakennettua ympäristöä ja niiden monimuotoisuutta sekä vahvistaa oppilaan osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Osallistumisen ja vaikuttamisen taidot	Oppilas toimii projektissa, jossa yhdessä muiden kanssa vaikutetaan lähiympäristön viihtyisyyden parantamiseen tai ympäristön monimuotoisuuden säilyttämiseen. Oppilas ymmärtää ja osaa kuvata globaalin vastuun merkitystä omassa toiminnassaan.

Euroopan ja maailman keskeinen karttanimistö. Hyödynnetään karttoja, paikkatietoa ja geomediaa.

Median hyödyntäminen opetuksessa. Tuodaan ajankohtaisia asioita esille ja pohditaan niitä oppilaiden omakohtaisten kokemusten pohjalta.

Luonnonolosuhteiden ja niiden muuttumisen vaikutus ihmisen elinolosuhteisiin maapallolla.Selvitetään, mistä vuorokauden- ja vuodenajat johtuvat. Ilmaston vaikutus maapallon kasvillisuusvyöhykkeisiin.

Pohditaan omien valintojen vaikutusta ilmastonmuutokseen ja luonnon monimuotoisuuteen. Oma ekologinen jalanjälki.

Oman kotiseudun erityispiirteisiin tutustuminen. Aluetutkimus.

T12 tukea oppilasta kasvamaan aktiiviseksi, vastuullisesti toimivaksi ja kestävään elämäntapaan sitoutuneeksi kansalaiseksi

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
T12 tukea oppilasta kasvamaan aktiiviseksi, vastuullisesti toimivaksi ja kestävään elämäntapaan sitoutuneeksi kansalaiseksi	Oppilas osaa kertoa, miten toimitaan vastuullisesti koulussa ja koulun ulkopuolella. Oppilas osaa ottaa kantaa kestävän kehityksen kysymyksiin ja osaa antaa esimerkkejä miten toimitaan kestävän elämäntavan mukaisesti.

Median hyödyntäminen opetuksessa. Tuodaan ajankohtaisia asioita esille ja pohditaan niitä oppilaiden omakohtaisten kokemusten pohjalta.

Pohditaan omien valintojen vaikutusta ilmastonmuutokseen ja luonnon monimuotoisuuteen. Oma ekologinen jalanjälki.

Luonnonolosuhteiden ja niiden muuttumisen vaikutus ihmisen elinolosuhteisiin maapallolla.Selvitetään, mistä vuorokauden- ja vuodenajat johtuvat. Ilmaston vaikutus maapallon kasvillisuusvyöhykkeisiin.

Euroopan ja maailman keskeinen karttanimistö. Hyödynnetään karttoja, paikkatietoa ja geomediaa.

Oman kotiseudun erityispiirteisiin tutustuminen. Aluetutkimus.

T13 ohjata oppilasta arvostamaan alueellista identiteettiään sekä luonnon, ihmistoiminnan ja kulttuurien moninaisuutta sekä kunnioittamaan ihmisoikeuksia kaikkialla maailmassa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Alueellisen identiteetin sekä luonnon, ihmistoiminnan ja kulttuurien moninaisuuden tunnistaminen	Oppilas osaa luonnehtia omaan alueelliseen identiteettiinsä vaikuttavia tekijöitä sekä osaa kuvata lähiympäristön ja sen monimuotoisuuden merkitystä. Oppilas osaa kuvata kulttuurien ja ihmisten moninaisuuden merkitystä sekä osaa tarkastella yhteiskunnan ilmiöitä ihmisoikeuksien näkökulmasta.

Euroopan ja maailman keskeinen karttanimistö. Hyödynnetään karttoja, paikkatietoa ja geomediaa.

Oman kotiseudun erityispiirteisiin tutustuminen. Aluetutkimus.

Luonnonolosuhteiden ja niiden muuttumisen vaikutus ihmisen elinolosuhteisiin maapallolla.Selvitetään, mistä vuorokauden- ja vuodenajat johtuvat. Ilmaston vaikutus maapallon kasvillisuusvyöhykkeisiin.

Median hyödyntäminen opetuksessa. Tuodaan ajankohtaisia asioita esille ja pohditaan niitä oppilaiden omakohtaisten kokemusten pohjalta.

Pohditaan omien valintojen vaikutusta ilmastonmuutokseen ja luonnon monimuotoisuuteen. Oma ekologinen jalanjälki.

Vuosiluokka 9

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Maapallon karttakuva ja alueet

Sisällöt valitaan siten, että oppilaiden ymmärrys kartan peruskäsitteistä sekä erilaisista maasto- ja teemakartoista syvenee. Sisällöissä keskitytään koko maailman hahmottamiseen sekä Suomen, Euroopan ja maailman keskeisen paikannimistön omaksumiseen. Karttojen, paikkatiedon ja muun geomedian käyttö yhdistetään maantiedon kaikkien muiden sisältöjen opiskeluun.

Perusnimistön harjoittelua erilaisten karttojen ja geomedian kautta. Selvitetään, minkälaisia maastokarttoja käytetään eri tilanteissa.Teemakarttoihin tutustumista.

S2 Ajankohtainen muuttuva maailma

Seurataan ajankohtaisia uutisia maailman eri alueilta ja sijoitetaan uutiset kartalle. Pohditaan kriittisesti uutistapahtumien taustoja ja alueellisia merkityksiä. Uutisseuranta yhdistetään maantiedon muiden sisältöjen opiskeluun. Tutustutaan työelämässä ja yhteiskunnan eri osa-alueilla tarvittavaan maantieteelliseen osaamiseen.

Herätetään oppilaan mielenkiintoa ajankohtaisiin tapahtumiin ja tuetaan oppilaan maailmankuvan rakentumista. Sidotaan tapahtumat alueeseen ja pohditaan uutistapahtumien alueellisia merkityksiä.

S3 Elämän perusedellytykset maapallolla

Sisällöt liittyvät planetaarisuuteen ja sen vaikutuksiin maapallolla. Käsitellään vuorokauden- ja vuodenaikojen vaihtelua sekä ilmasto- ja kasvillisuusvyöhykkeitä. Tarkastellaan elämän perusedellytyksiä kuten puhdasta ilmaa, vettä ja ravintoa, niiden esiintymistä ja kestävää käyttöä.

Elämän perusedellytyksiin ja kestävän käytön periaatteisiin tutustumin.

S4 Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt

Tarkastellaan oman kotiseudun erityispiirteitä sekä Suomen maisema-alueita. Tehdään kenttätutkimuksia omassa lähiympäristössä. Osallistutaan oman lähiympäristön monimuotoisuuden vaalimiseen sekä sen viihtyisyyden ja turvallisuuden suunnitteluun ja parantamiseen. Tutkitaan esimerkkien avulla maailman eri alueiden luonnon- ja kulttuurimaisemia.

Käsitellään Suomen maisema-alueita ja tutkitaan omaa lähiympäristöä.

S5 Ihmiset ja kulttuurit maapallolla

Tutustutaan kulttuureihin, ihmisten elämään, asumiseen ja elinkeinoihin Suomessa, Euroopassa ja eri puolilla maailmaa. Tarkastellaan esimerkkien avulla, miten ympäristö vaikuttaa elinkeinoihin, asumiseen ja muuhun ihmisen toimintaan. Pohditaan ihmisoikeuksia ja hyvän elämän edellytyksiä erityisesti lasten ja nuorten näkökulmasta.

Kulttuureihin perehtyminen eri alueilla. Median hyödyntäminen kulttuuritutkimuksessa.

S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö

Keskitytään luonnonvarojen kestävään käyttöön ja biotalouden mahdollisuuksiin Suomessa ja muualla maailmassa. Tutkitaan tuotteiden elinkaaria sekä pohditaan omia kulutusvalintoja ja toimintaa vastuullisena kansalaisena. Perehdytään ympäristönmuutoksiin, erityisesti ilmastonmuutokseen ja luonnon monimuotoisuuden heikkenemiseen. Käsitellään ympäristön tilaa ja yhteistyömahdollisuuksia Itämeren alueella. Pohditaan esimerkkien avulla globalisaation vaikutuksia ja alueellisia kehityskysymyksiä.

Omien kulutustottumusten vaikutus ympäristöön.Syy- ja seuraussuhteiden tiedostaminen.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T2	S1, S2, S3, S4, S6	L4, L5
T4	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L7
T5	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1
T7	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L5, L6
T9	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L4
T10	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L2
T11	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L7
T12	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L7

Vuosiluokan tavoitteet

T2 ohjata oppilasta tutkimaan luonnonmaantieteellisiä ilmiöitä sekä vertailemaan luonnonmaisemia Suomessa ja muualla maapallolla

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Luonnonmaantieteellisten ilmiöiden hahmottaminen	Oppilas osaa selittää esimerkkien avulla Maan planetaarisuuden, vuorokauden- ja vuodenaikojen vaihtelun sekä hahmottaa maapallon kehät ja vyöhykkeisyyden. Oppilas osaa tunnistaa ja kuvailla luonnonmaisemia Suomessa ja maapallolla sekä osaa tuoda esille joitakin niiden syntyyn vaikuttaneita tekijöitä.

Herätetään oppilaan mielenkiintoa ajankohtaisiin tapahtumiin ja tuetaan oppilaan maailmankuvan rakentumista. Sidotaan tapahtumat alueeseen ja pohditaan uutistapahtumien alueellisia merkityksiä.

Elämän perusedellytyksiin ja kestävän käytön periaatteisiin tutustumin.

Omien kulutustottumusten vaikutus ympäristöön.Syy- ja seuraussuhteiden tiedostaminen.

Käsitellään Suomen maisema-alueita ja tutkitaan omaa lähiympäristöä.

Perusnimistön harjoittelua erilaisten karttojen ja geomedian kautta. Selvitetään, minkälaisia maastokarttoja käytetään eri tilanteissa.Teemakarttoihin tutustumista.

T4 kannustaa oppilasta pohtimaan ihmisen toiminnan ja luonnonympäristön välistä vuorovaikutusta sekä ymmärtämään luonnonvarojen kestävän käytön merkitys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Luonnon ja ihmisen toiminnan välisen vuorovaikutuksen ymmärtäminen sekä luonnonvarojen kestävä käyttö	Oppilas osaa kuvata, miten luonnonympäristö vaikuttaa ihmisten elämään ja elinkeinoihin sekä millaisia vaikutuksia ihmisen toiminnalla on luonnonympäristön tilaan Suomessa ja eri puolilla maapalloa. Oppilas osaa kertoa, miksi luonnonvarojen kestävä käyttö on tärkeää.

Perusnimistön harjoittelua erilaisten karttojen ja geomedian kautta. Selvitetään, minkälaisia maastokarttoja käytetään eri tilanteissa.Teemakarttoihin tutustumista.

Käsitellään Suomen maisema-alueita ja tutkitaan omaa lähiympäristöä.

Herätetään oppilaan mielenkiintoa ajankohtaisiin tapahtumiin ja tuetaan oppilaan maailmankuvan rakentumista. Sidotaan tapahtumat alueeseen ja pohditaan uutistapahtumien alueellisia merkityksiä.

Elämän perusedellytyksiin ja kestävän käytön periaatteisiin tutustumin.

Kulttuureihin perehtyminen eri alueilla. Median hyödyntäminen kulttuuritutkimuksessa.

Omien kulutustottumusten vaikutus ympäristöön.Syy- ja seuraussuhteiden tiedostaminen.

T5 ohjata oppilasta kehittämään maantieteellistä ajattelutaitoa sekä kykyä esittää maantieteellisiä kysymyksiä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Maantieteellinen ajattelutaito	Oppilas osaa selittää että maantiedossa tutkitaan alueita ja alueiden välisiä eroja sekä hahmottaa kartoilta eri aluetasot: oma lähiympäristö, kunta, Suomi, Eurooppa ja koko maailma. Oppilas osaa esittää maantieteellisiä kysymyksiä ja pohtia vastauksia niihin.

Elämän perusedellytyksiin ja kestävän käytön periaatteisiin tutustumin.

Omien kulutustottumusten vaikutus ympäristöön.Syy- ja seuraussuhteiden tiedostaminen.

Herätetään oppilaan mielenkiintoa ajankohtaisiin tapahtumiin ja tuetaan oppilaan maailmankuvan rakentumista. Sidotaan tapahtumat alueeseen ja pohditaan uutistapahtumien alueellisia merkityksiä.

Kulttuureihin perehtyminen eri alueilla. Median hyödyntäminen kulttuuritutkimuksessa.

Perusnimistön harjoittelua erilaisten karttojen ja geomedian kautta. Selvitetään, minkälaisia maastokarttoja käytetään eri tilanteissa.Teemakarttoihin tutustumista.

Käsitellään Suomen maisema-alueita ja tutkitaan omaa lähiympäristöä.

T7 ohjata oppilasta harjaannuttamaan arkielämän geomediataitoja sekä lukemaan, tulkitsemaan ja laatimaan karttoja ja muita malleja maantieteellisistä ilmiöistä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Geomediataidot	Oppilas osaa käyttää kuvia, karttoja, karttapalveluja sekä muuta geomediaa maantiedon sisältöjen opiskelussa sekä arkielämässä. Oppilas osaa laatia yksinkertaisia karttoja, diagrammeja sekä muita maantieteellisiä malleja.

Herätetään oppilaan mielenkiintoa ajankohtaisiin tapahtumiin ja tuetaan oppilaan maailmankuvan rakentumista. Sidotaan tapahtumat alueeseen ja pohditaan uutistapahtumien alueellisia merkityksiä.

Elämän perusedellytyksiin ja kestävän käytön periaatteisiin tutustumin.

Kulttuureihin perehtyminen eri alueilla. Median hyödyntäminen kulttuuritutkimuksessa.

Omien kulutustottumusten vaikutus ympäristöön.Syy- ja seuraussuhteiden tiedostaminen.

Käsitellään Suomen maisema-alueita ja tutkitaan omaa lähiympäristöä.

Perusnimistön harjoittelua erilaisten karttojen ja geomedian kautta. Selvitetään, minkälaisia maastokarttoja käytetään eri tilanteissa.Teemakarttoihin tutustumista.

T9 harjaannuttaa oppilasta havainnoimaan ympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia sekä aktivoida oppilasta seuraamaan ajankohtaisia tapahtumia omassa lähiympäristössä, Suomessa ja koko maailmassa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ympäristölukutaito ja ympäristön muutosten arvioiminen	Oppilas osaa havainnoida lähiympäristön muutoksia, osaa antaa esimerkkejä Suomessa ja muualla maailmassa tapahtuvista ympäristön muutoksista ja osaa nimetä keskeisiä muutoksia aiheuttavia tekijöitä. Oppilas osaa tuoda esille maantieteellisiin ilmiöihin liittyvää ajankohtaista uutisointia ja osaa selittää tapahtumien taustoja.

Kulttuureihin perehtyminen eri alueilla. Median hyödyntäminen kulttuuritutkimuksessa.

Perusnimistön harjoittelua erilaisten karttojen ja geomedian kautta. Selvitetään, minkälaisia maastokarttoja käytetään eri tilanteissa.Teemakarttoihin tutustumista.

Herätetään oppilaan mielenkiintoa ajankohtaisiin tapahtumiin ja tuetaan oppilaan maailmankuvan rakentumista. Sidotaan tapahtumat alueeseen ja pohditaan uutistapahtumien alueellisia merkityksiä.

Omien kulutustottumusten vaikutus ympäristöön.Syy- ja seuraussuhteiden tiedostaminen.

Elämän perusedellytyksiin ja kestävän käytön periaatteisiin tutustumin.

Käsitellään Suomen maisema-alueita ja tutkitaan omaa lähiympäristöä.

T10 tukea oppilasta kehittämään vuorovaikutus- ja ryhmätyötaitoja sekä argumentoimaan ja esittämään selkeästi maantieteellistä tietoa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ryhmässä työskentelyn ja argumentoinnin taidot	Oppilas osaa toimia ryhmän jäsenenä ja arvioida omaa toimintaansa ryhmässä. Oppilas osaa esittää mielipiteitä maantieteellisistä asioista sekä kuunnella ja suhtautua rakentavasti erilaisiin näkemyksiin.

Elämän perusedellytyksiin ja kestävän käytön periaatteisiin tutustumin.

Omien kulutustottumusten vaikutus ympäristöön.Syy- ja seuraussuhteiden tiedostaminen.

Kulttuureihin perehtyminen eri alueilla. Median hyödyntäminen kulttuuritutkimuksessa.

Perusnimistön harjoittelua erilaisten karttojen ja geomedian kautta. Selvitetään, minkälaisia maastokarttoja käytetään eri tilanteissa.Teemakarttoihin tutustumista.

Käsitellään Suomen maisema-alueita ja tutkitaan omaa lähiympäristöä.

Herätetään oppilaan mielenkiintoa ajankohtaisiin tapahtumiin ja tuetaan oppilaan maailmankuvan rakentumista. Sidotaan tapahtumat alueeseen ja pohditaan uutistapahtumien alueellisia merkityksiä.

T11 ohjata oppilasta vaalimaan luontoa, rakennettua ympäristöä ja niiden monimuotoisuutta sekä vahvistaa oppilaan osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Osallistumisen ja vaikuttamisen taidot	Oppilas toimii projektissa, jossa yhdessä muiden kanssa vaikutetaan lähiympäristön viihtyisyyden parantamiseen tai ympäristön monimuotoisuuden säilyttämiseen. Oppilas ymmärtää ja osaa kuvata globaalin vastuun merkitystä omassa toiminnassaan.

Herätetään oppilaan mielenkiintoa ajankohtaisiin tapahtumiin ja tuetaan oppilaan maailmankuvan rakentumista. Sidotaan tapahtumat alueeseen ja pohditaan uutistapahtumien alueellisia merkityksiä.

Perusnimistön harjoittelua erilaisten karttojen ja geomedian kautta. Selvitetään, minkälaisia maastokarttoja käytetään eri tilanteissa.Teemakarttoihin tutustumista.

Käsitellään Suomen maisema-alueita ja tutkitaan omaa lähiympäristöä.

Kulttuureihin perehtyminen eri alueilla. Median hyödyntäminen kulttuuritutkimuksessa.

Elämän perusedellytyksiin ja kestävän käytön periaatteisiin tutustumin.

Omien kulutustottumusten vaikutus ympäristöön.Syy- ja seuraussuhteiden tiedostaminen.

T12 tukea oppilasta kasvamaan aktiiviseksi, vastuullisesti toimivaksi ja kestävään elämäntapaan sitoutuneeksi kansalaiseksi

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
T12 tukea oppilasta kasvamaan aktiiviseksi, vastuullisesti toimivaksi ja kestävään elämäntapaan sitoutuneeksi kansalaiseksi	Oppilas osaa kertoa, miten toimitaan vastuullisesti koulussa ja koulun ulkopuolella. Oppilas osaa ottaa kantaa kestävän kehityksen kysymyksiin ja osaa antaa esimerkkejä miten toimitaan kestävän elämäntavan mukaisesti.

Herätetään oppilaan mielenkiintoa ajankohtaisiin tapahtumiin ja tuetaan oppilaan maailmankuvan rakentumista. Sidotaan tapahtumat alueeseen ja pohditaan uutistapahtumien alueellisia merkityksiä.

Elämän perusedellytyksiin ja kestävän käytön periaatteisiin tutustumin.

Omien kulutustottumusten vaikutus ympäristöön.Syy- ja seuraussuhteiden tiedostaminen.

Käsitellään Suomen maisema-alueita ja tutkitaan omaa lähiympäristöä.

Perusnimistön harjoittelua erilaisten karttojen ja geomedian kautta. Selvitetään, minkälaisia maastokarttoja käytetään eri tilanteissa.Teemakarttoihin tutustumista.

Kulttuureihin perehtyminen eri alueilla. Median hyödyntäminen kulttuuritutkimuksessa.

35.6.7. Fysiikka

Oppiaineen tehtävä

Fysiikan opetuksen tehtävänä on tukea oppilaiden luonnontieteellisen ajattelun sekä maailmankuvan kehittymistä. Fysiikan opetus auttaa ymmärtämään fysiikan ja teknologian merkitystä jokapäiväisessä elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa. Opetus tukee oppilaiden valmiuksia keskustella fysiikan ja teknologian asioista ja ilmiöistä. Opetus välittää kuvaa fysiikan merkityksestä kestävän tulevaisuuden rakentamisessa: fysiikkaa tarvitaan uusien teknologisten ratkaisujen kehittämisessä sekä ympäristön ja ihmisten hyvinvoinnin turvaamisessa. Opetus ohjaa oppilaita ottamaan vastuuta ympäristöstään.

Fysiikan opetuksen tehtävänä on tukea fysiikkaan liittyvien käsitteiden rakentumista sekä ilmiöiden ymmärtämistä. Vuosiluokilla 7-9 opiskelun pääpaino on kvalitatiivisella tasolla, mutta oppilaiden abstraktin ajattelun ja matemaattisten taitojen kehittyessä laajennetaan työskentelyä joidenkin ilmiöiden osalta kvantitatiiviselle tasolle. Aikaisemmat kokemukset, uudet havainnot ja näkökulmat muokkautuvat oppilaiden ja opettajien vuorovaikutuksessa johdonmukaiseksi kokonaisuudeksi kohti luonnontieteellisten teorioiden mukaista käsitystä ympäröivästä todellisuudesta. Opetus ohjaa luonnontieteille ominaiseen ajatteluun, tiedonhankintaan, tietojen käyttämiseen, ideointiin, vuorovaikutukseen sekä tiedon luotettavuuden ja merkityksen arviointiin eri tilanteissa.

Fysiikan opetuksen lähtökohtana ovat luonnosta ja teknologisesta ympäristöstä tehdyt havainnot ja tutkimukset. Tutkimusten tekemisellä on oleellinen merkitys käsitteiden omaksumisessa ja ymmärtämisessä, tutkimisen taitojen oppimisessa ja luonnontieteiden luonteen hahmottamisessa. Tutkimusten tekeminen kehittää työskentelyn ja yhteistyön taitoja, luovaa ja kriittistä ajattelua sekä innostaa oppilaita fysiikan opiskeluun.

Opetuksen tehtävänä on ohjata oppilaita hahmottamaan fysiikan osaamisen merkitystä myös jatko-opintojen ja työelämän kannalta. Yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa edistetään tarjoamalla oppilaille mahdollisuuksia soveltaa fysiikkaa erilaisissa konteksteissa sekä tutustua monipuolisesti ammatteihin, joissa tarvitaan fysiikan osaamista.

Fysiikan oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Monipuolisilla työtavoilla ja oppimisympäristöillä tuetaan fysiikan tavoitteiden saavuttamista. Tutkimuksellinen lähestymistapa tukee käsitteiden rakentumista ja tutkimisen taitojen oppimista. Tavoitteiden kannalta keskeistä on oppilaiden osallisuus ja vuorovaikutus yksinkertaisten tutkimusten suunnittelussa ja toteuttamisessa. Kokeellisessa työskentelyssä noudatetaan työturvallisuuslainsäädäntöä ja erityisesti nuoria työntekijöitä koskevia rajoituksia.

Oppimisympäristöissä käytetään tieto- ja viestintäteknologiaa luontevalla tavalla. Jotta fysiikan ja teknologian soveltamiseen voidaan tutustua monipuolisesti, koulun tilojen lisäksi hyödynnetään paikallisia mahdollisuuksia kuten lähiympäristöä sekä yhteistyötä yritysten ja asiantuntijoiden kanssa.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki fysiikassa vuosiluokilla 7-9

Fysiikan tavoitteiden kannalta keskeistä on ohjata oppilaita itsenäiseen ja pitkäjänteiseen työskentelyyn sekä tunnistamaan oppimistapojaan. Käsitteiden omaksumista ja ymmärtämistä tuetaan, jotta oppilaille muodostuu käsitteistä selkeitä kokonaisuuksia. Kokeellisessa työskentelyssä oppilaita ohjataan turvalliseen ja sujuvaan työskentelyyn. Tutkimustehtävillä voidaan eriyttää opetusta, jolloin oppilaat voivat toimia erilaisissa rooleissa tai edetä yksilöllisesti ajattelutaitojen eri tasoille. Erilaisilla malleilla ja niiden käyttötavoilla voidaan myös haastaa oppilaiden kehittyviä abstraktin ajattelun taitoja. Ohjaus ja tuki, työtapojen valinta, osallisuus toiminnan suunnittelussa sekä onnistumisen kokemukset tukevat oppilaiden oppijaminäkuvan vahvistumista.

Oppilaan oppimisen arviointi fysiikassa vuosiluokilla 7-9

Työskentelyn jäsentäminen pienemmiksi kokonaisuuksiksi, projekteiksi tai kokeellisiksi töiksi, joilla on omat tavoitteensa ja arviointiperusteensa, tukee monipuolista arviointia. Kokeellisen työskentelyn arviointi voi edetä hierarkkisesti työskentelyn, havainnoinnin ja mittaamisen perustaidoista ohjeistettuihin tutkimustehtäviin ja lopulta avoimiin tutkimuksiin. Oppilaita ohjataan tunnistamaan omia ennakkotietojaan, -taitojaan ja -käsityksiään. Työskentelyn etenemistä ohjataan rakentavan palautteen ja kysymysten avulla. Kannustava palaute tukee erityisesti tutkimisen taitojen kehittymistä ja motivaation rakentumista. Kokonaisuuksien lopussa arvioidaan asetettujen tavoitteiden saavuttamista ja suunnataan huomiota kohti uusia kehittämishaasteita. Arviointi perustuu monimuotoisten tuotosten lisäksi työskentelyn havainnointiin. Tuotosten sisällön lisäksi arvioidaan opiskeluprosessia ja työn eri vaiheita kuten kysymysten muodostamista, aiheen rajaamista, tiedonhakua, näkökulmien perustelemista, käsitteiden käyttöä, ilmaisun selkeyttä ja työn loppuun saattamista. Oppilaiden itsearviointia ja vertaispalautetta sekä opettajan ja oppilaiden välisiä keskusteluja voidaan käyttää arvioinnin tukena.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona fysiikan opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut fysiikan oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso fysiikan päättöarvioinnin kriteereihin. Fysiikassa oppilaan osaaminen kehittyy yleensä eri tavoitealueilla oppimäärän päättövaiheeseen saakka. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Vuosiluokka 7

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Luonnontieteellinen tutkimus

Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimisprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

S2 Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen

toimintaympäristö. Tutustutaan sähkömagneettisen ja hiukkassäteilyn lajeihin. Joihinkin lämpöilmiöihin syvennytään kvalitatiivisella tasolla.

Seitsemännen luokan keskeinen sisältö:

- valon ominaisuudet

- peilit ja linssit sekä niiden toiminnan havainnollistaminen valonsädemallilla

S3 Fysiikka yhteiskunnassa

Fysiikan ilmiöihin ja teknologisiin sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti yhteiskunnan toiminnan ja kehittymisen näkökulmista. Pääpaino on energiantuotannossa ja kestävässä energiavarojen käytössä. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan fysiikan osaamista.

S4 Fysiikka maailmankuvan rakentajana

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulevat esiin fysiikan luonne tieteenä, energian säilymisen periaate sekä maailmankaikkeuden rakenteet ja mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

S5 Vuorovaikutus ja liike

Sisällöt liittyvät erilaisiin vuorovaikutuksiin ja kappaleiden liiketiloihin. Kahden kappaleen vuorovaikutustilanteista siirrytään yhteen kappaleeseen vaikuttaviin voimiin ja niiden vaikutukseen kappaleen liikkeeseen. Liiketilaa kuvataan tasaisen ja muuttuvan liikkeen malleilla myös kvantitatiivisesti. Mekaaninen työ ja teho kytketään kvalitatiivisesti energiaan.

Seitsemännen luokan keskeinen sisältö:

- värähdys- ja aaltoliike

- ääni

- vuorovaikutus ja voima

S6 Sähkö

Virtapiirin tarkastelussa käytetään lähtökohtana jännitteen ja sähkövirran välistä yhteyttä. Sitä tarkastellaan ensin kvalitatiivisesti ilmiöiden ja ominaisuuksien tasolla, sitten kvantitatiivisesti mittaamalla suureiden arvoja ja tutkimalla suureiden välisiä riippuvuuksia. Sisältöjä valitaan myös kodin sähköturvallisuuteen sekä sähkön käyttöön ja tuottamiseen liittyen. Sähköinen varautuminen ja magnetismi yhdistetään kvalitatiivisesti virtapiirien ilmiömaailmaan.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1
T2	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L6
T3	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L6, L7
T5	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L7
T6	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L2, L5
T7	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L2, L5
T8	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L2, L3, L5
T10	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1
T11	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1
T13	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L4
T14	S5, S6	L1

Vuosiluokan tavoitteet

T1 kannustaa ja innostaa oppilasta fysiikan opiskeluun

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Seitsemännen luokan keskeinen sisältö:

- valon ominaisuudet
- peilit ja linssit sekä niiden toiminnan havainnollistaminen valonsädemallilla

Seitsemännen luokan keskeinen sisältö:

- värähdys- ja aaltoliike
- ääni
- vuorovaikutus ja voima

T2 ohjata ja kannustaa oppilasta tunnistamaan omaa fysiikan osaamistaan, asettamaan tavoitteita omalle työskentelylleen sekä työskentelemään pitkäjänteisesti

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tavoitteellinen työskentely ja oppimaan oppimisen taidot	Oppilas osaa asettaa omia tavoitteita pienten kokonaisuuksien osalta ja työskennellä niiden saavuttamiseksi. Oppilas osaa kuvata omaa osaamistaan opettajan antaman palautteen, vertaispalautteen ja itsearvioinnin perusteella.

Seitsemännen luokan keskeinen sisältö:

- valon ominaisuudet

- peilit ja linssit sekä niiden toiminnan havainnollistaminen valonsädemallilla

Seitsemännen luokan keskeinen sisältö:

- värähdys- ja aaltoliike

- ääni

- vuorovaikutus ja voima

T3 ohjata oppilasta ymmärtämään fysiikan osaamisen merkitystä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Fysiikan merkityksen arvioiminen	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla, miten fysiikan tietoja ja taitoja tarvitaan erilaisissa tilanteissa. Oppilas osaa kuvata fysiikan osaamisen merkitystä eri ammateissa ja jatko-opinnoissa.

Seitsemännen luokan keskeinen sisältö:

- valon ominaisuudet

- peilit ja linssit sekä niiden toiminnan havainnollistaminen valonsädemallilla

Seitsemännen luokan keskeinen sisältö:

- värähdys- ja aaltoliike

- ääni

- vuorovaikutus ja voima

T5 kannustaa oppilasta muodostamaan kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä kehittämään kysymyksiä edelleen tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdiksi

Seitsemännen luokan oppilas osaa muodostaa kysymyksiä tarkasteltavasta ilmiöstä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kysymysten muodostaminen sekä tutkimusten ja muun toiminnan suunnittelu	Oppilas osaa muodostaa kysymyksiä tarkasteltavasta ilmiöstä. Oppilas osaa tarkentaa kysymyksiä tutkimuksen tai muun toiminnan kohteeksi esimerkiksi rajaamalla muuttujia.

Seitsemännen luokan keskeinen sisältö:

- värähdys- ja aaltoliike

- ääni

- vuorovaikutus ja voima

Seitsemännen luokan keskeinen sisältö:

- valon ominaisuudet

- peilit ja linssit sekä niiden toiminnan havainnollistaminen valonsädemallilla

T6 ohjata oppilasta toteuttamaan kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa sekä työskentelemään turvallisesti ja johdonmukaisesti

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kokeellisen tutkimuksen toteuttaminen	Oppilas osaa työskennellä turvallisesti sekä tehdä havaintoja ja mittauksia ohjeiden tai suunnitelman mukaan. Oppilas osaa toteuttaa yhteistyössä muiden kanssa erilaisia tutkimuksia.

Seitsemännen luokan keskeinen sisältö:

- valon ominaisuudet

- peilit ja linssit sekä niiden toiminnan havainnollistaminen valonsädemallilla

Seitsemännen luokan keskeinen sisältö:

- värähdys- ja aaltoliike

- ääni

- vuorovaikutus ja voima

T7 ohjata oppilasta käsittelemään, tulkitsemaan ja esittämään omien tutkimustensa tuloksia sekä arvioimaan niitä ja koko tutkimusprosessia

Seitsemännen luokan oppilas osaa käsitellä, tulkita ja esittää tutkimusten tuloksia.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tutkimusten tulosten käsittely, esittäminen ja arviointi	Oppilas osaa käsitellä, tulkita ja esittää tutkimusten tuloksia. Oppilas osaa arvioida tulosten oikeellisuutta ja luotettavuutta sekä osaa kuvata tutkimusprosessin toimivuutta.

Seitsemännen luokan keskeinen sisältö:

- värähdys- ja aaltoliike

- ääni

- vuorovaikutus ja voima

Seitsemännen luokan keskeinen sisältö:

- valon ominaisuudet

- peilit ja linssit sekä niiden toiminnan havainnollistaminen valonsädemallilla

T8 ohjata oppilasta ymmärtämään teknologisten sovellusten toimintaperiaatteita ja merkitystä sekä innostaa osallistumaan yksinkertaisten teknologisten ratkaisujen ideointiin, suunnitteluun, kehittämiseen ja soveltamiseen yhteistyössä muiden kanssa

Seitsemännen luokan oppilas osaa kuvata joitakin teknologisia sovelluksia ja niiden toimintaperiaatteita.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Teknologinen osaaminen ja yhteistyö teknologisessa ongelmanratkaisussa	Oppilas osaa kuvata joitakin teknologisia sovelluksia ja niiden toimintaperiaatteita. Oppilas osaa työskennellä yhteistyössä teknologisen ratkaisun ideoinnissa, suunnittelussa, kehittämisessä ja soveltamisessa.

Seitsemännen luokan keskeinen sisältö:

- valon ominaisuudet

- peilit ja linssit sekä niiden toiminnan havainnollistaminen valonsädemallilla

Seitsemännen luokan keskeinen sisältö:

- värähdys- ja aaltoliike

- ääni

- vuorovaikutus ja voima

T10 ohjata oppilasta käyttämään fysiikan käsitteitä täsmällisesti sekä jäsentämään omia käsiterakenteitaan kohti luonnontieteellisten teorioiden mukaisia käsityksiä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Käsitteiden käyttö ja jäsentyminen	Oppilas osaa kuvata ja selittää ilmiöitä fysiikan keskeisten käsitteiden avulla. Oppilas osaa yhdistää ilmiöön siihen liittyvät ominaisuudet ja ominaisuuksia kuvaavat suureet.

Seitsemännen luokan keskeinen sisältö:

- värähdys- ja aaltoliike

- ääni

- vuorovaikutus ja voima

Seitsemännen luokan keskeinen sisältö:

- valon ominaisuudet

- peilit ja linssit sekä niiden toiminnan havainnollistaminen valonsädemallilla

T11 ohjata oppilasta käyttämään erilaisia malleja ilmiöiden kuvaamisessa ja selittämisessä sekä ennusteiden tekemisessä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Mallien käyttäminen	Oppilas osaa käyttää yksinkertaisia malleja ja tehdä ennusteita sekä harjoittelee yksinkertaisten mallien muodostamista mittaustuloksista. Oppilas osaa kuvata mallia ja nimetä mallin rajoituksia tai puutteita.

Seitsemännen luokan keskeinen sisältö:

- valon ominaisuudet

- peilit ja linssit sekä niiden toiminnan havainnollistaminen valonsädemallilla

Seitsemännen luokan keskeinen sisältö:

- värähdys- ja aaltoliike

- ääni

- vuorovaikutus ja voima

T13 ohjata oppilasta hahmottamaan luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Luonnontieteellisen tiedon luonteen hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata fysiikkaan liittyvien esimerkkien avulla luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä. Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa.

Seitsemännen luokan keskeinen sisältö:

- valon ominaisuudet

- peilit ja linssit sekä niiden toiminnan havainnollistaminen valonsädemallilla

Seitsemännen luokan keskeinen sisältö:

- värähdys- ja aaltoliike

- ääni

- vuorovaikutus ja voima

T14 ohjata oppilasta saavuttamaan riittävät tiedolliset valmiudet jatko-opintoja varten vuorovaikutuksesta ja liikkeestä sekä sähköstä

Seitsemännen luokan oppias osaa käyttää vuorovaikutuksen keskeisiä käsitteitä, ominaisuuksia, suureita, malleja ja lakeja tutuissa tilanteissa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tiedollisten jatko-opinto-valmiuksien saavuttaminen	Oppilas osaa käyttää vuorovaikutuksen ja liikkeen sekä sähkön keskeisiä käsitteitä, olioita, ilmiöitä, ominaisuuksia, suureita, malleja ja lakeja tutuissa tilanteissa.

Seitsemännen luokan keskeinen sisältö:

- värähdys- ja aaltoliike

- ääni

- vuorovaikutus ja voima

Vuosiluokka 8

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Luonnontieteellinen tutkimus

Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimisprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

S2 Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö. Tutustutaan sähkömagneettisen ja hiukkassäteilyn lajeihin. Joihinkin lämpöilmiöihin syvennytään kvalitatiivisella tasolla.

Kahdeksannen luokan keskeinen sisältö:

- lämpötila ja lämpöenergia
- lämmön siirtyminen
- lämpölaajeneminen
- aineen olomuodon muutokset

S3 Fysiikka yhteiskunnassa

Fysiikan ilmiöihin ja teknologisiin sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti yhteiskunnan toiminnan ja kehittymisen näkökulmista. Pääpaino on energiantuotannossa ja kestävässä energiavarojen käytössä. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan fysiikan osaamista.

S4 Fysiikka maailmankuvan rakentajana

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulevat esiin fysiikan luonne tieteenä, energian säilymisen periaate sekä maailmankaikkeuden rakenteet ja mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

S5 Vuorovaikutus ja liike

Sisällöt liittyvät erilaisiin vuorovaikutuksiin ja kappaleiden liiketiloihin. Kahden kappaleen vuorovaikutustilanteista siirrytään yhteen kappaleeseen vaikuttaviin voimiin ja niiden vaikutukseen kappaleen liikkeeseen. Liiketilaa kuvataan tasaisen ja muuttuvan liikkeen malleilla myös kvantitatiivisesti. Mekaaninen työ ja teho kytketään kvalitatiivisesti energiaan.

Kahdeksannen luokan keskeinen sisältö:

- tasainen ja kiihtyvä liike
- mekaaninen energia, työ ja teho

S6 Sähkö

Virtapiirin tarkastelussa käytetään lähtökohtana jännitteen ja sähkövirran välistä yhteyttä. Sitä tarkastellaan ensin kvalitatiivisesti ilmiöiden ja ominaisuuksien tasolla, sitten kvantitatiivisesti mittaamalla suureiden arvoja ja tutkimalla suureiden välisiä riippuvuuksia. Sisältöjä valitaan myös kodin sähköturvallisuuteen sekä sähkön käyttöön ja tuottamiseen liittyen. Sähköinen varautuminen ja magnetismi yhdistetään kvalitatiivisesti virtapiirien ilmiömaailmaan.

Sähköoppi käsitellään 9. luokalla.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1
T2	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L6
T3	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L6, L7
T4	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L3, L7
T5	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L7
T7	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L2, L5
T8	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L2, L3, L5
T9	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L5
T10	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1
T11	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1
T12	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L2, L4
T14	S5, S6	L1

Vuosiluokan tavoitteet

T1 kannustaa ja innostaa oppilasta fysiikan opiskeluun

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Kahdeksannen luokan keskeinen sisältö:

- tasainen ja kiihtyvä liike

- mekaaninen energia, työ ja teho

Sähköoppi käsitellään 9. luokalla.

Kahdeksannen luokan keskeinen sisältö:

- lämpötila ja lämpöenergia

- lämmön siirtyminen

- lämpölaajeneminen

- aineen olomuodon muutokset

T2 ohjata ja kannustaa oppilasta tunnistamaan omaa fysiikan osaamistaan, asettamaan tavoitteita omalle työskentelylleen sekä työskentelemään pitkäjänteisesti

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tavoitteellinen työskentely ja oppimaan oppimisen taidot	Oppilas osaa asettaa omia tavoitteita pienten kokonaisuuksien osalta ja työskennellä niiden saavuttamiseksi. Oppilas osaa kuvata omaa osaamistaan opettajan antaman palautteen, vertaispalautteen ja itsearvioinnin perusteella.

Kahdeksannen luokan keskeinen sisältö:

- tasainen ja kiihtyvä liike
- mekaaninen energia, työ ja teho

Sähköoppi käsitellään 9. luokalla.

Kahdeksannen luokan keskeinen sisältö:

- lämpötila ja lämpöenergia
- lämmön siirtyminen
- lämpölaajeneminen
- aineen olomuodon muutokset

T3 ohjata oppilasta ymmärtämään fysiikan osaamisen merkitystä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Fysiikan merkityksen arvioiminen	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla, miten fysiikan tietoja ja taitoja tarvitaan erilaisissa tilanteissa. Oppilas osaa kuvata fysiikan osaamisen merkitystä eri ammateissa ja jatko-opinnoissa.

Sähköoppi käsitellään 9. luokalla.

Kahdeksannen luokan keskeinen sisältö:

- tasainen ja kiihtyvä liike
- mekaaninen energia, työ ja teho

Kahdeksannen luokan keskeinen sisältö:

- lämpötila ja lämpöenergia
- lämmön siirtyminen
- lämpölaajeneminen
- aineen olomuodon muutokset

T4 ohjata oppilasta käyttämään fysiikan osaamistaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan energiavarojen kestävän käytön kannalta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kestävän kehityksen tiedot ja taidot fysiikan kannalta	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla, miten fysiikan osaamista tarvitaan kestävän tulevaisuuden rakentamiseksi. Oppilas osaa kuvata erilaisia valintoja energiavarojen kestävän käytön kannalta.

Kahdeksannen luokan keskeinen sisältö:

- lämpötila ja lämpöenergia
- lämmön siirtyminen
- lämpölaajeneminen
- aineen olomuodon muutokset

Kahdeksannen luokan keskeinen sisältö:

- tasainen ja kiihtyvä liike
- mekaaninen energia, työ ja teho

Sähköoppi käsitellään 9. luokalla.

T5 kannustaa oppilasta muodostamaan kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä kehittämään kysymyksiä edelleen tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdiksi

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kysymysten muodostaminen sekä tutkimusten ja muun toiminnan suunnittelu	Oppilas osaa muodostaa kysymyksiä tarkasteltavasta ilmiöstä. Oppilas osaa tarkentaa kysymyksiä tutkimuksen tai muun toiminnan kohteeksi esimerkiksi rajaamalla muuttujia.

Kahdeksannen luokan keskeinen sisältö:

- tasainen ja kiihtyvä liike
- mekaaninen energia, työ ja teho

Kahdeksannen luokan keskeinen sisältö:

- lämpötila ja lämpöenergia
- lämmön siirtyminen
- lämpölaajeneminen

- aineen olomuodon muutokset

Sähköoppi käsitellään 9. luokalla.

T7 ohjata oppilasta käsittelemään, tulkitsemaan ja esittämään omien tutkimustensa tuloksia sekä arvioimaan niitä ja koko tutkimusprosessia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tutkimusten tulosten käsittely, esittäminen ja arviointi	Oppilas osaa käsitellä, tulkita ja esittää tutkimusten tuloksia. Oppilas osaa arvioida tulosten oikeellisuutta ja luotettavuutta sekä osaa kuvata tutkimusprosessin toimivuutta.

Kahdeksannen luokan keskeinen sisältö:

- tasainen ja kiihtyvä liike

- mekaaninen energia, työ ja teho

Kahdeksannen luokan keskeinen sisältö:

- lämpötila ja lämpöenergia

- lämmön siirtyminen

- lämpölaajeneminen

- aineen olomuodon muutokset

Sähköoppi käsitellään 9. luokalla.

T8 ohjata oppilasta ymmärtämään teknologisten sovellusten toimintaperiaatteita ja merkitystä sekä innostaa osallistumaan yksinkertaisten teknologisten ratkaisujen ideointiin, suunnitteluun, kehittämiseen ja soveltamiseen yhteistyössä muiden kanssa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Teknologinen osaaminen ja yhteistyö teknologisessa ongelmanratkaisussa	Oppilas osaa kuvata joitakin teknologisia sovelluksia ja niiden toimintaperiaatteita. Oppilas osaa työskennellä yhteistyössä teknologisen ratkaisun ideoinnissa, suunnittelussa, kehittämisessä ja soveltamisessa.

Kahdeksannen luokan keskeinen sisältö:

- tasainen ja kiihtyvä liike

- mekaaninen energia, työ ja teho

Sähköoppi käsitellään 9. luokalla.

Kahdeksannen luokan keskeinen sisältö:

- lämpötila ja lämpöenergia
- lämmön siirtyminen
- lämpölaajeneminen
- aineen olomuodon muutokset

T9 opastaa oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon ja mittaustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen sekä tukea oppilaan oppimista havainnollistavien simulaatioiden avulla

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tieto- ja viestintätekniikan käyttö	Oppilas osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologisia välineitä tai sovelluksia tiedon ja mittaustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen. Oppilas osaa tehdä havaintoja ja päätelmiä simulaatiosta.

Kahdeksannen luokan keskeinen sisältö:

- lämpötila ja lämpöenergia
- lämmön siirtyminen
- lämpölaajeneminen
- aineen olomuodon muutokset

Sähköoppi käsitellään 9. luokalla.

Kahdeksannen luokan keskeinen sisältö:

- tasainen ja kiihtyvä liike
- mekaaninen energia, työ ja teho

T10 ohjata oppilasta käyttämään fysiikan käsitteitä täsmällisesti sekä jäsentämään omia käsiterakenteitaan kohti luonnontieteellisten teorioiden mukaisia käsityksiä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Käsitteiden käyttö ja jäsentyminen	Oppilas osaa kuvata ja selittää ilmiöitä fysiikan keskeisten käsitteiden avulla. Oppilas osaa yhdistää ilmiöön siihen liittyvät ominaisuudet ja ominaisuuksia kuvaavat suureet.

Sähköoppi käsitellään 9. luokalla.

Kahdeksannen luokan keskeinen sisältö:

- lämpötila ja lämpöenergia

- lämmön siirtyminen

- lämpölaajeneminen

- aineen olomuodon muutokset

Kahdeksannen luokan keskeinen sisältö:

- tasainen ja kiihtyvä liike

- mekaaninen energia, työ ja teho

T11 ohjata oppilasta käyttämään erilaisia malleja ilmiöiden kuvaamisessa ja selittämisessä sekä ennusteiden tekemisessä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Mallien käyttäminen	Oppilas osaa käyttää yksinkertaisia malleja ja tehdä ennusteita sekä harjoittelee yksinkertaisten mallien muodostamista mittaustuloksista. Oppilas osaa kuvata mallia ja nimetä mallin rajoituksia tai puutteita.

Kahdeksannen luokan keskeinen sisältö:

- tasainen ja kiihtyvä liike

- mekaaninen energia, työ ja teho

Kahdeksannen luokan keskeinen sisältö:

- lämpötila ja lämpöenergia

- lämmön siirtyminen

- lämpölaajeneminen

- aineen olomuodon muutokset

Sähköoppi käsitellään 9. luokalla.

T12 ohjata oppilasta käyttämään ja arvioimaan kriittisesti eri tietolähteitä sekä ilmaisemaan ja perustelemaan erilaisia näkemyksiä fysiikalle ominaisella tavalla

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Argumentointi-taidot ja tietolähteiden käyttäminen	Oppilas osaa hakea tietoa erilaisista tietolähteistä ja valita joitakin luotettavia tietolähteitä. Oppilas osaa ilmaista ja perustella erilaisia näkemyksiä fysiikalle ominaisella tavalla.

Kahdeksannen luokan keskeinen sisältö:

- lämpötila ja lämpöenergia
- lämmön siirtyminen
- lämpölaajeneminen
- aineen olomuodon muutokset

Kahdeksannen luokan keskeinen sisältö:

- tasainen ja kiihtyvä liike
- mekaaninen energia, työ ja teho

Sähköoppi käsitellään 9. luokalla.

T14 ohjata oppilasta saavuttamaan riittävät tiedolliset valmiudet jatko-opintoja varten vuorovaikutuksesta ja liikkeestä sekä sähköstä

Kahdeksannen luokan oppilas osaa käyttää vuorovaikutuksen ja liikkeen keskeisiä käsitteitä, olioita, ilmiöitä, ominaisuuksia, suureita, malleja ja lakeja tutuissa tilanteissa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tiedollisten jatko-opinto-valmiuksien saavuttaminen	Oppilas osaa käyttää vuorovaikutuksen ja liikkeen sekä sähkön keskeisiä käsitteitä, olioita, ilmiöitä, ominaisuuksia, suureita, malleja ja lakeja tutuissa tilanteissa.

Sähköoppi käsitellään 9. luokalla.

Kahdeksannen luokan keskeinen sisältö:

- tasainen ja kiihtyvä liike
- mekaaninen energia, työ ja teho

Vuosiluokka 9

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Luonnontieteellinen tutkimus

Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimisprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

S2 Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö. Tutustutaan sähkömagneettisen ja hiukkassäteilyn lajeihin. Joihinkin lämpöilmiöihin syvennytään kvalitatiivisella tasolla.

S3 Fysiikka yhteiskunnassa

Fysiikan ilmiöihin ja teknologisiin sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti yhteiskunnan toiminnan ja kehittymisen näkökulmista. Pääpaino on energiantuotannossa ja kestävässä energiavarojen käytössä. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan fysiikan osaamista.

S4 Fysiikka maailmankuvan rakentajana

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulevat esiin fysiikan luonne tieteenä, energian säilymisen periaate sekä maailmankaikkeuden rakenteet ja mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

S5 Vuorovaikutus ja liike

Sisällöt liittyvät erilaisiin vuorovaikutuksiin ja kappaleiden liiketiloihin. Kahden kappaleen vuorovaikutustilanteista siirrytään yhteen kappaleeseen vaikuttaviin voimiin ja niiden vaikutukseen kappaleen liikkeeseen. Liiketilaa kuvataan tasaisen ja muuttuvan liikkeen malleilla myös kvantitatiivisesti. Mekaaninen työ ja teho kytketään kvalitatiivisesti energiaan.

Yhdeksännen luokan keskeinen sisältö:

- tiheys
- paine
- yksinkertaiset koneet

S6 Sähkö

Virtapiirin tarkastelussa käytetään lähtökohtana jännitteen ja sähkövirran välistä yhteyttä. Sitä tarkastellaan ensin kvalitatiivisesti ilmiöiden ja ominaisuuksien tasolla, sitten kvantitatiivisesti mittaamalla suureiden arvoja ja tutkimalla suureiden välisiä riippuvuuksia. Sisältöjä valitaan myös kodin sähköturvallisuuteen sekä sähkön käyttöön ja tuottamiseen liittyen. Sähköinen varautuminen ja magnetismi yhdistetään kvalitatiivisesti virtapiirien ilmiömaailmaan.

Yhdeksännen luokan keskeinen sisältö:

- sähköinen vuorovaikutus
- sähköopin perussuureet ja niiden väliset riippuvuudet
- virtapiiri
- sähkön tuotanto
- sähköturvallisuus

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1
T2	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L6
T3	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L6, L7
T4	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L3, L7
T5	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L7
T6	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L2, L5
T7	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L2, L5
T8	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L2, L3, L5
T9	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L5
T10	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1
T11	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1
T12	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L2, L4
T14	S5, S6	L1
T15	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L6

Vuosiluokan tavoitteet

T1 kannustaa ja innostaa oppilasta fysiikan opiskeluun

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Yhdeksännen luokan keskeinen sisältö:

- sähköinen vuorovaikutus
- sähköopin perussuureet ja niiden väliset riippuvuudet
- virtapiiri
- sähkön tuotanto
- sähköturvallisuus

Yhdeksännen luokan keskeinen sisältö:

- tiheys
- paine
- yksinkertaiset koneet

T2 ohjata ja kannustaa oppilasta tunnistamaan omaa fysiikan osaamistaan, asettamaan tavoitteita omalle työskentelylleen sekä työskentelemään pitkäjänteisesti

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tavoitteellinen työskentely ja oppimaan oppimisen taidot	Oppilas osaa asettaa omia tavoitteita pienten kokonaisuuksien osalta ja työskennellä niiden saavuttamiseksi. Oppilas osaa kuvata omaa osaamistaan opettajan antaman palautteen, vertaispalautteen ja itsearvioinnin perusteella.

Yhdeksännen luokan keskeinen sisältö:

- tiheys
- paine
- yksinkertaiset koneet

Yhdeksännen luokan keskeinen sisältö:

- sähköinen vuorovaikutus
- sähköopin perussuureet ja niiden väliset riippuvuudet
- virtapiiri
- sähkön tuotanto
- sähköturvallisuus

T3 ohjata oppilasta ymmärtämään fysiikan osaamisen merkitystä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Fysiikan merkityksen arvioiminen	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla, miten fysiikan tietoja ja taitoja tarvitaan erilaisissa tilanteissa. Oppilas osaa kuvata fysiikan osaamisen merkitystä eri ammateissa ja jatko-opinnoissa.

Yhdeksännen luokan keskeinen sisältö:

- tiheys
- paine
- yksinkertaiset koneet

Yhdeksännen luokan keskeinen sisältö:

- sähköinen vuorovaikutus
- sähköopin perussuureet ja niiden väliset riippuvuudet

- virtapiiri

- sähkön tuotanto

- sähköturvallisuus

T4 ohjata oppilasta käyttämään fysiikan osaamistaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan energiavarojen kestävän käytön kannalta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kestävän kehityksen tiedot ja taidot fysiikan kannalta	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla, miten fysiikan osaamista tarvitaan kestävän tulevaisuuden rakentamiseksi. Oppilas osaa kuvata erilaisia valintoja energiavarojen kestävän käytön kannalta.

Yhdeksännen luokan keskeinen sisältö:

- sähköinen vuorovaikutus

- sähköopin perussuureet ja niiden väliset riippuvuudet

- virtapiiri

- sähkön tuotanto

- sähköturvallisuus

Yhdeksännen luokan keskeinen sisältö:

- tiheys

- paine

- yksinkertaiset koneet

T5 kannustaa oppilasta muodostamaan kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä kehittämään kysymyksiä edelleen tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdiksi

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kysymysten muodostaminen sekä tutkimusten ja muun toiminnan suunnittelu	Oppilas osaa muodostaa kysymyksiä tarkasteltavasta ilmiöstä. Oppilas osaa tarkentaa kysymyksiä tutkimuksen tai muun toiminnan kohteeksi esimerkiksi rajaamalla muuttujia.

Yhdeksännen luokan keskeinen sisältö:

- sähköinen vuorovaikutus

- sähköopin perussuureet ja niiden väliset riippuvuudet

- virtapiiri

- sähkön tuotanto

- sähköturvallisuus

Yhdeksännen luokan keskeinen sisältö:

- tiheys

- paine

- yksinkertaiset koneet

T6 ohjata oppilasta toteuttamaan kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa sekä työskentelemään turvallisesti ja johdonmukaisesti

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kokeellisen tutkimuksen toteuttaminen	Oppilas osaa työskennellä turvallisesti sekä tehdä havaintoja ja mittauksia ohjeiden tai suunnitelman mukaan. Oppilas osaa toteuttaa yhteistyössä muiden kanssa erilaisia tutkimuksia.

Yhdeksännen luokan keskeinen sisältö:

- tiheys

- paine

- yksinkertaiset koneet

Yhdeksännen luokan keskeinen sisältö:

- sähköinen vuorovaikutus

- sähköopin perussuureet ja niiden väliset riippuvuudet

- virtapiiri

- sähkön tuotanto

- sähköturvallisuus

T7 ohjata oppilasta käsittelemään, tulkitsemaan ja esittämään omien tutkimustensa tuloksia sekä arvioimaan niitä ja koko tutkimusprosessia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tutkimusten tulosten käsittely, esittäminen ja arviointi	Oppilas osaa käsitellä, tulkita ja esittää tutkimusten tuloksia. Oppilas osaa arvioida tulosten oikeellisuutta ja luotettavuutta sekä osaa kuvata tutkimusprosessin toimivuutta.

Yhdeksännen luokan keskeinen sisältö:

- sähköinen vuorovaikutus

- sähköopin perussuureet ja niiden väliset riippuvuudet
- virtapiiri
- sähkön tuotanto
- sähköturvallisuus

Yhdeksännen luokan keskeinen sisältö:

- tiheys
- paine
- yksinkertaiset koneet

T8 ohjata oppilasta ymmärtämään teknologisten sovellusten toimintaperiaatteita ja merkitystä sekä innostaa osallistumaan yksinkertaisten teknologisten ratkaisujen ideointiin, suunnitteluun, kehittämiseen ja soveltamiseen yhteistyössä muiden kanssa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Teknologinen osaaminen ja yhteistyö teknologisessa ongelmanratkaisussa	Oppilas osaa kuvata joitakin teknologisia sovelluksia ja niiden toimintaperiaatteita. Oppilas osaa työskennellä yhteistyössä teknologisen ratkaisun ideoinnissa, suunnittelussa, kehittämisessä ja soveltamisessa.

Yhdeksännen luokan keskeinen sisältö:

- tiheys
- paine
- yksinkertaiset koneet

Yhdeksännen luokan keskeinen sisältö:

- sähköinen vuorovaikutus
- sähköopin perussuureet ja niiden väliset riippuvuudet
- virtapiiri
- sähkön tuotanto
- sähköturvallisuus

T9 opastaa oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon ja mittaustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen sekä tukea oppilaan oppimista havainnollistavien simulaatioiden avulla

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tieto- ja viestintätekniikan käyttö	Oppilas osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologisia välineitä tai sovelluksia tiedon ja mittaustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen. Oppilas osaa tehdä havaintoja ja päätelmiä simulaatiosta.

Yhdeksännen luokan keskeinen sisältö:

- sähköinen vuorovaikutus
- sähköopin perussuureet ja niiden väliset riippuvuudet
- virtapiiri
- sähkön tuotanto
- sähköturvallisuus

Yhdeksännen luokan keskeinen sisältö:

- tiheys
- paine
- yksinkertaiset koneet

T10 ohjata oppilasta käyttämään fysiikan käsitteitä täsmällisesti sekä jäsentämään omia käsiterakenteitaan kohti luonnontieteellisten teorioiden mukaisia käsityksiä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Käsitteiden käyttö ja jäsentyminen	Oppilas osaa kuvata ja selittää ilmiöitä fysiikan keskeisten käsitteiden avulla. Oppilas osaa yhdistää ilmiöön siihen liittyvät ominaisuudet ja ominaisuuksia kuvaavat suureet.

Yhdeksännen luokan keskeinen sisältö:

- sähköinen vuorovaikutus
- sähköopin perussuureet ja niiden väliset riippuvuudet
- virtapiiri
- sähkön tuotanto
- sähköturvallisuus

Yhdeksännen luokan keskeinen sisältö:

- tiheys
- paine
- yksinkertaiset koneet

T11 ohjata oppilasta käyttämään erilaisia malleja ilmiöiden kuvaamisessa ja selittämisessä sekä ennusteiden tekemisessä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Mallien käyttäminen	Oppilas osaa käyttää yksinkertaisia malleja ja tehdä ennusteita sekä harjoittelee yksinkertaisten mallien muodostamista mittaustuloksista. Oppilas osaa kuvata mallia ja nimetä mallin rajoituksia tai puutteita.

Yhdeksännen luokan keskeinen sisältö:

- tiheys
- paine
- yksinkertaiset koneet

Yhdeksännen luokan keskeinen sisältö:

- sähköinen vuorovaikutus
- sähköopin perussuureet ja niiden väliset riippuvuudet
- virtapiiri
- sähkön tuotanto
- sähköturvallisuus

T12 ohjata oppilasta käyttämään ja arvioimaan kriittisesti eri tietolähteitä sekä ilmaisemaan ja perustelemaan erilaisia näkemyksiä fysiikalle ominaisella tavalla

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Argumentointi-taidot ja tietolähteiden käyttäminen	Oppilas osaa hakea tietoa erilaisista tietolähteistä ja valita joitakin luotettavia tietolähteitä. Oppilas osaa ilmaista ja perustella erilaisia näkemyksiä fysiikalle ominaisella tavalla.

Yhdeksännen luokan keskeinen sisältö:

- tiheys
- paine
- yksinkertaiset koneet

Yhdeksännen luokan keskeinen sisältö:

- sähköinen vuorovaikutus
- sähköopin perussuureet ja niiden väliset riippuvuudet

- virtapiiri

- sähkön tuotanto

- sähköturvallisuus

T14 ohjata oppilasta saavuttamaan riittävät tiedolliset valmiudet jatko-opintoja varten vuorovaikutuksesta ja liikkeestä sekä sähköstä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tiedollisten jatko-opinto-valmiuksien saavuttaminen	Oppilas osaa käyttää vuorovaikutuksen ja liikkeen sekä sähkön keskeisiä käsitteitä, olioita, ilmiöitä, ominaisuuksia, suureita, malleja ja lakeja tutuissa tilanteissa.

Yhdeksännen luokan keskeinen sisältö:

- sähköinen vuorovaikutus

- sähköopin perussuureet ja niiden väliset riippuvuudet

- virtapiiri

- sähkön tuotanto

- sähköturvallisuus

Yhdeksännen luokan keskeinen sisältö:

- tiheys

- paine

- yksinkertaiset koneet

T15 ohjata oppilasta soveltamaan fysiikan tietojaan ja taitojaan monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa sekä tarjota mahdollisuuksia tutustua fysiikan soveltamiseen erilaisissa tilanteissa kuten luonnossa, elinkeinoelämässä, järjestöissä tai tiedeyhteisöissä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tietojen ja taitojen soveltaminen eri tilanteissa	Oppilas osaa käyttää fysiikan tietojaan ja taitojaan monialaisessa oppimiskokonaisuudessa tai tilanteessa, jossa fysiikkaa sovelletaan eri ympäristöissä.

Yhdeksännen luokan keskeinen sisältö:

- sähköinen vuorovaikutus

- sähköopin perussuureet ja niiden väliset riippuvuudet

- virtapiiri

- sähkön tuotanto

- sähköturvallisuus

Yhdeksännen luokan keskeinen sisältö:

- tiheys

- paine

- yksinkertaiset koneet

35.6.8. Kemia

Oppiaineen tehtävä

Kemian opetuksen tehtävänä on tukea oppilaiden luonnontieteellisen ajattelun sekä maailmankuvan kehittymistä. Kemian opetus auttaa ymmärtämään kemian ja sen sovellusten merkitystä jokapäiväisessä elämässä, elinympäristössä, yhteiskunnassa ja teknologiassa. Opetus tukee oppilaiden valmiuksia tehdä valintoja sekä käyttää tietoja ja taitoja elämän eri tilanteissa. Opetus välittää kuvaa kemian merkityksestä kestävän tulevaisuuden rakentamisessa: kemiaa tarvitaan uusien ratkaisujen kehittämisessä sekä ympäristön ja ihmisten hyvinvoinnin turvaamisessa. Opetus ohjaa oppilaita ottamaan vastuuta ympäristöstään.

Kemian opetuksen tehtävänä on tukea kemiaan liittyvien käsitteiden rakentumista sekä ilmiöiden ymmärtämistä. Vuosiluokilla 7-9 opiskelun pääpaino on makroskooppisella tasolla, mutta oppilaiden abstraktin ajattelun kehittyessä yhteyttä submikroskooppisiin ja symbolisiin malleihin vahvistetaan. Oppilaiden aikaisemmista kokemuksista ja havainnoista edetään ilmiöiden kuvaamiseen ja selittämiseen sekä aineen rakenteen ja kemiallisten reaktioiden mallintamiseen kemian merkkikielellä. Opetus ohjaa luonnontieteille ominaiseen ajatteluun, tiedonhankintaan, tietojen käyttämiseen, ideointiin, vuorovaikutukseen sekä tiedon luotettavuuden ja merkityksen arviointiin eri tilanteissa.

Kemian opetuksen lähtökohtana on elinympäristöön liittyvien aineiden ja ilmiöiden havainnointi ja tutkiminen. Tutkimusten tekemisellä on oleellinen merkitys käsitteiden sisäistämisessä, tutkimisen taitojen oppimisessa ja luonnontieteiden luonteen hahmottamisessa. Tutkimusten tekeminen kehittää työskentelyn ja yhteistyön taitoja, luovaa ja kriittistä ajattelua sekä innostaa oppilaita kemian opiskeluun.

Opetuksen tehtävänä on ohjata oppilaita hahmottamaan kemian osaamisen merkitystä myös jatko-opintojen ja työelämän kannalta. Yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa edistetään tarjoamalla oppilaille mahdollisuuksia soveltaa kemiaa erilaisissa konteksteissa sekä tutustua monipuolisesti ammatteihin, joissa tarvitaan kemian osaamista.

Kemian oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Monipuolisilla työtavoilla ja oppimisympäristöillä tuetaan kemian tavoitteiden saavuttamista. Tutkimuksellinen lähestymistapa tukee käsitteiden rakentumista ja tutkimisen taitojen oppimista. Tavoitteiden kannalta keskeistä on oppilaiden osallisuus ja vuorovaikutus yksinkertaisten tutkimusten suunnittelussa ja toteuttamisessa. Kokeellisessa työskentelyssä noudatetaan kemikaali- ja jätelainsäädäntöä sekä työturvallisuuslainsäädäntöä ja erityisesti nuoria työntekijöitä koskevia rajoituksia.

Oppimisympäristöissä käytetään tieto- ja viestintäteknologiaa luontevalla tavalla. Jotta kemian ja teknologian soveltamiseen voidaan tutustua monipuolisesti, koulun tilojen lisäksi hyödynnetään paikallisia mahdollisuuksia kuten lähiympäristöä sekä yhteistyötä yritysten ja asiantuntijoiden kanssa.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki kemiassa vuosiluokilla 7-9

Kemian tavoitteiden kannalta keskeistä on ohjata oppilaita itsenäiseen ja pitkäjänteiseen työskentelyyn sekä tunnistamaan oppimistapojaan. Käsitteiden omaksumista ja ymmärtämistä tuetaan, jotta oppilaille muodostuu käsitteistä selkeitä kokonaisuuksia. Kokeellisessa työskentelyssä oppilaita ohjataan turvalliseen ja sujuvaan työskentelyyn. Tutkimustehtävillä voidaan eriyttää opetusta, jolloin oppilaat voivat toimia erilaisissa rooleissa tai edetä yksilöllisesti ajattelutaitojen eri tasoille. Erilaisilla malleilla ja niiden käyttötavoilla voidaan myös haastaa oppilaiden kehittyviä abstraktin ajattelun taitoja. Ohjaus ja tuki, työtapojen valinta, osallisuus toiminnan suunnittelussa sekä onnistumisen kokemukset tukevat oppilaiden oppijaminäkuvan vahvistumista.

Oppilaan oppimisen arviointi kemiassa vuosiluokilla 7-9

Työskentelyn jäsentäminen pienemmiksi kokonaisuuksiksi, projekteiksi tai kokeellisiksi töiksi, joilla on omat tavoitteensa ja arviointiperusteensa, tukee monipuolista arviointia. Kokeellisen työskentelyn arviointi voi edetä hierarkkisesti turvallisen työskentelyn periaatteista taitotehtäviin ja suljetuista tutkimustehtävistä aina avoimiin tutkimuksiin asti. Oppilaita ohjataan tunnistamaan omia ennakkotietojaan, -taitojaan ja -käsityksiään. Työskentelyn etenemistä ohjataan rakentavan palautteen ja kysymysten avulla. Kannustava palaute tukee erityisesti tutkimisen taitojen kehittymistä ja motivaation rakentumista. Kokonaisuuksien lopussa arvioidaan asetettujen tavoitteiden saavuttamista ja suunnataan huomiota kohti uusia kehittämishaasteita. Arviointi perustuu monimuotoisten tuotosten lisäksi työskentelyn havainnointiin. Tuotosten sisällön lisäksi arvioidaan opiskeluprosessia ja työn eri vaiheita kuten kysymysten muodostamista, aiheen rajaamista, tiedonhakua, näkökulmien perustelemista, käsitteiden käyttöä, ilmaisun selkeyttä ja työn loppuun saattamista. Oppilaiden itsearviointia ja vertaispalautetta sekä opettajan ja oppilaiden välisiä keskusteluja voidaan käyttää arvioinnin tukena.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona kemian opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut kemian oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso kemian päättöarvioinnin kriteereihin. Kemiassa oppilaan osaaminen kehittyy yleensä eri tavoitealueilla oppimäärän päättövaiheeseen saakka. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Vuosiluokka 7

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Luonnontieteellinen tutkimus

Turvallisen työskentelyn periaatteet ja perustyötaidot luovat pohjan kokeelliselle työskentelylle. Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia aihepiirejä suljettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimusprosessin eri vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyn toteuttamista, havainnointia, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

S2 Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen

toimintaympäristö ja lähiympäristön tila. Tutustutaan kodin kemikaaleihin ja paloturvallisuuteen. Tutkitaan olomuotojen muutoksia.

Seitsemännen luokan keskeinen sisältö:

- varoitusmerkit

- olomuodot ja niiden muutokset

S3 Kemia yhteiskunnassa

Kemian ilmiöihin ja sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti ihmiskunnan hyvinvoinnin ja teknologian näkökulmista. Pääpaino on kestävässä luonnonvarojen käytössä, ja tuotteiden elinkaariajattelu on yhtenä tarkastelutapana. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan kemian osaamista.

S4 Kemia maailmankuvan rakentajana

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulee esiin kemian luonne tieteenä, aineen ja energian säilymisen periaatteet sekä luonnon mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen kemiaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

S5 Aineiden ominaisuudet ja rakenne

Tutkitaan monipuolisesti seosten ja puhtaiden aineiden ominaisuuksia kuten vesi- ja rasvaliukoisuutta. Alkuaineiden ominaisuuksien pohjalta tutustutaan aineen koostumiseen atomeista, atomin rakenteeseen ja jaksolliseen järjestelmään. Malleja ja simulaatioita käytetään yhdisteiden rakentumisen hahmottamisessa. Tutustutaan hiileen, sen yhdisteisiin ja ravintoaineisiin. Perehdytään johonkin orgaaniseen yhdisteryhmään.

Seitsemännen luokan keskeinen sisältö:

- puhtaat aineet ja seokset

- erotusmenetelmät

- alkuaineet

- yhdisteen käsite

- aineen koostuminen atomeista tai molekyyleistä ja niiden havainnollistaminen pallomalleilla

S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset

Tutustutaan energian ja aineiden muuttumiseen kemiallisissa reaktioissa. Havainnoidaan reaktionnopeutta ja pohditaan siihen vaikuttavia tekijöitä. Perehdytään hiilen kiertokulkuun ja sen merkitykseen elämälle. Tutustutaan pitoisuuteen ja happamuuteen arkisten esimerkkien yhteydessä. Harjoitellaan kemian merkkikielen ja yksinkertaisten reaktioyhtälöiden tulkitsemista.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1
T2	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L6
T3	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L6, L7
T5	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L7
T6	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L2, L5
T7	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L2, L5
T9	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L5
T10	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1
T11	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1
T12	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L2, L4
T13	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L4
T14	S5, S6	L1

Vuosiluokan tavoitteet

T1 kannustaa ja innostaa oppilasta kemian opiskeluun

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Seitsemännen luokan keskeinen sisältö:

- varoitusmerkit
- olomuodot ja niiden muutokset

Seitsemännen luokan keskeinen sisältö:

- puhtaat aineet ja seokset
- erotusmenetelmät
- alkuaineet
- yhdisteen käsite
- aineen koostuminen atomeista tai molekyyleistä ja niiden havainnollistaminen pallomalleilla

T2 ohjata ja kannustaa oppilasta tunnistamaan omaa kemian osaamistaan, asettamaan tavoitteita omalle työskentelylleen sekä työskentelemään pitkäjänteisesti

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tavoitteellinen työskentely ja oppimaan oppimisen taidot	Oppilas osaa asettaa omia tavoitteita pienten kokonaisuuksien osalta ja työskennellä niiden saavuttamiseksi. Oppilas osaa kuvata omaa osaamistaan opettajan antaman palautteen, vertaispalautteen ja itsearvioinnin perusteella.

Seitsemännen luokan keskeinen sisältö:

- varoitusmerkit
- olomuodot ja niiden muutokset

Seitsemännen luokan keskeinen sisältö:

- puhtaat aineet ja seokset
- erotusmenetelmät
- alkuaineet
- yhdisteen käsite
- aineen koostuminen atomeista tai molekyyleistä ja niiden havainnollistaminen pallomalleilla

T3 ohjata oppilasta ymmärtämään kemian osaamisen merkitystä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kemian merkityksen arvioiminen	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla, miten kemian tietoja ja taitoja tarvitaan erilaisissa tilanteissa. Oppilas osaa kuvata kemian osaamisen merkitystä eri ammateissa ja jatko-opinnoissa.

Seitsemännen luokan keskeinen sisältö:

- puhtaat aineet ja seokset
- erotusmenetelmät
- alkuaineet
- yhdisteen käsite
- aineen koostuminen atomeista tai molekyyleistä ja niiden havainnollistaminen pallomalleilla

Seitsemännen luokan keskeinen sisältö:

- varoitusmerkit
- olomuodot ja niiden muutokset

T5 kannustaa oppilasta muodostamaan kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä kehittämään kysymyksiä edelleen tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdiksi

Seitsemännen luokan oppilas osaa muodostaa kysymyksiä tarkasteltavasta ilmiöstä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kysymysten muodostaminen sekä tutkimusten ja muun toiminnan suunnittelu	Oppilas osaa muodostaa kysymyksiä tarkasteltavasta ilmiöstä. Oppilas osaa tarkentaa kysymyksiä tutkimuksen tai muun toiminnan kohteeksi esimerkiksi rajaamalla muuttujia.

Seitsemännen luokan keskeinen sisältö:

- varoitusmerkit
- olomuodot ja niiden muutokset

Seitsemännen luokan keskeinen sisältö:

- puhtaat aineet ja seokset
- erotusmenetelmät
- alkuaineet
- yhdisteen käsite
- aineen koostuminen atomeista tai molekyyleistä ja niiden havainnollistaminen pallomalleilla

T6 ohjata oppilasta toteuttamaan kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa sekä työskentelemään turvallisesti ja johdonmukaisesti

Seitsemännen luokan oppilas hallitsee perustyötaidot, osaa työskennellä turvallisesti sekä tehdä havaintoja ohjeiden tai suunnitelman mukaan.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kokeellisen tutkimuksen toteuttaminen	Oppilas hallitsee perustyötaidot, osaa työskennellä turvallisesti sekä tehdä havaintoja ohjeiden tai suunnitelman mukaan. Oppilas osaa toteuttaa yhteistyössä muiden kanssa suljettuja ja avoimia tutkimuksia.

Seitsemännen luokan keskeinen sisältö:

- varoitusmerkit
- olomuodot ja niiden muutokset

Seitsemännen luokan keskeinen sisältö:

- puhtaat aineet ja seokset

- erotusmenetelmät

- alkuaineet

- yhdisteen käsite

- aineen koostuminen atomeista tai molekyyleistä ja niiden havainnollistaminen pallomalleilla

T7 ohjata oppilasta käsittelemään, tulkitsemaan ja esittämään omien tutkimustensa tuloksia sekä arvioimaan niitä ja koko tutkimusprosessia

Seitsemännen luokan oppilas osaa käsitellä, tulkita ja esittää tutkimusten tuloksia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tutkimusten tulosten käsittely, esittäminen ja arviointi	Oppilas osaa käsitellä, tulkita ja esittää tutkimusten tuloksia. Oppilas osaa arvioida tulosten oikeellisuutta ja luotettavuutta sekä osaa kuvata tutkimusprosessin toimivuutta.

Seitsemännen luokan keskeinen sisältö:

- varoitusmerkit

- olomuodot ja niiden muutokset

Seitsemännen luokan keskeinen sisältö:

- puhtaat aineet ja seokset

- erotusmenetelmät

- alkuaineet

- yhdisteen käsite

- aineen koostuminen atomeista tai molekyyleistä ja niiden havainnollistaminen pallomalleilla

T9 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon ja tutkimustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen sekä tukea oppilaan oppimista havainnollistavien simulaatioiden avulla

Seitsemännen luokan oppilas osaa hyödyntää verkosta löytyvää oppimateriaalia sekä internetiä tiedonhaussa ja opiskeltavan asian havainnollistamisessa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tieto- ja viestintätekniikan käyttö	Oppilas osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologisia välineitä tai sovelluksia tiedon ja tutkimustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen. Oppilas osaa tehdä havaintoja ja päätelmiä simulaatiosta.

Seitsemännen luokan keskeinen sisältö:

- puhtaat aineet ja seokset

- erotusmenetelmät

- alkuaineet

- yhdisteen käsite

- aineen koostuminen atomeista tai molekyyleistä ja niiden havainnollistaminen pallomalleilla

Seitsemännen luokan keskeinen sisältö:

- varoitusmerkit

- olomuodot ja niiden muutokset

T10 ohjata oppilasta käyttämään kemian käsitteitä täsmällisesti sekä jäsentämään omia käsiterakenteitaan kohti luonnontieteellisten teorioiden mukaisia käsityksiä

Seitsemännen luokan oppilas osaa käyttää kemian keskeisiä käsitteitä oikeassa asiayhteydessä ja yhdistää niitä toisiinsa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Käsitteiden käyttö ja jäsentyminen	Oppilas osaa käyttää kemian keskeisiä käsitteitä oikeassa asiayhteydessä ja yhdistää niitä toisiinsa. Oppilas osaa kuvata ja selittää ilmiöitä kemian keskeisten käsitteiden avulla.

Seitsemännen luokan keskeinen sisältö:

- puhtaat aineet ja seokset

- erotusmenetelmät

- alkuaineet

- yhdisteen käsite

- aineen koostuminen atomeista tai molekyyleistä ja niiden havainnollistaminen pallomalleilla

Seitsemännen luokan keskeinen sisältö:

- varoitusmerkit

- olomuodot ja niiden muutokset

T11 ohjata oppilasta käyttämään erilaisia malleja kuvaamaan ja selittämään aineen rakennetta ja kemiallisia ilmiöitä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Mallien käyttäminen	Oppilas osaa kuvata aineen rakennetta ja kemiallisia ilmiöitä malleilla tai kuvauksilla.

Seitsemännen luokan keskeinen sisältö:

- puhtaat aineet ja seokset
- erotusmenetelmät
- alkuaineet
- yhdisteen käsite
- aineen koostuminen atomeista tai molekyyleistä ja niiden havainnollistaminen pallomalleilla

Seitsemännen luokan keskeinen sisältö:

- varoitusmerkit
- olomuodot ja niiden muutokset

T12 ohjata oppilasta käyttämään ja arvioimaan kriittisesti eri tietolähteitä sekä ilmaisemaan ja perustelemaan erilaisia näkemyksiä kemialle ominaisella tavalla

Seitsemännen luokan oppilas osaa hakea tietoa erilaisista tietolähteistä ja valita jonkin luotettavan tietolähteen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Argumentointitaidot ja tietolähteiden käyttäminen	Oppilas osaa hakea tietoa erilaisista tietolähteistä ja valita joitakin luotettavia tietolähteitä. Oppilas osaa ilmaista ja perustella erilaisia näkemyksiä kemialle ominaisella tavalla.

Seitsemännen luokan keskeinen sisältö:

- puhtaat aineet ja seokset
- erotusmenetelmät
- alkuaineet
- yhdisteen käsite
- aineen koostuminen atomeista tai molekyyleistä ja niiden havainnollistaminen pallomalleilla

Seitsemännen luokan keskeinen sisältö:

- varoitusmerkit
- olomuodot ja niiden muutokset

T13 ohjata oppilasta hahmottamaan luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Luonnontieteellisen tiedon luonteen hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata kemiaan liittyvien esimerkkien avulla luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä. Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa.

Seitsemännen luokan keskeinen sisältö:

- puhtaat aineet ja seokset
- erotusmenetelmät
- alkuaineet
- yhdisteen käsite
- aineen koostuminen atomeista tai molekyyleistä ja niiden havainnollistaminen pallomalleilla

Seitsemännen luokan keskeinen sisältö:

- varoitusmerkit
- olomuodot ja niiden muutokset

T14 ohjata oppilasta ymmärtämään perusperiaatteita aineen ominaisuuksista, rakenteesta ja aineiden muutoksista

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tiedollisten jatko-opintovalmiuksien saavuttaminen	Oppilas osaa käyttää aineen ominaisuuksien, rakenteiden ja aineiden muutoksien keskeisiä käsitteitä, ilmiöitä ja malleja tutuissa tilanteissa.

Seitsemännen luokan keskeinen sisältö:

- puhtaat aineet ja seokset
- erotusmenetelmät
- alkuaineet
- yhdisteen käsite
- aineen koostuminen atomeista tai molekyyleistä ja niiden havainnollistaminen pallomalleilla

Vuosiluokka 8

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Luonnontieteellinen tutkimus

Turvallisen työskentelyn periaatteet ja perustyötaidot luovat pohjan kokeelliselle työskentelylle. Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia aihepiirejä suljettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimusprosessin eri vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyn

toteuttamista, havainnointia, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

S2 Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö ja lähiympäristön tila. Tutustutaan kodin kemikaaleihin ja paloturvallisuuteen. Tutkitaan olomuotojen muutoksia.

Kahdeksannen luokan keskeinen sisältö: paloturvallisuus

S3 Kemia yhteiskunnassa

Kemian ilmiöihin ja sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti ihmiskunnan hyvinvoinnin ja teknologian näkökulmista. Pääpaino on kestävässä luonnonvarojen käytössä, ja tuotteiden elinkaariajattelu on yhtenä tarkastelutapana. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan kemian osaamista.

Kahdeksannen luokan keskeinen sisältö:

- jaksollinen järjestelmä ja atomin rakenteen yhteys jaksolliseen järjestelmään
- ioni- ja molekyyliyhdisteet

S4 Kemia maailmankuvan rakentajana

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulee esiin kemian luonne tieteenä, aineen ja energian säilymisen periaatteet sekä luonnon mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen kemiaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Kahdeksannen luokan keskeinen sisältö:

- kemiallinen reaktio ja reaktionopeuteen vaikuttavat tekijät
- reaktioyhtälöiden tulkitseminen ja kirjoittaminen
- palaminen
- happamat ja emäksiset aineet
- neutraloituminen

S5 Aineiden ominaisuudet ja rakenne

Tutkitaan monipuolisesti seosten ja puhtaiden aineiden ominaisuuksia kuten vesi- ja rasvaliukoisuutta. Alkuaineiden ominaisuuksien pohjalta tutustutaan aineen koostumiseen atomeista, atomin rakenteeseen ja jaksolliseen järjestelmään. Malleja ja simulaatioita käytetään yhdisteiden rakentumisen hahmottamisessa. Tutustutaan hiileen, sen yhdisteisiin ja ravintoaineisiin. Perehdytään johonkin orgaaniseen yhdisteryhmään.

S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset

Tutustutaan energian ja aineiden muuttumiseen kemiallisissa reaktioissa. Havainnoidaan reaktionnopeutta ja pohditaan siihen vaikuttavia tekijöitä. Perehdytään hiilen kiertokulkuun ja sen merkitykseen elämälle. Tutustutaan pitoisuuteen ja happamuuteen arkisten esimerkkien yhteydessä. Harjoitellaan kemian merkkikielen ja yksinkertaisten reaktioyhtälöiden tulkitsemista.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1
T2	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L6
T3	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L6, L7
T5	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L7
T6	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L2, L5
T7	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L2, L5
T9	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L5
T10	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1
T11	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1
T12	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L2, L4
T14	S5, S6	L1

Vuosiluokan tavoitteet

T1 kannustaa ja innostaa oppilasta kemian opiskeluun

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Kahdeksannen luokan keskeinen sisältö:

- kemiallinen reaktio ja reaktionopeuteen vaikuttavat tekijät
- reaktioyhtälöiden tulkitseminen ja kirjoittaminen
- palaminen
- happamat ja emäksiset aineet
- neutraloituminen

Kahdeksannen luokan keskeinen sisältö:

- jaksollinen järjestelmä ja atomin rakenteen yhteys jaksolliseen järjestelmään
- ioni- ja molekyyliyhdisteet

Kahdeksannen luokan keskeinen sisältö: paloturvallisuus

T2 ohjata ja kannustaa oppilasta tunnistamaan omaa kemian osaamistaan, asettamaan tavoitteita omalle työskentelylleen sekä työskentelemään pitkäjänteisesti

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tavoitteellinen työskentely ja oppimaan oppimisen taidot	Oppilas osaa asettaa omia tavoitteita pienten kokonaisuuksien osalta ja työskennellä niiden saavuttamiseksi. Oppilas osaa kuvata omaa osaamistaan opettajan antaman palautteen, vertaispalautteen ja itsearvioinnin perusteella.

Kahdeksannen luokan keskeinen sisältö:

- jaksollinen järjestelmä ja atomin rakenteen yhteys jaksolliseen järjestelmään
- ioni- ja molekyyliyhdisteet

Kahdeksannen luokan keskeinen sisältö: paloturvallisuus

Kahdeksannen luokan keskeinen sisältö:

- kemiallinen reaktio ja reaktionopeuteen vaikuttavat tekijät
- reaktioyhtälöiden tulkitseminen ja kirjoittaminen
- palaminen
- happamat ja emäksiset aineet
- neutraloituminen

T3 ohjata oppilasta ymmärtämään kemian osaamisen merkitystä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kemian merkityksen arvioiminen	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla, miten kemian tietoja ja taitoja tarvitaan erilaisissa tilanteissa. Oppilas osaa kuvata kemian osaamisen merkitystä eri ammateissa ja jatko-opinnoissa.

Kahdeksannen luokan keskeinen sisältö:

- kemiallinen reaktio ja reaktionopeuteen vaikuttavat tekijät
- reaktioyhtälöiden tulkitseminen ja kirjoittaminen
- palaminen
- happamat ja emäksiset aineet
- neutraloituminen

Kahdeksannen luokan keskeinen sisältö: paloturvallisuus

Kahdeksannen luokan keskeinen sisältö:

- jaksollinen järjestelmä ja atomin rakenteen yhteys jaksolliseen järjestelmään
- ioni- ja molekyyliyhdisteet

T5 kannustaa oppilasta muodostamaan kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä kehittämään kysymyksiä edelleen tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdiksi

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kysymysten muodostaminen sekä tutkimusten ja muun toiminnan suunnittelu	Oppilas osaa muodostaa kysymyksiä tarkasteltavasta ilmiöstä. Oppilas osaa tarkentaa kysymyksiä tutkimuksen tai muun toiminnan kohteeksi esimerkiksi rajaamalla muuttujia.

Kahdeksannen luokan keskeinen sisältö: paloturvallisuus

Kahdeksannen luokan keskeinen sisältö:

- jaksollinen järjestelmä ja atomin rakenteen yhteys jaksolliseen järjestelmään
- ioni- ja molekyyliyhdisteet

Kahdeksannen luokan keskeinen sisältö:

- kemiallinen reaktio ja reaktionopeuteen vaikuttavat tekijät
- reaktioyhtälöiden tulkitseminen ja kirjoittaminen
- palaminen
- happamat ja emäksiset aineet
- neutraloituminen

T6 ohjata oppilasta toteuttamaan kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa sekä työskentelemään turvallisesti ja johdonmukaisesti

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kokeellisen tutkimuksen toteuttaminen	Oppilas hallitsee perustyötaidot, osaa työskennellä turvallisesti sekä tehdä havaintoja ohjeiden tai suunnitelman mukaan. Oppilas osaa toteuttaa yhteistyössä muiden kanssa suljettuja ja avoimia tutkimuksia.

Kahdeksannen luokan keskeinen sisältö: paloturvallisuus

Kahdeksannen luokan keskeinen sisältö:

- jaksollinen järjestelmä ja atomin rakenteen yhteys jaksolliseen järjestelmään
- ioni- ja molekyyliyhdisteet

Kahdeksannen luokan keskeinen sisältö:

- kemiallinen reaktio ja reaktionopeuteen vaikuttavat tekijät

- reaktioyhtälöiden tulkitseminen ja kirjoittaminen

- palaminen

- happamat ja emäksiset aineet

- neutraloituminen

T7 ohjata oppilasta käsittelemään, tulkitsemaan ja esittämään omien tutkimustensa tuloksia sekä arvioimaan niitä ja koko tutkimusprosessia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tutkimusten tulosten käsittely, esittäminen ja arviointi	Oppilas osaa käsitellä, tulkita ja esittää tutkimusten tuloksia. Oppilas osaa arvioida tulosten oikeellisuutta ja luotettavuutta sekä osaa kuvata tutkimusprosessin toimivuutta.

Kahdeksannen luokan keskeinen sisältö: paloturvallisuus

Kahdeksannen luokan keskeinen sisältö:

- kemiallinen reaktio ja reaktionopeuteen vaikuttavat tekijät

- reaktioyhtälöiden tulkitseminen ja kirjoittaminen

- palaminen

- happamat ja emäksiset aineet

- neutraloituminen

Kahdeksannen luokan keskeinen sisältö:

- jaksollinen järjestelmä ja atomin rakenteen yhteys jaksolliseen järjestelmään

- ioni- ja molekyyliyhdisteet

T9 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon ja tutkimustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen sekä tukea oppilaan oppimista havainnollistavien simulaatioiden avulla

Kahdeksannen luokan oppilas osaa hyödyntää verkosta löytyvää oppimateriaalia sekä internetiä tiedonhaussa ja opiskeltavan asian havainnollistamisessa. Oppilas hakee aktiivisesti tietoa eritietolähteistä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tieto- ja viestintätekniikan käyttö	Oppilas osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologisia välineitä tai sovelluksia tiedon ja tutkimustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen. Oppilas osaa tehdä havaintoja ja päätelmiä simulaatiosta.

Kahdeksannen luokan keskeinen sisältö:

- jaksollinen järjestelmä ja atomin rakenteen yhteys jaksolliseen järjestelmään

- ioni- ja molekyyliyhdisteet

Kahdeksannen luokan keskeinen sisältö:

- kemiallinen reaktio ja reaktionopeuteen vaikuttavat tekijät

- reaktioyhtälöiden tulkitseminen ja kirjoittaminen

- palaminen

- happamat ja emäksiset aineet

- neutraloituminen

Kahdeksannen luokan keskeinen sisältö: paloturvallisuus

T10 ohjata oppilasta käyttämään kemian käsitteitä täsmällisesti sekä jäsentämään omia käsiterakenteitaan kohti luonnontieteellisten teorioiden mukaisia käsityksiä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Käsitteiden käyttö ja jäsentyminen	Oppilas osaa käyttää kemian keskeisiä käsitteitä oikeassa asiayhteydessä ja yhdistää niitä toisiinsa. Oppilas osaa kuvata ja selittää ilmiöitä kemian keskeisten käsitteiden avulla.

Kahdeksannen luokan keskeinen sisältö:

- jaksollinen järjestelmä ja atomin rakenteen yhteys jaksolliseen järjestelmään

- ioni- ja molekyyliyhdisteet

Kahdeksannen luokan keskeinen sisältö:

- kemiallinen reaktio ja reaktionopeuteen vaikuttavat tekijät

- reaktioyhtälöiden tulkitseminen ja kirjoittaminen

- palaminen

- happamat ja emäksiset aineet

- neutraloituminen

Kahdeksannen luokan keskeinen sisältö: paloturvallisuus

T11 ohjata oppilasta käyttämään erilaisia malleja kuvaamaan ja selittämään aineen rakennetta ja kemiallisia ilmiöitä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Mallien käyttäminen	Oppilas osaa kuvata aineen rakennetta ja kemiallisia ilmiöitä malleilla tai kuvauksilla.

Kahdeksannen luokan keskeinen sisältö: paloturvallisuus

Kahdeksannen luokan keskeinen sisältö:

- kemiallinen reaktio ja reaktionopeuteen vaikuttavat tekijät
- reaktioyhtälöiden tulkitseminen ja kirjoittaminen
- palaminen
- happamat ja emäksiset aineet
- neutraloituminen

Kahdeksannen luokan keskeinen sisältö:

- jaksollinen järjestelmä ja atomin rakenteen yhteys jaksolliseen järjestelmään
- ioni- ja molekyyliyhdisteet

T12 ohjata oppilasta käyttämään ja arvioimaan kriittisesti eri tietolähteitä sekä ilmaisemaan ja perustelemaan erilaisia näkemyksiä kemialle ominaisella tavalla

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Argumentointitaidot ja tietolähteiden käyttäminen	Oppilas osaa hakea tietoa erilaisista tietolähteistä ja valita joitakin luotettavia tietolähteitä. Oppilas osaa ilmaista ja perustella erilaisia näkemyksiä kemialle ominaisella tavalla.

Kahdeksannen luokan keskeinen sisältö:

- kemiallinen reaktio ja reaktionopeuteen vaikuttavat tekijät
- reaktioyhtälöiden tulkitseminen ja kirjoittaminen
- palaminen
- happamat ja emäksiset aineet
- neutraloituminen

Kahdeksannen luokan keskeinen sisältö:

- jaksollinen järjestelmä ja atomin rakenteen yhteys jaksolliseen järjestelmään
- ioni- ja molekyyliyhdisteet

Kahdeksannen luokan keskeinen sisältö: paloturvallisuus

T14 ohjata oppilasta ymmärtämään perusperiaatteita aineen ominaisuuksista, rakenteesta ja aineiden muutoksista

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tiedollisten jatko-opintovalmiuksien saavuttaminen	Oppilas osaa käyttää aineen ominaisuuksien, rakenteiden ja aineiden muutoksien keskeisiä käsitteitä, ilmiöitä ja malleja tutuissa tilanteissa.

Vuosiluokka 9

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Luonnontieteellinen tutkimus

Turvallisen työskentelyn periaatteet ja perustyötaidot luovat pohjan kokeelliselle työskentelylle. Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia aihepiirejä suljettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimusprosessin eri vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyn toteuttamista, havainnointia, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

S2 Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö ja lähiympäristön tila. Tutustutaan kodin kemikaaleihin ja paloturvallisuuteen. Tutkitaan olomuotojen muutoksia.

S3 Kemia yhteiskunnassa

Kemian ilmiöihin ja sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti ihmiskunnan hyvinvoinnin ja teknologian näkökulmista. Pääpaino on kestävässä luonnonvarojen käytössä, ja tuotteiden elinkaariajattelu on yhtenä tarkastelutapana. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan kemian osaamista.

Yhdeksännen luokan keskeinen sisältö: metallien kierrätys

S4 Kemia maailmankuvan rakentajana

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulee esiin kemian luonne tieteenä, aineen ja energian säilymisen periaatteet sekä luonnon mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen kemiaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

S5 Aineiden ominaisuudet ja rakenne

Tutkitaan monipuolisesti seosten ja puhtaiden aineiden ominaisuuksia kuten vesi- ja rasvaliukoisuutta. Alkuaineiden ominaisuuksien pohjalta tutustutaan aineen koostumiseen atomeista, atomin rakenteeseen ja jaksolliseen järjestelmään. Malleja ja simulaatioita käytetään yhdisteiden rakentumisen hahmottamisessa. Tutustutaan hiileen, sen yhdisteisiin ja ravintoaineisiin. Perehdytään johonkin orgaaniseen yhdisteryhmään.

Yhdeksännen luokan keskeinen sisältö:

- metallisidos ja metallien ominaisuudet

- hiiliyhdisteiden kemia

- ravintoainee

S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset

Tutustutaan energian ja aineiden muuttumiseen kemiallisissa reaktioissa. Havainnoidaan reaktionnopeutta ja pohditaan siihen vaikuttavia tekijöitä. Perehdytään hiilen kiertokulkuun ja sen merkitykseen elämälle. Tutustutaan pitoisuuteen ja happamuuteen arkisten esimerkkien yhteydessä. Harjoitellaan kemian merkkikielen ja yksinkertaisten reaktioyhtälöiden tulkitsemista.

Yhdeksännen luokan keskeinen sisältö:

- sähkökemia

- reaktioyhtälöiden tulkitseminen ja kirjoittaminen

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1
T2	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L6
T3	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L6, L7
T4	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L3, L7
T5	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L7
T6	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L2, L5
T7	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L2, L5
T8	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L2, L3, L5
T9	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L5
T10	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1
T11	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1
T12	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L2, L4
T14	S5, S6	L1
T15	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L6

Vuosiluokan tavoitteet

T1 kannustaa ja innostaa oppilasta kemian opiskeluun

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Yhdeksännen luokan keskeinen sisältö:

- sähkökemia

- reaktioyhtälöiden tulkitseminen ja kirjoittaminen

Yhdeksännen luokan keskeinen sisältö: metallien kierrätys

Yhdeksännen luokan keskeinen sisältö:

- metallisidos ja metallien ominaisuudet
- hiiliyhdisteiden kemia
- ravintoainee

T2 ohjata ja kannustaa oppilasta tunnistamaan omaa kemian osaamistaan, asettamaan tavoitteita omalle työskentelylleen sekä työskentelemään pitkäjänteisesti

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tavoitteellinen työskentely ja oppimaan oppimisen taidot	Oppilas osaa asettaa omia tavoitteita pienten kokonaisuuksien osalta ja työskennellä niiden saavuttamiseksi. Oppilas osaa kuvata omaa osaamistaan opettajan antaman palautteen, vertaispalautteen ja itsearvioinnin perusteella.

Yhdeksännen luokan keskeinen sisältö:

- sähkökemia
- reaktioyhtälöiden tulkitseminen ja kirjoittaminen

Yhdeksännen luokan keskeinen sisältö:

- metallisidos ja metallien ominaisuudet
- hiiliyhdisteiden kemia
- ravintoainee

Yhdeksännen luokan keskeinen sisältö: metallien kierrätys

T3 ohjata oppilasta ymmärtämään kemian osaamisen merkitystä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kemian merkityksen arvioiminen	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla, miten kemian tietoja ja taitoja tarvitaan erilaisissa tilanteissa. Oppilas osaa kuvata kemian osaamisen merkitystä eri ammateissa ja jatko-opinnoissa.

Yhdeksännen luokan keskeinen sisältö: metallien kierrätys

Yhdeksännen luokan keskeinen sisältö:

- sähkökemia

- reaktioyhtälöiden tulkitseminen ja kirjoittaminen

Yhdeksännen luokan keskeinen sisältö:

- metallisidos ja metallien ominaisuudet
- hiiliyhdisteiden kemia
- ravintoaine

T4 ohjata oppilasta käyttämään kemian osaamistaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan luonnonvarojen kestävän käytön ja tuotteen elinkaaren kannalta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kestävän kehityksen tiedot ja taidot kemian kannalta	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla, miten kemian osaamista tarvitaan kestävän tulevaisuuden rakentamiseksi. Oppilas osaa kuvata erilaisia valintoja luonnonvarojen kestävän käytön ja tuotteen elinkaaren kannalta.

Yhdeksännen luokan keskeinen sisältö: metallien kierrätys

Yhdeksännen luokan keskeinen sisältö:

- metallisidos ja metallien ominaisuudet
- hiiliyhdisteiden kemia
- ravintoaine

Yhdeksännen luokan keskeinen sisältö:

- sähkökemia
- reaktioyhtälöiden tulkitseminen ja kirjoittaminen

T5 kannustaa oppilasta muodostamaan kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä kehittämään kysymyksiä edelleen tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdiksi

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kysymysten muodostaminen sekä tutkimusten ja muun toiminnan suunnittelu	Oppilas osaa muodostaa kysymyksiä tarkasteltavasta ilmiöstä. Oppilas osaa tarkentaa kysymyksiä tutkimuksen tai muun toiminnan kohteeksi esimerkiksi rajaamalla muuttujia.

Yhdeksännen luokan keskeinen sisältö:

- metallisidos ja metallien ominaisuudet

- hiiliyhdisteiden kemia

- ravintoainee

Yhdeksännen luokan keskeinen sisältö:

- sähkökemia

- reaktioyhtälöiden tulkitseminen ja kirjoittaminen

Yhdeksännen luokan keskeinen sisältö: metallien kierrätys

T6 ohjata oppilasta toteuttamaan kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa sekä työskentelemään turvallisesti ja johdonmukaisesti

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kokeellisen tutkimuksen toteuttaminen	Oppilas hallitsee perustyötaidot, osaa työskennellä turvallisesti sekä tehdä havaintoja ohjeiden tai suunnitelman mukaan. Oppilas osaa toteuttaa yhteistyössä muiden kanssa suljettuja ja avoimia tutkimuksia.

Yhdeksännen luokan keskeinen sisältö: metallien kierrätys

Yhdeksännen luokan keskeinen sisältö:

- metallisidos ja metallien ominaisuudet

- hiiliyhdisteiden kemia

- ravintoainee

Yhdeksännen luokan keskeinen sisältö:

- sähkökemia

- reaktioyhtälöiden tulkitseminen ja kirjoittaminen

T7 ohjata oppilasta käsittelemään, tulkitsemaan ja esittämään omien tutkimustensa tuloksia sekä arvioimaan niitä ja koko tutkimusprosessia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tutkimusten tulosten käsittely, esittäminen ja arviointi	Oppilas osaa käsitellä, tulkita ja esittää tutkimusten tuloksia. Oppilas osaa arvioida tulosten oikeellisuutta ja luotettavuutta sekä osaa kuvata tutkimusprosessin toimivuutta.

Yhdeksännen luokan keskeinen sisältö:

- metallisidos ja metallien ominaisuudet

- hiiliyhdisteiden kemia

- ravintoainee

Yhdeksännen luokan keskeinen sisältö: metallien kierrätys

Yhdeksännen luokan keskeinen sisältö:

- sähkökemia

- reaktioyhtälöiden tulkitseminen ja kirjoittaminen

T8 ohjata oppilasta hahmottamaan kemian soveltamista teknologiassa sekä osallistumaan kemiaa soveltavien ratkaisujen ideointiin, suunnitteluun, kehittämiseen ja soveltamiseen yhteistyössä muiden kanssa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Teknologinen osaaminen ja yhteistyö teknologisessa ongelmanratkaisussa	Oppilas osaa kuvata joitakin esimerkkejä kemian soveltamisesta teknologiassa. Oppilas osaa työskennellä yhteistyössä yksinkertaisen kemiaa soveltavan ratkaisun ideoinnissa, suunnittelussa, kehittämisessä ja soveltamisessa.

Yhdeksännen luokan keskeinen sisältö:

- metallisidos ja metallien ominaisuudet

- hiiliyhdisteiden kemia

- ravintoainee

Yhdeksännen luokan keskeinen sisältö: metallien kierrätys

Yhdeksännen luokan keskeinen sisältö:

- sähkökemia

- reaktioyhtälöiden tulkitseminen ja kirjoittaminen

T9 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon ja tutkimustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen sekä tukea oppilaan oppimista havainnollistavien simulaatioiden avulla

Yhdeksännen luokan oppilas osaa hyödyntää verkosta löytyvää oppimateriaalia sekä internetiä tiedonhaussa ja opiskeltavan asian havainnollistamisessa. Oppilas hakee aktiivisesti tietoa eri tietolähteistä. Lisäksi oppilaalle on muodostunut käsitys tietotekniikan hyödyntämisestä molekyylimallinnuksessa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tieto- ja viestintätekniikan käyttö	Oppilas osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologisia välineitä tai sovelluksia tiedon ja tutkimustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen. Oppilas osaa tehdä havaintoja ja päätelmiä simulaatiosta.

Yhdeksännen luokan keskeinen sisältö:

- sähkökemia

- reaktioyhtälöiden tulkitseminen ja kirjoittaminen

Yhdeksännen luokan keskeinen sisältö: metallien kierrätys

Yhdeksännen luokan keskeinen sisältö:

- metallisidos ja metallien ominaisuudet

- hiiliyhdisteiden kemia

- ravintoainee

T10 ohjata oppilasta käyttämään kemian käsitteitä täsmällisesti sekä jäsentämään omia käsiterakenteitaan kohti luonnontieteellisten teorioiden mukaisia käsityksiä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Käsitteiden käyttö ja jäsentyminen	Oppilas osaa käyttää kemian keskeisiä käsitteitä oikeassa asiayhteydessä ja yhdistää niitä toisiinsa. Oppilas osaa kuvata ja selittää ilmiöitä kemian keskeisten käsitteiden avulla.

Yhdeksännen luokan keskeinen sisältö:

- sähkökemia

- reaktioyhtälöiden tulkitseminen ja kirjoittaminen

Yhdeksännen luokan keskeinen sisältö: metallien kierrätys

Yhdeksännen luokan keskeinen sisältö:

- metallisidos ja metallien ominaisuudet

- hiiliyhdisteiden kemia

- ravintoainee

T11 ohjata oppilasta käyttämään erilaisia malleja kuvaamaan ja selittämään aineen rakennetta ja kemiallisia ilmiöitä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Mallien käyttäminen	Oppilas osaa kuvata aineen rakennetta ja kemiallisia ilmiöitä malleilla tai kuvauksilla.

Yhdeksännen luokan keskeinen sisältö: metallien kierrätys

Yhdeksännen luokan keskeinen sisältö:

- sähkökemia
- reaktioyhtälöiden tulkitseminen ja kirjoittaminen

Yhdeksännen luokan keskeinen sisältö:

- metallisidos ja metallien ominaisuudet
- hiiliyhdisteiden kemia
- ravintoainee

T12 ohjata oppilasta käyttämään ja arvioimaan kriittisesti eri tietolähteitä sekä ilmaisemaan ja perustelemaan erilaisia näkemyksiä kemialle ominaisella tavalla

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Argumentointitaidot ja tietolähteiden käyttäminen	Oppilas osaa hakea tietoa erilaisista tietolähteistä ja valita joitakin luotettavia tietolähteitä. Oppilas osaa ilmaista ja perustella erilaisia näkemyksiä kemialle ominaisella tavalla.

Yhdeksännen luokan keskeinen sisältö:

- sähkökemia
- reaktioyhtälöiden tulkitseminen ja kirjoittaminen

Yhdeksännen luokan keskeinen sisältö: metallien kierrätys

Yhdeksännen luokan keskeinen sisältö:

- metallisidos ja metallien ominaisuudet
- hiiliyhdisteiden kemia
- ravintoainee

T14 ohjata oppilasta ymmärtämään perusperiaatteita aineen ominaisuuksista, rakenteesta ja aineiden muutoksista

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tiedollisten jatko-opintovalmiuksien saavuttaminen	Oppilas osaa käyttää aineen ominaisuuksien, rakenteiden ja aineiden muutoksien keskeisiä käsitteitä, ilmiöitä ja malleja tutuissa tilanteissa.

Yhdeksännen luokan keskeinen sisältö:

- metallisidos ja metallien ominaisuudet

- hiiliyhdisteiden kemia

- ravintoainee

Yhdeksännen luokan keskeinen sisältö:

- sähkökemia

- reaktioyhtälöiden tulkitseminen ja kirjoittaminen

T15 ohjata oppilasta soveltamaan kemian tietojaan ja taitojaan monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa sekä tarjota mahdollisuuksia tutustua kemian soveltamiseen erilaisissa tilanteissa kuten luonnossa, elinkeinoelämässä, järjestöissä tai tiedeyhteisöissä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tietojen ja taitojen soveltaminen eri tilanteissa	Oppilas osaa käyttää kemian tietojaan ja taitojaan monialaisessa oppimiskokonaisuudessa tai tilanteessa, jossa kemiaa sovelletaan eri ympäristöissä.

Yhdeksännen luokan keskeinen sisältö:

- metallisidos ja metallien ominaisuudet

- hiiliyhdisteiden kemia

- ravintoainee

Yhdeksännen luokan keskeinen sisältö: metallien kierrätys

Yhdeksännen luokan keskeinen sisältö:

- sähkökemia

- reaktioyhtälöiden tulkitseminen ja kirjoittaminen

35.6.9. Terveystieto

Oppiaineen tehtävä

Terveystieto on monitieteiseen tietoperustaan pohjautuva oppiaine. Terveystiedon opetuksen tehtävänä on oppilaiden monipuolisen terveysosaamisen kehittäminen. Lähtökohtana on elämän

kunnioittaminen ja ihmisoikeuksien mukainen arvokas elämä. Terveyteen, hyvinvointiin ja turvallisuuteen liittyviä ilmiöitä tarkastellaan ikäkaudelle sopivalla tavalla terveysosaamisen eri osa-alueiden kautta. Näitä ovat terveyteen liittyvät tiedot, taidot, itsetuntemus, kriittinen ajattelu sekä eettinen vastuullisuus.

Opetuksessa huomioidaan terveyteen liittyvien ilmiöiden moniulotteisuus ja -tasoisuus: terveyttä tukevat ja kuluttavat fyysiset, psyykkiset ja sosiaaliset tekijät sekä näiden väliset yhteydet ja syy-seuraussuhteet. Terveyttä tarkastellaan ihmisen elämänkulun eri vaiheissa, yksilön, perheen, yhteisön ja yhteiskunnan tasolla sekä soveltuvin osin myös globaalisti. Oppilaiden kehittyessä ja elinpiirin kasvaessa terveyteen liittyvien kysymysten tarkastelu laajenee ja syvenee. Keskeistä on ohjata oppilaita ymmärtämään terveyttä voimavarana jokapäiväisessä elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa. Opetuksen tulee tukea oppilaiden yksilöllistä ja yhteisöllistä tiedon hankintaa, rakentamista, arviointia ja käyttämistä. Lisäksi tuetaan turvallisuustaitoihin, sosiaalisiin taitoihin sekä tunteiden tunnistamiseen ja säätelyyn liittyvien valmiuksien kehittymistä.

Terveysosaamisen avulla oppilaat hahmottavat terveyden laaja-alaisuutta ja saavat valmiuksia tehdä tarkoituksenmukaisia ja perusteltuja terveyteen liittyviä valintoja ja päätöksiä. Terveysosaaminen lisää kykyä tunnistaa ja muokata tekijöitä, jotka mahdollistavat oppilaiden oman ja ympäristönsä terveyden ja hyvinvoinnin arvostamisen, ylläpitämisen ja edistämisen. Opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksia havainnoida ja tutkia terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä ilmiöitä omassa elin-, ja oppimisympäristössä, tehdä yhteistyötä eri oppiaineiden kanssa sekä harjoitella ja soveltaa osaamista käytännössä.

Terveystietoa opetetaan vuosiluokilla 1-6 osana ympäristöoppia. Vuosiluokilla 7-9 opetuksessa syvennetään ja laajennetaan alempien vuosiluokkien aikana käsiteltyjä teemoja ikäkauden mukaisesti. Opetuksessa pyritään aiempaa tarkempaan tiedonalakohtaiseen käsitteiden käyttöön ja vahvistetaan kriittiseen ajatteluun, itsetuntemukseen ja eettiseen pohdintaan liittyvää osaamista ikäkauden mukaisesti. Opetuksessa eri vuosiluokilla otetaan huomioon opetettavan aineksen ja siihen liittyvän osaamisen merkitys oppilaiden ikäkauden ja kehitysvaiheen näkökulmasta.

Terveystiedon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Erilaisia työtapoja hyödyntävä tutkiva oppiminen, arjen terveysilmiöiden käsitteleminen ja ajankohtaisuuden huomioiminen luovat perustaa oppimiselle, osaamisen soveltamiselle sekä kriittisen ajattelun ja oppimisen taitojen kehittymiselle.

Ilmiölähtöisyyden avulla oppilaita rohkaistaan omien tietojen ja kokemusten esiintuomiseen, kysymysten esittämiseen ja vastausten etsimiseen, tietojen jäsentämiseen, johtopäätösten tekemiseen ja niiden perustelemiseen. Oppilaita ohjataan eri tekijöiden merkityksellisyyden arviointiin sekä laajempien asiakokonaisuuksien hahmottamiseen. Aktiivinen toiminta, tavoitteellisuus ja pohtiva työskentely kehittävät sekä eettisiä valmiuksia että tunne-, vuorovaikutus-, ajattelu- ja yhteistyötaitoja.

Monipuolisen fyysisen ympäristön lisäksi terveystiedon keskeisiä oppimisympäristöjä ovat ihmisten väliset vuorovaikutustilanteet, yhteisöt ja sähköiset ympäristöt. Oppimisympäristöjä ja työtapoja valitessa tulee huomioida, että ne mahdollistavat tiedon rakentamisen yksin ja yhdessä, toiminnallisuuden, liikunnallisuuden, kokemuksellisuuden, draaman ja tarinoiden käytön sekä terveyteen yhteydessä olevien ilmiöiden tutkimisen mahdollisimman luonnollisissa tilanteissa ja ympäristöissä.

Oman oppimisympäristön aktiivinen havainnointi, oppilaiden mukaan ottaminen oppimisympäristöjen ja työtapojen valintaan sekä voimavaralähtöinen terveyden ja turvallisuuden edistäminen tarjoavat mahdollisuuksia terveysosaamisen harjoittelulle ja soveltamiselle kouluyhteisössä. Ne tukevat samalla yhteenkuuluvuutta, yhteisöllistä hyvinvointia ja osallisuutta omassa opetusryhmässä ja koko kouluyhteisössä.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki terveystiedossa vuosiluokilla 7-9

Monet terveystiedon aihepiirit koskettavat oppilaiden kehitysvaihetta, yksilöllisiä kokemuksia ja elämäntilannetta. Opetuksessa ja työtapojen valinnassa otetaan huomioon oppilaiden kehitykseen, elämäntilanteeseen ja kulttuuriin liittyvät erityistarpeet. Oppilaita ohjataan ymmärtämään ja kunnioittamaan jokaisen oikeutta yksityisyyteen ja koskemattomuuteen itseään koskevissa terveyteen ja sairauteen liittyvissä kysymyksissä.

Opetus suunnitellaan siten, että se mahdollistaa yhteistyön eri oppiaineiden, kouluterveydenhuollon ja muun oppilashuollon kanssa ja tarjoaa mahdollisuuksia harjoitella ja soveltaa terveysosaamiseen eri osa-alueita osana yhteisöllistä oppilashuoltoa ja koulun toimintakulttuuria. Yhteistyöllä varmistetaan myös oppilaan tarvitsema henkilökohtainen tuki oppimiseen ja elämäntilanteeseen liittyvissä kysymyksissä.

Oppilaan oppimisen arviointi terveystiedossa vuosiluokilla 7-9

Terveystiedon arvioinnin kohteena on terveysosaamisen eri osa-alueiden arviointi. Arvioinnin ja palautteen tehtävänä on tukea oppimista ja kannustaa oppilaita kehittämään terveysosaamistaan sekä soveltamaan sitä arjessa. Oppilailla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan monipuolisesti, opetuksen eri vaiheissa ja osaamisalueen ominaispiirteet huomioon ottaen. Oppimisen tukena käytetään myös itsearviointia ja vertaispalautetta. Terveystiedossa on erityisen tärkeätä huolehtia siitä, että arviointi ei kohdistu oppilaan arvoihin, asenteisiin, terveyskäyttäytymiseen, sosiaalisuuteen, temperamenttiin tai muihin henkilökohtaisiin ominaisuuksiin. Eettistä pohdintaa ja itsetuntemusta koskevissa tavoitteissa kiinnitetään huomiota siihen, miten oppilas pohtii ja perustelee käsiteltävää aihetta terveyden näkökulmasta, tiedonalan käsitteitä ja erilaisia lähteitä käyttäen.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona terveystiedon opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut terveystiedon oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso terveystiedon valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Osaaminen terveystiedossa kehittyy oppimäärän päättövaiheeseen saakka. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Vuosiluokka 7

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Terveyttä tukeva kasvu ja kehitys

Sisällöissä painotetaan terveyden eri osa-alueiden kokonaisvaltaista hahmottamista terveyden edistämisen ja sairauksien ehkäisyn näkökulmasta. Opetuksessa käsitellään elämänkulun sekä kasvun ja kehityksen yleisiä tunnuspiirteitä, monimuotoisuutta ja henkilökohtaisuutta. Kasvun ja kehityksen sisällöissä painottuvat identiteetin, minäkuvan ja itsetuntemuksen rakentuminen, seksuaalinen kehittyminen, huolenpidon sekä perheen ja läheisten merkitys, mielen hyvinvointi ja itsensä arvostaminen sekä turvataidot. Tunne- ja vuorovaikutustaitojen sisällöissä kiinnitetään huomiota vuorovaikutustilanteissa toimimiseen, tunteiden ilmaisuun ja niiden säätelyyn. Lisäksi perehdytään ristiriitojen, ongelmatilanteiden, stressin ja kriisien rakentavaan käsittelyyn.

Sosiaaliset taidot: Empatiakyky, oppimisilmapiiri. Miten toimia kiusaamistilanteissa, mistä apua? Myönteisen ilmapiirin luominen ja sen merkitys oppimiseen ja ihmisen terveyteen. Kaikilla on oikeus mukavaan koulupäivään.

S2 Terveyttä tukevat ja kuluttavat tekijät sekä sairauksien ehkäisy

Sisältöjä valitaan syventäen tietoa ja ymmärrystä terveyttä tukevista voimavaroista ja sairauksia ehkäisevistä tekijöistä. Terveyteen liittyvistä tottumuksista käsitellään arkirytmi, uni, ravitsemus ja liikunta. Sisällöissä perehdytään seksuaalisuuteen, seksuaaliterveyden eri osa-alueisiin ja seksuaalisen kehityksen monimuotoisuuteen. Terveyden voimavaroista tarkastellaan mielenterveyttä, hyvinvointia tukevia ympäristöjä ja yhteisöjä sekä mielekästä vapaa-ajan toimintaa. Lisäksi käsitellään turvallisuustaitoja ja -valmiuksia, ensiaputaitoja, itsehoitoa sekä tuen ja avun hakemista. Sisältöjä valittaessa otetaan huomioon myös ajankohtaisia terveysilmiöitä sekä tarkastellaan terveyteen liittyvän tiedon luotettavuutta.

Terveyden vaaratekijöistä nostetaan esiin liikkumattomuus ja passiivinen elämäntapa, ravitsemuksen ja nukkumisen ongelmat, kiusaaminen ja stressi. Sisällöissä otetaan huomioon nuoren mielen pahoinvointi, riippuvuudet sekä päihteet ja niiden käytön ehkäisy. Sairauksien ehkäisyyn liittyvistä sisällöistä valitaan keskeiset ja ajankohtaiset tartuntataudit sekä kansantaudit ja tapaturmat.

Terveyteen vaikuttavavien tekijöiden, perimän, sattuman, elintapojen ja elinympäristön vaikutus ihmisen elämässä. Painopistealueina: arki- ja hyötyliikunta, unohtamatta kestävyys ja lihaskuntoa ylläpitävää liikuntaa. Uni, lepo ja ateriarytmi sekä henkilökohtainen hygienia, hampaiden hoito, auringolta ja kylmyydeltä suojautuminen.

S3 Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri

Sisällöissä otetaan esille opiskelu-, työ- ja toimintakyky nuoruudessa. Kestävää elämäntapaa tarkastellessa otetaan huomioon sosiaalinen kestävyys ja vastuullinen kuluttaminen. Elinympäristön terveysvaikutuksia käsiteltäessä nostetaan esille keskeisiä terveyden edistämisen ja sairauksien ehkäisyn keinoja, terveyspalvelut, kansalaistoiminta ja ympäristön terveysriskit.

Tietolähteitä, erilaisia terveysmarkkinoinnin ja vaikuttamisen keinoja tarkastellaan erityisesti tiedon luotettavuuden ja terveysvaikutusten näkökulmasta. Terveyden edistämisen sisällöissä otetaan huomioon kulttuurin terveyttä edistävä merkitys ja kulttuurinen herkkyys, kestävä elämäntapa, kansalaisten yhdenvertaisuus ja osallisuus sekä ihmisoikeuksien kunnioittaminen. Sisältöjä käsiteltäessä otetaan huomioon eri näkökulmia kuten lapsuus ja lasten oikeudet, vanhuus, vammaisuus tai pitkäaikaissairaus.

Energiajuomien sekä muiden makeiden ja happamien juomien haitat.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3	L1, L2, L3, L7
T2	S1	L2, L3, L4, L7
T3	S1	L1, L3, L4, L6
T4	S1, S3	L1, L2, L3, L4, L6, L7
T7	S1, S2	L2, L3, L4, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 ohjata oppilasta ymmärtämään terveyden laaja-alaisuutta, terveyden edistämistä sekä elämänkulkua, kasvua ja kehitystä voimavaralähtöisesti

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Terveyteen liittyvät käsitykset	Oppilas osaa kuvata terveyden osa-alueet ja näiden välistä vuorovaikutusta esimerkkien avulla sekä kuvata esimerkein mitä terveyden edistämisellä tarkoitetaan. Oppilas pystyy esittelemään elämänkulun eri vaiheita, erityisesti nuoruuden kehitystä ja kuvaamaan esimerkkien avulla terveyden, kasvun ja kehityksen merkitystä elämän voimavarana.

Energiajuomien sekä muiden makeiden ja happamien juomien haitat.

Sosiaaliset taidot: Empatiakyky, oppimisilmapiiri. Miten toimia kiusaamistilanteissa, mistä apua? Myönteisen ilmapiirin luominen ja sen merkitys oppimiseen ja ihmisen terveyteen. Kaikilla on oikeus mukavaan koulupäivään.

Terveyteen vaikuttavavien tekijöiden, perimän, sattuman, elintapojen ja elinympäristön vaikutus ihmisen elämässä. Painopistealueina: arki- ja hyötyliikunta, unohtamatta kestävyys ja lihaskuntoa ylläpitävää liikuntaa. Uni, lepo ja ateriarytmi sekä henkilökohtainen hygienia, hampaiden hoito, auringolta ja kylmyydeltä suojautuminen.

T2 ohjata oppilasta kehittämään valmiuksiaan tunne- ja vuorovaikutustaidoissa ja kykyä toimia erilaisissa ristiriita- ja kriisitilanteissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutus- ja tunnetaitojen sekä käyttäytymisen säätelyn analysointi	Oppilas osaa nimetä useita tunteita sekä osaa antaa esimerkkejä tunteiden ja käyttäytymisen välisestä vuorovaikutuksesta ja käyttäytymisen säätelystä. Oppilas pystyy tuottamaan ratkaisuja ristiriitatilanteiden selvittämiseen sekä esitellä keinoja stressin ja kriisien käsittelyyn.

Sosiaaliset taidot: Empatiakyky, oppimisilmapiiri. Miten toimia kiusaamistilanteissa, mistä apua? Myönteisen ilmapiirin luominen ja sen merkitys oppimiseen ja ihmisen terveyteen. Kaikilla on oikeus mukavaan koulupäivään.

T3 ohjata oppilasta kehittämään itsetuntemustaan, omien arvojen ja asenteiden sekä kehon ja mielen viestien tunnistamista ja säätelemään käyttäytymistään, oppimistaan ja opiskeluaan tukevia tekijöitä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Sosiaaliset taidot: Empatiakyky, oppimisilmapiiri. Miten toimia kiusaamistilanteissa, mistä apua? Myönteisen ilmapiirin luominen ja sen merkitys oppimiseen ja ihmisen terveyteen. Kaikilla on oikeus mukavaan koulupäivään.

T4 ohjata oppilasta pohtimaan yksilöllisyyteen, yhteisöllisyyteen ja yhdenvertaisuuteen liittyviä kysymyksiä terveyden näkökulmasta sekä tukea oppilaan valmiuksia luoda vastuullisia ratkaisuja ihmisten välisissä vuorovaikutustilanteissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Terveydellisen kehityksen analysointi ja toiminta vuorovaikutustilanteissa	Oppilas osaa eritellä esimerkkien avulla yksilölliseen kehitykseen liittyviä kysymyksiä terveyden näkökulmasta ja arvioida sosiaalisten suhteiden merkitystä mielen hyvinvoinnille ja terveydelle. Oppilas osaa nimetä ja kuvata yhdessä toimimiseen ja vuorovaikutukseen liittyviä eettisiä kysymyksiä ja tilanteita tuottaa niihin vastuullisia ratkaisuja.

Energiajuomien sekä muiden makeiden ja happamien juomien haitat.

Sosiaaliset taidot: Empatiakyky, oppimisilmapiiri. Miten toimia kiusaamistilanteissa, mistä apua? Myönteisen ilmapiirin luominen ja sen merkitys oppimiseen ja ihmisen terveyteen. Kaikilla on oikeus mukavaan koulupäivään.

T7 ohjata oppilasta tunnistamaan ja arvioimaan omia terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä tottumuksiaan, valintojaan ja niiden perusteluja sekä rohkaista oppilasta pohtimaan oman terveyden kannalta merkityksellisiä voimavaroja

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei käytettä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Terveyteen vaikuttavavien tekijöiden, perimän, sattuman, elintapojen ja elinympäristön vaikutus ihmisen elämässä. Painopistealueina: arki- ja hyötyliikunta, unohtamatta kestävyys ja lihaskuntoa ylläpitävää liikuntaa. Uni, lepo ja ateriarytmi sekä henkilökohtainen hygienia, hampaiden hoito, auringolta ja kylmyydeltä suojautuminen.

Sosiaaliset taidot: Empatiakyky, oppimisilmapiiri. Miten toimia kiusaamistilanteissa, mistä apua? Myönteisen ilmapiirin luominen ja sen merkitys oppimiseen ja ihmisen terveyteen. Kaikilla on oikeus mukavaan koulupäivään.

Vuosiluokka 8

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Terveyttä tukeva kasvu ja kehitys

Sisällöissä painotetaan terveyden eri osa-alueiden kokonaisvaltaista hahmottamista terveyden edistämisen ja sairauksien ehkäisyn näkökulmasta. Opetuksessa käsitellään elämänkulun sekä kasvun ja kehityksen yleisiä tunnuspiirteitä, monimuotoisuutta ja henkilökohtaisuutta. Kasvun ja kehityksen sisällöissä painottuvat identiteetin, minäkuvan ja itsetuntemuksen rakentuminen, seksuaalinen kehittyminen, huolenpidon sekä perheen ja läheisten merkitys, mielen hyvinvointi ja itsensä arvostaminen sekä turvataidot. Tunne- ja vuorovaikutustaitojen sisällöissä kiinnitetään huomiota vuorovaikutustilanteissa toimimiseen, tunteiden ilmaisuun ja niiden säätelyyn. Lisäksi perehdytään ristiriitojen, ongelmatilanteiden, stressin ja kriisien rakentavaan käsittelyyn.

Ihmisen seksuaalinen kehitys. Vuorovaikutustaitojen harjoittelu erilaisissa tilanteissa kotona, koulussa, työpaikalla, juhlissa. Harjoitellaan kuuntelemista, puheenvuoron pyytämistä ja yhteistyötaitoja esimerkiksi draaman keinoin. Perheen ja ystävien merkitys elämässä. Mistä apua jos turvaverkko pettää?

S2 Terveyttä tukevat ja kuluttavat tekijät sekä sairauksien ehkäisy

Sisältöjä valitaan syventäen tietoa ja ymmärrystä terveyttä tukevista voimavaroista ja sairauksia ehkäisevistä tekijöistä. Terveyteen liittyvistä tottumuksista käsitellään arkirytmi, uni, ravitsemus ja liikunta. Sisällöissä perehdytään seksuaalisuuteen, seksuaaliterveyden eri osa-alueisiin ja seksuaalisen kehityksen monimuotoisuuteen. Terveyden voimavaroista tarkastellaan mielenterveyttä, hyvinvointia tukevia ympäristöjä ja yhteisöjä sekä mielekästä vapaa-ajan toimintaa. Lisäksi käsitellään turvallisuustaitoja ja -valmiuksia, ensiaputaitoja, itsehoitoa sekä tuen ja avun hakemista. Sisältöjä valittaessa otetaan huomioon myös ajankohtaisia terveysilmiöitä sekä tarkastellaan terveyteen liittyvän tiedon luotettavuutta.

Terveyden vaaratekijöistä nostetaan esiin liikkumattomuus ja passiivinen elämäntapa, ravitsemuksen ja nukkumisen ongelmat, kiusaaminen ja stressi. Sisällöissä otetaan huomioon nuoren mielen pahoinvointi, riippuvuudet sekä päihteet ja niiden käytön ehkäisy. Sairauksien ehkäisyyn liittyvistä sisällöistä valitaan keskeiset ja ajankohtaiset tartuntataudit sekä kansantaudit ja tapaturmat.

Seksuaaliseen kehitykseen, seksuaalivähemmistöihin ja seksuaalioikeuksiin perehtyminen. Sukupuolitauteihin tutustuminen ja raskauden ehkäisytavat. Tuodaan esille nuorten omia näkökulmia aiheeseen liittyen. Pohditaan omakohtaisesti teiniraskauden ja vanhemmaksi tulon hyviä ja huonoja puolia. Perehdytään eri päihteisiin (tupakka, alkoholi ja huumausaineet) ja niiden aiheuttamiin riippuvuuksiin. Rohkaistaan oppilasta päihteettömiin valintoihin. Hyödynnetään mediaa lisäinformaation hankkimisessa. Ruokavalinnoilla on merkitystä. Painonhallinta tukee terveyttä. Ateriarytmin merkitys terveydelle. Mitä ruoka sisältää, ravintoaineet haltuun.Erityisruokavaliot.

S3 Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri

Sisällöissä otetaan esille opiskelu-, työ- ja toimintakyky nuoruudessa. Kestävää elämäntapaa tarkastellessa otetaan huomioon sosiaalinen kestävyys ja vastuullinen kuluttaminen. Elinympäristön terveysvaikutuksia käsiteltäessä nostetaan esille keskeisiä terveyden edistämisen ja sairauksien ehkäisyn keinoja, terveyspalvelut, kansalaistoiminta ja ympäristön terveysriskit.

Tietolähteitä, erilaisia terveysmarkkinoinnin ja vaikuttamisen keinoja tarkastellaan erityisesti tiedon luotettavuuden ja terveysvaikutusten näkökulmasta. Terveyden edistämisen sisällöissä otetaan huomioon kulttuurin terveyttä edistävä merkitys ja kulttuurinen herkkyys, kestävä elämäntapa, kansalaisten yhdenvertaisuus ja osallisuus sekä ihmisoikeuksien kunnioittaminen.

Sisältöjä käsiteltäessä otetaan huomioon eri näkökulmia kuten lapsuus ja lasten oikeudet, vanhuus, vammaisuus tai pitkäaikaissairaus.

Liikenneturvallisuus. Liikenne on yhteispeliä, asenne ratkaisee. Hyödynnetään mediaa (Liikenneturva, poliisi, sanomalehdet, tv)

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3	L1, L2, L3, L7
T4	S1, S3	L1, L2, L3, L4, L6, L7
T	S2, S3	L2, L3, L5, L6, L7
T7	S1, S2	L2, L3, L4, L7
T	S1, S2, S3	L1, L2, L3, L4, L5, L6, L7
T	S3	L2, L4, L5, L7
T	S1, S2	L1, L3, L6
T	S1, S2, S3	L1, L2, L3, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 ohjata oppilasta ymmärtämään terveyden laaja-alaisuutta, terveyden edistämistä sekä elämänkulkua, kasvua ja kehitystä voimavaralähtöisesti

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Terveyteen liittyvät käsitykset	Oppilas osaa kuvata terveyden osa-alueet ja näiden välistä vuorovaikutusta esimerkkien avulla sekä kuvata esimerkein mitä terveyden edistämisellä tarkoitetaan. Oppilas pystyy esittelemään elämänkulun eri vaiheita, erityisesti nuoruuden kehitystä ja kuvaamaan esimerkkien avulla terveyden, kasvun ja kehityksen merkitystä elämän voimavarana.

Ihmisen seksuaalinen kehitys. Vuorovaikutustaitojen harjoittelu erilaisissa tilanteissa kotona, koulussa, työpaikalla, juhlissa. Harjoitellaan kuuntelemista, puheenvuoron pyytämistä ja yhteistyötaitoja esimerkiksi draaman keinoin. Perheen ja ystävien merkitys elämässä. Mistä apua jos turvaverkko pettää?

Seksuaaliseen kehitykseen, seksuaalivähemmistöihin ja seksuaalioikeuksiin perehtyminen. Sukupuolitauteihin tutustuminen ja raskauden ehkäisytavat. Tuodaan esille nuorten omia näkökulmia aiheeseen liittyen. Pohditaan omakohtaisesti teiniraskauden ja vanhemmaksi tulon hyviä ja huonoja puolia. Perehdytään eri päihteisiin (tupakka, alkoholi ja huumausaineet) ja niiden aiheuttamiin riippuvuuksiin. Rohkaistaan oppilasta päihteettömiin valintoihin. Hyödynnetään mediaa lisäinformaation hankkimisessa. Ruokavalinnoilla on merkitystä. Painonhallinta tukee terveyttä. Ateriarytmin merkitys terveydelle. Mitä ruoka sisältää, ravintoaineet haltuun.Erityisruokavaliot.

Liikenneturvallisuus. Liikenne on yhteispeliä, asenne ratkaisee. Hyödynnetään mediaa (Liikenneturva, poliisi, sanomalehdet, tv)

T4 ohjata oppilasta pohtimaan yksilöllisyyteen, yhteisöllisyyteen ja yhdenvertaisuuteen liittyviä kysymyksiä terveyden näkökulmasta sekä tukea oppilaan valmiuksia luoda vastuullisia ratkaisuja ihmisten välisissä vuorovaikutustilanteissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Terveydellisen kehityksen analysointi ja toiminta vuorovaikutustilanteissa	Oppilas osaa eritellä esimerkkien avulla yksilölliseen kehitykseen liittyviä kysymyksiä terveyden näkökulmasta ja arvioida sosiaalisten suhteiden merkitystä mielen hyvinvoinnille ja terveydelle. Oppilas osaa nimetä ja kuvata yhdessä toimimiseen ja vuorovaikutukseen liittyviä eettisiä kysymyksiä ja tilanteita tuottaa niihin vastuullisia ratkaisuja.

Liikenneturvallisuus. Liikenne on yhteispeliä, asenne ratkaisee. Hyödynnetään mediaa (Liikenneturva, poliisi, sanomalehdet, tv)

Ihmisen seksuaalinen kehitys. Vuorovaikutustaitojen harjoittelu erilaisissa tilanteissa kotona, koulussa, työpaikalla, juhlissa. Harjoitellaan kuuntelemista, puheenvuoron pyytämistä ja yhteistyötaitoja esimerkiksi draaman keinoin. Perheen ja ystävien merkitys elämässä. Mistä apua jos turvaverkko pettää?

T 6 tukea oppilaan kehittymistä terveyteen ja sairauteen liittyvän tiedon hankkijana ja käyttäjänä sekä edistää valmiuksia toimia tarkoituksenmukaisesti terveyteen, turvallisuuteen ja sairauksiin liittyvissä tilanteissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Terveyteen, turvallisuuteen ja sairauteen liittyvien tietojen ja taitojen soveltaminen	Oppilas osaa hakea terveyteen liittyvää luotettavaa tietoa erilaisista lähteistä ja käyttää sitä pääosin asianmukaisesti. Oppilas osaa kuvata esimerkein tai esittää asianmukaisia toimintamalleja itsehoidossa, avun hakemisessa ja terveyttä ja turvallisuutta vaarantavissa tilanteissa.

Seksuaaliseen kehitykseen, seksuaalivähemmistöihin ja seksuaalioikeuksiin perehtyminen. Sukupuolitauteihin tutustuminen ja raskauden ehkäisytavat. Tuodaan esille nuorten omia näkökulmia aiheeseen liittyen. Pohditaan omakohtaisesti teiniraskauden ja vanhemmaksi tulon hyviä ja huonoja puolia. Perehdytään eri päihteisiin (tupakka, alkoholi ja huumausaineet) ja niiden aiheuttamiin riippuvuuksiin. Rohkaistaan oppilasta päihteettömiin valintoihin. Hyödynnetään mediaa lisäinformaation hankkimisessa. Ruokavalinnoilla on merkitystä. Painonhallinta tukee terveyttä. Ateriarytmin merkitys terveydelle. Mitä ruoka sisältää, ravintoaineet haltuun.Erityisruokavaliot.

Liikenneturvallisuus. Liikenne on yhteispeliä, asenne ratkaisee. Hyödynnetään mediaa (Liikenneturva, poliisi, sanomalehdet, tv)

T7 ohjata oppilasta tunnistamaan ja arvioimaan omia terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä tottumuksiaan, valintojaan ja niiden perusteluja sekä rohkaista oppilasta pohtimaan oman terveyden kannalta merkityksellisiä voimavaroja

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei käytettä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Seksuaaliseen kehitykseen, seksuaalivähemmistöihin ja seksuaalioikeuksiin perehtyminen. Sukupuolitauteihin tutustuminen ja raskauden ehkäisytavat. Tuodaan esille nuorten omia näkökulmia aiheeseen liittyen. Pohditaan omakohtaisesti teiniraskauden ja vanhemmaksi tulon hyviä ja huonoja puolia. Perehdytään eri päihteisiin (tupakka, alkoholi ja huumausaineet) ja niiden aiheuttamiin riippuvuuksiin. Rohkaistaan oppilasta päihteettömiin valintoihin. Hyödynnetään mediaa lisäinformaation hankkimisessa. Ruokavalinnoilla on merkitystä. Painonhallinta tukee terveyttä. Ateriarytmin merkitys terveydelle. Mitä ruoka sisältää, ravintoaineet haltuun.Erityisruokavaliot.

Ihmisen seksuaalinen kehitys. Vuorovaikutustaitojen harjoittelu erilaisissa tilanteissa kotona, koulussa, työpaikalla, juhlissa. Harjoitellaan kuuntelemista, puheenvuoron pyytämistä ja yhteistyötaitoja esimerkiksi draaman keinoin. Perheen ja ystävien merkitys elämässä. Mistä apua jos turvaverkko pettää?

T 8 ohjata oppilasta tunnistamaan ja tarkastelemaan kriittisesti terveyteen ja sairauteen liittyviä ilmiöitä, niihin liittyviä arvoja ja normeja sekä arvioimaan tiedon luotettavuutta ja merkitystä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Terveyteen ja sairauteen liittyvien ilmiöiden tarkastelu ja terveyteen liittyvän tiedon luotettavuuden arvioiminen	Oppilas osaa eritellä terveystottumusten omaksumiseen vaikuttavia tekijöitä ja osaa selittää terveystottumuksiin liittyvien ilmiöiden muodostumista. Oppilas osaa kuvata elämäntapoihin liittyviä eettisiä kysymyksiä ja esimerkkejä käyttäen arvioida elämäntapoihin liittyvien valintojen seurauksia. Oppilas osaa arvioida terveyteen liittyvän tiedon luotettavuutta usean tiedon luotettavuutta kuvaavan tekijän pohjalta.

Liikenneturvallisuus. Liikenne on yhteispeliä, asenne ratkaisee. Hyödynnetään mediaa (Liikenneturva, poliisi, sanomalehdet, tv)

Seksuaaliseen kehitykseen, seksuaalivähemmistöihin ja seksuaalioikeuksiin perehtyminen. Sukupuolitauteihin tutustuminen ja raskauden ehkäisytavat. Tuodaan esille nuorten omia näkökulmia aiheeseen liittyen. Pohditaan omakohtaisesti teiniraskauden ja vanhemmaksi tulon

hyviä ja huonoja puolia. Perehdytään eri päihteisiin (tupakka, alkoholi ja huumausaineet) ja niiden aiheuttamiin riippuvuuksiin. Rohkaistaan oppilasta päihteettömiin valintoihin. Hyödynnetään mediaa lisäinformaation hankkimisessa. Ruokavalinnoilla on merkitystä. Painonhallinta tukee terveyttä. Ateriarytmin merkitys terveydelle. Mitä ruoka sisältää, ravintoaineet haltuun.Erityisruokavaliot.

Ihmisen seksuaalinen kehitys. Vuorovaikutustaitojen harjoittelu erilaisissa tilanteissa kotona, koulussa, työpaikalla, juhlissa. Harjoitellaan kuuntelemista, puheenvuoron pyytämistä ja yhteistyötaitoja esimerkiksi draaman keinoin. Perheen ja ystävien merkitys elämässä. Mistä apua jos turvaverkko pettää?

T 9 ohjata oppilasta ymmärtämään ympäristön, yhteisöjen, kulttuurin, ja tieto- ja viestintäteknologian merkitystä terveydelle ja hyvinvoinnille

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ympäristön terveysvaikutusten hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata elinympäristön aiheuttamia keskeisiä suoria ja epäsuoria vaikutuksia terveyteen sekä esitellä yhteisöjen, kulttuurin, median ja tieto- ja viestintäteknologian yhteyksiä terveyteen.

Liikenneturvallisuus. Liikenne on yhteispeliä, asenne ratkaisee. Hyödynnetään mediaa (Liikenneturva, poliisi, sanomalehdet, tv)

T 10 ohjata oppilasta luomaan perustaa opiskelu-, toiminta- ja työkyvylle ja sen ylläpitämiselle sekä kuvaamaan terveyspalvelujen asianmukaista käyttöä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Työkyvyn edistämisen keinojen hahmottaminen	Oppilas osaa laatia opiskelu-, toiminta- ja työkykyä edistäviä suunnitelmia. Oppilas osaa kuvata miten hakeutua oman koulun ja kunnan terveyspalveluihin ja antaa useampia esimerkkejä siitä, miten niitä voi hyödyntää tarkoituksenmukaisesti eri tilanteissa.

Ihmisen seksuaalinen kehitys. Vuorovaikutustaitojen harjoittelu erilaisissa tilanteissa kotona, koulussa, työpaikalla, juhlissa. Harjoitellaan kuuntelemista, puheenvuoron pyytämistä ja yhteistyötaitoja esimerkiksi draaman keinoin. Perheen ja ystävien merkitys elämässä. Mistä apua jos turvaverkko pettää?

Seksuaaliseen kehitykseen, seksuaalivähemmistöihin ja seksuaalioikeuksiin perehtyminen. Sukupuolitauteihin tutustuminen ja raskauden ehkäisytavat. Tuodaan esille nuorten omia näkökulmia aiheeseen liittyen. Pohditaan omakohtaisesti teiniraskauden ja vanhemmaksi tulon hyviä ja huonoja puolia. Perehdytään eri päihteisiin (tupakka, alkoholi ja huumausaineet) ja niiden aiheuttamiin riippuvuuksiin. Rohkaistaan oppilasta päihteettömiin valintoihin. Hyödynnetään mediaa lisäinformaation hankkimisessa. Ruokavalinnoilla on merkitystä. Painonhallinta tukee terveyttä. Ateriarytmin merkitys terveydelle. Mitä ruoka sisältää, ravintoaineet haltuun.Erityisruokavaliot.

T 11 ohjata oppilasta ymmärtämään ja arvioimaan perheen ja omaan elämänpiiriin kuuluvien ihmisten ja yhteisöjen edustamia terveyskäsityksiä, tunnistamaan niiden merkitystä itselle sekä muodostamaan kuvaa itselle sopivista oppimisen keinoista.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Terveyskäsitysten arviointi sekä oppimista edistävien tekijöiden hahmottaminen	Oppilas osaa pohtia esimerkein sitä, miten perhe, lähiyhteisöt, muut sosiaaliset yhteisöt vaikuttavat käsityksiin terveydestä. Oppilas osaa esimerkein eritellä omaa oppimistaan tukevia tekijöitä.

Seksuaaliseen kehitykseen, seksuaalivähemmistöihin ja seksuaalioikeuksiin perehtyminen. Sukupuolitauteihin tutustuminen ja raskauden ehkäisytavat. Tuodaan esille nuorten omia näkökulmia aiheeseen liittyen. Pohditaan omakohtaisesti teiniraskauden ja vanhemmaksi tulon hyviä ja huonoja puolia. Perehdytään eri päihteisiin (tupakka, alkoholi ja huumausaineet) ja niiden aiheuttamiin riippuvuuksiin. Rohkaistaan oppilasta päihteettömiin valintoihin. Hyödynnetään mediaa lisäinformaation hankkimisessa. Ruokavalinnoilla on merkitystä. Painonhallinta tukee terveyttä. Ateriarytmin merkitys terveydelle. Mitä ruoka sisältää, ravintoaineet haltuun.Erityisruokavaliot.

Ihmisen seksuaalinen kehitys. Vuorovaikutustaitojen harjoittelu erilaisissa tilanteissa kotona, koulussa, työpaikalla, juhlissa. Harjoitellaan kuuntelemista, puheenvuoron pyytämistä ja yhteistyötaitoja esimerkiksi draaman keinoin. Perheen ja ystävien merkitys elämässä. Mistä apua jos turvaverkko pettää?

Liikenneturvallisuus. Liikenne on yhteispeliä, asenne ratkaisee. Hyödynnetään mediaa (Liikenneturva, poliisi, sanomalehdet, tv)

Vuosiluokka 9

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Terveyttä tukeva kasvu ja kehitys

Sisällöissä painotetaan terveyden eri osa-alueiden kokonaisvaltaista hahmottamista terveyden edistämisen ja sairauksien ehkäisyn näkökulmasta. Opetuksessa käsitellään elämänkulun sekä kasvun ja kehityksen yleisiä tunnuspiirteitä, monimuotoisuutta ja henkilökohtaisuutta. Kasvun ja kehityksen sisällöissä painottuvat identiteetin, minäkuvan ja itsetuntemuksen rakentuminen, seksuaalinen kehittyminen, huolenpidon sekä perheen ja läheisten merkitys, mielen hyvinvointi ja itsensä arvostaminen sekä turvataidot. Tunne- ja vuorovaikutustaitojen sisällöissä kiinnitetään huomiota vuorovaikutustilanteissa toimimiseen, tunteiden ilmaisuun ja niiden säätelyyn. Lisäksi perehdytään ristiriitojen, ongelmatilanteiden, stressin ja kriisien rakentavaan käsittelyyn.

S2 Terveyttä tukevat ja kuluttavat tekijät sekä sairauksien ehkäisy

Sisältöjä valitaan syventäen tietoa ja ymmärrystä terveyttä tukevista voimavaroista ja sairauksia ehkäisevistä tekijöistä. Terveyteen liittyvistä tottumuksista käsitellään arkirytmi, uni, ravitsemus ja liikunta. Sisällöissä perehdytään seksuaalisuuteen, seksuaaliterveyden eri osa-alueisiin ja seksuaalisen kehityksen monimuotoisuuteen. Terveyden voimavaroista tarkastellaan mielenterveyttä, hyvinvointia tukevia ympäristöjä ja yhteisöjä sekä mielekästä vapaa-ajan toimintaa. Lisäksi käsitellään turvallisuustaitoja ja -valmiuksia, ensiaputaitoja, itsehoitoa sekä tuen

ja avun hakemista. Sisältöjä valittaessa otetaan huomioon myös ajankohtaisia terveysilmiöitä sekä tarkastellaan terveyteen liittyvän tiedon luotettavuutta.

Terveyden vaaratekijöistä nostetaan esiin liikkumattomuus ja passiivinen elämäntapa, ravitsemuksen ja nukkumisen ongelmat, kiusaaminen ja stressi. Sisällöissä otetaan huomioon nuoren mielen pahoinvointi, riippuvuudet sekä päihteet ja niiden käytön ehkäisy. Sairauksien ehkäisyyn liittyvistä sisällöistä valitaan keskeiset ja ajankohtaiset tartuntataudit sekä kansantaudit ja tapaturmat.

Kansantaudit; sydän- ja verisuonitaudit, tuki- ja liikuntaelinsairaudet, diabetes, syöpäsairaudet, allergia ja astma sekä mielenterveydenhäiriöt. Kansantautien syntyyn vaikuttavat tekijät; elintavat, ympäristötekijät ja sairauksien riskiä lisäävä geeniperimä.

S3 Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri

Sisällöissä otetaan esille opiskelu-, työ- ja toimintakyky nuoruudessa. Kestävää elämäntapaa tarkastellessa otetaan huomioon sosiaalinen kestävyys ja vastuullinen kuluttaminen. Elinympäristön terveysvaikutuksia käsiteltäessä nostetaan esille keskeisiä terveyden edistämisen ja sairauksien ehkäisyn keinoja, terveyspalvelut, kansalaistoiminta ja ympäristön terveysriskit.

Tietolähteitä, erilaisia terveysmarkkinoinnin ja vaikuttamisen keinoja tarkastellaan erityisesti tiedon luotettavuuden ja terveysvaikutusten näkökulmasta. Terveyden edistämisen sisällöissä otetaan huomioon kulttuurin terveyttä edistävä merkitys ja kulttuurinen herkkyys, kestävä elämäntapa, kansalaisten yhdenvertaisuus ja osallisuus sekä ihmisoikeuksien kunnioittaminen. Sisältöjä käsiteltäessä otetaan huomioon eri näkökulmia kuten lapsuus ja lasten oikeudet, vanhuus, vammaisuus tai pitkäaikaissairaus.

Ensiaputaidot.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3	L1, L2, L3, L7
T5	S1, S2, S3	L1, L2, L3, L4
T	S2, S3	L2, L3, L5, L6, L7
T7	S1, S2	L2, L3, L4, L7
T	S1, S2, S3	L1, L2, L3, L4, L5, L6, L7
T	S3	L1, L2, L3, L4, L5, L6, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 ohjata oppilasta ymmärtämään terveyden laaja-alaisuutta, terveyden edistämistä sekä elämänkulkua, kasvua ja kehitystä voimavaralähtöisesti

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Terveyteen liittyvät käsitykset	Oppilas osaa kuvata terveyden osa-alueet ja näiden välistä vuorovaikutusta esimerkkien avulla sekä kuvata esimerkein mitä terveyden edistämisellä tarkoitetaan. Oppilas pystyy esittelemään elämänkulun eri vaiheita, erityisesti nuoruuden kehitystä ja kuvaamaan esimerkkien avulla terveyden, kasvun ja kehityksen merkitystä elämän voimavarana.

Kansantaudit; sydän- ja verisuonitaudit, tuki- ja liikuntaelinsairaudet, diabetes, syöpäsairaudet, allergia ja astma sekä mielenterveydenhäiriöt. Kansantautien syntyyn vaikuttavat tekijät; elintavat, ympäristötekijät ja sairauksien riskiä lisäävä geeniperimä.

Ensiaputaidot.

T5 ohjata oppilasta syventämään ymmärrystään fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta terveydestä ja niitä vahvistavista ja vaarantavista tekijöistä ja mekanismeista sekä tukea oppilaan valmiuksia käyttää näihin liittyviä käsitteitä asianmukaisesti

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Terveyteen vaikuttavien tekijöiden tunnistaminen ja terveyteen liittyvien käsitteiden käyttäminen	Oppilas pystyy nimeämään useita terveyttä tukevia ja vaarantavia tekijöitä sekä kuvaamaan pääpiirteissään näiden välisiä yhteyksiä ja syy- ja seuraussuhteita. Oppilas osaa käyttää keskeisiä terveyteen ja sairauteen liittyviä käsitteitä asianmukaisesti.

Kansantaudit; sydän- ja verisuonitaudit, tuki- ja liikuntaelinsairaudet, diabetes, syöpäsairaudet, allergia ja astma sekä mielenterveydenhäiriöt. Kansantautien syntyyn vaikuttavat tekijät; elintavat, ympäristötekijät ja sairauksien riskiä lisäävä geeniperimä.

Ensiaputaidot.

T 6 tukea oppilaan kehittymistä terveyteen ja sairauteen liittyvän tiedon hankkijana ja käyttäjänä sekä edistää valmiuksia toimia tarkoituksenmukaisesti terveyteen, turvallisuuteen ja sairauksiin liittyvissä tilanteissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Terveyteen, turvallisuuteen ja sairauteen liittyvien tietojen ja taitojen soveltaminen	Oppilas osaa hakea terveyteen liittyvää luotettavaa tietoa erilaisista lähteistä ja käyttää sitä pääosin asianmukaisesti. Oppilas osaa kuvata esimerkein tai esittää asianmukaisia toimintamalleja itsehoidossa, avun hakemisessa ja terveyttä ja turvallisuutta vaarantavissa tilanteissa.

Kansantaudit; sydän- ja verisuonitaudit, tuki- ja liikuntaelinsairaudet, diabetes, syöpäsairaudet, allergia ja astma sekä mielenterveydenhäiriöt. Kansantautien syntyyn vaikuttavat tekijät; elintavat, ympäristötekijät ja sairauksien riskiä lisäävä geeniperimä.

Ensiaputaidot.

T7 ohjata oppilasta tunnistamaan ja arvioimaan omia terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä tottumuksiaan, valintojaan ja niiden perusteluja sekä rohkaista oppilasta pohtimaan oman terveyden kannalta merkityksellisiä voimavaroja

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei käytettä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Kansantaudit; sydän- ja verisuonitaudit, tuki- ja liikuntaelinsairaudet, diabetes, syöpäsairaudet, allergia ja astma sekä mielenterveydenhäiriöt. Kansantautien syntyyn vaikuttavat tekijät; elintavat, ympäristötekijät ja sairauksien riskiä lisäävä geeniperimä.

T 8 ohjata oppilasta tunnistamaan ja tarkastelemaan kriittisesti terveyteen ja sairauteen liittyviä ilmiöitä, niihin liittyviä arvoja ja normeja sekä arvioimaan tiedon luotettavuutta ja merkitystä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Terveyteen ja sairauteen liittyvien ilmiöiden tarkastelu ja terveyteen liittyvän tiedon luotettavuuden arvioiminen	Oppilas osaa eritellä terveystottumusten omaksumiseen vaikuttavia tekijöitä ja osaa selittää terveystottumuksiin liittyvien ilmiöiden muodostumista. Oppilas osaa kuvata elämäntapoihin liittyviä eettisiä kysymyksiä ja esimerkkejä käyttäen arvioida elämäntapoihin liittyvien valintojen seurauksia. Oppilas osaa arvioida terveyteen liittyvän tiedon luotettavuutta usean tiedon luotettavuutta kuvaavan tekijän pohjalta.

Kansantaudit; sydän- ja verisuonitaudit, tuki- ja liikuntaelinsairaudet, diabetes, syöpäsairaudet, allergia ja astma sekä mielenterveydenhäiriöt. Kansantautien syntyyn vaikuttavat tekijät; elintavat, ympäristötekijät ja sairauksien riskiä lisäävä geeniperimä.

Ensiaputaidot.

T 12 tukea oppilaan valmiuksia arvioida kriittisesti terveyteen ja sairauteen liittyvää viestintää sekä eritellä yksilön oikeuksia, vastuita ja vaikuttamiskeinoja terveyttä ja turvallisuutta koskevissa asioissa omassa oppimisympäristössä ja lähiyhteisöissä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Terveyteen liittyvän viestinnän arviointi sekä terveyteen ja turvallisuuteen vaikuttavien keinojen tunteminen	Oppilas osaa arvioida terveyteen liittyvän viestinnän luotettavuutta ja merkitystä sekä perustella terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä käsityksiä. Oppilas osaa eritellä elämäntapojen seurauksia toisille ja ympäristön terveydelle sekä esitellä esimerkein keinoja ja tapoja miten terveyteen voidaan vaikuttaa lähiyhteisöissä.

Ensiaputaidot.

35.6.10. Uskonto

Oppiaineen tehtävä

Uskonnon opetuksen tehtävänä on antaa oppilaille laaja uskonnollinen ja katsomuksellinen yleissivistys. Opetus perehdyttää oppilaita opiskeltavaan uskontoon ja sen monimuotoisuuteen. Se tutustuttaa uskonto- ja katsomusperinteisiin Suomessa sekä uskontoihin ja katsomuksiin muualla maailmassa. Oppiaine edistää uskonnon ja kulttuurin välisen suhteen ymmärtämistä sekä uskontojen ja katsomusten monilukutaitoa. Opetus antaa monipuolista tietoa uskonnoista ja auttaa ymmärtämään niistä käytävää keskustelua. Oppilaita ohjataan kriittiseen ajatteluun sekä tarkastelemaan uskontoja ja katsomuksia eri näkökulmista. Opetuksessa pohditaan uskon ja tiedon suhdetta sekä uskonnoille ominaista kieltä, symboliikkaa ja käsitteistöä. Uskonnon opetus antaa valmiuksia uskontojen ja katsomusten dialogiin, jota käydään sekä katsomusten sisällä että niiden välillä. Opetus kannustaa oppilaita kunnioittamaan elämää, ihmisarvoa sekä omaa ja toisen pyhää.

Opetuksessa tutustutaan opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen sekä katsomusten eettiseen ajatteluun ja rohkaistaan oppilaita pohtimaan omakohtaisesti eettisiä kysymyksiä. Opetus tukee oppilaan itsetuntemusta, itsensä arvostamista ja elämänhallintataitojen kehittymistä koko perusopetuksen ajan. Opetus antaa oppilaalle aineksia oman identiteetin, elämänkatsomuksen ja maailmankatsomuksen rakentamiseen ja arviointiin. Uskonnon opetus tukee oppilaan kasvua yhteisön ja demokraattisen yhteiskunnan vastuulliseksi jäseneksi ja maailmankansalaiseksi.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 7-9

***Vuosiluokilla 7-9** uskonnon opetuksessa perehdytään opiskeltavaan uskontoon kulttuurisena ja yhteiskunnallisena ilmiönä. Opetuksessa syvennetään ja rikastetaan tietoa opiskeltavan uskonnon juurista, lähteistä, opista ja opetuksista sekä vaikutuksista maailmassa.*

Opetuksessa tutustutaan sekä maailman suuriin uskontoperinteisiin että uskonnottomuuteen. Opetuksessa tarkastellaan uskontojen yhteiskunnallista ja poliittista vaikutusta sekä uskonnonvapautta ja opetellaan tunnistamaan ja analysoimaan uskonnollisia teemoja tieteessä, mediassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa.

Opetuksessa käsitellään eettisen ajattelun keskeiset käsitteet sekä opiskeltavan uskonnon eettiset periaatteet. Opetuksessa perehdytään Ihmisoikeuksien yleismaailmalliseen julistukseen sekä eri uskontojen ja katsomusten eettisiin näkemyksiin. Opetuksessa pohditaan ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä ja ajankohtaisia eettisiä ongelmia. Uskonnon opetus tarjoaa oppilaille voimavaroja kasvuun kohti aikuisuutta.

Uskonnon eri oppimäärät vuosiluokilla 7-9

Perusopetuslain 11§:n mukaan perusopetuksessa oppiaineena on uskonto tai elämänkatsomustieto. Uskonto toteutetaan saman lain 13§:n mukaan oppilaiden uskonnollisen

yhdyskunnan mukaisesti oman uskonnon opetuksena erillisten oppimäärien mukaan. Oppiaineen yhtenäisyyden takaamiseksi kaikille oman uskonnon opetuksen muodoille on laadittu yhteiset tavoitteet ja keskeiset sisällöt.

Eri uskontojen oppimääräkuvauksissa tarkennetaan kaikille yhteisiä sisältöjä oppilaan oman uskonnon luonteen mukaisesti. Paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan perusteiden yhteisten tavoitteiden, sisältökuvausten ja eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvausten pohjalle.

Uskonnon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Tavoitteena on ilmentää uskontojen ja katsomusten moninaisuutta kunnioittavasti ja arvostavasti. Asioita tarkastellaan kokemuksellisuuden, toiminnallisuuden ja yhteisöllisen oppimisen avulla. Keskeistä on opittavien asioiden syventävä käsitteellistäminen ja käsitteiden yhteinen pohdinta. Uskonnon opetuksessa käytetään oppimista edistäviä tietoteknisiä sovelluksia siten, että oppilaiden oma aktiivisuus ja vuorovaikutus korostuvat. Opetuksessa pyritään kiireettömyyteen. Keskustelu on tärkeä osa opetusta. Opetuksessa voidaan mahdollisuuksien mukaan hyödyntää vierailuja ja vierailijoita. Opetuksessa voidaan toteuttaa yksilö- tai ryhmäprojekteja myös oppiaineen eri oppimäärien kesken sekä oppiainerajat ylittäen.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki uskonnossa vuosiluokilla 7-9

Oppimäärien toteutuksessa tehdään toimintaan ja opetukseen liittyvät ratkaisut huomioiden oppilaiden erilaiset uskonnolliset ja katsomukselliset taustat sekä kehittyvä kielitaito. Opetuksessa luodaan oppimista ja osallisuutta, sekä vuorovaikutus- ja dialogitaitoja edistäviä yhteisiä tilanteita sekä ohjataan ja vahvistetaan oppilaan opiskelutaitoja ja oma-aloitteisuutta.

Oppilaan oppimisen arviointi uskonnossa vuosiluokilla 7-9

Arviointi perustuu työskentelyn havainnointiin ja keskusteluihin sekä oppilaiden monimuotoisten tuotosten tarkasteluun. Tuotosten sisällön lisäksi arvioidaan opiskeluprosessia ja työn eri vaiheita. Arviointi on monipuolista ja oppilaille annettava palaute ohjaavaa ja kannustavaa. Oppilaille annetaan säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa asetettuihin tavoitteisiin. Oppilaiden itsearviointia ja vertaispalautetta käytetään arvioinnin tukena.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppiaineen opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut uskonnon oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Osaaminen oppiaineessa kehittyy kumulatiivisesti oppilaiden ajattelun taitojen syventyessä. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Evankelisluterilainen uskonto

Oppimäärän tehtävä vuosiluokilla 7-9

Vuosiluokilla 7-9 *uskonnon opetuksessa perehdytään opiskeltavaan uskontoon kulttuurisena ja yhteiskunnallisena ilmiönä. Opetuksessa syvennetään ja rikastetaan tietoa opiskeltavan uskonnon juurista, lähteistä, opista ja opetuksista sekä vaikutuksista maailmassa.*

Opetuksessa tutustutaan sekä maailman suuriin uskontoperinteisiin että uskonnottomuuteen. Opetuksessa tarkastellaan uskontojen yhteiskunnallista ja poliittista vaikutusta sekä

uskonnonvapautta ja opetellaan tunnistamaan ja analysoimaan uskonnollisia teemoja tieteessä, mediassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa.

Opetuksessa käsitellään eettisen ajattelun keskeiset käsitteet sekä opiskeltavan uskonnon eettiset periaatteet. Opetuksessa perehdytään Ihmisoikeuksien yleismaailmalliseen julistukseen sekä eri uskontojen ja katsomusten eettisiin näkemyksiin. Opetuksessa pohditaan ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä ja ajankohtaisia eettisiä ongelmia. Uskonnon opetus tarjoaa oppilaille voimavaroja kasvuun kohti aikuisuutta.

Uskonnon eri oppimäärät vuosiluokilla 7-9

Perusopetuslain 11 §:n mukaan perusopetuksessa oppiaineena on uskonto tai elämänkatsomustieto. Uskonto toteutetaan saman lain 13 §:n mukaan oppilaiden uskonnollisen yhdyskunnan mukaisesti oman uskonnon opetuksena erillisten oppimäärien mukaan. Oppiaineen yhtenäisyyden takaamiseksi kaikille oman uskonnon opetuksen muodoille on laadittu yhteiset tavoitteet ja keskeiset sisällöt.

Eri uskontojen oppimääräkuvauksissa tarkennetaan kaikille yhteisiä sisältöjä oppilaan oman uskonnon luonteen mukaisesti. Paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan perusteiden yhteisten tavoitteiden, sisältökuvausten ja eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvausten pohjalle.

Vuosiluokka 7

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksen sisältöjen valinnassa keskeistä on kristinusko eri puolilla maailmaa, painottaen nykytilannetta. Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon syntyä, leviämistä ja jakaantumista kirkkokunniksi. Perehdytään suurimpiin kristillisiin kirkkokuntiin: katolinen ja ortodoksinen kirkko sekä protestanttiset kirkot, erityisesti luterilainen kirkko. Opetuksessa perehdytään kirkkokuntien levinneisyyteen, keskeisiin opetuksiin. Tutkitaan Raamatun syntyhistoriaa, keskeistä sisältöä ja tulkintatapoja sekä uskonnon kulttuurivaikutuksia. Perehdytään syvemmin kristinuskoon Suomessa ja sen kulttuurivaikutuksiin. Jäsennetään omaa suhdetta luterilaisuuteen, suomalaisuuteen ja eurooppalaisuuteen.

Kristinuskoa tarkastellaan seitsemännellä luokalla yhtenä uskontona muiden joukossa.

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tarkastellaan suurten maailmanuskontojen levinneisyyttä, perusopetuksia ja vaikutusta kulttuuriin eri puolilla maailmaa. Tutustutaan lisäksi luonnonuskontoihin ja uusiin uskonnollisiin liikkeisiin sekä uskonnottomuuteen elämänkatsomuksena. Uskontoja tarkastellaan tieteellisestä näkökulmasta ottaen huomioon uskonnon eri ulottuvuudet. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskon ja tiedon sekä uskonnollisen kielen ja tieteellisen kielen erottaminen, uskontokritiikki sekä uskontojen näkyminen kulttuurin eri osa-alueilla, mediassa, politiikassa, populaarikulttuurissa, taiteessa ja tapakulttuurissa. Syvennetään ekumenian sekä uskontojen ja katsomusten välisen dialogin ymmärtämistä osana uskontojen välistä toimintaa ja maailmanrauhaa.

Seitsemännellä luokalla käsitellään hyvää elämää muiden uskontojen näkökulmasta.

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa keskeistä on etiikan peruskäsitteiden tunteminen ja ymmärtäminen. Perehdytään syvällisemmin kristinuskon ja muiden uskontojen eettiseen opetukseen ja eri kristillisten kirkkojen eettisiin painotuksiin sekä Raamatun ja etiikan suhteeseen. Tutustutaan YK:n

Yleismaailmalliseen ihmisoikeuksien julistukseen ja ihmisoikeusetiikkaan. Opetuksen sisällöiksi valitaan elämänkysymyksiin, suomalaiseen yhteiskuntaan, globaaliin vastuuseen sekä ympäristöön ja eläimiin liittyviä eettisiä kysymyksiä. Tarkastellaan eettisiä kysymyksiä mediasta otetuilla ajankohtaisilla esimerkeillä. Pohditaan omien valintojen eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta omaan ja toisten hyvinvointiin.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T3	S2	L2, L3, L6
T4	S1, S2, S3	L2, L4, L6
T7	S1, S3	L5, L6

Vuosiluokan tavoitteet

T3 ohjata oppilasta perehtymään uskontoihin ja katsomuksiin eri puolilla maailmaa sekä uskonnottomuuteen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Maailmanuskontojen ja erilaisten katsomusten tunteminen	Oppilas osoittaa hallitsevansa perustiedot suurista maailmassa vaikuttavista uskonnoista ja uskonnottomuudesta. Hän osaa kuvailla uskonnoissa ja katsomuksissa vallitsevaa moninaisuutta.

Seitsemännellä luokalla käsitellään hyvää elämää muiden uskontojen näkökulmasta.

T4 ohjata oppilasta tuntemaan eri uskontojen ja katsomusten tapoja ja symboleita sekä tunnistamaan uskonnollisia aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskonnon ja kulttuurin lukutaito	Oppilas osaa nimetä eri uskontoperinteiden tapoja ja symboleja. Hän osaa antaa esimerkkejä uskonnollisista aiheista mediassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa.

Kristinuskoa tarkastellaan seitsemännellä luokalla yhtenä uskontona muiden joukossa.

Seitsemännellä luokalla käsitellään hyvää elämää muiden uskontojen näkökulmasta.

T7 auttaa oppilasta pohtimaan uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontojen ja katsomusten merkitys globaalisti	Oppilas osaa kuvailla ja arvioida uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina.

Kristinuskoa tarkastellaan seitsemännellä luokalla yhtenä uskontona muiden joukossa.

Vuosiluokka 8

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksen sisältöjen valinnassa keskeistä on kristinusko eri puolilla maailmaa, painottaen nykytilannetta. Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon syntyä, leviämistä ja jakaantumista kirkkokunniksi. Perehdytään suurimpiin kristillisiin kirkkokuntiin: katolinen ja ortodoksinen kirkko sekä protestanttiset kirkot, erityisesti luterilainen kirkko. Opetuksessa perehdytään kirkkokuntien levinneisyyteen, keskeisiin opetuksiin. Tutkitaan Raamatun syntyhistoriaa, keskeistä sisältöä ja tulkintatapoja sekä uskonnon kulttuurivaikutuksia. Perehdytään syvemmin kristinuskoon Suomessa ja sen kulttuurivaikutuksiin. Jäsennetään omaa suhdetta luterilaisuuteen, suomalaisuuteen ja eurooppalaisuuteen.

Raamattua käsitellään osana kristinuskon syntyhistoriaa. Tätä kuvaa syvennetään yhdeksännellä vuosiluokalla.

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tarkastellaan suurten maailmanuskontojen levinneisyyttä, perusopetuksia ja vaikutusta kulttuuriin eri puolilla maailmaa. Tutustutaan lisäksi luonnonuskontoihin ja uusiin uskonnollisiin liikkeisiin sekä uskonnottomuuteen elämänkatsomuksena. Uskontoja tarkastellaan tieteellisestä näkökulmasta ottaen huomioon uskonnon eri ulottuvuudet. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskon ja tiedon sekä uskonnollisen kielen ja tieteellisen kielen erottaminen, uskontokritiikki sekä uskontojen näkyminen kulttuurin eri osa-alueilla, mediassa, politiikassa, populaarikulttuurissa, taiteessa ja tapakulttuurissa. Syvennetään ekumenian sekä uskontojen ja katsomusten välisen dialogin ymmärtämistä osana uskontojen välistä toimintaa ja maailmanrauhaa.

Muita suuria uskontoja käsitellään osana globaalia kulttuurista moninaisuutta ja sen peilaamista omaan identiteettiin.

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa keskeistä on etiikan peruskäsitteiden tunteminen ja ymmärtäminen. Perehdytään syvällisemmin kristinuskon ja muiden uskontojen eettiseen opetukseen ja eri kristillisten kirkkojen eettisiin painotuksiin sekä Raamatun ja etiikan suhteeseen. Tutustutaan YK:n Yleismaailmalliseen ihmisoikeuksien julistukseen ja ihmisoikeusetiikkaan. Opetuksen sisällöiksi valitaan elämänkysymyksiin, suomalaiseen yhteiskuntaan, globaaliin vastuuseen sekä ympäristöön ja eläimiin liittyviä eettisiä kysymyksiä. Tarkastellaan eettisiä kysymyksiä mediasta otetuilla ajankohtaisilla esimerkeillä. Pohditaan omien valintojen eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta omaan ja toisten hyvinvointiin.

Etiikan peruskäsitteitä peilataan eri kristillisten kirkkojen ja yhteisöiden käsityksiin hyvästä elämästä.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2	L1
T2	S1	L2
T10	S1, S2, S3	L6

Vuosiluokan tavoitteet

T1 ohjata oppilasta havaitsemaan uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus sekä tunnistamaan uskontoon liittyvä monimuotoisuus

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontojen merkityksen hahmottaminen kulttuurissa ja yhteiskunnassa	Oppilas tunnistaa ja osaa nimetä uskontoon liittyviä piirteitä ympäröivässä kulttuurissa.

Muita suuria uskontoja käsitellään osana globaalia kulttuurista moninaisuutta ja sen peilaamista omaan identiteettiin.

Raamattua käsitellään osana kristinuskon syntyhistoriaa. Tätä kuvaa syvennetään yhdeksännellä vuosiluokalla.

T2 ohjata oppilasta syventämään tietojaan opiskeltavasta uskonnosta ja sen vaikutuksista

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen	Oppilas osaa kuvailla opiskelemansa uskonnon syntyhistoriaa ja vaikutusta. Hän tuntee uskonnon perusopetukset sekä osaa mainita tärkeimmät lähteet.

Raamattua käsitellään osana kristinuskon syntyhistoriaa. Tätä kuvaa syvennetään yhdeksännellä vuosiluokalla.

T10 rohkaista oppilaita kohtaamaan erilaisia ihmisiä nyt ja tulevaisuudessa jatko-opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostamiseen. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Muita suuria uskontoja käsitellään osana globaalia kulttuurista moninaisuutta ja sen peilaamista omaan identiteettiin.

Raamattua käsitellään osana kristinuskon syntyhistoriaa. Tätä kuvaa syvennetään yhdeksännellä vuosiluokalla.

Etiikan peruskäsitteitä peilataan eri kristillisten kirkkojen ja yhteisöiden käsityksiin hyvästä elämästä.

Vuosiluokka 9

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksen sisältöjen valinnassa keskeistä on kristinusko eri puolilla maailmaa, painottaen nykytilannetta. Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon syntyä, leviämistä ja jakaantumista kirkkokunniksi. Perehdytään suurimpiin kristillisiin kirkkokuntiin: katolinen ja ortodoksinen kirkko sekä protestanttiset kirkot, erityisesti luterilainen kirkko. Opetuksessa perehdytään kirkkokuntien levinneisyyteen, keskeisiin opetuksiin. Tutkitaan Raamatun syntyhistoriaa, keskeistä sisältöä ja tulkintatapoja sekä uskonnon kulttuurivaikutuksia. Perehdytään syvemmin kristinuskoon Suomessa ja sen kulttuurivaikutuksiin. Jäsennetään omaa suhdetta luterilaisuuteen, suomalaisuuteen ja eurooppalaisuuteen.

Syvennetään tietämystä Raamatusta ja pohditaan sen luonnetta sekä uskon että kulttuurin kirjana. Hyödynnetään oppilaiden mahdollista rippikoulukokemusta.

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tarkastellaan suurten maailmanuskontojen levinneisyyttä, perusopetuksia ja vaikutusta kulttuuriin eri puolilla maailmaa. Tutustutaan lisäksi luonnonuskontoihin ja uusiin uskonnollisiin liikkeisiin sekä uskonnottomuuteen elämänkatsomuksena. Uskontoja tarkastellaan tieteellisestä näkökulmasta ottaen huomioon uskonnon eri ulottuvuudet. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskon ja tiedon sekä uskonnollisen kielen ja tieteellisen kielen erottaminen, uskontokritiikki sekä uskontojen näkyminen kulttuurin eri osa-alueilla, mediassa, politiikassa, populaarikulttuurissa, taiteessa ja tapakulttuurissa. Syvennetään ekumenian sekä uskontojen ja katsomusten välisen dialogin ymmärtämistä osana uskontojen välistä toimintaa ja maailmanrauhaa.

Pohditaan muiden maailmanuskontojen ja kristillisen uskon välisiä suhteita ja jännitteitä.

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa keskeistä on etiikan peruskäsitteiden tunteminen ja ymmärtäminen. Perehdytään syvällisemmin kristinuskon ja muiden uskontojen eettiseen opetukseen ja eri kristillisten kirkkojen eettisiin painotuksiin sekä Raamatun ja etiikan suhteeseen. Tutustutaan YK:n Yleismaailmalliseen ihmisoikeuksien julistukseen ja ihmisoikeusetiikkaan. Opetuksen sisällöiksi valitaan elämänkysymyksiin, suomalaiseen yhteiskuntaan, globaaliin vastuuseen sekä ympäristöön ja eläimiin liittyviä eettisiä kysymyksiä. Tarkastellaan eettisiä kysymyksiä mediasta otetuilla ajankohtaisilla esimerkeillä. Pohditaan omien valintojen eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta omaan ja toisten hyvinvointiin.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T5	S1, S3	L1, L2, L4, L5, L7
T6	S3	L2, L7
T8	S1, S2, S3	L7
T9	S2, S3	L1, L2

Vuosiluokan tavoitteet

T5 ohjata oppilasta havaitsemaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ajattelun ja vuorovaikutuksen taidot	Oppilas tunnistaa ja osaa antaa esimerkkejä erilaisista argumentaation tavoista sekä joistakin uskonnon ja tieteen kielen välisistä eroista.

Syvennetään tietämystä Raamatusta ja pohditaan sen luonnetta sekä uskon että kulttuurin kirjana. Hyödynnetään oppilaiden mahdollista rippikoulukokemusta.

T6 ohjata oppilasta perehtymään eettisen ajattelun keskeisiin käsitteisiin, ihmisoikeuksiin sekä opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen ja katsomusten eettisiin periaatteisiin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Etiikkaa koskeva tieto ja ihmisoikeusetiikka	Oppilas tuntee ja osaa nimetä etiikan keskeisiä käsitteitä. Hän osaa nimetä tärkeimmät ihmisoikeussopimukset ja kertoa niiden keskeisestä sisällöstä. Oppilas tuntee opiskeltavan uskonnon sekä muiden uskontojen ja katsomusten eettisiä periaatteita.

T8 rohkaista oppilasta pohtimaan ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä, ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä ja omien arvojen suhdetta niihin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Eettinen ajattelu	Oppilas pohtii ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä ja osaa kertoa ajankohtaisista eettisistä kysymyksistä.

Pohditaan muiden maailmanuskontojen ja kristillisen uskon välisiä suhteita ja jännitteitä.

Syvennetään tietämystä Raamatusta ja pohditaan sen luonnetta sekä uskon että kulttuurin kirjana. Hyödynnetään oppilaiden mahdollista rippikoulukokemusta.

T9 innostaa oppilasta tutkimaan omien valintojensa eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta hyvinvointiin ja kannustaa kestävään elämäntapaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Eettinen ajattelu	Oppilas pohtii omien valintojensa eettisiä ulottuvuuksia ja osaa kertoa niiden vaikutuksesta omaan ja toisten ihmisten hyvinvointiin ja kestävään tulevaisuuteen.

Pohditaan muiden maailmanuskontojen ja kristillisen uskon välisiä suhteita ja jännitteitä.

Ortodoksinen uskonto

Oppimäärän tehtävä vuosiluokilla 7-9

Vuosiluokilla 7-9 *uskonnon opetuksessa perehdytään opiskeltavaan uskontoon kulttuurisena ja yhteiskunnallisena ilmiönä. Opetuksessa syvennetään ja rikastetaan tietoa opiskeltavan uskonnon juurista, lähteistä, opista ja opetuksista sekä vaikutuksista maailmassa.*

Opetuksessa tutustutaan sekä maailman suuriin uskontoperinteisiin että uskonnottomuuteen. Opetuksessa tarkastellaan uskontojen yhteiskunnallista ja poliittista vaikutusta sekä uskonnonvapautta ja opetellaan tunnistamaan ja analysoimaan uskonnollisia teemoja tieteessä, mediassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa.

Opetuksessa käsitellään eettisen ajattelun keskeiset käsitteet sekä opiskeltavan uskonnon eettiset periaatteet. Opetuksessa perehdytään Ihmisoikeuksien yleismaailmalliseen julistukseen sekä eri uskontojen ja katsomusten eettisiin näkemyksiin. Opetuksessa pohditaan ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä ja ajankohtaisia eettisiä ongelmia. Uskonnon opetus tarjoaa oppilaille voimavaroja kasvuun kohti aikuisuutta.

Uskonnon eri oppimäärät vuosiluokilla 7-9

Perusopetuslain 11 §:n mukaan perusopetuksessa oppiaineena on uskonto tai elämänkatsomustieto. Uskonto toteutetaan saman lain 13 §:n mukaan oppilaiden uskonnollisen yhdyskunnan mukaisesti oman uskonnon opetuksena erillisten oppimäärien mukaan. Oppiaineen yhtenäisyyden takaamiseksi kaikille oman uskonnon opetuksen muodoille on laadittu yhteiset tavoitteet ja keskeiset sisällöt.

Eri uskontojen oppimääräkuvauksissa tarkennetaan kaikille yhteisiä sisältöjä oppilaan oman uskonnon luonteen mukaisesti. Paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan perusteiden yhteisten tavoitteiden, sisältökuvausten ja eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvausten pohjalle.

#

Vuosiluokka 7

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon:

Opetuksessa keskeisiä sisältöjä ovat kristillisen kirkon synty ja kehitys ortodoksisen kirkon näkökulmasta. Perehdytään syvällisemmin kirkon leviämiseen ja lähetystyöhön sekä kristinuskon saapumiseen Suomeen idästä ja lännestä. Perehdytään luostarilaitokseen opin kehittäjänä ja säilyttäjä sekä tutustutaan bysanttilaiseen aikakauteen kirkon hallinnollisen muotoutumisen ja kirkkotaiteen näkökulmasta. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon kirkon opillinen kehitys. Syvennetään tietämystä Raamatusta kirjana ja tutkitaan sen syntyhistoriaa, sisältöä ja käyttöä kirkon toiminnassa. Tärkeitä sisältöjä opetuksessa ovat uskontunnustus, jumalanpalvelukset, mysteeriot, kirkkotaide ja kirkkomusiikki sekä kirkkovuosi kirkon opin ilmentäjinä sekä niihin liittyvä keskeinen ortodoksinen sanasto. Perehdytään ortodoksisen kirkon toimintaan Suomessa. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon ortodoksisuus kirjallisuudessa, musiikissa ja taiteessa.

Kristinuskoa tarkastellaan seitsemännellä luokalla yhtenä uskontona muiden joukossa. Oppilas vahvistaa ja syventää ortodoksista identiteettiään ja ymmärtää pyhyyden ulottuvuutta elämässä. Perehtyy ortodoksiseen kirkkoon ja sen historiaan. Perehtyy Raamattuun pyhänä ja inhimillisenä kirjakokoelmana. Raamatun synty ja sisältö. Raamattu pyhänä kirjana. Kristinuskon synnyn ja kehityksen keskeiset tapahtumat. Kirkkokunnat sekä ekumenia

S2 Uskontojen maailma

Tutustutaan uskonnollisuuteen inhimillisen elämän piirteenä, suomalaisten muinaisuskontoon ja tämän ajan uskonnollisuuteen sekä uskonnottomuuteen elämänkatsomuksena. Perehdytään kristillisen kirkon leviämiseen, katoliseen ja luterilaiseen kirkkoon sekä muihin keskeisimpiin kristillisiin kirkkoihin ja yhteisöihin. Keskeisinä sisältöinä ovat suuret maailmanuskonnot, niiden tapakulttuuri ja erityispiirteet, ja uudemman ajan uskonnot sekä perehtyminen uskontojen välisiin yhtäläisyyksiin ja eroihin suhteessa toisiinsa ja ortodoksisuuteen. Perehdytään ortodoksisiin patriarkaatteihin ja muihin ortodoksisiin tai sitä lähellä oleviin kirkkoihin. Uskontojen ja ortodoksisuuden kulttuuri- ja yhteiskunnallinen vaikutus ja näkyminen sekä Suomessa että ortodoksienemmistöisissä maissa sekä uskontoihin liittyvä ajankohtainen tieto ja sen arviointi tulee ottaa huomioon opetuksen sisältöjä valittaessa. Syvennetään ekumenian ja uskontojen välisen dialogin tuntemusta.

Kristinuskon synnyn ja kehityksen keskeiset tapahtumat. Kirkkokunnat sekä ekumenia

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa keskeisiä sisältöjä ovat etiikan yleiset perusteet ja lähtökohdat. Perehdytään kristillisen etiikan ja muiden uskontojen eettisen ajattelun yleispiirteisiin. Tutkitaan ortodoksisen etiikan perustana olevaa ihmiskäsitystä sekä kirkon opetusta ja Raamatun kertomuksia. Syvennetään tietoa ortodoksisista kirkollisista käytänteistä hyvän elämän tukena. Pohditaan omaan elämään, yhteiskunnan jäsenyyteen, ympäristöön ja luontoon sekä globaaliin vastuuseen liittyviä kysymyksiä. Nostetaan keskusteluun mediassa esiintyviä ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä osana yhteiskuntakeskustelua. Pohditaan eettisten arvojen tiedostamista, soveltamista ja merkitystä ihmisenä kasvamisessa ja omassa arjessa. Sisältöjen valinnalla tuetaan oppilaiden ymmärrystä yhteiskunnallisesta sovusta, rauhasta ja kaikkien ihmisten välisestä keskinäisestä kunnioituksesta. Tärkeitä sisältöjä ovat YK:n Yleismaailmallinen ihmisoikeuksien julistus, YK:n Lapsen oikeuksien sopimus ja ihmisoikeusetiikka.

Seitsemännellä luokalla käsitellään hyvää elämää muiden uskontojen näkökulmasta.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T3	S2	L2, L3, L6
T4	S1, S2, S3	L2, L4, L6
T7	S1, S3	L5, L6

Vuosiluokan tavoitteet

T3 ohjata oppilasta perehtymään uskontoihin ja katsomuksiin eri puolilla maailmaa sekä uskonnottomuuteen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Maailmanuskontojen ja erilaisten katsomusten tunteminen	Oppilas osoittaa hallitsevansa perustiedot suurista maailmassa vaikuttavista uskonnoista ja uskonnottomuudesta. Hän osaa kuvailla uskonnoissa ja katsomuksissa vallitsevaa moninaisuutta.

Kristinuskon synnyn ja kehityksen keskeiset tapahtumat. Kirkkokunnat sekä ekumenia

T4 ohjata oppilasta tuntemaan eri uskontojen ja katsomusten tapoja ja symboleita sekä tunnistamaan uskonnollisia aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskonnon ja kulttuurin lukutaito	Oppilas osaa nimetä eri uskontoperinteiden tapoja ja symboleja. Hän osaa antaa esimerkkejä uskonnollisista aiheista mediassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa.

Kristinuskoa tarkastellaan seitsemännellä luokalla yhtenä uskontona muiden joukossa. Oppilas vahvistaa ja syventää ortodoksista identiteettiään ja ymmärtää pyhyyden ulottuvuutta elämässä. Perehtyy ortodoksiseen kirkkoon ja sen historiaan. Perehtyy Raamattuun pyhänä ja inhimillisenä kirjakokoelmana. Raamatun synty ja sisältö. Raamattu pyhänä kirjana. Kristinuskon synnyn ja kehityksen keskeiset tapahtumat. Kirkkokunnat sekä ekumenia

Seitsemännellä luokalla käsitellään hyvää elämää muiden uskontojen näkökulmasta.

Kristinuskon synnyn ja kehityksen keskeiset tapahtumat. Kirkkokunnat sekä ekumenia

T7 auttaa oppilasta pohtimaan uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontojen ja katsomusten merkitys globaalisti	Oppilas osaa kuvailla ja arvioida uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina.

Seitsemännellä luokalla käsitellään hyvää elämää muiden uskontojen näkökulmasta.

Kristinuskoa tarkastellaan seitsemännellä luokalla yhtenä uskontona muiden joukossa. Oppilas vahvistaa ja syventää ortodoksista identiteettiään ja ymmärtää pyhyyden ulottuvuutta elämässä. Perehtyy ortodoksiseen kirkkoon ja sen historiaan. Perehtyy Raamattuun pyhänä ja inhimillisenä kirjakokoelmana. Raamatun synty ja sisältö. Raamattu pyhänä kirjana. Kristinuskon synnyn ja kehityksen keskeiset tapahtumat. Kirkkokunnat sekä ekumenia

Vuosiluokka 8

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon:

Opetuksessa keskeisiä sisältöjä ovat kristillisen kirkon synty ja kehitys ortodoksisen kirkon näkökulmasta. Perehdytään syvällisemmin kirkon leviämiseen ja lähetystyöhön sekä kristinuskon saapumiseen Suomeen idästä ja lännestä. Perehdytään luostarilaitokseen opin kehittäjänä ja säilyttäjä sekä tutustutaan bysanttilaiseen aikakauteen kirkon hallinnollisen muotoutumisen ja kirkkotaiteen näkökulmasta. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon kirkon opillinen kehitys. Syvennetään tietämystä Raamatusta kirjana ja tutkitaan sen syntyhistoriaa, sisältöä ja käyttöä kirkon toiminnassa. Tärkeitä sisältöjä opetuksessa ovat uskontunnustus, jumalanpalvelukset, mysteeriot, kirkkotaide ja kirkkomusiikki sekä kirkkovuosi kirkon opin ilmentäjinä sekä niihin liittyvä keskeinen ortodoksinen sanasto. Perehdytään ortodoksisen kirkon toimintaan Suomessa. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon ortodoksisuus kirjallisuudessa, musiikissa ja taiteessa.

Raamattua käsitellään osana kristinuskon syntyhistoriaa. Tätä kuvaa syvennetään yhdeksännellä vuosiluokalla. Oppilas tiedostaa maailmankatsomuksensa rakentumiseen vaikuttavia tekijöitä sekä ymmärtää uskonnon ja katsomuksen merkityksen ihmisen ja yhteisön elämässä. Tutustuu keskeisiin maailmanuskontoihin pääpiirteissään. Osaa arvostaa eri tavoin uskovia ja ajattelevia ihmisiä.

Suomen ortodoksisen kirkon historiaa. Suomen ortodoksisen kirkon hallinto ja nykytilanne. Suomen uskonnollisen tilanteen kehitys

Keskeisten maailmanuskontojen levinneisyys, kokosuhteet, perususkomukset ja uskonnollisen elämän pääpiirteet. Uskonnolliset ulottuvuudet ja vaikutukset yksilöön, yhteisöön ja kulttuuriin

S2 Uskontojen maailma

Tutustutaan uskonnollisuuteen inhimillisen elämän piirteenä, suomalaisten muinaisuskontoon ja tämän ajan uskonnollisuuteen sekä uskonnottomuuteen elämänkatsomuksena. Perehdytään kristillisen kirkon leviämiseen, katoliseen ja luterilaiseen kirkkoon sekä muihin keskeisimpiin kristillisiin kirkkoihin ja yhteisöihin. Keskeisinä sisältöinä ovat suuret maailmanuskonnot, niiden tapakulttuuri ja erityispiirteet, ja uudemman ajan uskonnot sekä perehtyminen uskontojen välisiin yhtäläisyyksiin ja eroihin suhteessa toisiinsa ja ortodoksisuuteen. Perehdytään ortodoksisiin patriarkaatteihin ja muihin ortodoksisiin tai sitä lähellä oleviin kirkkoihin. Uskontojen ja ortodoksisuuden kulttuuri- ja yhteiskunnallinen vaikutus ja näkyminen sekä Suomessa että ortodoksienemmistöisissä maissa sekä uskontoihin liittyvä ajankohtainen tieto ja sen arviointi tulee ottaa huomioon opetuksen sisältöjä valittaessa. Syvennetään ekumenian ja uskontojen välisen dialogin tuntemusta.

Muita suuria uskontoja käsitellään osana globaalia kulttuurista moninaisuutta ja sen peilaamista omaan identiteettiin.

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa keskeisiä sisältöjä ovat etiikan yleiset perusteet ja lähtökohdat. Perehdytään kristillisen etiikan ja muiden uskontojen eettisen ajattelun yleispiirteisiin. Tutkitaan ortodoksisen etiikan perustana olevaa ihmiskäsitystä sekä kirkon opetusta ja Raamatun kertomuksia. Syvennetään tietoa ortodoksisista kirkollisista käytänteistä hyvän elämän tukena. Pohditaan omaan elämään, yhteiskunnan jäsenyyteen, ympäristöön ja luontoon sekä globaaliin vastuuseen liittyviä kysymyksiä. Nostetaan keskusteluun mediassa esiintyviä ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä osana yhteiskuntakeskustelua. Pohditaan eettisten arvojen tiedostamista, soveltamista ja merkitystä ihmisenä kasvamisessa ja omassa arjessa. Sisältöjen valinnalla tuetaan oppilaiden ymmärrystä yhteiskunnallisesta sovusta, rauhasta ja kaikkien ihmisten välisestä keskinäisestä kunnioituksesta. Tärkeitä sisältöjä ovat YK:n Yleismaailmallinen ihmisoikeuksien julistus, YK:n Lapsen oikeuksien sopimus ja ihmisoikeusetiikka.

Etiikan peruskäsitteitä peilataan eri kristillisten kirkkojen ja yhteisöiden käsityksiin hyvästä elämästä.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2	L1
T2	S1	L2
T10	S1, S2, S3	L6

Vuosiluokan tavoitteet

T1 ohjata oppilasta havaitsemaan uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus sekä tunnistamaan uskontoon liittyvä monimuotoisuus

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontojen merkityksen hahmottaminen kulttuurissa ja yhteiskunnassa	Oppilas tunnistaa ja osaa nimetä uskontoon liittyviä piirteitä ympäröivässä kulttuurissa.

Raamattua käsitellään osana kristinuskon syntyhistoriaa. Tätä kuvaa syvennetään yhdeksännellä vuosiluokalla. Oppilas tiedostaa maailmankatsomuksensa rakentumiseen vaikuttavia tekijöitä sekä ymmärtää uskonnon ja katsomuksen merkityksen ihmisen ja yhteisön elämässä. Tutustuu keskeisiin maailmanuskontoihin pääpiirteissään. Osaa arvostaa eri tavoin uskovia ja ajattelevia ihmisiä.

Suomen ortodoksisen kirkon historiaa. Suomen ortodoksisen kirkon hallinto ja nykytilanne. Suomen uskonnollisen tilanteen kehitys

Keskeisten maailmanuskontojen levinneisyys, kokosuhteet, perususkomukset ja uskonnollisen elämän pääpiirteet. Uskonnolliset ulottuvuudet ja vaikutukset yksilöön, yhteisöön ja kulttuuriin

Muita suuria uskontoja käsitellään osana globaalia kulttuurista moninaisuutta ja sen peilaamista omaan identiteettiin.

T2 ohjata oppilasta syventämään tietojaan opiskeltavasta uskonnosta ja sen vaikutuksista

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen	Oppilas osaa kuvailla opiskelemansa uskonnon syntyhistoriaa ja vaikutusta. Hän tuntee uskonnon perusopetukset sekä osaa mainita tärkeimmät lähteet.

Raamattua käsitellään osana kristinuskon syntyhistoriaa. Tätä kuvaa syvennetään yhdeksännellä vuosiluokalla. Oppilas tiedostaa maailmankatsomuksensa rakentumiseen vaikuttavia tekijöitä sekä ymmärtää uskonnon ja katsomuksen merkityksen ihmisen ja yhteisön elämässä. Tutustuu keskeisiin maailmanuskontoihin pääpiirteissään. Osaa arvostaa eri tavoin uskovia ja ajattelevia ihmisiä.

Suomen ortodoksisen kirkon historiaa. Suomen ortodoksisen kirkon hallinto ja nykytilanne. Suomen uskonnollisen tilanteen kehitys

Keskeisten maailmanuskontojen levinneisyys, kokosuhteet, perususkomukset ja uskonnollisen elämän pääpiirteet. Uskonnolliset ulottuvuudet ja vaikutukset yksilöön, yhteisöön ja kulttuuriin

T10 rohkaista oppilaita kohtaamaan erilaisia ihmisiä nyt ja tulevaisuudessa jatko-opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostamiseen. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Muita suuria uskontoja käsitellään osana globaalia kulttuurista moninaisuutta ja sen peilaamista

omaan identiteettiin.

Raamattua käsitellään osana kristinuskon syntyhistoriaa. Tätä kuvaa syvennetään yhdeksännellä vuosiluokalla. Oppilas tiedostaa maailmankatsomuksensa rakentumiseen vaikuttavia tekijöitä sekä ymmärtää uskonnon ja katsomuksen merkityksen ihmisen ja yhteisön elämässä. Tutustuu keskeisiin maailmanuskontoihin pääpiirteissään. Osaa arvostaa eri tavoin uskovia ja ajattelevia ihmisiä.

Suomen ortodoksisen kirkon historiaa. Suomen ortodoksisen kirkon hallinto ja nykytilanne. Suomen uskonnollisen tilanteen kehitys

Keskeisten maailmanuskontojen levinneisyys, kokosuhteet, perususkomukset ja uskonnollisen elämän pääpiirteet. Uskonnolliset ulottuvuudet ja vaikutukset yksilöön, yhteisöön ja kulttuuriin

Etiikan peruskäsitteitä peilataan eri kristillisten kirkkojen ja yhteisöiden käsityksiin hyvästä elämästä.

Vuosiluokka 9

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon:

Opetuksessa keskeisiä sisältöjä ovat kristillisen kirkon synty ja kehitys ortodoksisen kirkon näkökulmasta. Perehdytään syvällisemmin kirkon leviämiseen ja lähetystyöhön sekä kristinuskon saapumiseen Suomeen idästä ja lännestä. Perehdytään luostarilaitokseen opin kehittäjänä ja säilyttäjä sekä tutustutaan bysanttilaiseen aikakauteen kirkon hallinnollisen muotoutumisen ja kirkkotaiteen näkökulmasta. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon kirkon opillinen kehitys. Syvennetään tietämystä Raamatusta kirjana ja tutkitaan sen syntyhistoriaa, sisältöä ja käyttöä kirkon toiminnassa. Tärkeitä sisältöjä opetuksessa ovat uskontunnustus, jumalanpalvelukset, mysteeriot, kirkkotaide ja kirkkomusiikki sekä kirkkovuosi kirkon opin ilmentäjinä sekä niihin liittyvä keskeinen ortodoksinen sanasto. Perehdytään ortodoksisen kirkon toimintaan Suomessa. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon ortodoksisuus kirjallisuudessa, musiikissa ja taiteessa.

Oppilas tiedostaa maailmakatsomuksensa rakentumiseen vaikuttavia tekijöitä sekä ymmärtää uskonnon ja katsomuksen merkityksen ihmisen ja yhteisön elämässä # perehtyy liturgiseen elämään ja kirkkotaiteeseen perehtyy ortodoksisen kirkon uskonkäsitykseen. Tuntee eettisen ajattelun peruskäsitteitä ja ortodoksisen etiikan perusteita sekä osaa soveltaa näitä eettisessä pohdinnassaan ja toiminnassaan. Osaa arvostaa eri tavoin uskovia ja ajattelevia ihmisiä.

S2 Uskontojen maailma

Tutustutaan uskonnollisuuteen inhimillisen elämän piirteenä, suomalaisten muinaisuskontoon ja tämän ajan uskonnollisuuteen sekä uskonnottomuuteen elämänkatsomuksena. Perehdytään kristillisen kirkon leviämiseen, katoliseen ja luterilaiseen kirkkoon sekä muihin keskeisimpiin kristillisiin kirkkoihin ja yhteisöihin. Keskeisinä sisältöinä ovat suuret maailmanuskonnot, niiden tapakulttuuri ja erityispiirteet, ja uudemman ajan uskonnot sekä perehtyminen uskontojen välisiin yhtäläisyyksiin ja eroihin suhteessa toisiinsa ja ortodoksisuuteen. Perehdytään ortodoksisiin patriarkaatteihin ja muihin ortodoksisiin tai sitä lähellä oleviin kirkkoihin. Uskontojen ja ortodoksisuuden kulttuuri- ja yhteiskunnallinen vaikutus ja näkyminen sekä Suomessa että ortodoksienemmistöisissä maissa sekä uskontoihin liittyvä ajankohtainen tieto ja sen arviointi tulee ottaa huomioon opetuksen sisältöjä valittaessa. Syvennetään ekumenian ja uskontojen välisen dialogin tuntemusta.

Sakramentit. Kirkkotaide ja kirkkomusiikki. Uskonopin keskeiset kohdat

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa keskeisiä sisältöjä ovat etiikan yleiset perusteet ja lähtökohdat. Perehdytään kristillisen etiikan ja muiden uskontojen eettisen ajattelun yleispiirteisiin. Tutkitaan ortodoksisen etiikan perustana olevaa ihmiskäsitystä sekä kirkon opetusta ja Raamatun kertomuksia. Syvennetään tietoa ortodoksisista kirkollisista käytänteistä hyvän elämän tukena. Pohditaan omaan elämään, yhteiskunnan jäsenyyteen, ympäristöön ja luontoon sekä globaaliin vastuuseen liittyviä kysymyksiä. Nostetaan keskusteluun mediassa esiintyviä ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä osana yhteiskuntakeskustelua. Pohditaan eettisten arvojen tiedostamista, soveltamista ja merkitystä ihmisenä kasvamisessa ja omassa arjessa. Sisältöjen valinnalla tuetaan oppilaiden ymmärrystä yhteiskunnallisesta sovusta, rauhasta ja kaikkien ihmisten välisestä keskinäisestä kunnioituksesta. Tärkeitä sisältöjä ovat YK:n Yleismaailmallinen ihmisoikeuksien julistus, YK:n Lapsen oikeuksien sopimus ja ihmisoikeusetiikka.

Ortodoksinen ihmiskäsitys. Eettisten normien, periaatteiden ja arvojen tunnistaminen, pohdinta ja soveltaminen. Vuorisaarnan etiikka.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T5	S1, S3	L1, L2, L4, L5, L7
T6	S3	L2, L7
T8	S1, S2, S3	L7
T9	S2, S3	L1, L2

Vuosiluokan tavoitteet

T5 ohjata oppilasta havaitsemaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ajattelun ja vuorovaikutuksen taidot	Oppilas tunnistaa ja osaa antaa esimerkkejä erilaisista argumentaation tavoista sekä joistakin uskonnon ja tieteen kielen välisistä eroista.

Ortodoksinen ihmiskäsitys. Eettisten normien, periaatteiden ja arvojen tunnistaminen, pohdinta ja soveltaminen. Vuorisaarnan etiikka.

Oppilas tiedostaa maailmakatsomuksensa rakentumiseen vaikuttavia tekijöitä sekä ymmärtää uskonnon ja katsomuksen merkityksen ihmisen ja yhteisön elämässä # perehtyy liturgiseen elämään ja kirkkotaiteeseen perehtyy ortodoksisen kirkon uskonkäsitykseen. Tuntee eettisen ajattelun peruskäsitteitä ja ortodoksisen etiikan perusteita sekä osaa soveltaa näitä eettisessä pohdinnassaan ja toiminnassaan. Osaa arvostaa eri tavoin uskovia ja ajattelevia ihmisiä.

T6 ohjata oppilasta perehtymään eettisen ajattelun keskeisiin käsitteisiin, ihmisoikeuksiin sekä opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen ja katsomusten eettisiin periaatteisiin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Etiikkaa koskeva tieto ja ihmisoikeusetiikka	Oppilas tuntee ja osaa nimetä etiikan keskeisiä käsitteitä. Hän osaa nimetä tärkeimmät ihmisoikeussopimukset ja kertoa niiden keskeisestä sisällöstä. Oppilas tuntee opiskeltavan uskonnon sekä muiden uskontojen ja katsomusten eettisiä periaatteita.

Ortodoksinen ihmiskäsitys. Eettisten normien, periaatteiden ja arvojen tunnistaminen, pohdinta ja soveltaminen. Vuorisaarnan etiikka.

T8 rohkaista oppilasta pohtimaan ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä, ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä ja omien arvojen suhdetta niihin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Eettinen ajattelu	Oppilas pohtii ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä ja osaa kertoa ajankohtaisista eettisistä kysymyksistä.

Ortodoksinen ihmiskäsitys. Eettisten normien, periaatteiden ja arvojen tunnistaminen, pohdinta ja soveltaminen. Vuorisaarnan etiikka.

Oppilas tiedostaa maailmakatsomuksensa rakentumiseen vaikuttavia tekijöitä sekä ymmärtää uskonnon ja katsomuksen merkityksen ihmisen ja yhteisön elämässä # perehtyy liturgiseen elämään ja kirkkotaiteeseen perehtyy ortodoksisen kirkon uskonkäsitykseen. Tuntee eettisen ajattelun peruskäsitteitä ja ortodoksisen etiikan perusteita sekä osaa soveltaa näitä eettisessä pohdinnassaan ja toiminnassaan. Osaa arvostaa eri tavoin uskovia ja ajattelevia ihmisiä.

Sakramentit. Kirkkotaide ja kirkkomusiikki. Uskonopin keskeiset kohdat

T9 innostaa oppilasta tutkimaan omien valintojensa eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta hyvinvointiin ja kannustaa kestävään elämäntapaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Eettinen ajattelu	Oppilas pohtii omien valintojensa eettisiä ulottuvuuksia ja osaa kertoa niiden vaikutuksesta omaan ja toisten ihmisten hyvinvointiin ja kestävään tulevaisuuteen.

Ortodoksinen ihmiskäsitys. Eettisten normien, periaatteiden ja arvojen tunnistaminen, pohdinta ja soveltaminen. Vuorisaarnan etiikka.

Sakramentit. Kirkkotaide ja kirkkomusiikki. Uskonopin keskeiset kohdat

35.6.11. Elämänkatsomustieto

Elämänkatsomustiedon tehtävä

Elämänkatsomustiedon opetuksen ydintehtävänä on edistää oppilaiden kykyä etsiä hyvää elämää. Elämänkatsomustiedossa ihmiset ymmärretään kulttuuriaan uusintavina ja luovina toimijoina, jotka kokevat ja tuottavat merkityksiä keskinäisessä toiminnassaan ja kanssakäymisissä ympäröivän maailman kanssa. Katsomuksia, inhimillisiä käytäntöjä ja niitä koskevia merkityksiä pidetään yksilöiden, yhteisöjen ja kulttuuriperinnön vuorovaikutuksen tuloksina. Elämänkatsomustiedossa painotetaan ihmisten kykyä vaikuttaa aktiivisesti omaan ajatteluunsa ja toimintaansa. Tämä koskee myös oppilaiden opiskelua ja oppimista. Siksi on keskeistä sovittaa opetukseen ja opiskeluun oppilaan oma ajattelu- ja kokemusmaailma.

Elämänkatsomustiedon opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden valmiuksia kasvaa itsenäiseksi, suvaitsevaiseksi, vastuulliseksi ja arvostelukykyiseksi yhteisönsä jäseneksi. Tavoitteena on täysivaltainen demokraattinen kansalaisuus globalisoituvassa ja nopeasti muuttuvassa maailmassa. Tämä edellyttää elämänkatsomustiedon opetukselta monipuolisen katsomuksellisen ja kulttuurisen yleissivistyksen kartuttamisen lisäksi eettisen ja kriittisen ajattelu- ja toimintakyvyn sekä oppimisen taitojen kehittämistä. Elämänkatsomustiedossa kriittinen ajattelu ymmärretään perusteita etsivänä, asiayhteydet hahmottavana ja tilannetajuisena sekä itseään korjaavana. Siihen liittyy avoin ja pohdiskeleva asenne.

Elämänkatsomustieto tukee laaja-alaisen osaamisen kehittymistä, erityisesti ajattelun ja oppimaan oppimisen taitoja, kulttuurisen osaamisen, vuorovaikutuksen ja ilmaisun taitoja, itsestä huolehtimista ja arjentaitoja sekä osallistumista, vaikuttamista ja vastuullisuutta.

Elämänkatsomustiedon tehtävä vuosiluokilla 7-9

***Vuosiluokilla 7-9** elämänkatsomustiedon opetuksen erityisenä tehtävänä on kasvattaa oppilaiden kykyä oman tulevaisuutensa hahmottamiseen ja suunnittelemiseen. Oppilaiden identiteetin ja elämänkatsomuksen rakentamisen tukemisessa otetaan erityisesti huomioon yleissivistävän tietoperustan laajentaminen sekä oppilaiden omakohtaiset valinnat perusopetuksen jälkeen. Oppilaita tuetaan omakohtaisten hyvän elämän mallien löytämisessä.*

#

#

Elämänkatsomustiedon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Työtapojen valinnassa on oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä taata turvallinen ja avoin oppimis- ja keskusteluympäristö, jossa oppilas kokee tulevansa kuulluksi ja arvostetuksi. Erityisesti kunkin uuden ryhmän aloittaessa ryhmäytyminen on olennainen osa oppimisympäristön rakentumista. Työskentelyssä tuetaan oppimisen itsesäätelytaitojen kehittymistä. Oppilaat elävät globalisoituvassa mediamaailmassa, jota erilaiset digitaaliset sovellukset muokkaavat. Siksi elämänkatsomustiedon oppimisympäristössä on olennaista, että välitön henkilökohtainen yhteisöllinen kanssakäyminen voi yhdistyä erilaisten medioiden ja digitaalisen vuorovaikutuksen pedagogisesti monipuoliseen hyödyntämiseen.

Oppilas osaa nähdä yhteyden arvovalintojen ja hyvän elämän välillä tunnistaa etiikan perusnäkökulmia kuten teon tahallisuuden, tekijän tarkoituksen, teon seurauksien huomioon ottamisen, vastuun ja oikeuksien näkökulmat. Kykenee tunnistamaan moraalidilemmasta eettisen näkökulman ja esittämään siihen eettisen ratkaisun kykenee havainnoimaan eettisiä ulottuvuuksia arkipäivästä, taiteesta, mediasta tai muilta elämän alueilta ja kykenee perustelemaan eron eettisesti kehittyneemmän ja kehittymättömämmän arvion välillä.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki elämänkatsomustiedossa vuosiluokilla 7-9

Oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä ohjauksen ja tuen järjestämisessä on vahvistaa oppilaan osallisuuden ja minäpystyvyyden kokemusta. Elämänkatsomustieto oppiaineena tukee oppilaan hyvinvointia, kehitystä ja oppimista tarjoamalla mahdollisuuksia ja käsitteellisiä välineitä tutkia, jäsentää ja rakentaa omaa katsomuksellista identiteettiä yhdessä muiden kanssa. Ohjausta ja tukea tarvitaan oppiaineen käsitteellisen sisällön hahmottamiseen erityisesti eettisissä kysymyksissä sekä vuorovaikutus- ja ajattelutaitojen kehittymiseen. Oppilaiden yksilöllisen tuen

tarpeet sekä mahdollisuus syventymiseen ja yksilölliseen etenemiseen otetaan huomioon työtapojen ja sisältöjen valinnassa.

Oppilaan oppimisen arviointi elämänkatsomustiedossa vuosiluokilla 7-9

Elämänkatsomustiedon arviointi perustuu työskentelyn havainnointiin ja keskusteluihin ja argumentaatioon sekä oppilaiden monimuotoisten tuotosten tarkasteluun. Tuotosten sisällön lisäksi arvioidaan opiskeluprosessia ja työn eri vaiheita kuten kysymysten muodostamista, perusteluiden rakentamista, aiheen rajaamista, tiedonhakua, näkökulmien perustelemista, käsitteiden käyttöä, ilmaisun selkeyttä ja työn loppuun saattamista. Oppilaiden itsearviointia ja vertaispalautetta käytetään arvioinnin tukena.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppiaineen opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut elämänkatsomustiedon oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso elämänkatsomustiedon valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Osaaminen oppiaineessa kehittyy kumulatiivisesti oppilaiden ajattelun taitojen syventyessä. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITEERIT ARVOSANALLE 8

Ihmissuhteet ja moraalinen kasvu Oppilas

osaa nähdä yhteyden arvovalintojen ja hyvän elämän välillä

tunnistaa etiikan perusnäkökulmia kuten teon tahallisuuden, tekijän tarkoituksen, teon seurauksien huomioon ottamisen, vastuun ja oikeuksien näkökulmat

kykenee tunnistamaan moraalidilemmasta eettisen näkökulman ja esittämään siihen eettisen ratkaisun

kykenee havainnoimaan eettisiä ulottuvuuksia arkipäivästä, taiteesta, mediasta tai muilta elämän alueilta ja kykenee perustelemaan eron eettisesti kehittyneemmän ja kehittymättömämmän arvion välillä.

Itsetuntemus ja kulttuuri-identiteetti Oppilas

tunnistaa ja osaa nimetä keskeisten maailmankatsomusten ja kulttuurien olennaisia piirteitä ja kehityskulkuja

kykenee suhteuttamaan erilaisia kulttuurisia käsitteitä ja symboleja eri katsomusperinteisiin

ymmärtää sekularistisen ja uskonnollisen katsomuksen eron

osaa käyttää oppimiaan kulttuuriin liittyviä käsitteitä ja kykenee hankkimaan tietoa erilaisista katsomuksista.

Yhteisö ja ihmisoikeudet Oppilas

tuntee ihmis- ja kansalaisoikeuksien pääpiirteet sekä kykenee selittämään niiden eron

hahmottaa yksilön eettisen näkökulman suhteessa yhteisöön

pystyy perustelemaan oikeuksien ja velvollisuuksien keskinäisen riippuvuuden

tuntee vaihtoehtoisia ja vastakkaisia yhteiskunnallisia näkemyksiä

tunnistaa ihmis- ja kansalaisoikeuksien loukkauksia ja osaa arvioida erilaisten tasa-arvo- ja oikeusvaatimusten perusteita

tuntee nyky-yhteiskunnan ongelmia ja pystyy esittämään sekä optimistisia että pessimistisiä näkemyksiä tulevaisuudesta.

Ihminen ja maailma Oppilas

ymmärtää kestävän kehityksen periaatteita

tuntee ympäristöetiikan lähtökohtia

osaa arvioida yksilön eettistä näkökulmaa suhteessa ympäristöön

ymmärtää yhteiskunnallisten ratkaisujen pitkän tähtäimen vaikutuksia

Vuosiluokka 7

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Katsomus ja kulttuuri

Perehdytään maailmankuvan ja maailmankatsomuksen käsitteisiin. Käydään oppilaan elämänkatsomuksen ja identiteetin rakentamista tukevia keskusteluja. Perehdytään Unescon suojelemaan maailman kulttuuri- ja luonnonperintöön ja seurataan kulttuurin ilmenemistä muun muassa mediassa ja taiteessa. Perehdytään teistisiin ja ateistisiin katsomuksiin nykymaailmassa, esimerkiksi sekulaariin humanismiin, kristinuskoon ja islamiin. Tutustutaan valittuihin katsomusten historian ja niiden kohtaamisen käänteisiin sekä arvioidaan katsomusvapauden ja yhdenvertaisuuden toteutumista erilaisissa yhteiskunnissa.

Oppilas laajentaa katsomuksellista ja kulttuurista yleissivistystään. Oppii tuntemaan eri kulttuureissa tärkeinä pidettyjä arvoja, uskomusjärjestelmiä ja

elämänkatsomuksellisia ratkaisuja sekä niiden taustoja ja välittymistä. Oppii arvioimaan tieteiden vaikutusta elämäntapaamme.

Maailmankuva, maailmankatsomus, elämänkatsomus. Katsomusten historiaa. Katsomusvapaus. Uskonto ja uskonnottomuus, oma elämänkatsomus. Ttieto ja tutkimus, luonnollinen ja yliluonnollinen.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1	L1, L2, L4
T2	S1	L2, L7
T3	S1	L1, L2, L5

Vuosiluokan tavoitteet

T1 ohjata oppilasta tunnistamaan, ymmärtämään ja käyttämään katsomuksellisia käsitteitä

Oppilas laajentaa katsomuksellista ja kulttuurista yleissivistystään. Oppii tuntemaan eri kulttuureissa tärkeinä pidettyjä arvoja, uskomusjärjestelmiä ja

elämänkatsomuksellisia ratkaisuja sekä niiden taustoja ja välittymistä sekä oppii arvioimaan tieteiden vaikutusta elämäntapaamme

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Käsitteiden hallinta ja soveltaminen	Oppilas osaa käyttää katsomuksellisia käsitteitä ja tunnistaa niiden välisiä suhteita.

Oppilas laajentaa katsomuksellista ja kulttuurista yleissivistystään. Oppii tuntemaan eri kulttuureissa tärkeinä pidettyjä arvoja, uskomusjärjestelmiä ja

elämänkatsomuksellisia ratkaisuja sekä niiden taustoja ja välittymistä. Oppii arvioimaan tieteiden vaikutusta elämäntapaamme.

Maailmankuva, maailmankatsomus, elämänkatsomus. Katsomusten historiaa. Katsomusvapaus. Uskonto ja uskonnottomuus, oma elämänkatsomus. Ttieto ja tutkimus, luonnollinen ja yliluonnollinen.

T2 ohjata oppilasta tutustumaan erilaisiin kulttuureihin ja katsomuksiin ja perehtymään Unescon maailmanperintöohjelmaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kulttuurien ja katsomusten tunteminen	Oppilas osaa hankkia tietoa erilaisista kulttuureista ja katsomuksista. Oppilas osaa kertoa Unescon maailmanperintöohjelman lähtökohdista ja nimetä joitain maailmanperintökohteita.

Oppilas laajentaa katsomuksellista ja kulttuurista yleissivistystään. Oppii tuntemaan eri kulttuureissa tärkeinä pidettyjä arvoja, uskomusjärjestelmiä ja

elämänkatsomuksellisia ratkaisuja sekä niiden taustoja ja välittymistä. Oppii arvioimaan tieteiden vaikutusta elämäntapaamme.

Maailmankuva, maailmankatsomus, elämänkatsomus. Katsomusten historiaa. Katsomusvapaus. Uskonto ja uskonnottomuus, oma elämänkatsomus. Ttieto ja tutkimus, luonnollinen ja yliluonnollinen.

T3 ohjata oppilasta tuntemaan erilaisia uskonnottomia ja uskonnollisia katsomuksia, niiden keskinäistä vuorovaikutusta sekä tiedon ja tutkimuksen roolia katsomusten arvioinnissa

Katsomusten maailma: maailmankuva, maailmankatsomus, elämänkatsomus. Katsomusten historiaa. Katsomusvapaus. Uskonto ja uskonnottomuus, oma elämänkatsomus. Tieto ja tutkimus, luonnollinen ja yliluonnollinen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Erilaisten katsomusten tunteminen ja vertailu	Oppilas osaa nimetä keskeisten maailmankatsomusten ja kulttuurien tärkeimpiä piirteitä ja kehityskulkuja, erityisesti seemiläisen monoteismin ja sekulaarin humanismin historiallisia, kulttuurisia ja yhteiskunnallisia vaiheita. Oppilas osaa kertoa, miten katsomuksia voi tarkastella tutkivasti ja tieteellisesti

Oppilas laajentaa katsomuksellista ja kulttuurista yleissivistystään. Oppii tuntemaan eri kulttuureissa tärkeinä pidettyjä arvoja, uskomusjärjestelmiä ja

elämänkatsomuksellisia ratkaisuja sekä niiden taustoja ja välittymistä. Oppii arvioimaan tieteiden vaikutusta elämäntapaamme.

Maailmankuva, maailmankatsomus, elämänkatsomus. Katsomusten historiaa. Katsomusvapaus. Uskonto ja uskonnottomuus, oma elämänkatsomus. Ttieto ja tutkimus, luonnollinen ja yliluonnollinen.

Vuosiluokka 8

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Katsomus ja kulttuuri

Perehdytään maailmankuvan ja maailmankatsomuksen käsitteisiin. Käydään oppilaan elämänkatsomuksen ja identiteetin rakentamista tukevia keskusteluja. Perehdytään Unescon suojelemaan maailman kulttuuri- ja luonnonperintöön ja seurataan kulttuurin ilmenemistä muun muassa mediassa ja taiteessa. Perehdytään teistisiin ja ateistisiin katsomuksiin nykymaailmassa, esimerkiksi sekulaariin humanismiin, kristinuskoon ja islamiin. Tutustutaan valittuihin katsomusten historian ja niiden kohtaamisen käänteisiin sekä arvioidaan katsomusvapauden ja yhdenvertaisuuden toteutumista erilaisissa yhteiskunnissa.

Oppilas omaksuu ja sisäistää ihmisoikeuksien, suvaitsevaisuuden, maailmanlaajuisen oikeudenmukaisuuden ja kestävän kehityksen periaatteita oppii kantamaan vastuuta itsestään, toisista ihmisistä, yhteiskunnasta ja luonnosta.

S2 Etiikan perusteita

Tutustutaan etiikan peruskysymyksiin ja pääsuuntiin. Pohditaan hyvän elämän lähtökohtia ja yleisinhimillisiä arvoja: totuus, hyvyys, kauneus ja oikeudenmukaisuus. Perehdytään teon eettisen arvioinnin näkökulmiin, kuten teon tahallisuuteen, tekijän tarkoitukseen ja teon seurauksiin. Sovelletaan eettistä lähestymistapaa ja käsitteistöä nuorten arjessa esiintyviin tilanteisiin. Perehdytään sosiaalisessa mediassa ja muissa tiedotusvälineissä esiintyviin ajankohtaisiin kysymyksiin eettisestä näkökulmasta. Tarkastellaan kulttuurista moninaisuutta rikkautena, oikeutena ja eettisenä kysymyksenä.

Omaksuu ja sisäistää ihmisoikeuksien, suvaitsevaisuuden, maailmanlaajuisen oikeudenmukaisuuden ja kestävän kehityksen periaatteita ja oppii kantamaan vastuuta itsestään, toisista ihmisistä, yhteiskunnasta ja luonnosta.

Yhteiskuntateorian perusteet, demokratia, toimiminen kansalaisena, politiikka.

Etiikan pääsuuntia ja peruskysymyksiä, nuoren moraalinen kasvu. Ihmisoikeusetiikka. Monikulttuurisuus eettisenä kysymyksenä.

S3 Ihmisoikeudet ja kestävä tulevaisuus

Perehdytään ihmisarvoon, ihmisoikeuksiin ja ihmisten väliseen yhdenvertaisuuteen. Tutustutaan ihmisoikeuksien kehitykseen ja ihmisoikeusloukkauksiin, kuten holokaustiin. Tutustutaan erilaisiin käsityksiin ihmisen ja luonnon suhteesta, esim. humanistiseen, utilistiseen, mystiseen ja luontokeskeiseen. Perehdytään luonnon ja yhteiskunnan kestävän tulevaisuuden mahdollisuuksiin sekä ympäristöetiikkaan liittyviin kysymyksiin kuten eläinten oikeuksiin. Pohditaan, miten voidaan toimia vastuullisesti kestävän tulevaisuuden hyväksi.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T4	S1, S3	L1, L3
T5	S1, S3	L2, L3, L6, L7
T6	S1, S2, S3	L1, L2, L4

Vuosiluokan tavoitteet

T4 ohjata oppilasta tuntemaan uskonnollisen ajattelun ja uskontokritiikin perusteita

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskonnollisen ajattelun ja uskontokritiikin tunteminen	Oppilas osaa selittää uskonnollisen ajattelun luonnetta ja antaa esimerkkejä uskontokritiikin pääpiirteistä.

Oppilas omaksuu ja sisäistää ihmisoikeuksien, suvaitsevaisuuden, maailmanlaajuisen oikeudenmukaisuuden ja kestävän kehityksen periaatteita oppii kantamaan vastuuta itsestään, toisista ihmisistä, yhteiskunnasta ja luonnosta.

T5 ohjata oppilasta tuntemaan katsomusvapaus ihmisoikeutena sekä katsomusvapauden turvaamisen kansallisia ja kansainvälisiä keinoja

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Katsomusvapauden merkityksen hahmottaminen	Oppilas osaa antaa esimerkkejä katsomusvapaudesta ihmisoikeutena ja joistakin katsomusvapauden turvaamisen mekanismeista sekä niiden puutteista erilaisissa tilanteissa.

Oppilas omaksuu ja sisäistää ihmisoikeuksien, suvaitsevaisuuden, maailmanlaajuisen oikeudenmukaisuuden ja kestävän kehityksen periaatteita oppii kantamaan vastuuta itsestään, toisista ihmisistä, yhteiskunnasta ja luonnosta.

T6 ohjata oppilasta hahmottamaan erilaisia katsomuksellisia ratkaisuja sekä niiden taustalla olevia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä perusteita

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Katsomuksellisten valintojen perusteiden tarkastelu	Oppilas osaa kuvata erilaisten ihmisten katsomuksellisten valintojen taustalla olevia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä perusteita.

Omaksuu ja sisäistää ihmisoikeuksien, suvaitsevaisuuden, maailmanlaajuisen oikeudenmukaisuuden ja kestävän kehityksen periaatteita ja oppii kantamaan vastuuta itsestään, toisista ihmisistä, yhteiskunnasta ja luonnosta.

Yhteiskuntateorian perusteet, demokratia, toimiminen kansalaisena, politiikka.

Etiikan pääsuuntia ja peruskysymyksiä, nuoren moraalinen kasvu. Ihmisoikeusetiikka. Monikulttuurisuus eettisenä kysymyksenä.

Oppilas omaksuu ja sisäistää ihmisoikeuksien, suvaitsevaisuuden, maailmanlaajuisen oikeudenmukaisuuden ja kestävän kehityksen periaatteita oppii kantamaan vastuuta itsestään, toisista ihmisistä, yhteiskunnasta ja luonnosta.

Vuosiluokka 9

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Katsomus ja kulttuuri

Perehdytään maailmankuvan ja maailmankatsomuksen käsitteisiin. Käydään oppilaan elämänkatsomuksen ja identiteetin rakentamista tukevia keskusteluja. Perehdytään Unescon suojelemaan maailman kulttuuri- ja luonnonperintöön ja seurataan kulttuurin ilmenemistä muun muassa mediassa ja taiteessa. Perehdytään teistisiin ja ateistisiin katsomuksiin nykymaailmassa, esimerkiksi sekulaariin humanismiin, kristinuskoon ja islamiin. Tutustutaan valittuihin katsomusten historian ja niiden kohtaamisen käänteisiin sekä arvioidaan katsomusvapauden ja yhdenvertaisuuden toteutumista erilaisissa yhteiskunnissa.

Oppilas etsii ja rakentaa identiteettiään ja elämänkatsomustaan ja oppii hahmottamaan kokonaisuuksia, kasvaen kohtaamaan epävarmuutta. Kehittää taitojaan ilmaista itseään ja elämänkatsomustaan sekä kehittää arvostelukykyään ja kykyään eettiseen toimintaan. Oppii huomaamaan kohtaamiensa arkipäivän tilanteiden eettiset ulottuvuudet ja käyttämään eettisen ajattelun taitoja ja katsomuksellista harkintaa. Omaksuu ja sisäistää maailmanlaajuisen oikeudenmukaisuuden ja kestävän kehityksen periaatteita. Oppii kantamaan vastuuta itsestään, toisista ihmisistä, yhteiskunnasta ja luonnosta.

Käsityksiä ihmisen ja luonnon suhteesta: humanistinen, utilitaristinen, mystinen ja luontokeskeinen kulttuuri ja luonto. Kulttuuri ja yhteisö, suomalainen kulttuuri, suvaitsevaisuus sekä kulttuurin tutkimus.

Etiikan pääsuuntia ja peruskysymyksiä, nuoren moraalinen kasvu ja ympäristöetiikka.

S2 Etiikan perusteita

Tutustutaan etiikan peruskysymyksiin ja pääsuuntiin. Pohditaan hyvän elämän lähtökohtia ja yleisinhimillisiä arvoja: totuus, hyvyys, kauneus ja oikeudenmukaisuus. Perehdytään teon eettisen arvioinnin näkökulmiin, kuten teon tahallisuuteen, tekijän tarkoitukseen ja teon seurauksiin. Sovelletaan eettistä lähestymistapaa ja käsitteistöä nuorten arjessa esiintyviin tilanteisiin. Perehdytään sosiaalisessa mediassa ja muissa tiedotusvälineissä esiintyviin ajankohtaisiin kysymyksiin eettisestä näkökulmasta. Tarkastellaan kulttuurista moninaisuutta rikkautena, oikeutena ja eettisenä kysymyksenä.

Etiikan pääsuuntia ja peruskysymyksiä, nuoren moraalinen kasvu ja ympäristöetiikka

S3 Ihmisoikeudet ja kestävä tulevaisuus

Perehdytään ihmisarvoon, ihmisoikeuksiin ja ihmisten väliseen yhdenvertaisuuteen. Tutustutaan ihmisoikeuksien kehitykseen ja ihmisoikeusloukkauksiin, kuten holokaustiin. Tutustutaan erilaisiin käsityksiin ihmisen ja luonnon suhteesta, esim. humanistiseen, utilistiseen, mystiseen ja luontokeskeiseen. Perehdytään luonnon ja yhteiskunnan kestävän tulevaisuuden mahdollisuuksiin sekä ympäristöetiikkaan liittyviin kysymyksiin kuten eläinten oikeuksiin. Pohditaan, miten voidaan toimia vastuullisesti kestävän tulevaisuuden hyväksi.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T7	S1, S2, S3	L2, L3, L7
T8	S2, S3	L5, L7
T9	S1, S2, S3	L5, L6, L7
T10	S2, S3	L1, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T7 kannustaa oppilasta maailman moninaisuuden ja kaikkien yhdenvertaisen kohtelun hyväksymiseen ja ymmärtämiseen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Monikulttuurisuu-den ja yhdenvertaisuuden hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata monimuotoisuutta ja antaa esimerkkejä ihmisten yhdenvertaisesta kohtelusta

Etiikan pääsuuntia ja peruskysymyksiä, nuoren moraalinen kasvu ja ympäristöetiikka

Oppilas etsii ja rakentaa identiteettiään ja elämänkatsomustaan ja oppii hahmottamaan kokonaisuuksia, kasvaen kohtaamaan epävarmuutta. Kehittää taitojaan ilmaista itseään ja elämänkatsomustaan sekä kehittää arvostelukykyään ja kykyään eettiseen toimintaan. Oppii huomaamaan kohtaamiensa arkipäivän tilanteiden eettiset ulottuvuudet ja käyttämään eettisen ajattelun taitoja ja katsomuksellista harkintaa. Omaksuu ja sisäistää maailmanlaajuisen oikeudenmukaisuuden ja kestävän kehityksen periaatteita. Oppii kantamaan vastuuta itsestään, toisista ihmisistä, yhteiskunnasta ja luonnosta.

Käsityksiä ihmisen ja luonnon suhteesta: humanistinen, utilitaristinen, mystinen ja luontokeskeinen kulttuuri ja luonto. Kulttuuri ja yhteisö, suomalainen kulttuuri, suvaitsevaisuus sekä kulttuurin tutkimus.

Etiikan pääsuuntia ja peruskysymyksiä, nuoren moraalinen kasvu ja ympäristöetiikka.

T8 ohjata oppilasta huomaamaan eettisiä ulottuvuuksia elämästään ja ympäristöstään sekä kehittämään eettistä ajatteluaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Eettisen ajattelun taidot	Oppilas osaa käyttää eettistä käsitteistöä sekä tulkita ja soveltaa sitä

Etiikan pääsuuntia ja peruskysymyksiä, nuoren moraalinen kasvu ja ympäristöetiikka

T9 innostaa oppilasta pohtimaan omien valintojensa vaikutusta kestävään tulevaisuuteen paikallisesti ja globaalisti

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kestävän elämäntavan periaatteiden tunteminen	Oppilas osaa nimetä keskeisiä luonnon ja yhteiskunnan kestävään tulevaisuuteen liittyviä piirteitä ja tarkastella kestävän elämäntavan merkitystä tulevaisuudelle. Oppilas tuntee keinoja vaikuttaa paikallisesti ja globaalisti.

Oppilas etsii ja rakentaa identiteettiään ja elämänkatsomustaan ja oppii hahmottamaan kokonaisuuksia, kasvaen kohtaamaan epävarmuutta. Kehittää taitojaan ilmaista itseään ja elämänkatsomustaan sekä kehittää arvostelukykyään ja kykyään eettiseen toimintaan. Oppii huomaamaan kohtaamiensa arkipäivän tilanteiden eettiset ulottuvuudet ja käyttämään eettisen ajattelun taitoja ja katsomuksellista harkintaa. Omaksuu ja sisäistää maailmanlaajuisen oikeudenmukaisuuden ja kestävän kehityksen periaatteita. Oppii kantamaan vastuuta itsestään, toisista ihmisistä, yhteiskunnasta ja luonnosta.

Käsityksiä ihmisen ja luonnon suhteesta: humanistinen, utilitaristinen, mystinen ja luontokeskeinen kulttuuri ja luonto. Kulttuuri ja yhteisö, suomalainen kulttuuri, suvaitsevaisuus sekä kulttuurin tutkimus.

Etiikan pääsuuntia ja peruskysymyksiä, nuoren moraalinen kasvu ja ympäristöetiikka.

Etiikan pääsuuntia ja peruskysymyksiä, nuoren moraalinen kasvu ja ympäristöetiikka

T10 ohjata oppilas tuntemaan ihmisarvon, ihmisoikeuksien ja ihmisten yhdenvertaisuuden merkitys ja eettinen perusta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Eettisen ajattelun taidot	Oppilas osaa nimetä tärkeimmät ihmisoikeuksiin ja yhdenvertaisuuteen liittyvät käsitteet ja perustella ihmisoikeuksien merkitystä.

Etiikan pääsuuntia ja peruskysymyksiä, nuoren moraalinen kasvu ja ympäristöetiikka

35.6.12. Historia

Oppiaineen tehtävä

Historian opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden historiatietoisuutta ja kulttuurien tuntemusta sekä kannustaa heitä omaksumaan vastuullisen kansalaisuuden periaatteet. Menneisyyttä koskevan tiedon avulla oppilaita ohjataan ymmärtämään nykyisyyteen johtanutta kehitystä, henkisen ja aineellisen työn arvoa sekä pohtimaan tulevaisuuden valintoja. Oppilaita ohjataan näkemään yksilön merkitys historiallisena toimijana sekä oivaltamaan toiminnan taustalla esiintyviä tekijöitä ja ihmisten motiiveja. Tarkoituksena on tukea oppilaiden identiteetin rakentumista sekä edistää heidän kasvuaan aktiivisiksi ja erilaisuutta ymmärtäviksi yhteiskunnan jäseniksi.

Historianopetuksessa oppilaat paneutuvat erilaisten toimijoiden tuottaman tiedon kriittiseen käsittelyyn ja historiallisen lähdeaineiston ulottuvuuksiin. Opetuksessa syvennytään lisäksi historiantutkimuksen lähtökohtaan, jonka mukaan menneestä pyritään muodostamaan mahdollisimman luotettava kuva saatavilla olevan todistusaineiston perusteella. Opetuksen tavoitteena on kehittää historian tekstitaitoja: taitoa lukea ja analysoida menneisyyden toimijoiden tuottamia lähteitä sekä tehdä päteviä tulkintoja niiden tarkoituksesta ja merkityksestä.

Oppilaita ohjataan ymmärtämään historiatiedon tulkinnallisuutta ja moniperspektiivisyyttä sekä selittämään historiallisessa kehityksessä ilmenevää muutosta ja jatkuvuutta. Historianopetus auttaa oppilaita tunnistamaan yhteiskunnassa olevia arvoja, arvojännitteitä ja niissä tapahtuneita muutoksia eri aikoina.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 7-9

***Vuosiluokilla 7-9** historian opetuksen tehtävänä on syventää oppilaiden käsitystä historiallisen tiedon luonteesta. Opetus tukee oppilaiden oman identiteetin kehittymistä ja perehdyttää kulttuurien vaikutuksiin yksilöihin ja yhteiskuntiin. Opetuksessa korostetaan vuorovaikutuksellisia ja tutkimuksellisia työtapoja.*

Historian oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Ajankohtaisten tapahtumien historiallisia juuria tarkastelemalla liitetään opiskeltavat sisällöt yhteiskuntaopin keskeisiin käsitteisiin.

Oppiaineiden tavoitteiden kannalta keskeistä on korostaa tutkimuksellisia työtapoja, esimerkiksi erilaisten ikätasolle sopivien ensi- ja toisen käden lähteiden tutkimista sekä avoimien oppimisympäristöjen käyttöä historiallisissa tutkimustehtävissä. Tavoitteena on kannustaa oppilaita omien tulkintojen tekemiseen ja eriävien tulkintojen arvioimiseen.

Oppilaita innostetaan hankkimaan tietoa koulun ulkopuolisesta historiakulttuurista, kuten peleistä, elokuvista ja kirjallisuudesta, sekä kehittämään historiallisen ajattelun taitojaan ja kriittistä arviointikykyään niiden avulla.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki historiassa vuosiluokilla 7-9

Historian opiskelussa rohkaistaan monipuoliseen havainnointiin, kommunikointiin, tekstin ja puheen tuottamiseen ja tulkintaan sekä draaman ja kuvallisen ilmaisun käyttöön. Tarvittaessa erilaisten tekstien ymmärtämiseen ohjataan yksinkertaistamalla tekstejä ja avaamalla tekstissä käytettyjä käsitteitä.

Jotkut historianopetuksessa käytetyt käsitteet (esimerkiksi yhteiskunta ja demokratia) ovat sellaisia, joiden ymmärtämistä syvennetään koko peruskoulun ajan oppilaan siirtyessä konkreettisesta ajattelusta käsitteelliseen ajatteluun.

Eriyttämisen apuna käytetään mahdollisuuksien mukaan mm. erilaisia tehtäviä, äänikirjoja, samanaikaisopetusta ja tukiopetusta.

Oppilaan oppimisen arviointi historiassa vuosiluokilla 7-9

Historian opetuksessa palautteella pyritään rohkaisemaan oppilaita omiin tulkintoihin ja näkemystensä argumentointiin. Kirjallisten tehtävien ohella arvioinnissa on otettava huomioon oppilaiden monimuotoiset työskentelyn ja tuottamisen tavat. Sisältöjen muistamisen sijasta arvioinnissa kiinnitetään huomiota tiedon soveltamiseen ja historiallisen ajattelun hallintaan.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona historian opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvioinnilla määritellään, miten kukin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut historian oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla jokaisen oppilaan osaamisen taso historian valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Historian osaamisen kehittyminen on kumulatiivinen prosessi, jossa opiskeltavia sisältöjä käytetään oppilaiden historiallisen ajattelun vahvistamiseen. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Iitin yläkoulussa historian päättöarviointi sijoittuu kahdeksannelle luokalle. Todistuksen arvosanaan vaikuttavat oppilaan taidot (työskentelytaidot yksin ja ryhmässä, tiedon hankinta ja käsittely, kommunikointitaito), tiedot (tuntiosaaminen, kokeet ja tehtävät) ja asenteet (asennoituminen opiskeluun, läksyistä huolehtiminen, tuntiaktiivisuus).

Vuosiluokka 7

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Teollisuusyhteiskunnan synty ja kehitys

Perehdytään ilmiöön, joka on muuttanut ihmisen elämää, ihmisen ja luonnon suhdetta sekä maailmaa.

Seitsemännellä luokalla tutustutaan teollistumiseen Euroopassa ja Suomessa. Paikallisesti otetaan huomioon Iitin ja lähialueiden teollinen kehitys 1800-luvulla ja 1900-luvun alussa. Mahdollisuuksien mukaan tehdään vierailuja paikallisiin teollistumisen historiaan esitteleviin kohteisiin kuten Verlan tehdasmuseoon. Teollisuustyöväestön asemaa ja teollistumisen vaikutuksia ihmisten elämään tutkitaan Euroopan ja valtakunnan tasojen lisäksi mahdollisuuksien mukaan myös paikallisesti.

S2 Ihmiset muuttavat maailmaa

Tutustutaan yhteiskunnallisiin aatteisiin, niiden merkitykseen ja seurauksiin sekä siihen, miten ihmiset ovat pystyneet vaikuttamaan omana aikanaan.

Seitsemännellä luokalla käsiteltäviä yhteiskunnallisia aatteita ovat nationalismi, konservatismi, liberalismi ja sosialismi. Peredytään aatteiden esiinnousuun ja niiden vaikutuksiin Euroopassa ja Suomessa. Tutustutaan Suomen autonomiseen asemaan ja yhteiskunnallisia oloihin 1800-luvulla; perehdytään suomalaisten puolueiden syntyyn, kansalaisten vaikutusmahdollisuuksiin autonomian aikana ja vaikutusmahdollisuuksien muuttumiseen venäläistämistoimien myötä, yhteiskunnalliseen eriarvoisuuteen sekä sääty-yhteiskunnan murrokseen ja

eduskuntauudistukseen. Seitsemännellä luokalla perehdytään Suomen itsenäistymiseen ja siihen johtaneeseen kehitykseen sekä vuoden 1918 tapahtumiin.

S3 Suomea luodaan, rakennetaan ja puolustetaan

Perehdytään kulttuurin merkitykseen identiteetin rakentamisessa autonomian ajalla ja itsenäisen Suomen alkutaipaleeseen.

Oppitunneilla perehdytään 1800- ja 1900-luvun suomalaiseen kulttuuriin nationalismin heijastajana. Tutkitaan esimerkiksi koululaitoksen syntyä, suomalaisuusaatetta, kielikysymystä.

S4 Suurten sotien aika

Perehdytään maailmansotiin, kylmään sotaan ja sodista selviytymiseen erityisesti tavallisten ihmisten ja ihmisoikeuskysymysten näkökulmasta. Paneudutaan ihmisoikeusrikoksiin kuten holokaustiin ja muihin kansanvainoihin sekä ihmisoikeuksien edistämiseen.

Maailmansodista seitsemännellä luokalla käsitellään ensimmäinen maailmansota, siihen johtanut kehitys sekä sodan seuraukset.

S5 Hyvinvointiyhteiskunnan rakentaminen

Tarkastellaan arkielämän historiaa ja tämän päivän juuria. Kehityksen yksilölle tuomien saavutusten ohella perehdytään elinkeinorakenteen muutokseen ja palveluammattien yleistymiseen sekä kaupungistumiseen.

Seitsemännellä luokalla perehdytään Suomen autonomiaan sekä automian ajan kansalaisten elämään. Oppitunneilla opiskellaan suomalaisen yhteiskunnan säätyjako ja sen vaikutus yhteiskuntaan ja ihmisten elämään, 1800-1900 -lukujen taitteen murrosten aika, Suomen teollistuminen sekä kaupunkien ja maaseudun muutos, ja tie kohti sääty-yhteiskunnan murenemista.

S6 Nykyisen maailmanpolitiikan juuret

Syvennytään kehittyneiden ja kehittyvien maiden yhteiseen historiaan sekä uudenlaisten poliittisten jännitteiden syntyyn ja ratkaisuihin maailmassa.

Maailmanpolitiikan juuria haetaan 1800-luvun imperialismista ja sen vaikutuksesta Afrikan ja Aasian maihin, sekä Yhdysvaltojen historiasta itsenäistymisestä 1900-luvun alkuun.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L2, L3, L4, L5, L6, L7
T2	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L2, L3, L4, L5
T3	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L2, L4
T4	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L2, L3
T5	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L2, L3, L4, L6, L7
T6	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L2, L4
T7	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L2, L4
T8	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L2, L4
T9	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L2, L3, L4, L7
T10	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L2, L4, L5
T11	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L2, L4, L5

Vuosiluokan tavoitteet

T1 vahvistaa oppilaan kiinnostusta historiasta tiedonalana ja identiteettiä rakentavana oppiaineena

Historiasta tärkeää on ymmärtää mitä historia itseasiassa on ja miksi sitä on tärkeä opiskella. Historian hyöty tieteenalana ja oppiaineena tulee esille nykypäivän ymmärtämisenä ja toisaalta tiedonkäsittelyn osaamisena. Ihmiskunnan menneisyys ja siitä kirjoitettu historia vaikuttavat myös jokaiseen meistä henkilökohtaisella tasolla, jonka vuoksi on jokaisen oppilaan identiteetin rakentumisen näkökulmasta tärkeää, että ymmärtää itseään ympäröivää maailmaa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei käytetä arvosanan muodostumisen periaatteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Maailmansodista seitsemännellä luokalla käsitellään ensimmäinen maailmansota, siihen johtanut kehitys sekä sodan seuraukset.

Seitsemännellä luokalla perehdytään Suomen autonomiaan sekä automian ajan kansalaisten elämään. Oppitunneilla opiskellaan suomalaisen yhteiskunnan säätyjako ja sen vaikutus yhteiskuntaan ja ihmisten elämään, 1800-1900 -lukujen taitteen murrosten aika, Suomen teollistuminen sekä kaupunkien ja maaseudun muutos, ja tie kohti sääty-yhteiskunnan murenemista.

Oppitunneilla perehdytään 1800- ja 1900-luvun suomalaiseen kulttuuriin nationalismin heijastajana. Tutkitaan esimerkiksi koululaitoksen syntyä, suomalaisuusaatetta, kielikysymystä.

Seitsemännellä luokalla tutustutaan teollistumiseen Euroopassa ja Suomessa. Paikallisesti otetaan huomioon Iitin ja lähialueiden teollinen kehitys 1800-luvulla ja 1900-luvun alussa. Mahdollisuuksien mukaan tehdään vierailuja paikallisiin teollistumisen historiaan esitteleviin

kohteisiin kuten Verlan tehdasmuseoon. Teollisuustyöväestön asemaa ja teollistumisen vaikutuksia ihmisten elämään tutkitaan Euroopan ja valtakunnan tasojen lisäksi mahdollisuuksien mukaan myös paikallisesti.

Seitsemännellä luokalla käsiteltäviä yhteiskunnallisia aatteita ovat nationalismi, konservatismi, liberalismi ja sosialismi. Peredytään aatteiden esiinnousuun ja niiden vaikutuksiin Euroopassa ja Suomessa. Tutustutaan Suomen autonomiseen asemaan ja yhteiskunnallisia oloihin 1800-luvulla; perehdytään suomalaisten puolueiden syntyyn, kansalaisten vaikutusmahdollisuuksiin autonomian aikana ja vaikutusmahdollisuuksien muuttumiseen venäläistämistoimien myötä, yhteiskunnalliseen eriarvoisuuteen sekä sääty-yhteiskunnan murrokseen ja eduskuntauudistukseen. Seitsemännellä luokalla perehdytään Suomen itsenäistymiseen ja siihen johtaneeseen kehitykseen sekä vuoden 1918 tapahtumiin.

Maailmanpolitiikan juuria haetaan 1800-luvun imperialismista ja sen vaikutuksesta Afrikan ja Aasian maihin, sekä Yhdysvaltojen historiasta itsenäistymisestä 1900-luvun alkuun.

T2 aktivoida oppilasta hankkimaan historiallista tietoa sekä arvioimaan tiedonlähteiden luotettavuutta

Nykypäivänä tieto on digitalisoitumisen myötä demokratisoitunut ja sitä on saatavilla missä vain, koska vain. Oppilaalle on tärkeä opettaa luotettavan ja epäluotettavan historiallisen tiedon ero sekä tuomaan esille välineitä, joiden avulla oppilas pystyy arvioimaan tiedon ja sen lähteen luotettavuutta.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Historiatiedon hankkiminen	Oppilas osaa etsiä tietoa erilaisista historian tiedonlähteistä ja havaitsee niiden luotettavuudessa eroja.

Maailmansodista seitsemännellä luokalla käsitellään ensimmäinen maailmansota, siihen johtanut kehitys sekä sodan seuraukset.

Seitsemännellä luokalla perehdytään Suomen autonomiaan sekä automian ajan kansalaisten elämään. Oppitunneilla opiskellaan suomalaisen yhteiskunnan säätyjako ja sen vaikutus yhteiskuntaan ja ihmisten elämään, 1800-1900 -lukujen taitteen murrosten aika, Suomen teollistuminen sekä kaupunkien ja maaseudun muutos, ja tie kohti sääty-yhteiskunnan murenemista.

Seitsemännellä luokalla tutustutaan teollistumiseen Euroopassa ja Suomessa. Paikallisesti otetaan huomioon Iitin ja lähialueiden teollinen kehitys 1800-luvulla ja 1900-luvun alussa. Mahdollisuuksien mukaan tehdään vierailuja paikallisiin teollistumisen historiaan esitteleviin kohteisiin kuten Verlan tehdasmuseoon. Teollisuustyöväestön asemaa ja teollistumisen vaikutuksia ihmisten elämään tutkitaan Euroopan ja valtakunnan tasojen lisäksi mahdollisuuksien mukaan myös paikallisesti.

Oppitunneilla perehdytään 1800- ja 1900-luvun suomalaiseen kulttuuriin nationalismin heijastajana. Tutkitaan esimerkiksi koululaitoksen syntyä, suomalaisuusaatetta, kielikysymystä.

Seitsemännellä luokalla käsiteltäviä yhteiskunnallisia aatteita ovat nationalismi, konservatismi, liberalismi ja sosialismi. Peredytään aatteiden esiinnousuun ja niiden vaikutuksiin Euroopassa

ja Suomessa. Tutustutaan Suomen autonomiseen asemaan ja yhteiskunnallisia oloihin 1800-luvulla; perehdytään suomalaisten puolueiden syntyyn, kansalaisten vaikutusmahdollisuuksiin autonomian aikana ja vaikutusmahdollisuuksien muuttumiseen venäläistämistoimien myötä, yhteiskunnalliseen eriarvoisuuteen sekä sääty-yhteiskunnan murrokseen ja eduskuntauudistukseen. Seitsemännellä luokalla perehdytään Suomen itsenäistymiseen ja siihen johtaneeseen kehitykseen sekä vuoden 1918 tapahtumiin.

Maailmanpolitiikan juuria haetaan 1800-luvun imperialismista ja sen vaikutuksesta Afrikan ja Aasian maihin, sekä Yhdysvaltojen historiasta itsenäistymisestä 1900-luvun alkuun.

T3 auttaa oppilasta ymmärtämään, että historiallista tietoa voidaan tulkita eri tavoin

Historiallisen tiedon osalta on tärkeä ymmärtää, että historia on ihmisen tutkimaa osaa ihmiskunnan menneisyydestä. Historiantutkimus perustuu lähteiden käyttöön, joiden kautta muodostuu tulkittu historiallinen tieto. Tätä historiallista tietoa voidaan sitten tarkastella eri näkökulmista, jolloin sille tulee tehtyä myös erilaisia tulkintoja. Osa tulkinnoista on neutraaleja ja objektiivisia, osa tulkinnoista voi puolestaan olla puolueellisia ja subjektiivisia.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Lähteiden tulkitseminen	Oppilas osaa lukea ja tulkita erilaisia lähteitä.

Maailmansodista seitsemännellä luokalla käsitellään ensimmäinen maailmansota, siihen johtanut kehitys sekä sodan seuraukset.

Seitsemännellä luokalla käsiteltäviä yhteiskunnallisia aatteita ovat nationalismi, konservatismi, liberalismi ja sosialismi. Peredytään aatteiden esiinnousuun ja niiden vaikutuksiin Euroopassa ja Suomessa. Tutustutaan Suomen autonomiseen asemaan ja yhteiskunnallisia oloihin 1800-luvulla; perehdytään suomalaisten puolueiden syntyyn, kansalaisten vaikutusmahdollisuuksiin autonomian aikana ja vaikutusmahdollisuuksien muuttumiseen venäläistämistoimien myötä, yhteiskunnalliseen eriarvoisuuteen sekä sääty-yhteiskunnan murrokseen ja eduskuntauudistukseen. Seitsemännellä luokalla perehdytään Suomen itsenäistymiseen ja siihen johtaneeseen kehitykseen sekä vuoden 1918 tapahtumiin.

Oppitunneilla perehdytään 1800- ja 1900-luvun suomalaiseen kulttuuriin nationalismin heijastajana. Tutkitaan esimerkiksi koululaitoksen syntyä, suomalaisuusaatetta, kielikysymystä.

Seitsemännellä luokalla perehdytään Suomen autonomiaan sekä automian ajan kansalaisten elämään. Oppitunneilla opiskellaan suomalaisen yhteiskunnan säätyjako ja sen vaikutus yhteiskuntaan ja ihmisten elämään, 1800-1900 -lukujen taitteen murrosten aika, Suomen teollistuminen sekä kaupunkien ja maaseudun muutos, ja tie kohti sääty-yhteiskunnan murenemista.

Maailmanpolitiikan juuria haetaan 1800-luvun imperialismista ja sen vaikutuksesta Afrikan ja Aasian maihin, sekä Yhdysvaltojen historiasta itsenäistymisestä 1900-luvun alkuun.

Seitsemännellä luokalla tutustutaan teollistumiseen Euroopassa ja Suomessa. Paikallisesti otetaan huomioon Iitin ja lähialueiden teollinen kehitys 1800-luvulla ja 1900-luvun alussa. Mahdollisuuksien mukaan tehdään vierailuja paikallisiin teollistumisen historiaan esitteleviin kohteisiin kuten Verlan tehdasmuseoon. Teollisuustyöväestön asemaa ja teollistumisen

vaikutuksia ihmisten elämään tutkitaan Euroopan ja valtakunnan tasojen lisäksi mahdollisuuksien mukaan myös paikallisesti.

T4 vahvistaa oppilaan kykyä ymmärtää historiallista aikaa ja siihen liittyviä käsitteitä

Tärkein käsitepari historian oppiaineessa on käsitteiden 'historia' ja 'menneisyys' välisen eron ymmärtäminen. Menneisyys on kaikki ihmiskunnalle ajan saatossa tapahtuneet suuret, aivan mikroskooppisen pienet ja kaikki siltä väliltä tapahtuneet asiat. Historia puolestaan tutkii tätä menneisyyttä ja on siis vain tiedetty osa ihmiskunnan menneisyydestä. Historian tutkimus perustuu lähteiden käyttöön. Lähteet ovat johtolankoja ihmisen toiminnasta menneisyydessä. Historiallinen aika on siis ihmiskunnan menneisyydestä se osa, jonka osalta voidaan enemmän tai vähemmän tarkasti kertoa mitä ihmiset ovat tehneet. Historiallinen aika myös erottuu esihistorian ajasta sillä, että historiallinen aika alkaa ihmisen ottaessa käyttöön kirjoitustaidon. Tärkeää on myös ymmärtää eri aikakausien merkitys alueellisesti eli että mikään uusi asia ei ole tullut käyttöön yhtä aikaa kaikissa maanosissa, missä ihmisiä kulloinkin on asunut.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kronologian ymmärtäminen	Oppilas osaa sijoittaa opiskelemansa asiat ajallisiin yhteyksiinsä ja niiden avulla aikajärjestykseen.

Maailmansodista seitsemännellä luokalla käsitellään ensimmäinen maailmansota, siihen johtanut kehitys sekä sodan seuraukset.

Maailmanpolitiikan juuria haetaan 1800-luvun imperialismista ja sen vaikutuksesta Afrikan ja Aasian maihin, sekä Yhdysvaltojen historiasta itsenäistymisestä 1900-luvun alkuun.

Seitsemännellä luokalla tutustutaan teollistumiseen Euroopassa ja Suomessa. Paikallisesti otetaan huomioon Iitin ja lähialueiden teollinen kehitys 1800-luvulla ja 1900-luvun alussa. Mahdollisuuksien mukaan tehdään vierailuja paikallisiin teollistumisen historiaan esitteleviin kohteisiin kuten Verlan tehdasmuseoon. Teollisuustyöväestön asemaa ja teollistumisen vaikutuksia ihmisten elämään tutkitaan Euroopan ja valtakunnan tasojen lisäksi mahdollisuuksien mukaan myös paikallisesti.

Seitsemännellä luokalla käsiteltäviä yhteiskunnallisia aatteita ovat nationalismi, konservatismi, liberalismi ja sosialismi. Peredytään aatteiden esiinnousuun ja niiden vaikutuksiin Euroopassa ja Suomessa. Tutustutaan Suomen autonomiseen asemaan ja yhteiskunnallisia oloihin 1800-luvulla; perehdytään suomalaisten puolueiden syntyyn, kansalaisten vaikutusmahdollisuuksiin autonomian aikana ja vaikutusmahdollisuuksien muuttumiseen venäläistämistoimien myötä, yhteiskunnalliseen eriarvoisuuteen sekä sääty-yhteiskunnan murrokseen ja eduskuntauudistukseen. Seitsemännellä luokalla perehdytään Suomen itsenäistymiseen ja siihen johtaneeseen kehitykseen sekä vuoden 1918 tapahtumiin.

Seitsemännellä luokalla perehdytään Suomen autonomiaan sekä automian ajan kansalaisten elämään. Oppitunneilla opiskellaan suomalaisen yhteiskunnan säätyjako ja sen vaikutus yhteiskuntaan ja ihmisten elämään, 1800-1900 -lukujen taitteen murrosten aika, Suomen teollistuminen sekä kaupunkien ja maaseudun muutos, ja tie kohti sääty-yhteiskunnan murenemista.

Oppitunneilla perehdytään 1800- ja 1900-luvun suomalaiseen kulttuuriin nationalismin heijastajana. Tutkitaan esimerkiksi koululaitoksen syntyä, suomalaisuusaatetta, kielikysymystä.

T5 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisen toimintaan ja päätöksentekoon vaikuttaneita tekijöitä erilaisissa historiallisissa tilanteissa

Tärkeää nostaa keskiöön syy-seuraus-suhteet erilaisten ja erikokoisten historiallisten tapahtumien ja ilmiöiden välillä. "Kaikki vaikuttaa kaikkeen", enemmän tai vähemmän. Tämän kautta on mahdollista ymmärtää menneisyyden ihmisen toimintaa ja edelleen tämän kautta ymmärtää miksi nykypäivänä ihmiset toimivat sillä tavoin kuin he toimivat.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Historiallinen empatia	Oppilas pystyy asettautumaan menneen ajan ihmisen asemaan ja kuvailemaan tämän toiminnan motiiveja.

Maailmanpolitiikan juuria haetaan 1800-luvun imperialismista ja sen vaikutuksesta Afrikan ja Aasian maihin, sekä Yhdysvaltojen historiasta itsenäistymisestä 1900-luvun alkuun.

Seitsemännellä luokalla tutustutaan teollistumiseen Euroopassa ja Suomessa. Paikallisesti otetaan huomioon Iitin ja lähialueiden teollinen kehitys 1800-luvulla ja 1900-luvun alussa. Mahdollisuuksien mukaan tehdään vierailuja paikallisiin teollistumisen historiaan esitteleviin kohteisiin kuten Verlan tehdasmuseoon. Teollisuustyöväestön asemaa ja teollistumisen vaikutuksia ihmisten elämään tutkitaan Euroopan ja valtakunnan tasojen lisäksi mahdollisuuksien mukaan myös paikallisesti.

Seitsemännellä luokalla käsiteltäviä yhteiskunnallisia aatteita ovat nationalismi, konservatismi, liberalismi ja sosialismi. Peredytään aatteiden esiinnousuun ja niiden vaikutuksiin Euroopassa ja Suomessa. Tutustutaan Suomen autonomiseen asemaan ja yhteiskunnallisia oloihin 1800-luvulla; perehdytään suomalaisten puolueiden syntyyn, kansalaisten vaikutusmahdollisuuksiin autonomian aikana ja vaikutusmahdollisuuksien muuttumiseen venäläistämistoimien myötä, yhteiskunnalliseen eriarvoisuuteen sekä sääty-yhteiskunnan murrokseen ja eduskuntauudistukseen. Seitsemännellä luokalla perehdytään Suomen itsenäistymiseen ja siihen johtaneeseen kehitykseen sekä vuoden 1918 tapahtumiin.

Seitsemännellä luokalla perehdytään Suomen autonomiaan sekä automian ajan kansalaisten elämään. Oppitunneilla opiskellaan suomalaisen yhteiskunnan säätyjako ja sen vaikutus yhteiskuntaan ja ihmisten elämään, 1800-1900 -lukujen taitteen murrosten aika, Suomen teollistuminen sekä kaupunkien ja maaseudun muutos, ja tie kohti sääty-yhteiskunnan murenemista.

Maailmansodista seitsemännellä luokalla käsitellään ensimmäinen maailmansota, siihen johtanut kehitys sekä sodan seuraukset.

Oppitunneilla perehdytään 1800- ja 1900-luvun suomalaiseen kulttuuriin nationalismin heijastajana. Tutkitaan esimerkiksi koululaitoksen syntyä, suomalaisuusaatetta, kielikysymystä.

T6 auttaa oppilasta arvioimaan erilaisia syitä historiallisille tapahtumille ja ilmiöille

Historiassa tärkeää on kokonaisvaltaisuus eli ymmärrys siitä, että yleensä aina erilaisten historiallisten tapahtumien ja ilmiöiden syntyyn on vaikuttanut useita eri tekijöitä. Samoin minkä tahansa historiallisen tapahtuman tai ilmiön seuraukset ovat usein monisäikeiset.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Syy- ja seuraus-suhteiden ymmärtäminen historiassa	Oppilas osaa erotella historiallisia tapahtumia tai ilmiöitä selittävät tekijät vähemmän tärkeistä.

Seitsemännellä luokalla perehdytään Suomen autonomiaan sekä automian ajan kansalaisten elämään. Oppitunneilla opiskellaan suomalaisen yhteiskunnan säätyjako ja sen vaikutus yhteiskuntaan ja ihmisten elämään, 1800-1900 -lukujen taitteen murrosten aika, Suomen teollistuminen sekä kaupunkien ja maaseudun muutos, ja tie kohti sääty-yhteiskunnan murenemista.

Seitsemännellä luokalla tutustutaan teollistumiseen Euroopassa ja Suomessa. Paikallisesti otetaan huomioon Iitin ja lähialueiden teollinen kehitys 1800-luvulla ja 1900-luvun alussa. Mahdollisuuksien mukaan tehdään vierailuja paikallisiin teollistumisen historiaan esitteleviin kohteisiin kuten Verlan tehdasmuseoon. Teollisuustyöväestön asemaa ja teollistumisen vaikutuksia ihmisten elämään tutkitaan Euroopan ja valtakunnan tasojen lisäksi mahdollisuuksien mukaan myös paikallisesti.

Maailmanpolitiikan juuria haetaan 1800-luvun imperialismista ja sen vaikutuksesta Afrikan ja Aasian maihin, sekä Yhdysvaltojen historiasta itsenäistymisestä 1900-luvun alkuun.

Seitsemännellä luokalla käsiteltäviä yhteiskunnallisia aatteita ovat nationalismi, konservatismi, liberalismi ja sosialismi. Peredytään aatteiden esiinnousuun ja niiden vaikutuksiin Euroopassa ja Suomessa. Tutustutaan Suomen autonomiseen asemaan ja yhteiskunnallisia oloihin 1800-luvulla; perehdytään suomalaisten puolueiden syntyyn, kansalaisten vaikutusmahdollisuuksiin autonomian aikana ja vaikutusmahdollisuuksien muuttumiseen venäläistämistoimien myötä, yhteiskunnalliseen eriarvoisuuteen sekä sääty-yhteiskunnan murrokseen ja eduskuntauudistukseen. Seitsemännellä luokalla perehdytään Suomen itsenäistymiseen ja siihen johtaneeseen kehitykseen sekä vuoden 1918 tapahtumiin.

Maailmansodista seitsemännellä luokalla käsitellään ensimmäinen maailmansota, siihen johtanut kehitys sekä sodan seuraukset.

Oppitunneilla perehdytään 1800- ja 1900-luvun suomalaiseen kulttuuriin nationalismin heijastajana. Tutkitaan esimerkiksi koululaitoksen syntyä, suomalaisuusaatetta, kielikysymystä.

T7 ohjata oppilasta analysoimaan historiallista muutosta ja jatkuvuutta

Historiassa on tärkeä ymmärtää miten kaikki menneisyyden tapahtumat ovat enemmän tai vähemmän riippuvaisia toisistaan. Historia on suuri jatkumo, jossa mikään ei tapahdu ilman syytä ja toisaalta kaikesta on jotain seurausta. Mitään historiallista tilannetta tai ilmiötä ei tule tarkastella erillisenä, irrallisena kuplana vaan osana tätä jatkumoa, johon kaikki menneisyyden tapahtumat ja ilmiöt kuuluvat.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Muutoksen ja jatkuvuuden ymmärtäminen	Oppilas osaa selittää, miksi joillain elämänalueilla toimittiin ennen samoin tai toisin kuin nykyään.

Maailmansodista seitsemännellä luokalla käsitellään ensimmäinen maailmansota, siihen johtanut kehitys sekä sodan seuraukset.

Seitsemännellä luokalla käsiteltäviä yhteiskunnallisia aatteita ovat nationalismi, konservatismi, liberalismi ja sosialismi. Peredytään aatteiden esiinnousuun ja niiden vaikutuksiin Euroopassa ja Suomessa. Tutustutaan Suomen autonomiseen asemaan ja yhteiskunnallisia oloihin 1800-luvulla; perehdytään suomalaisten puolueiden syntyyn, kansalaisten vaikutusmahdollisuuksiin autonomian aikana ja vaikutusmahdollisuuksien muuttumiseen venäläistämistoimien myötä, yhteiskunnalliseen eriarvoisuuteen sekä sääty-yhteiskunnan murrokseen ja eduskuntauudistukseen. Seitsemännellä luokalla perehdytään Suomen itsenäistymiseen ja siihen johtaneeseen kehitykseen sekä vuoden 1918 tapahtumiin.

Seitsemännellä luokalla perehdytään Suomen autonomiaan sekä automian ajan kansalaisten elämään. Oppitunneilla opiskellaan suomalaisen yhteiskunnan säätyjako ja sen vaikutus yhteiskuntaan ja ihmisten elämään, 1800-1900 -lukujen taitteen murrosten aika, Suomen teollistuminen sekä kaupunkien ja maaseudun muutos, ja tie kohti sääty-yhteiskunnan murenemista.

Maailmanpolitiikan juuria haetaan 1800-luvun imperialismista ja sen vaikutuksesta Afrikan ja Aasian maihin, sekä Yhdysvaltojen historiasta itsenäistymisestä 1900-luvun alkuun.

Seitsemännellä luokalla tutustutaan teollistumiseen Euroopassa ja Suomessa. Paikallisesti otetaan huomioon Iitin ja lähialueiden teollinen kehitys 1800-luvulla ja 1900-luvun alussa. Mahdollisuuksien mukaan tehdään vierailuja paikallisiin teollistumisen historiaan esitteleviin kohteisiin kuten Verlan tehdasmuseoon. Teollisuustyöväestön asemaa ja teollistumisen vaikutuksia ihmisten elämään tutkitaan Euroopan ja valtakunnan tasojen lisäksi mahdollisuuksien mukaan myös paikallisesti.

Oppitunneilla perehdytään 1800- ja 1900-luvun suomalaiseen kulttuuriin nationalismin heijastajana. Tutkitaan esimerkiksi koululaitoksen syntyä, suomalaisuusaatetta, kielikysymystä.

T8 kannustaa oppilasta tulkintojen tekemiseen

Historia on ihmisen luoma ymmärrys menneisyydestä. Ihminen ei voi koskaan tietää sataprosenttisesti kaikkea menneisyydestä eikä edes yhdestä hyvin dokumentoidusta asiasta, tapahtumasta tai ilmiöstä ihmiskunnan menneisyydessä. Koska historiantutkimus perustuu saatavilla olevien lähteiden käyttöön, on historiallinen tieto aina sen hetken paras tulkinta menneisyyden tapahtumasta. Uudet tietolöydöt ja näkökulmat saattavat avata uusia näkemyksiä ja tulkintoja samoille historiallisille tapahtumille tai ilmiöille.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Historian tulkitseminen	Oppilas osaa muodostaa historian tapahtumista ja ilmiöistä omia perusteltuja tulkintoja.

Seitsemännellä luokalla tutustutaan teollistumiseen Euroopassa ja Suomessa. Paikallisesti otetaan huomioon Iitin ja lähialueiden teollinen kehitys 1800-luvulla ja 1900-luvun alussa. Mahdollisuuksien mukaan tehdään vierailuja paikallisiin teollistumisen historiaan esitteleviin kohteisiin kuten Verlan tehdasmuseoon. Teollisuustyöväestön asemaa ja teollistumisen vaikutuksia ihmisten elämään tutkitaan Euroopan ja valtakunnan tasojen lisäksi mahdollisuuksien mukaan myös paikallisesti.

Seitsemännellä luokalla käsiteltäviä yhteiskunnallisia aatteita ovat nationalismi, konservatismi, liberalismi ja sosialismi. Peredytään aatteiden esiinnousuun ja niiden vaikutuksiin Euroopassa ja Suomessa. Tutustutaan Suomen autonomiseen asemaan ja yhteiskunnallisia oloihin 1800-luvulla; perehdytään suomalaisten puolueiden syntyyn, kansalaisten vaikutusmahdollisuuksiin autonomian aikana ja vaikutusmahdollisuuksien muuttumiseen venäläistämistoimien myötä, yhteiskunnalliseen eriarvoisuuteen sekä sääty-yhteiskunnan murrokseen ja eduskuntauudistukseen. Seitsemännellä luokalla perehdytään Suomen itsenäistymiseen ja siihen johtaneeseen kehitykseen sekä vuoden 1918 tapahtumiin.

Seitsemännellä luokalla perehdytään Suomen autonomiaan sekä automian ajan kansalaisten elämään. Oppitunneilla opiskellaan suomalaisen yhteiskunnan säätyjako ja sen vaikutus yhteiskuntaan ja ihmisten elämään, 1800-1900 -lukujen taitteen murrosten aika, Suomen teollistuminen sekä kaupunkien ja maaseudun muutos, ja tie kohti sääty-yhteiskunnan murenemista.

Maailmanpolitiikan juuria haetaan 1800-luvun imperialismista ja sen vaikutuksesta Afrikan ja Aasian maihin, sekä Yhdysvaltojen historiasta itsenäistymisestä 1900-luvun alkuun.

Maailmansodista seitsemännellä luokalla käsitellään ensimmäinen maailmansota, siihen johtanut kehitys sekä sodan seuraukset.

Oppitunneilla perehdytään 1800- ja 1900-luvun suomalaiseen kulttuuriin nationalismin heijastajana. Tutkitaan esimerkiksi koululaitoksen syntyä, suomalaisuusaatetta, kielikysymystä.

T9 ohjata oppilasta selittämään ihmisen toiminnan tarkoitusperiä

Historia tarkastelee ihmisen menneisyyttä. Keskiössä on siis ihminen, hänen toimintansa, hänen motiivinsa, vaikuttimet ja se ajallinen ja ympäristöllinen konteksti, jossa hän toimii.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ihmisen toiminnan selittäminen	Oppilas osaa kuvailla ihmisen toiminnan tarkoitusperiä

Seitsemännellä luokalla käsiteltäviä yhteiskunnallisia aatteita ovat nationalismi, konservatismi, liberalismi ja sosialismi. Peredytään aatteiden esiinnousuun ja niiden vaikutuksiin Euroopassa ja Suomessa. Tutustutaan Suomen autonomiseen asemaan ja yhteiskunnallisia oloihin 1800-luvulla; perehdytään suomalaisten puolueiden syntyyn, kansalaisten vaikutusmahdollisuuksiin autonomian aikana ja vaikutusmahdollisuuksien muuttumiseen venäläistämistoimien myötä, yhteiskunnalliseen eriarvoisuuteen sekä sääty-yhteiskunnan murrokseen ja eduskuntauudistukseen. Seitsemännellä luokalla perehdytään Suomen itsenäistymiseen ja siihen johtaneeseen kehitykseen sekä vuoden 1918 tapahtumiin.

Seitsemännellä luokalla perehdytään Suomen autonomiaan sekä automian ajan kansalaisten elämään. Oppitunneilla opiskellaan suomalaisen yhteiskunnan säätyjako ja sen vaikutus yhteiskuntaan ja ihmisten elämään, 1800-1900 -lukujen taitteen murrosten aika, Suomen teollistuminen sekä kaupunkien ja maaseudun muutos, ja tie kohti sääty-yhteiskunnan murenemista.

Seitsemännellä luokalla tutustutaan teollistumiseen Euroopassa ja Suomessa. Paikallisesti otetaan huomioon Iitin ja lähialueiden teollinen kehitys 1800-luvulla ja 1900-luvun alussa. Mahdollisuuksien mukaan tehdään vierailuja paikallisiin teollistumisen historiaan esitteleviin kohteisiin kuten Verlan tehdasmuseoon. Teollisuustyöväestön asemaa ja teollistumisen vaikutuksia ihmisten elämään tutkitaan Euroopan ja valtakunnan tasojen lisäksi mahdollisuuksien mukaan myös paikallisesti.

Maailmanpolitiikan juuria haetaan 1800-luvun imperialismista ja sen vaikutuksesta Afrikan ja Aasian maihin, sekä Yhdysvaltojen historiasta itsenäistymisestä 1900-luvun alkuun.

Oppitunneilla perehdytään 1800- ja 1900-luvun suomalaiseen kulttuuriin nationalismin heijastajana. Tutkitaan esimerkiksi koululaitoksen syntyä, suomalaisuusaatetta, kielikysymystä.

Maailmansodista seitsemännellä luokalla käsitellään ensimmäinen maailmansota, siihen johtanut kehitys sekä sodan seuraukset.

T10 ohjata oppilasta selittämään, miksi historiallista tietoa voidaan tulkita ja käyttää eri tavoin eri tilanteissa ja arvioimaan kriittisesti tulkintojen luotettavuutta

Historia on hyvä oppiaine harjaannuttamaan oppilaita asioiden välisten suhteiden perusteluun eli argumentointiin. Nykymaailmassa tietoa on valtavat määrät, ja siksi onkin tärkeä osata tunnistaa niin sanottu oikea tieto väärästä. Myös omat näkemykset on hyvä osata perustella objektiivisesti. Samalla tärkeää on havaita, että eri ihmiset suhtautuvat historialliseen tietoon eri tavoin, riippuen siitä, miten kyseinen ilmiö tai tapahtuma heitä henkilökohtaisesti koskettaa. Historiaa voidaan myös käyttää esimerkiksi poliittisena keppihevosena, jonka vuoksi erilaisten historiallisten tietojen käyttöön tulee pystyä suhtautumaan varauksella.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Historiallisten tulkintojen selittäminen ja arvioiminen	Oppilas osaa arvioida historian tapahtumista tai ilmiöistä tehtyjen tulkintojen luotettavuutta.

Maailmansodista seitsemännellä luokalla käsitellään ensimmäinen maailmansota, siihen johtanut kehitys sekä sodan seuraukset.

Maailmanpolitiikan juuria haetaan 1800-luvun imperialismista ja sen vaikutuksesta Afrikan ja Aasian maihin, sekä Yhdysvaltojen historiasta itsenäistymisestä 1900-luvun alkuun.

Seitsemännellä luokalla käsiteltäviä yhteiskunnallisia aatteita ovat nationalismi, konservatismi, liberalismi ja sosialismi. Peredytään aatteiden esiinnousuun ja niiden vaikutuksiin Euroopassa ja Suomessa. Tutustutaan Suomen autonomiseen asemaan ja yhteiskunnallisia oloihin 1800-luvulla; perehdytään suomalaisten puolueiden syntyyn, kansalaisten vaikutusmahdollisuuksiin autonomian aikana ja vaikutusmahdollisuuksien muuttumiseen venäläistämistoimien myötä, yhteiskunnalliseen eriarvoisuuteen sekä sääty-yhteiskunnan murrokseen ja

eduskuntauudistukseen. Seitsemännellä luokalla perehdytään Suomen itsenäistymiseen ja siihen johtaneeseen kehitykseen sekä vuoden 1918 tapahtumiin.

Seitsemännellä luokalla tutustutaan teollistumiseen Euroopassa ja Suomessa. Paikallisesti otetaan huomioon Iitin ja lähialueiden teollinen kehitys 1800-luvulla ja 1900-luvun alussa. Mahdollisuuksien mukaan tehdään vierailuja paikallisiin teollistumisen historiaan esitteleviin kohteisiin kuten Verlan tehdasmuseoon. Teollisuustyöväestön asemaa ja teollistumisen vaikutuksia ihmisten elämään tutkitaan Euroopan ja valtakunnan tasojen lisäksi mahdollisuuksien mukaan myös paikallisesti.

Seitsemännellä luokalla perehdytään Suomen autonomiaan sekä automian ajan kansalaisten elämään. Oppitunneilla opiskellaan suomalaisen yhteiskunnan säätyjako ja sen vaikutus yhteiskuntaan ja ihmisten elämään, 1800-1900 -lukujen taitteen murrosten aika, Suomen teollistuminen sekä kaupunkien ja maaseudun muutos, ja tie kohti sääty-yhteiskunnan murenemista.

Oppitunneilla perehdytään 1800- ja 1900-luvun suomalaiseen kulttuuriin nationalismin heijastajana. Tutkitaan esimerkiksi koululaitoksen syntyä, suomalaisuusaatetta, kielikysymystä.

T11 harjaannuttaa oppilasta käyttämään erilaisia lähteitä, vertailemaan niitä ja muodostamaan oman perustellun tulkintansa niiden pohjalta

Historiallinen tieto muodostuu menneisyyden lähteiden kautta. Oppilaille on hyvä esitellä erityylisiä lähteitä ja niiden tulkintaa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Historiatiedon tuottaminen	Oppilas osaa vastata menneisyyttä koskeviin kysymyksiin käyttämällä eri lähteistä saamaansa informaatiota.

Seitsemännellä luokalla perehdytään Suomen autonomiaan sekä automian ajan kansalaisten elämään. Oppitunneilla opiskellaan suomalaisen yhteiskunnan säätyjako ja sen vaikutus yhteiskuntaan ja ihmisten elämään, 1800-1900 -lukujen taitteen murrosten aika, Suomen teollistuminen sekä kaupunkien ja maaseudun muutos, ja tie kohti sääty-yhteiskunnan murenemista.

Seitsemännellä luokalla käsiteltäviä yhteiskunnallisia aatteita ovat nationalismi, konservatismi, liberalismi ja sosialismi. Peredytään aatteiden esiinnousuun ja niiden vaikutuksiin Euroopassa ja Suomessa. Tutustutaan Suomen autonomiseen asemaan ja yhteiskunnallisia oloihin 1800-luvulla; perehdytään suomalaisten puolueiden syntyyn, kansalaisten vaikutusmahdollisuuksiin autonomian aikana ja vaikutusmahdollisuuksien muuttumiseen venäläistämistoimien myötä, yhteiskunnalliseen eriarvoisuuteen sekä sääty-yhteiskunnan murrokseen ja eduskuntauudistukseen. Seitsemännellä luokalla perehdytään Suomen itsenäistymiseen ja siihen johtaneeseen kehitykseen sekä vuoden 1918 tapahtumiin.

Seitsemännellä luokalla tutustutaan teollistumiseen Euroopassa ja Suomessa. Paikallisesti otetaan huomioon Iitin ja lähialueiden teollinen kehitys 1800-luvulla ja 1900-luvun alussa. Mahdollisuuksien mukaan tehdään vierailuja paikallisiin teollistumisen historiaan esitteleviin kohteisiin kuten Verlan tehdasmuseoon. Teollisuustyöväestön asemaa ja teollistumisen vaikutuksia ihmisten elämään tutkitaan Euroopan ja valtakunnan tasojen lisäksi mahdollisuuksien mukaan myös paikallisesti.

Oppitunneilla perehdytään 1800- ja 1900-luvun suomalaiseen kulttuuriin nationalismin heijastajana. Tutkitaan esimerkiksi koululaitoksen syntyä, suomalaisuusaatetta, kielikysymystä.

Maailmanpolitiikan juuria haetaan 1800-luvun imperialismista ja sen vaikutuksesta Afrikan ja Aasian maihin, sekä Yhdysvaltojen historiasta itsenäistymisestä 1900-luvun alkuun.

Maailmansodista seitsemännellä luokalla käsitellään ensimmäinen maailmansota, siihen johtanut kehitys sekä sodan seuraukset.

Vuosiluokka 8

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Teollisuusyhteiskunnan synty ja kehitys

Perehdytään ilmiöön, joka on muuttanut ihmisen elämää, ihmisen ja luonnon suhdetta sekä maailmaa.

Kahdeksannella luokalla teollistuminen keskittyy toisen maailmansodan jälkeiseen aikaan, etenkin Suomen teolliseen kehitykseen talvi- ja jatkosodan jälkeen.

S2 Ihmiset muuttavat maailmaa

Tutustutaan yhteiskunnallisiin aatteisiin, niiden merkitykseen ja seurauksiin sekä siihen, miten ihmiset ovat pystyneet vaikuttamaan omana aikanaan.

Kahdeksannella luokalla käydään läpi demokratian ja diktatuurien välistä kamppailua maailmansotien välisenä aikana sekä kylmän sodan osalta.

S3 Suomea luodaan, rakennetaan ja puolustetaan

Perehdytään kulttuurin merkitykseen identiteetin rakentamisessa autonomian ajalla ja itsenäisen Suomen alkutaipaleeseen.

Suomen kehitys itsenäistymisen ja sisällissodan jälkeen ennen toista maailmansotaa sekä toisen maailmansodan jälkeen Neuvostoliiton naapurimaana, osana kylmää sotaa. Suomi kehittyy tässä ajassa maatalousvaltaisesta yhteiskunnasta teollistuneeksi länsimaaksi, joka kylmän sodan päätyttyä suuntaa henkisesti länteen ja liittyy Euroopan Unioniin 1995.

S4 Suurten sotien aika

Perehdytään maailmansotiin, kylmään sotaan ja sodista selviytymiseen erityisesti tavallisten ihmisten ja ihmisoikeuskysymysten näkökulmasta. Paneudutaan ihmisoikeusrikoksiin kuten holokaustiin ja muihin kansanvainoihin sekä ihmisoikeuksien edistämiseen.

Kahdeksannella luokalla käsitellään toinen maailmansota sekä kylmän sodan aikakausi. 1990-luvulta ja 2000-luvulta tuodaan vielä esille ajankohtaisempia kriisejä muun muassa Afrikasta, Lähiidästä ja Itä-Euroopasta.

S5 Hyvinvointiyhteiskunnan rakentaminen

Tarkastellaan arkielämän historiaa ja tämän päivän juuria. Kehityksen yksilölle tuomien saavutusten ohella perehdytään elinkeinorakenteen muutokseen ja palveluammattien yleistymiseen sekä kaupungistumiseen.

Suomi kehittää itselleen maailmansotien välisenä aikana ja etenkin toisen maailmansodan jälkeisenä aikana vahvan skandinaavisen hyvinvointivaltiomallin, josta omalta osaltamme nautimme edelleen.

S6 Nykyisen maailmanpolitiikan juuret

Syvennytään kehittyneiden ja kehittyvien maiden yhteiseen historiaan sekä uudenlaisten poliittisten jännitteiden syntyyn ja ratkaisuihin maailmassa.

Maailmanpolitiikan nykytilanteen ymmärtäminen etenkin toisen maailmansodan jälkeisen poliittisen kehityksen kautta, mutta myös jo 1800-luvulla alkaneen imperialismin vaikutuksen kautta

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L2, L3, L4, L5, L6, L7
T2	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L2, L3, L4, L5
T3	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L2, L4
T4	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L2, L3
T5	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L2, L3, L4, L6, L7
T6	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L2, L4
T7	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L2, L4
T8	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L2, L4
T9	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L2, L3, L4, L7
T10	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L2, L4, L5
T11	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L2, L4, L5
T12	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L2, L3, L4, L5, L6, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 vahvistaa oppilaan kiinnostusta historiasta tiedonalana ja identiteettiä rakentavana oppiaineena

Historiasta tärkeää on ymmärtää mitä historia itseasiassa on ja miksi sitä on tärkeä opiskella. Historian hyöty tieteenalana ja oppiaineena tulee esille nykypäivän ymmärtämisenä ja toisaalta tiedonkäsittelyn osaamisena. Ihmiskunnan menneisyys ja siitä kirjoitettu historia vaikuttavat myös jokaiseen meistä henkilökohtaisella tasolla, jonka vuoksi on jokaisen oppilaan identiteetin rakentumisen näkökulmasta tärkeää, että ymmärtää itseään ympäröivää maailmaa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei käytetä arvosanan muodostumisen periaatteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Maailmanpolitiikan nykytilanteen ymmärtäminen etenkin toisen maailmansodan jälkeisen poliittisen kehityksen kautta, mutta myös jo 1800-luvulla alkaneen imperialismin vaikutuksen kautta

Kahdeksannella luokalla teollistuminen keskittyy toisen maailmansodan jälkeiseen aikaan, etenkin Suomen teolliseen kehitykseen talvi- ja jatkosodan jälkeen.

Suomi kehittää itselleen maailmansotien välisenä aikana ja etenkin toisen maailmansodan jälkeisenä aikana vahvan skandinaavisen hyvinvointivaltiomallin, josta omalta osaltamme nautimme edelleen.

Kahdeksannella luokalla käsitellään toinen maailmansota sekä kylmän sodan aikakausi. 1990-luvulta ja 2000-luvulta tuodaan vielä esille ajankohtaisempia kriisejä muun muassa Afrikasta, Lähiidästä ja Itä-Euroopasta.

Kahdeksannella luokalla käydään läpi demokratian ja diktatuurien välistä kamppailua maailmansotien välisenä aikana sekä kylmän sodan osalta.

Suomen kehitys itsenäistymisen ja sisällissodan jälkeen ennen toista maailmansotaa sekä toisen maailmansodan jälkeen Neuvostoliiton naapurimaana, osana kylmää sotaa. Suomi kehittyy tässä ajassa maatalousvaltaisesta yhteiskunnasta teollistuneeksi länsimaaksi, joka kylmän sodan päätyttyä suuntaa henkisesti länteen ja liittyy Euroopan Unioniin 1995.

T2 aktivoida oppilasta hankkimaan historiallista tietoa sekä arvioimaan tiedonlähteiden luotettavuutta

Nykypäivänä tieto on digitalisoitumisen myötä demokratisoitunut ja sitä on saatavilla missä vain, koska vain. Oppilaalle on tärkeä opettaa luotettavan ja epäluotettavan historiallisen tiedon ero sekä tuomaan esille välineitä, joiden avulla oppilas pystyy arvioimaan tiedon ja sen lähteen luotettavuutta.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Historiatiedon hankkiminen	Oppilas osaa etsiä tietoa erilaisista historian tiedonlähteistä ja havaitsee niiden luotettavuudessa eroja.

Kahdeksannella luokalla käydään läpi demokratian ja diktatuurien välistä kamppailua maailmansotien välisenä aikana sekä kylmän sodan osalta.

Suomen kehitys itsenäistymisen ja sisällissodan jälkeen ennen toista maailmansotaa sekä toisen maailmansodan jälkeen Neuvostoliiton naapurimaana, osana kylmää sotaa. Suomi kehittyy tässä ajassa maatalousvaltaisesta yhteiskunnasta teollistuneeksi länsimaaksi, joka kylmän sodan päätyttyä suuntaa henkisesti länteen ja liittyy Euroopan Unioniin 1995.

Maailmanpolitiikan nykytilanteen ymmärtäminen etenkin toisen maailmansodan jälkeisen poliittisen kehityksen kautta, mutta myös jo 1800-luvulla alkaneen imperialismin vaikutuksen kautta

Kahdeksannella luokalla käsitellään toinen maailmansota sekä kylmän sodan aikakausi. 1990-luvulta ja 2000-luvulta tuodaan vielä esille ajankohtaisempia kriisejä muun muassa Afrikasta, Lähiidästä ja Itä-Euroopasta.

Suomi kehittää itselleen maailmansotien välisenä aikana ja etenkin toisen maailmansodan jälkeisenä aikana vahvan skandinaavisen hyvinvointivaltiomallin, josta omalta osaltamme nautimme edelleen.

Kahdeksannella luokalla teollistuminen keskittyy toisen maailmansodan jälkeiseen aikaan, etenkin Suomen teolliseen kehitykseen talvi- ja jatkosodan jälkeen.

T3 auttaa oppilasta ymmärtämään, että historiallista tietoa voidaan tulkita eri tavoin

Historiallisen tiedon osalta on tärkeä ymmärtää, että historia on ihmisen tutkimaa osaa ihmiskunnan menneisyydestä. Historiantutkimus perustuu lähteiden käyttöön, joiden kautta muodostuu tulkittu historiallinen tieto. Tätä historiallista tietoa voidaan sitten tarkastella eri näkökulmista, jolloin sille tulee tehtyä myös erilaisia tulkintoja. Osa tulkinnoista on neutraaleja ja objektiivisia, osa tulkinnoista voi puolestaan olla puolueellisia ja subjektiivisia.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Lähteiden tulkitseminen	Oppilas osaa lukea ja tulkita erilaisia lähteitä.

Kahdeksannella luokalla käydään läpi demokratian ja diktatuurien välistä kamppailua maailmansotien välisenä aikana sekä kylmän sodan osalta.

Maailmanpolitiikan nykytilanteen ymmärtäminen etenkin toisen maailmansodan jälkeisen poliittisen kehityksen kautta, mutta myös jo 1800-luvulla alkaneen imperialismin vaikutuksen kautta

Suomen kehitys itsenäistymisen ja sisällissodan jälkeen ennen toista maailmansotaa sekä toisen maailmansodan jälkeen Neuvostoliiton naapurimaana, osana kylmää sotaa. Suomi kehittyy tässä ajassa maatalousvaltaisesta yhteiskunnasta teollistuneeksi länsimaaksi, joka kylmän sodan päätyttyä suuntaa henkisesti länteen ja liittyy Euroopan Unioniin 1995.

Kahdeksannella luokalla käsitellään toinen maailmansota sekä kylmän sodan aikakausi. 1990-luvulta ja 2000-luvulta tuodaan vielä esille ajankohtaisempia kriisejä muun muassa Afrikasta, Lähiidästä ja Itä-Euroopasta.

Kahdeksannella luokalla teollistuminen keskittyy toisen maailmansodan jälkeiseen aikaan, etenkin Suomen teolliseen kehitykseen talvi- ja jatkosodan jälkeen.

Suomi kehittää itselleen maailmansotien välisenä aikana ja etenkin toisen maailmansodan jälkeisenä aikana vahvan skandinaavisen hyvinvointivaltiomallin, josta omalta osaltamme nautimme edelleen.

T4 vahvistaa oppilaan kykyä ymmärtää historiallista aikaa ja siihen liittyviä käsitteitä

Tärkein käsitepari historian oppiaineessa on käsitteiden 'historia' ja 'menneisyys' välisen eron ymmärtäminen. Menneisyys on kaikki ihmiskunnalle ajan saatossa tapahtuneet suuret, aivan mikroskooppisen pienet ja kaikki siltä väliltä tapahtuneet asiat. Historia puolestaan tutkii tätä menneisyyttä ja on siis vain tiedetty osa ihmiskunnan menneisyydestä. Historian tutkimus perustuu lähteiden käyttöön. Lähteet ovat johtolankoja ihmisen toiminnasta menneisyydessä. Historiallinen aika on siis ihmiskunnan menneisyydestä se osa, jonka osalta voidaan enemmän tai vähemmän tarkasti kertoa mitä ihmiset ovat tehneet. Historiallinen aika myös erottuu esihistorian ajasta sillä, että historiallinen aika alkaa ihmisen ottaessa käyttöön kirjoitustaidon. Tärkeää on myös ymmärtää eri aikakausien merkitys alueellisesti eli että mikään uusi asia ei ole tullut käyttöön yhtä aikaa kaikissa maanosissa, missä ihmisiä kulloinkin on asunut.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kronologian ymmärtäminen	Oppilas osaa sijoittaa opiskelemansa asiat ajallisiin yhteyksiinsä ja niiden avulla aikajärjestykseen.

Suomen kehitys itsenäistymisen ja sisällissodan jälkeen ennen toista maailmansotaa sekä toisen maailmansodan jälkeen Neuvostoliiton naapurimaana, osana kylmää sotaa. Suomi kehittyy tässä ajassa maatalousvaltaisesta yhteiskunnasta teollistuneeksi länsimaaksi, joka kylmän sodan päätyttyä suuntaa henkisesti länteen ja liittyy Euroopan Unioniin 1995.

Maailmanpolitiikan nykytilanteen ymmärtäminen etenkin toisen maailmansodan jälkeisen poliittisen kehityksen kautta, mutta myös jo 1800-luvulla alkaneen imperialismin vaikutuksen kautta

Kahdeksannella luokalla käydään läpi demokratian ja diktatuurien välistä kamppailua maailmansotien välisenä aikana sekä kylmän sodan osalta.

Suomi kehittää itselleen maailmansotien välisenä aikana ja etenkin toisen maailmansodan jälkeisenä aikana vahvan skandinaavisen hyvinvointivaltiomallin, josta omalta osaltamme nautimme edelleen.

Kahdeksannella luokalla teollistuminen keskittyy toisen maailmansodan jälkeiseen aikaan, etenkin Suomen teolliseen kehitykseen talvi- ja jatkosodan jälkeen.

Kahdeksannella luokalla käsitellään toinen maailmansota sekä kylmän sodan aikakausi. 1990-luvulta ja 2000-luvulta tuodaan vielä esille ajankohtaisempia kriisejä muun muassa Afrikasta, Lähiidästä ja Itä-Euroopasta.

T5 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisen toimintaan ja päätöksentekoon vaikuttaneita tekijöitä erilaisissa historiallisissa tilanteissa

Tärkeää nostaa keskiöön syy-seuraus-suhteet erilaisten ja erikokoisten historiallisten tapahtumien ja ilmiöiden välillä. "Kaikki vaikuttaa kaikkeen", enemmän tai vähemmän. Tämän kautta on mahdollista ymmärtää menneisyyden ihmisen toimintaa ja edelleen tämän kautta ymmärtää miksi nykypäivänä ihmiset toimivat sillä tavoin kuin he toimivat.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Historiallinen empatia	Oppilas pystyy asettautumaan menneen ajan ihmisen asemaan ja kuvailemaan tämän toiminnan motiiveja.

Kahdeksannella luokalla käydään läpi demokratian ja diktatuurien välistä kamppailua maailmansotien välisenä aikana sekä kylmän sodan osalta.

Suomi kehittää itselleen maailmansotien välisenä aikana ja etenkin toisen maailmansodan jälkeisenä aikana vahvan skandinaavisen hyvinvointivaltiomallin, josta omalta osaltamme nautimme edelleen.

Kahdeksannella luokalla käsitellään toinen maailmansota sekä kylmän sodan aikakausi. 1990-luvulta ja 2000-luvulta tuodaan vielä esille ajankohtaisempia kriisejä muun muassa Afrikasta, Lähiidästä ja Itä-Euroopasta.

Kahdeksannella luokalla teollistuminen keskittyy toisen maailmansodan jälkeiseen aikaan, etenkin Suomen teolliseen kehitykseen talvi- ja jatkosodan jälkeen.

Suomen kehitys itsenäistymisen ja sisällissodan jälkeen ennen toista maailmansotaa sekä toisen maailmansodan jälkeen Neuvostoliiton naapurimaana, osana kylmää sotaa. Suomi kehittyy tässä ajassa maatalousvaltaisesta yhteiskunnasta teollistuneeksi länsimaaksi, joka kylmän sodan päätyttyä suuntaa henkisesti länteen ja liittyy Euroopan Unioniin 1995.

Maailmanpolitiikan nykytilanteen ymmärtäminen etenkin toisen maailmansodan jälkeisen poliittisen kehityksen kautta, mutta myös jo 1800-luvulla alkaneen imperialismin vaikutuksen kautta

T6 auttaa oppilasta arvioimaan erilaisia syitä historiallisille tapahtumille ja ilmiöille

Historiassa tärkeää on kokonaisvaltaisuus eli ymmärrys siitä, että yleensä aina erilaisten historiallisten tapahtumien ja ilmiöiden syntyyn on vaikuttanut useita eri tekijöitä. Samoin minkä tahansa historiallisen tapahtuman tai ilmiön seuraukset ovat usein monisäikeis

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Syy- ja seuraus-suhteiden ymmärtäminen historiassa	Oppilas osaa erotella historiallisia tapahtumia tai ilmiöitä selittävät tekijät vähemmän tärkeistä.

Suomen kehitys itsenäistymisen ja sisällissodan jälkeen ennen toista maailmansotaa sekä toisen maailmansodan jälkeen Neuvostoliiton naapurimaana, osana kylmää sotaa. Suomi kehittyy tässä ajassa maatalousvaltaisesta yhteiskunnasta teollistuneeksi länsimaaksi, joka kylmän sodan päätyttyä suuntaa henkisesti länteen ja liittyy Euroopan Unioniin 1995.

Maailmanpolitiikan nykytilanteen ymmärtäminen etenkin toisen maailmansodan jälkeisen poliittisen kehityksen kautta, mutta myös jo 1800-luvulla alkaneen imperialismin vaikutuksen kautta

Kahdeksannella luokalla käydään läpi demokratian ja diktatuurien välistä kamppailua maailmansotien välisenä aikana sekä kylmän sodan osalta.

Suomi kehittää itselleen maailmansotien välisenä aikana ja etenkin toisen maailmansodan jälkeisenä aikana vahvan skandinaavisen hyvinvointivaltiomallin, josta omalta osaltamme nautimme edelleen.

Kahdeksannella luokalla teollistuminen keskittyy toisen maailmansodan jälkeiseen aikaan, etenkin Suomen teolliseen kehitykseen talvi- ja jatkosodan jälkeen.

Kahdeksannella luokalla käsitellään toinen maailmansota sekä kylmän sodan aikakausi. 1990-luvulta ja 2000-luvulta tuodaan vielä esille ajankohtaisempia kriisejä muun muassa Afrikasta, Lähiidästä ja Itä-Euroopasta.

T7 ohjata oppilasta analysoimaan historiallista muutosta ja jatkuvuutta

Historiassa on tärkeä ymmärtää miten kaikki menneisyyden tapahtumat ovat enemmän tai vähemmän riippuvaisia toisistaan. Historia on suuri jatkumo, jossa mikään ei tapahdu ilman syytä ja toisaalta kaikesta on jotain seurausta. Mitään historiallista tilannetta tai ilmiötä ei tule tarkastella erillisenä, irrallisena kuplana vaan osana tätä jatkumoa, johon kaikki menneisyyden tapahtumat ja ilmiöt kuuluvat.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Muutoksen ja jatkuvuuden ymmärtäminen	Oppilas osaa selittää, miksi joillain elämänalueilla toimittiin ennen samoin tai toisin kuin nykyään.

Kahdeksannella luokalla teollistuminen keskittyy toisen maailmansodan jälkeiseen aikaan, etenkin Suomen teolliseen kehitykseen talvi- ja jatkosodan jälkeen.

Kahdeksannella luokalla käydään läpi demokratian ja diktatuurien välistä kamppailua maailmansotien välisenä aikana sekä kylmän sodan osalta.

Suomi kehittää itselleen maailmansotien välisenä aikana ja etenkin toisen maailmansodan jälkeisenä aikana vahvan skandinaavisen hyvinvointivaltiomallin, josta omalta osaltamme nautimme edelleen.

Suomen kehitys itsenäistymisen ja sisällissodan jälkeen ennen toista maailmansotaa sekä toisen maailmansodan jälkeen Neuvostoliiton naapurimaana, osana kylmää sotaa. Suomi kehittyy tässä ajassa maatalousvaltaisesta yhteiskunnasta teollistuneeksi länsimaaksi, joka kylmän sodan päätyttyä suuntaa henkisesti länteen ja liittyy Euroopan Unioniin 1995.

Kahdeksannella luokalla käsitellään toinen maailmansota sekä kylmän sodan aikakausi. 1990-luvulta ja 2000-luvulta tuodaan vielä esille ajankohtaisempia kriisejä muun muassa Afrikasta, Lähiidästä ja Itä-Euroopasta.

Maailmanpolitiikan nykytilanteen ymmärtäminen etenkin toisen maailmansodan jälkeisen poliittisen kehityksen kautta, mutta myös jo 1800-luvulla alkaneen imperialismin vaikutuksen kautta

T8 kannustaa oppilasta tulkintojen tekemiseen

Historia on ihmisen luoma ymmärrys menneisyydestä. Ihminen ei voi koskaan tietää sataprosenttisesti kaikkea menneisyydestä eikä edes yhdestä hyvin dokumentoidusta asiasta, tapahtumasta tai ilmiöstä ihmiskunnan menneisyydessä. Koska historiantutkimus perustuu saatavilla olevien lähteiden käyttöön, on historiallinen tieto aina sen hetken paras tulkinta menneisyyden tapahtumasta. Uudet tietolöydöt ja näkökulmat saattavat avata uusia näkemyksiä ja tulkintoja samoille historiallisille tapahtumille tai ilmiöille.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Historian tulkitseminen	Oppilas osaa muodostaa historian tapahtumista ja ilmiöistä omia perusteltuja tulkintoja.

Suomi kehittää itselleen maailmansotien välisenä aikana ja etenkin toisen maailmansodan jälkeisenä aikana vahvan skandinaavisen hyvinvointivaltiomallin, josta omalta osaltamme nautimme edelleen.

Maailmanpolitiikan nykytilanteen ymmärtäminen etenkin toisen maailmansodan jälkeisen poliittisen kehityksen kautta, mutta myös jo 1800-luvulla alkaneen imperialismin vaikutuksen kautta

Kahdeksannella luokalla käydään läpi demokratian ja diktatuurien välistä kamppailua maailmansotien välisenä aikana sekä kylmän sodan osalta.

Suomen kehitys itsenäistymisen ja sisällissodan jälkeen ennen toista maailmansotaa sekä toisen maailmansodan jälkeen Neuvostoliiton naapurimaana, osana kylmää sotaa. Suomi kehittyy tässä ajassa maatalousvaltaisesta yhteiskunnasta teollistuneeksi länsimaaksi, joka kylmän sodan päätyttyä suuntaa henkisesti länteen ja liittyy Euroopan Unioniin 1995.

Kahdeksannella luokalla käsitellään toinen maailmansota sekä kylmän sodan aikakausi. 1990-luvulta ja 2000-luvulta tuodaan vielä esille ajankohtaisempia kriisejä muun muassa Afrikasta, Lähiidästä ja Itä-Euroopasta.

Kahdeksannella luokalla teollistuminen keskittyy toisen maailmansodan jälkeiseen aikaan, etenkin Suomen teolliseen kehitykseen talvi- ja jatkosodan jälkeen.

T9 ohjata oppilasta selittämään ihmisen toiminnan tarkoitusperiä

Historia tarkastelee ihmisen menneisyyttä. Keskiössä on siis ihminen, hänen toiminta, hänen motiivit, vaikuttimet ja se ajallinen ja ympäristöllinen konteksti, jossa hän toimii.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ihmisen toiminnan selittäminen	Oppilas osaa kuvailla ihmisen toiminnan tarkoitusperiä

Suomi kehittää itselleen maailmansotien välisenä aikana ja etenkin toisen maailmansodan jälkeisenä aikana vahvan skandinaavisen hyvinvointivaltiomallin, josta omalta osaltamme nautimme edelleen.

Kahdeksannella luokalla käydään läpi demokratian ja diktatuurien välistä kamppailua maailmansotien välisenä aikana sekä kylmän sodan osalta.

Kahdeksannella luokalla teollistuminen keskittyy toisen maailmansodan jälkeiseen aikaan, etenkin Suomen teolliseen kehitykseen talvi- ja jatkosodan jälkeen.

Kahdeksannella luokalla käsitellään toinen maailmansota sekä kylmän sodan aikakausi. 1990-luvulta ja 2000-luvulta tuodaan vielä esille ajankohtaisempia kriisejä muun muassa Afrikasta, Lähiidästä ja Itä-Euroopasta.

Maailmanpolitiikan nykytilanteen ymmärtäminen etenkin toisen maailmansodan jälkeisen poliittisen kehityksen kautta, mutta myös jo 1800-luvulla alkaneen imperialismin vaikutuksen kautta

Suomen kehitys itsenäistymisen ja sisällissodan jälkeen ennen toista maailmansotaa sekä toisen maailmansodan jälkeen Neuvostoliiton naapurimaana, osana kylmää sotaa. Suomi kehittyy tässä ajassa maatalousvaltaisesta yhteiskunnasta teollistuneeksi länsimaaksi, joka kylmän sodan päätyttyä suuntaa henkisesti länteen ja liittyy Euroopan Unioniin 1995.

T10 ohjata oppilasta selittämään, miksi historiallista tietoa voidaan tulkita ja käyttää eri tavoin eri tilanteissa ja arvioimaan kriittisesti tulkintojen luotettavuutta

Historia on hyvä oppiaine harjaannuttamaan oppilaita asioiden välisten suhteiden perusteluun eli argumentointiin. Nykymaailmassa tietoa on valtavat määrät, ja siksi onkin tärkeä osata tunnistaa niin sanottu oikea tieto väärästä. Myös omat näkemykset on hyvä osata perustella objektiivisesti. Samalla tärkeää on havaita, että eri ihmiset suhtautuvat historialliseen tietoon eri tavoin, riippuen siitä, miten kyseinen ilmiö tai tapahtuma heitä henkilökohtaisesti koskettaa. Historiaa voidaan myös käyttää esimerkiksi poliittisena keppihevosena, jonka vuoksi erilaisten historiallisten tietojen käyttöön tulee pystyä suhtautumaan varauksell

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Historiallisten tulkintojen selittäminen ja arvioiminen	Oppilas osaa arvioida historian tapahtumista tai ilmiöistä tehtyjen tulkintojen luotettavuutta.

Suomen kehitys itsenäistymisen ja sisällissodan jälkeen ennen toista maailmansotaa sekä toisen maailmansodan jälkeen Neuvostoliiton naapurimaana, osana kylmää sotaa. Suomi kehittyy tässä ajassa maatalousvaltaisesta yhteiskunnasta teollistuneeksi länsimaaksi, joka kylmän sodan päätyttyä suuntaa henkisesti länteen ja liittyy Euroopan Unioniin 1995.

Maailmanpolitiikan nykytilanteen ymmärtäminen etenkin toisen maailmansodan jälkeisen poliittisen kehityksen kautta, mutta myös jo 1800-luvulla alkaneen imperialismin vaikutuksen kautta

Suomi kehittää itselleen maailmansotien välisenä aikana ja etenkin toisen maailmansodan jälkeisenä aikana vahvan skandinaavisen hyvinvointivaltiomallin, josta omalta osaltamme nautimme edelleen.

Kahdeksannella luokalla käydään läpi demokratian ja diktatuurien välistä kamppailua maailmansotien välisenä aikana sekä kylmän sodan osalta.

Kahdeksannella luokalla teollistuminen keskittyy toisen maailmansodan jälkeiseen aikaan, etenkin Suomen teolliseen kehitykseen talvi- ja jatkosodan jälkeen.

Kahdeksannella luokalla käsitellään toinen maailmansota sekä kylmän sodan aikakausi. 1990-luvulta ja 2000-luvulta tuodaan vielä esille ajankohtaisempia kriisejä muun muassa Afrikasta, Lähiidästä ja Itä-Euroopasta.

T11 harjaannuttaa oppilasta käyttämään erilaisia lähteitä, vertailemaan niitä ja muodostamaan oman perustellun tulkintansa niiden pohjalta

Historiallinen tieto muodostuu menneisyyden lähteiden kautta. Oppilaille on hyvä esitellä erityylisiä lähteitä ja niiden tulkintaa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Historiatiedon tuottaminen	Oppilas osaa vastata menneisyyttä koskeviin kysymyksiin käyttämällä eri lähteistä saamaansa informaatiota.

Maailmanpolitiikan nykytilanteen ymmärtäminen etenkin toisen maailmansodan jälkeisen poliittisen kehityksen kautta, mutta myös jo 1800-luvulla alkaneen imperialismin vaikutuksen kautta

Suomi kehittää itselleen maailmansotien välisenä aikana ja etenkin toisen maailmansodan jälkeisenä aikana vahvan skandinaavisen hyvinvointivaltiomallin, josta omalta osaltamme nautimme edelleen.

Kahdeksannella luokalla teollistuminen keskittyy toisen maailmansodan jälkeiseen aikaan, etenkin Suomen teolliseen kehitykseen talvi- ja jatkosodan jälkeen.

Suomen kehitys itsenäistymisen ja sisällissodan jälkeen ennen toista maailmansotaa sekä toisen maailmansodan jälkeen Neuvostoliiton naapurimaana, osana kylmää sotaa. Suomi kehittyy tässä ajassa maatalousvaltaisesta yhteiskunnasta teollistuneeksi länsimaaksi, joka kylmän sodan päätyttyä suuntaa henkisesti länteen ja liittyy Euroopan Unioniin 1995.

Kahdeksannella luokalla käydään läpi demokratian ja diktatuurien välistä kamppailua maailmansotien välisenä aikana sekä kylmän sodan osalta.

Kahdeksannella luokalla käsitellään toinen maailmansota sekä kylmän sodan aikakausi. 1990-luvulta ja 2000-luvulta tuodaan vielä esille ajankohtaisempia kriisejä muun muassa Afrikasta, Lähiidästä ja Itä-Euroopasta.

T12 ohjata oppilasta arvioimaan tulevaisuuden vaihtoehtoja historiatietämyksensä avulla

Historian avulla ainakin kuvitellaan pystyvän ennustamaan tulevaisuutta. Tämä pitää sen osalta paikkansa, että ilman menneisyyttä ei voi tuntea nykyisyyttä, eikä siis myöskään tulevaa. Ihminen toimii ihmisen tavoin tänä päivänä kuten ihminen on toiminut ihmisen tavoin myös menneisyydessä. Tästä syystä ihmisen toiminnan tunteminen menneisyydessä helpottaa ymmärtämään ja tulkitsemaan ihmisen toimintaa nykypäivänä ja myös tulevaisuudessa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Historiatietoisuus	Oppilas osaa kuvailla, miten menneisyyden tulkinnoilla perustellaan tulevaisuuden valintoja

Kahdeksannella luokalla teollistuminen keskittyy toisen maailmansodan jälkeiseen aikaan, etenkin Suomen teolliseen kehitykseen talvi- ja jatkosodan jälkeen.

Kahdeksannella luokalla käsitellään toinen maailmansota sekä kylmän sodan aikakausi. 1990-luvulta ja 2000-luvulta tuodaan vielä esille ajankohtaisempia kriisejä muun muassa Afrikasta, Lähiidästä ja Itä-Euroopasta.

Suomen kehitys itsenäistymisen ja sisällissodan jälkeen ennen toista maailmansotaa sekä toisen maailmansodan jälkeen Neuvostoliiton naapurimaana, osana kylmää sotaa. Suomi kehittyy tässä ajassa maatalousvaltaisesta yhteiskunnasta teollistuneeksi länsimaaksi, joka kylmän sodan päätyttyä suuntaa henkisesti länteen ja liittyy Euroopan Unioniin 1995.

Kahdeksannella luokalla käydään läpi demokratian ja diktatuurien välistä kamppailua maailmansotien välisenä aikana sekä kylmän sodan osalta.

Suomi kehittää itselleen maailmansotien välisenä aikana ja etenkin toisen maailmansodan jälkeisenä aikana vahvan skandinaavisen hyvinvointivaltiomallin, josta omalta osaltamme nautimme edelleen.

Maailmanpolitiikan nykytilanteen ymmärtäminen etenkin toisen maailmansodan jälkeisen poliittisen kehityksen kautta, mutta myös jo 1800-luvulla alkaneen imperialismin vaikutuksen kautta

35.6.13. Yhteiskuntaoppi

Oppiaineen tehtävä

Yhteiskuntaopin opetuksen tehtävänä on tukea oppilaiden kasvua aktiivisiksi, vastuuntuntoisiksi ja yritteliäiksi kansalaisiksi. Oppilaita ohjataan toimimaan erilaisuutta ymmärtävässä, ihmisoikeuksia ja tasa-arvoa kunnioittavassa moniarvoisessa yhteiskunnassa demokratian arvojen ja periaatteiden mukaan. Oppiaineen tehtävänä on antaa yhteiskunnan toiminnasta ja kansalaisen

vaikutusmahdollisuuksista tiedollinen perusta sekä rohkaista oppilaita kehittymään oma-aloitteisiksi yhteiskunnallisiksi ja taloudellisiksi toimijoiksi.

Yhteiskuntaopin opetuksessa oppilaita ohjataan seuraamaan ajankohtaisia kysymyksiä ja tapahtumia sekä ymmärtämään niiden yhteyksiä omaan elämään. Keskeistä on oppia hankkimaan ja arvioimaan kriittisesti erityyppisten toimijoiden tuottamaa tietoa sekä soveltamaan sitä kohtaamissaan tilanteissa. Oppilaita kannustetaan osallistumaan sekä toimimaan aktiivisesti ja rakentavasti erilaisissa tilanteissa ja yhteisöissä. Heitä ohjataan ymmärtämään, että yhteiskunnallinen päätöksenteko perustuu valintoihin, joita tehdään vaihtoehtoisten mahdollisuuksien välillä pyrkimyksenä löytää yhteisymmärrys.

Yhteiskuntaopin tehtävä vuosiluokilla 7-9

Vuosiluokkien 7-9 opetuksessa korostetaan oppilaiden vaikuttamismahdollisuuksia ja -taitoja demokratiassa sekä vastuuta omaan elämään liittyvien valintojen tekemisessä. Päätöksentekoa ja vaikuttamista harjoitellaan kouluyhteisössä ja muiden lähiyhteisön toimijoiden kanssa.

Opetuksessa kiinnitetään huomiota yhteiskunnan ja yhteisöllisen elämän rakenteisiin sekä niihin liittyviin käsitteisiin. Oppilaita ohjataan arvioimaan yhteiskunnan ja talouden kysymyksiä sekä vertailemaan niihin liittyviä erilaisia mielipiteitä ja toimintavaihtoehtoja erilaisten ihmisryhmien ja arvopäämäärien kannalta. Yhteiskunnallisten asioiden opiskelussa näkökulma laajenee kattamaan myös globaalit kysymykset

Yhteiskuntaopin oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Tavoitteena on tukea oppilaiden kasvua aktiivisiksi kansalaisiksi käyttämällä monipuolisia toiminnallisia työtapoja. Jatkuva ajankohtaisten asioiden ja tapahtumien seuraaminen, analysoiminen ja niistä keskusteleminen on keskeistä. Vuorovaikutus yhteiskunnan eri toimijoiden kanssa on niin ikään tärkeää. Opetuksessa voidaan käyttää myös oppiainerajat ylittäviä lähestymistapoja esimerkiksi erilaisten projektien yhteydessä. Yhteistoiminnallisten työtapojen lisäksi tutkiva oppiminen korostuu. Median tarkastelulla ja tieto- ja viestintätekniikan hyödyntämisellä on keskeinen osa opiskelussa.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki yhteiskuntaopissa vuosiluokilla 7-9

Oppiaineen tavoitteiden ja luonteen kannalta keskeistä on ohjata oppilaita näkemään itsensä kansalaisyhteiskunnan jäseninä sekä tukea heidän kasvuaan erilaisten yhteisöjen aktiivisiksi jäseniksi. Oppilaiden monipuolista kommunikointia, osallisuutta ja yhteistoimintaa tuetaan käytännön harjoitteilla. Heitä harjaannutetaan etsimään, ymmärtämään ja soveltamaan yhteiskuntaa ja taloutta koskevaa tietoa, jonka merkitystä he arvioivat paitsi omasta myös yleisestä näkökulmasta. Oppiaineen käsitteellinen luonne ja esimerkiksi kuvien, graafien ja tilastojen avaaminen otetaan huomioon opetusjärjestelyissä ja työtavoissa.

Oppilaan oppimisen arviointi yhteiskuntaopissa vuosiluokilla 7-9

Oppimisen arviointi on yhteiskuntaopissa oppilaita ohjaavaa ja kannustavaa. Monipuolisella palautteella oppilaita kannustetaan toimimaan aktiivisesti omissa lähiyhteisöissään ja soveltamaan käytännön arjessa yhteiskunnallista ja taloudellista osaamistaan. Arvioinnissa otetaan huomioon oppilaiden monimuotoiset toiminnan ja tuottamisen tavat. Arvioinnilla tuetaan yhteiskunnallisten tietojen ja taitojen soveltamista kiinnitetään huomiota siihen, miten monipuolisesti ja näkemyksiään perustellen oppilaat oppivat rakentamaan omaa käsitystään yhteiskunnasta.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona yhteiskuntaopin opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun

päättyessä saavuttanut yhteiskuntaopin oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso yhteiskuntaopin valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Yhteiskuntaopissa oppilaan osaaminen kehittyy kaikilla tavoitealueilla oppimäärän päättövaiheeseen saakka. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Vuosiluokka 9

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Arkielämä ja oman elämän hallinta

Perehdytään yksilön vastuisiin, velvollisuuksiin, oikeuksiin sekä oman elämän ja talouden hallintaan. Paneudutaan erilaisiin mahdollisuuksiin oman tulevaisuuden suunnittelussa tutustumalla työelämään ja elinkeinoihin. Käsitellään sekä oman että lähiyhteisöjen, kuten perheiden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistämistä.

S2 Demokraattinen yhteiskunta

Paneudutaan demokraattisen yhteiskunnan ja oikeusvaltion periaatteisiin ja toimintatapoihin. Opetuksessa perehdytään ihmisoikeuksiin ja niihin liittyviin kansainvälisiin sopimuksiin. Opetuksen sisältönä ovat yhteiskunnan rakenteet ja vallankäyttö. Tarkastellaan lisäksi mielipiteiden kanavoitumista yksilön, järjestöjen, median ja julkisen vallan toiminnaksi ja päätöksenteoksi Suomessa ja kansainvälisesti.

S3 Aktiivinen kansalaisuus ja vaikuttaminen

Tutustutaan erilaisiin yhteiskunnallisen vaikuttamisen kanaviin ja keinoihin. Harjoitellaan yhteiskunnallisessa osallistumisessa, työelämässä ja taloudellisessa toiminnassa tarvittavia taitoja luomalla aitoja tilaisuuksia koulun arjessa aktiiviselle, vastuulliselle ja rakentavalle yhteistyölle ja vaikuttamiselle myös yhteistyössä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa.

S4 Taloudellinen toiminta

Perehdytään talouden peruskäsitteisiin, ilmiöihin ja keskeisiin toimijoihin sekä tarkastellaan taloutta myös kestävän kehityksen ja erilaisten taloudellisten toimijoiden näkökulmasta. Lisäksi perehdytään talouden ja hyvinvoinnin kysymyksiin muun muassa työn, ammattien ja yrittäjyyden kautta. Talouden ilmiöiden tarkastelussa huomioidaan paikalliset ja globaalit näkökulmat.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3, S4	L4, L7
T2	S1, S2, S3, S4	L1, L2, L4, L7
T3	S2, S3	L2, L4, L7
T4	S1, S2, S3	L3, L4, L5
T5	S1, S4	L1, L4, L6, L7
T6	S1, S2, S3	L2, L4
T7	S1, S2, S3	L1, L4, L7
T8	S1, S4	L2, L4, L6, L7
T9	S1, S2, S3, S4	L1, L2, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 ohjata oppilasta syventämään kiinnostustaan ympäröivään yhteiskuntaan ja vahvistaa oppilaan kiinnostusta yhteiskuntaoppiin tiedonalana

Yhteiskunta on se missä me kaikki elämme, jonka vuoksi yhteiskunnan tuntemus on erittäin tärkeää. Oppilaalle on hyvä osoittaa niin kansainvälisten, kansallisten kuin aivan paikallisten yhteiskunnallisten ilmiöiden merkitys tämän omassa elämässä nyt ja tulevaisuudessa. Myös vaikutukset alueellisesti oppilaan lähiympäristöön ovat tärkeitä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei käytetä arvosanan muodostumisen periaatteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

T2 ohjata oppilasta harjaannuttamaan eettistä arviointikykyään liittyen erilaisiin inhimillisiin, yhteiskunnallisiin ja taloudellisiin kysymyksiin

Oppilaat ohjataan tutustumaan erilaisiin inhimillisiin yhteiskunnallisiin ja taloudellisiin ilmiöihin ja pohtimaan näiden ilmiöiden syitä ja seurauksia. Syiden ja seurausten oaslta on myös hyvä korostaa näiden eri ilmiöiden oikeellisuutta ja pohtimaan vaihtoehtoja ja vaikutuksia paitsi omaan itseensä, mutta myös muihin ihmisiin ja alueisiin.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei käytetä arvosanan muodostumisen periaatteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

T3 ohjata oppilasta ymmärtämään oikeusvaltion periaatteita, ihmisoikeuksien yleismaailmallista merkitystä sekä syventämään tietojaan suomalaisen oikeusjärjestelmän toiminnasta

Oikeudellinen taju on myös osa T3:ssa mainittua ilmiöiden oikeellisuuden ymmärtämistä. Suomi perustuu yhteiskuntana oikeusvaltioperiaatteelle, demokratialle ja tasa-arvolle ja nämä periaatteet tulisi näkyä kaikissa, etenkin kirjoitetuissa yhteisissä säännöissä yhteiskunnassamme.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Oikeusvaltion periaatteiden ja toiminnan hahmottaminen	Oppilas osaa kuvailla ja selittää ihmisoikeusperiaatteita, oikeusvaltion keskeisiä periaatteita sekä suomalaisen oikeusjärjestelmän rakennetta ja toimintaa.

T4 ohjata oppilasta syventämään ja pitämään ajan tasalla yhteiskuntaa, talouden toimintaa ja yksityistä taloudenpitoa koskevia tietojaan ja taitojaan sekä arvioimaan kriittisesti median roolia ja merkitystä

Medialla ja sosiaalisella medialla on tärkeä rooli suomalaisessa yhteiskunnassa kansalaisten informoinnissa yhteiskunnallisissa asioissa. Oppilaita on hyvä harjoittaa erilaiseen tiedonhakuun ja kriittiseen tiedon ja tietoa tuottavien tahojen arviointiin.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Yhteiskuntaa, mediaa, taloutta ja taloudenpitoa koskevat tiedot ja taidot	Oppilas osaa kuvailla yhteiskunnan, talouden ja median toimintaa sekä tarkastella niihin liittyvää julkista keskustelua.

T5 rohkaista oppilasta kehittymään yritteliääksi ja vastuulliseksi taloudelliseksi toimijaksi, joka tuntee yrittäjyyttä ja työelämää sekä niiden tarjoamia mahdollisuuksia ja osaa suunnitella omaa tulevaisuuttaan

Talous säätelee suurta osaa eri yhteiskunnan osa-alueista ja täten sen hallitseminen paitsi oman henkilökohtaisen talouden osalta, mutta myös koko kansantalouden näkökulmasta on erittäin tärkeää. On tärkeää pystyä paitsi opettelemaan henkilökohtaisen talouden hoitoon liittyviä taitoja, mutta myös pystyä näkemään suurempien taloudellisten ilmiöiden vaikutus paitsi yhteiskunnalle, myös edellä mainittuun henkilökohtaiseen talouteen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Yrittäjyys- ja työelämätaidot	Oppilas osaa kuvailla työelämän ja yrittäjyyden yhteiskunnallista merkitystä ja arvioida niiden tarjoamia mahdollisuuksia myös oman tulevaisuutensa kannalta

T6 ohjata oppilasta tarkastelemaan yhteiskunnallista toimintaa sekä eri yhteisöjä ja vähemmistöryhmiä monipuolisesti ja avarakatseisesti

Suomessa toimii lukuisa määrä erilaisia järjestöjä, yhdistyksiä ja seuroja, joiden kautta yhteiskuntaa ohjataan ja siihen pystytään vaikuttamaan. Samalla suomalainen yhteiskunta on täynnä erilaisia ihmisiä, kulttuureja, ihmisryhmiä ja vähemmistöjä, joiden kaikkien avarakatseinen ja suvaitsevainen yhteiselo takaa toimivan hteiskunnan.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Eri yhteisöjen ja vähemmistöjen tarkastelu	Oppilas pystyy tarkastelemaan ja keskustelemaan erilaisista yhteisöistä ja vähemmistöistä rakentavasti ja jäsentyneesti.

T7 ohjata oppilasta ymmärtämään yhteiskunnallisen päätöksenteon periaatteita ja demokraattisia toimintatapoja paikallisella, kansallisella ja Euroopan unionin tasolla sekä globaalisti ja toimimaan aktiivisena, omaa lähiyhteisöä kehittävänä kansalaisena

Suomi on valtiona tasavalta sekä demokratia. Oppilaalle on tärkeä tuoda miten tämä pystyy vaikuttamaan omaan ympäröivään yhteiskuntaansa niin paikallisesti kuin kansallisestikin, jopa Euroopan tasolla Euroopan Unionin kautta.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Yhteiskunnallisen päätöksenteon periaatteiden hahmottaminen sekä demokraattisten pelisääntöjen ja toimintatapojen tunteminen	Oppilas osaa antaa esimerkkejä poliittisesta päätöksenteosta, vallankäytöstä, yhteiskunnan rakenteista ja toiminnasta sekä paikallisella, kansallisella ja Euroopan unionin tasolla että globaalisti sekä toimia omaa lähiyhteisöä kehittäen demokraattisten pelisääntöjen ja toimintaperiaatteiden mukaisesti.

T8 ohjata oppilasta talouden perusteiden ymmärtämiseen, oman talouden hallintaan ja vastuulliseen kuluttamiseen kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti

Talous säätelee suurta osaa eri yhteiskunnan osa-alueista ja täten sen hallitseminen paitsi oman henkilökohtaisen talouden osalta, mutta myös koko kansantalouden näkökulmasta on erittäin tärkeää. On tärkeää pystyä paitsi opettelemaan henkilökohtaisen talouden hoitoon liittyviä taitoja, mutta myös pystyä näkemään suurempien taloudellisten ilmiöiden vaikutus paitsi yhteiskunnalle, myös edellä mainittuun henkilökohtaiseen talouteen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Talouden perusteiden hahmottaminen	Oppilas osaa perustella säästämisen, sijoittamisen ja kuluttamisen merkityksen sekä omassa elämässään että kansantaloudessa.

T9 ohjata oppilasta laajentamaan näkemyksiään, osallistumaan yhteiskunnalliseen toimintaan ja keskusteluun sekä käyttämään mediataitojaan ja tietojaan yhteiskunnasta omien käsitystensä muodostamisessa ja kansalaisena toimimisessa

Yhteiskunnassa on tärkeää pystyä toimim aan itsenäisenä ja omatoimisena yksilönä yhdessä muiden samanlaisten kanssa. Mitä paremmin omaa ja myös muita yhteiskuntia ymmärtää, sitä helpompaa ja monipuolisempaa oma toiminta yhteiskunnassa sen jäsenenä on. Itsenäisyys näkyy myös siinä, että oppilas pystyy luomaan omia merkityksiä ja omaa ymmärrystä yhteiskunnallisille asioille ja muodostamaan perustellun mielipiteensä erilaisiin yhteiskunnallisiin asioihin ja ilmiöihin.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Yhteiskunnallinen ajattelu, osallistumis- ja vaikuttamistaidot	Oppilas osaa ilmaista perustellun mielipiteensä tarkoituksenmukaisin keinoin, käyttää erilaisia vaikuttamistaitoja ja toimia rakentavasti osallistuvana kansalaisena lähiyhteisössä.

35.6.14. Musiikki

Oppiaineen tehtävä

Musiikin opetuksen tehtävänä on luoda edellytykset monipuoliseen musiikilliseen toimintaan ja aktiiviseen kulttuuriseen osallisuuteen. Opetus ohjaa oppilaita tulkitsemaan musiikin monia merkityksiä eri kulttuureissa sekä yksilöiden ja yhteisöjen toiminnoissa. Oppilaiden musiikillinen osaaminen laajenee, mikä vahvistaa myönteistä suhdetta musiikkiin ja luo pohjaa musiikin elinikäiselle harrastamiselle. Musiikin opetus rakentaa arvostavaa ja uteliasta suhtautumista musiikkiin ja kulttuuriseen monimuotoisuuteen.

Toiminnallinen musiikin opetus ja opiskelu edistävät oppilaiden musiikillisten taitojen ja ymmärryksen kehittymistä, kokonaisvaltaista kasvua ja kykyä toimia yhteistyössä muiden kanssa. Näitä vahvistetaan ottamalla musiikin opetuksessa huomioon oppilaiden musiikilliset kiinnostuksen kohteet, muut oppiaineet, eheyttävät teemat, koulun juhlat ja tapahtumat sekä koulun ulkopuolella tapahtuva toiminta. Oppilaiden ajattelua ja oivalluskykyä kehitetään tarjoamalla säännöllisesti mahdollisuuksia äänen ja musiikin parissa toimimiseen, säveltämiseen sekä muuhun luovaan tuottamiseen. Musiikin opetuksessa oppilaat opiskelevat musiikkia monipuolisesti, mikä edesauttaa heidän ilmaisutaitojensa kehittymistä.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 7-9

Vuosiluokkien 7-9 *musiikin opetus luo mahdollisuuksia musiikillisen osaamisen ja maailmankuvan laajentamiseen. Samalla opetus ohjaa oppilaita tulkitsemaan musiikin merkityksiä ja jäsentämään musiikkiin liittyviä tunteita ja kokemuksia. Opetuksen tehtävänä on myös kehittää oppilaiden kriittistä musiikkikulttuurien lukutaitoa ohjaamalla heitä analysoimaan ja arvioimaan, miten musiikilla viestitään ja vaikutetaan. Oppilaiden toimijuutta ja ajattelua vahvistetaan kertaamalla ja syventämällä aiemmin opittuja musiikillisia taitoja. Lisäksi oppilaat saavat tilaisuuksia oman oppimisensa suunnitteluun ja arviointiin. Heillä on mahdollisuus monipuoliseen luovaan musiikilliseen ilmaisuun ja musiikin tuottamiseen yksin ja yhdessä muiden kanssa. Tätä tuetaan luomalla yhteyksiä muihin ilmaisumuotoihin. Käyttäessään tieto- ja viestintätekniikkaa oppilaat tutustuvat musiikin ja digitaalisen median tekijänoikeuksiin ja käyttömahdollisuuksiin sekä niihin liittyviin mahdollisiin eettisiin ongelmiin.*

Musiikin oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Tavoitteena on luoda pedagogisesti monipuolinen ja joustava musiikin opiskelukokonaisuus, joissa erilaiset musiikilliset työtavat ja vuorovaikutustilanteet sekä yhteismusisointi ja muu musiikillinen yhteistoiminta on mahdollista. Oppimisen ilo, luovaan ajatteluun rohkaiseva ilmapiiri sekä myönteiset musiikkikokemukset ja -elämykset innostavat oppilaita ja sitouttavat heidät kehittämään musiikillista osaamistaan. Opetustilanteissa luodaan mahdollisuuksia tieto- ja viestintäteknologian käyttöön musiikillisessa toiminnassa. Musiikkikäsitteitä opiskellaan musiikillisin työtavoin. Opetuksessa hyödynnetään taide- ja kulttuurilaitosten sekä muiden yhteistyötahojen tarjoamia mahdollisuuksia.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki musiikissa vuosiluokilla 7-9

Musiikin opetuksessa ja työskentelyn suunnittelussa otetaan huomioon oppilaiden erilaiset tarpeet, aikaisempi oppiminen ja kiinnostuksen kohteet. Työtapoja, opetusvälineitä ja soittimistoa sekä ryhmätyöskentelyä koskevat ratkaisut tehdään oppilaita kuullen. Ratkaisuilla luodaan musiikin oppimista edistäviä yhteismusisoinnin tilanteita sekä vahvistetaan oppilaiden itsetuntoa, työskentelytaitoja ja oma-aloitteisuutta. Työtapojen valinnassa kiinnitetään huomiota musiikkikulttuurin ja musiikin opetuksen mahdollisten sukupuolittuneiden käytäntöjen muuttamiseen.

Oppilaan oppimisen arviointi musiikissa vuosiluokilla 7-9

Musiikin opetuksessa oppilas tarvitsee realistista ja samalla kannustavaa ja rohkaisevaa palautetta myös perusopetuksen 7-9 vuosiluokilla. Ohjaava palaute auttaa oppilasta hahmottamaan yhä paremmin soivaa musiikillista toteutusta, musiikillista ilmaisua ja musiikin merkityksiä. Palautetta oppilas tarvitsee erityisesti, kun hän toteuttaa luovaan tuottamiseen ja musiikkiteknologiaan liittyviä kokonaisuuksia.

Musiikin päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona musiikin opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut musiikin yhteisenä opetettavan oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso musiikin valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Musiikissa oppilaan osaaminen kehittyy kaikilla tavoitealueilla oppimäärän päättymiseen saakka. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITEERIT ARVOSANALLE 8

Oppilas

osallistuu yhteislauluun ja osaa laulaa rytmisesti oikein sekä melodialinjan suuntaisesti

hallitsee jonkin rytmi-, melodia- tai sointusoittimen perustekniikan niin, että pystyy osallistumaan yhteissoittoon

osaa kuunnella musiikkia ja tehdä siitä havaintoja sekä esittää perusteltuja näkemyksiä kuulemastaan

osaa kuunnella sekä omaa että muiden tuottamaa musiikkia niin, että pystyy musisoimaan yhdessä muiden kanssa

tunnistaa ja osaa erottaa eri musiikin lajeja ja eri aikakausien ja kulttuurien musiikkia

tuntee keskeistä suomalaista musiikkia ja musiikkielämää

osaa käyttää musiikin käsitteitä musisoinnin ja musiikin kuuntelun yhteydessä

osaa käyttää musiikin elementtejä rakennusaineina omien musiikillisten ideoidensa ja ajatustensa kehittelyssä ja toteutuksessa

Vuosiluokka 7

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Miten musiikissa toimitaan

Opetuksessa on keskeistä musiikillisten ilmaisutaitojen monipuolinen kehittäminen sekä omien ideoiden ja ratkaisujen tuottaminen. Äänenkäyttöä, laulutaitoa ja käytössä olevien keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimien soittotaitoja syvennetään yhteismusisoinnissa.

Oppilas ylläpitää ja kehittää osaamistaan musiikillisen ilmaisun eri alueilla. Oppii kriittisesti tarkastelemaan ja arvioimaan erilaisia ääniympäristöjä sekä laajentaa ja syventää musiikin eri lajien ja tyylien tuntemusta. Harjoittaa musiikin elementtien, rytmin, melodian, harmonian, dynamiikan, sointivärin ja muodon tehtävien ymmärrystä musiikin rakentumisessa sekä niitä ilmaisevien käsitteiden käyttämistä. Rakentaa luovaa suhdettaan musiikkiin ja sen ilmaisumahdollisuuksiin musiikillisen keksinnän keinoin.

S2 Mistä musiikki muodostuu

Musisoinnissa käytetään aiemmin opittuja musiikkikäsitteitä ja musiikin perusmerkintätapoja. Taitojen kehittyessä käsitteellistä osaamista syvennetään ja sovelletaan musisoinnin eri tilanteissa. Opetuksessa huomioidaan myös tulkinnan merkitys musiikillisessa ilmaisussa.

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

Musiikillisten taitojen ja tietojen ohella opetuksessa käsitellään oppilaiden esille tuomia aihepiirejä sekä heidän musiikkiin liittyviä kokemuksiaan ja havaintojaan. Myös kuluttamisen ja kestävän hyvinvoinnin näkökulmat ovat olennaisia musiikissa. Opetuksessa rakennetaan yhteyksiä musiikin ja muiden oppiaineiden sekä erilaisten yhteiskunnallisten ilmiöiden välille. Samalla pohditaan ja arvioidaan kriittisesti musiikin merkityksiä elämän eri tilanteissa eri aikoina ja aikakausina.

S4 Ohjelmisto

Ohjelmistoon ja erityisesti kuunteluohjelmistoon valitaan monipuolisesti eri kulttuurien ja aikakausien musiikkia kansanmusiikista taidemusiikkiin ajankohtaiset musiikilliset ilmiöt huomioiden. Äänenkäyttöä ja laulutaitoa harjoitetaan yksi- ja moniäänisten yhteislaulujen tai soololaulujen, äänikokeilujen ja erilaisten ääniharjoitteiden avulla. Ohjelmiston valinnassa otetaan huomioon kulttuuriperinnön vaaliminen, oppilaita innostavat teokset ja tehtävät sekä ohjelmiston käyttökelpoisuus musiikillisten taitojen oppimisessa. Ohjelmistoon sisältyvät myös oppilaiden omat luovat tuotokset ja sävellykset.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3, S4	L2, L7
T2	S1, S2, S3, S4	L2
T3	S1, S2, S3, S4	L2
T9	S1, S2, S3, S4	L4
T10	S1, S2, S3, S4	L3, L4
T11	S1, S2, S3, S4	L3
T12	S1, S2, S3, S4	L1

Vuosiluokan tavoitteet

T1 kannustaa oppilasta rakentavaan toimintaan musisoivan ryhmän ja musiikillisten yhteisöjen jäsenenä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Musiikillisen ryhmän jäsenenä toimiminen	Oppilas toimii musiikillisen ryhmän jäsenenä, huolehtii osuudestaan ja kannustaa toisia.

Oppilas ylläpitää ja kehittää osaamistaan musiikillisen ilmaisun eri alueilla. Oppii kriittisesti tarkastelemaan ja arvioimaan erilaisia ääniympäristöjä sekä laajentaa ja syventää musiikin eri lajien ja tyylien tuntemusta. Harjoittaa musiikin elementtien, rytmin, melodian, harmonian, dynamiikan, sointivärin ja muodon tehtävien ymmärrystä musiikin rakentumisessa sekä niitä ilmaisevien käsitteiden käyttämistä. Rakentaa luovaa suhdettaan musiikkiin ja sen ilmaisumahdollisuuksiin musiikillisen keksinnän keinoin.

T2 ohjata oppilasta ylläpitämään äänenkäyttö- ja laulutaitoaan sekä kehittämään niitä edelleen musisoivan ryhmän jäseninä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Äänenkäyttö ja laulaminen musiikkiryhmän jäsenenä	Oppilas käyttää ääntään musiikillisen ilmaisun välineenä ja osallistuu yhteislauluun sovittaen osuutensa osaksi kokonaisuutta.

Oppilas ylläpitää ja kehittää osaamistaan musiikillisen ilmaisun eri alueilla. Oppii kriittisesti tarkastelemaan ja arvioimaan erilaisia ääniympäristöjä sekä laajentaa ja syventää musiikin eri lajien ja tyylien tuntemusta. Harjoittaa musiikin elementtien, rytmin, melodian, harmonian, dynamiikan, sointivärin ja muodon tehtävien ymmärrystä musiikin rakentumisessa sekä niitä ilmaisevien käsitteiden käyttämistä. Rakentaa luovaa suhdettaan musiikkiin ja sen ilmaisumahdollisuuksiin musiikillisen keksinnän keinoin.

T3 kannustaa oppilasta kehittämään edelleen soitto- ja yhteismusisointitaitojaan keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Soittaminen musiikkiryhmän jäsenenä	Oppilas soittaa keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimia ja osallistuu yhteissoittoon melko sujuvasti.

Oppilas ylläpitää ja kehittää osaamistaan musiikillisen ilmaisun eri alueilla. Oppii kriittisesti tarkastelemaan ja arvioimaan erilaisia ääniympäristöjä sekä laajentaa ja syventää musiikin eri lajien ja tyylien tuntemusta. Harjoittaa musiikin elementtien, rytmin, melodian, harmonian, dynamiikan, sointivärin ja muodon tehtävien ymmärrystä musiikin rakentumisessa sekä niitä ilmaisevien käsitteiden käyttämistä. Rakentaa luovaa suhdettaan musiikkiin ja sen ilmaisumahdollisuuksiin musiikillisen keksinnän keinoin.

T9 rohkaista ja ohjata oppilasta keskustelemaan musiikista käyttäen musiikin käsitteitä ja terminologiaa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Musiikillisten käsitteiden ja symbolien käyttö	Oppilas käyttää musiikin peruskäsitteitä ja merkintätapoja sekä termejä musiikillisessa toiminnassa.

Oppilas ylläpitää ja kehittää osaamistaan musiikillisen ilmaisun eri alueilla. Oppii kriittisesti tarkastelemaan ja arvioimaan erilaisia ääniympäristöjä sekä laajentaa ja syventää musiikin eri lajien ja tyylien tuntemusta. Harjoittaa musiikin elementtien, rytmin, melodian, harmonian, dynamiikan, sointivärin ja muodon tehtävien ymmärrystä musiikin rakentumisessa sekä niitä ilmaisevien käsitteiden käyttämistä. Rakentaa luovaa suhdettaan musiikkiin ja sen ilmaisumahdollisuuksiin musiikillisen keksinnän keinoin.

T10 ohjata oppilasta tunnistamaan musiikin vaikutuksia tunteisiin ja hyvinvointiin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Musiikin hyvinvointivaikutusten tunnistaminen	Oppilaan kanssa keskustellaan musiikin vaikutuksista hyvinvointiin ja tunteisiin, mutta tavoitetta ei oteta huomioon päättöarvosanan muodostamisessa.

Oppilas ylläpitää ja kehittää osaamistaan musiikillisen ilmaisun eri alueilla. Oppii kriittisesti tarkastelemaan ja arvioimaan erilaisia ääniympäristöjä sekä laajentaa ja syventää musiikin eri lajien ja tyylien tuntemusta. Harjoittaa musiikin elementtien, rytmin, melodian, harmonian, dynamiikan, sointivärin ja muodon tehtävien ymmärrystä musiikin rakentumisessa sekä niitä ilmaisevien käsitteiden käyttämistä. Rakentaa luovaa suhdettaan musiikkiin ja sen ilmaisumahdollisuuksiin musiikillisen keksinnän keinoin.

T11 ohjata oppilasta huolehtimaan kuulostaan sekä musisointi- ja ääniympäristön turvallisuudesta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuulosta sekä musisointi- ja ääniympäristön turvallisuudesta huolehtiminen	Oppilas käyttää laitteita ja soittimia musisointitilanteissa ottaen huomioon muun muassa äänen ja musiikin voimakkuuteen sekä muut turvalliseen toimintaan liittyvät tekijät.

Oppilas ylläpitää ja kehittää osaamistaan musiikillisen ilmaisun eri alueilla. Oppii kriittisesti tarkastelemaan ja arvioimaan erilaisia ääniympäristöjä sekä laajentaa ja syventää musiikin eri lajien ja tyylien tuntemusta. Harjoittaa musiikin elementtien, rytmin, melodian, harmonian, dynamiikan, sointivärin ja muodon tehtävien ymmärrystä musiikin rakentumisessa sekä niitä ilmaisevien käsitteiden käyttämistä. Rakentaa luovaa suhdettaan musiikkiin ja sen ilmaisumahdollisuuksiin musiikillisen keksinnän keinoin.

T12 ohjata oppilasta kehittämään musiikillista osaamistaan harjoittelun avulla, asettamaan tavoitteita musiikilliselle oppimiselleen ja arvioimaan edistymistään suhteessa tavoitteisiin.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Oppimisen taidot	Oppilas asettaa ohjattuna musisointiin, musiikkiliikuntaan tai säveltämiseen ja muuhun luovaan tuottamiseen liittyviä tavoitteita sekä arvioi edistymistään suhteessa niihin.

Oppilas ylläpitää ja kehittää osaamistaan musiikillisen ilmaisun eri alueilla. Oppii kriittisesti tarkastelemaan ja arvioimaan erilaisia ääniympäristöjä sekä laajentaa ja syventää musiikin eri lajien ja tyylien tuntemusta. Harjoittaa musiikin elementtien, rytmin, melodian, harmonian, dynamiikan, sointivärin ja muodon tehtävien ymmärrystä musiikin rakentumisessa sekä niitä ilmaisevien käsitteiden käyttämistä. Rakentaa luovaa suhdettaan musiikkiin ja sen ilmaisumahdollisuuksiin musiikillisen keksinnän keinoin.

Vuosiluokka 8

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Miten musiikissa toimitaan

Opetuksessa on keskeistä musiikillisten ilmaisutaitojen monipuolinen kehittäminen sekä omien ideoiden ja ratkaisujen tuottaminen. Äänenkäyttöä, laulutaitoa ja käytössä olevien keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimien soittotaitoja syvennetään yhteismusisoinnissa.

Oppilas ylläpitää ja kehittää osaamistaan musiikillisen ilmaisun eri alueilla. Oppii kriittisesti tarkastelemaan ja arvioimaan erilaisia ääniympäristöjä sekä laajentaa ja syventää musiikin eri lajien ja tyylien tuntemusta. Harjoittaa musiikin elementtien, rytmin, melodian, harmonian, dynamiikan, sointivärin ja muodon tehtävien ymmärrystä musiikin rakentumisessa sekä niitä ilmaisevien käsitteiden käyttämistä. Rakentaa luovaa suhdettaan musiikkiin ja sen ilmaisumahdollisuuksiin musiikillisen keksinnän keinoin.

S2 Mistä musiikki muodostuu

Musisoinnissa käytetään aiemmin opittuja musiikkikäsitteitä ja musiikin perusmerkintätapoja. Taitojen kehittyessä käsitteellistä osaamista syvennetään ja sovelletaan musisoinnin eri tilanteissa. Opetuksessa huomioidaan myös tulkinnan merkitys musiikillisessa ilmaisussa.

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

Musiikillisten taitojen ja tietojen ohella opetuksessa käsitellään oppilaiden esille tuomia aihepiirejä sekä heidän musiikkiin liittyviä kokemuksiaan ja havaintojaan. Myös kuluttamisen ja kestävän hyvinvoinnin näkökulmat ovat olennaisia musiikissa. Opetuksessa rakennetaan yhteyksiä musiikin ja muiden oppiaineiden sekä erilaisten yhteiskunnallisten ilmiöiden välille. Samalla pohditaan ja arvioidaan kriittisesti musiikin merkityksiä elämän eri tilanteissa eri aikoina ja aikakausina.

S4 Ohjelmisto

Ohjelmistoon ja erityisesti kuunteluohjelmistoon valitaan monipuolisesti eri kulttuurien ja aikakausien musiikkia kansanmusiikista taidemusiikkiin ajankohtaiset musiikilliset ilmiöt huomioiden. Äänenkäyttöä ja laulutaitoa harjoitetaan yksi- ja moniäänisten yhteislaulujen tai soololaulujen, äänikokeilujen ja erilaisten ääniharjoitteiden avulla. Ohjelmiston valinnassa otetaan huomioon kulttuuriperinnön vaaliminen, oppilaita innostavat teokset ja tehtävät sekä ohjelmiston käyttökelpoisuus musiikillisten taitojen oppimisessa. Ohjelmistoon sisältyvät myös oppilaiden omat luovat tuotokset ja sävellykset.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T4	S1, S2, S3, S4	L2
T5	S1, S2, S3, S4	L2
T6	S1, S2, S3, S4	L1, L2, L6
T7	S1, S2, S3, S4	L1, L2, L5
T8	S1, S2, S3, S4	L2, L4
T9	S1, S2, S3, S4	L4
T12	S1, S2, S3, S4	L1

Vuosiluokan tavoitteet

T4 rohkaista oppilasta monipuoliseen musiikkiliikunnalliseen kokemiseen ja ilmaisuun

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Musiikkiliikunta	Oppilas osoittaa hahmottavansa musiikin perussykkeen liikkuessaan ja sovittaa liikeilmaisuaan kuulemaansa musiikkiin.

Oppilas ylläpitää ja kehittää osaamistaan musiikillisen ilmaisun eri alueilla. Oppii kriittisesti tarkastelemaan ja arvioimaan erilaisia ääniympäristöjä sekä laajentaa ja syventää musiikin eri lajien ja tyylien tuntemusta. Harjoittaa musiikin elementtien, rytmin, melodian, harmonian,

dynamiikan, sointivärin ja muodon tehtävien ymmärrystä musiikin rakentumisessa sekä niitä ilmaisevien käsitteiden käyttämistä. Rakentaa luovaa suhdettaan musiikkiin ja sen ilmaisumahdollisuuksiin musiikillisen keksinnän keinoin.

T5 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia ääniympäristön ja musiikin elämykselliseen kuunteluun ja havainnointiin sekä ohjata häntä keskustelemaan havainnoistaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ääniympäristön ja musiikin kuuntelu ja siitä keskusteleminen	Oppilas kuuntelee ääniympäristöä ja musiikkia ja osaa kertoa havainnoistaan.

Oppilas ylläpitää ja kehittää osaamistaan musiikillisen ilmaisun eri alueilla. Oppii kriittisesti tarkastelemaan ja arvioimaan erilaisia ääniympäristöjä sekä laajentaa ja syventää musiikin eri lajien ja tyylien tuntemusta. Harjoittaa musiikin elementtien, rytmin, melodian, harmonian, dynamiikan, sointivärin ja muodon tehtävien ymmärrystä musiikin rakentumisessa sekä niitä ilmaisevien käsitteiden käyttämistä. Rakentaa luovaa suhdettaan musiikkiin ja sen ilmaisumahdollisuuksiin musiikillisen keksinnän keinoin.

T6 kannustaa oppilasta rakentamaan luovaa suhdetta musiikkiin ja ohjata heitä improvisointiin, sovittamiseen ja säveltämiseen sekä taiteidenväliseen työskentelyyn

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Musiikin luova tuottaminen	Oppilas osaa käyttää musiikillisia tai muita äänellisiä elementtejä kehittäessään ja toteuttaessaan uusia musiikillisia ideoita yksin tai ryhmän jäsenenä.

Oppilas ylläpitää ja kehittää osaamistaan musiikillisen ilmaisun eri alueilla. Oppii kriittisesti tarkastelemaan ja arvioimaan erilaisia ääniympäristöjä sekä laajentaa ja syventää musiikin eri lajien ja tyylien tuntemusta. Harjoittaa musiikin elementtien, rytmin, melodian, harmonian, dynamiikan, sointivärin ja muodon tehtävien ymmärrystä musiikin rakentumisessa sekä niitä ilmaisevien käsitteiden käyttämistä. Rakentaa luovaa suhdettaan musiikkiin ja sen ilmaisumahdollisuuksiin musiikillisen keksinnän keinoin.

T7 ohjata oppilasta musiikin tallentamiseen ja tieto- ja viestintäteknologian luovaan ilmaisulliseen käyttöön sekä musiikin tekemisessä että osana monialaisia kokonaisuuksia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Musiikkiteknologian käyttö	Oppilas osaa käyttää musiikkiteknologian tarjoamia mahdollisuuksia omassa tai ryhmän ilmaisussa.

Oppilas ylläpitää ja kehittää osaamistaan musiikillisen ilmaisun eri alueilla. Oppii kriittisesti tarkastelemaan ja arvioimaan erilaisia ääniympäristöjä sekä laajentaa ja syventää musiikin

eri lajien ja tyylien tuntemusta. Harjoittaa musiikin elementtien, rytmin, melodian, harmonian, dynamiikan, sointivärin ja muodon tehtävien ymmärrystä musiikin rakentumisessa sekä niitä ilmaisevien käsitteiden käyttämistä. Rakentaa luovaa suhdettaan musiikkiin ja sen ilmaisumahdollisuuksiin musiikillisen keksinnän keinoin.

T8 ohjata oppilasta tarkastelemaan musiikkia taiteenlajina ja ymmärtämään, miten musiikkia käytetään viestimiseen ja vaikuttamiseen eri kulttuureissa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kulttuurinen osaaminen	Oppilas osaa jäsentää musiikin käyttötapoja ja ilmenemismuotoja ja kertoa havainnoistaan.

Oppilas ylläpitää ja kehittää osaamistaan musiikillisen ilmaisun eri alueilla. Oppii kriittisesti tarkastelemaan ja arvioimaan erilaisia ääniympäristöjä sekä laajentaa ja syventää musiikin eri lajien ja tyylien tuntemusta. Harjoittaa musiikin elementtien, rytmin, melodian, harmonian, dynamiikan, sointivärin ja muodon tehtävien ymmärrystä musiikin rakentumisessa sekä niitä ilmaisevien käsitteiden käyttämistä. Rakentaa luovaa suhdettaan musiikkiin ja sen ilmaisumahdollisuuksiin musiikillisen keksinnän keinoin.

T9 rohkaista ja ohjata oppilasta keskustelemaan musiikista käyttäen musiikin käsitteitä ja terminologiaa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Musiikillisten käsitteiden ja symbolien käyttö	Oppilas käyttää musiikin peruskäsitteitä ja merkintätapoja sekä termejä musiikillisessa toiminnassa.

Oppilas ylläpitää ja kehittää osaamistaan musiikillisen ilmaisun eri alueilla. Oppii kriittisesti tarkastelemaan ja arvioimaan erilaisia ääniympäristöjä sekä laajentaa ja syventää musiikin eri lajien ja tyylien tuntemusta. Harjoittaa musiikin elementtien, rytmin, melodian, harmonian, dynamiikan, sointivärin ja muodon tehtävien ymmärrystä musiikin rakentumisessa sekä niitä ilmaisevien käsitteiden käyttämistä. Rakentaa luovaa suhdettaan musiikkiin ja sen ilmaisumahdollisuuksiin musiikillisen keksinnän keinoin.

T12 ohjata oppilasta kehittämään musiikillista osaamistaan harjoittelun avulla, asettamaan tavoitteita musiikilliselle oppimiselleen ja arvioimaan edistymistään suhteessa tavoitteisiin.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Oppimisen taidot	Oppilas asettaa ohjattuna musisointiin, musiikkiliikuntaan tai säveltämiseen ja muuhun luovaan tuottamiseen liittyviä tavoitteita sekä arvioi edistymistään suhteessa niihin.

Oppilas ylläpitää ja kehittää osaamistaan musiikillisen ilmaisun eri alueilla. Oppii kriittisesti tarkastelemaan ja arvioimaan erilaisia ääniympäristöjä sekä laajentaa ja syventää musiikin eri lajien ja tyylien tuntemusta. Harjoittaa musiikin elementtien, rytmin, melodian, harmonian, dynamiikan, sointivärin ja muodon tehtävien ymmärrystä musiikin rakentumisessa sekä niitä ilmaisevien käsitteiden käyttämistä. Rakentaa luovaa suhdettaan musiikkiin ja sen ilmaisumahdollisuuksiin musiikillisen keksinnän keinoin.

35.6.15. Kuvataide

Oppiaineen tehtävä

Kuvataiteen opetuksen tehtävä on ohjata oppilaita tutkimaan ja ilmaisemaan kulttuurisesti moninaista todellisuutta taiteen keinoin. Oppilaiden identiteettien rakentumista, kulttuurista osaamista ja yhteisöllisyyttä vahvistetaan kuvia tuottamalla ja tulkitsemalla. Oppilaiden omat kokemukset, mielikuvitus ja kokeileminen luovat perustan opetukselle. Kuvataiteen opetus kehittää kykyä ymmärtää taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin ilmiöitä. Oppilaille tarjotaan tapoja arvottaa todellisuutta ja vaikuttaa siihen. Kulttuuriperinnön tuntemusta vahvistamalla tuetaan traditioiden välittymistä ja uudistumista. Opetus tukee oppilaiden kriittisen ajattelun kehittymistä sekä kannustaa heitä vaikuttamaan omaan elinympäristöön ja yhteiskuntaan. Kuvataiteen opetuksessa luodaan perustaa oppilaiden paikalliselle ja globaalille toimijuudelle.

Taiteelle ominainen työskentely harjaannuttaa kokemukselliseen, moniaistiseen ja toiminnalliseen oppimiseen. Oppilaat tarkastelevat kuvataidetta ja muuta visuaalista kulttuuria historiallisista ja kulttuurisista näkökulmista. Opetuksessa tutustutaan erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä. Oppilaita ohjataan käyttämään monipuolisesti erilaisia välineitä, materiaaleja, teknologioita ja ilmaisun keinoja. Opetuksessa kannustetaan monilukutaidon kehittämiseen hyödyntämällä visuaalisuutta sekä muita tiedon tuottamisen ja esittämisen tapoja. Oppilaille tarjotaan mahdollisuuksia monialaisiin oppimiskokonaisuuksiin yhteistyössä muun opetuksen ja koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Opetuksessa tutustutaan museoihin ja muihin kulttuurikohteisiin sekä tarkastellaan kuvataiteen harrastusmahdollisuuksia.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 7-9

***Vuosiluokilla 7-9** oppilaita ohjataan syventämään omakohtaista suhdettaan kuvataiteeseen ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin sekä asettamaan määrätietoisia tavoitteita toiminnalleen. Opetuksessa vahvistetaan oppilaiden kuvallisen tuottamisen taitoja sekä kannustetaan häntä toimimaan erilaisissa visuaalisissa ympäristöissä. Oppilaita harjaannutetaan tutkimaan kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin henkilökohtaisia ja yhteiskunnallisia merkityksiä sekä käyttämään niitä osallistumisen ja vaikuttamisen muotoina. Opetuksessa kehitetään yhdessä toimimisen taitoja sekä rakennetaan yhteyksiä ajankohtaisiin kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin toimintatapoihin ja ilmiöihin. Opetus harjaannuttaa hyödyntämään tieto- ja viestintäteknologiaa ja verkkoympäristöjä luovasti, kriittisesti ja vastuullisesti. Oppilaille tarjotaan riittäviä edellytyksiä perusopetuksen jälkeisille opinnoille sekä huomioidaan työelämässä ja yhteiskunnassa tarvittavia yleisiä valmiuksia.*

Kuvataiteen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Tavoitteena on tarjota oppimisympäristöjä ja työtapoja, joilla mahdollistetaan monipuolinen materiaalien, teknologioiden ja ilmaisukeinojen käyttäminen sekä niiden luova soveltaminen. Opetustilanteissa luodaan aktiiviseen kokeilemiseen ja harjoitteluun rohkaiseva ilmapiiri. Pedagogisilla ratkaisuilla tuetaan moniaistista havainnointia, pitkäjänteistä työskentelyä sekä tutkivaa ja tavoitteellista taideoppimista. Opetuksessa otetaan huomioon yksilölliset kuvailmaisun tarpeet ja mahdollistetaan tarkoituksenmukainen työskentely yksin ja ryhmässä. Tavoitteena on luoda oppimiseen ja vuorovaikutukseen kannustava toimintakulttuuri sekä koulussa että

koulun ulkopuolisissa ympäristöissä. Vuosiluokilla 7-9 tuetaan tutkivaa ja ilmiökeskeistä työskentelyä taiteen traditioita ja aikalaistaiteen toimintatapoja hyödyntämällä. Opetuksessa luodaan mahdollisuuksia verkko- ja mediaympäristöjen monipuoliselle käytölle, taiteidenvälisille ja koulun ulkopuolisille projekteille sekä globaalien kysymysten käsittelylle.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki kuvataiteessa vuosiluokilla 7-9

Tavoitteena ohjauksen, eriyttämisen ja tuen järjestämisessä on oppilaiden sosiaalisten, psyykkisten ja motoristen lähtökohtien ja taitojen huomioon ottaminen. Taideoppimisen yksilöllinen ja yhteisöllinen luonne tukee oppilaan identiteettien rakentumista, osallisuutta ja hyvinvointia. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden yksilölliset ohjauksen tarpeet. Opetusta eriytetään tarvittaessa esimerkiksi ilmaisukeinojen, työtapojen ja oppimisympäristöjen valinnoilla. Opetustilanteissa oppilaat voivat hyödyntää vahvuuksiaan, soveltaa erilaisia työtapoja ja käyttää vaihtoehtoisia lähestymistapoja. Taideoppimiselle luodaan turvallinen, moninaisuutta kunnioittava ja itseilmaisuun rohkaiseva ilmapiiri, jossa oppilaat saavat henkilökohtaista ohjausta ja tukea. Vaihtoehtoisia pedagogisia lähestymistapoja voidaan tarvita erityisesti havaintojen ja tunteiden visuaalisessa ilmaisussa sekä motoristen taitojen kehittämisessä. Ohjauksen, eriyttämisen ja tuen järjestämisessä voidaan hyödyntää esimerkiksi leikinomaisuutta, pelejä ja eri aistialueisiin liittyviä kokemuksia. Vuosiluokilla 7-9 tavoitteena on vahvistaa oppilaan osaamista kuvataiteessa perusopetuksen jälkeisiin opintoihin valmistavasta näkökulmasta.

Oppilaan oppimisen arviointi kuvataiteessa vuosiluokilla 7-9

Oppimisen arviointi kuvataiteessa on luonteeltaan kannustavaa, ohjaavaa ja oppilaiden yksilöllisen edistymisen huomioivaa. Arvioinnilla tuetaan kuvan tuottamisen ja tulkinnan taitojen, taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin tuntemuksen, pitkäjänteisten työtapojen sekä itsearviointitaitojen kehittymistä. Oppilaita ohjataan arvioinnilla omien ajatusten ilmaisemiseen ja toisten näkemysten arvostamiseen. Oppimisen arviointi kohdistuu kaikkiin opetuksen tavoitteissa määriteltyihin taideoppimisen ulottuvuuksiin.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona kuvataiteen opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut kuvataiteen oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso kuvataiteen valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Kuvataiteessa oppilaan osaaminen kehittyy kaikissa opetuksen tavoitteissa kuvatuilla taideoppimisen ulottuvuuksilla oppimäärän päättymiseen saakka. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Vuosiluokka 7

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Omat kuvakulttuurit

Opetuksen sisällöiksi valitaan oppilaiden tekemiä kuvia ja kuvakulttuureja, joihin he osallistuvat omaehtoisesti. Opetuksen sisältöjä valitaan myös oppilaiden omia kuvakulttuureja uudistavista ilmiöistä. Omia kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään omien kuvakulttuurien merkitystä omaan elinympäristöön sekä yhteiskuntaan vaikuttamisen kannalta.

Esimerkkejä sisällöiksi ja työskentelyn lähtökohdiksi:

• erilaisiin harrastuksiin, suuntautumisiin ja fantasiamaailmoihin liittyvä visuaalinen maailma, hahmosuunnittelu/animaatiot

• sosiaalisen median kuvamaailma, valokuvaus/videot

• omat kuvat ympäristössä (graffitit, mainokset ym.) mahdollisesti projekteja koulun ulkopuolisen tahon kanssa.

• oman elinympäristön havaitseminen/tutkiminen, oma huone/omat esineet, paikallinen kuvakulttuuri, tilataide/ympäristötaide

S2 Ympäristön kuvakulttuurit

Opetuksen sisällöt valitaan erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista. Sisältöjä valitaan monipuolisesti rakennetuista ja luonnon ympäristöistä sekä mediasta. Sisältöjen valinnoilla kehitetään oppilaan tietoisuutta erilaisia ympäristöjä ja medioita koskevista laajemmista kysymyksistä. Ympäristön kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään erilaisten ympäristöjen ja medioiden merkitystä sekä oppilaiden elinpiirin että globaalin maailman näkökulmista.

Pääsisältöalueet ja esimerkkejä työskentelyn lähtökohdiksi:

Rakennettu ympäristö ja esinekulttuuri

• tutustutaan arkkitehtuurin ja esinekulttuurin perusasioihin, mittakaavaan, paikan ja tilan kokemiseen, muotoon, Suomen rakennus-/ark-historiaan, kolmiulotteinen työskentely/ kierrätystaide/piirtäminen/maalaaminen/tilataide/ympäristötaide.

• egologisuus, elinkaari/kierrätys esineissä ja rakennetussa ympäristössä

Luonnonympäristö

• Luonnon muovaamat ympäristöt, paikallisuus, metsät, järvet, kasvit, jne. mahdollisesti yhteistyöprojekteja muitten oppiaineitten kanssa

Virtuaaliympäristö

• median kuvamaailmat, lehtikuvat, mainonnan kuvat, sarjakuvat, valokuvat, elokuvat/animaatiot, pelimaailmat, kuvankäsittely jne.

S3 Taiteen maailmat

Opetuksen sisällöt valitaan eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetusta kuvataiteesta. Oppilaat syventyvät erilaisiin taidekäsityksiin ja taiteen ilmiöihin tarkastelemalla niitä taiteilijan ja vastaanottajan sekä taiteen instituutioiden ja yhteiskunnan näkökulmista. Taideteoksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään kulttuurisen moninaisuuden vaikutuksia sekä taiteen tuottamiseen että tulkintaan yksilön ja yhteiskunnan näkökulmista.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3	L1, L3, L4, L5
T2	S1, S2, S3	L2, L4, L5, L6
T3	S1, S2, S3	L2, L3, L4, L5
T4	S1, S2, S3	L2, L3, L5, L6
T5	S1, S2, S3	L1, L2, L3, L5
T6	S1, S2, S3	L1, L2, L4, L7
T7	S1, S2, S3	L1, L4, L5, L6
T8	S1, S2, S3	L2, L3, L6, L7
T9	S1, S2, S3	L1, L2, L5, L6
T10	S1, S2, S3	L3, L4, L6, L7
T11	S1, S2, S3	L1, L2, L4, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 kannustaa oppilasta havainnoimaan, taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria moniaistisesti ja käyttämään monipuolisesti kuvallisen tuottamisen menetelmiä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin havainnoiminen	Oppilas osaa käyttää erilaisia havaintovälineitä ympäristön ja sen kuvien tarkastelussa.

Pääsisältöalueet ja esimerkkejä työskentelyn lähtökohdiksi:

Rakennettu ympäristö ja esinekulttuuri

• tutustutaan arkkitehtuurin ja esinekulttuurin perusasioihin, mittakaavaan, paikan ja tilan kokemiseen, muotoon, Suomen rakennus-/ark-historiaan, kolmiulotteinen työskentely/ kierrätystaide/piirtäminen/maalaaminen/tilataide/ympäristötaide.

• egologisuus, elinkaari/kierrätys esineissä ja rakennetussa ympäristössä

Luonnonympäristö

• Luonnon muovaamat ympäristöt, paikallisuus, metsät, järvet, kasvit, jne. mahdollisesti yhteistyöprojekteja muitten oppiaineitten kanssa

Virtuaaliympäristö

• median kuvamaailmat, lehtikuvat, mainonnan kuvat, sarjakuvat, valokuvat, elokuvat/animaatiot, pelimaailmat, kuvankäsittely jne.

Esimerkkejä sisällöiksi ja työskentelyn lähtökohdiksi:

• erilaisiin harrastuksiin, suuntautumisiin ja fantasiamaailmoihin liittyvä visuaalinen maailma, hahmosuunnittelu/animaatiot

• sosiaalisen median kuvamaailma, valokuvaus/videot

• omat kuvat ympäristössä (graffitit, mainokset ym.) mahdollisesti projekteja koulun ulkopuolisen tahon kanssa.

• oman elinympäristön havaitseminen/tutkiminen, oma huone/omat esineet, paikallinen kuvakulttuuri, tilataide/ympäristötaide

T2 rohkaista oppilasta keskustelemaan omista ja muiden havainnoista ja ajatuksista sekä perustelemaan näkemyksiään

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Havaintojen ja ajattelun vaikutusten pohtiminen	Oppilas osaa sanallistaa havaintojaan ja ajatteluaan taiteesta, ympäristöstä ja muusta visuaalisesta kulttuurista.

Esimerkkejä sisällöiksi ja työskentelyn lähtökohdiksi:

• erilaisiin harrastuksiin, suuntautumisiin ja fantasiamaailmoihin liittyvä visuaalinen maailma, hahmosuunnittelu/animaatiot

• sosiaalisen median kuvamaailma, valokuvaus/videot

• omat kuvat ympäristössä (graffitit, mainokset ym.) mahdollisesti projekteja koulun ulkopuolisen tahon kanssa.

• oman elinympäristön havaitseminen/tutkiminen, oma huone/omat esineet, paikallinen kuvakulttuuri, tilataide/ympäristötaide

Pääsisältöalueet ja esimerkkejä työskentelyn lähtökohdiksi:

Rakennettu ympäristö ja esinekulttuuri

• tutustutaan arkkitehtuurin ja esinekulttuurin perusasioihin, mittakaavaan, paikan ja tilan kokemiseen, muotoon, Suomen rakennus-/ark-historiaan, kolmiulotteinen työskentely/ kierrätystaide/piirtäminen/maalaaminen/tilataide/ympäristötaide.

• egologisuus, elinkaari/kierrätys esineissä ja rakennetussa ympäristössä

Luonnonympäristö

• Luonnon muovaamat ympäristöt, paikallisuus, metsät, järvet, kasvit, jne. mahdollisesti yhteistyöprojekteja muitten oppiaineitten kanssa

Virtuaaliympäristö

• median kuvamaailmat, lehtikuvat, mainonnan kuvat, sarjakuvat, valokuvat, elokuvat/animaatiot, pelimaailmat, kuvankäsittely jne.

T3 innostaa oppilasta ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti erilaisia välineitä ja tiedon tuottamisen tapoja käyttäen eri ympäristöissä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Havaintojen ja ajatusten kuvallinen ilmaiseminen	Oppilas osaa ilmaista havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti erilaisia välineitä ja tiedon tuottamisen tapoja käyttäen.

Esimerkkejä sisällöiksi ja työskentelyn lähtökohdiksi:

• erilaisiin harrastuksiin, suuntautumisiin ja fantasiamaailmoihin liittyvä visuaalinen maailma, hahmosuunnittelu/animaatiot

• sosiaalisen median kuvamaailma, valokuvaus/videot

• omat kuvat ympäristössä (graffitit, mainokset ym.) mahdollisesti projekteja koulun ulkopuolisen tahon kanssa.

• oman elinympäristön havaitseminen/tutkiminen, oma huone/omat esineet, paikallinen kuvakulttuuri, tilataide/ympäristötaide

Pääsisältöalueet ja esimerkkejä työskentelyn lähtökohdiksi:

Rakennettu ympäristö ja esinekulttuuri

• tutustutaan arkkitehtuurin ja esinekulttuurin perusasioihin, mittakaavaan, paikan ja tilan kokemiseen, muotoon, Suomen rakennus-/ark-historiaan, kolmiulotteinen työskentely/ kierrätystaide/piirtäminen/maalaaminen/tilataide/ympäristötaide.

• egologisuus, elinkaari/kierrätys esineissä ja rakennetussa ympäristössä

Luonnonympäristö

• Luonnon muovaamat ympäristöt, paikallisuus, metsät, järvet, kasvit, jne. mahdollisesti yhteistyöprojekteja muitten oppiaineitten kanssa

Virtuaaliympäristö

• median kuvamaailmat, lehtikuvat, mainonnan kuvat, sarjakuvat, valokuvat, elokuvat/animaatiot, pelimaailmat, kuvankäsittely jne.

T4 ohjata oppilasta soveltamaan erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisun keinoja sekä syventämään kuvallisen tuottamisen taitojaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuvailmaisun taitojen syventäminen	Oppilas osaa käyttää tavoitteellisesti erilaisia kuvallisen tuottamisen materiaaleja, tekniikoita ja keinoja kuvailmaisussaan.

Esimerkkejä sisällöiksi ja työskentelyn lähtökohdiksi:

• erilaisiin harrastuksiin, suuntautumisiin ja fantasiamaailmoihin liittyvä visuaalinen maailma, hahmosuunnittelu/animaatiot

• sosiaalisen median kuvamaailma, valokuvaus/videot

• omat kuvat ympäristössä (graffitit, mainokset ym.) mahdollisesti projekteja koulun ulkopuolisen tahon kanssa.

• oman elinympäristön havaitseminen/tutkiminen, oma huone/omat esineet, paikallinen kuvakulttuuri, tilataide/ympäristötaide

Pääsisältöalueet ja esimerkkejä työskentelyn lähtökohdiksi:

Rakennettu ympäristö ja esinekulttuuri

• tutustutaan arkkitehtuurin ja esinekulttuurin perusasioihin, mittakaavaan, paikan ja tilan kokemiseen, muotoon, Suomen rakennus-/ark-historiaan, kolmiulotteinen työskentely/ kierrätystaide/piirtäminen/maalaaminen/tilataide/ympäristötaide.

• egologisuus, elinkaari/kierrätys esineissä ja rakennetussa ympäristössä

Luonnonympäristö

• Luonnon muovaamat ympäristöt, paikallisuus, metsät, järvet, kasvit, jne. mahdollisesti yhteistyöprojekteja muitten oppiaineitten kanssa

Virtuaaliympäristö

• median kuvamaailmat, lehtikuvat, mainonnan kuvat, sarjakuvat, valokuvat, elokuvat/animaatiot, pelimaailmat, kuvankäsittely jne.

T5 ohjata oppilasta tutkivaan lähestymistapaan itsenäisessä ja yhteistoiminnallisessa kuvallisessa työskentelyssä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tutkivan lähestymistavan käyttäminen	Oppilas osaa käyttää tutkivaa lähestymistapaa itsenäisesti tai ryhmässä työskennellessään.

Pääsisältöalueet ja esimerkkejä työskentelyn lähtökohdiksi:

Rakennettu ympäristö ja esinekulttuuri

• tutustutaan arkkitehtuurin ja esinekulttuurin perusasioihin, mittakaavaan, paikan ja tilan kokemiseen, muotoon, Suomen rakennus-/ark-historiaan, kolmiulotteinen työskentely/ kierrätystaide/piirtäminen/maalaaminen/tilataide/ympäristötaide.

• egologisuus, elinkaari/kierrätys esineissä ja rakennetussa ympäristössä

Luonnonympäristö

• Luonnon muovaamat ympäristöt, paikallisuus, metsät, järvet, kasvit, jne. mahdollisesti yhteistyöprojekteja muitten oppiaineitten kanssa

Virtuaaliympäristö

• median kuvamaailmat, lehtikuvat, mainonnan kuvat, sarjakuvat, valokuvat, elokuvat/animaatiot, pelimaailmat, kuvankäsittely jne.

Esimerkkejä sisällöiksi ja työskentelyn lähtökohdiksi:

• erilaisiin harrastuksiin, suuntautumisiin ja fantasiamaailmoihin liittyvä visuaalinen maailma, hahmosuunnittelu/animaatiot

• sosiaalisen median kuvamaailma, valokuvaus/videot

• omat kuvat ympäristössä (graffitit, mainokset ym.) mahdollisesti projekteja koulun ulkopuolisen tahon kanssa.

• oman elinympäristön havaitseminen/tutkiminen, oma huone/omat esineet, paikallinen kuvakulttuuri, tilataide/ympäristötaide

T6 rohkaista oppilasta ilmaisemaan mielipiteitään sekä soveltamaan kuvallisen viestinnän ja vaikuttamisen keinoja omissa kuvissaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuvallisen tuottamisen avulla vaikuttaminen	Oppilas pyrkii vaikuttamaan ympäristöön ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin kuvallisin keinoin.

Esimerkkejä sisällöiksi ja työskentelyn lähtökohdiksi:

• erilaisiin harrastuksiin, suuntautumisiin ja fantasiamaailmoihin liittyvä visuaalinen maailma, hahmosuunnittelu/animaatiot

• sosiaalisen median kuvamaailma, valokuvaus/videot

• omat kuvat ympäristössä (graffitit, mainokset ym.) mahdollisesti projekteja koulun ulkopuolisen tahon kanssa.

• oman elinympäristön havaitseminen/tutkiminen, oma huone/omat esineet, paikallinen kuvakulttuuri, tilataide/ympäristötaide

Pääsisältöalueet ja esimerkkejä työskentelyn lähtökohdiksi:

Rakennettu ympäristö ja esinekulttuuri

• tutustutaan arkkitehtuurin ja esinekulttuurin perusasioihin, mittakaavaan, paikan ja tilan kokemiseen, muotoon, Suomen rakennus-/ark-historiaan, kolmiulotteinen työskentely/ kierrätystaide/piirtäminen/maalaaminen/tilataide/ympäristötaide.

• egologisuus, elinkaari/kierrätys esineissä ja rakennetussa ympäristössä

Luonnonympäristö

• Luonnon muovaamat ympäristöt, paikallisuus, metsät, järvet, kasvit, jne. mahdollisesti yhteistyöprojekteja muitten oppiaineitten kanssa

Virtuaaliympäristö

• median kuvamaailmat, lehtikuvat, mainonnan kuvat, sarjakuvat, valokuvat, elokuvat/animaatiot, pelimaailmat, kuvankäsittely jne.

T7 ohjata oppilasta soveltamaan kuvallisia, sanallisia ja muita kuvatulkinnan menetelmiä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuvatulkinnan menetelmien soveltaminen	Oppilas osaa käyttää joitakin kuvallisia, sanallisia ja muita kuvatulkinnan menetelmiä.

Pääsisältöalueet ja esimerkkejä työskentelyn lähtökohdiksi:

Rakennettu ympäristö ja esinekulttuuri

• tutustutaan arkkitehtuurin ja esinekulttuurin perusasioihin, mittakaavaan, paikan ja tilan kokemiseen, muotoon, Suomen rakennus-/ark-historiaan, kolmiulotteinen työskentely/ kierrätystaide/piirtäminen/maalaaminen/tilataide/ympäristötaide.

• egologisuus, elinkaari/kierrätys esineissä ja rakennetussa ympäristössä

Luonnonympäristö

• Luonnon muovaamat ympäristöt, paikallisuus, metsät, järvet, kasvit, jne. mahdollisesti yhteistyöprojekteja muitten oppiaineitten kanssa

Virtuaaliympäristö

• median kuvamaailmat, lehtikuvat, mainonnan kuvat, sarjakuvat, valokuvat, elokuvat/animaatiot, pelimaailmat, kuvankäsittely jne.

Esimerkkejä sisällöiksi ja työskentelyn lähtökohdiksi:

• erilaisiin harrastuksiin, suuntautumisiin ja fantasiamaailmoihin liittyvä visuaalinen maailma, hahmosuunnittelu/animaatiot

• sosiaalisen median kuvamaailma, valokuvaus/videot

• omat kuvat ympäristössä (graffitit, mainokset ym.) mahdollisesti projekteja koulun ulkopuolisen tahon kanssa.

• oman elinympäristön havaitseminen/tutkiminen, oma huone/omat esineet, paikallinen kuvakulttuuri, tilataide/ympäristötaide

T8 ohjata oppilasta tarkastelemaan taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkitystä yksilölle, yhteisölle ja yhteiskunnalle historian ja kulttuurin näkökulmista

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Visuaalisen kulttuurin merkityksen tarkasteleminen	Oppilas osallistuu tulkinnoillaan keskusteluun taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkityksestä.

Pääsisältöalueet ja esimerkkejä työskentelyn lähtökohdiksi:

Rakennettu ympäristö ja esinekulttuuri

• tutustutaan arkkitehtuurin ja esinekulttuurin perusasioihin, mittakaavaan, paikan ja tilan kokemiseen, muotoon, Suomen rakennus-/ark-historiaan, kolmiulotteinen työskentely/ kierrätystaide/piirtäminen/maalaaminen/tilataide/ympäristötaide.

• egologisuus, elinkaari/kierrätys esineissä ja rakennetussa ympäristössä

Luonnonympäristö

• Luonnon muovaamat ympäristöt, paikallisuus, metsät, järvet, kasvit, jne. mahdollisesti yhteistyöprojekteja muitten oppiaineitten kanssa

Virtuaaliympäristö

• median kuvamaailmat, lehtikuvat, mainonnan kuvat, sarjakuvat, valokuvat, elokuvat/animaatiot, pelimaailmat, kuvankäsittely jne.

Esimerkkejä sisällöiksi ja työskentelyn lähtökohdiksi:

• erilaisiin harrastuksiin, suuntautumisiin ja fantasiamaailmoihin liittyvä visuaalinen maailma, hahmosuunnittelu/animaatiot

• sosiaalisen median kuvamaailma, valokuvaus/videot

• omat kuvat ympäristössä (graffitit, mainokset ym.) mahdollisesti projekteja koulun ulkopuolisen tahon kanssa.

• oman elinympäristön havaitseminen/tutkiminen, oma huone/omat esineet, paikallinen kuvakulttuuri, tilataide/ympäristötaide

T9 innostaa oppilasta soveltamaan eri aikojen ja kulttuurien kuvailmaisun tapoja kuvallisessa tuottamisessaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kulttuuristen kuvailmaisun tapojen soveltaminen	Oppilas osaa soveltaa joitakin kulttuurisesti erilaisia kuvailmaisun tapoja.

Esimerkkejä sisällöiksi ja työskentelyn lähtökohdiksi:

• erilaisiin harrastuksiin, suuntautumisiin ja fantasiamaailmoihin liittyvä visuaalinen maailma, hahmosuunnittelu/animaatiot

• sosiaalisen median kuvamaailma, valokuvaus/videot

• omat kuvat ympäristössä (graffitit, mainokset ym.) mahdollisesti projekteja koulun ulkopuolisen tahon kanssa.

• oman elinympäristön havaitseminen/tutkiminen, oma huone/omat esineet, paikallinen kuvakulttuuri, tilataide/ympäristötaide

Pääsisältöalueet ja esimerkkejä työskentelyn lähtökohdiksi:

Rakennettu ympäristö ja esinekulttuuri

• tutustutaan arkkitehtuurin ja esinekulttuurin perusasioihin, mittakaavaan, paikan ja tilan kokemiseen, muotoon, Suomen rakennus-/ark-historiaan, kolmiulotteinen työskentely/ kierrätystaide/piirtäminen/maalaaminen/tilataide/ympäristötaide.

• egologisuus, elinkaari/kierrätys esineissä ja rakennetussa ympäristössä

Luonnonympäristö

• Luonnon muovaamat ympäristöt, paikallisuus, metsät, järvet, kasvit, jne. mahdollisesti yhteistyöprojekteja muitten oppiaineitten kanssa

Virtuaaliympäristö

• median kuvamaailmat, lehtikuvat, mainonnan kuvat, sarjakuvat, valokuvat, elokuvat/animaatiot, pelimaailmat, kuvankäsittely jne.

T10 ohjata oppilasta ottamaan kantaa taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviin arvoihin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Näkemysten esittäminen	Oppilas osaa ilmaista näkemyksiään taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmenevistä arvoista.

Pääsisältöalueet ja esimerkkejä työskentelyn lähtökohdiksi:

Rakennettu ympäristö ja esinekulttuuri

• tutustutaan arkkitehtuurin ja esinekulttuurin perusasioihin, mittakaavaan, paikan ja tilan kokemiseen, muotoon, Suomen rakennus-/ark-historiaan, kolmiulotteinen työskentely/ kierrätystaide/piirtäminen/maalaaminen/tilataide/ympäristötaide.

• egologisuus, elinkaari/kierrätys esineissä ja rakennetussa ympäristössä

Luonnonympäristö

• Luonnon muovaamat ympäristöt, paikallisuus, metsät, järvet, kasvit, jne. mahdollisesti yhteistyöprojekteja muitten oppiaineitten kanssa

Virtuaaliympäristö

• median kuvamaailmat, lehtikuvat, mainonnan kuvat, sarjakuvat, valokuvat, elokuvat/animaatiot, pelimaailmat, kuvankäsittely jne.

Esimerkkejä sisällöiksi ja työskentelyn lähtökohdiksi:

• erilaisiin harrastuksiin, suuntautumisiin ja fantasiamaailmoihin liittyvä visuaalinen maailma, hahmosuunnittelu/animaatiot

• sosiaalisen median kuvamaailma, valokuvaus/videot

• omat kuvat ympäristössä (graffitit, mainokset ym.) mahdollisesti projekteja koulun ulkopuolisen tahon kanssa.

• oman elinympäristön havaitseminen/tutkiminen, oma huone/omat esineet, paikallinen kuvakulttuuri, tilataide/ympäristötaide

T11 kannustaa oppilasta ottamaan kuvailmaisussaan huomioon kulttuurinen moninaisuus ja kestävä kehitys sekä vaikuttamaan kuvien avulla

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuvallinen ilmaiseminen ja vaikuttaminen	Oppilas tarkastelee kuvailmaisussaan kulttuurista moninaisuutta ja kestävää kehitystä sekä tunnistaa kuvilla vaikuttamisen mahdollisuuksia.

Esimerkkejä sisällöiksi ja työskentelyn lähtökohdiksi:

• erilaisiin harrastuksiin, suuntautumisiin ja fantasiamaailmoihin liittyvä visuaalinen maailma, hahmosuunnittelu/animaatiot

• sosiaalisen median kuvamaailma, valokuvaus/videot

• omat kuvat ympäristössä (graffitit, mainokset ym.) mahdollisesti projekteja koulun ulkopuolisen tahon kanssa.

• oman elinympäristön havaitseminen/tutkiminen, oma huone/omat esineet, paikallinen kuvakulttuuri, tilataide/ympäristötaide

Pääsisältöalueet ja esimerkkejä työskentelyn lähtökohdiksi:

Rakennettu ympäristö ja esinekulttuuri

• tutustutaan arkkitehtuurin ja esinekulttuurin perusasioihin, mittakaavaan, paikan ja tilan kokemiseen, muotoon, Suomen rakennus-/ark-historiaan, kolmiulotteinen työskentely/ kierrätystaide/piirtäminen/maalaaminen/tilataide/ympäristötaide.

• egologisuus, elinkaari/kierrätys esineissä ja rakennetussa ympäristössä

Luonnonympäristö

• Luonnon muovaamat ympäristöt, paikallisuus, metsät, järvet, kasvit, jne. mahdollisesti yhteistyöprojekteja muitten oppiaineitten kanssa

Virtuaaliympäristö

• median kuvamaailmat, lehtikuvat, mainonnan kuvat, sarjakuvat, valokuvat, elokuvat/animaatiot, pelimaailmat, kuvankäsittely jne.

35.6.16. Käsityö

Oppiaineen tehtävä

Käsityön oppiaineen tehtävänä on ohjata oppilaita kokonaiseen käsityöprosessin hallintaan. Käsityö on monimateriaalinen oppiaine, jossa toteutetaan käsityöilmaisuun, muotoiluun ja teknologiaan perustuvaa toimintaa. Tähän kuuluu tuotteen tai teoksen itsenäinen tai yhteisöllinen suunnittelu, valmistus ja oman tai yhteisen käsityöprosessin arviointi. Käsityön tekeminen on tutkivaa, keksivää ja kokeilevaa toimintaa ja siinä toteutetaan ennakkoluulottomasti erilaisia visuaalisia, materiaalisia, teknisiä sekä valmistusmenetelmällisiä ratkaisuja. Käsityössä opetellaan ymmärtämään, arvioimaan ja kehittämään erilaisia teknologisia sovelluksia sekä käyttämään opittuja tietoja ja taitoja arjessa. Käsityössä kehitetään oppilaiden avaruudellista hahmottamista, tuntoaistia ja käsillä tekemistä, jotka edistävät motorisia taitoja, luovuutta ja suunnitteluosaamista. Opetuksella vahvistetaan edellytyksiä monipuoliseen työskentelyyn. Käsityön merkitys on pitkäjänteisessä ja innovatiivisessa työskentelyprosessissa sekä itsetuntoa vahvistavassa, mielihyvää tuottavassa kokemuksessa.

Opetuksessa painotetaan oppilaiden erilaisia kiinnostuksen kohteita ja korostetaan yhteisöllistä toimintaa. Käsityössä lähtökohtana on erilaisten laaja-alaisten teemojen kokonaisvaltainen tarkastelu oppiainerajat luontevasti ylittäen. Ympäröivän materiaalisen maailman tuntemus luo perustaa kestävälle elämäntavalle ja kehitykselle. Tähän sisältyy myös oppilaiden oma elämänpiiri, paikallinen kulttuuriperintö sekä yhteisön kulttuurinen moninaisuus. Käsityö kasvattaa eettisiä, tiedostavia, osallistuvia sekä osaavia ja yritteliäitä kansalaisia, jotka arvostavat itseään tekijöinä ja joilla on taito käsityöilmaisuun sekä halu ylläpitää ja kehittää käsityökulttuuria.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 7-9

Vuosiluokilla 7-9 *käsityön opetus vahvistaa ja syventää oppilaiden omasta elämysmaailmasta nousevaa innovointia ja ongelmanratkaisua sekä käsityön tekemiseen, ilmaisuun ja suunnitteluun liittyvien tietojen ja taitojen osaamista. Käsityön opiskelu pohjautuu rakennetun ympäristön ja monimateriaalisen maailman havainnointiin, tutkimiseen ja tiedon soveltamiseen. Tekemisen taitoja syvennettäessä tunnistetaan myös erilaisia teknologisia toimintaperiaatteita ja niihin liittyviä käytännön ongelmia. Käsityön kasvatustehtävänä on tukea oppilaiden hyvinvointia ja elämänhallintaa sekä työelämään ja ammattiin liittyviä valintoja.*

Käsityön oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Monipuoliset laitteet, koneet, työvälineet ja ympäristöt mahdollistavat monimateriaalisen käsityön oppimisen ja vastuullisen työskentelyasenteen omaksumisen. Arkielämää, luontoa, rakennettua ja esineympäristöä havainnoidaan ja hyödynnetään käsityön suunnittelussa ja valmistuksessa. Käsityössä hyödynnetään mobiililaitteita ja harjaannutaan kolmiulotteisten piirrosten ja mallien

tekemiseen. Opetuksessa käytetään teknisen työn ja tekstiilityön työtapoja. Toiminnallista oppimista tuetaan tutkivan oppimisen projekteilla yhteistyössä ulkopuolisten asiantuntijoiden ja eri tahojen kanssa oppiaineiden rajoja ylittäen. Käsityöhön tutustutaan museo- ja näyttely- ja yritysvierailuilla.

Iitin yläkoulussa käsityötä opetetaan 7. luokalla kolme (3) vuosiviikkotuntia. Kaikki oppilaat opiskelevat teknistä työtä ja tekstiilityötä lukukauden. Vaihto tapahtuu lukukausien vaihtuessa. 8. ja 9. luokilla oppilas voi opiskella **teknistä työtä** tai **tekstiilityö *valinnaisena aineena*** 2 tai 4 vvt.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki käsityössä vuosiluokilla 7-9

Oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä ohjauksen/tuen järjestämisessä on huomioida pedagogisesti erilaiset työ- ja vuorovaikutustavat, joilla tuetaan oppilaiden käsityötaitojen oppimista, suunnittelua ja yhteisöllistä työskentelyä. Yksilö-, ryhmä- ja yhteisöllisillä työtavoilla kannustetaan oppilaita osallisuuteen, aktiivisuuteen ja itseohjautuvuuteen. Opetuksessa huomioidaan oppilaiden erilaiset edellytykset ja tarpeet käsityön opiskeluun ja tehdään sen mukaisia eriytettyjä ratkaisuja esimerkiksi käytettävien oppimisympäristöjen, työvälineiden, työtapojen ja työtehtävien valinnassa.

Oppilaan oppimisen arviointi käsityössä vuosiluokilla 7-9

Oppimisen arviointi on oppilaita ohjaavaa ja kannustavaa. Arviointi perustuu kokonaiseen käsityön prosessiin, sen tavoitteisiin ja kriteereihin sekä opiskelun aikana tehtyyn jatkuvaan arviointiin ja dokumentointiin. Huolehditaan siitä, että oppilaat tietävät arvioinnin perusteet. Eri vaiheiden dokumentointi toimii arvioinnin välineenä. Oppilaat saavat monipuolista palautetta edistymisestään ja osaamisestaan. Arvioinnilla tuetaan laaja-alaisen käsityötaidon kehittymistä. Oppilaille annetaan erilaisia mahdollisuuksia osoittaa edistymistään ja kannustetaan omien vahvuuksien ylläpitämiseen sekä kehittymässä olevien taitojensa hallitsemiseen. Oppilaita ohjataan arvioimaan omaa oppimistaan ja tarjotaan erilaisia tapoja tehdä itse- ja vertaisarviointia. Palautteen anto on vuorovaikutteista, jolloin myös opettaja saa palautetta käyttämistään menetelmistä tai työtavoista.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppiaineen opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut käsityön oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso käsityön valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Osaaminen oppiaineessa kehittyy koko opiskelun ajan. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta. Numeroarvosana laaditaan yhdessä käsityön opetukseen osallistuneiden opettajien kesken.

Vuosiluokka 7

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Innovointi

Ratkaistaan erilaisia tuotesuunnittelutehtäviä luovasti ja kekseliäästi käyttäen käsityön käsitteistöä, merkkejä ja symboleja. Toteutetaan suunnitelmat itseilmaisua vahvistaen. Tehdään käsityöprosessin itse- ja vertaisarviointia prosessin edetessä.

S2 Muotoilu

Perehdytään asumisen, liikkumisen ja pukeutumisen yhteiskunnalliseen, kulttuuriseen ja teknologiseen kehitykseen sekä hyödynnetään paikallisuutta ja eri kulttuurien perinteitä, nykyisyyttä ja tulevaisuutta suunnittelussa, muotoilussa ja toteutuksessa.

Oppilas osaa arvostaa käsityökulttuuria.

S3 Kokeilu

Harjoitellaan erilaisia tapoja muokata, yhdistää ja käsitellä materiaaleja sekä käytetään luovasti ja rohkeasti erilaisia perinteisiä ja uusia materiaaleja ja valmistustekniikoita. Käytetään sulautettuja järjestelmiä käsityöhön eli sovelletaan ohjelmointia suunnitelmiin ja valmistettaviin tuotteisiin.

S4 Dokumentointi ja arviointi

Tutustutaan eri menetelmien tarjoamiin mahdollisuuksiin tuotteiden suunnittelu- ja valmistusprosessissa. Analysoidaan tuotteiden muotoilua ja käytettävyyttä. Kokonainen käsityöprosessi dokumentoidaan hyödyntäen tieto- ja viestintäteknologiaa.

S5 Tekeminen

Valmistetaan erilaisia laadukkaita ja toimivia, ekologisesti ja eettisesti kestäviä tuotteita tai teoksia. Käytetään käsityön tekemiseen tarvittavia työvälineitä, koneita ja laitteita monipuolisesti ja tarkoituksenmukaisesti.

Oppilaan materiaalituntemus ja sen vaikutus työtapoihin.

S6 Työturvallisuus

Perehdytään työturvallisuuteen ja kartoitetaan ja arvioidaan työn vaaroja sekä riskejä osana käsityöprosessia. Työskennellään turvallisesti.

Työtilaan liittyvät säännöt ja turvallisuustekijät.

S7 Yrittäjämäinen oppiminen

Tutustutaan yrittäjämäiseen oppimiseen, yrittäjyyteen ja järjestöyhteistyöhön havainnollisesti, virtuaalisesti, opintokäynneillä tai yritysvierailuilla. Huomioidaan käsityöosaamisen merkitys työelämälle. Hyödynnetään kulttuurilaitosten tarjontaa ideoinnin lähteenä.

Panostetaan yritysvierailuihin ja asiointiin paikallisissa liikeissä.

S8 Tiedostaminen ja osallistuminen

Tutkitaan käsityön ja tuotteiden erilaisia merkityksiä yksilön, yhteiskunnan ja ympäristön näkökulmasta. Pohditaan käsityötä hyvinvoinnin ja kestävän kehityksen edistäjänä arjessa. Harjoitellaan käsityöllä osallistumista, vaikuttamista ja viestimistä.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S2, S3, S4, S5	L2, L3
T2	S1, S2, S3, S4, S5	L1
T3	S1, S2, S3, S4, S5	L4, L6
T4	S1, S2, S3, S4, S5	L2, L4
T5	S6	L3, L6
T6	S1, S2, S3, S4, S5	L5
T7	S7	L6
T8	S8	L1, L4, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 ohjata oppilasta suunnittelemaan työskentelyään sekä ideoimaan, tutkimaan ja kokeilemaan yritteliäästi

Oppilas kehittää ongelmanratkaisukykyä ja suunnittelutaitoja ja koneellista työskentelyä. Ideoinnissa ja suunnittelussa hyödynnetään tieto- ja viestintätekniikkaa mahdollisuuksien mukaan. Oppilasta rohkaistaan suunnittelemaan monimateriaalisia töitä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Työskentely ja tuottaminen	Oppilas suunnittelee työskentelyään, osaa tehdä valintoja ja etsiä työhönsä omia ratkaisuja.

Oppilas osaa arvostaa käsityökulttuuria.

Oppilaan materiaalituntemus ja sen vaikutus työtapoihin.

T2 ohjata oppilasta asettamaan käsityöhön omia oppimisen ja työskentelyn tavoitteita sekä toteuttamaan niiden perusteella kokonainen käsityöprosessi ja arvioimaan oppimistaan

Oppilas omaksuu mielekkään ja myönteisen asenteen työntekoon.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kokonaisen käsityöprosessin toteuttaminen	Oppilas osaa asettaa työskentelylleen tavoitteita sekä työskentelee käsityöprosessin mukaisesti ja arvioi realistisesti oppimistaan käsityöprosessin aikana.

Oppilas osaa arvostaa käsityökulttuuria.

Oppilaan materiaalituntemus ja sen vaikutus työtapoihin.

T3 opastaa oppilasta tutustumaan ja käyttämään monipuolisesti erilaisia työvälineitä, materiaaleja ja tarkoituksenmukaisia työtapoja sekä kehittämään innovaatioita

Oppilasta ohjataan ja harjaannutetaan itseohjautuvuuteen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Valmistaminen, tekniikat ja työstömenetelmät	Oppilas osaa valita tarkoituksenmukaisia materiaaleja sekä tekniikoita ja työstömenetelmiä ja osaa käyttää niitä valmistaessaan suunnittelemiaan tuotteita/ teoksia.

Oppilas osaa arvostaa käsityökulttuuria.

Oppilaan materiaalituntemus ja sen vaikutus työtapoihin.

T4 ohjata oppilasta käyttämään sujuvasti käsityön käsitteitä, merkkejä ja symboleja sekä vahvistamaan visuaalista, materiaalista ja teknologista ilmaisuaan

Oppilas havaitsee teknologisten sovellutusten merkityksen jokapäiväisessä elämässä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Visuaalinen materiaalinen ja teknologinen ilmaisu	Oppilas käyttää käsityön keskeisiä käsitteitä ja osaa esittää ideansa selkeästi sekä toteuttaa ne suunnitelmaan perusten ottaen huomioon esteettisyyden ja toimivuuden.

Oppilaan materiaalituntemus ja sen vaikutus työtapoihin.

Oppilas osaa arvostaa käsityökulttuuria.

T5 ohjata oppilasta havainnoimaan, ennakoimaan ja reagoimaan työtilanteisiin liittyviin riskitekijöihin ja toimimaan turvallisesti käsityöprosessissa

Oppilas osaa turvalliset ja tarkoituksenmukaiset työtavat.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Turvallinen työskentely	Oppilas osaa arvioida työskentelyn vaaroja ja riskejä sekä toimia turvallisesti käsityöprosessissa.

Työtilaan liittyvät säännöt ja turvallisuustekijät.

T6 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologian mahdollisuuksia käsityön suunnittelussa, valmistuksessa ja dokumentoinnissa, sekä yhteisöllisen tiedon tuottamisessa ja jakamisessa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tieto- ja viestintäteknologiset taidot Yhteisöllinen työskentely	Oppilas osaa käyttää itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa suunnittelussa ja valmistamisessa sekä oman tai yhteisen käsityöprosessin dokumentoinnissa tieto- ja viestintäteknologiaa.

Oppilaan materiaalituntemus ja sen vaikutus työtapoihin.

Oppilas osaa arvostaa käsityökulttuuria.

T7 ohjata oppilasta tuntemaan käsityön, kädentaitojen ja teknologisen kehityksen merkitys omassa elämässään, yhteiskunnassa, yrittäjyydessä ja muussa työelämässä

Oppilas osaa arvostaa käsityökulttuuria.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kädentaitojen ja käsityön merkityksen hahmottaminen arkielämässä ja yhteiskunnassa	Oppilas osaa esimerkkien avulla kuvailla käsityön merkitystä arjessa, yhteiskunnassa ja työelämässä.

Panostetaan yritysvierailuihin ja asiointiin paikallisissa liikeissä.

T8 ohjata oppilaita taloudelliseen ajatteluun ja kehittämään käsityöprosessiin liittyviä valintoja, jotka edistävät kestävää elämäntapaa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Valintojen tekeminen ja niiden perustelut	Oppilas osaa perustella käsityön merkityksen kestävälle elämäntavalle ja tehdä sen mukaisia valintoja työskentelyssään.

35.6.17. Liikunta

Oppiaineen tehtävä

Liikunnan opetuksen tehtävänä on vaikuttaa oppilaiden hyvinvointiin tukemalla fyysistä, sosiaalista ja psyykkistä toimintakykyä sekä myönteistä suhtautumista omaan kehoon. Oppiaineessa tärkeitä ovat yksittäisiin liikuntatunteihin liittyvät positiiviset kokemukset ja liikunnallisen elämäntavan tukeminen. Oppitunneilla korostuvat kehollisuus, fyysinen aktiivisuus ja yhdessä tekeminen. Liikunnan avulla edistetään yhdenvertaisuutta, tasa-arvoa ja yhteisöllisyyttä sekä tuetaan kulttuurista moninaisuutta. Opetus on turvallista, ja se perustuu eri vuodenaikojen ja paikallisten olosuhteiden tarjoamiin mahdollisuuksiin. Liikunnassa hyödynnetään koulun tiloja, lähiliikuntapaikkoja ja luontoa monipuolisesti. Oppilaita ohjataan ja sitoutetaan turvalliseen ja eettisesti kestävään toimintaan ja oppimisilmapiiriin.

Liikunnassa oppilaat kasvavat liikkumaan ja liikunnan avulla. Liikkumaan kasvamisen osatekijöitä ovat oppilaiden ikä- ja kehitystason mukainen fyysisesti aktiivinen toiminta, motoristen perustaitojen oppiminen ja fyysisten ominaisuuksien harjoitteleminen. Oppilaat saavat tietoja ja taitoja erilaisissa liikuntatilanteissa toimimiseen. Liikunnan avulla kasvamiseen kuuluu toisia kunnioittava vuorovaikutus, vastuullisuus, pitkäjänteinen itsensä kehittäminen, tunteiden tunnistaminen ja säätely sekä myönteisen minäkäsityksen kehittyminen. Liikunta tarjoaa mahdollisuuksia iloon, keholliseen ilmaisuun, osallisuuteen, sosiaalisuuteen, rentoutumiseen, leikinomaiseen kisailuun ja ponnisteluun sekä toisten auttamiseen. Liikunnassa oppilas saa valmiuksia terveytensä edistämiseen.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 7-9

”Liikutaan yhdessä minäkäsitystä ja osallisuutta vahvistaen, taitoja soveltaen.”

Vuosiluokilla 7-9 *pääpaino on monipuolisessa perustaitojen soveltamisessa ja fyysisten ominaisuuksien harjoittamisen opiskelussa eri liikuntamuotojen ja -lajien avulla. Erityisen tärkeää on vahvistaa oppilaan myönteistä minäkäsitystä ja oman muuttuvan kehon hyväksymistä. Opetus tukee oppilaiden hyvinvointia, kasvua itsenäisyyteen, osallisuuteen sekä kannustaa terveyttä edistävään omaehtoiseen liikunnan harrastamiseen. Oppilaat osallistuvat kehitysvaiheensa mukaisesti toiminnan suunnitteluun sekä ottavat vastuuta omasta ja ryhmän toiminnasta.*

Liikunnan oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Liikunnan tehtävää ja tavoitteita toteutetaan opettamalla turvallisesti ja monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä sisä- ja ulkotiloissa oppilaita osallistaen. Opetuksessa otetaan huomioon vuodenajat, paikalliset olosuhteet sekä koulun ja ympäristön tarjoamat mahdollisuudet tarkoituksenmukaisella tavalla. Opetuksen yhteydessä korostetaan fyysistä aktiivisuutta ja yhteistoiminnallisuutta ylläpitäviä työtapoja, kannustavaa vuorovaikutusta ja toisten auttamista sekä henkisesti ja fyysisesti turvallista toimintaa. Liikuntateknologian hyödyntämisellä tuetaan liikunnanopetuksen tavoitteiden saavuttamista. Koulun ulkopuolisille liikuntapaikoille siirtymisessä edistetään turvallista liikennekäyttäytymistä.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki liikunnassa vuosiluokilla 7-9

Kannustava ja hyväksyvä ilmapiiri on edellytys liikunnanopetuksen tavoitteiden saavuttamiselle. Toiminnan tulee antaa kaikille oppilaille mahdollisuus onnistumiseen ja osallistumiseen sekä tukea hyvinvoinnin kannalta riittävää toimintakykyä. Opetuksessa on keskeistä oppilaiden yksilöllisyyden huomioon ottaminen, turvallinen työskentelyilmapiiri sekä organisoinnin ja opetusviestinnän selkeys. Pätevyydenkokemuksia ja sosiaalista yhteenkuuluvuutta tuetaan oppilaslähtöisillä ja osallistavilla työtavoilla, sopivilla tehtävillä ja rohkaisevalla palautteella.

Vuosiluokkien 7-9 opetuksessa kiinnitetään erityistä huomiota toimintakyvyn tukemiseen ja mieluisan liikuntaharrastuksen ylläpitämiseen tai löytämiseen.

Oppilaan oppimisen arviointi liikunnassa vuosiluokilla 7-9

Oppilaiden kasvamista liikuntaan ja liikunnan avulla tuetaan monipuolisella, kannustavalla ja ohjaavalla palautteella ja arvioinnilla. Ne tukevat oppilaiden myönteistä käsitystä itsestä liikkujana. Palautteessa ja arvioinnissa otetaan huomioon oppilaiden yksilölliset vahvuudet sekä kehittymistarpeet ja tuetaan niitä. Liikunnan opetuksessa ja arvioinnissa tulee ottaa huomioon oppilaan terveydentila ja erityistarpeet.

Liikunnan arviointi perustuu fyysisen-, sosiaalisen ja psyykkisen toimintakyvyn tavoitteisiin. Arvioinnin kohteina ovat oppiminen (tavoitteet 2-6) ja työskentely (tavoitteet 1 ja 7-10), joten fyysisten kunto-ominaisuuksien tasoa ei käytetä arvioinnin perusteena. Move!-mittausten tuloksia ei käytetä oppilaan arvioinnin perusteina. Arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä siten, että oppilailla on mahdollisuus osoittaa parasta osaamistaan. Oppilaita ohjataan itsearviointiin.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppiaineen opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut liikunnan oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso liikunnan valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Osaaminen liikunnassa kehittyy kumulatiivisesti. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Vuosiluokka 7

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Fyysinen toimintakyky

Opetukseen sisältyy runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa. Liikunnan opetukseen valitaan havainto- ja ratkaisuntekotaitoja ja niiden soveltamista monipuolisesti kehittäviä turvallisia tehtäviä (kuten liikuntaleikit ja pallopelit). Tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaitoja vahvistetaan liikuntamuotojen (kuten jää-, lumi-, luonto-, perus-, musiikki- ja tanssiliikunta sekä palloilut ja voimistelut) ja liikuntalajien avulla monipuolisesti eri vuodenaikoina ja erilaisissa oppimisympäristöissä. Liikunnan opetukseen kuuluu uinnin, vesiliikunnan ja vesipelastuksen opetusta.

Monipuoliset tehtävät, leikit, harjoitteet ja pelit mahdollistavat osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden sekä kehollisen ilmaisun ja esteettisyyden kokemuksia. Liikunnan opetukseen valitaan tehtäviä, joilla opetellaan harjoittelemaan voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja liikkuvuutta. Liikuntatehtävien avulla oppilaat oppivat arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään omaa fyysistä toimintakykyään. Valtakunnallisen fyysisen toimintakyvyn seurantajärjestelmä Move!:n mittaukset tehdään niin, että ne tukevat 8. vuosiluokalla koulussa järjestettäviä laajoja terveystarkastuksia.

S2 Sosiaalinen toimintakyky

Liikuntatehtävien avulla oppilaat oppivat arvioimaan ja kehittämään omaa sosiaalista toimintakykyään. Liikunnan opetukseen valitaan erilaisia pari- ja ryhmätehtäviä, leikkejä, harjoituksia ja pelejä, joissa opitaan ottamaan toiset huomioon sekä auttamaan ja avustamaan muita. Tehtävien myötä opitaan vastuun ottamista yhteisistä asioista ja niiden järjestelyistä sekä säännöistä. Myönteistä yhteisöllisyyttä lisätään ryhmätehtävillä.

S3 Psyykkinen toimintakyky

Liikunnan opetuksessa käytetään tehtäviä, joissa opitaan pitkäjännitteisesti ponnistelemaan yksin ja yhdessä muiden kanssa tavoitteen saavuttamiseksi. Erilaisilla tehtävillä harjoitellaan vastuun ottamista. Iloa ja virkistystä tuottavilla liikuntatehtävillä edistetään myönteisten tunteiden kokemista, jotka vahvistavat pätevyyden kokemuksia ja myönteistä minäkäsitystä. Opetuksen yhteydessä annetaan tietoa liikunnan merkityksestä kasvulle ja kehitykselle, tutustutaan harjoittelun periaatteisiin sekä annetaan tietoa liikunnan harrastusmahdollisuuksista ja toimintatavoista eri liikuntamuodoissa.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1	L1, L3
T2	S1	L1, L3, L4
T3	S1	L3
T4	S1	L3
T5	S1	L3
T6	S1	L3
T7	S1	L3, L6, L7
T8	S2	L2, L3, L6, L7
T9	S2	L2, L6, L7
T10	S3	L1, L2, L3
T11	S3	L1, L2
T12	S3	L3
T13	S3	L1, L3

Vuosiluokan tavoitteet

T1 kannustaa oppilasta fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan erilaisia liikuntamuotoja ja harjoittelemaan parhaansa yrittäen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Työskentely ja yrittäminen	Oppilas osallistuu liikuntatuntien toimintaan yleensä aktiivisesti kokeillen ja harjoitellen erilaisia liikuntamuotoja.

T2 ohjata oppilasta harjaannuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ratkaisujen teko erilaisissa liikuntatilanteissa	Oppilas tekee useimmiten tarkoituksenmukaisia ratkaisuja erilaisissa liikuntatilanteissa.

T3 ohjata oppilasta harjoittelun avulla kehittämään tasapaino- ja liikkumistaitojaan, jotta oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri vuodenaikoina ja eri liikuntamuodoissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Motoriset perustaidot (tasapaino- ja liikkumistaidot), eri liikuntamuodoissa	Oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa tasapaino- ja liikkumistaitoja useimmissa opetetuissa liikuntamuodoissa.

T4 ohjata oppilasta harjoittelun avulla kehittämään välineenkäsittelytaitojaan, jotta oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri välineillä, eri vuodenaikoina ja eri liikuntamuodoissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Motoriset perustaidot (välineenkäsittelytaidot) eri liikuntamuodoissa	Oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa välineenkäsittelytaitoja useimmissa opetetuissa liikuntamuodoissa.

T5 kannustaa ja ohjata oppilasta arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan: voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja liikkuvuutta

Annetaan oppilaille mahdollisuus testata omia voima-, nopeus-, kestävyys- ja liikkuvuusominaisuuksia kaksi kertaa lukuvuoden aikana.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Fyysisten ominaisuuksien arviointi, ylläpito ja kehittäminen	Oppilas osaa arvioida fyysisiä ominaisuuksiaan ja sen pohjalta harjoittaa voimaa, nopeutta, liikkuvuutta ja kestävyyttä.

T6 vahvistaa uima- ja vesipelastustaitoja, jotta oppilas osaa sekä uida että pelastautua ja pelastaa vedestä

Yhteistyössä Pajulahden urheiluopiston kanssa harjoitellaan uima- ja vesipelastustaitoja.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uima- ja vesipelastustaidot	Oppilas osaa uida, pelastautua ja pelastaa vedestä.

T7 ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan

Ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan eri oppimisympäristöissä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Toiminta liikuntatunneilla	Oppilas toimii turvallisesti ja asiallisesti liikuntatunneilla.

T8 ohjata oppilasta työskentelemään kaikkien kanssa sekä säätelemään toimintaansa ja tunneilmaisuaan liikuntatilanteissa toiset huomioon ottaen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutus- ja työskentelytaidot	Oppilas osaa toimia eri liikuntatilanteissa yhteisesti sovitulla tavalla.

T9 ohjata oppilasta toimimaan reilun pelin periaatteella sekä ottamaan vastuuta yhteisistä oppimistilanteista

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Toiminta yhteisissä oppimistilanteissa	Oppilas noudattaa reilun pelin periaatteita ja osoittaa ottavansa vastuuta yhteisistä oppimistilanteista.

T10 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta omasta toiminnasta ja vahvistaa oppilaan itsenäisen työskentelyn taitoja

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Työskentelytaidot	Oppilas osaa pääsääntöisesti työskennellä vastuullisesti ja itsenäisesti.

T11 huolehtia siitä, että oppilaat saavat riittävästi myönteisiä kokemuksia omasta kehosta, pätevyydestä ja yhteisöllisyydestä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

T12 auttaa oppilasta ymmärtämään riittävän fyysisen aktiivisuuden ja liikunnallisen elämäntavan merkitys kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

T13 tutustuttaa oppilas yleisten liikuntamuotojen harrastamiseen liittyviin mahdollisuuksiin, tietoihin ja taitoihin, jotta hän saa edellytyksiä löytää itselleen sopivia iloa ja virkistystä tuottavia liikuntaharrastuksia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Vuosiluokka 8

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Fyysinen toimintakyky

Opetukseen sisältyy runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa. Liikunnan opetukseen valitaan havainto- ja ratkaisuntekotaitoja ja niiden soveltamista monipuolisesti kehittäviä turvallisia tehtäviä (kuten liikuntaleikit ja pallopelit). Tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaitoja vahvistetaan liikuntamuotojen (kuten jää-, lumi-, luonto-, perus-, musiikki- ja tanssiliikunta sekä palloilut ja voimistelut) ja liikuntalajien avulla monipuolisesti eri vuodenaikoina ja erilaisissa oppimisympäristöissä. Liikunnan opetukseen kuuluu uinnin, vesiliikunnan ja vesipelastuksen opetusta.

Monipuoliset tehtävät, leikit, harjoitteet ja pelit mahdollistavat osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden sekä kehollisen ilmaisun ja esteettisyyden kokemuksia. Liikunnan opetukseen valitaan tehtäviä, joilla opetellaan harjoittelemaan voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja liikkuvuutta. Liikuntatehtävien avulla oppilaat oppivat arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään omaa fyysistä toimintakykyään. Valtakunnallisen fyysisen toimintakyvyn seurantajärjestelmä Move!:n mittaukset tehdään niin, että ne tukevat 8. vuosiluokalla koulussa järjestettäviä laajoja terveystarkastuksia.

S2 Sosiaalinen toimintakyky

Liikuntatehtävien avulla oppilaat oppivat arvioimaan ja kehittämään omaa sosiaalista toimintakykyään. Liikunnan opetukseen valitaan erilaisia pari- ja ryhmätehtäviä, leikkejä, harjoituksia ja pelejä, joissa opitaan ottamaan toiset huomioon sekä auttamaan ja avustamaan muita. Tehtävien myötä opitaan vastuun ottamista yhteisistä asioista ja niiden järjestelyistä sekä säännöistä. Myönteistä yhteisöllisyyttä lisätään ryhmätehtävillä.

S3 Psyykkinen toimintakyky

Liikunnan opetuksessa käytetään tehtäviä, joissa opitaan pitkäjännitteisesti ponnistelemaan yksin ja yhdessä muiden kanssa tavoitteen saavuttamiseksi. Erilaisilla tehtävillä harjoitellaan vastuun ottamista. Iloa ja virkistystä tuottavilla liikuntatehtävillä edistetään myönteisten

tunteiden kokemista, jotka vahvistavat pätevyyden kokemuksia ja myönteistä minäkäsitystä. Opetuksen yhteydessä annetaan tietoa liikunnan merkityksestä kasvulle ja kehitykselle, tutustutaan harjoittelun periaatteisiin sekä annetaan tietoa liikunnan harrastusmahdollisuuksista ja toimintatavoista eri liikuntamuodoissa.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1	L1, L3
T2	S1	L1, L3, L4
T3	S1	L3
T4	S1	L3
T5	S1	L3
T6	S1	L3
T7	S1	L3, L6, L7
T8	S2	L2, L3, L6, L7
T9	S2	L2, L6, L7
T10	S3	L1, L2, L3
T11	S3	L1, L2
T12	S3	L3
T13	S3	L1, L3

Vuosiluokan tavoitteet

T1 kannustaa oppilasta fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan erilaisia liikuntamuotoja ja harjoittelemaan parhaansa yrittäen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Työskentely ja yrittäminen	Oppilas osallistuu liikuntatuntien toimintaan yleensä aktiivisesti kokeillen ja harjoitellen erilaisia liikuntamuotoja.

T2 ohjata oppilasta harjaannuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ratkaisujen teko erilaisissa liikuntatilanteissa	Oppilas tekee useimmiten tarkoituksenmukaisia ratkaisuja erilaisissa liikuntatilanteissa.

T3 ohjata oppilasta harjoittelun avulla kehittämään tasapaino- ja liikkumistaitojaan, jotta oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa niitä

monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri vuodenaikoina ja eri liikuntamuodoissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Motoriset perustaidot (tasapaino- ja liikkumistaidot), eri liikuntamuodoissa	Oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa tasapaino- ja liikkumistaitoja useimmissa opetetuissa liikuntamuodoissa.

T4 ohjata oppilasta harjoittelun avulla kehittämään välineenkäsittelytaitojaan, jotta oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri välineillä, eri vuodenaikoina ja eri liikuntamuodoissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Motoriset perustaidot (välineenkäsittelytaidot) eri liikuntamuodoissa	Oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa välineenkäsittelytaitoja useimmissa opetetuissa liikuntamuodoissa.

T5 kannustaa ja ohjata oppilasta arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan: voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja liikkuvuutta

Annetaan oppilaille mahdollisuus testata omia voima-, nopeus-, kestävyys- ja liikkuvuusominaisuuksia kaksi kertaa lukuvuoden aikana.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Fyysisten ominaisuuksien arviointi, ylläpito ja kehittäminen	Oppilas osaa arvioida fyysisiä ominaisuuksiaan ja sen pohjalta harjoittaa voimaa, nopeutta, liikkuvuutta ja kestävyyttä.

T6 vahvistaa uima- ja vesipelastustaitoja, jotta oppilas osaa sekä uida että pelastautua ja pelastaa vedestä

Yhteistyössä Pajulahden urheiluopiston kanssa harjoitellaan uima- ja vesipelastustaitoja.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uima- ja vesipelastustaidot	Oppilas osaa uida, pelastautua ja pelastaa vedestä.

T7 ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan

Ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan eri oppimisympäristöissä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Toiminta liikuntatunneilla	Oppilas toimii turvallisesti ja asiallisesti liikuntatunneilla.

T8 ohjata oppilasta työskentelemään kaikkien kanssa sekä säätelemään toimintaansa ja tunneilmaisuaan liikuntatilanteissa toiset huomioon ottaen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutus- ja työskentelytaidot	Oppilas osaa toimia eri liikuntatilanteissa yhteisesti sovitulla tavalla.

T9 ohjata oppilasta toimimaan reilun pelin periaatteella sekä ottamaan vastuuta yhteisistä oppimistilanteista

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Toiminta yhteisissä oppimistilanteissa	Oppilas noudattaa reilun pelin periaatteita ja osoittaa ottavansa vastuuta yhteisistä oppimistilanteista.

T10 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta omasta toiminnasta ja vahvistaa oppilaan itsenäisen työskentelyn taitoja

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Työskentelytaidot	Oppilas osaa pääsääntöisesti työskennellä vastuullisesti ja itsenäisesti.

T11 huolehtia siitä, että oppilaat saavat riittävästi myönteisiä kokemuksia omasta kehosta, pätevyydestä ja yhteisöllisyydestä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

T12 auttaa oppilasta ymmärtämään riittävän fyysisen aktiivisuuden ja liikunnallisen elämäntavan merkitys kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

T13 tutustuttaa oppilas yleisten liikuntamuotojen harrastamiseen liittyviin mahdollisuuksiin, tietoihin ja taitoihin, jotta hän saa edellytyksiä löytää itselleen sopivia iloa ja virkistystä tuottavia liikuntaharrastuksia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Vuosiluokka 9

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Fyysinen toimintakyky

Opetukseen sisältyy runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa. Liikunnan opetukseen valitaan havainto- ja ratkaisuntekotaitoja ja niiden soveltamista monipuolisesti kehittäviä turvallisia tehtäviä (kuten liikuntaleikit ja pallopelit). Tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaitoja vahvistetaan liikuntamuotojen (kuten jää-, lumi-, luonto-, perus-, musiikki- ja tanssiliikunta sekä palloilut ja voimistelut) ja liikuntalajien avulla monipuolisesti eri vuodenaikoina ja erilaisissa oppimisympäristöissä. Liikunnan opetukseen kuuluu uinnin, vesiliikunnan ja vesipelastuksen opetusta.

Monipuoliset tehtävät, leikit, harjoitteet ja pelit mahdollistavat osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden sekä kehollisen ilmaisun ja esteettisyyden kokemuksia. Liikunnan opetukseen valitaan tehtäviä, joilla opetellaan harjoittelemaan voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja liikkuvuutta. Liikuntatehtävien avulla oppilaat oppivat arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään omaa fyysistä toimintakykyään. Valtakunnallisen fyysisen toimintakyvyn seurantajärjestelmä Move!:n mittaukset tehdään niin, että ne tukevat 8. vuosiluokalla koulussa järjestettäviä laajoja terveystarkastuksia.

S2 Sosiaalinen toimintakyky

Liikuntatehtävien avulla oppilaat oppivat arvioimaan ja kehittämään omaa sosiaalista toimintakykyään. Liikunnan opetukseen valitaan erilaisia pari- ja ryhmätehtäviä, leikkejä, harjoituksia ja pelejä, joissa opitaan ottamaan toiset huomioon sekä auttamaan ja avustamaan muita. Tehtävien myötä opitaan vastuun ottamista yhteisistä asioista ja niiden järjestelyistä sekä säännöistä. Myönteistä yhteisöllisyyttä lisätään ryhmätehtävillä.

S3 Psyykkinen toimintakyky

Liikunnan opetuksessa käytetään tehtäviä, joissa opitaan pitkäjännitteisesti ponnistelemaan yksin ja yhdessä muiden kanssa tavoitteen saavuttamiseksi. Erilaisilla tehtävillä harjoitellaan vastuun ottamista. Iloa ja virkistystä tuottavilla liikuntatehtävillä edistetään myönteisten tunteiden kokemista, jotka vahvistavat pätevyyden kokemuksia ja myönteistä minäkäsitystä. Opetuksen yhteydessä annetaan tietoa liikunnan merkityksestä kasvulle ja kehitykselle, tutustutaan harjoittelun periaatteisiin sekä annetaan tietoa liikunnan harrastusmahdollisuuksista ja toimintatavoista eri liikuntamuodoissa.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1	L1, L3
T2	S1	L1, L3, L4
T3	S1	L3
T4	S1	L3
T5	S1	L3
T6	S1	L3
T7	S1	L3, L6, L7
T8	S2	L2, L3, L6, L7
T9	S2	L2, L6, L7
T10	S3	L1, L2, L3
T11	S3	L1, L2
T12	S3	L3
T13	S3	L1, L3

Vuosiluokan tavoitteet

T1 kannustaa oppilasta fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan erilaisia liikuntamuotoja ja harjoittelemaan parhaansa yrittäen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Työskentely ja yrittäminen	Oppilas osallistuu liikuntatuntien toimintaan yleensä aktiivisesti kokeillen ja harjoitellen erilaisia liikuntamuotoja.

T2 ohjata oppilasta harjaannuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ratkaisujen teko erilaisissa liikuntatilanteissa	Oppilas tekee useimmiten tarkoituksenmukaisia ratkaisuja erilaisissa liikuntatilanteissa.

T3 ohjata oppilasta harjoittelun avulla kehittämään tasapaino- ja liikkumistaitojaan, jotta oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri vuodenaikoina ja eri liikuntamuodoissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Motoriset perustaidot (tasapaino- ja liikkumistaidot), eri liikuntamuodoissa	Oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa tasapaino- ja liikkumistaitoja useimmissa opetetuissa liikuntamuodoissa.

T4 ohjata oppilasta harjoittelun avulla kehittämään välineenkäsittelytaitojaan, jotta oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri välineillä, eri vuodenaikoina ja eri liikuntamuodoissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Motoriset perustaidot (välineenkäsittelytaidot) eri liikuntamuodoissa	Oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa välineenkäsittelytaitoja useimmissa opetetuissa liikuntamuodoissa.

T5 kannustaa ja ohjata oppilasta arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan: voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja liikkuvuutta

Annetaan oppilaille mahdollisuus testata omia voima-, nopeus-, kestävyys- ja liikkuvuusominaisuuksia kaksi kertaa lukuvuoden aikana.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Fyysisten ominaisuuksien arviointi, ylläpito ja kehittäminen	Oppilas osaa arvioida fyysisiä ominaisuuksiaan ja sen pohjalta harjoittaa voimaa, nopeutta, liikkuvuutta ja kestävyyttä.

T6 vahvistaa uima- ja vesipelastustaitoja, jotta oppilas osaa sekä uida että pelastautua ja pelastaa vedestä

Yhteistyössä Pajulahden urheiluopiston kanssa harjoitellaan uima- ja vesipelastustaitoja.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uima- ja vesipelastustaidot	Oppilas osaa uida, pelastautua ja pelastaa vedestä.

T7 ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan

Ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan eri oppimisympäristöissä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Toiminta liikuntatunneilla	Oppilas toimii turvallisesti ja asiallisesti liikuntatunneilla.

T8 ohjata oppilasta työskentelemään kaikkien kanssa sekä säätelemään toimintaansa ja tunneilmaisuaan liikuntatilanteissa toiset huomioon ottaen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutus- ja työskentelytaidot	Oppilas osaa toimia eri liikuntatilanteissa yhteisesti sovitulla tavalla.

T9 ohjata oppilasta toimimaan reilun pelin periaatteella sekä ottamaan vastuuta yhteisistä oppimistilanteista

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Toiminta yhteisissä oppimistilanteissa	Oppilas noudattaa reilun pelin periaatteita ja osoittaa ottavansa vastuuta yhteisistä oppimistilanteista.

T10 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta omasta toiminnasta ja vahvistaa oppilaan itsenäisen työskentelyn taitoja

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Työskentelytaidot	Oppilas osaa pääsääntöisesti työskennellä vastuullisesti ja itsenäisesti.

T11 huolehtia siitä, että oppilaat saavat riittävästi myönteisiä kokemuksia omasta kehosta, pätevyydestä ja yhteisöllisyydestä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

T12 auttaa oppilasta ymmärtämään riittävän fyysisen aktiivisuuden ja liikunnallisen elämäntavan merkitys kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

T13 tutustuttaa oppilas yleisten liikuntamuotojen harrastamiseen liittyviin mahdollisuuksiin, tietoihin ja taitoihin, jotta hän saa edellytyksiä löytää itselleen sopivia iloa ja virkistystä tuottavia liikuntaharrastuksia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

35.6.18. Kotitalous

Oppiaineen tehtävä

Kotitalouden opetuksen tehtävänä on kehittää kodin arjen hallinnan sekä kestävän ja hyvinvointia edistävän elämäntavan edellyttämiä tietoja, taitoja, asenteita ja toimintavalmiuksia. Opetuksessa edistetään kädentaitoja ja luovuutta sekä kykyä tehdä valintoja ja toimia kodin arjessa kestävästi. Opetuksessa luodaan perustaa oppilaiden kotitaloudelliselle osaamiselle, mikä merkitsee taitoa toimia eri ympäristöissä ja toteuttaa kotitalouden tehtäviä. Opetuksella tuetaan oppilaiden kasvua kodin arjen perusedellytysten ylläpitämisestä huolehtiviksi kuluttajiksi. Kotitalousopetuksessa kehitytään kanssaihmisistä huoltapitäviksi lähimmäisiksi ja kasvetaan perheen, kodin ja yhteiskunnan aktiivisiksi jäseniksi.

Opetus antaa valmiuksia vuorovaikutukseen ja yhdessä elämiseen. Kotitalousopetuksessa luodaan perusta kestävään asumiseen, ruokaosaamiseen ja kuluttajuuteen. Oppilaat saavat käsityksen kodin teknologisoituvasta arjesta, kustannustietoisesta toiminnasta sekä tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämisestä kotitalouden toiminnassa.

Kotitalouden keskeisten sisältöjen ja oppimistehtävien avulla kehitetään oppilaiden suunnittelu-, organisointi-, työskentely- ja voimavarojen hallinnan taitoja. Kotitalouden tehtävänä on vahvistaa valmiuksia pitkäjänteiseen työskentelyyn, yhdessä toimimiseen ja kriittiseen tiedonhallintaan. Erityistä huomiota kiinnitetään jokaisen oppilaan yhdenvertaiseen ja tasapuoliseen osallisuuteen oppimistilanteissa. Oppiaine kasvattaa toiminnallisuuteen ja yritteliäisyyteen sekä vastuullisuuteen ja taloudellisuuteen.

Oppiaine soveltaa toiminnaksi eri alojen tietoa, ja yhteistyö muiden oppiaineiden kanssa monipuolistaa oppimiskokemuksia. Eheyttävä opetus tukee erilaisten kodin arkeen liittyvien käsitteiden, asioiden tai ilmiöiden keskinäisten yhteyksien ja syy-seuraussuhteiden ymmärtämistä syventäen oppimista. Kotitalouden opetus kattaa laaja-alaisen osaamisen kaikki osa-alueet.

Kotitalousopetus rakennetaan suunnitelmalliseksi oppimista tukevaksi jatkumoksi, jolloin tiedot ja taidot syvenevät vaiheittain kokonaisuuksiksi. Oppilaiden itsenäisyys ja vastuu kasvavat vähitellen, ja opetus ohjaa ongelmanratkaisuun, tiedon ja taidon soveltamiseen ja luovuuteen. Opittua sovelletaan ja syvennetään omassa kodissa ja lähipiirissä kotitehtävien avulla.

Kotitalousopetusta voidaan opetuksen järjestäjän niin päättäessä antaa jo alemmilla vuosiluokilla. Tällöin noudatetaan kotitalouden oppimäärän opetussuunnitelman perusteita oppilaiden iän huomioon ottaen. Opetuksen tavoitteet, keskeiset sisältöalueet ja toteutus määritellään paikallisessa opetussuunnitelmassa opetussuunnitelman perusteita soveltaen.

Kotitalouden oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä oppimisympäristön valinnassa on, että se mahdollistaa seuraavat tekijät: vuorovaikutteinen toiminta, yhteisöllinen tiedon rakentaminen ja osaamisen jakaminen, tutkiva ja soveltava opiskelu sekä työskentelyn arviointi. Työn arvostaminen ja loppuun saattaminen, pitkäjänteinen tapa tehdä työtä, kunnioittava ja kiireetön ilmapiiri sekä mahdollisuus oppia myös epäonnistumisista ovat osa turvallisuutta. Opetuksessa hyödynnetään niin luokkayhteisöä, koulutiloja ja kouluympäristöä kuin digitaalisia ympäristöjä ja yhteistyöverkostoja. Oppimistehtävät vahvistavat oppilaiden näkemystä arjen rakentumisesta ja monimuotoisuudesta sekä harjaannuttavat soveltamaan koulussa opiskeltuja asioita omaan

perhevaiheeseen. Työtapojen ja menetelmien valinnassa on keskeistä tiedon ja taidon kietoutuminen yhteen ja soveltaminen käytäntöön.

Tavoitteet 7. luokka (3 vuosiviikkotuntia)

Oppilas oppii leipomaan, valmistamaan ruokaa, pesemään pyykkiä ja huolehtimaan kodin siivouksesta yksin ja yhteistyössä toisten kanssa. Tavoitteena on, että hän selviytyy itsenäisesti kodin askareista kun hän muuttaa lapsuuden kodistaan omaan asuntoon. Tarkoituksena on että hänestä kehittyy harkitseva, vastuuntuntoinen ja kustannustietoinen kuluttaja.

Sisältöalueet

Oppilas harjoittelee ruuanvalmistusta, leipomista, jätteiden lajittelua, kodinsiivous- ja pyykkihuolto tehtäviä koulussa. Lisäksi oppilas vahvistaa osaamistaan kotona käytännön harjoitusten avulla. Samalla hän harjaantuu valitsemaan kaupasta tarkoituksenmukaiset elintarvikkeet ja kodin puhtaanapitoon tarvittavat aineet ja välineet. Opetuksen pääpaino on työskentelyn turvallisuudessa, ergonomiassa, terveellisyydessä, hygieenisyydessä ja taloudellisuudessa. Samalla hän oppii hyväksymään erilaisuutta, kuuntelemaan toisia, työskentelemään yhdessä vastuullisesti ja hyviä käytöstapoja noudattaen. Tavoitteena on että oppilaan myönteinen asenne, ongelmanratkaisu- ja tiedonhankintataidot kehittyvät. Taidot, joista hänelle on hyötyä jatko-opiskelussa ja työelämän haasteissa.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki kotitaloudessa vuosiluokilla 7-9

Kotitalouden oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä ohjauksen, eriyttämisen ja tuen järjestämisessä on oppilaiden motivaation, oman toiminnan ohjauksen ja itseohjautuvuuden asteittainen lisääntyminen. Lisäksi olennaista on työskentelyn kehittyminen vuorovaikutteiseksi, pitkäjänteiseksi ja tietoperustaiseksi. Oppimistilanteen ja tietoympäristön selkeä rakenne sekä vaikeustason mielekkyys korostuvat opetuksen suunnittelussa. Eriyttämisen lähtökohtana ovat oppilaiden osaamistason mukaiset arkipäivän rakentumiseen liittyvät oppimistilanteet ja joustavat opetusjärjestelyt.

Käytännön toimintataitojen tukemisen suunnittelussa korostuu arkipäivän ilmiöiden ja kotitalouden oppimistilanteiden kietoutuminen toisiinsa. Yhteistyö- ja vuorovaikutustaitojen tukemisessa keskitytään sosiaalisten tilanteiden harjoitteluun. Tiedonhallintataitojen kehittymistä tuetaan käyttämällä yksinkertaisia ja selkeitä ohjeita ja kuvia. Oppitunnin siirtymävaiheiden tunnistaminen edellyttää ohjausta ja tukea ajanhallinnassa ja oppimistehtävän jäsentelyssä. Kotitalous oppiaineena antaa mahdollisuuden soveltaa koulussa opittuja ja harjoiteltuja asioita oppilaiden omassa arjessa.

Ohjauksella tuetaan oppilaiden kiinnostusta syventää ja laajentaa kotitalouden oppimista sekä luodaan valmiuksia siirtyä perusopetuksen jälkeiseen koulutukseen ja sen kautta kotitaloudellista asiantuntijuutta edellyttävään työelämään.

Kielellisissä ja motorisissa ongelmissa mahdollisuus avustajan ja apuvälineiden käyttöön. Oppilaita ohjataan esim. maistuvat ammatit opintopolkujen avulla suunnittelemaan tulevia jatkoopintoja.

Oppilaan oppimisen arviointi kotitaloudessa vuosiluokilla 7-9

Kotitaloudessa oppimisen arviointi on monimuotoista, ohjaavaa ja kannustavaa. Oppilaat saavat palautetta taidostaan toimia eri asiayhteyksissä ja toteuttaa kotitalouden tehtäviä. Ajattelua tuetaan ohjaamalla oppilaita pohtimaan tapaansa hahmottaa ja käsitellä omaa ympäristöä. Huomiota kiinnitetään myös kotitalouden käsitteiden hahmottamiseen ja sisältöjen omaksumiseen. Opetuksessa huolehditaan siitä, että jokainen oppilas ja hänen huoltajansa ovat tietoisia tavoitteista, arviointiperusteista ja päättöarvioinnin kriteereistä. Oppilaille annetaan

säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa asetettuihin tavoitteisiin.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppiaineen opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut kotitalouden oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso kotitalous-oppiaineen valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Osaaminen oppiaineessa kehittyy koko yhteisen kotitalouden opetuksen ajan vahvistuvana ja etenevänä oppimisena. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Arviointi

Opettajan antama arviointi perustuu jatkuvaan näyttöön. Lisäksi oppilas arvioi omaa ja ryhmän työskentelyä. Arvosanan muodostumiseen vaikuttavat asenne työn tekemiseen,

tuntikäyttäytyminen, työn suunnittelu, tiedon hankinta, luova ongelmanratkaisu, hygienia, työn tulos ja yhteistyökyky. Arviointi toteutetaan havainnoiden, keskustellen ja eri työvaiheita ratkaisukeskeisesti pohtien.

Toistava 5-6,

toiminta ei suju mallin mukaan, oma-aloitteisuus on vähäistä ja kyky ottaa huomioon muut ryhmän jäsenet vaatii harjoittelua. Opettajan jatkuva ohjaus tarpeen.

Soveltava 7-8,

toiminta sujuu mallin mukaan ja toiminnassa näkyy jo oma-aloitteisuutta. Työ on melko sujuvaa, oppilas on yhteistyöhaluinen ja pyrkii kantamaan vastuun omista ja yhteisistä tehtävistä.

Perusteleva 9-10,

toiminta on oma-aloitteista sekä suunnitelmallista. Työskentely on sujuvaa. Oppilas kykenee vastaamaan työkokonaisuuksista ja osoittaa harrastuneisuutta. Hän etsii, soveltaa, vertailee ja ratkaisee ongelmia. Kuuntelee toisia ja kykenee pohtimaan myös oman toimintansa laajempiakin vaikutuksia.

Arviointiin vaikuttaa myös muitten sovittujen tehtävien hoitaminen esim. kotitehtävät.

Vuosiluokka 7

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat ruoanvalmistus- ja leivontataitojen kehittymistä. Aterioiden suunnittelu, toteutus ja erilaiset ruokailutilanteet tähtäävät ruokaan ja syömiseen liittyvien valintojen ja tottumusten pohtimiseen ravitsemussuositusten, ruokaturvallisuuden, ruokaketjun, elintarviketuntemuksen, taloudellisuuden, eettisyyden ja ruokaan liittyvän luotettavan tiedon näkökulmasta. Opetussisältöihin kuuluvat ruoka- ja tapakulttuuri osana identiteettiä sekä kodin juhlia.

Oppilas harjoittelee ruuanvalmistusta, leipomista, jätteiden lajittelua, kodinsiivous- ja pyykkihuolto tehtäviä koulussa. Lisäksi oppilas vahvistaa osaamistaan kotona käytännön harjoitusten avulla. Samalla hän harjaantuu valitsemaan kaupasta tarkoituksenmukaiset elintarvikkeet ja kodin puhtaanapitoon tarvittavat aineet ja välineet. Opetuksen pääpaino on työskentelyn

turvallisuudessa, ergonomiassa, terveellisyydessä, hygieenisyydessä ja taloudellisuudessa. Samalla hän oppii hyväksymään erilaisuutta, kuuntelemaan toisia, työskentelemään yhdessä vastuullisesti ja hyviä käytöstapoja noudattaen. Tavoitteena on että oppilaan myönteinen asenne, ongelmanratkaisu- ja tiedonhankintataidot kehittyvät. Taidot, joista hänelle on hyötyä jatko-opiskelussa ja työelämän haasteissa.

S2 Asuminen ja yhdessä eläminen

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat yhdessä elämisen, asumistaitojen ja asumisen ympäristö- ja kustannustietoisuuden kehittymistä. Puhtaanapito samoin kuin tekstiilien ja materiaalien hoito tarkoituksenmukaisine aineineen, laitteineen, välineineen ja työtapoineen tähtäävät arjessa tarvittavien taitojen kehittymiseen. Sisältöjen avulla perehdytään hyviin tapoihin, tasapuoliseen voimavarojen käyttöön ja vastuunottoon perheessä. Sisällöt johdattavat arvioimaan asumiseen ja kotitalouteen liittyviä palveluita.

S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa

Sisällöt valitaan siten, että ne ohjaavat oppilaita asioimaan sekä tuntemaan vastuitaan ja oikeuksiaan valintoja ja sopimuksia tekevinä kuluttajina. Sisällöt johdattavat median- ja teknologian käyttöön arjen työvälineenä ja kannustavat pohtimaan vertaisryhmän ja median vaikutusta omiin kulutusvalintoihin. Sisällöt harjaannuttavat vastuulliseen päätöksentekoon ja ajankohtaisen tiedon hankintaan sekä evästävät tunnistamaan kotitalouksien rahankäyttöön liittyviä tilanteita ja ongelmia.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3	L3
T2	S1, S2	L2, L3
T3	S1, S2, S3	L3, L4, L5, L7
T4	S1, S2	L1, L3, L6
T5	S1, S2, S3	L3, L5, L7
T6	S1, S2, S3	L1, L2, L6, L7
T7	S1, S2, S3	L2, L3
T8	S1, S2	L3, L6, L7
T9	S1, S2, S3	L2, L6, L7
T10	S1, S2, S3	L1, L4
T11	S1, S2, S3	L4
T12	S1, S2, S3	L1
T13	S1, S2, S3	L1, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 ohjata oppilasta suunnittelemaan, organisoimaan ja arvioimaan työtä ja toimintaa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tavoitteiden asettaminen, työn toteutus, ja oppimaan oppimisen taidot	Oppilas asettaa tavoitteita toiminnalleen ja työskentelee niiden saavuttamiseksi. Oppilas arvioi itse tavoitteiden saavuttamista ja omaa työskentelyään. Oppilas tunnistaa omaa osaamistaan itsearvioinnin, opettajan antaman palautteen ja vertaispalautteen perusteella.

Oppilas harjoittelee ruuanvalmistusta, leipomista, jätteiden lajittelua, kodinsiivous- ja pyykkihuolto tehtäviä koulussa. Lisäksi oppilas vahvistaa osaamistaan kotona käytännön harjoitusten avulla. Samalla hän harjaantuu valitsemaan kaupasta tarkoituksenmukaiset elintarvikkeet ja kodin puhtaanapitoon tarvittavat aineet ja välineet. Opetuksen pääpaino on työskentelyn turvallisuudessa, ergonomiassa, terveellisyydessä, hygieenisyydessä ja taloudellisuudessa. Samalla hän oppii hyväksymään erilaisuutta, kuuntelemaan toisia, työskentelemään yhdessä vastuullisesti ja hyviä käytöstapoja noudattaen. Tavoitteena on että oppilaan myönteinen asenne, ongelmanratkaisu- ja tiedonhankintataidot kehittyvät. Taidot, joista hänelle on hyötyä jatko-opiskelussa ja työelämän haasteissa.

T2 ohjata oppilasta harjoittelemaan kotitalouden hallinnassa tarvittavia kädentaitoja sekä kannustaa luovuuteen ja estetiikan huomioimiseen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kädentaidot ja estetiikka	Oppilas osaa käyttää tavallisimpia työmenetelmiä ruoan valmistuksessa ja leivonnassa sekä asumiseen liittyvien perustehtävien toteuttamisessa ja ottaa huomioon esteettiset näkökulmat

Oppilas harjoittelee ruuanvalmistusta, leipomista, jätteiden lajittelua, kodinsiivous- ja pyykkihuolto tehtäviä koulussa. Lisäksi oppilas vahvistaa osaamistaan kotona käytännön harjoitusten avulla. Samalla hän harjaantuu valitsemaan kaupasta tarkoituksenmukaiset elintarvikkeet ja kodin puhtaanapitoon tarvittavat aineet ja välineet. Opetuksen pääpaino on työskentelyn turvallisuudessa, ergonomiassa, terveellisyydessä, hygieenisyydessä ja taloudellisuudessa. Samalla hän oppii hyväksymään erilaisuutta, kuuntelemaan toisia, työskentelemään yhdessä vastuullisesti ja hyviä käytöstapoja noudattaen. Tavoitteena on että oppilaan myönteinen asenne, ongelmanratkaisu- ja tiedonhankintataidot kehittyvät. Taidot, joista hänelle on hyötyä jatko-opiskelussa ja työelämän haasteissa.

T3 ohjata ja rohkaista oppilasta valitsemaan ja käyttämään hyvinvointia edistävästi ja kestävän kulutuksen mukaisesti materiaaleja, työvälineitä, laitteita sekä tieto- ja viestintäteknologiaa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuluttajataidot sekä terveyden edistäminen ja teknologian käyttö	Oppilas valitsee ja käyttää taloudellisesti materiaaleja ja teknologiaa kotitalouden toiminnassaan sekä pohtii valintoja terveyden ja kestävyyden kannalta.

Oppilas harjoittelee ruuanvalmistusta, leipomista, jätteiden lajittelua, kodinsiivous- ja pyykkihuolto tehtäviä koulussa. Lisäksi oppilas vahvistaa osaamistaan kotona käytännön harjoitusten avulla. Samalla hän harjaantuu valitsemaan kaupasta tarkoituksenmukaiset elintarvikkeet ja kodin puhtaanapitoon tarvittavat aineet ja välineet. Opetuksen pääpaino on työskentelyn turvallisuudessa, ergonomiassa, terveellisyydessä, hygieenisyydessä ja taloudellisuudessa. Samalla hän oppii hyväksymään erilaisuutta, kuuntelemaan toisia, työskentelemään yhdessä vastuullisesti ja hyviä käytöstapoja noudattaen. Tavoitteena on että oppilaan myönteinen asenne, ongelmanratkaisu- ja tiedonhankintataidot kehittyvät. Taidot, joista hänelle on hyötyä jatko-opiskelussa ja työelämän haasteissa.

T4 ohjata oppilasta suunnittelemaan ajankäyttöään ja työn etenemistä sekä ylläpitämään järjestystä oppimistehtävien aikana

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ajanhallinta ja järjestyksen ylläpitäminen	Oppilas osaa toimia annettujen ohjeiden mukaisesti vaiheittain ja järjestystä ylläpitäen sekä suunnitella ajankäyttöään sen mukaisesti.

Oppilas harjoittelee ruuanvalmistusta, leipomista, jätteiden lajittelua, kodinsiivous- ja pyykkihuolto tehtäviä koulussa. Lisäksi oppilas vahvistaa osaamistaan kotona käytännön harjoitusten avulla. Samalla hän harjaantuu valitsemaan kaupasta tarkoituksenmukaiset elintarvikkeet ja kodin puhtaanapitoon tarvittavat aineet ja välineet. Opetuksen pääpaino on työskentelyn turvallisuudessa, ergonomiassa, terveellisyydessä, hygieenisyydessä ja taloudellisuudessa. Samalla hän oppii hyväksymään erilaisuutta, kuuntelemaan toisia, työskentelemään yhdessä vastuullisesti ja hyviä käytöstapoja noudattaen. Tavoitteena on että oppilaan myönteinen asenne, ongelmanratkaisu- ja tiedonhankintataidot kehittyvät. Taidot, joista hänelle on hyötyä jatko-opiskelussa ja työelämän haasteissa.

T5 ohjata ja motivoida oppilasta toimimaan hygieenisesti, turvallisesti ja ergonomisesti sekä ohjata kiinnittämään oppilaan huomiota käytettävissä oleviin voimavaroihin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Turvallisuus ja voimavarojen kannalta kestävä toiminta	Oppilas työskentelee ohjeiden mukaan hygieenisen ja turvallisen työskentelyn periaatteita noudattaen sekä ajan, kustannusten tai energiankäytön kannalta tarkoituksenmukaisesti. Oppilas pyrkii kiinnittämään huomiota ergonomiaan.

Oppilas harjoittelee ruuanvalmistusta, leipomista, jätteiden lajittelua, kodinsiivous- ja pyykkihuolto tehtäviä koulussa. Lisäksi oppilas vahvistaa osaamistaan kotona käytännön harjoitusten avulla. Samalla hän harjaantuu valitsemaan kaupasta tarkoituksenmukaiset elintarvikkeet ja kodin puhtaanapitoon tarvittavat aineet ja välineet. Opetuksen pääpaino on työskentelyn turvallisuudessa, ergonomiassa, terveellisyydessä, hygieenisyydessä ja taloudellisuudessa. Samalla hän oppii hyväksymään erilaisuutta, kuuntelemaan toisia, työskentelemään yhdessä vastuullisesti ja hyviä käytöstapoja noudattaen. Tavoitteena on että oppilaan myönteinen asenne, ongelmanratkaisu- ja tiedonhankintataidot kehittyvät. Taidot, joista hänelle on hyötyä jatko-opiskelussa ja työelämän haasteissa.

T6 ohjata oppilasta harjoittelemaan kuuntelua ja rakentavaa keskustelua ja argumentointia oppimistehtävien suunnittelussa ja toteuttamisessa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuuntelu, keskustelu ja argumentointi	Oppilas pyrkii kuuntelemaan eri näkökulmia ja ilmaisemaan rakentavasti omia näkemyksiään yhteisissä suunnittelu- ja työtilanteissa.

Oppilas harjoittelee ruuanvalmistusta, leipomista, jätteiden lajittelua, kodinsiivous- ja pyykkihuolto tehtäviä koulussa. Lisäksi oppilas vahvistaa osaamistaan kotona käytännön harjoitusten avulla. Samalla hän harjaantuu valitsemaan kaupasta tarkoituksenmukaiset elintarvikkeet ja kodin puhtaanapitoon tarvittavat aineet ja välineet. Opetuksen pääpaino on työskentelyn turvallisuudessa, ergonomiassa, terveellisyydessä, hygieenisyydessä ja taloudellisuudessa. Samalla hän oppii hyväksymään erilaisuutta, kuuntelemaan toisia, työskentelemään yhdessä vastuullisesti ja hyviä käytöstapoja noudattaen. Tavoitteena on että oppilaan myönteinen asenne, ongelmanratkaisu- ja tiedonhankintataidot kehittyvät. Taidot, joista hänelle on hyötyä jatko-opiskelussa ja työelämän haasteissa.

T7 aktivoida oppilasta tunnistamaan arjen rakentumista ja kulttuurisesti monimuotoisia toimintaympäristöjä sekä kotitalouksien perinteitä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Arjen rakentumisen ja kotitalouksien erilaisuuden hahmottaminen	Oppilas osaa kuvailla kodin arkirutiineita. Oppilas osaa antaa esimerkkejä erilaisista perherakenteista ja kotitalouksien perinteistä sekä pohtia niiden vaikutusta arjen rutiineihin.

Oppilas harjoittelee ruuanvalmistusta, leipomista, jätteiden lajittelua, kodinsiivous- ja pyykkihuolto tehtäviä koulussa. Lisäksi oppilas vahvistaa osaamistaan kotona käytännön harjoitusten avulla. Samalla hän harjaantuu valitsemaan kaupasta tarkoituksenmukaiset elintarvikkeet ja kodin puhtaanapitoon tarvittavat aineet ja välineet. Opetuksen pääpaino on työskentelyn turvallisuudessa, ergonomiassa, terveellisyydessä, hygieenisyydessä ja taloudellisuudessa. Samalla hän oppii hyväksymään erilaisuutta, kuuntelemaan toisia, työskentelemään yhdessä vastuullisesti ja hyviä käytöstapoja noudattaen. Tavoitteena on että oppilaan myönteinen asenne, ongelmanratkaisu- ja tiedonhankintataidot kehittyvät. Taidot, joista hänelle on hyötyä jatko-opiskelussa ja työelämän haasteissa.

T8 ohjata oppilasta työskentelemään yksin ja ryhmässä sekä sopimaan työtehtävien jakamisesta ja ajankäytöstä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Voimavarojen käyttäminen ja sopimuksen tekeminen	Oppilas osaa työskennellä yksin ja pyrkii toimimaan ryhmässä rakentavasti ja työtehtävistä neuvotellen. Oppilas osaa selittää, mitä tarkoittaa tasapuolinen työnjako sekä pääsee sopimukseen ajankäytöstä ja työtehtävien jakamisesta osallistumalla päätöksentekoon.

Oppilas harjoittelee ruuanvalmistusta, leipomista, jätteiden lajittelua, kodinsiivous- ja pyykkihuolto tehtäviä koulussa. Lisäksi oppilas vahvistaa osaamistaan kotona käytännön harjoitusten avulla. Samalla hän harjaantuu valitsemaan kaupasta tarkoituksenmukaiset elintarvikkeet ja kodin puhtaanapitoon tarvittavat aineet ja välineet. Opetuksen pääpaino on työskentelyn turvallisuudessa, ergonomiassa, terveellisyydessä, hygieenisyydessä ja taloudellisuudessa. Samalla hän oppii hyväksymään erilaisuutta, kuuntelemaan toisia, työskentelemään yhdessä vastuullisesti ja hyviä käytöstapoja noudattaen. Tavoitteena on että oppilaan myönteinen asenne, ongelmanratkaisu- ja tiedonhankintataidot kehittyvät. Taidot, joista hänelle on hyötyä jatko-opiskelussa ja työelämän haasteissa.

T9 kannustaa oppilasta toimimaan hyvien tapojen mukaisesti vuorovaikutustilanteissa sekä pohtimaan oman käytöksen merkitystä ryhmän ja yhteisön toiminnassa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei käytetä oppiaineen arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Oppilas harjoittelee ruuanvalmistusta, leipomista, jätteiden lajittelua, kodinsiivous- ja pyykkihuolto tehtäviä koulussa. Lisäksi oppilas vahvistaa osaamistaan kotona käytännön harjoitusten avulla. Samalla hän harjaantuu valitsemaan kaupasta tarkoituksenmukaiset elintarvikkeet ja kodin puhtaanapitoon tarvittavat aineet ja välineet. Opetuksen pääpaino on työskentelyn turvallisuudessa, ergonomiassa, terveellisyydessä, hygieenisyydessä ja taloudellisuudessa. Samalla hän oppii hyväksymään erilaisuutta, kuuntelemaan toisia, työskentelemään yhdessä vastuullisesti ja hyviä käytöstapoja noudattaen. Tavoitteena on että oppilaan myönteinen asenne, ongelmanratkaisu- ja tiedonhankintataidot kehittyvät. Taidot, joista hänelle on hyötyä jatko-opiskelussa ja työelämän haasteissa.

T10 kannustaa oppilasta hankkimaan ja arvioimaan kotitalouteen liittyvää tietoa sekä ohjata käyttämään luotettavaa tietoa valintojen perustana

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tietojen hankinta ja käyttö	Oppilas osaa etsiä kotitalouden sisältöalueisiin liittyviä tietoja eri tietolähteistä ja pohtia erilaisen tiedon luotettavuutta sekä osaa tulkita pakkausmerkintöjä. Oppilas tuntee ruoka- ja ravintoaineryhmät ja niiden ominaisuuksia.

Oppilas harjoittelee ruuanvalmistusta, leipomista, jätteiden lajittelua, kodinsiivous- ja pyykkihuolto tehtäviä koulussa. Lisäksi oppilas vahvistaa osaamistaan kotona käytännön harjoitusten avulla. Samalla hän harjaantuu valitsemaan kaupasta tarkoituksenmukaiset elintarvikkeet ja kodin puhtaanapitoon tarvittavat aineet ja välineet. Opetuksen pääpaino on työskentelyn turvallisuudessa, ergonomiassa, terveellisyydessä, hygieenisyydessä ja taloudellisuudessa. Samalla hän oppii hyväksymään erilaisuutta, kuuntelemaan toisia, työskentelemään yhdessä vastuullisesti ja hyviä käytöstapoja noudattaen. Tavoitteena on että oppilaan myönteinen asenne, ongelmanratkaisu- ja tiedonhankintataidot kehittyvät. Taidot, joista hänelle on hyötyä jatko-opiskelussa ja työelämän haasteissa.

T11 harjaannuttaa oppilasta lukemaan, tulkitsemaan ja arvioimaan toimintaohjeita sekä merkkejä ja symboleja, jotka käsittelevät kotitaloutta ja lähiympäristöä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Toimintaohjeiden, merkkien ja symbolien käyttö ja jäsentyminen	Oppilas osaa tulkita ja käyttää kotitalouden toimintaohjeita ja osaa nimetä tyypillisiä kotitalouden merkkejä ja symboleja sekä tulkita niitä arjen ilmiöiden yhteydessä.

Oppilas harjoittelee ruuanvalmistusta, leipomista, jätteiden lajittelua, kodinsiivous- ja pyykkihuolto tehtäviä koulussa. Lisäksi oppilas vahvistaa osaamistaan kotona käytännön harjoitusten avulla. Samalla hän harjaantuu valitsemaan kaupasta tarkoituksenmukaiset elintarvikkeet ja kodin puhtaanapitoon tarvittavat aineet ja välineet. Opetuksen pääpaino on työskentelyn turvallisuudessa, ergonomiassa, terveellisyydessä, hygieenisyydessä ja taloudellisuudessa. Samalla hän oppii hyväksymään erilaisuutta, kuuntelemaan toisia, työskentelemään yhdessä vastuullisesti ja hyviä käytöstapoja noudattaen. Tavoitteena on että oppilaan myönteinen asenne, ongelmanratkaisu- ja tiedonhankintataidot kehittyvät. Taidot, joista hänelle on hyötyä jatko-opiskelussa ja työelämän haasteissa.

T12 ohjata oppilasta, ongelmanratkaisuun ja luovuuteen erilaisissa tilanteissa ja ympäristöissä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Käsitteiden omaksuminen, tietojen ja taitojen soveltaminen, luova ilmaisu sekä palveluiden tunnistaminen	Oppilas pystyy käyttämään kotitalouden käsitteitä, tietojaan ja taitojaan monialaisessa oppimiskokonaisuudessa tai tilanteessa, jossa kotitalouden osaamista sovelletaan eri ympäristöissä Oppilas osaa kuvailla erilaisia kotitalouden palveluita ja pohtia niiden merkitystä ja mahdollisuuksia arkielämässä.

Oppilas harjoittelee ruuanvalmistusta, leipomista, jätteiden lajittelua, kodinsiivous- ja pyykkihuolto tehtäviä koulussa. Lisäksi oppilas vahvistaa osaamistaan kotona käytännön harjoitusten avulla. Samalla hän harjaantuu valitsemaan kaupasta tarkoituksenmukaiset elintarvikkeet ja kodin puhtaanapitoon tarvittavat aineet ja välineet. Opetuksen pääpaino on työskentelyn turvallisuudessa, ergonomiassa, terveellisyydessä, hygieenisyydessä ja taloudellisuudessa. Samalla hän oppii hyväksymään erilaisuutta, kuuntelemaan toisia, työskentelemään yhdessä vastuullisesti ja hyviä käytöstapoja noudattaen. Tavoitteena on että oppilaan myönteinen asenne, ongelmanratkaisu- ja tiedonhankintataidot kehittyvät. Taidot, joista hänelle on hyötyä jatko-opiskelussa ja työelämän haasteissa.

T13 ohjata oppilasta kestävään elämäntapaan kiinnittämällä oppilaan huomiota ympäristö- ja kustannustietoisuuteen osana arjen valintoja

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Mittaamisen ja laskemisen sekä kierrättämisen soveltaminen omaan toimintaan ja päätöksentekoon	Oppilas osaa huolehtia kodin jätteiden peruslajittelusta ja osaa selittää mittaamisen ja laskemisen sekä ympäristöä säästävän kodin arjen toiminnan yhteydet osana kustannus- ja ympäristötietoista toimintaa.

Oppilas harjoittelee ruuanvalmistusta, leipomista, jätteiden lajittelua, kodinsiivous- ja pyykkihuolto tehtäviä koulussa. Lisäksi oppilas vahvistaa osaamistaan kotona käytännön harjoitusten avulla. Samalla hän harjaantuu valitsemaan kaupasta tarkoituksenmukaiset elintarvikkeet ja kodin puhtaanapitoon tarvittavat aineet ja välineet. Opetuksen pääpaino on työskentelyn turvallisuudessa, ergonomiassa, terveellisyydessä, hygieenisyydessä ja taloudellisuudessa. Samalla hän oppii hyväksymään erilaisuutta, kuuntelemaan toisia, työskentelemään yhdessä vastuullisesti ja hyviä käytöstapoja noudattaen. Tavoitteena on että oppilaan myönteinen asenne, ongelmanratkaisu- ja tiedonhankintataidot kehittyvät. Taidot, joista hänelle on hyötyä jatko-opiskelussa ja työelämän haasteissa.

35.6.19. Oppilaanohjaus

Oppiaineen tehtävä

Oppilaanohjauksella on keskeinen merkitys sekä oppilaiden, koulun että yhteiskunnan näkökulmasta. Ohjaustoiminnan tulee muodostaa koko perusopetuksen ajan kestävä, perusopetuksen jälkeisiin opintoihin ulottuva jatkumo. Oppilaanohjauksella edistetään oppilaiden koulutyön onnistumista, opintojen sujumista sekä koulutuksen tuloksellisuutta ja vaikuttavuutta.

Oppilaanohjauksen tehtävänä on edistää oppilaiden kasvua ja kehitystä siten, että jokainen oppilas pystyy kehittämään opiskeluvalmiuksiaan ja vuorovaikutustaitojaan sekä oppimaan elämässä tarvittavia tietoja ja taitoja. Oppilaanohjaus tukee oppilaita tekemään omiin valmiuksiinsa, arvoihinsa ja lähtökohtiinsa sekä kiinnostukseensa perustuvia arkielämää, opiskelua, jatko-opintoja sekä tulevaisuutta koskevia päätöksiä ja valintoja. Ohjauksen avulla oppilaat oppivat tiedostamaan mahdollisuutensa vaikuttaa oman elämänsä suunnitteluun ja päätöksentekoon. Oppilaita kannustetaan pohtimaan ja kyseenalaistamaan koulutukseen ja ammatteihin liittyviä ennakkokäsityksiä ja tekemään valintansa omia vahvuuksiaan ja kiinnostuksen kohteitaan vastaten. Oppilaanohjausta toteutetaan yhteistyössä huoltajien kanssa.

Koulun ohjaussuunnitelmassa kuvataan oppilaanohjauksen järjestämisen rakenteet, toimintatavat, työn- ja vastuunjako sekä monialaiset verkostot, joita tarvitaan ohjauksen tavoitteiden toteutumiseksi. Suunnitelmassa kuvataan myös kodin ja koulun ohjausyhteistyö, koulun työelämäyhteistyö sekä työelämään tutustumisen järjestelyt. Ohjaussuunnitelman tavoitteiden toteutumista arvioidaan systemaattisesti. Oppilaiden opintojen sujuvuutta nivelvaiheissa edistetään perusopetuksen aikana ja jatko-opintoihin siirryttäessä opettajien välisellä ja opinto-ohjaajien keskinäisellä sekä tarvittaessa moniammatillisella yhteistyöllä. Opettajat hyödyntävät työssään ajantasaista tietoa jatko-opinnoista, työelämästä ja työtehtävistä sekä niissä tapahtuvista muutoksista.

Oppilaanohjaus yhdistää koulua yhteiskuntaan ja työelämään. Sen avulla edistetään oikeudenmukaisuuden, yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja osallisuuden toteutumista sekä ehkäistään syrjäytymistä koulutuksesta ja työelämästä. Oppilaanohjauksessa kehittyvät tiedot ja taidot edistävät osaltaan osaavan työvoiman saatavuutta sekä osaamisen kysynnän ja tarjonnan yhteensovittamista tulevaisuuden työelämässä.

Oppilaanohjaus vuosiluokilla 7-9

***Vuosiluokilla 7-9** oppilaanohjauksen tehtävänä on tukea oppilaiden siirtymistä vuosiluokkien 7-9 oppimisympäristöön ja työskentelytapoihin. Vuosiluokkien 7-9 aikana jokaista oppilasta ohjataan*

edelleen kehittämään oppimaan oppimisen taitojaan ja opiskeluvalmiuksiaan. Oppilaita autetaan hahmottamaan valintojen vaikutusta opintoihin ja tulevaisuuteen. Oppilaanohjauksen tehtävänä yhdessä muiden oppiaineiden kanssa on selkeyttää opiskeltavien oppiaineiden merkitystä jatko-opintojen ja työelämätaitojen kannalta sekä laajentaa oppilaiden käsityksiä työelämästä, työtehtävistä, yrittäjyydestä ja tulevaisuuden osaamistarpeista. Päävastuu oppilaanohjauksen toteuttamisesta on opinto-ohjaajalla.

Oppilaanohjauksen tehtävänä on kehittää oppilaiden valmiuksia selviytyä muuttuvissa elämäntilanteissa, opintojen nivelvaiheissa sekä työuran siirtymissä. Oppilaat oppivat käyttämään ja hyödyntämään erilaisia tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluita. Ohjauksella vahvistetaan oppilaiden toimijuutta ja oma-aloitteisuutta koulutus- ja uravalintojaan koskevassa päätöksenteossa. Oppilaanohjaus tarjoaa oppilaille tietoa ja tutustumismahdollisuuksia peruskoulun jälkeisiin koulutus- ja opiskeluvaihtoehtoihin yhteistyössä vastaanottavan oppilaitoksen sekä huoltajien kanssa. Ohjauksen tehtävänä on edistää opintojen loppuun saattamista sekä yhteishaun yhteydessä tehtävän jatkosuunnittelun avulla tukea siirtymistä perusopetuksen jälkeisiin opintoihin.

Oppilaanohjauksen tehtävänä on tukea oppilaan kasvua ja kehitystä. Tarkoituksena on kehittää opiskeluvalmiuksia ja oman elämänsuunnittelun kannalta tarpeellisia tietoja ja taitoja. Näin tuetaan koulutusta, arkielämää ja elämänuraa koskevissa ratkaisuissa. Koulun tasolla oppilaanohjauksen tehtävänä on edistää koulutyön tuloksellisuutta, lisätä opiskeluyhteisön hyvinvointia ja ehkäistä syrjäytymistä. Yhteistyö huoltajien sekä muiden lapsen ja nuoren elämään vaikuttavien tahojen kanssa on olennaisella sijalla. Yläkoulun oppilaiden huoltajilla on mahdollisuus tavata opinto-ohjaajaa tarvittaessa. Peruskoulun päättövaiheessa yhteistyötä tehdään myös lähiympäristön yrittäjien kanssa sekä toisen asteen oppilaitosten kanssa. Oppilaanohjausta toteutetaan alakoulussa 1. – 6. -vuosiluokkien aikana pääasiassa eri oppiaineiden opetuksen ja koulun muun toiminnan yhteydessä. 7.-9. luokilla oppilaanohjauksesta huolehtii oppilaanohjaaja yhteistyössä luokanvalvojien, aineenopettajien ja oppilashuoltohenkilöstön kanssa. Yläkoulussa 7. – 9. –vuosiluokilla järjestetään luokkamuotoista ja henkilökohtaista ohjausta.

Oppilaanohjauksen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Oppilaanohjauksen työtapoja käytetään monipuolisesti oppilaiden yksilölliset sekä ryhmäkohtaiset tarpeet ja valmiudet huomioiden. Ohjausmuotoina ovat yksilöllisiin kysymyksiin syventyvä henkilökohtainen ohjaus, pienryhmäohjaus ja luokkamuotoinen ohjaus. Ryhmiä muodostetaan joustavasti ohjauksen sisältö ja vertaistuen mahdollisuudet huomioiden. Henkilökohtaisessa ohjauksessa oppilaalla on mahdollisuus keskustella opintoihinsa, koulutus- ja ammatinvalintoihinsa sekä elämäntilanteeseensa liittyvistä kysymyksistä. Pienryhmäohjauksessa oppilas oppii ryhmässä käsittelemään kaikille yhteisiä tai kunkin ryhmään osallistuvan oppilaan henkilökohtaisia, muiden oppilaiden kanssa jaettavissa olevia ohjauksellisia kysymyksiä. Ohjauksen jatkumo turvataan tarjoamalla oppilaanohjausta kaikilla luokkatasoilla. Huoltajalle järjestetään tarvittaessa tilaisuuksia neuvotella oppilaan opiskeluun ja valintoihin liittyvistä kysymyksistä opettajan, opinto-ohjaajan, oppilaan ja huoltajan yhteisissä tapaamisissa.

Oppimisympäristöinä hyödynnetään koulun ja verkkoympäristöjen rinnalla lähiympäristöä ja työelämää. Oppilaalle tulee järjestää perusopetuksen 7-9 vuosiluokkien aikana työelämään tutustumisjaksoja (TET) koulutus- ja ammatinvalintojensa perustaksi ja työn arvostuksen lisäämiseksi. Oppilaan tulee voida hankkia omakohtaisia kokemuksia työelämästä ja ammateista aidossa työympäristössä. Työelämään tutustumisen yhteydessä oppilaalle tulee järjestää mahdollisuus arvioida hankkimiaan tietoja ja kokemuksia. Työelämään tutustumista toteutetaan yhdessä muiden oppiaineiden kanssa hyödyntäen niiden oppisisältöjä ja työtapoja.

Oppilaanohjauksen oppimisympäristöinä toimivat koulu, verkkoympäristö sekä ympäröivä yhteiskunta. Koulussa työtapoina käytetään luokkatunteja, henkilökohtaista ohjausta sekä pienryhmäohjausta. Perusperiaate on, että oppilaalla on aina mahdollisuus päästä ohjaukseen, koskee asia sitten opintoja, koulutusta ja ammatinvalintaa tai oppilaan muuhun

elämäntilanteeseen liittyvää kysymystä. Huoltajilla on halutessaan mahdollisuus keskustella lapsensa koulunkäyntiin liittyvistä asioista. Keskustelussa on mahdollista olla huoltajan ja opintoohjaajan lisäksi oppilas, luokanvalvoja, erityisopettaja tai joku muu koulun tai oppilashuollon edustaja.

Verkkoympäristöä käytetään tiedonhaun ja oppimisen välineenä sekä oppitunneilla että ohjaustilanteissa. Koulussa on kaksi ATK-luokkaa, jotka ovat varattavissa oppilaiden käyttöön. Tutustumiset ympäröivään yhteiskuntaan voi jakaa kolmeen ryhmään: tutustumiset koulutuksiin, työelämään ja vapaa-ajan harrastuksiin. Tavoitteena on, että 9-luokan oppilas tutustuu ainakin yhteen ammatilliseen oppilaitokseen ja Iitin lukion toimintaan. Mahdollisuuksien mukaan koulu järjestää muitakin tutustumisia esim. toiseen ammatilliseen oppilaitokseen (Salpaus tai KSAO). 8-luokan oppilaille pyritään järjestämään koulutusmessu-, Taitaja-kisa tai muu vastaava käynti. Tavoitteena on herättää mielenkiinto toisen asteen opintoja ja työelämää kohtaan. Koulutus- ja harrastustapahtumia järjestetään myös yhteistyössä kunnan nuorisotoimen ja nuorisotyöryhmän (NTR) kanssa. Tavoitteena on, että TETtien lisäksi järjestetään työpaikkavierailuja ja vierailijoita.

Tavoitteena on, että TETtien lisäksi järjestetään työpaikkavierailuja ja vierailijoita oppitunneille kaikilla luokka-asteilla. Yhteistyöyrityksinä ovat toimineet mm. Kiitokori ja Halton. 7.- ja 8-luokkalaisille järjestetään vuosittain ryhmäytymispäivä yhteistyössä nuorisotyöryhmän kanssa. Opettajille opinto-ohjaaja järjestää ns. OPE-TETtejä, joiden tarkoituksena on tutustua oppilaiden TET-paikkoihin. Tavoitteena on, että opettajat soveltavat näitä työelämäkokemuksia omissa oppiaineissaan.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki oppilaanohjauksessa vuosiluokilla 7-9

Oppilaanohjauksessa huomioidaan jokaisen oppilaan yksilölliset lähtökohdat ja tarpeet. Ohjausta eriytetään ottamalla huomioon oppilaiden henkilökohtaiset tavoitteet, kokemukset, harrastukset, kiinnostuksen kohteet, osaamisalueet sekä elämäntilanteeseen vaikuttavat tekijät. Keskeistä on eri toimijoiden yhteistyö erityisesti opiskeluun kuuluvien siirtymä- ja nivelvaiheiden ohjauksessa. Moniammatillista ja -hallinnollista yhteistyötä tehdään erityisesti tukea tarvitsevien oppilaiden ja koulutuksen ulkopuolelle jäämässä olevien nuorten opintojen jatkumisen turvaamisessa.

Tukea tarvitsevan oppilaan kohdalla jatko-opintoihin liittyvä ohjaus aloitetaan riittävän varhain. Jatko-opintoja suunnitellaan yhteistyössä oppilaan, hänen huoltajansa, sekä tarvittaessa vastaanottavan oppilaitoksen ja peruskoulun edustajien kesken. Suunnittelussa otetaan huomioon oppilaan yksilölliset taipumukset, tuen tarve ja koulutuksen mahdollistamat työllistymisnäkymät. Oppilaalle ja hänen huoltajalleen tarjotaan mahdollisuuksia tutustua oppilaalle soveltuviin perusopetuksen jälkeisiä opintoja järjestäviin oppilaitoksiin. Oppilaalle ja huoltajalle annetaan riittävästi tietoa tuen jatkumisen mahdollisuuksista perusopetuksen jälkeisissä opinnoissa sekä muista tukimuodoista.

Oppilaanohjaus vuosiluokilla 7-9 on jatkumo, joka alkaa jo 6-luokan keväällä oppilaisiin, heidän oppimisympäristöönsä ja opiskelutaustaansa tutustumalla. Näin pyritään huomioimaan jokaisen oppilaan yksilölliset lähtökohdat ja tarpeet alusta asti. Edelliseltä koulutusasteelta saatujen tietojenperusteella tehdään luokkajaot sekä yleisen, tehostetun ja erityisen tuen mukaiset suunnitelmat yhdessä muiden toimijoiden kanssa.

Oppilaanohjaus on kaikkien oppilaiden oikeus. Ohjauksen tunnit ja henkilökohtainen ohjaus koskevat aina kun mahdollista niitäkin oppilaita, jotka opiskelevat pienryhmissä Iitin yläkoululla, perhekodeissa tai nuorten laitoksissa. Oppilaan on mahdollista tutustua toisen asteen oppilaitoksiin koulun järjestämien käyntien lisäksi huoltajan seurassa tai luvalla. Oppilaille, varsinkin erityisen tuen oppilaille, tarjotaan mahdollisuutta tehdä useamman päivän tutustumisia seuraavalle koulutusasteelle. Huoltajille tarjotaan tietoa jatko-opinnoista ja tuen muodoista vanhempainilloissa ja tarpeen mukaan huoltajapalavereissa. Yhteishaun tulosten saapumisen jälkeen opinto-ohjaaja varmistaa, että koulutuksen ulkopuolelle jäämässä oleville oppilaille löytyy opiskelupaikka esim. toisen asteen lisähaun kautta tai kymppiluokalta. Tässä vaiheessa eri vaihtoehtoja punnitsemassa on usein huoltaja/huoltajat oppilaan lisäksi.

Oppilaan oppimisen arviointi oppilaanohjauksessa vuosiluokilla 7-9

Oppilaanohjauksesta ei anneta arvosanaa kuten muista oppiaineista. Oppilaanohjauksessa arviointi perustuu oppilaiden itsearviointiin sekä vuorovaikutteiseen, ohjaavaan ja kannustavaan palautteeseen eri ohjaustoimien yhteydessä.

Oppilaat pohtivat yhdessä opettajan kanssa ja oppivat arvioimaan valmiuksiaan, osaamistaan ja taitojaan, toimintakykyään, toimijuuttaan ja voimavarojaan, ohjaus- ja tuentarpeensa määrää ja laatua sekä ryhmätyö- ja vuorovaikutustaitojaan. Oppilaita ohjataan tunnistamaan arvojen, uskomusten ja itselleen merkittävien ihmisten vaikutusta valintoihin ja päätöksiin. He harjaantuvat arvioimaan tiedonhankinta-, tieto- ja viestintätekniikan taitojaan koulutus- ja työelämätiedon hankkimisessa. Oppilaita kannustetaan kiinnittämään huomiota myös taitoonsa tunnistaa eri tietolähteiden luotettavuutta ja tarkoituksenmukaisuutta. Oppilaita ohjataan tiedostamaan erilaisten itsearviointimenetelmien ja -välineiden taustat sekä tunnistamaan niiden käyttömahdollisuuksia omassa urasuunnittelussaan. Opettajan tuella oppilaat oppivat löytämään tuki- ja ohjauspalveluita tarjoavat tahot koulussa ja yhteiskunnassa sekä kehittävät taitoaan hakea tarvitsemiaan palveluita.

Oppilaanohjauksen perusperiaatteena ovat oppilaiden yksilölliset lähtökohdat, tarpeet ja tavoitteet. Oppilaiden kiinnostuksen kohteita sekä jatkokoulutus- ja ammatinvalintoja ei voi arvottaa. Siksi oppilaanohjauksesta ei anneta arvosanaa vaan suoritusmerkintä. Oppilaanohjauksessa arviointi perustuu oppilaiden itsearviointiin sekä vuorovaikutteiseen, ohjaavaan ja kannustavaan palautteeseen. Myös oppilaiden välistä vertaisarviointia voidaan käyttää. Koulun sisäisissä ja ulkoisissa TETeissä palautteen antavat työpaikan edustaja/edustajat yksin tai yhdessä oppilaan kanssa osittain oppilaan itsearviointina. Oppilaan ohjauksesta todistukseen suoritusmerkintä.

Vuosiluokka 7

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Oppiminen ja opiskelu

Keskeisinä sisältöalueina oppilaanohjauksessa ovat kouluyhteisössä toimimisen sekä opiskelutaitojen ja oppimaan oppimisen taitojen harjoittelu yhteistyössä muiden oppiaineiden kanssa elinikäisen oppimisen ja yhteisöllisyyden näkökulmista. Oppilaat harjoittelevat asettamaan itselleen opiskeluun liittyviä tavoitteita opintojen eri vaiheissa, arvioimaan itsenäisen toiminnan kehittymistä ja tavoitteiden toteutumista sekä ottamaan vastuuta omasta oppimisestaan, opintoihin liittyvien valintojen tekemisestä sekä opintojensa etenemisestä.

Oppilas perehtyy yläkoulun opiskeluyhteisöön. Opiskelee vastuullisesti, omatoimisesti ja suunnitelmallisesti. Oppii tarkkailemaan ja kehittämään omaa oppimistaan. Harjoittelee käyttämään itsetuntemusta elämän suunnittelun tukena ja pohtii omaa ammatillista kehittymistään.

Kouluyhteisö ja sen toimintatavat. Ryhmäytyminen ja kouluyhteisössä toimiminen. Oppimiseen ja opiskelun taitoihin perehtyminen. Tuloksellisten opiskelutaitojen ja –tapojen vahvistaminen. Koulun pelisäännöt ja koulutyön eteneminen päättöluokalle saakka. Omien haaveiden, tunteiden ja ajatusten tunnistaminen ja ymmärtäminen.

Ainevalintoihin ja muihin valintoihin ohjaaminen. Työelämään tutustuminen luokkatuntien puitteissa (haastattelut, ryhmätyöt, vierailut).

S2 Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu

Oppilaanohjauksessa käsitellään sisältöalueita, joiden avulla oppilaat laajentavat itsetuntemustaan ja itsearviointitaitojaan, tulevaisuuden suunnittelu- ja päätöksentekotaitojaan sekä kehittävät taitojaan ratkaista ongelmia tilanteessa, jossa valmista ratkaisua ei ole annettu. Harjoitettavat taidot koskevat mm. urasuunnittelu- ja urahallintataitoja, motivaatiota sekä yleisiä elämässä tarvittavia taitoja. Analysointivalmiuksia sekä omiin valintoihin vaikuttavien tekijöiden tunnistamista harjoitetaan. Tällaisia tekijöitä ovat esimerkiksi arvot ja asenteet, oppilaan taidot sekä sosiaaliset verkostot.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2	L3, L7
T2	S1	L1
T3	S1, S2	L1
T4	S2	L3

Vuosiluokan tavoitteet

T1 auttaa oppilasta muodostamaan kokonaiskäsitys vuosiluokkien 7-9 toimintatavoista ja opiskeluympäristöstä, kehittää oppilaan valmiutta toimia kyseisessä ympäristössä ja erilaisissa ryhmissä sekä tukea oppilasta itsenäiseen toimintaan ja vastuun ottamiseen opiskelustaan ja tekemistään valinnoista

Oppilas perehtyy yläkoulun opiskeluyhteisöön. Opiskelee vastuullisesti, omatoimisesti ja suunnitelmallisesti. Oppii tarkkailemaan ja kehittämään omaa oppimistaan. Harjoittelee käyttämään itsetuntemusta elämän suunnittelun tukena ja pohtii omaa ammatillista kehittymistään.

Kouluyhteisö ja sen toimintatavat. Ryhmäytyminen ja kouluyhteisössä toimiminen. Oppimiseen ja opiskelun taitoihin perehtyminen. Tuloksellisten opiskelutaitojen ja –tapojen vahvistaminen. Koulun pelisäännöt ja koulutyön eteneminen päättöluokalle saakka. Omien haaveiden, tunteiden ja ajatusten tunnistaminen ja ymmärtäminen.

Ainevalintoihin ja muihin valintoihin ohjaaminen. Työelämään tutustuminen luokkatuntien puitteissa (haastattelut, ryhmätyöt, vierailut).

T2 kannustaa ja ohjata oppilaita kehittämään opiskelutaitojaan sekä oppimaan oppimisen taitojaan

Oppilas perehtyy yläkoulun opiskeluyhteisöön. Opiskelee vastuullisesti, omatoimisesti ja suunnitelmallisesti. Oppii tarkkailemaan ja kehittämään omaa oppimistaan. Harjoittelee käyttämään itsetuntemusta elämän suunnittelun tukena ja pohtii omaa ammatillista kehittymistään.

Kouluyhteisö ja sen toimintatavat. Ryhmäytyminen ja kouluyhteisössä toimiminen. Oppimiseen ja opiskelun taitoihin perehtyminen. Tuloksellisten opiskelutaitojen ja –tapojen vahvistaminen. Koulun pelisäännöt ja koulutyön eteneminen päättöluokalle saakka. Omien haaveiden, tunteiden ja ajatusten tunnistaminen ja ymmärtäminen.

Ainevalintoihin ja muihin valintoihin ohjaaminen. Työelämään tutustuminen luokkatuntien puitteissa (haastattelut, ryhmätyöt, vierailut).

T3 luoda edellytyksiä oppilaan halulle oppia, arvioida osaamistaan, tunnistaa ja hyödyntää taitojaan ja vahvuuksiaan, kehittää kykyään tunnistaa oppimiskohteitaan sekä antaa valmiuksia muuttaa tarvittaessa suunnitelmiaan ja toimintamallejaan

Oppilas perehtyy yläkoulun opiskeluyhteisöön. Opiskelee vastuullisesti, omatoimisesti ja suunnitelmallisesti. Oppii tarkkailemaan ja kehittämään omaa oppimistaan. Harjoittelee käyttämään itsetuntemusta elämän suunnittelun tukena ja pohtii omaa ammatillista kehittymistään.

Kouluyhteisö ja sen toimintatavat. Ryhmäytyminen ja kouluyhteisössä toimiminen. Oppimiseen ja opiskelun taitoihin perehtyminen. Tuloksellisten opiskelutaitojen ja –tapojen vahvistaminen. Koulun pelisäännöt ja koulutyön eteneminen päättöluokalle saakka. Omien haaveiden, tunteiden ja ajatusten tunnistaminen ja ymmärtäminen.

Ainevalintoihin ja muihin valintoihin ohjaaminen. Työelämään tutustuminen luokkatuntien puitteissa (haastattelut, ryhmätyöt, vierailut).

T4 ohjata oppilasta tunnistamaan omiin valintoihinsa vaikuttavia tekijöitä sekä suhteuttamaan omaa toimintaansa kykyjensä, edellytystensä ja kiinnostuksensa mukaisesti

Vuosiluokka 8

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S2 Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu

Oppilaanohjauksessa käsitellään sisältöalueita, joiden avulla oppilaat laajentavat itsetuntemustaan ja itsearviointitaitojaan, tulevaisuuden suunnittelu- ja päätöksentekotaitojaan sekä kehittävät taitojaan ratkaista ongelmia tilanteessa, jossa valmista ratkaisua ei ole annettu. Harjoitettavat taidot koskevat mm. urasuunnittelu- ja urahallintataitoja, motivaatiota sekä yleisiä elämässä tarvittavia taitoja. Analysointivalmiuksia sekä omiin valintoihin vaikuttavien tekijöiden tunnistamista harjoitetaan. Tällaisia tekijöitä ovat esimerkiksi arvot ja asenteet, oppilaan taidot sekä sosiaaliset verkostot.

Oppilas tiedostaa omia vahvuuksiaan ja mahdollisuuksiaan sekä tutustuu ammattialoihin ja koulutusvaihtoehtoihin. Lisää itsetuntemustaan ja pohtii omia kiinnostuksen kohteita.

Koulunkäynti- ja opiskelutaitojen vahvistaminen. Ainevalintoihin ja muihin valintoihin ohjaaminen. Työelämään tutustuminen 2 päivää koulun keittiössä. Oman kotikunnan työelämään tutustuminen. Jatko-opintomahdollisuuksiin perehdyttäminen sekä itsearviointitaitojen harjoittelu.

S3 Opiskelussa ja työelämässä tarvittavat taidot

Oppilaanohjauksessa tarjotaan oppilaille mahdollisuuksia harjaannuttaa taitojaan toimijana erilaisissa ympäristöissä. Huomiota kiinnitetään monipuolisten opiskelussa ja työelämässä tarvittavien taitojen sekä monikanavaisten vuorovaikutus- ja viestintätaitojen kehittymiseen. Viestintätaitoihin kuuluu myös eri tietolähteiden kautta saadun tiedon luotettavuuden arviointi urasuunnittelun kannalta.

S4 Työelämään tutustuminen

Eri elinkeinoihin, työelämään ja ammattialoihin tutustuminen sekä työn hakemisen harjoittelu lisäävät oppilaiden työelämätietoutta. Samalla oppilaat tutustuvat itseään kiinnostaviin aloihin, ammatteihin ja yrittäjyyteen. Työelämätaitoja harjoitellaan erityisesti työelämään

tutustumisjaksoilla (TET), joista saatua kokemusta, tietoa ja palautetta hyödynnetään eri oppiaineiden opiskelussa sekä tulevaisuuden suunnitelmia tehtäessä. Huomiota kiinnitetään työelämän tasa-arvokysymyksiin.

S5 Jatko-opinnot ja niihin hakeutuminen

Oppilaiden jatko-opintojen ja tulevaisuuden suunnittelun taitojen kehittyminen on jatkumo, jota syvennetään oppilaanohjauksen sisällöissä koko perusopetuksen ajan. Oppilaanohjauksessa oppilaat tutustuvat Suomen koulutusjärjestelmän tarjoamiin erilaisiin jatko-opintomahdollisuuksiin ja oppivat etsimään tarkempaa tietoa jatko-opinnoista sekä niihin hakeutumisesta sekä hyödyntämään eri tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluita.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T4	S2	L3
T6	S2, S3, S5	L6, L7
T8	S4, S5	L4, L5
T10	S4, S5	L2

Vuosiluokan tavoitteet

T4 ohjata oppilasta tunnistamaan omiin valintoihinsa vaikuttavia tekijöitä sekä suhteuttamaan omaa toimintaansa kykyjensä, edellytystensä ja kiinnostuksensa mukaisesti

Oppilas tiedostaa omia vahvuuksiaan ja mahdollisuuksiaan sekä tutustuu ammattialoihin ja koulutusvaihtoehtoihin. Lisää itsetuntemustaan ja pohtii omia kiinnostuksen kohteita.

Koulunkäynti- ja opiskelutaitojen vahvistaminen. Ainevalintoihin ja muihin valintoihin ohjaaminen. Työelämään tutustuminen 2 päivää koulun keittiössä. Oman kotikunnan työelämään tutustuminen. Jatko-opintomahdollisuuksiin perehdyttäminen sekä itsearviointitaitojen harjoittelu.

T6 auttaa oppilasta ymmärtämään työn merkitys oman elämänsä ja yhteiskunnan kannalta sekä edistää oppilaan taitoa tunnistaa opiskeltavien oppiaineiden merkitys tulevien opintojen sekä työelämässä ja työllistymisessä tarvittavan osaamisen kannalta

Oppilas tiedostaa omia vahvuuksiaan ja mahdollisuuksiaan sekä tutustuu ammattialoihin ja koulutusvaihtoehtoihin. Lisää itsetuntemustaan ja pohtii omia kiinnostuksen kohteita.

Koulunkäynti- ja opiskelutaitojen vahvistaminen. Ainevalintoihin ja muihin valintoihin ohjaaminen. Työelämään tutustuminen 2 päivää koulun keittiössä. Oman kotikunnan työelämään tutustuminen. Jatko-opintomahdollisuuksiin perehdyttäminen sekä itsearviointitaitojen harjoittelu.

T8 antaa oppilaalle ja huoltajalle tietoa Suomen koulutusjärjestelmän pääpiirteistä ja sen mahdollisuuksista, tukea oppilaan taitoa etsiä koulutus- ja työelämätietoa sekä Suomesta että ulkomailta

T10 tukea oppilaan taitoja tunnistaa kulttuuritaustansa sekä kykyä toimia kulttuurienvälisissä kohtaamisissa ja yhteistyötilanteissa, opastaa oppilasta hankkimaan ja omaksumaan tietoa opiskelu- ja

työskentelymahdollisuuksista monikansallisissa työympäristöissä sekä ulkomailla

Vuosiluokka 9

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S2 Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu

Oppilaanohjauksessa käsitellään sisältöalueita, joiden avulla oppilaat laajentavat itsetuntemustaan ja itsearviointitaitojaan, tulevaisuuden suunnittelu- ja päätöksentekotaitojaan sekä kehittävät taitojaan ratkaista ongelmia tilanteessa, jossa valmista ratkaisua ei ole annettu. Harjoitettavat taidot koskevat mm. urasuunnittelu- ja urahallintataitoja, motivaatiota sekä yleisiä elämässä tarvittavia taitoja. Analysointivalmiuksia sekä omiin valintoihin vaikuttavien tekijöiden tunnistamista harjoitetaan. Tällaisia tekijöitä ovat esimerkiksi arvot ja asenteet, oppilaan taidot sekä sosiaaliset verkostot.

Oppilas # tiedostaa omia vahvuuksiaan ja mahdollisuuksiaan arkielämään ja elämänuraan liittyvissä kysymyksissä ja saa tukea ja ohjausta päätöksentekoon ja itsenäiseen valintaratkaisuun peruskoulun päättövaiheessa. Oppii etsimään tietoa opiskelusta ja työelämästä Suomessa ja ulkomailla. Harjoittelee työnhakuun liittyviä taitoja sekä tutustuu työelämän käytäntöihin TET-jaksolla.

Työelämään tutustumisjakso 2 viikkoa syyslukukaudella oman valinnan mukaan. Perustietoa työelämästä ja eri ammattialoista. Tutustuminen toisen asteen oppilaitoksiin. Korkea-asteen opiskeluvaihtoehtoihin tutustuminen. Jatko-opintoihin ohjaus. Ohjaus-, tiedotus- ja neuvontapalveluihin tutustuminen.

S3 Opiskelussa ja työelämässä tarvittavat taidot

Oppilaanohjauksessa tarjotaan oppilaille mahdollisuuksia harjaannuttaa taitojaan toimijana erilaisissa ympäristöissä. Huomiota kiinnitetään monipuolisten opiskelussa ja työelämässä tarvittavien taitojen sekä monikanavaisten vuorovaikutus- ja viestintätaitojen kehittymiseen. Viestintätaitoihin kuuluu myös eri tietolähteiden kautta saadun tiedon luotettavuuden arviointi urasuunnittelun kannalta.

S4 Työelämään tutustuminen

Eri elinkeinoihin, työelämään ja ammattialoihin tutustuminen sekä työn hakemisen harjoittelu lisäävät oppilaiden työelämätietoutta. Samalla oppilaat tutustuvat itseään kiinnostaviin aloihin, ammatteihin ja yrittäjyyteen. Työelämätaitoja harjoitellaan erityisesti työelämään tutustumisjaksoilla (TET), joista saatua kokemusta, tietoa ja palautetta hyödynnetään eri oppiaineiden opiskelussa sekä tulevaisuuden suunnitelmia tehtäessä. Huomiota kiinnitetään työelämän tasa-arvokysymyksiin.

Työelämään tutustumisen toteutus

7-9 luokkien aikana oppilaat tutustuvat mahdollisuuksien mukaan lähipiiriin kuuluvien aikuisten ammatteihin. Seitsemännellä luokalla työelämään tutustutaan oppituntien ja vierailujen puitteissa. Kahdeksannella luokalla oppilaat tutustuvat kahden päivän ajan kouluyhteisön työtehtäviin pääsääntöisesti koulun keittiössä. Yhdeksännen luokan syksyllä oppilaat työskentelevät kahden viikon ajan itse hankkimassaan työpaikassa

S5 Jatko-opinnot ja niihin hakeutuminen

Oppilaiden jatko-opintojen ja tulevaisuuden suunnittelun taitojen kehittyminen on jatkumo, jota syvennetään oppilaanohjauksen sisällöissä koko perusopetuksen ajan. Oppilaanohjauksessa oppilaat tutustuvat Suomen koulutusjärjestelmän tarjoamiin erilaisiin jatko-opintomahdollisuuksiin ja oppivat etsimään tarkempaa tietoa jatko-opinnoista sekä niihin hakeutumisesta sekä hyödyntämään eri tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluita.

Tiedonhankinta ja hakupalvelut tietokoneita käyttäen. Jatko-opintoja koskevaa tietoa huoltajille sekä oppilaan ja huoltajan valintapäätöksen tukeminen. Henkilökohtainen keskustelu päätöksenteon tukena.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T5	S2, S5	L1, L3
T6	S2, S3, S5	L6, L7
T7	S2, S3, S4, S5	L4, L5, L6
T8	S4, S5	L4, L5
T9	S2, S3, S5	L4, L5, L6

Vuosiluokan tavoitteet

T5 ohjata oppilaita asettamaan sekä pitkän että lyhyen aikavälin tavoitteita, tekemään niitä koskevia suunnitelmia sekä arvioimaan niiden toteutumista

Tiedonhankinta ja hakupalvelut tietokoneita käyttäen. Jatko-opintoja koskevaa tietoa huoltajille sekä oppilaan ja huoltajan valintapäätöksen tukeminen. Henkilökohtainen keskustelu päätöksenteon tukena.

Oppilas # tiedostaa omia vahvuuksiaan ja mahdollisuuksiaan arkielämään ja elämänuraan liittyvissä kysymyksissä ja saa tukea ja ohjausta päätöksentekoon ja itsenäiseen valintaratkaisuun peruskoulun päättövaiheessa. Oppii etsimään tietoa opiskelusta ja työelämästä Suomessa ja ulkomailla. Harjoittelee työnhakuun liittyviä taitoja sekä tutustuu työelämän käytäntöihin TET-jaksolla.

Työelämään tutustumisjakso 2 viikkoa syyslukukaudella oman valinnan mukaan. Perustietoa työelämästä ja eri ammattialoista. Tutustuminen toisen asteen oppilaitoksiin. Korkea-asteen opiskeluvaihtoehtoihin tutustuminen. Jatko-opintoihin ohjaus. Ohjaus-, tiedotus- ja neuvontapalveluihin tutustuminen.

T6 auttaa oppilasta ymmärtämään työn merkitys oman elämänsä ja yhteiskunnan kannalta sekä edistää oppilaan taitoa tunnistaa opiskeltavien oppiaineiden merkitys tulevien opintojen sekä työelämässä ja työllistymisessä tarvittavan osaamisen kannalta

Tiedonhankinta ja hakupalvelut tietokoneita käyttäen. Jatko-opintoja koskevaa tietoa huoltajille sekä oppilaan ja huoltajan valintapäätöksen tukeminen. Henkilökohtainen keskustelu päätöksenteon tukena.

Oppilas # tiedostaa omia vahvuuksiaan ja mahdollisuuksiaan arkielämään ja elämänuraan liittyvissä kysymyksissä ja saa tukea ja ohjausta päätöksentekoon ja itsenäiseen valintaratkaisuun peruskoulun päättövaiheessa. Oppii etsimään tietoa opiskelusta ja työelämästä Suomessa ja ulkomailla. Harjoittelee työnhakuun liittyviä taitoja sekä tutustuu työelämän käytäntöihin TET-jaksolla.

Työelämään tutustumisjakso 2 viikkoa syyslukukaudella oman valinnan mukaan. Perustietoa työelämästä ja eri ammattialoista. Tutustuminen toisen asteen oppilaitoksiin. Korkea-asteen opiskeluvaihtoehtoihin tutustuminen. Jatko-opintoihin ohjaus. Ohjaus-, tiedotus- ja neuvontapalveluihin tutustuminen.

T7 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan arvioida eri työtehtävissä tarvittavaa osaamista, vuorovaikutus- ja viestintätaitoja sekä itselleen sopivia ammattialoja ja vahvistamaan valmiuksia hakea tietoa vaadittavan osaamisen hankkimisesta perusopetuksen jälkeen

Oppilas # tiedostaa omia vahvuuksiaan ja mahdollisuuksiaan arkielämään ja elämänuraan liittyvissä kysymyksissä ja saa tukea ja ohjausta päätöksentekoon ja itsenäiseen valintaratkaisuun peruskoulun päättövaiheessa. Oppii etsimään tietoa opiskelusta ja työelämästä Suomessa ja ulkomailla. Harjoittelee työnhakuun liittyviä taitoja sekä tutustuu työelämän käytäntöihin TET-jaksolla.

Työelämään tutustumisjakso 2 viikkoa syyslukukaudella oman valinnan mukaan. Perustietoa työelämästä ja eri ammattialoista. Tutustuminen toisen asteen oppilaitoksiin. Korkea-asteen opiskeluvaihtoehtoihin tutustuminen. Jatko-opintoihin ohjaus. Ohjaus-, tiedotus- ja neuvontapalveluihin tutustuminen.

Tiedonhankinta ja hakupalvelut tietokoneita käyttäen. Jatko-opintoja koskevaa tietoa huoltajille sekä oppilaan ja huoltajan valintapäätöksen tukeminen. Henkilökohtainen keskustelu päätöksenteon tukena.

Työelämään tutustumisen toteutus

7-9 luokkien aikana oppilaat tutustuvat mahdollisuuksien mukaan lähipiiriin kuuluvien aikuisten ammatteihin. Seitsemännellä luokalla työelämään tutustutaan oppituntien ja vierailujen puitteissa. Kahdeksannella luokalla oppilaat tutustuvat kahden päivän ajan kouluyhteisön työtehtäviin pääsääntöisesti koulun keittiössä. Yhdeksännen luokan syksyllä oppilaat työskentelevät kahden viikon ajan itse hankkimassaan työpaikassa

T8 antaa oppilaalle ja huoltajalle tietoa Suomen koulutusjärjestelmän pääpiirteistä ja sen mahdollisuuksista, tukea oppilaan taitoa etsiä koulutus- ja työelämätietoa sekä Suomesta että ulkomailta

Työelämään tutustumisen toteutus

7-9 luokkien aikana oppilaat tutustuvat mahdollisuuksien mukaan lähipiiriin kuuluvien aikuisten ammatteihin. Seitsemännellä luokalla työelämään tutustutaan oppituntien ja vierailujen puitteissa. Kahdeksannella luokalla oppilaat tutustuvat kahden päivän ajan kouluyhteisön työtehtäviin pääsääntöisesti koulun keittiössä. Yhdeksännen luokan syksyllä oppilaat työskentelevät kahden viikon ajan itse hankkimassaan työpaikassa

Tiedonhankinta ja hakupalvelut tietokoneita käyttäen. Jatko-opintoja koskevaa tietoa huoltajille sekä oppilaan ja huoltajan valintapäätöksen tukeminen. Henkilökohtainen keskustelu päätöksenteon tukena.

T9 ohjata oppilasta käyttämään monikanavaisia tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluja sekä arvioimaan eri tietolähteiden kautta saadun tiedon luotettavuutta ja tarkoituksenmukaisuutta urasuunnittelun näkökulmasta

Tiedonhankinta ja hakupalvelut tietokoneita käyttäen. Jatko-opintoja koskevaa tietoa huoltajille sekä oppilaan ja huoltajan valintapäätöksen tukeminen. Henkilökohtainen keskustelu päätöksenteon tukena.

Oppilas # tiedostaa omia vahvuuksiaan ja mahdollisuuksiaan arkielämään ja elämänuraan liittyvissä kysymyksissä ja saa tukea ja ohjausta päätöksentekoon ja itsenäiseen valintaratkaisuun peruskoulun päättövaiheessa. Oppii etsimään tietoa opiskelusta ja työelämästä Suomessa ja ulkomailla. Harjoittelee työnhakuun liittyviä taitoja sekä tutustuu työelämän käytäntöihin TET-jaksolla.

Työelämään tutustumisjakso 2 viikkoa syyslukukaudella oman valinnan mukaan. Perustietoa työelämästä ja eri ammattialoista. Tutustuminen toisen asteen oppilaitoksiin. Korkea-asteen opiskeluvaihtoehtoihin tutustuminen. Jatko-opintoihin ohjaus. Ohjaus-, tiedotus- ja neuvontapalveluihin tutustuminen.

35.6.20. Valinnainen Musiikki

Valinnaisen tehtävä

Oppilas ylläpitää ja kehittää osaamistaan musiikillisen ilmaisun eri alueilla ja oppii kriittisesti tarkastelemaan ja arvioimaan erilaisia ääniympäristöjä sekä laajentaa ja syventää musiikin eri lajien ja tyylien tuntemusta. Harjoittaa musiikin elementtien, rytmin, melodian, harmonian, dynamiikan, sointivärin ja muodon tehtävien ymmärrystä musiikin rakentumisessa sekä niitä ilmaisevien käsitteiden käyttämistä. Rakentaa luovaa suhdettaan musiikkiin ja sen ilmaisumahdollisuuksiin musiikillisen keksinnän keinoin

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

Arviointi

- Musiikin arvosana muodostuu kolmesta osa-alueesta:

  1. Asenne työn tekemiseen, oman ja muiden työn kunnioittaminen sekä halu kehittää taitojaan

  2. Oman instrumentin hallinta, kyky oppia ja omaksua uutta tietoa sekä kyky luovaan ongelman ratkaisuun

  3. Harjoitettujen esiintymisten valmistaminen, yhteissoiton ja oman musisoinnin yhdistäminen ja vastuunotto esityksestä

Vuosiluokka 8

Vuosiluokan tavoitteet

Tavoitteet

Oppilas ylläpitää ja kehittää osaamistaan musiikillisen ilmaisun eri alueilla. Oppii kriittisesti tarkastelemaan ja arvioimaan erilaisia ääniympäristöjä sekä laajentaa ja syventää musiikin eri lajien ja tyylien tuntemusta. Harjoittaa musiikin elementtien, rytmin, melodian, harmonian,

dynamiikan, sointivärin ja muodon tehtävien ymmärrystä musiikin rakentumisessa sekä niitä ilmaisevien käsitteiden käyttämistä. Rakentaa luovaa suhdettaan musiikkiin ja sen ilmaisumahdollisuuksiin musiikillisen keksinnän keinoin.

Sisällöt

- sisäistä korvaa, nuotinlukutaitoa, äänenkäyttöä ja soittotaitoa kehittäviä tehtäviä ja harjoituksia
- kehosoittimien käyttö rytmiikkatehtävissä
- soittotaidon perusteita: kitaralla 3-5 soinnun käyttö kappaleessa, rummuilla beat-, trioli-, shuffle- ja valssikompit sekä fillit, perkussiosoittimilla perusrytmit
- monipuolinen laulu- ja soitto-ohjelmisto ajallisesti, tyylillisesti ja maantieteellisesti
- oma musiikillinen ideointi: kehosoittimet, rytmiset aiheet, omat laulut jne.
- esiintymisiä koulun tai paikkakunnan tilaisuuksissa
- oman konsertin harjoittaminen, suunnittelu ja toteutus

Vuosiluokka 9

Vuosiluokan tavoitteet

Tavoitteet

Oppilas ylläpitää ja kehittää osaamistaan musiikillisen ilmaisun eri alueilla. Oppii kriittisesti tarkastelemaan ja arvioimaan erilaisia ääniympäristöjä sekä laajentaa ja syventää musiikin eri lajien ja tyylien tuntemusta. Harjoittaa musiikin elementtien, rytmin, melodian, harmonian, dynamiikan, sointivärin ja muodon tehtävien ymmärrystä musiikin rakentumisessa sekä niitä ilmaisevien käsitteiden käyttämistä. Rakentaa luovaa suhdettaan musiikkiin ja sen ilmaisumahdollisuuksiin musiikillisen keksinnän keinoin.

Sisällöt

Äänenkäyttöä kehittäviä harjoituksia ja erilaisiin laulutapoihin perehdyttävää yksi- ja moniäänistä ohjelmistoa, josta osa ulkoa ikäkauteen sopivaa lauluohjelmistoa mm. suomalaisia kansanlauluja, lauluja populaarimusiikin eri alueilta, lauluja eri maista. Yhteissoittotaitoja kehittäviä harjoituksia sekä monipuolisesti eri musiikkityylejä ja -kulttuureja edustavaa soitto-ohjelmistoa. Musiikin elementteihin ja keskeisiin käsitteisiin perehdytään musisoinnin, kuuntelun, liikunnan ja musiikillisen keksinnän yhteydessä:- rytmi: perussyke, heikot ja vahvat iskut, takapotku, erilaisia tahtilajeja ja tempoja, erilaisia aikaarvojen ja rytmin merkitsemistapoja

- sisäistä korvaa, nuotinlukutaitoa, äänenkäyttöä ja soittotaitoa kehittäviä tehtäviä ja harjoituksia
- kehosoittimien käyttö rytmiikkatehtävissä
- soittotaidon perusteita: kitaralla 3-5 soinnun käyttö kappaleessa, rummuilla beat-, trioli-, shuffle- ja valssikompit sekä fillit, perkussiosoittimilla perusrytmit
- monipuolinen laulu- ja soitto-ohjelmisto ajallisesti, tyylillisesti ja maantieteellisesti
- oma musiikillinen ideointi: kehosoittimet, rytmiset aiheet, omat laulut jne.
- esiintymisiä koulun tai paikkakunnan tilaisuuksissa
- oman konsertin harjoittaminen, suunnittelu ja toteutus

35.6.21. Valinnainen Kuvataide

Valinnaisen tehtävä

Vallinnainen kuvataide opettaa kuvan kieltä, kuvantekoa ja kuvausta; kuvataiteesta j a-tekemisestä nauttimiesesta.

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

Tunneilla tavoitellaan ateljeemaista ilmapiiriä, tehdään yhdessä ja yksilöidysti harjoitustöitä ja omia projekteja lähtökohtana oppilaan omat tarpeet, harrastuneisuus ja taidot

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

Arviointi

Arvioidaan sekä työskentelyä ja tuotosta. Asenne, halu hekittää taitoja ja uuden oppiminen ja omaksuminen. Kyky pitkäjänteiseen työskentelyyn. Oppilaan oma työskentelyn pohdinta kirjallisesti (vihkopohdinta, mahdollinen portfolio ym.) ja yhdesä keskustellen työskentelyn aikana.

Vuosiluokka 8

Vuosiluokan tavoitteet

Tavoitteet

- kehittää oppilaan luovaa ajattelua, ongelmanratkaisukykyä ja että oppilas nauttisi omasta tekemisestään.
- oppia käyttämään kuvataiteen ja kuvaviestinnän keskeisiä ilmaisutapoja, materiaaleja, tekniikoita ja oppia käyttämään niitä tarkoituksenmukaisesti omassa ilmaisussaan. Aktivoidaan oppilaan havaintokykyä, mielikuvitusta, ideointia, eläytymiskykyä ja herkkyyttä. Hän oppii myös arvioimaan omaa ja toisten kuvallista ilmaisua ja työtapoja.

Sisällöt

Oppisisällöt:

- syvennetään jo opittuja piirtämisen, grafiikan, maalaamisen, väriopin ja sommittelun taitoja
- syvennetään omien ajatusten, havaintojen, mielikuvien ja tunteiden ilmaisemista kuvallisesti
- harjoitellaan väri-ilmaisua ja uusia kuvan tekemisen mahdollisuuksia esim. silkkipaino-, kuivapastelli- ja öljyväritöiden muodossa oppilaiden kiinnostuksen ja suuntautumisen mukaan
- tutkitaan valon ja varjon merkitystä muodon ja tunnelman luojana
- opetellaan kuvailmaisun tehokeinoja, tekstin kuvittamista sekä kuvan ja tekstin yhdistämistä
- tutustutaan digitaaliseen kuvaukseen, -piirtämiseen ja kuvankäsittelyyn oppilaiden kiinnostuksen mukaan
- tehdään tila- ja muotoiluharjoituksia muovaillen ja rakennellen, esim. kipsi, paperimassa, savi, sekalaiset kierrätystavarat ja –materiaalit
- tehdään yhteisiä projekteja muiden oppi-aineiden kanssa tarpeen ja mahdollisuuksien mukaan
- käydään taidenäyttelyissä mahdollisuuksien ja kiinnostuksen mukaan.

Vuosiluokka 9

Vuosiluokan tavoitteet

Tavoitteet

- kehittää oppilaan luovaa ajattelua, ongelmanratkaisukykyä ja että oppilas nauttisi omasta tekemisestään.
- oppia käyttämään kuvataiteen ja kuvaviestinnän keskeisiä ilmaisutapoja, materiaaleja, tekniikoita ja oppia käyttämään niitä tarkoituksenmukaisesti omassa ilmaisussaan.

Aktivoidaan oppilaan havaintokykyä, mielikuvitusta, ideointia, eläytymiskykyä ja herkkyyttä. Hän oppii myös arvioimaan omaa ja toisten kuvallista ilmaisua ja työtapoja.

Sisällöt

Oppisisällöt:

- syvennetään jo opittuja piirtämisen, grafiikan, maalaamisen, väriopin ja sommittelun taitoja
- syvennetään omien ajatusten, havaintojen, mielikuvien ja tunteiden ilmaisemista kuvallisesti
- harjoitellaan väri-ilmaisua ja uusia kuvan tekemisen mahdollisuuksia esim. silkkipaino-, kuivapastelli- ja öljyväritöiden muodossa oppilaiden kiinnostuksen ja suuntautumisen mukaan
- tutkitaan valon ja varjon merkitystä muodon ja tunnelman luojana
- opetellaan kuvailmaisun tehokeinoja, tekstin kuvittamista sekä kuvan ja tekstin yhdistämistä
- tutustutaan digitaaliseen kuvaukseen, -piirtämiseen ja kuvankäsittelyyn oppilaiden kiinnostuksen mukaan
- tehdään tila- ja muotoiluharjoituksia muovaillen ja rakennellen, esim. kipsi, paperimassa, savi, sekalaiset kierrätystavarat ja –materiaalit
- tehdään yhteisiä projekteja muiden oppi-aineiden kanssa tarpeen ja mahdollisuuksien mukaan
- käydään taidenäyttelyissä mahdollisuuksien ja kiinnostuksen mukaan.

35.6.22. Valinnainen Tekninen työ

Valinnaisen tehtävä

Tekninen työ valinnaisaineena (8. ja 9. luokka). Oppilaalla on mahdollisuus syventää aikaisemmin opittuja oppiaineksia (7.luokka). Pääpaino opetuksessa on oppimisen siirtäminen oppilaalle eli itseohjautuvuus. Oppilas joutuu tällöin suunnittelemaan työnsä joko itse tai opettajan johdolla. Apuna voi käyttää malleja, piirustuksia ja nykyajan teknologiaa. Erityistä sijaa annetaan omakohtaiselle luovuudelle. Niille, jotka eivät ole aikaisemmin opiskelleet käsityötä, annetaan nopea perehdytys 7. lk tavoitteista ja sisältöalueista. Sitä mukaa kun oppilas omaksuu työtavat ja turvallisen työskentelyn, edetään hänen oppimisensa mukaan. Näin oppilaalla on mahdollisuus opiskella jatkokoulutustoiveitaan vastaavia aihealueita. Arvioinnissa käytetään samaa menetelmää kuin 7lk:n arvioinnissa, mutta pääpaino on osittain asteittaisessa itsearvioinnissa. Arviointi toteutetaan keskustellen, ongelmia ratkoen ja eri työvaiheita läpikäyden. Arviointikeskustelu on rakentavaa ja kannustavaa.

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

Teknisen työn luokassa mahdollisuus tehdä puu-, metalli- tai elektroniikkatöitä

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

- Valinnainen tekninen työ on jatkoa peruskoulun 3-7 luokilla annettavalle käsityönopetukselle. Oppilaat valmistavat itse valitsemiaan ja suunnittelemiaan harjoitustöitä. Harjoitustöiden valmistamisessa pääpaino on oppilaan luovuuden, käden taitojen ja vastuullisuuden kehittämisellä.

Arviointi

- Teknisen työn arvosana muodostuu kolmesta osa-alueesta:

1. Asenne työn tekemiseen, oman ja muiden työn kunnioittaminen sekä halu kehittää taitojaan

2. Työtekniikoiden hallinta, kyky oppia ja omaksua uutta tietoa sekä kyky luovaan ongelman ratkaisuun.

3. Harjoitustöiden muodossa osoitettu suunnittelutaito ja osaaminen.

Arvioinnissa pyritään asteittain itsearviointiin. Arviointi toteutetaan keskustellen, ongelmia ratkoen ja eri työvaiheita läpikäyden. Arviointikeskustelu on rakentavaa ja kannustavaa.

Vuosiluokka 8

Vuosiluokan tavoitteet

Tavoitteet

- Työskentelyn painopiste on oppilaan tarpeista, harrastuneisuudesta ja taitotasosta lähtevä projektityöskentely, jossa oppilaan vastuu omasta oppimisesta korostuu.
- Oppilas kehittää ongelmanratkaisukykyään sekä suunnittelu- ja työskentelytaitojaan omien projektitöidensä avulla.
- Oppilas oppii ratkaisemaan projektin aikana esiin tulevia teknisiä ongelmia itsenäisesti ja luovasti hyödyntäen aiemmin opittua.

Sisällöt

- Aiemmin opittujen tekniikoiden ja työtapojen hallinnan parantaminen oppilaan omien projektien kautta.
- Oppilaalle annetaan suuri vapaus oppiaineksen valinnassa, jolloin hän voi laajentaa osaamistaan erikoistekniikoihin sekä oman harrastuneisuutensa ja jatko-opintosuunnitelmiensa suuntaan.

Vuosiluokka 9

Vuosiluokan tavoitteet

Tavoitteet

- Työskentelyn painopiste on oppilaan tarpeista, harrastuneisuudesta ja taitotasosta lähtevä projektityöskentely, jossa oppilaan vastuu omasta oppimisesta korostuu.
- Oppilas kehittää ongelmanratkaisukykyään sekä suunnittelu- ja työskentelytaitojaan omien projektitöidensä avulla.
- Oppilas oppii ratkaisemaan projektin aikana esiin tulevia teknisiä ongelmia itsenäisesti ja luovasti hyödyntäen aiemmin opittua.

Sisällöt

- Aiemmin opittujen tekniikoiden ja työtapojen hallinnan parantaminen oppilaan omien projektien kautta.
- Oppilaalle annetaan suuri vapaus oppiaineksen valinnassa, jolloin hän voi laajentaa osaamistaan erikoistekniikoihin sekä oman harrastuneisuutensa ja jatko-opintosuunnitelmiensa suuntaan.

35.6.23. Valinnainen Tekstiilityö

Valinnaisen tehtävä

Tekstiilityö valinnaisaineena (8. ja 9. luokka) Valinnaisessa tekstiilityössä oppilas syventää ja laajentaa aikaisemmin oppimiaan käsityötaitoja. Oppilasta rohkaistaan omakohtaiseen luovuuteen ja itseohjautuvuuteen. Aihevalinnat oppilas tekee itse tai vertaisryhmässä. Tieto- ja viestintätekniikkaa hyödynnetään opiskelun eri vaiheissa mahdollisuuksien mukaan. Arviointi on kannustavaa ja ohjaavaa palautetta, joka liittyy käsityöprosessin kaikkiin vaiheisiin.

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

Valinnaisessa tekstiilityössä oppilaat valitsevat itse haluamansa työtavat ja toteuttavat suunnittelemansa työt yksilö- tai paritöinä. Valmistettavat työt liittyvät pukeutumiseen, sisustamiseen, harrastuksiin – kaikkeen, mitä pystymme valmistamaan käsityön keinoin.

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

Oppilaita kannustetaan omiin valintoihin ja yksilöllisiin ratkaisuihin

Arviointi

Arviointi on kannustavaa ja siinä huomioidaan työn eri vaiheet. Oppilaan itsearviointi muodostaa osan kokonaisarvioinnista.

Vuosiluokka 8

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

Vuosiluokan tavoitteet

Taitojen kehitäminen

Valinnaisessa tekstiilityössä oppilas syventää ja laajentaa aikaisemmin oppimiaan käsityötaitoja. Oppilasta rohkaistaan omakohtaiseen luovuuteen ja itseohjautuvuuteen. Aihevalinnat oppilas tekee itse tai vertaisryhmässä. Tieto- ja viestintätekniikkaa hyödynnetään opiskelun eri vaiheissa mahdollisuuksien mukaan.

Tavoitteet

- tutustua uusiin käsityötekniikoihin ja –materiaaleihin sekä syventää jo opittuja taitoja ja ongelmanratkaisukykyä.
- oppia arvostamaan käsityöperinnettä ja kädentaitoja.

Sisällöt

- kirjonta ompelukoneella ja käsin
- värjäys ja batiikki
- huovutuksen eri tekniikat
- lankatyöt (neulonta, koneneulonta, virkkaus)
- kangaspuilla kutominen
- korujen valmistus

- materiaalitietous ja tuotteen kunnossapito
- mahdollinen opintokäynti

Vuosiluokka 9

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

Vuosiluokan tavoitteet

Taitojen kehittäminen, suunnittelu

Valinnaisessa tekstiilityössä oppilas syventää ja laajentaa aikaisemmin oppimiaan käsityötaitoja. Oppilasta rohkaistaan omakohtaiseen luovuuteen ja itseohjautuvuuteen. Aihevalinnat oppilas tekee itse tai vertaisryhmässä. Tieto- ja viestintätekniikkaa hyödynnetään opiskelun eri vaiheissa mahdollisuuksien mukaan.

Tavoitteet

- tutustua uusiin käsityötekniikoihin ja –materiaaleihin sekä syventää jo opittuja taitoja ja ongelmanratkaisukykyä.

oppia arvostamaan käsityöperinnettä ja kädentaitoja

Sisällöt

kirjonta ompelukoneella ja käsin

- värjäys ja batiikki
- huovutuksen eri tekniikat
- lankatyöt (neulonta, koneneulonta, virkkaus)
- kangaspuilla kutominen
- korujen valmistus
- materiaalitietous ja tuotteen kunnossapito
- mahdollinen opintokäynti

35.6.24. Valinnainen Liikunta

Valinnaisen tehtävä

Syventää pakollisessa liikunnassa opittuja tietoja ja taitoja. Oppilaslähtöisesti harrastetaan monipuolisesti eri liikuntalajeja.

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

- Valinnainen liikunta on liikunnallisten perustaitojen ja –tietojen syventämiseen ja laajentamiseen perustuva kurssi. Oppilaat pääsevät itse valitsemaan kurssilla olevat lajit yhdessä opettajan kanssa. Pääpainona kurssilla on ilo ja virkistys sekä kannustaa oppilas omaksumaan liikunnallinen elämäntapa.

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

Arviointi

Arviointi tapahtuu välittömän palautteen avulla. Arviointi perustuu jatkuvaan näyttöön oppilaan liikuntataidoista ja –tiedoista, fyysisestä kunnosta, harrastuneisuudesta, aktiivisuudesta ja asianmukaisesta varustuksesta

Vuosiluokka 8

Vuosiluokan tavoitteet

Tavoitteet

- Monipuolisten liikunnallisten perustaitojen ja –tietojen syventäminen ja laajentaminen.
- Ilo ja virkistys.
- Liikunnallisen elämäntavan omaksuminen.

Sisällöt

- Aiemmin harjoiteltujen liikunnallisten perustaitojen parantaminen.
- Pelitaktiikoiden kehittely.
- Oppilaat saavat itse valita lajit yhdessä opettajan kanssa.

Vuosiluokka 9

Vuosiluokan tavoitteet

Tavoitteet

- Monipuolisten liikunnallisten perustaitojen ja –tietojen syventäminen ja laajentaminen.
- Ilo ja virkistys.
- Liikunnallisen elämäntavan omaksuminen.

Sisällöt

- Aiemmin harjoiteltujen liikunnallisten perustaitojen parantaminen.
- Pelitaktiikoiden kehittely.
- Oppilaat saavat itse valita lajit yhdessä opettajan kanssa.

35.6.25. Valinnainen Kotitalous

Valinnaisen tehtävä

Syventää ja laajentaa 7.luokalla opittuja arjen hallinnan edellyttämiä työtaitoja, yhteistyövalmiuksia ja tiedonhankintataitoja, myös sähköisiä viestintälaitteita apuna käyttäen. Samalla oppilas oppii miten elämä rahoitetaan. Pääpaino on ruuanvalmistuksessa. Lisäksi harjoitellaan myös erilaisia kodinhoitoon ja vaatehuoltoon liittyviä tehtäviä. 8. luokalla oppilas perehtyy *suomalaiseen* ruokakulttuuriin. Oppilaat laativat ateriasuunnitelmia vuodenajat, juhlat, terveellisyys, erityisruokavaliot ja taloudellisuus huomioiden. Käytännön toteutuskerroilla oppilaat oppivat kestävän kulutuksen periaatteita. Ei kertakäyttöpyyhkeitä, miten ruoka-ainehävikkiä voidaan vähentää, miten kodin pintamateriaalit kestävät vuodesta toiseen jne. 9. luokalla oppilas perehtyy valitsemansa maan ruokakulttuuriin. Työskentelyn aikana hän hyödyntää kirjallisuutta ja sähköisiä viestintälaitteita. Oppilas laatii aiheesta esitelmän ja suunnittelee ateriakokonaisuuden tilauslistoineen. Työ esitetään luokkatovereille ja ateriakokonaisuus toteutetaan tiimityönä.

Projektin tavoitteena on kehittää oppilaiden moniluku-, ilmaisu-, päätöksenteko- ja tiimityötaitoja. Toteutuskerralla harjoitellaan myös itsensä- ja oppilastovereitten johtamista. Samalla opitaan myös työelämän tärkeimpiä taitoja tiedon jakamista, toisten auttamista, ajankäytön suunnittelua. Oppilaat opiskelevat elintarvikehygieniaa käytännössä, harjoittelevat ja testaavat taitojaan myös ruokahygieniatestin avulla netissä. Tämän jälkeen heillä on mahdollisuus suorittaa hygieniaosaamistesti, hygieniapassi. Opintokäynnin yhteydessä oppilaat tutustuvat matkailu- ja ravitsemusalaan työpaikkana.

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

Tiimi- ja projektioppiminen. Työelämataidot.

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

Kielellisissä ja motorisissa ongelmissa mahdollisuus avustajan ja apuvälineiden käyttöön. Oppilaita ohjataan esim. maistuvat ammatit opintopolkujen avulla suunnittelemaan tulevia jatkoopintoja

Arviointi

Arviointi

Opettajan antama arviointi perustuu jatkuvaan näyttöön. Lisäksi oppilas arvioi omaa ja ryhmän työskentelyä. Arvosanan muodostumiseen vaikuttavat asenne työn tekemiseen, tuntikäyttäytyminen, työn suunnittelu, tiedon hankinta, luova ongelmanratkaisu, hygienia, työn tulos ja yhteistyökyky. Arviointi toteutetaan havainnoiden, keskustellen ja eri työvaiheita ratkaisukeskeisesti pohtien.

Toistava 5-6,

toiminta ei suju mallin mukaan, oma-aloitteisuus on vähäistä ja kyky ottaa huomioon muut ryhmän jäsenet vaatii harjoittelua. Opettajan jatkuva ohjaus tarpeen.

Soveltava 7-8,

toiminta sujuu mallin mukaan ja toiminnassa näkyy jo oma-aloitteisuutta. Työ on melko sujuvaa, oppilas on yhteistyöhaluinen ja pyrkii kantamaan vastuun omista ja yhteisistä tehtävistä.

Perusteleva 9-10,

toiminta on oma-aloitteista sekä suunnitelmallista. Työskentely on sujuvaa. Oppilas kykenee vastaamaan työkokonaisuuksista ja osoittaa harrastuneisuutta. Hän etsii, soveltaa, vertailee ja ratkaisee ongelmia. Kuuntelee toisia ja kykenee pohtimaan myös oman toimintansa laajempiakin vaikutuksia.

Arviointiin vaikuttaa myös muitten sovittujen tehtävien hoitaminen esim. kotitehtävät.

Vuosiluokka 8

Vuosiluokan tavoitteet

Suomalainen ruokakultuuri

8. luokalla oppilas perehtyy *suomalaiseen* ruokakulttuuriin. Oppilaat laativat ateriasuunnitelmia vuodenajat, juhlat, terveellisyys, erityisruokavaliot ja taloudellisuus huomioiden. Käytännön toteutuskerroilla oppilaat oppivat kestävän kulutuksen periaatteita. Ei kertakäyttöpyyhkeitä, miten ruoka-ainehävikkiä voidaan vähentää, miten kodin pintamateriaalit kestävät vuodesta toiseen jne.

Vuosiluokka 9

Vuosiluokan tavoitteet

Ulkomainen ruokakulttuuri

9. luokalla oppilas perehtyy valitsemansa maan ruokakulttuuriin. Työskentelyn aikana hän hyödyntää kirjallisuutta ja sähköisiä viestintälaitteita. Oppilas laatii aiheesta esitelmän ja suunnittelee ateriakokonaisuuden tilauslistoineen. Työ esitetään luokkatovereille ja ateriakokonaisuus toteutetaan tiimityönä.

Projektityöskentely

Projektin tavoitteena on kehittää oppilaiden moniluku-, ilmaisu-, päätöksenteko- ja tiimityötaitoja. Toteutuskerralla harjoitellaan myös itsensä- ja oppilastovereitten johtamista. Samalla opitaan myös työelämän tärkeimpiä taitoja tiedon jakamista, toisten auttamista, ajankäytön suunnittelua. Oppilaat opiskelevat lintarvikehygieniaa käytännössä, harjoittelevat ja testaavat taitojaan myös ruokahygieniatestin avulla netissä. Tämän jälkeen heillä on mahdollisuus suorittaa hygieniaosaamistesti, hygieniapassi.

Opintovierailut

Opintokäynnin yhteydessä oppilaat tutustuvat matkailu- ja ravitsemusalaan työpaikkana.

35.6.26. Valinnainen Ranska B2

Valinnaisen tehtävä

Oppiaineen tehtävä

Kieli on oppimisen ja ajattelun edellytys. Kieli on mukana kaikessa koulun toiminnassa, ja jokainen opettaja on kielen opettaja. Kielten opiskelu edistää ajattelutaitojen kehittymistä. Se antaa aineksia monikielisen ja -kulttuurisen identiteetin muodostumiselle ja arvostamiselle. Sanavaraston ja rakenteiden karttuessa myös vuorovaikutus- ja tiedonhankintataidot kehittyvät. Kielten opiskelussa on runsaasti sijaa ilolle, leikillisyydelle ja luovuudelle. Kieltenopetus on osa kielikasvatusta ja johdatusta kielitietoisuuteen. Oppilaissa herätetään kiinnostus kouluyhteisön ja ympäröivän maailman kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen ja heitä rohkaistaan viestimään autenttisissa ympäristöissä. Koulussa ohjataan arvostamaan eri kieliä, niiden puhujia ja erilaisia kulttuureita. Sukupuolten tasa-arvoa kielivalinnoissa ja kielten opiskelussa vahvistetaan erilaisia oppilaita kiinnostavalla kielivalintatiedotuksella, rohkaisemalla oppilaita tekemään aidosti itseään kiinnostavia valintoja sukupuolesta riippumatta, käsittelemällä opetuksessa monipuolisesti erilaisia aiheita sekä käyttämällä vaihtelevia ja toiminnallisia työtapoja. Kielten opiskelu valmistaa oppilaita suunnitelmalliseen ja luovaan työskentelyyn erilaisissa kokoonpanoissa. Oppilaille ja oppilasryhmille luodaan mahdollisuuksia verkostoitumiseen ja yhteydenpitoon ihmisten kanssa myös eri puolilla maailmaa. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa yhden luontevan mahdollisuuden toteuttaa kieltenopetusta autenttisista tilanteista ja oppilaiden viestintätarpeista lähtien. Opetus antaa myös valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen kansainvälisessä maailmassa. Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää niitä rohkeasti. Oppilaille annetaan mahdollisuus edetä yksilöllisesti ja saada tarpeen mukaan tukea oppimiselleen. Opetus järjestetään niin, että myös muita nopeammin etenevät tai kieltä entuudestaan osaavat voivat edistyä. Kielten opetuksessa kehitetään monilukutaitoa ja käsitellään erilaisia tekstejä. Lasten ja nuorten erilaiset kiinnostuksen kohteet otetaan huomioon tekstien valinnassa. Opetuksessa luodaan siltoja myös eri kielten välille sekä oppilaiden vapaa-ajan kielenkäyttöön. Oppilaita ohjataan hakemaan osaamillaan kielillä tietoa.

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

Yleiskuvaus kurssista:

- **R** iemulla ranskaa maistellen
- **A** ntaumuksella innostaen
- **N** ykyaikaisesti innovoiden
- **S** urffaten ranskakielisissä kulttuureissa
- **K** ielitaitoa monipuolisesti vahvistaen
- **A** voimesti uusiin elämyksiin johdattaen

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

Arviointi

- Ranskan arvosanaan vaikuttavat oppilaan asenne ja innostuneisuus kielen opiskeluun, aktiivisuus tuntityöskentelyssä sekä hänen kirjalliset tuotoksensa ja kokeensa.

Vuosiluokka 8

Vuosiluokan tavoitteet

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tutkitaan ja vertaillaan piirteitä, jotka ovat ranskan kielelle luonteenomaisia ja jotka erottavat sitä tai tekevät siitä tunnistettavan aiemmin opitun perustelleella. Muodostetaan käsitys lähisukukielistä, tutustutaan opiskeltavan kielen levinneisyyden taustaan, etsitään oppilaita kiinnostavaa tietoa kielialueen kulttuurisista ja muista ilmiöistä. Pohditaan mahdollisia kyseiseen kieleen ja kulttuuriin liittyviä ennakko-oletuksia. - ranska maailmankielenä, ranskan ja englannin vertailua

S2 Kielenopiskelutaidot

Tutkitaan yhdessä, mikä edistää parhaiten ranskan kielen oppimista, mihin kieltä voi käyttää ja mistä löytyy kiinnostavaa kohdekielistä aineistoa. Asetetaan omia tavoitteita, opetellaan antamaan ja vastaanottamaan palautetta.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä:

Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia ja erilaisia tekstejä lähinnä epämuodollisissa tilanteissa. Tarpeen mukaan opetellaan myös muodollisempaa kielenkäyttöä. Valitaan oppilaita kiinnostavia kielenkäytön aihepiirejä näkökulmana minä, me ja maailma. Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan kohdekieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Havainnoidaan kohdekielen rytmiä, intonaatiota ja muita ääntämisen piirteitä ja harjoitellaan ääntämään luontevasti. Harjoitellaan tunnistamaan opiskeltavan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

Yleiset tavoitteet

- nauttia ranskan kielen opiskelusta ja antaa iloa käyttää kieltä
- tutustua ranskankieliseen tapakulttuuriin ja saada tietoa ranskankielisistä maista

- oppia selviytymään ranskan kielellä arkielämän tilanteissa
- oppia kertomaan perusasiat itsestään ja kysymään vastaavia asioita keskustelukumppaniltaan
- tutustua ranskan kielen ääntämiseen ja oikeinkirjoitukseen

Sisällöt

- tervehtiminen ja voinnin kysyminen
- omasta itsestä kertominen
- arkipäivän tilanteet kuten erilaiset ostostilanteet, tien kysyminen ja neuvominen, ravintolakäyttäytyminen
- ranskalainen ruoka- ja tapakulttuuri
- ranskankielinen musiikki, elokuvat, sarjakuvat
- ranskankielisten maiden tuntemus

Vuosiluokka 9

Vuosiluokan tavoitteet

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tutkitaan ja vertaillaan piirteitä, jotka ovat ranskan kielelle luonteenomaisia ja jotka erottavat sitä tai tekevät siitä tunnistettavan aiemmin opitun perustelleella. Muodostetaan käsitys lähisukukielistä, tutustutaan opiskeltavan kielen levinneisyyden taustaan, etsitään oppilaita kiinnostavaa tietoa kielialueen kulttuurisista ja muista ilmiöistä. Pohditaan mahdollisia kyseiseen kieleen ja kulttuuriin liittyviä ennakko-oletuksia. - ranska maailmankielenä, ranskan ja englannin vertailua.

S2 Kielenopiskelutaidot:

Tutkitaan yhdessä, mikä edistää parhaiten ranskan kielen oppimista, mihin kieltä voi käyttää ja mistä löytyy kiinnostavaa kohdekielistä aineistoa. Asetetaan omia tavoitteita, opetellaan antamaan ja vastaanottamaan palautetta.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia ja erilaisia tekstejä lähinnä epämuodollisissa tilanteissa. Tarpeen mukaan opetellaan myös muodollisempaa kielenkäyttöä. Valitaan oppilaita kiinnostavia kielenkäytön aihepiirejä näkökulmana minä, me ja maailma. Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan kohdekieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Havainnoidaan kohdekielen rytmiä, intonaatiota ja muita ääntämisen piirteitä ja harjoitellaan ääntämään luontevasti. Harjoitellaan tunnistamaan opiskeltavan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

Tavoitteet

- nauttia ranskan kielen opiskelusta ja antaa iloa käyttää kieltä
- tutustua ranskankieliseen tapakulttuuriin ja saada tietoa ranskankielisistä maista
- oppia selviytymään ranskan kielellä arkielämän tilanteissa
- oppia kertomaan perusasiat itsestään ja kysymään vastaavia asioita keskustelukumppaniltaan
- tutustua ranskan kielen ääntämiseen ja oikeinkirjoitukseen

Sisällöt

- tervehtiminen ja voinnin kysyminen
- omasta itsestä kertominen
- arkipäivän tilanteet kuten erilaiset ostostilanteet, tien kysyminen ja neuvominen, ravintolakäyttäytyminen
- ranskalainen ruoka- ja tapakulttuuri
- ranskankielinen musiikki, elokuvat, sarjakuvat
- ranskankielisten maiden tuntemus

peruskielioppi

35.6.27. Valinnainen Saksa B2

Valinnaisen tehtävä

- Kurssilla opiskellaan saksan alkeita.
- Tunneilla harjoitellaan puhumista, kuullun ymmärtämistä, kirjoittamista ja lukemista.
-

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

- Tunneilla työskennellään opettajajohtoisesti, itsenäisesti, pareittain ja pienissä ryhmissä (myös nykyaikaista tekniikkaa hyväksikäyttäen).

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

Arviointi

- Kurssiarvosanaan vaikuttavat opiskelijan aktiivisuus varsinkin suullisessa viestinnässä, sekä hänen kirjalliset tuotoksensa ja kokeet. Myös jatkuvaa itsearviointia tehdään.

Vuosiluokka 8

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

Vuosiluokan tavoitteet

S2 Kielenopiskelutaidot:

Tutkitaan yhdessä, mikä edistää parhaiten saksan kielen oppimista, mihin kieltä voi käyttää ja mistä löytyy kiinnostavaa kohdekielistä aineistoa. Asetetaan omia tavoitteita, opetellaan antamaan ja vastaanottamaan palautetta.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa

Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia ja erilaisia tekstejä lähinnä epämuodollisissa tilanteissa. Tarpeen mukaan opetellaan myös muodollisempaa kielenkäyttöä. Valitaan oppilaita kiinnostavia kielenkäytön aihepiirejä näkökulmana minä, me ja maailma. Opetellaan kuulemaan,

puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan kohdekieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. isäksi valitaan aiheita yhdessä. Havainnoidaan kohdekielen rytmiä, intonaatiota ja muita ääntämisen piirteitä ja harjoitellaan ääntämään luontevasti. Harjoitellaan tunnistamaan opiskeltavan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

Tavoitteet

- oppia selviytymään saksaksi tavallisissa arkipäivän tilanteissa.
- oppia kertomaan perusasiat itsestä, ja kysymään vastaavia asioita keskustelukumppanilta.
- tutustua saksan kielen ääntämiseen ja oikeinkirjoitukseen.
- tutustua saksankieliseen tapakulttuuriin ja saada tietoa saksankielisistä

  maista.

Sisällöt

- esittäytyminen, myös teititellen
- omasta itsestä kertominen
- arkipäivän tilanteet kuten ostosten teko, ravintolakäyttäytyminen, tienneuvominen
- saksankielisten maiden maantuntemus
- peruskielioppi

Vuosiluokka 9

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

Vuosiluokan tavoitteet

S2 Kielenopiskelutaidot:

Tutkitaan yhdessä, mikä edistää parhaiten saksan kielen oppimista, mihin kieltä voi käyttää ja mistä löytyy kiinnostavaa kohdekielistä aineistoa. Asetetaan omia tavoitteita, opetellaan antamaan ja vastaanottamaan palautetta.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia ja erilaisia tekstejä lähinnä epämuodollisissa tilanteissa. Tarpeen mukaan opetellaan myös muodollisempaa kielenkäyttöä. Valitaan oppilaita kiinnostavia kielenkäytön aihepiirejä näkökulmana minä, me ja maailma. Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan kohdekieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Havainnoidaan kohdekielen rytmiä, intonaatiota ja muita ääntämisen piirteitä ja harjoitellaan ääntämään luontevasti. Harjoitellaan tunnistamaan opiskeltavan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

Tavoitteet

- oppia selviytymään saksaksi tavallisissa arkipäivän tilanteissa.

- oppia kertomaan perusasiat itsestä, ja kysymään vastaavia asioita keskustelukumppanilta.
- tutustua saksan kielen ääntämiseen ja oikeinkirjoitukseen.
- tutustua saksankieliseen tapakulttuuriin ja saada tietoa saksankielisistä

maista

Sisällöt

- esittäytyminen, myös teititellen
- omasta itsestä kertominen
- arkipäivän tilanteet kuten ostosten teko, ravintolakäyttäytyminen, tienneuvominen
- saksankielisten maiden maantuntemus

peruskielioppi

35.6.28. Valinnainen Käytännön biologia

Valinnaisen tehtävä

Käytännön biologia auttaa pohtimaan omia valintoja, tuntemaan ja tunnistamaan ympäristössä tapahtuvia muutoksia. Ohessa pyritään antamaan virikkeitä uonnontieteiden sovellutuksiin, omakohtaiseen kokeiluun ja harrastustoimintaan sekä lisäämään valmiuksia alan jatkokoulutukseen. Koulun ympäristöä hyödynnetään niin lajintuntemuksen, kuin eri vuodenaikoihin liittyvien askareiden puitteissa.

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

Oppimisympäristöt vaihtelevat paljon. Opimme metsässä ja luokassa. Myös oppiminen tutustumiskäynneillä vaihtelee esim. navetasta eläinlääkäriin.

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

Oppilas tarvitsee erilaista tukea erilaisissa oppimistilanteissa.

Arviointi

Arvioinnissa painotetaan tuntiaktiivisuutta. Esitelmät ja erilaiset ryhmätyöt.

Vuosiluokka 8

Vuosiluokan tavoitteet

Tavoitteet

Oppilas

- laajentaa lajintuntemustaan
- tutustuu metsästykseen ja riistanhoitoon
- saa elämyksiä luonnosta ja tutustuu kotikunnan erilaisiin biologisiin kohteisiin ja ammatteihin vierailukäyntien kautta
- kiinnostuu kasvien kasvattamisesta
- ymmärtää omien kulutustottumustensa vaikutukset ympäristöön
- herättää kiinnostusta luonnonvarojen kestävään käyttöön
- ymmärtää luonnon monimuotoisuutta ja seuraa ajankohtaisia ympäristöteemoja

Sisällöt

Oppisisällöt:

- metsä eri vuodenaikoina
- koti- ja lemmikkieläimet, turkis- ja riistaeläimet
- huone- ja puutarhakasvit, hoito ja kasvattaminen
- luonnonvarat ja energialähteet
- kestävän kehityksen periaatteet
- omat valinnat kuluttajana
- askareet pihassa ja puutarhassa
- elinympäristöjen monimuotoisuus

Vuosiluokka 9

Vuosiluokan tavoitteet

Tavoitteet

Oppilas

- laajentaa lajintuntemustaan
- tutustuu metsästykseen ja riistanhoitoon
- saa elämyksiä luonnosta ja tutustuu kotikunnan erilaisiin biologisiin kohteisiin ja ammatteihin vierailukäyntien kautta
- kiinnostuu kasvien kasvattamisesta
- ymmärtää omien kulutustottumustensa vaikutukset ympäristöön
- herättää kiinnostusta luonnonvarojen kestävään käyttöön
- ymmärtää luonnon monimuotoisuutta
- seuraa ajankohtaisia ympäristöteemoja

Sisällöt

Oppisisällöt:

- metsä eri vuodenaikoina
- koti- ja lemmikkieläimet, turkis- ja riistaeläimet
- huone- ja puutarhakasvit, hoito ja kasvattaminen
- luonnonvarat ja energialähteet
- kestävän kehityksen periaatteet
- omat valinnat kuluttajana
- askareet pihassa ja puutarhassa ja elinympäristöjen monimuotoisuus

35.6.29. Valinnainen Tietotekniikka

Valinnaisen tehtävä

Valinnaisen tietotekniikan tehtävänä on

• antaa oppilaalle nykyajan yhteiskunnassa ja elämässä kaikkien tarvitsemat tietotekniikan taidot

• herättää kiinnostusta ja antaa mahdollisuus monipuoliseen teknologian hyödyntämiseen

• auttaa ymmärtämään tietotekniikan toimintaa ja merkitystä

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

Opetus koulun tietotekniikkaluokassa. Oppimateriaalit verkossa. Opetuksen tavoitteena on antaa oppilaalle ne keskeiset taidot ja valmiudet, joita hän tarvitsee jatko-opinnoissaan ja työelämässä tietoteknisten laitteiden ja sovellusten kanssa. Oppilaita ohjataan itsenäiseen ja oma-aloitteiseen tietotekniikan opiskeluun ja tietokoneen käyttöön.

-

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

Arviointi

- Tuntiaktiivisuus, eli jatkuva näyttö osaamisesta tuntien aikana tunneilla tehdyt työt.
- Koearvosanat (kokeet voivat olla joko kirjallisia kokeita tai tietokoneella tehtäviä käytännön kokeita)

Vuosiluokka 8

Vuosiluokan tavoitteet

Kymmensormijärjestelmä

Tavoitteena on oppia kirjoittamaan sujuvasti kymmensormijärjestelmällä ja käyttämään

tyypillisimpiä pikanäppäinkomentoja.

Taulukkolaskentaohjelma

Tavoitteena on oppia käyttämään monipuolisesti taulukkolaskentaohjelmaa erilaisten taulukoiden luomiseen, muokkaamiseen, järjestämiseen ja suodattamiseen. Opitaan käyttämään ohjelman tärkeimpiä funktioita. Opitaan luomaan ja muokkaamaan erilaisia diagrammeja.

Esitysgrafiikka

Tavoitteena on oppia käyttämään monipuolisesti esitysgrafiikkaohjelman eri ominaisuuksia, kuten tekstiä, kuvaa, ääntä, viedota, animaatioita ja erilaisia graafisia elementtejä.

Tietokoneen rakenne

Tavoitteena on oppia tietokoneen keskeiset osat ja niiden toiminta sekä oppia kokoamaan tietokoneen keskusyksikkö komponenteista.

Videot

Tavoitteena on oppia kuvaamaan ja muokkaamaan videota käyttäen videokameraa sekä mobiililaitteita sekä julkaisemaan video pilvipalveluissa ja sosiaalisessa mediassa.

Tietoturva

Tavoitteena on oppia käyttämään tietotekniikkaa turvallisesti ja vastuullisesti huomioiden mm. tietoturva, ergonomia, tekijänoikeudet ja sosiaalisen median haasteet sekä oppia arvioimaan Internetistä löytyvän tiedon luotettavuutta.

Tekstinkäsittely

Tavoitteena on oppia käyttämään sujuvasti tekstinkäsittelyohjelmaa monipuolisten tekstien luomiseen ja muokkaamiseen

Tietokannat

Tavoitteena on oppia luomaan ja käyttämään yksinkertaisia tietokantoja tiedon tallentamiseen, etsimiseen ja muokkaamiseen.

Vuosiluokka 9

Vuosiluokan tavoitteet

Tietoteknisten taitojen syventäminen

Tavoitteena on syventää ja laajentaa toimisto-ohjelmien hallintaa.

Piirto-ohjelmat ja grafiikka

Tavoitteena on oppia käyttämään piirto-ohjelmaa erilaisten piirrosten ja graafisten elementtien tekemiseen. Opitaan piirtämään yksinkertaisia teknisiä piirroksia oikeassa mittakaavassa.

Kuvankäsittely

Tavoitteena on harjaantua digitaalisten kuvien ottamisessa, käsittelemisessä ja julkaisemisessa.

Animaatiot

Tavoitteena on oppia luomaan yksinkertaisia piirrosanimaatioita

Ohjelmointi

Tavoitteena on oppia ohjelmointia ja algoritmista ajattelua. Oppilas oppii ymmärtämään ohjelmoinnin keskeiset perusrakenteet ja osaa tehdä yksinkertaisia tietokoneohjelmia.

WWW-sivut

Tavoitteena on, että oppilas oppii luomaan WWW-sivuja tuottaen itse sivujen lähdekoodin.

35.6.30. Valinnainen Media ja kuvaviestintä

Valinnaisen tehtävä

Viestintä ja viihde perustuvat monelta osin juuri visuaalisuuteen. Kuvan kieli on universaalia ja kuitenkin kulttuurisesti koodattua. Nykyajan viestimissä yhdistyvät kuva, puhuttu ja kirjoitettu kieli sekä äänet. Vaikka jokainen osaa katsoa kuvaa, kuvien ymmärtämistä on opiskeltava. Median kuvaa opitaan ymmärtämään kuvia tekemällä ja kuvia tulkitsemalla ja analysoimalla.

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

Kurssilla tutustutaan kuvailmaisuun ja kuvalla vaikuttamisen eri alueisiin ; syvennetään tietoja ja taitoja medioista harjoitus- ja projektitöiden avulla: opetellaan analysoimaan ja arvottamaan viestimien sisältöjä ja mediamaailmaa

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

Arviointi

- Osallistuminen tunneille, tuntiaktiivisuus ja tehtävien tekeminen, digitaalinen työpäiväkirja. Asenne ja ahkerointi

Vuosiluokka 8

Vuosiluokan tavoitteet

Tavoitteet

Kurssilla tutustutaan kuvailmaisuun ja kuvalla vaikuttamisen eri alueisiin ;

syvennetään tietoja ja taitoja medioista harjoitus- ja projektitöiden avulla: opetellaan analysoimaan ja arvottamaan viestimien sisältöjä ja mediamaailmaa

Sisältö

- kuvalajit ja niiden käyttö eri viestimissä
- valokuvaus ja kuvamuokkaus
- valokuvailmaisu ja kuvalla vaikuttamine
- sosiaalisen median kuvat
- kuva ja ääni
- sarjakuva, pelien visuaalinen maailma
- liikkuva kuva (animaatiot, erilaiset videot, elokuva)
- elokuvan keinot
- mainoskuvan maailma
- typografiaa: fonttien ilmaisukeinoja
- kuvan ja sanan yhdistäminen, taittotyylejä
- eri viestintätyyppien historiaa
- reaaliajassa liikkumista eri medioissa: seurantaa, katselua,
- kuuntelua ja analysointia
- erilaiset yhteistyöprojektit muiden oppi-aineiden kanssa, reportaasit, (esim. verkkolehti)
- runsaasti harjoituksia, joiden avulla opitaan välineiden käyttöä

Vuosiluokka 9

Vuosiluokan tavoitteet

Tavoitteet

Kurssilla tutustutaan kuvailmaisuun ja kuvalla vaikuttamisen eri alueisiin ;

syvennetään tietoja ja taitoja medioista harjoitus- ja projektitöiden avulla: opetellaan analysoimaan ja arvottamaan viestimien sisältöjä ja mediamaailmaa

Sisällöt

- kuvalajit ja niiden käyttö eri viestimissä
- valokuvaus ja kuvamuokkaus
- valokuvailmaisu ja kuvalla vaikuttaminen
- sosiaalisen median kuvat
- kuva ja ääni
- sarjakuva, pelien visuaalinen maailma
- liikkuva kuva (animaatiot, erilaiset videot, elokuva)
- elokuvan keinot
- mainoskuvan maailma
- typografiaa: fonttien ilmaisukeinoja
- kuvan ja sanan yhdistäminen, taittotyylejä
- eri viestintätyyppien historiaa
- reaaliajassa liikkumista eri medioissa: seurantaa, katselua,
- kuuntelua ja analysointia
- erilaiset yhteistyöprojektit muiden oppi-aineiden kanssa, reportaasit, (esim. verkkolehti)
- runsaasti harjoituksia, joiden avulla opitaan välineiden käyttöä